1/7/1982

S. 1301A

S. 1301. A. 2

MISCELLANEA CURIOSA
MEDICO-PHYSICA
ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM,
SIVE
EPHEMERIDUM MEDICO-PHYSICARUM GERMANICARUM
ANNUS TERTIUS,
Anni ſcilicet M DC LXXII.

continens

Celeberrimorum Virorum tum Medicorum tum aliorum Eruditorum

In

Germania & extra Eam

OBSERVATIONES

Medicas Phyſicas Chymicas

Nec non

MATHEMATICAS.

Acceſſit

APPENDIX,

In qua

Non nulla Lectu haut indigna aut ingrata occurrent.

LIPSIÆ & FRANCOFURTI 1673.

Sumptibus Hæredum Schureri-Gözianorum & Johannis Fritzſchii.

Typis JOHANN-GEORGII DRULMANNI.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

POTENTISSIMO
Ac
INVICTISSIMO
ROMANORUM IMPE-
RATORI
LEOPOLDO I.
PERPETUO AUGUSTO,
GERMANIÆ
HUNGARIÆ
BOHEMIÆ
DALMATIÆ
CROATIÆ
SLAVONIÆ &c.
REGI,

ARCHIDUCI AUSTRIÆ,

BURGUNDIÆ
BRABANTIÆ
STIRIÆ
CARINTHIÆ
CARNIOLÆ
&
LUTZENBURGI,
WURTENBERGÆ
ac
SILESIÆ

DUCI,

COMITI TIROLIS.

&c. &c.

AUGU-

AUGUSTISSIME CÆSAR,

Audet deniq́; hic etiam Liber, POTENTISSIME PRINCIPUM, AUGUSTÆ MAJESTATIS TUÆ Oculis ſe ſubjicere, TUA Lenitate, haut dignitate ſuâ fretus. Nam illud incomparabile Sanctiſſimarum TUARUM Curarum Temperamentum, quo Rerum clavum ſic tractas, ut pro temporum noſtrorum habitu, tàm ſtrenuas Martis expeditiones exerceas, quàm placidis Muſarum Studiis vaces, ita ſub Imperio TUO feliciſſimo, Naturæ Curioſos, Clementiæ TUÆ certos, offenſæ ſecuros reddidit, ut quorum opellas, SERENISSIMO VULTU ſemel atq́; iterùm reſpicere dignatus es, ii qualiacunq́; Laborum & Obſervationum documenta, citra formidinem, quam Optimus Princeps nonniſi malis incutere ſolet, in ILLUSTRISSIMUM CONSPECTUM TUUM proferre ſuſtineant.

Hoc, CÆSAR, noſtræ humillimum ſubjectionis pignus accipe Venerabili MANU, quâ Sceptrum in tot Populos benigniſſimum geris, & illâ Gratiâ, quâ præcipuè bonas Literas foves, nos Cives TUOS, quos Clementiæ TUÆ jam bis inenarrabilis erexit Propenſio, tertiùm bea. Hac & immensâ & planè ſingulari Indulgentiâ TUA, INVICTISSIME CÆSAR, facies, ut ingeniorum, cùm in S. Romano Imperio, tùm in Hæreditariis Regnis Provinciisq́; TUIS, in conſervatio-

nem inſtaurationemq; Valetudinis præcipuè, ſuos dirigentium Conatûs, excitetur & recreetur induſtria, itaq; porrò de rebus ſæculo ſuo, id eſt, TUO, PRINCIPUM MAXIME, Imperio dignis, pro ſuorum ſtudiorum tenore, cogitare nunquam defatigentur.

TE verò, AUGUSTISSIME IMPERATOR, ita Divina reſpiciat Hygiea, ut Medicina, quæ ſub exoptatiſſimâ Tutelâ TUA ſummoperè floret, TIBI in oblectamentum Mentis cedat, nunquam in neceſſarium Corporis præſidium advocetur.

Cæterùm Fulgentiſſimi MAJESTATIS TUÆ Radii, CLEMENTISSIME DOMINE, noſtram Naturæ Curioſorum Academiam ulteriùs ſic illuſtrent, ut ſplendorem, quo propria Lux ipſam circumfundere non poteſt, AUSTRIACO, id eſt, PROPITIO MAGNI LEOPOLDI, cui Vitam Longævam, Domum Æternaturam precatur, GENIO perpetuò debeat.

SACR. CÆS. MAJESTATI

Vratislaviæ Sileſiorum A. Rep. Sal. M DC LXXII. Calend. Decembr.

Subjectiſſimi
NATURÆ CURIOSI.

CATA-

Nun
quam
otioſus
PHILIPPVS IACOBVS SACHS A LEWENHAIMB VRAT:
PH. ET MED: D. S.R. IMP. ACADEMIÆ NATVRÆ
CVRIOSORVM ADIVNCTVS, d. PHOSPHOR,.
REIP. PATRIÆ PHYSICVS. NATVS Aō.
S.R. M.D.CXXVII. D.XXVI. AVG: OBIIT.
Aō. MDCLXXII. D. VII IAN.
cob Lindnitz delin.
P. Kilian ſculp.

CATALOGUS
Doctrinâ & Genere Præcellentiſſimorum Virorum,
Qui pro edendo Tomo III. Ephemeridum Obſervationes ſuas Phyſico-Medicas gratiosè communicarunt.

1. D. Martinus BERNHARDE à BERNITZ, *Reg. Maj. Polon. Perſonæ & Cameræ Medicus.*
2. D. Olaus BORRICHIUS, *Reg. Maj. Daniæ Medicus, & in Hafnienſi Acad. Prof.* P.
3. D. Franciſcus BOUCHARDUS, *Prof. Regius, ab Hiſpan. Rege deſignatus.*
4. Dn. Jacobus BREYNIUS, *Rerum Naturalium & inprimis Botanicæ, Inquilinæ atque Exoticæ Scrutator Ingenio & Felicitate præcelebris.*
5. D. Johannes Rudolphus BURKARDUS, *Prof. Baſileenſ.*
6. Dn. Andreas CNÖFFELIUS, *S. R. Maj. Polon. Secretarius & Medicus Aulicus, Illuſtriſſ. Princ. & Epiſc. Varinenſis Archiater, & Conſul Mariæburgenſis.*
7. D. Alardus Hermannus CUMMENUS à Cummen, *Patritius Hanoveranus, Sereniſſ. Duciſſ. Brunsvicenſ. & Luneburg. Dotariæ Luchoviæ Conſiliar. & Med. Cubicularius.*
8. D. Tobias CZASCHELIUS, *Sacr. Cæſ. Majeſt.* Perſonæ *Medicus.*
9. D. Iacob. Ioh. VVenceſl. DOBRZENSKY de Negroponte, *in Acad.* Pragenſ. Prof. P.
10. D. Ioh. Michaël FEHR, *Conſul & Phyſicus Svinfurtenſis,* Acad. Nat. Curioſ. Præſes.
11. D. Melchior FRIBE, *Electoralis Præfecturæ Haynovienſis Medicus Juratus,* Acad. Cur.
12. L. Chriſtianus Fridericus GARMANNUS, *Phyſicus Chemnitzenſis, atq; ejusd. Diſtrictus diverſarum* Præfecturarum *Medicus.* Acad. Cur.
13. D. Laurentius GIESELER, *Phyſicus Brunſvicenſ. Ord.*
14. D. Cæſo GRAMMIUS, *Phyſ. & Gr. L. Prof. Kilienſ.*
15. L. Sigismundus GRASSIUS, *Phyſicus Svidnicenſ.*
16. D. Iohann. Georgius GREISELIUS, *Coll. Med. Vienn. Aſſeſſor, Anatom. Prof. extraord.* Acad. Curioſ.
17. D. Ehrenfrid HAGENDORN, *Practicus Gorlicienſ.* Acad. Cur.
18. D. Chriſtophorus HARDERUS, *Reip. Scaphuſan. Phyſicus.*

19. D.

19. D. Iohannes IÆNISIVS, *Pract. Vratislav.* Acad. Cur. & p. t. Ephemer. Collector.
20. D. Fridericus Ferdinandus ILLMERVS à Wartenberg, *Inſt Med. in Vniv. Vienn. Prof.*
21. D. Georgius Sebaſtianus JVNGIVS, *Vienn. Colleg. Med. Aſſeſſor*, Acad. Cur. Adjunctus.
22. D. Fridericus LACHMVND, *Practicus Hildesheimenſis.*
23. D. Ioël LANGELOTTVS, *Sereniſſ. Holſat. Ducis Regent. Archiater.*
24. D. Samuel LEDELIVS, *Practicus Grünbergenſis, & ejusdem Territorii Medicus.*
25. D. Ioh. Daniel LVDOVICI *Sereniſſ. Princip. Saxo-Gothani Archiater.*
26. D. MAICHANQVETZ *Reverendiſſ. & Illuſtriſſ. Princip. ac Epiſc. Baſileenſ. Archiater.*
27. D. Ioh. Daniel MAJOR, *Anatom. & Botan. Prof. P. Sereniſſ. ac Reverendiſſimi Princip. & Epiſcopi Lubecens. Archiater, Acad. Kilienſis p. t. Pro-Rector*, Acad. Cur. Adjunctus.
28. Dn. Henricus OLDENBVRGIVS, *Illuſtriſſ. Reg. Soc. in Angl. Secretarius.*
29. D. Iohannes PATERSON HAIN, *Phyſicus Eperienſis.*
30. Dn. Chriſtophorus Franciſcus PAVLLINVS *Phil. Mag. Poëta Laureatus, Notar. Publ. Cæſ. & Med. Cand.*
31. D. Carolus RAYGERVS, *Phyſicus Poſnanienſ. in Hungaria.*
32. D. Salomon REISELIVS, *Illuſtr. Com. Hanovienſ. Medicus, atq; Civit. Hanov. Phyſicus.*
33. D. Iacobus ROTHIVS, *Pract. Baſileenſ.*
34. D. Chriſtianus RVDNICIVS, *Pract. Gedanenſ.*
35. D. Henricus SAMSONVS, *Medicus Londinens.*
36. D. Iohannes SCHMIDT, *Phyſicus Gedanenſ. Ord.*
37. D. Lucas SCHROECK, *Auguſtan. Reip. Phyſicus Iuratus, Colleg. Med. p. t. Decanus.*
38. D. Godofredus SCHVBARTVS, *Practicus Bregenſ.* Acad. Cur.
39. D. Simon SCHVLTZIVS, *S. Reg. Pol. Conſil. & Med. Phyſic. Thorunienſ. Primar.*
40. D. Henricus SCRETA à Zavorziz, *Practicus Scaphuſan.*
41. D. Iohannes SCVLTETVS *Reip. Norimb. Phyſicus & Officinar. Pharmacevtic. Viſitator p. t. Senior.* Acad. Cur.
42. D. Georgius SEGERVS, *S. R. Maj. Pol. Conſ. & Med. Phyſ. Thorunienſ. & Prof.*
43. D. Paulus de SORBAIT, *Imperatricis Viduæ Eleonoræ Medicus, Prax. Med. Prof. Primar.* Acad. Cur.
44. D. David SPILENBERGERVS, *Conſul & Phyſicus Leutſchovienſis.*
45. Dn. Philippus TALDVCCIVS à DOMO, *Architecturæ Militaris per Bohemiam Supremus Præfectus.*
46. D. Georgius Hieronymus VELSCHIVS, *Patritius & Medicus Auguſtanus.*
47. D. Hieronymus Conradus VIRDUNGUS ab Hartung, *Phyſicus Schvvartzenburgicus*, Acad. Cur.
48. D. Iohannes Georgius VOLCKAMERVS, *Reip. Norimb. Phyſicus Primarius.*
49. D. Henricus VOLLGNAD, *Practicus Vratislavienſ.* Acad. Cur. p. t. Ephem. Coll.
50. D. Iohannes Iacobus WALDSCHMIDT, *Practicus Hanovienſis.*
51. D. Georgius Wolfgangus WEDELIVS, *Ducalis Saxo-Gothanus Medicus*, Acad. Cur.
52. D. Iohannes Iacobus WEPFERVS, *Phyſicus Scaphuſianus.*
53. D. Godofredus Chriſtianus WINCKLER, *Practicus Bregenſis*, Acad. Cur.
54. D. Ioh. Ludovicus WITZELIVS, *Reipubl. Francof. Phyſic. Ord.*

CATALOGUS OBSERVATIONUM ANNI TERTII EPHEMERIDUM GERMANICARUM MEDICO-PHYSICARUM.

D. *Simonis* SCHULTZII

Obſ. 1. *de* Calculo ſub Linguâ feliciter exciſo. pag. 1
2. *de* Puellorum ano imperforato natorum compendioſâ curatione. 3
3. *de* Pudendo muliebri naturâ clauſo, arte adaperto. 5
4. *de* Zona ſive ζωςῆρι, Eryſipelatis ſpecie, ejusque curatione. 7
5. *de* Puellâ Herpete miliari laborante curatâ. 9

D. *Johannis Danielis* MAJORIS

6. *de* Pullo gallinaceo pullis incubante. 11
7. *de* Nive cœruleâ. ibid.

D. *Franciſci* BOUCHARD

8. *de* Inteſtini Coli parte per biennium & amplius ab abdomine pendulâ, etiam tum ægro ſatis valenter peregrinante. 12
9. *de* Mercurii dulcis uſu in variolis. 13
10. *de* Lacte in mammas, ſolius ſuctus ope, accito. 14
11. *de* Partu difficili, vitalisque fœtus cum duplici molâ, permanſione. 15
12. *de* Infante in ventre à morte Matris reperto poſt graviditatis annos 16. & quod excurrit Hiſtoria mirabilis. ibid.

Obſ. 13. *de* Monſtroſo Infante. 17

D. *Georgii Wolfgangi* VVEDELII

14. *de* Vitriolo albo Errhino tutisſimo. 19
15. *de* Muſco terreſtri clavato. 20
16. *de* Calculo Pulmonum à Calce viva. 21
17. *de* Naturæ Robore in gravidis. 22

D. *Cæſonis* GRAMMII

18. *de* Fonticulis naturalibus in Abdomine & Thorace. 23
19. *de* Calculo Veſicæ, pullum anſerinum figurâ referente. 24

D. *Johannis Danielis* MAJORIS

20. *de* Anatome Phocænæ. 25

D. *Georgii Wolfgangi* VVEDELII

21. *de* Hyoſcyami noxis & virtutibus. 37
22. *de* Hæmorrhoidibus in fœminis. 39
23. *de* Calculo Veſicæ in Cane. 40
24. *de* Menſibus per anum fluentibus. 41
25. *de* Silice cretaceo. 42

D. *Ehrenfrid* HAGENDORNI

26. *de* contumacisſima Alvi ſtipticitate. 43
27. *de* Sanguine poſt Variolas per digitos pedum transſudante. 44
28. *de* Vermiculis aliquandiu poſt variolas cum urina rejectis. ibid.

D. *Georgii Hieronymi* VELSCHII

29. *de* Pila Cervicapræ Orientalis ſ. Ægagrelapho Indico. 45
30. *de* Lapide Nephritico flavo & albo præſtantiore viridi. 46
31. *de* Athenæi loco, de hortis in navi Hieronis Regis, expoſito: *de* Hortis Adonidis & penſilibus: *de* Lacruma Opuntiana. 47

32. *de*

Obſ. 32. *de* Lapidibus prægnantibus gemmis in gemmis, Ovis in Ovis. 50
33. *de* Halilejon Sinenſe Olivare Ebnſinæ, Myrobolano VI. Bontii. 52
34. *de* Fungillo Mithridatico omnium minimo. 53
35. *de* Abſtinentia ementita Puellæ Auguſtanæ deprehenſâ. 54
36. *de* Margaritis lacuſtribus Vindelicis. C. A. II. Obſ. 228. p. 329. & 330. 58
37. *de* Pulvere metallico nigro ex ventriculo Struthionis. 60
38. *de* Nævorum Varietate, Cicere in facie Ciceronis. 61

D. *Friderici Ferdinandi* ILLMERI à VVartenberg

39. *de* Iſchuria 10. dierum. 63
40. *de* Potu Chocolatis, loco Sacchari cum pulvere glirium edulcato. 68

L. *Chriſtiani Ferdinandi* GARMANNI

41. *de* Impotentiâ ex frigore. ibid.
42. *de* Mentulâ monſtrosè ex capite dependente. 70
43. *de* Tophis ſub Linguâ. 73
44. *de* Nephritide ſpuria ſcorbutica. ibid.

D. *Johannis Georgii* GREISELII

45. *de* Repentina ſuavi morte ex Pancreate ſphacelato, & obitèr, *de* Potentia Imaginationis. 74
46. *de* inſenſibili tranſpiratione in rara corporis textura. 76
47. *de* copioſiſſima Alvi excretione ex febri continua ex dimidia drachma Tartari vitriolati, *item* à tribus Unciis Aquæ laxativæ mannatæ mors. 77
48. *de* Experimento pulveris Catholici. 79
49. *de* Delirio Melancholico. 81
50. *de* Empyemate à Parotidibus & Phthiſi à quartana. 84

D. *Johannis Michaëlis* FEHR

51. *de* Puero ἠχέοντι & Bulimo. 85

D. *Johannis Danielis* MAJORIS

Obſ. 52. *de* Minerali Suecico Octaëdro. 86

L. *Sigismundi* GRASSII

53. *de* Saphenarum ſectione an in menſium obſtructione cenſeri poſſit exitioſa. 88
54. *de* V.S. ſpontaneâ & naturali. 91
55. *de* V.S. in Variolis. 92
56. *de* Mercurio, Veneni Variolici alexipharmaco. 93

D. *Johannis Ludovici* VVITZELII

57. *de* Corvis albis. 94
58. *de* mutatâ Locorum ſituatione. 95

D. *Joëlis* LANGELOTTI

59. *de* variis in Chymia prætermiſſis. 96

D. *Chriſtiani Franciſci* PAULLINI

60. *de* Ἀναυδία ex potu. 106

D. *Melchioris* FRIBE

61. *de* Calculo phaſeolato lignoſo. 107
62. *de* Scabie ex retentione menſium. 108
63. *de* Contractura ex Vermibus. 109
64. *de* Excretione fecum per Umbilicum. 110
65. *de* Cordis ſubſtantia carnoſa planè conſumptâ. ibid.

D. *Godofredi* SCHUBARTI

66. *de* Paralyſi lethali ex lapſu. 112
67. *de* tumore calloſo ob variolas neglectim curatas. ibid.

D. *Hieronymi Conradi* VIRDUNGI

68. *de* Generationis modo. 113

D. *Georgii VVolfgangi* VVEDELII

69. *de* Tumore femoris monſtroſo. 116
70. *de* Conchis Saxatilibus ſive lapideis. 118

Obſ. 71. *de* Lapſu ex alto indemni. 120
72. *de* Antimonio Diaphoretico Antipleuritico carminativo. 121

D. *Laurentii* GIESELER

73. *de* Puncturâ patellæ lethali. 123
74. *de* Nauſeâ fœminis retrorſùm vectis familiari. ibid.
75. *de* Capitis dolore diuturno periodico. 124

D. *Lucæ* SCHROECK

76. *de* Petechiis ſummè malignis. 125
77. *de* Balſami Peruviani uſu in Dyſenteriâ 128
78. *de* Juvene 25. annorum, de impotentia ſuſpecto, felicitèr defenſo. 130

D. *Georgii Wolfgangi* VVEDELII

79. Ex Ocymo non naſci Scorpiones. 134

D. *Caſonis* GRAMMII

80. *de* Fœtu in Utero putrefacto & per partes uſu Vini medicati excluſo. 137
81. *de* Fonticulis in capite, ubi Sutura Coronalis Sagittali committitur. 138

D. *Georgii* SEGERI

82. *de* Anatome Colicâ bilioſa extincti. 139

D. *Samuelis* LEDELII

83. *de* Sudore poſt mortem. 140
84. *de* Verme bicipiti 141
85. *de* Cochleis vomitu rejectis. ibid.

D. *Simonis* SCHULTZII

86. *de* Calculo ventriculi. 142
87. *de* Planetis omnibus uno eodemque tempore in cœlo verè apparentibus. ibid.
88. *de* Dyſenteriâ lethali ex eſu braſſicæ capitatæ noxio rore infectæ. 143

Obſ. 89. *de* Curatione febris magicâ per transplantationem. 145
90. *de* ſingulari Criſi. 146
91. *de* Senſus & motus poſt malè adminiſtratam V. S. abolitorum reſtitutione. 147

D. *Georgii* SEGERI

92. *de* Quartanâ novo remedio curatâ. 148
93. *de* Anatome leporis maſculi. 150
94. *de* Anatome Catulorum Leporinorum nondum natorum. 152
95. *de* Inſomnio exitioſo 154

D. *Melchioris* FRIBE

96. *de* Colicâ paſſione cum obſtructione globulo plumbeo mercurio vivo illito curatâ. 155
97. *de* contagioſâ Cutis fœditate ex accubitu. 157
98. *de* Pene in inferiore parte perforato. 158
99. *de* Subitaneo membri virilis tumore tympanitico. 161
100. *de* Liquore bilioſo & corroſivo per cyſtidem felleam exſudante. 162

D. *Johannis Danielis* MAJORIS

101. *de* Radio bireflexo caloris. 163
102. *de* Igne ex glacie. 165

D. *Friderici* LACHMUNDI

103. *de* Viſceribus ſub cute prominentibus in fœtu. 166

D. *Martini* BERNHARDI à Berniz

104. *de* Cocci Polonici utilitate & uſu. 167

D. *Georgii Wolfgangi* VVEDELII

105. *de* Cinnabari Antimonii. 172
106. *de* Hæmorrhagiâ ſcorbuticâ ſpiritu vitrioli curatâ. 175

D. *Davidis* SPILENBERGERI

107. *de* Abſceſſu flatuoſo. 177
108. *de* Duobus Monſtris. 178

109. D.

D. *Alardi Hermanni* CUMMENI

Obſ. 109. *de* Oſſiculo Pruni germinante à Ruſtico excreto. 178
110. *de* Teſtibus in viro coalitis 180
111. *de* Macie cum tuſſi à materiâ quâdam peregrinâ pulmones obſidente. 181
112. *de* Abſceſſu oſſium. 182
113. *de* Arteriis ſpermaticis deficientibus 183
114. *de* Menſtruis ſerotinis, item, ante ſtatum naturæ ordinem fluentibus. 184
115. *de* Fluore muliebri croceo. 186
116. *de* Anatome fœminæ dyſentericæ. ibid.
117. *de* Secundinæ fruſtulo ultra menſem in utero retento, excreto. 187
118. *de* variis, in Anatome viri, notabilibus. 188
119. *de* Anatome Phthiſicæ. 190
120. *de* Stercoris ſuilli vi antefebrili. 192

D. *Johannis* SCHMIEDT

121. *de* Aphoniâ ſubitaneâ. 193
122. *de* Herniâ exulcerata, undè excrementa ſine aliâ ſanitatis noxâ ejiciebantur. 194
123. *de* Lacte ex Venâ ſectâ in viro. 195
124. *de* Eroſione inteſtini ab urinâ reſtagnante intra pudendum puellæ P. N. conformatum. 198

DN. *Henrici* OLDENBURGII

125. *de* Tubâ quâdam Anglicâ. 199
126. *de* ſtupendâ Oſſium per Alvum excretione. 200

D. *Salomonis* REISELII

127. *de* mirâ Cadaveris fragilitate & gangrænâ pedis ex terræ motu. ibid.

D. *Georgii Wolfgangi* VVEDELII

128. *de* Baſiliſco. 202

129. D.

D. *Johannis Jacobi* VVEPFERI

Obſ. 129. *de* Puellâ ſine Cerebro nata. 205

D. *Alardi Hermanni* CUMMENI

130. *de* Anatome Hydropicæ. 237
131. *de* Noxâ à vapore plumbi. 239
132. *de* parturiente ſine aquis. 241
133. *de* Hepate bovis Nyctalopes curante. 243
134. *de* Palpitatione cordis ex nimio uſu Cinnamomi. 244
135. *de* Oſſis Coccygis Luxatione. ibid.

D. *Ehrenfrid* HAGENDORN

136. *de* Lacte ex mammis non gravidæ, nec puerperæ, nec Lactantis. 246
137. *de* Ollis fictilibus in argillæ fodinis inventis. 247

D. *Godofredi* SCHUBART

138. *de* Sternutatione trecenties in eodem paroxyſmo repetitâ. ibid.

D. *Johannis* PATERSON HAIN

139. *de* Draconibus Carpathicis eorumque cavernis. 257

D. *Georgii Wolfgangi* VVEDELII

140. *de* Scabie fellium Epidemicâ. 259
141. *de* Aciculâ & alienis deglutitis. 260
142. *de* Ramo Pini monſtroſo. 262
143. *de* Ramulo Salicis & Acaciæ monſtroſo. 264

D. *Simonis* SCHULTZII

144. *de* Morbo Hungarico ſævisſimis ſymptomatibus ſtipato. 265
145. *de* Morbo Hungarico decretorio die per temulentiam ſublato. 266
146. *de* Araneæ & Felis Antipathia & Sympathia. 267
147. *de* Hydropis Aſcitæ ſingulari curatione. 268
148. *de* Melancholico mortem metuente. 270

149. de

Obſ. 149. *de* Colicâ Scorbutica 271
150. *de* Colicâ ex Retentione flatuum & fecum Alvi. 272
151. *de* Menſtrui fluxus initio & fine. 273
152. *de* quodam ſufficientèr purgato, purgantis medicamenti mentione factâ. 274
153. *de* Raucedinis remedio. 275
154. *de* Vomitu butyri liquidi. 276
155. *de* Calculi Remediis. 277
156. *de* Utilitate Fonticulorum. 279
157. *de* Amentiâ melancholica ex faſtu orta ſingularia aliquot exempla. 284

D. *Chriſtiani* RUDNICII

158. *de* Liene cartilagine oſſea incruſtato. 288
159. *de* Vulpeculæ Leporisque inteſtino cœco. 289

D. *Georgii* SEGERI

160. *de* Epilepſiâ gravidam ejusque Embryonem 25. hebdomadas infeſtante. 291
161. *de* Cœcitate poſt Epilepſiam in parturiente. 293
162. *de* Strabismo ex Epilepſiâ. 294
163. *de* Longævitate exempla. ibid.
164. *de* Vagitu uterino. 295

D. *Melchioris* FRIBE

165. *de* Partu monſtroſo bicipiti. 296
166. *de* Chamomillâ rara. 297

D. *Johannis Jacobi* VVEPFERI

167. *de* Ariete Hermaphrodito. 298

D. *Henrici* SAMPSONI

168. *de* Hermaphrodita ſingulari. 323
169. *de* Fœtu monſtroſisſimo. 325
170. *de* Oeſophago cartilagineo. 326
171. *de* Anatome Canis partui vicinæ. ibid.
172. *de* Liene duplici. 327.
173. *de* Abſtinentiâ inſolita. 328

D. MAICHANQVETZ

Obſ. 174. *de* Icteri cum Hydrope, Nephritide & Iſchuriâ ſtipati curatione. 329

175. *de* Tumore Scroti & Ingvinum percurato. 331

176. *de* Ilei vulnerati Curatione. 332

D. *Henrici* SCRETÆ

177. *de* Gallo gallinaceo ova ponente. ibid.

D. *Johannis Rudolphi* BURKHARDI

178. *de* Cultrivoro Baſileenſi. 333

D. *Jacobi* ROTHII

179. *de* eodem Cultrivoro plenior Relatio. 334

D. *Chriſtophori* HARDERI

180. *de* Hydrope Aſcite cum Tuberibus. 336

D. *Alardi Hermanni* CUMMENI

181. *de* Singulari ani exulceratione. 343

182. *de* Fulmine tactæ Curatione. 344

183. *de* Diabete brevi curata. 345

184. *de* ſingulari Hemicraniæ ſolutione. 346

185. *de* Agrypniis diuturnioribus. ibid.

186. *de* Anatome Aſcitici. 347

D. *Martini* BERNHARDI à BERNIZ

187. *de* mirâ Cancros comedendi aviditate. 348

D. *Georgii* SEGERI

188. *de* Ovis vitello duplici donatis. 349

D. *Simonis* SCHULTZII

189. *de* Vulnere pectoris cum læſione Pulmonum quod trium annorum ſpatio percuratum videbatur. 350

190. *de* Ovo gallinaceo ſerpentifero. 354

D. *Salomonis* REISELII

Obſ. 191. *de* Pulmone conſolidato & Calculo Renis Cordiformi. 362
192. *de* Autolithotomo. 363
193. *de* cauſa Luporum rabiei & lumbaris impotentiæ. 365

D. *Johannis* PATERSON HAIN

194. *de* Draconum Carpathicorum Cavernis. 366

D. *Georgii* SEGERI

195. *de* Anatome Lutræ. 370
196. *de* Vertigine poſt navigationem. 371
197. *de* Nævis maternis. ibid.
198. *de* Memoria à nullâ manifeſta causa abolita reſtituta. 372
199. *de* Morte à vulnuſculo Cranii neglecto. 374
200. *de* ſingulari Tertianæ remedio. 375

L. *Chriſtiani Friderici* GARMANNI

201. *de* ſingulari vi imaginationis & certa quadam Idioſyncraſia. 376
202. *de* Extracti Colocynthidos uſu. 377
203. *de* ſingularibus quibusdam in variolis & morbillis Epidemiis. 378
204. *de* Varicis apertione periculoſa. 380

DN. *Andreæ* CNÖFFELII

205. *de* Febri Brachii dextri particulari quotidianâ. 381
206. *de* Lapide veſicæ felleæ mirabili & raro. ibid.
207. *de* Lapide mirabili, Chamæleonte ſ. Polypo minerali. 383
208. *de* Urinæ per umbilicum efffluxu. 384
209. *de* Iliaci morte à Clyſtere. 385
210. *de* rara ardoris ſtomachi metamorphoſi & ejusdem diverſa curatione. ibid.
211. *de* Febris Tertianæ admiranda aquæ frigidæ curatione. 386

L. *Sigismundi* GRASSII

212. *de* Iſchuria paroxyſmo epileptico ſoluta. 387
213. *de* viâ, quâ Pleuriticorũ ſputa perveniunt ad arteriã aſperam. 393

D. *Ehrenfrid* HAGENDORNII

214. *de* Fonticulorum utilitate in ulceribus chronicis. 396
215. *de* Lineâ rubicundâ cum veſiculis in hypochondrio ſiniſtro. 397
216. *de* ſingulari Olei Lini virtute. 398

Obſ. 217. *de* mira Vermiculorum in ſpongiis cynosbati metamorphoſi. ibid.
218. *de* falsâ ingravidatione vomitu ſangvinis coagulati detecta. 399
219. *de* Inſolitis per crura hydropici excretis. 400

D. *Johannis* PATERSON HAIN

220. *de* Plica Pudendorum muliebrium. 401
221. *de* Enematum utilitate & facili applicatione. 402
222. *de* Lappæ majoris experimento. 403
223. *de* Napello. 404

D. *Iohannis* SCVLTETI

224. *de* duobus Monſtris. 405

D. *Samuelis* LEDELII

225. *de* contumaci Alvi obſtructione Mercurio crudo ſolutâ. 411

D. *Iohannis Danielis* MAJORIS

226. *de* Arbitraria Hæmorrhoidum per ſolos odores reſinoſos ſuppresſione. ibid.

D. *Georgii* SEGERI

227. *de* Rene dextro monſtroſo ejusque portionibus cum urina excretis, & Calculo Renis ſiniſtri inſolitæ magnitudinis. 412

D. *Simonis* SCHVLTZII

228. *de* Pulmone ab externâ causâ læſo ſangvinis ſputum producente, Phthiſin minitante, feliciter percurato. 415
229. *de* Lumbrico lato. 417
230. *de* Variolarum ſævisſimis ſymptomatibus ſtipatarum curatione. 419

D. *Iohannis Iacobi* VVALDSCHMIDT

231. *de* Medicamento febrifugo ex Lapide ſciſſili. 420
232. *de* Panaceâ ſolari VVildeganſii. 421
233. *de* Animi deliquio in juvencula ex receptione ſeminis virilis. 422
234. *de* ingenti Catharſi ex inſomnio. 423
235. *de* Febri maligna ex mœrore. ibid.
236. *de* Atrophia ſpaſmodica. 424.

D. *Olai* BORRICHII

237. *de* Saliva Saccharina 426
238. *de* Curatione Tertianæ per Lagenas. 427

239. D.

D. *Johannis Danielis* MAJORIS

Obſ. 239. *de* Salibus in Laminam vitream flexilem concretis. 428
240. *de* Sale Abſinthii figurâ crucis. 432
241. *de* Citro in Citro. ibid.

D. *Jacobi Ioh. Wenceſl.* DOBRZENSKY de NIGRO PONTE

242. *de* Incremento Plantarum & fructuum impedito. 434
243. *de* Hæmorrhagia Nyctalopiam ſubſequente. 435

D. *Georgii* SEGERI

244. *de* ſingulari Tertianæ Remedio. ibid.

DN. *Andreæ* CNÖFFELII

245. *de* Naſsâ ſ. Corbi piſcatoriâ naturali. 436

D. *Georgii Wolfgangi* VVEDELII

246. *de* Calculo Equino & Porcino. 438

DN. *Philippi* TALDUCCI à DOMO

247. *de* variis Experimentis chymicis, iter ad ulteriora pandentibus. 439

D. *Danielis* LUDOVICI

248. *de* Auro ſpecialiori de cauſa ferè friabili. 451
249. *de* Argento aureo ſatis ſtabili colore à roris magmate tincto. 452
250. *de* Atrophiæ puerorum ſpecie. 453
251. *de* perfecta Aneſtaſia per totam corporis peripheriam. 454
252. *de* Dolore ſuperciliari acerbisſimo periodico. 455
253. *de* Vomitu hypochondriacorum ſebaceo. 456
254. *de* Lumbrico terete longisſimo. 457
255. *de* Dislocatione Oſſium pubis in partu. 458
256. *de* Hydrope pudendorum in gravidis. ibid.
257. *de* Inteſtini recti perfecta & profundâ coaleſcentiâ. 459

D. *Simonis* SCHVLTZII

Obſ. 258. *de* Verme vomitu ejecto. 460

259. *de* mira humorum & morborum metaſtaſi in totalem cœcitatem deſinente. 461

260. *de* Fulmine terebrante graviſſimo & innocuo. 468

261. *de* Vermibus in Renibus. 471

262. *de* Scirrho Pulmonum. 474

263. *de* Catellis exſecto corde viventibus. 475

L. *Sigismundi* GRASSII

264. *de* Excreſcentiis floriformibus in Salice luxuriantibus. 477

D. *Johannis Georgii* VOLCKAMERI

265. *de* curioſis quibusdam & obſervatione dignis in quadam fœminâ Norimbergenſi. 479

266. *de* Vermibus capitis. 480

D. *Tobiæ* CZASCHELII

267. *de* Abſceſſu Hepatis in gravida morte repentina terminato 482

268. *de* Fragis recentibus in fœtu enixo inventis. 483

D. *Pauli de* SORBAIT

269. *de* Floccorum collectione in malignis non lethali. 484

270. *de* Antimonio Pulmonum medicina & veneno. ibid.

271. *de* Affectu ſtrepitoſo. 485

272. *de* Dyſenteria acidulis curata. 486

273. *de* ingravidatione ſine membri virilis intromisſione. ibid.

274. *de* Colica vino Gvajaci curatâ. 487

D. *Georgii Sebaſtiani* JVNGII

275. *de* Strepitu osſium. 488

276. *de* Vena ſecta poſt octiduum ſpontè apertâ. 489

D. *Johannis* JÆNISII

277. *de* Infante ſine capite. 490

D. *Caroli* RAYGERI

278. *de* periculoſis capitis vulneribus curatis. 492

279. *de* maxilla inferiore tota ore cadente. 495

280. *de* capite monſtroſo ſine Cranio & Cerebro. ibid.

281. *de* Febre maligna cum exanthematibus miliaribus. 496

282. *de* Valvulis Cordis oſſeis. 498

283 *de*

Obſ. 283. *de* Calculo in veſica fellea humana. ibid.
284. *de* Mictione materiæ albæ, craſſæ viſcidæ acidulis Egranis curata. 500
285. *de* Calculo adnato grumo ſanguinis. 502
286. *de* Volatica. 504
287. *de* Abſceſſu infimi ventris per umbilicum evacuato. 505

D. *Salomonis* REISELII

288. *de* Corona ſeu Circulo urinæ. 506

Dn. *Jacobi* BREYNII

289. *de* Muſco Pulmonario terreſtri ſanguineo. 509
290. *de* Feliciſſima icteri diuturni curatione per Muſcum Pulmonarium quercinum. 511
291. *de* Amomo Arabum. 512
292. *de* Amygdalo holoſerico. 513
293. *de* Ligno Citrato Guianenſi. 514
294. *de* Radice Arboris Jacæ. ibid.
295. *de* Radice Tauzargantha. 515
296. *de* Tacamahacca liquida. 516
297. *de* Reſina Ambræ facie. 517
298. *de* Terra Guianenſi fœtida. 518

D. Henrici VOLLGNAD.

299. *de* monſtroſo fœtu. 518
300. *de* Ambra Auguſtana inſolentioris ponderis. 520

D. *Chriſtophori* ROESLERI

301. *de* Phthiſi. 524
302. *de* Morſu canis rabidi. ibid.
303. *de* Hypercatharſi. 525
304. *de* Riſu involuntario. 526
305. *de* dubia conceptione. 527
306. *de* Hernia. ibid.
307. *de* Calculis in Venis meſaraicis. 528
308. *de* Pareſi ex Colica. ibid.
309. *de* Mictione cruenta. 529
310. *de* Vulnere. ibid.
311. *de* Lacertis per Vomitum & Alvum rejectis. 530
312. *de* Verme. ibid.
313. *de* Apoplexia. 531
314. *de* Profluvio ſanguinis ex ore. 532

Obſ. 315. *de* Obſtructione Alvi. 533
316. *de* Dentis Eradicatione. 534
317. *de* Epilepſia in prægnante. ibid.
318. *de* Partu poſt mortem. 535
319. *de* Vulnere ab acu lethali. 536
320. *de* Unguium Reſectione lethali. 537
321. *de* Gangræna. ibid.
322. *de* Hydrope. 538
323. *de* Variolis. 539
324. *de* Paralyſi Colli. ibid.
325. *de* Mictione involuntaria. 540
326. *de* Gangliis. ibid.
327. *de* Comate. 541
328. *de* Tabe. 542
329. *de* Calculo ex Umbilico. ibid.
330. *de* Verme. 543
331. *de* Hæmorrhoidum fluxu. ibid.
332. *de* Tortura Oris. 544
333. *de* Nucleo deglutito. 545
334. *de* Paralyſi Brachii. 546
335. *de* Pure ex Umbilico. 547
336. *de* Epilepſia. 548.
337. *de* Gangræna Pulmonis. 549
338. *de* Dolore dorſi. ibid.
339. *de* Hydrope. 550
340. *de* Hydrope. 551
341. *de* Hernia. ibid.
342. *de* Lumbricis. 552
343. *de* Nucleo pruni. ibid.
344. *de* Verme. ibid.
345. *de* Cicuta. 553
346. *de* Gravida. 554
347. *de* Morbillis in Gravida. ibid.
348. *de* Gravida. 555
349. *de* Uteri abſceſſu. 556
350. *de* Vomitu Sanguinis. ibid.

Obſerv. I.

Obſervatio I.
D. SIMONIS SCHVLTZII.
De
CALCVLO SVB LINGVA FELICITER EXCISO.

UT in omnibus ferè Corporis partibus, ita etiam ſub linguâ lapillos generari poſſe, fide digni Authores poſteritati tradiderunt: Quorum Catalogum deſcribit *Joh. Georg. Schenck. Lithogeneſ. Patholog. Hiſt. cap. 4.* Eosdem ſub linguâ repertos connotavit *Nicol. Florent. Serm. 4. Tract. 1. cap. 8. & Serm. 5. Tract. 9. cap. 12.* Item *Laur. Joubert. paradox. 3. Dec. 2. contra Brun. Seidel.* Ejusmodi lapillorum ſub linguâ prognatorum & feliciter exciſorum bina ſequentia exempla obſervavit Chirurgus noſter *Antonius Stadtlender*, è cujus fide dignâ communicatione utriusq; caſum Lectori fideliter recenſebo. Anno 1655. 7. Jan. vocatus eſt prædictus Chirurgus ad Nobilem Matthæum Rudiger Dantiſci de magno dolore ſub linguâ per aliquot jam menſes anxiè conquerentem, ejusq; opem implorantem: Qui in loco affecto non ſolùm tumorem, ſed etiam duritiem animadvertens, dedit ipſi Collutionem ex decocto herbarum partim emollientium, partim diſcutientium, à cujus uſu meliùs habere cœpit, dolor tamen in totum non ceſſavit: Tùm Chirurgus partem dolentem digito tangens, majorem duritiem percepit, ſcalpelloq; ſuperficiem parùm ſolvens, & inſtrumento tractans, lapidoſum quid animadvertit, majoreq; inciſione factâ, exemit lapidem ſub linguâ latentem magnitudine Olivæ conditæ minoris, poſt cujus exemtionem Vulnus melle roſato cum pulv. flor. balauſt. inunctum, conſolidatum eſt, Nobilisq; Patiens à dolore liberatus fuit. Anno 1662. 22. Febr. accerſitus eſt idem Chirurgus ad mulierem in ædibus Nobilis Jacobi Esken, Conſulis & Camerarii Thorunenſis, miniſtrantem, quæ itidem per longum tempus graviſſimum dolorem ſub linguâ perpeſſa eſt, qui licet quandoq; poſt uſum anodynorum & emollientium Medicamentorum intermiſerit, mox tamen reverſus, & præſertim à comeſtione poſt motum linguæ atrocior factus eſt: Inciſione itaq; ſcalpello peractâ, repertus eſt in loco dolente lapillus durus, hujus magnitudinis coloris cineracei, cujus & prior erat: Quorum utrumq; Chirurgus mihi monſtra-

vit. Mulier illa conſolidato vulnere hucusq; benè valet, neq; de ullo dolore conqueritur, quam ego quoq; de facie novi.

[*Ex Litteris ad D. Ph. J. Sachs à Levvenheimb, 13. Jun. An. 71. datis.*]

S C H O L I O N.

Similis Lapidis (qui modò in *Illuſtriſſimâ Societate Regiâ Anglicana* cuſtoditur) Acta philoſophica ejusdem laudatiſſimæ Societatis mentionem N. 83. p. 4062. cùm faciant, Hiſtoriæ ſenſus, ut hùc transferretur, operæ pretium viſum eſt.

Vir, cui Lapis exciſus eſt, oretenùs retulit, quòd calculus generari cœperit in hyemali expeditione maritimâ, quâ, præterquàm opinatus erat, diutiùs detinebatur, frigusq; intenſiſſimum perferre cogebatur. Paulo poſt reditum ſuum quendam *Nodum* (ſub Linguâ) deprehendit, atque annis ferè octo pertulit. Creſcente Calculo, moleſtiæ quoque increvére, præcipuè ad omnem frigoris ſenſum, intenſus dolor, in hâc parte, qui, ceſſante frigore, ceſſavit.

Circa ſeptimum & octavum annum frequentèr ac repentè omnes glandulæ oris & faucium intumuerunt ab aſſumtâ Cereviſiâ aut cibo, qui tumor brevi iterum evaneſcebat. Tandem, quod præcipuè obſervatu dignum, vertigine repentinâ correptus eſt, à primo Vere ad Auguſtum circiter durante, quo menſe ſine ullâ aliâ præviâ causâ, Locus, ubi Lapis condebatur, deſubitò intumuit, cœpitque profluere materia purulenta ex *ductu Warthoniano*; qui fluxus tamen ſtatim ceſſavit (viro nil niſi frigus incuſante) undè Tumor cum inſigni inflammatione & ſummo ſuffocationis periculo, ut vix credi poſſit, quantum dolorem perceperit patiens, cùm cereviſiam, vel alium liquorem vellet deglutire. Hæ anguſtiæ durarunt quinque dies, quo toto tempore tanta ſaliva profluxit, ut caput reclinare non poſſet, quò dormiret; uſque adeò, ut amici ægrum viſitantes inter ſe quæſiverint, numnè medicamento quodam Mercuriali uſus fuiſſet.

Varietas & conditio *ſpontaneæ hujus Salivationis* annotatu digna eſt: Primo die Saliva tenuis erat, &, inſtar aquæ, limpida ſine ullis bullis. Secundo die erat ſpumoſa, ſalſa (quod calori potiùs, quàm veræ ſalſedini licet adſcribere, quoniam eo die inflammatio in ſtatu erat): Tertio die ſummoperè lenteſcebat, ac prætereà foraminulum ſupra calculum fiebat, undè materia purulenta, perindè ut antè, proveniebat. Quarto die

to die ſaliva profluebat inſipida, in ore manifeſtè frigida, (quod rurſus opinionem confirmat, ſupradictam acredinem effectum caloris fuiſſe, non verò imediatam ſalſuginoſi humoris qualitatem;) ſpumoſa modicè: Quinto die (quo inciſio celebrabatur) ſaliva profluebat, ut quarto die, ſed relinquebat ſummam viſcoſitatem in dentibus, adeò ut ſæpius cohærerent, ac ſi conglutinati eſſent.

Factâ inciſione, quæ non ſatis larga erat, membranæ quibus condebatur Calculus, primò removebantur; Lapis verò ipſe adeò durus erat, ut forcipibus tractari poſſet; contectus erat graminei coloris materiâ, quæ mox exſiccata eſt, & calculum ſubalbum reliquit. Levis eſt Calculus reſpectu ſuæ magnitudinis pendens 7. grana circiter, ac ſimilis eſt fabis, quas Equinas vocant. Apparent etiam in eo Lituræ vaſorum quorundam capillarium, inter quæ prognatus eſt. Denique eſt ſcabroſus & arenoſus, utut ſubſtantia eſt Tophacea.

Symptomata comitantia elaborationem Calculi (nam inciſio erat merè obſtetricalis) & Locus generationis anſam præbent provocandi ad Intemperiem Ranulæ. Liquet hinc talis modi Tumorem vocandum eſſe *Atheroma*; proindè nominamus Calculum, *Lapidem Atheromatis*.

Hæc ibi. vid. Addenda in Anno 4. & 5. p. 299.

Obſervatio II.

DE
PUELLORUM ANO IMPERFORATO NATORUM COMPENDIOSA CURATIONE.

Quanquam *Ambroſius Paræus* Oper. Chirurg. lib. 16. c. 33. pueros ano imperforato natos naturâ minimè vivaces, neque multos dies ejusmodi Sectioni ſuperſtites eſſe ſtatuat; nihilominùs tamen inter Veteres *Paulus Ægineta* lib. 6. cap. 81. *Nicol. Florentinus* Serm. 7. Tract. 2. cap. 37. *Albucaſis* Chirurg. lib. 2. cap. 79. & *Haliabbas* Pract. lib. 9. cap. 63. inter recentiores *Hieron. Mercurial.* de morbis Puer. lib. 1. part. 2. cap. 47. ejusmodi imperforatorum apertionem atque curationem approbant & docent. *Cardanus* de Variet. lib. 8. cap. 43. ano haud perforato naſci magnum, ſed tamen abſque miraculo fieri ſtatuit. Sed præter hos *Guil. Fabricius Hild.* Obſerv. Chirurg. Cent. 1. Obſerv. 73. pueri cujusdam clauſo ano nati felicem curationem proponit, cujus vita usque ad decimum octavum ætatis annum tùm protracta eſt. Cui ſimile exemplum

recenſet *Ant. Benivenius* Obſerv. Medic. cap. 30. Huic veriſſimo Effato nos album calculum addere non veremur: Imò quod ipſi felici ſucceſſu obſervavimus, bonâ fide teſtamur, quòd Anno Chriſti 1662. die 25. Mart. Thorunium advenerit Nobilis quidam Polonus, cognomento Stupansky, Vice-Capitaneus ſive Præfectus Arcis Schönſeenſis cum filiolo quatuor dierum ſano & optimè formato, præterquam quod ob podicem clauſum excrementa, hucusque egerere haud potuerit: Ad quem ego & Antonius Stadtlender Chirurgus ſtatim accerſiti, locum affectum intuiti ſumus, orificium ſcil. ani, quod circa inteſtinum rectum ad expellenda excrementa naturaliter apertum eſſe debet, carne & cute obductum; Ubi tùm invocato priùs & propitio Divino Numine in præſentiâ meâ, Patris & Domeſticorum, Sectio à præfato Chirurgo acuto ſcalpello formâ crucis inſtituta eſt, exeunte mox magnâ copiâ excrementorum nigrorum & fœdiſſimi odoris, foramini impoſito canaliculo argenteo (in cujus defectu plumbeus ſufficit) linimento anodyno inuncto, adhibitis poſteà ſecundum artem Medicamentis deſiccantibus, & ſic cicatrice factâ curatio iſta per Dei gratiam optimè ſucceſſit. Infans hic per aliquot annos ex relatione Patris benè valuit, neque quod Guil. Fabr. Hild. ſupracitato loco obſervavit, unquam de ſiccitate alvi conqueſtus eſt. Meminit quidem *Scultetus* Chirurg. Armament. Obſerv. 77. alterius cujusdam operationis, ſi natura jam aliquale veſtigium monſtrârit, poſſe illud cum radice Gentianæ magis dilatari: Sed curatio hæc dolorifica eſt, & diutiùs protrahitur. Similem Sectionem eâdemque felicitate dictus Chirurgus celebravit Anno præcedente 1661. die 8. Jun. circa Ruſtici, Matthæi Ratay dicti, filiolum, octo dierum: Cui anus naturaliter adeò occluſus fuit, ut nullum veſtigium, ubi Sectio commodè fieri potuit, apparuerit, cum maxima ventris intumeſcentia; Ubi notandum, poſteaquam Chirurgus primùm parvam inciſionem acuto ſcalpello feciſſet, mox ſpiritum vehementem & nonnihil fœtidiſſimi humoris exiiſſe, foramine autem forpice magis dilatato, ingens copia fœdiſſimorum excrementorum partitis vicibus egeſta eſt. Sectione peractâ Pater cum infante domum feſtinabat, dedit itaque ipſi Chirurgus aliquot linamenta tortilia non admodùm rotunda, ad partem affectam efformata, & oleo ovorum inuncta, unoque applicato & ano indito, Patri quid ulteriùs agendum eſſet, monſtravit: Sed & hæc curatio, favente Divinâ Gratiâ, optimum ſucceſſum adepta eſt, infante per aliquot annos ſuperſtite & ſano manente, fortaſſeque adhuc vivente. Verùm non ita feliciter ceſſit operatio circa filiolum Conſulis cujusdam Thorunenſis,

ſub

ſub idem anni tempus inſtituta, cui quidem ad magnam Parentum inſtantiam à ſæpiùs citato Chirurgo, præſente Chriſtophoro Sternberg M. D. clauſus podex, ſed ſine ullo indicio, apertus eſt, nullis excrementis, ſed aliquot ſanguinis guttis ſubſecutis, puelloque poſtridiè mortuo, in cujus abdomine aperto inventum eſt inteſtinum rectum longitudine novem digitorum transverſorum ad podicem usque firmiſſimè & arctiſſimè ad funis modum quaſi contortum, nullo planè meatu aut hiatu conſpicuo, reliquis viſceribus ſecundum naturam conſtitutis. De ejusmodi Operationibus & Curationibus legat benevolus Lector ulteriùs binos Batavos, ſcilicet *Henricum van Roonhuyſen* Obſerv. Chirurg. P. 1. fol. 132. & *Job. von Mecheren* Obſerv. Chirurg. c. 22.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio III.
D. SIMONIS SCHULTZII.
DE
PUDENDO MULIEBRI NATURA CLAUSO ARTE ADAPERTO.

QUemadmodum ſæpè infantes orificio ani occluſo naſcuntur; ita nonnunquam & fœminis ſinus muliebris in Utero Matris membranâ quâdam obducitur, ceu plurimi Authores annotarunt, quorum Obſervationes congeſſit *Schenck.* lib. 4. Obſerv. Medic. Obſerv. 12. 13. 14. Præter eos *Guil. Fabr. Hild.* Cent. 3. Obſ. 60. & 61. & *Dan. Sennertus* Inſt. Medic. lib. 5. p. 1. Sect. 2. c. 7. ſimilium caſuum tractationem propoſuerunt. Nos quicquid hâc in materiâ *Antonius Stadtlender* Chir. nobis communicavit, Tibi benevole Lector, candidè impertiemus. Vocatus eſt prædictus Chirurgus ad Scabinum Veteris Civitatis H. B. mihi benè notum, cujus filiola quatuor annorum à primo ſtatim ortu hucusque urinam guttatim & cum ſummâ difficultate atque maximo dolore reddebat: Parentes calculum ſuſpicantes ad eum depellendum varia remedia quæſiérunt, ſed fruſtrà, Chirurgus autem Naturalia puellæ inſpiciens, invenit eadem membranâ validâ obductâ, vix conſpicua rimâ quaſi acu leviter facta verſus inteſtinum rectum apparente, per quam urina in vaginâ cumulata non ſtillabat, ſed vix tranſudabat: Ulteriùs inſtrumento illuc intruſo, invenit membranam admodùm craſſam, circumcirca cum carnosâ parte firmiter connexam, imò cum

ipſo meatu conjunctam, unde puella graviſſimum dolorem in emiſſione urinæ percipiebat. Tùm Chirurgus Parentibus indicavit, naturale hoc vitium nullo alio remedio præterquam Sectione corrigi poſſe: Sed hæc demùm tertiâ die, illis perterritis, inſtituta eſt, ubi Chirurgus in præſentiâ Parentum & Conſanguineorum, puellâ decenter diſpoſitâ, ſectionem ab inferiore parte verſus ſuperiorem aggreſſus, benedicente Deo, feliciter peregit, primùm quidem ſcalpello, dein forpice acutâ ad id ſingulariter formatâ, ſeparatis itaque ſingulis urinæ liberum tranſitum hucusque prohibentibus, partes vulneratæ Medicamentis partim dolorem, partim ſanguinem ſiſtentibus, à prædicto Chirurgo undique ſecundum artem circummunitæ, & tandem unguento Diapompholygo perfectè ſanatæ ſunt. Puella iſta per Dei gratiam in totum reſtituta in hunc usque diem optimè valet. Notandum autem in ejusmodi operationibus magnam diligentiam adhibendam eſſe, ne vel partes verſus collum lædantur, vel, quæ ſeparari debent, intactæ maneant, nevé foramen nimis anguſtum fiat, quod poſteà in matrimonio conſtitutis nocere poterit, & tandem ne partes diviſæ, iterùm coaleſcant: Ceu plura exempla talium caſuum apud Authores inveniuntur. Singularem caſum de partium Genitalium coalitu videat benevolus Lector apud *Gregor. Horſt.* Epiſt. Med. lib. 1. Sect. 19. Faciliorem Sectionem & Curationem inſtituit dictus Chirurgus in Nobili quâdam Virgine, cui Genitalia naturaliter membranâ, tympani craſſitie, obducta erant, relicto à naturâ foramine ad piſi magnitudinem, per quod tamen urina liberè effluebat. Similia exempla & operationes vide apud *Hier. Fabr. ab Aquapend.* Oper. Chir. p. 1. cap. 82. 83. 84. *Joh. Andr. à Cruce* Offic. Aur. lib. 5. c. 47. *Guid. de Cauliac.* Tract. 6. c. 7. *Beverovic.* Chir. c. 3. de Paracent. *Henricum van Roonhuyſen* Obſ. p. 1. pag. 102. 103. *Paulum Barbet.* Part. 1. Chir. c. 13. tùm etiam apud *Franc. Peccet.* & *Pigræum* in Chir. &c.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio IV.
D. SIMONIS SCHVLTZII.
DE
ZONA SIVE ΖΩΣΤΗΡΙ *ERYSIPELATIS SPECIE EIVSQVE CVRATIONE.*

M*Arcus Aurelius Severinus* Philoſophus & Medicus celebratiſſimus lib. de reconditâ abſceſſuum naturâ 4. de noviſſimè obſervatis abſceſſibus cap. 9. §. 11. p. m. 194. de Zonâ Herpetis ſive ignis ſacri ſpecie ita ſcribit: Zonam quidem ad hoc tempus nemo tradidit à ſe obſervatam; usque adeò, ut veram ejusdem formam ipſe, qui vidiſſet, teſtificari cæteris poſſet. Rariſſimus ſanè affectus hic eſſe videtur: Nam ex Veteribus præter *Scribonium*, *Apulejum*, *Marcellum* & *Plinium*, nemo ejus meminit. *Johannes Langius* Epiſt. Med. lib. 1. Epiſt. 32. ſub alterius cujusdam Eryſipelatis & quidem pernicioſi ſpecie, quæ meritò à cingulo ζωςὴρ appellatur, eundem depingit, & binis exemplis demonſtrat. *Henricus Smetius* Miſcellan. Medic. lib. 10. ubi rariorum aliquot morborum & Symptomatum Obſervationes recenſet p. m. 538. ſequentibus verbis eum deſcribit: Filiolus civis Francodalenſis febricitabat, & Eryſipelate corripiebatur, quod totum pectus cum dorſo toto occupabat. Inde deorſùm per totum abdomen & femora ad genua usque, ſurſùm verò per collum, in faciem & brachia ad cubitos usque ſeſe exporrigebat. Den rooden Umloop vocant Flandri. Supra citatus *M. Aur. Severinus* loco prædicto p. m. 196. talem Zonæ modum & formam obſervavit, cujus verba hîc tranſcripſimus: *Sæpiùs hæc viſa poſteriore thorace, & ſecundum ſuperiores lumbos circinata: Quam in Societatis Jeſu Sacerdote Sacrarum Collegii ædium vidi cum Mario Schipano diligentiſſimo rerum iſtarum Obſervatore: Alteram cum Franciſco Nola Medico ſatis induſtrio curavi Mario Canello Sacerdoti integerrimo. In palmâ ſimiliter cujusdam Sutoris calceonarii, qui Syphile fuerat affectus, luculenta nuper fuit obſervata, cumprimis Zona: Qui primum dolorem acrem in pectore perpeſſus fuerat. Itemque aliæ pleraque ſe obtulerunt in valetudinario morbis incurabilibus dicato: Quas omnes explicare longum eſſet. Hæc Severinus.* Huc etiam referri poſſunt Maculæ Volaticæ Infantium, Germanicè der Flug dictæ, quas deſcribit *Sennertus* Pract. Medic. lib. 5. Part. 3. Sect. 1. Cap. 6. & *Melchior Sebizius*

zius Manualis ſive Speculi Medic. Practici Part. 6. cap. 32. ſub titulo *Volatica*. Autoribus hiſce inter ſe collatis ſatis apparet, affectum hunc, quem ſinguli deſcripſére, unum eundemque eſſe, proindeque ad Eryſipelas referendum: Eſt enim (ut verbis Sebizii citato loco p.m. 1828. utar) utriusque eadem natura atque eſſentia, unaque cauſa & una curandi ratio. Diſcrimen in eo ſolùm conſiſtere videtur, quòd Eryſipelas in uno loco plerumque perſiſtat: in Volaticâ autem ſeu Zonâ rubor priorem locum deſerat, ulterius tamen progrediatur, locaque vicina invadat. Deinde quod Sanguis Volaticæ ſit calidior, ſubtilior, & forſan etiam malignior, quàm Eryſipelatis vulgaris; Quo fit, ut hinc inde vagetur: & quia ſanguis illius acrior eſt atque mordacior, expultricem partium facultatem irritat, ut uno in loco permanere nequeat. Quæ tamen omnia ratione naturarum & ætatum, temporum & locorum ſæpiſſimè variant. Mihi ut ingenuè fatear, in Praxi Medicâ per Dei gratiam ſpatio viginti annorum continuè occupato, Eryſipelas vulgare ſæpiſſimè, iſtius autem generis, quod ex fide dignis Autoribus ſuperiùs deſcripſimus, (ſive Zona, vel ζωςήρ, ſive Volatica vocetur) tantum bis curandum obtigit. Primum hoc affectu correptum vidi A. 1667. Spectabilem p.m. Andream Seidler, Juriſconſultum doctiſſimum & Scabinum Thorunenſem Suburbanum digniſſimum, quinquaginta ſex annos natum, unà Cancrum ulceratum in dorſo foventem, quem dicti Anni, Menſis Septembris die Vigeſimâ quintâ febris adorta, usque ad tertiam Octobris continuè exercebat, tumor autem Eryſipelatodes, incipiendo à ſcapulis, ſuperiore pectoris parte ad collum ſerpebat, poſteà faciem totam & caput occupabat, cum ſummo dolore, fervore & cordis anguſtiâ, ut neque cibum capere, nec ſomno indulgere potuerit: Sed adhibitis tandem internè Medicamentis partim alterantibus, partim expulſivis & Bezoarticis: externè verò tumori applicatis linteaminibus, aquis plantaginis & roſarum, cum pauxillo croci tepidè madeſcentibus, pedetentim circa nonum diem & tumor & rubedo diſparere cœperunt, donec undecimâ morbi die, decidentibus ſimul capillis planè evaneſcerent. Anno dein 1668. die 4. Novembris, eodem morbo affectam obſervavi puellam ſeptennem, Chriſtinam, plurimùm Reverendi Viri Simonis VVeiſſii Eccleſiaſtæ Mariani Vigilantiſſimi & Profeſſoris Gymnaſii Clariſſimi, Compatris mei admodùm colendi, Filiolam; cui malum ſimiliter totum pectus & dorſum ad collum usque cinxerat: hasque partes paulatim deſerendo, ad faciem & caput aſcenderat, propinatis autem remediis idoneis, ut in priore caſu, denique cum totali pilorum capitis defluvio evanuerat. Refert

ſert quidem ex aliorum mente loco ſuperiùs allegato Clariſſimus Sennertus, qui affectum hunc ſe nunquam vidiſſe ibidem fatetur, ſi maculæ illæ orificium aliquod, os puta, nares, oculos, aures, nates attigerint, & eo usque penetrarint, malum lethale fieri: ideòque ad præcautionem orificia dicta aquâ roſarum cum pauxillo croci mixtâ illinenda ſuadet. Verùm nos tale quid animadvertere haud potuimus, ſed licet tumor ille *igne*, totam faciem, labia, nares, oculos & aures, in prædicto utroque caſu plenè occuparit, morbi tamen lætum eventum ſubſecutum vidimus.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio V.
D. SIMONIS SCHVLTZII.
DE
PVELLA HERPETE MILIARI LABORANTE CVRATA.

Eliſabetha, Johannis Goldneri Conſulis Thorunenſis cognati mei jam piè defuncti, minor natu relicta filiola, annos tredecim nata, Herpete Miliari correpta, per aliquot Septimanas malè habuit. Ego ad ipſam A. 1670. 24. Novembris vocatus, offendi puſtulis exiguis per ſummam totius corporis cutem, exceptâ facie, veluti ex deuſtione miſerè defœdatam: quæ tamen è collatione ſignorum omnium à tenui & minùs acri humore oriebantur: nam in ſolâ ſuperficie cutis, milii ſeminibus ſimiles apparebant puſtulæ levi cum pruritu, ob quam ſimilitudinem affectus hic Latinis *Miliaris Herpes* nominatur: Græcis verò quibusdam poſt Hippocratis ætatem Κεγχρίας ob eandem rationem dictus eſt: Κέγχρος enim Græcis, Milium nobis dicitur: Atque hæc ſpecies *Galeno* Autore lib. *2.* ad Glauconem Hippocrati generis ſortitur appellationem, cùm ſimpliciter & ſine additione illi Herpes vocatur. Alibi tamen Herpetis nomine Galenus Herpetem Eſthiomenum, id eſt, excedentem intelligit; Hic autem non protinùs ulcus facit, ut alter, qui excedens dicitur, ſed admodùm exiguas puſtulas ad ſpeciem Milii, quæ & ipſæ, interpoſito ſpatio ac procedente tempore, cùm diſrumpuntur, in ulcus abeunt: quod tamen in Herpete Miliari rarò accidere ſolet. Quia verò Puella hæc teneræ conſtitutionis erat, & Medicamenta non adeò grati ſaporis valde averſabatur, præſcripſi ei ſequentia alterantia, quibus ſine nauſeâ

utebatur. ℞. Syr. de endiv. ſ., Cichor. nymphæa ãã ℥ij. m. de quibus quotidiè manè & à meridie H. 4. unum cochlear cum hauſtu cereviſiæ albæ calidæ: cubitum autem itura de ſequenti condito ad quantitatem nucis juglandis aſſumebat. ℞. conſerv. radic. cichor. ℥ijß. fl. Nymphææ, Violar. ãã ʒvj. Lap. Cryſtalli mont. præparat. ℈ij. c. ſ. qu. Syr. rubi idæi f. l. art. conditum. Die 29. Novemb. iſtum Syrupum laxativum ordinavi. ℞. Syr. Diaſer. Andern. ʒvj. Pulv. rad. Jalapp. ℈j. Crem. ♀ri ℈ß. Aqu. Cinnamomi cord. ʒij. M. poſt cujus uſum purgatio aliquoties ſubſecuta. Die 1. Decemb. alterans. ℞. Syr. de endiv. ſ., de duab. radic. ana ℥iß. quem pro tribus vicibus cum hauſtu cereviſiæ calidæ ebibebat. Die 3. Decembr. bolum laxativum deglutiebat. ℞. Elect. laxat., Extr. fol. Senn. noſtr. ʒv. cum Saccharo Canar. f. l. art. bolus pro unâ doſi. Hiſcè ita præmiſſis ſequentia ordinata ſunt die 5. Decembr. ℞. Rad. Chinæ pond. non lign. in taleol. ſect. Salſæ paril. ana ʒvj. Sasſafr. ʒiij. Santal. Citr. ʒij. Infunde per horas 18. in aqu. font. ℔ijß l. cal. tum l. art. decoque in M. B. ſub finem decoctionis adde Cinnamomi el. ʒiij. liquirit. raſæ ʒj. Colaturam per reſidentiam optimè depuratam ſerva pro uſu. Hujus decocti ſexies parati quotidiè manè & à meridie H. 4. Uncias duas cum Syr. acet. Citri Unc. ß. conſumebat, ſubſequente ſudore. Die 17. Decembr. Balneum artificiale hoc paratum eſt. ℞. Rad. Scrophul. Lapatii, Herb. lapp. maj. & min., lent. paluſtr. plantag. Fl. Chamæm. meliloti ana mij. Herb. fumar. mj. ♀ris vivi, Alum. rochæ ana ʒß. Inciſa craſſiuſculè d. ad Chartam pro Balneo. Die 19. Decembr. Iſthæc inunctio inſtituta eſt. ℞. Rad. Lapath. maj., Enul. ana ℥j. contuſa coque in ſ. q. aceti ad formam cataplaſmatis, trajectis per ſetaceum adde ♀ris pulv. ʒiß. Alumin. ʒß. Cretæ pulv. ʒij Butyri non ſaliti Ung. roſar. Meſ. ana ʒx. Ceræ albæ parum, f. l. art. Linimentum: quo poſt balneum corpus calidè inungebatur. Inunctionem, quam Valeſcus de Taranta cap. proprio de curatione formicæ miliaris ex lana ovis ſuccidâ torrefactâ & pulveriſatâ, atque cum aqu. roſar. in pollinem redacta, hoc in affectu inſtar arcani commendat, puella ferre non poterat: Siquidem poſt hujus inunctionem de ſummo dolore conquerebatur. Ab iſtorum uſu puella per Dei Gratiam melius habere cœpit: Nihilominùs tamen partim ad reliquias humoris vitioſi exturbandas Electuarii Laxativi noſtri ℥ß. partim Epatis corroborandi & refrigerandi gratiâ tale conditum præſcripſimus. ℞. conſerv. rad. cichor. roſar. ana ℥iß. fl. Cichor. cort. Citri. cond. ana ℥ß. Spec. Diamarg. fr. ʒß. c. ſ. q. Syr. de endiv. S. F. l. art. conditum. Atq; ſic puſtulis in

lis in totum evaneſcentibus, puella ſanitati priſtinæ reſtituta jam optimè valet.

[*Ex litteris præfatis.*]

Obſervatio VI.
D. JOHANNIS DANIELIS MAJORIS, DE
PULLO GALLINACEO, PULLIS INCUBANTE.

ANno 1668. Lubecæ in ædibus vicarii cujusdam Rev. Capituli ibidem, ego & plures alii aliquoties, non ſine voluptate, vidimus, Pullum Gallinaceum, Perdicis magnitudine, nunc pipiendo præſtare ſe pullis minoribus aliis, ætate non multò grandiorem; nunc convocando eosdem, ducendo, cibando, ſubque alas recipiendo ac fovendo, defungi rectisſimè veteranæ Gallinæ officio; memoratu digno ſpecimine, non in homine ſolùm ſagacitatem ingenii annorum menſuram quandoque antevertere; ſed hujus rei exemplum aliquod etiam in alacritate Brutorum ſupereſſe, referendam in Phyſicis ad ſolertiam Animalium, de quâ, niſi fallor, *Plutarchus* aut *Plato* peculiarem Sermonem ſcripſit.

[*In Litteris d. 15. Jun. An. 1671. datis ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh.*]

Obſervatio VII.
D. JOHANNIS DANIELIS MAJORIS, DE
NIVE COERULEA.

ALbum in Nive, Spumâ, Mercurio ſublimato, & cæteris, noviſſimè ac veroſimillimè dicitur oriri ex ſuperficierum in diaphanis corporibus confuſione. Cùm verò in quovis Diaphano Corpore (ſolâ Cœli ſubſtantiâ omnium ſubtilisſimâ exceptâ, vel Æthere) duo conſideranda non immeritò veniant; Rectitudo pororum, per quos radii luminoſi tranſeunt, & ſpecularis lævor ſuperficiei, à quo Radii quidam incidentes ſtatim reſiliunt, & ad profunda corporis non feruntur; non excepto ipſomet aëre, in quo, tanquam in ſpeculo, Piſces quandoque vident ſuam imaginem, & lætabundi proin ultra

Aquæ ſuperficiem ſubſultant; quæ ſuperficies Aëris ſplendida, experimentis quibusdam aliis comprobari poteſt: notandum de Nivis Albedine, communiter apparente, eſt, utique eam ab animâ noſtrâ concipi tanquam ex ſuperficiebus pluribus, ſimul adſpectis, fracti cujusdam ſpeculi, à quibus luciditas ſolis aut cœli non una vel integra, ſed confuſa & multiplex, ſub Albi Phœnomeno reſultat. Sed cum ſplendoribus iſtis aut luculis colorem cœruleum quoque implicari in viſione, certiſſimum eſt, nosque verè illum videre, etſi conſvetudine quâdam nos ipſum cernere non percipiamus. Natura enim ſuperficierum ſpecularium, datâ objecti cœrulei præſentiâ, neceſſariò id exigit; & experimenta, tempore Hyemis ſereno ſœpiùs habita in Kilienſi Academiâ hâc, intra Cameram obſcuram Mathematici noſtri, *Cl. D. Samuelis Reyheri*, pleniſſimè ſuffragantur. In quo conclavi perſpecta, beneficio Lentis, loca Nivibus tecta ſic comparuerunt: Quousque eadem directè à Sole illuſtrabantur, Color candidus in pariete Cameræ apparuit: umbroſa verò, quod admodùm gratum identidem adſpectui exſtitit, inſtar Saphiri cœrulea depingebantur, ob Cœlum cœruleum in ſpeculari Nivium ſuperficie, Radiis ſolaribus rectà incidentibus non obrutâ, adumbratum. De cujusmodi colore Saphirino exiſtimandum, quòd anima noſtra multò rectiùs convenientiùsque judicet intra cubiculum opticum, quàm foris, quoniam dum in libero Aëre verſamur, viſionem perturbant innumeri Radii luminis, ſupervacaneò ad omne oculi latus allidentes, ut lucis imaginem, Albedinem, præcipuè arguamus, utpotè quæ maximè excellit. De Cœruleâ Glacie Maris Balthici confer *Celeberr. D. Th. Bartholinum* (d. Nivis Uſu Med. cap. 4. pag. 28. 29.)

[*Ex iisdem Litteris 15. Jun. datis.*]

Obſervatio VIII.
D. FRANCISCI BOUCHARDI.
DE
INTESTINI COLI PARTE PER TRIENNIUM ET AMPLIUS AB ABDOMINE PENDULA ETIAM TUM ÆGRO SATIS VALENTER PEREGRINANTE.

Mihi Lutetiæ Pariſiorum Anno M DC LXI. degenti, juxtaque Theatinorum Templum fortuitò progredienti, mendicus occurrit

rit quidam, è cujus abdomine prominens inteſtinum cum animadvertiſſem; illum propoſitæ ſtipi plus ſatis audientem, ſeorſum exegi, remque tunc ad libitum explorans, è ſiniſtri Renis & Umbilici loco propemodum intermedio, pendulam inteſtini Coli partem ſemipalmo longiorem comperi, cujus fæcibus identidem excipiendis appenſam ille lateri ſcutellam aptarat; hîc periſtalticum ipſius inteſtini motum multoties obſervare licuit, adeò ut palmi longitudine modò protendi, deinde verò craſſiorem in trunculum cogi, fæcibus nimirùm excretis, videretur, nullâ tamen ex parte (quod ego peculiariter demirabar) introrſùm recondebatur: Interrogatus homo, num ullis adhuc muniis anus fungeretur? num multis torminibus afficeretur? peculiare quid aliud in ſe ipſo pateretur? ubinam gentium & quo pacto fuiſſet ita confoſſus; reſpondit, anum quidem omninò vacare; colicis verò doloribus, primo frigidioris alimenti, vel aëris occurſu ſe torqueri, (unde luridus illi, me hercle, vultus) proindeque tegumento quodam ad id efficto ſcutellam ac inteſtinum, pro re natâ, accingere & obvallare; nec niſi in dorſum paulò magis erectum commodè decumbere poſſe; quoad alias functiones bellè ſe ſatis habere: Cœterùm in Anglicâ nave jam ante triennium militantem, majoris catapultæ glande, ſiniſtrum circa Renem (ubi magna ſupererat cicatrix) trajectum ita fuiſſe. Rem hancce Clariſſimo undequaque Viro Domino Guidoni Patino Doctori Medico Pariſienſi, Profeſſori Regio, Præceptori olim meo amiciſſimo, præſentibus, qui mecum viderant, aliis compluribus, poſtridiè narravi.

[*Ex Litteris Veſontione 11. Julii datis.*]

Obſervatio IX.
D. FRANCISCI BOUCHARDI, DE *MERCURII DULCIS IN VARIOLIS USU.*

SUb Autumni præteriti finem, quo primùm tempore morbus is inſidiari, & ad hanc usque diem paſſim in iſtâ regione graſſari cœpit, ad Nobilem hujuſce civitatis puerum decennem ex febriculâ cum dolore capitis ſatis intenſo, nec ullo propemodùm alio Symptomate jam à biduo decumbentem accitus, quidque rei eſſet non nihil ſuſpicatus, parentes eâ de ſuſpicione monui; contrarium illi cenſentes, remque

totam Lumbricis imputantes, his enecandis ac educendis ut citò ſtuderem, unicè rogarunt: Importunis ego precibus eorum ultrò laceſſitus annui tandem; hoc tamen apud me tacitè rato, ne quod febrem augere, ſuſpectasvè Variolas cohibere valeret, medicamentum incautè præberem, proin ex Mercurii dulcis granis decem, & paucâ Roſarum conſervâ concinnatâ ſumptâque ſerotinis horis, longiùs à cibo, Pilulâ, numeroſiſſimæ cum ægrotantis ἐυφορίᾳ puſtulæ poſtero die comparuére.

Non ita multò poſt, puella ſexennis febre parùm acutâ, ſed motibus convulſivis, nauſeâque frequenti correpta, & à vermibus, ob recentiorem illorum ejectionem malè ſic haberi credita, ſumptis aliquot in Pilulâ præfati Mercurii granis, uberrimas, quod ſequenti die ſum demiratus, Variolas excrevit.

His ut multis ſimilibus experimentis edocto mihi ſuper eâ re jam pridem meditanti, major utique dubitandi occaſio inceſſit: Num Mercurius convenienter paratus & uſurpatus, ut Luis Venereæ, ſic Variolarum ἀλεξίκακος? quâ de re, quod ſentio, dicam, ubi de morbis analogis, eorundemque analogâ curatione; quid intereà ſtatuendum, viderint inter ſe ſapientes, utriusque morbi naturam, ſymptomata, cauſas, & ſolutionis modum exquiſitiùs perſcrutati, Mercuriique dotibus non vulgari modo informati.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio X.

D. FRANCISCI BOVCHARDI.

DE

LACTE SOLIVS SVCTVS OPE IN MAMMAS EXCITO.

SUnt aliquot anni, cum in vico, quatuor ab hâc Urbe Leucis diſtante, Ruſticana quædam, at certè piiſſima vidua, propè ſexagenaria, bimeſtris infantuli repertitii nutricationem apud ſe motu charitatis aggreſſa, ſuas quanquam flaccidas ad ejus ſedandos vagitus, primis diebus accommodarat ita Mammillas, ut Lacte paulò pòſt frequentis & avidi ſuctus occaſione tandem excito, ſeptem illum ad hebdomadas aluerit, & plures, opinor, ad menſes aluiſſet, alienigenum niſi caſus alumnum ſubmoviſſet.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio XI.
D. FRANCISCI BOUCHARDI.
DE
PARTU DIFFICILI, VITALISQUE FOETUS CUM DUPLICI MOLA PERMANSIONE.

AD militis cujuspiam uxorem difficultate pariendi graviſſimè laborantem, nec ullum à biduo calcitrantis anteà fœtus motum ampliùs ſentientem haud ita pridem accerſitus, fœtusque hoc & aliis extinctionem ſtatim auguratus, ſignis, ejusdem quam primùm excluſionem, exitii materni metu, ſum molitus; præcipitatâ itaque auxiliis adhibitis mediocri molâ, major altera ſubſecuta eſt, verùm ita fracto parturientis animo, ut conclamatum de miſerâ putarem, cum illa novas, tribus horis pòſt, recolligens vires, gracilem quippiam & mortuum, at partibus omnibus abſolutum fœtum edidit, ac tandem evaſit.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio XII.
D. FRANCISCI BOUCHARDI.
DE
INFANTE A MORTE MATRIS IN VENTRE POST GRAVIDITATIS ANNOS SEDECIM ET QUOD EXCURRIT, REPERTO.

MUlier temperamento ſangvinea, boni & laudabilis corporis habitus, ſtaturæ mediocris, tribus luſtris & ampliùs utero geſſit, nono licet graviditatis menſe, præviis omnibus ſignis, conſvetos partus dolores absque ullo tamen alio effectu fuerit perpeſſa, niſi quod ita fuerit emaciata, ut poſteà Sceletum referret, & quibusdam adjuta præſidiis, ſenſim convaleſcens, refluentibus ex ordine in parvâ tamen quantitate purgationibus, indies intumuit Venter cum incredibili totius abdominis diſtenſione, quamvis victus ratione, quotidianis exercitiis & catharticis convenientibus ex arte fuerit proviſum, annum tandem ætatis 53. prætergreſſa, febre lentâ & diarrhæâ diu conflictata, die menſis Junii 28. anni 1661. fato functa eſt.

Cùm

Cùm autem latentis molæ magna foret ſuſpicio, in tantâ rei novitate ad defunctæ domum die ſequenti cum aliquibus Chirurgis convenerunt Regii Medicinæ Profeſſores, ut ex corporis diſſectione rem totam diligentiùs indagarent, adeò ut in primâ Ventris inferioris inciſione novaculæ reſiſterent integumenta, quæ cartilaginoſæ & gypſeæ ſubſtantiæ naturam referentia, ita inter ſe coaluerant, ut cum ſuperiore & anteriore Uteri parte corpus unum conſtituere viderentur, nec ſimul juncta ſemidigiti craſſitiem excederent.

Apertis ſcalpello integumentis, cum impetu quaſi ex dolio erupit ſeroſus humor colore ſubcroceus, minimè fœtens quoad libras circiter ſexdecim educto, ſtatim videndum ſe præbuit fœtus nullis tectus involucris, imò nullum ferè Uteri veſtigium apparebat, niſi quâ parte Utero fœtus conjungebatur; is transverſum hypogaſtrium ſcindebat, facie ſurſum ſpectans, vertice ilio dextro, pedibus verò circa regionem Renis ſiniſtri ita firmiter adhærebat, ut ſine ſectione & duorum Chirurgorum ope non potuerit avelli.

Avulſus tandem, ſuis omnibus partibus abſolutus deprehenſus eſt, nec ultra eam excreverat magnitudinem, quam juxta conſvetas Naturæ Leges novemmeſtris fœtus aſſequitur, caro muſculoſa paulò durior, ab ambiente poſtmodùm mollior facta, naſus depreſſus, os clauſum, & induratæ gingivæ obſervatæ ſunt, absq; auxilio tribus diebus à putredine immunis fuit ſervatus, quibus elapſis placuit interranea (priusquam corrumperentur) explorare, quæ omnia integra, ſed flaccida, absque ſangvine; attamen ſimili humore ſeroſo madentia deprehendimus; Vaſa umbilicalia in extremitate occluſa trium duntaxat digitorum latitudinem æquabant; integer fœtus etiam nunc nullâ vel levi adhibitâ operâ Dolæ aſſervatur & oſtenditur. Atque hæc juxta exemplar Dolanis typis excuſum.

[*Ex Litteris prælaudatis.*]

Obſer-

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

AD OBSERVATIONEM XIII.

FIG. I.

FIG. II.

Obſervatio XIII.

D. FRANCISCI BOUCHARDI.

DE

INFANTE MONSTROSO LUGDUNI IN VIAM PUBLICAM, DIE V. MARTII A. MDCLXXI. EXPOSITO.

MOnſtrum eſt omne id, quod præter curſum & ordinem Naturæ apparet; Velut infans biceps, vel qui habet tria aut plura brachia ſeu alia membra ſuperflua mutila vel manca.

Prodigium eſt, quod prorſùs contra naturam venit, velut ſi mulier pariat brutum, ſive ſit quadrupes, aquatile, volatile, reptile, ſive prodigioſum aliud: Velut videre eſt in Hiſtoria de Monſtris Ulyſſis Aldrovandi & in Ambroſii Parei Lib. 25. de Monſtris.

Inter cauſas Monſtrorum Auctores ponunt Gloriam Dei, velut in eo, qui cæcus erat natus; ſeu iram ejus, quemadmodum ſi viri & mulieres non habitâ ratione temporis aut aliarum à Deo & naturâ præſcriptarum legum ſibi cohabitent. Id quod ſæpè accidit tempore Menſium, prout extat in Prophetâ Esdrâ.

Reliquæ cauſæ Monſtrorum ſunt abundantia aut defectus materiæ & vis imaginationis circa hanc facultatem formatricem.

Præſens monſtrum habet inuſitatæ magnitudinis caput, cranium capillis æquè longis conſitum velut infans decem aut duodecim menſium. Cèrebrum natabat in ſeroſitatibus ſive aquis contra naturam, quæ Hydrocephalum ſeu tumorem aquoſum in eo cauſaverant: Partes duæ laterales ſuperiores cranii formant eminentiam præternaturalem propter attactum cerebri natantis.

Quantitas aquæ in capite ipſius ſeparavit oſſa cranii ab invicem.

Aures ejus ambæ vitioſæ ſunt & defectuoſæ quoad earum compoſitionem, conformationem & ſitum, ita ut effigies repræſentat, cùm ſit quaſi una eademque maſſa, nec cartilaginem ullam habent, verùm duo exigua foramina, & ſunt compreſſæ admodùm, velut tota facies.

Labrum ſuperius utrinque eſt fiſſum, atque ita os leporinum duplex efficit, cujus medietas eſt circumdata cute & carne; idem labrum ſuperius ad latus ſiniſtrum habet unum ex dentibus inciſoriis, qui adhuc exiguâ cuticulâ eſt opertus.

Mammillæ ejus paulò inferius ſitæ ſunt, quàm aliàs ſolent.

Manus ejus propemodùm ad inſtar manus ſimiæ alicujus conformatæ ſunt, pollice tamen carent, & digiti tantùm duo in manu dextrâ ungues ſuos habent, tertius nullum habet os nec articulum aut phalangem priorem in radice ſuâ.

Manus ſiniſtra itidem pollice caret, duos tantùm digitos cum unguibus ſuis habens, tertius mutilus eſt, & tàm primo, quàm ultimo oſſe deſtituitur.

Manus ejus humero ſive magno brachii Oſſi cohærent ſimplici ligamento, deſtitutæ duobus illis Oſſibus, quæ conſtituunt & formant brachium anterius ſeu ulnam.

Dorſum benè ſe habet usque ad coxendicem.

Venter infimus in parte anteriore figuram ſatis naturalem præ ſe fert; ab umbilico usque ad penem eſt intervallum latitudinis trium digitorum, & tantundem usque ad extremitatem.

Quoad poſteriorem partem circa Os Coxendicis enaſcebatur appendix carnoſa ſpeciem habens majoris cujusdam lentis, & inde usque ad finem repræſentabat præter propter poſteriora Anatis ſive Anſeris: porrò nec femora habet, nec tibias.

Pedes ejus immediatè procedunt ab Oſſe Coxendicis, cui adhærent ſerie continuâ ſimplici ligamento, & quodammodo pedes Anatis referunt.

Ductus ex ore ad pectus usque liber ſatis & apertus eſt, perinde ut alter canalis, qui ex ore ad Stomachum ducit; Via ex Stomacho usque ad extremitatem patens prorſusque libera eſt, & utrinque ſana & libera omnia.

Ureteres ſeu canales, qui Urinam ex renibus in veſicam deducunt, itidem patentes & liberi ſunt, perinde ut canalis ex veſicâ ad extremitatem penis.

Totum abdomen natabat in ſanguine extravaſato per rupturam Venæ Umbilicalis, id quod procul dubio accidit propter laborioſum & difficilem partum matris, qui cum eſſet contra naturæ ordinem, ſiquidem pedes primò exiverant, propter violentiam in extrahendo eo commiſſam (etenim caput ob magnitudinem inſolitam exire non poterat) vena hæc rupta fuit.

Cæterùm reliquæ Partes omnes nobiliores ſanæ & integræ fuerunt, & ſi potuiſſet in lucem edi indemnis, capax fuiſſet procreandæ

Sobolis

Sobolis ſine dubio perfectioris quàm ipſe fuit, ad minimum quoad extremitates & alias partes vitioſas, quandoquidem videmus, mancos & mutilos gignere ſolere liberos omni ex parte integros.

Monſtrum hoc nunquam erecto corpore ingredi potuiſſet, nec ſedere, parùm etiam manuum miniſterio uti didiciſſet, prout ex Obſervatione recenſitâ liquet.

[*Ex Relatione Gallica Typis Antonii Galieni in Belle Cour impreſſâ, à ſupra laudato Dn. D. Bouchardo in Litteris citatis Uratislaviam miſſâ, & ibidem in latinum translatâ.*]

Obſervatio XIV.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII.

DE

VITRIOLO ALBO ERRHINO TUTISSIMO.

LEgi in Obſ. 54. Ann. 1. Miſc. Medico-Phyſ. p. 111. de Pulvere ad Catarrhos extrahendos è naribus & faucibus, quod olim jam apud citatum Schottum legi. Non poſſum non mentem meam, quam circa illud Medicamentum hactenus fovi, exponere. Putavi enim, aut illud fuiſſe radicem Euphorbii, ita cum aliis temperatam, ut mitiori energiâ, exutâ agendi tyrannide, ageret, quale Exc. T. ipſa quoque ſuggeſſit, vel quod probabile viſum eſt, (uti de non viſo Medicamento conjectari licet) 🜖lum album, ſubtiliter pulveriſatum vel ſolitarium, vel miſtum; idque 1. quia Schottus ipſe putavit, illud in noſtris etiam Pharmacopoliis reperiri, inductus tantâ copiâ Medicamenti, quâ artifex inſtructus erat. 2. addit Idem, ſine attractione in naribus retineri debuiſſe, dubio procul, ne Sternutationem cieret, vel ſaltem minorem. Si additum fuiſſet, an in aquâ, quâ cum adminiſtratum eſt Medicamen illud ſolutum fuerit necne, eſſet id longè probabilius & certius aſſertu. Quicquid verò horum ſit, 🜖lum album expertus ſum in 🜄 ſ. vel cephalicâ ſolutum, pennâq; naribus modeſtè applicatum, liquare in debitâ quantitate ex voto Catarrhos, & extravocare, ita ut infantibus etiam recens natis, præ Spiramentorum naſi obſtructionibus, uti ſæpiùs fit, vix lactere valentibus & ſuffocandis, feliciter aliquoties id adhibuerim. Quo caſu neque Ol. Amygd. d. naribus inſtillatum, & radici earundem illitum, neque aqua Majoranæ indita ſemper votis reſpon-

derunt. Hoc Medicamentum omne tulit punctum. Novumque non eſt, circumforaneos talibus ſæpè ludere vulgus, ut peregrina illa jactent, quæ præ foribus ſæpè reperiuntur.

[*In Litteris ad D. Georg. Joach. Elsnerum Vratisl. d.6. Jul. An. 1671. datis.*]

Obſervatio XV.
D. GEORGII VVOLFG. VVEDELII. DE
MUSCO TERRESTRI CLAVATO.

ANthera commune vocabulum eſt pulvilli, foliis quarundam herbarum inſidentis, ut Junipero (præter memorata jam l. c.) Lupulo, Typhæ paluſtri, (in quâ curiosè illam Jenæ invenimus, furto poſtmodùm ablatam) & inprimis Muſco terreſtri clavato. Copiosè reperitur hic Muſcus in Sylvâ noſtrâ Thuringicâ à venatoribus noſtris dictus Dehnkraut. *Minſicht* in hiſtoriis Miſcellaneis vocat Plaun / iſt ein geeler Staub / inquit, der ex Muſco terreſtri geſchlagen wird. pag. 432. ibidemque egregiè locum natalem Ruſſorumque proceſſum deſcribit. Si folia betulæ pulveriſata ſimul miſceantur, ſtrepitum majorem edit, in flammam protruſus. Uſus hujus partim eſt mechanicus, pro ignibus artificialibus aliisque inventis novis, quo nomine Sereniſs. noſter Princeps aliquot pondo colligi curavit, partim Medicus; hinc commendatur in Epilepſiâ, experientia D. D. *Rolfincii tr. de aff. cap. partic. de Epil. pag. 51.* *Reticere nolumus*, inquit, *pulverem flaveſcentem in ſpicis Muſci terreſtris clavati, coryli julis ſimilibus, inflammabilem, qui reperitur, antepilepticam vim obtinere.* Eo fine quoque familiari in uſu erat D. D. *VVidemârkler* p. m. Archiatro Saxonico & Phyſico Isnacenſi ordinario. In calculo ſunt, qui vim ejusdem maximè laudent, nec minùs in phthiſi & impotentiâ virili, quorum ſingulorum experimenta propediem faciam.

[*Ex iisdem Litteris.*]

SCHOLION.

In Epilepſiâ infantum, præcipuè, ut ſæpè contingit, ſi ab urinâ retentâ oriatur, ſummum eſt experimentum, ſi de Semine hoc Lycopodii, quantum cuſpide cultelli contineri poteſt, propinetur. Egregiè enim urinæ facilitat exitum, quo de unicum ſaltem exemplum

hâc

hâc vice recenſebo. Nuper, Anno 1672. d. 3. April. puero 3. annorum cum laboraret Iſchuriâ cum dolore & clamore, accedentibus Epilepſiæ, quâ ante annum etiam ſæpiùs affligebatur, notis, propinavi Lycopodii ℈i. pro duabus doſibus, præſentaneo cum ſucceſſu. Antheram Pini Antiſcorbuticam donavit mihi Altenburgi D. D. Clauderus: ſimile quidpiam obſervatur in ipſo ſecali, wenn das Korn blühet.

[*In Litteris ad Eph. Collectores Vratislav. datis d. 28. April. 1672.*]

Obſervatio XVI.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII, DE

CALCVLO PVLMONVM A CALCE VIVA.

FÆmina quædam, natione Holſata, ancillæ vices apud Calcarium h. l. per aliquot annos gerens, cùm in officinâ calcis pulverem frequentiùs hauſiſſet, calculis Pulmonum laborare cœpit, & obtulit mihi aliquot excretos cum tuſſi, & levi hæmoptyſi, piſi magnitudine, aliosque majores & minores. Omnes angulos habent acutos, tricuſpides, retulit quoque eadem ſe aliquando magnum quendam inſtar minoris fabæ excreviſſe, quem mihi deſtinatum perdiderit, nunc verò non ampliùs ſervitio huic obſtricta, benè valet.

Non dubito, Calculos hos, quorum partem in Muſeo meo adſervo, à calcis vivæ coagulatione in Pulmonibus pronatos, cùm à primis vitæ annis usque ad illud tempus, quo huic ſervili operæ ſe addicere coacta eſt, liberrima fuerit à Phthiſicâ diſpoſitione, aliisvè Pulmonum Symptomatibus, & alii vitæ generi poſt addicta, libera ab illo, vivat etiamnùm ſaniſſima. Cùmque pulveres omnes, illorumque ſubtiles atomi, facilè hauriantur cum aëre, cui ſunt permixtæ, & in Pulmonum Bronchia didantur, cur non faciliùs in hoc individuo, aliàs teneræ educationis, duriori huic labori non ferundo, concreſcere potuerit? Accedit ſalinum in calce vivâ principium, coagulationi aptisſimum, præſertim accedente terreſtreitate, quo de, & aliis experimentis curioſis inde erutis, aliâ occaſione plura forſan dabo. Hinc cùm videamus, toto die incerari calce cum aquâ mixtâ parietes, ipſamque ad lapides antiquos ferruminandos adhibitam, tantùm non ſaxeam ſæpè imitari duritiem, quidni cum ſpumoſo Pulmonis veſicularum magmate conquasſata, & in ejusdem parietibus compacta concreſcere posſit?

[*In iisdem Litteris ſupra dictis ad D. Elsnerum perſcriptis.*]

Obſervatio XVII.
D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII. DE
NATURÆ ROBORE IN GRAVIDIS.

NOtatu digna ſunt oracula à divino *Sene* prolata, 5. Aph. 30. *Lethale eſſe mulierem gravidam morbo quodam acuto corripi*; & 5. Aph. 34. *mulieri gerenti uterum, ſi alvus multum fluat, periculum eſſe, ne abortiat.* Hinc febribus acutis & malignis correptæ gravidæ periculum incurrunt non abortus ſolùm, verùm etiam vitæ, cum autore *Celſo l. 3. de R. M. c. 6.* Mulier gravida acuto morbo facilè conſumatur; hinc etjam tam delicatè tractandas easdem purgantibus, communis eſt ſententia, ex eodem loco, ſc. 5. Aph. 29., nihilominùs utroq; licet caſu combinato, morbo nempe acutisſimo & fluxu alvi vehementisſimo, ſœpè evaſiſſe gravidas, exemplo ſit *Dyſenteria Epidemica* An. 1669. nobiſcum graſſata. Cùm enim in plus quam quadringentis ægrotis tunc multa obſervare licuerit, nil magis miratus ſum, quàm nullam gravidam eâ affectam fuiſſe mortuam. Suggerunt mihi Ephemerides meæ ultra decem, quæ omnes partim primis, mediis partim & ultimis fœtum geſtantes menſibus eâ correptæ, cum vomitu ſimul moleſtisſimo, dejectis viribus, febre petechiis horrendâ, cum torminibus maximis & dejectionibus frequentisſimis ſalvæ evaſerunt, felici partu debito tempore ſubſequo. Quodque] majus eſt, in binis aliis cum ipſo partu, termino menſium completo, dyſenteria illa gravis coincidit, fœtu matreq; ſalvis manentibus. Inter alia, quæ jocoſa videbuntur, nobilis fœmina Dyſenteriâ mirum quantum vexata, circa Julii finem feliciter à me percurata, Menſe Decemb. filium poſthumum edens, me, gratam teſtatura mentem, Suſceptorem ejusdem eſſe voluit, utrisq; adhuc, dum hæc ſcribo, vegetis & ſalvis. Hinc verò confidentiùs poſtmodum gravidis purgantia exhibui, manifeſto cùm emolumento. Et apparet ex his, quàm ſtudioſè & ſollicitè admodùm natura ſpem uteri defendat, ut ecbolia ejusmodi etiam ab ſubleſtæ fidei hominibus in uſum vocata & celebrata v. g. decoctum Sabinæ &c. tanto cum ſucceſſu non adhibeantur plerumque, quantum exin ſibi vulgò promittunt veſanæ meretriculæ. Et plerumq; non ſine periculo gravidæ ipſius expulſio talismodi inhumana & plusquam beſtialis inſtituitur, *quod verisſimum eſt, dicente Heccio Obs. 14. p. 179. ægerrimè poſſe occidi*

fœtum

fœtum, niſi ſimul enecetur mater, cùm magnâ violentiâ opus ſit, ſive intus, ſive extra admoveas medicamen.

[*In Litteris ſupra laudatis.*]

Obſervatio XVIII.
D. CÆSONIS GRAMMII, DE
FONTICULIS NATURALIBUS IN ABDOMINE ET THORACE.

NAturam optimam medendi magiſtram eſſe, & ſæpè intento quaſi digito Artificibus monſtrare vias, per quas comodisſimè velit ac posſit ab humoribus ſuperfluis, acribus & ſalſis liberari: præter cætera evincunt ulcuſcula iſta, quæ ipſa Natura nonnunquã in externâ corporis parte excavat, quæ proinde *Fonticuli Naturales* appellantur, & contradiſtinguntur *Artificialibus*, quos Naturæ ductum imitati Artifices ope cauteriorum vel actualium vel potentialium efformare ſolent. Non ſolùm verò hoc remedii genus Natura Arti monſtravit, ſed & ipſa indigitavit loca, in quibus ulcuſcula iſta ſuppetias ſibi ferre poſſint, quando non in artubus tantùm, ſed & capite, thorace, abdomine ipſamet ulcera talia excitavit: cujus veſtigiis presſè inſiſtentes veteres Medici, in morbis Sympathicis omni parti mandanti, etiam regioni ventriculi, hepatis & uteri (uti ex *Avicenn. lib. 3. fen. 1. tract.* 1. *c.* 33. *& Rhaſ. l.* 9. *rei med. c.* 1. videre eſt) fonticulos inuſſerunt. Hodiè verò nos quidem in thorace & abdomine ob geſtandi incommoditatem fonticulos non paramus; Natura tamen nondum deſinit in iſtis locis ulcera talia producere, uti id ſubjuncta exempla teſtantur. A conſiliis fui Matronæ ſexagenariæ, cui rupto peritonæo inteſtina ita in ingvina delapſa erant, ut faſciis ea ligare, & ſuſpenſa tenere cogeretur: ex quâ herniâ hoc quoque ipſi accedebat incommodi, quòd alvus non ita promptè quàm anteà excerneret, & ab asſumptis Medicamentis non niſi tertio die ſubduceretur, procul dubio quod feces ob ſitum inteſtinorum arctiùs ſibi incumbentium mutatum tardiùs deſcenderent. Ob hanc alvi non ſatis egerentis ſegnitiem, cùm non poſſent non impuritates in venas lacteas ſimul abripi, & ad totum corpus redundare; hiſce tamen exitum, ut credo, officioſa Natura recludere voluit, dum in externâ abdominis regione tria reſeravit ulcera ſeu *fonticulos naturales*, qui ſingulis diebus tàm manè, quàm veſperi tantum

tum fundebant, quantum aliàs fonticuli ſolent artificiales. Et quamvis initio ægra moleſtiarum pertæſa, occludere ea ſatageret emplaſtris; ſtatim tamen, ſi vel unum coiret, de anxietate & ad vomitum propenſione querebatur; quæ non remittebant, niſi ulcuſculo iterùm recluſo: proinde æquo animo in ſpontaneâ hâc Naturæ evacuatione acquieſcebat. In conſilium adhibitus fui à viro honorato, cui in ſiniſtrâ thoracis parte ſub mammillâ eo in loco, quem ſcribendo arctè ad menſam premere ſolebat, tumor exortus fuit, qui ad ſuppurationem perductus & debito modo tractatus nonniſi admodùm difficulter occludi potuit. Cùm verò tandem à Chirurgis conſolidaretur, anguſtiam pectoris ſpirandique difficultatem patiebatur æger, adeò quidem, ut denuò ulcus iſtud recludere opus fuerit: quod redapertum in fiſtulam abiit coſtæ cuidam longitudine ſemidigiti incumbentem, & fontanellæ vices gerentem cum maximo ægri levamine.

[*Ex communicatione D. J. D. Majori factâ, à quo Obs. hæc cum ſequente Kiliâ Vratislaviam. d. 7. Jul. 1671. eſt transmiſſa.*]

Obſervatio XIX.
D. CÆSONIS GRAMMII.
DE
CALCULO VESICÆ PULLUM ANSERINUM FIGURA REFERENTE.

Calculorum varias figuras, easque raras & inſolitas Autores ſæpè annotarunt. Calculum in corpore cujusdam Generalis Carmelitarum diſſecto repertum, corallii truncum & ſurculum æmulantem deſcripſit *Barth. Euſtachius in annot. Pini ad cap. 44. libri ſui de renibus.* Alium in renibus Illuſtriſ. Dn. de Cornu repertum, muris effigiem gerentem *D. D. Schenck. exerc. anat. p. 550.* adducit. Alium *Borellus Cent. 2. Obſerv. 22.* felini capitis figuram habentem, alium inſtar cochleæ lapidefactæ effigiatum *idem Cent. 2. Obſ. 62.* profert. Alium quadruplici ramo inſtar crucis per univerſum renem ſe diſpergentem vidit *Tulpius lib. 2. Obſ. 44.* Alium à M. Petro Spormanno excretum fragariæ fructui haud abſimilem, cui pedunculus adhæſit, obſervavit *Celeberr. Bartholinus cent. 5. Hiſt. rar. anat. 57.* Alium pyri formâ ſe repræſentantem notavit *idem Cent. 1. Hiſt. 72.* Hiſce meritò annumeranda eſt figu-

ra

ra iſta, quam in calculo Veſicæ à muliere, prævils medicamentis pellentibus, excreto deprehendi. Calculus longitudine primum pollicis humani articulum, cui tamen latitudine nonnihil cedebat, adæquans referebat pullum anſerinum, ita ut à dorſo latiori, quod poſteriora verſus ſenſim anguſtabatur, collum longiuſculum aſſurgeret, cui caput rotundum, nullis quidem oculorum cavitatibus diſtinctum, ſed longiuſculo roſtro armatum inſiſtebat: ſub ventre duæ latæ prominentiæ cernebantur, pedes anſerum ſub ventrem retractos exprimentes. Ita accuratè hæc omnia apparebant, ut quis è longinquo calculum intuitus, pullum anſerinum ex ſolidâ quâdam materiâ datâ operâ formatum judicaret.

Obſervatio XX.

D. JOHANNIS DANIELIS MAJORIS, DE *ANATOME PHOCÆNÆ, VEL DELPHINI SEPTENTRIONALIUM.*

ANni præſentis M DC LXXI. Menſe Aprili, Die XVII. in Mari Balthico, urbem hanc Kiliam alluente, captus à piſcatoribus, ad Uſum Anatomicum ſtatim à me coëmptus, publicèq; in Academiâ diſſectus eſt Piſcis quidam Cetaceus, Phocæna *Gesnero*, *Bellonio*, *Rondeletio* ac *Ariſtoteli*; Turſio apud *Plinium* & *Bartholinum* (cent. 2. hiſt. Anat. *25*.) Cimbris Marſuin (ob Lardi copiam) vel Porcus Marinus; & *Schoneveldio* (d. Piſcib. Holſat. pag. 77.) Delphin Septentrionalium vocatus; quamvis *Chriſtoph. Merrettus* (Pinac. rerum Nat. Britann. pag. 191.) videatur, Phocænam à Porco Marino diſtinguere; & rurſùm alius ſit Porcus Monſtroſus Oceani Germanici, de quo *Olaus Magnus* (Hiſt. Septentr. lib. 21. c. 27.) videatur. *Fig. I.*

Longitudo totius erat quatuor pedum & dimidii, *Latitudo* pedis unius; *Profunditas* vel *craſſities* itidem unius pedis, demtis duabus unciis, ut ex breviore menſurâ in icone, Fig. I. videre eſt.

Pondere æquabat libras civiles CXXIV. cum mediâ, vel uncias medicas bis mille, demtis octo.

Ac citra ſectionem primùm notandæ erant partes hæ: *Cutis*, inſtar corii ſubtilioris cordubani, glabra, lævis, minimè ſquamoſa, piloſa, dura, aut hiſpida, & potiùs mollis, tenera, facilè vulnerabilis, pro indole Balænarum; unde Leviathan minùs convenienter apud *Jobum* (cap. 41. ℣. 6. 7. 8.) per cetum, & potiùs crocodilum, phyſicè explican-

dus eſt. Obſcurè cæruleſcens prætereà, aut potiùs nigricans: quæ verò in ventre, candicat, & in concurſu horum colorum, ſecundum longitudinem, maculis nigris paſſim, & ſtriis tenuibus, in albedinem evaneſcentibus, pulcrè diſtinguitur, atque, ſi ita loqui liceat, marmoratur. Extenſa, à lardo liberata, & parieti clavis affixa, firmiter induruit, usque ad terminalia Menſis Julii, quo hæc ſcribo.

Caput, & *collum* craſſum, eâ facie, quâ apud *Rondeletium*, & paulò accuratiùs hîc, depingitur, Branchias non habet.

Supernè in vertice *Spiraculum Semilunare* unum, cuti inſculptum, ſub quâ gyroſus quidam Plexus, velut Labyrinthus, ut *Bartholinus* loquitur, vel potius *plexus*, cerebelli inſtar, *rugoſus* duplex, unus ſuperior, nigricans, alteri candido ſemi-incumbens. Hinc ſtylo adacto diſtincti duo *ductus*, quos *hydragogos*, ab uſu, vocare liceat, manifeſtò deprehenduntur, profundè per cranium, ad ipſam Palati Tunicam pertingentes, & interpoſito *Septo Oſſeo*, cujus apex eſt inſtar criſtæ galli, craſſities verò pennæ anſerinæ, ab invicem diſcreti. Perque Ductus iſtos vel Fiſtulas, Phocæna aquam ore hauſtam potenter & tanquam ex Siphone ejicit, ſicut Phyſeter & Balæna per duplicem prominentem Tubulum, de quibus antè-laudatus *Olaus M.* (l. d. cap. *6*. & *9*.) poteſt conſuli, verus Borealium Plinius, inque pluribus Autor fide dignior, quàm fortè communiter cenſetur: vel ſicut Mytuli quidam Portûs Kilienſis verno tempore è proboſcide ſuâ, extra teſtas prominulâ, aquam hauſtam ſupra ſuperficiem Maris in altum exſpuunt: aut ſicut Buccinum parvum propè Neapolim ex linguâ exſertâ canaliculatâ, hîc loci ex *Fabio Columnâ* (d. Purp. c. 4.) Figura II. lit. a. depictum, facere ſcribitur. Exiſtimemque rugoſa illa Phocænæ corpora, ſub ſpiraculo ejus Semilunari conſtituta, defungi quodam Sphincteris officio, quibus motus aquæ exſilientis modificetur; & totam ſpiraculi dicti, cum corporibus iſtis rugoſis, ductuum hydragogorum, & interpoſiti ſepti oſſei ſtructuram, eſſe pro *Naſo* Turſionibus, capitibus ipſorum inſculpto, non juxta longitudinem roſtri, aut per maxillæ ſuperioris interſtitia; ſed perpendiculariter aut verticaliter, juxta altitudinem ejus, à ſede inter oculos mediâ, rectâ deorſum, usque ad partem Palati, quæ Oeſophago imminet: quò etiam in cranio poſtmodùm conſpirare viſa ſunt Oſſa Roſtri ejusdem ſuperiora, in aperturas anteriùs non excavata.

Fig. II.

Oculorum Palpebræ (verbis *Bartholini* utamur) anguſtiores: quibus reſectis, ſatis magnæ prodeunt oculorum Orbitæ; ſed non Oſſeæ.

Oculi, magnitudine humanos æquantes.

Auditûs

Auditûs Foramina parva, & tanquam Punctula tantùm, cuti inſculpta; ſub quibus verò Oſſa Petroſa maxima ſubjacent, de quibus infrà.

Rictus mediocris, limbo ejus glabro undique, citra eminentes Setas.

Dentes parvi ac nitidi, pulcrâ ſerie, ac ita diſpoſiti, ut inter ſpaciola illorum excipiantur dentes Maxillæ oppoſitæ; acuti omnes, & quod mirum, obſcurè-mobiles, in quovis limbo Maxillæ 24, & ſic univerſim 96.

Lingua latiuſcula & brevis, aſpera quidem ſupernè circa intimiorem ſedem Faucium; non ſpinata tamen, dentata aut hiſpida, ſed molliuſcula potiùs; & Palato undique adhærens, contra quam *Plinius* (lib. 9. c. 8.) & *Solinus* (cap. 22.) in Delphinis dicunt eſſe mobilem.

Pinnæ totius corporis, quinque, robuſtæ, nigræ, glabræ, nullis apicibus, ſpinis, aut acutis cuſpidibus armatæ: duæ videlicet in colli & pectoris confinio, à quovis Latere una; de quarum conſtitutione internâ mirabili inferiùs agetur: Una dein ſupra lumbos in dorſo: & duæ in *caudâ*, in quibus hoc eſt peculiare, quod ſitus ipſarum, ut in aliis piſcibus, longitudini dorſi & caudæ non reſpondet; ſed transverſim in angulos rectos ſedem ſuam obtinent, caudæque hærent, ſicut curvatura Anchoræ ſuperiori ejusdem Trabi non congruit.

Umbilicus in ventre notabilis.

Hinc aliquanto inferiùs proximè ſupra *Anum* conſpicua pudendi *Fœminei Rima*, uncias quatuor aut quinque longa, cum Alis, Clitoride parvâ (prorſùs ſicut in Homine) & ſub hâc Urethræ orificium, &c. occaſionem dabant de piſcium coitu dicere aliquid, quòd nempè plerique eorum attritu quodam affrictionevè ſuperficiali tantùm coëant; alii implexu, & mutuâ corporum implicatione, ſicut de Anguillis ex Oppiano *Aldrovandus* (lib. 3. d. Piſc. c. 25.) admonet; aliqui verò etiam virgæ in uterum immiſſione, ut Balæna, Roſmarus, & ipſe Turſio. Cujus generis Maſculo Naturam indubiè etiam dediſſe *Priapum* intùs rigidum; ac ſigillatim vel tendinoſum, ut Cervo, Tauro; vel cartilagineum, ut Balænæ; vel corneum, ut Bombyci vel Api; vel planè oſſeum, ut inter Quadrupedes Cani, Lupo, Vulpi, Civettæ, Porcelletto d' India, vel Cuniculo Indico, Muſtelæ, Urſo albo, inter Amphibia verò Roſmaro; non tantum conjecturâ aliquâ ſum aſſequutus: ſed vel reâpſe teſtem laudare habui, *Illuſtrem Th. Bartholinum*, qui (l. ſuprà c.) de Anatome Fœtus, Maſculi Turſionis verba faciens, inter alia hæc habet: *Penis longiuſculus, partim extrà prominulus, partim intrà latitans, duobus ligamentis nervis conſtans,*

uno tenui, altero craſſiore, circa radicem oſſe cartilaginoſo fulcitur, inſtar oſſis Hyoidis.

Et *proximè pudendum* (id quod maximè omnium notatu dignum eſt) ab utroque ejus latere exile *Foramen*, Piſi recentis magnitudine aut amplitudine circiter, oblongum, *carneque glandulosâ repletum*, videndum extitit, ut ex additâ hîc Figura I. lit. f. f. patet. *Fig. I.*

Et hæ *Glandulæ* mobiles; & quod curioſitatem magis magisque augebat, ſtylo permeabiles erant: preſſæque protrudi forâs ſe patiebantur, & lacteſcebant; relictæ ſibi, retrahebantur iterùm. Unde haud alio fine, niſi ut papillarum aut uberum loco eſſent, videbatur natura ipſas effinxiſſe; ſicut in Quadrupedum Terreſtrium genere; novum etiam non eſt, ut ubera eorum propè majora corporis emunctoria conſtituta ſint. Neque ulla alia pars, quæ lactationi commoda aut dicata eſſet, in reliquo toto Phocænæ corpore, eſt deprehenſa. Et craſsè magis quàm falsò, *Plinius* (lib 9. cap. 8.) Glandulas illas indigitat, dum de Delphinis in genere ait: *Nutriunt uberibus, ſicut Balænæ:* Porcumque Marinum cum Fœtu lactante, Ann. 1642. viſum à ſe ac diſſectum, *Chriſtophorus Merrettus* memorat (Pinac. Rerum Natural. Britann. pag. 191.) confer imprimis diligentiſſimum *Samuelem Bochartum*, qui (Hierozoic. part. 1. lib. 2. cap. 7. pag. 46.) præter loca Autorum Gentilium, *Ariſtotelis, Solini, Plinii, Æliani, Oppiani*, lactantes Balænæ & Phocænæ papillas ſpectantia, ex ſacris quoque teſtimonium ſubinfert, & nullum dubium eſſe ait, quin *Jeremias* (Thren. 4. v. 3.) eodem reſpexerit, ſic ſcribens: *Etiam Cete mammam educunt, ut lactent catulos ſuos.* Quem locum tamen Lutherus de *Draconibus* vertit.

Et hucusque de Phocænâ vel Turſione, citra ſectionem ſpectato, ſatis. Sequuntur partes aliquæ, quæ ope Anatomes comparuerunt, tàm communiores, pinguedo, carnes, ſanguis & vaſa; quàm ventri, thoraci, capiti magis propriæ.

Pinguedo candida, ut in ſimiâ, porco ac homine, proximè cuti ſubjacet. Aderatque tanta undique, ut in pectore ſaltem ac ventre notaretur trium ferè unciarum aut pollicum altitudine, Lardo per omnia ſimilis. Unde ex eo, citra additionem aquæ, familiariter oleum coquitur, cujus uſus ad pauperum Lychnos penſiles eſt.

Et quo magis ad intimiora perveniretur, hoc magis humano corpori pleraque obſervabantur ſimilia.

Tantus enim aderat *Muſculorum* apparatus, ut nihil minùs, quàm piſcem, potiusque hominem, lupum, aut vitulum, ſub Anatomico cultro ver-

tro verſari, ignari credidisſent, & crederem, nullo alio Piſcium genere veſci me velle lubentiùs ultimo iſto, quo ſectio peragebatur, quadrageſimali tempore, quàm Phocænâ. Cujusmodi piſces edules utique ſunt, ac teſte *Geſnero* (d. Aquatil. lib. 4. Corollar. pag. 713.) Lutetiam in Forum ſubinde allati ſunt, præſertim Veneris Diebus.

Venarum item, *Arteriarum* ac *Sangvinis* per Pingvedinem, Muſculos, Viſcera, longè latèque disſeminatarum copia maxima adfuit; ne *Nervos* ac cætera hîc addam.

Nam ad *Partes Abdomini proprias* propero: ex quibus *Omentum* deſiderabatur: nudaque ſub Peritonæo Inteſtina comparebant.

Ventriculus verò erat triplex, anguſtis orificiis diſtinctus. Primus candicans, internè Rugis magnis præditus, in quo cibi ſolidiores primùm in fruſta aliqua diſcerpuntur, quippe Spinas piſcium, tellinas parvas, aut teſtacea alia, & ex cruſtatis, Locuſtarum particulas arenulasque continebat, iisdem turgens. Alter rubicundus, Rugas utcunque ſubtiliores ac ordinatiores habens; ſed vacuus. Tertius planior, & velut additamentum reliquorum, colliquamentum chyloſum livido-albeſcens gerens.

Ventriculi fundo exteriùs adhærebant quatuor aut quinque *Globuli glanduloſi*, rubri, duriuſculi, ſubſtantiæ Splenis ſimiles, ſed diſparis magnitudinis, majore videlicet Fabam circiter aut avellanam, mediocri phaſeolum, minoribus Piſa æquantibus, ut viderentur, totidem ſplenes eſſe. Celeberr. *Bartholinus* duos tantùm iſtius modi Globulos notavit.

Et ipſe *Lien* quidem peculiaris ac diſtinctus in propriâ ſede quoque comparuit, ſed ex multis ſimilibus globulis veluti compactus.

Pancreas itidem glanduloſum, ſed mollius, ut ſolet, ac minùs rubens: non triquetrum tamen, ut in ſubjecto ſuo laudatus *Bartholinus* obſervavit, ſed longum valdè & exporrectum. *Clar. Blaſius* (Obſervat. Anat. ſelect. pag. 43.) in Lupo piſce Pancreas ad omnes inteſtinorum partes pertingens arguit. *Ductus Pancreaticus*, & inſertio ejus in Duodenum planè conſpicui.

Quoad *Inteſtina* hoc occurrebat notatu dignum, quod dum longitudo eorum communiter in homine ac animalibus aliis eſt ſextupla, in Turſione noſtro planè duodecupla exſtitit, vel LIV. pedum. Sexies novem enim, vel novies ſex, conſtituunt quinquaginta quatuor. Et quatuor pedum ac medii longitudo in Turſione erat. Qui diſtributi in pedes medios, exhibent æquales illius partes novem, ita, ut ſingulis eorum ſex pe-

 des

des Inteſtini, vel ſingulis pedibus integris, duodecim pedes ejusdem reſpondeant. *Blaſius* modò citatus (pag. 14.) in Cuniculo fœminâ vidit, longitudinem corporis ab Inteſtinis undecies æquari.

Meſenterii Glandulam magnam *Vaſcula Lactea* tria quatuor amplectebantur.

Hepar ampliſſimum, & totam, quæ eſt inter Diaphragma & Ventriculum, Abdominis cavitatem ferè occupans.

Vena Umbilicalis, in Hepar ſe recipiens.

Vena Cava, & *Vena Porta*, ampliſſimæ.

Veſiculam Fellis nullam vel *Bartholinus* obſervavit, vel ego notaſſe memini. Scribitque *Plinius* (lib. 10. c. 37.) Delphinos Fel non habere.

Renes magni utrinque, oblongi, & tunicâ veſtiti; ſed non ſolidi, quin ex Renibus multis minoribus triquetris, quadrangularibus & hexagonis, per ſingula vaſculorum paria arctè ſibi cohærentibus, & veſtitis peculiari membranulâ, compacti: quales olim in Lutrâ etiam obſervavi, &, quantum recordor, in Caſtore.

Renes Succenturiati tales, quales laudatus *Dn. D. Bartholinus* deprehendit.

Ureteres exiles aut graciles.

Veſica Urinaria mediocris & valida, orificio manifeſto, ſuprà deſcripto, hians in vulvam ſub Clitoride. Unde mingere Phocænas, nullum dubium eſt.

Vaſa Spermatica prorſùs conſpecta eadem, atque idem *Bartholinus* nobis deſcripſit.

Teſticuli contrà exiles, & flaccidi, ad Jujubæ fructus magnitudinem vix plenè accedentes, figuræ inæqualis aut tuberoſæ, preſſione, poſt factam ſui compunctionem, vix ſeminale quid aut chyloſum exſudantes; connexi Utero, ſine notabili ductu intermedio. In hoc tamen perviam partem Uteri utcunque exſtitiſſe, notatum invenio in pugillaribus illis, quibus, dum adminiſtratione Anatomicâ occuparer, ſtrictim ac citò inſcribi ab aliquo Dn. Studioſorum notatu digniora curaveram: Sed dum ad pugillares illos vel Diarium jam redeo, maximoperè piget, quod vel non-connotatum ibidem, vel occaſione quâdam obliteratum experior, ex quânam Uteri parte *Meatus* ille in *Teſticulum* tenderet: an ex cavitate majore Uteri, vel minore, vel Stricturâ fibroſâ, inter has duas mediâ, (de quibus omnibus mox mox) vel ex *Appendice Uteri* alterutrâ.

Vagina aut *Collum Uteri* amplum, robuſtum ac rugoſum.

Ute-

Uterus verò ipſe conceptu vacuus, & in duas quaſi Cameras diſtinctus; quarum anterior amplior, altera fundum ſpectans, multò ſtrictior, cum intermediâ Stricturâ aut Anguſtiis, quæ imperviæ primùm credebantur. Sed Stylus leniter immiſſus, & obſervatio ulterior docuit, Stricturam hanc potiùs reſultaſſe ex corrugatione Fibrarum rectarum arctiſſimâ, quæ repandæ reduplicatæque in orbem diſpoſitæ erant eo modo, quo burſæ Orificium aliquod, validè ſtrictum, in plicas quaquà verſum rugatur; eâque magnitudine, quâ ſolent eſſe Stelliformia illa corpora, quæ apparent in Capitibus Papaverum, vel apex rotundus ac crenatus, qui in Floribus Nymphææ luteæ eſt, poſtquam hi defloruerunt. Hæque *Fibræ mediæ Uterinæ*, repandæ, ac in Orbem coëuntes, ac recedentes à centro iterum, vel reduplicatæ, *Materiâ* quadam *albâ & viscidâ* obductæ erant; ante cujus ablationem non patebant. Et quia ſuſpicabar, eſſe illam fortè Genitale colliquamentum aliquod, nec cultri duritie eandem abraſi, nec Spongiâ deterſi, ſed aquâ calidâ dilutam, in vaſculum vitreum immiſi, ut ibi in fibrillas, in qualeſcunque ſponte vellet, ſeſe diſpergeret, ſicut Teſticulorum vaſcula, absque Inſtrumentis ullis aliis, moleſtiâ aut labore, in Teſticulo Gliris majoris, intra pelvim aquâ plenam injecto, à ſe invicem ſecedere notavit ac admonet *Clar. Regnerus de Graaf* (de Organ. Genital. Virorum pag. 56.) aut ſicut *Nobil. Dn. D. Henr. Volgnadus, & Joach. Georg. Elsnerus, Amici & Collegæ curioſi*, intricatiſſimam & mirè perplexam Secundinæ humanæ, tanquam Retis mirabilis Uterini, vaſorum ſtructuram, aquæ injectam, atque à cruore omnimodè liberatam, formâ quamplurium ſubtiliumque candicantium plumularum, natare aut fluctuare pulcerrimè in pelvi viderunt; ut conſtat ex Ephemeridum Curioſ. German. Anno I. recens edito, (Obſerv. 40.) in illo autem Phocænæ colliquamento, aquæ immiſſo, nulla Partium fortè quarundam rudimenta diſtinctim erant conſpicua: quin Lentor iſte aut Mucus uteri candidus, in flocculos nebuloſos tantùm, ſedimento aquæ Roſarum ſimiles, & leviculo vitri motu facilè diſſipabiles, in aquâ diffluebat: & ſive Juvencula nimis adhuc, ſive ad conceptum jam paulò maturior Phocæna fuerit; in vitulæ etiam recens natæ non Utero quidem, vaginâ Uteri tamen, tenacem quandam glutinoſamque ſubſtantiam, cryſtallinam, & gelatinæ limpidæ ſimilem, obſervaſſe *Gerh. Blaſium* video. (Obſ. Anat. ſelect. pag. 7.)

Zoologi Phocænam inter unipara ac gemellipara referunt; pro Delphinorum more, de quibus *Plinius* (lib. 9. cap. 8.) *Pariunt catulos decimo men-*

menſe, æſtivo tempore; interdum & binos. Vel, ut *Solinus* paulò elegantiùs forſan loquitur (cap. 22.) *Catulos edunt: Decimus menſis maturum facit partum; Lucinam æſtivus dies ſolvit: Uberibus* Fœtus *alunt: teneros in Faucibus receptant.* Ipſamque Anatomen Fœtûs tàm maſculi, quàm fæminæ Phocænæ, vide apud ſæpè-nobis laudatum Bartholinum. Unde ſimul conſtat, quemadmodum Animal id in genere viviparum eſt; ita præpoſterè aliquos, ſolo anagrammate ſeductos, Sturionem, (qui piſcis oviparus eſt) cum Turſione confundere; de quo vide plura apud *Paulum Jovium*, (d. Piſcib. Rom. cap. 4. p. m. 51. edition. Ital.)

Hisque miſsis, ut ad *partes Thoracis* progrediar;

Diaphragma, pectus ac ventrem dividens, amplum, coſtis undique adhærens, more in quadrupedibus ſolito, cùm aliàs Piſces carnoſo hoc Partium genere careant, & loco ejus habeant tantùm Membranoſum quid.

Mediaſtino connexum *Pericardium*:

Et in eo hærens *Cor* ſat conſpicuum & magnum juxta proportionem Corporis: cum *Auriculis*.

Pulmones itidem magni, uno lobo continui, pallidè rubri, supernè lati, inferiora verſus ſtrictiores, factaque inſpiratione, ope Follis, manifeſtò ſatis, ut reliquorum Animalium, aërem ducentium, ex innumeris veſiculis, quibus vaſa & Bronchia implicantur, compoſiti. Unde Phocænam reſpirare, ſuffragante ipſiſſimâ Experientiâ, in aprico eſt, & ſubſiſtere aliquandiu extra Aquas; ſed non diu, prout præſens ſubjectum Anatomicum, in Cymbam primò, hinc Terram illatum, horas ſeptem tantùm vel octo vixit; ſibilumque aut ſtridorem, Teſtimonio Piſcatorum, in & proximè à capturâ edidit: & *Ariſtoteles* jam olim, citante ipſum *Aquapendente*, (de Loquution. cap. 3.) *Delphinos ſtridere ac mutire* ſcripſit. Articulatè verò non vociferatur, aut literam format Turſio, quia lingvâ liberâ & molli ac mobili labro caret.

Aſpera Arteria, ampla.

Laryngem, ſingularis figuræ, delineatum dare volui: Sed invenire in ſupellectile meâ, variè diſperſâ, jam nequeo. Videatur intereà *Bartholinus*.

Occaſione *Oeſophagi*, qui inſigniter ſe dilatari patiebatur, & in vivente Animali harengis integris quandoque tranſitum dat, aut magnis eorum fruſtis, in memoriam retuli, inteſtinum in Corpore non eſſe niſi unum, cujus principium ſit Oeſophagus; medium ventriculus, & Inte-

te-

teſtina, ſitu diverſo & ampliatione potiùs, quàm numero diſtincta; finis verò alvus.

Ductus Thoracicus lacteus non exploratus.

Thymus verò inſignis in Jugulo: cujus loco Fruſtum Pingvedinis in Fele Zibethicâ *Blaſius* (Obſerv. Anatom. ſelect. pag. 20.) notavit.

Muſculi pectorales validiſſimi duo, utrinque unus, à Pinnis anterioribus exorti, iisvè inſerti, tanquam brachiis.

Claviculæque totidem breves & incurvæ.

Os Sterni unicum & breve ac incurvum; ſed in proceſſus duos, tanquam Crura divaricatum, & utrinque inſcriptione eminente unâ notatum, unde in piſce adhuc tenero ex tribus diſtinctis Oſſibus conſtitiſſe, haud obſcurè intelligitur, uti ex Figurâ III. liquet. *Fig. III.*

Coſtæ utrinque tredecim, graciles; ſed non vertebris totidem agglutinatæ; quin ſecunda cum intermediis, ac decima tertia vertebra, adnatas coſtas gerunt; prima non item. Et potiùs, quod rarum, in hujus & ſecundæ interſtitio, Coſta prima enaſcitur, beneficio tendinis cartilaginei tantùm Spinæ dorſali hærens, & inde, à nullâ vertebrâ, tanquam ſuſtentaculo exorta, in ſummum Sterni ſeſe recipiens. In Teſtudine Natura rurſùs alio artificio uſa eſt, ibique tàm Coſtas, quàm vertebras facit deficere, quarum loco Clypeum Oſſeum firmiſſimum fabrefecit.

Vertebræ cervicis nullæ, & ſic Collum propriè etiam nullum, quod ſuperiùs craſſum diximus: niſi quis primam, eamq; omnium latisſimam, atq; ſupernè inſtar patellæ concavam, ſupra quam, coſtis utrinque deſtitutam, tanquam Atlantem Anatomicis dictum, caput obſcurè vertitur, pro ſolo ac unico fulcro cervicis velit agnoſcere. Hinc vertebræ vulgares duodecim, coſtis utrinque, & longis Epiphyſibus ſtipatæ ſequuntur. In ſequentibus ſex aut octo, aliquantò longiùs adhuc Epiphyſes excreſcunt, præſertim ad latera, & ſedem lumborum firmant. Attamen tàm hæ, quàm priores alteræ, admodùm tenues ſunt, & laminâ ferri, Stanno obductâ, non multùm craſſiores. Hinc ſenſim iterùm ad caudæ partem aliquam decreſcunt. Ac univerſim, quot pedes longa Inteſtina fuiſſe, ſuperiùs diximus, tot vertebris etiam tota ab Atlante, usque ad apicem Caudæ, Spina gaudet; videlicet quinquaginta quatuor; quæ harmonia magnitudins & numeri notatu utique non indigna eſt. De vario numero Oſſium Spinæ in variis Animalibus, cæteroqui *Caſtellus* (d. Hyænâ Odorif. cap. ult.) videatur.

Scapularum Oſſa lata ac plana, tenuiaque, proceſſibus duobus inſignibus inſignia, uti Figura IV. exhibet.

Fig. IV. De *Pinnarum anteriorum* conſtitutione externâ jam ſuprâ aliquid actum eſt. Interior ex Oſſibus, Cartilagine, Tendinibus, Nervis, Muſculis (in uſum natandi) ac venis conſtans, elegantisſimè exprimit Brachium quoddam cum Manu, à Naturâ in Epitomen redactum, & delineatum proinde hîc Figurâ V. in ſuâ nativâ magnitudine. Ubi primum ac firmiſſimum Os, literâ a. & b. notatum, eſt Brachii vel Humeri Os: ſequentia duo planiora, ſunt Os cubiti (lit. c.) cum ſuo Radio (lit. d.) Hinc Carpi Oſſicula ſex (lit. e.) rotunda & plana, cartilagine firmata: demùm quinq; digiti, ex Articulis itidem planis, ex interpoſitâ Cartilagine conſtructi. Similem Manum Piſcoſam, ſed Sirenis, depictam vide apud *D. Bartholinum*; (Cent. 2. Hiſt. Anat. 11.) qualem novisſimè etiam *Manfredus Septalius* in ſuo Muſeo (cap. 32. pag. 178.) Mediolani ſe habere ait. Et hucusque de Partibus Thoracis.

Fig. V.

Deniq; ad *Caput* ſpectant *Oculi*: quorum *Humores* parùm aut nihil differebant ab Humoribus in Oculis Hominum.

Nervi Optici graciles. Ex quibus transverſim diſſectis & compresſis, guttulæ minimæ Roris denſi ac albicantis, unæ penes alteras erumpentes, probabile dogma reddiderunt, Corpora nervorum iſtiusmodi etiam mollium, ex tubulis medullaribus pluribus in longitudinem componi.

Hinc *Oſſa Petroſa*, utrinque unum, paulò infra perexiguum meatum Auditorium ſupra-deſcriptum, notabantur, ampla ſatis: eâq; Magnitudine & Figurâ, quâ Fig. 6. & 7. hîc delineata ſunt, irregulariter ſinuoſa & contorta, ut partim Labyrintho, partim Conchæ aut Turbini comparanda ſint. Et notare convenit, Cranio illa arctè non connecti, ſed libera recubare inter carnes & lardum, proximè Baſin cerebri ac Occiput, à latere Cranii, in ſinu Temporum, ſupra proceſſus duos oſſeos, non plenè ſibi occurrentes, & notatos Figurâ VIII. literâ n.n.

Fig. VI. VII.

Fig. VIII.

Os Hyoideum reduplicatum.

Cerebri Partes non perſpectæ, ne cogeretur effringi Cranium. Haud obſcurè tamen poſticam illius regionem in partem dextram & ſiniſtram diviſam fuiſſe, docebat eminens in concavo Oſſis Occipitis oſſeus vomer aut proceſſus, ad verticem circiter in *Cranio* excurrens, & videndus per Foramen amplisſimum, literâ m. ejusdem Figuræ VIII. notatum.

Fig. VIII.

Ubi reliquam demùm ejusdem *Cranii* conſtitutionem exteriorem, diſtinctis literis notatam, vide.

Eâ parte, quâ in aliorum Animalium Craniis *Os Cribroſum* eſſe ſolet, nullum comparet ejus indicium; clauſaque prorſùs anterior illius Pars,

Pars, & concamerata: prout in apice *Roſtri* etiam Aperturæ pro Naribus deficiunt, utpotè quarum vices tueri ſpiraculum Hydragogum cum Plexibus Rugoſis, jam ſuprà circa initium præſentis Hiſtoriæ conſcripſimus. *Fig. IX.*

Maxillæ inferiores, quarum unam Figura IX. exhibet, tenues & planæ.

Plura accuratiùs rimari in unico iſto Subjecto non licuit, ob metum rancoris, & brevitatem temporis. Quin vel ex pauculis his liquet affatim, quàm ſtupenda in Mari quoque & Beſtiis ejus ſit Manus DOMINI: & loco Fabulæ, quam ex *Philoſtrato Voſſius* (d. Idololatr. lib. 3. c. 44) recitat, *Orphei* caput, quem ſequebantur *Delphini*, ſexcentis Annis poſt mortem illius loquutum, Cyroque Regi vaticinatum fuiſſe; potiùs dicamus, tot lingvas, Divinæ Sapientiæ cantatrices obverſatas fuiſſe noſtris oculis, quot partes *Delphini* diſſecuimus; & Orpheos immenſæ Potentiæ Præcones ac Vates tot, quot Partium figuras.

Sequitur Tabula.

Explicans Notas Figurarum.

FIGVRA I.

Turſio integer, vel Phocæna, juxta Menſuram minorem delineata.

Lit. *a.* Spiraculum Semilunare hydragogum.
b. Meatus auditorius.
c. c. c. c. c. Pinnæ.
d. Umbilicus.
e. Rima Pudendi.
f. Foramina lateralia ejusdem, Glandulas lactiferas continentia.
g. Anus.

FIGVRA II.

Buccinum parvum Neapolitanum Fabii Columnæ.

Lit. *a.* Lingva hydragoga.
b. b. Cornua cuſpidata, oculos circa medium ſui gerentia.
c. c. Caro Teſtacei in concham retractilis.
d. Concha buccinata, vel formâ Buccini.

FIG. III.

Os Sterni Phocænæ.

Lit. *a.* Summa ejus pars, leniter concava.
b. Inſcriptiones Oſſeæ protuberantes.
c. c. Locus incubitûs Clavicularum.
d, d. Crura Oſſis Sterni duo divaricata.
e. Locus, quorſum aliàs Cartilago Mucronata pertinet.

FIG. IV.

Scapula ſiniſtra.

Lit. *a.* Exterior ejus pars.
b. Cavitas, caput Oſſis Pinnæ recipiens.
c. Externus, & *d.* internus Scapulæ Proceſſus.
e. Lenis protuberantia, longè ad latus ſcapulæ excurrens.

FIG. V.

Pinna anterior ſiniſtra, Manum exhibens.

Lit. *a.* Os brachii vel humeri.
b. Caput ejusdem, Cartilagine obductum.
c. c. Os Cubiti cum Radio.
d. Octo Carpi Oſſicula, Cartilagine connexa.
e. Metacarpi tria.
f. Pollicis articuli.
g. Reliquorum Digitorum articuli, numero diſſimiles, Cartilaginibus connexi.

FIG. V. & VI.

Os Petroſum ſub Meatu Auditorio,

quoad faciem adverſam & averſam delineatum.

FIG. VIII.

Cranium Turſionis.

Lit. *a. a. a. a.* Maxilla ſuperior.
b. Primi ejusdem Dentes, reliquis per coctionem elapſis.
c. Apex Roſtri, in nullas Nares hians.
d. d. Radix Naſi, ubi potiùs Nares aut Spiraculum hydragogum, rectà per Cranium ad Fauces tendens.

FIG. I

FIG. II

FIG. III

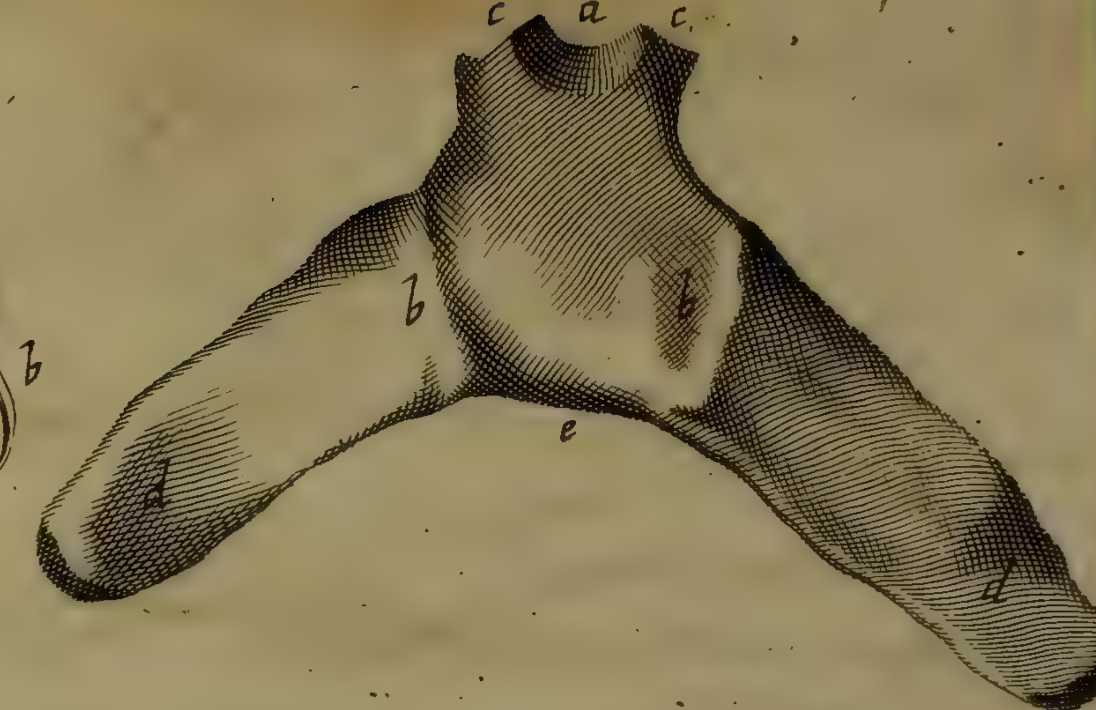

FIG. IV

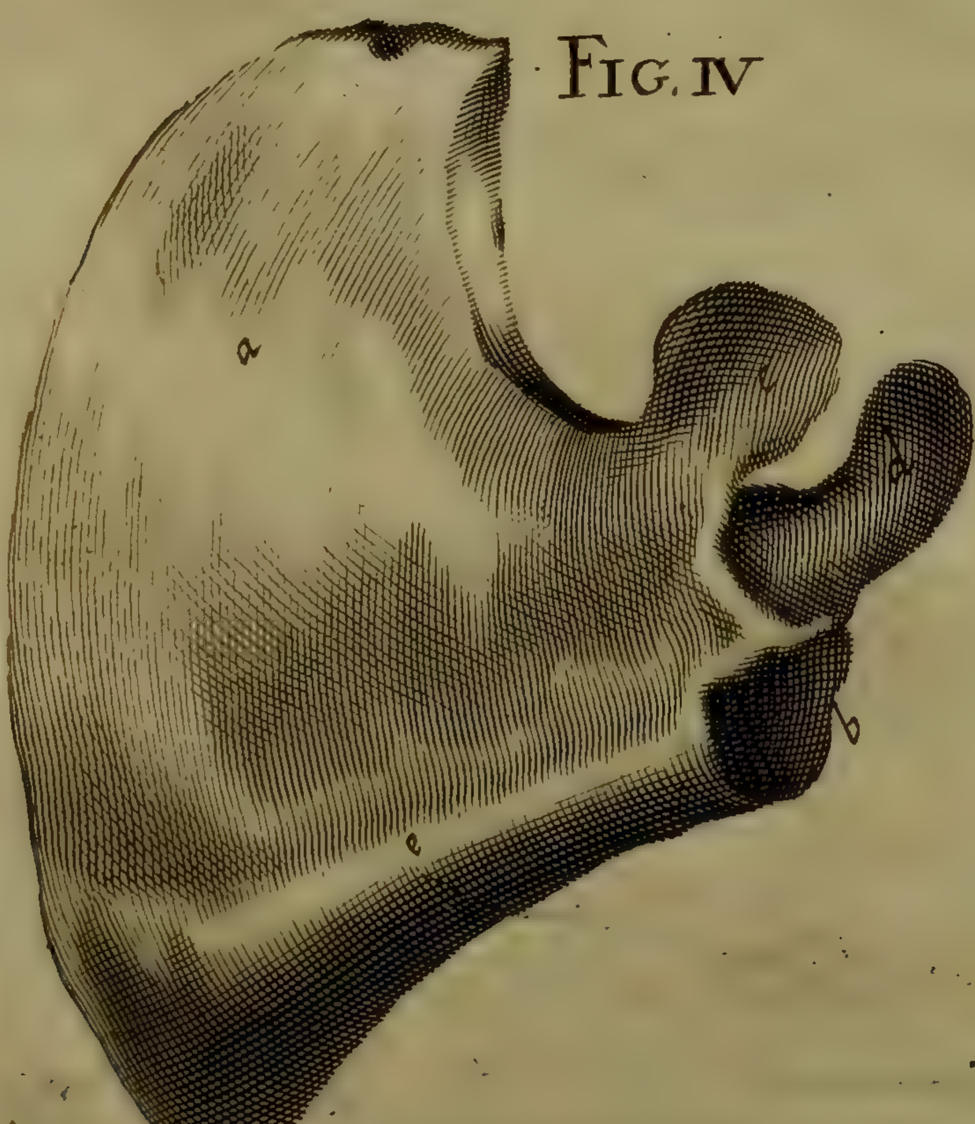

FIG. V

5. 175

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

[illegible] urgent, interim adhibitis Alexipharmacis. Tandem Medico

Ad Observat XX. Tab. II.

Fig. VI.

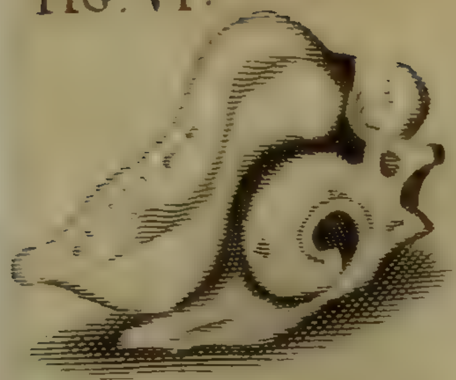

Fig. VIII

Fig. IX

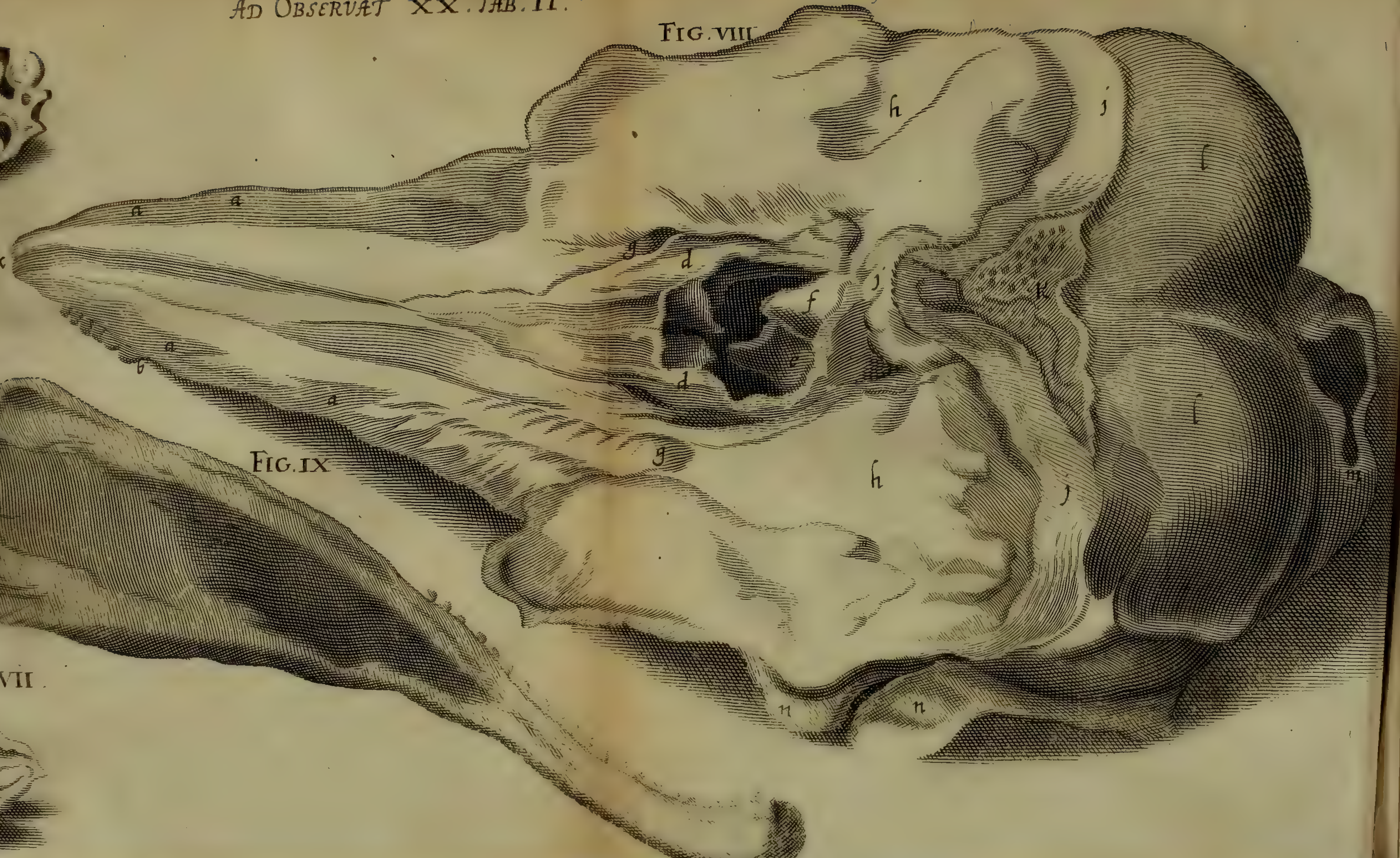
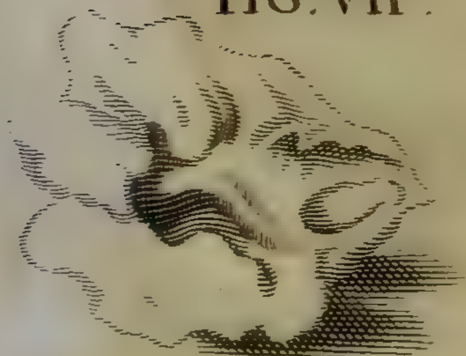

Fig. VII.

e. Interſtitium Oſſeum ejusdem Spiraculi.

f. Criſta Galli, vel Proceſſus Oſſeus, ſupra interſtitium id emergens.

g. g. Foramina pro Nervi Optici tranſitu.

h. h. Os Temporum, Oſſi Frontis per Suturam ſpuriam adnatum.

i. i. i. Os Frontis formâ Ypſyli repandi.

k. Fungoſum interſtitium inter illud, & inter verticis Os.

l. l. Os verticis & Occipitis unum idemque, nullâ Suturâ videlicet diſtinctum.

m. Foramen grande, pro cerebralis medullæ tranſitu.

n. n. Proceſſus duo Oſſei, ſuper quos, & in quorum lacunâ intermediâ os Petroſum recubat.

FIG. IX.

Maxillæ Inferioris Pars dextra.

[Ex Litteris ad Dn. D. Sachs à Levvenhaimb 12. Jul. datis.]

Phocæ ſ. vituli marini Anatome Ephemeridum harum Anno IV. deſtinatur; ſc. quam Clariſſ. præcedentis Obſervationis Autor *Anno 1672. publicè diſſecuit: ubi præter alia ad Zoologiam ſpectantia nec memoratu indigna, in ſtructura* Cordis, Vasa *ejus* unita *Urinationi diuturniori indubiè, dum viveret animal, inſervientia, uti ſolet, jucundâ & doctâ enarratione exponet.*

Obſervatio XXI.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII, DE *HYOSCYAMI NOXIS ET VIRTUTIBUS.*

Nuperrimè d. 3. Jun. A. 1671. infans 3½ annorum in pago vicino à meridie accepit ab infante vicini globulum unum & alterum Seminis Hyoſcyami recentis, quo aſſumpto & comeſto ſtatim ſomnolentiâ quâdam correptus eſt, cumq; parùm dormiviſſet, facie rubuit, deliravit, & quaſi ſtupidus, nec verba proferre cohærentia, nec adſtantes agnoſcere potuit, cum maximâ, quod ex geſtibus apparuit, anxietate. Conſultus eâdem veſperâ, propinavi 1. ℞ri emet. g. 1. 2. Tr. Bezoard. noſtr. gtt. 18. ſingulis 5. horis exhibendas, hinc egeſtâ parte noxiâ, & diſcuſſis vaporibus, ſequenti die optimè habuit, & penitùs convaluit.

Ante aliquot años in vicino oppido ſimilis casᵘ contigit cum radicibᵘ Hyoſcyami. Colludentibᵘ quippè 6. circiter pueris, fit, ut radices è terra evellant, guſtent & comedant. Domũ reverſi decũbunt, unusq; ſtatim moritur, varia ſymptomata urgent, incaſſum adhibitis Alexipharmacis. Tandem Medico

 diligenter

diligenter in cauſam inquirente, unus adhuc radicem talem monſtrat, & rem totam refert. Quo cognito, acida propinat, unde ſenſim deferbuére Symptomata, & reliqui convaluerunt.

In vicino etiam pago alio, cum Semen Hyoſcyami comeſtum eſſet, dato vomitorio, excretum fuit corpus Hyoſcyami mucilaginoſum & tenax. Gemina hic eſt Obſervatio *Helmontii*, qui l. *Jus duumvir.* §. *22. p. 187.* vidit dementiam totalem à Semine Hyoſcyami ad ℥ij. loco Sem. Anethi cauſidico Colico dato, & vomitivo intra Semihoram curatam.

Ut verò paucis quoque cauſam veneni Hyoſcyami tangamus, ἀφ' οὗ οἱ φάγοντες αὐτῶν παραπλῆγες γίνονται, *quo qui veſcuntur, apud ſe non ſunt*, teſte *Socrate* apud *Xenoph. de admin. domeſt. p. 648.* Præſupponi tanquam notius poteſt: 1. Hyoſcyamum maximè quoad Semen plurimâ pollere mucagine, quod ut alia taceam, probant Obſervationes tùm *Helmontii* tùm aliorum, adſumptum illud mucilagini totum involutum, dum adhuc in Stomacho hæſit, per Emetica fuiſſe excretum, unde etiam eſt, quod ob conjunctam hanc oleoſæ ſubſtantiæ mucaginem, & profundius materiæ immerſam, licet deſtillationi ſubjiciatur, ⁰₀₀ exinde deſtillari nullum poſſit. 2. Eundem Sylveſtribus tetris vaporibus ab excrementitio & terreſtri humido & mixtione ortis, abundare, quod vel ſolus viroſus odor probat. 3. Ipſum denique frigidum eſſe in eminentiori gradu.

Cùm itaque propriè loquendo in mundo non detur venenum, niſi reſpectu caloris noſtri, conſectarium eſt, Hyoſcyamum ut alimentum eundem augere non poſſe, ſed ut medicamentum quidem alterare, ob dictas verò partes Heterogeneas, ut ſic mixtum, eundem corrumpere & deſtruere aptum natum eſſe. Hinc quod in eo mucilaginoſum eſt, ultra debitam quantitatem, præſertim recente herbâ adſumptum, ſenſum nervorum ſtomachicorum obtundit, poros obſtruit, (quantus autem horum cum capite ſit conſenſus, dicere non attinet) & accedentibus vaporoſis effluviis eosdem peregrinis atomis inquinat, quibus cum ſpiritibus animalibus remixtis, non poteſt non ſummè turbari Oeconomia animalis.

Contra ea, ſi prudenter & circumſpectè in uſum trahatur Hyoſcyamus, tùm internè, tùm externè paregoricam & ſiſtentem vim egregiè exerit, v. g. ut pauciſſima ſolùm h. l. ſeligam, Semen in Hæmoptyſi datum probatiſſimum eſt experimentum, ſi in *Pulvere Heurnii*, vel alio modo propinetur, id quod præter noſtram frequentem experientiam dudum *Pergamenus*, & ex recentioribus *Platerus l. 3. Obſ. p. 745.* adnotarunt.

Externè ut dentium doloribus Sympatheticus eſt, dicente *Goclenio*

Com-

Comment. in Apollin. ita à foliorum & Seminis Hyoſcyami uſo externo, ſcil. impoſitis illis, Podagricos incredibiliter adjutos, reipsâ ſe comperiſſe dicit *Thomas Eraſtus Diſput. de Narcot.*

Quantum opis adferat, cum dolorum Ventris Scorbuticorum faces accenduntur, videri poteſt latiùs *Travvitius Tractatu elegantiſſimo de Arthrit. Scorbut. ſect. 8. p. 315. ſeqq.* Taceo jam ſelectiſſimum Oleum expreſſum, quod ceu baſis plurimorum externorum unguentorum voto utentes totâ die damnat. Sileo Emplaſtrum de Hyoſcyamo ſummè proficuum, quod ex ſucco ejusdem & oleo cum baſi Emplaſtrorum communi confit, & nobis in familiari & felici uſu eſt, viribus laudatiſſimum. Omitto, ne nimis excreſcat hic diſcurſus, Balſamum ♄is cum oleo hoc, & conſequenter exin Emplaſtr. Dia♄. paratum, non minorum virtutum.

Oleum Hyoſcyami albi utiliſſimum in penis & cervicis ulcere expertus eſt *Saguyer. Schol. in Pharmac. Fernel.*

[*In Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh. d. 16. Julii An. 1671. datis.*]

Obſervatio XXII.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII.

[illegible] DE

HÆMORRHOIDIBUS IN FOEMINIS.

Paucis mulieribus accidere Hæmorrhoides vel varices, vel Hæmorrhagiam narium, & ſi quid eorum acciderit, detrimentum in menſes decumbere, *Philoſophi l. 3. H. A. cap. 19.* eſt elogium, quo loco & cauſam earundem inveſtigat. Et obſervatus quidem eſt ſæpiùs reſtitantium menſium loco hæmorrhoidum fluor, cujus inter alios teſtis *Heurnius Comm. in 6. Aph. 11.* ſe mulieres noſſe, *ſcribit*, quæ menſium vice Hæmorrhoides fundebant, quemadmodum & Venæ Hæmorrhoidales quandoque à Lochiis vel Menſibus detentis ſolùm intumeſcere viſæ ſunt; Verùm illud non frequens adeò eſt, quod conſtante Lunaris tributi penſione, nihilominùs nonnullis Hæmorrhoides ad ſenilem usque ætatem fluunt.

Ita Anno hoc 1671. d. 19. Jun. conſuluit me rhedarii Aulici conjux 64. annorum, faciei colore ad viriditatem inclinante (quod experimento *Foreſti* Pathognomonicum ſignum eſt Hæmorrhoidibus laborantium).

Hæc

Hæc mihi retulit, ſe & olim, menſibus non minùs fluentibus, Hæmorrhoidum fluxum paſſam eſſe, & etiamnùm eodem laborare, licet naturalis menſium terminus dudum ceſſaverit, cum dorſi & Hypochondrii ſiniſtri dolore, ſanguinem utplurimùm eſſe atrum, & cum ſaltu non rarò exire, inſtar Siphunculi, quo factum eſt, ut ſæpè nimium eundem experta ſit, & vires labantes adſtrictionem urſerint. Hunc verò nimium fluxum, antidhac aliis non facilè auſcultantem, Euporiſto egregio hactenus compeſcere ſolet, ſolo nempè *Polygono* ſub axillis poſito.

Adeoque, quod ceu Poriſma inde elicimus, purgatio Hæmorrhoidalis utrique ſolemnis eſt ſexui, & mulieres quoque Hæmorrhoidalem fluxum quædam patiuntur, verbis *Caroli Piſonis de morb. à ſeroſ. colluv. ort. p. 409. ſ. 4.* Quale exemplum etiam videri poteſt apud *Hippocratem* ipſum *l. 4. Epid. c. 14. t. 8.*

Conſectarium alterum eſt, Hæmorrhoides maximam cognationem habere cum affectu Hypochondriaco, unde & Cacochymiæ & imperfectæ ſanitatis indicium præbent, & conſequenter in horum Symptomatum curatione maximè invigilandum eſſe obſtructionibus viſcerum, præſertim Lienis. Ita *vir Magnificus* aliquoties fluxum Hæmorrhoidalem expertus, cum per aliquod tempus uteretur tincturâ ♂tis aperitivâ, illum non ſentit ampliùs in hunc diem.

[*Ex allegatis modo Litteris.*] vid. Addenda in Anno 4. & 5. p. 299.

Obſervatio XXIII.

D. GEORGII VVOLFG. VVEDELII.

DE

CALCVLO VESICÆ IN CANE.

VT victu differunt bruta animantia ab hominibus, ita etiam morbos ab his patiuntur diverſos, quia quælibet ferè ſpecies in eo peculiare quid habet, ita canes potiſſimùm rabie, vulpes alopeciâ, oves ſcabie, equi febre, galli Podagrâ, paſſeres Epilepſiâ, alia aliis laborant. Quamvis verò veterinariorum ſit, horum indagare naturam & remedia, non tamen indignum eſt rerum Naturalium Scrutatore, talismodi caſus noſſe.

Exhibemus jam Calculos Veſicæ in cane obſervatos, non mortuo, ſed vivo.

vivo. Elapſo nempè Menſe Majo currentis anni, miniſtri cujusdam Aulici canis, fœminini generis, ex eorum ſpecie, qui ſimos habent naſos, nec aliorum magnitudinem communiter adſequuntur, malè habere cœpit, & ejulando quiritandoque ſolitam hilaritatem commutando, non obſcurè corporis indiſpoſitionem prodidit. Soliciti hoſpites obſervant ipſum in angulo cum dolore mingere, & hinc meliùs habere, dum ergò illuc eunt, inveniunt calculum unà excretum piſi magnitudine. Hinc invento morbo propinant Oleum lini ſæpiùs, quo effectum eſt, ut plures variæ magnitudinis fuerint ſubſecuti, quos ad me detulerunt. Adſervo in Muſéo ultra 50. omnes ferè ſiliceos, angulis obtuſis, rotundi æmulis, quorum quinque ſunt majores, & maximus ℈j. pendet, reliqui gr. XVIII.XVI. minores grani 1. 2. 4. 5. ſunt pondere. Plura de morbis Animalium vide apud *Ariſtot. l. 8. H. An. c. 21.*

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio XXIV.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII DE

MENSIBUS PER ANUM FLUENTIBUS.

ANno 1669. fœminæ 41. annorum Medicinam faciebam, quæ ab 8. annis Menſes per Uterum non viderat, ſed ſemper per anum. Ajebat, ſe à partu exantlato primitus hoc præpoſtero fluxu tentatam, & adhibitis Medicamentis quaſi reſtitutam fuiſſe. Sed cum ingravidata denuò eſſet, iterùm priſtina legiſſe ſanguinem veſtigia, quod quidem tolerabile eſſet, niſi immodico & nimio exeuntis Sanguinis diſpendio vires labaſcerent, & Diarrhæa utplurimùm ſimul jungeretur. Et ſanè umbram potiùs, quàm hominem referebat, ita pallida facies & membra, totum corpus aridum & infirmum, genua & pedes officio ſuo ritè non fungebantur. Adhibitis Martialibus Anticachecticis, leve quidem ſentiebat levamen, ſed diuturnitate affectûs, fractis omninò viribus, anno ſequente fato functa eſt.

Sanguinem, quo fœminæ per menſes exſolvuntur, varias p. n. & extraordinariè vias interdum ſibi quærere, tàm clarum eſt apud Medicos, & paſſim adnotatum, ut religioni mihi ducam, ejus allegare teſtes.

Adeò nempè ratâ atque ſtatâ periodo ad uterum decumbit, & exitum affectat, ut obſtructis ibidem viis, quâ data porta, fermentantis ſui ſucci depletionem urgeat, neq; locis licet inſolitis erumpens, niſi id nimio fiat impe-

 tu, ullo

tu,ullo ſe patitur adſtringi modò. Hinc ſubſiſtentes menſes in virgine, lacrumis ſanguineis prodeuntes *Dodonæus* curavit Sanguinis è talo miſſione, *Obſ. c. 15. p. 27.* Hinc ex venâ Oculi ſiniſtri vacuati, vel per ſudores etiam cruentos, quod notat *Sylvat. Cent. 3. Conſ. 46. p. 380.* vel aliis denique locis, quantum licet, ad uterum ſunt revocandi. Quo nomine ſæpè imperiti peccant Medicaſtri & Agyrtæ. Matrona quædam vidua ante paucos años vomitu cruento laborans, ſubſiſtentibus menſibus, à Tonſore accepit Medicamentum ſiſtens & adſtringens, quo hauſta reſtitit quidem ſtatim ſanguis, ſed intra pauciſſimas horas vitam cum morte commutavit, quæ ſaniſſima videbatur, ut adnotavimus *Tr. noſtr. de Opio.*

In noſtro caſu poſſet quidem in partum morbi occaſio referri, ubi improvida imperitarum obſtetricum tractatione miſerè ſæpè lacerantur mulieres. Sed cum denuò pòſt conceperit, dubium hæſit, an exulceratione quâdam vel viâ manifeſtâ ab Utero potuerit ſanguis ad anum derivari. Quare licet concedi id poſſit, à conformatione læsâ menſes non reperiſſe vias ut anteà patentes, attamen cum ægra ſalſis, acribus humoribus valdè abundaret, credibile potiùs eſt, reſtagnaſse primùm in corpore ſanguinem, hinc acredine ⊖ lis ſtimulata eſſe vaſa inteſtinorum, ut tandem illuc ordinariè confluxerit excretioni dicatus Sanguis, quod & exinde patet, quia non modò olim, adhibitis commodis Medicamentis reſtituta ferè fuit, verùm etiam noſtris aſſumptis ſuprà memoratis, levamen aliquale ſenſit. Diarrhæa conjuncta, eidem Salis Stimulo ſuam debet originem.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio XXVI.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII, DE *SILICE CRETACEO.*

ABjecta res Silex eſt, & tamen longè utiliſſima, ita quæ vilia videntur, eò præſentiora bona in ſinu gerunt, & in verbis, herbis & lapidibus etiam levioribus magna latet virtus. Conditur in eo ceu Sacrario ignis Promethei, qui concuſſu Chalybis elicitur; adſervantur vires Lithontripticæ, diureticæ, reſolventes & aperientes, interno & externo Uſui corporis ſacratæ. Legatus Electoralis Saxonicus nuper calculi cruciatibus mirum quantum afflictus, cum Iſchuriâ & tenſione Veſicæ, non levem à vino per extinctos Silices alterato, ſentiebat opem.

Taceo

Taceo alia, quippe non hujus loci. Viſum fuit jam Silicem ſeu Pyriten Cretaceum in proſcenium adducere, qui omnibus reliquis palmam præripit, & tàm in uſu Mechanico, Docimaſtico, Oeconomico, quàm Medico cæteris eſt præferendus.

Hic reperitur in mediis Cretæ vulgaris ponderibus, quaſi Cimelium quoddam à Naturâ tàm candido Operculo obvolutum. Exterior paries totus quaſi obductus eſt Cretæ magmate, quin & interiùs videas cavernas Cretâ repletas, qualia fruſta in Muſéo noſtro ſervantur, ut adeò non leve argumentum præbeat ſcrutantibus, illum inibi quaſi in matrice congelatum eſſe. Duritie nullus alius huic comparandus, ut etiam ad Sclopeta præſertim minora ſe præ aliis commendet maximè.

Diſquirere hoc loco poſſemus de generatione Lapidum pluribus, ſed ſufficiat hâc vice Pyrites noſter cretaceus, qui & natalibus & qualitatibus ſingularis eſt, virisque curioſis anſam dabit ulteriorem inquirendi in ejus ortum. Placet ſolùm adhuc Corollarii loco adducere locum *Lactantii*, ex quo patet, quàm hodiè caloris & ignis natura ex motûs doctrinâ perſpicuè ſit eruta. Ita verò dictus Autor *libr. de Ira Dei c. 10*. *Quid*, ſcribit, *quod duriſſimi rigoris materiæ ſi ictu vehementiore collidantur, ignis excutitur? num in ferro aut ſilice atomi latent? quis incluſit? aut cur ſuâ ſponte non emicant? aut quomodo ſemina ignis in materiâ frigidiſſima permanere potuerunt?*

[*Ex ante laudatis Litteris.*]

Obſervatio XXVI.
D. EHRENFRIED HAGENDORNII.
DE
CONTUMACISSIMA ALVI STIPTICITATE CURATA.

AFfectus eſt ſæpenumero & Medico plurimum faceſſens negotii, & ægrotanti, quod novi, interdum exitium minitans. Nullis enim quandoq; auſcultat purgantibus, illudit Clyſteres, etiam iteratos, aliaq; recuſat alioquin appropriata. Paria etiam expertus eſt fata vir quidam in agris Gorlicenſibus, quem contumax alvus tantùm non ad incitas redegit, ne quicquam hic ſolutivis, ſive per os, ſive per anum adhibitis, proficientibus. Perſtat obſtructio per duas & ultra hebdomadas pertinaciter. Venter tumore intumeſcit duro cum calore p.n. gravioribusq; Symptomatibus aliis. Duro igitur nodo durum quærendum eſſe cuneum arbi-

tratus miſi ♀ri Emetici gr. vj. ex aquâ pingui non ſalitâ aſſumenda, applicato ſimul ſuppoſitorio. Hinc ſecuta diu expetita alvi ſolutio ἄνω καὶ κάτω, debili quidem hinc exiſtente ægro; aliquot tamen elapſis diebus integrâ ſubſequente ſanitate.

[*Ex Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh. Menſe Julio 1671. perſcriptis.*]

Obſervatio XXVII.

D. EHRENFRIED HAGENDORNII

DE

SANGUINE POST VARIOLAS PER DIGITOS PEDUM TRANSSUDANTE.

DEturpatur in diſtrictu Gorlicenſi Puella quædam variolis, ſed illis pauciſſimis; & coloris nigricantis. Decidunt tandem ſiccatæ ſpem Sanitatis promittentes. Paulò pôſt ſanguinem per os rejicere; deniq; per interſtitia etiam digitorum utriusq; pedis transſudare, admirando exemplo, ægra eſt viſa, à miaſmate forſan morbifico per puſtulas illas non ſatis repurgato, verùm in maſſâ ſanguineâ diutiùs reſtitante, & efferveſcentiam ejuſmodi impetuoſam cauſante, ut auguror, nato Symptomate.

[*Ex jam citatis Litteris.*]

Obſervatio XXVIII.

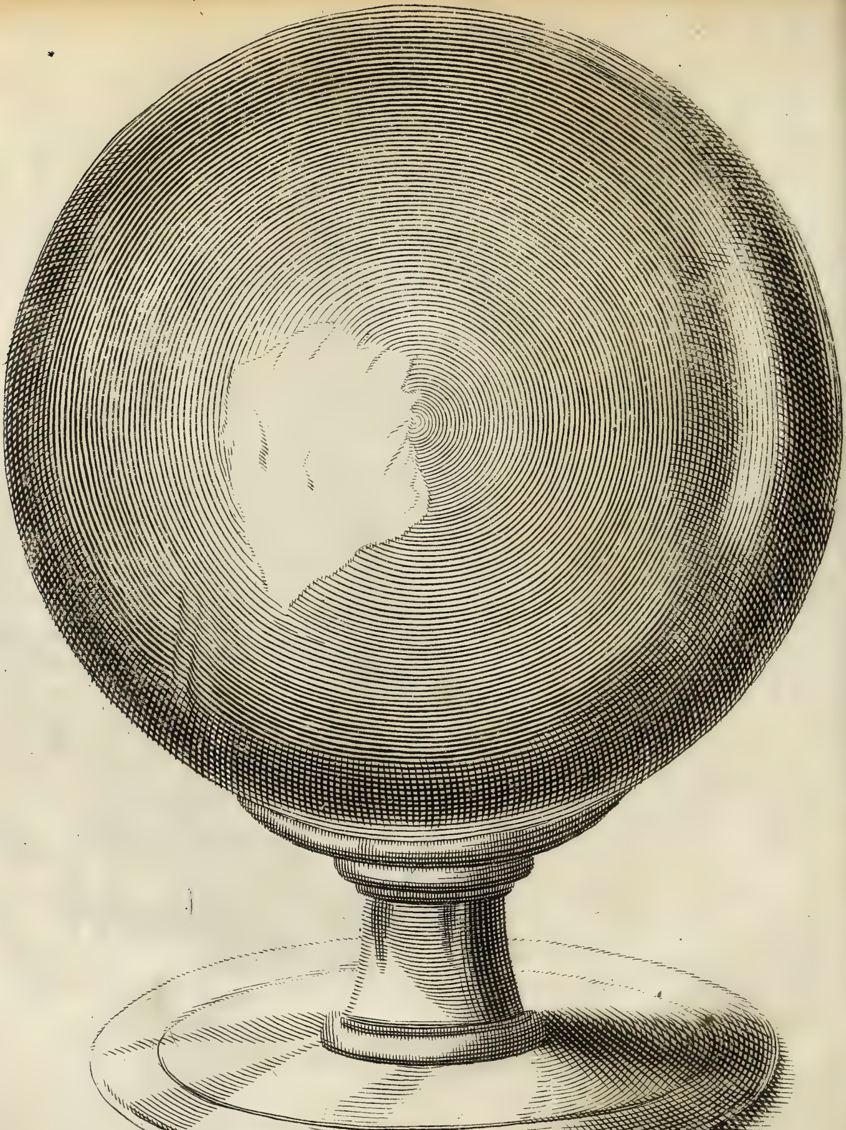
D. EHRENFRIED HAGENDORNII

DE VERMICULIS ALIQUANDIU POST VARIOLAS CUM URINA REJECTIS.

VAriolas dari Verminoſas, cutem mirâ deformitate exedentes, totâ die ſublimioris caveæ experiuntur Practici. Sanguinem quin etjam animatam hancce occupare putredinem, autores nō deſunt. Quid? quod etiam cum liquore urinoſo moleſtiſſimo interdum maritetur conjugio. Cujus rei exemplum ſuperiori æſtate, variolis fertiliſſimâ, in puellâ quâdam 4. circiter annorum habui, quæ declinantibus tunc variolis, puſtulisq; deciduis per aliquot hebdomadas ſemper cum Urinâ excrevit vermiculos alatos, urinâ exiſtente calidâ recensq; mictâ, ſeſe moventes; eadem verò frigefacta à motu ceſſantes & morientes. Parentes rei novitate perterriti vel faſcinum ſubeſſe, vel circa vaſa Urinaria apoſtema latitare exiſtimarunt. Sed bono eoſdem juſſi animo eſſe, exhibendo lene purgans, unde deinceps planè evanuerunt ingrati hoſpites.

[*Ex modo dictis Litteris.*]

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

P. Kilian ſ.

Obſervatio XXIX.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII DE

PILA CERVICAPRÆ ORIENTALIS, SIVE ÆGAGRELAPHI INDICI.

CUm Diſſertationi noſtræ de Ægagropilis primæ, ſecundum recuſæ, alteram adderemus, non poteramus, quin *p.* 11. obiter attingeremus, egregium rarumque illum globoſum, quarto inter Iconas loco depictum, nonnullis ſuſpicione parùm decorâ, non genuinum, ſed tauroporum tantùm viſum, qui nullis ſingularibus virtutibus præditus ex meris pilis plerumq; coactus comperitur: cùm tamen per foramen exciſum inſpectum, ex fibris plantarum, ut reliquos Ægagropilos conſtare, ſincerè atteſtari poſſimus. Succurrit nobis commodum & alterum exemplum multò majoris pilæ, quam paulò pòſt nobis transmiſit Vir politiſſimus *Jo. Samuel Corneſſerus*, Celſiſſimi Principis, Marchionis Onolsbacenſis tùm temporis Pharmacopœus Aulicus peritiſſimus, & antiquioris neceſſitudinis fide noſtræ familiæ amicus, cujus effigiem heic ſuâ magnitudine, cum color ſubfulvus & nonnihil ad nigrorem vergens cælo exprimi non posſit, exhibemus: Cum enim pro Ægagropilo à plerisque habitam narraſſet, ſed ipſe ſubdubitaret, ſententiam noſtram expetiit. Quia certè ventriculi Rupicaprini modulum longiùs excedebat, omninò negandum videbatur in animali non adeò magno progigni potuiſſe: ſed referendam ad aliud quoddam Indis frequentisſimum, caprilli quidem generis, ferum, ſe corpore, ſi cornua excipias, cervum potiùs repræſentans, quod Hylographi Cervicapram appellant. Nos quia non occidentalibus tantùm, ſed etiam orientalibus plagis reperiri novimus, quorum pars pilas ejusmodi in Ventriculis generat, Ægagrelaphum Indicum appellavimus eâ libertate, quam aliis vicisſim concedimus, ut vel Tragelaphum Ariſtotelis vocare, vel quocunque alio nomine inſignire liceat. De viribus tamen nihil decernere placuit, ſed, quoniam interiora ſcrutati non ſumus, iſtud tantùm ediximus. Si pila pilis infarcta fuerit, ut Tauropili & Tragopili vulgo noti, non magni faciendam eſſe. Sin autem ex herbarum fibris & cauliculis, ut Ægagropili, compacta appareat, ejusdem etiam haud dubiè facultatis habendam eſſe, quod ideò in ſua tempora reponendum. Hinc ſaltem intereà planum evadit, quod de Ægagropilis Orientalibus apud Sinen-

 ſes,

les, Perſas Arabesque prodidimus, non puris conjecturis niti, ſed vero conſona, quamvis illarum regionum incolis & peregrinantibus, hucusque ferè neglecta, nemini ſanè commemorata ſint. At Tauropili illi Americani Braſilienſium, qui dyſenteriæ & hæmorrhagiis tàm internis, quàm externis, experti à Guil. Piſone perhibentur, nec piloſi, nec fibroſi aut herbacei, ſed coagulares ex chylo concreti videntur, ideòque graviores pondere occurrunt. Nam iſta quidem Ægagrelaphi Indici proportione magnitudinis levisſima eſt, ut ſunt etiam Ægagropili noſtri omnes, quos habemus, ſecundâ Diſſertatione depicti.

[*Ex Litteris 1. Aug. Ann. 1671. ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenheimb. datis.*]

Obſervatio XXX.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII, DE
LAPIDE NEPHRITICO FLAVO ET ALBO, VIRIDI PRÆSTANTIORE.

ISada Hiſpanis & Luſitanis, Calſuee Americanis dicitur lapis, ab effectu, quem Nephriticum vocamus. Hunc dilutè & saturè vireſcentem nemo Medicorum, ut putamus, ignorat. Rariorem inventu, & majoris pretii cur *Jo. Valæus* in Methodo ſuâ Med. pronunciârit, cauſam nondum perſpicimus, quia ipſe in Batavis agebat, ubi talium largisſima vectura eſſe ſolet, & apud nos quoque ſatis modeſto pretio, ſatisque mediocri copiâ habetur, ut cùm ingentia Sympula & Pollubra & Calices ex illo ditiores quandoque confici curent, ſegmenta deinde in Medicinæ uſum ſæpè multarum librarum concedant, quæ cauſa fuit, ut non tantùm exterius, ſed interius quoque chemicè reſoluto ſæpiùs uſi ſimus, in quibusvis obſtructionibus, quas reſerare ſolet, non tantùm à Calculo & arenulis, ſed etiam ab humoribus crasſis ſeroſisque quibuscunque, in maſsâ ſangvinis & glandularum vaſis reſtagnantibus, unde & Hypochondriacis & Aſthmaticis cum ſucceſſu præſcripſimus. Ex hujus genere flavus rarior & efficacior deprehenſus eſt à *Jo. Ludovico Guetio* Sulcenſi. Nos etiam albicantem habemus, amici dono, qui illum, quòd viridis non eſſet, contempſerat, majoris iccircò æſtimandum.

[*Ex iisdem Litteris.*]

Ob-

Obſervatio XXXI.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII, DE

LOCO ATHENÆI, DE HORTIS IN NAVI HIERONIS REGIS SYRACUSANI EXPOSITIO.

DE HORTIS ADONIDIS, ET HORTIS PENSILIBUS; DEQUE LACRUMA OPUNTIANA.

EGregius locus eſt apud *Athenæum* V. Dipnoſoph. X. de navi illâ admirandâ Hieronis Regis Syracuſani, quam Archias Corinthius exſtruxit, & Archimedes Mechanicus novo ſuo Helices invento, levisſimo negotio in mare pertraxit, quem, quia nec Jac. Dalechampius ſatis benè interpretatus eſt, nec Iſaacus Caſaubonus ſatis emendaſſe videtur, ad Medicinæ tamen, ſeu potiùs Philoſophiæ illam partem, quam βοτανικὴν καὶ κηπευτικὴν vocant, omninò pertinet heìc adſcribemus. Poſtquam enim ſupremo aditu gymnaſium & ambulationes deſcripſiſſet, addebat: ἐν οἷς κῆποι παντοῖοι θαυμασίως ἦσαν περιβάλλοντες ταῖς φυτείαις διὰ κεραμίδων ἢ μολιβδαινῶν, ἔτι δὲ σκηναὶ κιττοῦ λευκοῦ καὶ ἀμπέλων, ὧν αἱ ῥίζαι τε τροφὴν ἐν πίθοις εἶχον γῆς πεπληρωμένοις τὴν αὐτὴν ἄρδευσιν λαμβάνουσαι, καθάπερ καὶ οἱ κῆποι. Dalechampii Verſione. *In his horti omnibus plantis ad miraculum usque conſiti, quibus lateritio plumbeovè canali aqua per ambitum ſuppeditabatur, præterea ex albâ hederâ & vitibus attegiæ & trichilæ, quarum ſtirpium radices in doliis terrâ plenis alebantur, hortorum modo rigatis.* Non placebant *Caſaubono attegiæ & trichilæ iſtæ*, nec illud *Aldinæ* editionis: διὰ κεραμίδων ἢ μολιβδαινῶν: pro quo iccircò, ejectâ disjunctione: διὰ κεραμίδων μολιβδινῶν; perdoctè legendum arbitrabatur. Nec tamen aliam verſionem ſubſtituebat, ſed ſenſum tantùm verborum ſic exponebat; *fuiſſe hortos in ambulationibus, ex quibus manantes plantæ, per laminarum plumbearum commiſſuras navem totam circumdarent.* Κήπους, *areolas*, putabat in congeſtâ terrâ ſuper navis tegmen, quod tamen cùm incommodum mox iterùm ſuſpicatus eſſet, ſubjungebat, *veliis erant ſimiles, quos Adonidis hortos vocant, in quibus alſioſæ plantæ educantur intra περιφορήτους teſtas, cujusmodi & illa dolia erant, quorum ſtatim ſit mentio.* Κεραμίδας μολυβδίνας dictas cenſebat, ut chartam plumbeam apud Svetonium, & apud ipſum Athenæum; πλίνθους μολύβδου, καὶ ἐκ μολύβδου ποιηθείσας κεραμίδας. Quæ licet

non

non ſint facilè reprehendenda, attamen obſcura nobis videntur. Quod enim Dalechampius de irrigatione advertit, magis ad rem facere putamus: *διὰ κεραμίδων ἢ μολυβδινῶν, per lateres ſive canales aut ductus plumbeos:* quàm Caſauboni opinione: *laminas plumbeas in laterum ſpeciem formatas*, aut etiam, *per commiſſuras plumbeas*, neſcio quas, *totâ navi circumdatas.* Nam quorſum antè *teſtas* etiam nominabat? & quæ laterum aut laminarum commoditas pro plantis, haud dubiè etiam majoribus, educandis. Nos igitur ſic vertendum exiſtimamus: *In his horti omnigeni mirè conſiti erant, plantationibus per ductus plumbeos undique circumſitos irrigatis. Umbracula etiam ex hederâ albâ & vitibus, quarum radices in doliis terrâ repletis alebantur, hortorum modo rigatis.* Omnigeni, *παντοῖοι*, i. e. varii generis & figuræ, non: *Omnibus plantis conſiti*: ut Dalechampius reddiderat. Κῆποι, *horti*, aut ſi mavis, *areolæ*, vel Caſaubono probante, quarum artificioſam & figuratam diſtributionem olim non minùs, quàm hodiè, cognitam & uſitatam, imò fortasſis etiam ex Archimedis ingenio elegantiorem fuiſſe conjicimus: Hoc enim ſibi vult illud: *mirè conſiti*: &: mirè *irrigati*: per plumbeos iſtos ductus: *θαυμασίως περιβάλλοντες τὰς φυτείας δ. κ. μ.* Nec enim valdè mirandum eſſe poterat, ſi ſingulæ plantæ, ſingulis tantùm vaſis contentæ, & per ambulacra diſpoſitæ fuiſſent. Sed hortorum penſilium modo areolæ plantis confertim adornatæ eò majorem ſtuporem ſpectantibus excitabant, quod cœcis meatibus ſponte irrigarentur per latericios ſeu plumbeos Canales deducta aquâ ex Caſtello aliquo, quale in cæteris Aquæductibus olim conſtrui ſolitum. Id manifeſtè firmant ſequentia, de umbraculis: *τὴν αὐτὴν ἄρδευσιν λαμβάνουσαι (σκηναὶ) καθάπερ, καὶ οἱ κῆποι.* Hederæ ſcilicet & vites in doliis plantatæ (ſecus quàm reliquæ ſtirpes in areolis variis) eodem tamen modo per ductus plumbeos aquam potabant. *ἀρδεύειν, ποτίζειν*, Euſtathio Theſſalonicenſi in Iliad. Θ. Et hæc vera *τῶν κεραμίδων* interpretatio eſt. Ut enim in Aquæductibus latericii erant, quales & Romæ in Latio, & Nemauſi in Galliâ ſuperſunt, ita & plumbei, ſed eâdem laterum ſive *κεραμίδων* formâ, quia coctiles aut lapidei navigio minùs conveniebant. Ut quondam igitur Horti Semiramidis penſiles in mœniis & turribus exſtructi, ita & iſti in pavimento ambulationum ſingulari arte conſtrato, quemadmodum hodieque Venetiis & reliquâ Italiâ fieri ſolet, ubi ejusmodi pavimenta: Terrazze: dicuntur, modum conficiendi docente Bapt. Leone Alberto III. Architectonic. XVI. Horti Adonidis Platoni in Phædro obiter memorati, per

æſta-

æſtatem, in quibus octo dierum ſpatio egregias plantas fieri ajebat, ex ſeminibus, ὧν ὁ γεωργὸς κήδοιτο, καὶ ἔγκαρπα βούλοιτο γενέσθαι. Quod aliter, quàm de Curâ, intelligi non poteſt, majori ſanè quàm terræ communi more commiſſis adhibetur, unde θεράπεια Plutarcho dicta libello περὶ βραδ. quam Græcarum mulierum fuiſſe innuit, non tanquam & viros dedeceret, ſed quod neſcio quid Sacri venerei ſubeſſet, Adonidis Numini colendo, quem Hebræorum & Syrorum Idololatrarum Thammuz doctiſſimus *Seldenus* Syntagm. II. de Dis Syris. XI. oſtendit. Utut *Plinius* XIX. Hiſt. Nat. IV. Reges Adonin & Alcinoum nominet. Subjungebat certè paucisſimis verſibus interjectis: *contra invidentium faſcinationes in remedio Satyrica Signa, quanquam hortos tutelæ Veneris adſignante Plauto.* Sic ſanè *Heſychius* in Lexico: Ἀδώνιδος κῆποι. Ἐν τοῖς Ἀδωνίοις εἴδωλα ἐξάγουσιν καὶ κήπους ἐπ᾽ ὀστράκων καὶ παντοδαπὴν ὀπώραν, οἷον ἐκ μαράθρων καὶ θριδακίνων περισκευάζουσιν αὐτῷ τοὺς κήπους. Καὶ γὰρ ἐν θριδακίναις αὐτὸν κατακλινθῆναι ὑπὸ ἀφροδίτης φασίν. Noſtra interpretatione: *Horti Adonidis. In luctu Adonidis* (Feſtum id eſt) *ſimulacra & hortos in teſtis, atque omnigenam fructuum copiam efferunt, ex fœniculo & lactuca hortos eidem præparantes. Ajunt enim eum Venere quoque in lactucis reclinatum fuiſſe.* Αἱ τοὺς Ἀδώνιδος κήπους ἐπ᾽ ὀστράκοις τισὶ τεθηνούμεναι καὶ θεραπεύουσαι γυναῖκες. *Plutarcho* l. c. *Fœminæ Adonidis hortos in teſtis quibusdam ponentes & curantes.* At *Plinius* l. c. Romanis quoque antiquioribus ejusmodi hortos uſitatos refert: *Jam in feneſtris ſuis plebs Urbana in imagine hortorum quotidiana oculis rura præbebant, antequam præfigi proſpectus omnes coëgit multitudinis innumeratæ ſæva latrocinatio.* Et *Theophraſtus* VI. de cauſ. plant. VII. de Abrotono alſioſo ex ſemine potiùs, quàm radicibus germinante: χαλεπῶς δὲ καὶ ἀπὸ σπέρματος προμισχευόμενον ἐν ὀστράκοις ὥσπερ οἱ ἀδώνιδος κῆποι τοῦ θέρους. *Sed & ſic difficulter ex ſemine provenit in teſtis, ſicut horti Adonidis per æſtatem.* Ex hiſce ſaltem nulla cauſa erat, cur *Plinius* XXI. Hiſt. Nat. X. *Adonium*, herbæ nomen confingeret, niſi nos omnes plantas in teſtis pergulanis & feneſtrariis educatas deinceps Adonias appellare velimus. *Per æſtatem:* ajebat Theophraſtus. Non videntur enim Veteres in hibernis repoſuiſſe, ut apud nos fieri ſolet, ſed Veris initio renovâſſe ex ſeminibus, quæ quotannis per æſtatem, autumnovè exſpirante & brumæ ingreſſu exaruerant. Sic ſanè Jo. *Stobæus* in Eclogis ſuis: Ἀδωνικοὶ κῆποι, οἱ τὴν ἀρχὴν ἐφήμερον ἔχοντες, ῥαδίως μαραίνονται. *Horti Adonici, qui unius diei principium*

pium habent, facilè marceſcunt aut exareſcunt. Quorſum hæc? dicat aliquis. Magnifica fuerunt, nec Regibus indigna: cætera etiam amæna & jucunda. Nobis humiliora & utiliora excogitata. Paſcendis enim à lectione & ſcriptione adſiduâ oculis, atque reficiendo à curis & moleſtiis animo, nullis ferè impenſis noſtris ipſi manibus hortum ejusmodi inſtruximus, longisſimo pergulæ tractu, quâ è Muſeo noſtro in ſuburbana & campos usque liberrimus nobis proſpectus patet, plantas nonnullas elegantiores rarioresque ordine diſpoſuimus, inter quas *Opuntia* Pliniana crasſiſſimis numeroſisque foliis luxurians jam à biennio lacrumam nobis dedit, Tragacanthinæ colore & ſubſtantiâ perſimilem, quam vere jam adulto ſemper collegimus. Nam extra illud tempus haud unquam reperire licuit. *Gummi Tunæ* Nephriticum deſcribit *Jo. de Læt.* not. ad Georg. Marcgravii Hiſt. Plant. lib. III. c. XV. varias ficuum Indicarum ſpecies innuens, quæ *Nochtli* Indigenis & Franciſco Ximeneſio appellatæ. Sed quæ *Jamucaru* ibidem dicta, ficus ſpinoſa, foliis triangularibus aut quadratis, à noſtrâ hâc ſatis ubique cognita, omninò diverſa eſt, ardori Urinæ commendata à *Nard. Ant. Recccho* II. rer. Med. nov. Hiſpan. c. XLIV. Parum ſanè eſt lacrumæ, quam accepimus, ut virium periculum facere ſeu in Nephriticis, ſeu aliis adfectibus nondum poſſimus, ſed faciemus tamen, ſi uberior aliquando copia obtigerit, & nos vixerimus.

[*Ex iisdem Litteris I. Auguſt. datis.*]

Obſervatio XXXIII.
D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII DE
LAPIDIBUS PRÆGNANTIBUS, GEMMIS IN GEMMIS, OVIS IN OVIS.

LApides prægnantes primo Ephemeridum anno commemoravit Nobiliſſimus Sachſius, & ova prægnantia Thom. Bartholinus, ὁ πάνυ Obſ. XXXVI. quibus in confirmationem quædam addere viſum fuit. *Adamantem in Smaragdo* perquàm pretioſum habuit olim Philippus Heinhoferus, Patricius Auguſtanus, quem Philippo II. Pomeraniæ Duci obtulit. *Smaragdum in Cryſtallo* vidimus Florentiæ in Cimeliarchéo M. D. Etruriæ. *Cryſtallos,* quarum ventre muſcus & plantæ capillares concretæ apparebant, arenâ item & ductilibus auri filis per naturam

turam gravidas aliquot poſſedit Ludovicus Guetius Sulcenſis. *Malachiten in Cyaneo*, Ovi ferè anſerini figurâ & magnitudine, rarisſimâ fœturâ, mirâque in cæruleo ſaturo viridis coloris gratiâ apud amicum Nobiliſſimum ſæpiùs vidimus. *Corallia in Achate*, ut vocabant, ſilveſtri, id eſt, minùs puro aut elegante ſervantur in Taméothecâ Electorali Monacenſi. Nobis ipſis *Amethyſtus*, eſt *in Cryſtallo* manûs propemodùm noſtræ longitudine, duorumque pollicum crasſitie inſignis: & *Jaſpis Chalcedonius* minor quidem, ſed tricolor pulcerrimus, rotundo Schemate, in cujus medio Cryſtallus Rhomboides incluſa ſpectatur, cujus pars aquam pellucidam, reliqua glacialem & anguloſam, tanquam in minimas Stirias concretam jucundisſimo adſpectu repræſentat. Si enim Natura Cryſtalli fuerit, ut omnis omninò hexagona eſſe debeat, hæc ſanè non Cryſtallus, ſed aqua potius in lapidem glaciata vocanda erit.

At *Ovum in Ovo* alio ſervabat quondam Ludovicus Guetius ſuprà laudatus in ditiſſimâ Pinacothecâ ſuâ, quæ nihil non præſtantiſſimum continebat, ſed ſuperiorum temporum injuriâ, cùm Mars ſæviret in armis, miſerè direpta eſt, ut nihil ad nos, præter amplisſimum Indicem pervenerit. Tale etiam peregregium Sereniſſimo Guilelmo Bavariæ Duci olim obtulit Abbas Alerſpergenſis, quod hodieque ſupereſſe debet in Cimeliarchéo Electorali, niſi fortè diffractum perierit. Cæterùm ut hoc obiter adſpergamus, *Leucachates*, in cujus meditullio humor pellucidus conſpicitur, quem dono Illuſtriſſimi Equitis Romani, Caſſiani à Puteo, in Muſéo Septaliano deſcripſit Excellentisſimus *Terzagus p. 260.* multum diverſus eſt à Chalcedonio noſtro, in quo glacialis humor immobilis eſt, non fluctuans, ut in Septaliano. Pertinet autem huc quoque *Hæmachates* ſinu ſuo *Beryllum* continens, apud *eundem p. 261.* Omnem denique admirationem ſuperant duo illi lapides pretioſi, quos Serenisſimus Ferdinandus Gonzaga, Dux Mantuanus, in Theſauris ſuis repoſuit, deſcribente *Andrea Chiocco ſect. III. Muſéi Calceolar. p. 192.* unum quidem variis gemmis fœtum: alterum *p. 222.* Cryſtallis & Beryllis inſignem.

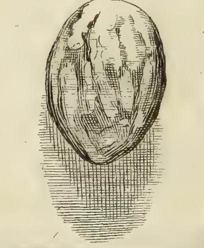
[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio XXXIIII.

DE

HALILEJON SINENSI OLIVARI EBNSINÆ, MYROBALANO VI. JACOBI BONTII.

AD OBS: XXXIII

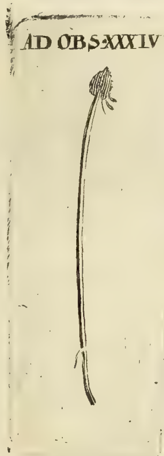
MYrobalanos vocant poſteriores Græculi, & Medicorum univerſa cohors quinque illarum genera agnoſcit. Plures Fallopius ſubinnuit, & nos Exercitatione noſtrâ de Venâ Medinenſi, occaſionis neceſſitate, uberiùs demonſtravimus. Arabes, Perſæ, Indi, cæteriq; Orientales, tria tantùm nomina nobis prodiderunt: Halilejum, Amlejum, & Belilejum. Halilejum tamen quadruplex Ebnſina proponit: Cabulenſe maximum: Indicum nigrum: Flavum, quibusdam perperàm immaturum: & Sinenſe roſtratum, ut Plempius vertit. Hoc tamen poſterius omnibus hucusque incognitum, Olivæ ſimile, primus deſcripſit Jacobus Bontius, ſed verbis tantùm, quæ cauſa eſt, ut nos heìc etiam depingere voluerimus, quod amici dono unicum habemus. Ne fidei illius, quam ſinceram novimus, Plempii interpretatio obſtet, emollivimus ſententiam ejus, & Arabicum [illegible] ſeu [:מנקאר] etiam aliter, quàm (roſtratum) verti poſſe, imo heìc debere, eâdem, quam diximus, exercitatione, nî fallimur, evicimus.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Ob-

Obſervatio XXXIV.

GEORGII HIERONYMI VELSCHII DE *FUNGILLO MITHRIDATICO OMNIUM MINIMO.*

SCordium apud Cratevam Rhizotomum Mithridatium dictum, docente *Galeno IIX. ſimpl. c. propr.* Hujus ex Ponto plantam egregiam habemus arboreſcentem, cujus radici, lignoſo Stemmate extra terram nonnihil juxta ſtipitem erectum protuberanti, ſuperioris anni æſtate, perpetuis ſub Orionis exortum imbribus, nimium madenti, unâ nocte adnatus eſt fungillus iſte, quem heic depingimus, atq; propter ea Mithridaticum, omniũ minimum, vocamus. Alius enim eſt, longèq; minor, (ſi petiolum exceperis longiuſculum) quàm anonymus minimus C. Cluſii, G. Bauhini, & M. Hofmanni, in ligneis tabellis areolarum hortenſium excreſcens. Experimento nobis conſtat, ex variis plantis lignoſis, varias fungorum majorum minorumq; ſpecies etiam arte produci poſſe, quod quia curioſius & prolixius videtur, quàm ut iſthâc occaſione exponi queat, in aliam commodiorem rejiciemus. Fungorum ſanè familias eleganter, Floræ delicia, Cluſius & Bauhinus, diſpeſcuerunt, & Mauricius Hofmannus in deliciis Floræ Noricæ rariora nonnulla, cæteris ignota, aut omiſſa, adjunxit: ſed multa præterea reſtare inquirenda, & plerisque lignorum atque plantarum generibus ſua quoque fungorum genera, ut etiam inſecta, propria innaſci, indubium nobis habetur.

[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio XXXV.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII DE

ABSTINENTIA EMENTITA PUELLÆ AUGUSTANÆ DEPREHENSA.

LIberæ quidem in Philoſophia opiniones ſuæ cuique eſſe debent, dum Adraſtéæ ſeu Alethéæ calculo damnentur aut abſolvantur. Injuriam tamen Ariſtoteli ſuo haud levem intuliſſe Fortunius Licetus cenſeri queat, quod librum quondam emiſerit, de iis inſcriptum, qui diu vivunt ſine alimento. *Ariſtoteli* quippè vita, μονὴ τῆς θρεπτικῆς ψυχῆς σὺν τῷ θερμῷ: *lib. de vit. & mort. c.1.* aliisque locis pluribus: Vita non aliud quàm nutritio eſt: nutriri, vivere: & è contrario, qui non vivunt, nec nutriuntur; & viciſſim, qui non nutriuntur, nec vivere dici poſſunt. Tàm diu enim nutritio, quamdiu vita, & tàm diu vita, quàm nutritio, perſeverat. Nollemus quisquam putet, doctiſſimum virum, & de nobis etiam ſigillatim benè meritum, reprehendi, ſi iſtam Diſputationem breviſſimè reſumptam levi manu perſtringamus: Sed veri tantùm amore id facere nos profitemur. Nec repetemus tamen, quæ Daniel Sennertus hâc ipsâ in materiâ protulit, aut in Liceti libro deſideravit. Videri enim poſſunt in *Hypomnem. Phyſ. & III. Prax. part. 1. ſect. 2. c. 2.* Hoc unum, tanquam primarium, monere lubet. Res ipſas non probè penſitatas, cauſam præcipuam fuiſſe, quod crudæ illæ diſſertationes, parùm ſolidis argumentis firmatæ, in publicum effuſæ ſint. Emiſit enim Cyriacus Lentulus librum de prodigioſis inediis, quo, præter hiſtorias, nihil congeſſit. Hinc inde etiam alias alii ſcriptis ſuis inſeruerunt. Quas cùm plerique Naturæ vires excedere haud immeritò ſuſpicati eſſent, in cauſas paulatim inquiri cœpit: timidè primum à quibusdam & parciſſimè, poſteà copioſius, & à non nemine etiam contentioſè, donec nobis grandius volumen iſtud Licetus contexuiſſet. Multa præmitti & præfiniri debuiſſent, antequam ratiocinationes congererentur. Hoc enim eſt ſtatum controverſiæ ritè formare, ne Andabatarum more pugnetur. Multa utique ſunt alimentorum genera, &, quà externas maximè circumſtantias, diverſæ nutritionis ſpecies, ut ab unius negatione ad alterius quoque abſentiam nulla ſit efficax concluſio, nec à præſentiâ viciſſim unius ad alterius excluſionem. Qui liquido alimento tantùm vivit, non ſolido, quod dentibus conteritur, & ore adſumptum deglutitur, non tamen propterea ſine alimento

mento vivere dici poteſt, Jo. Carolum Schadium omni propemodùm potu abſtinentem in literis ad Prevotium ſui ipſius teſtem luculentum *Epiſagm. Noſtrorum Obſ.* 37. produximus, à cujus conſuetudine, cùm ſolido cibo uteretur, multò minùs quidquam deduci poterat, etſi Hippocrati ὄχημα τῆς τροφῆς non minus neceſſarium ſit, quàm alimentum ſolidum. Embryonis nutritio in Utero certa eſt, quocunque modo fiat, quia nec inter recentiores omninò convenit, licet multò veriora, quàm veteres, inveſtigarint. Ore quidquam aut nihil accipiat, chylo aut ſanguine, aut ſucco nutricio, aut quocunque modo alatur, nunc non decernimus: quia ſatis eſt nutriri & vivere, non quomodo in lucem editus nutritur, ſed longè aliâ ratione. Quod ſi in Utero vix genitus absque cibo potuque ore ingeſto vivit & nutritur, abſurdum non eſt, extra Uterum, etiam adultum ſimili aliquâ ratione ali & vivere poſſe, etſi nullo ſolidiori cibo veſcatur. Non adlegabo hìc tentatas transfuſiones ſanguinis, & Clyſmatices nova molimina jactata. Sunt enim viri doctiſſimi, qui probaſſe videntur. Sunt alii, qui nunquam iſtis Minervæ Calculum augebunt. Quin adeſt etiam ſeverior quiſpiam, qui pipulo differt, & Clymaſtices nomine (cujus tamen acumen nos obtuſiores non intelligimus) explodit. Qui hiſtorias literis conſignârunt, plerique de cibo tantùm ſolido locuti ſunt, de liquido & potu parùm curantes. De excrementis etiam alvo tantùm, non veſicâ redditis, aliquid adnotârunt. Putabant ſiquidem parùm referre, ſi à potu mejerent, dummodò nihil ore commanducarent, alvoque nihil excernerent: quod à tot tantisque viris factum ſæpè mirati ſumus. Non aquam ſanè puram plerique ἄσιτοι iſti biberunt, ſed juſcula etiam adſumpſerunt, quod ex ipſis narrationibus conſtat. Dicendum iccircò erat, quid nutritionis nomine, quid alimenti notione intelligendum? quid vivere ſit cum alimento, quid ſine alimento? tùm examinandæ hiſtoriæ, quatenus tali determinationi convenire poterant. Sic denique quæſtio exſurrexiſſet Philoſophantium ingeniis & Medicorum curâ non indigna, an aliquis verè unquam ſine omni alimento vixerit? aut vivere potuerit, aut poſſit? ſive perpetuò, totâque vitâ, quamvis contradictionem involvat, ſive pluſculos, aut plures, ſive etiam pauculos tantùm annos? Nos ultrà non progredimur, ſed planè perſuaſi ſumus, inedias illas, quæ tot annorum prodigioſæ recenſentur, ad unam omnes omninò fictas & ementitas fuiſſe. De Apolloniâ Schreieriâ id apertè *Guil. Fabricius Hildanus* teſtatur *Cent. III. Obſ. LXXXV. Item Cent. IV. Obſ. IV. & Cent. V. Obſ. XXXIII.* De Eva Fleggna, Morſiacenſi *Idem Cent. V. Obſ. XXXIII.* de Catharinâ

Conradi

Conradi Binderi Filia, Shmidvilenſi in Palatinatu *Henricus Smetius X. Miſcellan. p. 551.* de aliâ quâdam *Jo. Vuierus tr. ſingulari.* De puella Spirenſi, aliisque pluribus, *Jo. Langius lib. II. Epiſt. XXVII.* De Gallicâ Gerardi Bucoldiani, quæ eadem cum abſtinente Confolentaneâ *Franc. Citeſii,* nemo non commentum eſſe dubitavit. De Scoto quodam *Jo. Bapt. Montanus part. III. Med. p. 684.* tàm frivolam relationem orſus eſt, ut ipſe, à neſcio quo, ſe audiiſſe tantùm fateretur. Nec minus dubia eſt narratio de Columbâ Romanâ, Virgine Sacrâ, aliquot tamen menſes tantùm cibo abſtinente, quam habet *Alex. Benedictus lib. XI. Prax. c. X.* haud dubiè, non omni, quod nec ipſe adjecit: imò & altera de Veneto XLVI. dies jejunante, nusquam certior apparet. Et his quidem exemplis, nec melioribus, nituntur omnia, quæcunque *Marcellus Donatus IV. hiſt. mir. XII. Greg. Horſtius in adnot. ad VII.* ejus dem l. *David Lipſius ap. Smetium l. c. Joſeph. Quercetanus Sect. II. Diat. Polyhiſt. c. IV. Marſilius Cagnatus l. de Contin. V. & Cl. Deodatus, l. Panthei Hygiaſtic. XX.* alter alterum exſcribens æmulansque in medium propoſuére, ut cauſas deinde indagare liceret, & τὸ διότι quærerent, antequam de τῷ ὅτι apertiùs conſtitiſſet. Nimirùm aliis citiùs, aliis tardiùs impoſturæ detectæ ſunt, prout fraudibus pariter & explorationibus majus ingenium & Magiſtratuum ſive plenior indulgentia ſive auctoritas ſeverior acceſſit. Cujus inſigne exemplum, quod heìc Auguſtæ Vindelicorum accidit, nemini proditum, ex Annalibus patriis MSS. in Bibliothecâ noſtrâ heìc enarrabimus.

CIↃ IↃ XIII. Anna Lamenittia, puella nubilis XIIX. circiter annorum, ut ſanctitatis ſpeciem ſibi conciliaret, tàm mirâ arte inediam confinxit, ut XVI. annis integris ſine omni cibo vitam egiſſe apud omnes indubium haberetur. Hæc ſingulis Septimanis ad S. Synaxin accedebat, vulgoque perſuadebat, non eâ ſibi, quâ reliquis, magnitudine Sacram Hoſtiam à Sacerdote præberi, ſed longè minorem, quæ digiti minimi apicem vix æquaret, ſigillatim in ſui gratiam præparatam, quia majorem, quin revomeret, retinere non poſſet. Imaginem prætereà Crucifixi in ædibus ſuis habebat artificiosè conſtructam, ut multis ſpectantibus ſanguinem ſudaret, quod ipſa poſteà confeſſa eſt. Cùm Proceſſione publicâ Templa adiret, crucis figuras in calanticâ ſanguine depingebat, tanquam hæ quodam quaſi prodigio inſciæ impluiſſent, ex quibus deinde multa vaticinari, atque adſtantes ad pœnitentiam, etiam cum lacrumis, exhortari ſolebat. Tantâ jam undique apud omnes Religionis famâ fruebatur, ut Cæſar ipſe Optimus Maximus, Maximilianus I. tùm temporis Auguſtæ commoratus,

ipſam

ipſam adire & præclaris muneribus donare ſit dignatus, quem alii deinde Magnates,ut fieri ſolet, ſequebantur. Sed Chunegunda Soror Cæſaris,Ducis quondam Bavariæ conjux,deinde vidua,& Monaci Sacrarum Virginum Præſul,ut erat ſupra ſexum magnanima, docta & ſapientiſſima, pietati ſuæ omninò convenire exiſtimans, hâc de re certiora explorare, poſtquam graviſsimis rationibus inducta, percrebeſcentibus vulgi rumoribus diffidere cœpiſſet, multis blanditiis ad ſe puellam evocavit, & ut carpento quàm molliſsimè transveheretur, tandem obtinuit. Advenientem benevolè excepit, & in cubiculum præparatum manu deduxit, de omnibus ſciſcitata, quidquid peteret, gratioſè ſubminiſtrari juſsit: Sed unam ex Sacris Virginibus ſuis, cæteris prudentiorem, tanquam miniſtram adjunxit, quæ nunquam ab illâ recederet: ancillam verò, quam ipſa adduxerat, ſæpè ſpecioſo prætextu avocavit: Intereà per feneſtram occultam,quid ſola ageret, cum ſuis intentè obſervavit. Mox enim ſuſpicio enata erat,cibum illam capere, quod duos ſaccos integros placentis variisq; paſtis ovatis,pomis item pirisque plenos ſecum attuliſſet. Nec enim ancilla his opus habebat, quæ expreſſo Præſulis mandato in Cœnobio pariter, & per iter, propemodùm ſuperfluo apparatu lautiſsimè tractabatur. Hos Saccos ſub lecto recondiderat Puella; & nullo, cum putaret, arbitro præſente, fructibus laganisq; adfatim ſe explebat. XIV erant Virgines Sacræ, quæ id ſæpiùs cum Duce ſuâ viderunt,quæ ideò productis teſtibus humaniſsimè illam increpuit, impietatem deinde ſeriâ magis oratione exprobrans, periculum animæ oſtendit, ſi pergeret mendacii auctorem ſpiritum pertinacibus impoſturis in viſcera ſua advocare. Mox tamen iterùm ſilentium promiſit, quo omnia ſepulta velit, ſi modò fucum ſe hactenus hominibus feciſſe, candidè fateretur, atq; deinceps perpetuò deſiſteret. Tùm illa,quid reſponderet,anxia,inter ſacrum & ſaxum deprehenſa, novam ex tempore verſutiam pectore agitavit, & tanquam gaudio in lacrumas effuſa,ſanctitatis ſuæ opinionem in corporis adfectum improvidè transferens: credere ſe, dixit, non aliam ob cauſam hoc accidiſſe, quàm quod Sacræ Præſulis & Virginum ſuarum precibus ſe quaſi innovatam, & à priori diſpoſitione liberatam ſentiat. Sæpiùs enim olim à ſe tentatum cibis veſci, quos tamen ſemper removere ſtatim coacta fuerit. At quem nunc illa adſumptum vidiſſet, omninò retinuiſſe, quod præteritis annis XVI. integris nunquam evenerit: adſumpſiſſe autem, quia Dux ipſa, ut faceret, illam tantoperè rogaſſet. Regeſſit Præſul: placere ſibi, quod ingenuè cibum ſumpſiſſe fateretur, quia nec diffiteri poterat, ſed diſplicere, quod tàm friviculè & abſonè cætera omnia commenta eſſet. Quorſum enim, inquiit, in mei gratiam tàm occul-

tè id faceres, cum in Sororum omnium conſpectu, ſi maximè tentandum tibi demùm fuerat, edere potuiſſes, & noſtros quidem cibos, quorum tibi copiam, quantam voluiſſes, obtulimus, non tuos, in fraudis tuæ argumentum clàm apportatos,& ſub culcitris aut grabbato reconditos. Tùm ſubridens: Jam ſatis, ait, convicta es, manuque arreptam, quia id tempus jàm erat, ad menſam deduxit, & nunc quoque in ſui gratiam cœnare juſſit. Quod dum, cohortantibus cæteris, alacriter faceret, ſubinde tamen in facie notas ſibi deprehendere viſa eſt, quæ mentem illius triſtitiâ & pudore aliquo, aut certè iracundiâ quâdam perturbatam indicarent. Ne igitur vel mortem ſibi ipſa conſciſceret, vel aliud quid ſacro loco indignum perpetraret, liberrimè quidem, ſed diligentiſſimè in conſortio ſuarum virginum cuſtodiri voluit, literasque ad fratrem ſuum, Cæſarem Romanum, dedit, quibus rem omnem, ut acta erat, ſignificavit. CIↃ IↃ XIII. ipsâ die S. Gallo feſta (quæ Octobris XVI. eſt) ſcriptas. Has illi detulit vir Nobilis à Kœnigsfelda. Mox illis lectis S. Cæſ. Maj. Auguſtam reduci juſſit, Præfectis que & Senatui traditam, cum omnia, nullo examinis rigore, confeſſa eſſet, nec quidquam negare poſſet, exilio mulctari imperavit, eâ tamen moderatione, ut unius diei itinere à patriâ ſuâ, & locis omnibus, quæ ſua Majeſtas accederet, æternùm abeſſet. Sic illa Campidunum primò profecta, monaſterium ingreſſa, mox tamen vitæ minùs religioſæ crimine ejecta eſt. Ideòque mutato conſilio Kaufbiræ viro nupſit, Jo. Shnizero, Ichtlandiâ Friburgenſi. Quem cùm deinde ἀπραξίας accuſaſſet, contradicente marito & alia infanda objiciente, perpetuâ diſcordiâ infauſtum conjugium experta, multos adulteros admiſit, aliisq; ſceleribus ſe polluit, ut CIↃ IↃ XIIX. propterea capitis damnata, vitæ ſuæ ſtultiſſimè peractæ infeliciſſimum finem fecerit, undis ſuffocata.

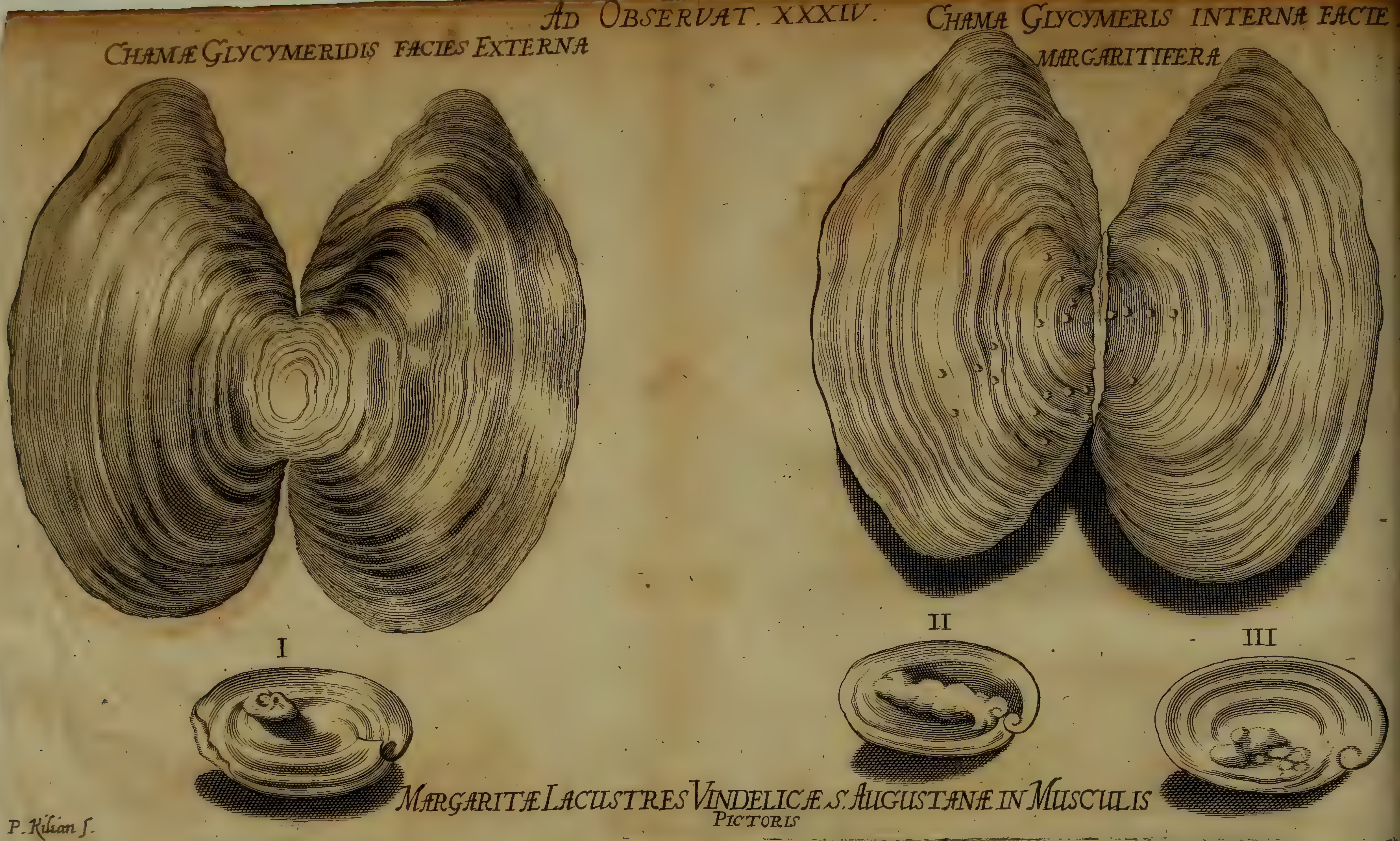
[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio XXXVI.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII DE *MARGARITIS LACVSTRIBVS VINDELICIS SIVE AVGVSTANIS.*

DE Margaritis hucusque opiniones ſuas publicis ſcriptis plures expoſuerunt. Sed, ut ingenuè dicamus, nemo quisquam tamen illorum nobis ſatisfacit. Egregius Ahmedi cujus dam Arabis libellus de iisdem ex rore genitis ſervatur in Bibliothecâ Lugduni Batavorum,

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

AD OBSERVAT. XXXIV.
CHAMÆ GLYCYMERIDIS FACIES EXTERNA
CHAMA GLYCYMERIS INTERNA FACIE MARGARITIFERA
I
II
III
MARGARITÆ LACUSTRES VINDELICÆ S. AUGUSTANÆ IN MUSCULIS PICTORIS
P. Kilian ſ.

tavorum, dignus utique, quem Medicorum quiſpiam linguæ peritus in publicum producat, & Latino Sermone veſtiat. Dignum etiam quocunque ingenio nobiliori negotium in generationem illarum veriorem accuratius inquirere, quod Societatem Anglicam quàm optimè præſtituram confidimus, ut cui præter mentis acumen commoditas quoque ampliſſima per navigationes ſupereſt, experimenta ipſis locis, quibus proveniunt, capiendi. Nos interim omni Concharum & Oſtreorum generi commune exiſtimamus certis temporibus Margaritas ferre: non tantùm in Oriente ſed Occidente etiam, meridie, ipsâque Septentrione: quales ſanè Scoticæ & Suecicæ ſunt marinæ: Africanæ Niloticæ: Voigtlandicæ fluviatiles Illuſtri Rolfinccio noſtro memoratæ, & Bavaricæ Malach. Geigero deſcriptæ: quibus nos etiam lacuſtres nunc addimus ex muſculis pictoriis (non quibus pingitur, ſed quibus colores ſervantur) & quod noſtratibus hucusq; inauditum fuit, Vindelicas ſive Auguſtanas. [*vid. Fig. I, II. III.*] Non longè enim ab Urbe vir Nobilis, amicus noſter, prædium habet ad lacum, non valdè magnum, quo plurima Chamarum Glycymeridum copia reperitur. His autem ipſe primùm rudiùs diſcerptis interiorem teſtarum ſuperficiem aſperam deprehendit, nobisque propterea ad explorandum plurimas advehi curavit, quibus diſſectis non immaturas modò, ſed etiam maturas Margaritas haud paucas exemimus, quarum pars valvis ſuis fixa, pars ſponte exciderat, & in carne latebat, coloris tamen non albi, ſed ſubflavi & ſubobſcuri, quem ſplendor quidam argenteus illuſtrabat, ut ex Iconibus apparet. Indigenas Geigerus non minùs efficaces, quàm Orientales, Bojis ſuis perſuaſit, & in uſum Noſocomii publici perduxit. Quo tamen ſucceſſu, cum ipſe ſatis apertè non edixerit, nec nos dicemus. Si lucis aliquis effectus eſt, ad Medicas corporum Naturalium virtutes, efficaciſſimæ ſanè, quæ ſplendidiſſimæ futuræ ſunt. Sed id nec uno hucusque experimento conſtat. Quin peregrinis etiam obſtare videtur capturæ ratio, ne illis prærogativam ſalubritatis, præ noſtratibus, facilè conceſſerimus. Qui enim rerum Orientalium periti ſunt, non ignorare poſſunt, in Regione calidiſſimâ, fervente Sirii æſtu, ingenti numero per Urinatores educta Oſtrea (quorum plures plerumque aquis præfocantur) in acervos pro mercantium conditione per ſortem, dividi, & dum putreſcunt, infecto aëre, febres malignas aliosque morbos acutos & letiferos inducere. Certum eſt, quotannis plures pauciſſimis diebus veluti peſte, abripi, quàm uniones alicujus momenti adquirantur, ut ferè Plinii imitatione exclamare nobis neceſſe ſit: Tàm multa millia hominum unâ propemodùm die ad Orcum demittuntur, ut Reginæ forſan unius auricula grandiori elencho onere-

retur, & ægrotantium ejulationes ex peſtilentisſimo tabo, juſti exercitûs internecione, remedium accipiant, extra inanem fiduciam, præ multis aliis, ne quidquam profuturum.

[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio XXXVII.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII DE *PULVERE METALLICO NIGRO EX VENTRICULO STRUTHIONIS.*

IN ædibus magnificis Patavii CIↃ IↃC XLVI. quibus ab ampliſſimo atrio, Ovali figurâ circum referente arenæ nomen obtigit, Struthionem alebant noſtro tempore, non adeò magnum, quia majores deinde plures vidimus, cui monetas cuprinas Venetorum ſæpè haud paucas devorandas dedimus, quas, qui illius curam gerebat, mediaſtinus, integras alvo plerasq; reddi adfirmabat. Nulla tùm curioſitas animum ſubierat rem accuratiùs inveſtigandi, neq; cum Romæ ageremus, fortuna nobis favit. In villâ enim Ludoviſii, quo ſæpiùs cum amicis divertimus, ingens animal, quod meam tùm ſtaturam erecto collo bis ſuperabat, adeò tamen timidum erat, ut levisſimo inſequentium clamore aut manuum poppyſmo celerrimè fugâ ſe proriperet. Huic tamen blandiori acceſſu ſubſiſtenti nummos majores æreos Romanorum & ferri maſſulas ſæpiùs plures deglutiendas præbuimus, & villico perſuaſimus, ut illâ die τὸ ἄφοδον obſervaret, quod primo quidem munuſculo inductus promiſit, ſed deinde imposſibile profeſſus eſt, quod cicurato liberrimus per hortos diſcurſus conceſſus eſſet. Animus enim nobis erat excrementa illius, quibuscunque modis, ſtaterâ, aquâ aut igni explorare, ſed voti compotes nunquam facti ſumus. Verùm in Pinacothecæ Lud. Guetii deſcriptione, quam ſæpiùs laudavimus, reperimus, ipſum ex ventriculo Struthionis pulverem nigrum ponderoſum, & verè metallicum liquatione compertum habuiſſe, haud dubiè ex ferro aut cupro devorato, unde verum concludi queat, vim illos habere metalla devorata diſſolvendi: non tamen iisdem ſeſe nutriendi, quod aliis argumentis demonſtrandum, fortaſſe nec planè ἀδύνατον, nec ἀπροσδιόνυσον videtur, quandò certè metallis quoque non minùs quàm plantis, & animam quandam ſui generis & vegetationem itidem ſui generis aliquam ineſſe haud difficulter rationibus & experientiâ obtineri poteſt,

quod

quod in Chemia maximum arcanum ſi obſervarent Chryſopœiæ Studioſi, non toties ineptis conſiliis & infelicibus eventis avaræ mentis deſideria caſtigarent. Cæterùm, ut obiter moneamus, noſtræ huic ſententiæ nequidquam obſtare poteſt, quæ nuper adeò *O. Dapperus* in deſcriptione ſuâ Africæ, de Struthione illo inſigni recenſuit, quem Regis Maroccani Legati CIↃ IↃC LXIX. Amſtelodamum advectum præpotenti Reipubl. Batavorum obtulerunt, quod LXXX, aut plures etiam clavos ferreos in ventriculo integros diſſectus exhibuerit. Nec enim Clavi acuti ipſi exhiberi debebant, ſed metallum rude tantùm aut ſignatum, nec ab uno exemplo unius animalis, quod multas ob cauſas enecari & ægrotare potuit, ad reliqua ſtatim omnia etiam valentia argumentari licet.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio XXXIIX.

D. GEORGII HIERONYMI VELSCHII DE *NÆVORUM VARIETATE,* ET *CICERE IN FACIE M. T. CICERONIS.*

NÆvorum hiſtoriam pauciores expoſuère, inter quos ſingulari eruditione *Lud. Septalius* eminet, ut nuperi Scriptoris cujusdam delicatulam reprehenſionem incurrere non debuiſſet. Horum curatio licet ex ſe non ſit neceſſaria, à plerisque tamen magis, quàm vel gravisſimi morbi, expeti ſolet. Novimus, cui in genâ *muris piloſi effigies* faciem fœdat, qui, cum lautiſſimâ fortunâ ſemper uſus ſit, hanc turpitudinem jam olim magno redemiſſet. Ex ſequiori ſexu plures nobis notæ, quibus aut in pectore, aut collo, aut brachiis, *Ceraſorum, piſorum, fragorum, ribaſiorum, foliorum, avellanarum,* & *vulnerum* quoque hiantium effigies multum diſplicentiæ animi volutatione ingerunt. Nos iſtis nunc in aliud tempus ſepoſitis, exemplum ex veterum monumentis adducemus, quod nobis ſemper conſideratione dignum viſum: Quis enim M. T. Ciceronem, niſi qui Latinas literas, neſcit? Huic nomen *Cicer* in facie dedit, matris imaginatione, ſub ſiniſtro oculo conſpicuum, quod quia in ſtatuis nummisque antiquis plerisque non cernitur, quid cauſæ ſit, heìc indagare lubet. Nec enim inde genuinis non accenſendos concludi poteſt, quod nuper adèo Vir doctus putabat. Cum enim Illuſtrisſimi Lambecii librum de Bibliothecâ

Auguſtiſſimâ Cæſareâ vidiſſet, quo me inſigni benevolentiâ donaverat, nummumque argenteum ex Cimeliarchéo Ambraſiano Archiducali in Vindobonenſe translatum, cujus geminum exemplar uno latere Ciceronis effigiem, altero Minervæ ſuæ refert. lib. II. p. 726. æneâ icone expreſſum diu contemplatus eſſet, de antiquitate illius modeſtè dubitavit, quod ipſa facies tenuior, rugoſior, & ſine Cicerculo illo videretur: Cui tamen temporum varietatem, quâ uni homini non ſemper eadem vultûs plenitudo eſſe ſolet, & ſitum corporis, quo dextra pars tantùm exhibetur, ſiniſtrâ, quæ nævus erat, latente, repoſuimus, conjecturâ etiam noſtrâ additâ, quâ honori illius datum credimus, ne ſpectaretur, quemadmodum de Apelle Plinius XXXV. Hiſt. Nat. XIII. refert. Antigoni Regis imaginem pingente, altero lumine Orbam primùm excogitatâ ratione vitia condendi: Obliquam enim fecit, ut, quod corpori deerat, Picturæ potiùs deeſſe videretur, tantùmque eam partem oſtendit, quam totam poterat oſtendere. Sic enim in iſto quoque nummo obliqua facies eam tantùm partem exhibet, quæ nævo libera exhiberi poterat. Plurimi certè nummi antiqui cæteroquin integras quoque facies repræſentant. Quod ſi omninò genuina Ciceronis Statua marmorea dicenda fuerit, quam Theodorus Gallæus in libro ſuo Antverpiæ à Plantinis excuſo in lucem potulit, Romæ in hortis Cœlimontanis apud Cyriacum Matthæum exſtantem, cur tamen nullum Ciceris iſtius veſtigium habeat, nemo facilè docuerit, niſi heìc quoque Statuarii ingenium ſuſpectemus, quod tamen nullum eſſe poterat, quia directam faciem integramque oſtendit. Vero ſanè ſimile videtur Romanos, qui tantùm aruſpicinæ, auguriis, cæterisque Etruſcis diſciplinis, & Mathematicorum thematibus ac præſagiis tribuebant, etiam Phyſiognomonicen & nævorum ſcientiam majoris, quàm par erat, æſtimâſſe, adeò ut illis non tantùm turpitudinis ſpecie moleſti fuerint, ſed etiam quod ſortis futura loquerentur. Quod licet facilè hiſtoriis probari queat, viciſſim tamen obſtare quis putârit, quod alii nummi & ſtatuæ reperiantur, in quibus verrucæ extuberantia manifeſtiſſima conſpicitur. Talem nos Thoracidem marmoream perantiquam Venetiis apud Illuſtriſſimum Roſinum vidimus, qui nobis, Viri ſummi Jo. Veslingii commendatione, Theſauros ſuos rerum Naturalium & Antiquitatis verè rariſſimos, incredibili humanitate ipſe monſtravit. Huic autem faciei lineamenta, quæ diu & attentè conſideravimus, præter calvitium, Gallæanæ ſeu Matthæanæ ſimillima, ſed ſub ſiniſtro oculo transverſi

verſi ferè pollicis latitudine Verruca cicercularis majuſcula erat, verſus exteriorem canthum, quâ ferè Os ſuperioris maxillæ ad temporum proceſſum jugalem tendens, Zygoma conſtituit in vivis. Nihil ferè nobis ex veterum Phyſiognomonicis genuini ſupereſt, ſed tamen ex Cardano aliisque recentioribus conſtat, nævos ejusmodi verrucarios lævâ faciei parte infauſtos plerisque pronunciatos, vitæque violentos exitus portendere creditos, non tàm fortuito caſu, quàm rerum geſtarum imprudentiâ ſuperinductos. Quod licet vanisſimum ſciamus, Romanis tamen quoque Vett. ad ſuperſtitiones promptiſſimis, receptum ex ipſo Cicerone patet, qui Piſoni morum fœditatem objiciens: *Non piloſæ*, ajebat, *genæ deceperunt me, nec vultus totus.* Quid ſi viciſſim Piſo aut qui pro illo dixerat, Ciceroni Calvitium, & ſiniſtrum hoc Cicer oggeſſerit? Infelix ſanè fuit, quamvis rebus in Ciliciâ proſperè geſtis. Conſul enim in patriam redux, non aliud quàm Triumphum meritis ſuis proximum animo præcipiens, civili bello involutus, dum non potentiorem, ſed juſtiorem cauſam ſequi maluiſſet, cum illo etiam vitam, reciſo à cervice capite amiſit. Quod ſi è contrario hæc parùm curata Tullio oſtendi queat, non aliam deinceps cauſam reddituri ſumus, quàm quod in Stoicorum Scholis educatus fatorum ſuorum fiduciam habuerit.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio XXXIX.
D. FRIDERICI FERDINANDI ILLMER A VVARTENBERG
DE
ISCHVRIA X. DIERVM.

Mulier maritata, triginta ſex annorum, temperamenti calidi & humidi, complexionis ſangvineæ, victu largo utens, præcipuè carne ſuillâ, & oleribus ſe infarciens, nec non craſsâ cereviſiâ intermixto potu vini, ſitim demulcens, crebriùs irâ exardeſcens, Menſtruorum fluxu nunc diminuto, nunc abolito, nunc ob exitum humorum pituitoſorum, crudorum & corruptorum depravato, incidit ſubitò in Iſchuriam omnimodam & totalem Anno 1670. ante Feſtum Nativitatis, quæ durabat dies integros decem, & noctes unde-

undecim. Varia remediorum genera in ſimili caſu exhiberi ſolita adminiſtrata fuerunt per totum decurſum, ſed fruſtrà omnia. Diſputabatur inter Conſulentes, an hæc Iſchuria oriretur ex obſtructione veſicæ & Urethræ, vel ex obſtructione Ureterum, vel renum, vel vaſorum emulgentium. Cùm igitur veſicæ regio ad tactum parva appareret, ex viſu quaſi concidere videretur, neque ullus ibi ſe oſtenderet dolor: In Ureteribus ſimiliter nullus planè dolor, vel renitentia vel Calculi durities, nec in principio, medio, nec in fine deprehenderetur, nullus aut ſaltem exiguus in ſitu renum animadverteretur præter dolorem quendam gravativum & tenſivum ſe in Spinâ dorſi & utriusque renis intervallo inſinuantem, concluſum fuit, hanc Iſchuriam oriri ab omnimodâ obſtructione vaſorum emulgentium, non tamen omninò excludendo renes, cum & dolor aliqualis affectos oſtenderet: verbo, & quod notandum, nulla apparebant Calculi renum ſigna, quæ *Hipp.* 6. Epidem. Comment. 1. text. 6 recenſet: Hinc malè prognoſticatum fuit revocando in memoriam Obſervationem *Caſpar. Calder. de Heredia* Tribunal. Medico fol. 220. ubi narrat, quòd qui obſtructis emulgentibus Iſchuriam patiebantur, lethaliter decumbant, neminem enim à ſe viſum, qui evaſiſſet, qui verò eam patiebantur ex obſtructis renum cavitatibus & Ureteribus, quod ſæpiùs evaſerint, & pro exemplo adducit Iſchuriam tredecim dierum in Medico quodam Carmonenſi Antonio de Gama. Citabatur & *Aretæus* l. 2. de cauſ. diutur. morbor. cap. 3. quod ſi ſupra renes intercludatur Urina paucis diebus ſuperſtes, ægri moriuntur. Proferebatur & Hiſtoria Iſchuriæ triginta dierum poſt excretos lapides ſupervenientis, quam Tom. 3. lib. 4. de internorum morborum Curatione cap. 12. recenſet *Mercatus*, ubi in Sectione Cadaveris Hieronymi à Roda renes excavatos & perforatos reperit, nilque prætereà aliud; cauſam refert ad omnimodam abolitam attractricem, cum in renum imbecillitate ſaltem aliquid trahatur, & urina paulatim ſupprimatur: Hoc Prognoſtico facto nihilominùs pugnatum eſt contra hanc Hydram ſtrenuè. Venæ ſectio tùm revulſionis, tùm derivationis, tùm ventilationis, tùm præcavendæ renum inflammationis causâ celebrata fuit in brachio, in pede, femoribus cucurbitulæ ſcarificatæ affixæ, non ſcarificatæ renibus, & ſecundum ductum Ureterum applicatæ ac tractæ, Hæmorrhoides per hyrudines apertæ, catheter veſicæ immiſſus, ſed ſine ullâ emiſſione, nec quidem guttulæ Urinæ. Ex Pharmacevticis in uſum trahebantur Clyſteres emollientes & appropriati ex herbis emollientibus,

ut Saxi-

ut Saxifragia, Urtica, Terebinthina, ex lacte, & ex Oleo Lini, amygd. dulc. Liliorum alborum; Ungventa, Anodynum, Clyſmaticum; pulmenta ex parietaria, Oleo Scorpionum, butyro; Linimenta ex iisdem lumbis, renibus, ureteribus adhibita; Sic & Semicupia & Balnea ex Thermis Badenſibus, ex calce vivâ & ♀re, ex Althæâ parietariâ, malvâ, raphano, petroſelino, urticâ mortuâ, ſaxifragiâ ſæpiùs iteratâ, quibus & pediluvia acceſſerunt. Intus dabantur decoctum Foreſti, deſtillatum medullæ Caſſ. rec. & Limon. integr. Vinum cum Succo Limonum, Ol. Scorpion. magnum Matthioli, Aqua ad Calculum Hollerii, item aliæ calculifragæ aquæ potentisſimæ, Arcanum duplicatum Mynſichti, Magiſterium Oculor. canc. ⊖ parietar. Alkekengi, Saxifrag. Ononid.; ⊖ coagulat. ⊖ ſimplex, pul. cantharid. āā gr. vj. Emulſio ex baccis Alkekengi, ſemine violar. c. nitro ppt. perlato. Juſcula cicerum, piſorum, hordeacea, avenacea, cum ſucco citri ſemper reſpiciendo ad calorem, qui tandem acceſſit. Verùm hæc omnia fruſtrà: nam propter regurgitationem ſeri urinoſi ægra & potenter delirabat, & toto corpore tumeſcebat, quibus viſis nihilominùs Prognoſtico patientem non reliqui, ſed conjuncto aliorum virorum etiam peritiſſimorum Conſilio per purgantia ſeroſa materia videbatur educenda, & per alias vias tùm derivanda, tùm à partibus principibus revellenda, igitur Caſſia exhibita: Item ℔j. ſeri lactis c. cremore ♀ri ℥ij, aqua laxativa, terebinthina vitello Ovi ſoluta, imò ſerum lactis, in quo infuſa erant fol. Senn. Rhabarb. Sem. Violar. baccæ Alkekengi c. ⊖, & Syr. flor. Perſicor. ac fragariæ: Ad hæc quidem videbatur refocillari, delirium abigi, & tumor cadere, ſed nec gutta urinæ conſpici poterat: tandem ipſemet in deſperationem cum hâc ægrâ redactus abſtinui ab omni Medicinâ deinceps, quia ægra renuebat, & vires non ampliùs aliquid aliud admittebant, præter hoc, quod ægræ perſvaſi, ut ſingulis viij horis ſumeret ⊖ rectificat. Huic Medicinæ inſiſtendo duobus diebus, ecce in principio undecimi ſubitò ex rene ſiniſtro excernit ſat notabilem calculum foràs per veſicam ſine ullo dolore, & ſubitò ingens copia Urinæ excreta cum materiâ viſcidâ, lentâ, tenaci & calcosâ ♀rea, poſt duodecim horas ex dextro rene ægrâ ipsâ ſentiente curſum, per ureterem in veſicam exſilit alter lapis cum ingenti copiâ urinæ jam deſcriptæ, evaneſcente ſubitò dolore illo tenſivo & gravativo, qui in renum intervallo in regione lumborum & Spinâ dorſi ſentiebatur; ab illo tempore pan-

craticè valet. Multa natura abſcondit, quæ nec Lyncei Oculi pervident. Interim Tu ne cede malis, ſed contrà audentior ito. Licet caſus in noſtro climate ſit rarior, quod renes & emulgentes unâ eâdemq; vice obſtructæ fuerint, ægraque hæc Jovis filia dici poſſit, quod evaluerit morbum, quem omnes pro lethali & deſperato habent: attamen & aliæ regiones ſimilia tametſi ex diverſis ſæpè cauſis portenta monſtraque morborum produxerunt. Iſchuriam à grumo ſangvinis producit *Balthaſar Timæus* in Caſibus Medicinal. fol. 180. lethalem 12. dierum à Calculo renis ſiniſtri & dextri in abſceſſum degenerantis lib. 4. cap. 5. Obſerv. XI. deſperatam pulvere Canthari d. & veſicæ cervi curatam; *Achilles Gaſſerus* Obſerv. 83. Lethalem 7. dierum à debilitate expultricis, ubi in viro, immiſſo in veſicam cathetere exivit nihil, licet poſt obitum in ſectione veſica urinâ diſtenta reperta eſſet. *Jeremias Martius* Obſerv. 4. Diuturnam à Phlegmate veſicæ cauſatam, *Johann Udalricus Rumlerus* Obſerv. 28. & idem lethalem 5. dierum propter exhibitionem ʒj Philon. Roman. Unam per impoſitionem pudendorum in acetum calidum, & exhibitionem pulveris in aq. malv. manè & veſperi ʒj, qui ſit ex corticibus Perſicorum nucleum continentibus per ſetaceum, ut ſubtilis ſit, trajectus. *Hieronymus Reuſnerus* Obſerv. 93. Aliam, quæ compunctione per phlebotomum in ipſam veſicam fuit curata, Obſ. Medic. Epiſagmat. 59. *Georgius Hieronymus Velſchius*: Idemque Epiſagmat. 58. meminit cujusdam deſperatæ, quæ nitri præparati ʒß ♎ ♆ gr iij Succ. Limon. rec. ℥iij & aqua Capillor. ♀, in quibus pulv. milii ⊙ & rad. Ononid. ʒj infuſa erat, curata fuit. *Amatus Luſitanus* Curat. 71. Cent. 5. unam inducit ab humore lento, craſſo, in urinæ fiſtulâ hærente, quo per calidisſima Diuretica diſſoluto, evanuit. Aliam à frigore aquæ contractam & calidis curatam. Centur. 4. Curat. 10. Item in Scholio ſupra Curationem 71. Cent. 5. inſinuat duos periiſſe Iſchuriâ ob renum vitium, quam pronuntiat ſæpè periculoſiſſimam. Non inter poſtremos eſt *Foreſtus* poſteritatis libro XXV. de veſicæ morbis plurima exempla relinquens: videbis ibi triduanam ſtranguriæ ſuccedentem; aliam 4. dierum ex pituitâ meatum urinarium obſtruente; aliam à calculo; aliam ex nimiâ veſicæ diſtenſione; aliam 5. dierum ex limoſo humore penem obſtruente; lethalem aliam ex violenter nimis intruſo cathetere; aliam 5. dierum cum ingenti circa veſicam dolore incidentibus & detergentibus curatam; aliam à calculo veſicæ collo inhærente, quem ſciſſione vel in perinæo, vel in virgâ eximi ſvadet: & licet fiſtulâ oriatur, tamen meliùs eſt fiſtulam habere, quàm mori. Iſchuriam

quan-

quandam ſuſtulit per ſcybala equina in vino Rhenano diluta & colata miraculi inſtar; Aliam rurſùs X. dierum in ruſtico ſene, in quo curando præter emollientia & diuretica ribes nigras & earum ſummitates cum fructu adhibuit: ulteriùs circa curam notat in genere, quod pro expultrice excitandâ debeant peni adponi vel imponi foramini pediculi, cimices, nitrum, aut ſpuma nitri, aut injectiones irritantes ex hierâ picrâ, item, ut imponatur Catheter, comprimatur pubes manibus, fiat ſuffitus viſcerum erinacei, exhibeatur eorundem exſiccatorum pulvis, imò & pulvis lumbricorum: varias proponit à variis cauſis *Joann. Schenkius*, præcipuè tamen unam XVII. dierum, ex quâ æger tamen convaluit. In conſiliis, quæ *Joann. Dominicus Sala*, *Benedictus Sylvaticus*, & *Joann Veslingius* Patavii ſimul contulerunt, & in manuſcriptis in meâ Bibliothecâ aſſervantur, fit mentio Iſchuriæ 15. dierum ab obſtructione Vaſorum emulgentium ex humoribus craſſis, viſcidis & lentis in viro quodam Religioſo, qui per nullam prorſùs viam aliquid evacuavit, dicitque Sylvaticus ibi, ſe nunquam talem caſum nec legiſſe, nec vidiſſe, unde & malum Prognoſticum fecit. Hæc conſultatio ob veteris Theoriæ præſtantiam ab omnibus eſt æſtimanda. Sic & *Benedictus Sylvaticus* Conſil. & Reſponſ. Medicinal. Centur. 3. fol. 236. usque ad 241. facit mentionem variarum Iſchuriarum, quæ ibi videri poterunt: Ita cum adhuc eſſem Studioſus, Cæſaris Ferdinandi III. Aulæ Cancellarium, Dominum de Goldeberg, Iſchuriâ diuturnâ ex obſtructione vaſorum emulgentium defunctum conſpexi. Denique *Caſpar Brauo* Reſolut. Med. part. 6. in Conſultation. 13. proponit duplicem Iſchuriam in unâ eâdemque Marchionis Aquilarenſis uxore, durantem per 30. dies, in quarum unâ per ventrem, in alterâ per Os, urinalis humiditas rejecta fuit; in quo caſu propter excellentiam Doctrinæ de verâ legitimâque & ſpuriâ Iſchuriâ, qualis hæc mea fuit, meo judicio, videtur præcedentia ſecula ſuperaſſe, qui loco citato videri poterit. Hæc omnia licet vera ſint, & plerumque tales Iſchuriæ pro lethalibus habeantur, attamen non ſemper æger derelinquendus eſt, nam nunc Chymia ſubminiſtrat medicamenta, ut morbi, qui Galeni tempore & Hipp. incurabiles erant, hodierno ſeculo fiant curabiles, confirmante hoc ipſum *Petro Michaële de Heredia* Tom. 4. Operum Medicinal. lib. 1. Diſput. 6. cap. 3. de præſagiis & medelâ obſtructionum levium arteriarum.

[*Ex litteris ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh. Viennâ perſcriptis*]

Obſervatio XL.

D. FRIDERICI FERDINANDI ILLMER A VVARTENBERG
DE
POTU CHOCOLATIS LOCO SACCHARI CUM PULVERE GLIRIUM EDULCATO.

IN Arce illuſtri & celebri non longè ab Urbe Viennenſi diſſitâ nobilis virgo loco Sacchari deprehendit pulverem glirium, quo edulcabat Ceraſa frixa, & potum Chocolatis; quinque perſonæ biberunt de potu chocolatis, duodecim verò comederunt ceraſa frixa. Vix horâ elapsâ omnes ſenſerunt ſe corripi vomitu enormi, ſiti, torminibus, tumore corporis & ventriculi, dolore capitis, animi defectionibus. Verùm illæ, quæ chocolatem biberant, ſpatio unius vel duarum horarum periculum omne & faciliùs & ſine notabili ingraveſcentiâ Symptomatum evaſerunt, nilque deinceps ſenſerunt. Illæ verò, quæ ceraſa frixa comederant, graviſſimè afflictæ ſunt, & ſymptomatum gravitas ad aliquot dies, quatuor vel quinque circiter extendebatur, quæ tamen adhibitis communibus Alexipharmacis & juxta M. M. adhibitis, omnes reſtitutæ ſunt. Unde cum ego ad iſtum caſum vocatus manum Medicam adhibere debui, collegi, chocolatem habere vim Alexipharmacam, & veneni actiones debilitâſſe, quod verum eſſe ex ingredientibus cuivis apparebit. Hæc contigerunt in principio menſis Julii An. 1671.

Obſervatio XLI.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI
DE
IMPOTENTIA EX FRIGORE.

NOvi olim virum doctum jam piè defunctum, qui hyemis frigore ſæviente iter aliquot horarum equo emenſus Paralyſin penis incurrit. Succeſſit oppidò coitus impotentia ſalvâ manente urinæ excretione, quod etiam *Aëtius* l. 6. c. 35. obſervavit. Grave fuit illi hoc malum, utpotè viro boni habitus ad quinquageſimum vergenti, &

præ-

præcipue (*Foreſt.* l.10. Obſ.Med. 93.) uxorem habenti. Medicos non infimæ notæ in conſilium vocârat in principio, ſed nihil profecére, manſerat vir optimus, multorum anteà liberorum parens.

Ineptus thalamo torivè rebus: (*Joh. Jov. Pont.* l.1. Bojar.)

Interim cùm ſuo munere adhuc vaſa ſpermatica fungerentur, reſolutis ſaltem muſculis, aut potiùs eorum partibus nervoſis tendinibus, nocturnis quidem pollutionibus non tentabatur, ſingulis tamen menſibus tribus aut quatuor ante plenilunium diebus calore internarum partium, dolore capitis cum appetitu proſtrato & intolerabili cutis circa regionem pubis pruritu defatigabatur. Poſt urinam turbidam per diem unum & alterum mingebat, quæ frigori expoſita magnam partem in materiam albumini Ovi non abſimilem reſolvebatur, quæ verò fundo Scaphii adhærebat, colore & conſiſtentia lardum referebat. ℞. Fuit ſine dubio Semen retentum, quamvis pituitam aliquam partem conſtituiſſe etiam copia arguat. Quod noctu non fuerit pollutus ſingulare, quodvè urinam, ſi præfatos dies excipias, per totum menſem non minxerit turbidam, aut filamentis albis conſpicuam, qualem in venereo Seminis profluvio notat *Lemnius* l.3.d. Sign.morb. p.257. Sed claram & diaphanam, ob partium, ut dixi, ſpermaticarum conſtans adhuc robur. An quotidianus Tabaci uſus, quo impensè delectabatur, conſumſerit portionem humoris genitalis, aqueam imprimis, quod illis, qui fumo paſci amant in ore, non ita liquet. A modico Tabaci uſu fumiſugas impotentiam non incurrere, *Magnenus* Exerc.6. de Tabac. §.10. p.116. probare contendit, ab immodico autem Seminis portionem aqueam & ſpumoſam diſſipari, aëream autem intenſiorem fieri non negat p.117. Si etiam è cerebro, ut placuit Hipp. l. d. genitura, magna pars ſeminis deſcenderet ad vaſa genitalia, Tabacum vi, quâ pollet, exſiccandi cerebrum, multum Seminis generationi obſtaret. Narcoticæ ipſius facultati (quam quidem ridet & rejicit *Primeroſius* l.4. d. vulg. Error. c.31. p. m. 176.) aliquid comprimis dandum putarem hâc in parte, eo modo uti famem ſedare dicitur. Id namque non facit, ut approbè *Helmont.* tr. mortis occaſiones p.592. quaſi ſatisfaceret defectui, ſed in quantum defectus ſenſum tollit, ſimulque functionum exercitia. Cur verò circa plenilunium Semen mejebat? Ut Sol aëris, ita Luna matricibus aquis præſidet, *Helmontius* tr. Formarum ortus n.94. p.120. reſpondebit. Medullis & Oſſibus præeſt Luna ſecundum *Eundem* tr. ignota actio regiminis n.42. p.270. De cerebri in- & decremento, juxta diverſas ☽æ phaſes al. bil.2.d. mirac. morb. Tit.6. Tempore novi & plenilunii venas ſanguine repleri, medullis Oſſa inde con-

de concubitum corpori tunc parùm officere concludit *Lemnius* (l.2. d. acc. nat. mir. c. 41. p.m. 263.) Calorem iſtum Cephalalgiâ ſtipatum febrem dixiſſem aphrodiſiacam aut potiùs ſpermaticam. Cur verò fundum petebat Scaphii materia Seminis? Eandem Urinæ inſtar pinguedinis experti *Lemnius* c.l.p.287. *Hugo Senenſis* Conſil. 74.p.64. aut cruſtulæ albicantis, ut in præparatione cremoris ♀ ſemper & conſtanter ſupra natare, nec ſidere agitatam *Henric. ab Heer* Obſ.18. docuerunt. Aquoſitatem & id quod aëreum fuit, forſan Semini ſubduxit nimius Tabaci uſus, pondus verò addidit pituitæ admixtio. Urinæ Chyloſæ meminit *Th. Bartholin.* d. Hep. def. p.54. Lacteæ *Rhodius ap. Schneider.* l.3. de Catharr. c.7. p. 266. Symptoma quod *Bieber* vulgus vocat, quo Urina lac ferè repræſentans excernitur, *Dravviz.* d. Scorbut. Tit.9. p.377. à Chyli crudi cum urinæ miſcelâ oriri ſtatuit. In hoc noſtro verò Chylum eſſe abſolvendum, contra Semen potiorem feciſſe paginam, corporis conſtitutio, ratio morbi & Symptomatum, & menſtrua evacuatio evincere videntur.

[*Ex Litteris d.1. Aug. An. 1671. ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenhaimb datis.*]

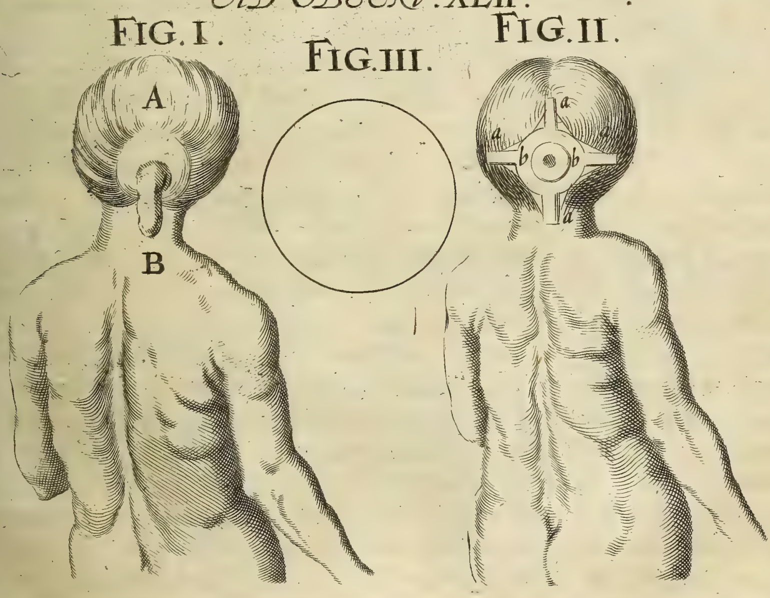
Obſervatio XLII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI DE *MENTULA EX CAPITE.*

PAriſiis in Palatio linteorum Sutrix vixit, teſte *Borello* Cent.4. Obſ. 74. p. 338. quæ in fronte mentulæ figuram gerebat. De monſtro bicipiti, cujus utraque facies loco naſi membrum virile monſtrabat, evolvatur *Licetus* l.2. d. monſtr. c.30.p.130. Notabilem ejusmodi ferè Obſervationem annus elapſus nobis ſuggeſſit. Sutoris cujusdam uxor gemellos diverſi ſexus, fæmellam mortuam, vivum puellum peperit. Puellus cætera nil monſtroſi alens, & ſanus, uti videbatur, occipiti annatum ſacculum figuram priapi ſ. faſcini veteribus φαλλος dicti, appoſitè referens geſtabat. Cùm igitur infans ſupinus cubare non poſſet, ut aperiretur, ſuadet obſtetrix. Accerſitus Chirurgus noſter Theophilus Voigt, ut & ipſe ſimul vocarer, parentibus autor fuit. Sacculum iſtum dum curioſè contemplarer, humorem in eo fluctuantem non ſolùm deprehendebam, ſed & eâ cranii parte, quia ad ſuctum & vagitum erigebatur & extendebatur,

tur, quâ annatus erat, foramen ad ipſum cerebrum pertingens ſubeſſe rebar. Inde ut à ſectione & apertione abſtinerent, hortabar, ne gravia Symptomata aut ipſam mortem tenello inducerent corpori. Obſequuntur: Elapſo triduo infans ſubitò extinguitur. Aperto Sacculo aquæ ſubflavæ uncias aliquot extraximus, in oſſe verò occipitis propè Lambdoideam foramen rotundum, cujus peripheriam Fig. III. oculis ſubjicit. Et prece & pretio ut à parentibus cranii apertionem obtineremus, caſus nos ſtimulavit, ſed ſurdis fabulam. Sequentia interim annotanda duxi (*α.*) Pericranium duræ menyngi ſuam debere originem apertè in iſto foramine deprehendebamus. vid. Fig. II. bb. (*β.*) Nihil de cerebello apparebat, vacuo, in quo latere ſolet, ſpatio. (*γ.*) Ductus illos Oris ſ. foramina duo ad cerebelli ſubſtantiam pertingere ſtylus patefecit.

Ad Observ: XLII.

Problematum his curroſorum ſubjungenda biga (*α.*) An verè fuerint Gemelli? (*β.*) Si ita cur non ambo eâdem excreſcentiâ fuerint notati? *χ.* Pericranium duræ matris eſſe progeniem negavit quidem *Corteſius* tr. de vulner. cap. t. 20. hoc tamen duræ matri eſſe continuum reverâ, ſeque in thea-

tro

tro Anatomico ſæpiùs demonſtraſſe publicè *Petrus Marchetti* Obſ. Chir. 16. p. 44. ſcribit. Et ut *Horſtium*, *Spigelium*, *Laurenbergium* & alios, qui per fibras quasdam ſaltem has membranas communicare invicem ſtatuunt, refutet *Th. Bartholin.* Anat. Ref. l. 3. c. 2. p. m. 308. eos ad crania infantum, in quibus Oſſa nondum per Suturas ſerratas coierunt, ablegat. Fluit inde *Coi monitum* l. d. vuln. cap. t. 19. Ad ipſas Suturas ſectio non adhibenda. Nocumenta recitant *Franc. Peccetius Cœleſtinus* l. 2. Chirurg. c. 64. p. 326. *Guilhelm. de Salicet.* l. 2. c. 1. *Marchetti* c. l. & alii. Dum occiput ſine cerebello offenderem, pronunciatum *Ariſtotelis* l. 1. hiſt. anim. c. 7. p. m. 18. in mentem veniebat: Cerebrum Syncipiti ſubditum eſt; occiput inane. Quod cur protulerit ſe neſcire fatetur *Excell. Strauſius* Conat. Anatom. Exerc. 1. §. 16. p. 10. Tranſiit ſine dubio in liquorem illum ſubflavum cavitatem illam adimplentem cerebelli ſubſtantia. Principium Hydrocephali fuit in hoc infante, ut in illo apud *Zacutum* l. 1. Prax. mirand. Obſ. 5. puero morbus confirmatus, in cujus aperto cranio nihil cerebri repertum, duplicata tamen craſſa menynx viſa aquam limpidiſſimam boniqueodoris, ſed inſipidam in ſe continens. De puellâ ſine cerebro natâ hiſtoriam promiſit Experientiſſimus *Wepferus*, quæ tamen ad manus noſtras nondum pervenit. Medullæ Spinalis nullum veſtigium viſui occurrit, an defuerit planè, an non, ob denegatam accuratiorem inquiſitionem dicere non poſſumus. Ductus Oris obſervavit *Tulpius* l. 1. Obſ. Med. c. 35. p. 72. qui ipſorum beneficio reſpirationem per aures fieri, quod olim de Capris pronunciavit *Alcmæon Crotoniates*, & viam hanc eſſe, cur ſurdi audiant acutiùs aperto quàm occluſo ore, aſſerit, & quæ alia curioſa ibidem Lectori propinat. Maſticatoria per hos ductus cerebrum evacuare indubium eſt; fumum Tabaci ad aures imò & cerebrum pertingere, ſtrepitum aurium obtundere, & cerebri pituitam expurgare in conjecturis. Quod ad problemata, ſuper fœtatione inſenſibili, de quâ *l. 1. d. mirac. mort.* Tit. 4. §. 9. p. 45. non uno coitu hos fœtus matrem concepiſſe conjicimus, adeoque propriè ſic dictos gemellos non fuiſſe. Cur verò uni turpitudinem affricuerint tantùm Spiritus Seminis Mechanici hariolari non ita in proclivi eſt, quocirca aliis hanc controverſiam diſcutiendam relinquimus.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio XLIII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

DE

TOPHIS SUB LINGUA.

DE Tophis ſub linguâ (an Linguæ, an Tonſillis adſcribendi, judicet Lector) ſequentem narrationem Dn. D. Joh. *Jeremias Rüttörferus* Phyſ. Oppenheimenſis Dn. D. *Chriſtoph. Erneſto Stempelio* Practico Annæbergenſi, Amico meo ſingulari transmiſit. Erat vir conſiſtentis ætatis, huic frequentiſſimè poſt vehementiorem maſticationem tonſillæ intumeſcere ſolebant, ſine noxâ tamen rurſùs detumeſcentes. Cùm aliquando ſubitò in tumorem inſolentiorem elatæ deglutionem impedirent, ſenſit vir ille aliquam titillationem circa radicem linguæ, quam ſtatim ſolvit tophus aliquis albicans majoris piſi oblongati magnitudine, quo excreto levamen aliquod ſenſit, ſed exiguum, donec poſt aliquot horas alius priori colore ſimilis & conſiſtentia, quantitate tamen minor ſuccederet, quo facto poſt unum vel alterum diem evanuit planè tumor ſine recidivâ.

[*Ex iisdem modo dictis Litteris.*]

Obſervatio XLIV.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

DE

NEPHRITIDE SPURIA SCORBUTICA.

SYmptoma illud Scorbuticum mendaci ſpecie calculum ſiſtens, quod primus, ſi rectè memini, *Dravvizius* d. Scorbut. Tit. 9. p. 346. delineavit, non ſolùm Scorbuticis, ſed & malo Hypochondriaco inflatis familiare toties animadverti. Scilicet Lien excrementitiam Saburram ſ. ♀ hypochondriorum per Renes evacuare ſolet. Vidit id olim jam Hipp. l. de morb. intern. quod tamen non amplectitur *Galenus* 13. M. M. c. 17. ob defectum convenientis itineris. Diſputat in hanc ſententiam quædam *Denſingius* Exerc. d. aliment. depur. §. 19. p. 152. & ſq. qui videatur. ♀ iſte ſub ſpecie Sabuli rutilantis utplurimùm in urinæ ſubſidentia ſe prodit, in atomos ſubtiles adeò diviſus, ut viſum primo intuitu effugiat. Variis tamen iisque acutis angulis ejusmodi atomos gaudere

inde patet, quod lateribus vaſculi vitrei adhærentes, non niſi vi inde ablui poſſint. Aliquando dum confeſtim evacuantur, ſanguineum præ ſe fert urinæ colorem. Arenulæ iſtæ Lieni & partibus vicinis impactæ ardorem concitant, ad renes autem, ureteres & veſicam delatæ nervoſas has partes aculeis ſuis vellicant, convellendo torquent, & tormenta ipſis nephriticis graviora & ſæviora concitant. Comitem his ſe adjungit Stranguria intolerabilis & continua partim ab Atomis iſtis Collum Veſicæ vellicantibus, partim ab ☐a ad aciditatem vergente. Acida autem facilè Stranguriam concitare *Helmontii* tr. Pleura furens n. 14. p. 319. probat experimentum. Parùm levaminis à Dravvizio præſcripta ægris afferre comperi, calidiora Diuretica v. g. Spir. Therebinth. Juniperi &c. malum exaſperarunt. Spir. ⊖ ♓ ſtrenuum hic ſe præſtat averruncum, ut & Spir. Lumbricorum Terreſtrium. Eſſentia itidem Nephritica è ligno Nephritico cum Spiritu ⊖ ♓ & Fragor. extracta. Vehiculi loco Aq. Petroſelini & Urticæ in quâ Lap. Cryſtalli candefactus extinctus (quam etiam non ſine causâ in calculo commendat *Strauſius* in Theatr. Symp. & Antip. p. m. 138.) utor felici cum ſucceſſu.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio XLV.
D. JOH. GEORG. GREISELII
DE
REPENTINA SUAVI MORTE EX PANCREATE SPHACELATO.
Et obiter
DE POTENTIA IMAGINATIONIS.

VIr quidam temperamenti calidi & humidi 42. annorum, ſæpiùs reiteratâ Colicâ, non tamen adeò intensâ divexatur, applicato clyſtere carminativo ſedatur ſemper dolor excretâ materiâ viſcoſâ tremulâ inſtar vini fuſi tranſparente, incipit veſperi circa Solis Occaſum conqueri de frigore interno, Sole aliàs totâ die ſatis potenter urente, incidit in Colicam Ordinariam, patitur deliquia, adhibentur debita remedia, ſed fruſtrà, applicantur calentes lateres, ſed eos non ſentit, applicantur Clyſteres, ſed excretâ ſimili, ut antè, materiâ, dolor non remittit, datur Laxativum, ſed factâ bonâ operatione augentur Symptomata, & ſpatio 18. vel 19. horarum moritur ſine convulſione, ſine minimâ violen-

tiâ,

tiâ, aut in agone ſolito accidente, ita ut illum potius obdormiviſſe quàm mortuum eſſe adſtantes putaverint: de hoc funeſto tamque repentino caſu amici ſolliciti me ad cadaveris apertionem vocarunt, quod etiam in præſentiâ Medici Ordinarii aperui, & primâ ſtatim abdominis ſectione tantam pinguedinem inveni, ut ſimilem in ſaginato porco ſuâ vitâ nunquam quispiam viderit, profunditas hujus pinguedinis ſe extendit ultra pedem; præ eadem pinguedine nullus muſculus apparebat in abdomine, ſed tantùm membranæ videbantur; omentum erat mera pinguedo ſcirrhoſa in formam globi contracta; pinguedo inteſtinorum majorem occupabat locum, quàm ipſamet inteſtina cum excrementis infarcta, erat denique ſtupenda pinguedinis machina, quâ excerptâ reperi Pancreas planè ſphacelatum, in cujus defectum Natura aliam ſimilem maſſam ſuggeſſit rotundam in dextrâ parte verſus hepar huic ſphacelato adnatam, per cujus medium inſtar rami VVirſungici diſperſæ erant Venulæ, ſed ſine ordine hoc Sphacelatum Pancreas infecit ſimili contagio, non tantùm adjacentes omnes partes, ſed etiam diaphragma penetrans ſiniſtrum lobum Pulmonum planè, ſicut in Tabe, abſumpſit, & copioſa ingentis licet, ſed flaccidiſſimi cordis pinguedo majorem Thoracis locum occupavit; hepar aſſimilabatur ſanguini grumoſo in colore & ſubſtantiâ, in cujus veſiculâ fellis reperiebantur 4. lapilli majores Cubici, unà cum innumerabilibus penè aliis minimis, etiam quantum videri licuit, cubum referentibus, huic veſiculæ fellis erat in fundo adnata alia Tunica, quæ alium aliis omnibus majorem talem cubicum lapidem continebat, hæc lapidum maſſa ponderabat ſimul ℥iij ʒvj., bilis cum his lapillis permixta erat coloris intenſè viridis, & ſaporis acidi magis, quàm amari; Statura huius corporis erat magna & vaſta, ſed habebat Oſſa ſicut ſubtiliſſima quædam puella, muſculos planè exiles, magis membranoſos quàm carnoſos, ego curioſitatis gratiâ & pro ulteriori indagine ob ſtupendam pinguedinem in variis partibus corpus modicum aperui, ſic ſecundum ſenſum conjecturaliter judicare poſſum, corpus illud ultra 8. vel 9. ad ſummum 10. libras carnis non habuiſſe, quin tota reliqua corporis machina mera pinguedo fuerit: dum ita partes in aperto cadavere perquirerem, venit frater ſimilis planè ſtaturæ, complexionis & habitus corporis illius defuncti, quem à 16. annis non viderat, niſi tunc temporis ibi exenteratum & ita conſtitutum, & cum audito caſu mortis cauſam videret, & deſuper quædam rationabiliter planè diſcurreret,

Obſtupuit, ſteteruntque comæ, & vox faucibus hæſit,

verbo, cecidit in tale animi deliquium, ut nullo artificio aut modo, nullo balſamo vel aquâ, nullâ denique re illum refocillare poſſemus; ſuaſi venæ ſectionem, diſſuaſerunt alii, denique ob ſummam puſillanimitatem in extremam confuſionem omnes fuerunt redacti, ceſſavit pulſus, defecit reſpiratio, fluxit frigidus ſudor, inceperunt rigere membra, verbo, jam jam illum hominem exſpiraturum putavimus, ego (quid non imaginativa aliqua apprehenſio poſſit?) neſcio quo fato dixi ad adſtantes hæc verba, componamus intereà partes ex cadavere mortui extractas, & conſuam cadaver, intereà morietur iſte, & ego illum etiam ſtatim aperiam: Ecce momento citiùs ſurrexit iſte ex lecto, exclamavit ad Deos pro auxilio, & accepto pallio tantâ velocitate aufugit, ac ſi de ullo deliquio nunquam cogitaſſet, & usque in hodiernum diem ſalvus & incolumis vivit.

[*Ex Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenhaimb. d. 2. Aug. An.* 1671. *datis.*]

Obſervatio XLVI.

D. JOH. GEORG. GREISELII

DE

INSENSIBILI TRANSPIRATIONE IN RARA CORPORIS TEXTURA.

VIr quidam triginta aliquot annorum, temperamenti calidi & humidi, adeòque ſanguinei, ſtaturæ ordinariæ, macilentus, poroſus, magis oſſeus, venoſus & tendinoſus, quàm carnoſus, ſatis robuſtus, qui omnes functiones naturales, animales & vitales ritè & inculpatè obit, nullo catarctico, excepto vomitorio per ſuperiora, purgari, nec ullas ſcarificationes ſufferre poteſt, quin in deliquium cadat, qui tamen venæ ſectionem ultra libram innoxiè tolerat, tàm obſtinatam alvum habet, ut intra octiduum vix ſemel idque parùm excernat, comedit tamen & bibit, quantum homini licet, copioſam tamen habet urinam & ſudorem, ita ut in violento aliquo exercitio rubrum ſudorem & quaſi ſanguine permixtum ſupra pectus & intra axillas aliquoties absque incommodo ſudaverit; tàm potentem habet inſenſibilem tranſpirationem, ut manus vitro incluſa per aliquot tempus tota madida, & vitri parietes parvis

aquæ

aquæ guttulis inſperſi apparuerint, ſi malè habet utitur clyſtere, & omnium ingredientium diſtinctum odorem in palato ſentit, etiamſi eorum ignarus penitùs ſit, imò an mel vel ſaccharum clyſteri impoſitum fuerit, diſtinctè dicit, & ſi cruditatum quid in Stomacho fuerit, ac ſi vomitorium aſſumſiſſet, per aliquot vices aſſumto clyſtere evomit, in tàm diuturnâ alvi conſtipatione nec inflatum ventrem, nec hypochondria tenſa, nec ſolito majorem flatuum copiam ſentit.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio XLVII.
D. JOH. GEORG. GREISELII
DE
COPIOSISSIMA ALVI EXCRETIONE ET FEBRI CONTINUA EX DIMIDIA DRACHMA TARTARI VITRIOLATI:
Item
A TRIBUS UNCIIS AQUÆ LAXATIVÆ MANNATÆ MORS.

SImilis caſus mihi contigit illi ab Excellentiſſimo Dn. D. Beckers præcedenti Anno (vid. Ann. 1. Miſc. Cur. Obſ. 81.) obſervato, in viro quodam temperamenti ſangvineo-phlegmatici, 34. annorum, bonæ aliàs conſtitutionis & corporis habitûs, qui cùm ſuorum negotiorum perficiendorum causâ per tempus aliquod ruri vitam degeret, varios committens exceſſus in cruditatem humorum, indigeſtionem, inappetentiam, pruritum ad frequentem vomitum, tumorem & inflationem ſtomachi incidit, ſputum erat continuum maximè matutino tempore, idque album, tenax & valdè viſcoſum, me ad ſe vocatum pro remedio rogavit, cujus petitioni lubens ſatisfaciens ordinavi illi pro digeſtivo veſperi ſumendo ℨß ♀ri ⊖lati in juſculo ſumendam abſolutâ poſt unam aut alteram horam paucâ & liquidâ Cænâ, ut altero die ſumendum vomitorium in ejusmodi viſcoſis humoribus, jam parumper præparatis tanto felicius ſuccederet, nam totam materiam in Stomacho hærere adverti; aſſumſit ille ſuum ♀ ⊖latum, quem aliàs aſſumere ſolebat, nam ſemper eum domi pro ordinariâ & domeſticâ Medicinâ habebat; horâ ab aſſumto iſto digeſtivo in talem purgatio-

nem incidit, ut intra 24. horas ultra centies ſeceſſerit, ita per noctem corruit homo aliàs corpulentus, ac ſi ſubſtantiam ſuam carnoſam ſimul expurgaſſet, adeoque ob urgentia continua animi deliquia & virium proſtrationem adhibitâ omni diligentiâ fluxum coërcere debui, qui utique ſtetit, ita tamen ut per tres dies ſequentes bis tantùm ſingulis diebus excreverit, vires intereà ſe modicum valdè recolligebant, 4. die circa veſperam acceſſit calor ingens, & virium dejectio adèo increvit, ut venæ ſectionem prohibuerit, ſed videbam etiam penes aliqualem effloreſcentiam, eam autem definire nondum poteram, adfuit difficultas reſpirandi circa præcordia, eorumque ardor & æſtus manum uſſerunt, & tenſio tactui potenter renituit absque tamen dolore: in his circumſtantiis ita conſtitutus ad alexipharmaca confugi, & ordinatum tale Diaphoreticum intermixtis aliis variis Cordialibus veſperi aſſumſit, & expulſo ſudore fætidiſſimo meliùs reſpirare, maculæque ſe potentiùs monſtrare inceperunt, & urina turbidiſſima non adeò accenſa mingebatur, cùm autem idem altero manè ante ortum ſolis reaſſumendum ordinaſſem, aſſumſit quoque, & circa meridiem tàm copioſæ maculæ illæ petechiales conſpiciebantur, ut totum corpus virgis cæſum quis putaſſet, Symptomata etiam omnia de horâ in horam minuebantur, non neglectis intereà tamen diaphoreticis continuis, ſed non tàm potentibus, ita ut 7. die adhuc inſuper per copioſam diarrhæam fætidiſſimam, & variis coloribus intermixtam perfectè & ſaluberrimè judicatus fuerit. Mulier quædam phthiſica raræ texturæ 26. annorum, temperamenti Cholerici ad me venit, & conſilium rogavit, ſatis adhuc robuſta & vegeta, quia ſcalas aſcendere potuit, ſua etiam domi & extra absque adeò magnâ difficultate ritè perfecit, ordinavi illi duas Uncias mannæ in juſculo diſſolvendas cum Vnciâ unâ Olei amygdalorum dulcium, & aſſumto hoc laxativo pectorali venæ ſectionem, & poſt venæ ſectionem juſcula ex herbis pectoralibus, & ut ulteriùs quæreret illi dixi, atque ita eam dimiſi: vadit domum & parat ſibi hoc Medicamentum, & illo aſſumto ita purgavit, ut alterâ die etiam expurgatâ animâ in lecto mortua inventa fuerit, ego hâc de re nec minimum ſomnians inveni 3. die pòſt in ſchedâ mortuorum talem, & talem eſſe mortuam, vado ad illum locum, & quæro cauſam mortis, ſic nihil aliud adſtantes dicere potuerunt, quàm hoc, quod aſſumſerit mannam cum Oleo amygdalorum dulcium in juſculo carnium diſſolutam, & inde per diem potentiſſimè excreverit, ſine tamen magnâ virium amiſſione, & quod alterâ die cum ſummâ co-

piâ

piâ excrementorum in lecto mortua inventa fuerit cum omnium ſtupore.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio XLVIII.
D. JOH. GEORG. GREISELII
DE
EXPERIMENTO PULVERIS CATHOLICI.

CUm adhuc in Provinciis Praxios addiſcendæ gratiâ varios Medicos acceſſerim, veni ad quendam, qui mihi Pulverem ſuum Catholicum ita inculcavit, ut Panacæam multis paraſangis eum excellere mihi imaginatus fuerim, & ob effectum mihi ita deprædicatum nil magis divinum, quàm Catholicum illum pulverem æſtimaverim, ſed à me quàm humanisſimè quidem rogatus (quia ignoti nulla poteſt eſſe cupido, nec etiam ſecurum eſt dare Medicamenta incognita) de ingredientibus & compoſitione, mihi ingredientia multò magis compoſitionem conſtanter negavit, & tamen de probando hujus pulveris effectu me inſtanter ſollicitavit: nullibi quidnam pulvis iſte eſſet, indagare potui. Nam primò recens erat ita ſalutatus, & Pharmacopola ſub juramento illi Medico, qui pulverem hunc pro ſummo ſecreto habebat, depoſito, nulli, nec incolæ, multò minùs mihi advenæ tranſeunti, aut peregrino, nec permanſuro manifeſtare, nec quidem compoſitum jam dum pulverem monſtrare voluit, & ſemper in bolo porrexit: cogitavi intereà eſſe Pulverem electuarii diacatholici AA. Et tamen, quia tanto promiſſo effectui illum ſtare non poſſe ſcivi, iterùm dubitavi, & nihilominùs ſtimulo experientiæ habendæ punctus, quidnam pulvis iſte eſſet aut efficeret, libenter ſcivisſem: oblato itaque ſubjecto aliquo apto, ad purgationem diſpoſito & debito, præſcripſi hujus Pulveris Catholici ℥j., quam tanquam iſtorum pulverum eſſe doſin ordinariam (aſt nomen, in quo tamen penitus confidebam, me fefellit) mihi fui imaginatus, & ſperavi ſimul, ut datâ hâc occaſione, pulverem videre poſſem, ſed ſpe meâ cecidi, & Pharmacopola mihi renunciavit, ſe tali modo hunc pulverem dare non poſſe, niſi in formâ boli, ego cupidus tanti arcani etiam in hoc condeſcendi, & vir ille, pro quo hic pulvis præſcriptus fuerat, bolum iſtum in nomine Domini devoravit, & ſe ad lectum, ut pur-

purgatio meliori commoditate ſuccederet, poſuit; ecce vix medio quadrante horæ pôſt accurrit ad me mulier, clamat, plorat, ejulat, & intermixtis maledictionibus me iterum pro auxilio rogat, totus quantus ego etiam attonitus, citò advenio & video tremere totum corpus, convelli omnia membra, erumpere frigidum ſudorem, continuò evomere, ſuccedere ſingultum moleſtiſſimum, jam caprizare, jam tremulare, jam planè intermittere pulſum, corrodi ventriculum, ſuffocari anhelitum, & de ignitis & excoriatis faucibus à momento aſſumtionis miſerum illum infirmum audio conqueri, quò me verterem neſcivi, & illum jamjam exſpiraturum ſine ullâ poſſibili præviâ diſpoſitione omnes putavimus: ex his adverti loco alicujus divini vel Catholici aliquid diabolicum fuiſſe aſſumtum, quod ſui expulſionem indicat, atque adeò cùm viderim initium tantum hujus operationis ab hoc pulvere, magis timui augmentum, & ne adhuc venire poſſit, ſecutus Conſilium Celſi, in morbis deploratis præſtare adhibere remedium anceps, quàm nullum, porrecto intereà copioſo lacte cum butyro & oleo ſtatim illi attuli ℥ij. gyllæ Theophraſti ſive ⊖-li albi vomitivi, quas cum Oleo propinavi, ſtatim ter vel quater potentiſſimè inde ejecit, reſervavi ejecta, & intereà odoriferis & Spiritus refocillantibus adhibitis, vomitus parumper ceſſavit; dum ceſſaret vomitus illam ejectam materiam accuratiſſimè luſtravi, & inveni intus Mercurium vivum circiter duobus ſcrupulis ponderantem, quem mihi reſervavi, intereà iterùm ſemel evomit, & ſimul per alvum dejicit, nihil autem ampliùs de Mercurio inveni, nec ampliùs de tantâ Stomachi corroſione conqueritur, ſic applicatis fomentis calidis ad Stomachum porrexi illi 4. grana Laudani Cæſarei, quod penes me habebam, cum præſtantiſſimo vino Hiſpanico, in quo aliquot folia auri conquaſſavi, & auxiliante Divinâ Gratiâ vomitus ſtetit, Symptomata remiſerunt, de nocte benè quievit, vires pro poſſe refocillavimus, & ita miſer iſte è Cymbâ Charontis ſalvus & incolumis evaſit. Finitâ iſtâ Comœdiâ vado ad illum Medicum, virum aliàs omni eruditione, doctrinâ & experientiâ præclarum, qui narratâ & perceptâ hiſtoriâ iſtâ obſtupuit, & mihi tanquam ob tantum periculum emerito illud arcanum communicavit, & dixit eſſe Mercurium vitæ, ideò autem dici Pulverem Catholicum, quia homines in illis locis potenter abhorrent à Mercurialibus & omnibus Medicamentis chymicis, cùm autem interrogaverim, cur mihi ſaltem doſin non dixerit, aut cum aliquâ cautelâ non præmonuerit, reſpondit, periculum facit expertum Medicum.

[*Ex Litteris modò allegatis.*]

Obſer-

Obſervatio XLIX.

D. JOH. GEORG. GREISELII DE *DELIRIO MELANCHOLICO.*

CUm adhuc eſſem in Ungariâ, erat Ungarus quidam miles, aliàs eximius, qui habebat uxorem jam aniculam, à 7. annis pro phthiſicâ habitam, jamjam in agone jacentem, is me ut illam (vel dicis causâ) viſitarem rogavit; quam, cùm agonizantem viderem ſine pulſu, ſine motu, ſine calore, in frigidis ſudoribus, difficillimâ reſpiratione, facie totâ lividâ & cæruleâ, & ad ſuffocationem jamjam proximam, morti magis, quàm vitæ vicinam eſſe dixi: quod cùm maritus audiret, ſummum ſibi cordis dolorem cum ejulatu & clamore finxit, ego credens, reverâ hoc ſibi ita cordi duxiſſe, dixi, ſiquidem, ut omnes vident, illa eſt in extremis, me illam tanquam mortuam velle ſuſcipere, & anceps aliquod remedium tentare: Maritus credens ſuam uxorem tantò certiùs morituram, me per omnes Deos & Deas rogavit, ut id facerem: procuravi illi vomitum, & plusquam 10. ℔ materiæ purulentæ ejecit; mulier incipit reviviſcere & adhibitis paucis tantùm abſtergentibus & expectorantibus convaluit, ut ſua iterùm absque magnâ moleſtiâ domi perficere potuerit, maritus verò, qui ſe jamdum ad funus ſuæ uxoris veſtibus, candelis cereis aliisque requiſitis præparaverat, in ſummam Melancholiam incidit, & planè mente, ſed per intervalla capitur, hinc accedente Paroxyſmo ſtultitiæ ſe inflavit, & dixit hydropicum, noluit reſpirare, & detentione anhelitus tantùm non ſe ſuffocavit, & ne cordis pulſum ſentiret, ſepelivit & terrâ ſe cooperuit, ſe cum ſerpentibus coire putavit, & alia, ſed ſine febre, finito Paroxyſmo, qui ſemper per aliquot dies duravit, omnium ſuarum ſtultitiarum reminiſcentiam habuit, & ſe ſtultum fuiſſe ſcivit, ita duravit per 4. menſes, mulier & amici rogarunt, ut conſilio uteretur, & remedia adhiberet, patiens verò, quia nullum inde incommodum ſenſit, ſemper obſtitiſſet, niſi ob pudorem publicum aliquid facere coactus fuiſſet; & ille, quandoquidem pro

adhi-

adhibitâ curâ ſuæ uxoris mihi nihil dederat, non ſibi fidit ampliùs à me conſilium petere, ſed ſagas adivit, & ego quoque tanquam non vocatus accedere nolueram. Dictæ ſagæ illum manibus pedibusque ligarunt, & flexis genibus ſupra illum ſub dio incantationes fecerunt, eumque ſuffumigarunt, exinde malum majores egit radices, & qui anteà aliquando per menſem intervallum habebat, poſteà, absque dubio permiſſu Dei, vix unâ aut alterâ die liber erat; nihilominùs mutavit ſe delirium, & accedente Paroxyſmo ſe tantùm ligatum eſſe omnibus membris dixit, funes oſtendit, neque ſe movit ſitu vel loco, quo Paroxyſmus incepit, finito Paroxyſmo habuit iterùm intervallum lucidum, quo durante, Spiritualia & ſecularia media adhibita ſunt, ſed fruſtrâ, tandem miſſo mihi aliquo honorario propter uxorem ſuam, me ut miſeriam ſuam viderem, rogari curavit. Acceſſi, &, ſicut jam deſcripſi illum, inveni, & Melanagoga illi propinare incepi, venit Paroxyſmus, & vidi Patientem conſtrictis manibus, brachiis & pedibus in lecto immobilem jacentem, nec comedentem, niſi illi ad Os cibus porrigeretur, rogavi, ut mihi ſuos funes, quibus ſe ligatum putabat, oſtenderet, ac oculis mihi monſtravit, ubinam funes videre & ſentire poſſem; tango itaque membra contracta penes articulationes, penes quas funes arctiſſimè ligatos eſſe, adeò ut ſe movere non poſſet, conqueſtus eſt, ego unà cum adſtantibus, licet nihil viderem, nec tangerem, nihilominùs tamen me ſentire ac tangere dixi, & ita ſecus quàm adſtantes fecerunt, diſcurrendo cum illo, illique aſſentiendo cum condolentiâ figuram & formam funium illorum putatitiorum expiſcor, & illum craſtino mane à ſuis ligaturis me velle liberare promitto. Redux domum tales funes mihi præparari jubeo, & tot, quot pro manibus & pedibus indigebam, accipio, ſangvine tingo, & ſupra rotundum aliquot lignum ita adhuc humidos ligo, ut figuram & formam, quam ſibi imaginabatur, in ſe ſuſciperent: altero mane accepto raſorio & aliis quibusdam inſtrumentis anatomicis & Chirurgicis pro aliquo illi apparatu faciendo, unà cum funibus ad manicam poſitis, ne videret, & jam à me præparatis meum infirmum accedo, lintea & faſces mihi dari jubeo, & maximum apparatum facio ſtudiò, ut illius imaginationi complaceam. Fit rumor in illo loco, accurrunt religioſi & ſeculares, amici & conſangvinei, qualemnam operationem facturus eſſem, omnes videre volebant, ego omnes ex hypocauſto abigo & excludo, nam ipſemet timui, ne riderem, excepto uno meo bono amico, cum quo jam hâc de re antè locutus eram, & riſum ut

con-

contineret, ſummoperè inhibueram: detecto itaque hoc infirmo corpore, iterùm illas articulationes circumligatas tango, & ob arctam ligaturam funes jam valdè profundos & ſangvine tinctos eſſe, ut infirmus putavit, etiam dico, adeòque quod absque modicâ ſectione cutis funes non abſcindere poſſim, ſed ut hoc non curet: Patiens autem ſpe liberationis animatus, etiamſi medium brachium vel pedem abſcinderem, ſe non curare, modò ab iſtis ligaturis liberari poſſet, mihi reſpondit: quapropter ego penes ligatum articulum cutim, adjuvante & adſtante meo Socio, fortiter digitis compreſſimus, & raſorio modicum ad cutem inter digitos compreſſam incidi, extractumque ſubitò ex manicâ funiculum ad medium hypocauſti projeci, & momento poſt brachium extendit; clamavit quidem modicum propter ſectionem & compreſſionem, ſed non curavit, quia funiculum illum vidit, quo ſe ligatum fuiſſe quàm firmiſſimè credidit: accepto itaque altero brachio idem feci, & etiam movit; idem contigit cum conſtrictis pedibus. Inciſiones illas cutis faſciolis ligavi, & ita infirmum meum ſurgere & induere ſe permiſi, & mecum ad alios, qui foràs hanc comœdiam ſpectatum venerant, obviam eduxi, qui omnes ſummo cum applauſu illum exceperunt, & monſtratis illis funiculis, quos tanquam reliquias vel theſaurum reſervavit, illum ita liberum à ſuâ ſtultitiâ reliqui; & niſi conſangvineis poſteà meam operationem manifeſtaſſem & demonſtraſſem, tantum non illi inde ſtulti facti fuiſſent: nam unde funiculi venerant, ſibi imaginari non poterant. Ceſſante hoc delirio, ſanctè & firmiſſimè credidit, ſe fuiſſe ita ligatum, nec etiam aliter quiſpiam illi auſus fuit perſvadere, quin in ſummam iram ſe moviſſet. Melancholia tamen continuavit, & ideò ſemper ebrius & potulentus apoplexiâ tactus animam exſpiravit, adhuc ſuperſtite conjuge.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio L.

D. JOH. GEORG. GREISELII

DE

EMPYEMATE A PAROTIDIBUS ET PHTHISI A QUARTANA.

JUvenis quidam 22. annorum incidit in febrem continuam, 14. die fit translatio materiæ morbificæ & fiunt parotides ex utraque parte valdè magnæ, & ceſſat febris; factis faciendis parotides copioſiſſimè fluxerunt, ita ut ex unâ ultra ℔ pro unâ vice effluxerit, & cùm propter copiam materiæ Chirurgus illas ſæpiùs ligare & aperire debuiſſet, neſcio an ex negligentiâ id de die vix ſemel aut bis fecit, materia hæc ſatis copioſa & acris partem ipſam etjam glanduloſam & mollem usque ad aſperam arteriam corroſit, & facto ibi ulcere ad pulmones & thoracis cavitatem ruit, & in momento loquelam amiſit, diſparet tumor parotidis ſiniſtræ, nullum ampliùs ibi pus apparet, tuſſit potenter, & propter dejectas vires à priori morbo ejicere non poteſt, & 40. die pòſt moritur. Vir quidam 43. annorum incidit in quartanam, vadit ad aliquem circumforaneum, qui ſexies conſequenter illi dedit vinum antimoniatum, emanſit quidem febris, ſed ob tot vehementes vomitus fit phthiſicus partim ex translatâ materiâ, partim ex rupto aliquo vaſe ob potentiſſimos & toties repetitos vomitus, hic ad exemplum ſui Domini, cui Phthiſico & Hectico cum optimo ſucceſſu diætam lacteam præſcripſi, absque ulteriori conſilio eâ etiam uti incepit, adhuc continuat, & in tantum ſe ſuſtentat, ut tamen adhuc ſua perficere poſſit absque magna moleſtiâ.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio LI.
D. JOHANNIS MICHAELIS FEHR
DE
PUERO HXEONTI *ET BULIMO.*

ANni proximè elapſi hiberna conſtitutio, ut maximam partem clemens erat & auſtrina, ita eandem excipiebat ejusdem ferè moris ac tenoris ver, multumque ſolatii afferebat omnibus terræ-naſcentibus, abblandiente quoque æſtatis Genio nativo, id eſt, calido & ſicco, qui frugibus quidem & fructibus properam ſpondebat maturitatem, ſed is multis ſimul funeſtus accidit: Statim enim ab Solſtitio hoc urbem noſtram ejusque incolas, præſertim plebejos, & qui virium robore præ cæteris pollere videbantur, Juvenes pariter & Juvenculas, invaſit horrenda quædam lues, ſive ea ex aëris vitio (quod tamen ob contagii raritatem vix credibile,) ſive ex infectâ & corruptâ aquâ puteali profecta ſit, nondum ſatis conſtat; conſtat autem inter omnes, quotquot ex illo puteo primario quidem, ſed de maleficio ſuſpecto, aquas hauſerant, primùm omnium hoc malo laboraſſe: corripiebantur autem intenſiſſimo capitis dolore cum ſiti inextinguibili, continuo æſtu ac ſummâ virium jacturâ, pectoris aderat anguſtia, dejectusque ſtatim appetitus, quosdam enormis vomitus, nonnullos diuturna Diarrhæa, non paucos faucium affligebat tumor & exulceratio, lingua quaſi fumo indurata, arida & fiſſa, ita ut etiam liquida vix admitterent, hinc inediâ & vigiliis quidam confecti ac enecti, mox in delirium abripiebantur, geſticulabantur, blaterabant, floccos legebant, quosdam profundus obruebat ſomnus, ut ferè impranſi plures dies noctesque tranſmitterent, excitati verò & nonnihil refocillati itidem delirabant, & quaſi comatoſi in conſuetum ſoporem iterum mergebantur, quibusdam puſtulæ aquoſæ circa pectus erumpebant, quæ in ſquamulas deſinebant, quibusdam petechiæ funeſtæ erant & convulſiones Epilepticæ omnibus, quos invadebant, mortem intentabant, à diuturnâ ventris conſtipatione & nocturnis horripilationibus crebrò repetentibus malum ſemper gravius, levius autem à Diarrhæa larga, ſudore profuſo, & hæmorrhagiâ narium; quidam parotidibus judicabantur, quibusdam ſanies ex auribus, vermes ex faucibus, tumor colli, dolores & ulcera dorſi crurumque, pedum vacillatio & eundi impotentia

præſertim iis, qui ex morbo jam quodammodò eluctati videbantur, & ſe cibo potuque largius invitaverant, id quòd ferè omnibus convaleſcentibus familiare erat, inſatiabile ſcilicet cibi potusque capeſſendi deſiderium, ac denique capillorum defluvium.

Puerum tùm notavi jam decennem, qui, poſtquam febri hâc malignâ, quâ per aliquot Septimanas graviter laboraverat, ferè defunctus eſſe videretur, ſingulari tentabatur Bulimiâ, ut omnem cibum potumque, & quicquid in buccam tuburcinando quaſi ingeſſerat, cum continuo ejulatu, canum inſtar duriora oſſa rodentium, manderet & devoraret, ac lautitias iſtas ſuas cum lachrymis aſſumeret, quo malo nonnihil ſedato aliud ſupervenit non minùs rarum ac ſtupendum, quod idem puer, qui in eodem cubiculo cum Sorore eodem morbo jam correptâ, omnia delirantis ſororis & adſtantium verba ac ſermones repeteret: Ego enim harum rerum omninò hoſpes cubiculum pro more ingreſſus, quærebam ex Sorore, habt ihr dieſe Nacht wol geſchlaffen/ Ille, habt ihr dieſe Nacht wol geſchlaffen: Ego iterùm, iſt der Durſt noch groß/ ille, iſt der Durſt noch groß: Ego, thut auch der Kopf ſehr wehe/ ille, thut auch der Kopf ſehr wehe/ tùm ad illum non ſine Stomacho converſus, du biſt ein Schalck ꝛc. ille omnia cordatè & articulatè ſeriò ac ſeverè retorquebat, non aliter ac ſi Echo quædam è convalle repercuteretur: & ſimile quid ab illâ ipsâ ejusdem Sorore nondum ad rectæ rationis uſum penitùs reverſa, poſteà quoque expertus ſum.

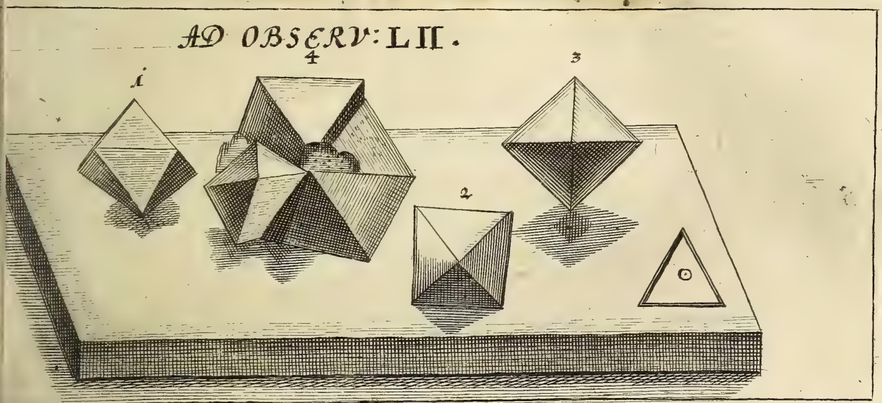
[*Ex Litteris Svinfurti 12. Auguſt. datis ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh.*] Confer Obſ. 108. A° VI. & VII.

Obſervatio LII.

D. JOHANNIS DANIELIS MAJORIS DE *MINERALI SVECICO, NATVRA OCTAEDRO*,

INter raras ac miras Figuras Corporum Naturalium, quarum inſignem Catalogum ex Obſervationibus aliorum & propriis afferre poſſem, meritò reponendum videtur Minerale Suecicum Octaëdron,

dron, læve ac ſplendens, coloris ferruginei, magnitudine nativâ delineatum à me, quàm potui, in additâ figurâ:

Ubi Numero 1. 2. & 3. notatur unum idemque corpus, juxta diverſos tantùm Oculi ſitus adſpectum, ut regularis undique ejus Figura pateat, determinata ſex punctis Angulorum ſolidorum, octo lateribus, vel ſuperficiebus triangularibus, duodecim Lineis, concurſum Laterum indicantibus, & viginti quatuor Angulis planis rectilineis: Numero 4. verò notatur ſimile corpus Minerale. Phyſico-Geometricum, ſed triplicatum, aut quaſi ex tribus ſimplicibus coagmentatum. Prioris pondus æquat ſcrupulos quinque & grana tria; poſterius Semunciam, vel drachmas Medicas quatuor. Utriusque Latera triangularia ſeorſim ſumta, in appoſito Schemate ſunt ſigno hoc ⊙ notata.

Pro lapidibus meris minimè habeo, ſed pro Minerâ potiùs aliquâ Metalli, ob prærogativam ponderis. Quo titulo etiam ab Amico mihi tradita ſunt, qui ex Sueciâ ſecum huc attulit, referens, circa medium currentis Seculi hujus XVII. in Ærifodinis laudati Regni inventa tali pacto: Reperiſſe Metalli foſſores ſub Terrâ, atque per neceſſitatem Cuniculorum ſuorum circumfodiſſe inſignem quendam Tibicinem, Columnam aut Rupem, caſu dein fatiſcentem in aliquot mille hujusmodi corpora Geometrica, quorum pleraque ſenſim direpta ab incolis fuerint, ac duo ſibi data. Figura Mineræ Stanni utcunque alludit huc, ſed valdè imperfectè; & nihil

ad Sue-

ad Suecicos hoſce Rhombos, ſiquidem Rhombi dicenda Octoëdra iſthæc Naturæ Pægnia ſunt.

[*Ex Litteris* 14. *Aug.* 1671. Kiliâ *ſcriptis ad D. J. Janiſium.*]

vid. Addenda in Anno 4. & 5. p. 300.

Obſervatio LIII.

L. SIGISMUNDI GRASSII

DE

SAPHENARUM SECTIONE, NUM IN MENSIUM RETENTIONE CENSERI POSSIT EXITIOSA?

MAtrona quædam Nobiliſſima, conſtitutionis & ætatis vegetæ, annorum circiter triginta, poſt Partum confertim quidem purgata eſt, ſed ex brevitate purgationis hujus ſolennis conjecturari potuit qualiscunque inſufficientia, præſertim cùm nec ipſa nutriret infantem. Tempore puerperii terrore nocturno perculſa, horrore febrili corripiebatur, ſubſequente calore & tumore Mammæ dextræ inflammatorio, qui poſt maturationem erat aperiendus.

Puerperio finito & ulcere perſanato, non ita multò pôſt recidivam rigoris & inflammationis Mammæ ſiniſtræ perpeſſa eſt, cum vomitibus bilioſis & doloribus acerbiſſimis diverſas corporis partes, Lumbos imprimis & Hypogaſtrium, affligentibus.

Symptomatum horundem cauſa cum alia cenſeri non poſſit, quàm Purgatio Lunaris reſtricta, inter alia auxilia etiam confugiebatur ad venarum ſub malleolis apertionem, quæ benè ceſſit.

Poſt menſem à Partu tertium, tertiò rediit rigor, & Mammæ iterùm dextræ dolor & tumor punctorius. Quærebat Nobiliſſimus Dn. Maritus, an venæ ſectione repetitâ poſſit averruncari inflammatio & exulceratio. Suaſa eſt tùm apertio venæ ſuperioris in latere affecto, ſed cum, adhibito Sudorifero & auxilio externo domeſtico, malum imminens ſtatim placatum eſſet, ſuſpenſa eſt illa venæ ſectio, & ad præſervationem, ut revelleretur ſanguis ad inferiora, pridie Novilunii repetita eſt venarum ad Malleolos apertio.

Poſt hanc nihilominùs recruduêre dolores ventris inferioris ſubinde affligentes, & præſertim cephalalgia intolerabilis cum vomitionibus adeò crebris,

crebris, ut auxiliorum internorum uſum vix indulgerent. Stillæ ſangvinis è naribus ſvadebant ad mitigandam Cephalalgiam Cephalicæ Sectionem. Accuſatio autem venæ ſectionis prægreſſæ, & Literæ Medici cuusdam conſulti venæ ſectionem omnimodò damnantes obſtabant. Ita poſt paucos dies, & quidem menſe poſt partum quarto finiente, Matrona Nobiliſſima pridie mortis à meridie, poſt ſomnum qualemcunque, mentis alienatione quâdam & delirio non tamen diu durante, poſt noctem autem ſub auroram inopinatâ Lipothymiâ vel potiùs Affectu quodam Apoplectico correpta exſpiravit.

Medici illius ſententiâ condemnatoriâ perſvaſus, & turbarum poſt V. S. incremento confirmatus, obituqve tàm repentino conſternatus Nobiliſſ. Dn. viduus venæ ſectionem inculpavit, ita ut & in hiſtoriâ vitæ & mortis, ex Cathedrâ Sacrâ ejusmodi de causâ mortis judicium audiretur: *Auxilium illud, è quo ſperabatur Sanitas, infeliciter ceſſiſſe in exitium.*

Examinanda jam venit venæ ſectionis hujus Noxa. Falluntur homines nòn raró, dum Morbi cauſas externas & quaſi proximas apprehendunt ferè ſemper, etſi falſiſſimas, antecedentes autem & internas Fermentationum cauſas negligunt & minimè rimantur. Hinc judice Sennerto, *nihil frequentiùs in Medicinâ, quàm cauſa fallacia.*

Argumentum hoc nullius eſt ponderis: *Poſt venæ ſectionem Ægra recidivam paſſa eſt lethalem: E. Vena Sectio eſt cauſa recidivæ & mortis.* Methodus ſecundum Indicationum Leges inſtituta, & autoritatibus Illuſtrium tàm Antiquorum, quàm Recentiorum Medicorum corroborata exonerabit Medici conſcientiam.

Ætas & conſtitutio ſatis vegeta, ſic & conſvetudo Fluxûs muliebris prægreſſa, poſtulabant Tributi Lunaris exſolutionem. Hâc denegatâ ſangvis circa uterum corruptus tantas excitabat turbas, & motu perverſo per vices & ferè ſingulis menſibus regurgitabat ad Mammas, & inflammationes modò excitabat, modò minabatur. Quid jam Methodo rationali convenientius, quàm, evacuatione naturali denegatâ, ſubſtituere artificialem? Quid urgentius, quàm motum ſangvinis ad ſuperiora perverſum, Revulſione ad inferiora corrigere? Quodſi in hoc caſu damnanda eſt V. S. planè eliminandum erit hoc auxilium è Medicinâ: quod adeò abſurdum, ut huic Methodo conſentientes vel mille Medicos nominare non eſſet impoſſibile. Huc non invitentur Galli, non

Itali, Hiſpani, Belgæ & alii, ne rejiciantur horum judicia, ut quibus cœlum & conſuetudo videtur indulgere Phlebotomiæ prodigalitatem Septentrionalibus inimitabilem.

Prodeat unicus Sileſius, *D. Johan. Langius Leobergenſis*, tàm celebris, ut etiam apud exteros (*Thuanum* cito *Hiſtor. l. 36.*) *in Arte Medicâ* judicetur *Præſtantiſſimus*. Hic *Tom. 2. Epl. 11.* ex Hippocratis Promptuario tàm appoſitè recenſet Menſium reſtrictorum Symptomata, quaſi delineaſſet morbum præſentem: & *Epl.* 10. Phlebotomiam hanc revulſoriam etiam in Puerperis tàm emphaticè commendat, ut nemò ſeveriùs. Sed *Hic*, inquit, *quis non jure optimo obſtetrices, deliras illas anus omnibus diris devoveret, quæ nihil adeò penſi habent, ut Menſes Puerperis ritè effluant? Quæ unica tamen eſt earum ſalus & ſalutare morborum, qui illis imminent, Alexipharmacum: quibus ob id crebrò, invitis illis rugoſis Lamiis, internam juxta talos venam ſecui, & illis plurimùm profuit: eò majori fiduciâ fretus, quod* Galenus *mulierem, quæ ob defecta Menſtrua ſectionem venæ neglexiſſet, obiiſſe contra Eraſiſtratum ſcribat.*

Si quis verò rationalem hanc Galenicorum methodum planè rejiciat, quod Paracelſiſtis non eſt inſolitum, illi è Chymicis opponitur Venæ ſectionis hoſtis & oſor acerbiſſimus *Helmontius*, qui cum V.S. in Febribus acerrimè inſectatus eſſet, Revulſionem tamen in Menſtruis ſuppreſſis approbat.

Sed fortean accuſabitur evacuationis quantitas. Culpa hæc, ſi quæ eſſet, non imputanda Medico abſenti. Sed tamen & hæc adhuc dubia, quippè ex Lipothymiâ obortâ, quæ ſexui ſequiori familiaris, non concludendus eſt exceſſus: Malleolorum Venæ utplurimùm ſunt exiguæ & à corde remotiſſimæ, ideò minùs periculoſæ: Quantitas ſanguinis pauca magnam ſaturatè tingit aquæ copiam, ideoque oculis non eſt menſurabilis: & tandem credibilius eſſet, ſanguinem copioſiùs detractum induxiſſe potiùs quendam virium lapſum, quàm tantum maſſæ ſanguineæ motum & ebullitionem.

Ex his, quæ dicta ſunt, judicent Medicinæ Antiſtites, num cenſuram publicam mereatur hæc V.S.? annon probabiliùs, Novilunium, cujus vires in morbis Cephalicis & Uterinis commovendis non negandæ, turbarum harum in Microcoſmo fuiſſe cauſam, unde humores commoti, per metaſtaſin, capitis dolorem illum implacabilem excitarunt, & brevi pòſt exitium.

Et hæc eſt Medicorum infelicitas, ut ſi moriatur Æger vi morbi, eventus

eventus fatalis non raro imputetur remedio. Quid mirum & hodiè fieri, quod olim tempore Hippocratis? qui *in pr. Epl. ad Democritum* ita conqueritur: *Artis Medicæ rectè facta, ô Democrite, pleriqne non rectè laudant, verùm Diis ſæpè attribuunt, ſi verò Natura reluctata perdiderit eum, Medicos reprehendunt*, Numen, Naturam & vim morbi *prætereuntes*. Et *l.1. de Morb. Si poſtridiè pejus Æger habeat, in Medicum culpam rejiciunt: Si proſit, non tamen perinde laudant, cum id ei contingere oportere exiſtiment.* Eleganter *Laurемb. in Porticu Æſcul. c.4. n.6.* Medicos comparat militibus; *Si Dux,* inquit, *urbem obſidione cinctam non capiat, quamvis in ſe nihil deſiderare patiatur, ſuſpicionem incurrit negligentiæ vel inſcitiæ: nullo ſuo merito. Qui ita judicant, neſciunt, quàm validè reſiſtant obſeſſi* &c.

[*Ex Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenhaimb. datis.*]

Obſervatio LIV.
L. SIGISMUNDI GRASSII
DE
VENÆ SECTIONE SPONTANEA ET NATURALI.

HElmontius ſanguinis evacuationes acerbiſſimè inſectatur propemodùm omnes. Rationem inter alias adducit hanc: ejusmodi remedii genus à naturâ nunquam intendi, nec approbari divinitùs, ſed potiùs improbari per legem Moſaicam Gen. *9.* v. *6.*

Ut hoc ridiculum, ita illud experientiæ contrarium. Opponuntur Hæmorrhagiæ Criticæ Narium, Fluxus Hæmorrhoidales, ut multis Hypochondriacis conſueti, ita maximè proficui; nec non & aliarum venarum diæreſes ſpontaneæ, quæ ſatis probant, naturam nonnunquam intendere ſanguinis imminutionem.

Venam Malleoli in fœminâ cruribus varicoſis oneratâ vidi ſpontè apertam cum tanto ſanguinis profluvio, ut adhibenda eſſet manus Chirurgica.

Matronam novi affinitate mihi junctam, quæ Cephalalgiâ urgente aliquoties venarum ſublingualium ſectione quæſivit lenimen. Hæc aliquando ſub furente Sirio faciens iter, dolore capitis ob æſtum correpta eſt recidivo. Domum reverſa ſub cibi maſticatione ſublingualem ſenſit apertam, quæ pro more fluens, feliciter mitigavit dolorem.

[*Ex modò dictis Litteris.*]

Obſervatio LV.

L. SIGISMVNDI GRASSII DE

VENÆ SECTIONE IN VARIOLIS.

HÆmorrhagia critica præcedentis Obſervationis revocat in memoriam Variolas Puellæ Nobiliſſimæ, Sobolis unicæ ex familiâ quâdam viciniæ primariâ. Annum agebat duodecimum. Vocabar. Delirium noctis præcedentis narrabatur. Variolæ ſparſim erumpebant, ſubinde tamen evaneſcentes. Dies erat inquietiſſimus. Nocte ſequenti delirium adeò recrudeſcebat, ut potiùs appareret Maniaca vel veneficio incantata. Adſtantes injuriis & conſpuitionibus perſequebatur, nemini parcens, nec parentibus quidem. Parentem citabat, ſed præſentem non agnoſcens, mirabunda exclamat, eſſe Diabolum habitu & vultu paterno indutum. Ejusmodi actibus Tragicis tota nox conſumebatur, menſe Februario, ſatis longa. Imminente diluculo guttulæ ſanguinis aliquot è naribus ſtillantes obſervabantur, ex quo facta nonnihil quietior. Ex hâc naturæ inclinatione, quam negavit Helmontius, ſuaſi venæ ſectionem. Parentes, etiamſi obſtare videretur, ætas & natura tenella, ſine hæſitatione annuebant, ut qui jam de vitâ deſperaſſent. In deſperatis enim ex Celſi conſilio ſatius anceps remedium experiri, quàm nullum. Ægra ipſa ſine timore obſecundabat. Cephalica dextræ aperiebatur. Sanguis magno impetu, quanto nunquam vidi, in altum proſiliebat. Obligato vulnuſculo Tenella & ſiniſtram porrigebat, ut ſecaretur. Verùm ſecta tantum ſanguinis fundebat, ut liberalitate audaciore non eſſet opus. Hinc omnia quietiora, & reliqua malignitatis colluvies cum quotidiano levaminis incremento expulſa eſt.

[*Ex modò citatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio LVI.
L. SIGISMVNDI GRASSII
DE
MERCVRIO VENENI VARIOLICI ALEXIPHARMACO.

VAriolarum mentio monet, ut laudetur in hoc ~~modo~~ morbo ☿ dulcis, forſan cum ſit hoſtis, ut Lumbricorum ita & colluviei animatæ, quam ope & fide Microſcopii ſtatuunt hodierni Philoſophi in morbis malignis. Obſervavi, Remedium hoc, ſi detur in morbi ſuſpecti principio, vel præſervaſſe planè, etiamſi alii in eâdem domo variolarum malignitate torquerentur, vel ſaltem à nimiâ eruptionis abundantiâ liberaſſe. Filia mea decennis variolas minabatur, refrigeratione extremorum, ſubſequente incaleſcentiâ totius, dolore capitis, nauſeâ, ventris torminibus & doloribus vagis extremorum. Malum inſuper erat communiter vagans, & filiolus meus variolis jam ſcatebat numeroſiſſimis, ita ut conjecturâ infallibili contagium hoc eſſet pertimeſcendum. Tùm primùm ſvaſu nauſeæ, contra ſvaſum Medicorum Evacuantia horrentium, dedi ☿ dulcis ℈j. cum Scammonii 🜍rati gr. iiij. Dejecit ter, ſub veſperam vomuit ſemel enormiter. Dormivit quietiſſimè, & ſine partu variolarum evaſit.

Paulò pòſt Puella nobilis octo circiter annorum, præcedentibus ſparſim & ſine febre variolis, quas vocant Schaffs-Blattern / antequam ſanarentur iſtæ, corripiebatur inſigni dolore capitis, oculorum dolore & dorſi &c. ut ab omnibus judicaretur parturire variolas veras. Dedi, etiamſi in principio primo non adeſſem, tamen idem remedium, cum tanto juvamine, ut paucisſimæ erumperent.

Damnant multi hunc Mercurium, ſed Cenſurâ nimis rigoroſâ, non reſpondet ejusmodi maledictis Experientia. Puellæ Rotularum ex ☿ dulci & C.C. doſes aliquot in Scatulâ datæ ſunt ad Lumbricos enecandos & expellendos. Frater Scatulam inveniens, dulcedine illectus, devoravit omnes. Vomuit ex doſi nimiâ liberaliſſimè, ex quo irriſionem duntaxat expertus eſt & nihil periculi. Exempla multa feliciſſimæ operationis enumerari poſſent alia, & Chymicorum Teſtimonia Videatur tantùm Innocentia & Præconium hujus Mercurii in Epiſtolâ Doct. Döringii apud Fabr. Hildanum & Riverii

Obſervationes, quem nomine Calomelanos Turqueti Mercurium hunc indigitaſſe ſtatuunt.

[*Ex indigitatis Litteris.*]

Obſervatio LVII.
D. JOH. LUDOVICI VVITZELII
DE
CORVIS ALBIS.

Corvorum alborum VVetteravorum hiſtoria hæc eſt. Generoſus Dn. *à Carben*, S. C. M. & Imp. R. Caſtelli Fridbergenſis Burggravius, p. m., ante biennium cùm ruſticus corvi nidum in ſylvâ ſatis amænâ, propè *Ocarben*, non admodùm ampla obſervaſſet, pulloſque excepiſſet, re intellectâ, quod inter excluſos *albus* fuerit, auctoritate, quâ in ditionem ſubditoſque pollebat, indictâ mulctâ, ſibi à ruſtico clàm detentum pullum tradi curavit, locumque ſatis amplum pro habitaculo deſtinavit, in quo circumvolitantem totum album corpore roſtroque, & verè crocitantem, magnitudine præ aliis conſpicuâ, ipſemet oculis meis vidi, qui hodiernâ adhuc die in vivis eſt. Anno præterito curioſitate hujus rei dictus Dn. *à Carben* motus, eundem nidum ſcrutinio dedit, aſt nigri inventi parentibus relicti. Menſe Majo hujus anni ſylvâ eâdem nidoque eodem excluſos albos duos, nigrumque vidi, ex illis unum, cum è nido ſuſciperentur, elapſum, poſtque aliquot dierum ſpatium mortuum, mecum huc apportavi (cujus cadaver amicus noſter Dn. D. Chriſtianus à Paulitz, qui nuperrimè Dantiſcum repetens mecum fuit, inſpexit) ut in plumarum compage hìc parandâ olim cerni poſſet, alterum album & nigrum, fratres, neutiquam disjungendos ſvaſi, ut diſcolores, & ſodalitio & convictu intuentes recreare queant, & de diverſitate excluſorum teſtari; Vivunt nunc in uno hoſpitio, litigio cohabitationis mox ſopito. Hæc de Corvis non novæ Zemblæ, ſed VVetteraviæ.

[*In Litteris Anno* 1671. *d.* 16. *Aug. ad D. Salomonem Reiſelium Hanoviam ſcriptis.*]

Obſervatio LVIII.

D. JOH. LUDOVICI WITZELII

DE

MUTATA LOCORUM SITUATIONE.

GEneroſisſimus Dn. Comes *Guilielmus in Greiffenſtein* arcem in rupe inhabitat, è cujus altitudine antehac Herbornam neque ſe, neque ullum è præſidiariis videre potuiſſe, ſanctè affirmabat, nunc in pede montis, & ad introitum, ad quem annoſa tilia, & turrium & mæniorum partem ipſemet clarè videre potui. Retuli hoc Sereniſſ. Principi *Adolpho Naſſovico*, qui me certiorem fecit, Schaumburgi ad Lanum, quæ ejus eſt habitatio, ſe nunc videre poſſe pagum ditionis ſuæ, de quo ante aliquot annos ne tantillum quidem cernere potuerit. Præteritâ ſeptimanâ cum eſſem apud Nob. & Strenuum Dn. *Hundium à Saulheim*, Fortalitii Königſteinenſis Præfectum, exſpatiatus in hortum intra muros, diſſitum longè Rhenum ad Wormatiam & Oppenhemium conſpeximus, interroganti mihi, quænam arx illa (ne dimidii quidem milliaris ſpatium diſtans), Eppſteinium reſpondit, de quo qui ante 30. annos hîc commorati, nil prorſùs videre potuerunt, ante 14. annos cum advenirem, turres ego vidi, nunc tu totam arcem vides. Quæremusnè cauſam in fermentatione locorum, in quibus tanta motes? Ergò in ſubſidentiâ montium, qui ſiti ante illa loca olim viſum arcere potuerunt. Vid. Zeiler. Epistolar. centur. 1. p. 476. cent. 3. p. 7. Idem in Handbuch part. 2. pag. 353. seq. & 358. & part. 1. pag. 57.

[*In iisdem citatis ad D. Reiſelium Litteris.*]

D. Joë-

D. JOËLIS LANGELOTTI
& Archiatri Sereniſſimi Holſatiæ Ducis
Regentis

EPISTOLA

Ad
Præcellentiſſimos

NATURÆ CURIOSOS,

De
Quibusdam in Chymia Prætermiſſis,
Quorum occaſione
SECRETA haud exigui momenti proque NON-ENTIBUS hactenus habita, candidè deteguntur & demonſtrantur.

(o):

Obſ-

Obſervatio LIX.

PRÆCELLENTISSIMI VIRI, DOMINI ET FAUTORES HONORATISSIMI.

VIſis nuper, ſed quod dolui, ſerò nimis invitatoriis veſtris tanto Boni publici promovendi deſiderio flagrantibus, protinùs adeò affectum me, immò & accenſum ſenſi, ut nihil prius cogitandum duxerim, quàm quâ ratione & ego publicè teſtatum facerem, me inſtitutum hoc veſtrum omni modo probare, & velle quoque meam qualemcunque operam commodare vobis, ſi modò per virium tenuitatem liceat. Et commodum occurrére ex obſervatis meis Chymicis quædam, quæ haud veritus ſum curioſis veſtris oculis ſubjicere, utpotè non adeò, quotidiana viſa mihi, vulgoque Chymicorum contrita, ſed quæ ſolertiora ingenia excitare poterunt ad majora iis tentanda, elaborandaque ea Artis arcana, quæ nonniſi in pauciſſimorum hactenus notitiam venére. Mirum utique ſemper mihi accidit, quî factum, *qvod præcipua quæque Operationes Chymicæ*, quas vulgo Proceſſus nominamus, nullo hactenus in numero fuerint, ſed potiùs faſtiditæ, proque falſis habitæ in occulto jacuerint, quædam quoque inter ipſa *Non-Entia* relata. Et deprehendi tandem, veram iſtius cauſam eſſe, quod ea, quæ quàm maximè oportebat *media*, haud eo, quo par erat, modo & tempore adhibuerint Artis Cultores. Ex iis verò tria præprimis eminere, & mirandos planè uſus præſtare certâ experientiâ comperi, *Digeſtionem* nempè, *Fermentationem* & *Tritum*, (*utar voce Plinio uſitatâ*) trita equidem vel ipſis tyronibus nomina, quæ tamen quoad uſum paucis etiam veteranis innotuére hactenus, id quod luculentis nunc aliquot experimentis demonſtrandum mihi erit, *ut animum iis addam, qui Chymiæ dant operam, ne tàm citò deſinant, ubi maximè pergendum erat, nec ſpem hujus, vel illius proceſſus illicò abjiciant, etiamſi dubius appareat, Criticis quoque conſulam, ne properè nimis in incomperta parumque intellecta Cenſorium Stylum exacuant.*

Atque ſic primò omnium inſignem *digeſtionis* uſum in præparando *Sale Tartari Volatili* oſtendam. Hoc quanti æſtimatum ſit hactenus, quantâque curâ Curioſis quæſitum, meum non eſt pluribus nunc recenſere. Difficultates quæ mihi occurrerint, verbo com-

Digeſtionis uſus in I. *Sale volatili ♀ri* præparando.

plectar. Multis ſanè ſuper iſtâ volatiliſatione Proceſſibus in caſſum tentatis deveni tandem in eam ſententiam, me nunquam meliùs citiùsvè ad ſcopum perventurum, *quàm ſi Sal fixum Tartari compari ſuo Volatili jungerem*, verùm nec ſic ſatis benè profeci, aſcendente tantillo Salis volatilis, potiore verò parte in fundo vaſis remanente. Quàmprimum verò temporis unà debitam rationem haberem, *longinquamque digeſtionem in ſubſidium vocarem*, tàm benè ſucceſſit operatio, ut primâ ſtatim vice acciperem, quod vix pluribus me Cohobiis conſecuturum verebar, *Sal nempè Tartari volatile candidisſimi coloris, relictis paucis tantùm fæcibus, inſipidis planè, terreique coloris.*

Alter Digeſtionis uſus in parandis ſulphurum mineralium eſſentiis.

Conſimile *Digeſtionis* beneficium in multis aliis præprimis verò *in Sulphurum mineralium eſſentiis* ritè parandis expertus ſum. Verùm lubet unicum nunc ſaltem de *Coralliis* experimentum heìc loci adducere, quoniam præ aliis mihi viſum fuit magnam illam *Digeſtionis* vim & efficaciam omnium clarisſimè ob oculos ponere. Superfuderam ante annos aliquot fragmentis Coralliorum rubrorum integris Oleum inter deſtillata vegetabilia, quantum mihi conſtat, omnium blandiſſimum, tentaturus, num eo Tincturam extrahere poſſem. Verùm fruſtrà fui conſpicatus longo ſatis tempore, nec *Oleum*, nec *Corallia* vel tantillum mutari. Spe ergò boni ſucceſſus abjectâ nullam ampliùs iſtius Cucurbitulæ curam habui. Præteritâ verò hieme, cùm aliis quibusdam laboribus in furno digeſtionis occuparer, placuit & hunc tàm diu intermiſſum Corallinum laborem repetere, & cucurbitulæ iſti locum ibi concedere, nec ſine felici ſucceſſu. Vix enim exacto menſe cùm more ſolito eam agitarem, adverti fragmenta Corallina paulò intenſius rubere & *molleſcere* ſine ullâ tamen Olei mutatione. Perrexi ergò eodem caloris gradu, poſtque aliquot dies vidi, quod valdè miratus ſum: Corallia nempè penitùs reſoluta erant in *mucilaginem rubicundisſimam*, aſt oleoſum iſtud menſtruum adhuc dum in priſtinâ formâ ei ſupernatabat, nec tantillum Tincturæ ſuſceperat. Agitavi cucurbitulam ſatis validè & ſæpiculè, viſurus, num illud cum mucilagine Corallinâ poſſem unire, verùm nihil egi, Oleo ſemper aſcendente & mucilagine ſubſidente. Tentavi porrò, num *Digeſtione* poſſem unire, verùm nec id ſucceſſit. Coactus ergò ſeparare, quæ omnem unionem reſpuerent, depletoque Oleo, quod comperi priſtinum fermè & odorem & ſaporem referre, adfudi reſtanti mucilagini Spiritum Vini Tartariſatum, à quo brevi Digeſtione ſe reſolvi

Inaudita hactenus *corallorum* reſolutio.

in

in Tincturam rubicundiſſimam paſſa eſt. Et hoc duplici experimento puto me planum feciſſe, quantum valeat *neglecta hactenus longinqua Digeſtio.* Expendant quoque heic Philo-Chymici, quanta Salium volatilium ſit actio & ἐνέργεια, ſi iis compedes injiciantur, ne tàm citò avolare queant.

Accedo nunc ad *Fermentationem*, quæ quantum utilitatis fructum in Chymiâ præbeat, poſſem & id quoque pluribus nunc experimentis confirmare. Mirabilem utique *fermentationem* vidi in *Antimonio*, *Perlis*, *Coralliis* & multis aliis, olim ſi Deo viſum fuerit, in Actis Laboratorii Gottorpienſis plenè deſcribendam. Verùm præſtabit *Tartarum* noſtrum perſequi, ejusque *veram reſolutionem* & *volatiliſationem viâ* quoque *Fermentationis* conſequendam paulò accuratiùs deſcribere, quoniam tanto in deſiderio eſt Philo-Chymicis omnibusque accuratioribus Medicis. Poſſe verò volatiliſationem iſtam omnium facillimè modò dictâ viâ acquiri, ſeq. Operatio demonſtrabit. Fermentationis in Chymia uſus.

Calcinentur primò *Tartari crudi* ℔ ij vel iij. prout multum Tartari fermentare animus eſt, leviter ſaltem, & ad aliquam tantùm nigredinem, ut habeas, quo maximè opus eſt, *fermentum*, Tartari fermentandi. Huic ollæ capaciſſimæ immiſſo affunde tantum aquæ, ut ad digiti latitudinem emineat, ignemque primò lentum admove, ut tantùm intepeſcat, poſteà ſenſim inſperge dimidium manipulum Tartari ſubtiliter pulveriſati, & brevi videbis bullas quasdam ſurgere & accreſcere magis magisque. Hoc viſo perge veluti cœpiſti, partitis nempè vicibus Tartari pulverem inſpergendo, & ſic major fermentatio excitabitur, bullis exinde tàm concinno ordine ſurgentibus, ac ſi ipſas uvas naturales excepto colore conſpiceres, id quod non ſemel magnâ animi cum voluptate contemplatus ſum, certumque inde argumentum duxi, nec crudo deeſſe *Tartaro*, quod aliis *Salibus arte præparatis* concedere cogimur, poſſe ea priſtini ſui domicilii formam exactè præſentare. Verùm accurato heic ignis regimine opus eſt, moderato nempè, quale omnis fermentatio requirit. Cavendum quoque, ne copioſiori inſperſione nimia ebullitio excitetur, & fermentatum, quod ſolet, ullâ elabatur. Ceſſante fermentatione mitte omne, quod ineſt ollæ, in cucurbitam ferream, nam de vitreâ periculum eſt, ne rumpatur, cùm ei ſæpiuſculè lintea frigida madefacta oporteat applicare, quo nimia Tartari fermentati ebullitio prohibeatur, qui aliàs nimii caloris impatiens rapido curſu ſurſum ferri, & ipſum quoque Recipiens vas ingredi ſolet. Atque eâ Fermentationis uſus in parando Spiritu Salis ♀ri.

de cauſâ ignis primò cautè regendus, lentoque gradu augendus eſt, in fine tamen ſatis forti, ut Sal omne aſcendat. Sique ritè rectèque proceſſeris, craſſus ille & feculentus Tartarus adeò ſubtilis volatilisque redditur, ut ne tantillum Salis fixi in Cap. mort. remaneat, id quod non ſemel expertus ſum. Liquor egreſſus cùm multum aquæ fermentationis causâ additæ in ſe contineat, eousque rectificandus erit, usque dum ſubalbido colore apparuerit, quod indicat, debitam ei quantitatem Salis volatilis ineſſe. Quanti hoc æſtimandum ſit, vel ſolius Helmontii teſtimonium ſufficere poterat. Addere tamen in gratiam Chymiatrorum lubet, nos uſum ejus non ſolùm in *affectibus corporis internis, ſed & externis, adeòque in ipsâ gangrænâ mirabilem deprehendisſe, immò & ejus beneficio Eſſentias quasdam parasſe, quas fruſtrà aliis Menſtruis tentavimus*, adeòque fidele illud Helmontii monitum cap. 15. de Febribus p. m. 780. veritati quàm maximè conſonum deprehendimus.

Alter fermentationis uſus in ſeparando ſulphure impuro noxio. Nova Opium præparandi ratio, veraqve ejus Eſſentia.

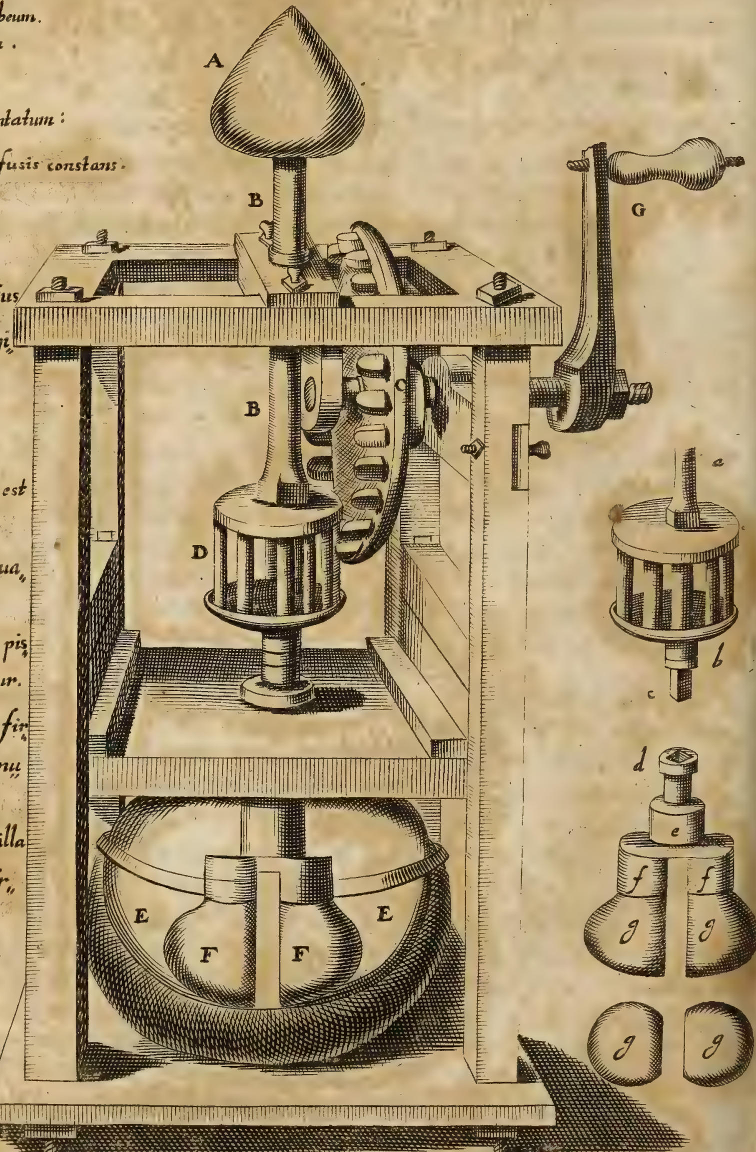
Verùm enim verò alius adhuc uſus Fermentationis, isque ſatis illuſtris exponendus reſtat, *poſſe nempè ejus beneficio Sulphura cruda impura, Naturæ adeò inimica omnium optimè & commodisſimè ſeparari*, id quod ſequens Opii præparatio demonſtratum dabit, quam non poſſum non de meliori notâ commendare: præbet enim *medicamentum tutum planè & immune à vulgi dicteriis, immò quoque verè panchreſtum, mille commoda ferens, ſi eo quis dextrè uti noverit.*

Accipe *Opii* Thebaici in particulas conſciſſi ℔j, & affunde ei in Cucurbitulâ humili Succi Cydoniorum benè maturorum recentiſſimi ℔ x. addeque Salis Tartari puri & ſiccisſimi ℥j. dein expone leni calori per diem unum aut alterum, usque dum bullæ quædam appareant, quod ſignum eſt imminentis fermentationis, tunc adde iſtius promovendæ causâ Sacchari ſubtilisſimè pulveriſati ℥ iv, porroque eum caloris gradum obſerva, quem Fermentatio requirit, ſic ſatis benè ea procedet, videbisque Opium evidenter attolli, & reſolvi per minima: Cave verò à Sulphure Narcotico graveolenti, quod tunc ſolet exſpirare. Videbis tunc quoque partem impuri volatilis ſpumoſi ſuperiora petere, partem verò magis terreſtrem in fundo Cucurbitæ ſubſidere: tandem in medio conſiſtet purior pars, liquor nempè rubicundus, Rubini inſtar pellucidus, quem cautè ſeparabis, filtrabis & debitâ deſtillatione ad mellaginem inſpiſſabis. Hanc denuò Spiritu vini alcoliſato disſolvas, filtres & per menſem

AD OBS. LIX.
ICON MOLÆ PHILOSOPHICÆ.

A. *Capitellum plumbeum. ſatis Craſsum.*
B. *Axis.*
C. *Tympanum dentatum:*
D. *Tympanum ex fuſis conſtans.*
E. *Mortarium.*
F. *Piſtilla.*
G. *Manubrium cujus beneficio mola agitatur.*

a. ſuperius axis eſt rotunda.
b. heic axis eſt quadrata.
c.d. heic utraque piſtilla axi affiguntur.
e. heic piſtilla per firmum æneum annulum firmantur.
f. heic utraq piſtilla æneis capſulis firmantur.
g. utraq craſsa vitrea piſtilla.

ſem digeras, ut quicquid adhuc crudi ei ineſt, cœleſti illo igne maturetur. Poſteà ſpiritum ad juſtam conſiſtentiam abſtrahe, & ſerva veram hanc Opii Eſſentiam ad futuros uſus: Experiêre verò eam tantæ eſſe virtutis & efficaciæ, ut quarta pars grani vel dimidia ad ſummum appropriato vehiculo, vel ſicco vel humido, permiſta intentioni ſufficiat, mirandosque planè uſus præbeat.

TRITUS mirabilis in Chymiâ uſus & quidem

Ad Tritum me nunc converto, Pharmacopœis quidem ſatis uſitatum, non item Chymicis, quibus Paradoxon forſan videbitur, quod eum tantis laudibus evehem, dicamque eo ſolo miranda poſſe in Chymiâ patrari. Perfacilè verò omnem eum aſſenſurum mihi confido, qui modò in ſeq. duas operationes oculos animumque intenderit, quarum utriusque experimentum in Laboratorio noſtro Gottorpienſi factum, præſente ipſo Sereniſſimo Principe FRIDERICO Glorioſiſſimæ memoriæ, Principe in omni ſcibili, præprimis verò in Chymicis Verſatiſſimo. Mirum equidem & id quoque primitùs nobis accidit, AURUM fixiſſimum illud, ut Chymicorum more loquar, corpus Tritus imperio ſe ſubdere, quod aliàs nec igni, extremo Mundi Tyranno, nec aliis fortiſſimis quibusvè menſtruis cedit. Ceſſit tamen ei, uti his oculis vidimus, verum adhibito inſtrumento ſingulari, cui ob mirandum hunc uſum *Mola Philoſophicæ* nomen indidimus, cujusque ſtructuram eò accuratius heic delineandam curavimus, quoniam omnis hujus operationis momentum ab eâ dependet.

In parando vero *auro Potabili.*

Auri aliquem Tritum Plinii temporibus uſitatum fuiſſe patet ex lib. 36. cap. 26. Item l. 33. cap. 4.

Aurum itaque foliatum q. v. in minimas particulas conſciſſum Mortario vitreo denſiſſimo, vel *Aureo*, quale Auguſtiſſimus Rex Daniæ FRIDERICUS Divæ memoriæ Burrhi ſuaſu, quàm primùm operatio hæc ei his in oris innotuerat, conficiendum curavit, inditur, inque eo chartâ tantùm tecto, ne pulvis vel aliud quid incidere queat, noctes atque dies continuâ molæ agitatione tàm diu teritur, usque dum in pulverem ſubnigrum convertatur: Cui Tritui utplurimum 14. dies inſumendi ſunt. Si verò quis de die ſaltem velit operari, integro menſe opus erit. Dein pulvis hic Retortulæ non nimis profundæ ſed planæ, quales Anglicæ ſolent eſſe, immiſſus igne arenæ per gradus, eoque tandem fortiſſimo pellitur, & ſic ſtillabit paucas quidem, ſed rubicundiſſimas guttas, quæ vel per ſe, vel cum ſpiritu vini Tartariſato digeſtæ verum exhibent Aurum Potabile non fucatum, vel ullâ aliâ peregrinâ qualitate infectum. Reſiduo

Molæ Philoſophicæ delineatio hîc inſerenda.

Auri potabilis Tritus beneficio parandi ratio.

(quod ipſum quoque facilè Tritu poteramus reſolvere) acetum noſtrum Philoſophicum ex ⊗ & ♀re cum Spir. vini longâ digeſtione confecto adfudimus, & ſic iterùm rubicundam Tincturam accepimus, magnarum itidem virium. Pauciſſimum quod ſuperfuit beneficio borracis in corpus reduximus, ſed pondus ei debitum defuit.

Rudis utique primo aſpectu videtur operatio hæc, quæque multum ſaltem temporis & laboris requirit, verùm in receſſu mirabilis planè eſt, à mirabili illo Sale Aëris unico, *Solvente Catholico* adjuta. Sal verò illud continuo tritu attrahi multa alia experimenta circa iſtud facta me edocent, quæ Actis Ducalis Laboratorii Gottorpienſis olim edendis reſervo.

Tritûs certiſſimus uſus in parando Mercurio Antimonii.

Alterum TRITUS experimentum exhibebit præparatio *Mercurii Antimonii*, iſtius nempè Mercurii à nupero Non-Entium ſcriptore tot telis impetiti, adeòque inter Non-Entia Chymica relati, verùm ſine omni, quod facilè demonſtrari poteſt, fundamento. Et quæ quæſo conſequentia, hunc vel illum proceſſum fallere, E. omnem. Verùm condonandum Medico & Anatomico ſatis perito & meritiſſimo, quòd in Chymicis non ſemper ſcopum ſibi præfixum attigerit. Criticum agere res omninò magni eſt momenti & nonniſi in arte diu multumque exercitatorum.

Nullius verò autoritas me abſterrebit, quin cum publico communicem non inanis gloriolæ ergò, ſed ſolo veritatis amore ductus proceſſum, quem non ipſe ſolùm præſente Clementiſſimo meo Principe FRIDERICO, divæ memoriæ, olim elaboravi, ſed & eundem manu exercitatiſſimi Chymici Electoralis Saxonici Johannis Kunckelii elaborandum curavi, ne mihi ſoli fiderem, nevè tali teſtimonio deſtituerer, quod improvidis Non-Entium Cenſoribus pudorem poterit incutere. Atque ei fini ipſas Kunckelii literas his adjungere viſum eſt, ut infelici ☿rio eò majorem fidem faciam, neque intermittam, quod ad ejus honorem aſſerendum pertinere queat.

Vera Mercurium Antimonii parandi ratio.

In TRITU verò præcipua ejus operatio conſiſtit. Itaque contere primò Regulum Antimonii in pulverem impalpabilem. Hujus verò ℔ j. adde Salis Tartari puriſſimi & ſicciſſimi ℔ ij. Salis Armon. ℥ viij. & miſce probè, dein humecta cum urinâ hominis ſani & ſi haberi poteſt vinum bibentis, curaque ut miſtura hæc à duobus prævalidis & lacertoſis juvenibus in Porphyrite per integrum diem ſine ullâ intermiſſione teratur, aſpergendo ſemper, ſi humidum deficiat, urinam, poſteà eum cucurbitæ immitte, & ſuperadde urinæ tantum, ut tribus digitis emineat, clauſamque per integrum menſem lentâque digeſtione fove, & quotidiè agita: ſique intereà temporis ſiccior appareat maſſa, reaffunde urinam, finitâque digeſtione cum

æq.p.

æq. p. Vitri contuſi & calcis vivæ in Globulos forma, & in umbrâ ſiccâ. Ex his ſeq. modo ☿rium elicies. Primò præſtò ſit vas quoddam ferreum cucurbitæ inſtar oblongum, cui frigidam oportet infundere, eamque in terram defodere. Huic ſuperimpone laminam ferream multis foraminibus perviam, & pone in eâ globulos benè ſiccatos, poſteà capitellum itidem ferreum & paulò depreſſius ei adapta, ut carbones candentes commodè imponere queas, & ſic gradum ignis per 4. horas moderatum tene, dein auge eum per totidem horas usque ad extremum: poſteà ſine refrigeſcere, caveque ne vas in terrâ defoſſum priùs moveas, aquamque effundas, antequam ea penitùs refrixerit, aliàs multam ☿rii jacturam facturus veluti nobis primâ vice contigit, cum Sereniſſimus Princeps moræ impatiens ante tempus aquam effundendam juberet. ☿rius nempè tantâ vi ignis in minimas atomos reſolutus frigore iterùm coagulari debet.

Et ſic puto me promiſſum de ☿rio ♁ii ritè parando exſolviſſe. Moveant nunc critici quicquid voluerint, perſtabit tamen invicta veritas. Quem his manibus ☿rium paravi & palpavi, immò & his oculis poſt abſolutam iſtam per deſcenſum deſtillationem in fundo vaſis currentem vidi, eum ut credam Non-Ens eſſe, nemo mihi perſuadebit. Ne quidquam quoque movebor, ſi rudiſſimis operationibus hic vel ille ex præcedentibus Proceſſibus primâ ſtatim vice minùs ex voto ſucceſſerit. Sufficiat mihi, nullum me heìc adduxiſſe, quem non meâ ipſius experientiâ tentaverim, & modô ſatis apertè & candidè deſcripto ad finem usque elaboraverim.

Cogitent verò iſti in arte hoſpites & infelices operatores, quàm multa ante & in ipsâ operatione, immò & quoque poſt eam obſervanda ſint, ſi quis de felici eventu certus eſſe velit, id quod vel ex unius Tartari operatione liquidò apparebit. Non omnis nimirùm ejusdem eſt bonitatis, licuitque magnam mihi iſtius diverſitatem notare. Dein quoque fermentatio probè curanda, ſi enim minùs juſta fuerit, Tartarus quoque per minima haud reſolvetur, neque Uvæ eâ, quâ debent, naturali formâ præſentabuntur, nec quoque Sal omne, quod præcipuum operis eſt, volatiliſabitur. Sique inter deſtillandum ignis exceſſerit, multum quoque Salis volatilis comburetur, ſpiritumque graveolentem inſtar communis reddet. Plura non addam, ne videar leviculis pluſculum inhærere. Puto verò unico hoc exemplo planum me feciſſe, *quanto circumſpectu in Chymicis agendum & judicandum ſit.* Reliquum eſt, Præcellentiſſimi Viri, precari Supremum Numen, velit glorioſo huic inſtituto veſtro porrò benedicere, ſingulisque veſtrûm Neſtoreos largiri annos, unàque ea ſubſidia, quibus excitati ad propoſitam

metam

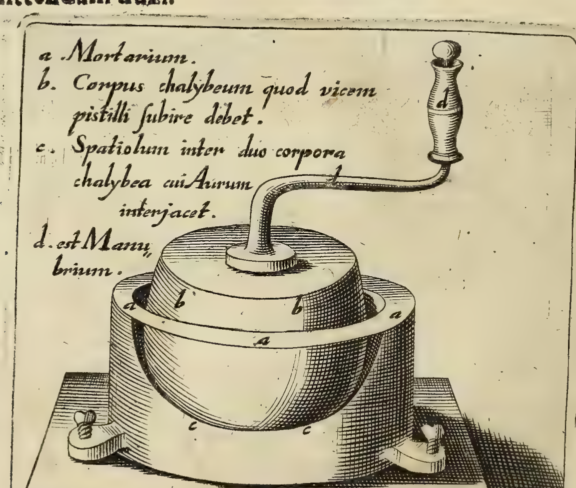
metam pleno curſu pertingere, gloriamq; communis noſtræ Patriæ GERMANIÆ feliciter promovere queatis. Valete, & conſtanter mihi favete.

Ad vos denuò me converto, *Præcellentisſimi Viri*, in veſtrâ humanitate confiſus vel tenue quoque *auctarium* eò libentiùs vos accepturos, quò magis ad præcedentia illuſtranda facere videtur.

Colophonem cùm jam iis addidiſſem, ecce occurrit inter ſchedas meas alia *circa Auri Tritum* operatio, communicata olim ab amico quodam rerum Chymicarum ſatis gnaro, commendataque haud parùm eo imprimis nomine, *quod etiam ſine ignis miniſterio rubicundum ſtillaret liquorem.* Veruntamen à me tunc temporis impetrare haud potui, ut ei fidem adhiberem, quin potiùs eam in medio reliqui.

Nunc verò dum in revidendis iſtiusmodi operationibus verſor, hanc quoque paulò accuratius expendere cœpi, dignamque tandem judicavi, quam curioſis veſtris oculis exponerem, cùm haud vanum mihi effectum promittere videatur.

Ut verò eo melius de eâ judicium ferre queatis, rudem ejus delineationem præmittendam duxi.

Mortarium (a) ex puriſſimo Chalybe confectum eſt, corpus ei immittendum,

tendum, quod vicem piſtilli vel Tritoris ſubire debet (b) itidem chalybeum eſt, debetque mortario eâ, quâ delineatum eſt, formâ reſpondere, niſi quod ad ejus baſin tribus digitis latius & ſic quoque craſſius oporteat eſſe. (c) Spatiolum eſt, cui lamina Aurea craſſitiem dimidii ducati æquans interponitur. (d) Manubrium eſt, quo corpus iſtud chalybeum ad tres ſeptimanas, veluti amicus monuit, verſari debet, & ſic tandem *Aurum reſolutum iri in liquorem potabilem.*

Videtis, *Viri Præcellentiſſimi*, qualis recens hîc operandi ſit modus, ſimplex planè, nulloque artificio conſtans. Num vobis ſe probaturus ſit, ſcire deſidero. Mihi utique, ut liberè dicam, quod ſentio, talis omninò videtur, neque ullum quoque dubium mihi eſt, *longè citius & expeditius Aurum hoc modo reſolvi poſſe*, quàm ſi Mortario Aureo vel Vitreo, quo nos uſi ſumus, immittatur, *ob Martis nempè Sulphureo-Salinam qualitatem, quæ Tritu iſto à compedibus ſuis liberata & ad ſummum ſubtilitatis gradum evecta eo potentius in ſolidiſſimam Auri compagem agit, unàque Sal illud Aëreum majori in copiâ attrahit, quàm unquam in Mortario Aureo vel Vitreo fieri poteſt.* Aſt illud ſagaciores mihi objecturos prævideo, *continuato nempè iſto Tritu particulas Chalybeas abradi, & cum Aureis permiſceri.* Nolo repugnare iis, qui ſic ſentiunt. Aſt verò velim & illud quoque ab iis perpendi, *quanta horum Sulphurum ſit cognatio, quantum quoque Digeſtionis beneficium, purum tandem ab impuro ſeparantis, unàque excitantis occultum illum ignem Martialem, genuinis Naturæ myſtis ſatis cognitum*, qui ab Alcoole vini adjutus paucum illud immaturum ſatis benè ad debitam maturitatem excoquere valet.

Paucis multa num dixerim & dubio ſupra allato ſatisfecerim, videatis *Viri Præcellentiſſimi*. Vobis enim perſpectæ ſunt naturæ operationes. Moneo verò commodâ hac occaſione iterùm atque iterùm omnes eos, qui ad *Arcana artis* aſpirant, velint *Naturam ducem & Magiſtram ſequi, duoque ejus præcipua media, quibus ad res producendas & perficiendas utitur, commendata ſibi habere, Fermentationem nempè & Digeſtionem.* Utriusq; peramplum uſum paucis ſaltem præmiſsâ Epiſtolâ indicavi, poſſemq; adhuc pluribus confirmare, verùm puto iſta hâc vice ſufficere. Sufficiat Philo-Chymicis, quod magnum illum Fermentationis uſum duplici experimento demonſtraverim, & præcipuè in parandâ *verâ Opii Eſſentiâ*, quam fruſtrà aliâ viâ quæſiverint, nunquam nimirùm *ad verum Chymiæ ſcopum, qui eſt puri ab impuro ſeparatio, perventuri.* Conſiderent quoq;, quàm longiſſimè vulgaris illa præparandi Opii ratio ab iſtâ diſtet, quàmq; exiguos planè ab hac fructus ſperare liceat, qui in illâ præſtantiſſimi ſunt & omninò mirandi.

Majoris adhuc uſûs Digeſtio eſt, ſubque eâ comprehenſa *Maturatio*, officinis Chymicorum hactenus ignorata : Et conſiderent modò Philo-Chymici allatum à me in Corallis experimentum. Quis enim facilè credat, *Corpus adeò durum & lapideum ſolâ Digeſtione in lentam molliuſculamque mucilaginem converti poſſe. Quis credat tantillum Tincturæ, quæ corallis ineſt, ſolâ Digeſtione adeò augeri poſſe, ut tota eorum ſubſtantia nil niſi Tinctura appareat.* Satis ergò paucis hiſce experimentis indicaſſe puto, quod Philo Chymici imitandum habeant. Valete, Præcellentiſſimi Viri, & tenue hoc auctarium æqui bonique conſulite.

Obſervatio LX.
D. CHRISTIANI FRANCISCI PAULLINI
DE
ΑΝΑΥΔΙΑ *EX POTU.*

ANno M DC LXIIX. Menſe Junio leviſsimo divexabar Catarrho, quem negligentia mea fecit graviorem. Dies ita conſumo decem. Vndecimo excurro ad contemplandam Floram noſtram Borealem, laſſus tandem & ſitiens circa veſperum domum revertor. Et dum fortè in Muſeo Cantharum cereviſiæ plenum offendo, de omni periculo ſecurus tantâ dulcedine bibo, ac ſi inpoſterum ſitis non timeretur. Quid fit? confeſtim (mirabile viſu!) ἀναυδίᾳ corripior. Longa enim differentia eſt inter ἀναυδίαν & ἀφωνίαν, docente Galeno, Ballonio & Foëſio. Intereà conſideo: ſtant comæ, vocor ad cœnam. Inquilini ex vultu malum divinantes cauſam requirunt. Aſt ego ne verbulum proferre poteram, ſanus alioquin & mentis benè compos. Honoratiſsimus DN. Hoſpes, Dn. Matthias Haſſenius, S. R. M. in collegio bellico Camerarius expeditiſsimus, ocyùs ad partes vocat Excell. D.D. Simonem Paulli, Archiatrum Regium. Venit cum Chirurgo Nicolao Bogen & protinùs venam incidi jubet. Ego verò nolui me ſubmittere Chirurgo, ſatis gnarus V.S. nihil præſidii heïc ſpondere. Coquo intereâ ficus pinguiores in tenuiori cereviſiâ & gargariſmi vice utor. Ecce hoc unicum remedium, DEI adſtante gratiâ, me mihi reddidit feliciter. Tunc expertus ſum, verè dixiſſe *Plinium* L. XXII. c.23. in domeſticis remediis (in ſimplicibus) apparere naturam, in exoticis (compoſitis) autem conjecturam SOEPE fallacem. Tantam autem viſcidæ pituitæ copiam rejeci, ut fidem fermè excedat. Die ita integrâ duabusq; noctibus, & quod ultra labitur, abſq; omni ſermone tranſactis, pituitâq; egeſtâ, ſenſim rediit loquela cum gravi faucium dolore,

quem

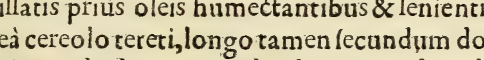
quem ſecuta eſt tonſillarum inflammatio,hanc verò totius corporis torpor ultra binos menſes. Quibus effluxis, Deo ſit laus, priſtinum recuperavi vigorem. Similem ferè hiſtoriam recenſet Ampliſs. *Tulp.* 1. Obſ. XL. Sed an iſta Eliſa in momento, uti ego, obmutuerit, non addidit laudatisſimus Autor.

[*In Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenhaimb.*]

Obſervatio LXI.

D. MELCHIORIS FRIBE DE *CALCULO PHASEOLATO LIGNOSO.*

ANno 1658. Ruſticus quidam pauperculus, lignorum fiſſor, in pago Gelenau dicto, ſub ditione Fridlandēſi (Patria mea) perilluſtris Domini Joh. Henrici Comitis ab Hohberg, Lib. Baronis in Fürſtenſtein/Freyberg Friedland &c. Calculo laborabat, cum inſigni dolore, cruciatu & lotii retentione tàm vehementi, ut non tantùm manibus pedibusque, vermis adinſtar, per terram, infraque ſcamna rependo, ſeſe incurvaret, verùm etiam auxilium meum imploraret. Eum inviſens, inveni membrum virile tumidum, & meatum urinarium præ tumore planè occluſum, quem, tepidè inſtillatis priùs oleis humectantibus & lenientibus, aliquantulum dilatavi, poſteà cereolo tereti, longo tamen ſecundum doctisſimi Señerti inſtitutum, adhibito, calculum circa glandem penis deprehenſum, & exitum urinæ præcludentem, in fundum usque veſicæ aliquoties repuli, emisſis ſemper à patiente, poſt repulſionem, lotii guttis quibusdam calidisſimis: Cereolum autem liberum à me miſſum, ab urinæ tùm copiâ, tùm vehementiâ, extrudebatur, & in altum ejaculabatur, calculusque, ejecto cereolo, antiquam ſuam ſemper occupabat ſedem. Exactè hiſce penſitatis, mecum conſului, quomodo Calculus ſemper retrogradus aut eximendus, aut imminuendus eſſet. Sectionem horrebat patiens, Extractio, niſi prægreſsâ imminutione, erat imposſibilis. Quapropter inſtrumento Chirurgico, Auriſcalpium majus repræſentans, ſeu (uti Celeberrimus Sennertus Lib. 5. Inſtitut. Part. 1. Sect. 2. c. 13. p. m. 1061. Columna ſecunda vocat) ſpecillo auriculari, vel ſpecillo, quod in Cochleatis formam erat excavatum (monſtrante Figurâ)

terebinthinâ impleto, tetigi & illinivi aliquoties corpus calculoſum, poſteà leviter ab-

radendo imminui in mediâ ejus ſuperficie,& ſic continuando liberaliorem urinæ exitum procuravi,ita ut, cùm unâ vice ſupra tres Libras urinæ limpidiſſimæ redderet, ſimul duos globulos tornatiles, ſeu corpora rotundiſſima, quaſi à tornatore eſſent tornata, nigra tamen (alls von ſchwartz-gebeitztem Holtze) non friabilia, ſed paulò ſolidioris ſubſtantiæ, piſi minoris magnitudinem attingentia (ut in Figura appoſita videre licet) emingeret. Diſſecto horum uno, magnâ admiratione aſpiciebam, quomodo una pars accretionis alteri admodùm artificioſè & arctè erat accreta (es war immer ein Gewerbe über dem andern) rotundèque conglobata. Materia ipſorum quaſi è ligno ſemi-corrupto (faul Holtz) videbatur efformata. Calculus major in ſuâ ſede, niſi cereolo repulſus, permanebat. Ne verò majus malum inde traheret ortum, periculum extractionis feci cum ſuprà N. 1. deſcripto inſtrumento. Primâ vice artem eludebat hoſtis, alterâ verò vice, annuente DEO, eum extrahebam, cum dolore quidem patientis maximo, animique deliquio, brevi tamen ejusdem reſtitutione. Calculus extractus (monſtrante Figurâ) Phaſeolo in omnibus erat ſimilis, nec diſcrepabat à ſuprà deſcriptorum corpuſculorum materia. Et ſic cæteris non omiſſis, excreto priùs à patiente pure fætido in magnâ copiâ, miſerrimum auxiliante DEO, intra paucas Septimanas reſtitui.

[*In Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh. d. 26. Aug. An. 1671. datis.*]

Obſervatio LXII.
D. MELCHIORIS FRIBE
DE
SCABIE EX RETENTIONE MENSIUM.

NOn procul à Patriâ meâ Fridlandiâ in Ditione Reverendiſſimi Abbatis Brunovienſis, in pago Wernersdorff dicto, Ancillæ Anno 1657. fluxus menſtruus ſubſiſtebat. Ex quâ retentione primò tumor, deinde inflammatio utriusque Mammæ, in ulcera tandem deſinens exoriebatur. Mater ex incantamento evenire judicavit, ſed falsò. Poſteà quolibet conſueto menſium tempore ſcabioſa fuit reddita: Elapſis autem diebus fluxûs conſuetis, ſcabies orta, ſine Medicamentorum ope, ſuâ ſponte decidebat. Moleſta hæc cutis fœditas, quolibet menſe

redux

redux , usque ad annum 1658. quo Curæ meæ committebatur, illam divexavit. Evacuato priùs benè corpore, nec intermiſſis totam maſſam ſangvineam repurgantibus & emendantibus , venam Salvatellam bis ſecandam ordinavi, poſteà & utramque Saphænam, porrectis ſimul Medicamentis menſtrua expellentibus. Virgo à fœdâ ſcabie, & ignominiâ luis venereæ, quâ vicini illam infectam judicârant, reſtitutis menſibus, ordinarièque fluentibus, DEO benedicente, fuit liberata.

[*Ex Litteris prædictis.*]

Obſervatio LXIII.
D. MELCHIORIS FRIBE
DE
CONTRACTURA EX VERMIBUS.

CUm Anno 1667. Zittaviæ degerem, Curæ meæ committebatur Puer quinque annorum, qui ad quartum usque annum bonâ valetudine erat uſus. Circa initium quinti anni malè ſe habere cæpit, cum virium & caloris nativi jacturâ. Tandem febris lenta & ventris tumor eum invaſit, quibus ſubſecuta brachiorum, præprimis autem pedum contractura, ita, ut neque ſtare, neque ambulare ampliùs poſſet. Cauſam hujus Metamorphoſeos Lumbricos eſſe ratus, curam, præeunte Experientiſſimo Riverio Cent. 1. Obſervat. 16. p. 13. ad debellandos eos inſtituendam duxi, quod & feliciſſimo ſucceſſu præſtiti & unâ vice fermè triginta, ſequentibus verò diebus, partitis tamen vicibus, ſupra quadraginta expuli, partim vivos, partim mortuos, tali cum fructu, ut puer brevi tempore, reliquis ad rem facientibus non omiſſis, iterùm ſtare & ambulare inciperet. Vermes dejecti omnes erant cornuti inſtar Cochlearum, cum roſtello acuto, formæ, longitudinis & latitudinis

in appoſita Figurâ datæ.

[*In Litteris modò allegatis.*

Obſervatio LXIV.
D. MELCHIORIS FRIBE
DE
EXCRETIONE FECUM PER UMBILICUM.

VOcatus Haynam Miſnicorum, & Medicinam ad hunc usque diem ibi faciens, Anno 1668. ex Gemellis ibidem natis, alter erat maſculus, qui duodecimo à nativitate die inſultu Epileptico tentatus, idoneis tamen medicamentis reſtitutus, poſt tres aut quatuor præter propter Septimanas circa umbilicum rubor quidam inflammationem minitans, ſine tumore tamen, in eo ſe prodidit. Applicarat Chirurgus Emplaſtrum quoddam defenſivum, cottidiè bis renovatum: Hoc tertio die remoto, umbilicus ſimul excidebat, & poſteà, præprimis alvo ſegniori, ſtercora per umbilici foramen patiens excernebat, nihilque per anum dejiciebat. Externis conſolidantibus umbilico læſo impoſitis, ſimul interna, nempè Syrupi & Clyſteres emollientes, laxantes, & inteſtina rupta conſolidantes alternatim adhibiti, conſociabantur. Hiſce continuò adhibitis, non ſolùm excrementa per emunctorium ordinarium dejiciebat, verùm etiam intra paucas Septimanas, coaleſcente iterùm umbilico, infantulus reſtituebatur, excepto, quod cottidiè guttulæ quædam aquoſæ in loco affecto ad hunc usque diem, quo hæc ſcribo, exſudent, ſine ullâ tamen læſione, rubore aut dolore.

[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio LXV.
D. MELCHIORIS FRIBE
DE
CORDIS CARNOSA SUBSTANTIA PLANE CONSUMTA.

PRoma-Conda Nobilis cujusdam ſub Electorali Præfectura Haynenſi in Miſniâ multis retrò annis in ſiniſtrâ Tibiâ fonticulum, non arte, ſed naturâ factum, perpetuo madore ſcatentem, geſtabat.

nat. Anno 1669. à prædicto Nobile irato altero die Bipalio (Grabſcheid) percuſſa, nihil inde damni percepit, altero verò die ob inflictam ab eo alapam, excanduit, & ſic in fervore abiens, inter abeundum arcæ illiſit, & recenſitum locum affectum ſauciavit, ex quo ſangvis tantâ effluxit copiâ, ut, Medicamentis ſangvinem ſiſtentibus, deſtituta, elapſis paucis horis vitam cum morte commutaret. Poſtero die terræ corpus fuit traditum. Elapſis à die ſepulturæ integris ſeptem ſeptimanis, juſſu Sereniſſimi ac Potentiſſimi Electoris Saxoniæ (ut in cauſam mortis melius inquiri poſſet) tempore meſſis ſepulta effodiebatur, nullam autem, à læſione externâ, manifeſtam cauſam per Bipalium aut alapam inflictam, factam invenire valui. Quare ad interiora perluſtranda ventrem inferiorem adaperui, & deprehendi Hepar magnum & adhuc incorruptum, bovis quatuor annorum hepati ſimillimum; Lienem verò parvum. Erat effoſſa benè carnoſa, in vitâ vino dedita, unde effatum Solertisſimi Bartholini Anatom. Lib. I. c. 14. p. m. 86. verum offendi, quod ita ſe habet: *Majus tamen Hepar eſt, in frigidioris temperiei corporibus, & in timidis & guloſis &c.* Ulterius Spartam nactam proſequendo in aperto thorace occurrebat Cor, non flaccidum, quod & multi Autores ſe vidiſſe annotarunt: ſed quoad ipſius ſubſtantiam, planè conſumtum, inſtar loculi vacui & corrugati (es ſahe aus wie ein leerer/ zuſammen gezogener oder gerunțelter Beutel.) Cor Tabidum vidit Plinius, exſiccatum, inſtar pyri coſti; Jordanus, totum immoderato calore abſumtum; Tileſius, referente Bartholino lib. 2. cap. 6. p. m. 232. Ad exſiccatum, imò conſumtum meritò refero & hoc à me viſum. Quamvis autem hepatis pondus librâ libenter examinaſſem, inque cordis conſumti cauſam ſecando ulteriùs inquiſiviſſem, vetuit tamen utrumque fætor cadaveroſus, omnibus ferè intolerabilis, & Commiſſarii Electoralis, Domini Chriſtiani Adolphi Balduini, JCti tunc temporis, nunc Præfecti Electoralis, aliorumque adſtantium ingens metus futuri morbi.

[*In Litteris ſupra citatis.*]

Obſ-

Obſervatio LXVI.

D. GODOFREDI SCHUBARTI

DE

PARALYSI EX LAPSU LETHALI.

ANno *1666.* 24. Auguſt. Obæratus quidam, deſperatus, temulentus tempore nocturno è lecto ſurgit, lotii reddendi causâ; inde revertens, loco lecti feneſtram anguſtisſimam petit, exque eâ ſe præcipitat in viam publicam, ac graviter in dorſum delabitur, quo ſenſus & motus partium inferiorum, membris ſuperioribus ſanis & illæſis, periit: certè ob læſionem medullæ Spinalis, è quâ omnes nervi facultatem animalem deferentes, oriuntur. Vocatus, Clyſtere præmiſſo, remediis internis & externis Antiparalyticis, curam aggredior, vix tertius dies apparet, ubi Stercus & Urina non urgente nec ſentiente ægro prodeunt; tunc illicò mihi in mentem venit Hippocrat. aureus textus, verisſimumque effatum è libr. 2. Prorrher. quod circa exitum 4ti diei Patiens meus obitu ſuo confirmavit: *Cujus verba*: Medullâ Spinæ ſi quis laborarit ex lapſu, ſeu aliâ de causâ, homo & cruribus impotens fit, ut neque ſi tangatur, percipiat, & ventre ac veſicâ, ut primis temporibus, neque Stercus, nec Urinam excernat, niſi coactè, inveterato morbo, non urgente homine, ſtercus & urina prodeunt, moritur poſteà non multo interpoſito tempore.

[*Ex Litteris ad D. Vollgnadium. d. 31. Aug. 1671. datis.*]

Obſervatio LXVII.

D. GODOFREDI SCHUBARTI

DE

TUMORE CALLOSO OB VARIOLAS NEGLECTIM CURATAS.

PUella 7. annorum anno ætatis ſuæ, ſecundùm corripitur *Variolis*, quibus, materiâ translatâ ad cubitum brachii dextri, abſceſſus ſucceſſit, unde motus cubiti ablatus, ita, ut ab illo tempore ad hunc

usq;

usque diem, cubitum nec flectere, nec extendere poſſit: Variis quidem ſanatio, aſt neglectis ſemper Univerſalibus & ſelectis remediis, tentata, hinc incurabilis permanſit, & frequenter bis in anno pro ratione affluxus humorum recruduit, nunc verò in calloſum ſeu cartilaginoſum Tumorem degenerat cum motu ablato. Certè Hippocrat. l. 2. Prorrhet. Pus, ſi ſupra articulum naſcatur, duriorem fieri neceſſe eſt; illud jam dudum prædixit.

[*Ex Litteris modò dictis.*]

Obſervatio LXVIII.

D. HIERONYMI CONRADI VIRDUNGI DE *MODO GENERATIONIS,* CONCEPTUS EST SINE TESTA OVUM.

DEorum antiquiſſimum Cupidinem ex Ovo Noctis prognatum fuiſſe fabuloſa Ethnicorum finxit Antiquitas; hinc *Ariſtophanes*:

Chaos erat & nox erebusque niger primùm tùm Tartarus altus,
Terræ nec aër, nec Cœlum erat: erebique in finibus amplis
Parit prius Zephyrium Nox alis nigreſcentibus ovum.
Ex hoc labentibus horis pullulavit deinde Cupido
Splendens tergum aureis alis.

Et *Orpheus*:

Æthere labentem geminum, magnumque vocemus,
Qui prior eſt natus, qui ex Ovo qui nitet aureis
Alis lætatus, per quem ſuperumque virumque
Eſt genus exortum tenues in luminis auras.

Excellentisſimus Strausſius quoad hæc Myſtica explicanda informationem ab Illuſtrisſimo Comite *Digbæo* in *Epiſt.* ad eundem petit. Mihi Explicatio Sapientisſimi *Verulamii* arridet *Lib. de Sapientiâ Veterum Fab. 17.* Ex Ovo naſcitur deſideratiſſimus Philoſophorum Phœnix, cujus mihi aliquando contigit videre rudimenta; Verùm cùm ob commodæ fornacis defectum artem iſtam Ægyptiacam Ova gallinacea blando fimi ſive ignis calore fovendi & excludendi non benè calleam, ulteriori labore lubens nunc ſuperſedeo. Sufficit, quod me ignis docuerit intelligere.

Animalium diſtinctio in Ovipara & vivipara licet notisſima ſit, & à Philoſophis & Medicis recepta, fatendum tamen eſt, ſi rem penitiùs introſpiciamus, omnium animalium Ovum primordium eſſe; Agnovit hoc in homine animalium Principe divinus noſter Senex *Hippocrates*, quando *lib. de naturâ Pueri* conceptum ſex dierum ex Tibicinâ ſaltu decuſſum & prolapſum retulit fuiſſe inſtar Ovi crudi, cui externa teſta undique ablata ſit. *Et paulò pòſt*: Nunc verò rationem explicabo, quam paulò anteà me demonſtraturum dixi, quæ quantum humanum ingenium concipi poteſt, aperta eſt iis omnibus, qui eâ de re noſſe volent, quòd genitura membranâ continetur, & in ejus medio umbilicus extat, per quem primùm Spiritum ad ſe attrahit & foràs emittit, quodque ex umbilico membranæ protenduntur. Quin & reliquam Pueri naturam velut à me demonſtrata eſt, ita prorſùs ſe habere comperiet, qui his argumentis, quæ à me proferentur, uti volet. Si quis enim ova viginti, aut etiam plura gallinis duabus aut pluribus, ut excludantur, ſupponat, & ſingulis diebus, à ſecundo exorſus, ad ultimum usque, quo ovi putamen detrahetur, ſubtrahat, frangat, diligenter inſpiciat, is eo, quo dixi, modo, omnia ſe habere deprehendet, ſi modo avis naturam cum humanâ conferre licet. Ex umbilico enim membranæ protendi, aliaque omnia, quæ de puero dicta ſunt, eodem prorſùs ſe habere modo in ovo gallinaceo comperies, quanquam, qui hæc nondum obſervavit, is in ovo gallinaceo umbilicum ineſſe mirabitur. Atqui iſta ad hunc, quæ à me dicta ſunt, modum ſe habere conſpiciuntur. Id Philoſophorum famigeratisſimus *Ariſtoteles* fatetur *lib. 3. de generatione animalium c. 9.* Quæ verò, inquit, intra ſe pariunt animal, iis quodammodò poſt primum Conceptum oviforme quiddam efficitur. Humor enim in membranâ tenui continetur, perinde quaſi qui teſtam detraxerit. *Et lib. 7. de Hiſtor. animal. c. 7.* Semen inſinuatum in utero, diuque contentum, membranâ obducitur: quippè quod antè, quàm diſcernatur, exeat velut ovum in ſuâ membranulâ confectum, detracto putamine; membranula autem ipſa venis referta eſt. Secundum *Fabricium ab Aquapendente lib. de form. Ov. & pul. c. 1.* maxima animalium pars ex Ovis gignitur: Celeberrimus *Harvæus*, Seculi noſtri Democritus, cuncta animalia quodammodò ex ovo naſci affirmat, idque abundè probat *lib. de generat. animal.* & egregiè *Exercit. 43.* ita disſerit: Quod autem ad procreationem fœtus ſpectat, omnia animalia eodem modo ab oviformi primordio generantur (oviformi, inquam; non quòd illud figuram ovi referat, ſed quòd conſtitutionem & naturam ejus poſſi-

poſſideat) ſiquidem in eorundem generatione hoc ſolenne eſt, ut primordium vegetale (ovi naturam referens, & plantarum ſemini proportione reſpondens) præexiſtat, ex quo fœtus producatur. Eſtque hoc in omnibus vel ovum, vel oviforme quid, quod ſcil. naturam & conditiones Ovi habeat; quas etiam plantarum ſemina cum animalibus communes obtinent. Ideòque primordia quorumlibet animalium dicuntur ſemina & fructus; ac ſimiliter omnia plantarum ſemina Conceptus & Ova aliquo modo appellari poſſunt. Calculum ſuum adjicit Clariſsimus *Jacobus de Back diſſertat. de Corde p. m. 36.* Ovum, inquit, Ariſtoteli eſt, ex cujus parte animal gignitur, reliquo in alimentum cedente. Conceptui hæ conditiones conveniunt, eſtque membrana obductum ſine teſtâ ovum: in hoc differunt, quòd ovum, in ſe habens, quicquid ad pulli conſtitutionem & augmentum facit, conceptus ſit foris expoſitus, unde pullus procreatur: Conceptus verò, quia ad incrementum plus alimenti à matre requirit, eſt ovum intus manens, donec fœtus perfectionem acquiſiverit. Hujusmodi ovum viviparinum & quidem humanum præſens Curioſo Lectori exhibet OBSERVATIO.

Civis cujusdam, hujus loci, primarii uxor ſex Septimanas gravida circa principium Junii Anni 1669. per abortum ovum enixa eſt, mediæ inter columbinum & gallinaceum magnitudinis. Teſtæ loco involucra erant membranacea, exterior tunica Chorion, craſſa & ſangvinolenta; interior Amnios ſubtilis & translucens, in quâ humor inſtar gelatinæ mucilaginoſus & albugineus, & innatans Embryo vaſis umbilicalibus filum ſericeum pallido rubore præditum repræſentantibus alligatus, pellucebant. Hâc ſcalpello apertâ humoris quidem nihil effluebat, quare de tertiâ quâdam ſubtiliſſimâ & transparente membranulâ ſuſpicabar, verùm ſub ulteriori inquiſitione ſenſim diffluxit gelatina iſta partim aquoſa, tenacior partim & cryſtallina, tàm ob continuationis appetitum, quàm ob ſubſtantiæ lentorem ſubitam diſcontinuationem abhorrens. Poſthæc nudabatur mirandum iſtud Dei & Naturæ artificium, ſperma nimirùm humanum coagulatum & formatum ſpermatici planè atque albidi coloris. Corpuſculum maſculini ſexus erat incurvatum longitudine digiti Mechanici, ——————— caput magnitudine tertiam ferè totius ſuperans in conſpectũ dabat ſuturas, & inprimis hiatũ rhomboidem ſive fontanellã cerebri

quàm diſtinctisſimè. Cujuslibet Oculi veſtigium magnitudinem capitelli acus adæquans circulus nigricans, medio exiſtente albo, delineabat. Aurium foramina aderant puſilla, ſed ſine auriculis. In loco naſi fiſsura quædam oblonga apparebat. In ore lingvæ, præ cæteris, perfectiorem conformationem mirabar. Manus & pedes tanquam appendices ejusdem proportionis; eorumque digiti licet continui, lineis tamen egregiè diſtincti; Coſtæ ut tenuiſſima fila, Spina dorſi inſtar nervi ſucculenti & turgidi, videbantur. In Thoracis cavitate pulmones albos, ut & Corculum album, in ejusque medio lineolam partem dextram & ſiniſtram diſtingventem albisſimam deprehendi. In ventre loco ventriculi veſiculam ſatis notabilem, Jecur ſubrubrum & benè conformatum, Lienem magis rubentem, & renes albidos conſpexi. Dum ulteriùs rimabar, cætera diffluebant, redibantque in primordialem & informem maſſam.

[*Ex Litteris ad Dn. D. Fehr Marckbreitæ* $\frac{11}{1}$. *Sept. datis.*]

Obſervatio LXIX.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII

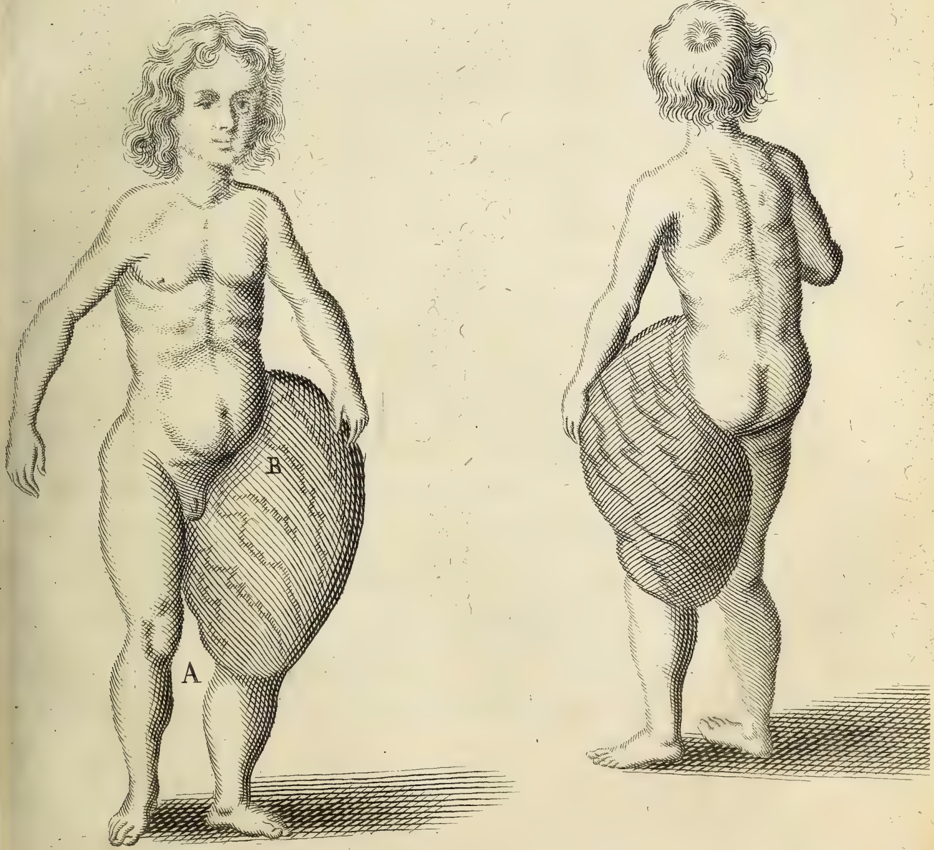
DE

TVMORE FOEMORIS MONSTROSO.

TRiplex datur generaliter in corpore humano tumor ſeu eminentia, 1. *naturalis*, ſic protuberat caput, humerus, genu &c. 2. *non naturalis*, uti gemino colle ſororiant pleni lactei ſinus, & venter gravidarum acuminatur. 3. *præternaturalis*, cujus quàmplurimæ dantur ſpecies, prout vel ab humore vel flatu, vel mole quâdam ſeu ſubſtantiâ corporeâ in omnes dimenſiones partes Organicæ p. n. diſtenduntur. Videas hîc varias in variis partibus non dicam monſtroſas, ſed morboſas Tumorum differentias, prout hoc vel illo loco Natura aberrans humores congerit, non ſolùm in triplice ventre, ſed præprimis etiam in artubus. Prodeat in Proſcenium infans $2\frac{1}{2}$ annorum ex vicino nobis Oppidulo oriundus. Hunc parentes ejus ad me adduxére 1671. d. 30. Maji, additâ relatione, â duobus ferè annis ſiniſtrum femur primò ſenſim, deinde magis magisque intumuiſſe. Adhibiti in Conſilium tonſores, balneatores, carnifices, uti vagum vulgus ſolet circumerrare, multa applicarunt, omnia tamen incaſſum, quin in tantum excreverat, ut

magnitudine corpus ipſum quoque tumidum longè ſuperaret, neque binis cum dimidiâ ſpithamis vir emetiri circumferentiam poſſet. Adeò huc omnes opes ſucci nutritii tanquam ad inutile receptaculum ferebantur, marceſcentibus interim totius corporis reliquis partibus, utpote alimento neceſſario defraudatis. Extimam cutim venæ quàmplurimæ diſcurrebant, [illegible] ipſe verò Tumor hinc & inde contrectatus reſiſtebat, durus.

AD OBS. LXVIIII

Obſervatio LXX.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII

DE

CONCHIS SAXATILIBVS SEV LAPIDEIS.

VBique ludit Natura; ut lapides in animalibus non raro effingit, ita animalia in lapidibus adumbrat, quin eadem ſæpè in ſaxa commutat.

In viciná nobis lapidiſodinâ, circa pagum Sebergen, eruuntur ſæpè Conchæ Saxatiles varii generis & figuræ, præter medullam ſaxorum ſeu lithomargam, & alia, quæ hujus non ſunt loci. Exempla horum quædam ex Rarithecio Sereniſſimi noſtri Principis in Icone 1. ſiſtimus. Ubi

Lit. A. elegantiſſimum tale corpus in medio ſaxo contentum exhibet, quod præter turbinatam concamerationem elegantiſſimis radiis quaſi flammatur, lineâ per medium quaſi ſtudiô traductâ.

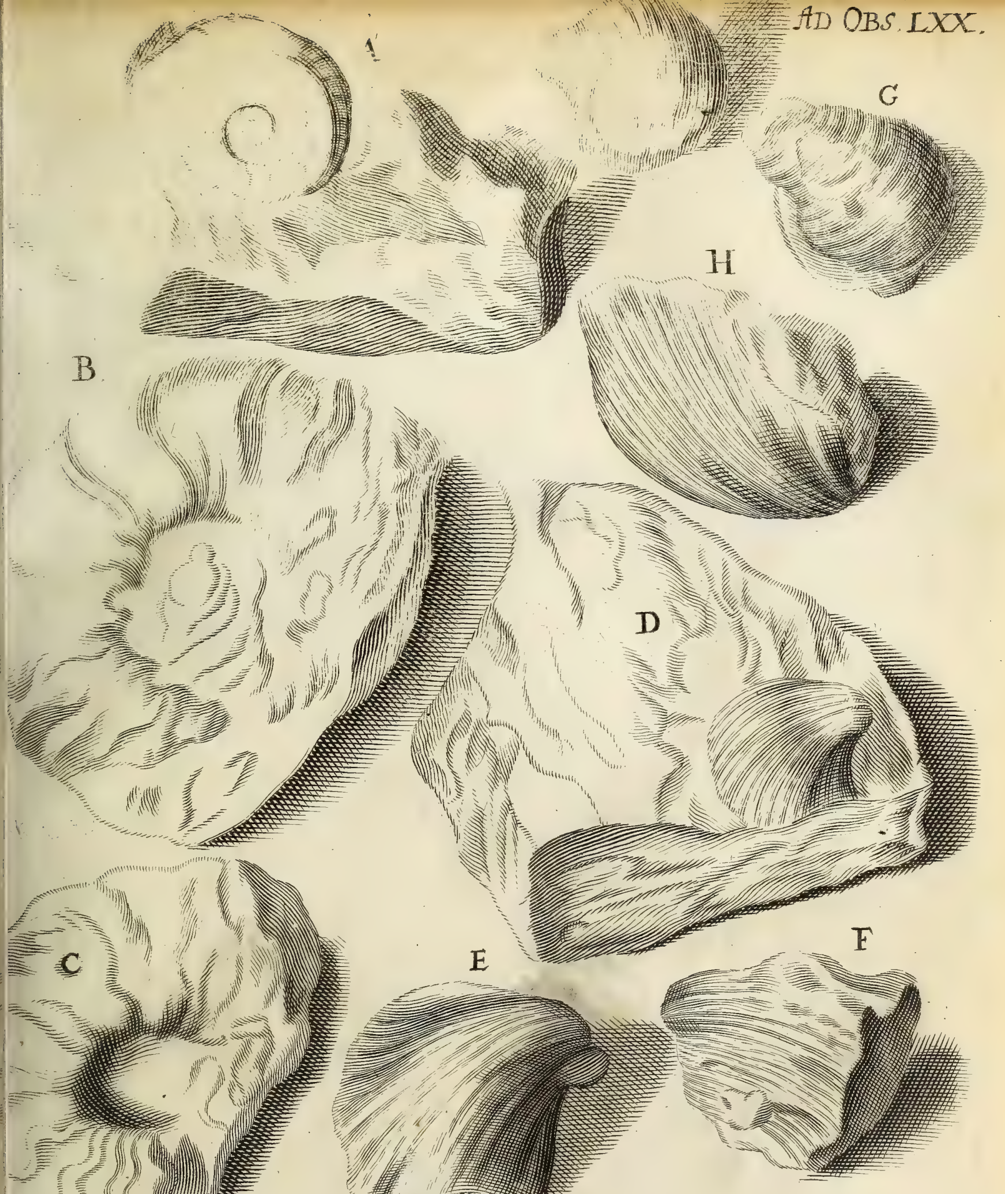
B. C. repræſentat Conchas rotundi æmulas, eminentiis partim elegantibus, partim lineis ſerpentiformibus, decoratas.

Reliquæ D. E. F. G. H. ſtriis elegantiſſimè digeſtis ludunt, quarum D. adhuc velit in matrice ſuâ, ſaxo reconditur, exteriùs prominens, inferiùs eidem junctâ.

I. denique aliam ab his ſpeciem effigurat, ex rotunditate in caudam ſubtus quaſi bipartitam deſinens.

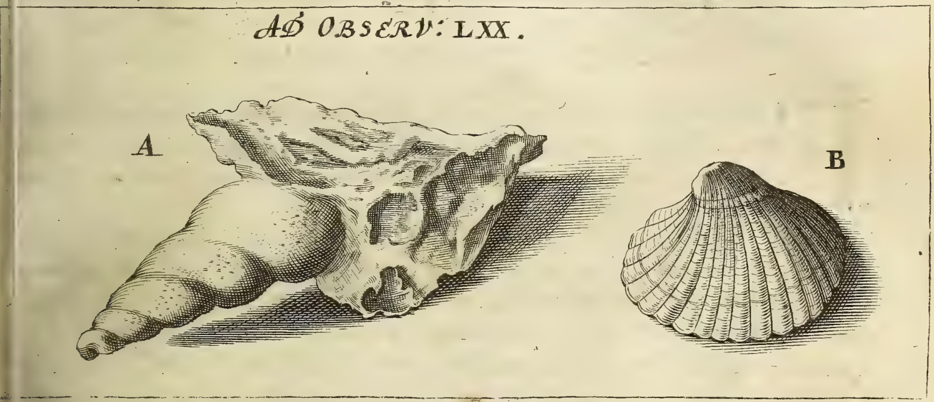
Cùm hæc communicaremus cum D.D. Martino Hartmanno, Medico Ohrdruſienſi Ordinario, Amico ſingulari, ab eodem bina ſimilia corpora accepimus, quæ in Icone hîc depicta exhibemus, quorum alterum A. ex lapide molliori conſtans, * & ferè Tophaceo Jenæ repertum fuit, longè elegantiſſimo turbine conſpicuum, alterum B. eoſdem natales agnoſcens cum prioribus ſtriatis convenit. Juxta cum iisdem Conchitis, qui Ohrdrufii Thu-

* *eâdem & elegantiori variâque formâ reperiuntur heic Francofurti in magna copia.*

A
G
H
B
D
C
E
F

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

Thuringorum copioſè inveniuntur, colligere quoq; licet elegantiſſimos *orbiculos* lapideos ſibi ſimul junctos ac ſtellatos, ſingulari Naturæ luſu tali propemodum figura efformatos, quorum aliquot inpoſterum.

An autem producta hæc ſint corpora à ludente naturâ, ſucco lapidifico hoc vel illo modo diſpoſito & figurato; an hæc ipſa conchilia ex diluvio generali, aut etiam alio caſu defoſſa terræ viſceribus, diuturnitate temporis concreta, ſolidataque humo ipſa ſibi ſervata ſint, uti ſtatuit & loquitur *Sim. Majol. Tom. 1. Colloq. 18. p. 587.* illud in medio jam relinquimus. Si quid autem de origine horum dicendum, probabile videtur, animalia talismodi vel rapido imbrium vortice, vel alio fortuito caſu in petroſas cryptas delata, (vel, quod nonnullis etiam placet, ibidem quandoque generata,) inter limum & mucilaginem terream ſepulta temporis longinquâ morâ fatiſcere & in nihilum reſolvi, eo ipſo verò ſubjectæ materiæ molliori à formâ ipſorum externâ imprimi & inſcribi ſtrias conchiformes, & accedente ſpiritu Gorgonico ſeu lapidifico inde lapidem condenſari.

De ſtriis autem ipſis earumque cauſis nihil addendum judicamus, ne juxta *Scaligerum Ex. 220.* naturam plus luſiſſe in noſtrarum mentium agitationibus, quàm in ſtriarum macularumvè tùm ordine, tùm varietate arguere quis poſſit.

[*Ex allegatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio LXXI.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII

DE

LAPSU EX ALTO INDEMNI.

FIeri miracula in Medicinâ, non *Avicenna* ſolùm, ſed ipſa experientia dictitat. Occurrunt exempla θαυμαςὰ καὶ λόγȣ δεύμενα, καὶ πάντα νȣ̃ν ὑπερέχοντα, quibus ſæpè numero τό θεῖον ſubeſſe, nemo niſi atheus negaverit.

J. F. Evvaldi, Civis & Pannificis h. l. filiolus trium annorum 1669. d. 25. Jul. in avi ſui domûs ſecundâ contignatione, circa feneſtram luſu occupatus, & è ſcamno pronus in plateam lapidibus ubique ſtratam deſpiciens, pondere ſuperioris corporis extrà librato & declinante, præcipiti in caput lapſu decidebat, 17. pedum altitudine. Vocati cum binis Chirurgis in conſilium, invenim⁹ infantem, præter ſolum ploratum, aliàs optimè habentem, nulla cutis læſio, nullus tumor, nulla cruentatio apparebat. Quare internè Pulverem Cephalicum bis terve propinavimus, externè verò Sacculo ex plantis cephalicis interpaſſato, & vino incocto caput fovimus, hinc Emplaſtro de Betonica impoſito intra triduum omne negotium abſolvimus, ipſo interim puello aſſiduò benè habente, qui & hunc usque in diem quàm optimè valet.

Verum quidem eſt, rotundam figuram eſſe omnium perfectiſſimam, quæ ubiq; ſe ſuſtinet, & contra externarum injuriarum impetum particulis & nexibus quaſi concatenatis armat, nullibi facilè admittens aditum, & hinc capitis Sphæra non æquè fracturæ, aliisque injuriis ſubjacet, quod ob hanc ipſam cauſam natura, (quæ *Galeno* teſte, nullam partem reliquit ἀφρȣ́ρητον, *incuſtoditam, contra injurias non benè munitam*) tali donavit figurâ, ut durum oporteat eſſe ictum, qui, reſpectu aliarum partium, oſſeum hunc fornicem perrumpere valeat. Nihilominùs pium & chriſtianum eſt, divinam hîc agnoſcere manum, quæ teneros potiſſimùm & molles infantes protegit, & Angelis tutelaribus ubique ſepit, ut ex Sacris latiùs deduci poſſet, niſi falcem in alienam meſſem immittere dubitaremus.

Mirum tale aliquando nobis contigit caſu in vitro, quod vocant Zucker-Glaß/

ſter-Glaß / hoc cùm ob intentiones ſuas extra feneſtræ cancellos collocaremus, exorti ſubitò venti vi per 18. pedes in plateam dejectum, cùm de eo jam deſperaremus, idem tamen cum ſtupore integrum penitùs ſine fiſſurâ ullâ intra medios lapides invenimus, cujus rei oculatos teſtes citare poſſemus fide digniſſimos, tunc temporis contubernales, ſi ſuſpicio in bonum caderet virum. Nullam aliam divinare potuimus rationem, quàm quòd convexus vitri fundus non æquè patuerit rupturæ, ſed reſtiterit aliquo modo, ſicque integrum ſine fiſſurâ permanſerit.

Plura exempla eorum, qui ab alto deciderunt, absque magna læſione vid. ap. *Hildan. Cent. 2. Obſ. Chirurg. 85. p. 162.*

[*Ex antè citatis Litteris.*]

Obſervatio LXXII.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII DE

ANTIMONIO DIAPHORETICO ANTIPLEURITICO CARMINATIVO.

ET invenire accommoda medicamenta, & inventis prudenter uti, Chimicorum eſt. Videas hîc tota plauſtra Encomiorum de Medicamentis, eorum verò, quæ experimentis nobilitata ſint, vix unum vel alterum. Neque enim tàm medicamentis eget Chimia, quàm experimentis. Quin dum novis quotidiè inhiamus, fit, ut probè inventorum & receptorum obliviſcamur ſæpè, certisque incerta commutemus. Exemplo ſit Antimonium Diaphoreticum, vulgatiſſimum hodiè medicamentum, ſed non vulgaris præparationis & uſûs.

Circa præparationem, utut ea cum triplâ ⦶ proportione optimè tradatur in Chimicorum libellis, nihilominùs *οἱ μὲν τεχνῖται ἀποκρύπτωνταί πως, τὰ ἐπικαιριώτατα, ἧς ἕκαστος ἔχει τέχνης, artifices aliquo modo celant ea, quæ ſunt in arte cujusvis oportuniſſima.* Hinc paucarum ſolùm & leviorum, quoad apparentiam, lubet meminiſſe cautelarum.

1. Studiosè obſervandus eſt in præparatione Antimonii Diaphoretici ignis, qui ſc. debet eſſe medius inter fuſorium & lenem. Si enim is leni nimis accendatur gradu, & citiùs quàm debitè crucibulum candeat, injiciatur materia; (in quo cardo vertitur totius ἐγχειρήσεως) ♁ non ritè detonatur,

viſque emetica non omnis emoritur, vel minimùm non ad optatum alborem accedit. Sin fuſorius, ⊖linæ particulæ penitiùs in ſe abſorbent ♁iales, & hinc materia omnis ob nimiam ebullitionem cum ſummo periculo affectat per +li oras tranſitum, ipſumque poſteà medicamentum non optimæ notæ conſit.

2. ⦶ benè priùs debet eſſe ſiccatum, non humidum, aliàs quippè aqueæ atomi detonationem retardant, ignique ſe opponunt, quò minùs deflagrare pars 🜍ea impura commodè poſſit.

3. Notandum etiam eſt, ne nimis figatur, & diuturnâ morâ in igne perduret, tunc enim leviſſima remanet, ferèque abolita vis ſudorifera, relictâ διυρητικῇ. Hinc optimum eſt, ut detonatione legitimè & totaliter peractâ, per vices ſtatim, ſed parcâ manu, in aquam injiciatur frigidam, (ſin juſto plus unâ vice ingeras, ollæ fundus periculum ſubit rupturæ) & dehinc ritè elutrietur.

Hoc pacto conſurgit ♁ium Diaphoreticum pulcrè candicans, nullâ flavedinis notâ ingratum, & licet aceto poſtmodùm præcipitetur, pauciſſimum vel planè nullum inde detruditur magiſterium. Contra ea, quæ communiter de eo dicuntur, relabi ſcilicet ad priſtinum ingenium, evaporatis figentibus Nitri particulis, unde jubetur nonniſi recens adhiberi, vel 🜄 inde deflagrari, omnia ſunt intelligenda ſolùm de minùs rectè præparato. Experientia enim teſtatur, timorem hunc penitùs eſſe inanem, ſi l. a. procedatur.

Hoc itaque medicamentum arcanum eſt, & ſummè commendatum in Pleuritide, tùm verâ, tùm ſpuriâ. In illâ diſcutit egregiè humores congeſtos, acorem abſorbet, dolores demulcet, expectorationem promovet, & indicationibus adeò omnibus ſatisfacit, præprimis ſi primitùs conciſâ & verâ medendi methodo data fuerint volatilia, & poſteà hoc ipſum maritatum cum aliis, ut dente apri, Philoſophicè ppto (coquitur primùm per aliquot dies in aq. ſ. vel in veſicâ cupreâ, & hinc in fornacem calidam reponitur, ubi fiſſura prodit, bene eſſe pptum) lap. ♋. ipſoque Opio, quo cum ſolo etiamſi propinetur, remedium eſt ſufficientiſſimum. In hâc, ſeu ſpuriâ flatulentâ pleuritide, quantum præſtet ♁ diaph. illi norunt, quibus vis ejus carminativa inſignis patet, quod tùm externè cum emplaſtris diſcutientibus remixtum, ubi flatus ſe ingerunt ſpatiis muſculorum, ſæpè cum ſudore ſonoro eſt laudatiſſimum, tùm internè in tumoribus flatulentis, puerorum præſertim, quorum torminibus etiam facillimè medetur.

In febb.

In febb., impuritatibus ſanguinis, affectu hypochondriaco & aliis non attinet h.l. ejus virtutes exaggerare, neque enim nunc vacat, pluribus illud commendare.

[*Ex modò indicatis Litteris.*]

Obſervatio LXXIII.

D. LAVRENTII GIESELERI.

DE

PVNCTVRA PATELLÆ LETHALI.

VUlneratur miles in genu punctim, & quidem in patellâ, dictum factum moritur læſus, quæritur de causâ ſubitaneæ mortis, cùm ibi nihil ſit, quod repentinam mortem poſſet afferre, fortè animi conſternatio cauſa iſtius fuit: Novi enim duos alios etiamnùm vitali fruentes aurâ, qui caſu ſive lapſu in terram patellam fregerant, ut dehiſceret, præter claudicationem tamen nihil mali paſſi ambo à multis nunc annis. De Fractura Patellæ egregius eſt Hildan. Obſ. Chirurg. cent. V. p. 484. & ſeq.

[*In Litteris d. 7. Septemb. 1671. ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh.*]

Obſervatio LXXIV.

D. LAVRENTII GIESELERI

DE

NAVSEA FOEMINIS RETRORSVM VECTIS FAMILIARI.

QUînam ſcil. fiat, ut quædam fœminæ, præſertim cùm curru vehuntur, commotionem in corpore magnam ſentiant, imò vomant multum, aliis fœminis aſſidentibus, nil tale patientibus, ſæpiùs autem hoc patiuntur, quando in priore currûs parte ſedent vehunturque dorſum verſùs ſive retrorſùm, num hoc ab eâ parte, quâ mulieres ſunt, cum mares hoc non patiantur, provenit? aut ab idioſyncraticâ hujus vel illius partis, puta ventriculi, conſtitutione: ita ego per mare ter vectus nunquam vomui, cùm tamen alii, qui ante me non ſemel navigio ſulcaverant mare, vomere coacti ſint, interim nauſeâ laboravi, & triduanâ cibi abſtinentiâ.

[*Ex Litteris modò allegatis.*]

Obſervatio LXXV.

D. LAVRENTII GIESELERI DE

CAPITIS DOLORE DIUTURNO PERIODICO.

APpono & Proprium capitis affectum, quo ultra 5. nunc annos laboro: initio percipiebam in capite repentinam commotionem à vapore quodam, quo diſcuſſo, quod brevi fit, circa oculorum radices & dentium oritur dolor levis, nec is diu durat, pòſt ſuccedit capitis dolor, nunc unius lateris inſtar ἡμικρανίας, nunc totius capitis. Id Symptoma ſatis longas hactenus ſervavit periodos, jam breviores iſtæ ſunt, ſæpiùsque recurrit malum, mitius id tamen eſt. Σκοτόδινος non eſt, quia deeſt vertigo, nec ἡμικρανία, quia viſûs obſcuritas nonnunquam citò tranſiens præcedit. Nuper adſtabam cuidam ægroto, & ecce derepentè is mihi apparebat, ut pallida mors, citò tamen diſparebat γλαύκωμα iſtud obſcuriore dolore & imbecillitate in capite relictis, ſenſus interni per Dei Gratiam adhuc ſunt integri, metuo tamen valdè mihi ob diuturnitatem Affectûs ab Apoplexiâ. Heri ſumebam Pilulas purgantes, nihilominùs hodiè iterum eo corripior, interim benè ingero, benè digero, & benè egero, nec ullam circa viſcera moleſtiam, nec flatus ullos ſentio, unde bonam in viſceribus harmoniam ſtatuo. Tu, ὦ Δαιμόνιε, hunc affectum benè Tecum perpende, & conſilii tui brevi me fac participem. Proximè hunc vaporem ex venis eſſe & arteriis dubium mihi nullum eſt, ut & nullus dubito per συμπάθειαν eſſe omne id, quod caput vexat, ex quo tamen loco procedat, Ego non poſſum determinare. Fonticulos in brachiis, bonam partem curationis abſoluturos firmiter credo, ſed ſi per conſenſum fit, quid proderunt Fontanellæ?

[*Ex allegatis modò Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio LXXVI.

D. LUCÆ SCHROECKII DE *PETECHIIS SUMME MALIGNIS.*

MOrtalitatis memorem me fecit calamitas domeſtica, quam ſexennio abhinc experiri me voluit ſupremus rerum humanarum Director, juſtusque vitæ ac necis Arbiter, dum filiolam octo annorum, octavo morbi die, diris & lethalibus petechiis, quas puſtulæ exiles variolas æmulantes comitabantur, ac per faciem, brachia & manus copioſè, rariùs in tibiis & reliquo corpore, pectore excepto, quod tàm ab his, quàm ab illis immune planè erat, intermixtæ conſpiciebantur, acerbiſſimè conflictatam, ex hâc miſeriarum valle, incaſſum adhibitis alexiteriis exquiſitiſſimis, in æternum gaudium tranſtulit. Morbi vehementiam & malignitatem præſumebam ſtatim, magno cum Cordo-io, ex acerbiſſimo dorſi ac hypochondriorum dolore, cui ferendo teneri corpuſculi vires non ſufficiebant; accedebat inſuper magnus præcordiorum æſtus; nec non ſubſequenti die lethale alvi profluvium, ob caruncu-ulas fæcibus permixtas albas: Nam *Hippocratis* ſententiâ excretiones ejusmodi eſſe funeſtas è ſect. 4. aph. 26. didici, præſertim ubi humor tàm efferus & acris eſt, ut exiguo tali temporis intervallo inteſtina lancinando eorum pingve, Epidermidem & Tunicam interiorem, uti has partes deſcribit *Hollerius* in Schol. ſuper Aphoriſm. iſtum, abradit & conſumit. Tertiâ die manifeſtius adhuc inevitabilis mortis ſignum me perterrefaciebat, macula nempè nigra carbonis inſtar, mediocris piſi magnitudine & rotunditate, apicem lingvæ in ſiniſtrâ parte occupans, qualem *Salmuth* Obſ.Medic.32. Cent. 2. raram, nec à quoquam in lingvâ obſervatam, niſi in quâdam matronâ, Lipſiæ intra triduum extinctâ, notavit. Ingemiſco, quod ego alteram conſpicere, & hiſtoriæ veritatem in propriâ meâ morigeratiſſimâ filiolâ experiri habuerim neceſſe. Tùm eruperunt etiam puſtulæ in dictis ſuprà partibus puſillæ, inſtar bullarum, quæ *Hipp.* annotatione in Coac. Prænot. text. 116. magis enucleato à *Greg. Horſt.* in Progn. Febr. pag. 36. lethales cenſendæ in febribus continuis, niſi purulentus abſceſſus fiat; nec ſubſequebatur hîc ullus, quin potiùs facies cruſtis quaſi atris undique obducta, ac ad formidinem usque defœdata fuit, quæ anteà nitida & delectabilis erat. Quinto morbi die urinam mingere cœpit cruen-

tam, continuando ſic usque ad ultimum quaſi vitæ halitum, quod Symptoma, in morbis acutis, mortis prænuntium dictavit, præter alios magnæ in Medicinâ authoritatis viros, *Höchſtetterus*, Celeberrimus olim Patriæ Medicus, Obſerv. Med. rariorum Decad. 1. Caſ. 7. 8. & 9. Nigras quandoque excerni innoxiè *Velſchius* ſuprà merito jure laudatus, Syll. Curat. & Obſerv. Medic. Cent. 4. in Not. ad Obſ. 20. ex Hipp. affirmat, aliquot inſuper exemplis hoc ipſum illuſtrat *Rhodius* (quem Patavii olim ſingulariter mihi faventem colebam) Obſerv. 31. Cent. 3. Truculentis igitur iſtis inſultibus cùm reſiſtere imbecilles puellulæ vires nequirent, morti victas dare manus, eheu! fuit coacta, acerbam relinquens mihi, matri, atque toti familiæ memoriam ſui. Simile luctuoſum fatum ſubiit mei vicini filiolus quinquennis, ſed diſpari ſorte, beata enim mea filiola per Octiduum miſerè conflictabatur cum exitioſo illo morbo, hic verò decem ſolummodò horarum, maximâ ex parte convulſionibus graviſſimis transactarum intervallo defatigatus, vitalem Spiritum emiſit. Sanus quippè manè ſurrexerat, & ſic diem tranſegerat ad horam ſextam veſpertinam usque, aſt ſubitò de ingentibus capitis & ventris cruciatibus conqueri incipiens, poſt trihorium atrocibus Epilepticis motibus, cum ſenſuum externorum abolitione, correptus, horâ duodecimâ nocturnâ, & ſubſequente matutinâ ſecundâ pari ferociâ iisdem redeuntibus, ac vitale robur planè peſſundantibus, tandem poſt bihorium, inter parentum ſuſpiria naturæ debitum citò ſolvit. Dubio procul variolæ, tùm Epidemicæ, fuiſſent etiam ſubſecutæ in hoc puerulo, quia ingens aderat præcordiorum æſtus, pulſus velociſſimus, ebulliens in vaſis majoribus ſangvis, Epilepſia exanthematum frequens prænuncia, ni atrox malum vehementiâ ſuâ naturam priùs proſtraviſſet, antequam noxiam malignitatem à Centro ad ambitum Corporis propellere conaretur. Cæterùm funera, morbique malignitatem eam, quâ ſimul prehendebantur filius meus natu minimus, ut & ædibus meis propinqui iſtius filiola, natusque ſuperſtes unicus, ſuperarunt; unde grates ſolvebamus Divinæ Miſericordiæ immenſas, quòd hanc nobis ſervavit trigam, porrò cuſtodiendam!

Hippocratis, ſummi Artis noſtræ Dictatoris, Aph. 26. Sect. 4. Veritatem ſtabiliviſſe calamitoſum domeſticum meum exemplum, anteà dixi. Aſt feliciorem expertæ fuerunt eventum ætatis conſiſtentis duæ Virgines, quas per aliquot dies, diverſo tempore, Dyſenteria exercuerat doloroſa valdè, propter exulcerata à bile flavâ, pituitæ ſalſæ permixtâ, inteſtina, materiâ primò abeunte copiosâ, frequenti, liquidâ, variâ, pingvedine

cie poſtmodùm quâdam permixtâ, quam carunculæ ſeu portiones quæ-
dam veluti carneæ, manifeſtè in excretis conſpicuæ inſequebantur. Am-
bæ tamen liberæ evaſerunt, ope meâ Medicâ adjutæ. Inter alia ſaluta-
ris admodùm iis fuit Balſamus Peruvianus liquidus, ad inteſtina exulcerata
à fæcibus acribus, putridisque vindicanda, & conſolidanda, Clyſteribus
permixtus. Singularem quoque nobilisſimi exotici hujus liquoris virtu-
tem fui expertus, tùm in immoderatis Diarrhœis, tùm dejectionibus cru-
entis, quando reliqua parùm proficerent. Et ſanè admirandus fuit ejus
effectus in adoleſcente quodam, qui atrocisſimis ventris torminibus ni-
mium ſæviter torquebatur, prodeunte cum excrementis, valdè fœtentibus,
ſaniosâ materiâ, inteſtinorum ulcus certò indicante: Mitigari autem illa
nullo pacto poterant, diverſa licet ſopiendis doloribus uſurpata fuerint
methodicè remedia, usque dum Clyſterem ſequentem infundi, atque in-
ſuper iſtius Balſami, cum nucl. Pineis diſſoluti ℈ ß additis Sir. è Cort. Au-
rant. ℥ij. & Sacch. clarific. ℥ß. exhiberi ego, & mecum Medici alii duo
primarii curavimus. Clyſter erat talis:

Rec. Rad. Tormentill.
Symphyti. ãã ℥ß.
Herb. Plantagin.
Burſæ paſtor.
Equiſeti.
Menthæ rubr. ãã mß.
Flor. Roſar. rubr.
Balauſtior.
Anthos. ãã P. j.
Sem. Sumach. ʒij.
Coqu. in aq. font. ſ. q. ad dimidias colatæ ℞. ℥vij.
In quibus diſſolv.
Sacch. Thom. ℥ß.
Balſ. Peruviani c. vitello Ovi ſolut. ʒj.
Succi Plantag. rec. expreſſi. ℥j.
M. F. Clyſter.

Cùm patiens mox levamen exinde ſentiret, poſt bihorium reite-
rari eundem juſſimus, & ſic, Divinâ favente Gratiâ, ægrum jam concla-
matum, priſtinæ ſanitati reſtituimus.

[*Ex Litteris d. 29. Sept. An. 1671. ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh. per-
ſcriptis.*]

Obſ-

Obſervatio LXXVII.
D. LUCÆ SCHROECKII DE
BALSAMI PERUVIANI USU IN DYSENTERIA.

NOn minorem meruit laudem odoris ſuavisſimi efficax hæc, in ſanandis tàm internis, quàm externis ulceribus Medicina, apud Reverendisſimam quandam Illuſtris Cænobii Sacerdotem maximam. Ad quam hinc peregrè evocatus, lecto affixam inveni, correptam febre tertianâ nothâ, cum doloribus dorſum, hypochondria, tibiasque ferè continuò infeſtantibus; conjungebantur capitis infirmitas, lingvæ ſiccitas, reſpirationis difficultas, nauſea & ventriculi imbecillitas; nonnunquam palpitabat cor; ſomnus erat interruptus & perturbatus; urinæ apparebant nunc crudæ, nunc rubræ, mox turbidæ, ſæpiùs ſubſidentiâ ſabulosâ refertæ; alvi dejectiones ut plurimùm cruentæ & purulentæ, haud rarò vermiculis, Aſcaridum formâ, ſcatentes. Ex quâ malorum catervâ etſi corporis vires, in animo ad quævis perpetienda tranquilliſſimo, vigoris ſui aliquid remitterent, nihilominùs natura, opportunis auxiliis adjuta, tot ſuos hoſtes ſuperavit, de iisque glorioſè triumphavit. Quod autem à tàm ſævis ac periculoſis Symptomatibus immunis evaſerit Nobiliſſima hæc Matrona Religioſa, virtutum ornamentis cumulatisſima, non quidem defraudabo planè debitis ſuis præconiis varia uſurpata auxiliorum genera, primas tamen tribuere debeo partes Balſamo proximè ad verum Opobalſamum ſuis dotibus & notis accedenti, quod è noſtris Pharmacopœis quidam poſſidet, hujus ſumſerat Illa per aliquot dies, pro quâlibet doſi ℈ß. c. vitello Ovi leniter coctò ſolut. inbrodii, ſive juris gallinæ, demtâ pingvedine, tepidi hauſtu, ex quo evidens juvamen ſentiebat & percipiebat. Nec mirum, Opobalſamum enim cunctis ferè malis, quæ perpetiebatur Illa, medendo prodeſſe, experimenta Celeberrimorum Practicorum dudum comprobarunt. Hinc apud Ægyptios nullum eſſe Medicamentum, quo magis ac frequentiùs Gens illa medendo utatur, quàm Opobalſamum, quod quidem illi ferè ad omnes morbos ac Symptomata adhibere *Proſp. Alpinus* lib. de Plant. Ægypt. cap. 14. pag. 56. recenſet. In particularibus autem morbis, in febb. à crudis frigidisque humoribus, obſtructionibusq; viſcerum obor-

tis

tis *Idem* commendat pag. ſeq. & cum eo *Joh. Schröderus* Pharm. Med. Chym. lib. 4. claſſ. 2. cap. 373. p. m. 181. Viſceribus putredinum & corruptionis labem emaculare, adeoque Jecore, ac potiſſimùm renibus fœdo abſceſſu laborantibus, inter præſtantiora auxilia præcipuam operam conferre, teſtatur magnus Studiorum meorum olim Promotor, *Jo. Veslingius* in Comment. ſuper citatum Alpini de Pl. Ægypt. cap. 14. pag. 20. & in Vindiciis Opobalſami pag. 37. illius uſu interno vaporum ad caput aſcenſum minui, redintegratâ cibi digeſtione, tradit. Hinc ad Stomachi dolorem, læſam concoctionem, & appetitum abolitum commendat *Paulus Zacchias* lib. 2. de Affect. Hypochondriacâ cap. 15. *Schröder.* l. c. Necnon Aſthmaticos ac Phthiſicos juvare, mulieribusque ſingulare præſidium in Uteri affectibus eſſe, Idem ibid. ut & *Alpinus*, ejusque Scholiaſtes accuratisſimus, perſeveranter aſſerunt. Imò Juventam conſervare *Cluſius* Comment. in *Monardum* cap. 9. commemorat; uſurpandi autem, in hunc finem, illius modum prolixè docet *Alpinus* l. c. pag. 58. Cùm præpotentis DEI auxilio, præſidiis his ſecundum methodum legitimam adhibitis, à tot atrocibus malis liberata eſſet Optima Antiſtita, virium autem aliqua adhuc imbecillitas remaneret, juxta convenientem à me præſcriptam Diætam, corpus Aquâ Magiſtrali confortante ex voto refeci, in ſeq. formâ præſcriptâ:

Rec. Caponem eviſceratum, atque minutim inciſum, lava vino Neccarino, deinde coque in ſ. q. aq. font. ad horam unam.

Rec. Poſteâ Brodii colati ℔iiij.
Vini Malvat. ℔ß.
Spir. Fragor. ℥j.
Aq. Bugloſſ.
Meliſſ.
Lilior. Convall. āā ℥vj.
add. Cort. Citri rec. extimor. ℥iij.
Cinam. acuti. ʒvj.
Macis. ʒiß.
Flor. Roſar. rubr.
Tunic.
Chamæm. Rom.
Meliſſophylli. āā. P. j.
Sem. Fœnic. ʒij.

R Miſce

Miſce omnia ſimul, & per 24. ℥ digere, poſt in XX deſtilla.
Deſtillatum edulcora cum
Sir. è Cort. Aurantior. ℥j.
Jul. Violar. ℥iiij.
Miſc. & d. ad V.

De Aquâ hâc Analepticâ ſumſit ſingulis diebus manè ℥iij. cum tanto ſucceſſu, ut ſecundâ ac tertiâ vice eam renovari curârit, nec in poſterum de recidivâ quicquam conqueſta fuerit.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio LXXVIII.

D. LUCÆ SCHROECKII

DE

JUVENE DE IMPOTENTIA SUSPECTO, FELICITER DEFENSO.

QUinto Februarii die anni hujus 1666. jamjam cum DEO finiendi, Vir Juvenis Dominus N.N. 25. annorum, conſtitutione Corporis Phlegmaticus, mihi, Medico ſuo, confidenter expoſuit, quòd formâ & virtute virginis cujusdam invitatus, erga illam caſtum in animo amorem conceperit, reciprocumque ab ipsâ obtinuerit, quem cum arctiori Matrimonii vinculo nectere, conſentientibus Parentibus & conſangvinitate propinquis, conſtituiſſent, resque eò nunc deveniſſet, ut nuptiæ celebrandæ forent, ſe præter expectationem naturæ ſuæ robore diffiſum, vereri, ut ad præſtandum debitum conjugale habilis ſit futurus, utpotè quod membrum exercendæ veneri dicatum, olim vegetum & robuſtum, jam molli langvore ſolutum experiatur, ideòque hunc defectum profiteri, & vinculum iſtud cum cordolio reſcindere neceſſe habere. Hinc à me petere, ut hujus rei interpretem agerem apud eos, quos verbis ſuis fidem derogare dicebat. Ad quæ reſpondebam: Arduum hoc eſſe negotium, accurato mentis Scrutinio ſubjiciendum, ubi ante omnia ocularis membrorum genitalium inſpectio requiratur, quàm ut concederet, ſvaſi, &, quamvis ob verecundiam invito, perſvaſi. Deprehendi autem illa, quoad externam formam, rectè diſpoſita, niſi quòd flaccidam viderem Spinam virilem;

pro

pro certiori itaque cenſurâ hortatus ſum, manu admotâ erigere eam attentaret; non refragante, ſecuta quidem aliqualis penis intumeſcentia, ſed haud rigida, quin flaccidior & langvidior, ut Clauſtrum virgineum reſerare, ac intimiùs penetrare potens eſſet. Quare eum coram pronubis non abſolutè pro impotente pronunciavi, Conſiliumque dedi, ut Medicam opem ad tempus experiri concederent, futurum forſan, ut Natura commodis auxiliis adjuta imbecillitatem deponat, priſtinum autem virtutis robur viciſſim adipiſcatur, præſertim cùm reliqua Corporis conſtitutio firma ſit & robuſta. Illi verò regerebant, per ſe licere, Juvenem Medicamenta uſurpare vel omittere, neutiquam tamen obligatos ſe futuros deſponſationi iſtius virginis renovandæ, aſt minimè conceſſuros, ut, virilitate fors robuſtiore factâ, aliam ducat, antequam notificari virgini, ejusvè Parentibus, vel agnatis Connubii contrahendi propoſitum, ac licentiam ab iis obtinuerit; quâ conditione poſitâ tùm diſceſſum eſt. Ab eo tempore in peregrinas regiones Juvenis ille profectus, Herbipoli mediâ æſtate in febrem ardentem incidit adeò vehementem, ut de vitâ fuerit periclitatus, ſuperato autem morbo ad patrios Lares rediit, ubi recollectis viribus notabilem corporis mutationem obſervans, ſe ſatis aptum nunc ad congreſſum & actum venereum exercendum futurum ratus, mihi iſtud lætus expoſuit, inſuperque petiit, ut pro pleniori fide literas de mutato ejus ſtatu conſignarem teſtimoniales. Cui reſpondi, me petito non refracturum, ſi priùs indicaſſet, quibus ex ſignis tantum fiduciæ attribuat redintegratæ (pro ſuâ opinione) naturæ. Ille ſtimulo ad venereos amplexus haud rarò interdiu noctuque ſe incitari, membrique virilis erectione validâ affici ajebat, quin ſomniantem interdum cum aptitudine & delectatione pollui confitebatur. Cùm inſtarem, an hæc vera eſſent, quæ enarraret? & an ſecurè eadem litteris hiſcè inſerenda non dubitaret? Omnia certa & non fucata eſſe juratò aſſeverabat. Penſitans igitur mecum, & probè examinans ab ipſo prolata, maximè in re tàm arduâ, fallenti in præſentaneum fortunæ & famæ detrimentum ceſſurâ; & cùm quilibet præſumatur bonus eſſe, inculpatæ præſertim aliàs vitæ, qualis hic νέος ἔπανδρος audit, laude commendatus, fidem iis adhibere non recuſavi. Imprimis quòd haberet faventes ſuorum verborum rationes Phyſicas, quæ ſuſpicionem impotentiæ ab ipſo removere ſufficerent. Cauſæ etenim diminuti coitus, & impotentiæ ejusdem, ſuffragio Clarorum in Arte Medicâ Virorum, inter quos eſt *Foreſtus* l. 24. Obſerv. 18. pag. 586. variæ quidem exiſtunt, aſt ad tres magis principales referri poſſunt, ni-

mirùm vel ad virtutem, potiſſimùm vim imaginativam; vel inſtrumenta generationi inſervientia; vel materiam ſpermaticam: quæ omnia diffuſiùs explicare, temporis & chartæ anguſtia non permittit. *Thonnerus* Obſerv. Medicar. lib. 3. cap. de Impotentia pag. 194. è *Felicis Plateri* Obſerv. ſtatuit, impotentiæ cauſas (ſcilicet naturales, de præternaturalibus, utpotè faſcino, incantamento, vel maleficio, hîc nobis non eſt ſermo) latitare in vaſis ſpermaticis potiùs, quàm exterioribus membris, utrum autem ſit vitium organicum, vel intemperies vel obſtructio, cùm in abſcondito, judicium eſſe difficile. Atqui in hoc ſubjecto præſens corporis ſtatus ſi rationis trutinâ expendatur, apparebit nulli horum vitiorum ſive defectuum culpæ obnoxium eſſe, ſed incolumi gaudere ſanitate. Ætate enim Adoleſcens floret, 25. nativitatis annum vix dum egreſſus; laudabiliori, quàm ante perpeſſam febrem erat, nunc præditus eſt temperamento; omnes partes præcipuas benè temperatas habet; intermediæ partes nullo laborant morbo; vaſa ſeminaria, teſtes, pudendum benè conſtituta ſunt, id quod ex pollutione nocturnâ, diurnâque ad amplexus venereos cum erectione pudendi canalis titillatione præſumitur. Si objiciatur: Anni terminum nondum præterlapſum eſſe, ex quo inhabilitatem ad actum venereum perficiendum faſſus ſit, unde ergò metamorphoſis hæc tàm repentina eveniat, quòd jam potentem ſe jactet? Reſp. Exuperantem in perpeſsâ febre calorem haud leve momentum mutationi factæ dare potuiſſe: notum enim eſt ex Practicorum libris, quòd febris morbos frigidos curet, cui ſententiæ imprimis favet *Hollerius* in Schol. ad Hipp. aph. 26. Sect. 2. dum inquit. Calor quicunque fuerit, ſive externus, ſive internus, ſive naturalis, ſive præter naturam, curat morbos, argumento eſt febrilis calor, qui morbos frigidos, & qui ab humoribus frigidis pendent, curat; rationem mox ſubjungit his verbis: Quia calor febrilis incidit, attenuat, ac diſcutit materiam craſſam, frigidamq; intemperiem, quæ pituitoſi humoris cauſa eſt & effectus, ad calidiorem permutat. Hæc ille. Atqui impotentia maximam partem debilitati vel frigiditati membri, pituitoſâ materiâ ad partes genitales confluente, acceptam referre debet. Ergò novi aut inauditi nihil eſt, ſi naturæ transmutatio à habitu pituitoſo in meliorem & calidiorem per febrem iſtam ſecuta fuit. Pro exemplo inſerviat hiſtoria Senis cujusdam decrepiti apud *Lotichium* in Obſerv. Med. lib. 4. cap. 9. Obſ. 2. Is Octogenario major, cùm priori conjugi defunctæ aliam, & quidem Juvenculam, annorum viginti quinque ſuperinduxiſſet, è gravi periculoſoque morbo eluctatus, Senex ille tan-

tanquam rejuveneſcens, vires tanto robore atque incremento recepit, ut verè è Sene, veriùsque quàm fallax iſta Ovidiana Medea recoxit Aeſacum, Juvenis, inſtar angvis alicujus, evaſiſſe, ſenectamque omnem depoſuiſſe tantùm non videretur, ſed reipsâ exiſteret; veritatem rei eventu comprobante. Convixit enim inſuper aliquot per annos mulierculæ Juvenculæ ipſe tanquam Juvenculus, &, præterquam quòd diſtinctos numero filiolos procrearit deinceps, tàm libidinoſus etiam fortisque eâ parte fuiſſe dicitur, quâ viri ſumus, ut mox Achillem æquipararet, uxorique vix ferendus, etiam Proteſilào, quod ajunt, exhiberet ſe gratioſiorem. Similem caſum de quodam cano & edentulo Concionatore Dano rejuveneſcente nova Francofurtenſia nundinarum Autumnalium anni 1655. pag. 79. perhibuerunt. Exinde ſubſumi poteſt, quòd ſi hæccè in ſenibus contigerunt, cur non faciliùs in junioribus eadem accidere queant. Et forſitan in præfatâ noſtri adoleſcentis ad erigendum membrum inſtitutâ exploratione, verecundia & timor haud leve obſtaculum præbuerunt, quò minùs voluntati obſecundarit veretrum, quia per illa animi pathemata, Spiritus revocati, erectionem impedire potuerunt; mirum enim eſt, ſecundum *Pauli Zacchiæ* Quæſt. Medico-Legalium lib. 3. tol. 6. quantoperè Animi paſſiones vehementes in re venereâ operentur; unde *Alex. Benedict.* ſuæ Pract. lib. 24. cap. 12. Scimus, inquit, quosdam cùm in venere conjugali eſſent vel promtiores, factâ inter eos de re triſti mentione ita ab opere imperfecto ſolitos deſurgere, ut veluti intermortuum langveſceret genitale membrum, quosdam in coitu ſordidum auditum verbum de venereo diverticulo deturbat, alios verecundia tenet, nonnullos metus ipſe, tot modis ſuſpenditur cum animo coitus. Quod de erectione membri absque illo clarisſimis verbis explicat *Horat. Augen.* Epiſt. & Conſult. Med. lib. 3. pag. 404. Medicum Judicem & arbitrum verbis ſequentibus admonendo: Cave ne aberres: ex hoc actu (applico ad noſtrum) concludens, nunquam anteà erexiſſe, nec de cætero erecturum. Quia certè neque hominibus maximè venereis ſemper erigitur, cùm volunt: hoc quidem non eſt in noſtrâ poteſtate. Et ut ſententiam ſuam *Augenius* firmaret, addit: Repeto, ex eo quod quispiam aliquando non erigat, non tollitur erigendi potentia alio tempore: alioquin omnia dirimerentur matrimonia, cùm neminem eſſe ſciam profitearque, cui aliquando ejuſcemodi non contingat caſus. Hucusque Augenius. Concludo igitur & credo, quod ſi amore reciproco fuerit potitus noſter juvenis, per jus matrimonii caſtum ac legitimum,

tûm debitum conjugale ſit ſolutorus expeditè, ubi elangveſcentem venerem inprimis excitabunt amplexus, quibus monitore *Foreſto*, ſubinde grata & formoſa blandaque Conjux proniorem maritum excipiat; cùm, ſi *Zacchiæ* l. c. mihi pag. 8. verbis authoritatem tribuimus, etiam calore naturali ad coitum deſtituti, à fœminæ interdum formoſitate (& blanditiis) excitati, ad Coitum perfectè moveantur. DEUM quæſo, ut felix illi (ſi voti reddetur compos) fiat concors & alterno fœcundo Amore læta cum ſuâ nymphâ cohabitatio, inter humana bona maximè exoptanda beatitudo. Dabam Auguſtæ 27. d. Decembr. anni ad caſum vergentis 1666.

(L.S.) Lucas Schröckius Med. D. & Reipubl. Auguſtanæ Phyſicus juratus, Coll. Med. p.t. Dec.

Redintegratam ſic ſentiens naturam ſuam lætæ indolis adoleſcens, primam Sponſam ad novas iteratò ſollicitabat nuptias, ſed cùm reſponſo illum non dignaretur, & ſic tacitè connubium refugeret, aliam virginem venuſtam, aſſenſum præbentem, poſt cauſam ex literis hiſcè ſufficienter cognitam, Eccleſiaſtici fori Judice, matrimonio ſecum junxit; ex quâ anni curriculo filiolum ſuſcepit, paterque factus eſt. Pariter ſecundâ ac tertiâ, in concordi conjugio, prole ditatus, ſanitate inculpatâ is cum uxore ſuâ fruitur.

[*Ex præfatis modò Litteris.*]

Obſervatio LXXIX.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII

EX

OCYMO NON NASCI SCORPIONES.

NOtum eſt, partim ex Veteribus *Chryſippo, Diophane, Plinio*, quos citat *Paræus l.19.c.3.* ex Baſilico, herbâ, inter duos lapides contrito, & ad Solem poſito, prodituros Scorpiones; partim ex recentiorum ſuffragio, quos inter *Helmontius* non ſolùm ejuſdem meminit *Tumul. Peſt. p.m.173.* ſed & expreſsè ex Baſilicone & fracedine lapidis Scorpiones generari aſſerit, *poteſt. medicam. n.37. p.m. 295.* imò in tracta-

:ractatu, *imago fermenti §. 13.* propriam in contradictorio, ut vocant JCti, :itat experientiam, & proceſſum latiùs deſcribit. Huic parallelum locum ıabet *Höferus Hercul. Med. l.2. c.1. p.110.* citans experientiam cujusdam Pharmacopœi, qui paucis mutatis circumſtantiis eodem ferè modo pro:edens produxerit Scorpiones, ipſis ex Italiâ translatis ut Ovum Ovo ſimi:es, quos ad parem omninò uſum ſervaverit.

Quin in tantum increbuit apud omnes adeò Autores de hoc aſſertio, ıt & *Hollerius lib. 1. de morb. intern. c. 1. p. 3.* ſcribat, cuidam Italo ex frequenti odoratu Baſilicæ herbæ natum Scorpionem in cerebro, vehemen:esque dolores & longos, mortem denique ipſam attuliſſe. Et celeberrinus *D. D. Michaëlis p. m.* idem Lipſiæ experimento comprobatum eſſe in *MSS. ſuper Schröderi Pharmacopoliam* affirmat. De quibus videri latiùs poteſt *Caſpar. Hoffmann. Tr. de Medicam. Officinal. l. 2. c. 31. p. m. 122.* qui:dem affirmat, & teſtimonia alia adducit.

Cùm verò generatio hæc æquivoca, ut audit in Scholis, ab aliis, v. g. *Camerario*, ſub Baſilico, &c. in dubium vocetur, operæ pretium viſum uit, id experimento ſubjicere, ut ſi verum eſſet aſſertum adeò vulgare, ut :uriosa mens ſaturetur, & cauſam inveſtiget ulteriùs, vel contra ea, ſi voto eſpondeat minùs, quia, ipſo dicente *Hippocrate*, καλὰ καὶ ταῦτα μαθήματά ἐστιν, ἃ πειρηθέντα ἐφάνη, καὶ δι' ἅπερ ἠπορήθη. *Pulcrum eſt etiam ea addiſcere, quæ in experimentum aſſumpta ſucceſſu caruerunt, & cur ſucceſſum non habuerunt.*

Ideòque Menſe Auguſto 1671. ad *Helmontii* proceſſum accuratè attenlens, Ocymum recens ex horto decerptum contudi, trivi, atque inter lateres binos, adæquatè ſe contingentes, foſſulâ in medio ſtudiosè priùs præparatâ, recondidi, & Soli expoſui. Inde non poſt paucos ſolùm dies, quibus id promittitur communiter, ſed poſt aliquot Septimanas etiam effectum nullum vidi. Herba ipſa quidem fracedinem & ſitum contraxit, nullus verò Scorpius viſendus fuit.

Non dubito etiam frequentatâ experientiâ, quam in poſterum repe:am ulteriùs, fruſtrà ex vegetabili hoc expectari animalia. Aliàs Ocymum ıoc tranſire etiam poſſe in Serpillum, aſſerit *Theophraſtus Ereſius*, quod :um aliis etiam incudi experientiæ ſubjiciendum reſtat.

Si certum eſt, non produci inde poſſe Scorpiones, veriſimile videtur, :rrorem inde hauſtum fuiſſe, quòd viderint Autores, Scorpiones ſub fictilibus, in quibus Baſilicum colitur, lubenter ſtabulari, quod in Italiâ obſervare non eſt rarum.

[*Ex Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh. 5. Octob. 1671.*]

SCHO-

SCHOLIUM.

De producendis ex Ocymo Scorpionibus, res mihi valdè ſuſpecta videtur. Tradit quidem *Florentinus Græcus* Ocymum manſum & in Sole poſitum Scorpiones generare; & *Plin.* N. H. l. *2.* c. 12. tritum Ocymum ſi operiatur lapide Scorpionem gignere, commanducatum & in Sole poſitum vermes afferre. Alii ipſum celerrimè paucis diebus Scorpiones generare, ſi tritum in ollam inanem immitteretur, & potiſſimùm ſi quis quotidiè ollam ad Solem calefecerit, quod tamen falſum eſſe ſcribit *Gal. l. 2.* de Alim. fac. c. *56.* cui quoque ſuffragari videtur exactiſſima Tua enchiriſis optato fruſtrata effectu. Quòd ſi tamen aliquando felicem accidiſſe eventum graves teſtentur autores, crediderim in Ocymo Italorum cui caſualiter vel ipſi Scorpiones exigui vel eorundem ſemina & ova adhæſerunt, quæ calore ſolis deinde excluſa & in perfectam magnitudinem perducta raræ hujus metamorphoſeos fuêre autores, eveniſſe: familiare enim eſt in Italia Scorpiones arboribus, herbis, floribus ac plantis copiosè inſidere. Hinc illud de Ocymo noſtro, in terris hiſce Scorpionibus deſtitutis minimè expectandum. Non negarim tamen alios ſui generis vermiculos (de quibus quoque intelligo Plinium) ex noſtro quoque Ocymo generari poſſe: nulla enim herba eſt, ipſis etiam amaris non exceptis, in qua non minutiſſimi vermiculi, microſcopii ope videntur, qui mox in papilionem vel alterius inſecti volatilis ſpeciem degenerant, teſte *Kirchero* Scrutin. Peſt. S. 1. c. 7. §. 1. Exp. 3. & vermes in plantis & arboribus quotidiana demonſtrat experientia ocularis: immò Salviæ quoque externam ſuperficiem totam opertam, veluti aranearum texturâ quâdam, intra quam ingentem minutiſſimorum animalculorum fœtura comparebat, idem obſervavit per microſcopium *Kircherus* l. c. & in Mund. Subterr. l. 12. S. 2. c. *6.*

[*D. Jung. in Litteris ad D. Wedelium Viennâ d. 19. Novemb. 1671.*]

Obſer-

Obſervatio LXXX.

D. CÆSONIS GRAMMII DE

FOETU IN UTERO PUTREFACTO ET USU VINI MEDICATI PER PARTES EXCLUSO.

Fœminæ 37. annorum, quæ in priori conjugio 4. vel 5. pepererat liberos, alteri marito nuptæ incipit ſenſim abdomen intumeſcere: quia verò nihilominùs ſanguis ſtatis menſium periodis fluebat, (quanquam multò, quàm anteà, parciùs) an uterum gereret, ipſamet anceps hærebat; niſi quod poſteà evidens fœtûs in utero motus, quem ſatis validum ſentiebat, ipſi ſcrupulum hunc eximeret. Sanguinis tamen fluxu etiam poſt motum perſeverante, meum ſuper hâc re conſilium coràm expetiit. Ego verò tàm propriâ, quàm celeberrimorum Medicorum Obſervationibus (quas *Jo. Schenckius* Obſ. Medic. lib. 4. Obſ. 20. collegit) edoctus, nonnunquam fœminas præſertim plethoricas etiam toto uteri geſtationis tempore, idque citra offenſam matris & fœtûs, menſtruum fluxum pati ediſſerebam, ſimulque autor eram, quia magnâ eam ſanguinis mole premi videbam, ut venæ ſectionem in brachio inſtitueret ad revellendum ab utero ſanguinem, ne fœtus nimiâ ejus quantitate ſuffocaretur, & ſedulò, quod ipſi præſcribebam, ex modicè aſtringentibus & fœtum roborantibus compoſitum Medicamentum in uſum vocaret: imò ſi neque ſic ſanguis ſiſteretur, ut V. S. in brachio iteraret. Verùm cùm ſanguis compeſci non poſſet, quin per uterum ſeſe exoneraret, & motus inſuper fœtûs planè evaneſceret, tempusque pariendi juxta ipſius calculum elapſum jam eſſet, fœtum emortuum eſſe ſuſpicabatur. Quam ipſius opinionem cùm manifeſtiſſima putredo per corpus ipſius ſeſe diffundens tetrumque ſpirans odorem, & præcipuè in animâ præter modum & ſolitum fœtente ſeſe exſerens, & pondus uteri, quo plumbi inſtar ſeſe gravari, querebatur, non obſcurè confirmarent: propinabam ei, quia vires integræ id ferebant, vinum medicatum ex pellentibus, artemiſiâ præſertim rubrâ, ſabinâ, myrrhâ, caſtoreo, croco & purgantibus conſtans, quod cùm per aliquot dies biberet mulier, oſſa fœtûs mutilata (quæ inter, Cranii fruſtula, Os humeri & femoris dignoſci poterant) parteſque carneæ planè putridæ ex utero fuére rejectæ: quibus ego viſis, præſertim cum vires paterentur, uſum vini continuandum ſuaſi, &

ſi, & tantum eo obtinui, ut excluſo tandem per partes fœtu Uterus & abdomen ad priſtinam redierint parvitatem, mulierque ſanitati ſit reſtituta.

[*Ex Litteris d. 7. Octobr. 1671. ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh.*]

Obſervatio LXXXI.

D. CÆSONIS GRAMMII

DE

FONTICULIS IN CAPITE UBI SUTURA CORONALIS SAGITTALI COMMITTITUR.

AUtores quando loca, in quibus Fonticuli parari ſolent, determinant, primo loco capitis faciunt mentionem, in quo in eâ regione, ubi ſuturæ coronalis & ſagittalis concurrunt, fonticulos inuri jubent, eosque in multis magnis & chronicis morbis plurimum commodi præſtitiſſe ſæpisſimè obſervarunt. In Hollatiâ verò noſtrâ, licet aliàs in brachiis, femoribus & tibiis frequenter fonticuli excaventur, iſti tamen, qui in capite fiunt, in uſu non ſunt, imò ægri ab iis adeò abhorrent, ut difficillimè ad ulcuſcula talia paranda ſe adduci patiantur: cùm tamen in plurimis morbis & Symptomatibus auxilium nobis ab iis polliceri poſſemus. Præſertim in Cephalæâ inveteratâ Scorbuticâ certum levamen eos afferre, in illuſtri virgine obſervavi. Quæ cùm per multos annos cum vehementisſimis capitis doloribus conflictata eſſet, qui de die quidem tolerari quodammodò poterant, de nocte verò ita ingraveſcebant, ut omnia tàm interna, quàm externa remedia eluderent, & ægra iis non ampliùs eſſet perferendis; multis tandem rationibus ei acerrimè aliàs reluctanti perſvaſi, ut in fonticulum in capite excitandum conſentiret. Loco itaque, ubi Suturarum Coronalis & Sagittalis eſt concurſus, abraſis capillis, præviâ maſticatione & digiti longisſimi, carpo ad naſi radicem poſito, extenſione, inveſtigato, cauterium potentiale admotum eſt; cujus virtus adeò altè penetrârat, ut cum eſchara excideret, ablato pericranio nudum os appareret: ad eam enim profunditatem, ad quam Antiquos quoque uſſiſſe legimus, fonticulos deſcendere neceſſe eſt, ſiquidem affluentes humores evacuare ritè debent, & doloris (quem aliàs pericranium remanens, dum globulus vel piſum ſemper ad id alliditur, excitat) expertes eſſe. Vix

4. Se-

4. Septimanas Fonticulus fluxerat, cùm dolores jam inciperent mitigari, qui progreſſu temporis ita evaneſcebant, ut nobiliſſima ægra benè haberet, & per quatuor annos ſuperviveret: quibus exactis cachexiâ Scorbuticâ correpta obiit, de capite vel ad ultimum usque vitæ articulum nunquam conqueſta. Confer Bartholin. Act. Hafn. Vol. 3. p. 22.
[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio LXXXII.

D. GEORGII SEGERI

DE

ANATOME COLICA BILIOSA EXSTINCTI.

MAtthæus *Rümplerus*, Judicii Suburbani Aſſeſſor, vir probus & pius, conſtitutionis calidæ & ſiccæ, doloribus vagis in abdomine ſæpè corripiebatur, quos tamen Enemate ſibi familiari, atque à Beato Meiſnero noſtro in ſimili caſu olim jam ei ordinato diſſipare conſveverat. Idem hoc anno 1671. quem ætatis ſuæ ſeptuageſimum numeraverat, poſtquam per aliquot dies de doloribus infimi ventris, non tamen adeò gravibus, ut decumberet, conqueſtus eſſet, tandem die 27. April. è horto ſuo domum rediens, circa veſperam horâ poſt quintam mediâ, tàm enormes paſſus eſt dolores, ut lecto ſuo ſe committere coactus fuerit. Adhibuit mox in ſubſidium Enema conſvetum, quod, cum nihil levaminis ei attuliſſet, iterare juſſit. Dum verò Pharmacopœus ejus præparationem molitur, urgentibus doloribus, iisque atrociſſimis, me ad ſe invitat. Adſum, & ægrum, cujus extremitates omninò frigebant, & qui totus copioſo ſudore frigido ferè diffluebat, de infixis in hypogaſtrio doloribus miſerè conquerentem audio, ſimul quoque arteriæ motum juſto celeriorem deprehendo. Repetitur Enema, quod plurima Scybala educens, aliquale levamen afferre videbatur. Sed redeuntibus graviſſimis doloribus, tertium Enema, ex anodynis imprimis paratum, injicere jubeo. Simul quoque varia interna atque externa adhibeo. Sic quidem interdum per aliquot intervalla remittere videbantur dolores, qui tamen poſteà atrociores rediére. Et licet tandem ad ipſa quoque narcotica deſcenderim, eaque in deſperato hoc malo ſatis copioſè exhibuerim, ſimul quoq; quartum Enema applicare juſſerim, ne tantilli tamen temporis inducias obtinere licuit.

cuit. Unde viribus planè proſtratis,poſtquam ultimâ ante mortem horâ, primùm quidem ſubviridia, mox atra vomitu rejecit, tandem die 28. Aprilis circa horam quartam matutinam placidè obdormivit. Quamvis autem Colicâ bilioſâ eum extinctum fuiſſe pronunciaverim, attamen quia mox poſt mortem abdomen,aliàs attenuatum in immenſum crevit, ſuſpicio apud conſangvineos de veneno aſſumto fuit orta, quæ nobis licentiam viſcera ſcrutandi ultrò conceſſit. Vocatur igitur Chirurgus *Antonius*, qui ubi primùm cæpit incidere abdomen, gravis erumpens fætor magnam adeſſe corruptionem indicavit. Et meritò. Nam Peritonæum cum Omento adeò erant corrupta, ut ad levisſimum tactum rumperent. Inteſtina, præſertim tenuia, cum Colo, nigerrima apparebant: Quorum iſtud flatibus, illa materiâ quâdam ſubluteâ, eaque craſſioris conſiſtentiæ, repleta erant. Pancreas totum ulceribus nigrioribus obſitum fuit. Hepatis ſima pars nigricans, gibba pallida viſa; quarumiſta ſteatoma, ſesqui pugni magnitudinem excedens, continebat. Veſica bilaria liquore flavo turgebat. Lien pallidus, quâ parte omento annectitur, plurima fovebat ulcera nigricantia. Ventriculus cum Veſicâ urinariâ & Ureteribus vacua & ſanis ſimilia obſervata. Renes ſani nihil monſtri alebant. Reliquas partes moleſtisſimus fætor luſtrare prohibuit.

[*In Litteris d.13. Octobr.1671. ad D.Ph.Jacob.Sachs à Levvenh. datis.*]

Obſervatio LXXXIII.

D. SAMUELIS LEDELII DE

SUDORE POST MORTEM.

ANtiquâ pietate & fide Paſtor, in diſtrictu Züllichenſi Marchiæ, Scorbuticus, ſuccoſus, naturâ Melancholicus, ætatis 43. annorum, vitæ ſedentariæ mancipatus, à primis juventæ annis fuerat excruciatus Melancholiâ hypochondriacâ, ephialte, inſomniis moleſtiſſimis. Hic præter dictos annuatim invadentes Paroxyſmos Melancholicos, à tali quodam præteritâ æſtate circa Sirium tàm vehementer corripiebatur, ut ad deſperationem ferme redigeretur. Durabat idem Paroxyſmus duos menſes cum vigiliis moleſtiſſimis, ita ut maniam minaretur; dabatur Laudan. Opiat. à gr.iij. ad 6.7. & plura absque notabili effectu. Sudor aderat continuus, ut inde etiam obſeſſum ſe clamaret æger, non capiens, unde tàm copioſus latex reſtagnaret. Fonticulum alebat geminum, qui uterque parùm fluebat, immò penitùs exareſcebat: Vires paulatim decreſcebant,

bant, tandem Epilepſia triduana miſeræ huic vitæ triſtem addebat Cataſtrophen. Vix animam efflaverat, en ſudor copioſiſſimè erumpebat, faciem cum toto madidam reddens corpore: guttulas linteo abſterſas aliæ ſtaſtim excipiebant, ad quartum usque diem, quo urna claudebatur.

[*Ex Litteris d. 3. Novembr. 1671. Vratislav. miſſis.*]

Obſervatio LXXXIV.
D. SAMUELIS LEDELII
DE
VERME BICIPITI.

Ridiculum fermè eſt, quod refero. Ruſticus è Ducatu Croſnenſi plures conſuluerat Medicos ob Cardialgiam & dolorem lancinantem circa umbilicum: tandem meos ſalutat Lares, malumque ſuum cum Medicorum conſiliis ordine recenſet. Præſcribo evacuans in formâ potulentâ, quod ex Pharmacopolio illicò ſecum aufert, cùmque altero lapide à civitate diſtaret, moræ impatiens arripit vitrum, probèque liquorem exhaurit, putans operationem differri eò usque, dum iter hoccè eſſet emetitus: acriter itineri inſiſtit: vires Medicamenti motu excitatæ, operatione viatorem interturbant. In iſthâc evacuatione excluſit ſimul vermem bicipitem, digiti longitudinis, horridioris adſpectus, quem dum conſpicit in excrementis, pedem promovet, hoſpitemque hunc dolorum ſuorum autorem laſſior quidem, ſed omnimodè ſanus relinquit.

[*Ex Litteris modò citatis.*]

Obſervatio LXXXV.
D. SAMUELIS LEDELII
DE
COCHLEIS VOMITU REJECTIS.

Ancilla 20. annorum laborabat Cardialgiâ cum tumore abdominis & difficultate reſpirationis; quærebatur cauſa, aderat nulla prægnans, dabatur evacuans lene absque notabili ſucceſſu, fortiora accerſebantur, & ἄνω καὶ κάτω rejiciebantur plures Cochleæ

minutulæ, quas deinceps Chirurgus exſiccatas ſibi reſervavit. Cauſam exhibebat lactuca herbacea non lota, humiditate cochlearum prolificâ imbuta, mediante calore ventriculi animata, & inſolito partu excluſa. Vivit adhuc pancraticè hæcce cochlearum genitrix.

Obſervatio LXXXVI.
D. SIMONIS SCHULTZII
DE
CALCULO VENTRICULI.

HAbeo ex certâ relatione viri fide digni p.m. Reverendi Johannis Kitellini, verbi divini Miniſtri & Concionatoris Polonici Thorunenſis, quod in tractu quodam Poloniæ noverit virum quendam Nonagenarium in pago habitantem, qui affirmabat, ſe à trigeſimo vitæ anno usque ad ſeram ætatem ſingulis diebus horis matutinis hauſtum aquæ frigidæ ſcaturientis ebibiſſe, nullâque notabili ægritudine ab illo tempore unquam infeſtatum fuiſſe, certòque ſibi perſuaſiſſe, potationem iſtius aquæ ipſius tùm ſanitatis, tùm vitæ longævitatis cauſam haud minimam extitiſſe: donec tandem paucis ante mortem diebus acerbum dolorem circa ventriculi regionem percepiſſet, in cujus, poſt obitum, diſſecti fundo calculus nucis avellanæ magnitudinis repertus eſt, reliquis viſceribus omnibus optimè conſtitutis. Simile quid annotarunt *Gentilis* Comment. in *Avicenn.* lib. 4. fen. 1. Tract. 2. cap. de febr. Sextanâ. *Nicol. Florent.* Serm. 5. Tract. 4. cap. 53. *Cardan.* Contradict. 9. lib. 2. Tract. 2. Item de Subtil. lib. 2. Præter hos congeſſerunt alios teſtes *Marcell. Donatus* Lib. 4. Hiſt. Med. Mirab. cap. 30. & *Joh. Georg. Schenkius* Lithogen. Pathol. Hiſt. cap. 8. quos benevolus Lector conſulere poterit.

[*In Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh. d. 17. Nov. An. 71. datis.*]

Obſervatio LXXXVII.
D. SIMONIS SCHULTZII
DE
OMNIBUS PLANETIS UNO EODEMQUE TEMPORE IN COELO VERE APPARENTIBUS.

CUm Lugduni Batavorum Studiorum gratiâ Anno 1649. commorarer, rogatus ſum ab Amico meo ſingulari Samuele Carolo Köchelio Prag-

Praga-Bohemo, Mathematico inſigni die 19. menſis Martii, ut unà cum eo & aliis ſibi notis amicis Obſervatorium Academicum aſcenderem ad aliquid ſingulare videndum & obſervandum. Convenimus itaque loco & tempore prædicto, Horâ mediâ ſextâ veſpertinâ, ſcilicet, Nicolaus VVitte Rigenſis Med. D. & jam Reipubl. Patriæ Phyſicus Excellentiſſimus, &c. Joſephus Securius, Moravus, Med. D., Johannes de Bois, Paſtor Leidenſis Gallicus, M. Thomas Schulz, Rigenſis, Tobias Scholz, Thorunienſis, Mathem. Cultor indefeſſus, Chriſtianus Stegmann, Marchicus, Jacobus Vogt, Thorunienſis, & alii quidam Batavi, ubi circa Horam ſextam ſuprà nominatus Köchelius nobis ad oculum demonſtravit, Planetas omnes uno eodemque tempore, nempè ♃vem, ♂tem, ♄num (qui horâ mediâ octavâ ejusdem diei cum Lunâ in conjunctione erat) ☽nam, ♀rem, ☿rium (quem Nicolaus Copernicus, magnus ille Mathematicus, nunquam obſervare potuit) Sole verò jam ad occaſum vergente. Rarum id eſſe, nemo, opinor, diffitebitur.

[*Ex Litteris modò laudatis.*]

Obſervatio LXXXVIII.
D. SIMONIS SCHULTZII
DE
DYSENTERIA LETHALI EX ESU BRASSICÆ CAPITATÆ NOXIO RORE INFECTÆ.

EXulceratio inteſtinorum, Dyſenteriæ nomine veniens, quam *Celſus* lib. 4. c. 15. inteſtinorum tormina appellat, eſt plerumque morbus Epidemius; interdum tamen etiam tantum certæ temperaturæ ac conſtitutionis homines invadit: inter cujus cauſas remotas Practici non ſolùm fructus præſertim autumnales, aliosque cibos pravos & inſolitos, ſed etiam aquas, aërem & influxus aſtrorum recenſent. De quibus inter reliquos videatur *Foreſtus* Obſerv. Medic. lib. 22. Obſ. 3. *Amat. Luſitan.* Cent. 3. Curat. 35. in Schol. *Aëtius* tetrab. 3. Serm. 1. c. 45. *Baccius* lib. 12. cap. 9. *Hippocr.* lib. 3. Aph. 11. *Sennertus* Med. Pract. lib. 3. part. 2. Sect. 2. cap. 7. Nos quicquid hâc in materiâ ipſi obſervavimus, annotatione dignum fore judicamus. Anno 1654. die 7. Auguſti profecti ſunt nonnulli Patresfamiliâs cum conjugibus & liberis recreationis gratiâ villam Gremboczin milliari Germanico à Thorunio diſtantem, ibique pernoctantes, in prandio ſe-

quentis

quentis diei comederunt de braſſicâ capitatâ adhuc novellâ & tenerâ cum butyro recenti & pipere frixâ paulò largius; poſt cujus eſum primâ ſtatim nocte omnes ferè de graviſſimis torminibus conqueſti ſunt, quæ deinceps Dyſenteria periculoſa comitabatur. Qui itaque ſani Thorunio egreſſi, poſteà omnes fermè ægri paucis exceptis domum reverſi ſunt: plerique tamen adhibitis opportunis remediis poſt aliquot dies per Dei gratiam evaſerunt; Sed duæ Matronæ, una Catharina Puſchia Johannis Hübneri, Conſulis Thorunenſ. jam piè defuncti conjux cum duobus filiis, altera Dorothea Steuvveria, Martini Lochmanni etiam piè demortui, civis & Mercatoris hujus loci conſors, vehementiâ morbi extinctæ ſunt. Cujus quidem cauſam non tàm ipſi braſſicæ, quàm ei adhærenti viſcido & fœtido cuidam rori adſcribimus, quo illa planè imbuta, aliàs naturâ flatulenta, ventriculo & inteſtinis adeò nocivam vim impreſſit, quæ inquinamenta, ſi coqua aquâ limpidâ benè abluiſſet, cibus ille procul dubio innoxius fuiſſet, ceu poſteà compertum, ipſaque coqua confeſſa eſt. Adſtipulatur hiſce *Ariſtoteles*, qui Sect. 1. Problem. in fine, morborum alios ab igne, alios à rore creari ſtatuit. *Plutarchus* Quæſt. Natur. Qu. 6. ita ſcribit: Habet ros vim quandam rodendi: hinc roris potus graciliores reddit potantes, & pingues mulieres tenuibus veſtimentis, aut lanis rorem excipientes videntur eo nimias carnes conſumere. Huc pertinet illud *Theocriti* in Thyrſide de vetulâ macrâ: *Roréne vivit more cicadæ.* Similiter rorem terræ noxium proponit *Plinius* lib. 21. cap. 17. dicens: *paluſtribus deſertis nocturnos rores nocere.* Idem lib. 18. cap. 29. *ne ros ſatis noceat*, inquit, *ſarmenta aut palearum acervos & evulſas herbas, fruticesque per vineas camposque cùm timebis, incendito: fumus medebitur.* Sed omnium optimè *Albertus* cap. 14. rorem dicit aliquando herbas ſiccare. Quia, inquit, quicquid eſt ex vapore habente multum humidi aërei & ſubtilis terreſtris ſicci, tùm frigore temperato pingueſcit humidum aëreum, unde fit ros viſcoſus ad modum mellis. Ipſo autem delapſo ſuper herbas, actione Solis evaporat humidum, & terreſtre ſiccum comburitur, & ita ſuâ ſiccitate exſiccat herbas & folia, & inducit ſterilitatem. Ex eodem rore aliud addit nocumentum: oves, inquit, avidè depaſcunt herbas dicto rore affectas ob mellis ſaporem, unde fluxu ventris moriuntur. Ex aliis ſi poſt copioſum rorem Sol ferventior fuerit, plantas ad marcorem adducit, exhauſto ſpiritu, quo fovebantur, niſi pluvia ſuccedat. Si importunè, inquiunt, cadat, plurimùm obeſt. Nam meſſes ſolet corrumpere, præſertim ſi pluribus diebus cadat. Eſt enim ros calidus & humidus, quæ qualitates ſunt principia putrefactionis; aqua autem frigida eſt

&

& à putrefactione præſervat. *Sueſſanus* de Sign. Serenit. cap. 5. ita ſcribit: Pannus lineus lotus cum noctu capitur à rore, redditur lacerabilis, quia ros illum putrefacit. Confer cum his ea, quæ *Franc. Reſta à Talleacotio* in Meteorologiâ ſuâ de igneis, aëreis aqueisque corporibus lib. 3. cap. 12. hanc in rem pulchrè congeſſit.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio LXXXIX.
D. SIMONIS SCHULTZII DE
CURATIONE FEBRIS MAGICA S. PER TRANSPLANTATIONEM.

HOneſta Matrona adhuc Juvencula ANNA Paliura, viri, dum viveret, integerrimi, Johannis Rechenbergeri, civis & Mercatoris Thorunenſis conjux, Anno 1661. Menſe Majo, Febre Tertianâ ſimplici correpta, eaque (variis remediis à nobis s. a. fruſtrà adhibitis) usque in Junium protracta, moræ impatiens, ſuaſu cujusdam mulierculæ inſciis nobis ſequenti remedio uſa eſt: Subſecavit ſcilicet manuum pedumq; ungues (ad modum fermè à Johanne Schrödero in Pharmacopœia Med. Chym. lib. 5. claſs. 1. cap. 23 propoſitum) eosq; in linteolo colligatos caudæ tincæ piſcis alligare juſſit, poſteàque halitum ori ipſius ter inſufflavit, atq; ſic piſcis cum additione verborum quorundam à vetulâ illâ Viſtulæ fluvio urbem præterfluente immiſſus eſt. Mirum ſanè dictu, quod à remedio hoc nullus ampliùs Paroxyſmus febrilis ægram invaſerit; Sed illa volens vitare Charybdin in Scyllam verè incidit miſera, in locum enim febris dolor Colicus atrociſſimus ſucceſſit, qui tanto moleſtior fuit, quod ſine intermiſſione duraverit, & vix ſelectiſſimis remediis poſt multos dies ceſſerit: ita ut ægra præ illo dolore priſtinam febrem aliquoties ſibi optaverit. Cujus quidem curationis rationem hucusque nullam invenire potui. Sed talium ferè curationum ſeu transplantationis morborum exempla, demonſtrationes & rationes curioſus Lector inveniet apud *Robertum Flud* aliàs à Fluctibus in Philoſoph. Moyſaicâ Sect. 2. lib. 3. membr. 1. cap. 3. 4. & 7. Similes etiam curationes repeiuntur in Opuſculis Germanicis Chymico Magico-Medicis *Johannis Pharamundi Rhumelii*: in Curâ Magneticâ Herniar. cap. 5. Cura Podagrica Magica cap. 6. in Medic. milit. cap. 4. item cap. 11. 12. 13. 15. 16. 18. 19. 20. 21. vide et-

de etiam *Phil. Theophr. Paracelſ.* Oper. Germ. Part. 4. p. m. 227. & alibi. Item *Thom. Bartholin.* Hiſt. Anat. & Med. rar. Cent. 3. Obſ. *66.* & Cent. *6.* Hiſt. 53. Hîc mihi in memoriam venit vidua Novo-Oppidana Thorunenſis Benigna Reichia, quæ, cùm ſæpiſſimè, dum viveret, ab Ictero defœdaretur, ex diuturno uſu Medicamentorum eorundem pertæſa, tandem urinam propriam ipſo die, quo emiſſa eſt, acervo formicarum ſuperfundendum curavit, & hoc modo, morbum transplantando, ab eo liberata eſt; quod quidem remedium ei tantùm dicis cauſâ propoſui, ſed illa experientiâ propriâ veritatem ejus confirmare voluit. Quâ ratione purgatio per transplantationem inſtitui debeat, proponit ejus aliquot exempla *Johannes Tilemannus* in Appendice de materiâ Medicâ ad Aphor. Hippocr. Therapeut. p. m. 250. Addo hiſce, quæ veriſſimè obſervavi in Moniali quâdam, ſcilicet Conſtantia Sibylla à Ludingshauſen VVolffia, Monaſterii Culmenſis Ordinis S. Benedicti Prioriſſa, habente catellum nigrum, cum ipsâ in eodem lecto cubantem, qui, quoties illa ægrotat, toties ille malè habet, nihil comedit neque bibit, ſed vomitus patitur, tàm diu donec illa ſe melius habere percipiat. Quibus adnectenda ſunt notatu digna verba Excellentiſſimi *Bartholini* loco ultimò citato ſequentia: Ego duarum cauſarum hîc concurſum deſidero, Attrahentis animalis calorem, & morboſi corporis effluvia, niſi tertiam addere placuerit, occultam animalium potentiam, quæ pro individuorum varietate eſt diverſa, ſæpiùs tamen illis animalibus fortius ineſt, quæ cottidianâ conſuetudine & ciborum ſimilitudine hominibus ſociantur.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio XC.
D. SIMONIS SCHULTZII
DE
SINGULARI CRISI.

Vivit adhuc hodiè in urbe hâc noſtrâ Honeſta Matrona Eva Schvveikhartia, Georgii Behmii Uratislav. civis & Mercatoris Thorunenſis conjux, quæ Anno 1665. menſis Auguſti die 22. poſt puerperium graviſſimâ Epilepſiâ corripiebatur, à quâ illa per Dei gratiam & probatiſſimorum Medicamentorum uſum à nobis in totum liberata in hunc usq; diem benè valet, relictis à morbo per Criſin in ſiniſtri cubiti carne muſculoſa tribus glandulis, quarum duæ nucis avellanæ magnitudinem

dinem æquant, tertia paulò major eſt, ſed abſque dolore externovè colore. Ubi notandum, quoties iſtæ glandulæ diſparere incipiunt, & tandem (quod jam aliquoties factum) evaneſcunt, illam tùm mutationem ſtatus corporis ſui in pejus præſentire, mox gravi dolore capitis affici, ſæpiſſimè torporem iſtius manus, imò totius brachii, cum duobus mediis digitis percipere: iisdem autem ſenſim redeuntibus & reverà apparentibus, Symptomata dicta paulatim ceſſare planèque intermittere, id quod jam aliquoties ita eveniſſe bonâ fide teſtor. Eſt itaque iſta bona atque perfecta morbi ſolutio, quæ ſimplici ſermone Criſis vocatur. Etſi enim apud Medicos plurimæ ſint Criſium ſpecies, abſolutè tamen & ſimpliciter loquentes Autores de Criſi, Criſin bonam & abſolutam intelligunt, hoc eſt, in quâ Natura victrix victoriæ ſuæ manifeſta ſigna edit: quemadmodum id eleganter demonſtat *Iohan. Zinckius* in Commentario ſuo de Criſibus lib. 1. cap. 2, ad quem Lectorem remitto.

[*Ex antè laudatis Litteris.*]

Obſervatio XCI.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

SENSUS ET MOTUS POST MALE ADMINISTRATAM VENÆSECTIONEM ABOLITORUM FELICI RESTITUTIONE.

NObiliſſima & Doctiſſima Virgo, Conſtantia Sibylla à Ludingshauſen VVolffia, Venerabilis Prioriſſa Monaſterii Ordinis S. Benedicti, quod Culmæ magnificè extructum latè patet, Anno Milleſimo Sexcenteſimo ſexageſimo ſeptimo 11. Octobris Thorunium venit, & de ſtupore ac immobilitate totius brachii & manus dextri lateris conqueſta eſt, ex occaſione malè adminiſtratæ Venæ Sectionis, quam jam ante ſex Menſes Barbitonſor quidam imperitus Culmæ peregerat, à quo tempore illa hucusque (ſine dubio ex læſione nervi) brachii illius & manus officio fungi haud potuit, tumore quidem brachii (qui initio magnus erat) jam diſcutientibus quibusdam domeſticis remediis ſublato, ſed Atrophia ſubſecutâ. Nos præmiſſo uno atque altero Medicamento purgante, ſequentes ſpecies in aquâ coquendas pro fomentatione brachii & manus ordinavimus. ℞. Rad. bryon. acori veri āā ℥ij. Herb. Betonic. Majoran. Salviæ, Calaminth. Serpilli, Marrubii, Urticæ, Verbenæ āā Mj. Fl. Chamæm. Meliloti āā Mij. Baccar. Lauri Juniperi āā ℥vj. ♀ris vivi ℥ß.

Inciſa craſſiuſculè D. Dein iſtud Linimentum ad inungendam partem affectam. ℞. Ungv. Nervini ℥jß. Ol. Vulpini, Lumbric. terreſtr. ãã ʒvj. Samp ſuch. ℥ß. Ol. deſt. Lil. Convall. Lavend. Succini ãã ℈ß. Spirit. Vini ʒij. m. f. l. art. Liniment. D. Tùm ad irrigationem nuchæ & Spinæ dorſi Aquam iſtam corroborantem. ℞. Aqv. Lavend. cum vino, Lil. convall. cum vino, ãã ℥ij. Epilept. Lang. ℥j. M. D. Tandem præſcripſimus eidem Decoctum Sudoriferum tale. ℞. Lign. Guajac. Rad. Chinæ pond. ãã ʒvj. Salſæparil. Lign. Saſſafr. ãã ℥ß. affunde aqu. font. tepid. ℔iß. Stent in l. cal. per Hor. 15. Deinde coqu. ad remanent. ℔j. vaſe clauſo in MB. addendo ſub finem Coctionis Herb. Carduibened. Agrimon. Betonic. Chamædr. Chamæpyth. F. Lavend. Salviæ anthos ãã Mß. Cinamomi el. ʒiij. Cardam. Sem. Aniſi ãã ʒjß. liquirit. raſ. ℥ß. Decoctum expr. & opt. colatum atque per reſident. depuratum ſerva pro uſu. De quo pro doſi aſſumebat ℥ijß. cum Syr. Carduibened. ℥ß. Sambucini ʒij. ⊖ is C. C. gr. iiij. Succini, Carduibened. ãã gr. iij. m. Ad extremum, Corroborantia ſequentia data ſunt. Internè Morſuli. ℞. Spec. pro Morſul. Imperat. ʒiij. Diarrhod. Abb. Diamoſch. d. Ebor. præparat. ãã ʒj. Cort. & Cam. Citri cond. Aurant. cond. Nuc. Moſch. cond. omn. minut. inciſorum ãã ʒij. Sacchar. Canar. alb. in ſ. q. aqu. Cinamomi cord. diſſol. ℥xij. f. l. a. Morſuli. Externè ſpecies pro Cucuphâ. ℞. Maſtich. el. Succin. alb. Thuris maſc. Storac. Calamith. Benzoes, Lign. aloet. Cinamomi el. ãã ʒj. Macis, Nuc. Moſchat. ãã ℈ij. Sem. Nigell. præparat. ʒß. Fl. roſar. r. rorismar. Salviæ, betonic. lavend. verbaſc. ãã p. j. Inciſa & contuſa craſſiuſculè D. ad Chartam. Quibus ita uſurpatis, quatuor hebdomadarum ſpatio, divinâ annuente Gratiâ, venerabilis illa virgo optimè reſtituta, brachii manûsque officio ad quævis munia liberè in hunc usque diem fruitur.

[*Ex Litteris antè laudatis.*]

Obſervatio XCIII.

D. GEORGII SEGERI.

DE

QVARTANA NOVO REMEDIO CVRATA.

Quantum utilitatis ad curandum morbum fiducia in Medicum conferat, ego ipſe non tantùm aliquoties, ſed & imprimis præterito Menſe Septembri Anni hujus 1671, ſingulari expertus ſum exemplo.

plo. Acceſſit ad me juvenis Germanus, 24. circiter annos natus, tàm quà corpus, quàm quà fortunam planè extenuatus. Is ultra medium annum à febri tertianâ (ſic quartanam per ignorantiam vocavit) & imprimis ferventisſimo ejus calore ſe omninò exuri conqueſtus eſt, atque ut ſibi ſuccurrerem per Deum petiit. Ego cognito morbo facilè aſſurrexi petito miſeri iſtius, & in hypocauſtum me conferens, præſcripſi ei Pulverem antifebrilem; ſcripturam verò recentem arenâ ſubrubeâ ſplendenti marinâ, quam Gedano ad nos deferre ſolent, conſperſi, atque egrediens, ſchedulam complicatam ægro tradidi: Hoc addito monito, ut à Pharmacopolâ Pulverem tempeſtivè petat, & horâ unâ aut alterâ ante Paroxyſmum, quem ſequenti die inſtare dixerat, aſſumat. Simul quoque in ægri ſolatium id addidi, fore, ut febris aut omninò, aut maximâ ex parte ab eo ſit diſceſſura. Sic igitur magnâ inflatus ſpe in hoſpitium ſuum ſe confert æger: Cui interim è memoriâ excidit, quod Pulvis ille antifebrilis è Pharmacopœiâ ſit petendus. Reverſus domum, ſchedulam probè aſſervat. Sequenti verò die præſente hoſpite eam explicat, & primùm quidem de paucitate Pulveris conqueritur; mox verò ne quid pereat, & ſanitas, quam certò ſibi pollicebatur, remoretur, totam ſchedulam unà cum inſperſo Pulvere in cereviſiam calidam immergit, hanc benè miſtam ebibit, & optimâ ſpe fretus in ſtratum ſuum ſe confert. Nec fefellit eum ſpes concepta. Vix enim quicquam de Paroxyſmo ſenſit. Unde ſequenti die me acceſſit, quàm bellè morbus ſit debellatus retulit, pro ſuppeditato Medicamento gratias egit, & licet monuerim, ut, ſi forſan poſtero die in febrim recideret, mihi id nunciaret, non tamen rediit ampliùs, quod pro certo feciſſet, ſi recidiſſet, cùm de Sanitate ſuâ maximè fuerit ſolicitus.

[*Ex Litteris d. 17. Nov. 1671. ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh. datis.*]

Obſervatio XCIII.

D. GEORGII SEGERI

DE

ANATOME LEPORIS MASCULI.

PLacet poſt Homerum Iliada ſcribere, & licet jam olim eruditam Leporis Anatomen, magnus meus Præceptor *Thomas Bartholinus* in Hiſt. Anat. Rar. Cent. 2. Hiſt. 86. propoſuerit, hîc tamen breviter ea recenſere placet, quæ in binis obſervavi Maribus, quorum alterum eumque vivum, Hafniæ anno 1656. die 18. Mart. in ædibus Potentisſimi Danorum Regis Archiatri Excellentiſſimi, Dn. Doct. Petri Bullichii, alterum ſtrangulatum Lunæburgi anno 1657. die 25. Novembr. diſſecui. Ventriculus, qui braſſicâ commeſtâ repletus erat, unà cum Inteſtinis eo ſe habebant modo, quo deſcripta ſunt à Cl. Bartholino. Lien exiguus, gracilis, & circa extremitates acuminatus, longitudine ſuâ omninò, vix verò latitudine, nullo autem modo craſſitie, minimum attigit digitum, atque mediantibus binis venulis ventriculo adhæſit. Hepar præter tres lobos exiguam adhuc habebat appendicem, in omenti duplicaturâ latitantem. Circa portam rami lymphatici apparebant. Veſicula fellis exigua, eaque humore bilioſo turgida, parenchymati hepatis ita erat immerſa, ut vix conſpiceretur, veſiculæ atrabilariæ flaveſcentes phaſeoli magnitudine & figurâ conſpicuæ, excavatæ erant. Renes ſat magni & cavi, ita lumbis adhæſére, ut dexter longè ſuperior eſſet ſiniſtro. Hi in priori ſubjecto nullâ conſperſi erant pingvedine: Imò nulla omninò pingvedo in toto reperiebatur corpore. Aſt in poſteriori ſubjecto, non tantùm totum infimum ventrem largiſſima ambiebat pingvedo, ſed & omnia vaſa ipſosque Renes ita occultarat, ut non niſi eâ remotâ in conſpectum venerint. Patet exinde, quo anni tempore lepores ſint delicatiores. Ureteres exigui, circa collum ferè veſicæ iſti demùm inſerti erant. Veſica urinaria ingens, oblonga & ſero repleta, longitudine octo, latitudine quatuor pollices transverſos non ſuperavit. Veſiculæ ſeminales orificio veſicæ ſubſtratæ, albo turgebant humore. Teſticuli duo, nimirùm utrinque unus, in abdomine ſub communibus corporis integumentis latentes, longitudine tres, latitudine unum, craſſitie

medium

medium pollicem transverſum non excedentes, eo loco, ubi plexum pampiniformem contingebant, nimium anguſtati, in illum deſinere quaſi videbantur. Tranſcendebant eos funiculi quidam carnoſi, femoribus firmiter annexi, in eum finem per transverſum producti, quo firmiùs loco ſuo affixi hærerent teſticuli. Hi tunicâ tantùm albugineâ tecti, & è ſubſtantiâ glandulosâ conflati, nullam manifeſtam monſtrarunt cavitatem. Paraſtata utrinque una, ad latus teſticuli ſui extenſa, iſtum inſtar pulvinaris excipiebat. Penis nerveus, in extremitate acutus, & ex parte incurvatus viſus. Iſtius radici appenſæ Proſtatæ glanduloſæ, cinereique coloris, nullam manifeſtam oſtendebant cavitatem. E regione autem penis, in externâ parte cutis piloſæ, foramen conſpiciebatur, vulvam æmulans, quod adeò obtorto ductu, ut ſine ſectione ſtylo minimè inveſtigari poſſit, in Proſtatas tandem deſinebat. Et quandoquidem in binis illis leporibus tale foramen deprehendi, meritò ſuſpicor, in aliis quoque maſculis ſimile apparere. Unde forſan vulgus anſam arripuit, ut lepores Hermaphroditis annumeraret. Pulmones flavi Cor ambientes, in poſteriori ſubjecto in quinque tantùm lobos diſtincti, atque in ſiniſtro latere diaphragmati & venæ cavæ annati erant. Pericardium, humore plurimo ſcatens, cor magnum continebat, cujus auricula dextra magnitudine exceſſit ſiniſtram; & in cujus dextro thalamo ſangvinis concreti copia viſa. In Cerebro denique flaccido quatuor ventriculi, rete quoque mirabile, & nervorum origines ſatis erant conſpicui. Id adhuc adjungendum eſt, quòd cùm leporem, quem vivum diſſecui, impoſuerim in menſam lapideam, ille non diu poſt inceptam ſectionem convulſionibus Epilepticis aliquoties correptus fuerit. Cauſam in nimiam menſæ frigiditatem rejicio.

[*Ex prædictis Litteris.*]

Ob-

Obſervatio XCIV.

D. GEORGII SEGERI

DE

ANATOME CATULORUM LEPORINORUM NONDUM NATORUM.

ANno 1656. die 29. Martii inviſit me Hafniæ Dn. Detlefus Bullichius, Excellentiſsimi Dn. Petri Bullichii filius, optimè patriſſans. Is ſecum binos catulos leporinos totidem Uteri portiunculis adhuc incluſos, attulit, atque ut ſe præſente ſcalpello meo eos examinarem, petiit. Ego tanti Amici petito lubenter aſſurgens, licet doluiſſem, quòd integrum uterum non attulerit, quæ tamen in particulis illis notatu digna occurrebant, præterire nolui. Ea jam pari fidelitate, quâ tùm conſignavi, referam. Uteri ſubſtantia à tunicâ craſſiori nullo modo differebat. Illius ſiniſtro cornu appenſus erat Teſticulus, pingvedine conſperſus, & tunicæ albæ incluſus. Hâc ruptâ, tres glandulæ phaſeoli quantitate, & peculiari albâ membranulâ veſtitæ, nec ullâ cavitate donatæ apparuére. Incisâ per longitudinem particulâ illâ uteri in conſpectum venit *Catulus Major*, tunicis ſuis involutus, & peculiari placentâ uterinâ, inter quam & catulum diſtantia unius pollicis transverſi intercesſerat, donatus. Dicta Placenta tres pollices transverſos in circumferentiâ ſuâ lata, non adeò firmiter adhæſit utero, ſed facilè ab eo ſeparabatur. Coloris præterea erat fuſci, exceptâ eâ parte, quâ utero adhæſerat. Hæc namque placentæ particula candidiſſima erat, exaſperata, multis quaſi fibrillis albis contexta, & ab eâ uteri parte, cui inſtrata erat facilè ſeparabilis. Chorion tenue, multisque præditum vaſculis, quàm firmisſimè adhæſit placentæ, ita ut de eâ absque læſione vix potuerit detrahi. Amnion tenuisſimum, quod nullo negotio à Chorio ſeparabatur multo refertum erat liquore. Huic catulus, octo pollices transverſos longus, capite verſus uteri orificium converſo, innatavit, ſequentem obſervans ſitum: Pedes anteriores auriculis, pollicis transverſi longitudine dorſum reclinatis, impoſiti erant, ita ut auriculas arrigere non potuerit, niſi ablatis priùs pedibus. Poſteriores autem pedes abdomini incumbebant. In Funiculo umbilicali quatuor apparebant vaſa tenerrima, qu-

ru

rum unum, quod Urachus erat, in ſeparatione rumpens, ſui inveſtigationem impedivit. Vena Hepati, Arteriæ duæ Meſenterio, & iſtis altera multiplici ramo ipſi ferè Meſenterii centro inſerebatur. Cæterùm, aperto dicti catuli Abdomine Hepar juſto majus, rubicundum, in tres lobos diviſum, & ventriculum omni ex parte tegens, in conſpectum primùm venit. Illius lobo dextro immerſa erat veſicula bilaria turgida, ſemini Cucumeris per omnia ſimilis. Ventriculus ſucco pituitoſo ac flaveſcente repletus erat. Inteſtina convoluta viſa, quorum craſſa candidum, tenuia flavum referebant colorem. Et illa quidem excremento craſſo, ſubnigricante, ac leporini inſtar in globulos diſtincta, iſta verò muco flavo turgebant. Lien ſubnigricans ventriculo ſubſtratus pollicem transverſum magnitudine non exceſſit. Renes candidi, & piſi majoris quantitate conſpicui, ab externâ ſuâ tunicâ ſeparabantur ſpontè, atque diſſecti aliqualem oſtendebant cavitatem. Eorum dexter vicinior erat cavæ, quàm ſiniſter. Veſiculæ atrabilariæ inæquales, depreſſæ ac flavæ, ſeminis lini magnitudinem non ſuperarunt. Veſicula urinaria, ſimili liquore, qualis in Amnio ſtagnabat, turgida, ſemen fraxini per omnes dimenſiones repræſentavit, niſi quod circa cervicem aliquantò obtuſior fuerit. Teſticuli, ſub cute piloſâ circa inguina pollicis transverſi longitudine, & glandularum conglomeratarum inſtar conſpiciebantur. Pinguedo in abdomine nulla, in thorace plurima apparuit. Univerſus namque thorax cum anteriori colli parte ſub piloſâ cute involutus erat glandulosâ pinguedine. Pulmones candidi in ſex lobos erant diſtincti. Cor albicans, & phaſeoli Indici magnitudine conſpicuum, in ſuperficie externâ lineolâ ſanguineâ notabatur. Hæc ventriculos diſtinguebat, quorum ſiniſter vacuus, dexter grumis ſanguinis refertus erat. Oculi juſto majores adeò firmiter erant occluſi, ut nonniſi vi aperiri potuerint. Dentium anteriorum rudimenta jam adfuère. Cerebrum cum cerebello flaccida ac fluida erant. Et hæc in Catulo Majori. *Catulus Minor*, omnibus quidem partibus abſolutus, aſt tres pollices transverſos tantùm longus, eundem, quem alter, ſervabat ſitum. Hepar ejus uterinum, & majus fuit, & firmiùs utero adhæſit, quàm majoris. In Amnio quoque copioſior repertus liquor. Vaſa autem umbilicalia, unà cum Tunicis eum involventibus, nil diverſi præbebant. Ventriculus vix conſpiciebatur. Inteſtina fili inſtar involvebantur. Jecur totum ferè abdomen replevit. Renes candidi cicerum quantitate erant conſpicui. Corculum album magnitudine non ſuperavit piſum. Pulmones albicantes ob par-

 vitatem

vitatem in lobos non erant diſtributi. Caput denique reſpectu reliqui corporis nimiâ quantitate præditum erat.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio XCV.
D. GEORGII SEGERI
DE
INSOMNIO EXITIOSO.

MAtthias Briſchvviz Temperamenti Melancholici, annum agens 21. & hoſpitans apud Tutorem ſuum, in cujus ædibus terrifica ſpectra videri cenſent, cùm die 28. Septembr. Anni hujus 1671. cubitum iturus, (dormivit autem ſolus in ipſo domûs veſtibulo) terriculamenta quædam in ſuperiori domûs contignatione audiret, lectum gravi perculſus timore ingreditur, ac profundo opprimitur ſomno. Non diu pòſt cernit in ſomnis lictores, qui civem, optimè mihi aliàs notum, in veſtibulum deducunt, & carnifici non procul à dormientis lecto capite plectendum offerunt. Nec renuit ille, ſed celeri ictu caput cervicib' abſcindit. Cæterùm, caput truncatum adſtantes omnes crudeliter interemit, ipſique ſomnianti præſentiſſimam minabatur mortem. Quam ut iſte effugeret, ad januam ſe contulit. Et licet, ut per ſomnium ei videbatur, revulſum caput eum inſequeretur, à vicinis tamen ficto periculo eximitur, dum caput & ſimul cum iſto omne removent periculum. Et hic quidem fuit finis inſomnii, non tamen finis miſeriæ ſomniantis. Corripiebatur namque finito ſomnio epilepſiâ gravi, quam cum maximâ membrorum jactatione horrificoque boatu ſuſtinebat. Audiverat quidem hos tumultus in hypocauſto ipſe Tutor, qui à febre petechiali, DEO benedicente & me aſſiſtente, vix reconvaluerat, ſed pro illuſionibus ſpectri eos cum uxore habebat. Sequenti die 29. Septembr. manè ſurgens æger, de inſomnio horribili & capitis dolore conqueſtus eſt coram domeſticis, conſueta tamen obivit munia. Sed veſperi, nihil quicquam cogitantibus adſtantibus, Paroxyſmo Epileptico iterùm infeſtatur. Ubi ex membrorum jactatione & boatu meritò colligit Tutor, ſimile ei præcedenti accidiſſe nocte. Advolat interim Amita ægri, & re cognitâ, propinat ægro Medicamentum aliquod, cujus vires antepilepticas mirum quantum deprædicaverat. Sic quidem æger ſequenti

nocte,

nocte, & die, quæ hanc excepit, nullis infeſtabatur manifeſtis Paroxyſmis, attamen interdum per quadrantem horæ & ultra oculos habens apertos, ſine ſenſu & motu decumbebat, mox rurſum ad conſuetos labores ſe conferens: Eâdem die ego vocatus, urinam turbidam & pure repletam offendo, ſimul quoque ægrum de capitis & lumborum dolore conquerentem audio. Quare neceſſitatem purgantis Medicamenti propono, & ægri corpus potione digerente, quam etiam antepileptica ingrediebantur, præparo. Die 1. Octobr. poſt aſſumtum Medicamentum dejecit ſine moleſtiâ decies, & remiſerunt dicti dolores. Die 2. Octobr. citra voluntatem ſcitumque meum egrediens ex hoſpitio ſuo, amitamque inviſens, in iſtius ædibus denuò, ſed ultimâ vice, convellitur. Inde in hoſpitium reductus, eâ atque ſequentibus diebus diverſis ei proſpexi antepilepticis, tàm internis, quàm externis. Die 4. Octobr. cùm nonniſi difficulter reſponderet, licet adſtantes innatæ ejus moroſitati ac pervicaciæ id adſcriberent, variis tamen ſolicitationibus à me victus, reſpondit tandem, ſe, quandoquidem fauces nimium dolerent, loqui non poſſe. Vocatus mox Balneator, ægri Patruus, atque ut faucium leviter inflammatarum curam haberet, juſſus. Die 5. Octobr. loqui deſiit, & manum dextram cum dextro pede difficulter movere cœpit. Ego lateris illius Paralyſin imminere conjiciens, ad malum illud avertendum diverſa præſcripſi interna pariter & externa: Sed cuncta ſine fructu. Unde ingraveſcente malo, tandem die 7. Octobr. noctu ad plures abiit. &c.

[*Ex ſupra citatis Litteris.*]

Obſervatio XCVI.
D. MELCHIORIS FRIBE
DE
COLICA PASSIONE CUM OBSTRUCTIONE, GLOBULO PLUMBEO MERCURIO VIVO ILLITO, CURATA.

VIr Juvenis 24. annorum, Temperamenti Melancholici, ex ſiniſtrè inſtitutâ diœtâ & comeſtione prunorum ſylveſtrium incidit die 1. Octobris in febrim tertianam, quam variis anicularum medicamentis febrifugis (nimirùm pulvere pyrio, Pipere integro, Decocto ex foliis à 77. Salicibus decerptis, additâ ratione, quia 77. ſpecies febrium darentur, devorata placentâ Norinbergenſi, cui characteres varii

erant inſculpti) abigere tentavit, ſed omnia incaſſum. Tandem ſacculum variis herbis & radicibus, ab aliâ aniculâ impletum de collo ſuſpendit. Hoc facto è veſtigio inſultus febrilis prioribus multò ferociùs illum invaſit, ampliùs autem non rediit. Finito illius diei Paroxyſmo immaniori, circa noctem intolerabilia patiens ſenſit tormina ventris, ab umbilici regione incipientia, adque pubem usque ſeſe extendentia, cum inſigni urinæ acrimoniâ, conatu ſive ſtimulo dejectionis perpetuæ, penitùs tamen inani ac fruſtraneo. Mediâ nocte die 2. Novembris Conterraneum ſuum ad me mittit, auxilium contra tormina & dolores colicos feroces petens. Propinabam potiunculam anticolicam, aliàs ſæpè etiam in caſibus deſperatiſſimis expertam, quâ ſumtâ mox remiſit ferè omnis dolor, & ad horam usque 12. diei ſequentis quietus manſit. Redibat poſteà dolor, & conterraneus iterùm remedium petebat, quod non denegabam, ſed cum minori ſucceſſu, eapropter ad inviſendum ægrum me exorabat. Omnibus oretenùs morbi circumſtantiis exploratis & probè penſitatis, judicavi dolorem eſſe demulcendum, ſimulque obſtructiones reſerandas. Applicabatur Clyſter aperiens, dolorem ſimul ſedans; poſterius impetratum, prius non. Ordinati Pulveres, & Decocta lenia & fortiora, itemque Clyſteres varii methodicè præſcripti interdum ex lacte cum foliis hyoſciami, mox oleo lini & aliis, mox ex aquâ ſimplici fortiter ſalitâ, quorum omnium effectus tandem erat rejectio globuli cujusdam durioris ſtercoracei magnitudine & duritie nucis juglandis, dolor paululùm remittebat ad tempus, obſtructione in eodem ſtatu permanente. Accepit, quod valdè miror, unâ die Reſinæ Gelapii ʒß. Reſinæ Scammon. grana tria, extracti Panchymag. ℈ß. in formâ Pilularum, & inde nullum dejectionis ſenſit ſtimulum, elapſis tribus vel quatuor horis, clyſterem ordinabam ex emollientibus, quem acueram drachmis duabus Croci Metallorum, unciâ unâ Electuarii diacathol. & unciâ ſemis ſpecierum decocti laxativi Timæi. Effectus hujus & prioris erat nullus, malumque in eodem permanebat ſtatu. Altero die Colica in Iliacam degenerabat Paſſionem, ſimulque anguſtiæ circa præcordia aderant, caput verò ſemper immune à doloribus manebat. Anguſtiæ hæ de alio ut cogitarem remedii genere, me impulerunt, certò perſuaſus, melius eſſe anceps, quàm nullum tentare remedium; eapropter globulum plumbeum præter propter duas drachmas ponderantem cum drachmâ unâ Mercurii vivi illitum & probè obductum, & ne fauces læderet, aut ptyaliſmum excitaret, maſſâ farinaceâ (Oblato, Oblaten) artificioſè involutum meo juſſu deglutiebat. Finitis, poſt globulum ſumtum, tribus horis præmittebat

non

nonnullos crepitus cum levamine, horâ verò quartâ, duabus ſubſequentibus dejectionibus, ultra ſex libras materiæ peccantis variegati coloris cacavit, ſine noxâ tamen, integrâque cum pace inteſtinorum aliàs à torminibus vexatorum, & ſic, DEO benedicente, patiens in integrum fuit reſtitutus. Faucium dolor & deglutitionis difficultas corrigebatur Gargariſmo cum decocto ex Furfur. tritic. cum ſ. q. aceti roſacei ad gratum Acor. remiſt. ne verò rediret obſtipatio, ordinabam aperiens, quæ duo ex aſſe reſponderunt.

[*In Litteris ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh. d. 19. Novemb. A. 1671. datis.*]

Obſervatio XCVII.

D. MELCHIORIS FRIBE

DE

CONTAGIOSA CUTIS FOEDITATE EX ACCUBITU.

ANno 1661. Landishuttæ in Sileſiâ virgo quatuordecim annorum cum dimidio, Curæ meæ ſe ſubmittebat, quæ aliàs, quoad formam & nitorem, fuerat elegantisſima. Hæc cum ancilla impura per noctem in uno lecto dormiverat, inſcia illam eſſe impuram, eâ nocte magnam ſibi, ſolo accubitu, attraxerat fœditatem. Eruperant ab initio in cute puſtulæ rubræ, quæ ſucceſſu temporis in ſquammas fuerunt commutatæ, & poſteà in eam accreverunt denſitatem, ut fermè dimidium transverſum digitum æquaret, quod facilè creditur, quia Chirurgus, cùm meo juſſu, præviis evacuationibus, venæſectionem tentaſſet, cum phlebotomo non cutem, multò minùs venam attingere potuit. Curam internam quod attinet, dedi ab initio ☿rii dulcis grana xvj. Diagrydii ℈ß. in vehiculo conveniente. Purgante hoc ſumto ἄνω καὶ κάτω multa mucoſa & bilioſa excernebat. Reiterabatur hoc purgationis genus, ſemper cum euphoria. Purgato probè corpore, quia pauperculа erat, ad externa progrediebamur. Internè manè ad ſudoris eliciendum præſto erat Decoctum Lignorum. Externè cubitum itura illinebat cutem Linimento ſequente: ℞. Ungv. Roſar. ℥vj. ⊕ albi (Galitzenſtein) ʒvj. M. pro Litu. Quibus adhibitis & ad neceſſitatem reiteratis ad qua-

tuordecim dies & ultra, quolibet diluculo Mater Patientis duos manipulos integros ſquammarum è lecto facili negotio colligebat. Apparuit tandem, profligatis ſquammis, cutis rubra & quaſi renata, dolens tamen, quapropter à Litu ſuperiori abſtineret duxi conſultum, & illius loco balneum dulce ſimulque cutem mundificans adhibui, ſicque DEO benedicente, parcioribus ſumtibus miſeram gratis in integrum reſtitutam reliqui. De hâc cutis fœditate non multum diſputabo, utrum Lepra, aut Elephantiaſis ſit dicenda. Lepra fuit, ſed ut ſpecies ſub genere, quia ſquammoſa fuit: Elephantiaſis verò, quia Jonſtonus Id. Univerſ. Medic. L. 6. c. 9. p. m. 289. ſub hâc tanquam genere, varias comprehendit ſpecies, nimirum Leontiaſin, Satyriaſin & Lepram, aſſeritque has ſpecies eſſe tumorem totius Corporis cancroſum ex atrâ bile, venenatâ qualitate infectâ, & in totum Corporis habitum effusâ, exortum, multaque Symptomata inferentem. Sed quoniam Autor nominatus quatuor ſpecies capite eodem p. 290. conſtituit, & eam, in quâ albedo, ſquammæ & furfures apparent, Elephantiaſin Tyriam, à ſerpente ſquammoſo Tyro, Vere ſpolium exuente, vocat, jure meritòque & hanc à me curatam cutis fœditatem Lepram ſive Elephantiaſin Tyriam fuiſſe autumo.

[*In Litteris prædictis.*]

Obſervatio XCVIII.

D. MELCHIORIS FRIBE

DE

PENE IN INFERIORE PARTE PERFORATO.

EXcellentisſimus, rarâ Eruditione multâque Lectione præclarisſimus Thomas Bartholinus Anatom. reformat. Lib. 1. cap. 24. p. m. 151. ex Ariſtotele & Paulo annotata Hoffmanni verba citat: Nonnullis glans (penis) parte, quâ debebat, anteriore perforata non eſt, ſed inferiore, &c. aliis & frequentiùs ſuperiore: Utrique ad generationem non ita apti ſunt. Hæc verba anſam præbuerunt ſequentis caſus relationi. Novi virum, cujus nomen honoris ergò reticeo, qui omninò aptus,

aptus, imò aptiſſimus ad generandas proles, ex cujus lumbis ſex prodiére liberi, & tamen glandem non rectè formatam, multò minùs perforatam habet. Glans & principium Penis paululùm eſt incurvatum, & penis in nferiori parte perforatus, uti ex Schemate transmiſſo Figura 1. & 2. clariùs patet. In ſuperiori parte Glans non ſubrotunda & turbinata, uti in aliis viris, ſed lata & paululùm depreſſa. Cingulum in ſuperiore parte elevatum, quo magis verò ad inferiorem partem vergit, eo magis apparet devexum, tandem planè cingulum eſſe deſinit, & cum inferiore glandis parte duas nates, in medio rimam habentes, conſtituit. Glans præputio non tegitur, ſed nuda eſt. Præputium retrò glandem ſitum eſt, in ſuperiore parte rugoſum, quò propiùs ad latera vergit, eò magis imminuitur, donec tandem planè evaneſcat; in dorſo penis inter rugas nominatas aliquot harum eminentiores ſunt, oculos mentientes & crinibus ornatæ. Penis extra erectionem digiti longitudinem non attingit, qui erectus in manus unius longitudinem excreſcit. Congreſſum ſine obſtaculo, maximâ cum voluptate abſolvit. Semen emiſſum interdum orificio uteri communicari concludit è glandis penis avidâ & jucundâ baſiatione & complexu; interdum nihil eorum percipit, & tamen conceptus fit. Patet inde perforationem etiam penis in inferiore parte ineptitudinem ad generationem non poſſe introducere, nec ſemper neceſſarium eſſe, Spermatis ejaculatio rectà ad orificium & per conſequens ipſum fundum uteri ut fiat, uti requirunt *Sennertus* Lib. 4. Part. 2. Sect. 4. c. 2. p. m. 282. Columna 1. his verbis: *Inibi utrumque Semen in fœmina uterum eodem tempore immittatur*: & Columna 2. *Ut in uteri fundum intromittatur. Bartholinus* loco ſuprà citato: *Vir Sperma rectà ejaculatur ad Os uteri.* Eſt enim uterus per ſe avidus, & hiat quaſi, ſemenque calidum adhuc ingurgitat, ſicuti terra langvida pluviam. Sine quâ aviditate ſi uterus eſſet, nulla ſperanda conceptio, impoſſibileque apparet, ut vir, cujus Penis hîc deſcribitur, Semen rectà ad Os uteri ejaculetur, propter exitum Urethræ retrò glandem à Naturâ poſitum: affirmarem potiùs, quòd Semen ejaculatum in Collo uteri maneat, & eo momento ab utero attrahatur. Confirmat opinionem meam conjugium duplicatum, utrumque proliferum, uti & *Sennertus*, quandò loco ſuprà citato Columna 2. attractionem neceſſariam ſtatuit his verbis: *Ad quam rem imprimis Uteri Attractio neceſſaria eſt.* Cui laudatus *Bartholinus* loco ſuprà annotato adſtipulatur: *Ab Utero quandò attractum & retentum eſt, Conceptus factus eſſe dicitur.* Semen emiſſum, ut retulit vir, quoad pondus & menſuram non attingit

Un-

Unciam Semis, ſpiſſum magis eſt, & non aquoſum valdè. Si à coitu abſtinet per duas aut tres dies, in Somnio jucundo, ac ſi rem cum aliâ haberet, Semen ex erecto pene cum titillatione profluit, partim ob vaſorum anguſtiam, partim ob Seminis Spirituoſitatem. Coronidis loco in medium profero, quòd anno 1658. in Patriâ meâ, Fridlandiâ Sileſiorum ſub Acropoli Fürſtenſtein viderim in Puero quinquennali Penem incurvatum, qualem Excellentiſſimus Bartholinus in Anatomiâ reformatâ p. 149. figura V. delineavit, excepto hoc unico, quòd glans penis præputio fuerit naturaliter tecta. In inferiore penis parte interna apparebat, glans filo quaſi alligata, quod filum unico ductu per corpus penis ad os pudendi usq; ſeſe extendebat, brevius indies factum penem magis magisque incurvabat, ita planè ut poſteà difficulter mejeret. Reduce me ex Italiâ Puer iſte jam erat ſepultus, aliàs Sectionem tentaſſem.

Figurarum Explicatio.

Fig. I. A. Glans non rotunda ſeu turbinata, ſed lata & paululùm depreſſa.
B. Cingulum glandis.
C. Nates incipientes.
D. Nates rimam habentes.
E. Urethræ foraminulum ſeu exitus Urinæ & Seminis.
F. Urethra.
G. Præputium rugoſum.
H. Ruga elatior crinita, oculum mentiens.

Fig. II. quoad aſpectum inferiorem.
A. Rima inter nates.
B. B. Pars cinguli.
C. C. Nates cum rimæ principio.
D. Foraminulum ſeu exitus urinæ & ſeminis.
E. E. Præputium rugoſum.

Fig. III. oſtendit dorſum penis ſive aſpectum ſuperiorem.
A. Rima inter nates.
B. B. Cingulum glandis.
C. C. Præputium rugoſum.
D. Duas partes rugoſas crinitas oculos mentientes.

[*In ſuprà citatis Litteris.*]

Ob-

FIGURA I.

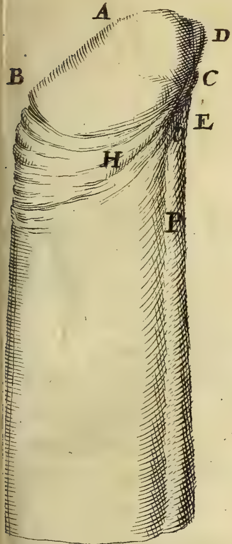

FIGURA II.

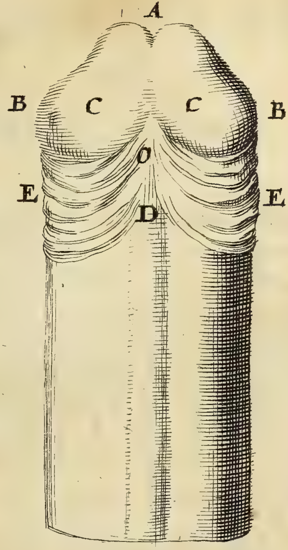
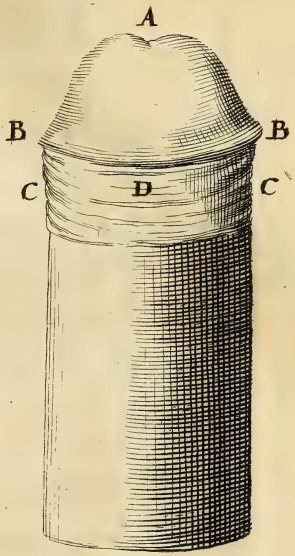
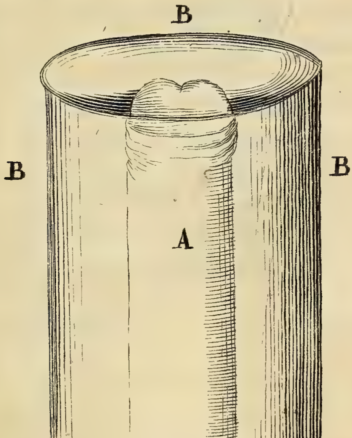

FIGURA III.

AD OBSERV. XCVIII

AD OBSERV. IC.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

Obſervatio XCIX.

D. MELCHIORIS FRIBE

DE

SUBITANEO MEMBRI VIRILIS TUMORE TYMPANITICO.

ANni 2di Ephemeridum Curioſorum Obſerv. 50. p. 89. D. Pauli de Sorbait exhibebat ſubitaneam membri virilis retractionem, quæ, affinem hiſtoriam ut proponerem, anſam præbuit. Anno 1671. Miles quidam equeſtris Electoralis, ſub Centuriâ Nobiliſſimi Domini Gabrielis à Bergk Colonelli excubiarum, quoad faciem pallidus cum commilitone & conterraneo non ut potaret, ſed vel tempus perderet, tabernam cerevisiariam ſanus ingrediebatur, commoratus inibi per horæ ſpatium, veſicam exonerandi gratiâ ad locum ſecretiorem ſe conferebat, & mox, extracto è caligis pene, illum magno cum ſtupore à regione pubis ad extremum usque præputii ita vidit inflatum, ut glans penis non ampliùs in conſpectum veniret, ſed fermè tegeretur. Hoc viſo commilitoni rem narrat totam, ambo verò è veſtigio ad me confugiunt, rem, uti erat, narrant, conſiliumque petunt. Autopſiâ exploro rei veritatem, præmiſſo examine, utrùm cum impurâ coiviſſet, quod ſanctè negabat, & deprehendo intumeſcentiam relatam momentaneò in majorem accreviſſe tumorem, pellucidum indolentem tamen, veſicæ instar inflatæ & vento repletæ, uti delineatio transmiſſa oſtendit, cujus Lit. A. Corpus penis, B. B. B. tumorem tympaniticum repræſentat. Tumorem hunc Emphyſema eſſe cum Clariſſimo Sennerto ſtatuo, quia omnia ſigna diagnoſtica erant præſentia, quæ ponuntur ab Autore Lib. 5. Prax. Medic. part. 1. c. 51. de tumore flatulento p. m. 179. Facili negotio, nimirùm fotu, abſolvebatur cura inſtituta.

[*Ex antè allegatis Litteris.*]

Obſervatio C.

D. MELCHIORIS FRIBE
DE
LIQVORE BILIOSO CORROSIVO PER CISTIDEM FELLEAM EXSVDANTE.

ANno 1670. Auriga ex febre continua ardente quaſi furibundus, in viâ regiâ demortuus, juſſu Sereniſſimi ac Potentiſſimi Electoris Saxoniæ ſecabatur. In exenterato cadavere inter cætera obſervavi, viſcera omnia benè conſtituta, excepto, quòd in ventriculo neque cibus, neque chymus ſeſe offerret, erat autem repletus materiâ viſcosâ fluidiore, ex viridi nigricante (ſchwartzgrün) gelatinæ ſpiſſiori, adhuc tamen fluidæ ſimilis, quoad menſuram Cantharum Miſnicum fermè excedente. E cyſtide felleâ adhuc integrâ & illæsâ, Ovo Columbino majore, exſudaſſe vidi tenuiorem bilis portiunculam, duorum vel trium transverſorum digitorum ſpatio, circum circa ſuperas, inferasque & adjacentes partes undiquaque croceo colore tingentem, irrigantem, itaque corrodentem, ut partes eâ illinitas & attactas putredinem acquiſiviſſe manifeſtè non ſolùm apparuerit, verùm & præter hepatis ſubſtantiam, magnam partem hypochondrii dextri tingendo, rodendoque putridam reddiderit, illæsâ planè veſiculâ bilariâ. Unde facilè colligendum, erodentem vim bilis ſimul nervoſum genus tetigiſſe, & ægrotum furioſum reddidiſſe. Venulæ inſuper & arteriæ in Cerebro turgebant ſangvine nigricante, èque Corde diſſecto ſangvis nigerrimus, picis ad inſtar liquidæ, dimanabat.

[*Ex ſuprà allegatis Litteris.*]

Ob-

Obſervatio CI.

D. JOHANNIS DANIELIS MAJORIS DE *RADIO CALORIS BI-REFLEXO.*

INcaleſcentiam Corporum fieri per receptionem Igniculorum, ad unam aliquam partem uberiùs arctiùsque collectorum, in Ore aut Mente omnium eſt. Pauciores de Modo agendi ſpeciali, & Lineâ fluxûs Igniculorum, cogitant, rectâne an curvâ; ſimplici, fractâ aut reflexâ? Conum cauſticum quoties vident, in diſtantiâ certâ vel projici aliquorſùm per Lentem vitream, vel ex Speculo concavo dirigi; progreſſum Radiorum rectiſſimè quidem putant fieri à Lumine; ſed ut explicent, cur in caſu ejusmodi Lumen adeò magnam vim urendi ſortiatur; neſcio quàm occultum caloris & lucis Amorem aliquem, mutuosque amplexus diverſi Principii ſomniant; cùm potiùs ſi rectè rem æſtimemus, unum idemque ſint & Ignis, & Subſtantia lucida. Juxta modum, ſe ſenſibus manifeſtandi, ſaltem differunt. Dumque Organum viſûs afficiunt, Proprietas Ipſorum dicitur Lux; dum Tactûs, Calor. Scio, quid poſſit objici: ſed nolo ampliùs diſputare. Præſuppoſito itaque, quod dixi, facile nunc eſt, de Experimento uno aut altero judicare.

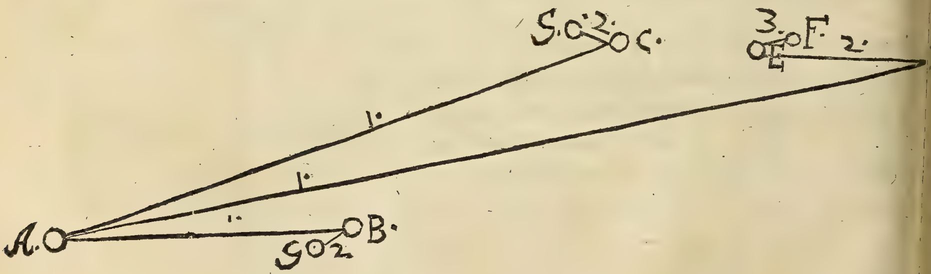
Ante Annos VIII. circiter, cùm ultimò hucusque diverterem in Patriâ meâ, Uratislaviâ; cum Clarisſimo Poëtâ ac Magno Poly-hiſtore, Andreâ Gryphio, in Burgo ibi Cæſareo Rev. Patr. Dn. Morettum, Mathematicum ſatis celebrem, ſalutavimus. Protulit is ſpeculum concavum Mettallicum, cujus Diameter erat affatim duorum pedum; eoque in inſtanti quaſi magnam Tabulæ ligneæ partem ex Sole inurebat. Idem Speculum dein Fornaci etiam, leniter calidæ, & quæ teſtaceis Tabulis undique clauſa, allucentem ne-minimam nobis flammulam monſtrabat, ita oppoſuit, ut juſſus paulò propiùs intra Angulum Reflexionis accedere, vel caput eò, aut manum admovere, cumulatisſimum ibi continuò calorem perciperem; qui verò, dimoto iterum Speculo, actutùm tepeſcebat.

Hinc cogitare cœpi, annon Calor ejusmodi, Reflexione ortus, ulteriùs propagari poſſet? Sed ſpeculo ſimili deſtitutus, minora quæpiam, diverſo tempore, Focis ardentibus applicavi; & expertus ſum, e. g. ex

Speculo concavo, cujus Diameter tantùm eſt ſex aut ſeptem Unciarum, in diſtantiam triginta Pedum, Radios Luminis, quantumlibet langvidos, & inæquales ob motum Flammæ tremulum; adeò largè colligere, ut reflexi ex Speculo in Manum, ſicut propiùs etiam, e. g. ex A. per quinque pedes ad B. vel per decem pedes ad C. eandem calore afficerent inſigni.

Hinc aliud cogitavi: Iisdem Prunis ardentibus A. oppoſitum in diſtantiâ xv. pedum habui Speculum majus planum D. Ex hoc reflectebam Imaginem Ignis in Speculum concavum antè dictum, per diſtantiam III. Pedum E: & ex hoc retrò dein, in Oculum meum F, per unciarum aliquot diſtantiam; atque ex hoc bi-reflexo Phænomeno, Calorem etiam aliquem, quantumvis imbecillem valdoperè, ſed naturali intenſiorem, circa Oculum percepi.

Quodſi Ignis conſultò adſit lucidior, & ſpeculum grande D. non merè planum, ſed aliqualiter concavum; huicque opponatur ſimile aliud; & ei iterùm aliud; & ſic conſequenter; ſed ſemper in diſtantiâ minori; & denique verè concavum; quòd rivos Luminis ex omnibus acceptos, tandem ad manum palpantis derivaret; parùm dubito, quin res hæc ad ternas, ſenas, octonas, denas, &c. Reflexiones extendi poſſit, cum calore utcunque perceptibili. Interim Schema Bi-reflexi Caloris notati eſt tale:

A. Focus Prunarum.
B. C. & E. Speculum Concavum.
1. 1. 1. Radii Recti.
2. 2. 2. Radius Reflexus primus.
3. Secundus.

D. Sp

D. Speculum planum
F. Oculus Humanus.
G. G. Manus.
Pedes Geometrici.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15.

[*In Litteris* 20. *Nov.* 1671. *ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh.*]

Obſervatio CII.

D. JOHANNIS DANIELIS MAJORIS

DE

IGNE EX GLACIE.

ANte biennium, cùm propè Lubecam in Prædiolo Socrus meæ ociarer, ne nihil agerem, circa Brumæ meridiem, quæ tùm planè ſerena exſtitit, accepi ex Piſcinæ medio fruſtum Glaciei, quod putabam poris ac bullulis congelatis quàm minimis aut quàm paucisſimis deforme; ac intra habitaculum Mortario lapideo planiori, ſupra Fornacem impoſui, ut eminentiæ illius irregulares liqueſcendo diffluerent, donec ſuperficies fruſti inferior, Mortarii concavo reſponderet. Hinc verti, effusâ Aquâ, glaciem, & alteram ſuperficiem ſimiliter tractavi, ut Lens convexo-convexa emergeret. Quæ foris dein Soli directè oppoſita, extenſam in diſtantiâ certâ Manum, conſultò frigefactam, plusquam tepefecit continuò. Ad ſummos calores tamen perventum minimè eſt, ob inæqualitatem Pororum in glacie. Unde Conus etiam refracti luminis non in Focum anguſtum, lucidum exquiſitè, & cauſticum; ſed planiorem aut ſparſum, ſemi-lucidum, & frigefacta ſvaviter refocillantem, intra volam deſinebat. Diſcant tamen hinc aliqui, ſi Aër cæteroquin in balneo ad feneſtras in Aquam permutatur; illuſtri exemplo, quod Muſis placeat, nunc etiam inter media Brumæ frigora, Ignem ex congelamine Aquæ generari: ſcilicet ſimilis Refractio etiam, & multò meliùs quidem procedit cum Aquâ

 flui-

fluidâ, duobus ſegmentis vitreis incluſâ. [*In Litteris ad D. Phil. Jac. Sachſium, Kiliâ Vratislaviam, Menſe IXbri, An. 1671.*]

[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio CIII.
D. FRIDERICI LACHMUNDI
DE
VISCERIBUS SUB CUTE PROMINENTIBUS IN FOETU.

ANno 1644. d. 28. Novembr. St. V. in pago quodam Saxoniæ inferioris, Rheden dicto, ac diſtante ab urbe Hildeſio duorum circiter milliarium ſpatio, ab Ancillâ Generoſiſſimæ viduæ Pagi ejus ac Prædii Dominæ, ab aliquo factâ gravidâ, editus in lucem fuit Puer, congruæ quidem magnitudinis, ſed ut in adjunctâ Figurâ patet, ſequentibus Formatricis Naturæ Erroribus ſubjectus. In quâ

Numerus 1. Cor, cum viſceribus pluribus aliis, extra cavitatem Thoracis prominulum denotat:

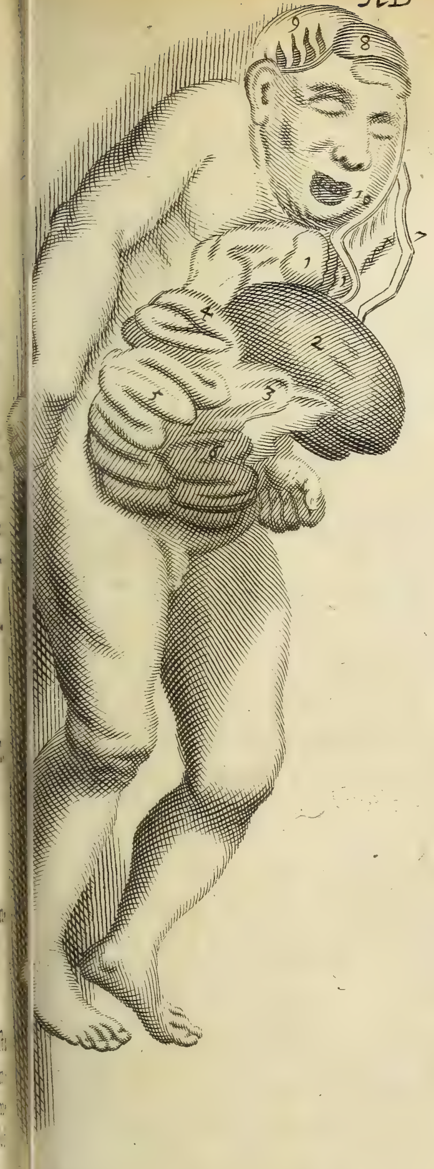
2. Hepar grandiuſculum:
3. Ventriculum: &
4. Inteſtinum candicans, extra Abdominis, cute externâ ſaltem tecti & clauſi, cavitatem propendentia:
5. Inteſtinum aliud carnei coloris:
6. Itidem aliud colore cœruleo:
7. Omentum Texturæ adhuc ſubtilisſimæ:
8. Hyperſarcoſin duplicem vertici incumbentem cum accumbente ſibi:
9. Vittâ vel galeâ albâ ſtriis cœruleis diſtinctâ: &
10. Dentes in Ore jam planè conſpicuos.

Cauſa miſeræ iſtius Conformationis credita eſt, quòd Ancilla iſta tempore graviditatis attentè exenterari conſpexerit mactatum vitulum; unde imaginativa vis ſimilem diſpoſitionem partium actutùm Fœtui impreſſerit, & Natura Spiritibus abuſa magis, quàm uſa, characterem adeò enormis viſcerum dislocationis produxerit in lucem.

[*In Litter. Kiliam miſſis Hildeſio ad D. Johann. Danielem Majorem.*]

SCHO-

AD OBS. CIII.

ꝫ.d.13.Octob.
tæ Hepar, Me-
te clauſum, ſed
Cl. Dn. D. Elſ-
ì inſcribitur. Et
xempla, annihi-
ıodo qualicunq;
ſFœtibus, in ute-
ntæ ac Decolla-
Materialibus §.9.

ERNITZ

ONICI.

Cocco Polonico
oſorum commu-
go adhuc aliqua,
dum illum colli-

ale & ſterile quaſi
ım geniculorum
olunt, ſed hic no-
mment. Math. in
quibusdam in lo-
a hæc ſunt rubra,
loribus vermicu-
Hermol. in Dio-
:aſu, excrementis
pud Julium Pol-
oſtro, qui purpu-
ram

ſluidâ, duobus
Sachſium, Kiliâ V.
[*Ex prædičt*

D. Fl

VISCERIBU

ANno 1644.
rioris, Rh
ter milliarium ſp
dii Dominæ, ab a
quidem magnitu
matricis Naturæ
Numerus 1. C

2. He
3. Ve
4. Int

5. Int
6. Iti
7. Or
8. Hy
b
9. Vit
10. De
Cauſa miſer
tempore gravidita
unde imaginativa
preſſerit, & Natur
enormis viſcerum
[*In Litter.*
jorem.]

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

SCHOLION.

Similis, niſi miſerabilior paulò, fuit partus Anno 1669. d. 13. Octob. Coloniæ Brandenburgicæ editus, quo Puellæ recens-natæ Hepar, Meſenterium, vaſa umbilicalia, &c. per Abdomen, non cute clauſum, ſed hians, atque per cutim fiſſam propenderunt: deſcriptus à Cl. Dn. D. Elſholtio in Epiſtolâ ſingulari, quæ de Conceptione Tubariâ inſcribitur. Et maximè omnium, (ſiquidem vera) ſtuporem movent Exempla, annihilati, ut ſic dixerim, reſoluti, aut ablati internè foràs, aut modo qualicunq; alio imperſcrutabili egreſſorum Brachii & Capitis, à diverſis Fœtibus, in utero hærentibus, occaſione adſpectæ à Matribus Cædis cruentæ ac Decollationis. Quæ ab Helmontio notata vide, capite de injectis Materialibus §. 9. [*D. J. D. Major.*]

Obſervatio CIV.

D. MARTINI BERNHARDI A BERNITZ DE *USU ET UTILITATE COCCI POLONICI.*

QUæ Clariſſ. Dominus Georgius Seger. &c. de Cocco Polonico in primo anno Ephemerid. Colleg. Naturæ-Curioſorum communicavit, digna ſunt, ut ea publici juris fecerit; ego adhuc aliqua, quæ circa uſum hujus cocci obſervavi, ut & modum illum colligendi pro ſecundo anno adjicere non gravabor.

Πολύγονον tùm majus, tùm minus, aliàs minus uſuale & ſterile quaſi eſt. Sunt qui ejus nomenclaturam, propter frequentium geniculorum aut ſeminum multitudinem, ad plures ſtirpes extendere volunt, ſed hìc nobis de Polygono Polonico coccifero Bauh. in notis ad Comment. Math. in Dioſcor. & ejus cocco ſeu granis (quæ radicibus plantæ quibusdam in locis adnaſcuntur, & iis adhæreſcere ſolent) agitur: Grana hæc ſunt rubra, liquore ſeu ſucco purpureo & ſanguineo plena, cùm concoloribus vermiculis, qui ſimul cum ſucco, ſericis præcipuè tingendis (teſte Hermol. in Dioſcor.) purpuram faciunt incomparabilem. Inventus caſu, excrementis Gallinaceorum ita coloratis, nam & uſus purpuræ, ut eſt apud Julium Pollucem, ab Hercule videtur inſtitutus, conſpecto canis roſtro, qui purpu-

ram

ram devoraſſet, infecto. Igitur purpuriſſum ex hoc vermiculo carbaſinum à præſtanti amphitheatralium velorum (ut arbitratur idem) colore dicitur. Quidam carmaſinum appellant colorem: quoniam vermiculus hic Punicâ linguâ carmes appellatur, quemadmodum & coccus. Nonnulli chermes & coccum idem eſſe volunt, ſed hi decipiuntur, quoniam chermes eſt aliud à cocco, nam illud ex ilice colligitur, noſtrum verò adnaſcitur radicibus Polygoni generi: & hoc infectoribus eſt clarum. Unde res aliqua in cocco tincta coccinea dicitur: quæ autem in chermes, chermeſina vocatur. Lacuna ſcribit, quòd illa granorum ſpecies, quæ ex Peru ad nos adfertur, & à tinctoribus hujus ſeculi in ſummo pretio eſt, in illis partibus cochinella vocatur. Sed cochinella eſt vermis quaſi cimex lectuarius, quam Ficus Indica progenerat, de quâ vide prolixè differentem Joh. *de Laet.* deſcript. Ind. l. 5. c. 3. Item *Herreram* & *Zimenem*. D. Joh. *Chemnitius* in ſuo Indice Plantarum & hujus Cocci Polonici fecit mentionem, & ei ſingularem tribuit vim contra morbum caducum.

Coccus iſte noſter, ſeu ejus ſuccus à plebe in Germaniâ appellatur Johannes Blutt/ & fortaſſe hâc de causâ, quia fructus hujus plantæ ſeu grana ſolùm circa Feſtum S. Johannis inveniuntur, quo tempore etiam à ſuperſtitioſis, certis quibusdam illicitis ceremoniis, intra 11. & 12. horam meridianam colligitur. *Herba* quoque *cancri* dicitur, quia eo ſolùm tempore ejus fructus apparet, ubi Sol Signum Cancri in Zodiaco occupat, quo tempore & illud prædictum Feſtum S. Johannis Bapt. obſervatur, nam brevi pòſt granula iſta ſeu baccæ non ampliùs inveniuntur, ſed in vermiculos abeunt, (ſimilibus illis ex Peru & aliis locis Indiæ, quæ cochinellæ vocantur, & de quibus ſuperiùs facta eſt mentio) relictis albis quaſi veſiculis inanibus, odoris ſuaviſſimi, inſtar Moſchi. Et hoc notandum eſt, non ſingulis annis apparere, præſertim cùm tempus eſt frigidum, humidum vel pluvioſum.

Coccum iſtum ſæpiſſimè in locis arenoſis circa VVarſaviam adverti, & maximè in loco illo, ubi Electio Regia eſt facta. Sunt qui coccum iſtum etiam in Herniariâ, Pimpinellâ, & radicibus Quercuum reperiri aſſerunt, ſed in noſtris oculis nondum apparuit, quàm ſtudioſè & ſummâ diligentiâ etiam illum per aliquot annos inquiſivimus. In Ukraina verò & locis maximè ibi deſertis luxurioſè & in ſummâ copiâ creſcit, ideò olim Illuſtriſ. Konitzpolſcius, Campiductor Regni, & alii Magnates & Nobiles, quorum bona terreſtria in illis locis ſunt, campos magnos, tali cocco impletos, pro certâ ſummâ Judæis locabant, vel per ſubditos ſuos & mulierculas ruſticanas colligi curabant, haud parùm lucri inde haurientes. Turcæ & Armeni,

Armeni, qui coccum iſtum à Judæis emere ſolent, lanam, ſetam, corium (den Saphian) item jubas & caudas equorum eo tingunt. Fœminæ etiam apud Turcas ejus ſuccum cum aciditate Citri ſeu Granatorum, vel ſolo vino priùs permixtum & extractum, ad tingendas extremitates digitorum, tàm in manibus, quàm pedibus, (quod apud illas tanquam ornamentum ſingulare) in quotidiano uſu habent. Noſtri Mercatores coccum in Polonia collectum, Hollandis aliquando magno pretio vendere ſolebant, & ego recordor, me Dantiſci aliquando illum in maximâ copiâ apud Magnif. Dominum Petrum Heindrich vidiſſe, is pro certo mihi affirmabat, in Hollandiâ Tinctores ad tingendum Scarlatum & Carbaſinum, iſtius cocci Polonici ſemper dimidiam partem ad illum ordinarium & exoticum coccum admiſcere ſolere, unde color altior fiat, cùm ordinarius exoticus nimis ſit pinguis, hic verò Polonus tenuior. Apothecarius quidam, Rel. S. J. in Apothecâ propriâ VVarſaviæ ex hoc ſucco expreſſo, loco ſucci ordinarii Granorum Kermes, ex fructu Ilicis (qui ſummâ cum difficultate ad nos transportatur) ſecund. deſcript. Meſuæ, cum reliquis ſpeciebus ac Saccharo ſibi parabat, illam decantatam confectionem Alkermes, quæ confectio non minoris virtutis fuit, quàm illa communiter in Galliâ parata, & ad nos transportata. Nam in virtute, quoad Medicinam, Coccus ille Ilicis in Narbonenſi Galliâ, & apud Monſpelienſes collectus, à cocco noſtro Radicum in Polygono nihil differunt, & ambo tanquam Medicina cardiaca ſpiritus vitales reficiunt, gravidis & parturientibus ſubveniunt. Defunctus piæ memoriæ D. Andreas Cnöffelius, olim Sereniſs. Vladislai IV. & Joannis Caſimiri Regum Polon. Medicus Supremus, ex iſtis granis ſeu baccis in Polygono collectis, ſeu Cocco Polonico, ſibi extrahebat (mediante Spiritu Roſarum) Tincturam pulcherrimam cordialem, pro ulteriori Medicamento & Spiritu ſuo Refectorio, quem non ſolùm ita per ſe propinare, ſed & omnibus aliis Medicamentis liquidis (ad communicandam tincturam ſeu colorem) admiſcuit. Pictoribus noſtris, maximè Ruthenis, hic coccus etiam eſt notus, hi aciditate citri vel lixivio certo & Alumine colorem ex illis extrahunt, aliquid Gummi Arabici admiſcentes, & in picturis maximè (quas immaturas vocant) adhibent. Lacca pictoria cum additione cretæ priùs lotæ & præparatæ ex Cocco noſtro Pol. more conſueto, paratur non minoris nobilitatis Laccæ Florentinæ ſeu Romanæ, quæ aliàs ex Panno Scarlato ſeu Carmeſino, vel ex ipsâ Cochinellâ exoticâ paratur. In Perſiâ, à Judæis & Armenis transportatus, fit exinde color ille pretioſus (qui certè Rex Colorum dici poteſt) quem & modò Pariſiis in loco à la

Grave per unam fœminam (ſub nomine Carmion ſeu Carmein) parari vidi, & una drachma ab illâ tribus aureis venditur. Præparatio ejus nobis ex parte eſt nota, & non multum recedit à præparatione Magiſterii Granorum Chermes, de quo Clar. *Zvvelferus* in ſuis Animadverſionibus in Pharmac. Auguſtanam. Hoc Magiſterium omnibus Medicamentis tàm liquidis, quàm ſiccis admiſceri poteſt, & in colorem pulcherrimum, ſcil. roſeum ſeu puniceum infici, & ſufficit granum unum pro uncia una pulveris, ſeu Magiſterii albi. Ad tingendum Balſamum Roſarum, Roſei coloris, hoc Magiſterium Cocci Pol. tincturam dat valdè idoneam & naturalem. Cum Succo recenter extracto, & aciditate citri, paratur charta illa di Spagnia, quâ mulieres in Hiſpaniâ & Galliâ utuntur, ut genas reddant rubicundas & faciem venuſtiorem. Ita & Bezetta rubra, ſeu pañus ille lineus, tincturâ rubicundiſſimâ & eleganti impraegnatus & infectus, in ejusdem uſum paratur, ſeu immergendo in liquore aliquo, ſcil. aquâ, vino, ſpiritu vini, ſaccharo, &c. ad communicandum colorem. Pannus ipſe Chermeſinus ſeu Scarlatus, qui cum Succo granorum ſeu cocco noſtro tinctus, externè applicatus, æquè bonus eſt, ac Scarlatus pannus, qui cocco baphico tinctus, cujus uſus in Galliâ, Italiâ, Germaniâ, & aliis locis apud mulierculas eſt, ad proliciendos morbillos, patientes ſcil. in eum involvendo. Quod & Clar. Thom. *Bartholinus* in Cent. 4. pag. 79. expertus, qui in variolis aliisque exanthematis provocandis, non ſine ſucceſſu, ſtragulas rubras lecto ægrisque applicavit. In aliquibus locis hujus panni uſus etiam celebris & familiaris eſt, ad cor roborandum, ubi Epithemata eo ſuſcepta regioni cordis & pulſibus applicari ſolent. Ad retinendum & roborandum fœtum in utero etiam mulierculæ, tanquam remedium à proprietate certum, ſibi ex tali panno faciunt cingulum, quod toto geſtationis tempore juxta carnem feratur.

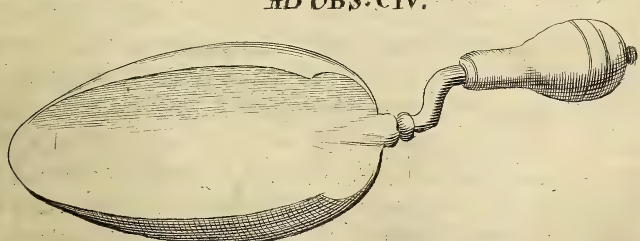
Aliæ cum ſimili cingulo ſeu faſciâ ex eodem panno paratâ, ſeſe cingunt, & nudo corpori applicant, ad retinendum nimium fluxum Menſtruorum & hæmorrhoidarum. Quin & filo ſerico hujus coloris teſte Clari Joh. *Schrödero* in Pharm. Med. Chym. lib. 4. ad arcendum Eryſipelas, locum affectum circumligare, vulgo uſitatiſſimum eſt. Quid filum purpureum in affectibus colli, ſcil. Anginâ & inflammatione faucium, ad evocandum calorem & ſedandas inflammationes, præſtare poſſit, teſtatur antè citatus inſignis Med. & Anatom. Thom. *Bartholinus* in loco citato.

Sed iterùm ad noſtrum Coccum, reſtat adhuc ejus *modus colligendi* in Ukrainâ, qui eſt iſte:

Ruſt

Ruſticuli & illi, qui ad hoc opus conſtituti in Ukrainâ, animadvertunt quàm accuratè & diligenter tempus circa Solſtitium æſtivale vel brevi pòſt, quando granula iſta ſeu baccæ ad maturitatem pervenerunt, & ſucco jam purpureo quaſi turgent: tunc temporis, cùm coccum iſtum colligunt, opus habent parvo inſtrumento ferreo cum manubrio, quod ego hic trullam (i.e. Germ. Ein kurtzer ſcharffer Handſpatel/ oder krumm gebogene Grabſelle) appello: unâ enim manu arripiunt plantulam, alterâ verò eodem inſtrumento extrahunt radicem ejus in altum, bacculas decerpunt, & plantam iſtam iterùm in foveam vel foramen inſerunt, quæ cum tali celeritate faciunt, ut ſatis mirari non poſſimus. Coccum poſteà ab omni terreſtritate priùs per cribrum, huic labori idoneum, ſeparant & purgant, & quando vident, in vermiculos abire velle, illos aceto vel etiam aquâ frigidiſſimâ ex puteo inſpergunt, & in loco tepido ſupra fornacem (ſed cautè) ſeu in Sole lentè & cum ſummâ diligentiâ exſiccant, donec moriantur, aliàs deſtruuntur, & à nimiâ exſiccatione tincturam illam pulcherrimam incluſam amittunt: aliquando etiam animalcula ita à veſiculis relictis ſegregant, & extremitatibus digitorum leniter comprehendendo, in pilam ſeu maſſam rotundam efformant, ſed hoc fit ſumma dexteritate, aliàs ſuccus innatus ex nimia compreſſione reſolvitur, & optimus ſanguineus ſeu purpureus liquor & color amittitur. Maſſa iſta infectoribus multò pretioſior eſt granis, ideò & majori pretio à Mercatoribus emitur. Inſtrumentum verò huic labori idoneum, ſeu Trulla, ex ferro cum manubrio ligneo tale eſt, prout hîc delineavi.

AD OBS. CIV.

[Ex Litteris ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenh. d. 27. Novemb. An. 1671. datis.]

Obſervatio CV.
D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII
DE
CINNABARI ANTIMONII.

CUrioſis experimentis abundè materiam ſuggerit CINNABARIS. *Indica* quidem illa, quæ lacryma arboris fuit, & cujus reſpectu Minium, (quod veteribus fuit Cinnabaris nativa) *καταχρηςικῶς* ſolùm dictum fuit Cinnabaris, *Dioſcoride* id notante *l.5.c.110.* non in cenſum jam venit nobis, ſed prout hodiè proſtat, duplex: Nativa & Artificialis, tùm vulgaris, tùm antimonii.

Qui Cinnabarin artificialem vulgarem primitùs fecerunt, Mercurium in ☉ mediante 🜍re coagulare & convertere conati ſunt, hypotheſi communi inducti, illud, ut Metalla reliqua, ex 🜍e & ☿io conſtare. Ita pro hoc ipſo probando allegatur à *Majero lib. de 7. montib. Planet. c.1. p.43. Theophraſtus Ereſius*, ſcribens, Calliam quendam Athenienſem feciſſe Cinnabarin, cum ſe aurum facere præſumeret: videatur quoque *Picus Mirandula lib.2. de Auro c.10.* ubi non ſolùm inventor hujus Cinnabaris eſſe Bulcaſis Arabs aſſeritur, ſed & plura alia circa hanc rem ſanè pulcerrima traduntur.

Verùm, utut aſſertum ſuperius veriſſimum ſit; tamen, ſi locus *Theophraſti*, qui eſt *lib. de Lapidib. p.m. 12.* examinetur curatiùs, ſenſus ipſius non eſt, compoſitionem Cinnabaris artificialis pictorum inventam eſſe à Calliâ, ſed ſolùm modò illud artificium, quo Cinnabaris nativa uſitato hodienùm & quidem optimo modo, mediante aquâ depuratur, cujus terminus uſitatus eſt: Schlemmen. Affunditur nempè Cinnabari pulveriſatæ, vel alii Mineræ, aquæ ſimpl. ſ.q. triplum v.g. vel quadruplum, hinc motione factâ, ut ſubtiliores partes in aquam diffundantur, in aliud vas decantatur, & quod in fundo ſubſidet alcohol, tanquam Cinnabaris optimè depurata & præparata adſervatur. Hic proceſſus, ſi cum modo Calliæ examinetur & conferatur, videtur omninò convenire. Meminit enim Autor apertè 1. Recipi Cinnabarin nativam, & quidem illam, quæ arenæ ferè accedit friabilitate, & ſplendentem, quæ oppoſita ſcil. eſt ibidem memoratæ duræ & lapidoſæ. 2. Hanc collectam in vaſis lapideis leviſſimè teri. 3. Tritam in

vaſis æneis lavari. 4. Quod verò ſubſidet, iterùm ſumi, teri & lavari, ut prius, *ἐν ὥπερ ἔϛι τὸ ἔργον τῆς τέχνης, atque hoc eſt, quod ars confert.* Et paulò pòſt addit: *γίνεται τὸ μὲν ὑφιςάμενον κάτω, Κιννάβαρι, τὸ δὲ ἐπ' ἄνω καὶ πλεῖον, πλύσμα. Fit verò, quod infrà ſubſidet, Cinnabaris, quod autem ſupernatat & plus eſt, lotura.* Quibus manifeſtè innuit requiſitum *quintum*, hanc Cinnabarin ſubſidentem eſſe exſiccandam, & loturam ſupernatantem decantandam. Ipſe verò Callias hoc artificium invenit, quòd cùm propter ſplendorem putaret aurum in arenâ eſſe, ſtudiosè illam collegerit. Sed de his opinione noſtrâ latiùs, ſed obiter, egimus.

Chimici non contenti Cinnabari factitiâ vulgari, illâ maximam partem Seplaſiariis & Pictoribus relictâ, ex ♁io cum ☿io ♎to ana per 🝭 non præſciſſi Colli, igne debitè adhibito, Cinnabarin elegantiſſimam ♁iatam produxerunt. Alii pro indubitato axiomate ſupponentes, omne diſſolvens, ceu agens, pondere debere excellere & ſuperare diſſolvendum, ad p.j. ♁ii recipiunt p.iij. ☿♎ti. vid. *Febur. Traitt. de la Chym. part.* II. *p. 1016.*

De Cinnabari hâc ♁ii curiosè quæri poteſt, undenàm proveniat? Cui reſponderi commodè poſſe arbitror, quòd ſicuti ex ☿io & 🜍e fit Cinnabaris vulgaris, ita ex 🜍e ♁ii & ☿♎to fiat hæc ipſa Cinnabaris ♁ii. Hoc probatu facillimum eſt, 1. *à priori*, cùm in ♁io Sulphur maximè abundet, ut quibusvis lixivioſis ferè totum in 🜍 abire poſſit, in ☿io verò ♎to adſint Spiritus ⊖lini ⊖-li, qui evolutionem 🜍is promovent, ſicut & ſolus ⁀us ⊖-li ab ♁io abſtractus 🜍 extrahit; itaque cùm ignis vi primùm ⊖lia hæc cum parte florum ♁ii in butyrum ſunt reſoluta, interim panditur 🜍♁ii, quod cum parte ☿iali dulci in Collum 🝭æ ♎tur & attollitur, unde rectè dici poteſt, quòd Cinnabaris ♁ii nihil aliud ſit, quàm ☿♎tus dulcis, 🜍re ſeu Tincturâ ♁ii embryonatus. 2. *à poſteriori.* In quod enim quid reſolvitur, ex illis conſtat; jam verò zz ♁ii coctione cum lixivioſis fatiſcit in ☿ium currentem, & 🜍♁ii puriſſimum, teſte præter experientiam *Hartmanno not. in Croll.* vid. *Schröder. Pharmac. lib. 3. c. 17. p.m. 443.* Quo loco obiter etiam meminiſſe lubet, quòd 🜍ur ♁ii ſit duplex: alterum purum, verum & genuinum; alterum impurum. Illud dicto modo confit, coquendo nempè zzrin ♁ii cum lixivio fortiſſimo, ubi ſeceſſione factâ ☿ius in fundum ſubſidet currens, Sulphur verò vel ſenſim ſenſimque ſponte ſuâ decidit, vel acidis præcipitatur, & hoc ſudoriferum eſt. Quin ſimili propemodùm proceſſu Sulphur ex Cinnabari nativâ ſeparari poteſt, ſi ſcil. illa cum ⊖lis ſpri analogicâ proportione miſceatur, indatur 🝭æ terreæ firmæ, & igne l. a. propel-

latur ☿ ius in recipiens vas, cui aqua frigida infuſa ſit. Hinc ⊖, quod in 🝭a remanſit, coquitur cum 🜄 ſ. q. filtratur & inſtillato ✳ præcipitatur 🜍 ſubtile, quod debet edulcorari, exſiccari & pro uſu ſervari. Quæ ſi penitiùs conſiderentur, altiùs iri poteſt, & Medicamenta ſelectiſſima plura ex eodem fundamento parari geſtiunt. Alterum 🜍 ♁ ii impurum, cum 🜍ro in Croci Metallorum præparatione, aliisque lixivioſis & ſalinis præparatur, ſub titulo 🜍is ⊙ti ♁ ii diaphoretici. Hoc omnibus, uti dictum, lixivioſis, inprimis etiam lixivio Saponariorum auſcultat, quo cum in copiâ ſine magnis ſumtibus parari poteſt.

3. Vt autem veritas pateret magis, eandem zzrin ♁ ii ex 🜍e ejusdem paravi, Recipiendo 🜍♁*ii cum lixivio Saponar. fact.* ℥iij. ☿♎t. ℥iv. Pulveriſata & mixta in mortario lapideo cum ſpatulâ ligneâ indita ſunt retortæ anguſtioris orificii, datusque ignis *κάτω* in principio levior, hinc ſenſim auctus, donec tandem omnia (attamen ſine igne ſuppreſſionis) canduerint. Primùm exiit butyrum aliquo modo empyreumaticum, hinc ſe oſtendit Cinnabaris, anticâ parte Colli 🝭æ præcedente, ut ſolet, quaſi Iridis ſplendore. Collectæ ſunt zzris ferè ℥j. cum ☿ ii vivi circiter tantundem, maſſæ in 🝭 reſiduæ erat ℥ß. ʒiij. reliquum conceſſit in butyrum. Cinnabaris hæc elegantiſſima eſt, nullius rectificationis indiga.

Ex his efficitur, Cinnabarin eſſe duplicis naturæ, ☿ ialis, quoad majorem quidem partem, & 🜍eæ, quibus terra quaſi baſin præbet. Ea invicem contemperata Medicamentum præbent longè nobiliſſimum, non in capitis modò affectibus, quibus vulgò hactenus quaſi unicè deſtinatum fuit, ſed omnibus adeò morbis abundantiæ ſeroſæ acri, quæ membranas & nervos quoquo modo laceſſit, debitis, unde in affectibus hyſtericis, ſpaſmodicis, arthriticis abundè officium facit.

Obſtare quidem aſſerto huic videtur, quod objici poteſt & inferri Cināabarim ♁ ii de ♁ io parùm vel nihil participare, eò, quod in ⊖ à deſtillatione butyri & cinnabaris, ferè tantum ♁ ii lateat, quantum fuit receptum, pondus, ſtriis ſplendentibus conſpicuum. Sed reſponderi dubio huic poteſt per inſtantiam, ſi ♁ cum lixivioſis coquitur, 🜍 in copiâ elicitur, nihilominùs tantundem ferè ♁ ii in eosdem uſus coquendi ſæpiùs remanet. Deinde ponderis decedentis momentum compenſatur ab irrepentibus ☿ ialibus gravibus atomis & miculis, & hinc ſplendens etiam in fundo reſtitat ♁, qui partes ⊖ linæ non potuerunt ♁ ium ceu menſtruo plenario ſolvere omninò. Et ſicut non inferri poteſt: pondus ♁ ii ferè manet integrum, E. ☿ ius vitæ, qui è butyro præcipitatur, non eſt ♁ ialis proſapiæ; ita nec concludi

ex eo

ex eodem fundamento poteſt, zzrin eſſe ſolùm ☿ialis genii, nec de ♁io participare.

Nec magni *Sennerti* obſtat autoritas, qui *lib. de conſenſ. & diſſenſ. c. 19. p. 415. Cinnabarin ♁ii,* ſcribit, *nonnulli pro Sulphure ♁ii habent, ſed falsò, atque aliud me experientia docuit. Cùm enim zzrin illam ſublimare vellem, nec ex voto res ſuccederet, zzris illa in catillo fuſa ipſiſſimum ☿ium mihi iterùm exhibuit.* Ut enim taceamus, quòd ipſe ſibi videatur contradicere, dum mixtam eſſe eandem ex ♁io & ☿io manifeſtè paulò antè *c. l.* conceſſit, notandum eſt, quod ſi urgeatur zzris hæc ♁ii igne forti, ☿ius, ignis impatiens, avolat, 🜍 verò comburitur, terreſtribus particulis relictis, quæ ſi urgeantur igne, in vitrum abire poſſe à nonnullis aſſeritur. Itaque probabile eſt, in ſuprà dicto B. *Sennerti* experimento illud contigiſſe. Quin ipſum Sulphur ♁ii auratum additis aliis Tincturâ ſuâ exui facilè poteſt. Ita cùm illud aliquando cum aquilâ Chimicâ, ⊖ ✶co, ♎rem, pauci aſcenderunt flores crocei, maxima verò pars in fundo cucurbitæ remanſit, craſſamento nigro, inſtar regenerati ♁ii.

[*Ex Litteris ad D. Ph. Iac. Sachs à Levvenh. 30. Novemb. 1671. datis.*]

Obſervatio CVI.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII DE

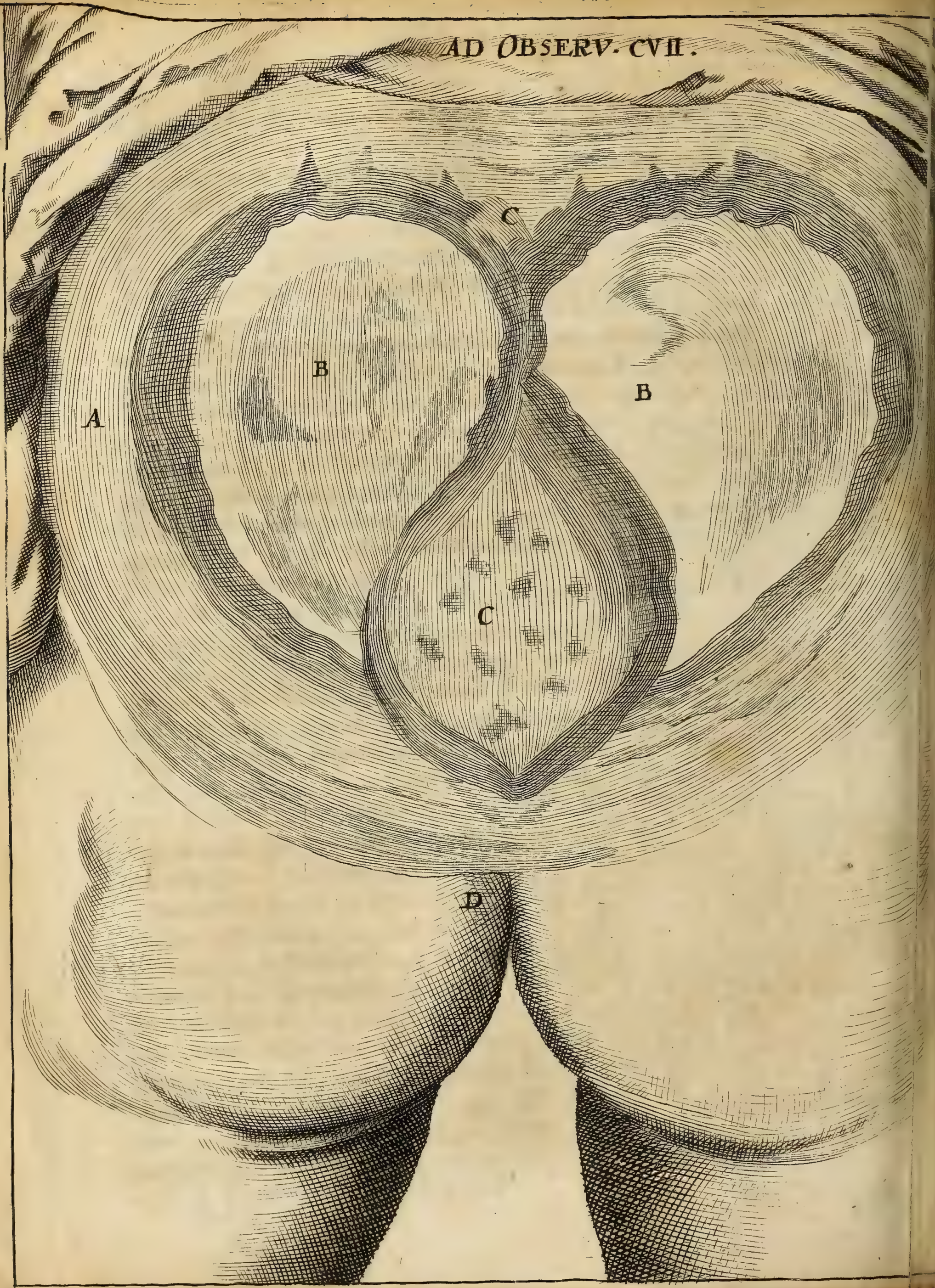
HÆMORRHAGIA SCORBUTICA SPIRITU VITRIOLI CURATA.

INter alia Symptomata, quæ ab affectu Hypochondriaco & Scorbuto ceu ex equo Trojano producuntur, non minimum eſt hæmorrhagia narium crebrior. Utut enim frequentiùs lutoſus & feculentus ſangvis, ut communiter habetur, ipſis per Hæmorrhoides potiùs exſolvatur, nihilominùs ut volatilis ſæpè & ſeroſior ipſorum eſt cruor, ita non raró *ἄνω* affectat viam, & exitum per nares quærit, ea interdum copiâ, ut ægrorum vires maximè inde vacillent, & corpus jamdum cachecticum pleno paſſu ad hydropicam diſpoſitionem ruat. Contingit hæc Hæmorrhagia, ut & alia immoderata ſangvinis effluvia, præcipuè duabus de cauſis in Scor-

Scorbuticis. Primùm ob enormes & ingentes viſcerum, hepatis potiſſimùm & lienis, obſtructiones, quorum anfractus & mæandros cùm liberè perrumpere non poſſit ſangvis, anguſtatus quaſi, quà data porta ruit, & in tali caſu tantum abeſt, ut ulla proſint aſtringentia, ut potiùs ſummè noceant, cardialgias, anxietates & dolores variarum partium excitantia; contrà ea obſtructiones reſerantia, aperientia & calida felicius longè exeuntis ſangvinis impetum refrenant. Quo nomine præter alia omnium optimè ſe gerunt ♂lia. Deinde fibræ debilitatæ & tonus partium nimis laxatus Symptomati huic amplam ſternunt viam. Cùm enim plurimo abundent ſero ſalſo, acri, Scorbutici & Hypochondriaci, à Sale hoc ſtimulante oſcula vaſorum laxantur & reſerantur, unde proditurus tunc ſangvis titillationem quandam ceu prodromum certum adventus ſui excitat. Quodſi poſteà aliquoties iteratâ hâc inſolitâ viâ dehiſcant hæc repagula, quippe debilitata, ſuſtinere cruorem renuunt, & frequens illius profluvium certò contingit. Scorbuticus vir 55. annorum, cùm autumno 1669. tumore & maculis lichenoſis pedum, dolore Hypochondriorum, capitis, articulorum, æſtu vago ſeu φλογώσει, aliisque Symptomatibus ſcorbuticis afflictus per aliquot Septimanas eſſet, tandem & inſigni hæmorrhagiâ narium corripiebatur, quæ frequentius redeundo vires admodùm frangebat. Adhibebantur internè & externè laudata aliàsque probatiſſima Medicamenta, anacollemata, frontalia, ſtyptica, ex ♂te præſertim parata, ipſaque opiata, ſed omnia fruſtrà. Tantum abfuit, ut ullum ſecutum fuerit commodum, quod præſertim ab aperientibus priùs adhibitis variis, quàm hoc Symptoma emergeret, ſperari potuiſſet; ut potiùs alvus inde obſtrueretur, malo interim non ablato, nova minata mala. Ut igitur ſerum ſangvinis nimis fluidum & acre temperaretur, ejusdemque à reliquo ſangvine διαχώρησις impediretur, propinavi ♎um ⊖li, cum eſſentiâ violarum pro aciditate moderandâ mixtum. Dictum factum, hactenus per duos & ampliùs annos perfectè malum emanſit. Alii bini Hypochondriaci, cùm alter ſingulo manè, cum ἀναῤῥοπίᾳ humorum ex ventriculo, alter vagè Hæmorrhagiam narium pateretur, ab eodem Medicamento auxilium ſenſére. In quartanæ verò, ad hydropem inclinanti, duplici, conjunctâ narium hæmorrhagiâ, novis indies Paroxyſmis ebulliente ſangvine, non ita feliciter adhibitum medicamen, nihilominùs ſenſim & ſenſim fluxus cruentus narium deſtitit. Adeò laus hæc debetur acidis, quòd & ſangvinem coagulent nimis fluidum, & attenuent grumeſcentem, quo de poſteriori aliàs plura.

[*Ex modò laudatis Litteris.*]

Ob

C
B
B
A
C
D

Obſervatio CVII.

D. DAVIDIS SPIELENBERGERI

DE

ABSCESSU FLATUOSO.

ALlatus mihi nuper eſt puellus ſemeſtris flatuoſo laborans abſceſſu ſeu tumore renitente magnitudine capitis infantilis indies magis magisque in rotundum creſcente, quà ſuperiorem ani partem cuti adhærente. In medio tumoris ſecundùm vertebrarum dorſi rectitudinem membrana carnoſa (quod interſtitium fortaſſe internum quoque tumorem in duas partes dirimere potuit) tendit deorſum. Idem tumor in recens nato juglandem vix ſuperavit, dehinc ſe attollens veſicæ inflatæ non abſimilis redditus eſt (ſecundùm longitudinem membranæ carnoſæ tamen parumper depreſſus exſtitit,) doloris, etiam digitis presſus, expers fuit, colore cutem naturalem rubedine parùm ſuperavit, frigefactus verò colore pumbeo infectus eſt. Infans quoad reliqua hilaris ſanusque videbatur, aſt quoad pedes flaccidus ac gracilis, procul dubio ob compreſſionem nervorum ex ſpinâ, & vaſorum circa eam deſcendentium. Tribus abhinc ſeptimanis imponi curabam cataplaſma ex farinis fabarum, hordei, & florum chamomillæ in aceto ſambuci decoctis ac melle exceptis; dein Emplaſtrum diaphoreticum Mynſichti adhibui. Hoc applicato tumor paulisper cœpit flacceſcere & ulteriùs creſcere deſiit. Animus erat cauterium potentiale (vitatâ parte membranosâ) adhibere, nam ſerico vel ſetâ equinâ illum præcidere tutum non videbatur, quoniam ad radicem, pollicis circum circa latitudine cutem naturalem ſimul ſublevaverat, denique apertionem violentam fore pernicioſam, præſertim in tam tenello corpore, unicè mihi perſvadebam. Hæc omnia mecum ruminans tumorem cataplaſmatis virtute aperiri, & *magnam flatuum copiam* cum ſubflavo tandem ſero prodire deprehendi. Ulcus itaque hoc etſi poſtmodum bene tractatum ſit, optima quoque adhibita fuerint cordialia, accedente tamen inopinatâ virium proſtratione puellus quarto die ſuum obiit diem, loco tumoris priſtinum ſervante colorem.

[*In Litteris Menſe Decembri, An.* 1671. *Vratiſlaviam misſis.*]

Obſervatio CVIII.

D. DAVIDIS SPIELENBERGERI
DE
DUOBUS MONSTRIS.

IN duobus locis diverſo tempore non pridem nati ſunt duo Infantes monſtroſi; alter propè Muranum, octo milliaribus abhinc diſſitâ urbe, in montibus altis, ſine capite, cujus oculi axillis erant inſiti; alter Schmölnitii, urbe ſex abhinc milliaribus diſtante, cum coronâ qualem Clerici geſtant, carne ejus cranium ſic ambiente, quemadmodum coma tonſa horum caput: oculis omnimodè deſtituebatur. Plura de his non accepi, quia poſt partum uterque horæ ſpatium vivus non complevit, & ambo mox à morte ſepulti fuerunt.

[*Ex iisdem Litteris.*]

Obſervatio CIX.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI
DE
OSSICULO PRUNI GERMINANTE A RUSTICO EXCRETO.

ATHanaſius Kircherus in Chinæ ſuæ illuſtratæ parte II. cap. 5. hancce memorabilem habet hiſtoriam: contigit non ante multos annos Elephantum inſignem & Regi maximè charum, arundinum eſu ſtomachum ita oneraſſe, ut gravem inde infirmitatem incurrerit, quam Medici curaturi ſolitis ſuis Medicamentis, nihil profecerunt; bellua interim proboſcide intra fauces adacta, apertè aliquid ſibi in ſtomacho latere demonſtrare videbatur. Quod Medicus Europæus advertens brachio pariter in ejus fauces adacto, belluâ id haud illibenter permittente, tandem invenit arundinem in fundo Stomachi radicatam in folia effloruiſſe; unde materiam priùs cathartcticis magnæ efficaciæ Medicamentis præparatam, tandem radicitùs evulſam foliis virentibus conſpicuam extraxit, belluamque priſtinæ ſanitati reſtituit.

In-

Incredibilis hæcce plurimis videbitur Obſervatio, ſimiles tamen, ne dicam magis mirandas contigiſſe certum eſt. Non hîc afferam hiſtoriam paſtoris illius Tarraconenſis, in cujus thorace prunulus frutescebat, floresque & fructus proferebat, cùm paſtor ante biennium in prunulum incidiſſet, de quâ hiſtoriâ utpote rariſſimâ legi queunt, quæ in vitâ *Georgii Fabricii Piereſcii* affert doctiſsimus *Gaſſendus* lib. 5. nec alia ejusdem fermè generis addam, ſaltem mihi quæ viſa & propriis manibus contacta ſunt.

Ruſticus, pagi propinqui incola ſub finem Januarii anni hujus milleſimi ſexcenteſimi ſeptuageſimi primi poſt Salutem redditam me conveniebat, quærens de inſigni nauſeâ ac inappetentiâ, crebris itidem lipothymiis recurrentibus, quibus adeò vexabatur, ut non ſolùm ipſe, ſed etiam adſtantes ipſum morti propinquum animam agere judicarent, idque maximè à paſtu, quo tempore ſemper Paroxyſmus gravior exiſtebat. Malum hocce ex imbecillitate ventriculi originem ducere cenſens miſturam præſcribo aromaticam cum laudano opiato cochleatim aſſumendam, unde aliquod, ſed paucum levamen; nec majus ab aliis confortantibus commodum ſperari poterat. Materiam itaque peccantem emetico quodam Medicamento minuendam cenſeo, cui fini unicam doſin Oxyſacchari vomitorii in hauſtulo vini Malvatici aſſumendam præſcribo. Hinc, mirum! excluduntur tria prunorum oſſicula nucleis recluſis germinantia, ex quibus duo adhuc à me ſervantur, curioſisque monſtrari poſſunt. Æger hoc onere levatus melius habere incipit, ſenſimque convaluit.

Ob argumenti ſimilitudinem addo aliam hiſtoriam, non quidem mihi viſam, ſed à viro quodam fide digno, qui ſe oculatum teſtem fuiſſe aſſerebat, mihi ante paucos annos in Thuringiâ relatam. Hic vir referebat, ſe in Venatorum primario Saxo-Coburgico, diuturnâ alvi obſtructione laborante, notaſſe ab injecto Clyſtere fortiori aliquot rejecta prunorum oſſicula nucleis recluſis progerminantia ægro paulò pòſt fatis cedente. Occurrit hìc mihi, quod Anno 1665. poſt natum Chriſtum menſe Auguſto Amſtelodami obſervavi. Ibi Nobilis quidam Germanus, nomen & patriam ſileo, cùm ob philtrum à ſcorto ipſi propinatum malè habens vomitorium aſſumeret, aliquot rejiciebat roſarum folia recentia adhuc. Mirum hîc erat, quòd cùm ultimum excerneret folium, ſcortum, quod aliàs deperibat, ſummo odio proſequi inciperet.

Mira hæc fortasſis quibusdam & vix fide digna videbuntur, ſed non ſtatim aliorum relatis fides deneganda, etiamſi hæcce à noſtris conceptibus diverſa exiſtunt. Et quæſo quis non concedet vegetabilium ſemina in corpore animali digeſta, ejectaque non tantùm rurſùs germinare, verùm etiam lætiùs provenire. Talia negantem ridebunt ruſtici, qui norunt ex ſtercore ſuillo Sonchum generari in vineis, hortis & agris; Sonchus autem ſuibus alimentum frequens eſt. Præterea Oſſa Perſicorum à cane, Ceraſorum ab homine, Melonum ſemina à paſſere, grana Sambuci à picâ, nuces Moſchatæ à columbis Indicis comeſtæ nequaquam corrumpuntur, ſed potiùs lætiſſimè proveniunt. Hoc eſt, quod *Ariſtoteles* lib. 3. de generatione animalium cap. 3. docet, & in excrementis principium vitale ineſſe poſſe.

[*Ex Litteris ad D. Georg. Joach. Elsnerum d. 15. Decembr. 1671. perſcriptis.*]

Obſervatio CX.
D. ALARDI HERMANNI CVMMENI
DE
TESTIBVS IN VIRO COALITIS.

LEgi nuper in Obſervationibus rarisſimis *Theodori Kerckringii* ipſum teſticulos canis in unum coalitos vidiſſe. Refero jam, quod obſervavi in viro aliquo triginta annorum mihi notisſimo, adhuc vivente. Huic Scrotum eſt naturalis magnitudinis, inque eo ut tactu obſervare datur, corpus lineâ quidem & inciſione aliquâ diſtinctum, ſed unum, gemino tamen teſte magnitudine æquale. An hæcce ſubſtantia gemina aliquando fuerit, expiſcare non potui. Naturam ſaltem hoc pro duplici elaboraſſe monſtrabant, quæ tactu explorari poterant gemini epidydimi, & vaſa deferentia itidem geminata. Cæterùm ſanus hic vir degit, nec ullum ſentit incommodum, niſi quòd poſt motum aliquam hiſce in partibus moleſtiam & dolorem experiatur. Cælebs tamen eſt, quid de ipſo, ſi uxorem ducat, futurum ſit, tempus docebit.

[*Ex Litteris modò citatis.*]

Ob

Obſervatio CXI.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI

DE

MACIE CVM TVSSI A MATERIA QVADAM PEREGRINA PVLMONES OBSIDENTE.

PEtrus Borellus Cent. 4. Obſ. 63. refert, Domino de Catyli Duci Rothomagenſi nucis myriſticæ fruſtulum aſperam in tracheam incidisſe, unde tuſſis & macies tanta, ut tandem ad extremam deveniret emaciationem. Sed cùm aliquando fruſtulum hocce cum tuſſi & maximo conatu ejiceret, paulatim priſtinum recuperaſſe habitum. Analogam Obſervationem jam affero. Annus jam agitur ſecundus, cùm in Luchovienſibus nundinis Autumnalibus conſulor à Cive quodam Hitzockerenſi annuâ tuſſi ad extremam maciem qui redactus erat. Hic poſt varia incaſſum exhibita remedia, ſolo expectorantium Medicamentorum uſu, nucis avellanæ fruſtulum putaminis excrevit ante 13. menſes in aſperam arteriam illapſum: inde confortantibus ſolummodò adhibitis brevi convaluit.

Vix annus præteriit, cùm Dannæbergæ conſulor à Cive ejus loci tuſſi diuturnâ ad extremam maciem redacto. Uſus erat hic vir conſiliis celeberrimorum in viciniâ Medicorum, ſed ſine fructu. Tandem me conſulebat: cum autem nihil Medicamentorum tùm temporis ad manus eſſet, egoque judicarem malum, niſi reſolventibus & expectorantibus, curari non poſſe, autor ſum, ut ſingulis diebus jejuno ventriculó ℈j. Salis mumiæ, cujus Medicamenti laudes ſatis deprædicare non poſſum, in aquâ fœniculi diſſolutum aſſumeret. Quod equidem benè ceſſit, namque poſt triduum natura irritata violenta tuſſi excernit decem fragmenta materiæ alicujus gypſeæ, albicantis. Hinc ſenſim ad ſe rediit, habitumque corporis priſtinum recuperavit.

Similem materiam excretam vidi hîc Luchovii à Dno Hagmeiſtero Senatore & Prætore Stetinenſi, cùm Luchovium acidulas Svalbacenſes acceſſurus tranſiret. Huic cùm extremè emaciatus eſſet, acidularum uſum ſummis viribus disſvaſi: Verùm cùm omnem recuperandæ ſani-

tatis ſpem in acidularum poneret effectu, eò perrexit, ſucceſſu tamen adeò infauſto, ut paucas poſt ſeptimanas uxor ipſius vidua redierit.

Fœmina ruſtica pagi Dunske ex Obſtructione menſium in tuſſim ſiccam incidit, qua continuata ultra annum affligebatur & ad extremam maciem redigebatur. Aliquando cùm aëri plus ſolito rigido ſe exponeret, tuſſis conſveta adeò invaleſcit, ut aliquoties exinde animo linqueretur. Verùm in ſummo hoc conatu excernere incipit veſiculas ſangvine plenas diverſæ magnitudinis. Melius hinc habere videtur. Sed rupto forſan magnum inter iſtum tuſſiendi conatum vaſe aliquo vel pulmonis, vel ventriculi, & proritatis menſibus, vomitu ſangvineo & hæmorrhagia Uteri correpta quatuor poſt dies purpuream animam emiſit.

Dum finio, recordor, me aliquando pro lectione publicâ Dominum *Gvernerum Rolfincium*, Præceptorem meum honorandum referentem audiviſſe, quòd Civis Vinarienſis continuâ tuſſi aliquot Septimanarum ſpatio afflictus, tandem excreverit veſicas exiles ichore ſangvineo plenas, tandem plures unâ nocte & liber evaſerit.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CXII.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI DE *ABSCESSU OSSIUM.*

ABſceſſum Oſſium bis vidi, primum ante duos annos in articulo primo pollicis virginis cujusdam honeſtæ, Soror quæ Diaconi hujus loci erat, oſſe prorſùs reſoluto, in minima fruſtula confracto, & per duodecim particulas abſcedente. Particulæ oſſis eroſæ erant omninò & quaſi calcinatæ, ut ſolo digito in ſubtilem pulverem teri poſſent. Originem ducebat malum ex aciculæ puncturâ neglectâ, & ſi rectè judico à barbitonſore non benè tractatâ. Alterum abſceſſum vidi in ruſtico, qui ſpinam inter carnem & ungvem indicis digiti ſiniſtri manus intruſerat: huic prima indicis junctura per minutiſſima fruſtula prodibat, oſſa itidem erant friabilia; an ſpina ut & acus venenata fuerint, dicere non poſſum. Cæterùm oſſa in Lue venereâ carioſ-

fie-

fieri & fragilia rarum non eſt; Legi in Manuſcripto *Marquardi Slegelii* raræ curioſitatis & magnæ experientiæ viri, ipſum in Muſéo ſuo ſervare Sceleton cujusdam nobilis meretricis Venetæ, ex lue venereâ conſumtæ, epiglottidem quæ exeſam habuerat, atque proptereà ex cibo forte fortunâ in tracheam aſperam illapſo ſuffocata fuerat. In hâc fœtus repertus eſt maſculinus pariter hâc labe contaminatus, itidem in Muſéo prælaudati viri qui ſervabatur, ubi Oſſa carioſa ob luem gallicam videre licuit. Ipſemet Pariſiis notavi, quòd Nobili cuidam Burgundo ex confirmatâ & inveteratâ lue venereâ oſſa tàm fragilia eſſent, ut ad minimum impulſum frangerentur. Servo etiam & hodiè radium dextrum brachii cujusdam militis, qui ſex vel ſeptem locis exeſus & perforatus exiſtit. Hoc me Rotomagi Gallorum donavit Chirurgus quidam Caſtrenſis, qui ipſum ex brachio militis lue venereâ mortui in Catalauniâ extraxerat.

[*Ex modò allegatis Litteris.*]

Obſervatio CXIII.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI

DE

ARTERIIS SPERMATICIS DEFICIENTIBUS.

NOn nugantur, quod aliàs accuratisſimo Anatomico *Regnero de Graef* videtur, omnes Anatomici, qui dicunt, aliquando unam, aliquando utramque arteriam ſpermaticam deeſſe: nam non neceſſe eſt, ut vas aliquod ſangvinem afferens adeſſe debeat, ſi vas recipiens adſit, & vice versâ; poſſunt enim adeſſe aliæ tùm venæ, tùm arteriæ, quæ vices horum abſentium ſupplere poſſint, & afferre eum ſangvinem, quem venæ revehunt & contrà. Sola arteria bronchialis, quam Clarisſimus Dominus Ruiſch primus obſervavit, hancce conſequentiam ſatis ſubvertit, ut taceam inſignes naturæ luſus, quotidiè in Anatome qui obſervantur.

Ne tamen hæc gratis dixiſſe videar, aliquot jam recenſebo Obſervationes mihi notatas. Canis maſculus à me diſſectus nullas habebat arterias ſpermaticas, vena tamen in utroque latere optimè erat conſtitu-

ta,

ta, ut unicuique curioſo monſtrare poſſum. In lupo mare idem notavi, haccetamen differentiâ, quòd in hoc exiguus ramus ex arteriæ magnæ ramo iliaco ſiniſtro ejusdem lateris venæ ſpermaticæ inſereretur. In canetamen & hoc notabile erat, quod ſalaciſſimus & fœcundus exiſteret; quod ipſum contrariatur aſſerto *Riolani* doctiſſimi, cujus tamen nomen ſemper mihi ſanctum erit, dum lib. 2. Anthropograph. cap. 25. aſſerit, ſteriles eſſe, quibus deſunt arteriæ ſpermaticæ, licet genitalia aliàs optimè habeant conſtituta. In aliâ cane fœminâ ne veſtigium quidem arteriarum ſpermaticarum deprehendi, licet hæcce novem catellis gravida exiſteret. Idem in lepore itidem prægnante notavi.

Ne tamen à bruto corpore me argumentari credas, accipe quod in humano corpore obſervavi Anno à nato Servatore 1664. Jenæ in theatro Anatomico publico diſſecabatur fœmina, ob parricidium commiſſum Altenburgi capitis ſupplicium quæ experta erat. In hujus cadavere arteria ſpermatica utriusque lateris deficiebat, ramulus tamen exiguus ab arteriâ hypogaſtricâ ad teſtes ferebatur. Hæc quæ de arteriis affero, de venis etiam probat *Kerckringius* in Specilegio Obſervationum oppidò rararum Obſerv. 32.

[*Ex antè citatis Litteris.*]

Obſervatio CXIV.

D. ALARDI HERMANNI CVMMEN[I]

DE

MENSTRVIS SEROTINIS, ITEM ANTE STATVM NATVRÆ ORDINEM FLVENTIBVS.

OBſervationes de menſtruis ante determinatum à naturâ temp[ore] fluentibus, varii varias annotarunt, ſed quæ mox ſequetur, in[ter] rara etiam numeranda venit. *Albertus Magnus*, Comm[ent.] ad l. 2. Phyſicor. Ariſt. *Loyſa de Bourgos*, *l. 2. Obſtetr. Obſ.* 17 & *Theodorus Kerckringius* Obſerv. Anatom. 87. menſes ab ipſo nativitat[is] die fluentes obſervarunt, *Hercules Saxonia* & *Jacobus Suterus* quinto æta[-] tis anno menſes fluxiſſe notarunt. Octavo & nono anno *Fernelius*, *Ca[-]*

pa

parus Wolfius, *Thomas Bartholinus*, *Savanarola* & alii viderunt. *Tulpius* quod ipſimet fidem ſuperare videtur, à quarto ad octavum annum ætatis menſtrua ritè fluxiſſe obſervat. Quæ egomet obſervarim, jam referam.

Puella nobilis jam 15. annorum à tertio ætatis anno menſtruam patitur ordinario purgationem; reticeo nomina tùm ipſius, tùm parentum, tùm familiæ, cùm ſciam, tàm ipſam, quàm parentes rem, quam mihi crediderunt, celatam cupere. Cæterùm benê valet, nec ullum ſentit incommodum, à ſcabie itidem, variolis, morbillis aliisque puerilibus affectibus planè immunis fuit.

Aliam ante tres annos vidi puellam, cui menſes vigeſimo à nativitate die fluere incipiebant; deinde ſuppreſſi redibant poſt menſem exactum denuò, poſt alterum iterùm. Eandem periodum ſervabant tertio, quarto, quinto, ſexto, ſeptimo, octavo & nono ætatis menſibus. Decimo autem menſe puella variolis correpta interiit.

Vidi etiam ante quatuor annos Hannoveræ puellam, quæ ſexto ætatis anno fluore uteri albo laborabat.

Sed nec Juvenculis tantùm ante ſtatum tempus fluunt menſes, verùm etiam ſenibus aliquando ordinarium excedunt terminum. Exemplis hocce demonſtrarunt *Solenander*, *Loyſa de Bourgos*, *Pancirollus*, *Bartholinus*, *Kerckringius* & alii, quæ ego obſervarim jam addo.

Cùm præcedente anno Hannoveram, parentes meos inviſurus profectus fuiſſem, ibique per Feſtum Pentecoſtes ſubſiſterem, conſilium meum petiit Matrona quædam primaria affinitate mihi juncta. Huic menſes ſubſtiterant anno ætatis quadrageſimo ſecundo; nullo tamen inde vexata incommodo ſana vixit ad annum usque ætatis quinquageſimum tertium, quo tempore neſcio ob quod leve incommodum Piermondanas acidulas petiit. Has cum biberet, menſes redeunt ſtato quidem tempore, ſed copioſè fluentes, ad annum usque ætatis quinquageſimum ſeptimum, quo tempore hæmorrhagiâ uteri copioſisſimâ corripitur, pro quâ tunc conſilium meum implorabat. Reſtituta autem commodis remediis per aliquot menſes Juventutis vernavit floribus. Sub hiemem tamen cùm ex fracturâ tibiæ lecto affigeretur, menſtrua purgatio periit, nec poſtmodùm rediit, quod ipſum tamen magno cum ſanitatis incommodo factum.

[*Ex Litteris allegatis.*]

Obſervatio CXV.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI
DE
FLUORE MULIEBRI CROCEO.

NOta mihi eſt Matrona nobilis, quæ ſingulis menſibus ordinario non ſangvine, ſed materiâ ſeroſa crocea purgatur; hæc materia linteamina ſi tingit, nulla lotura delebilis exiſtit. Cæterùm benè valet, nec ullum incommodum ſentit, niſi quòd ſterilis exiſtat. Lochia aliàs flava eſſe, rarum non eſt, præſertim ſi puerperæ crebriùs in cibis & condimentis croco utantur, exinde enim lochia ſemper flaveſcere obſervavi.

[*Ex ſuprà indicatis Litteris*]

Obſervatio CXVI.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI
DE
ANATOME FOEMINÆ DYSENTERICÆ.

NOn poſſum, quin hîc referam, quæ Anno *1666.* 20. Auguſti St. N. Amſtelodami notavi in diſſectione corporis fœminei Dyſenterici. Erat fœmina 40. annorum pinguis & optimi corporis habitûs. Hæc ante tres ſeptimanas inciderat in fluxum dyſentericum, qui tùm temporis Hollandiæ & vicinis regionibus epidemius erat; quæ rejiciebat, in principio morbi erant nigra, ſubſequente tempore rubeſcere incipiebant, aliquâ tamen intermiſtâ albedine: dolebat ventrem, diverſo tamen modo: nam vel dolor ad umbilicum hærebat, tuncque deprimebatur venter, vel ſi hic attolleretur, cinguli inſtar circa umbilicum movebatur. Sitis ipſam urgebat intolerabilis, quem quocunque volebat potu ſedabat, ſpiritus vini, & aquæ vitæ uſu nunquam intermiſſo. Medicamentorum nihil ſumere volebat, præter decoctum aliquod alterans, & pillulas

pillulas de Laudano Amſtelodamenſium, ex quorum aſſumtione dolor ſedabatur, & ſomnus, qui aliàs aberat, obrepebat. Cùm dejiceret, ſentiebat dolorem circa anum inſignem. Purgata fuit aliquoties tempore morbi partim pulvere Rhabarbari ſolo, à quo nihil aut parùm ſine levamine movebatur, partim cum radice Jalappæ miſto, à quo multum cum ἐυφορίᾳ dejiciebat. Clyſter etiam injectus eſt, à quo peſſimè habuit, neque etiam ferre poterat inunctiones, unde poſtmodùm horum uſus intermiſſus eſt. Tempore morbi ter ſedatus fuit fluxus cum optimâ ſpe, ſed cùm peſſimo victûs uteretur regimine, recidivam paſſa, tandem fatis conceſſit. Cadaver apertum hæccé dabat obſervanda.

1. Omentum juſtæ quidem erat magnitudinis, ſed ſphacelatum, colore atro lividum.

2. Inteſtinum duodenum & jejunum repletiſſima erant bile, unde ſitis intolerabilis cauſa derivari poterat.

3. Ileon quo ad cæcum tendit cubiti unius longitudine corruptum & ſphacelatum erat.

4. Colon quatuor transverſos digitos à cæco ſanum erat, pòſt ad octo digitos corruptum.

5. Folliculus fellis maximus erat & bile repletiſſimus. Bilis quæ in eo reperiebatur, viridis erat ſicut gramen. Cætera optimè erant conſtituta. In inteſtino recto nil notari poterat, nec in aliis viſceribus. Hepar, Lien, Pancreas ſaniſſima erant.

[*Ex aliquoties allegatis Litteris.*]

Obſervatio CXVII.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI

DE

SECVNDINÆ FRVSTVLO VLTRA MENSEM IN VTERO RETENTO, EXCRETO.

INchoante anno 1667. Hannoveræ curavi matronam primariam mihi cognatam: huic per 5. ſeptimanas fruſtulum ſecundinæ in utero reſtiterat ſine ullo tamen incommodo. Quintâ autem ſeptimanâ repentè inſignibus cordis anxietatibus & doloribus ventris corripitur, cui fini miſturam aromaticam cum laudano opiato præſcribo per intervalla aſſu-

mendam. Uſa hac eſt per 6. horas cum levamine: hinc in ſomnum incidit per tres horas durantem. Expergefacta dolores inſtar parturientis ſentire incipit, & paulò pòſt excernit fruſtulum carneum pugni magnitudine, quod ego pro reſiduo ſecundinæ non habere non potui. Exinde fluxus materiæ primò viridis pòſt flavæ per biduum, à quo optimè convaluit. Memini hìc Præceptorem quondam meum honoratiſſimum Dn. *Joan. Theodorum Schenckium* aliquando in lectionibus botanicis retuliſſe Illuſtriſſimæ cuidam Comitiſſæ ſecundinam poſt partum per tres ſeptimanas ſine ullo tamen notabili incommodo reſtitiſſe: cùm autem ſuaſu alicujus vetulæ juſculum ex Chærefolio Romano ſumſiſſet ſubitò onere fuiſſe levatam. Et ſanè verum ut fatear, vix herbam novi, cujus in partu difficili & reſtitante ſecundinâ majores vires fuiſſe cognoverim, quàm Chærefolii & majoris ſemper vivi; ſat ſcio neminem, qui experientiam horum ritè facit falſum iri.

[*Ex ſuprà citatis Litteris.*]

Obſervatio CXVIII.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI

DE

VARIIS IN ANATOME VIRI NOTABILIBVS.

SUb finem anni poſt Chriſtum natum milleſimi ſexcenteſimi ſexageſimi noni Gvelferbyti diſſectum eſt cadaver nobiliſſimi Viri *de Ren* aulæ dictæ Archipincernæ. Ipſum cùm aperiretur ingens copia flatuum prorumpebat, cæterùm quæ ſequuntur obſervata fuerunt:

1. Omentum ſanum licet & optimum non tegebat omnia inteſtina, ſed inter ventriculum & colon convolutum erat.

2. Inteſtina præſertim craſſa ſummoperè à flatibus diſtenta pellucid erant inſtar vitri.

3. In colo pauciſſimæ cellulæ obſervabantur.

4. Ventriculus in dextro latere ſitus erat. In fundo ejus gangræna obſervabatur; ſubſtantia ejus tenaciſſima erat, tria quoque in ipſo foramina obſervabantur exigua, ac ſi acu facta fuiſſent.

5. In fine coli itidem aderat gangræna, & ibi loci latuerat ulcu quod paulò ante obitum ruptum, uti ex rejectâ materiâ obſervari poterat,

6. Hep

6. Hepatis color à naturali multum differebat. Veſicula tamen fellis bilis optimè colorati copiâ referta erat.

7. In Liene principium ſchirri.

8. Pulmones muco tenaci & albi coloris planè erant obducti, in ſiniſtro latere planè purulenti; in dextro latere inflammati erant, ſicuti eſſe ſolent in iis, qui Pleuripnevmoniâ correpti moriuntur.

9. Cor magnum erat & adipoſum, fibræ tamen carneæ aderant, ut nondum defineret eſſe muſculoſum.

Plura inveſtigare non licebat.

Ultra annum Nobiliſſimus hicce Vir malè habuerat, per ſex tamen ultimos ſaltem menſes lecto affixus fuit. Initium morbus ſumſit ex prolapſu in lumbos, namque ab eo tempore dolores in regione lumbari ſentire cœpit, ut tandem claudicaret. Exteriùs nullum contuſionis veſtigium notari poterat, dolor tamen quotidiè increſcebat. Accedebant tandem horrores febriles. Verùm cùm à Medicamentorum uſu abhorreret, moleſtias haſce vel deambulationibus, vel compotationibus imprimis bono hauſtu vini Rhenani pellebat. Olim aliquoties iſchiatico morbo laborarat, hinc conſueta & experta ſibi remedia, cataplaſmata, emplaſtra & inunctiones adhibebat, à quibus aliquantulum, ſed parùm levabatur. Tandem accedebat diarrhœa vehementiſſima, absque ullis tamen torminibus: excernebat multum ſanguinis grumoſi, adeò ut ipſe dicere ſoleret: daß ihm gantze Hütte voll dick geronnen Blutt weggiengen. Cùm morbus invaleſceret Dominum *Hermannum Conerdingium* Archiatrum Gvelficum, qui tùm temporis adhuc in vivis erat, conſulebat, quique remediis ex arte administratis id præſtitit, ut ſanguinis effuſio minor fieret. Sed mortuo *Conerdingio* dolores in inteſtino recto accedebant, quos cûm explicaret, hæmorrhoides internas affici nemo non judicabat. Huic fini hirudines ano applicatæ, unde etiam aliquod levamen. Manebat interim diarrhœa, nec ſiſti ſe patiebatur. Recrudeſcentibus verò poſtmodùm doloribus, cum Chirurgus ſpeculo dilatatum anum accuratiùs inſpiceret, cognitum eſt totum inteſtinum rectum hinc inde caruncul is inſtar glandularum obſideri, quæ attactæ ſanguinem cum intenſiſſimo dolore fundebant. Et licet aliquando remediis ex arte adhibitis tollerentur, nihilominùs intra 24. horarum ſpatium regenerabantur. Continua diarrhœa non parùm etiam curationem morabatur, nec tamen ſiſti poterat. Si ſiſtebatur, inſignes cordis anguſtiæ accedebant, ut neceſſe eſſet enemate immiſſo anum iterùm ſtimulare, quo adhibito horror per bihorium durans ſequebatur, redeunte

poſtmodùm diarrhœâ conſuetâ. Tandem veniebat febris lenta & continua, cum dejectione virium & appetitûs. Per tuſſim purulenta ejiciebantur, fæces præter voluntatem prodibant, urina cum difficultate excernebatur, ejusque ſedimentum album erat inſtar cretæ. Ultimò in dextrâ lumborum regione apoſtema generabatur, quo aperto materia prodibat inconcocta & fœtidiſſima, ut nemo adſtantium illam ferendo eſſet. Tumor etiam crurum & inflatio abdominis inſignis mortem præcedebant. Hæc habeo ex relatione Domini *Julii Georgii Behrens* Medicinæ Licentiati, Aulæ Gvelferbytenſis Archiatri, qui ipſi Medicinam faciendo adſtitit.

[*Ex iisdem ſuprà indicatis Litteris.*]

Obſervatio CXIX.
D. ALARDI HERMANNI CUMMENI
DE
ANATOME PHTHISICÆ.

ANno CIↃ IↃC LXVI. quinto & decimo Maji die ſt. n. aperiebat Dominus *Franciſcus Sylvius* fœminam, trium & viginti annorum, quæ phthiſica præcedente veſperi cum vomitu ſanguineo ipſam effuderat animam. Hæc 10. Maji in Noſocomium Leidenſe delata conquerebatur, ſe ab octodecim menſibus menſtruis carere purgationibus, quæ ipſæ à terrore fuerunt ſuppreſſæ. Anheloſa jam fuerat ab octo menſibus & aſthmatica, tusſiebat etiam valdè & per tusſim ejiciebat phlegmata craſſa & purulenta. Pro temperandis humoribus ſequens, ſi rectè memini, præſcribebat decoctum Dominus *Sylvius* frequenter ſumendum.

℞. Rad. apii
leviſtici āā ℥j.
raſ. lign. gvajaci ℥iij.
pasſ. major. mund. ℥iiij.
Coque ſ. a. ex aq. pur.

℞. Colatur. ℥xxx.
in quâ diſſolve
Sir. d. 5. radic. ℥ij.
aq. theriac. ſimpl. ℥j.
Miſce.

Cùm autem de amarore decocti quereretur, jubebatur ſæpiùs lambere Saccharum Altheæ. Sed ſequenti manè etiam ab hoc ut & ab omnibus Medicamentis abhorrebat, quod ipſum pro ſigno funeſto habebat *Sylvius*; nihilominùs tamen hocce confortans & alterans præſcribebatur decoctum creberrimè aſſumendum.

℞. rad. apii, fœniculi ãã ℥j.
ſcorzonerræ ℥ij.
paſſul. major. mundat. ℥iiij.
f. decoctum cum aq. pura in Colatur. ℥xxv.
diſſolv.
Sir. jujubini
de hyſſopo ãã ℥j. Miſce.

Ab uſu hujus decocti phlegmata quidem commodiùs ejiciebantur, valdè tamen purulenta erant, unde exigua ſpes ſalutis. Uſa fuit hoc decocto per biduum, ex quo fatis conceſſit.

In Cadavere ſequentia notabantur:

1. Omentum peritonæo ubique fortiter adhærebat.

2. Hydatides plurimæ circa omentum, quarum una ex pluribus compacta erat, aquam continebant ſubacidam.

3. Circa ventriculum glandulæ conglobatæ quaſi ſcrophuloſæ erant, circa quas multæ hydatides.

4. Bilis flaveſcebat, unde minùs acris erat. Pulſum debilem hinc derivabat Sylvius.

5. Hepar pallidius & flaccidum peritonæo annexum; hydatides eoque hîc plurimæ erant.

6. Inteſtinorum exterior membrana abraſa erat.

7. Colon verſus pubem deſcenderat, contenta ſatis erant liquida.

8. Teſticuli planè æquales erant.

9. Pulmo coſtis undique annexus, luridi coloris & diſtentus, quod cauſa reſpirationis difficilis.

10. Dexter lobus durior & firmior, ſiniſter mollior erat.

11. Ex dextro lobo aperto ſanguis profluebat copioſus, ſtagnans ibi-dem propter obſtructiones. Cauſa hæc fuit Aſthmatis & Vomitus ſangui-nis, quo animam ipſam effuderat.

12. Dextra cordis auricula duplo major ſiniſtrâ.

13. Siniſtro in latere pulmo purulentâ materiâ & fœtidâ repletus erat, ſimillimâ illi, quam cum phlegmate ægra excernebat.

14. In parte pulmonis ſuperiore cavitas apparebat ſatis ampla: ta-les cavitates in omnibus phthiſicis ſe reperiſſe referebat Sylvius.

15. Glandulæ pulmonis pus continebant.

Plura ob inſignes æſtus obſervari non poterant.

[*Ex antè citatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio CXX.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI DE

STERCORIS SVILLI VI ANTIFEBRILI.

NOn jactet ampliùs Gannanaperidem ſuam Peruviana regio; quæ febribus tertianis, quartanis & aliis cum frigore invadentibus antidoto exiſtit; habet & Europæus Orbis remedia ubivis obvia, quæ ſi non excellentiora, ſaltem in effectu non minora & paria obſervantur. Non tibi memorabo hîc Carduum Benedictum, cujus ſuccum ad cochleare unum ſemis aſſumtum febres tùm tertianas, tùm quartanas pellere experientia docet, quod idem præſtat infuſum ejusdem herbæ in ſpiritu vini Rhenani. Referam jam, quomodo Nobili cuidam VVeſtphalo Tremoniæ febris curata ſit. Hic pe ſex menſes febre tertianâ intermittente laborarat; remedia à Medici præſcripta nihil proficiebant: conſulit ergò Monachum quendam Dominicanum, qui in Curatione febrium multum præſtabat. Hic venien dari ſibi petit libram ſemis ſpiritus vini Rhenani, in eoque infund ſtercus ſuillum, quod in perâ attulerat, digerit per horam, inde col per linteum cum expreſſione forti. Colatum hoc Nobili unâ vice a ſumendum propinat, qui inde in ſudorem lapſus egregiè ſudat. Hir abit febris. Factum poſtmodùm experimentum in aliis nunquam f fellit; aliqui tamen poſt menſem ab aſſumpto remedio recidiva paſſi.

[*Ex hactenus allegatis Litteris.*]

O-

Obſervatio CXXI.

D. JOHANNIS SCHMIEDT DE

APHONIA SUBITANEA.

CHriſtianus Omuht vir verè probus & doctus, verbi Divini ad Eccleſiam D. Johanni ſacram Miniſter, temperamento, quod vulgò Melancholicum appellant, habendæ proximè concioni intentus, circa matutinum tempus è ſomno expergefactus, de-ıbitò in inopinatam incidit ἀφωνίαν, ita ut mutus nullum edere ſonum oſſit, perterrita cum adſtantibus Conjunx, meum implorat conſilium, rat anxia auxilium: Quæro de circumſtantiis, nullus animi præceſſerat ıotus, nulla lingvæ aderat paralyſis, quam perfectè movebat, ſignis tamen : ſcriptione, mens enim omninò conſtabat, capitis indigitabat turba-onem, imò & dolorem, vox nulla aderat, nec aliquem vocalis ullius dere ſonum poterat: Quarti paris lingvæ Nervum affectum eſſe judica-am, unde revulſoria tàm externa, quàm interna adhibebantur reme-ia, topica lingvæ applicabantur, agebantur omnia, quæ ex artis methodo gi poterant, irrito tamen ſucceſſu, ut de ſanitate recuperandâ ſollicitus de-ɔeraret integrè Dominus Patiens, quid quòd eum veneficii ſuſpicio non :viter anxium teneret, ſanus aliàs corpore per Muſæum hinc inde obam-ulabat, Dei ſui ſollicitè petens opem. Poſt octo dierum decurſum Aulæum ſuum conſcendere circa veſperam cupiens, candelam famulæ ccendendam porrigit, ſimul & ex improviſo accendere jubet, ſicque vo-e clarâ ſine titubatione perfectè immane quantum! gaudens eloquitur. ed ecce elapſis octo diebus, ſacris intentus meditationibus, ut conjicio, ɾofundioribus, Muſæi ſui januam fortiter claudi ſibi videbatur, unde ex errore, ſine dubio, recidivam infelix patitur, vox denuò abeſt, cætera liàs ſanus, anxius miſer me denuò advocari per ſigna vult, invenio vi-um aliàs devotum, manibus & oculis ad cœlum defixis cordis ſui mœ-orem ſuſpirioſè exprimentem. Solabar miſerum, adhibitis, quæ ex re udicabam, Medicamentis, quorum tamen fructum experiebatur nul-um; poſt 14. dierum ſpatium ſomnians de nocte, quòd in undis ſubmer-ereretur, anxius, opem voce clarâ & eloquio prompto ſollicitat, exper-

gefactus à proprio clamore grates Deo precibus ardentiſſimis & cantu perſolvit. Sicque ex eo tempore ſanus officio ſuo commodè & cum Auditorum ſuorum applauſu fungitur.

[*In Litteris d. 19. Decemb. 1672. Gedano ad D. Ph. Jac. Sachs à Levvenhaimb miſſis.*]

Obſervatio CXXII.

D. JOHANNIS SCHMIEDT

DE

HERNIA EXULCERATA, UNDE EXCREMENTA SINE ALIA SANITATIS NOXA EGEREBANTUR.

UXor quædam militis gregarii in fortalitio noſtro, quod ad oſtium maris eſt, herniam in ingvine dextro patitur per annos aliquot moleſtiſſimam, tandem nullâ tamen occaſione datâ abſceſſum in loco herniæ experitur, ſpontè ſeſe ordinariorum remediorum ope aperientem, effluit ex abſceſſu per dies aliquot pus album optimè coctum, tandem duo lumbrici ad ſpithamæ magnitudinem ex loco affecto exeunt, quos ex perforato vel exeſo potiùs à materiæ acrimoniâ inteſtino prodiiſſe ſigna certa monſtrabant, vulneris namque conſolidationem, utut ex artis methodo claudi volebat, materia effluens, non ut anteà purulenta, ſed σκύβαλα inteſtinorum ipſiſſima referens impediebat, ſicque hoccè loco natura ad excretionem alvinam hucusque abutitur.

[*Ex modò indicatis Litteris.*]

Obſervatio CXXIII.

D. JOHANNIS SCHMIEDT

DE

LACTE EX VENA SECTA .... IN VIRO.

RElígioſus quidam Ordinis Prædicatorum vel S. Dominici, cui nomen Hyacynthi, temperamento, quod ſangvineum vulgò appellant, habitu prorſùs athletico, annum agens circiter 34. aëri ſeſe ex Superiorum juſſu cum Socio manè committit, jejuno ventriculo, nullam penitùs corporis ſentiens indiſpoſitionem, rediens circa prandium in Cœnobium, de capitis vertigine & præcordiorum anguſtiâ conqueritur: Metuentes Superiores Apoplexiam ſvadent, imò jubent ſangvinis miſſionem, vocatur Chirurgus & in dextro brachio vena inciditur, ſed miro ſpectaculo ſangvinis loco albicans lactis ad inſtar effluit materia, obſtupeſcentes ad novæ & inſolitæ rei viſum circumſtantes religioſi unà cum Chirurgo me illicò advocari jubent, iterùm iterùmque ſollicitor, ut ſine morâ accederem, ſollicitatus in prandio ipſo vicibus aliquot advolo, monſtratur mihi ex venâ jamjam calens adhuc liquor, tribus exceptus receptaculis, video lac eſſe quaſi veriſſimum, non lacteum aliquem liquorem ſæpè ſæpiùs in ſuperficie ſangvinis ex imperfectâ concoctione apparentem, juraſſes recens emulctum ex uberibus fuiſſe lac, adeò colore, conſiſtentia externa ſpecie lac bubulum referebat, jubeo in patinis ad reditum meum ut ſervetur. Accedo circa veſperam, nulla liquoris facta erat coagulatio, nulla ſeri ſecretio, ad craſtinum ſervari jubeo, at nec tùm concreverat, ſed in qualibet patinâ in fundo Unciæ circiter mediæ pondus ſangvinis puri non concreti etiam apparebat, à prandio cum coagulo hædino liquorem hunc lacteũ examinare animus eſſet, effuſum jam eum eſſe, imãne quantũ dolebam. Patiens interim variis divexatus ſymptomatib⁹, periculoſè ſatis decumbebat, laſſitudinem nimirùm corporis, compreſſionẽ præcordiorum, febris continuæ ardorem, appetitus proſtrationem, capitis & dorſi dolorem, ἀγρυπνίαν, alvi conſtipationem, &c. ſentiebat, queis cum ex methodo pro virili dimicabatur, nec irrito ſucceſſu. Quinto ab apertione

venæ die, curioſitatis magis quàm neceſſitatis gratiâ, cùm vires ſatis conſtarent, iterùm parcâ manu incidi venam jubeo; ſed ſangvis effluebat, concreſcens, & pituitoſum & albicantem in ſuperficie, prout ſæpiùs obſervavi, monſtrantem liquorem. Recuperabat poſteà adhibitis convenientibus remediis ſanitatem integram.

SCHOLION.

Effluxiſſe in ſequiori Sexu ex apertâ venâ lac aliquot comprobant hiſtoriæ, idem tamen in viris accidiſſe rariùs compertum eſt. Notum quidem eſt, quòd ex *D. Ambroſio & Chryſoſtomo* in Annalibus ad Annum Chriſti 69. §. 11. & ex eo Epitomatores ejus *Spondanus* & *Ludov. Aurelius* ex S. Pauli ſub Nerone Tyranno decollati collo, maximo cum hiatu lactis quaſi undam effluxiſſe referunt; ſed hæc ſi vera ſunt, miraculoſa magis quàm naturalia fuiſſe, judicanda. *Petrus Borellus* Cent. 1. Obſ. 25. in viro malignâ febre laborante ſangvinem ſtatim à Phlebotomiâ albedinem lactis retuliſſe conſignavit, ſed cum à Phlebotomiâ ſangvinem lactis albedinem retuliſſe narret, exiſtimo ſerum lacteum concreto jam ſangvini innataſſe tantùm, quod eveniſſe ſæpiuſculè animadverti. Referenda huc hiſtoria, quam recenſet *Rhodius* Cent. 1. Obſ. 36. Obſervaſſe nimirùm Prævotium, ægri cujusdam ſangvinem tertianâ duplici laborantis, ex Salvatellâ extractum album fuiſſe & glutinoſum in modum pituitæ; ſecùs quàm in noſtro caſu, ubi in excretione ipſâ, non pituitæ alicujus, ſed ipſiusmet lactis color apparebat. Fuiſſe liquorem hunc nonniſi Chylum nullam adhuc mutationem expertum præſuppono: unde autem evenerit, quod ſincerus ita ex venâ apertâ prodierit, ulterioris indaginis eſſe videtur, neque carere res videtur myſterio. Delatus enim per thoracicas in axillares venas liquor, ſine dubio poſt tot factas Circulationes formam perfectam ſangvinis acquirere, ſicque lacteum illum colorem, præſertim cum tantum intercesſerit ſpatium, ex quo cibum nullum ceperit, deponere debuiſſet. An cauſa quærenda in chylo? an in ſangvine? an in utroque? Debet Chylus, ubi ad axillares defertur, cum ſangvine exactè permiſceri, vel ut illic complexu mutuo colorem album deponat, vel ut colore & motu rubrum, quæ Gliſſonii acutiſſimi mens eſt, acquirat colorem, ſicque circulationibus aliquot ad cor vitæ fontem delatus, ſpiritibus imprægnetur, & perfectam ſangvinis conſequatur formam, jam ſi chylus ob læſam concoctionem, contrariam peni-

penitùs ſangvini acquiſiverit naturam, ut cum eo copulari non poſſit, vel ſangvis ſpecifico illo medio uniendi duo hæccè corpora deſtituatur, evenit, ut chylus pingvis nimis, aquoſo ſangvini & ſeroſo quaſi ſupernatet, nec cum illo uniri, multò minùs ejus acquirere formam posſit, ut cum oleoſis aquoſa intimius jungi non poſſe quotidiana docet experientia; vel vice verſâ, ſi ſangvis propter notabilem aliquam δυσκρασίαν partium, ſangvinis perfectioni vel excrementorum ſecretioni dicatorum à morbo, vel errore quodam externo labem aliquam contraxerit, ita ut glutinoſum ex aduſtione, vel admiſtione ſulphureæ ſubſtantiæ acquiſiverit naturam, non poteſt non ſi Chylus nimium fuerit dilutus & aquoſus lambere tantum exterius ſangvinem, & confundi quidem interdum cum illo, vix autem perfectè uniri, unde liquor uterque ſuam retinet formam, quâ ex vena extractus, conſpiciendum ſeſe præbet. Vel ſi ſangvis craſſus nimis & fæculentus, menſtruo deſtituatur debito ſolvendi ſulphur in chylo ſpiſſo etiam contentum, à diſſoluto autem 🜍e colorem ſangvinis rubrum provenire, Tincturæ Chymicorum, & ex iis Tinctura illa ſangvinea, ex quâ Lac Sulphuris vulgò dictum per præcipitationem paratur, teſtes loquuntur, fit ut Chylus vinculis ſuis nondum recluſis integer ſine ullâ principiorum ſuorum deſtructione vel minimâ immutatione, remaneat, nec cum ſangvinis maſsa fermentationem, multò minùs à corde ſpirituum communicationem acquirat, unde ſua ſub forma, circulatione ordinariâ per vaſa movetur. Confirmat dicta, quòd in quâlibet patinâ in fundo tantillum ſangvinis repertum fuerit, extractus enim ſuperficietenùs chylus particulam ſangvinis venæ fundum tenentis ſecum rapuit, intimius cum illo cùm uniri non potuerit, in patinæ fundum iterùm depoſitus eſt. Sed diutiùs hiſce immorari non debeo, committo hæc meliùs ſentientium & tuo præprimis, Vir Excellentisſime, judicio, non enim pleniùs rem deducere, ſed ὡς ἐν παρόδῳ mentem meam aperire animus fuit.

[*Ex modò allegatis Litteris.*]

Obſervatio CXXIV.

D. JOHANNIS SCHMIEDT

DE

EROSIONE INTESTINI, AB URINA RESTAGNANTE INTRA PUDENDUM PUELLÆ P. N. CONFORMATUM.

PUella quædam octo nata annos, Spectabilis olim apud nos, *νῦν ἐν ἁγίοις Martini Jenner* filia, per annos aliquot circa loca pudenda pruritum ſentiebat, quem frictione, remotâ etiam verecundiâ, demulcere ſæpiuſculè conabatur, nec à Parentibus reprehenſa, ut manus à locis hiſce removeret, corrigi poterat, tandem Dyſenteriâ malignâ corripitur, ad quam exſtirpandam cùm detergentia initiò, pòſt anodyna & conſolidantia adhiberentur Enemata, pars eorum per pudenda effluebat; ad rei hujus ſpectaculum obſtupeſcentes parentes me advocant, rem exponunt, monſtrant genitalia, invenio pudendum totum membranâ carnosâ obvolutum, ita ut ſuperius & inferius minutisſimum tantùm appareret foramen, per quod mucoſa & cruenta ex inteſtinis materia evacuabatur, conjiciebam ex inteſtinorum eroſione, excretionem hanc præternaturalem factam fuiſſe, quæ dubio procul ortum ex eo duxit, quòd retenta in pudendo urina, cùm ordinario modo cum impetu excerni non potuerit, per minutiſſima enim hæccè foramina nonniſi lentè evacuari debuit, retenta illic, acrimonia ſua temporis mora inteſtinorum conciliavit eroſionem, quod frictio illa pudendi penè non continua ſatis ſuperque edocet. Inciſionem membranæ hujus, quam lineâ ab uno foramine ad alterum interjectâ natura monſtrabat, inſtans mors prohibebat, nam brevi pòſt animadverſionem pravæ hujus conformationis naturæ debitum perſolvit.

[*Ex iisdem præfatis Litteris.*]

Obſervatio CXXV.

Dn. HENRICI OLDENBVRGII

DE

TVBA STENTORO-PHONICA MORLANDINA.

INventa nuper hîc fuit ab Equite Anglo, *Samuele Morland*, Tuba quædam, *Stentoro-phonica* ab ipſo nuncupata, cujus adminiculo Vox Humana, ad unius, duorum, trium &c. milliarium diſtantiam (pro majori minorivè Inſtrumenti longitudine & Opificii præſtantiâ) ita diffundi poteſt, ut ab omnibus, intra Activitatis illius Sphæram conſtitutis, diſtinctè exaudiatur. Res tota jam Anglicè impreſſa eſt, brevi, ni fallor, in Sermonem Latinum vertenda.

[*Ex Litteris d. 22. Decembr. A. 1671. ad D. Philipp. Jacob. Sachſium à Levvenhaimb datis.*]

SCHOLION.

Tuba hæc in Germaniam usque perſonuit, quando & Aula Imperatoria illam audivit, & Herbipoli primùm in gratiam Eminentiſſimi Electoris Moguntini eam formare docuit Generoſum Societatis Regiæ in Angliâ membrum Dn. VVilhelmus Schröderus, & poſteà Hanoviæ Illuſtriſſimo meo Comiti conſtruxit ſub finem Anni 1672. Eaque quæ hîc viſitur, pedum eſt duodecim ex laminis ferreis ſtannatis, forma tubæ bellicæ ſed planè rectæ. Quod & Clariſſ. Hevelius Dantiſci ejusdem vires expertus ſit, & promiſerit correctionem, accepi à Collectoribus Ephemeridum.

Sal. Reiſel Hanoviæ.

Obſer-

Obſervatio CXXVI.

D. HENRICI OLDENBVRGII

DE

STVPENDA OSSIVM PER ALVVM EXCRETIONE.

SCribit Cl. Dn. Deniſius, Medicus Pariſienſis, ſe noſſe virum Pariſiis commorantem, qui, poſtquam integri biennii ſpatio diros circa umbilicum dolores, pulſu violento & perquàm gravi pondere ſociatos, pertuliſſet, Medicis remedia ſua nequicquam adminiſtrantibus; tandem per ſedes, veri animalis oſſa, nonniſi per intervalla tamen, excreverit. Ait, ipſum jam 30. vertebras integras, ritè formatas & perforatas ejeciſſe; adeſſe duas homoplatas, os cranii, aliquot coſtas, oſſa femoris, pedum &c. pleraque fracta & carioſa. Difficillimum explicatu judicat, ex quanam corporis parte oſſa illa proveniant, atque in quâ regione generari illud animal potuerit? adhæc quamdiu id ipſum vixerit, cùm oſſa adeò dura deprehendantur, cùmque æger totâ ſuà vitâ, quantum nempè meminerit, hunc dolorem & hoc pondus ſe ſenſiſſe affirmet. Totam, credo, hiſtoriam laudatus Dn. Deniſius, gravi hoc caſu finito, conſignabit, & in publicum emittet.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio CXXVII.

D. SALOMONIS REISELII

DE

MIRA CADAVERIS FRAGILITATE

ET

GANGRÆNA PEDIS EX TERRÆ MOTV.

J. G. Prætor pagi Hanovici VVachenbuchen, nonagenarius, cui ichoroſus fluxus in utroque pede à triginta annis moleſtus, cùm ſponte

ſpontè ſiccatus eſſet relictis cruſtis craſſis, poſt horrores & æſtus in brachio dextro eryſipelas furoris tanti, ut pro gangrænâ haberetur, imbecillitatem multam, tumorem in facie & hinc propè angulum externum oculi, qui à multis annis maculâ obſcuratus fuerat, abſceſſum parvum, totum verò brachium æſtuans & manum maximè œdematoſo tumore inflatam oſtendit, cùm ipſum 9. Novembr. 1669. inviſerem. Tentata quidem revulſione fluxus ad priſtinam ſedem per frictiones, ſinapiſmos, emollitiones ſed fruſtrà; manui diſcutientia, refrigerantia & exſiccantia impoſita; abſceſſulum faciei ſubtus aperiendum ſuaſi, ne porrò cum dolore ſurſum verſus pus exprimendum eſſet; pro internâ diaphoreſi, vacuatione, alteratione & reſtauratione ſudoriferis, purgantibus, alexipharmacis, cordialibus aliisque datis, eousque res redacta, ut & ſurgeret, & ſatis commodè viveret. Verùm ex mœrore humores iterùm corrupti fecére novum inſultum, qui eum brevi, poſtquam totus eſſet conſumtus, peſſumdedit. Poſt obitum tumefactus valdè & lividus hinc inde cùm feretro imponendus tolleretur, non ſolùm per ſpinam dorſi & coſtas medias diffractum eſt cadaver, ſed & digiti ſi tangerentur, à manu facilè revulſi deciderunt. Unde malignitatis non levis, quàm initiò conjiciebam, ſi non dati veneni, qualia quidem alius Medicus deſignavit, certa indicia apparuére. Quæ malignitas muſculos, ligamenta & articulos ſolvens in memoriam revocat caſum, quem ex ipſo ore Saræpontani civis, cauſam deperditi alterius cruris excepi A. 1668. Is VV. M. poſt Febrem ardentem cùm in terræ motu detectum haberet usque ad genua dextrum pedem, illicò ſtupore & mortificatione adeò tactus ibi fuit, ut accedente gangrænâ (quâ facilè & indolenter calcem aut articulos pedis abripere potuiſſet uxor) in defectu præprimis Chirurgorum, poſt ſeptimanam quintam reſecari oportuerit. Quale Symptoma ex ſimili Terræ motu inemendabile in ægri denudatâ parte eveniſſe circa Bipontem vicinum locum, & ſibi relatum ipſe mihi referebat.

[*In Litteris d. 21. Decembr.* 1671. *Vratisl. miſſis.*]

Obſervatio CXXVIII.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII

DE

BASILISCO.

INter omnia animalia nullum obſcuros magis habet natales, quàm Unicornu & Baſiliſcus, malum in terris ſingulare. Frequens in ore hominum eſt nomen, rariſſima verò beſtia, adeò, ut cum ſolo oculorum radio, ſimplici ſibilo aut halitu hominem interficere poſſe credatur, teſte *Galeno l. de Ther. ad Piſon.* multi cum *Cardano lib. 1. de Venen. c. 16.* illa planè pro nugis & affaniis habeant, effici inde credentes, neminem potuiſſe ejus faciem depingere. Huic verò dubio accuratè ſatisfacit *J. B. Sylvat. l. 2. de compoſ. Theriac.*

Memorabilis Hiſtoria contigit VVarſoviæ Anno 1587. ubi in cellâ ſubterraneâ vetuſtâ aliquot deſubitò conciderunt homines, ob Baſiliſci talismodi præſentiam, quam latè deſcribit *Joh. Pincier. l. 3. ænigm. 23.* Alius recentior in Galliâ contigit caſus, memoratus in *Colleg. Curioſ. dialog. 24. p. 548. ſeqq.* ubi cùm columba in puteum decidiſſet, aliquot ſucceſſivè deſcendentes ſtatim fuére mortui, cujus cauſam interlocutores arbitrantur fuiſſe præſentiam Baſiliſci, ut loco citato pluribus legi poteſt.

Anilis quidem eſt vulgi fabula, quod nihilominùs aſſerere, utut trepidè, videtur *Lemnius lib. 4. de occult. Nat. mirac. c. 12.* ex Ovo galli gallinacei effœti, ab incubatu bufonis generari Baſiliſcum, çùm ex Harvejanis principiis ovum fœcundum fieri non poſſit citra galli & gallinæ operam, & absque gallinâ non fiat ovum, nec evadat fœcundum ſine gallo. Hinc quæ ex ovo perfecto naſcuntur, non niſi à mare ſimul & fœminâ proveniunt. *Harv. Exerc. 28. p. 108. & 109.* Nec illi competit definitio Ovi propoſita & explicata latiùs *Ex. 26.* inde meritò pro falſiſſimis habentur, quæ mulieres noſtræ hodiè (ut & olim) à gallo edita Ova & Baſiliſcos producturа fabulantur, ut loquitur idem laudatus Vir *Ex. 13. p. 51.*

Dari autem reverà Baſiliſcum ſeu regiam feram, ut dicitur à *Galeno l. 10. de ſimpl. med. fac. c. 1.* ſive quòd Rex ſerpentum ſit, ut vult *Iſidorus*, ſive quod coronatum habeat caput, autore *Avicennâ*, ſeu denique, quòd

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

AD OBSERV. CXXVIII.

quòd omnibus ſit terrori animalibus, in omnia parem exercens tyrannidem; conſentaneum videtur, tùm veterum autoritati, tùm experientiæ.

Ita *Solinus Polyhiſtor. c. 40. p. 131.* ſcribit, Baſiliſci reliquias, (corium vocat *Scaliger*, exuvias *alii*) amplo Seſtertio Pergamenos comparaſſe: & ut ædem Apollinis manu inſignem, nec araneæ intexerent, nec alites involarent, cadaver ejus reticulo aureo ſuſpenſum ibidem locaſſe.

Tempore Leonis Pontificis Romæ ſub fornice quodam ſtabulatum Baſiliſcum, precibus illius fuiſſe extinctum, memorat *Scaliger. Exerc. 246. n. 4.* id quod in vitâ Leonis IV. latiùs deſcribit & confirmat *Platina.*

Maximè verò in Africâ locus ejus natalis conſtituitur, ſicuti Nubiæ ipſum tribuit laudatus jam *Abuali l. 4. fen. 7. tr. 4. c. 21.* & *Solinus loc. cit.* ſolitudine inacceſsâ incultâque & ſqualente Africæ eundem creari teſtatur, ut *Plinium, Ælianum,* pluresque alios jam non citemus.

Circumferebantur Baſiliſci talis exuviæ hîc loci 1671. menſe Septembri, cui videbantur convenire notæ ab Autoribus, *Galeno, Avicennâ, Plinio, Solino, &c.* recenſitæ. Hîc itaque in icone exhibetur beſtia, ſerpentibus caudâ ſimilis, reliquo corpore & pedibus gallo ferè comparanda, longitudine ſemipedali, (ad ſemipedem longitudinis eſſe *Solinus*, duorum palmorum *Avicenna*, *alii* trium, ut *Grevinus l. 1. de Venen. c. 18. p. 86.* magnitudine dodrantali *Ælian. l. 2. c. 5.* ſesquipedalem *Lemnius l. c.* ſcribunt, quæ varietas conciliari poteſt, prout cum caudæ flexurâ, vel ſine eâ magnitudo hæc conſideratur) Hinc cùm movetur, non multiplici flexu incedere ipſum, ſed mediâ parte corporis ſerpere, mediâ arduum eſſe & excelſum apparet. Albâ quaſi mitrulâ lineatum eſt caput, in quo tres habet eminentias ſeu apices; oculi rutili & vibrantes; color corporis ad nigredinem & citrinitatem declivis: reliqua ex adſpectu patent. Ferebatur hic Baſiliſcus impreſsâ ſchedulâ ex Africâ oriundus, enectus igne, aliisque mediis, & poſtmodùm pro adſervatione præparatus, niſi inſigniter mentitus fuerit ejus poſſeſſor. Adſeverarunt interim nobis amici non pauci, ſe ſimiles exuvias vidiſſe in raritheciis Italiæ.

Videtur & illud notatu dignum, primùm, hyperbolicè quædam dubio procul de animali hoc dici, v. g. quod dicti Autores ſcribunt, ſi quòd aliud animal illud etiam mortuum attingat, vel illi ſaltim appropinquet, ſtatim emori, cùm tamen hîc valeat illud Italorum proverbium,

bium, *morta la beſtia, morto il veneno*: Gemina huic ſunt tùm alia, quæ brevitatis ſtudio h. l. omittimus, tùm hoc præcipuè, quòd ſolus Baſiliſci adſpectus necare communiter ſtatuitur, cùm tamen non tàm viſu & auditu interficere homines & cætera animalia certum ſit, quàm communicatione cum aëre veneni ſubtiliſſimi, cujus attractu ſolo principia vitalia ſubruuntur, unde ipſe *Avicenna* negat, quòd ille, cujus viſus cadit ſuper Baſiliſcum, ſeu, qui videt ipſum, moriatur, licet affirmet prius, quòd ille, ſuper quem cadit viſus ejus ex longinquo, moriatur. Quin paſſim Autores plerique remedia contra morſum Baſiliſci deſcribunt, utut quidam incurabilem eſſe illum penitùs adſerant, indicio manifeſto, eum non ſolo viſu, ſed & more aliorum Serpentum morſu interimere. Coronidis loco non indignus videtur locus *Ariſtotelicus ex lib. 8. Hiſt. animal.* qui hìc reponatur, ubi: *ἔςι δέ τι ὀφίδιον, inquit, μικρὸν, ὅ καλοῦσί τινες ἱερὸν, ὅ οἱ πάνυ μεγάλοι ὄφεις φεύγουσι. Γίνεται δὲ τὸ μέγιςον πηχυαῖον, καὶ δασὺ ἰδεῖν: ὅτι δ' ἂν δάκῃ εὐθὺς σήπεται τὸ κύκλῳ. Serpens quidam minutus eſt, quem aliqui ſacrum appellant, quem angues prægrandes fugiunt. Magnitudo huic pedis unius & dimidii, ſpecies hirſuta; Quicquid momorderit, continuò circiter putreſcit, &c.*

[*In Litteris 29. Decemb. 1671. Uratiſl. miſſis.*]

SCHOLION.

Ejusdem Individui exuvias & hìc Uratiſlaviæ menſe Majo currentis anni à nobis viſas eſſe nulli dubitamus, affabrè ſatis & ſecundùm Autorum deſcriptiones erat formatum, verùm enim verò poſſeſſorem mentitâ hâc beſtiolâ omnibus fucum feciſſe nonnulli ipſi contradicentes (quos refutare non auſus eſt) nobis perſuaſerunt dicendo: Non eſſe Baſiliſcum ſed ex certâ Rajæ ſpecie per artem ſic formatum animalculum, pedes ſcilicet gallinaceos & eminentias capiti adhærentes inſerendo, alias partes reſcindendo, eo prorſus modo, quo ruſtici noſtri joci ergò gallis caſtratis calcaria pedum reſcindunt & vertici per inciſionem prius factam criſtæ loco inſerunt ſicque verè cornutos reddunt. Adhæc majorem veritatis lucem dubio huic accendere videtur locus *Conradi Geſneri* in Nomenclatore Aqualium p. m. 139 *Pharmacopolæ*, inquit, *& alii quidam Rajas exſiccare, & ſceleton earum in varias admirabilesque vulgo figuras effingere ſolent, cùm alias tum quæ ſerpentem aut draconem verum præ ſe ferunt; corpus enim inflectunt, caput & os diſtorquent, aliaque incidunt & circumcidunt; laterum anteriorem partem aliquousque reſcindunt: reliquum erigunt, ut alas ſimulet, & alia pro arbitri*

com

comminiſcuntur. Similem Rajæ ſpeciem in pharmacopolio quodam Uratislavienſi proſtare & curioſis monſtrari poſſe certum eſt. Ita quoque aliæ res, quarum natales aut ſunt obſcuriores aut indagatu difficiliores ſæpè nobis imponere ſolent. Quid mihi contigerit detegere non erubeſcam: Quidam aliquando dono mihi dedit Coronam ſerpentis, quam ob rariorum qualitatum virtutes de meliori mihi commendaverat, veramque & genuinam ſerpentis eſſe coronam & ipſe falſus ſanctè aſſeveraverat, credidi hoc diu, cùm autem inter alia brutorum genera porcellum jam ablactatum cultro anatomico ſubjicerem, experior inferioris maxillæ protuberantes dentes molares ejusmodi coronam ſerpentum ementitam exactè referre, ut exinde & meæ coronæ putatitiæ natales ſatis clarè innoteſcerent. Dari autem ſerpentes alatos, quos dracones vocant, ſuprà laudato *Geſnero* fidem habemus hiſtor. animal. lib.5. qui eſt de ſerpentibus p.55. & *Petro Bellonio* Obſervat. ſingularium & memorabilium rerum lib. 2. c.70. p.132. quorſum curioſum lectorem remiſſum cupio.

[*D. Johannes Janiſch.*]

Exuvias iſtas artificio quodam conjunctas & in Baſiliſci formam ad Autorum mentem & hiſtoriam effictas fuiſſe, Poſſeſſor illarum Hamburgi & alibi ſponte faſſus eſt. Quæ cùm Clariſſ. Dn. D. VVedelius in Itinere ſuo Curioſo reſciviſſet, quod olim cum aliis ſubolfecerat, ne falſa pro veris obtruderentur, Amſtelodamo 1672. 8. Novemb. perſcripſit & monuit ad D. Sal. Reiſelium.

Obſervatio CXXIX.

D. JOHANNIS JACOBI VVEPFERI DE *PUELLA SINE CEREBRO NATA, HISTORIA.*

JAcobi Ernii uxor, Anna Mejerin, decies feliciter peperit, undecimâ vice utero gerens, circiter medium geſtationis tempus incidit in ruſticorum ſtrictis gladiis dimicantium turbam, viditque unum in capite, undique manante ſanguine, vulneratum, ac ambabus manibus, hoc ſpectaculo valdè territa, caput perfricuit. Ab illo terrore nec tunc, nec toto reliquo geſtationis tempore quicquam inſoliti gravidis animadvertit,

niſi quòd ſe quandoque Embryo validiùs, quàm cæteri, quos geſtabat, moveret & inquietior eſſet. Anno 1656. d. 24. Februarii, manè horâ octavâ Neuhuſii in pago, propè Scaphuſium ad maximam Rheni Cataractam ſito, peperit legitimo tempore, & abſolutâ quadraginta ſeptimanarum periodo Puellam, non gravioribus nixibus, quàm quibus cæteros fœtus edere conſueverat. Puella è clauſtro materno liberata, & communis auræ particeps facta, aliquoties vagiit, & manus pedesque movit. Obſtetrici cæterisque mulierculis vittam carneam in capite geſtare videbatur, cæterùm nihil præter naturam in puellâ notabant, nec ipſis in mentem venerat aliquid monſtroſi hìc latere. Eodem die ſacro Fonte tincta, & in Eccleſiæ Chriſtianæ membrum adoptata fuit. Circa duodecimam noctis horam illa die vitæ hujus uſuram, convulſionibus attrita, amiſit. Die 25. Febr. à Rev. Dom. Joh. Jacobo Hurtero p.m. pagi illius tunc Parocho, conſcius hujus rei factus cum Clar. D.D. Emanuele Hurtero Cognato & Collegâ gratiſſimo Monſtrum hoc emortuum attentiùs perluſtravi. Caput admirandi ſpectaculi objectum erat. Primo intuitu occurrit moles convexa, rubicunda, anfractuoſa, ſimilis ferè cerebro jam denudato: prout nimirum in Theatris Anatomicis cranio in orbem ſecto & ablato, durâ meninge decuſſatim inciſa, & cum corpore falciformi reclinata, oſtendi ſolet, niſi quòd ſuperficies rubicundior & quaſi carnoſior eſſet, nec in medio divideretur, ſulcique anfractuum magis ſuperficiari conſpicerentur: adeò ut cerebrum cute capillatâ, & maximâ cranii parte, quam ollam vocant, ſpoliatum explorationi noſtræ ſiſti putaverimus. In dextro latere blandâ manu membranam rubicundam tenuem, cerebrum putatitium operientem, cultello ſeparavi, unde anfractus magis hiſcebant, quos dum digitis ampliùs diduco, deprehendo totam hanc molem eſſe corpus ex plurimis veſiculis, à ſummo ad baſin cranii ſeu conglomeratum, ſeu combinatum, & ne minimum quidem cerebri in hoc latere eousque apparuit: quod etiam in ſiniſtro latere evenit, ubi totam molem ad baſin, poſtquam nihil cerebri conſpexiſſemus, accuratioris examinis gratiâ, uno ictu amputavi. Dum ſingulas veſiculas nunc cultro, nunc digitis ſegregavimus, invenimus illas tenuiſſimis fibrillis cohærere, per ſpatia intermedia vaſa ſanguifera incedere, & quamlibet veſiculam minutiſſimis ac rutilis vaſis decorari: præter hæc in toto harum veſicularum acervo, nulla alia pars viſa fuit. Veſicularum numerum inire nequivimus: quædam juglandis magnitudine, pleræque multò minores conſpectæ fuerunt: figurâ inæquales erant, quædam rotundæ, quædam ovales, quædam ad

latera compreſſæ, anguloſæ & acuminatæ, prout ſc. complementum cerebri hujus ſpurii ſitum illarum & figuram nunc hanc, nunc illam Natura omne ſpatium inane declinans, poſtulaverat. Veſiculæ iſtæ ſuperficiei propiores rubicundæ, ab illâ remotiores albicantiores, quamvis vaſis capillaribus dotatæ, videbantur, tenui membranâ præditæ: omnes, paucilliſſimis exceptis, aquam limpidiſſimam intra ſinus ſuos coërcebant, quam ſauciæ & preſſæ cum impetu projecerunt, integræ verò ne guttulam quidem vel profuderunt, vel vicinæ ſuppeditarunt, ceu omni exitu privatæ, hydatidum plerarumque more, quæ alibi nonnunquam in cadaveribus animalium reperiuntur. Quatuor circiter inter tot veſiculas invenimus, quæ nullum liquorem continebant, ſed carne quâdam flaccida, quæ in fibrillas facilè dirimi poterat, implebantur, quas fortè glandulis accenſere liceret: at quales fuerint, & cui uſui inſervierint, in hoc confuſo veſicularum numero, definire difficile erat. Totus veſicularum acervus tantus erat, ut cerebrum & cerebellum fœtus humani vel æquaret, vel ſuperaret. Omnibus veſiculis ablatis baſis cranii maximam partem plana erat: Oſſa petroſa utrinque & anterius criſta galli leviter prominebant: Os cribroſum obliteratum videbatur. In medio baſis, ubi ſella equina Oſſi Sphœnoidi inſculpta eſt, ſinus erat ſuperficiarius, qui bazio, noſtræ monetæ genere, ſeu aſſe operiri poterat: in hoc ſinu invenimus duo corpuſcula, phaſeoli magnitudine, juxta ſe poſita, quibus in parte poſticâ aliud rotundum, piſi mediocris magnitudine adjacebat: à tribus iſtis corpuſculis medulla ſpinalis in progreſſu amplior procedebat per ſinum alium ſuperficiarium ad foramen magnum occipitis, obtinuitque magnitudinem, figuram, colorem & conſiſtentiam legitimam & perfectiſſimorum fœtuum ſimilimam & omnibus numeris abſolutam. Tria hæc corpuſcula medulloſa erant, ſubcineritia, æqualia, anfractibus & ſinubus vel deſtituta vel ob exilitatem non patentibus. Ab illis antrorſum duo nervi, ſeu potiùs fibræ admodùm graciles verſus oculos pergebant: ab utroque latere nervus major procedebat; quilibet illorum foramini oſſis petroſi inſerebatur. A lateribus quoque trium iſtorum corpuſculorum declivioribus aliæ plures fibrillæ tenerrimæ diſpergebantur; quorſum tamen abierint, & quibus uſibus inſervierint, divinare nequivimus, quia ob exiguitatem illas proſequi non potuimus, & à leviſſimo quoque attactu abrumpebantur. Proceſſuum mamillarium nullum veſtigium apparuit. Non dubitavimus hæc tria corpuſcula cerebro & cerebello analoga & vicaria appellare, quamvis vero cerebro & cerebello cum Oſſibus frontis ad criſtam

ſtam galli, ſyncipitis, temporum, Lambdoidei maximam partem & cute capillata Monſtrum deſtitutum prorſus eſſet. In facie omnia ritè conformata à nobis deprehenſa fuerunt: aderant naſus, aures, oculi cum palpebris, genæ, os, labia, lingua: in oculis pupillæ admodùm parvæ, & quas acus capitellum cooperire potuiſſet, ac Irides turbidiores & confuſæ apparuerunt. In collo, artubus, trunco cæteriſque partibus omnibus externis & citra ſectionem oculis patentibus nullum vitium à nobis conſpectum fuit. Habitus corporis plenus & firmus à nobis tangebatur. Interiora reliquorum ventrium ſcrutari non concedebatur. Mater, lochiis parcè & pallidis manantibus, puerperium inſalubrius tranſegit. Poſteà adhuc ſemel fœtum ſanum & vividum peperit, & hactenus, neſcio ex quo morbo, fatis conceſſit.

DISSERTATIUNCULA

Ad hiſtoriam fœtus ſine cerebro nati.

QUamvis corporum animalium, humano non excepto, primordium prorſùs ſimilare ſit, ut nihil vel lynceis oculis animadverti poſſit, quòd aliquam particularum diverſitatem præ ſe ferat; nihilominus tamen maxima partium diſcrimina, non ſolùm ratione figuræ & coloris, ſed etiam conſiſtentiæ, abſolutâ corporum compage, obſervantur, ceu in opere à Naturâ, Summi & Sapientiſſim[i] Creatoris imperio obtemperante, confecto. Liquorem ex quo tantus & tàm diſcrepans partium numerus enaſcitur, ſagaciſſimus Dom. *Harveus* d[e] Generat. Animal. Exerc. clariſſimè refulgentem, & quovis humore cryſtalli[-]no puriorem deprædicat, & colliquamentum, vel oculum in ovis, tertio a[b] incubatu die apparentem, nuncupat. Et quidem non ſolùm pennata & reliqua animalia, ſed hominis quoque corpus, immortalis Animæ domici[-]lium, tali liquori ortus ſui exordium debere, Exerc. *69.* & abortus abun[-]dè demonſtrant. Quis non in admirationem raperetur, quoties anim[o] volverit, ex liquore puriſſimo & pellucido, Partis Genitalis virtute bre[vi] tempore gigni, augeri & perfici gulam, ventriculum, inteſtina, vaſa lacte[a,] chyli receptaculo, ductum thoracicum, cor, pulmones, arterias, lienem, renes, ureteres, veſicam, cerebrum, nervos, ſenſuum organa, muſculo[s,] venas, hepar cum ductibus cholidochis & veſicula bilaria, pancreas alia[s-]que glandulas globoſas & conglomeratas cum ductibus ſuis & vaſis lym[-]phaticis, membra utriusque ſexûs generationi dicata, membranas, ligamen[-]

ta, ca

ta, cartilagines, oſſa, ungves denique & pilos? Univerſa tot partium ſtrues & compages, maximè hominis reſpectu, dum vivit, vitaliaque munera ritè peragit, cum variis rebus in Medicorum ſcriptis, comparatur, tùm ut debitâ reverentiâ Numinis OPT. Max. Sapientiam & Bonitatem in admirando hoc opere clarè relucеſcentem, veneremur & magnificemus, tùm ut pulcherrimā ſingularum partium harmoniam ad functiones mirabiles perficiendas deſtinatam faciliùs intelligamus. Mechanici, qui Naturam arte vel æquare, vel quandoq; ſuperare annituntur, in hac fabrica Αὐτόματον reperiunt, ſuisq; machinis aſſimilant: & ſi verum fateri velimus, non pauca apud ipſos occurrent, quæ plurima obſcuriora in Corpore humano illuſtrare valent: & vice verſâ illi ipſi, ſi non perpetuum, ſaltem diuturnum, & per longam annorum ſeriem perdurans Mobile hîc invenient, in quo parando hactenus multorum ingenia vanè ſe defatigarunt. Alii univerſum Mundi aſpectabilis σύστημα ac plurima ejus membra attentiore mentis acie perſcrutantes, Hominem μικροκόσμον appellitant, atque in illo, ceu in compendio, æmulum magni Mundi Cœlum, Sydera lucida, Ignem congenitum, Aërem implantatum, Oceanum, Flumina perennia, ſimilem ſangvini circuitum in Orbem, obſervantia, Montes, Sylvas, Saxa aliaque ejus veſtigia deprehenderunt, indeque quandam Superiorum & Inferiorum Sympathiam, maximè Paracelſi aſſeclæ cuderunt. Nuper Nob. Dom. Philippus Jacobus *Sachs de Levvenhaim* in Oceano Macrocoſmico analogum motum aquarum ex & ad Oceanum & ſangvinis ex & ad cor eleganti rerum varietate refertisſimo & utiliore labore explicavit. A Medicinæ incunabulis apud Scriptores Medicos mos invaluit, ut in corpore humano πολίτευμα quoddam ſtatuerint: unde nomina partium Principum, minùs Principalium, famulantium, abjectiorum, ignobilium vixq; partis nomen merentium ubiq; leguntur. Ut enim in Republicâ benè conſtitutâ Homines genere, conditione, fortunâ, ſtudiis diverſi in unam ſocietatem, beneficio Legum, quæ Reipubl. anima ſunt, coaleſcunt, ideq; quodlibet membrum vitæ, famæ & facultatibus ſuis ſecuritatem acquirit: Sic quoq; in corpore humano Partes, temperie, conſiſtentiâ, figurâ, numero, magnitudine, aliâve ratione diverſas certis & à Naturâ præfinitis legibus uniri, quibus vel neglectis, vel ruptis impoſſibile ſit, bonam valetudinem & corporis ſalutem integram perſiſtere poſſe, non minùs ſapienter, quàm verè ſcribunt. Nolo ſingula curioſiùs perſequi, quibus corpori humano cum Republicâ conveniat, cùm ab aliis id jam gnaviter præſtitum ſit: hoc ſolum ex multis ſeligo; In Rebuspublicis Legum vel Conditor vel Cuſtos, nunc unicus eſt, nunc plures exiſtunt, ſive ſint Magnates, ſive ex totâ So-

cietate Delecti: qui quamvis plerumque Exleges non ſint, reliqui tamen præ his obedire tenentur, quidam licentioſiùs, quidam ſtrictiùs & ſeveriùs. Inde Rerumpublicarum formæ variæ reſultarunt, Monarchia ſc. Ariſtocratia, Democratia aut Status mixtus: inde quoque derivantur nomina Imperatorum, Regum, Principum, Comitum, Conſulum, Civium, Subditorum, Servorum, aliavè, de quibus Politices Scriptores conſuli poterunt. Affabrè Corporis humani οἰκονόμιαν ad certam Regiminis formam adigere plurimi annitebantur; ad quam verò commodiùs referri poſſit, diu multumque certatum fuit & adhuc ſub Judice lis eſt. Aliis Monarchia arriſit; multis Ariſtocratia placuit; qui Democratiam elegiſſet, nullus, quòd equidem ſciam, fuit. Ariſtoteles Monarchiam, cui aliàs mirè favet, hìc exoſculatur: & cum multis ſequacibus Philoſophis & Medicis Cor Regiam animæ Sedem, ſangvinis locum generationis & focum, venarum, arteriarum & nervorum Originem, primum vivens & ultimum moriens aſſeruit: indeque medium ventrem, ceu thronum tanto Rege dignum nactum ajunt, unde æquè omnibus & ſingulis partibus proſpicere poſſit: Cæteras autem partes omnes, cujuscunque generis ſint ipſi famulari, ejusq; juſſa capeſſere dicunt; hæc rationibus & authoritatibus divinis ac humanis ſtabilire conantur. Poſtquàm ſangvinis motus circularis, præclaro D. Harvei invento, in apricum productus fuit, Cordis magnificentia ſplendidiùs illuxit; imprimis cùm acceſſiſſet vaſorum Lymphaticorum & ductus Pecquetiani notitia; & nihil prorſùs ferè abfuit, quin omnes nova Reperta Anatomica exoſculantes, in Ariſtotelis Caſtra tranſiiſſent. Hepati funus paratum fuit. Cerebrum precariò à corde vitam impetravit, tantummodò ſangvinem arterioſum apud multos frigefecit: nervi erant degeneres arteriarum tunicæ: Sapientiæ conceptus Cordi, nativitas Cerebro tributa: parturienti Cordi Cerebrum jam obſtetricare cogebatur: Cor Rex ovabat, Cerebrum Cancellarius. Galenus pridem ſe Ariſtoteli oppoſuit, cui diu maxima Medicorum pars ſuppetias tulerunt. Amplexi ſunt Triumviratum, Hepar, Cor, Cerebrum Partes Principes proclamantes: quibus alii alias addiderunt Ventriculum ſc. & Teſtes: illas enim Partis Principis nomen mereri cenſuerunt, quæ tùm ſuo officio erga multas beneficæ forent, tùm aliarum ſervitio gauderent. Diu multumque inter diſſentientes digladiatum fuit, longæ forent ambages, injuriæ longæ, ſi omnia referre vellem. Dum verò ita in ſtudia contraria ſcindebantur, multæ quæſtiones meræ meriſſimæ Logicæ, ut illas ex Gall. Exc. D. Caſp. Hofmann appellat, inde pullularunt, tales ſc. quæ nullum emolumentum

Ar

Artem Medicam ſactuo afferunt, nec animum ſciendi cupidum explent: quin etiam altercando veritas penè amiſſa fuit; dum enim quidam obliti erant, nullum ſimile idem eſſe, & quamlibet ſimilitudinem claudicare; dum quoque non conſultâ Naturâ, ſuis ſpeculationibus nimium indulſerunt, factum eſt, ut partes quædam humani Corporis contemptim habitæ fuerint, imò partium nomine indignæ cenſerentur: quibusdam ſurriperetur, quod benigna Natura ipſis luculenter impertiebat; aliis contrà attribueretur, quod nullo modo ipſis deberi apertè φαινόμενα teſtarentur. Hinc factum quoque, ut quidam multa violenter torſerint, ut ſuis Idolis egregiè litarent; quidam temerè neceſſaria neglexerint; plurima ſuperficiariè & obiter expenderint; quædam ſuperciliosè ſpreverint, utcunque Sole meridiano clariora eſſent; denique non pauca nobis falſa & conficta obtruſerint. Inter tantas Contentiones nunquam tamen veritas ſuccubuit: luculenter ſe induſtriis Naturæ Scrutatoribus magis magisque oſtentavit. Quicquid magnifici, quicquid eximii Cordi Sangvinis motus patefactus attulit, id omne Nobiles Exercitationes de Generatione Animalium Excellentiſſimi Naturæ Conſulti D. Harvei ipſi ſurripuerunt. Accrevit nomen illud honosque ſangvini, quod cum Cl. D. Harveo credent omnes, qui pari diligentiâ experimentorum ipſius periculum fecerint. Meritò Sangvis Pars prima genitalis animata nuncupatur; nulla alia in toto corpore illi prior, ſi vaſa excipiantur, quibus ſtatim in principio, ne diffluat, coërcetur; nulla eſt præſtantior: Eſt ipſiſſimum Calidum nativum Spiritibus & humido radicali refertum: Lar familiaris: Ignis Platonicus: Veſta: Per ſe vivit & nutritur; Pater & Rex reliquarum partium, quarum omnium origo, author, & conſervator exiſtit: totum corpus omnesque partes vegetat: Eſt Animæ Sedes, etiam Sacrorum Oraculorum calculo, & præcipuum inſtrumentum; ejus cum corpore vinculum, ubique omnibus partibus præſens: in illo focus perennis hoſpitatur: inde perpetuò emanat; ab illo omnes partes nutriuntur, augentur, auxilium & ſolamen accipiunt: ipſemet ſpiritibus & calore abundans Chylum, quem proximè tangit & undique pervadit in ſuam ſubſtantiam convertit: in illo vita incipit & finitur. Plura Encomia Aureæ Exercitationes 51. 52. 53. 54. 55. 56. 71. & 72. aliæque ſuppeditabunt. Quotquot aliæ partes in Corpore numerantur, aut ſangvinem movent, diſtribuunt & conſervant; aut ipſi characterem ſeu percolando, ſeu alterando imprimunt, ac ad nobiliſſimos effectus, sc. motum, ſenſum vel generationem idoneum reddunt; aut illum depurant

ac ſuperfluis vel nocuis levant; aut ipſi alimoniam præparant & adferunt: aut aliâ aliquâ in re inſerviunt, ac ipſius commodum promovent. Singula exemplis illuſtrare, aut argumentis confirmare non lubet, cùm id intempeſtivum, nec hoc loco congruum foret: Sufficiat nunc ad id evincendum, Cor Sangvini à vitæ primordiis ad extremam ejus periodum indefeſſo labore inſervire. Nimirùm Cor ſyſtole arctisſima & validiſſima ſangvinem è dextro ventriculo in Pulmones, ex ſiniſtro per arteriam aortam in totum corpus ad ſingulas partes ejaculat, illumque denuò in diaſtole in ſinus ſuos, mox iterùm propellendum, recipit. Laborem iſtum diu noctuque citrà intermiſſionem abſolvere cogitur, niſi ſangvinem, Partes reliquas omnes & ſemetipſum ac denique vitam periclitari velit; quæ Cor non Principem, ſed ſervorum arguunt potiùs ſervum eſſe. Si qua verò inter partes eminentia quædam, unaque alterâ præſtantior cenſenda ſit, laus hæc potiùs Cerebro, quàm Cordi deferenda erit, nam illud ſedes eſt actionum Principum, omnisque ſenſus & motus author: & Cor ab ipſo Cerebro omnem illam virtutem precariò obtinet, qua hactenus cæteris partibus præcellere putabatur, nam Hipp. teſte Muſculus eſt, quod Exc. D. *Nic. Stenon.* in Specim. de Muſc. & Glandulis p. 4. & nuper Clar. D. *Lovver.* eleganti Libr. de Cord. p. 17. & ſeq. abundè confirmant, motuque nonniſi nervorum beneficio, quos à Cerebello & Cerebro accipit, aliorum muſculorum more gaudet, quod experimento Celeb. D. *Willis* Lib. de Cerebr. c. 24. clarùm evadit. Licet autem Cor Cerebro ſangvinem tranſmittat, atque illud hâc ratione vegetet, nullam tamen præcellentiam inde aſſequitur, nam quod Architectus imperavit, debito obſequio peragit, & non ſecus ac fidus ſubditus Principis, aut ſervus Domini mandata munera præſtans, officio ſuo defungitur, neutiquam tamen ad illorum honoris faſtigia attollitur. Imò Cerebrum non majore beneficio, quàm omnes reliquas partes afficit, nam citra ullum ſelectum ſangvinem quaqua verſum per Canales ſuos diſpergit, & ad extremum pedis digitum eundem ſangvinem, quem ad Cerebrum aliàs deferre ſolet, tranſmittit, & non magis Cerebro, quàm viliſſimæ alii parti famulatur, niſi quòd copioſiorem ſangvinem impertiendo, fortè majorem ſervitutem atteſtetur. Quamvis magna Cerebri & Cerebelli ſit inter partes Corporis humani præſtantia, & inter illas multis nominibus emineat, magisque ſe efferat.

Quàm vel lenta ſolent inter Viburna Cupreſſi, nihilominùs tamen, ut taceam varios & multiplices morbos, planè defeciſſe obſervatum fuit, cujus

jus exemplum hæc Puella ſuppeditavit: aliaque alibi occurrunt, quæ in hâc Commentatione recenſebo, ſubjuncturus Bono cum Deo cauſas hujus Monſtri & quorundam Phænomenorum rationem. Quotquot occurrunt Ἀκέφαλοι apud Scriptores, tot Monſtra vel Cerebro planè deſtituta vel imperfectisſimum nacta fuiſſe, non ſine causâ exiſtimandum eſt. *Plin.* H. N. l. 5. c. 8. integras Gentes Ἀκεφάλους enarrat, ſcribens; *Blemmyis traduntur capita abeſſe, ore & oculis pectori affixis*: Hos Africæ incolas dicit propè ortum Nigri fluvii, qui inter Tareleos Æthiopas & Oecalicas oriatur. l. 7. c. 2. Alios in Indiâ reperiri refert *ſine cervice oculos in humeris habentes*, ex Cteſiâ: qui longâ Regionum intercapedine à Blemmyis disſiti fuerint neceſſum eſt, cùm non ſolùm magna pars Africæ, Mare rubrum, Sinus Perſicus, ſed & plures Indiæ Regiones inter utramque gentem intercedant, ut ex Tab. Geographicâ novâ Africæ Dapperi aliorumque apertè conſtat. Plinium more ſuo ſequitur *Solinus*: ita enim ille; *Blemmyas, ſed non eos, qui vicina Rubro mari incolunt, credunt truncos naſci parte, quâ caput eſt, os tamen & oculos habere in pectore*: Quos in PolyHiſt. c. 45. in Lybiâ reperiri tradit. Inter illos, qui Gangis fontem accolunt, c. 65. recenſet quoque, *qui cervicibus carent, & in humeris habent oculos*. Pomponius *Mela* de Situ Orb. l. 1. c. 4. In Africæ partibus interioribus, ſi credere libet, Blemmyas potiùs terras habere, quàm habitare, ſcribit, *quibus capita abeſſe & vultum in pectore eſſe*, ait. Blemmyarum quoque mentionem faciunt *Suida* in Hiſt. & *Stephan. Byzant.* de Urbib. ubi hic: Βλέμυες, ἔθνος βαρβαρικὸν Λυβίης, ἀπὸ Βλέμυος, ἑνὸς τῶν Δηριάδου τριῶν ὑποστρατηγῶν, τῶν σὺν αὐτῷ Διονύσῳ πολεμησάντων. Ἦσαν δὲ Ὀρόντης καὶ Ὀροβάνδας καὶ Βλέμυς. An verò Ἀκεφάλους intellexerint, ex contextu non apparet. Fl. *Vopiſcus* in vitâ Aureliani Imp. ubi Triumphum Aureliani deſcribit, inter captivos in Triumphum ductos Blemyas nominat, & in vitâ Probi Imp. ſcribit, præter alios Blemyas etiam ſubegiſſe, horum captivos Romam tranſmiſiſſe, qui mirabilem ſui viſum, ſtupente Pop. Rom. præbuerint. D. *Auguſtin.* de Civit. Dei l. 16. c. 8. vidit quoſdam ſine cervice, oculos habentes in humeris, & cætera hominum vel quaſi hominum genera, quæ in maritimâ plateâ Carthaginis muſivo picta ſunt, ex libris deprompta velut curioſioris hiſtoriæ. Sub finem cap. addit: non nobis videri abſurdum debet, ut quemadmodum in ſingulis quibusque Gentibus quædam monſtra ſunt hominum, ita in univerſo genere humano quædam monſtra ſint Gentium. Idem S. *Auguſt.* in Sermon. 37. ad Fratres in Eremo fatur: Ego jam Epiſcopus Hipponienſis eram, & cum

quibusdam Servis Chriſti ad Æthiopiam perrexi, ut eis Sanctum Evangelium Chriſti prædicarem, & vidimus ibi multos homines ac mulieres capita non habentes, ſed oculos groſſos fixos in pectore, cætera membra æqualia nobis habentes: inter quos Sacerdotes eorum vidimus uxoratos, tantæ tamen abſtinentiæ erant, quòd licet uxores Sacerdotes omnes haberent, nunquam tamen niſi ſemel in anno eas tangere volebant, quâ die ab omni Sacrificio abſtinebant. Quid verò de his pridem jam Veteres ſenſerint, ex A. *Gellio* l. 9. c. 4. non obſcurè colligere licet, qui cùm in libros Græcorum Cteſiæ & aliorum, ex quibus Plinius ſua transſcripſit, incidiſſet, agnovit fabularum plenas, res inauditas, incredulas; curſim illos tranſeundo, quædam exinde in legendo carpſit & notavit: abſolutâ lectione addit; cùm ea ſcriberemus, tenuit nos non idoneæ Scripturæ tædium, nihil ad ornandum juvandumque uſum vitæ pertinentis. Licet Blemmyæ Probo triumphante mirabilem ſui viſum Pop. Rom. apud Vopiſcum præbuerint, non tamen ἀκεφάλειαν miratum verè dicit Cl. *Caſaubon.* in notis: Si enim capite carentes in Triumphum rapti fuiſſent, Romani in rebus minoris momenti aliàs glorioſi & jactabundi, pleniore Oratione ipſos depinxiſſent; fortè erant illi Blemmyæ, qui vicina mari rubro incolebant, quos à Lybicis Acephalis Solin. c. 45. diſtingvit ceu notiores, nec inter monſtra numerandos. Plinium non ſeriò hæc crediđiſſe, nec credulitatis temeræ accuſandum innuit *Joh. Camert.* in Enarrat. in Solin. c. 26. ubi ſcribit: Plinii mos eſt, in rebus credulitatem excedentibus, nequaquam obſtringere fidem ſuam, quin potiùs Lectorem ad authores relegare, qui de dubiis rogentur omnibus;. ait quoque Plinium dubitantem notas quasdam Orationi interſerere, ſc. ſi Credimus, Creduntur &c. cujus generis notæ quoque in utroque Plinii loco occurrunt, ac proinde ad credulitatem neminem adſtringere valent. S. *Auguſt.* de Civ. Dei Blemmyas non niſi pictos vidit ex libris depromptos, indeque nihil certi concludere licet. Sermoni 37. ad Fratres in Eremo jam pridem Eraſm. Roterodam. nigrum Θ, ceu Scripto S. Auguſtino indigno, appoſuit, & Cæſ. *Baron.* Annal. Eccleſ. T. 4. Ann. 382. ſ. 26. & Ann. 385. ſ. 12. Impoſtorem & Fictorem frigidum horum authorem appellat, qui multa delira, vana, fabuloſa &c. effutiat. Pomp. *Mela* cum *Solino* ſua ex Plinio mutuaſſe videtur. *Suidas* & *Stephanus* nuda Blemmyarum nomina ponunt, non Ἀκεφάλους appellant. Sed viderit vetuſtas integram Gentem talem monſtroſam, quod ægrè nihilominùs unus alterve

tervè

tervè Authorum memoratorum minùs credulo perſvadebit: nunqam enim iſta ſequentibus ſeculis ad hanc usque ætatem Hiſpanis, Luſitanis, Anglis & Batavis occurrit, quamvis omnes Africæ & Extremæ Indiæ angulos præ Romanis peniriſſimè perveſtigarint, ut ex novâ & accuratiſſimâ Africæ deſcriptione Cl. Dapperi nuper edita ex plurium Itinerariis concinnata, pervideri poterit. Cl. D. Adam *Olearius* Itinerar. Moſcovv. & Perſic. l. 3. c. 3. exiſtimat veſtitum fortè veteribus, navibus hæc ora legentibus, impoſuiſſe: nam ſcribit Samogetas ſtaturâ breves, oculis parvis & facie latâ præditos, brumâ admodùm ſæviente tunicas manicatas capiti ſuperinducere, pendulis ad latera manicis, unde intuentibus è longinquo portentoſos, capite deſtitutos & oculos in pectore geſtantes inaſſveto ſpectaculo videantur: Cui lubens conſentirem, niſi veterum Scripta Blemmyas Africæ & Indiæ mediterraneæ non maritimæ Incolas uno ore pronuntiarent, niſique conſtaret, cœli æſtuantis inquilinos à longâ annorum ſerie nudos propemodùm incedere. Lev. *Hulſius* in Epitome itineris Equitis VValteri Ralegh. 1594. & 1595. ſuſcepti, Norimbergæ 1601. excuſa, narrat prædictum Equitem in Guianæ Regno aurifero, in Provinciâ Ivvaipanoma inter lacus Panimæ & Caſſipæ Homines ſine capite & cervice reperiiſſe, quique oculos aliasque partes ad faciem pertinentes in pectore geſtaſſent. Locum hunc Jodocus *Hondius* Mappa expreſſit, iconibus horum monſtrorum ſimul appoſitis. *Idem Hulſius* in fine Epitomes ſubjungit ex Chronico quodam Bavarico Ann. 962. Ducem Erneſtum Ottoni privigno ſuo duos Cyclopes, unicum oculum in pectore gerentes, capite orbatos, juxta alia ex Indiâ allata, dono dediſſe, ac cum ipſo in gratiam rediiſſe. Verùm hanc Hulſii narrationem dubiam planè facit Cl. Joh. *de Laet* in deſcriptione utriusque Americæ l. 17. c. 22. ubi plura itinera Equitis Raleghii recenſet quidem & diligenter examinat, at de Acephalis altum ſilentium eſt: nam Raleghius ibi nullos vidit, & inſuper alienâ fide intellexit Incolas riparum Caoræ, fluminis ex lacu Caſſipæ manantis, præditos eſſe capitibus ita intra humeros depreſſis, ut multi crediderint oculos in humeris & os in pectore habere, quos *Evvaypanomas* relatores vocarunt. c. 23. 24. & 25. Alias *Raleghii* aliorumque Anglorum profectiones in hæc loca ad annum usque 1619. & Belgarum 1629. cap. 26. allegat, qui omnes diligenter regionem iſtam periuſtrarunt, nullos tamen Acephalos viderunt; quos ſi unquam conſpexiſſent, non ſubticuiſſent, ut ſequaces non tàm auri cupiditate ineſcarent, quàm portentorum iſtorum ſpectaculo, ad regiones has in-

inviſendas, contemtis certiſſimis periculis, allicerent. Quæ *Hulſius* Epitomæ ex Chronico Bavarico aſſuit, non magnifacienda ſunt, nam nec quale Chronicum fuerit, & num fidem mereatur, non exprimit, nec ex illo totam Gentem acephalam fuiſſe evinci poteſt. Unde patet nec ex Veterum, nec ex Recentiorum monumentis integram Gentem Acephalam unquam fuiſſe, vel probabili indicio colligi poſſe; Veneranda Antiquitas alienâ fide illas recenſuit: Poſteri admiratione quâdam ſtupefacti traditionem exoſculati ſunt: Creduli rerum momenta non ponderantes, fidem adhibuerunt, donec Navigationes noſtri ſeculi fabularum nebulas penitisſimè diſcusſerunt. Veriora erunt, & majorem fidem impetrabunt Monſtra capite penitûs, aut Cerebro carentia, à Naturâ aberrante aut in opere fruſtrata, rariùs producta; quorum Catalogum tùm ex Authoribus, qui ad manus erant, exſcriptorum, tùm ab Amicis communicatorum, ſubnectam, ut, quod ſub manibus eſt, non inter inaudita, nec unquam viſa reputetur. Joh. *Schenck*. l. 1. Obſ. Medic. rarior. p. m. 8. tria ſine capite Monſtra recenſet. I. *Witteberga* 1525. ex *Lycoſth*. Infans ſine capite natus fuit. II. ex *Fincel*. in *Miſniâ* 1554. infans natus absque capite, oculorum effigie in pectore expreſſa. III. ex *Paræo Villæ Francæ* in Vaſconiâ 1562. natum eſt Monſtrum Acephalum; easdem hiſtorias Joh. Georg. *Schenck* de Monſtr. p. 1. & ſeq. & Fortun. *Licet*. de Monſtr. l. 2. c. 2. repetunt. Apud Paræum l. 24. c. 6. tertii monſtri reliquæ corporis partes icone expreſſæ videntur, quid verò in utero præſtiterit, num in lucem editum vixerit, & quid aut ubi in Cerebri locum ſubſtitutum fuerit, non indicatur. Joh. *Wolfius* Lect. Memor. T. 2. in Centenario 16. p. m. 829. hæc habet: Anno 1565. d. 26. Maj. in pago Schmirz Fœmina genuit Infantem nullum caput habentem, ſed in humero ſiniſtro os, in dextro autem aurem, manus pedesque pro digitis habebant uncinos inſtar ranarum: Corpus erat coloris fuſci & tremuit ſubinde, ut folia auri: erat mera carnis gleba, nihil habens oſſei. Obſtetrix cùm vellet diram lavare illuviem, ingentem edidit clamorem: Credebatur à Diabolo incubo prognatum. Hiſtoriam Senatus Ulmicenſis deſcribi, & publicis mandari typis curavit. Præter hæc *Franciſcus Mauriceau* Pariſiis Gallicè librum edidit de Morbis Gravidarum & Puerperarum, quem à multis laudari audio, ubi mentionem facit Monſtri ſine Cerebro, qui Pariſiis 1665. natus ſit, Cranio & Cerebro carens, eorum loco habens ſolummodò maſſam carneam, vivens in utero novem menſibus, & vivus in lucem prodiens, ſed mox à partu moriens. Ejus quoque mentio fit nell Giornale de' letterati Rom. ad Ann. 1669. p. 79.

Conf. Obs. à D. Raygero inferius adductam.

Ace-

Acephalis accenſeri poſſunt Gemelli, quorum alter collotenus ex pectore aut ventre alterius integri pendere viſi ſunt, quaſi appendicis caput ejus ventri imerſum eſſet. Hujus generis hiſtorias tredecim enumerat Joh. Georg. *Schenck.* de Monſtr. p.59. ex variis authoribus collectas: I. *Benivenii*: Gemellus iſte Fratris ventriculo junctus, ac ſi totum caput illi injeciſſet: cùm Frater integer ſugebat, movebatur, ac ſi ipſe ſugeret. II. *Marcelli Virgilii*: Hic caput inter pectus & umbilicum Fratris ferè jam puberis inſitum habebat, & tàm aptè coaluerat, ut ſine labore vitæque tædio, duo ſimul, paulò minùs quàm tota corpora, in uno homine viverent, & ad alterius ſenſus & neceſſitates omnes movebatur. III. & IV. ſunt *Cardan.* l.12. de Subtil. Ex quibus ſolùm primam hiſtoriam in Edit. Baſil. 1555. reperio: ex deſcriptione unum idemque monſtrum fuiſſe colligi poteſt. Hic erat ſexus dubii, ætatis 25 annorum: gemellus & ventre pendulus, maſculus erat, nam è pene minxerat: quem putat ſenſus expertem fuiſſe, quia capite deſtituebatur. V. eſt *Columbi*, de quâ paulò pòſt. VI. eſt *Amati Luſitani* ex Cent. 3. Cur. 57. Huic ſex annos nato gemellus ab umbilico thoracem verſus inſertus erat, præditus pedibus, brachiis, ſcroto ſine teſticulis cum pelle oblongâ, glandis vice, per quam urina ferè continuò ſtillavit; quoties tamen puer integer mingebat, per eandem glandem urinam repentè mittebat VII. eſt *Langii* l.2. Epiſt.8. Erat Maſculus propè Argentinam 1556. natus, cui ſub cartilagine enſiformi tranſverſa manu moles, infanti non abſimilis, propendebat, cujus caput cum cervice ad ſcapulas, ſi modò caput habuit, intra cognati pectus latebat, manibus, pedibus & pene præditus, ſub axillis hiſpidus, & in pube lanuginem habens; per penem minxit. VIII. eſt *Jacobi Rueffii* ex l.5.c.3. de Concept. & Generat. Hominis: Hoc Monſtrum ad juſtæ ſtaturæ virum excrevit: quid verò appendix egerit, ſubticet. IX. eſt *Lycoſthenis* Colmariæ natum. X. eſt Sabaudi, quem Baſileæ Lycoſthenes, & Tiguri Stumpfius Hiſt. Helv. l.13.c.39. viderunt 1519. eratq; vir juſtæ ætatis, membris omnib' benè compactis, ex cujus abdomine aliud hominis corpus ita propendebat, ut caput tantùm & ſola brachia deeſſent. XI. eſt Monſtrum in pago propè montem Kniebis Sylvæ Herciniæ, natum & Argentinæ 1555. viſum, quod fortè idem, quod Langius Francofurti in Nundinis vidit. XII. eſt *Paræi* l.24 c.2. videtur hic Sabaudus eſſe à Lycoſthene & Stumpfio deſcriptus, jam quadragenarius Lutetiæ 1530. viſus. XIII. eſt *Plateri*: Hic erat vir non magnæ ſtaturæ, qui corpus humanum aliud à ſuo integrum à cervice, quâ thoraci illius adnatum erat, geſtabat, & à thorace in terram usque propendebat, omnibus partibus abſolutum, præter caput, quod quaſi alteri corpori intruſum apparebat, un-

Ee guibus

guibus & pilis præditum. Quotieſcunque vir ille mingebat, ſimiliter urinam appendix profundebat. Simile etiam Monſtrum Neapoli vidit *Joh. Bapt. Port.* Mag. nat. l. 2. c. 17. Probabile eſt Platerum virum illum circa An. 1580. vidiſſe. Omnes iſtæ gemellorum appendices capite defeciſſe credibile, cùm caput in hunc locum non ſine graviſſimâ perturbatione totius Oeconomiæ imi & medii ventris contingere potuiſſet, quod tamen in quibusdam non factum fuiſſe tùm apertè *Marcelli Virgilii* hiſtoria teſtatur, tùm quoq; inde conjicere licet, quòd quidam illorum, qui hæc pondera aptè ventri adhærentia geſtabant, ad ætatem adultam pertigerint: pleræque nihilominùs actionibus animalibus fungebantur & plures & manifeſtiores, præter indicatas à Scriptoribus, fortè cognoſci poterant, ſi periculum factum, & irritatæ fuiſſent iſtæ appendices: Verùm quia capite carebant, procul dubio à fratribus nervos mutuò acceperunt, non ſecus ac vaſa ſanguifera, quibus ad nutrimentum, augmentum ac vitam indigebant. Quæ verò interna facies Gemellorum iſtorum fuerit, ex unius Anatomia divinari licebit. *Reald. Columb.* Patavii tale monſtrum, Spectatoribus Viris Clariſſimis ſecuit: quod his verbis refert Anat. l. 15. Erat infans ſemeſtris, mas, ut alii mares ſunt, cui alius infantulus imperfectus anteriore parte incumbebat; cruribus, brachiis, dorſo, abdominis parte, medioq; collo præditus: videbatur autem caput hujus imperfecti puelli in thoracem Perfectioris intruſum. Hoc Monſtrum aliquamdiu vixit. Si quis appendicem illam imperfectam & pondus inutile attigiſſet, Perfectior ſtatim illud perſentiſcere animadvertebatur. Secto cadavere in Imperfecto nonnulla aderant inteſtina, ex quorum unius portione tùm anus, tùm veſica conſtruebantur: nullum ibi aderat jecur, neque cor, neque cerebrum, ſed ren permagnus, quem ferè hepatis munere fungi opinabatur, nam ab extremo jecore infantis perfecti vena craſſa & dura, inſtar arteriæ ad renem illum magnum ducebatur, & venæ aliæ complures paſſim diſtribuebantur. Ab arteriâ dextrâ axillari puelli perfecti arteria ortum ducebat, quæ poſtmodùm per univerſam partem monſtri imperfectioris deducebatur. A nervis dextri brachii exibant nervi, qui per reliquum corporis homunculi imperfecti diſſeminabantur. His quoque ſimile eſt Monſtrum *Franc. Valleriol.* l. 4. in Explicat. Obſ. 2. Avinione viſum. *Borell.* c. 3. Obſ. 3. vidit Suem & Vitulum bicorporeos duobus corporibus diverſis unico capite proſpiciente & ſerviente. Inſuper Monſtra viſa ſunt, quibus cerebrum vel planè deerat, vel oppidò parvum obtinuerant, quamvis capite aliisque partibus ad caput pertinentibus dotati eſſent. *Borellus* l. c. refert apud D. Tamponetum Chirurgum Pariſienſem pe-

ritiſſ-

ritiſſimum Puerum videri, qui cerebro & collo caruit, vultum quaſi in pectore habens. Apud *Nic. Fontan.* Reſp. & Curat. Med. l. 1. p. 13. Coſterus vidit infantem cerebro carentem: quem quoq; Fontanus 1629. d. 12. Dec. conſpexit: Idem alium vidit loco cerebri & ſpinalis medullæ aquam limpidiſſimam habentem. *Zacut. Luſit.* Prax. admir. l. 1. Obſ. 4. narrat, Puerum decennem in occipite profundo vulnere, per cranium & meninges ad cerebri ſubſtantiam penetrante, læſum fuiſſe, ac cerebri portionem nucis juglandis magnitudine exiviſſe, ac citra noxam convaluiſſe: poſt triennium hydrocephalo obiiſſe: Aperto capite duram meningem duplo craſſiorem ſine cerebro inventam fuiſſe. Clar. *Sennert.* in Paralipom. ad Lib. 1. Prax. p. 1. c. 24. de Veritate Hiſtoriæ Zacuti dubitat, aitque ſe non videre, quomodo ſine cerebro vel momento temporis vivere quiſpiam valeat; portiones cerebri ſublatas fuiſſe non negat, at quòd aliquis eousque vivere poſſit, donec tota ſubſtantia abſumpta fuerit, à nemine hactenus annotatum addit: proinde optat tempus, locum & teſtes hujus Obſervationis adſcripti fuiſſent, quæ magni momenti ſint. Clar. D. Sennerto conſonus eſt *Caſpar à Rejes* in Campo Elyſ. Jucundarum, quæſt. 31. ubi Fontani & Zacuti hiſtorias explodit, inſuper acerbiſſimè in Zacutum animadvertit. Verùm fortè fuerunt Hydrocephali, in quibus non penitùs defuit, ſed ad illas anguſtias redactum, ut non obſervatum fuerit; quod comprobare videtur Hiſtoria Ampl. D. *Nic. Tulp.* l. 1. c. 24. Puer quinquennis in valetudinario publico Amſtelodami diſſectus fuit, qui in capite ſuo quinque libras aquæ continebat, quibus effuſis, fuére omnia adeò vacua ac inania, ut plerique Medicorum præſentium, ſed præproperè, judicaverint, hîc conſpici caput ſine cerebro. At acie oculi penitiùs illuc directa, vidimus ſatis perſpicuè cerebrum non defuiſſe, ſed amiſsâ figurâ globosâ induiſſe formam convexi fornicis, & ab exuberante aquâ ſequacem ipſius medullam adeò fuiſſe diſtentam, ut inſtar alicujus membranæ craſſioris undique arcuatæ diſſolutorum Oſſium circumferentiæ adhæreſceret. In hanc ſententiam quoque Exc. Dom. *Schneider.* l. 4. de Catarrh. c. 3. propendere videtur. Perilluſtr. D. *Vesling.* Epiſt. & Obſ. 44. mentionem facit abortus ſine cerebro nati, cujus hiſtoriam Exc. D. D. Mauritius Hoffmann ad ipſum perſcripſerat, quam mihi Prænob. D. Georg. Hieron. Velſchius Auguſtam Vindel. tranſeunti pro veteri noſtrâ amicitiâ 1667. in memoriam revocavit, & pleniùs deſcripſit Epiſagm. 9. Abortus Norimbergæ 1641. editus eſt ſine cerebro & ſpinali medullâ, capite humeris incumbente (collo enim carebat, cujus tres tantùm vertebræ in Sceleto apparebant) & in cervice perforato, ita ut digitus in cavitatem vertebrarum thoracis dimitti poſſet. Mo-

tum ejus tùm à matre, tùm ab obſtetrice perceptum à fœtu quidem editum credit Dominus Veslingius, non tamen virtute animali, cùm cerebro deſtitutus fuerit, ſed à ſpiritu vitali & calore diffuſo, qui copioſi in Embryone ſuâ ſponte & per ſuam naturam emicent & enitantur, excitatum fuiſſe; Sic oviparorum animalium fœtus imperfectos, ſic Zoophyta moveri aſſerit; qui ampliùs in l.c. conſulatur. Magnus Naturæ Myſta Exc. D. *Thom. Bartholin.* quoq; hujus generis monſtra nobis ſuppeditat, Cent. 1. Hiſt. Anat. 38. talis extat: In Norvegiâ 1639. nata eſt Puella vitalis, ſed vix horæ medio ſpatio ſupervixit. In ore gerebat pudenda ſexus virilis: oculi parvi & eminentes piſcium inſtar: naſus rubens & catelli in formam exilis: aures quaſi decurtatæ. Fronte carebat & cerebro, cujus locum occupabat caro informis rubra, inſtar mitræ foris producta, mobilis, ut pro arbitrio detrahi & reponi poſſet. Aliud occurrit l. 3. Hiſt. 51. Juvencula decimo ſexto menſe peperit fœtum debilem, nec ultra unum alterumvè diem ſuperſtitem: Caput infantis juglandem vix ſuperavit, tumor verò ſupernæ capitis parti adnatus erat, univerſo capite major, qui quotiens manu contrectabatur, totiens infans convulſionibus corripiebatur. Mortuo infante caput aperuit Clar. D. Gottfrid VVelſch. Anatom. Lipſ. invenitq; in ipſo cranio exiguam cerebri portionem, quam pro cerebello habuit; in tumore verò ſubſtantiam cerebro valdè ſimilem. Vitioſa iſta conſtitutio tribuebatur moræ diuturniori fœtus in utero: niſi juvencula calculo fraudulenter fefellerit. In Obſ. Cl. *Petr. Pavv.* ab Exc. D. Barthol. editis ſimile occurrit Obſ. 17. Infans 1596. d. 4. Febr. natus, cui in occipite mola adnata magnitudine capitis humani: vixit 24. horis: tegebatur cute & duabus membranis à meningibus profectis: ſub his concretus ſanguis & ramus coagulato ſanguine durior, ex multis inæqualibus fruſtulis, inſtar condylomatum, conſtans, per quem copioſæ venæ & arteriæ diſcurrebant. Informis hæc maſſa radices egerat in ipsâ cerebri ſubſtantiâ: nam occipitis os habebat foramen orbiculare, ex quo moles hæc prodibat, imò ad ventriculos usq; cerebrum corruptum erat. Oſſa frontis & cerebri depreſſa. Huc referri poterit molæ viventis hiſtoria Cl. *Phil. Salmuth.* c. 3. Obſ. 98. quæ talis: Matrona quædam d. 29. Mart. 1621. abortu enixa eſt maſculum: d. 1. Aprilis molam Ovi anſerini magnitudine emiſit: d. 5. April. excluſit maſſam carneam palmam longam & latam, viventem, os latum inſtar tincæ vel cyprini, ſed non cavum, & duo puncta nigra, oculos referentia habentem. In terram prolapſa non palpitavit modo, ſed variè ſe movit, ac piſcis inſtar ſe convolvit. In ſcatulâ occluſa ad duas tresvè horas ſe agitavit, poſteà vitam amiſit. Memoriâ digniſſimum eſt monſtrum humanum, quod Cl. D. *Antonii*

nius Everhardi, Medicus Medioburgenſis celeberrimus publici juris fecit, & titulo Lucis è tenebris affulgentis inſignivit: cujus hoc compendium eſt. Anno 1665. Menſ. Febr. Lanii uxor primum peperit Filium ſextimeſtrem, poſtea alium fœtum maſculum, at illum ſolo dimidio corpore præditum. Monſtrum hoc cum fratre germano ejusdem erat magnitudinis: Carebat capite, collo, pectore & brachiis: inſtructum ſolummodò lumbis, natibus, cruribus & pedibus, quorum dexter admodùm œdematoſus tribus digitis præditus fuit: ſiniſter quatuor digitos habuit. Obtinuit podicem & membrum virile: vaſa umbilicalia longo itinere placentam uterinam ſubibant, quibus glandula quædam incubuit. Nullibi os, naſus aut oculi apparuerunt. Ultima lumborum vertebra, quæ prima ſupernè numerando nuncupari poteſt, in apicem deſiit. Diſſecto corpuſculo Cerebrum, Cor, Pulmones, Lienem, Renes, Veſicam urinariam & Omentum nuſpiam reperiit. Hepar verò invenit, præ mole corporis vaſtiſſimum; inteſtina pauca breviſſima, & vacua, meſenteriolo colligata & plures glandulas Pancreas Aſellii referentes. Ventriculum pars inteſtini ſuperioris craſſior & expanſior referebat: inteſtinum cœcum aberat: Colon ob inciſuras facilè diſtingui poterat; rectum imperforatum. Hepar caruit veſicâ & poro bilario; è contra obtinuit duas veſiculas ſanguiferas, cordis vicarias; in quamlibet illarum deſiit vena & arteria. In hepate quoque viſum fuit ligamentum umbilicale. Cauſam pag. 8. & ſeq. adſcribit Imaginationi: nam Mater gravida aliquoties invita conſpexit Mendicum prono capite & dorſo ſuper manibus & genubus incedentem, viſis à tergo nihil niſi lumbis, clunibus & pedibus decuſſatim inflexis. Quia cerebrum & ſpinalis medulla defuit, putat p. 15. ſenſu & motu privatum exſtitiſſe. Cordis vices veſiculas hepatis egiſſe p. 17. aſſerit. Hepati vim ſanguificandi reparare, nec illud ſolum bilis Colum eſſe, probare conatur p. 17. quia veſicula fellea cum poro bilario deerant, ejusque loco veſiculæ ſanguiferæ hepatis cavo inſculptæ erant. Quâ de videri poſſunt Exc. D. *Barthol.* Epatis exauctorati deſperata cauſa, & in Cent. 4. Epiſt. 12. 23. 26. 27. & 30. Vaſa Umbilicalia ad hepatis veſicam indeque venæ & arteriæ ad meſenterium ferebantur. Cl. D. *Auguſt. Thonner.* l. 6. Epiſt. 15. alienâ fide refert Medico Electorali, qui erat Ferdinandus Sagittarius, Medicus & Chymicus eximius, Sereniſſimi Electoris Bavariæ Medicus Cubicularis, propter nimium & frequentatum uſum Tabacci, cujus fumum diu noctuq; hauriebat, cerebri ſubſtantiam ita exſiccatam fuiſſe, ut vix nucis magnitudinem æquaret, quod ſupererat. Hoc tamen falſum eſſe, & venerando Seni impoſitum fuiſſe Perilluſtris Dom. *Joh. Jacobus de*

Maphæis & Exc. D. *Ferdinandus Ignatius Thirmayr*, Medici Electorales Cubicularii Patroni mei maximi, dum Monachii eram, Menſe Julio 1667. ſanctè affirmarunt, ac cerebrum ſectione ſaniſſimum repertum fuiſſe: quod etiam Exc. D. *Schneider*. de Catarrh. l. 2. c. 2. authoritate Celeberrimi D. D. Joh. Dan. Horſtii confirmat. Clar. D. *Paulus Zacchias* Quæſt. Med. Legal. L. 7. Tit. 1. q. 9. §. 4. 1624. d. 24. Mart. Romæ vidit infantem abortivum, ſexus fœminini: ipſum ſeptimeſtrem reputavit. Hæc puella à claviculis infra, ex parte anticâ nõ malè conformata erat, niſi quòd tàm crura, quàm brachia longiora multò haberet, quàm conveniret: brachium enim totum extenſum non parùm ultra genu porrigebatur, cujus proportioni crura reſpondebant. Caput habebat prægrande, corporis molem ultrà proportionem exſuperans, figurâ rotundum: collo omninò carebat, unde claviculis ipſis implantatum videbatur. Facie erat tumidâ, & duo primores dentes conſpicui erant. Totus piloſus fuit, præſertim ſecundum partes ſuperiores. Eâ parte ubi frons capillos verſus terminatur, hinc & inde eminentiis duabus dotabatur, erantque criſtæ pelliceæ, cornua repræſentantia. Caput à parte poſticâ carne ceu pelle detectum erat; quâ etiam ſpinalis medulla, quæ duplex conſpiciebatur, denudata fuit. Cerebro caruiſſe dicebant, & cor ſurſum verſus ſitum fuiſſe. R. D. P. Georg. Gobat S. J. Theolog. ſcriptis celebris in Alphabeto Baptizantium mentionem facit Pueruli Acephali Baptizati. Cùm hiſtoria omnibus circumſtantiis nuda legenti videretur, 1666. literas ad virum humaniſſimum exaravi; qui illo ipſo anno in Feſto Paſchatis benevolè reſpondit, ſe quidem monſtrum ipſum non vidiſſe, verùm hæc ex ore Sacerdotis fide digni habere: Cùm ante aliquot annos Decanus aliique Sacerdotes in arce Zeil apud Illuſtriſſimum Dominum Comitem eſſent, ſe præſente, Ruſticum è pago vicino adveniſſe, ac Dom. Decanum compellaſſe, ut infantulum debilem, capite deſtitutum, & oculos in humeris geſtantem baptizaret: quid verò porrò de illo actum ſit, ſe ignorare. A Rev. D. Matthia Bernhard Paſtore Pagi Regenſtorfii, Agri Tigurini, monſtrum ibi natum hâc ratione deſcriptum accepi. Heinrici Stuſings Uxor d. 12. Nov. 1666. veſperi ſtato pariundi termino Puellam enixa eſt aſpectu terribilem; carebat fronte, axillis & collo; in regione frontis prominuit naſus: ſub illâ os patulum, lingua exſerta: ſupra naſum erant oculi; poſt illos retrorſum ſiti erant duo tumores, ſimiles cornibus detruncatis. Tota ſpina dorſi aperta hiabat, adeò ut renes aliaque viſcera conſpici poſſent. Pedes decuſſatim abdomini incumbebant; brachia ſine axillis è trunco pendebant, & verſus pedes extendebantur. Circa idem tempus ſimile in Agro

Tigurino

Tigurino natum fuit. Utrumque Exc. D. Joh. Heinricus Lavaterus P.P. anatome penitiùs exploravit, apud quem non diu poſt amborum monſtrorum calvarias vidi: non erant fornicatæ, ſed depreſſæ ac ſi maxima pars oſſium frontis, temporum, occipitis & ſyncipitis ſerra in orbem ablata eſſet: ſuperficies gyroſa & anfractuoſa, qualis cerebri eſt, ſublatâ durâ meninge, oſſea, totam internam calvariæ cavitatem adimplens: nihil hic ſe vel cerebri vel cerebelli inveniſſe dicebat: at canalis ſpinalis medullæ in vertebris cervicis triplo amplior mihi videbatur, quem medulloſam ſubſtantiam cerebro ſimilimam impleviſſe ajebat. Pleniorem hiſtoriam vir omnigenâ rerum Medicarum ſcientiâ & uſu verè inclytus, unicus his in oris celeberrimi & optimè meriti D. Guil. Fabritii Hildani diſcipulus ſuperſtes, publico non invidebit, ſi otio potiri poſſit, quod hactenus ob praxin Medicam uberrimam & munus Profeſſorium non conceſſum fuit: aut Filio itidem Medico inſigni, paternarum virtutum hæredi ex aſſe id muneris aliquando concredet. Exc. Dom. *Johann. van Horne*: Prof. Ord. Anatomiæ & Chir. celeberrimus, literis humaniſſimis Menſe Januar. 1668. ad me datis, juxta alia, hanc hiſtoriam inſeruit. Abortus mihi oblatus eſt d. 25. Mart. 1665. ſeptimeſtris, maſculus, quoad truncum corporis artusque ſuperiores & inferiores benè conſtitutus. Cæterùm in capite & dorſo quædam extrinſecus notabantur, è quibus monſtro ſimilis judicari poterat: imprimis mentum pectori adeò vicinum erat, ut collum neutiquam diſtinctum appareret: deinde quicquid ſupra oculos cranii erat, non fornicatum, ſed planè depreſſum cernebatur, nullâque cute tegebatur. Totum os occipitis compreſſum erat verſus anteriora & extrinſecus membranas quasdam, coagulato ſanguine infertas, utrinque dependentes monſtrabat. Spina dorſi non in medio protuberabat, aberant enim ſpinoſi proceſſus, ſed utrinque verſus ſcapulas & porrò per dorſum usque ad lumbos, proceſſus oſtendebat transverſos, quibus coſtæ inarticulabantur; inter hos proceſſus dextros ſiniſtrosque duorum digitorum intercedebat ſpatium, nullâ cute, ut nec carne, ſed tenui quâdam, attamen tenaci membranâ tectum. Cranium totum oſſeum fuit inventum: Cùm autem in pueris ſoleat eſſe admodùm tenue, in hoc ſubjecto valdè ſpiſſum erat, ut ſerrâ dividere neceſſum haberemus. Nulla aderat interna cavitas cranii, uti nec ullum cerebri vel cerebelli veſtigium. Quæ res cùm haud vulgarem in Adſtantibus excitaret admirationem, itum eſt ad inveſtigationem ſpinalis medullæ, quæ pro altero cerebro haberi ſolet: hujus autem ne γρῦ quidem apparuit, nam nec foramen oſſis occipitis aderat, nec concava, ſed planè ſolida erat ſpina à primâ

vertebrâ

vertebrâ usque ad os ſacrum. Tandem cùm oculi eſſent magnitudine conſpicui, inquiſitum fuit in nervos Opticos, ablatis muſculis, verùm in poſticâ bulbi parte, quâ ſolent iisdem implantari, inventus fuit funiculus ligamentoſus, quem deprehendimus connecti ſeu adhærere Oſſis Sphænoidæi Sellæ equinæ. Simile monſtrum Exc. Dom. *Theodor. Kerckring.* in Spicileg. Anatom. Obſ. 23. ſuppeditat, quod non idem eſt cum Domini van Horne, nam nono menſe editum fuerat, & Amſtelodami à Clar. D. Frederico Ruyſch ſecabatur: hoc itidem cerebro & medullâ deſtituebatur: integram hiſtoriam non exſcribo, cùm ob rariſſima & utiliſſima Obſervata omnium manibus teri doctiſſimi & diligentiſſimi Viri Scripta mereantur. Præſtantiſſimus Dominus *Johann. Slegelius* Clar. Marquardi Slegelii Hamburg. ex Fratre Nepos me 6. Jun. 1668. Scaphuſium tranſeundo inviſit, ac inter alia tale monſtrum à ſe viſum enarravit: Anno 1667. Menſ. Martio propè Jenam in pago Liechtenham Puella nata eſt, caput non convexum, ſed depreſſum ac planum à fronte ad occiput habens. Circa verticis regionem protuberavit excreſcentia carnea, roſæ quadrifoliæ ſimilis. Cervice deſtituebatur, capite humeris affixo. In nuchâ tuberculum juglandis magnitudine prominuit. Infans vixit, ſe movit, ſemel oculos aperuit & ſemel vagiit: Baptizata fuit: Altero die exſpiravit. Quæ interna cranii facies fuerit, referre nequiit, quia ſectione non inquirebatur: procul dubio etiam aliquid monſtri aluit. Exc. Dom. *Chriſtophorus Harderus* Reip. noſtræ Phyſicus, Collega & Conſanguineus ſuaviſſimus mihi nuper hanc hiſtoriam contulit, quam propriis ipſius verbis adſcribo. Die 19. April. 1670. vocatus fui ad Fabri murarii ætatis jam provectioris uxorem juvenculam primiparam, ut illam ab hyſtericis liberarem Symptomatibus. Enixa illa fuerat pridie puellam utcunque benè habitam, ſed mortuam, &, ut obſtetrix mihi in aurem retulit, ſine cerebro. Parentes ipſam mecum muſſitantem animadvertentes, infantem ſeu abſcondere, ſeu cultrum ne denudarem aliudvè inſtrumentum, novitate rei allectus, adhiberem, ſedulò cavere anniſi fuere. Vici tandem ipſorum moroſitatem, ut ſequentia obſervarim: Puellæ hui in loco naturalis hiatus oſſa cranii in peripheriâ ſeſquipalmæ latitudine diſtabant: aperta planè ac latè ſuperiori cranii parte, ac ſi ab oculorum ſummitate (fronte enim omninò caruit, uti illud Cl. Bartholini exemplum Cent. 1. Obſ. 83.) in medietate ſupra aures ad occiput usque cultro lato prædicta Oſſa eſſent abſciſſa. In medio divulſorum oſſium propullulabat loco cerebri maſſa quædam carnea, ſolidior intus & extus ſaturato rubore perfuſa, ex quatuor vel quinq; portionibus, ceu coadunatis glan

dul

dulis majoribus, compoſita, quæ tamen nec cerebri anfractus vel mæandros, nec cerebrum & cerebellum ullatenus exprimebant. Maſſa hæc membranâ validâ tecta fuit, quâ adapertâ, nihil præter carnem ſanguinolentam vidi, atque veſiculas in dextro latere eminentiori aquâ flavâ plenas. Nullos ventriculos vel eorum veſtigia detegere potui, multò minùs reliquarum cerebri partium apparatum. Inter protuberantias anteriores ac poſteriores digito leniter divulſas, inveni ductum ſatis patulum, ut Calamum Scriptorium admitteret, in ſpinalem medullam deſinentem, quæ hîc ad naturalem conſtitutionem quàm maximè acceſſerat. Rudimenta nervorum mollium fractu facilium, ab utroque latere in baſi maſſæ carneæ & principio ſpinalis medullæ comparuerunt. Ulterius cultrum adigere ac contemplationem protrahere impeditus fui. *Hæc ille.* Cùm menſe Martio 1667. Illuſtriſſimo Domino Comiti Johanni de Monfort aderam, obſtetrix Anna Margareta Bucherin, matrona honeſta & felix in educendo fœtu mortuo ac ſecundinis, quod aliquoties ſine ullâ noxâ aut magno incommodo ſingulari dexteritate à pluribus intellexeram, me hujus monſtri narrando participem fecit, quod quatriduo antequam id reſciveram, ſepultum fuit, aliàs cultro Anatomico illud examinare, fulto authoritate & indulgentiâ Illuſtriſſimi Domini Comitis, licuiſſet. Urſula Treyerin, uxor Jacobi Käs, civis in Langen Argen ad Lacum Bodamicum, ſeptem menſibus gravida, abdomen ita tumidum habuit, ac ſi gemellos geſtaret: d. 9. Mart. 1667. circa veſperam doloribus partus obruta, maximam vim aquæ edidit, mox horâ 9. fœtus prodiit monſtroſus ſpithamâ longior: carebat collo: Caput humeris affixum: deſtituebatur mento: Os apparuit, ubi aliàs collum thoraci proximum anterius: naſus aderat: Oculi extra orbitas, ceu duo globuli, foris ab imo earum limbo pendebant: Carebat fronte, ſyncipite & maximam partem occipite. Aures maxillæ inferiori potiùs, quàm ſuperiori adhæserunt. Nec per os, nec per naſum ſpirabat, at crebro linguam horribili aſpectu per os exſerebat: non vagiit. In poſticâ capitis parte duo corpuſcula, teſticulis caninis ſimilia, protuberabant, quibus levatis rima apparuit, per quam monſtrum ſpiritum ducebat & reddebat: illis ampliùs in altum ſublatis, conſpectæ fuerunt duæ verrucæ, cui incumbebat corpuſculum, adeò, ut penem cum teſticulis referrent: hæc corpuſcula ſita erant in parte elatiore inter media illa corpora majora. Spina dorſi ultra dimidiam partem duplex erat, & circa lumborum imam regionem in unam iterùm coaluerat. Pedes, brachia & reliquus truncus benè conformata erant. Erat ſexus fœminini. Vixit ad quadrantem horæ: vitæ indicia præbuit

Ff cordis

Cordis pulſatione, Spiritu, quem per foramen in poſticâ capitis parte emittebat, & lingvæ exſertione: artus nunquam movit. Dum mater illum adhuc utero gerebat, inquietiorem multò ſe præſtitit motu, quàm cæteri fœtus, quos geſtaverat. A partu largiſſimè lochia manarunt, ut ſupprimenda fuerint. Ab obſtetrice Puella iſta baptizata fuit. Mater monſtroſi fœtus culpam imputavit Melolonthæ ſeu erucæ Olera depaſcenti adhuc thecâ ſua velatæ, quâ ratione infantem faſciis involutum collo occultato referebat, quarum aſpectu mirè aliàs terrebatur.

His annumerari poſſent Cerebri inſignes Corruptelæ, ut *Petrificatio*, *Siccitas* enormis, ut propemodùm in pulverem teri poſſet; *putrefactio* poſt abſceſſus, vulnera & contuſiones; *conſumtio* à venere nimiâ; *portiones* inſignes vulnere *ablatæ*; ejus *coarctatio* à nimiâ aquâ in Hydrocephalo: Sic ſcripſit ad me Exc. D. *Elias Rudolphus Camerarius* Tubingæ d. 14. Mart. 1667. Canem per plateas oberraſſe, modò in gyrum curſitando ſe verſantem, modò humi proſtratum variè ſe volventem ac torquentem: cujus Cranium cùm aperuiſſet, nullam penitùs Cerebri aut Cerebelli ſubſtantiam ſe vidiſſe, præter poſterioris portiunculam vix avellanæ medietatem æquantem; ejus verò vices ſerum flavum inſipidum repleviſſe: viſcera medii & imi ventris ſana fuiſſe. In Ovibus vertiginoſis & marceſcentibus obſervari ſimilia non ita pridem Exc. Dom. *Caſpar. Beutelius*, Medicus & Chym. eximius ad me perſcripſit. Verùm plura hujus generis coacervare nunc ſuperſedeo: reſervo illa exercitationi de Hydrocephalo Senis cujusdam à me ſecto, in quo meditationi Medicæ haud indigna plurima occurrebant. Sed nunc hiſtoriarum ſatis eſto. Nolo in cauſas omnium monſtrorum enumeratorum inquirere: ſufficiet, ſi aliquid pro viribus dixero, cur in hoc Monſtro Cerebrum & Cerebellum ita defuerit, ut quod reperiimus, propemodùm nullum putari poſſit? Cur inſuper major pars oſſium Cranii ſc. frontis, ſyncipitis, temporum & occipitis defecerit? Cur denique cuti capillatâ caruerit? Non poſſum uterum aut malè conformatum à naturâ, aut poſtmodùm à tumore aliovè morbo anguſtiorem redditum aſſerere, cùm caput legitimam peripheriam obtinuerit, reliquum corpus benè formatum fuerit, fœtum ad ſtatum terminum detinuerit, ſolito more pepererit; iterumque conceperit, & feliciter enixa ſit. Nullam accuſo hìc uteri intemperiem vel aliam pravam diſpoſitionem, quæ cutim attenuarit, oſſa emolliverit, & Cerebri ac Cerebelli conſiſtentiam colliquarit, & in aquam redegerit, nam nec in reliquo habitu cuti, oſſibus aut medullæ peperciſſet, nec vel Embryo vel fœtus

ita

a illam præ capite declinare valuiſſent, quin ſimilis noxa in cæteras
artes redundaſſet: imò planè in utero adoleſcere nequiviſſet, cùm in eo-
em liquore omnes natarint. Non poſſum in animum inducere Archi-
ecto ſufficientem materiam denegatam fuiſſe, ex quâ Cutis, Oſſa Cra-
ii & Cerebrum cum Cerebello paranda erant, aut illam tàm inobedien-
m, intractabilem vel ineptam exſtitiſſe, ut in hujus generis ſubſtantias
iam hoc in loco ſeu tranſmutari, ſeu redigi nequierit, quoniam totus
liquus habitus bellè cuti veſtitus, oſſibus ſuffultus, & ſpinæ fiſtula me-
ullæ plena, denique fœtus neutiquam emaciatus apparuerit, quæ indi-
o ſunt manifeſtè per vaſa umbilicalia alimoniam abundè allatam, nec
lam ejus in amnio penuriam adfuiſſe, & inſuper ſatis ſuperque idoneam,
aptam etiam legitimam diſpoſitionem in partibus deficientibus indu-
idi exſtitiſſe. Nec Architectum impotentem & viribus deſtitutum dixe-
n, ac ſi ex inopiâ ſpirituum & caloris inopiâ has ſolùm partes perficere
equierit, quum in cæteris partibus abſolvendis, quæ non minorem in-
ſtriam & virtutem poſtulant, ſcitus & providus fuerit, omniaque exa-
è peregerit. Neceſſum igitur eſt Architectum aliam aliquam ob cauſam
pulſum fuiſſe, ut in ſolâ prædictarum partium conformatione aberra-
rit. Nihil aliud ſupereſt apud Fœminam iſtam, quòd Architectum ita
avia abripere valuerit, quodvè tantam errandi occaſionem dederit,
iàm *Imaginatio* illaque graviter perturbata ab Objecto terrifico: nimi-
m Mater prægnans vidit Ruſticum graviter in capite ſaucium, undique
r caput ruente ſangvine & improvida proprium caput manibus proti-
is perfricuit. Sunt quidem nonnulli, qui Imaginationi hanc vim adi-
unt, illam elevant, & propemodùm explodunt, ex quorum numero
oque doctiſſimus *Paulus Zacchias* eſſe videtur, ut percipi poteſt ex
uæſt. Med. Leg. L.7. Tit.1. Q.2. aliique: verùm id contra tot ſeculorum fi-
m facere, & contra tot experientias pugnare nemo non novit, atque in
os Cl. D. Sennert. de Conſ. & Diſſenſ. Gal. cum Chym. & Cl. Th. Fie-
is de Imaginationis viribus meritò animadverterunt: Cur verò non
nper nec omnes fœtus Imaginatio ſtigmatibus notet, nervoſè id expli-
t Cl. *Fienus* l. c. q. 16. & 17. quæ videantur. Fatendum eſt cum Cl. Dn.
Fieno, Sennerto aliisque Imaginationem hoc non per ſe præſtitiſſe, cùm
tio immanens ſit: nec quatenus ſolummodò appetitum & locomoti-
m, & conſequenter ſpiritus & ſangvinem concitavit, quia actus uni-
rſalis hunc particularem effectum producere non valuiſſet; & ex nimiâ
rum perturbatione potiùs Matri & Fœtui alii morbi aut abortus eve-

niſſent. Nec Imaginatio hìc formatricem matris feriantem excitavit. Non equidem nego hanc in adultis ſupereſſe, nec penitùs emortuam credo, quia illa ipſa quandoque neceſſitate urgente regenerat Venas, Arterias, Nervosque, aliàs enim Cicatrices cutis emòrtuæ quaſi & torpidæ forent: illa ipſa reparat membranas, fibras etiam nerveas cum ſubtegmine in muſculis; imò nervos præciſos dextrè conſutos conglutinaſſe experientia Mediolani & Pariſiis docuit: illa oſſa fracta callo firmat: imò adjutam oculorum humores omnes tres inſtauraſſe Cl. D. Kerckring. & Burrhus ſcribunt: quod verò ſæpè ſuo voto non potiatur, id non tàm viribus prorſùs ſopitis, quàm materiæ ineptitudini adſcribendum quidam non malè cenſent. Verùm formatrici matris nullam ampliùs poteſtatem in fœtum eſſe, poſtquam conceptus abſolutus & jam ovum factum eſt, ovipara clariſſimè probant, & vel ſolâ pullitie Ægyptiacâ, Danicâ & Florentinâ evincitur, quâ ſine ullo matris auxilio, caloris temperati beneficio, pulli formantur & excluduntur. Idem quoque in viviparis locum habere, nec fœtum matris formatrice indigere, præter illa quæ fœtum propria vitâ vivere aſſerunt; alia ſunt, quæ ſuadent; nam Viri Naturæ Conſultiſſimi D. Harveus, Nedham, Kerkeringius & alii, qui illorum veſtigia preſſerunt, aut qui attentè in generationem & formationem fœtus in utero inquirent, obſervabunt Conceptum ſeu Ovum in aliquibus, ut in Homine, Damis, aliisque non ſtatim ac formatum eſt, in aliquibus tardiùs, ut in Equabus, in Suibus nunquam Utero adhærere. Fœtum equinum penitùs formatum, ſed nondum piloſum, quamvis Chorion verruculis carneis præditum eſſet, nullibi utero annexum reperire potui, licet blandiſſimè uterum tractaſſem, ac levi attactu uteri tunicas removiſſem: Inter chorion & fœtum fluctuavit humor limpidus, ſed paucus, cujus portionem profudit manus improvida, quæ Uterum exſcidit. Vidi etiam porcellos partui propemodùm maturos mediante Chorio nullibi Utero Scrophæ adhæſiſſe, ſed Chorion in liquore quodam lutoſo turbido & copioſo quaſi nataſſe. Scrophæ iſti nondum adultæ alterum cornu exciſum fuit à caſtratore, altero relicto: cùm prægnanti Sumen auctum admodùm eſſet, pinguefactam ſaginâ opimâ credidit villanus: illâ mactata & porcellorum & lardi jacturam fecit. Et licet Secundinæ mediante hepate uterino, carunculis aut verruculis utero adnaſci videantur, non tamen continuæ; ſed contiguæ ſolummodò ſunt, unde ſine laceratione ullâ auferri poſſunt, in homine promanante ſanguine, extremis arteriarum oſculis hiantibus, in Ovibus, Capris, Vaccis, Damis muco quodam chy-

loſo

loſo exſtillante & exſudante, quem quoque ex arteriis profluere didici, dum in arterias majores ad uterum deſinentes aquam Siphone injeci, atque hâc ratione primùm omnem mucum ex Cotyledonibus elui, tandemque aquam puram ſine ullo cruore exſtillantem, in quibusdam locis exſilientem vidi, unâque operâ ulteriori tædio Vaſa Chylifera ad Uterum meantia inquirendi me ſublevavi. Si itaque viviparorum Ova utero non adhærent, aut ſi elapſo aliquot dierum, imò menſium ſpatio demùm affigantur, ita tamen ut non continua, ſed contigua ſint, rationi conſonum eſt, formatricem matris fœtum non adornare, ſed & in his viviparorum ovis Architectum quendam & omnium partium Opificem contineri. Hæc ampliùs ſtabilit & propemodùm demonſtrat, quòd, matribus viviparis, vel morbo vel vi enectis, fœtus nihilominùs aliquandiu in utero vivant, imò ex utero cæſi poſt matris obitum ſæpè diu ſuperſtites maneant, & curioſè enutriti adoleſcant. Neceſſum igitur eſt Architectum in Scenam producere, illique hujus monſtroſi capitis culpa deferenda erit. Hunc Accidens aut Motum quendam variè figuratorum corpuſculorum, à nudâ illorum inclinatione profectum, neutiquam dicere auſim, nec dum formarum ſubſtantialium exiſtentiam etiam in brutis repudiare & excutere poſſum: quis enim ſibi in animum inducere poſſet, Corpuſcula quædam in Colliquamento, humore prorſùs homogeneo, occultata & tenui membranâ coërcita atque à calore vel ignis, vel matris rarefacta valere partes figurâ, colore, conſiſtentiâ diverſas formare, illis debitum numerum, magnitudinem & ſitum tribuere, legitimè connectere & unire, ad uſus & actiones nobiliſsimas determinare, &, ut verbo dicam, omnia ſapientiſſimè & prudentiſſimè diſponere? Etſi enim Architectus non videatur, ut in artibus mechanicis fit, intellectu & providentiâ quâdam agere, ut Cl. Harvæus Exc. 56. loquitur, ex ipſo tamen opere pervidetur & palpatur, quaſi non ſine intellectu, ſapientiâ & prudentiâ tàm mirabilia, tàm ſtupenda, & quæ intellectu noſtro aſſequi nequimus, perpetrare, ſc. illa ipſa, quæ in primâ animalium Creatione à Conditore rerum omnium ſapientiſſimo ipſi imperata fuerunt, quorum ſemper memor, concurrentibus ad generationem & formationem neceſſariis, ea quoque gnaviter perficit: quæ certè omnia non ab accidente, ſed à ſubſtantiâ horum mandatorum capaci exſpectanda ſunt. Quod ſi Artem ad Leges Naturæ, non autem Naturam Arte metiemur, quod Harv. l. c. faciendum inculcat, formas ſubſtantiales non facilè ex rerum naturâ eliminabimus, nec Spiritibus Jus in corpora agendi ſurripiemus. Sed omiſsâ harum

ſormarum defenſione, quam aliis, qui præ me otio & viribus abundant, relinquo, diſpiciendum erit, quâ ratione Matris iſtius Imaginatio Architectum impulerit, ut ejus ſimulachrum in capite fœtus produxerit? Cl. *Fien.* l. c. q. 15. id non imperio nec ſympathiâ, ſed inſtinctu factum diceret. Verùm ſi æquo animo rem expendemus, Inſtinctus vel Sympathia erit, vel non multum ab illo differet, cùm omnis ſympathia & amica propenſio aut in inſtinctu fundata ſit, aut ab illo pendeat & gubernetur. Concedendum eſt omninò Cl. D. Fieno & Sennerto aliisque, qui ſobriè de viribus Imaginationis ſcripſerunt, illam non agere in diſtans, aut in aliud individuum penitiùs ab illâ ſegregatum, adeò ut ne gallina quidem ovis propriis incubans pullos ampliùs immutare valeat, & ut rectè Fienus l. c. ſtatuit, fruſtrà ipſis inter incumbendum lintea alba & variegata ſpectanda appendantur. Negari tamen non poteſt, inter fœtus & matres viviparas propiùs quoddam commercium intercedere: utcunque enim non continuitate, ſed contiguitate jungantur in utero, nihilominùs quàm diu in his clauſtris detinentur ſpiritus, & ſangvinem ſine intermiſſione accipiunt, unde nutriuntur & augentur. Deinde neceſſum eſt, ut Matris anima ſua Senſa Architecto impertiat; quæ ille quoque arripiat, intelligat & perficiat, eâ ratione, quâ à matre ſuppeditata fuerunt, niſi enim hoc fieret, impoſſibile eſſet, ut Architectus, ex. gr. in hoc monſtro, ſimulachrum tàm affabrè, non in quavis parte, ſed in determinatâ & à matre deſignatâ expreſſiſſet, nec caput ceu cruore perfuſum tantâ induſtriâ in fœtu adumbraſſet. Quomodo autem Architectus viſu & auditu privatus in profundis tenebris, mediisque in undis ſimulachrum videre, & ſilentis matris mandata intelligere potuerit, non me certiùs ſcire fateor, quàm quâ ratione pedis pollex non auritus, cogitatu citiùs ſe ad voluntatis imperium moveat. Si animam in toto corpore totam & in qualibet parte totam dixero, ſique perpetuum ſpirituum & ſangvinis confluxum prætexero, fortè aliquid in medium proferrem, quod aliquo modo rem illuſtraret, neutiquam verò animum ſciendi cupidum ſatiaret, nam nihilominùs diſtinctæ animæ, Ideæ & Intelligentiæ manent Matris anima & Architectus, nec aſſequor confabulantium, imperantium & obſequentium Intelligentiarum myſterium: Cui volupe eſt arcana hæc rimari, ampliſſimus ſcrutandi campus non ſolùm hìc, verùm in aliis maternarum imaginationum triſtioribus eventibus patebit: exoptatum ſucceſſum felicioribus ingeniis apprecor. Qualis Imaginatio ad notam fœtui imprimendam requiratur, prolixè à Cl. Fieno l. c. q. 16. traditur: apud

apud hanc Matrem cum terrore valido conjunctam fuiſſe, ex ore ipſius habeo; num verò diu & ſæpè hanc ſpeciem terribilem animo volverit? certò memorare nequeo: id verò non diu factum ſuſpicor, quia vix recordabatur ampliùs objecti horrendi, ipſique illud in examine in memoriam denuò revocabam: & fortè non ſemper neceſſarium eſt, ut longo tempore animo obverſetur, ſufficit enim ſæpè unicus actus, prout hujus exempla novi, & Cl. Fienus apud Fœminam lacertam pectori allapſam cauſam exſtitiſſe ſimulachri in pectore fœtus conſpicui refert, idque citra crebriorem caſus facti recordationem: ſecus ac Deceptæ apud Cl. D. Kerkring. Obſ. 23. contigit, quæ inter perpetuas furias novem menſes complevit, ac fœtum Cacodæmonis picturæ ſimiliorem, quàm homini, peperit. Circa medium geſtationis tempus Imaginatio matris Architecto aberrandi anſam dedit, ſcilicet tunc quando Cerebri & Cerebelli ſubſtantia adhuc fluidior, membranæque ductibiliores erant, & Oſſa Cranii vel aberant, vel minùs Architecto duritie ſuâ reniti poterant, quod ante menſem quartum fortè factum eſt, nam poſteà Oſſa ſyncipitis, frontis, temporum & occipitis jam præſtò ſunt, ut ex ſolertiſſima Oſteogenia Dom. *Kerkring.* c. 2. & ſeq. patet. Clar. D. *Anton. Everhard.* in fine Tract. Lucis è tenebris, non dubitat, ſeriùs Oſſa adhuc immutari poſſe, idque hiſtoriâ Fœminæ probat, quæ prono capite è ſcamno in menſam, hinc ſupino capite in terram cecidit quatuordecim diebus ante partum, citra ullam continui ſolutionem, exceptâ levi excoriatione: Nono menſe enixa eſt difficili partu Infantem, cujus Cranium in fragmenta multiplicia & vix numerabilia comminutum reperiit: miraturque Doctiſſimum D. Fienum Quæſt. 22. Caſum à Corn. Gemma recenſitum in dubium vocare: ac Helmont. de Inject. materıal. varia exempla hanc opinionem oppugnantia proferre refert. Equidem ſtatum diem, quo mater perterrita fuerit, indicare non poſſum, cùm illa ipſa temporis articulum definire nequierit, ſed circa medium geſtationis tempus id contigiſſe opinata ſit: quod etiam exigua & jam coagulata Cerebri & Cerebelli portio in ſellâ equinâ à nobis reperta innuere videtur, quam præſentem tunc Architectus immutare vel noluit, vel nòn potuit; Intereà verò reliquam Cerebri & Cerebelli ſubſtantiam fluidiorem veſiculis incluſit, ſeu theculis ex tenuiſſimâ membranâ confectis, quæ fortè meninges futuræ erant; easdem vaſis ſangviferis exornavit, & plurima inter illorum anfractus diſperſit, non ſecus ac cerebri & cerebelli ſuperficiem natura ritè agens decorare ſolet: veſiculas membranâ rubrâ, ceu cuti, cooperiit, ut caput cruore rutilans à matre viſum,

mi-

miſellus fœtus oſtentaret, præterita oſſium fabrica, quæ horrendam vulneris ſpeciem, ab Architecto adumbrandam obliteraſſent: niſi fortè oſſium materia in veſiculas abſumpta fuerit.

Puellam hanc Cerebro & Cerebello propemodùm deſtitutam actiones animales, dum in utero erat, & poſtquam ex his clauſtris emiſſa fuit, peregiſſe, ex multis conſtat: nam *primò* apud illam ſangvis in orbem movebatur à vitæ primordio usque dum animam exhalavit, quod à cordis motu imprimis perficiebatur, quem animalem eſſe nemo ampliùs accuratiorum Anatomicorum dubitat: *deinde* nutriebatur & augebatur ad menſuram fœtus cæterà ſani & perfecti, quod ex habitu corporis pleno & ſtaturâ illius integrâ & huic ætati debitâ manifeſtè pervideri poterat, quorum neutrum obtinuiſſet, niſi præter nutrimentum, quod per venas umbilicales à matre acceperat, ſucci in amnio contenti quoque particeps factus fuiſſet: quod nonniſi plurimis actionibus animalibus intervenientibus fieri potuiſſet, ſc. ſuctione, deglutitione, coctione in ventriculo & concocti diſtributione, ad quas actiones abſolvendas requiritur appetitus, guſtus, ſenſus communis, phantaſia, motus labiorum, lingvæ, gulæ, amplexus & contractio ventriculi & inteſtinorum: *Tertiò* ſerum ſuperfluum in renibus ſegregatum ad veſicam transmiſit, indeque per Urachum perforatum excluſit; nam fœtus iſte hydropicus non erat, nec hypogaſtrium tumidum habuerat, quod ſero retento omninò contigiſſet: Urachum in fœtibus pervium eſſe nullus dubito, cùm hoc ſenſibus compererim in fœtibus ovillis & vaccinis; quod etiam Exc. D. Needham egregiè confirmat; etiam in homine patulum eſſe certò perſvaſus ſum, poſtquam poſt Fernel. & Cabrolium non ita pridem vidi virum ætatis conſiſtentis, collo veſicæ à calculo penitùs obſtructo, omnem Urinam per plures menſes ex Umbilico cum impetu quodam emingentem: *Quartò* Mater motum & calcitrationem fœtus in Utero exactè perſenſit, quem etiam fortiorem, quàm cæterorum fœtuum enarravit: qui nullo modo à flatibus profectus videtur, mater enim ſæpiùs antehac gravida, ceu rem inſolitam, facilè agnoviſſet: denique omnem dubitandi anſam infans in lucem editus tollit: nam reſpiravit, vagiit, vivo infanti ſimilis prorſùs, exceptâ vitâ carneâ, quâ caput operiebatur: denique convellebatur, nimirùm aëris injurias ſentiens, & amotas cupiens, donec convulſiones increbeſcentes vitæ filum abruperunt. Sagaciſſimus D. *Harvæus* Exc. 57. de Generat. Animal. inter plura Paradoxa recenſet quoque novum & inauditum; nimirum *ineſſe ſenſum & motum in fœtu, priusquam Cerebrum exſtructum fue-*

fuerit: movetur enim fœtus, contrahit & explicat ſeſe, cum pro Cerebro adhuc nihil conſpicuum eſt, præter aquam limpidam: quod etiam non alienâ fide, ſed ocularis teſtis aſſerit Exerc. 17. inſpectione tertiâ, die quartô: & Cerebrum aquam limpidiſſimam manere ad diem decimum affirmat Exc. 18. Imò Cerebrum fœtuum molle, diffluens, nec magis, quàm lactis coagulum cohærens, priusquam Syncipitis Oſſa firmentur Exc. 56. refert, quod ex Obſ. D. Kerkring poſt menſem demum quartum fit. Videantur D. *Harv.* Exerc. 18. 19. & ſeq. It. Exc. 69. & ſeq. de Damarum Embryonibus ſe moventibus in hâc Cerebri conſtitutione. Fortè quibusdam minùs inopinatum videbitur Embryonem moveri, cum ad tantillos motus etiam pauciſſimi ſpiritus animales ſufficiant; at fœtum omnibus numeris abſolutum planèque adultum Cerebro & Cerebello quaſi orbatum, non ſolùm ſenſibus externis & internis valere, ſed etiam validos motus edere, convelli, ac convulſionibus invaleſcentibus enecari, omninò magis inopinum cenſebitur, cum actiones iſtæ largiorem ſpirituum animalium proventum neceſſariò poſtulare vulgò credantur. Apud Ampl. D. Tulpium Obſ. L. 1. c. 24. Puellus quinquennis, integra mentis officia obiens, hydrocephalo defunctus Dominos Medicos Amſtelodami, Anatomæ adſtantes, in admirationem rapuit, & materiam præbuit diſtinctas facultatum ſedes in Cerebro expugnandi, illi munus à Medicis concreditum eripiendi, & cum Ariſtotele Cordis refrigerium ſolum eſſe ſtatuendi: quidam planè quid de Cerebro ſentiendum eſſet, dubii hæſitabunt, cum vel ſolius Cerebri figura vitiata morbum attonitum, lethargum & immedicabilem fatuitatem inducat; imò Exercitatiores ad ingenuum illud confugiebant, *Quantum eſt, quod neſcimus!* Ipſeque Dom. Tulpius concluſit verbis memoratu dignis: *Velut in aliis, ſic certè credibile eſt, potiſſimùm nos cæcutire in genuino Cerebri regimine, cujus opera multò fortaſſis ſunt diviniora, quàm quiſpiam hactenus ſuo comprehendit captu.* Ut in re obſcuriſſimâ aliquid dicam, ideò Puellam iſtam ſenſibus & motu valuiſſe exiſtimo, quia ab exiguis portionibus medulloſis, à nobis in Sellâ equinâ repertis, fibrillæ nerveæ diſtribuebantur, & medulla ſpinalis integra & firma donabatur, quæ nervos cæteris partibus abundè ſuggeſſit, atque ita Cerebri vicaria exſtitit. Certè medullam Cerebri & Cerebelli vices egiſſe in bobus Svecico & Patavino, quæ petrefacta reperiebantur, omninò credibile eſt, nam ambo incedebant, quamvis inclinato capite: videatur de his Annus Primus Miſcellan. Phyſ. & Med. Curioſ. Laudatiſſimi *Collegii Curioſorum* Obſ. 26. & 130. Cl. *Plater.* Pract. Tr. 1. l. 1. c. 2. ubi oſtendere vult, quâ ratione motus maneat ſenſib' abolitis, ſtatuit, ſpirit' in nervis, ſub quorum nomine medullam quoq;

Gg ſpina-

ſpinalem intelligit, perſiſtere, illosque æquè ac Cerebrum continere, qui etiam in quibusdam animalibus potiùs ab illis, quàm à Cerebro prodeant, ſc. in illis, qui plus motu, quàm ſenſibus valent, & Cerebrum vel nullum vel exiguum poſſident, dorſalem verò medullam amplam & copioſam nacta ſunt, unde etiam portione à reliquâ parte amputatâ, nihilominùs adhuc moventur. Sed hæc in ſerpentum genere, & quibusdam piſcibus potiſſimùm locum habere videntur: aliter cum homine & pleris q; aliis animalibus comparatum eſt, in quibus Medullam ſpinalem ſpiritus animales neutiquam generare, vel ex hoc ſolo probatur, quod illa in cervice obſtructa, compreſſa aut detruncata protinùs omnis ſenſus & motus omnibus partibus infra collum ſitis pereat, quamvis medulla infra collum abunde adhuc ſanguine arterioſo irroretur; ſic tres vidi, quibus à caſu vertebræ colli luxabantur, quorum duo viri brevi poſt caſum obierunt, tertius puer erat, qui per annos ſuperſtes manſit: nullus tamen illorum ſenſum & motum partium inferiorum ullo ingenio recuperare potuit. Unde Exc. D. *Willis* Anat. Cerebr. & Nerv. c. 9, 10, & 15. in eam ſententiam devenit, ut credat, corticem cerebri & cerebelli ſpirituum animalium generationi, medullam diſpenſationi inſervire. Verùm annon in Embryone & fœtu ac in tali neceſſitate, in quâ Puella hæc verſabatur, Medulla ſpinalis ſpiritus animales ad ſenſus & motum ſufficientes producere poſſet? Forſan id à veritate non prorſùs alienum erit; nam in Embryone Cerebro aquæ limpidæ ſimili exiſtente, motum & ſenſum nonniſi ſpinali medullæ & nervis deferre poterimus, cum medullæ & nervorum conſiſtentia diu ante Cerebrum firmior minusq; fluida reperiatur. Deinde ideò quoq; non abſurdum videtur ſpiritus animales in ſpinali medullâ generari, quia ipſi copiosè ſanguis, illeq; ſubtiliſſimus per arterias ſuppeditatur, ut ex admirabili vaſorum ſanguiferorum plexu & densâ propaginum ſerie medullam inveſtiente patet, quod primum incomparabili dexteritate Cl. D. *Willis* l. c. c. 29. & Tab. 13. penitiùs innotuit: quæ vaſa non ſolùm ejus ſuperficiem lambunt, ſed ut loquitur c. 9. ejus poros & penitiorem ſubſtantiam ſubintrant; quod facilè quilibet explorare poterit avulsâ membranulâ medullæ proximâ cum vaſis, aut per medium diſciſsâ medullâ: nam conſpicientur rimulæ cruentæ & illâ preſsâ ſanguineæ guttulæ in ſuperficie comparebunt. Ex ſanguine autem in medullæ ſubſtantiam effuſo ſpiritus animales produci, neſcio quid penitùs disſvadeat, nam citra operoſam alterationem, ſolâ transcolatione ex ſanguinis partibus ſubtilioribus reſultare videntur, quia ipſis non longa mora conceditur, ſed protinùs à novo affluente ſanguine nuperrimè infuſo ulteriùs propelluntur, & non

non ſecus ac unda ab undâ protruduntur: & ſi fortè ipſis character in medullâ imprimendus eſſet, id æquè illa ac Cerebrum præſtare valeret, cum ejusdem generis parenchyma ſit, unde quoque non inconvenienter Cerebrum prolongatum appellatur. Nec Exc. D. *Willis* planè adverſus huic opinioni videtur, nam c. 9. fatetur, ſanguinem penitiorem ſubſtantiam penetrantem ſpiritibus pabulum ſubminiſtrare; & c. 10. non prorſùs medullam excludit; dum omninò in cortice ſpiritus generari aut maximâ ex parte ſcribit: quibus innuere videtur, ſe medullæ non omnem generandi ſpiritus virtutem demere: Si verò animus ſit medullæ omnem vim generationis ſpirituum animalium eripiendi, ſtatuendum erit hæc καταλείματα ſeu exiguas Cerebri & Cerebelli reliquias ſpiritus animales in hâc puellâ produxiſſe, idque ob molem tantillam, parvâ admodum quantitate, qui in medullâ ſpinali cumulati & ceu in fido promo condo aſſervati, neceſſitate poſtulante, ſenſui & motui inſervierint; aut concedendum eſt ad actiones animales edendas non ſpectandam eſſe copiam aliquam, ſed virtutem ſpirituum in parvâ quantitate efficaciſſimam; quod nobis ſpirituum animalium natura abſtruſam adhuc obſcuriorem reddet. Quomodocunq; autem ſeres habeat, neceſſum eſt, ut horum ſpirituum ſive in ſolo Cerebro & Cerebello, ambobus minutiſſimis, ſive ſimul in medullâ ſpinali productorum beneficio, Puella actiones animales peregerit, atque horum miniſterio guſtu valuerit, appetierit, ſenſu communi & phantaſia uſa ſit, motusque varios tàm involuntarios, quàm voluntarios ſuprà enumeratos exercuerit, cum actiones tales & tàm apertè animales ſine horum ope neutiquam perfici poſſint: quod minus paradoxum Hydrocephalos à Cl. Viris Veſalio, Fabritio Hild. Tulpio, Gummio aliisque deſcriptos perpendenti cenſebitur, qui, quamvis Cerebrum ad ſummas anguſtias redactum fuerit, nihilominùs, non ſine admiratione vivos & mortuos ſpectantium, actiones animales plures præſtiterunt: Cujus generis duos quoque videre & contrectare licuit, qui ambo decubui actionibus animalibus valuerunt, neutrius tamen ſectionem impetrare potui. Verùm quamvis ſpiritus animales tantillum Cerebri & Cerebelli produxerit, neutiquam tamen inde ſuccum nutritium profectum credere poſſum; & ſi à Cerebro repetendus eſſet, certè vel ex hâc hiſtoriâ ejus authoritas non parùm eviloſceret, nam puellam iſtam egregiè enutritam fuiſſe, habitus corporis prodidit, quod nullo modo Cerebro acceptum feret, nam vix uni artuum, ut taceam toti corporis moli ſuffeciſſet. Si qua ſuccus nutritius eſt præter ſanguinem, illum fortè ſpinalis medulla dedit. d. 22.

 Aug.

Aug. *1663.* fœtum ovillum ſecui ac forfice totum canalem vertebrarum diſcidi, & medullam denudavi, utrinque à primâ vertebrâ dorſi ad primam lumbarem vas Lymphaticum & propè os ſacrum ac circa humeros intra canalem inter ſpinalem medullam & membranam vertebras ſuccingentem, gelatinam inveni, tenuiſſimâ membranâ obvolutam, vaſis ſanguiferis capillaribus per totam ejus ſubſtantiam diſperſis. Non arbitrabar rem p.n. eſſe, cum fœtus cætera ſaniſſimus eſſet. An verò nutritii quidpiam fuerit? definiri non potui. Puella hæc baptizata fuit, quia prorſùs hominem externa facie referebat, & à parentibus piis, probis & Chriſtianis nata erat. R.D.P. *Gobat* puerum capite deſtitutum in Alphabeto Baptizantium Tr. 2. c. 9. n. 285. baptizatum ſcribit: procul dubio quia homini ſimilis & ab hominibus progenitus fuit. Cl. *Paul. Zacchias* Quæſt. Med. Legal. l. 7. t. 1. q. 4. capite privatos non baptizandos cenſet, cum caput rationis, quâ homines ſumus, ſedes exiſtat: quod etiam Fidelius Siculus Relat. Med. l. 3. c. 8. opinatur eandem ob cauſam, tùm quoque quod Chriſtus Servator ac Dominus noſter ſuo exemplo caput baptizandum eſſe docuerit; ubi verò hoc in Sacris legatur, non addidit: in Regiis aliisque optimis editionibus cum curâ expreſſis id nullibi reperio: fortè opinionem ſuam picturis potiùs, quàm ſcripturis debet. Dum Puella hæc in utero erat ſatis commodè vixit, nam ſuggerebatur ipſi alimentum ad nutritionem & augmentum ſufficiens & idoneum, blandè intra uterum fovebatur arcebantur injuriæ, quæ Cerebri conſtitutioni vitioſiſſimæ damnum & præſens periculum afferre potuiſſent: propterea hac ſuâ ſorte contenta, intra clauſtra materna ad ſtatum egrediendi & ſalutiferos carceres relinquendi horam haud ægra perſtitit; quâ elapsâ ipſamet in pariundo matris conatus adjuvit, unde mater ipſam non difficiliori partu, quàm prægreſſos fœtus plures, enixa eſt. At poſtquam hâc aurâ veſci cœpit, non diu illam impunè tulit: poſt paucas horas omnia in deterius labi cœperunt; quia enim Menſe Februario aër apud nos adhuc inclementior eſt, & contra quævis damna caput non muniebatur, & ſanguis tenerrimis vaſis incluſus, membraniſque tenuiſſimis obvelatus frigefieri & in motu torpere cœpit: unde facultas animalis inſurrexit, moleſtias has excuſſura, ipſaque puella convelli cœpit: invaleſcentibus convulſionibus, non ſolùm ob ætatem tenellulam, ſed etiam, quia non tanta Spirituum animalium copia aderat, nec citò reparari poterant, cordis vires frangebantur, motus imminuebatur, & poſt paucam vitæ uſuram planè ceſ-

ſavit,

ſavit, atque miſella exſpiravit. Sicque nobis ſe ſpectandi & monſtrandi copiam fecit, & tùm demùm omnes docuit, ſe verè eſſe MONSTRUM.

Benedictus ſit Deus in omnibus Operibus ſuis: Cui Soli laus in æternum debetur!

[*In Litteris d. 9. Januar. Ann. 1672. Scaphuſio ad D. Phil. Jac. Sachs à Levvenhaimb ſcriptis.*]

Obſervatio CXXX.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI DE *ANATOME HYDROPICÆ*

ANno 1666. 10. Maji Noſocomio Leidenſi inferebatur fœmina, quæ peperat ante biennium, & ab eo tempore non paſſa erat fluxum menſtruum, ſentiebat dolores in omnibus corporis partibus jam per bimeſtre ſubſiſtentes; evomebat ſæpè viridia variaque; per alvum excernebat liquida; nauſeâ infeſtabatur & ſiti, potus tamen omnis diſplicebat; in ſomnum proclivis erat, hunc tamen non capiebat integrum; aſſumta vomitu mox rejiciebat. Hæc mala omnia ex animi mærore & indignatione ortum habebant, & enim ſpe matrimonii factâ ſtuprata eſt à Juvene ante triennium, qui ipſam poſtmodùm deſeruit.

Acido, quod hic primario peccabat, temperando *Dn. Sylvius* ſequentem præſcribebat miſturam cochleatim aſſumendam:

Rec. aq. pulegii, fæniculi ãã ℥j. aq. theriac. ſimpl. ℥ß. laud. opiat. gij. Sir. artemiſiæ ℥ß. Sp. ✱ ʒj. Miſce.

11. Maji vomitus non urgebat ampliùs, in ſomnum erat proclivis & ſummè debilis. Alia præſcribebatur miſtura itidem cochleatim ſumenda:

Rec. aq. menthæ, fæniculi ãã ℥j. Træ. Cinnamom. ʒij. Sir. menthæ ℥ß. Miſce.

Verùm hoc die horâ octavâ moriebatur.

Cadaver apertum hæc dabat:

1. Ante apertionem plurimæ circa pectus maculæ purpureæ notabantur.

 2. In

2. In ventre rugæ conſpiciebantur, partus prægreſſi ſigna.

3. Cutis **non craſſior** erat cuticulâ.

4. Peritonæi membrana quocunque in loco apprehendebatur, abſcedebat, & digitis adhærebat, cujus cauſam exiſtimabat Dn. Sylvius acrimoniam humorum in abdomine.

5. Aperto abdomine aqua ad libras 20. effluebat ſapore ſubſalſo, colore, mirum, rubicundiore loturam Carnium ſuperante.

6. Miræ membranarum ſub muſculis abdominis cernebantur convolutiones ſine dubio omenti, cujus nulla ſupererant veſtigia, reliquiæ.

7. Inteſtina verſus diaphragma propulſa & mirè convoluta erant, ut vix quippiam diſcerni poſſet.

8. Hiſce ſuperatis, Hepar conſpiciebatur colore pallido, undique abdomini annexum.

9. Ventriculus benè ſe habebat, rugæ quoque benè erant conſtitutæ.

10. Inteſtinum duodenum omni pituitâ privum erat, cujus abſentiam cauſam continui iſtius vomitus fuiſſe Clariſſimus *Dn. Sylvius* ſentiebat, cum minimam acrimoniam è veſtigio potuerit ſentire.

11. Inteſtina cruſtâ quâdam exteriùs erant circumdata dorſi cultri craſſitie; cujus cauſa videbatur *Dn. Sylvio* materia quædam alimentitia, per eroſa vaſa cum ſangvine effluens.

12. Figura uteri benè erat conſtituta, magnitudine tamen parvus erat, & deorſum propulſus. Hoc factum exiſtimabat *Dn. Sylvius* ab Obſtetrice vi fætum extrahente. Simile ſe vidiſſe addebat in fæminâ Amſtelodamenſi, in quâ uterus Obſtetricis culpâ fuit inverſus, hæc per quatuor annos miſerè vixit.

Plura inveſtigare tempeſtas calida non permittebat.

[*Ex Litteris ad D. Georg. Joach. Elsnerum d.* 1. *Januar.* 1672. *ſcriptis.*]

Obſer-

Obſervatio CXXXI.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI

DE

NOXA A VAPORE PLUMBI.

FAber Stannarius, hic Luchovii qui habitat, facie ſubtumidus & lividi Coloris, ante biennium multum in miſcendâ cum plumbo marcaſitâ laborarat; hinc in vehementiſſimos inteſtinorum incidit dolores, cum tuſſi ſiccâ, præcordiorum anguſtiâ & reſpirandi difficultate; aderant inſuper continua alvi obſtructio, membrorum totiusque corporis tremor & artuum debilitas. Sequebantur poſtmodum vehementes capitis dolores, dentium mobilitas & nigredo, mentisque ſtupiditas. Cum me conſuleret, reſpondi, cauſam malorum in vapores Saturninos rejiciendam eſſe; plumbum enim Stannarii horum locorum Stanno miſcent, quo leviori negotio fundi queat, cui, ſi forſan nimium plumbi ſumpſerunt, poſtmodùm aliquid marcaſitæ ad jungere ſolent, ad conſiſtentiam ſtanni recuperandam. Haut difficulter autem cenſebam potuiſſe fieri, ut atomi quædam Saturninæ, dum plumbum funditur, in pulmones trahantur, quæ vi ſuâ malignâ cordi, cerebro, partibus nervoſis & membranoſis adverſa, prædicta Symptomata excitent. Recordabar hic quod ante aliquot annos Hannoveræ figulæ cuidam accidiſſe videram qui haut multum diverſis corripiebatur Symptomatibus, quoties in incruſtandis fictilibus occupabatur. Cogitabam figulum Colbergenſem, cujus meminit *Balthaſar Timæus à* Güldenklee lib. 7. Caſ. Med. caſ. 10. qui vehementisſimos inteſtinorum dolores ſentiebat, quoties in incruſtandis fictilibus laborabat. Cum his conferebam Symptomata, quæ Metallurgi Sylvæ Herciniæ experiuntur, quoties in fundendo plumbo laborant, quæ ipſa accuratè & eleganter explicata ſunt à *Stoeckhuſio* Phyſico Goslarienſi in eleganti de fumo litargyrii libro, ut & quæ de fumo plumbi tradunt *Dioſcorides* lib. 5. de re medicâ cap. 96. Edit. Saracenic. & *Fernelius* lib. de Lue venereâ cap. 7. Miſero autem noſtro ægro hoc modo ſubveniebatur. Primo omnium ſapa vomitoria Excellentiſſimi Domini *Fr. de le Boe*, aliàs *Sylvii* dicti in aquâ mulsâ tepidâ exhibebatur, hinc Clyſter acris & carminans applicabatur. Per vomitum hinc ſimul

&

& ſeceſſum egregiè purgatus, ad acrimoniam ſi qua reliqua eſſet, temperandam lac tepidum cum Sapone Hiſpanico & melle roſaceo pitiſſabat. Ex Bezoarticis ordinabam, pulverem Bezoarticum ex globulis, noſtris officinis uſitatum cum vino Malvatico aſſumendum. Et hiſce curatus hâc vice. Verùm inſequenti anno cum eidem labori vacaret, Cholerâ graviſſimâ corripitur idem, concomitata iisdem fermè, quibus antè laborabat, Symptomatibus. Tàm per vomitum quàm per ſeceſſum rejiciebat materiam albam & ſpumoſam cum dolore ventris graviſſimo creberrimisque lipothymiis. Ego iterùm conſultus autor ſum, ut ante omnia de Spermate Ceti ʒß in oleo amygdalarum dulcium & vino Malvatico disſolutam tepidam aſſumeret, poſt verò uſurparet lac caprinum, cum Sapone Hiſpanico & melle roſaceo tepidum horis matutinis & jejuno ventriculo. Sub horam ſomni uſurpabat miſturam aromaticam, in quâ aliquid de Diaſcordio Fraccaſtorii & Laudano Opiato diſſolutum erat: horâ quartâ autem pomeridianâ aſſumebat ʒj. theriacæ de Citro. Hoc modo fluxus alvi, vomitus & ventris dolores intra octiduum ceſſarunt. Remanſit tamen artuum tremor, qui itidem aromaticis & cephalicis ceſſit. Mira huic viro viſus læſio obtigit; manè & jejuno ventriculo omnia gemina poſt paſtum perforata, inde horis pomeridianis villoſa apparebant. Ceſſit tamen hoc Symptoma intra octiduum continuato conſvetorum remediorum uſu. Ne autem iterùm hiſce anſam daret Symptomatibus, ſvaſi ut inpoſterum munitis ſemper ore & naribus fuſum tractaret metallum: ſi autem fortè fortuna contingeret, ipſum â noxio plumbi vapore lædi, ſtatim ℥j. vel olei amygdalarum dulcium, vel butyri non ſaliti, vel alterius pingvedinis aſſumeret. Patuit non ſine ſucceſſu à moleſtis Symptomatibus in poſterum liber.

Quartus jam agitur annus, cum ipſemet mihi gravisſimum morbum contraherem. Et enim plumbum per ſe in calcem redigendum diutius in fuſione tenebam, & ad obſervandum varias Colorum Metalli alterationes caput meum ſæpiùs igni fuſorio admovebam. Hinc mihi inſignes præcordiorum anguſtiæ, hypochondriorum inflationes, cordis palpitatio, inteſtinorum dolores, cum vomitu crebro & alvi fluxu. Ceſſabant hæcce Symptomata à pingvium & Bezoarticorum uſu. Similia mihi non tamen adeò vehementia obtingebant Symtomata, cum Anno 1669. Stannum cum gealemia in fuſione tenerem, fumumque metalli incautius ore & naribus haurirem.

Hic mihi occurrit, quod tùm mihi, tùm hoſpiti tùm temporis meo,

meo, Nicolao Laurentii, deſtillatori Amſtelodamenſi Anno 1666. obtigit. Pro regulo Antimonii metallum in fuſione tenebamus, quo autem varias ipſius alterationes notaremus, caput noſtrum aliquoties fuſorium ad vas admovebamus. Hinc utrique noſtrûm tàm per vomitum, quàm per ſeceſſum egregia purgatio accidit.

Antequam finiam non poſſum non meminiſſe hiſtoriæ memorabilis, quam Cnutius in Compendio ſuo Medicinæ habet; nempè religioſas quaspiam perſonas in agro Mantuano graviſſima incurriſſe Symptomata ex eſu Oryzæ, quæ in vaſe noviter ſtanno obducto cocta fuerat, adeò ut illorum triginta morti exiſterent vicini. Huic addo, quod quidam apud *Borelium* Cent. 4. Obſ. 3. qui Saturni Salem nimiâ quantitate hauſerat, paralyticus exinde, & ferè mortuus factus fuerit, ut tandem planè conclamaretur. Revocatus tamen eſt uſu theriacæ, aliorumque cardiacorum cum vino, frictionibus calidis, & aliis remediis ejusmodi, cautiorque in poſterum factus eſt.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CXXXII.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI DE *PARTURIENTE SINE AQUIS.*

ANno Chriſti 1664. Diſputationis meæ Inauguralis cap. 18. inſerui Caſum fœminæ, quæ in lucem edidit fœtum ſanum firmæque valetudinis, nullis prodeuntibus aquis & pauco ſangvine, ab Excellentiſſimo Viro Domino *Gvernero Rolfincio* P.P. apud Jenenſes Celeberrimo, Præceptore meo colendo communicatum. Nunc ipſemet, quod obſervavi, referam. Civis cujusdam Luchovienſis, primipara, ſub medium hujus anni poſt Chriſtum natum 1671. juſto tempore parturiendi conatus experitur, adeſt Obſtetrix, fiunt omnia ordine & decenter, infans etiam in recto ſitu & benè coronatus deprehenditur; nihilominùs parturiens eniti non valet, locelli manent ſicci, & licet membranæ diſruptæ, ne guttula quidem aquæ prodit. Durant parturiendi conatus per biduum,

incaſſum tamen laboratur. Meum cum auxilium imploraretur locellorum ante omnia ſiccitatem, pingvium & emollientium inunctione emendandam cenſeo, *Galenum* ſecutus, qui hoc tali in caſu faciendum eſſe monet lib. 15. de uſu partium cap. 5. ubi addit, ſuo tempore obſtetrices humores quosdam habuiſſe, quibus tali in caſu matricis Collum perfundebant. Ungventum autem, quod præſcribebam, tale erat:

Rec. Ungv. de althea compoſiti ℨiij.
Ol. Cheirini ℥ß.
Pingved. gallinæ
Taxi āā ℨvj.
Ol. Chamomill. cocti ℥j.
Miſce f. ungventum.

Hoc Oleo Obſtetrix matricis Collum ſæpiùs & ſedulò inungebat. Interim pro matre & fœtu roborando ſequentem miſturam, quâ ſæpiſſimè maximò cum ſucceſſu uſus ſum, præſcribo, cochleatim aſſumendam:

Rec. Aq. pulegi
Fœniculi āā ℥ij.
Vitæ mulier. ℨvj.
Tinctur. caſtori
Croci āā ℨß.
Sir. de arthemiſia ℥j.
Miſce.

Ab hiſce medicamentis; mirum, intra bihorium enititur prægnans filiam ſanam firmæque valetudinis, debilem tamen à prægreſſis partus doloribus. Mirum poſtmodùm nullam vel omninò exiguam & vix ſenſibilem lochiorum ſecutam purgationem. Intra hujus curationis tempus, ut & poſtmodùm diligenter inquiſivi, an aliquot ante parturitionis tempus diebus, ſeptimanis vel menſibus, quoppiam uteri ſenſiſſet diluvium: etenim licet ordinarium ſit, quod aquis emergentibus, dolores partus intra trium horarum ſpatium ſequantur, nihilominùs & haut rarum eſt, immò quotidianum, partum aquis jam progreſſis retardari ad ſex, decem, immò etiam viginti horas: quin & Amſtelodami ante aliquot annos notavi trium ſeptimanarum & trium dierum ante partum ſpatio accidiſſe. Symptomaticum hoc diluvium ſalvo manente fœtu & juſto egrediente tempore. Sed contrarium ſemper aſſerebatur. Eſt autem hæc fœmina pauci ſangvinis, adeò ut vix ſemel intra trimeſtre

utero,

utero, ut ipſamet mihi retulit, purgetur. Hinc & uteri pondus ſine moleſtiâ, & fermè ſine ullo impedimento tulit toto prægnationis tempore. Aliam hic novi fœminam, quæ mihi ſanctè affirmavit, ſe nunquam menſes habuiſſe, cum tamen bis utero tulerit. Fœtus tamen edidit macilentos, qui vix primum ætatis annum ſuperarunt.

[*Ex jam ſupra citatis Litteris.*)

Obſervatio CXXXIII.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI

DE

HEPATE BOVIS NYCTALOPES CURANTE.

PRo lectione publicâ aliquando Dn. *Gothofredus Mœbius* P. P. Jenenſis hæc verba faciebat: Nyctalopia facilè curatur, ſi HEPAR BOVINUM coquatur, poſt in tres partes dividatur, & quælibet tertia detur manè jejuno ventriculo Nyctalopi comedenda. Hoc modo famulum meum Nyctalopiâ curavi. Hæcce do prout à laudati viri ore excepta in chartam conjeci. Pro confirmatione autem hujus experimenti afferre poſſum, quod mihi in praxi obtigit. Paſtorem Eccleſiæ novi, qui ante triennium poſt Solis occaſum quotidiè cæcus reddebatur, quod ipſum non tantùm permoleſtum, ſed & rei familiari ſummè noxium erat. Curatus tamen fuit hoc, de quo dixi, remedio per ſex dies continuato. Eundem affectum Hepatis angvillæ ſuper Carbones aſſati eſu curatum notavit *Panarollus* Obſ. pent. 3. Obſ. 49.

(*Ex prædictis Litteris.*)

Obſervatio CXXXIV.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI

DE

PALPITATIONE CORDIS EX NIMIO USU CINNAMOMI.

NOvi matronam nobilem hypochondriacam, quæ, quoties Cinnamomo tùm in cibo, tùm in condimentis utitur, palpitationem Cordis incurrit. Hæc aliquando tantum invaluit, ut meum conſilium implorare cogeretur. In Curâ volatilia & aromatica nihil faciebant. Ab acidis tamen inſigne ſentiebat levamen, præcipuè à Spiritu pro acidulis & Spiritu ⊖tri dulci.

[*Ex iisdem modò dictis Litteris.*]

Obſervatio CXXXV.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI

DE

OSSIS COCCYGIS LUXATIONE.

VIr quidam Nobilis non procul abhinc menſe Januario hujus anni 1671. ſupinus prolabens, podicem ſub finem Oſſis Coccygis lapidi acuto tàm vehementer affligit, ut inde hocce Os luxaretur. Hoc facto patiens planè immobilis redditus, non ipſus ſe levare poterat, ſed à domeſticis in lectum deportandus erat. Manè inſequente ſeptendecim poſt lapſum horas ego vocatus adſum; invenio ægrum febricitantem acutè, crura pedesque immobilem, & non procul à convellendo exiſtentem. Imprimis tamen querebatur de dolore intolerabili circa anum, ob quem nec reſpirare commodè, nec tuſſire, nec etiam alvi & veſicæ excrementa deponere poterat. De fracturâ Oſſium mihi primùm ſuſpicio; ſed accuratiùs omnia examinans, ſana cuncta invenio. Podicem tandem inſpiciens omnia ſugillata eſſe video. Recogitabam hìc graviſſima Symptoma-

ta,

ta, quæ ab Oſſis Coccygis luxatione prodiiſſe notarunt *Amatus Luſitanus* Cent. 2. Obſ. 5. *Job van Meekren* cap. 56. Obſervat. Chirurg. & *Henr. Smetius* Miſcellan. Med. p. 564. hinc an & hìc aliqua adſit luxatio digito in anum immiſſo inquiro. Sed hoc tentanti extremitas Oſſis Coccygis, quæ interiùs receſſerat obſiſtens me de luxatione certum faciebat. Diutiùs nolebam ægrum ſuis conflictare malis, hinc propinata priùs drachma dimidia Salis Viperarum fixi, in aquâ Chærefolii Romani patientem loco pronum corpore & natibus elevatis, pedibus verò deorſum pendentibus, poſt juxta methodum, quam *Paulus Ægineta* lib. 6. cap. 98. breviter quidem, ſed doctiſſimè deſcribit, indicem ſiniſtræ manus pinguedine aliquâ inſalitâ inunctum podici immitto, eumque ſenſim ſenſimque incurvo, denique pollicem exteriùs admoveo; hoc modo trahendo & premendo tantum præſtiti, ut oſſa creparent, inque ſitum naturalem redirent, unde dolorum cæterorumque Symptomatum inſigne levamen. Ne tamen os iterùm excideret, podicem ſæpiùs vino rubro, in quo folia quercus, cupulæ glandium, flores roſarum rubrarum & balauſtiorum cocta erant, calidè fovendum ſuadeo. Poſt febri Julapio cordiali refrigerante obviam ibatur, locus verò affectus Cerato Vigonis muniebatur.

Hìc ob argumenti ſimilitudinem ſequens addere placet: Matronæ cuidam primariæ poſt partum difficilem hocce Oſſiculum adeò retrò ceſſerat, ut fœces ſemper involuntariè prodirent. Hæc cùm per decendium hancce moleſtiam pertuliſſet, me per obſtetricem conſulit. Suadeo, ut obſtetrix admoto exteriùs digito, an Oſſiculum hoc repelli poſſet, tentaret. Tentat ſed ſine effectu, neque enim Oſſis crepaturam exaudire poteſt. Sed hacce regione oleo lumbricorum & liliorum alborum ſæpiùs inunctâ, & hoc modo mollificata, facilè negotium proceſſit, nec quicquam reſtabat agendum, quàm ut locus iſte emplaſtro contra rupturam Felicis VVürtzii muniretur. Recordor hìc, quod *Rhodius* Cent. 3. Obſ. 80. referat, Adrianum Spiegelium Nobili Matronæ Os Coccygis à partu luxatum ſolâ faſciâ reſtituiſſe.

[*Ex hactenus memoratis Litteris.*]

Obſervatio CXXXVI.

D. EHRENFRIED HAGENDORN

DE

LACTE EX MAMMIS NON GRAVIDÆ, NEC PUERPERÆ NEC LACTANTIS.

DEgit in agris Gorlicenſium fœmina quædam, quam infelix puerperium ante biennium fecit valetudinariam, ulceratis ſcilicet uteri tunicis, hincque utero per totum invaletudinis tempus ſanioſâ plorante materiâ. Hæc varias perpeſſa manus & artes, tandem adfertur ad me. Penſitato à me miſerabili adfectu diuturnoque, pauperculæ conſilio adfui & auxilio. Quibus etiam effectum eſt, ut ulcus mundatum promitteret ſanationem. Salubrius paulò ſic viſa ſibi habere, ad me venit enervatâ, cauſam rogans, unde ſibi nec prægnanti, nec puerperæ, nec lactanti, ſed diutiùs valetudinariæ, copioſum illud ex mammis lac? Quæſita, an iterùm cum marito rem habuerit; an antehac extra puerperium aut ingravidationem tale quid ſit perpeſſa? negativè reſpondit. Cœpi ſic mecum ratiocinari, nùm pars quædam Saniei ex Vaſis Uterinis cum ſanguine circulato ad mammillas ſit amandata, hocque modo viam affectaſſe novam, quâ ſe repurgaret? Verùm hoc non ſatisfecit curioſo, obſtante, quod tota ſanguinis maſſa benè purgata, etiam ulcus Uterinum ad ſanationem vergere ceperit; obſtante itidem, quod lac illud, ſi ita dicendum, fuerit candidum, juſtæque conſiſtentiæ. Igitur cauſam quæſivi in Chylo: nùm is copioſiùs ad mammas delatus lactiformi iſti materiæ cauſam dederit? ſed cum paupercula parùm habuerit unde viveret, per multum quoque temporis parùm comederit, etiam ſic ſententiam mutavi, negotium hoccè tàm diu differens, usque dum certior factus ero, an ille lactis proventus continuaverit &c.

[*In Litteris Vratiſlaviam miſſis.*]

Obſervatio CXXXVII.

D. EHRENFRIED HAGENDORN

DE

OLLIS FICTILIBVS IN ARGILLÆ FODINIS INVENTIS.

ADmirabilitatem habet quandam narratio figuli cujusdam fide digniſſimi apud Gorlicenſes, qui noviſſimè retulit, ſe ſuperioribus annis, cum in diſtrictu Sprembergenſi Luſatiæ inferioris miniſter fictilibus perficiendis operam daret, non ſemel vidiſſe in argillæ-fodinis iſtius loci ollulas quasdam mirandæ parvitatis, ſtupendæ autem conformationis, quaſi ab artifice factæ fodinis iſtis eſſent commiſſæ: in harum cavitate deprehenſa etiam fuiſſe peregrini generis ſemina, quorum notitiam nemo habuit, multis licet ad cognoſcendum fuerint exhibita. Quæ res, an naturam pro parente agnoſcat ſolam; an artem habuerit auxiliatricem, difficile eſt determinatu? Credo tamen, naturæ in ejusmodi fabricandis ollulis poſſibilitatem non eſſe detrahendam. Memini enim, me nuces ignoti generis aliquando ex profundiſſimis argillæ-fodinis erutas vidiſſe, ſolius Naturæ ſoboles.

[*In Litteris Vratislaviam miſſis.*]

vid. Addenda in Anno 4. Obs. 300.

Obſervatio CXXXVIII.

D. GODOFREDI SCHVBARTI

DE

STERNVTATIONE CCC IN VNO PAROXYSMO REPETITA.

NObiliſſimæ cujusdam famula, nocte ingrediente, ante decubitum ex improviſo aliquoties ſternutare incipiebat, mox continuâ, immodicâ & inani ſternutatione per totam noctem magno cum conatu, concuſſione totius corporis, Narium obſtructione, quo-

quorum vicem ſolùm Os reſpiratione crebrâ & difficili obibat, ter centies & ultra corripiebatur, inſequente animi deliquio, & virium ſummâ imbecillitate. Domeſtici, quicquid ipſis in promptu & viſum fuit, præprimis Fermentum Succino permiſtum, vertici impoſuerunt, quo tandem remiſit. Summo manè per litteras de ejus affectûs conſilio & auxilio rogatus, cùm verò nullius cauſæ internæ vel externæ, antecedentis vel præſentis in iis mentio fieret, decumbens *Juvencula* 17. annorum eſſet, Novilunium ſimul inſtaret, à ſanguinis aliquâ vitiatâ qualitate & acrimoniâ, vel à Cacochymiæ in ventre inferiore latentis vaporibus ad caput delatis, hanc Sternutationem provenire ſtatuebam, hinc præmiſſo Lenitivo, apertio cephalicæ manus dextræ, frictiones extremorum, Frontis & Colli, Pediluvia aliaque procurata: per nares verò lac tepidum ſæpè ut attraheret, iique internè ○○ Amygd. d. cum mucilag. Sem. Cydonior. &c. permiſtis, oblinirentur, juſſi: Viribus proſpiciebatur *Cordiali* & *Cephalico*. His non obſtantibus, alterâ, ab invaſionis principio, Nocte, *Sternutatio* crebrior, diuturnior & gravior, non ſolùm cum frequenti animi diliquio, ſed & motibus convulſivis, rediit, quo vires valdè dejectæ, hinc denuò rogatus, absque ullius cauſæ mentione, per litteras, ut aliquid conſilii communicarem; *Veſicatoria* itaque Cucurbitas ſiccas femoribus applicandas, venarumque poplitum ſectionem commendavi, prætereà frictione Palati cum panno aſperiore ſuccurri, quo calefacta pars humores diſſiparet, iique diverterentur à Naribus ad Palatum: Internè verò *Corroborantia* & *Antiepileptica* ordinata. Verùm tertiâ vice, intervallo unius diei, *Sternutatio* hæc permoleſta & periculoſa rurſùm noctu excitata, cum animi deliquio & motibus convulſivis, adhibitis ergò transmiſſis Medicamentis, tandem transmutata in *Hemiplegiam* ſiniſtri brachii & lateris, quo ceſſavit *Sternutatio*: poſterâ die ſupervenit Menſium fluxus, his ritè fluentibus, externis & internis membra paralytica ſenſim in integrum reſtituta. Licet autem, ut dictum, ceſſarit Sternutatio, protinùs tamen ac caput motu vel Solis calore incaleſceret, vel è frigido aëre & ventis afficeretur juvencula, illicò narium obſtructione, vellicatione, anhelitus difficultate & ſternutationis crebritate corripiebatur, impoſito verò fermento cum ſuccino vertici, conquievit, hinc conjeci, aliquid in capite latere, quo commoto vel quieſcente affectus hic adeſſet vel abeſſet. Paulò pòſt ad Nobiliſſimam evocor, ubi inter alia penitiùs in prædicti affectus latentem cauſam inquirere conſtitueram, tandem ab remedii domeſtici, ex fermento, ſupra verticem applicatione, in locum & cauſam genuinam deveni, ſub capillis enim ſummi verticis copioſis, Tumor

æqualis,

æqualis, molliuſculus, attactu dolens latebat, cujus materia à motu vel ſolis radiis incaleſcens, partim agitatione & dilatatione, partim acrimonia inſita vellicando Pericranium, & hinc per conſenſum & continuitatem duræ meningis, à quâ oritur, membranam nares ſuccingentem, quæ itidem ortũ ſuum duræ Matri debet, tùm ſternutationem hanc ſæpè repetitam, inanem, diuturnam, totumq; corpus concusſione & violentiâ ſuâ in conſenſum traxit, tùm obſtructionem narium & reſpirandi difficultatem frequentiamq; excitavit. Quod igitur Solis radii excalefaciendo & humores attenuando, id frigidus Aër conſtrictione & compresſione effecit. Ortus autem erat hic Tumor ex lapſu & gravi alliſione capitis ſeu verticis ad terram, quia verò tunc ultra dimidium annum nullam moleſtiam pepererat, hinc neglectus, nec curatus eſt, donec Sternutationis motu violento, & applicatione remedii domeſtici, detectus eſſet. Aperto verò deinceps tumore, evacuato pure, & conſolidato ulcere, per biennium, hucusque nullam ampliùs moleſtiam dicta juvencula perſenſit.

SCHOLION.

Haud falsò cenſuit *Hoffmannus* lib. 5. Inſtit. Med. c. 36. Sternutationem opus mirabile eſſe. Quamdiu enim cauſa moleſtans, vel aliquid præternaturale circa capitis anteriores Partes retinetur, easque vellicat, tamdiu Natura Sternutatione ſæpè repetitâ id moleſtabit, donec illud vel è loco moveat, & expellat, vel ad minimum detegat. Hinc tales Sternutationes inanes, crebræ & immodicæ plerumque graviſſimam latentem cauſam ſignificant, ex quâ deterrimi Effectus & Affectus producuntur. Memorabile eſt *Alexandri Bened.* l. 4. de Cur. Morb. c. 4. Exemplum de quodam Græco, qui vulneratus circa Tempora per Sagittam, poſt annos 25. concitatis ſupra modum Sternutationibus, magno pruritu inter maximos conatus è Naribus Sagittæ fruſtum, digiti medii longitudine, ferreâ acie rejecit. Sic poſtquam longa & ſæpè repetita Sternutatio tandem ceſſaret, Laura, Uxor Fioravanti Mattucii, ſangvinem exſpuere cœpit, cum ſanie aliquando albâ, aliquando plumbeâ & pallidâ, abſque Tuſſi, tamen vomitione & ſimilibus, unde in eam pervenit ſententiam *Horat. Augen.* l. d. Febr. c. 26. in anteriore cerebri parte, in quâ Narium meat' eluceſcunt, abſceſſum quendam cõtineri, qui Sternutationis aliorumq; Symptomatum, quæ cum eâ ceſſarunt, eſſet cauſa. *Cardanus* in L. 5. A. 47. Hipp. obſervavit ex inani & frequenti Sternutatione Epilepſiam, & L. 7. A. 45. Juvenem ægrum ſe vidiſſe teſtatur, qui alterâ die periit, cùm veſperâ præcedente

 ſternuiſ-

ſternuiſſet, tricies & plus, inaniter. Ibidem etiam narrat, *Senem* Sexagenarium, poſt multa Signa affecti Cerebri cum longo Morbo decubuiſſet, ſternuiſſe manè forſan vicies, leviter & inani Effectu, tertiâ die periiſſe. Sic mulier *Hildani* C.4.O.12. poſtquam duo decies inaniter ſternuiſſet, mortua eſt: & *Famianus Strada* L.3. Prælect. 4. refert, quendam cum vigeſies & ter continenti ſpiritu Sternutatione afficeretur, 24to Sternutamento ſimul animam efflaſſe. *Amatus Luſitanus* C.4. Cur.3. Juvenem frequentibus Sternutationibus per intervalla ita dedecoratum fuiſſe, ut propterea hominum frequentiam fugiſſet. *Hildanus* O.24. C.1. recenſet, quomodo ex Sternutatione crebrâ & immodicâ obſtructio nervorum opticorum ſuborta, & C.3. O.58. profluvium Menſium graviſſimum & periculoſiſſimum ſecutum: & C.4.O.13. Sternutatio frequentior per Sternutatoria intempeſtivè in Odontalgiâ, exhibita, concitata ſit. *Horſt.* L.5. de Morb. Mul. Obſ.51. p.m.298. ex ſubſiſtente Hæmorrhagiâ narium Sternutationem per aliquot dies certis intervallis conatibus magnis Puellam afflixiſſe, & *Smetius* L. 10. Miſcell. Med. Ancillam Sternutatione continuâ ſupra 14. horas perſeverante mirè fatigatam fuiſſe, notarunt. Ex acri quoque Catarrho moleſtas Sternutationes continuas productas Obſervavit *Foreſtus* l.3.Obſ.127. & *Zac. Luſitan.* Prax. Hiſtor. p.632. Sternutationem continuam, ex acri & bilioſo ſanguine in febre, Narcoticis curavit, ne gravia Symptomata oborirentur. Sternutationis peſtilentis & malignæ Thucydides in famosâ illâ Peſte Atticâ, *Polydorus Virgilius* l.6. de invent. rer. c. 33. & *Siffridus Presbyter* Miſnenſis in Epitome Hiſtor. procurata *à Fabricio* ad Ann. Dom. *581. & Joh. Bapt. Suſius Petrus Pariſius*; *Cardanus* in l.5. Aphor.47. Hippocr. & *Carolus Sigonius* l.1. Hiſtor. de Reg. Ital. meminerunt, in quâ cum frequentes Sternutationes ægris acciderent, ſtatim concidebant & moriebantur, quod Venenum Peſtis, cum ſanguine ad membranam pituitariam usque delatum, moleſtam vellicationem & ſimul frequentem Sternutationem procuravit. Vid. *Diemersbrockius* l.4. de Peſt. Hiſt.18. *ubi River.* l.4.c.6. §.7. de Sternutatione notavit. Lumbricos in inteſtinis hærentes, nares vellicare, & Sternutationes excitare, quis non in quotidianâ Praxi, præprimis in pueris experitur? Adeò ut hinc ferè concludendum foret, crebram Sternutationem abſolutè noxiam, cerebro incommodam, vitæ periculoſam, ſæpèque mortis cauſam eſſe, præſertim ſi inanis ſit, & non à turgente materiâ, ſecundum *Ariſtot.* Sect.4. Probl.19. fiat, tunc utplurimùm lethalis exiſtit, & ſi continuata, tunc citò citiùs, ut ex allatis patet, Mortem procurat, magnam enim Cerebri affectionem & Partium membranoſarum illi adjacentium, læſionem indicat.

Attamen,

Attamen, ſi Experientiam conſulamus, multos frequenter ſternutaſſe deprehendemus, qui nihil incommodi exin ſenſerunt: Doctiſs. *Septalius* in Comm. ad Probl. 3. Ariſtot. 5. 33. non ſolùm de ſeipſo, quod quando ſternutet, quinquies materiam Vellicantem, & Flatum magno impetu excutiat, ſed de aliis ſeq. id pronunciat: Avia mea *90.* annorum, inquit, nunquam minùs vigeſies ſternutat, & unus ex Servis meis frequenti & crebrâ Sternutatione ſine noxâ afficitur. Sic Avus Maternus Schockii Sexagenatius, rariùs ſternutans, ſed ſi per Materiæ diſpoſitionem invitaretur, minimùm vicies ſonorum admodùm Sternutamentum, ſine valetudinis detrimento, edidit. tract. de Sternut. c. 17. p. *63*. Ex pectinatione capitis antrorſùm, verſus Nares, nonnullis ſæpè pro materiæ copiâ & inopiâ frequens vel rara Sternutatio ſuboritur. Inſuper & Sternutatione conſvetâ quotidiè, manè non ſuccedente, ſed emanente, Epilepſia ſecuta. *Salmuth.* c. 1. Obſ. *93*.

Idcircò Sternutatio & inter opera Naturæ, quatenus Naturâ propriâ virtute, tùm in morbis tùm extra Morbos, ſemper optimè & ſalutariter operatur, jure meritò referri poteſt. An verò univerſaliter omnibus Morbis proſit, hìc nec ſtatuere, nec defendere inſtituti mei eſt, eo contentus, ſi rationibus demonſtrem, & Exemplis comprobem, quibus in Morbis Sternutatio auſpicatò accidat, vel non? Solet enim Natura nonnunquam, & in morbis periculoſisſimis alios morbos excitare, tùm ut unus alterum concoctione materiæ morbificæ vel tollat, tùm ut conſumtione vel derivatione cauſæ morbificæ à periculoſiore præſervet. Hinc *Febres* ardentes ſæpè rigore ſolvuntur, ex *Hipp.* l. 1. O. *58*. & *Surditas* tollitur Hæmorrhagiâ & Alvi fluxu. l. *4*. O. 28. *Delirium* in febribus ardentibus Tremore L. *6*. Aph. *26*. *Cephalalgiam* aufert Hæmorrhagia narium, l. 6. Aph. 10. & *Sputum Sangvinis*, vomitumque ſpontaneum, Alvi profluvium. l. 6. Aph. 15. *Sangvinis vomitum* in Mulieribus ſiſtunt Menſes erumpentes. l. 5. Aph. 32. Sic *Maniacis*, Dyſenteria, Hydrops & Ecſtaſis l. 7. Aph. 5. & Varices, Hæmorrhoidesque ſalutariter accidunt. l. *6*. Aph. 21. *Convulſio* tollitur febre, l. *2*. Aph. *26*. & l. *4*. Aph. 57. & l. 5. Aph. 5. præcipuè *Quartanâ*. l. 5. Aph. 70. nec non *lippitudines oculorum* Alvi fluxu curantur. l. 6. Aph. 17. Imò *Dolor Jecoris* aufertur febre. l. *7*. Aph. 52. & *Lienoſis* Dyſenteria convenit, l. *6*. Aph. *48*. *Icterus* die *7*. & poſteà ſubortus, febribus ſalutaris. Aph. 62, 64. l. 4. *Leucophlegmatia* ſolvitur Alvi fluxu l. 7. Aph. *29*. *Melancholia* Renumque vitia tolluntur Hæmorrhoidibus l. *6*. Aph. 11. ut & *Menſtrua* ſuppreſſa ſolvuntur Hæmorrhagiâ Narium &c. &c. &c. Tale quid in nonnullis &

 quidem

quidem periculoſis Morbis etiam præſtat Sternutatio, ut meritò principem locum Operum Naturæ Salutarium mereatur. Unde *Galen.*l.2. de ſimpl. med. c. 8. Creator ſublimis & glorioſus, ſicut poſuit in animali motus & accidentia, quibus evadit nocumentis, ſimiliter poſuit in eo Motum ad Sternutationem, & ad Tuſſim. *Ariſtotelem* ſi attendamus, is Sect. 33. l. 7. Probl. 9. Sternutationem ſalutarem expirationem & indicium valetudinis optimæ eſſe dicit. Sanè optimè! Nam ſi ea à Naturâ inſtituta ad propellendum cauſam moleſtam, quæ percipitur in ventriculis anterioribus Cerebri, vel undecunque illa moleſtia procedat; ſeu ex naribus, ſeu ex palato, ſeu capite ipſo, certè quid aliud indicabit, quàm caput, omnium ſenſuum ſedem, & officinam ſpirituum animalium perbenè valere, ejusque calorem humores & vapores ſuperfluos & moleſtos convincere, præcipuè ſi jejuno corpore à Naturâ excitetur, tunc maximè cerebrum alleviat, ſenſuum hebetudinem removet, faciem mundat, ſenſus reficit, vitam protrahit, fumoſitates demùm in Cerebro incluſas diſſolvere ſtatuit ex Ariſtotele *Villanovanus* c. 8. de Regim. Sanit. Quod & paucis complexus *Jaſon Pratenſis* Medicus Zyriceanus L. de Morb. Cerebr. c. ult. his verbis: Natura omnibus corporis partibus ſic proſpexit, ut potentes valeant elidere ea, quæ intus preſſa turbam moliuntur, è quibus Cerebrum Naresque ſibi Sternutamento medentur. Sic Sternutatio, niſi à deſtillatione moveatur, plurimum conducit Cerebro vaporibus repleto, ob excuſſionem materiæ Cerebrum & Nares gravantis, ſecundùm *Galen.* l.2. de Sympt. cauſis c. 4. & Gravedini capitis tanquam infimo gradui Catarrhorum, juxta *Celſum* l.4. c.2. medentur Sternutationes ex *Plinio* l.38. c.6. Aliàs in Catarrhis ſolùm circa finem, ubi materia craſſa concoctaque, conveniunt. In levi Epilepſiæ Paroxyſmo, qualem deſcribit *Valeſcus de Taranta* Philon. l.1. c.18. & *Eraſtus* Diſput. contra Parac. *Beniven.* l. de abdit. Morb. cauſis c.97. cujus quoque meminit *Foreſtus* l.10. Obſ.55. in Schol. itidem prodeſt Sternutatio, diſcutiendo enim vapores ſeu humores moleſtos nonnunquam eandem præcedit vel finit, inquit *Platerus*, nimirùm cùm materia excrementitia inhærens ſpongioſis carnibus Narium & Oris, admiſceatur ſanguini, juxta circulationem ad Cerebrum quoque tendenti, hoc ipſum ab illis lædi & affici poſſe, non dubitatur, & adhibent Errhina in tali caſu *Gvainerius* in Prax. l.7. c.5. *Platerus* Part. 2. Prax. l.1. c.2. *Hollerius* L.1. de Morb. c.15. *Quercetanus* Tetrad. c. 29. *Foreſtus* l. 10. Obſ. 58. in Schol. admittuntur & à *Rondelet.* ſed non in principio, & à *Matth. de Gradi* c.8. cùm hic non ea materiæ copia, ut in Apoplexiâ, hoc modo & intelligendus *Tilemannus* p.m. 231. §. 19. Nec aliâ ratione in *Caro*, *Apoplexiâ* & *Lethargo* Sternutatio

confert,

confert, ex *Aëtio* Sermon. 6. c. 97. quàmſi Natura Sternutatione ſe exonerare laborat, quia per ſe caput levat & expurgat, cauſamque abigit morbificam, vel ſi præmiſſis Univerſalibus, antequam Natura ſuccumbat, excitetur: ut de *Errhinis*, quando & quomodo in his Affectibus præſcribi debeant, paucis docet *Valeſcus de Taranta* l. 1. de Aff. c. 19. nimirùm ut in declinatione horum affectuum adhibeantur, monente *Heurn.* de Morb. c. 24. *Tilemanno* p. 219. *Rondelet.* l. 1. c. 22. *Hollerio* Schol. c. 6. Mercuriali Prælect. l. 5. c. 16. & ut ſemper addatur Caſtoreum *Rudio* l. 1. c. 5. Surditas, ſi ſit ex Flatibus, conferunt Sternutationes *Dom. Ort. Maroldus*. *Memoriæ abolitæ* Sternutamentum, perquàm accommodatum eſſe, Damaſcenus l. 1. Cur. 3. c. 29. ſtatuit. Qui *Cardialgiâ* laborant, ſubitò quandoque Sternutatione levati fuerunt, quod propter vehementiorem Sternutationem materia in ventriculo ob conſenſum & communionem tunicæ narium, œſophagi & ventriculi usque adeò concutiatur, ut minùs arctè ſe illi poſſit inſinuare, & conſequenter nec tantas moleſtias parere. *Schock.* de Sternut. p. 18. *Singultum* illum, qui è ventriculo, *Rabbi Moyſes* S. 5. Aph. 41. & ab humoribus in eo concluſis, non verò ab inanitione oritur, ſecundum *Galen.* in Comm. ad Aph. 13. l. 6. Sternutatio improviſa & violenta ſolvit l. 6. Aph. 13. & *Ariſtot.* l. 7. S. 33. Probl. 1. dum per Motum vehementem diſſipat humores ventriculi tunicis impactos, vel vapores organa ſpiritualia lædentes, Singultum inducentes, adde, quòd inter tunicam nares ſuccingentem, & tunicas œſophagi & ventriculi arctiſſima cognatio intercedat. Hinc *Plato* in Sympoſio ſub perſonâ Medici, qui Ariſtophani præ Singultu loqui non valenti, inter alia Sternutationem commendavit, cujus remedii meminit *Paulus Dionyſius* in Paraphraſi Metricâ Hippocrat. ſeqv.

Tollere Singultum Sternutamenta, Platonis
Conviva eſt nobis, Teſtis Ariſtophanes.

Icteri materiam Sternutatione in facie, oculiſque excuti notavit *Matth. de Gradi* Part. 2. c. 8. Confert porrò Sternutatio Mulieribus *Suffocatione Uteri* laborantibus, vel ut ſignum, ſecundum *Hippocr.* l. 5. Aph. 35. quippè Cerebrum benè valere denotat, tùm quia Natura anteà langvida & velut oppreſſa Sternutatione ſuperveniente velut exſuſcitata cernitur: Vel ut cauſa, dum in ſuffocatis, præſertim ſi affectus oriatur à vaporibus frigidis, Concuſſio illa Calorem excitat, ſicque vapores frigidos diſcutit, præcipuè ſi fiat ob Semen vel Menſtrua retenta, ad ea ſimilia ejicienda non parùm auxiliatur, illa ſuo motu violento diſcutiendo; *Tilemannus* p. 189.

Sternutationes quandoque movendas monet, ſed ut Errhina ex fœtidis conſtent, & ut Caput non ſit repletum propter Apoplexiæ metum. *Rudius* l. 2. c. 51.

Non minùs *difficulter parientibus* proſunt, ſecundum *Hippocr.* l. 5. Aph. 35. *Celſ.* l. 2. c. 8. *Avicenn.* l. 3. fen. 21. tract. 25. c. 24. ſaltem non priùs adhibeantur, quàm remedia fætui dicata per Os adhibita finem ſuum non aſſequantur, & ut ab iis abſtineatur, ſi vires ſint debiles, monentibus *Aëtio* Tetrab. 4. S. 4. c. 24. *Heurn.* Meth. ad Prax. p. 143. Aliàs Natura à Sternutatione, ante quaſi emortua, excitatur, ita ut Spiritu violentiùs de pulſo, totoque Corpore per conſenſum concuſſo, fœtus è loco moveatur, deſcendat ac expellatur, nam ſeu mortuus ſit, ſeu imbecillis, eo motu facultas expultrix ad excludendum Fœtum magis irritatur, *Alexand. Bened.* Collect. 7. Et *Secundinas* expellit Sternutatio, *Avicenn.* l. 3. Fen. 5. c. 13. *Hippocr.* l. 5. Aph. 79. & *Celſus* l. 2. c. 8. ob Compreſſionem Hypogaſtrii muſculorum magnâ vi factam, Spiritu violentiùs ex Capite expulſo, totum corpus per conſenſum concutitur, ob quem Motum vincula Secundinarum laxantur & excluduntur. Sternutatio etiam in *Morbis longis* & *Chronicis*, exceptis Morbis pectoris, Signum bonum eſt, quia bonam digeſtionem, & virtutem Cerebri validam ſignificat. *Rabbi Moyſes* S. S. Aph. 4. p. 98. Tandem & miraculi loco, Sacræ Scripturæ l. 2. Reg. c. 4. exemplum adducere libet, ubi Filius Sunamitidis per Prophetam Eliſæum à mortuis Sternutatione ſuſcitatus, quod ſternutando Caput humores ſe gravantes expulit, unde purgato Cerebro puer priſtinæ Sanitati fuit reſtitutus. Si denique Sternutatio ex ore vulgi ſignum ſit coalitus venæ inciſæ, nec mihi anile videbitur. Niſi enim labra vulnuſculi deligata diſſiliant, à tàm violento Motu, quo herniæ ſæpenumero producuntur, probabiliter colligitur, id ſatis firmiter conſolidatum eſſe. Deſinat ergò mirari Curioſus, cum aliquando ægrotantem aliquem ſternutare ſentiant Mulierculæ, cur illicò optimam Spem Salutis concipiant, illumque jam è lecto prodire neceſſe affirment; fortè experientiâ edoctæ, quod Medici, in morbis gravioribus & periculoſis, ſi Sternutationes, Errhinis etiamſi fortioribus exhibitis, non reſpondeant, difficilem, ancipitem, vel nullam Curationem fore prædicent, quia facultates Naturæ vel valdè oppreſſæ, vel jam præmortuæ apparent, cum nec Senſitiva ſentiat, & Expultrix ſuccumbat. *Jaſo Pratenſis* l. de Morb. Cerebri c. ult. *Valeſcus de Tarant.* *Ariſtot.* S. 33. Probl. 9. *Alex. Benedict.* Collect. 7.

Verùm cum vix quicquam reperiatur, quod tantum proſit, quin &

& aliquâ ex parte noceat; *Sic* & Sternutatio, ut ex præcedentibus elucescit, eſt quidem Indicium optimæ valetudinis, ſi debitè fiat, ac apertæ viæ ſunt, ut noxia educatur materia, hoc enim modo Morbos alios curat, & à gravioribus præſervat. Interdum tamen etiam, ut ſuprà dictum, malum Signum præbet, & noxam parit, dum humores coacervatos in capite denotat, quibus alii morbi vel producuntur vel augentur, vel exitioſi redduntur, meritò hinc ſternutantibus gratulatur, & Salus iis precatur, quod Salubritatis adhuc aliquid deſit. Hinc à nonnullis & planè Morbus appellatur, præprimis Hebræis affirmante *Caſaubono* l. 2. c. 15. in Athenæum, unde & ab *Avicenna* l. 3. Fen. 5. Tr. 2. c. 3. *Parva Epilepſia* dicitur, quod & placuit *Riolano* Partic. Meth. c. 17. & *Vntzero* l. de Epilepſiâ. Quantoperè in Catarrhis noceat Sternutatio, præſertim in eorum initiis, propter motum violentum, qui coctionem & maturationem humoris impedit, quietem requirens, *Trincavell.* de Curat. Affect. Part. l. 3. c. 5. *Avicenn.* l. 3. Fen. 5. Tr. 2. c. 13. quem doctiſ. *Schneid.* l. de Catarrh. p. 564. egregiè declarat. Quippè à tàm forti agitatione Catarrhus magis in pectus concitatur, *Claudinus* de Catarrh. p. 30. vel materia ſuperflua in Cerebrum trahitur, *Hieron. Accorambonus* de Catarrh. fol. 23. vel ad alias partes nobiles ruit, & graves morbos excitat. *Grainer.* c. 10. Sic nec Corpore purgato, ſi Oculorum adſit debilitas, convenit. *Matth. de Gradi* P. 1. c. 14. In *Dolore Capitis*, Iis non tutò Sternutationes excitantur, qui nunquam per Nares expurgati ſunt, ob metum Epilepſiæ, *Rhodius* Analect. ad *Septal.* l. 6. §. 17. p. 209. Sic quibus *imbecillius* Caput, tutò non adhibentur. *Nymman.* de Apoplex. c. 46. ne ex nimiâ Cerebri commotione, Nervus vel aliud quid in eo rumpatur. Et in *Epilepſiâ* Sternutamenta improbantur, ne attracta materia affectus incrudeſcat; *Claudinus* de ingreſſ. ad infirm. L. 2. S. 2. c. 18. & Cerebrum inſigniter agitetur. *Capivacc.* Prax. l. 7. c. 7. In *Phrenitide* quibusdam ſuſpecta Sternutatio, quod caput nimis concutiat, judicio *Maſſariæ* de Phren. c. 11. p. 36. neque humorem noxium evacuat, Authore Enchirid. niſi rumpendus à ſuppuratione abſceſſus. *Hercule Saxonia* Prælect. Pr. c. 3. p. m. 25. Nec in *Lethargo*, non evacuato priùs corpore, convenit: Suffocationem enim lethalem intulit, teſte *Matth. de Gradi* c. 3. In *Caro* legitimo periculoſas eſſe, præſertim repleto Cerebro humore craſſo & frigido, docet *Mercurial.* Prax. l. 1. c. 7. Nam à Sternutationibus caput incaleſcit, ſecus in corpore & humore bilioſo *Matth. de Gradib.* C. 5. Sic morbis *Thoracis*, *vitiis Pulmonum*, *Pleuritidi* & *Peripnevmoniæ* Sternutatio obeſt, ſecundum effatum

Hip-

Hippocrat. l. de Prænot. S. 2. Aph. 49. quia tales Concuſſiones vehementer thoracem labefactant & lædunt, ut *Galen.* in Comm. docet, patiuntur verò Pulmones valdè in Sternutatione, ob conſenſum Narium & Pulmonum *Ariſtot.* S. 3. Probl. 1. His improbatur Diocles, qui apud *Cœlium Aurelianum* l. 2. acut. paſſ. c. 29. in Peripnevmoniâ & Pleuritide curandis acria auxilia adhibebat naribus & capiti, quæ vim Sternutationem ciendi habebant. Et mali ominis Sternutatio in *Febribus* eſt, ex *Paulo* l. 28. c. 49. quia caput replet, virtutem dejicit, ſangvinem elicit, aliaque infert incommoda, *Mercurial.* l. 5. febr. c. 16. Non minùs Sternutatio ſæpè *Vertiginis* cauſa extitit, ſi credendum *Mercurial.* l. 1. de Affect. c. 11. unde *Platerus* de Curat. Vertig. Errhina omittit, ne per validam illam agitationem vapor ſpirituoſus qui diſcuti deberet, Nervis Opticis impingatur: Quippe & ex Sternutatione Nervorum Opticorum obſtructio ſuborta, quam *Cœcitas* ſecuta, ut *Hildanus* c. 1. Obſ. 24. teſtatur, & *Platerus.* Hinc *Plempius* l. 5. Ophthalmogr. c. 11. de Affect. Nerv. Opt. inquit: malim ego ſine periculo Maſticatoriis materiam derivare per Palatum, à quo non longè abeſſe Opticorum originem oſtendit Diſſectio: Nocet & Sternutatio *Hæmorrhagiæ Narium*, juxta *Platerum* Prax. tr. 3. c. 5. p. 689. hìc non incongruè adnotatur ſeq. hiſtoria: Ubi cuidam Hæmorrhagiâ Narium laboranti, alter loco ſangvinis ab Hæmorrhagiâ excepti, & ſupra fornacem pro ſiſtendâ Hæmorrhagiâ ſiccati, Chartam ſimilem pulvere Piperis nigri, pro cibis condiendis itidem ſiccati, arripuit, naribusque inſufflavit, quo tàm gravis & continua *Sternutatio* ſubſecuta, quæ non ſolùm Hæmorrhagiam largiorem excitavit, ſed & paulò pòſt, Convulſionibus ſupervenientibus, mortem procuravit. *Hernioſis* non ſolùm obeſt, ſed & Hernias producit, *Mercurial.* Comm. ad Aph. 49. S. 2. Prænot. quippè concuſſis Motus violentia valdè Thoracis Muſculis, & Muſculi abdominis adhuc vehementius illis convelluntur, propter Septum transverſum, quod inordinato ſuo Motu omnia appenſa turbat, dilatat, lædit, & rupturam è ſitu ſuo mutat. Cur poſt *Coitum* mulieribus ſternutare malum & abortivum ſit, ex *Plinio* l. 7. c. 5. *Aulus Gellius* l. 3. Noct. Attic. c. 16. adducit, quia Semen excutiendo Conceptionem impedit, quomodo & *Utero gerentibus* frequens damnoſa, ob *abortum*, *Bonacciol.* c. 6. de Format. fœtus, monet, & *Avicenn.* Fen. 21. l. 3. c. 12. *Joh. Diurinus* Scrinii. 2. c. 3. Nec in *Profluvio* Menſium Sternutationes commodè cientur, quia periculoſum, & iis fluxus ſæpè promovetur, obſervante *Hildano* c. 3. Obſ. 58. & confirmante experientiâ. Tandem & *Sternutatio Nocturna* ſanis non

con-

contingit, *Caſſ.* Probl. 44. p. m. 18. ob caloris receſſum à capite, qui movere ſolet humores, hi dum expelluntur, Sternutationem excitant. *Ariſtot.* Sect. 33. Probl. 11. Ejusmodi plura qui deſiderat, evolvat Autores, qui de Sternutatione prolixè ſcripſerunt, ii Curioſitati ulteriori omnimodè ſatisfacient.

[*Ex Litteris d. 29. Januar. Ann. 1672. ad D. Henr. Vollgnad. Vratisl. datis.*]

Obſervatio CXXXIX.

D. JOHANNIS PATERSONII HAIN DE *DRACONIBUS CARPATHICIS.*

DE Ungulâ Draconis quod ſcribit T. Cl: quam ab Ill. Domino Mareſchalco Lubomirski, olim Patrono meo Clementiſſimo habet, exiſtimo, illum Dominum malè fuiſſe informatum. Ante ſeptem annos VVarſaviam miſi Oſſa plurima Draconum Ill. D. Capitaneo Sipaſienſi, Filio Ill. D. Mareſchalci: caput integrum, cervicem, femora, tibias, & plantam; quam in metatarſum tarſum & digitos diſpeſcere licet, nam ordine illa oſſa ſe inſequuntur, in fine adhærebant ungves tres, urſinos ſuperantes longè & magis incurvati; grandes & tali ubi inſerti erant, nam lac Lunæ iſta magnâ ex parte texerat, & debebat cautè amoveri. Oſſa femoris pingvia videbantur, ac ſi oleo eſſent uncta.

Integrum Sceleton ruſticus ille, qui cavernas Draconum frequentat, attulerat Ill. D. Comiti Rakoci Ladislao, junioris Draconis, quod ſi rectè memini, ulnarum noſtratium erat ſex, Cervix non magna, ſed robuſta, homoplatæ craſſiſſimæ, in caudâ habebat (nam ita ruſticus oſſa inter ſe diſpoſuit, prout reperit in cavernâ) oſſa parva ſex, ſeſquialterius ſpithamæ, quamvis deficerent in magnitudine unum par poſt alterum; ad formam oſſis brachii orbitæ oculorum magnæ. Invenit illa oſſa in ſpeluncâ profundiſſimâ & longiſſimâ non procul à clauſtro Carthuſianorum ad flumen Dunajec ſito: dixit ruſticus magnam ibi oſſium copiam reperiri, ſed lacte Lunæ (Stein-Milch) obruta eſſe, quod continuò ibi ef-

fluit ex rimis antri, & propter lac Lunæ non poſſe benè erui oſſa. Vendebat ille oſſa hinc inde confracta, contra Epilepſiam: Sudorem in malignis potenter movere ea, præſertim dentes, compertum habeo. In montibus Carpathiis ſpeluncam ferè plenam oſſium haberi, affirmarunt illi, qui ibi oves paſcunt in æſtate. Et credo beſtias illas unam ſuper alteram emori, id eſt, poſteaquam jam laſſa à morbo refrigerium quærit, ſcandit ſuper oſſa jacentia, ubi per lacunas & vacuum ventus ſubit, ſic animal refrigerat, ut tandem ibi moriatur, cumulumque reliquorum ibi mortuorum augeat. Femur illud ſeſquialteram ulnam noſtratem æquabat. Oportet igitur grande eſſe animal. Speluncæ profundæ frigidiſſimæ. Noctu dicitur exire beſtia, interdiu latere. Dentes molares valdè attriti, uti & canini, quales duos Tibi mitto. Inde liquet, quòd in comminuendis Oſſibus animantium frequenter occupentur: Oves, capras, dum ibi per æſtatem morantur, ac Ibices nocturno tempore venantur, tùm urſos, tùm quicquid antra illorum ſubit. Fabula hìc circumfertur, Italum aliquando ad antrum veniſſe, & magicis artibus eduxiſſe Draconem, huic poſteà inſediſſe, & per aëra latum abiiſſe. Ut autem Curioſitati Tuæ aliquâ ratione ſatisfacerem, miſi ad illum Ruſticum ſtudiô, & quicquid invenire apud illum Oſſium potuit, coëmi & transmitto, in Scriniolo, ubi invenies 1. Tibiæ os ex pede anteriore, & alterum tibiæ os ex pede poſteriore majoris Draconis. 2. Oſſicula ex plantâ Draconis ſeptem ubi tarſi & digitorum quædam filo ad invicem colligata invenies. 3. Os Iſchium junioris Draconis. 4. Vertebras ſex, duas majoris, quatuor minoris Draconis. 5. Maxillas duas carioſas minoris. 6. Cranium junioris beſtiæ, & alia quædam, ubi adhuc lac lunæ adhærere invenies.

[*Ex Litteris D. Sachs à Levvenhaimb deſtinatis d. 29. Jan. 1672.*]

Idem Dn. D. Paterſonius in aliis, d. 2. Decembr. 1671. ad Eundem D. Sachs his verbis confirmat indubiam fidem de Draconum exiſtentia:

De veritate rei, quod concernit Dracones nihil dubitandum. Eſt hîc maxilla junioris animalis ſuperior præciſa cum pelle, naribus, palato, dentibus caninis, apud quendam &c. de toto ſceleto fui ſollicitus, ſed ruſticus petit 30. Imperiales pro eo &c. *Plura de hiſce Draconibus infra Obſ. 194. legi poterunt.*

FI-

[illegible]

AD OBSERV: CXXXIX.

FIGURÆ EXPLICATIO.

N. 1. Os Pedis anterioris ſiniſtri primum ſ. ſcapulæ proximum, quoad utramque faciem, ſine dubio beſtiæ majoris.

N. 2. Os pedis anterioris dextri idem cum priore, beſtiæ fortaſſis junioris. a. Foramen.

N. 3. Os Iſchium.

N. 4. Maxillæ inferioris dente canino inſtructæ, ſed aliquomodo carioſæ ſecundum utramque faciem.

N. 5. Cranii quodammodò carioſi remotis maxillis inferioribus ſuperior & inferior facies.

N. 6. 7. 8. 9. Vertebræ quatuor.

N. 10. Oſſicula Tarſi ac digitorum.

Obſervatio CXL.

D. GEORGII VVOLFGANGI VVEDELII
DE
SCABIE EPIDEMICA FELIUM.

Eleganter Homerus *l. 1. Iliad.* peſtilentiam refert à pecudibus eſſe inchoatam: quando morbus, antequam in homines poſſet irrepere, facilius captis pecudibus incubuit, ceu loquitur *Macrobius l. 7. Saturn. c. 5. p. 520.* Prout enim aër impurior hujus vel illius animalis ſpeciei temperamento eſt contrarius, ita unum ſæpè epidemicis tentatur & perit morbis, alterum ſine ullâ contagionis lue ſervatur incolume, unde non rarò obſervata eſt peſtis ovium, boum, anſerum, canum, &c. Neque verò ob Temperamenti ſolùm diſpoſitionem ſeu ἰδιοσυγκρασίαν, talis modi animalia bruta corripit lues; ſed etiam, veluti elegantisſimè *Euſtathius Comment. in l. 1. Iliad. p. m. 31.* ſcribit, διὰ τὸ ἐγγυτέρω εἶναι τοῦ πρωτοπαθοῦς ἀέρος, καὶ εὐθὺς μεταλαμβάνειν αὐτοῦ τῇ κάτω πρὸς τὴν γῆν νεύσει, *quod propiores quaſi ſint primùm affecto aëri, illumque citiùs prono ad terram nutu hauriant.*

Pertinet huc Scabies Epidemica felium, quæ à duobus annis in

VVeſtphaliâ, aliquot milliarium ſpatio adeò graſſata eſt, ut nulla propemodùm felis manſerit ſuperſtes. Scabie caput oppletur, inprimis verò aures penitùs cruſtis quibusdam obducuntur, oculi quaſi cute videntur obduci, quamvis adhuc videant, donec tabo quodam diffluant, & hinc moriuntur. Perpetuus urget ipſas ſopor, & non aliter dormituriunt, quàm ſi illam de ſomnii encomiis audivisſent Orationem, unde vix ad epulas veniunt. Ultra caput & collum non progreſſa fuit ſcabies. Nulla ferè domus, in quâ non fuerint hoc malo correptæ, & niſi fallit conjectura, videri poterat generatione quoque communicatum, præter communem aëris uſum, quippe eas quoque occupavit, quæ ſine ullo cum aliis commercio accuratè fuerunt cuſtoditæ, ne vi contagii corriperentur. Putantur quædam curatæ pingvedine balænæ, in plurimis verò Medicina non valuit, paucæque evaſere. Teſtem hujus rei oculatum nomino Dn. M. Joh. Prætorium, Gymnaſii Suſatenſis Directorem, amicum longè cariſſimum, qui illud ad me perſcripſit 1671. Menſe Novembri.

[*Ex Litteris 22. Febr. Ann. 1672. ad Coll. Eph. Vrat. datis.*

Obſervatio CXLI.

D. GEORGII VVOLFGANGI VVEDELII

DE

ACICULA ET ALIIS ALIENIS DEGLUTITIS.

QVæ contra naturam degluttiuntur aliena, ſive id ſtudio fiat, ſeu caſu, ratione termini ad quem in duplici ſunt differentiâ: aut enim in ventriculum deveniunt, aut in œſophago, ceu in viâ intercipiuntur, utrobique non leve negotium faceſſentia. Utriusque hujus exempla annotare lubet.

Virgo quædam, aurifabri filia, 18. annorum, cùm 1668. inter comendum improvidè deglutiviſſet aciculam æneam, cuſpide primùm *κάτω* tendente, accidit, ut illa in œſophago manſerit, ibique hærens immanes dolores crearet, præcipuè cùm ſolida per eandem viam offerenda eſſent ventriculo. Vocatus Chirurgus ſpongiolâ melli intinctâ, incurvo

&

& ſubtili affixâ ferro, deturbare eandem, cùm reditus in os eſſet impoſſibilis, conatus eſt, ſed fruſtrà. Injectæ collutiones, aliaque mucilaginoſa nil effecerunt, quàm ut fixa ibidem permanens levioribus ægram, quotidiè tamen incrudeſcentibus, doloribus mactarent. Non propinatum vomitorium exturbando extraneo hoc hoſpite fuit, non alia.

Cùm itaque per annum integrum & ampliùs in hoc ſtatu permanſiſſet, tandem cùm opem noſtram imploraret, ſuaſu noſtro detruſa eſt in ventriculum acicula per candelam ceream ſartorum, eam quotidiè bis terve, leniter intrudendo, inunctam prius oleo amygdalorum dulcium, quod ſine dolore fuit, & hinc brevi ad ſtomachum delapſa, hactenus nil moleſtiæ exhibuit ampliùs.

Fœmina quædam primariæ domi noſtræ eodem anno, cùm licitando merces quaſdam groſſum ore reconderet, illius oblita, de oblato libo comeſtura eundem ſimul invita deglutinavit. Hinc non modò dolor quidam gravativus ventriculi ortus eſt, qui manè præſertim, & vacuo ab egreſſu Chyli ventriculo, moleſtus erat, verùm quoque ſapor cuperoſus, ob communem faucium & ventriculi tunicam, in ore ſe exeruit. Conſultus, cùm emeticum ſuis de cauſis propinare dubitarem, juſſi lubricantibus & pinguibus ſedulò uti, & propinavi ♈um ⊖lis rectificatum bis de die ad gtt. vj. vel ix. unde ſenſim & ſenſim imminuto pravo ſapore, mox & triſtis ſenſatio deſiit. Hìc contigit, quod *Theophraſtus l. de igne p. 142.* τ̀ κοιλίαν, *ſcribit*, τήκειν τὰ νομίσματα, *ventrem numiſmata liquare.* Spiritus autem acidi ventriculo adeò non nocent, æris verò, & argenti ⊖lum evocando atterunt pondus, ut dehinc faciliùs per inteſtina exire poſſit.

Majus illud contigit hoc loco anno 1663. exemplum totâ adhuc urbe notisſimum, quando puer 12. annorum, ut infantem luſibus à clamore retraheret, imperialem Hiſpanicum capitatum dimidium, einen halben Dickthaler/ori ſuo indens detinuit, infans verò manu in os, ut illum inde repeteret, intruſâ, argentum usque ad œſophagum deturbavit, hinc facultate irritatâ, &, quicquid contrà ageret puer, bolum tàm moleſtum vel ſurſum vel deorſum movere conante, maximæ dolorum faces accenſæ ſunt, vi tantâ nimium quantum diſtento ductu. Accitus Chirurgus extractionem magno ſtudio intendit, ſed fruſtrà omninò, ut coactus fuerit ad ventriculum eundem adigere, quo, non ſine magno labore, facto, traumaticis & paregoricis mucilaginoſis œſophago dolenti, & tantùm non vulnerato, proſpectum fuit, hinc adhibita pingvia lubricantia, purgantia, alia, absque omni tamen ef-

 fectu.

fectu. Æger interim, ſimul atque receptus eſt ventriculi capacitate nummus, optimè præter dictos dolores œſophagi & deglutitionem difficilem, habuit, nec in hunc diem quicquam inde moleſtiæ ſenſit, per novem hos annos, firmiter ſede ſuâ incluſo manente argento.

Simile exemplum contigit Iſenaci d. 9. Jan. 1658. quod ex Analectis Medicis *Dn. D. Balthaſ. VVidmarckleri*, Archiatri Saxo-Iſnacenſis p.m. & propriâ parentis ægri manu conſignatum huc reponi dignum videtur. Viri Conſularis filiolus trium annorum, cùm orbiculos duos æneæ catenæ, unciæ unius longitudine ori ingeſſiſſet, incautè eos deglutivit, qui cùm adhuc in Oeſophago hærerent, præ doloribus valdè clamavit, hinc verò ſimul ac in ſtomachum delati fuerunt, non viſus eſt pejus habere, quin vegetus edit & bibit. Solliciti parentes quotidiè omnia excrementa perveſtigarunt, per aliquot ſeptimanas, ſed fruſtrà ac nil penitùs invenére, ut firmiter concluſerint, abſumtos fuiſſe ſenſim & ſenſim in ſtomacho, quin nec excrementa à ſtatu naturali declinaſſe viſa ſunt. Puer adhuc Iſnaci vivit ſaniſſimus.

Theologi cujusdam, cognati mei, filiolus 5. annorum, cùm plumbum, panno ſignaculi loco affigi ſolitum, itidem deglutiiſſet, dolore graviſſimo, antequam ad ventriculum delaberetur, prægreſſo, curatus fuit à *D. D. Balthaſare Glaſſio, p.m.* ☿ propinato, cùm prius vitæ ipſius timerent parentes, ſiniſtro multorum præſagio territi. Nil etiam de iſto, ſatis tamen lato & craſſo, excerni fuit obſervatum, ſed etiamnùm optimè valet. Optimo verò conſilio ☿ propinatum fuit, quod compagem ♄ni ſolvendo, illum in Saccharum commutat.

[*Ex prædictis Litteris.*]

Obſervatio CXLII.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII

DE

RAMO PINI MONSTROSO.

NAtura quidem, teſte *Philoſopho l. 1. de Cœlo c. 4.* nil facit fruſtrà, attamen ſæpè ob impedimenta hæc illa fine ſuo fruſtratur, ſeu potiùs ludit. Nunquam eſt magis mirabilis, quàm in luſibus. Perfectum non miramur hominem, ſed membris monſtroſis horridum ſuſpicimus. Neque tàm officioſa eſt in ordinariis, quàm aliis pro-

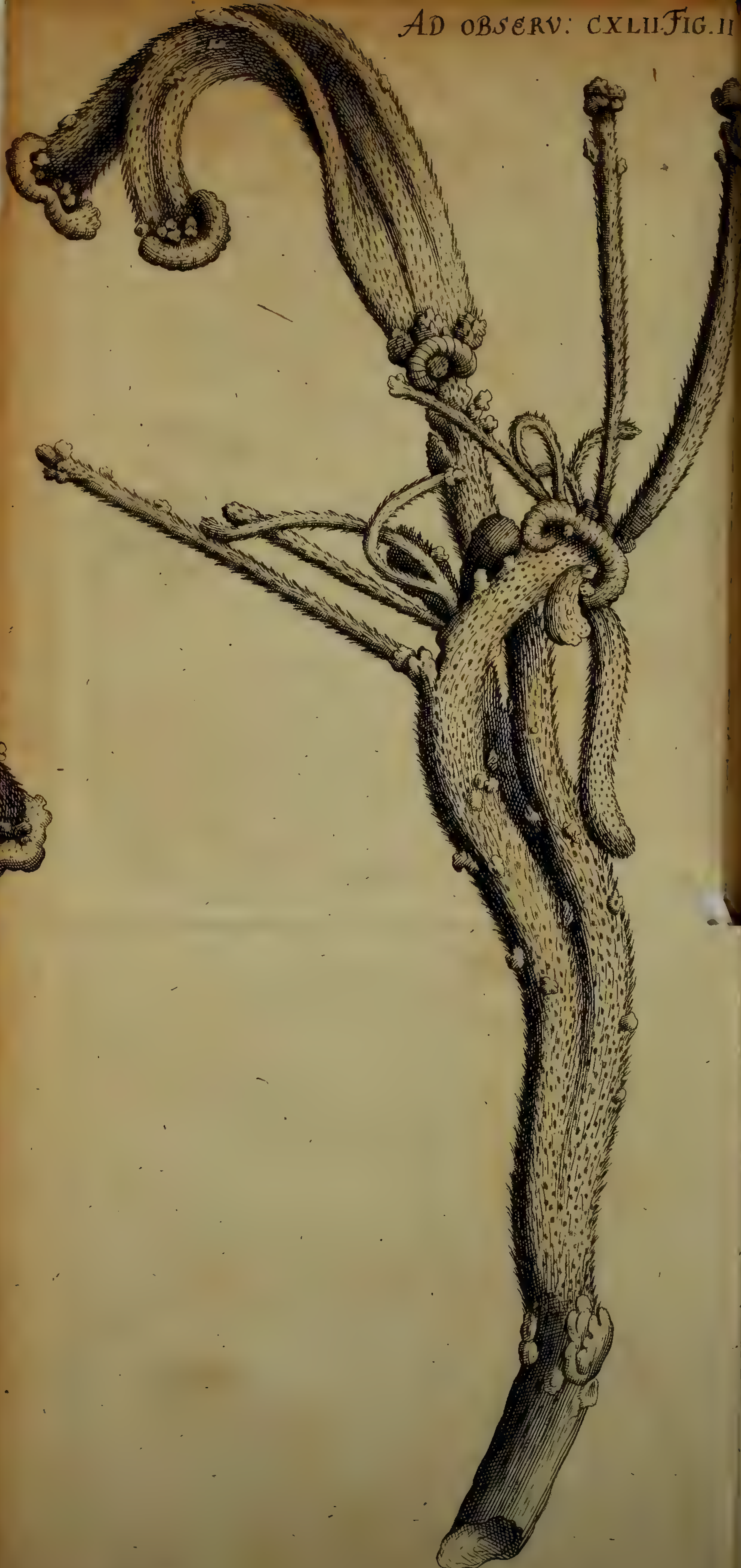

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

AD OBSERV: CXLII. FIG: I.

AD OBSERV: CXLII. FIG. II

productis, ubique ſe oſtendit δημιυργὸν ἁπάντων. In animalibus non rarò producuntur monſtra, quòd in illis phantaſia varias ſibi imprimat, & naturæ miniſtret ideas; in vegetabilibus & metallis, ubi natura ſibi quaſi ſoli relicta eſt, itidem videas ſæpè tàm delicatam extra ordinem licet varietatem, ut non fruſtrà fuiſſe, ſed ſtudio intendiſſe tâm alma rerum mater anomaliam videatur. Actum fuit de monſtroſis talibus productis *Anni 1. Ephemerid. Obſ. 102. p. 282.* Siſtimus jam alia, quæ quidem ex Rarithecio ſuo ſplendidisſimo Sereniſſimus Princeps & Dominus, Dn. ERNESTUS, Dux Saxoniæ, Jul. Cliv. & Mont. &c. Dominus meus Clementiſſimus gratioſiſſimè delineanda conceſſit, *ramos Pini, Salicis & Acatiæ Germ.* Vidimus equidem multifarios tales naturæ luſus in cornibus cervinis, in eodem Rarithecio cum plurimis aliis adſervatis, ſed uti in illis non rarò frondium viſuntur paradigmata, ita in ramis his duobus pini viſa eſt natura expreſſiſſe cornua.

Videas hìc in A. ramo prius ad latitudinem pauliſper declinante, quaſi coronam affabrè circumcirca contextam, ex quâ ceu baſi utroque latere protenduntur rami bini, alter ſolitarius, trium unciarum latitudine, alter, ubi in medio alios duos obliquè aſcendentes emiſit, manum compreſſam, indice protenſo, eleganter repræſentans, latitudine (ubi maxima eſt) ſeptem digitorum majorum, ſeu unciarum geometricarum. Uterque in coronas extremitatibus ſuis deſinit, eminentiis ſeu tuberculis, ceu floſculis quibusdam conſpicuus, paſſim reſinam exſudantem oſtendit, incurvis flexibus cornua platycerotis exactè referens.

Alter B. cornuum partim, partim utriculi, elegantiori texturâ, figuram affectat, longitudine pedum duorum ſeu unciarum 24. latitudine, cum convexitate, palmi unius minoris, ſeu trium unciarum, extremitatibus tùm rectis, aſcendentibus & deſcendentibus, tùm obliquis, transverſis & incurvis, coronis, floſculis & reſinâ largiter & ubivis ditatus, ut ſolertis naturæ manum non liceat ſatis mirari.

Inventi fuerunt hi ante aliquot annos in ſaltu vicino Thuringico, & à venatoribus ad Rarithecium Sereniſſimi Principis exhibiti, dignum locum ſunt nacti inter cætera pretioſiſſima & rariſſima Cimelia.

[*Ex allegatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio CXLIII.

D. GEORG. VVOLFG. VVEDELII

DE

RAMULO SALICIS ET ACACIÆ GERMANICÆ MONSTROSO.

VIſum fuit operæ pretium, & Salicis & Acaciæ ſimilia producere monſtra, ubi non ſolùm in latitudinem degeneravit creſcendi luxus, ſed & extremitates quaſi in ſeipſas reflexæ & turbinatæ ſunt, præprimis in Salicis frutice C. cujus extremitas tùm in circulum exactè, talem reducta, tùm ramo quodam novo in transverſum deſcendente, latitudine digiti unius, viſitur.

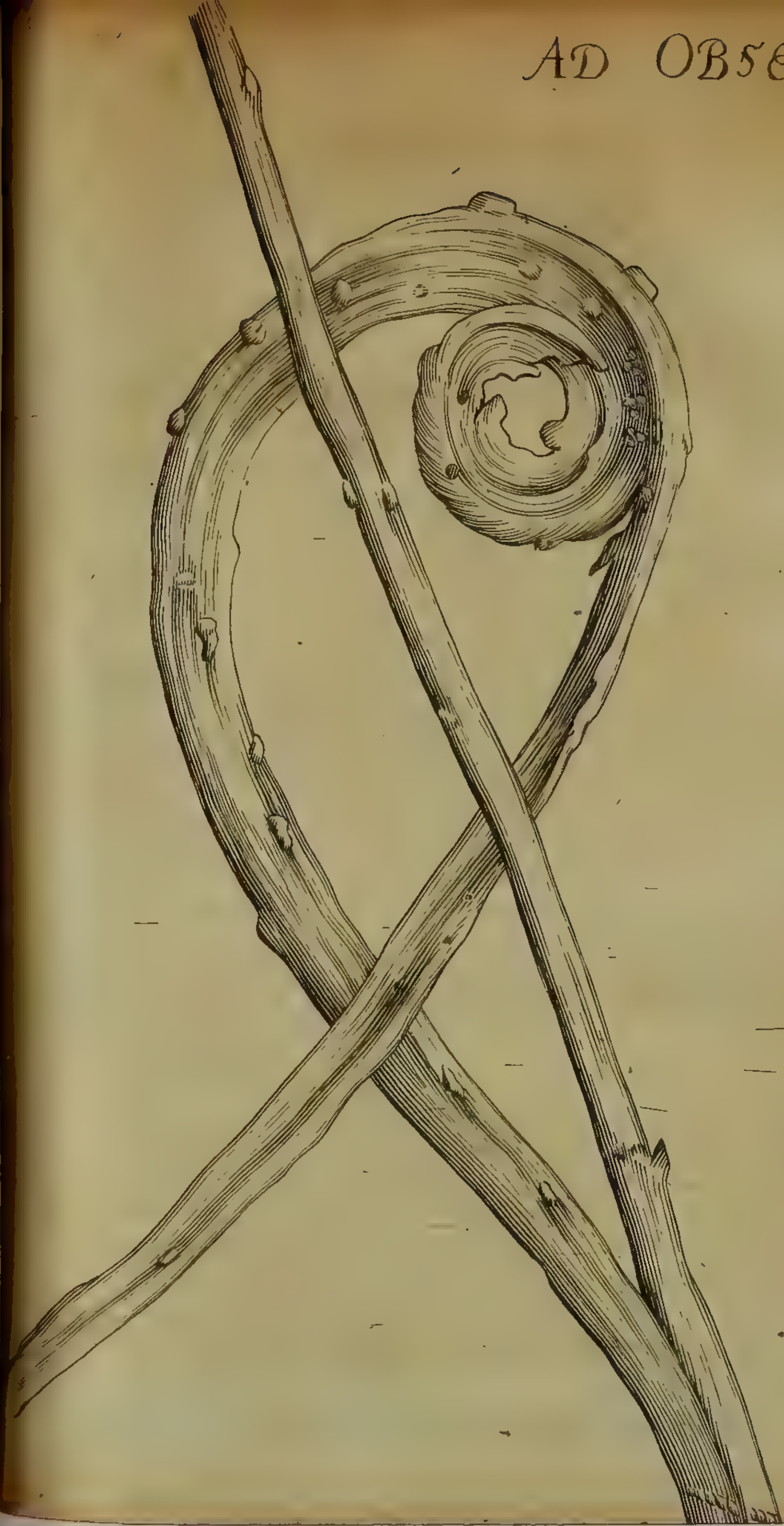
Acaciæ Germanicæ ramulus D. eleganter & in medio & in lateribus novas ſpinas exhibet, recurvâ circulatione deſinens.

Vidimus eundem Naturæ luſum in *Linariâ, Coronâ imperiali, Jaceæ capitulo ſquamoſo, Eryngio*, & aliis, quæ verò neglectiùs ſervata, delineari non potuerunt. Sufficiunt etiam hæc exempla, ſatisque materiæ præbent, de cauſa cogitandi. Equidem per artem hæc nullatenus fuére producta, inacceſſis ſæpè locis & denſis nemoribus originem ducentia, tum ipſa ocularis inſpectio & fide digna inventorum obſervatio & relatio idem ſatis ſuperque confirmat.

Certum eſt 1. *frigus intenſum & diutiùs durans* (quod latiùs & clariùs citatâ *Obſ. 102. Anni 1. Ephem.* deductum videas) monſtroſæ hujus conformationis non rarò eſſe opificem, accedente præſertim anomaliâ aëris, ſi v.g. primum urente gelu & nive ſylvæ campique horreant, hinc blandi Zephyri tepore ſalibus volatilibus & calore inſito evocato, rurſum verò in ipſo protrudendi oculos actu, novo, eoque intenſo exorto frigore natura impediatur, facilè fit, ut figura immutetur, porisque conſtrictis in latitudinem vergant frondium & fruticum germina. Maximè verò, ſi accedat *2. loci & ſoli fœcunditas*, & inde 3. *ſucci copia*, non fœcundis ſolum imbribus, & ☿io univerſali imprægnatis, debita, ſed & ex domeſticâ, modò dictâ, ſoli ubertate largiùs in poros didita. *4.* Quibus *externa* nonnunquam alia adnumeranda veniunt, v.g. erucarum fila & tela, quæ circumvoluta ramulis, tenera licet ſint, facilè tamen aliquo modo retardare poſſunt, tendentem

plus

AD OBSERV. CXLIII

plus ultrà vegetabilem ſuccum, quod ipſum in prunis potisſimùm, & hortenſibus & ſylveſtribus locum habet.

(Ex laudatis Litteris.)

Obſervatio CXLIV.
D. SIMONIS SCHULTZII DE
MORBO HUNGARICO SÆVISSIMIS SYMPTOMATIBUS STIPATO.

CUm Anno 1656. Serenisſimus Sveciæ Rex CAROLUS GUSTAVUS in Poloniâ funeſtam cladem pertuliſſet, milesque ejus diſperſus, & morbo Ungarico (quem Clarisſimus Sennertus rectè Caſtrenſem nuncupat, Germani & Poloni, nomine Capicalis morbi, Hauptkranckheit/exprimunt) infectus, Thorunium, quod tùm numeroſo Præſidio Svecico ſeptum erat, fugâ petiiſſet, Urbs quoque colluvie tantâ hominum oppleta morbum iſtum epidemium hoſpitio excepit: quo plurimi Germani Comites, liberi Barones, Nobiles, ſtrenui Milites, Cives & plebeji miſerè perierunt, & qui mortem evaſerunt, plerique recidivam diuturnam, nonnulli etiam bis, licet non lethalem perpeſſi ſunt. Inter plurimos autem Caſus, qui in ejusmodi morbis non rari ſunt, ſequens connotatione dignus nobis viſus eſt. Henricus Döring Vratisl. Sileſius, ſed Civis Dantiſcanus è Mercatore miles & Centurio factus, menſe Majo eodem morbo gravisſimè corripiebatur, quem peſſimi ſatellites, utpotè capitis & præcordiorum atrox dolor, anxietas cordis, intenſisſima febris, ſitis immodica, ingens delirium, vomitus enormes, maculæ purpureo-lividæ, noctes inſomnes, inquietudo & ſumma virium proſtratio affatim comitabantur, eisque tandem horrenda & ſeptem dierum continua epilepſia ſe adjunxit, à quâ ita debilitatus eſt æger, ut per duas ſeptimanas ſine intellectu, ſenſu, motu & loquelâ jacens, morti proximus eſſe videretur: nam neque de cibo, neque de potu aliquid aſſumere poterat, niſi quod ex Medicamentis liquidis corroborantibus & cordialibus, vinoque Rhenano pennâ intinctâ labiis ſemiapertis inſtillabatur, quem adſtantes, & præcipuè ipſum ſæpè viſitans plur. Reverendus M. Johannes Newnachbahr/ Eccleſ. Thorun. Senior. ad Div. Mariæ Paſtor, & Gymnaſii Profeſſor, ſine commiſeratione intueri vix poterant. Verùm Divinâ Dei Omnipotentis ope, Excellentisſimiq; beatæ memoriæ D. Meiſneri & noſtrâ diligentiâ, per ſelectisſimo-

rum Medicamentorum & analepticorum ſedulam adhibitionem quaſi ex orci faucibus ereptus, & priſtinæ ſanitati cum multorum admiratione, ſed demùm poſt plures ſeptimanas, feliciter reſtitutus eſt. Hic nunc relictâ militiâ mercimoniam exercet VVarſaviæ, & pancraticè valet: utpote quo cum ante aliquot ſeptimanas Thorunii locuti ſumus. Remediorum conſignationem ob nimiam prolixitatem Obſervationi huic adnectere ſupervacaneum eſſe duximus, cùm plurimi Autores curationem iſtius luis deſcripſerint: præſertim autem *Martinus Rulandus* Libro proprio de Morbo Ungarico, cui cum reliquis adjungi poterunt *Crato in Conſiliis Schultzii, Conſ. 274. Sennertus lib. 4. de Febrib. c. 14.* de Morbo Ungarico, *Greg. Horſtius* Obſerv. Medicin. Libr. 4. prior. Lib. 1. Obſerv. 29. *Joh. Petr. Lotichius* Obſerv. Medic. Libr. 1. c. 7. Obſ. 15. *Baldaſſ. Timæus* Caſ. Medic. Libr. 8. Caſ. 16. *Johann Hornungus* in Ciſtâ Medicâ Epiſt. 110. Quibus adde, ſi lubet, *Jani Cunradi Rhumelii* Hiſtoriam Morbi, qui ex caſtris ad raſtra, à raſtris ad roſtra, &c. Anno 1622. 1623. graſſabatur.

[*Ex Litteris d. 7. Mart. A. 1672. Uratislaviam datis.*]

Obſervatio CXLV.
D. SIMONIS SCHULTZII DE
MORBO HUNGARICO DIE DECRETORIO PER TEMULENTIAM SUBLATO.

LUcas Fradel/ Auſtriacus, Civis & Pandocheus Thorunenſis extra portam habitans An. 1656. menſe Aprili Ungaricâ febre correptus graviter decumbebat, ſed cùm à Nobis Natura ejus fortis medicamentis idoneis adjuvaretur, quotidiè majora concoctionis ſigna circa urinam, & in indicāte; præſertim decimâ quartâ morbi die, ſudore paulatim erumpente, animadvertimus: tùm ille horâ veſpertinâ à me petiit, ut ipſi concederem hauſtum unum vel alterum vini Rhenenſis; cui cùm, ut vini aſveto, permiſerim, ille non tantùm hauſtibus, ſed totis menſuris illud bibebat, & ita per tres dies aliquot ſtoffos noſtrates (quæ menſura continet quatuor libras civiles) exhauriebat, inde quaſi è crapulâ, dies & noctes dormiendo, copioſiſſimè ſudabat, & vix non ſudore diffluebat, expergefactus interim vinum largiter ſorbebat, iterùmque ſomno ſe dabat, donec tandem die morbi decimâ ſeptimâ viribus poſt ſudorem recollectis, eoque ceſſante,

ad ſe

ad ſe rediit, mihique pro licentiâ (quanquam ille menſuræ conceſſæ modum valdè exceſſiſſet) gratias egit. Suffragatur nobis hâc in parte Excellentiſſimus *D. Sachſius à Levvenhaimb* (præproperâ, eheu! morte non ſine ingenti literarii orbis detrimento è vivis nuper ſublatus) qui Αμπελογρ. ſuæ Sect. 6. membr. 2. cap. 6. ita ſtatuit: Non ſemper ægris denegandum eſſe vinum, modò absq; inſigni noxâ fieri poſſit, ſi avidè expetatur, cùm & in hoc gratia Medici conſiſtat, cenſente *Rod. à Caſtro* in Medico Politico lib. 3. cap. 8. Imò copioſius ſumtum in quibusdam morbis à malo liberat, ſecundum *Primiroſium* Libr. 3. de Vulg. Error. in Medic. c. 18. Et paulò pòſt: Proprietas hominis in omnibus morbis curandis magnam habet poteſtatem, & ſunt nonnulli usq; adeò comparati ad vinum, ut etiam in extremis morbis eo non poſſint abſtinere; quod nos quoque in iſto ægro conſiderantes, apparentibus ſignis coctionis, & circa diem decretorium naturali appetitu accedente, non ſine ratione feciſſe exiſtimamus, utpotè qui ibi natus & educatus eſt, ubi cerevilia nullum locum habet. Conjunge cum his *Canonherium* de admirandis vini virtutibus, qui Libro 1. cap. 3. §. 18. ita ſcribit: *Vino in febribus & ut alimento uti poſſumus*; & §. 25. *vinum ſudores provocat, eoque ſeroſa materia non parùm per lotium elicitur.* Item §. 26. *vinum ex quocunque morbo revaleſcentibus prodeſt*: ut ibidem plura prolixitatis vitandæ causâ reticeam. Poterit cum his curioſus Lector conferre *Coſtœum* in Tract. de Potu in Morbis Libr. 2. ut & *Hippolyt. Obicium*, atque *Hippolyt. Antonellum* in Apparatu Animadverſ. in Eundem.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CXLVI.
D. SIMONIS SCHVLTZII
DE
ARANEÆ ET FELIS ANTIPATHIA ET SYMPATHIA.

QUod Excellentiſſimus *Th. Barthol. Hiſt. Anat.* & Medic. rar. Cent. 6. Hiſt. 58. de felis antipathiâ connotavit; idem & ego binis exemplis comprobare poſſum. Primum eſt de mirâ *Araneæ antipathiâ* honeſtæ, dum viveret, Matronæ, Evvæ Keyſerin/Soceri mei, p.m. Martini Schvveickharti, Scabini Suburbani & Pharmacopœi Senatorii primæ conjugis, quæ ædes quascunq; ingreſſa, ubi aranea, licet non viſa, lateret, ſtatim præſentiam ejus & locum indicavit, in eisq;, antequam removetur, ſine Lipothymiâ perſiſtere haud potuit: cujus filia ejusdem nominis, nuper demùm è vitâ ſublata,

Georgii Behmii Civis & Mercatoris Thorunenſis, præteritâ Septimanâ itidem demortui, conjux, araneas ſimiliter valdè averſabatur, viſas tamen; ſed quas non videbat, ferre potuit. Alterum eſt de mirâ *felis antipathiâ* Civis & Mercatoris cujusdam Thorunenſis, jam ἐν ἁγίοις, Martini Hameri, qui non ſolùm vivas, ſed etiam pictas feles admodùm metuebat, eisque viſis, frigido ſudore perfuſus, magnâ cordis anguſtiâ corripiebatur. Sed è contrario nota mihi fuit honeſta & pia Matrona, jam piè defuncta, Scabini cujusdam veteris civitatis conſors, quæ feles adeò impensè amabat, ut ſemper ultra viginti in ædibus aleret, & nonnullas cubitum itura in lectum ſecum aſſumeret, præſertim illas, quæ Cypriæ vocantur, & præ aliis pulchriores & variegati coloris ſunt. De Aranearum comeſtione innoxiâ vid. *Miſcell. Curioſ. Anni ſecundi* Obſervationem meam ſub num. 10.

[*Ex præfatis Litteris.*]

SCHOLION.

De Aranearum Sympathiâ refert *D. Samuel Ledelius* hiſtoriam in Litteris ad D. Georg. Joach. *Elsnerum*, his verbis: vivit hac noſtrâ tempeſtate in Aula Sereniſs. Electoris Brandenburgici generoſa Mulier è Batavorum proſapia, quæ non tantum ſine noxa, ſed & cum appetitu ſingulari indies adſumit araneas, in tantum illarum adſveta, ut & guſtu deteriores à melioribus ſecernat: hac fine lubentiſſimè indulget aranearum venatui, perque omnes palatii angulos eas deprædatur.

Obſervatio CXLVII.
D. SIMONIS SCHULTZII
DE
HYDROPIS ASCITÆ SINGULARI CURATIONE.

ADmodùm Reverendus Paulus Psczonovius Canonicus Uladislavienſis & Concionator Cathedralis Crusvicenſis in vicinâ Cujaviâ, vir quadraginta ſeptem annorum Anno 1669. duodecimâ Aprilis Thorunium venit, ac de tumore abdominis, ſcroti & pedum cum maximâ ſpirandi difficultate conqueſtus, conſilium à me petiit: ego ex ſignis conjunctim ſumptis, ipſum hydrope aſcite & quidem ex calidâ causâ laborare animadverti; cujus affectus depellendi gratiâ ei ſequentia Medicamenta, ſed diverſis temporibus,

potibus, præſcripſi. Primum quidem. Rec. Elect. laxativ. Extr. fol. Senn. noſtri ʒvj. Reſin. Jalapp. gr. vij. m. det. dein ſpecies ſequentes pro Nodulo in vino Gallico infundendas. ℞. Fol. Senn. ſ. ſ. el. ℥j. Rhei el. ʒvj. Jalappæ ʒx. Mechoacann. ℥iß. Rad. bryon. Cort. rad. Cappar. ãã ʒiij. Cinamomi el. ʒij. Inciſa craſſiuſculè ♃. ad Chartam. Tertiò Pulverem iſtum. ℞. Pulv. rad. Jalapp. gr. xxv. Magiſt. gummi gott. gr. viij. Crem. ♀ri gr. vij. Ol. Cinamomi deſt. g. j. m. f. pulvis. Tùm epatis refrigerandi & corroborandi gratiâ. ℞. conſerv. rad. Cichor. ℥ijß. fl. Cichor. ℥jß. Cort. cond. aurant. citri ãã ℥j. Ribes. cond. berber. cond. ãã. ℥ß. Ebor. pp. Troch. de eupator. ãã ℈jß. Rob. ribium ℥ß. Syr. de frag. qu. ſ. f. l. art. conditum. Item ℞. Spec. diarrhod. Abb. diatr. Santal. ãã. ʒjß. Troch. de Eupator. Ebor. ppt. ãã. ʒß. Sacchar. Canar. alb. in ſ. qu. Aqu. Cinamomi cord. diſſol. ℥iiijß. f. l. art. Rotulæ. Externè etiam ſequentia ordinata ſunt: primò Linimentum iſtud, ℞. Ungv. deoppilat. ʒvj. de Arthanita ℥ß. Ol. rutac. anethini, amygd. amar. abſinth. ããʒij. deſt. fœnic. Chamæm. Anethini, Cymini ãã g. v. m. det. Secundò Species pro Sacculis in vino Gallico coquendæ. ℞. Rad. Ireos noſtr. leviſt. Calam. aromat. Cyperi, Galangæ, Cort. rad. Cappar. ãã ℥j. bryon. ℥iij. baccar. lauri numero xv. Juniperi ʒx. Sem. leviſt. dauci, carui, Aniſi ãã ʒvj. Cortic. inter. Sambuc. mij. Summit. anethi, abſinth. flor. Sambuci ãã mj. Herb. parietar. veræ, Origan. Menth. ãã mij. Inciſa craſſiusculè ♃. ad Chartam. Ubi notandum, quòd quidem uſus omnium iſtorum Medicamentorum ipſi benè ceſſerit; Sed ſpecies ultimò in vino coctæ aliquoties repetitæ, & calidè ventri applicatæ quàm optimè ipſi profuerint: ſiquidem poſt applicationem illarum ſemper aliquot dejectiones cum euphoria & magno morbi decremento ſubſecutæ ſunt: quem ſucceſſum etiam ab uſu iſtarum ſpecierum in matronâ Eliſabethâ Menchiâ in ſimili caſu obſervavi. Abiit ille Thorunio ſanus, & per biennium optimè valuit, ſed poſteà, recidivam metuens, in Poloniâ famoſi cujusdam Medici Judæi Curæ ſe commiſit, & ab eo Libitinæ (ex certisſimâ relatione) traditus eſt.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio CXLIIX.

D. SIMONIS SCHVLTZII

DE

MELANCHOLICO MORTEM METVENTE.

RΕctè ſanè *Aretæus* libr. 1. de cauſ. & ſign. morb. diuturn. cap. 5. deſcribit Melancholiam, quòd ſit animi angor in unâ cogitatione defixus atque inhærens, abſque febre & furore à phantaſmate melancholico ortus; quanquam *Foreſtus* (ut alios taceam) Obſerv. Medic. Libr. 10. Obſ. 7. in Scholio Hiſtorias Melancholicorum febricitantium aliquot recenſeat. Eſt autem Melancholicorum magna varietas, ut non facilè omnes eorum imaginationes ſtultæ comprehendi poſſint. Nihil enim tàm abſurdum & ineptum ſanis occurrere poteſt, quod non Melancholici ſibi imaginantur, & veriſſimum eſſe pertinaciſſimè credunt: quorum plurima apud Autores exempla occurrunt, utpote apud *Marcell. Donatum* in Hiſt. Med. mirab. lib. 2. cap. 1. *Schenckium* Obſerv. Medic. lib. 1. de Melanchol. Obſerv. 1. & ſeq. p. m. 123. Edit. Lugdunenſ. *Foreſtum* Obſerv. Medic. Lib. 10. Obſerv. 7. 13. 14. 15. 16. 17. & in Schol. *Plater.* Obſerv. Med. Lib. 1. à p. m. 62. usque ad 85. *Victor. Trincavell.* Conſil. Medic. Lib. 1. Conſ. 11. 12. 13. 15. 17. *Joſeph. Quercetan.* Diæt. Polyhiſt. Sect. 1. cap. 9. p. m. 67. 68. 69. &c. *Fr. Valleriol.* Obſerv. Medic. Lib. 2. Obſ. 7. *Henr. ab Heers* Lib. Obſerv. Medic. Op. rarar. Obſ. 3. & 27. *Baldaſſ. Timæum* Caſ. Medic. Lib. 1. Caſ. 16. Quibus ſimile Exemplum à me verè obſervatum addo Nobilis Poloni M. B. viri literati & opulenti, qui ante aliquot annos Notarius fuit Cancellariæ Cujavienſis. Hic per certa intervalla ſibi ſæpiſſimè diverſorum morborum ſpecies imaginatur, cum maximo mortis metu: jam ſibi perſvadet paralyſin, jam phthiſin, jam hecticam, jam hydropen, jam arthritidem vagam, jam ſcorbutum, jam plicam, jam febris quandam ſpeciem omnia corporis membra quaſi exurentem, & quæ non alia, ſemper autem de morte cogitat. Uſus jam eſt plurimorum Medicorum Conſiliis, Varſaviæ, Dantiſci, Thorunii: præſertim autem Excellentisſimorum virorum D. VVillelmi Davisſonii S. R. Mtis Archiatri Primarii, D. Laurentii Braunii, itidem Archiatri Regii, D. Chriſtophori Meiſneri, Phyſici, dum viveret, Primarii &

Me-

Medici Regii, tandemque Noſtro: Nihilominùs tamen ceſſante illâ Phantaſiâ & ratiocinationis depravatione, ac diſcuſſis timore & mœſtitiâ à Spiritu animali tenebricoſo & melancholico ortum trahentibus, ille ſani hominis officia optimè peragit, in cibo & potu, aliisque rebus non naturalibus moderatè ſe gerit, ac de ſingulis objectis judicioſè diſcurrit, tùm etiam Medicamentis quolibet Vere & Autumno ad præſervationem tempeſtivè utitur; de cujus meliore ſtatu, dum iſta ſcribo, nuncium accepi. Huic perſimilem novi Matronam, honeſtam & piam annos quinquaginta natam in hâc Urbe, quæ ſæpisſimè talia ferè incommoda ex Melancholiâ patitur. Confer cum hiſce caput 33. *Leonh. Fuchſii* Libri 1. de medendis morb. de Melanch. *Fernel.* Conſil. 45. & 46. atque inter recentiores *Bernardi Schulteti* Conſulta de Melancholiæ morbis, ejusque admirandâ operum proprietate.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio CXLIX.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

COLICA SCORBUTICA.

VEre ſanè Experientisſimus Scorbuti Indagator, ſedulusque ejus Obſervator, *Doctisſimus Eugalenus* Libro de Scorbuto, Obſerv. 50. ita ſcribit: Tàm varii ſunt affectus, quos hic morbus edit, ut minimas omnium differentias numero comprehendere, non magis posſibile ſit, quàm arenam maris numerare. Numeroſa ſcilicet eſt Symptomatum in Scorbuto collectio, quæ tamen non omnia in omnibus, ſed hæc in iſto, illa in alio ſubjecto ſe offerunt. Modò etiam plura & graviora, modò pauciora & remiſſiora obſervantur: Scilicet pro peccantis materiæ quantitate, qualitate & loco, quem occupat. Quò etiam diutiùs duravit Scorbutus, eò pluribus & vehementioribus eſt ſtipatus Symptomatibus: quanquam *Joh. Petr. Lotichius*, Medicus, Philologus & Poëta inſignis Obſerv. propr. Lib. 4. cap. 6. Obſ. 6. ſigna Scorbuti Pathognomonica nimis anguſtis cancellis coarctare videtur. Nos inter alia ejusmodi, in Scorbuto etiam gravisſimos dolores colicos apud ægros ſæpè

pè obſervavimus, qui neque ſelectisſimis anodynis ſedari potuerunt: præſertim in Optimo Viro Caſparo VVendland, Cive Elbingenſi & Pharmacopœo Regio Expertisſimo, quem ferè ad finem vitæ vehementer torſerunt: tùm & virgine quâdam lectisſimâ, quæ tandem ex Colicâ Scorbuticâ paretica facta eſt, ſed per Dei gratiam poſt uſum remediorum idoneorum, tàm à Scorbuto, quàm pareſi liberata fuit. Denique in Doctisſimo quodam viro adhuc vivente, qui ſæpiſſimè ejusmodi doloribus affligitur: quæ tamen partim medicamentis carminativis, lenientibus & laxantibus, partim antiſcorbuticis facilè tolluntur, iterumque revertuntur; de quibus verendum, ne ingraveſcente ætate indies magis ingraveſcant. Confer cum iſtis *Eugalenum* libro citato p. m. 86. 114. & Obſ. 30. 32. 38. & 69. *Hier. Reuſnerum* Libr. Diexod. Excercit. de Scorb. Exerc. 1. p. 89. 90. *Greg. Horſtium* Tract. de Scorb. Sect. 1. §. 19. in Schol. *Sal. Albert.* in Theſib. de Scorbuto Theſ. 146. & *Math. Martini* Comment. de Scorb. Theſ. 75.

[*Ex antè laudatis Litteris.*]

Obſervatio CL.

D. SIMONIS SCHVLTZII

DE

COLICA EX RETENTIONE FLATVVM ET FECVM ALVI.

SPectabilis quidam (Septuagenario major, ſed adhuc vegetus) Veteris Civitatis Scabinus, & Aromatarius opulentus, vendens cuidam Nobili Polono nonnulla aromata, flatus alvinos cum fecibus diutiùs retinuit, ex quâ retentione in conſtipationem alvi incidit, quam Colici dolores exquiſitisſimi conſecuti ſunt, quorum nequ[e] hi vel anodynis vel carminativis, tàm internè quàm externè adhibitis ſedari; neque illa purgantibus aliquoties in diversâ formâ aſſumtis, enematibusque fortisſimis ſolvi potuerunt, donec tandem ſequens potiuncul[a] amara & conſtipationem & dolores unà ſuſtulit, quæ talis fuit: ℞. Pulp[æ] Colocynthid. in petia ligat. ℈jß. Flor. Chamæm. noſtr. Centaur. min. Veronic. āā p. j. capit. papav. numero j. Cinamomi el. ʒiß. Sem. aniſi ʒß. f. De-

coctio

coctio in ſ. qu. Aquæ Chamæm. Colaturæ ℥ij ß. admiſce Ol. amygdal. dulc. ſ. ign. recent. expr. ℥j. Mañ. Calabr. ℥ß. m. f. potio. Tùm ille poſt liberationem à dolore & conſtipatione pertinaci, ejusmodi Naturæ negotia ſe nunquam ampliùs dilaturum ſpopondit, Batavos, tametſi contra bonos mores aliquo modo peccantes, laudans, tale ſcil. Proverbium uſurpantes: Beeter in die wyde Werelt/als in de enge Buyk.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CLI.
D. SIMONIS SCHVLTZII
DE
MENSTRVI FLVXVS INITIO ET FINE.

FÆminis circa annos pubertatis univerſi corporis ingens obtingit mutatio: tum temporis enim increſcente jam & vegetiore facto nativo calore, pubes erumpit, ubera tumeſcunt, corpus libidine titillatur, exuberans ſangvis calore veluti extenuatus diffunditur, vixque ſuis receptaculis coërcitus viam ſibi parat, quâ dimanet: ceu id pulchrè deſcribit Incomparabilis *Fernelius* Phyſiolog. Lib. 7. cap. 7. de Menſtr. Sangv. Idipſum ordinario Naturæ curſu apud noſtrates puellas poſt ſecundum ſeptenarium, id eſt, annum decimum quartum, accidere ſolet, quo tempore plerumque menſes erumpunt. Quanquam obſervatum ſit, quod etjam circa duodecimum & undecimum annum in nonnullis fluere incepe-rint, ſed id rarum eſt. Durat autem iſte fluxus plerumq; usq; ad ſeptimum ſeptenarium, & poſt quinquageſimum annum ut plurimùm ſubſiſtit; rarum enim eſt, quod refert *Gvil. Fabric. Hild.* Obſerv. Medic. Cent. 2. Obſ. 61. nimirùm cuidam ſangvineæ robuſtæ & morbis parùm obnoxiæ mulieri, ſterili tamen Menſtrua ad annum usqve ſeptuageſimum octavum ætatis ordinatè profluxiſſe: alteri ad annum ſeptuageſimum tertium: & tertiæ cuidam ad centeſimum usque, ut ex *Greg. Horſtio idem Fabricius* Cent. 4. Obſ. 63. citat. *Baldaſſ. Timæus* Caſ. Medicin. Lib. 4. Caſ. 14. Menſtrua usque ad ſeptuageſimum ſextum ætatis annum ordinatè fluentia annotavit. Sed notæ ſunt Nobis Puellæ ſanæ, vegetæ & robuſtæ, apud quas vix decimo ſeptimo, decimo octavo, decimo nono, imò vigeſimo ætatis anno fluxus ille inchoavit: cujus cauſam ego apud nos Septentrionales pleniorem victum & vitam ſedentariam eſſe autumo.

Vice verſâ novi etiam inter plebejas viduam Operarii cujuſdam, quinque liberorum matrem, vegetam, laborioſamque mulierem, cui adhuc anno ætatis quinquageſimo nono fluxus ille duravit: qui fortaſſe diutiùs continuaſſet, niſi eodem anno mulierem iſtam peſtis ſuſtuliſſet. Novi & alteram Matronam, quæ ferè usque ad ſeptuageſimum, ſcilicet ad finem vitæ, eundem fluxum naturaliter experta eſt. Frequenter autem inter Noſtrates præſertim Sangvineas ultra quinquageſimum annum protrahitur; uti ſæpiſſimè obſervavi, & plurima exempla præſto ſunt.

[*Ex præfatis Litteris.*]

SCHOLION.

Vivit in vicinia Grünbergæ Fœmina ex Generoſa Familia oriunda, cui 10. ætatis anno menſes cœperunt fluere. Eadem fuit ſalaciſſima, annoque duodecimo maritale ſubivit capiſtrum. Referente *D. Samuele Ledelio in Litteris ad D. Georg. Joach. Elsner. Grünbergâ Vratislaviam datis.*

Obſervatio CLII.
D. SIMONIS SCHVLTZII
DE
QVODAM, PURGANTIS MEDICAMENTI TANTUM MENTIONE FACTA, SUFFICIENTER PURGATO.

REcenſet *Marcellus Donatus* Hiſtor. Medic. mirab. Lib. 6. cap. 3. quòd non ſemel obſervaverit, quosdam ex ſolo Medicamenti odoratu magis purgatos fuiſſe, quàm qui per os aſſumpſerint, quod præſertim in Moniali quâdam Cœnobii Divi Johannis adnotatum, quæ quoties purgans Medicamentum olfeciſſet, toties per inferiora purgabatur. Sed magis demirandum, quòd Reverendus Verbi Divini Miniſter, Nicolaus Neuſſerus, jam ἐν ἁγίοις, Medicamento admodùm abhorrens, poſteaquam ipſi Excellentiſſimus p. m. D. Chriſtophorus Meiſnerus ad poſtulatum purgantem potionem præſcripſiſſet, & Pharmacopœi famulus horâ præfinitâ attuliſſet, à mentione ejus per domeſticos factâ, Medicamento non viſo, adeò ſufficienter aliquoties evacuatus ſit, ac ſi illud per os aſſumſiſſet. Similiter novi puerum tùm Novennem, (jam Vratislaviæ

Ar-

Arti Pharmacevticæ operam dantem) cui cùm ante aliquot annos febre tertianâ laboranti, & obſtructiones alvinas patienti à me Enema ordinatum eſſet, audito ſolùm Enematis (cujus applicationem valdè metuebat) nomine, ſpontè alvus ſoluta eſt, illeque ab obſtructionibus liberatus fuit: quod quidem bis aut ter eveniſſe recordor.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CLIII.
D. SIMONIS SCHVLTZII
DE
RAVCEDINIS REMEDIO.

RAucedo malum non tàm periculoſum, quàm admodùm moleſtum, frequentiſſimè accidit, quando membrana, quæ laryngem & aſperam arteriam inveſtit, præter naturam afficitur, exaſperatur, & inæqualis redditur: quod ut plurimùm à nimiâ humiditate hoc vocis Organum irrigante, ſcilicet à Catarrho è Cerebro delabente, & in Organa vocalia (quamvis contrarium ſtatuat Helmontius) irruente accidit. Commendatur in hoc caſu Syrupus de Eryſimo *Mathiæ Lobelii*, (prædicatorum dictus) quem Autor laudatiſſimum arteriacum nominat, ſcribitque in Hiſtoria Stirpium p. 103. ſe ejus uſu juvenculam decennali raucedine laborantem curaſſe, & alios diuturnâ & propè invictâ raucedine laborantes Eryſimi uſu reſtitutos fuiſſe. Quod me attinet, affirmare verè poſſum, me nobilisſimi hujus remedii uſum multoties expertum eſſe in raucedine à Catarrho etiam difficillimâ, in plurimis & in me ipſo aliquoties, dignumque eſſe exiſtimo, ut omnes Officinæ Pharmaceuticæ illud ſemper paratum habeant, utpote, quo inter alia magiſtralia haud carere poſſunt. Cujus Deſcriptionem, ſecundum Autorem loco citato, quamvis ubivis obviam, & hìc adjungere operæ pretium duxi. Rec. Eryſimi totius recent. mvj. rad. helen. tuſſilag. ſucco adhuc prægnantium, Glicyrrhic. ãã ℥ij. Herb. borag. Cichor. Capill. ♀ris ãã mjß. Flor. Cordial. anthos, Stæchad. vel betonic. ãã mß. Sem. aniſi ʒvj. paſſul. mundat. ℥ij. Coqu. in ſ. qu. aqu. hordei & hydromelitis, & ſucci Eryſimi ãã ℥vj. ad ℔ij. vel iij. Colaturæ adde Sacchari qu. ſ. f. l. art. Syrupus.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CLIV.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

VOMITU BUTYRI LIQUIDI.

CUm ultimis diebus Anni ad finem currentis milleſimi ſexceuteſimi ſeptuageſimi primi Honeſtam Matronam ANNAM JOHANNAM STRANSKIAM, Spectabilis & Doctiſſimi Joachimi Frieſichs/Scabini veteris civitatis conjugem, vehementi tuſſi & dyſpnæâ ex Empyemate laborantem viſitarem, narravit mihi 8. Dec. ſe præcedente nocte magnum ſtomachi ardorem, nauſeamque percepiſſe, poſteà per vomitum ejeciſſe amari quid, ſaporis bilioſi & odoris butyri liquefacti, fauces & oris interiora oleosâ pingvedine oblinentis: poſt cujus ejectionem melius habuit. Tùm patinam, in quam ſaburram illam evomuit, introſpiciens, invenit butyrum liquefactum, quoad colorem & odorem, quod juſſit adſervare & frigidiori auræ exponere, ubi matutino tempore butyri congelati uncias ferè quatuor, ſeroſitati paucæ innatantis offendit, mihique eâdem die, cùm ipſam matutino tempore inviſerem, monſtravit. Hoc ipſum me oculis meis magnâ cum admiratione vidiſſe, tùm maritum, filiam nubilem & ancillas, idque reipsâ ita & non imaginativè obtigiſſe, præſentibus teſtor. Cauſam forſan vomitui huic dederunt juſcula pingvia per aliquot dies ſingulis matutinis comeſta, tùm etiam teganitæ pridiè aſſumptæ. Deſcripſerunt diverſi Autores variorum humorum vomitus, imò & rerum abominabilium atque abſurdarum, præſertim in morbis ex incantatione ortum trahentibus, de quibus vid. *Sennert.* Lib. 6 Pract. Med. Part. 9. cap. 5. præcipuè Concluſ. 7. tùm etiam Vermium: *Sennertus etiam* de vomitu Sangvinis tractat. Lib. 3. Med. Pract. Part. 1. Sect. 2. cap. 12. Item *Remb. Dodonæus* Obſerv. Medicin. cap. 26. & in Schol. & *Fel. Platerus* Obſerv. Medic. Lib. 3. p. m. 803. de vomitu jam amputato capite orto hiſtoriam connotavit. *Gvil. Fabric. Hild.* Centur. 4. Obſerv. 32. Vomitum admirandum & ferè quotidianum cum aliis graviſſimis ſymptomatibus ultra annos triginta durantem in Reverendâ ac Nobili quâdam Canoniſsâ, Eliſabetha Humbiſchen von Waltramp nomine obſervavit. Idem Adoleſcentem quendam incognito & abdito morbo diu laborantem, poſtquam à Necromantico potiunculam ſumpſiſſet, aciculas, cuſpides cultellorum, clavi-

claviculas & id genus ſimilia tandem evomentem, & poſteà convaleſcentem vidit: uti Cent. 2. Obſerv. 43. videndum. Quibus adde apud eundem Cent.5.Obſerv.36. de Semeſtri Vomitu. Plura reperiuntur apud *Schenkium* in Obſervat. Medic. & *Marc. Donatum* in Hiſt. Med. mirab. ſed ſimilem Caſum de butyri liquidi per os ejectione nullibi hucusque invenire potui, neque Excellentiſſimus D. Segerus, Collega meus peramandus; præterquam, quòd hic mihi narraverit, mulieri cuidam ante duos præter propter annos injectum fuiſſe Enema domeſticum, cui loco olei butyrum calore diſſolutum immixtum fuit: quæ poſteà Enemate naturaliter foràs edito, butyrum planè congelatum ſeorſim ejecit.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CLVI.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

CALCULI REMEDIIS.

HAbent pleræque mulierculæ inter noſtrates plebejas domeſtica remedia plurima, quæ tàm ad præſervationem, quàm curationem variorum morborum ſæpè feliciter adhibere ſolent, propter inopiã Medicos & Pharmacopolia averſantes: de quorum nimiâ taxatione in venditione Medicamentorum valdè conqueruntur. Ita quidem perverſè ſtatuit *Phil. Theophr. Paracelſus Bombaſt. ab Hohenheim*, qui libro de Philoſ. occultâ in fine ſcribit: Medicus non omnia, quæ poſſe & ſcire debet, in Academiis diſcere & cognoſcere poteſt, ſed opus eſt, ut interdum Vetulas, Zigeunos, Nigromanticos, Agyrtas, ſeniores ruſticos & ſimiles adeat, atque ab iis diſcat: nam tales de talibus rebus plus habent cognitionis, quàm omnes Academiæ. Sed quilibet ſanæ mentis optimè intelligit, verba iſta à Paracelſo ex nimiâ arrogantiâ & odio erga literas & Academias temerè eſſe effutita: quanquam non diffitear, multa adhuc latere in Naturâ abſcondita, quorum admirandas vires ſæpè viliſſimi homines ab illâ rerum Magiſtrâ, Experientiâ ſcilicet, ſine ullâ ratione didicerunt. Inter ejusmodi plebeja & ruſtica remedia meritò recenſetur ſuccus ex arbore betulâ gemmatione turgente primo ſtatim Vere per inciſionem uberrimè exſtillans, qui in doliis aſſervatur, & fermentatione adhibitâ, utilem ad calculum tàm renum, quàm veſicæ potum

exhibet, quem multi in pagis tanti faciunt, ut illo nullo omninò tempore carere velint. Iſtud Calculi remedium ex Pagis nunc quoq; ad Urbes translatum eſt, quo ſe plurimi à Calculo præſervant, ſiquidem tartaream materiam, ut & Calculos ipſos cum urinâ potenter expellit, neq; adeò ingrati ſaporis eſt. Nonnulli, præſertim delicatiores, ſibi ex iſtâ aquâ cum melle melicratum parant, ad eundem finem. Comprobant hanc ruſticorum ad Calculum Medicinam inter Botanicos *Matthiolus* Compend. de Plant. Lib. I. p. 54. Item Comment. in Lib. I. Dioſcorid. de Betulâ. *Jacobus Theodorus Tabernamont.* Herb. lib. 3. cap. 41. Tùm etiam *Simon Pauli* Quadripart. Claſſ. 2. & *Johann. Schröderus* Pharmacop. Medico-Chym. Lib. 4. Claſſ. I. Hiſce adſcribere ſequentia ex *Gvalt. Charleton* Diatr. de Lithiaſi cap. 3. p. 179. operæ pretium eſſe duxi: Dauco deficiente, penuriam ejus optimè ſuccenturiet Balſamus, vel, etymo magis genuino, *Synovia* (more enim ſaniei, quam plorant vulnera, extillat ex caudice altè inciſo) Betulæ, à cortice vel ramis Menſe Martiali, vulneratis ſpontè fluens. Hic enim liquor, unius aut alterius cyathi proportione, poculo cereviſiæ benè lupulatæ aſſociatus, atque in hauſtum matutinum ſumtus, certò ſpondet effectus, ad Lithiaſis præcautionem optabiles, adeòque generoſos, ut vix ulli, niſi incomparabili Dauco, Antinephriticorum palmam cedat. Magnatibus Germanis hodiè mos eſt vernaculus contra Lithiaſin, quotannis in Majo bibere quotidiè hauſtum liquoris ex betulæ cæſurâ ſollicitati, & per binos menſes à putredine, affuſo Oleo Olivarum, præſervati. Quem morem (quantum per conjecturam ariolari detur) hauriebant primùm ex *And. Matthiolo* in Comment. in Lib. I. Dioſcor. cap. 93. ſcribente: Betulæ etymon huic plantæ à primoribus fuiſſe aſſignatum, eò quod circumfluat bitumine. Galli enim fide *Plinii* Lib. 16. cap. 18. excoquere ſolebant bitumen ex eâ, & ex ejus caudice confoſſo ingentem aquæ copiam colligere, cui maximam ineſſe vim, quidam aſſerunt, ad comminuendos tàm renum, quàm veſicæ Calculos, ſi diutiùs bibatur. *Hucusq; Charleton.* Huic remedio non abſimilis eſt cereviſia hordeacea cum ſilicibus candentibus percocta, quæ potentiſſimè ſabulum & lapillos per vias urinarias educit; neque ſine ratione: Valent enim Silices maximè interno uſu ad tartaream mucilaginem incidendam, Calculum reſolvendum, ac proinde ad Obſtructiones reſerandas. Et narravit mihi vir quidam Magni Nominis, fide digniſſimus, è Livoniâ oriundus, quòd in Livoniâ rariſſimè calculoſi inveniantur, exinde quia per totã ferè Livoniam cereviſiã cum candentibus Silicib' decoquere conſveverint. Inde *Libavius* Tom. Syntagm. Arcan. Alch. Lib. I. cap. 14. de Silicibus ita ſcribit: In Malvaſiâ

extin-

extincti Silices creduntur ei vim contra calculum conferre. Huc pertinet, quod *Foreſtus* Obſerv. Medic. Libr. 24. in Schol. ad Obſerv. 25. narrat; albos lapillos in littore maris, reſtingui ſexies in vino Rhenano, quo poſteà poto, calculoſi excernunt lapides.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CLVI.

D. SIMONIS SCHULTZII DE *UTILITATE FONTICULORUM.*

Quid Fonticuli ſeu Fontanellæ nomine apud Medicos veniat, quamvis non ſit noſtri instituti, hìc multis verbis explicare, ſed tantùm utilitatem hujus remedii in diverſis perſonis è quotidianâ praxi reipsâ indicare; nihilominùs tamen breviſſimè nos expediendo, ex Medicorum mente ſtatuimus: Fonticulos ſeu Fontanellas eſſe Ulcuſcula parva arte Chirurgicâ in ſanâ parte ſive ferro ignito (quæ cauteria actualia) ſive Medicamento cauſtico (quæ cauteria potentialia vocantur) inducta, ad vitioſos humores per ea evacuandos, revellendos & derivandos, atque ita morbos, qui ab iis timentur, præſertim chronicos, curandos vel præcavendos, ſecundum Magni noſtri *Hippocratis* effatum Libr. 7. Aphoriſm. ult. Quæcunque non ſanat Medicamentum, ea ſanat ferrum: quæ ferrum non ſanat, ea ignis ſanat: quæ ignis non ſanat, ea incurabilia putari oportet. Notandum hìc & obſervandum, Anatomicos & præcipuè *Gabriel. Fallopium* in Expoſitione de Oſſibus, Oper. Ejus p.m. 556. appellare Fontanellam, locum illum circa Oſſa Sincipitis, quæ in ſuâ generatione ſunt mendoſa ſive manca, & circa Verticem deficiunt à quantitate ſuâ, formantque veluti hiatum, quem Arabes Zeudech vocant; noſtri Fontanellam, quæ in pueris patet. Nam in vertice puerorum pulſat pellis capitis, & reperitur fovea, quæ eſt iſta Fontanella, quia Oſſa Sincipitis mendoſa ſunt, & nondum adeò creverunt, ut poſſint tegere totum cerebrum. *Fallopius* loco citato. Quo cum conjunge *Andream Laurentium* Hiſtor. Anatom. Lib. 2. c. 16. & *Joh. Riolanum Fil.* Anthropograph. Lib. 6. cap. 13. Sed iſta in parentheſi. Qui pleniorem de Fonticulorum applicatio-

catione & uſu informationem deſiderat, adeat præter veteres (ut *Aetium* Lib.3. Serm. 4. *Galenum* Lib. 10. de Compoſit. Medic. ſecund. loc. ſub finem, *Æginetam* Lib.3. & 6. ubi ex profeſſo de Cauteriis agitur, *Montagnanam* diverſis in locis & alios) *Thomæ Fieni* Libros 5. de Cauteriis, *Michaëlis Gavaſſetii* Tractatum de rectâ Cauterii applicatione, *Matthiæ Glandorpii* Gazophylacium Polyplusium Fonticulorum & Setonum, *Thomam Bartholinum* in Tractatu ſingulari de Cauteriis, & Anatom. Reform. Lib. 4. cap. 2. *Chriſtophor. Schorerum* in Tract. Germ. de Fontanellis recent. edit. *Johannis Schulteti* Armamentar. Chirurg. Tab.32. & 43. *Marc. Aurel. Severin.* Libr. de Effic. Medic. Pyrotechn. Chirurg. Lib. 1. Part.1. cap.11. & Lib. 2. Part.1. cap. 1. 2.3. 4.5.6. 7. 8. 9. &c. *Arnald. Villanovan.* de regim. Sanit. cap.41. &c. in Parabol. medicat. cap.4. Aphor. 5. 6.7. & cap.21. Aphor. 2. *Bernh. Gordonium* Lib. de Phlebotom. cap.30. de Cauter. *Joh. Paul. Pernumiam* in Arte Curation. Lib. 5. circa finem à p. 417. ad 422. *Heurnium* Meth. ad Prax. Medic. lib.1. à p.m. Edit. ult. Leidenſ. 125. ad 130. Item lib.5. p.595. *Capivaccium* Tract. de rectâ cauterii adminiſtratione. *Ambr. Paræum* Oper. Chirurg. Lib.21. cap.12. & Lib.25. cap.32. *Sennertum* Inſtit. Medic. Lib. 5. Part. 1. Sect.2. cap. 9. *Jul. Cæſar. Claudinum* de Ingreſſu ad Infirm. Lib.2. cap.7. *Johann. Rhodium* Analect. & Notat. in *Ludov. Septalii* Caution. & Animadverſiones Medic. Lib.6. p. 322. & Lib.7. p. 542. Sed nos promiſſis ſtantes, Fonticulorum utilitatem in ſequentibus perſonis per enumerationem affectuum, re ipsâ demonſtrabimus. In metu Apoplexiæ & præſervatione ab Epilepſia & Paralyſi experta eſt eorundem fructum ANNA SOKOLOVIA, Monialis Culmenſis, quæ bis Paralyſi unius lateris tacta, & Epilepſiâ ſemel correpta, ne totali Apoplexiâ obruatur, valdè metuit: hæc jam per aliquot annos, poſteaquam in utroque brachio Fontanellam ſibi applicari paſſa eſt, à dictis morbis libera vivit, & officia ſua in Monaſterio ſine impedimento obit. Honeſta Matrona BENIGNA SCHVVEIKHARTIA, Nobilis & Graviſſimi Eraſmi Koyen Conſulis Thorunenſis Conjux demortua, per octo annos ab Epilepſia, quâ anteà aliquoties graviſſimè corripiebatur, hujus remedii ope immunis fuit. Nobilis & Prudentiſſimus Vir HERMANNUS HENDREICH, Conſul Thorunenſis, Apoplexiâ bis, & quidem periculosè affectus, poſteaquam poſt optimorum remediorum uſum ab eâ reſtitutus eſſet, præſervationis ergò, ſuaſu Excellentiſſimi p.m. Senis D. Chriſtophori Meiſneri (qui tamen in adhibendis hiſce remediis nimis parcus fuit) Fonticulum brachio infigi juſſit; cujus præſidii beneficio per multos annos benè valuit, & munia ſua tàm publica, quàm

privata in urbe & extra eam hucusque ipſe expedire potuit: Donec tandem circa finem Anni 1671. iterùm Paralyſi dextri lateris correptus, naturâ & viribus deficientibus, die 2. Januarii Anni 1672. piè ac placidè obdormiviſſet. In viſus debilitate, oculorum rubedine ac dolore experti ſunt Fonticulorum efficaciam, admodùm Reverendus SIMON VVEIS, Eccleſiaſtes Thorunenſis & Profeſſor Gymnaſii, è Conſilio Excellentiſſimi p. m. Licentiati Flaminii Gaſtonis, Practici Leſnenſis in Polonia: Nobilis & Conſultiſſimus JACOBVS VOGT, Conſul Thorunenſis, poſteà Phthiſi ex ulcere Pulmonum, morbo ipſi ferè hæreditario, mortuus, è Conſilio Excellentisſimi & Celeberrimi *Joannis Walæi*, Profeſſoris Leidenſis, cùm ibidem Anno 1648. ſtudiis mecum invigilaret; & adhuc dum vivens Nobilis & Spectatisſimus itidem Conſul, CONSTANTINUS LINDERSHAUSEN, proprio inſtinctu: Item Spectabilis PETRUS ZÖLLER, vir jam Septuagenario major, Scabinus Suburbanus Thorunenſ. è Conſilio Excellentisſimi b. m. D. Georgii Mochingeri Phyſici Ordinarii & Primarii. FRIDERICUS Kirſchberg / Dantiſcanus, Gymnaſii Thorunenſ. Alumnus, puer tredecim annorum, è Conſilio Excellentiſſimi D. Johannis Schmidii, Phyſici Dantiſcani: ut & Nobiliſſima Matrona ANNA RENATA à Ludingshauſen VVOLFFIA, Magnifici Nicolai Gluchovii, Equitis Borusſi Conjux, è Conſilio Noſtro. A cœcitate jam inchoatâ præmisſis præmittendis; Virgines ANNA DAMIANIA, & HEDVVIGIS PIGELIA, (hæc patrem habuit miniſtrum Socinianum in Poloniâ) ambæ Moniales Culmenſes, iſto remedio ſe liberaverunt, & à totali præſervaverunt: cùmque vix literas internoſcere, neque ampliùs nere potuerint, jam perfectè legunt, & acubus fila tractant. Ego ipſe in vehementi dolore capitis, cum defluxu Catarrhi, quibus malis ferè à juventute obnoxius fui, poſt applicationem Fontanellæ magnum levamen ſentio: hinc meo exemplo ad eosdem affectus Nobili JOHANNI VVIENEZKOVVSKI, & Virgini MARIANNÆ DOROTHEÆ BRUDZINIÆ, Moniali Culmenſi, idem remedium, non ſine optimo effectu, ſvaſi. Ita exquiſitisſimum capitis dolorem in Reverendo Societatis Jeſu Presbytero N. PIERSCHA, qui nullis remediis ſedari potuit, Fonticulus planè ſuſtulit. Tumorem œdematoſum totius faciei, frontis & colli ultra annum durantem, eodem remedio profligavit JOHANNES BAUMANN, Luſatus in tabernâ aromatariâ ſerviens, qui jam ultra tres annos ab ejus moleſtiâ liber eſt. In gravisſimo Catarrho cum defluxione ad pectus & fauces hujus remedii fructum expertæ ſunt, Nobilisſimæ Virgines, CONSTANTIA SIBYLLA à LVDINGSHAVSEN,

VVOLFFIA, & HEDVVIGIS RYSSINIA: illa Culmenſis in Boruſſiâ; hæç Lencicenſis in majori Poloniâ, Prioriſſa, tùm quoque honeſta Matrona ANNA JOHANNA STRANSKIA, Spectabilis & Doctiſſimi Joachimi Frieſichs / Scabini Veteris Civitatis Conſors. A diuturno Eryſipelate faciei HERMANNUS Dobler / Civis & Mercator Thorunienſis: tùm ab eodem affectu cum frequenti dentium dolore BARBARA KUSZEVVICIA, Martini Steiners / Civis & Libripendis Thorunenſis Uxor à multis jam annis potentiali Cauterio ſe vindicarunt, & hucusque optimè valent. A dolore Iſchiatico vehementiſſimo per aliquot ſeptimanas durante, ſe iſto præſidio liberavit ANTONIVS Stattlender / Civis & Chirurgus Thorunenſis, neque biennii abhinc ſpatio amplius aliquid doloris ſenſit. Dolores Podagricos, à quibus anteà ſæpè infeſtabatur, per multos poſteà annos ad ſeram ætatem & mortem usque Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Dn. JOHANNES ROZYCKI, Epiſcopus Chelmenſis, Abbas Mogilnenſis, & S.R. Mtis Poloniæ Theſaurarius, Fonticulorum ope, nullos amplius aut rariſſimè percepit. In vagis Arthriticis doloribus aliquale levamen per aliquot annos habet MARTINVS THIMM, Civis & Mercator Thorunenſis: qui mihi narravit, ſe dolores leviores percipere, quando Fonticuli (unus in brachio, alter in femore) plurimo humore ſcatent, majores verò cùm pauco, aut nullo. Sed inter alia nobis notabile exemplum exhibet IACOBVS KORYTKOVVSKI, Lithuanus, Civis & Polio Thorunenſis, qui per octodecim annos maximum capitis calorem cum quodam ardore, tùm & ſcapularum & homoplatarum ſine intermiſſione patiebatur, per Fontanellam autem in Nuchâ (ex conſilio Excellentiſſimi D. Segeri Collegæ honorandi, cùm mihi anteà obtemperare nollet) apertam, jam ſeptem annorum ſpatio pancraticè valet, nihilque de ardore illo ſentit; cùmque ex negligentiâ ulcuſculum illud artificiale conſolidaretur, dolores priſtini è poſtliminio reverſi ſunt, donec iterùm arte aperiretur, ex quo vir ſeptuagenario major hucusque ſanitate optimâ fruitur. Tot allegatis exemplis, ſufficienter confirmatur Fonticulorum utilitas, virtus & efficacia: quam ſententiam multiplici experientiâ per tot caſus (quorum forſan plures oblivione deleti ſunt) verè demonſtratam, & tàm veterum, quàm recentiorum autoritatibus optimè comprobatam, quamvis *Johann. Bapt. van Helmont.* in Tract. de Scab. & Ulc. Scholarum, in Aſthmate, & Tuſſi, in Latice humor. neglecto; & præſertim in Tractatu de Cauterio perſtringat, ac, ut omnia, ſine ratione irrideat, ejusque aſſeclæ idem faciant; Nos tamen ſanæ rationi & ſenſibus refragari nolumus, ſed potiùs Clariſſimorum

& Ex-

& Experientiſſimorum Medicorum doctæ & æquæ Cenſuræ ſubmittimus. Plura de Cauteriorum & Fonticulorum rectâ applicatione, remediorum potentialium ad eadem præparatione, ac multijugâ utilitate Curioſus Lector reperiet apud *Gabr. Fallopium* Tract. de Cauteriis, præſertim cap.12. & 13. Operum p.m. 610. *Johann. Bapt. Montanum* Conſult. Medic. Cent.3. Conſult.31. & paſſim. *Alexandr. Maſſariam* Pract. Medic. Lib.1. c.10.12.19. 27. & Lib.2. cap.2. *Mercatum* de Mulier. Affect. & Curat. Lib.2. cap.9. & Lib. 3. cap.5. *Trincavell.* Conſil. Medic. Lib.1. Conſil.7.17.18.29.34.39.40.42.46. 49.51.56.59 60. Lib.2. Conſil.5.6.7.9.10. Lib.3. Conſ.17.21.34.64.88.95. *Horat. Gvargvantum* in Reſponſ. var. ad var. ægritud. in Conſil. pro Epilept. p. 127. & de Impetig. Gallicâ p.229. *Alexandr. Alexium* Conſil. Medic. 2.3.4.5. 6.9.10.18. *Roder. à Fonſeca* Conſult. Med. Tom.1. Conſult.49. *Leonell. Faventinum* de medend. morb. c.4. &c. *Dionyſ. Fontanonum* de morb. intern. Curat. Lib.1. cap.15. 17.24. *Fernelium* Conſil.1. *Rondeletium* Method. curand. morb. c.41.43. *Hollerium* & ejus Comentatores de Morb. intern. cap.1.2. &c. *Nicol. Piſonem* de morbis cognoſc. & curand. lib.1. c.19.23.24.25. *Foreſtum* lib.10. Obſerv. Medic.130. in Schol. & lib.11. Obſerv.2. in Schol. ib. Obſ.12. in Schol. &c. *Sylvium* de morb. Ocul. & imbecill. Viſ. *Guil. Ballonium* Conſil. Medic. lib.1. Conſil.60.114. lib.2. Conſil.3.10. *Carol. Piſonem* lib. ſingul. ſelect. Obſerv. & Conſil. de Morb. prætervis. Edit. in 4to. p.39. Edit. verò Lugd. Batav. in 8vo. Sect.2. part.1. cap.1. Obſerv. 2. de Hydrocephal. & in Conſil. de Epilepſ. Edit. in 4to. p.153.154. Edit. in 8vo. Sect.2. Part.2. Obſerv.31. *Laurent. Scholtzium* Conſil. Med. Conſil.97. & 177. Item lib. Epiſt. Epiſt. 10. 118. *Quercetanum* in Peſt. Alexicac. c.2. tùm in Tetrad. graviſſim. totius capit. affect. cap.18. & 21. *Andr. Cæſalpinum* Specul. Art. Med. Lib.5. cap.8. 24.35. 41.44.45.47. *Claud. Deodatum* Panth. Hygiaſt. lib.3. c.12. & 27. *Rod. à Caſtro* de Morb. Mulierum Lib.2. c.2. & in Schol. *Fel. Platerum* Prax. Medic. Tomo 1. cap.1. &c. Item Tomo 2. cap.3.4. tùm Obſerv. Med. lib.1. p. ult. Edit.27. Lib.2 p.394. & lib.3. p.680.700.740. &c. *Greg. Horſtium* ſingular. Obſerv. Part.1. lib.2. Obſerv.14. & Part.2. Lib.2. Obſerv.31. tùm in Centur. Problem. Medic. θεραπευτ. Decad.2. Quæſt.3. & Decad.3. Quæſt.1. Item Conſult. & Epiſt. Medic. Lib.3. Sect.8. Epiſt.13. *Iſebrand. de Diemerbrock* de Peſte lib.1. c.15. lib.2. cap.8. & lib.4. Hiſt.51. & 102. *Gvil. Fabricium Hild.* Obſ. Chirurg. Cent.1. Obſ.42. Centur.4. Obſerv.23.74.75. Cent.6. Obſerv.42. & Cent. Epiſt. Epiſtol.49. *Laz. Riverium* Prax. Med. lib.1. c.2. 9.13. 15. 16. Lib. 2. cap.1. 5. Lib.15. c.2. & lib. Obſerv. ab aliis Communic. Edit. ult. in fol. p.664. *Math. Untzerum* de Lue peſtiferâ, lib.2. c.6. & Antidotar. Peſtilent.

Lib.1. Part.2. Diſtinct.3. præſertim de Epilepſ. Lib.2. cap.9. *Nicol. Fontanum* Obſerv. Medic. Analect. c.12. *Jonſtonum* Ideæ Medic. Lib.7. cap. de Peſtilent. & Lib.8. cap.7. Artic.4. *Liberatum de Liberatis* Podagræ Polit. Lib.3. cap.2. *Hornungum* in Ciſtâ Medicâ Epiſtolâ 193. & 249. *Franc de le Boe Silvium* Tract. de Peſte Sect.31. circa finem. *Phil. Theophr. Paracelſ.* Part.4. Oper. German. de Surdit. *Math. Martini* de Morb. Hypochondr. p.290. *Johann. Agricolam* Comment. & Notar. in Joh. Poppii Chymic. med. Part. 2. Germ. Tract. de Arſenico p. 569. ibid. Tract. de Auripigmento p. 644. 645. *Johann. Theod. Schönlinum* Diſcurſ. 2. de Generat. Catarrhi cap. 6. Item Diſcurſ. de Viſus Nobilit. & Conſerv. modo cap.14. *Mart. Panſam* Conſil. Antipodagr.1. Controverſ. Podagr. Quæſt.1. & Conſil. Antipodagr.2. Speciali cap 11. *Renodæum* Inſtitut. Pharmacevt. Lib.5. cap.21. *Joh. Schröderum* Pharmacop. Medico-Chym. Lib.1. cap.3. & Lib.2. cap.65. *Caſp. Schvvenkfeldium* Theſaur. Pharmaceut. Lib.1. cap.26. Coronidis loco Curioſus Lector Obſervationi huic noſtræ adjungat Problema, quod *Stephanus Roder. Caſtrenſis* in doctisſimo Opuſculo, *Quæ ex quibus*, dicto Lib.4. cap.ult. proponit, & pulchrè reſolvit: Cur ſcilicet plurima ſeptica remedia, quæ extra cuti impoſita, ulcus efficiunt, intus ſumpta non exulcerant? de quo vid. locus citatus.

[*Ex Litteris toties citatis.*]

(Operæ pretium eſt B. Lector, Statum Thorunienſis Politiæ ignorans, admoneatur, ibi, nec non in totâ Boruſsia, Conſules vocari qui alibi Senatores, Rathsherren/ dicuntur; Proconſules verò, qui alibi Conſules, Bürgermeiſter/ vocantur: Senatorum quippe titulum ſoli Regni Poloniæ Proceres ac Conſiliarii excellenter ſibi vendicant ac proprium eſſe volunt.

Obſervatio CLVII.
D. SIMONIS SCHULTZII
DE
AMENTIA MELANCHOLICA EX FASTU ORTA ALIQUOT SINGULARIA EXEMPLA.

MElancholiæ deliria multiformia eſſe, ob particulares corruptas imaginationes, rectè ſtatuit *Aetius* Tetrabibl.2. Serm.2.c.9. Hinc ortum eſt vulgare proverbium: Imaginationem facere caſum. Deſcripſerunt Melancholicorum diverſas ſpecies Autores plurimi,

præſer-

præſertim *Schenkius*. Obſ. Med. lib. 1. de Melanch. Obſ. 1. 2. & ſeq. *Marcellus Donatus* Hiſt. Med. mirab. Lib. 2. c. 1. *Gv. Ballonius* Conſil. Med. Lib. 1. Conſ. 9. & Lib. 2. Conſ. 1. 5. & 41. ſed præſertim notabilis eſt hiſtoria, quam *Athenæus* Deipnoſoph. Lib. 12. & ex eo *Rich. Dinothus* in Adverſ. Hiſtoricis, Quinquagen. 5. de var. Stult. p. m. 221. recenſent, de Thraſilao, Pythodori filio, Axonenſi, qui ejusmodi Melancholicâ Inſaniâ correptus fuit, ut æſtimaret, eſſe ſuas quæcunque in Peiræum naves appellerent, illas recenſeret, dimitteret, deduceret, in portum ſubeuntes exciperet, tanto gaudio, quàm ſi Dominus earum mercium eſſet, de his quæ perierant, nihil requireret, de iis, quæ allata & ſalva fuiſſent, vehementer gauderet, ſic multâ cum voluptate vitam agens. Ubi verò frater ejus Creiton ex Siciliâ reverſus prehenſum Medicis tractandum commiſit, ab illâ ſanatus dementiâ, lætiùs ac jucundiùs ſe nunquam vixiſſe affirmabat, quoniam & omnis moleſtiæ prorſùs expers eſſet, & plurimis intereà voluptatibus frueretur. Inter Recentiores *Thonnerus* Obſerv. Medic. Lib. 2. de Melancholiâ Obſerv. 1. deſcribit Caſum Melancholici cujusdam Liberi Baronis de Teuffenbach, qui ex corruptâ Phantaſiâ ſe totius Orbis Monarcham eſſe exiſtimaret. Hiſce nos ferè ſimiles Caſus aliquot obſervavimus ſequentes. *Primum* in Aurifice quodam ingenioſo, Civeq; Elbingenſi, extra conjugium vivente, qui adeò elati fuit animi, ut omnes alios præ ſe contemneret, ſeque Comitem S. R. Imperii de nomine Penſium (ita enim vocabatur) eſſe imaginaretur: hinc per totas hyemes Opificium ſedulò exercebat, ex eoq; quæſtum capiebat; æſtate verò appropinquante nihil aliud agebat, quàm quòd pallio amictus & gladio accinctus, baculum manibus tenens per medias plateas incederet, neminique obviam venienti cedere vellet, & quemvis refractarium percuteret, nullo perſonarum reſpectu habito, utut aliàs nulli damnum inferret. *Secundum* Caſum obſervavi in Johanne Roſenbaum / Cive primùm Dantiſcano, poſteà Thorunenſi, Mercatoreque opulento, qui in itinere navali, Portugalliam verſus, naufragium faciens, & Ulysſiponam veniens in magnam incidit Melancholiam, aliàs Naturâ arrogans & faſtuoſus, & quoniam tunc temporis Luſitania ſive Portugallia ſub Hiſpanico Imperio erat, Regeque ſuo deſtituebatur, ille ſe ex nimiâ imaginatione Regem Portugalliæ eſſe dicebat, domum etiam revertens ad uxorem & liberos, nihil præter magna meditabatur, Sermones ejus quotidiani tantùm erant de Regimine & Regno: Imperatorem Romanum, Reges Poloniæ, Sveciæ & Daniæ, atque Electorem Brandenburgicum Affines ſuos nuncupabat, ad quos ſæpè literas dabat, & iterum à ſe fictas reſponſorias, ac ſi ab illis recepiſſet, oſtentabat; imò non ſemel Varſaviam profect', Regem Poloniæ

alloquebatur, & pro Melancholico agnitus, Cœnâ Regali aliquoties exceptus, atque ab Aulicis diverſimodè deluſus eſt; uti & apud Electorem Brandenburgicum, cujus aulam ſæpè inviſere ſolebat, unde ex majori ficti honoris apprehenſione magis inſaniebat, præſertim verò tempore hyberno, quo aliquoties carceri incluſus eſt, ne damnum aliquod, ædes alienas intrando, committeret: æſtate adveniente plerumque à Melancholico delirio liber erat, & de omnibus rebus prudenter loquebatur, quodque majus, earum quoque actionum, quas tempore delirii perpetrabat, benè recordabatur: tùm etiam de quâvis religione optimè judicabat, cùmque in Religione Reformatâ natus & educatus eſſet, poſteà Romano-Catholicæ ſe addixit, in quâ etiam ante biennium mortuus eſt. *Tertium* Caſum animadverti in uxore Johannis Schillers / Civis Thorunenſis & Tornatii, inter miniſtros Præconſulares primi ſub Curiâ habitantis, adhuc vivente: quæ ex nimio faſtu, quandoquidem Maritus ipſius omnia Curiæ Conclavia aperiret & clauderet, ibique habitaret, ipſum appellavit Dominum & Regem civitatis, ſe ipſam autem Dominam ac Reginam. Per plateas eundo colligit lapillos & lignorum fragmenta, iterumque projicit, dicens, iſta eſſe maleficia ipſi quoque nociva: ſed quandoque rationabiliter loquitur. *Quartum* Caſum annotavi in Ruſſo quodam Mercatore, Græcæ Religionis, Zachariâ Pankievicz, qui cùm dives ſit, Lingvarumque præter Ruſſicam, Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, Germanicæ & Polonicæ ex parte gnarus, artisque militaris peritus, ſupra omnes ſibi ſapere videtur: hinc accedente mœſtitiâ ex amiſſione Summæ pecuniariæ non adeò magnæ, recordatione vitæ in juventute malè actæ, & nimio potu vini cremati Melancholicus factus, inſaniam initio levem, quæ indies gravior fit, patiebatur; hic jam meæ & Excellentiſſimi Dn. D. Segeri Curationi traditus eſt. Non ita pridem Nobis monſtravit Chartam, cum hâc inſcriptione: Zacharias Pankievvicz, D. G. Rex Poloniæ, Imperator Moſcoviæ, Magnus Dux Lithvaniæ, Ruſſiæ, Pruſſiæ, Maſoviæ, &c. Eo ipſo tempore aſſeveravit, ſe ducturum ſeptingentas Uxores ad exemplum Iſraëlitarum Regis Davidis, trecentas & quinquaginta vinculo Matrimonii copulatas, & tot pellices. Idem nobis nuper dixit, credite mihi, quamvis vos ſitis Doctores, me plus intelligere, quàm vos ambo, neque me in toto Regno Poloniæ doctiorem eſſe; dicite mihi numerum venarum & articulorum in Corpore humano, ut taceam alia abſurda plurima. Cùm noctes inſomnes duceret, præſcripſimus ipſi aliquoties Laudani Opiati gr. v. vi. ad ℈ß. cum Sacchato ♄ni & Syrupo papaverino, aquisque alterantibus,

tibus, ſed ſine ullo effectu. Cùmque ulteriùs Medicamenta aſſumere renueret: nos quoque eadem prophanare noluimus, ſed ipſum Prognoſtico reliquimus. Tùm incidit in manus vetulæ cujusdam, è cujus conſilio utebatur quotidiè balneo aquæ dulcis, certis herbis præparato, ab ipsâ perſvaſus, morbum illius ex veneficio originem habere, ſed ſine meliori ſucceſſu. Paucis abhinc diebus matrem è Ruſſiâ Thorunium ipſius causâ venientem, eumq; viſitantem, alapâ unâ atq; alterâ excepit, quâ cum & aliis Ruſſis Nundinas Trium Regum hìc celebrantibus itineri domum verſus ſe jam accinxit. Præſcripſimus ipſi inter alia tàm interna, quàm externa ſequentes ſpecies, quas ſimili in caſu aliàs multum juviſſe experientiâ didicimus. ℞. Herb. betonic. verben. Flor. Chamæmel. Sambuci, Salviæ, Roriſmar. Nymphææ ãã p.ij. Sem. fœniculi, Nigellæ pp. Coriandr. pp. anethi ãã ℥ß. Conciſa craſſiuſculè miſceantur & ſubigantur cum farinâ & aquâ, fiatque ſecundum artem ſeu opus piſtorium, panis, qui reſciſsâ inferiore cruſtâ, parumque excavatâ medullâ ita calidè capiti imponebatur, inſtar mitræ; ſed quia & hoc remedium admittere noluit, fruſtraneum fuit. Quia panis ille auro foliato ſuperiùs ad formam Crucis fuit obductus, dixit de illo, allatam ſibi eſſe, ut Regi, Coronam, forſan, nî reſpuiſſet, plurimùm profuturam. *Quintum* Caſum ſuppeditat Muliercula quædam inter noſtrates Civicas juvencula egregiæ formæ, ſed elati animi: hæc coactè nupta viduo cuidam è Sveciâ oriundo, fabro ærario, homini moroſo, ſurdaſtro & moribus ruſticis atque inſulſis prædito, ſemelque atque iterùm prægnans, poſt utrumque puerperium in graviſſimam incidit Melancholiam, vix non in maniam degenerantem, quæ, quoties maritus ei in conſpectum veniebat, toties magis exacerbabatur; Verùm brevi temporis ſpatio, adhibitis idoneis remediis Venæſectioneque revulſionis majoris gratiâ in pedibus celebratâ, benedicente ſummo Archiatro, integrè reſtituta eſt, & hodiè adhuc optimè valet, poſt fata prioris mariti in ſecundo Conjugio jam degens. Sed finio Obſervationes has verbis Philoſophi Galli inter Neotericos Acutisſimi, *Renati Carteſii* Libro de paſſionibus animæ Part. 3. Artic. 157. de Superbiâ ita ſcribentis: Quotquot bonam opinionem de ſe ipſis concipiunt quâcunque aliâ de causâ, non pollent verâ generoſitate, ſed tantùm turgido faſtu, qui ſemper valdè vitioſus eſt, etſi eo magis, quo cauſa propriæ exiſtimationis injuſtior fuerit. Omnium verò injuſtiſſima eſt ſuperbire absque causâ, id eſt, cùm quis etiam nihil cogitat ſibi ineſſe meriti, propter quod æſtimari debeat, ſolummodò quia meritum non magni facit, ſibique

ima-

imaginando gloriam nihil aliud eſſe, quàm uſurpationem, credit eos, qui ejus ſibi plus arrogant, ejus quoque plus habere. Eſtque hoc vitium ita irrationale & abſurdum, ut vix crederem dari homines, qui illi ſe proſtituerent, ſi nemo unquam injuſtè laudaretur: ſed aſſentatio tàm latè dominatur, ut nullus ſit ita imperfectus, qui non ſe videat ſæpè laudari propter res, quæ nullam laudem merentur, imò quæ vituperio ſunt digniſſimæ; quod occaſionem præbet ſtupidioribus in hanc ſuperbiæ ſpeciem incidendi. *Hucusque ille.* Ad meliorem verò præmiſſorum elucidationem Curioſus Lector velim evolvat *Hieronymi Cardani* Opus illud Divinum dictum, humanique ingenii captum ſuperans, Commentarios ſcilicet abſolutiſſimos in Hippocratis Coi Prognoſtica, præſertim Comment. 1. Prognoſt. 24. & Comment. 4. Prognoſt. 9. 10. & 29.

[*Ex ſæpè citatis Litteris.*]

Obſervatio CLIIX.

D. CHRISTIANI RUDNICII

DE

LIENE CARTILAGINE OSSEA INCRUSTATO.

ANno 1666. Mercator Gedanenſis à multis annis ingluviei deditus, variisque modis in victûs ratione peccans incidit in varios corporis affectus; qui quidem curari, nunquam tamen in totum ſublati ſunt, quia æger præceptis Medicis parùm obediens fuerat. Tandem totius inferioris ventris inæqualem tumorem perſentiens, hincque ſenſim langvore corporis univerſali afflictus, de dolore in regione lumbari gravativo, eoque ſiniſtri hypochondrii obtuſo, ac vinculo ſub ventriculo transverſali conqueſtus eſt. Vocatus, deprehendi ex ſignis, pertinaces latere in corpore ejus Obſtructiones; quare omnem movi lapidem, ut ipſi priſtinam reſtituerem ſanitatem. Cùm alvus ſubinde aſtrictior eſſet, exhibui blandè evacuantia, quibus tantum profecimus, ut videretur ſibi æger aliquoties ab illorum uſu ferè reſtitutus, quoniam Scybala excernebat grandia ſummèque dura, adeò ut in excretione ad pelvim ſonum ederent lapidum inſtar ab alto delapſorum. Quod

cùm

cùm fortè indicaſſet, juſſi, ut aſtantes excrementa mihi monſtrarent, in quibus aliquot fruſtula caſeorum induratorum, ſicut illa, uti ipſus æger faſſus eſt, ante aliquot Septimanas ruri tùm degens pro jentaculo, pravo ſuo more, deglutierat, invenimus. Talia quamvis ſæpiùs cum ſucceſſu educerentur, tamen longitudine morbi contabuit & naturæ ſatisfecit. Aperto cadavere obſervavi omnes glandulas infimi ventris tàm internas Meſenterii, quàm externas abdominis induratas, inprimis illas copioſiſſimè regioni lumbari incumbentes, unde dolorem lumborum deduxi gravativum. Luſtratis inteſtinis reperi Cellulas inteſtini Coli per transverſum corporis ſub ventriculo ſiti ſcybalis fruſtulisque caſeorum ingeſtorum ferè omnes infarctas: hinc excretiones præmemoratas ortum ſuum duxiſſe judicavi. Reliqua inteſtina erant omninò vacua. Remotis iis, examinavi hepar, quod miratu dignum, omnibus ſuis partibus inveni ſanum, etiamſi æger, dum viveret, crapulæ nimium indulſiſſet. Ultimò perquiſivi Lienem, & , dum illum circumcirca vellem blandè liberare, animadverti duritiem haud levem; quare novitate rei perculſus, totum lienem excidi, eumque dimidiâ ferè ſui parte oſſeâ cartilagine incruſtatum vidi, adeò durâ, ut acutisſimo quamvis cultro vix diſcindi, ſineque læſione Parenchymatis ſeparari potuerit. Exinde haud difficulter dolor ſiniſtri Hypochondrii obtuſus patere potuit. Plura avidisſimè inquirere mens erat; Verùm Uxor defuncti renuit, cadaverque mariti linteis inſui ſtatim juſſit.

[*Ex Litteris Gedano datis ad Dn. D. Simonem Schultzium.*]

Obſervatio CLIX.

D. CHRISTIANI RUDNICII

DE

VULPECULÆ LEPORISQUE INTESTINO COECO COCHLEÆ INSTAR FABRICATO.

VUlpeculam per aliquot Septimanas domi alueram; ne verò ſenſim accreſcens aſtuta nimis majores crearet familiæ moleſtias, dum laqueis extricata ſæpiùs turbas concitaret, cultro illam deſtinavi Anatomico, atque Excellentisſimum mihique amicisſi-

mum virum D. D. Guſtavum Caſimirum Sahrliep von der Mühlen / tunc Gedani Practicum, nunc Sereniſſimi Electoris Brandeburg. Archiatrum, ad ſectionem privatim inſtituendam invitavi. Diſſecto ventre, perluſtratisque variis haud ingratis cæcum inteſtinum inprimis admodùm affabrè cochleæ ad inſtar excavatum notavimus, quod ſingulari ſtudio mihi aſſervavi, & tantæ & incomparabilis ſtructuræ rationem uſumq; ſæpiſſimè miratus ſum. Poſt aliquod temporis ſpatium hanc ejusdem majorisque Naturæ miraculi in Lepore obſervationem perſcripſit ad me præmemoratus Excellentiſſ. Vir his verbis: Leporis exta inſpexi, atque tùm admirandam didymorum ſtructuram, quâ & extra corpus propendere Coles & intra corpus planè retrahi atque occultari queunt, ut acolis videri poſſet rei ignaro lepus, non ſine admiratione luſtravi. Inteſtinum prætereà cæcum, quod ſanè & magnitudine & artificioſiſſimâ ſtructurâ omnem ferè admirationem vincit, vulpinum illud venuſtum quidem & affabrè à Conditore ter Glorioſo conſtructum, vix quintam magnitudinis partem æquat. Appendicem qui medii digiti longitudinem ſesqui alterâ proportione ſuperat, ac punctulis digitalis ad inſtar interſtingvitur, aliàs æquali ſuperficie atque tunicâ duplo reliquo ſuo corpore craſſiori præditus eſt, excipit ductus ipſe craſſis inteſtinis & hoc appendice tenuior, quâ tunicas, multò craſſior & capacior, quâ molem ipſam $1\frac{1}{2}$ ulnam, ſi in longum protenderetur, longus, in circulum meſenterii beneficio convolutus, fibris ſpiralibus Cochleæ ad inſtar adeò exactè ſervatâ ſpirarum diſtantiâ circumvolutus, ut inſigne Naturæ artificium verbis debitè exprimere nequeam, quare vel unius momenti oculorum Tuorum uſuram optaſſem. Illud ſaltem Natura mihi tanto apparatu moliri videtur, quod de Inteſtino Cœco ejusque uſu in hominibus ſemper ſuſpicatus fuit Excellentisſimus Vir D. D. *Franciſcus de le Boe, Sylvius*, Practicæ Medicinæ Profeſſor Lugduni Batavorum Clarisſimus, cujus conjectura mihi hâc ſtructurâ confirmari videtur: Inteſtinum nimirùm Cœcum redintegrando motui inteſtini crasſi periſtaltico deſtinatum, quem ſpirales illas fibras contractione ſuâ ſuccesſivâ excitare atque promovere puto.

(*Ex iisdem antè dictis Litteris.*)

Ob-

Obſervatio CLX.

D. GEORGII SEGERI

DE

EPILEPSIA GRAVIDAM EJUSQUE EMBRYONEM PER XXV. HEBDOMADAS INFESTANTE.

FRiderici Waltheri Bibliopegi noſtratis uxor, temperamenti ſangvinei, annos triginta circiter nata, poſtquam Anno 1665. die 9. Mart. uterum jam ultra quartum menſem geſſerat, de dolore ſiniſtræ ſcapulæ manè conqueri cœpit, quem tamen ex caſu in cellam ante paucos dies facto ſe contraxiſſe ſuſpicabatur. A meridie nihil ſiniſtri cogitans Convulſionibus Epilepticis graviſſimè corripitur, quas ἀφωνία biduana, ſummaque debilitas & paroxyſmi alii epileptici exceperunt. Præſcripſi tùm varia antepileptica, ſed quò magis iſtis utebatur, eò plures experta eſt Paroxyſmos. Quod tùm etiam ei ex aſſumtis contigit juſculis, aliisque eduliis. Unde per integrum octiduum cunctorum uſum ita reſpuit, ut vix unum aut alterum cochleare juſculi alicujus interdum, attamen ægerrimè, admiſerit, ſubſequente ſemper Paroxyſmo aliquo. Qui tamen etiam, licet nihil quicquam aſſumeret, ei ſatis erant moleſti. Die 16. Mart. effluxit ei è pudendis albicans quidam atque lentus humor, cum horrore totius; quem excepit teterrimus animæ fœtor, anxietates ingentes, ingvinum dolores graviſſimi, & ſumma virium proſtratio, ita ut ad carpum motus arteriæ vix eſſet perceptibilis. Svaſi uſum Cordialium, & matrem fœtumque roborantium, ſed fruſtrà. Orta tùm eſt ſuſpicio de Embryone extincto, quam præter continuum eumque de die in diem ingraveſcentem anhelitûs fœtorem, (quem ubi prægnans ex inferiori ventre aſcendere ſenſit, ſimul quoque Paroxyſmum inſtare præſenſit) auxit motus Embryonis ab initio morbi hucusque à matre non obſervatus, inferioris quoque ventris refrigeratio, & aliqualis gravitas. Et quia ab externis, quæ mulierculæ pro vi fœtus ſopitâ exſuſcitandâ applicare ſolent, nullum perceperant emolumentum, fœtum extinctum eſſe pro certo affirmarunt, meque ad illius expulſionem adhortati ſunt, ſolâ ægrâ id renuente. Ego licet ex tot demortui fœtus ſignis præſentibus in illarum partes haud gravatè tranſierim, vix tamen

men plurimis perſvaſionibus id obtinere potui ab ægrâ, ut aliquando Cochleare aquæ Cinam. cordialis aſſumeret, cùm & iſtius uſu Paroxyſmos accelerarer. Contigit die 19. Mart. à meridie, ut mater ægræ me abſente ad uſum cochlearis dictæ aquæ, cui pauxillum aquæ lil. Convall. cum vino deſtillatæ admiſcuerat, adegerit filiam, quo aſſumto, inſignes primùm motus in abdomine experta eſt ægra, quos Paroxyſmus inſequebatur gravis. Et ab hoc tempore motum fœtus percepit ægra, qui licet aliàs ſatis fuerit debilis, interdum tamen, & quidem eo ſemper tempore, quo ægræ imminebat Paroxyſmus, juſto vehementior ac inordinatior erat, ut fœtum primùm, pòſt matrem convelli, extra omne eſſet dubium. Svaſi uſum antepilepticorum & confortantium fœtum internum, ſed quia aſſumtis his frequentiores numeravit Convulſiones, omnem omninò uſum Medicamentorum internorum reſpuit ægra. Fateor, quod cùm me præſente vel tantillum pulveris marchionis aut balſami embryonis hauſerit, mox quoque Paroxyſmum inſtare è convulſivo fœtus motu præſenſerit. Cibi verò & potûs uſus moderatior non ita jam erat noxius. Unde me quoque ſvadente ſoli Naturæ ejusque Autori Deo Omnipotenti res commiſſa, imprimis cùm Paroxyſmi non adeò crebrò ægram infeſtarent, & iſta vegetior jam exiſtens, domeſticos labores ſatis commodè expediret: niſi quando convulſivâ fœtus agitatione, quæ à ſolito ejus motu plurimùm differebat, de inſtante ſibi Paroxyſmo præmonita, lectum repetere cogebatur. Sic miſera inter ſpem atque metum moleſtum trivit tempus, donec tandem die 31. Auguſti exoptata affulgeret partûs hora, quâ adhuc bis graviter convulſa, in ipſo Paroxyſmo poſteriori inſcia peperit filiolum egregium, Sacro Baptiſmatis fonte me ſponſore expiatum. Atque ab eo tempore nec mater, quam hactenus per 25. hebdomadas morbus Comitialis ſatis ſtrenuè exercuerat, nec filius, ſimiles ſenſère inſultus. Vivuntque ambo adhuc per DEI gratiam ſalvi atque incolumes.

[*Ex Litteris d. 8. Mart. 1672. Thorunio Vratislaviam ad Editores Ephemerid. miſſis.*]

Obſer-

Obſervatio CLXI.
D. GEORGII SEGERI
DE
CÆCITATE POST EPILEPSIAM IN PARTURIENTE.

CHr. H. Mercatoris primarii uxor, cùm per totum geſtationis tempus ſatis benè & bellè ſe habuiſſet, Anni agonizantis 1668. die 23. Decemb. nihil tale cogitans, frequentibus corripitur convulſionibus epilepticis. Vocor confeſtim à fratre ægræ affinitate mihi conjuncto, variaque antepileptica præſcribo. Sed vix diſcuſſo uno Paroxyſmo acceſſit alter, atque ita continuò ferè convulſa, enititur filiolam. Tandem ſuperatis poſt partum convulſionibus, atque lethargo has inſequente, ubi ad ſe rediit ægra, ignorans quid intereà contigerit, infantem recens natum ſibi porrectum primùm quidem ad ſe pertinere negavit, poſteà verò non tantùm perſuaſionibus, ſed ipſâ quoque alvi detumeſcentiâ victa, ſuum quidem eſſe partum cognovit, ſimul tamen viſum ſibi ſublatum eſſe conqueſta eſt. Obtulimus mox & alia objecta, ſed neque umbram illorum oculis, iisque ut ex inſpectione colligere licuit, nullo modo læſis, comprehendere potuit. Repentinâ hâc cœcitate non tantùm ipſa ægra ejusque maritus, ſed & amici adſiſtentes maximè percellebantur, quia cunctis in recenti adhuc memoriâ erat Matrona noſtrâs, poſt plurimos inſultus epilepticos eodem anno viſu omnimodè privata. Ingenuè fateor, quod & ego, ubi non tantùm citatum jam exemplum, ſed & illud, quod refert *Fabricius Hildanus* Obſ. Chir. Cent. 5. Obſ. 5. & aliàs cœcitatis è diverſis morbis curatis ortæ, atque ab autoribus annotatæ hiſtorias, probè perpendi, tale in animo meo formaverim Prognoſticon, quale ſimiles ſuppeditavére caſus. Ne tamen conceptum terrorem augerem, bono animo omnes eſſe juſſi, nebulasque iſtas ſudore largiori diſſipandas eſſe monui. Ægra deſiderio videndi fœtum, per tot menſes in Utero ſuo abſconditum, capta, omni conatu ſudorem provocat, licet nullo, ut tùm videbatur, emolumento. Donec tandem veſperi poſt horam octavam primùm quidem lumen candelæ accenſæ ſe videre edixit, & ſic dein pedetentim viſus priſtinam recuperârit aciem. Quâ adhuc DEO propitiante pollet.

[*Ex modò laudatis Litteris.*]

Obſervatio CLXII.

D. GEORGII SEGERI

DE

STRABISMO EX EPILEPSIA.

ANno 1670. ſub initium menſis Decembris, F.N. Mercatoris filiola ſexennis, antequam erumperent variolæ ſibi lethales, multoties convulſa, cùm ab ipſo ortu ſuo usque ad invaſionem morbi Comitialis oculos habuerit benè conſtitutos, poſt illum debellatum omnia objecta viſibilia retortis excepit oculis. Sic quoque memini, quod cùm Anno 1662. menſe Julii Francofurti ad Mœnum ſingularem meum amicum, Dn. G. F. Bibliopolam haud poſtremum inviſerem, atque mihi filiolus illius ac filiola ambo ſtrabones occurrerent: Hos quidem ſalvis ac rectè cernentibus oculis natos fuiſſe, aſt altero poſt nativitatem anno deteſtabili Paroxyſmo epileptico correptos Strabiſmum contraxiſſe, mœſti retulére parentes.

[*Ex iisdem modò dictis Litteris.*]

Obſervatio CLXIII.

D. GEORGII SEGERI

DE

LONGÆVITATE EXEMPLA.

CVm nuper avidis oculis Acta Regiæ Societatis Anglicæ Philoſophica à Sterpino Latinitate donata excuterem, atque Thomam Parre, cujus etiam *Cl. Bartholinus Hiſt. Anat. rar. Cent. 5. hiſt. 28. p. 47.* mentionem facit, ad 153. annum vitam ſuam protraxiſſe legerem; non tantùm in memoriam illorum Longævitatis exemplorum, quæ *Theod. Zvingerus Theatr. vitæ Hum. Volum. 17. Lib. 2. p. 2454. & ſeqv. Euſeb. Nierenberg. Hiſt. Nat. Lib. 8. c. 8. & 9. p. 156. Borellus Hiſt. Med. Phyſ. Cent. 2. Obſ. 39. p. 138. & Cent. 3. Obſ. 10. p. 202. Et Cl. Barthol. L. cit.* referunt;

referunt; ſed & eorum, quæ ipſus annotavi, redii. Iſta hìc breviter recenſere libet, quamvis numerus annorum centeſimum non ita multum ſuperet. Anno 1657. in Autumno Lunæburgi Variolæ Epidemiæ plurimis lethales, ſuſtulerunt quoque vetulam, annum ætatis 104. agentem, atque extra urbem in Noſocomio degentem. Anno 1659. die 1. Auguſti offendi in pago Limmerſchwül, duabus horis à Sancti Galli Fano in Helvetiâ diſſito, Senem adhuc dum cœlibem, centum & decem annos natum, quod etiam vicini confirmarunt. Anno 1670. circa Feſtum S. Michaëlis mortuus eſt hîc Thorunii Martinus Mückenſchmaltz, è Stargardiâ Pruſſus, Faber ærarius, ætatis annum decimum ſupra centeſimum numerans, & *26.* liberorum è duabus uxoribus genitor, qui omnium hujus Opificii Magiſtrorum Germanorum primus fuit in Pruſſiâ Regali. His addo Iohannem Ottele, Hohenſem Brabandum, Anno 1542. die 7. Sept. natum, ſenem vegetum adhuc, eloquentem, ac diverſarum lingvarum peritiſſimum, qui annum ætatis 115. agens, Anno Chriſti 1657. Noribergæ pro certo pretio videndum ſe exhibuit. In quo præter gravem ætatem notabilis quoque erat Barba prolixiſſima, quam alebat, quinque quadrantes ulnæ Brabandicæ longitudine ſuâ æquans; cùm tamen totus ille homo duas ulnas Brabandicas cum ſeſquiquadrante non excederet. Fidem faciet adjacens illius imago.

[*Ex præfatis Litteris.*]

Obſervatio CLXIV.

D. GEORGII SEGERI

DE

VAGITU UTERINO.

INfantium, futuræ ſuæ vitæ miſeriam in ipſis jam clauſtris maternis deplorantium, exempla plurima tradit magnus meus olim Præceptor *Thomas Bartholinus Hiſt. Anat. rar. Cent.* 1. *hiſt.* 1. ubi hujusmodi vagituum cauſas naturales proponit, & ſimul ſuperſtitioſum terrorem, quem vulgus vano augurio concipere ſolet, prudenter diſcutit, eruditiſſimumque diſcurſum ſuum ſequentibus concludit verbis: *Fruſtrà ſunt ſuperſtitioſi quidam, qui ex vagitu hoc naturali Reipublicæ malè ominantur. Non vagitus, ſed peſſimi mortalium mores, & Divorum contemtus, Reſpublicas evertunt.*

Vagien-

Vagientes & ſibi & matri & Reipublicæ ſubinde felicia portendunt : Sibi, quia robur indicat, & perfectas ad partum accelerandum partes, doloresque judicandos. Matrem bonæ ſpei eſſe plenam jubet vagitus, vivere fœtum, & ad promovendum partum ſic ſatis eſſe validum. Reipublicæ & Principi fauſta eſt acclamatio. Sic ille vagiens apud Livium IO triumfale cecinisse fertur. Quòd ſi ſiniſtro augurio auditi nonnunquam ſint vagitus, caſui potiùs adſcribendum, quàm conſilio Naturæ. Emendentur in melius mores, me ſponſore, nulli vagitus nocebunt. Hæc Bartholinus. Quo Sponſore & ego quoque, nec patriæ, nec parentibus, nec ipſi fœtui, ante hos quinque dies, nimirùm die 4. Martii Anni currentis 1672. hîc Thorunii feliciter & omnibus numeris abſolutè nato, nihil ſiniſtri ominabor, licet puer iſte nativitatis ſuæ tempus; præterlapſo nuper menſe Januario ter, & quidem tribus diverſis diebus, inſolito vagitu præverterit. De veritate autem hiſtoriæ non eſt quòd dubitetur. Neque enim Parentum ea eſt conditio, ut ſimilibus figmentis aut quæſtum aut famam quærere neceſſum habeant. Ipſi verò Naturæ gratias, quas poſſum, habeo maximas, quòd ſimilibus exemplis *Hippocratis* ſententiam, quâ embryonem in utero ore quoque alimentum haurire ſtatuit, confirmare, atque quæ olim ego in gratiam Divini Senis *Baſileæ Anno* 1660. *in Diſſertatione meâ de Nutritione Fœtus humani in Utero* typographicis commiſi literis, veritati congrua eſſe, probare velit.

[*Ex antè laudatis Litteris.*]

Obſervatio CLXV.

D. MELCHIORIS FRIBE

DE

PARTU MONSTROSO BICIPITI.

MOnſtra generari non eſt novum. Experientia approbat, quod tùm Autores varii, tùm etiam Ephemerides Collegii Curioſorum evincunt. Hiſce adnumerandum Monſtrum, in Pago Gröden ſub Præfecturâ Haynenſi, natum. Anno 1658. d. 13. Novembr. horâ ſeptimâ veſpertinâ Martha, Uxor Hanſen Jahns / Ruſtici, puellam vivam bicipitem, duobus brachiis & pedibus peperit, cui erant duo diſtincta pectora, cordaque duo, quod adſtantes ex pulſatione cordium in utro-

AD OBS

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

AD OBSERV. CLXVI.

in utroque pectore manifeſta & palpabili judicarunt, proque vero, dicti Pagi Prætor, Henricus Glaſewaldt d. 2. Martii anni currentis 1672. mihi retulit. In poſteriore parte prodibat excreſcentia, non rectà in altum diducta, uti effigies monſtrat, ſed ad latus vergens, ac ſi caput alterum brachio hoc mutilato & monſtroſo excipere vellet. Ne de rei veritate quis dubitet, effigies duplex quoad anteriorem & poſteriorem aſpectum, unà cum Paſtoris loci, qui adhuc in vivis, proprio atteſtato, incluſa habetur.

[*In Litteris ad DD. Collectores Ephem. d. 10. Mart. Anno 1672. datis.*]

Obſervatio CLXVI.

D. MELCHIORIS FRIBE

DE

CHAMOMILLA RARA.

OCulis curioſis communicatur raræ magnitudinis, multisque floribus majoribus & minoribus adornata Chamomilla, Anno 1643. d. 14. Junii in agro propè Pagum Neudorff, dimidium milliare ab Hayna, ſub Dominio Nobiliſſimorum Dominorum à Schleinitz reperta, ad vivum à Pictore Schillingio depicta, & mihi communicata, cujus effigies in ædibus Dominorum à Schleinitz reſervatur. Hanc, ut rarum quid, hiſce litteris incluſam mitto.

[*Ex iisdem Litteris.*]

Obſervatio CLXVII.

D. JOHANNIS JACOBI VVEPFERI DE

ARIETE HERMAPHRODITO.

ARies annicularis S. Blaſii in Sylvâ Hercyniâ, Anno 1671. d. 12. Sept. beneficio Reverendiſſimi Domini Oddonis Abbatis ejusdem Monaſterii optimè meriti, Patroni & Fautoris rerum Medicarum & earum, quæ ad augmentum Scientiarum pertinent, non ultimi, cultro Anatomico ſubjiciendus obtigit. Cornutus erat, ac cætera ſe maſculum oſtentabat, at in hypogaſtrio prorſùs fœmellam mentiebatur: nam Veretrum non ad umbilicum protendebatur, nec tactu ab Oſſe pubis ad umbilicum inveniebatur; teſticuli non includebantur ſcroto, nec propendebant: uberibusque amplis cum papillis inſignibus præditus erat. Sub imo Uberum tangebantur utrinque duo corpuſcula globoſa ſub cute mobilia, ac pubis oſſi medio incumbebat corpus inæquale, durum, ſub cute occultatum. Sub Oſſe pubis apparuit rima, eo loco, ubi aliàs ſinus pudoris conſpicitur, ex quâ, ſupernè corpore inæquali preſſo, prodiit caro in conum formata, teres, albicans, imperforata, craſſitie & longitudine ferè articuli digiti parvi dimidii, quæ membranâ nerveâ ceu præputio tegebatur, eique ad latera infernè corpuſcula alba rotunda, lororum inſtar gracilium, appenſa erant, & ſubtus frænulum conſpiciebatur: ſimilis erat Clitoridi, at paulò craſſior & longior. Sub hâc carne, Clitoridem quaſi referente, aliud foramen apparuit, in ambitu rubicundum, parvum digitum admittens, quod à ſuperiori, in quo Clitoris putatitia abſcondebatur, membranâ rubicundâ, ceu ſepimento, diſtingvebatur. Remotâ pelle in hypogaſtrio protinùs teſticuli maſculi prodierunt, & corpus inæquale durum, in orbem convolutum à ſuperfluis ipſumque coërcentibus membranis & fibris liberatum apparuit eſſe Penem in has anguſtias redactum, mirèque contortum & in orbem contractum, non ſecus ac angues videntur ſe in globum quaſi volvere, ut ſe immunes contra ictus præſtent. Penis in hunc acervum coarctatus fuit à vinculo quodam membraneo robuſto nerveo & brevi, ab Oſſe pubis enato: ipſeque conſvetis locis duobus

bus principiis admodùm nerveis ex eodem Oſſe oriebatur: longus erat octo digitos, craſſitie parvi digiti; compoſitus ex membranâ valdè nerveâ & duobus corporibus fungoſis & nervoſis, & glande duos digitos longâ, ex quâ ad latera pendebant corpuſcula alba teretia, & præputio nerveo, præter velamen cutaneum, eoque laxo tegebatur. Nullibi ipſi Urethra attendebatur, unde prorſùs imperforatus ad extremum perſtitit: nam propter vinculum validum & nimis breve ſe ad umbilicum exporrigere nequiit, nec propterea urethra imæ ejus parti ſe applicare valuit. His foris perluſtratis, præſente Exc. D. D. *Joh. Jacobo Benzio*, Physico Lauffenburgenſi, Monaſterii Medico mecum Ordinario & Collegâ gratiſſimo, abdomen aperui: intus ne veſtigium uteri, nec quicquam fœminini apparuit. Vaſa præparantia, venæ ſc. & arteriæ, in corpus pyramidale redacta & mirè intricata, ritè verſus teſticulos deſcendebant per vaginam, cui muſculi cremaſteres adhærebant, ac illa diſciſſa teſticulis utrinque inſeri videbantur. Teſticuli erant verè maſculi, magnitudine & figurâ illis prorſùs ſimiles, qui in aliis arietibus hujus ætatis obſervantur: præditi erant Epididymis & Paraſtatis, atque ab illis vaſa deferentia primùm anfractuoſa, poſteà rectiora & gracilia aliquo usque ſurſum scandebant, hinc deorſum obliquè verſus poſticam veſicæ partem tendebant. Poſt veſicam ambo vaſa deferentia craſſiora evadebant, adeò ut ibidem quadruplo ampliora & pennam anſerinam mole æquarint: Compoſita erant ex duabus tunicis, quarum externa erat nervea, denſa & fibris rectis prædita, interna verò mollior laxè externæ connexa, mobilis & plicatilis, adeò ut ſtylo ſurſùm adacto valvulæ quaſi transverſæ ſurgerent, ejusque liberum aſcenſum aliquantulum impedirent, deſcenſum verò ſtyli nequaquam remorarentur: Vaſa hæc duorum digitorum longitudine circiter ita dilatata, antequam urethræ inſerebantur, ruſùs gracileſcebant, ac conjuncta prope inſertionem non tamen uniebantur, ſed utrumque propriam cavitatem mediocris ſtyli capacem ſervabant. Hinc inteſtinum rectum, veſicam, cum urethrâ, teſticulis, vaſis deferentibus, veſiculis ſeminariis iisque his connexis ex pelvi exemi. Inter veſicam & inteſtinum rectum occurrit hydatis inſignis, pyri mediocris magnitudine, ad uncias duas aquæ limpidiſſimæ continens, aliaque minor, quæ inter vaſa ejaculatoria ſita erat; Lanio vocabat Smeltzblattern / ceu colliquationis effectus, nam oves hiſce abundantes macilentiores dicebat. Ablato inteſtino recto veſiculas ſeminarias dictas ſeparavi: locatæ

 erant,

erant ad latera colli veſicæ ac à vaſis deferentibus extrorſum magis deflectebant: longæ erant ad unciam unam cum dimidiâ, circiter dimidium pollicem latæ, vix pennæ anſerinæ craſſitie; erant ſubrubræ, duriuſculæ & potiùs corpus ex minutis glandulis conglomeratum, quàm veſiculæ, videbantur: non procul ab inſertione vaſis deferentibus connectebantur, ita tamen, ut facili negotio ab his vaſis illas ſeparare potuerim: plurimis vaſis capillaribus exornabantur: ductus quidem portionem in illis reperi, ſed ob molem totius hujus corporis glanduloſi exiguam non potui integri compos fieri. Veſicam ſecundum longitudinem ſupernè ejuſque collum ad extremitatem urethræ diſcidi. Veſica vacua digiti parvi craſſitie ferè erat: ejus tunica interna valdè rugoſa & anfractuoſa ac mobilis, ut mirum non ſit in illam impingi Cathetere, nec calculum veſicæ vacuæ tangi poſſe. Collum gracile erat, nerveum, intus fibris rectis præditum; longum pollicem unum circiter: ſub ejus fine in principio urethræ monticulus apparuit, in cujus parte decliviore quatuor oſcula hiabant, duo ſc. vaſorum deferentium, quorum cuilibet proprium oſculum ſtylo in cavitatem ampliorem ad monticulum intruſo conceſſum fuiſſe apertè videre potui, & neutiquam ad veſiculas ſeminarias deflectere certò experiri valui, cùm ſtylus rectà extrorſùm vergeret, & in toto ductu ad extremum oſculum nullus hiatus in ductum veſicularum appareret. Propter obliquam quatuor ductuum inſertionem à monticulo nec ad vaſa deferentia, nec ad veſiculas ſeminarias per oſcula ductus ſtylo ſubire potui. Urethra à monticulo ad extremitatem duabus unciis longior erat, ampla admodùm & quadruplo capacior collo veſicæ, intus rubra & vaſis capillaribus mirè variegata: foris circumdabatur muſculus fibris circularibus carneis & in parte poſticâ magis membraneis præditus, conſtrictioni & propulſioni validæ inſerviturus.

SCHOLIA.

I. De variis Hermaphroditorum ſpeciebus & cauſis multa cumulare non hujus loci eſt: cui volupe eſt, de his imprimis, plura noſſe, conſulſat Cl. *Caſpari Bauhini* Librum de Hermaphroditis peculiariter conſcriptum. Subnectam verò illa ſolùm, quæ ad hanc hiſtoriam declarandam & aberrantem Naturam in hoc ariete propalandam pertinebunt,

quæ

quæ fortè in quibusdam rem Medicam illuſtrabunt, atque artem facientibus non inutilia erunt. Hujus igitur rei causâ Brutorum Organa genitalia maſculina aliquot hactenus, cùm hoc ſemeſtri ſpatio humanum cadaver nullum oblatum fuiſſet, quâ potui diligentiâ ſecui. Id à Medici dignitate alienum eſſe, ob multa nomina, neutiquam exiſtimo; in Brutorum enim Anatome non minùs, quàm in humanorum cadaverum ſectione occurſabunt plurima, quæ nos in admirationem inexplicabilis Sapientiæ, Bonitatis & Omnipotentiæ Divinæ rapient; indubium partium uſum tandem revelabunt, morborum ſedes & cauſas ſæpè prodent, ac quia cadaverum humanorum apertionem rariſſimè per plerorumque moroſitatem & ſuperſtitionem obtinere quimus, nos, qui hæc ſtudia non averſamur, promtiores & accuratiores reddent ad indagandum abdita, ſi qua fortè occaſio id peragendi offeratur, etiam in hominibus. Anatomen hanc, quam Exc. D. *Willis* Cerebri & Nerv. Anat. c. 1. Comparatam vocat, ipſe aliique ejus conterranei horumque in aliis Regionibus ſequaces laudabiliter & cum magno Reip. Medicæ incremento jam ab aliquot annis exercuerunt, & curioſis veritatis cultoribus ad imitandum calcar addiderunt, unde multa in apricum de viſcerum, etiam de Partium Genitalium ſtructurâ, venerunt, quæ longâ nocte ſepulta jacebant.

II. Organa hæc Maſcula facili negotio & ſine magno ſumtuum impendio à Laniis impetrari poſſunt, eaque ſatis integra & huic contemplationi ſufficientia: videlicet, jubeantur inteſtinum rectum duorum palmorum longitudine, veſicam & veretrum, omnia cohærentia & integra, incipiendo à ſummitate pelvis, pergendo ad radices penis exſcindere: vel inciſo proceſſu peritonæi teſticuli cum vaſis deferentibus & præparantibus ſurſùm adigantur: Vaſa præparantia priùs ligata, ut vaſa lymphatica conſpiciantur, amputentur: Anterius veſica ad radicem penis, & poſterius Inteſtinum rectum totum ſeparentur; tandem veretrum, ubi oſſi pubis adnaſcitur, abſcindatur, ac omnia adhuc connexa & confuſa extrahantur. Dum omnia adhuc confuſa ſunt, non inutile Practico Medico erit, harum partium conjunctionem expendere: nam etiam in exemptis his organis apparebit, quâ ratione vicinas præter exſpectationem in conſenſum rapere poſſint, ac illarum actiones abolere, quamvis nullo palpabili morbo affectæ credantur. Ante aliquot annos cum Lithotomo noſtro D. *Joh. Georgio Cronero* vinitoris cujusdam uxorem inviſi, quæ omnimodâ alvi ſuppreſſione & Iſchuriâ ægrotavit: Urina diu Cathetere proliciendafuit, ac Clyſteribus fæces educebantur. Veſica omnis morbi expers

erat: calculum reperire nequivimus, ſæpiùs iterato tentamine: nec quicquam labis circa Renes, Ureteres, Urethram aut Veſicam deprehendere potuimus. At inter inteſtinum rectum & vaginam abſceſſus latebat, ovi anſerini magnitudine, qui, quamvis vaginæ tunica veſicæ proxima illibata eſſet, nihilominùs ob fibrarum continuitatem cum veſica, mictionem abolere valuit: atque inde nobis conſtitit non ſolùm inter vaginam uteri & inteſtinum rectum abſceſſum fieri, ſed quoque veſicam in conſenſum trahere poſſe. Abſceſſu rupto, pureque in rectum inteſtinum effuſo, alvi beneficium mox obtinuit, ac veſica liberè urinam propulit, atque ulcere deterſo & conſolidato poſteà ſana vixit, & rurſùs liberos peperit citra impedimentum. Deinde inteſtinum rectum ſeparetur, cæteris partibus continuis relictis, quarum officium & uſus ut penitiùs conſtet, à pingvedine, membranis, fibris, aliisque mundandæ ſunt. Nullus dubito illum, quem hujus laboris non pœnituerit, longè plus commodi inde capturum, quàm etiam ex accuratiſſimis Iconibus; nam quilibet facilè deprehendet, nunquam omnia, etiam ſcitu neceſſaria ita pingi aut cælo exprimi poſſe, quin multa obumbrentur.

III. Hac methodo, poſt arietem hermaphroditum, exploravi Organa genitalia Arietis, trium taurorum, duorum boum, Apri domeſtici integri, unius nuper, alterius pridem caſtrati, canis & leporis: quid in his obſervarim, referre fortè non ingratum erit, & ex Anatomiâ comparatâ fructum aliquem colligere licebit. In Ariete plusquam anniculo vaſa deferentia à paraſtatis abſciſſa gracilia, vix pennâ columbinâ majora, nervea & quaſi ſolida perſtiterunt usque ad poſticam veſicæ partem, ubi dilatari incipiunt: dilatata æquabant amplitudine pennam anſerinam; eorum tunica externa denſa, craſſa & nervoſa fuit; interna verò rugoſa mobilis ſtylum ſurſum adactum impediens, deorſum truſum neutiquam: ubi ampla ſunt, cavitatem obtinebant, ſtylum majorem facilè admittentem: intus cavitas flaveſcebat, foris albis his vaſis manentibus; continebant liquorem lacteum. Antequam urethræ inſerebantur iterùm gracileſcebant, & proximè jungebantur, ita tamen, ut illæſa ſeparari potuerint. Veſiculæ ſeminales corpus erant ex glandulis plurimis iisque flavis conglomeratum, longum unciam cum dimidiâ, latum unciam, craſſum unciam dimidiam; præditum fuit multis vaſis capillaribus; ſitum inter veſicam & inteſtinum rectum, ad latera vaſorum ejaculatoriorum habuerunt, ita ut extrorſum verſus inteſtinum ultra veſicæ extrema prominuerint. Glandulæ non proximè & immediatè urethram attingebant, ſed inter corpus glanduloſum &

ure-

urethram intercedebat ductus ſemiuncialis, qui ſub imâ glanduloſi corporis parte inceſſit, ac ad extremum ejus exporrectus fuit: in illum plurimi muſculi deſinebant, tot ſc. quot glandulæ, ex quibus corpus hoc compoſitum erat. Ductus continebat liquorem aqueum minùs turbidum & magis fluidum, quàm vaſorum deferentium fuerat. Veſica urinaria vacua vix nucem juglandem ſuperavit: ejus collum gracile, nerveum, cui ad inſertionem vaſorum deferentium nullus muſculus circumjectus erat. Veſicam in ſupernâ parte incidi ac vulnus continuavi in parte ſupernâ ad penem uſque. In veſicâ deprehendi urachum unciæ longitudine cavum, ſupernè cicatrice occluſum: interna Veſicæ tunica valdè rugoſa erat: collum vix pennâ gallinaceâ amplius, ad monticulum non excedebat unciam; Monticulus vix dimidium piſum altus erat in principio urethræ rubræ, in cujus parte decliviore quatuor oſcula erant, duo vaſorum deferentium & duo veſicularum, ſeu potiùs glandularum ſeminalium: foris ſtylo in vaſa deferentia ob inſertionem obliquam & oſculorum anguſtiam penetrare nequii, et facilè in ductum glandularum utrinque, quia potentiora erant: itaque ſtylum indidi vulneri vaſorum deferentium, ubi ampliora, ac ipſum ſine vi per oſcula ſub monticulo transmittere potui: hinc ductum ab oſtio ſub monticulo ad corpus glanduloſum diſcidi, ac manifeſtiſſimè vidi, vaſa deferentia integra ad extremum oſculum permanere, nullibi in ductum glandularum ſeminalium hiare, & nihil prorſùs liquoris ſuppeditare, quin potiùs ſuum liquorem in urethram rubram effundere: itidem ductus glandulares nihil vaſis deferentibus ſuggerere, cùm ipſi patuerint amplo ſatis oſtio in urethram rubram.

Oſcula media pertinebant ad vaſa deferentia; externa ad Ductus. A fine colli veſicæ anguſtioris & principio monticuli urethra dilatabatur, & quadruplo amplior collo fiebat, ac hanc amplitudinem ſervabat, usque dum illa peni affigebatur, intus rubra, capillis ſangviferis pulchrè exornata & variegata erat, ſemper humida, quamvis à nullâ aliunde adveniente humiditate irrorebatur, & modò à linteo deterſa protinus iterùm madefiebat liquore, ex poris tunicæ ipſius internæ tranſudante. Hanc liceat urethram rubram amplam in poſterum ejusque finem Iſthmum appellare. Urethra hæc rubra circumdabatur muſculo carnoſo valido, fibris circularibus prædito, quæ in poſticâ parte membraneæ magis, quàm carnoſæ evadebant: Ejus parti imæ prope Iſthmum foris incumbebant duæ glandulæ rotundæ pulpoſæ magnitudine pruni ſylveſtris; tegebantur partim

muſcu-

muſculo membraneo, partim muſculis inferno peni attenſis: has poſtmodùm Proſtatas, ex taurorum ſectione, didici.

Intus in fine urethræ hujus rubræ valvulam Sigmoidem inſignem foràs ſpectantem in imâ ejus parte inveni, rubram, validam, aſcenſum Styli & Catheteris fortiter impediente, niſi retractum & antrorſum ſublatum verſus veſicam adigerem; è contra monticulum Catheterem planè non remorari iterato tentamine expertus ſum: in hoc ariete, quod rarò in alio animali contigit, aliam valvulam tribus unciis ab Iſthmo diſtantem, reperii. Penis palmos quatuor longus erat, craſſitie parvi digiti: glans unciæ longitudine rubebat, hinc attenuabatur quaſi in lorum rotundum album craſſitie pennæ columbinæ in extremitate, longitudine unciarum duarum Penis oriebatur, ab oſſe pubis duobus principiis valdè nervoſis, quæ diſtincta aliquousque procedebant, quibus unitis affigebatur urethra, ac medium lorum perforabat. Subſtantia ejus interna fibris mirè intertexta erat, atque cavernulæ ſangvine implebantur. Ab oſſis ſacri parte interna nervi oriundi ac in funiculum pennâ anſerinâ ampliorem colligati, poſtquam inteſtino recto ſurculos impertierunt, ad latera penis incedebant, qui cum membranâ ipſos involvente planè in membranam dilatabantur, penem prope glandem involventem. Urethra peni attenſa minùs rubra erat, ſed tamen non prorſùs albicans, verùm capillaribus vaſis ſangviferis dotata abundè. Glans tegebatur præputio membraneo, alioque pelliceo. Penis circa exortum ferè duorum palmorum longitudine flexuoſus erat, & intortus inſtar literæ S. majoris, idque beneficio membranæ nerveæ validæ, ob quam in rectitudinem extendi nequiit. Ad latera penis prope exortum utrinque duo validi muſculi inſerebantur, & duo alii palmares, craſſi, fibris rectis præditi, imæ ejus parti, ubi urethra anguſtior cum ipſo coaleſcebat, accumbentes. Ex his patet, præcipuam aberrationis culpam, in Ariete Hermaphrodito, Membranæ penem flexuoſum reddenti, imputandam eſſe, quæ quia contractior erat, ejus extenſionem prohibuit; & hanc ob cauſam urethra anguſtior defecit, glans non perforabatur, deerant muſculi laterales & ſuccubi; noluitque Natura fruſtrà laborem impendere productioni illarum partium, quæ veretri extenſionem juvaſſent, quod muſculis adſcribitur, aut prolongationi urethræ inutili, quam via breviori excernendam commodius rata erat: Cæteras verò genitales partes abſolvit, quia hoc Hermaphroditorum genus, in hoc organorum generantium defectu, nihilominùs in venerem ruit. Reliquorum brutorum organa generationi dicata enarrare pergam, utpote quæ ad horum explicationem ſymbolum

ſuum

ſuum conferent. In tribus *Tauris* vaſa deferentia à Paraſtatis ad veſicæ partem poſticam gracilia & vix pennâ gallinaceâ crasſiora, dura & nervea inveni; primo intuitu vix cava videbantur, at illis preſſis, exſudavit humor lacteus, foraminulumque patuit capax capituli acus minoris; poſt veſicam jungebantur membranâ tenui, è cujus medio pendebat glandula parva globoſa, magnitudine acini uvæ. Poſt veſicam vaſa hæc craſſiora reperi, ſc. magnitudine parvi digiti aut pennæ olorinæ, duabus tunicis prædita erant, externa nervea robuſta & firma & interna laxa mobili & inæquali, quaſi circulis nerveis, ceu valvulis prædita, quæ ſtyli aſcenſum remorabantur, deſcenſum verò citra impedimentum permittebant: illorum cavitas inſignis in omnibus fuit, capacior pennâ anſerinâ: in duobus continuit liquorem lacteum turbidum: in uno cujus genitalia frigore concreta & aquâ calidâ emolliebantur, poſtero die contentum humorem flavum itidem turbidum deprehendi. Vaſa hæc in uno tauro ad duos palmos ſecundum longitudinem, in aliis ad uncias ſeptem ita dilatata perrexiſſe vidi, poſteà ante inſertionem rurſùs gracileſcebant, arctèque juncta, ſed non in unum ductum communem coaleſcentia unciæ longitudine procedebant, ac quodlibet illorum proprio oſculo in principium urethræ rubræ hiabat. In vaſis his gracilioribus rurſùm redditis obſervavi fibras rectas. Veſicæ ſeminales in tribus iſtis tauris videbantur potiùs corpus ex multis glandulis conglomeratum: nam corpuſcula, ex quibus componebatur, quamvis cava eſſent, nihilominùs ſubſtantiâ firmiore & pulpoſa conſtabant, nullo modo membranea. Harum glandularum quædam rotundæ, quædam compreſſæ; magnitudine acini uvæ, quædam etiam minores; in uno taurorum vidi quasdam nucis moſcatæ magnitudine: quælibet glandularum accuratiore examine conſpiciebatur ex aliis minutioribus glandulis compacta: Colore flavæ: inter illarum hiatus & per ſuperficiem vaſa capillaria minutisſima ſpargebantur. Omnes glandulæ in unum corpus à membranâ tenui & facilè ſolubili compingebantur, quod in uno palmo longius, in alio uncias quinque longum; in duobus uncias duas latum, in tertio unciam cum dimidiâ latum; in omnibus ubi crasſiſſimum, unciam craſſum inveni. Corpus hoc glanduloſum ſitum eſt inter collum veſicæ & inteſtinum rectum magis extrorſum vergens, quàm vaſa deferentia. Inter veſicam, vaſa ejaculatoria & hoc corpus in omnibus tribus inſignem plexum vaſorum ſangviferorum reperi, qui ramos non ſolùm ad glandulas iſtas, ſed etiam vicinas partes mittebat. Quodlibet horum corporum glanduloſorum inſigni ductu præditum erat; ductui pancreatis, quem in uno

Qq horum

horum taurorum & in duobus bobus hoc ipſo tempore ſcrutabar, non abſimilis. Ab inſertionis loco, ſc. à principio urethræ rubræ ad corpus glandulosſum unciæ longitudine nudus fuerat, nec glandulis veſtiebatur, & haud difficulter à vaſe deferente vicino integer ſeparari poterat; ejus tunica denſa & ſatis craſſa fibris rectis prædita videbatur, pennæ anſerinæ amplitudinem æquans, imò in uno taurorum ſuperans: ubi glandulis operiri cœpit, ejus tunica admodùm tenuis evadebat: atque hanc conſiſtentiam ad finem ſuum retinuit: nam ductus iſte ſecundum longitudinem totius corporis glanduloſi ad extremum ejus apicem ferè exporrigebatur; intus plura foraminula oblonga per ductum totum viſebantur, quæ oſcula plurium radicum hujus ductus fuerant: quælibet enim glandula, quarum in uno taurorum triginta obiter numeravi, ductulum obtinuit, qui in glandulâ majore in minores dirimebatur: hos glandularum ductulos lubentiùs radices, quàm ramulos aut ſurculos ductûs communis appellarem, quia manifeſtè cognoſcere potui, ductulos iſtos laterales ipſasque glandulas, quibus implantati ſunt, nihil prorſùs à communi ductu accipere: nam inſertio ductulorum in communem ductum erat obliqua & ſimilis ureterum in veſicam implantationi, unde ſtylo ſurſùm truſo ſæpiùs impingebam, nec illum citra obſtaculum ad extremum, quamvis ductus communis amplus eſſet, adigere potui: inſuper oſcula plura ex his manifeſtè conveniebant, & tantum non claudebantur ſtylo ab extremitate verſus inſertionem ductus communis transmiſſo; denique preſſis glandulis liquor copiosè ex his radiculis in ductum communem profluebat. Ductui communi ubi nudus erat, vulnus inflixi, ac pennâ anſerinâ inditâ, ipſum inflavi, unde omnes glandulæ intumuerunt, quod indicio fuit aërem è ductu communi radices & glandulas hâc vi adhibitâ ſubire, quia communi ductu à ſpiritu diſtento oſcula magis hiabant; at liquorem ordinario naturæ motu ſubintrare, ut credam, prohibet oſculorum conformatio. Tùm glandulæ, quæ præter ductulos in minores alios diremptos nullam aliam cavitatem viſibilem continent, tùm ductus communes continebant liquorem turbidiuſculum, multò copioſiorem & aquoſiorem ſeu fluidiorem, quàm vaſa deferentia. Spectatoribus ac aliquando in labore ſociis Clariſſimis & Excellentiſſimis Dom. D. *Henrico Screta à Zavorziz* & Domino D. *Johanne Ottio* ambobus liberè philoſophantibus, nullique ſectæ addictis & principiorum Charteſianorum gnariſſimis, inquiſivi tùm in his tauris, tùm in bobus, num vaſa deferentia liquorem ſuum transmitterent ad corpus hoc glanduloſum, quod vices veſicularum ſeminalium alias explere

plere deberet? Verùm nullo modo id nobis veriſimile reddi poterat; nam corporis glanduloſi ductus & vaſorum deferentium gracileſcentes canales, quilibet proprio oſculo in decliviore parte monticuli in principio urethræ rubræ patebant, adeò ut quatuor diverſa oſcula haud difficulter inveniri potuerint, ſc. duo vaſorum deferentium (quæ quidem ægriùs infernè ſub monticulo ſtylum admittunt, utpote anguſtiora, supernè autem vulneratis vaſis deferentibus facilè deſcenſum & exitum ſtylo concedunt) & duo ductuum corporum glanduloſorum, quæ faciliùs, utpotè ampliora ſtylo penetrare licet. Deinde ductus corporis glanduloſi integros ad inſertionem à vaſis deferentibus ſeparare potui, nec, liquore ſupernè per vas deferens Syringa injecto, quicquam ad latera erupit, ſed omnis per oſculum ſub monticulo emanavit. Denique inciſo ductu corporis glanduloſi ſecundum longitudinem ad urethram rubram & ſtylo vaſi deferenti indito manifeſtè vidimus vas deferens ad extremum ſuum oſculum integrum permanere, & pariete quaſi intergerino ſatis denſo à ductu corporis glanduloſi diſtingvi, ac liquorem ſuum potiùs in cavum urethræ profuſurum, quàm in ductum transmiſſurum, eoque minùs, quia oſculum ductus verſus oſculum vaſis deferentis connivebat, & tantum non claudebatur proſiliente liquore ex vaſe deferente in urethram rubram. Hæc ampliùs confirmabat humorum diverſitas, nam in vaſis deferentibus craſſior, & magis lacteus, in ductu corporis glanduloſi fluidior & ſeroſior cernebatur. Non autem aliunde humorem ductûs, quàm à glandulis petendum tantum non demonſtrabant vaſa capillaria copioſè glandulas veſtientia & inter illarum hiatus ſerpentia, cùm pauciora ſoli nutritioni & vitæ ſuffeciſſent, nec tot Natura ſuppeditaſſet, niſi & ipſæ liquoris productioni inſervire debuiſſent. Veſicæ urinariæ inflatæ aut urina repleta, tunica, ut omnibus notiſſimum, attenuatur admodùm, & in inſignem amplitudinem diſtenditur: in uno taurorum urinâ prorſùs vacuam contemplabar, d. 13. Oct. 1671. magnitudine non multùm ovum gallinaceum ſuperabat: à peritonæi quadruplicatura & exteriore membrana mundata valdè rugoſa foris erat; in parte ejus inferiore apparuerunt fibræ transverſæ pennæ anſerinæ craſſitie verſus urachum obliquæ, quædam rectæ; ſupernè deſinebant in lineam albam, ut & in parte poſticâ, quæ foris per medium veſicæ incedebat. Per medium diviſa ſupernè unciam ferè craſſa erat, inferiùs verſus collum gracilior. Intus admodùm rugoſa fuerat & anfractuoſa; gyri ſimiles vermibus, quos circuli ſubnigri circumdabant: rugæ hæ conſperſæ erant plurimis lapillis ſeminis milii magnitudine, fuſcis. Interna tunica utcunque laxa erat, nihilomi-

hilominùs mediæ alicubi fibris pertinaciter accreverat; quæ rugarum cauſæ videbantur: hac ablata in media ſpectabantur fibræ obliquè deſcendentes & rectæ & ſub illis extrorſum transverſæ aliæque anomalæ variæ intertextæ, adeò ut prorſùs admirabilis fibrarum veſicæ magnitudo & textura appareret. In his tauris & poſtmodùm in bobus urachum unciâ longiorem cavum & ſtylum majorem admittentem atq; in extremitate umbilicum verſus cicatrice tenui obliteratum reperi: ubi in veſicam patuit, in ambitu oſculi rugoſus & ſulcis ſuperficiariis præditus erat. Ureterum oſcula conniventia proximè collum & vicina admodùm reperi, quæ limbo illorum apice cultri in altum ſublato, haud difficulter ſtylo penetrare potui. Collum veſicæ non procul ab ureterum oſtiis incipiens, ad urethræ rubræ principium duas uncias longum in duobus tauris, in uno adhuc longius erat, nerveum, denſum, non craſſius, quàm tertia pars unciæ eſt, intus glabrum & fibris rectis præditum: foris id nullus muſculus ambiebat: cavitas ejus pennâ olorinâ non amplior fuerat. Sub fine colli veſicæ, in principio urethræ rubræ, apparuit monticulus rubicundus, in cujus decliviore parte reperiebantur quatuor oſcula, ſc. vaſorum duorum deferentium & ductuum corporum glanduloſorum, de quibus in paulò prægreſſis. Monticulus iſte glaber fuit atque altitudo ejus aliquantulum obliqua, unde ſtylum ſurſum adactum non impedivit & citra obſtaculum cathetere in veſicam penetrare potui. Urethra rubra circa monticulum incipiens, ac in ipſo Iſthmo deſinens, longa erat in uno tauro ultra palmum, in aliis ultra ſex uncias: Ipſam foris ambiebat muſculus fibris circularibus præditus, ferè dimidiam unciam anterius & ad latera craſſus, qui in poſticâ urethræ rubræ parte in tendinem membraneum nervoſum attenuabatur: intus fuit lævis, vaſis capillaribus mirè variegata & rubicundior reliquæ urethræ ab Iſthmo usque ad glandem abeuntis; per tunicam ejus internam translucebant corpuſcula parva flaveſcentia: utcunque ſæpiùs urethram hanc intus linteis detergebam, protinùs tamen iterùm uda fiebat, quamvis à nullo humore è veſicâ, aut vaſis deferentibus, aut ductibus vaſorum glanduloſorum madefieret: membranâ intus urethram rubram veſtiente ſenſim ſeparata, deprehendi ſub illâ plurimas glandulas minutas miliares, & in parte altiore duas piſi magnitudine, globoſas ſub muſculo urethram rubram ambiente occultatas: à minutis his glandulis credidi urethram irrorari: cui verò uſui majores inſervierint, deprehendere nequii, cùm preſſæ nihil liquoris in urethram ſtillarint. Urethra rubra quadruplo amplior erat collo veſicæ & reliquæ urethræ, quæ peni attenditur, atque in tribus his tauris

& in

& in bobus facilè pollicem admiſit. Urethra rubra ſupernè ſecundum longitudinem, cum portione penis & urethræ anguſtioris, forfice diſciſſa, in ipſo Iſthmo occurrit valvula inſignis ſigmoides intus foràs ſpectans craſſa, membranea, rubra, quæ verò impediebat ſtylum & catheterem verſus veſicam adactum. In quodam horum taurorum & in bove aliam inveni in urethrâ anguſtiore ejusdem conformationis, quæ palmo diſtabat ab Iſthmo. In poſticâ urethræ rubræ parte paulò ante Iſthmum inveni duas glandulas ovales, compreſſas aliquantulùm magnitudine nucis moſcatæ, tectas principiis muſculi recti, veretro in parte imâ ſubtenſo, & propriis muſculis membraneis triangularibus, fibris obliquis præditis: preſſis his glandulis liquor albicans turbidus aqueus emanavit per ductum peculiarem valvulæ ſigmoidis alis inſculptum atque in urethram anguſtiorem ex oſculo parvo effundebatur. Glandulæ hæ verè Proſtatæ erant; illis ſecundum longitudinem inciſis inveni in medio cavitatem nucleum amygdalæ capientem, pulchrè vaſis capillaribus exornatam, à quâ ductus pennæ gallinaceæ magnitudine, & unciæ unius longitudine procedebat ad extremam alam valvulæ Sigmoidis, ubi anguſto & quaſi coarctato oſtiolo in cavum urethræ anguſtioris hiabat. Veretrum in his ſex palmos ſuperavit, & glans quoq; palmaris erat: ab oſſe pubis duobus principiis enaſcebatur, ac in ſpatio intermedio triangulari plures inſignes venæ & arteriæ ac nervi occurrebant. Circa principium etiam tortuoſum & arcuatum erat, beneficio cujusdam membranæ firmæ. Ad latera incedebant duo funiculi nervei craſſitie ferè parvi digiti, qui obvolvebantur membranâ atque quaſi in funiculum colligebantur, proveniebant ab oſſe ſacro & in viâ ramulos Sphincteri inteſtini recti ac partibus veſicæ vicinis impertiebant: ſeparatâ membranâ ipſos colligante & involvente, nervi in filamenta facilè dirimi poterant, quædam horum filamentorum dempta membranâ protinùs mirè ſuâ ſponte criſpabantur. Ambo hi funiculi toti in membranas, non procul à glande, extendebantur, à quibus partim penis ſummæ partes involvebantur, partim præputium internum membraneum nerveum conſtituebatur. Has membranas in plures ſubdividi poſſe facilè cognovi. Alios duos nervos per dorſum veretri incedentes inveni, qui non ab his funiculis oriebantur. Muſculi duo collaterales & duo fibris rectis præditi ſupra urethram excurrentes inſignis magnitudinis erant, quos Exc. D. *Reiner de Graef* de Org. Generat. Viril. lib. p. 156. membri erectioni inſervire probat. Remotis duobus muſculis rectis, imò peni incumbentibus cum Clar. D. D. *Benzio* d. 6. Jan. 1675. inveni plexum quendam ex fibris nerveis contextum, caverno-

vernoſum, multo ſangvine impletum, craſſitie pennæ anſerinæ, qui urethram anguſtiorem aliquousque ambiebat, poſteà attenuabatur, ac gracilior totam urethram anguſtiorem ad extremitatem obvolvebat, quem Laudatiſſimus Dom. *de Graef* l. c. p. 138. ſimilem ſpongioſæ penis ſubſtantiæ dicit, & cum illâ commercium habere probat. Glans in extremo quoque incurva erat, & præter præputium membraneum aliud cutaneum piloſum obtinebat, ſub quo ceu in vaginâ glans recondebatur. Urethra anguſtior in extremam glandem deſinebat: intus ſemper uda, quod fieri credo ab humore ex plexu ejus reticulari transſudante.

D. 21. Nov. 1671. In *Bove*, cui teſticuli non exciſi, ſed dum vitulus erat, duobus aſſeribus atterebantur, inveni veſiculas, ſeminales creditas, eſſe corpus ex glandulis plurimis conglomeratum longitudine palmi, latitudine unciæ unius, vix unciæ dimidiæ craſſitie; glandulas multùm minores & pauciores, quàm in tauris, reperi. Corporum ductu ab inſertione ad extremum ſecundum longitudinem inciſo, plura foraminula & rimulas in communi ductu vidi, quæ oſtia erant ductulorum à glandulis profectorum, ex quibus, presſis glandulis, prodiit ſerum ſubflavum. Vaſa deferentia poſt veſicam erant craſſitie digiti parvi; in cavitate illorum nullum liquorem offendi: ubi gracileſcebant, rurſus unciæ longitudine glabra & fibris rectis ad inſertionem usque prædita erant, & haud difficulter ſtylum majorem inde in urethram tranſmittere potui. Urethra rubra non anguſtior, quàm in tauris fuerat: Sub monticulo facilè in ductus veſicularum ſeminalium penetrare potui, quia oſtium amplum erat, & ſtyli majoris globulum facilè admittens, amboque ductus pennâ anſerinâ ampliores, fibrisque rectis prædìti fuerant. Urethra quoque rubra non ſecus ac in tauris madebat, quamvis vaſa deferentia humore vacua eſſent, nec multum humoris in ductu communi veſicularum ſeminalium apparuerat. In Iſthmo valvulam, membranam eſſe propemodùm carnoſam, vaſis capillaribus præditam, robuſtam & denſam reperi, quæ unciæ longitudine erat, ſtylusque intruſus veluti in ſaccum incidebat, nec ulterius adigi, vi adhibitâ potuerat. Proſtatæ foris incubuæ multùm minores erant, quàm in tauris, vixque phaſeolum mole ſuperabant, vacuæ; unde quomodocunque presſis, nihil in urethram anguſtiorem exſudavit. Funiculi nervei juxta latera penis eâdem mole & conformatione ut in tauris incedebant. Urethra anguſta toto ſuo ductu intus uda manſit poſt iteratas abſterſiones. Veretrum ejusque muſculi eandem magnitudinem, quam in tauris obſervavi, obtinebant.

D. 27.

D. 27. Oct. 1671. In *Bove caſtrato* verè, vaſa deferentia à paraſtatis exorientia admodùm gracilia erant, ubi amputata, cicatrice obducta; poſt veſicam tamen ampliora, non tamen multùm pennam anſerinam magnitudine ſuperantia; continebant aquam paucam limpidam. Veſiculæ ſeminales ſeu corpus glanduloſum longitudine palmare fuit, latitudine parvi digiti, crasſitie dimidii parvi digiti: glandulæ omnes multum minores, quàm in tauris; illorum tamen ductus à glandulis nudus amplus adhuc, fibris rectis præditus & in urethrâ rubrâ per oſtium facilè ſtylum admittens: anguſtiora autem erant oſcula vaſorum deferentium ſub monticulo, per quæ nihilominùs ſtylum, ſupernè in vaſis vulnere facto, trudere valui. In vaſis deferentibus circuli ſeu valvulæ transverſæ ſtylum ſurſùm adactum, ut in tauris, remorabantur. Cætera ut in Bove & in tauris ſe habebant, exceptis proſtatis, quæ admodùm parvæ conſpiciebantur.

D. 28. Nov. 1671. *Apri* domeſtici, qui totâ æſtate gregi præerat, genitalia examinavi. In porco iſto Teſticuli inſignis magnitudinis erant, taurinis non multùm minores & ſubſtricti ac adhærentes ſpinæ, non dorſi, ſed osſis pubis, ut de Caſtore *Dioſc. & Plin.* loquuntur; hos præciſis vaſis præparantibus cum veſiculis ſeminariis, veſicâ, urethrâ, proſtatis & pene, cohærentibus omnibus, exemi. Veſiculæ ſeminales ad latera veſicæ ſitæ corpus vaſtum conſtituebant utrinque, quod longum erat palmos duos, latius palmo, & palmum ferè craſſum: tegebatur membranâ nerveâ, omnes veſiculas in unum corpus compingente, quam facilè ſeparare poteram. Ablatâ membranâ iſtâ, corpus hoc veſicarium primùm in lobos majores, & quemlibet majorem in minores lobos ſtylo obtuſo diremi, qui fibris facilè ſeparabilibus jungebantur. Inter loborum interſtitia plurima vaſorum ſangviferorum retia & filamentorum nerveorum plexus ferebantur. Quilibet minorum loborum componebatur adhuc ex plurimis veſiculis parvis, quarum plurimæ piſo minores erant: omnes vaſis capillaribus ſangviferis ornabantur. A lobis minoribus procedebat ductulus, cui veſiculæ affigebantur, non ſecus ac uvarum acini parvi racemis: minores hi ductus ad majores pergebant, qui tandem ſecundum numerum loborum majorum in ductus inſignes excreſcebant, & ſe in ductum communem exonerabant. Ductus communis à principio urethræ rubræ ſecundum longitudinem ſurſùm, ad extremum corporis veſicarii, in parte poſticâ ſe extendebat; alicubi tàm amplus erat, maximè circa medium, ut digitum facilè admitteret: tùm ipſe, tùm ductus laterales, tùm quoque veſiculæ humore fluido turgidiſſimæ erant, atque tunicæ ductuum & veſicularum tàm tenues

nues

nues fuerunt, ut humor contentus ejusque fluctuatio tranſpareret. Veſiculæ, ex quibus minores lobi componebantur, rubebant & ſimiles pulmonibus ranarum videbantur. Liquor in veſiculis contentus planè aqueus erat, in ductibus majoribus ipſi tumor albus, concretus, pellucidus, maximè in ductu communi, hinc inde innatabat: ſapore perdulcis erat: in utroque corpore veſicatorio ultra octo uncias liquoris detentas fuiſſe, exiſtimavi. Ductus communis cum vaſis deferentibus planè nullam communionem habuit, & illæſus ab illis ſeparari utrinque potuit: circa inſertionem anguſtabatur, ac circa principium urethræ rubræ oſculo potiebatur, cui papilla præerat, ex urethrâ rubrâ ſtyli intruſionem prohibens: utcunque autem oſculum hoc anguſtum erat, nihilominùs, preſſo corpore, humor cum impetu proſiliit. Humore maximam partem effuſo, vulnere in ductu communi facto ac pennâ intruſâ, corpus veſicarium inflavi, quod ſecundum omnes dimenſiones & ſecundum omnes veſiculas admodùm intumuit: poſteà ſyringa aquam atramento denigratam injeci, quæ tamen non ad omnes veſiculas pertigit; nihilominus tamen pulchro ſpectaculo veſicularum diſcrimina & conformationem diſtinctè oſtendit. Ductum communem ſecundum longitudinem incidi: plurima occurrebant foramina & rimæ, quæ oſtia erant ductuum lateralium, liquorem in communem effundentium: quin etiam aliquot ductus laterales majores diſſecui, in quibus itidem rimulas & oſcula reperi; per quæ infundebatur liquor ex minoribus lobis in majores rivos: omnia verò oſcula ita comparata & conformata erant, ut facilè pateret, ductus omnes humorem ad ductum communem deferre, nihil verò ab illo ad veſiculas vehere: adeò enim connivebant, ut ſurſum adacta impedirent, & vi adhibitâ clauderentur vel rumperentur. Interna ſuperficies ductus communis & lateralium, etiam veſicularum, vaſis capillaribus ſangviferis ubique exornabatur. Teſticuli porci iſtius, taurinis ſi non æquales, certè non multùm minores, turgidi admodùm erant ſemine, ut & Epididymi & Paraſtatæ cum vaſis deferentibus. In tantâ ſeminis abundantiâ, vaſa deferentia pennâ columbinâ haud majora erant, usque ad inſertionem in urethræ rubræ poſticæ principium, ubi hiabant anguſto orificio, quibus quoque, ut ductibus corporis veſicarii, papilla præerat: poſt veſicam conjungebantur intermediâ membranâ; & quo magis collo veſicæ appropinquabant, eo viciniora fiebant, ac tandem ante concreverunt, non tamen in unum ductum: nam illæſa ſeparare valui. Quoniam vaſa deferentia poſt veſicam, non, ut in tauris, dilatabantur, Natura ipſis aliter conſuluit; nimirum in poſticâ veſicæ parte cor-

pu

pus ex multis glandulis conglomeratum inveni , longum uncias duas, latum unciam unam cum dimidiâ, craſſum unciam dimidiam ; glandulæ ex albo rubeſcentes erant, verrucales, quædam ex illis cavæ, quædam ſolidiores ; his glandulis per fibras vaſa deferentia jungebantur ; nam inter illas & poſticam & imam veſicæ partem incedebant : ipſæ verò glandulæ fibrarum beneficio connectebantur, & in unum corpus à membranâ integente compingebantur. In Teſtibus, Epididymis, Paraſtatis, vaſis deferentibus & his glandulis liquorem lacteum craſſiorem, quàm corporis veſicarii erat, inveni : preſſisque ſolis vaſis deferentibus aut ſolis glandulis, per duo oſtiola, quibus papilla præfixa fuerat, in urethram rubram liquor iſte lacteus exſtillabat : glandulæ cavæ & inſertioni vaſorum deferentium vicinæ plenæ erant hujus liquoris lactei; adeò ut non dubitarim, has glandulas vaſorum deferentium promptuarium appellare. Fateor tamen me nullum ductulum, per quem vaſa deferentia ſemen glandulis infuderint, videre potuiſſe ; imò utrumque vas deferens ad inſertionem usque ſeparare valuiſſe : niſi fortè fibræ illæ , quibus vaſa deferentia cum glandulis nectebantur, ductuli & canaliculi fuerint : Certè propter exiguam molem oculum non armatum fugiebant. Collum veſicæ album & nerveum unciâ longius fuit : colliculus ſeu monticulus in principio urethræ rubræ tàm humilis, ut monticuli nomen non meruerit; in illo quatuor papillæ & duo ſinus laterales ſuperficiarii conſpiciebantur ; Verùm nec monticulus, nec ſinus ita comparata erant, ut ſtylum veſicam verſus impulſum tardare valuerint. In parte anticâ collo veſicæ incumbebat muſculus membraneus fibris rectis præditus ; qui tamen non totum collum ambiebat. Urethra rubra duos palmos longa ; à monticulo ad Iſthmum circumdabatur, ut in tauris muſculo craſſo, fibris circularibus prædito ; triplo ferè amplior erat collo veſicæ : intus fuit atro rubeſcens, inæqualis, ſed lubrica ; ſub membranâ illam ſuccingente intus plurimas glandulas miliares & majores, quàm in tauris reperi. Iſthmo quoque præfixa erat valvula ſigmoides, robuſta admodùm , & regreſſum ad veſicam validè impediens. Parti imæ antrorſum urethræ rubræ. Proſtatæ incumbebant aliter planè conformatæ ac in Tauris fuerant ; longæ uncias ſex , latæ uncias duas, & craſſæ unciam unam cum ſemiſſe : adhærebant validè tendini membraneo muſculi urethram rubram ambientis : Ipſæ quoque circumdabantur muſculis fibris obliquis & rotundis præditis : in parte poſticâ inteſtinum rectum reſpiciente ligamento muſculoſo digitum lato ambæ conjungebantur : ablatis muſculis ipſas operientibus, non am-

pliùs rotundæ, ſed anguloſæ videbantur, ita tamen, ut utraque extremitas in angulum obtuſum deſineret. Utraque proſtata intus ſinum ſecundum longitudinem illarum extenſum obtinuit, continens humorem viſcidiſſimum, quovis viſco tenaciorem, albicantem: In ſinu occurrebant plurima oſcula, digiti parvi apicem admittentia, per quæ humor tenaciſſimus preſſis foràs proſtatis, in ſinum pellebatur. In ſinus parte anteriore & decliviore in quâlibet proſtata oſtium inſigne aderat, quod patuit in canalem durum pennæ olorinæ amplitudine, qui juxta latera valvulæ ſigmoidis antrorſùm pergebat, ac parvo oſtio in urethram anguſtiorem hiabat, & preſſus in illam humorem ſuum deponebat; cujus veſtigia ibi jam ante preſſionem aderant. Proſtatæ compoſitæ videbantur ex circulis cartilagineis quaſi, quæ connectebantur ligamentis nerveis robuſtiſſimis; cujus etiam conſiſtentiæ canales maximam partem erant ambo. Circa veretrum & urethram anguſtiorem eadem obſervavi, quæ in tauris: nam aderant quatuor muſculi, venarum & arteriarum plexus in triangulo & circa urethram, funiculique duo nervei laterales; differebant autem in hoc præcipuè, quòd veretrum magis tortuoſum & quaſi in ſpiram aut tubam incurvam, wie ein Poſthorn / non procul ab origine inflexum eſſet: glans quoque magis contorta videretur; denique quòd in præputio cutaneo ſub glande invenerim ſaccum quaſi ovalem, continentem liquoris lactei ad tres circiter uncias, & verſus glandem oſtium amplum rugoſum digitum admittens, habentem.

D. 13. Januar. 1672. in *Porco pridem caſtrato* inveni corpus veſicarium totum ad inſertionis locum longum unciam cum ſemiſſe, vix unciam dimidiam latum, vix pennâ gallinaceâ craſſius; flaccidum, molle, vacuum prorſus; ſimile erat corpori ex glandulis parvis ex albo rubeſcentibus compoſito. Vaſa deferentia admodùm exilia, ut & glanduloſum corpus, quod ipſis ſubſternitur; ambo nihil prorſus humoris continebant. Collum veſicæ nerveum unciale pennæ anſerinæ magnitudine fuit, cui anterius incubuit muſculus membraneus fibris rectis dotatus. Urethra rubra ampla digitum parvum admittens. Proſtatæ uncias tres longæ; vix unciam latæ & craſſæ; illarum ſinus multò anguſtior, quàm in apro, & oſcula rotunda conſpectiora, ob humoris tenacis paucitatem: preſſis proſtatis foris ex oſculis prodibat humor, ſed paucus, viſcidiſſimus tamen: circuli cartilaginei quoque apertiùs videbantur: illarum ductus non multò minores erant apri ductibus. Valvula ſigmoides valida, robuſta & quaſi nervea erat. Plurimæ glandulæ ſuberant membranæ urethram rubram ſuccingenti, qua-

rum

rum plures ſemine milii majores erant. Burſa ſeu ſaccus in præputio vacuus planè erat.

In *porco non ita pridem* antequam mactaretur, *caſtrato*, d. 2. Febr. 1672. obſervavi, corpus veſicarium uncias ſex longum, unciam cum ſemiſſe latum, craſſum unciam unam, ubi craſſiſſimum: ejus ductus pennâ anſerinâ amplior, in quo parum humoris Lymphæ ſimillimi occurrit. Penna intruſa ac ſufflato ductu, totum corpus intumuit, & veſicæ ductui nudo viciniores ad piſi magnitudinem exſurgebant, mediæ ad lentis magnitudinem diſtendebantur, extremæ minutæ permanſerunt. Vaſa deferentia & corpus glanduloſum vacua humore erant; glandulæque inſertioni viciniores duræ ex albo rubeſcentes fuerant. In ductus corporis veſicatorii ex urethrâ rubrâ facilè ſtylo penetrare potui: ad vaſa deferentia verò neutiquam ſtylo etiam minore & pugillari pervenire potui. Urethra rubra amplior, quàm in nupero caſtrato. Proſtatæ longæ erant uncias tres cum ſemiſſe, latæ unciam unam, vix dimidiam unciam craſſæ: illarum ſinus plenus muco albo pellucido fuerat; & foràs illis preſſis copioſus ex cellis lateralibus pellebatur: ductus illarum durus & propemodùm cartilagineus pennæ anſerinæ amplitudine fuit. Valvula Sigmoides robuſta & nervea erat. Reliquis non potitus fui, quæ cum burſa Lanio in profluentem abjecerat.

In *Cane maſculo* d. 22. Nov. vidi poſt veſicam vaſa deferentia ampliora facta, ut pennam anſerinam admiſerint: illorum tunica externa nervea, interna laxa circulis nerveis, ſed humilibus prædita erat; obliterabantur vaſa, antequam urethram rubram attingebant in corpore glanduloſo, in poſticâ veſicæ parte circa collum ſito; hoc proſtatas dixerim; eratque magnitudine & formâ caſtaneæ majoris, apice deorſum protenſo, craſſitie unciæ dimidiæ, pulpoſum; tegebatur membranâ muſculosâ fibris rectis præditâ: in parte ejus ſiniſtrâ inveni cavitatem nucis avellanæ capacem, in dextrâ verò parte hæc cavitas aberat, at ſubſtantia ejus ſpongioſa fuerat; tùm ſinus ſiniſtræ partis, tùm ſubſtantia ſpongioſa profuderant liquorem turbidum lacteum. Urethra rubra triplo amplior & rubicundior urethrâ peni ſubtensâ: circumdabatur muſculo robuſto à monticulo ad Iſthmum, muſculo fibris circularibus prædito. Valvula in Iſthmo aberat. Nullum veſtigium vel veſicularum ſeminalium, vel Proſtatarum aliarum reperire potui. In urethrâ rubrâ ſub monticulo foramen ovale, per quod in ſinum corporis glanduloſi ſiniſtrum pertingere ſtylo potui.

Quoniam *Leporum maſculorum* ſectio rariùs obvenit, ac altè quorundam animis inſidet, illos ſexum mutare, quæ in Leporis anatome anno-

taverim, prolixiùs ſubjungam. d. 22. Dec. 1671. Illuſtriſſimi Domini Comitis Franciſci Caroli de Fürſtenberg gratiâ & benevolentiâ, poſt crebras ſollicitationes Leporem maſculum nactus ſum, cùm anteà crebris venationibus nonniſi fœmellas venatores ceperint. Ante ſectionem, in Lepore adhuc integro, in hypogaſtrio ſiniſtro inveni teſticulum ſub pelle mobilem, in dextro verò ſolum ejus apicem tuberoſum & inæqualem: ſub oſſe pubis occurrit foramen apicem digiti admittens, ex quo glans rubra cum præputio prodiit, preſſo hypogaſtrio: In ſpatio intermedio inter anum ſcilicet & hoc foramen inveni in utroque latere glandulam acini uvæ magnitudine, duram, ſuppallidam, in apice foraminulo præditam, quod obturaverat ſubſtantia quædam nigra, quâ ſublatâ ex utrâque glandula compreſſa prodiit primùm ſubflava, poſteà alba caſeoſa: eâdem ſubſtantiâ ſinuum ſuperficies & depilis interfœminei pars aſperſa erat; omnem nidorem leporis ſpirans; cultro impoſita primùm in oleum rubrum ſolvebatur, mox flammam concipiebat, diutiùs cultro igni ſubjecto. Pelle in abdomine detracto teſticulus in ſiniſtro latere ſcroto deſtitutus obvenit, incluſus vaginæ, quam totam muſculus cremaſter ambiebat; facilè ipſum, ob vaginæ orificium amplum & laxum, in cavitatem abdominis trudere potui. Teſticuli dextri portiuncula vix digiti transverſi longitudo extra abdomen prominuit. Aperto abdomine teſticulum utrumque facilè cum vaginâ & muſculo intra cavum abdominis trahere potui: nam fibris quibusdam à paraſtatis & teſticulis ortis vaginæ cohærebant. Ad teſticulos vaſa præparantia ferebantur luculenta, quæ densâ & copioſâ pingvedine à renum regione usq; ad Epididymos operiebantur. Teſticulus uterq; longus erat uncias tres, & craſſus atq; latus ferè unciam unam. Paraſtatæ mirè contorquebantur: ab illis vaſa deferentia ſurſùm per vaginam aſcendebant, & obliquè deorſum ad veſicæ partem poſticam deſcendebant. Vaſa hæc deferentia veſicæ regionem attingentes, jungebantur primùm membranâ, poſteà magis magisque ſibi appropinquantes arctè coaluerant, non tamen in unum canalem abibant, nam illa ad inſertionem usq; illæſa ſeparare poteram, quæ fuerat in principio urethræ rubræ. Poſt veſicam aliquousque vaſa deferentia etiam ampliora evaſerunt, atque ad magnitudinem pennæ gallinaceæ pervenerunt. Ad latera colli veſicæ vaſis ejaculatoriis accumbebant utrinque corpuſcula ex glandulis plurimis conglomerata, quorum quodlibet unciam longum, ferè unciam latum, pennæ anſerinæ craſſitie: glandulæ ex albo rubeſcentes erant. Corpuſcula hæc illæſa à vaſis deferentibus ad inſertionem usque in principio urethræ rubræ ſeparare valui. Veſica urinâ

plena

plena ferè ad regionem umbilici extendebatur, duos palmos longa: illa ſecundum longitudinem inciſa collum veſicæ unciale inveni, nerveum, anguſtum. Urethra rubra capacior pennâ olorinâ fuit, circumdabatur muſculo fibris circularibus prædito; à collo veſicæ ad iſthmum uncias duas longa erat: intus rubebat. Prope finem colli veſicæ in principio urethræ rubræ parte poſtica ſinulus erat non profundus, ſed ſuperficiarius, cujus ſuperior pars prominebat aliquantulum; in hoc deprehendi quatuor oſcula, duo media & duo lateralia; ex mediis, preſſis vaſis deferentibus, prodiit liquor lacteus lentoris alicujus particeps è duobus diſtinctis oſculis; compreſſis corpuſculis glanduloſis, ex ſeparatis & diverſis oſculis exſtillavit humor fluidior, turbidus, gryſeus. Vaſis deferentibus, ubi latiora ſunt, ſecundum longitudinem inciſis, ſtylo lenticulari inde ad urethram rubram per oſculum cuilibet vaſi proprium penetrare potui; per oſtiolum verò ſiniſtrum ſtylum pugillarem in ductulum uncialem ad corpus glanduloſum adigere valui; dextrum autem iteratis conatibus ſubire nequii, fortè ob inſertionem ejus nimiùm obliquam: non tamen aberat, quia anteà preſſo corpuſculo, æquè ac ſiniſtrum, liquorem ſtillabat. In Iſthmo nullam valvulam inveni. Urethra anguſtior toti peni ad extremam glandem ſubtendebatur. Penis tres uncias longus erat, glans uncialis; præditus itidem quatuor muſculis, duobus lateralibus & duobus imæ ejus parti non procul ab origine accubuis. Glans in ſinu cutaneo uncialis profunditatis abſconditur, unde fortè ſexum quandoque mentitur, imprimis ſi teſticuli tunc intra abdomen lateant. Hæc dum Illuſtriſſimo Domino Comiti oſtenderem, præſente Illuſtriſſimo Domino Maximiliano Franciſco Comite de Fürſtenberg, Domino meo & Patrono Clementiſſimo, quidam Aulici contendebant, omninò *Lepores ſexum mutare*; quos erroris convici illo ipſo tempore *fœmellâ ſectâ*, in quâ ipſis monſtravi teſticulos phaſeolo flavo magnitudine & figurâ perſimiles, molles, æquales, in quorum ſuperficie punctula inſtar capitum acuum pellucida, translucebant. Tubas Fallopianas, uterum corniculatum, ſimulque indicavi erroris cauſam eſſe Clitoridem in ſinu pubis abſconditam, & à compreſſione prominentem ac glandulas duas in perinæo, quæ caſtoreo comparari ſolent, quæque in hâc fœmellâ minores maſculinis fuerant; ac concluſi hæc fœmellæ propria organa non faciliùs in maſcula tranſmutari poſſe, quàm oculum in aurem, niſi Apulejas artes ab orco revocari velint.

III. Non pauca ſunt in his, quæ Medicus ad ſuum commodum transferre poterit, aut ſaltem anſam arripere, attentiùs in homine quædam dubia inquirendi & ſolvendi; *Vaſa deferentia liquorem ſuum neutiquam infundere* corpori veſicario in porcis, aut corpori glanduloſo ipſis vicino in Tauris, Ariete & Lepore, nimiùm quàm manifeſtum eſt, & probat oſculorum in urethræ rubræ principio, & ductus per hæc corpora extenſi conformatio; quin etiam ſyringâ aut pennâ vaſi deferenti inditis explorari poterit; clarè enim obſervabitur liquorem & flatum per proprium vaſis deferentis oſculum in urethram rubram, nullo verò modo in ductum vel corporis glanduloſi vel veſicarii pelli. Tacebo humoris diverſitatem in his organis occurrentem. *Neque corpora glanduloſa & veſicaria indigent ſubminiſtratione liquoris* à vaſis deferentibus, cùm ipſis Natura abundè proſpexerit vaſis ſangviferis, quæ copioſiora omninò ſunt, quàm ut ſolùm ad illorum nutritionem & vitam pertinere debeant. Adeò ut ſententia Exc. D. *Wharton.* Adenograph. c.30. hæc quoque aſſerens, inconcuſſa permaneat. Clar. D. *Reiner. de Graef.* de Viror. Organ. gener. hanc ſententiam p.88. & 89. impugnat, ſcribitque dubiis & incredulis ſe luce meridianâ clarius demonſtrare poſſe in virorum diverſorum organis vaſa deferentia maximum commercium habere cum veſiculis ſeminariis; quæ inflata & exſiccata in Muſéo conſervet. Hæc fortè in homine ita ſe habere, cum viro diligentiſſimo non contenderim, cùm poſt Hermaphroditum ſectum hactenus nullam occaſionem nactus ſim, in virorum organa inquirendi. Ipſe tamen Dom. *de Graef.* p.117. in ſententiâ ſuâ nutare videtur, dum Liquores Proſtatarum & fortè etiam veſicularum ſeminariarum pro menſtruo & vehiculo ſeminis admittit, ſemenque λόγον, liquores ὄγκον σπερματικὸν cum Ariſtotele appellat, quibus humores loco generationis & uſu atque etiam conſiſtentiâ diverſos haud obſcurè concedere cogitur, qui ad generationem concurrant.

IV. *Ductus in corpore veſicatorio* & glanduloſo reperti prorſùs *ſimiles* ſunt *ductui Pancreatico*; quem ita conformatum eſſe, ut humorem potiùs emittat, quàm aliunde ex ſimili ductu recipiat, quilibet facilè cognoſcet, qui rei periculum fecerit.

V. Proſectores *plures humores ad generationem confluere* ſtatuentes, non multiplicant Entia, ſed divitis Naturæ admirantur providentiam, & plurium Phænomenorum rationem explicarent, niſi id pudor prohiberet. Nec propterea teſticulorum neceſſitas tollitur, nec ſeminis in teſtibus generati nobilitas evileſcit, quam neque ipſe Dom. *Wharton.* cap. 31. Adenogr

obſcu

obſcurat, dum Teſticulos ſemen nobile, veſiculas aqueum, Proſtatas viſcidum ſuggerere ſcribit. Non tamen hi duo humores tàm ignobiles, & reſpectu ſeminis meræ ſordes reputandæ ſunt, cùm æquè ac ſemen ex ſangvine arterioſo, in partibus affabrè conſtructis generentur & adſerventur ad futuros uſus. Imò ſi prorſùs excrementitii, effœti omniumque ſpirituum atque activitatis expertes eſſent, ſeminis ſpiritus in neceſſariâ permixtione ſi non ſuffocarent, at certè infringerent. Nullo autem modo hi duo ultimi humores humectationi urethræ rubræ amplioris, & poſt iſthmum anguſtioris deſerviunt, nam non ſolùm in caſtratis, in quibus corpus veſicarium & glanduloſum cum proſtatis exaruerunt, ſed etiam his ſublatis, aut ductibus illorum ligatis, urethra ſemper madet & lubrica permanet poſt iteratas abſterſiones, quamvis ne guttula humoris ex illis in urethram fluat. Humorem quo ſemper uda eſt urethra, exiſtimo in ejus cavitatem exſudare vel à glandulis vel plexu ſangvifero ejus membranæ ſuccingenti ſubſtratis.

VI. *Veſicarium & glanduloſum corpus cum Proſtatis mole admodùm exiguâ* prædita in caſtratis Porcis & Bobus, non ſunt argumentum, id fieri, quòd denegetur ipſis ſufficiens alimonia, propter vaſa præparantia præciſa, aut ſemen, propter vas deferens amputatum; nam arterias non à præparantibus obtinent, & vas deferens nihil ſeminis ipſis communicat; quod de Proſtatis indubium eſt. Potiùs hoc evenit propter ſpiritus à teſtibus per venas & vaſa lymphatica aliàs refluos, in caſtratis verò ſangvini ſubtractos; quam etiam ob cauſam Eunuchi maſculâ voce privari, depiles fieri, minùsque generoſos & robuſtos reddi meritò creditur. Non ita pridem juſſu Principis cujusdam Eccleſiaſtici ab ejus Officiali viro doctiſſimo, Eunuchus quidam ad me adductus fuit, cui dum puer erat, Caſtrator Agyrta utrumque teſticulum exciderat, & prolixis pollicitationibus parentibus pejerando fidem fecerat, Filium adultum nihilominùs ad matrimonium conſummandum potentem fore; quibus miſellus fretus coram Conſiſtorio acriter nubendi licentiam ſollicitaverat. Hic adeò omnium egenus fuerat, ut præter burſam vacuam, membrum quoque virile tàm puſillum obtinuerit, ut infantili minus cenſeri potuerit, quod flaccidum inſtar immaturæ & aridæ triſtæ ab oſſe pubis pependit. Appendiculum hunc, molem ſuam exilem nonniſi ſangvini minùs vegeto ob denegatos ſpiritus ſpermaticos deferre poſſe arbitratus ſum.

VII. In urethrâ rubrâ liquores vaſis deferentis & corporis glanduloſi vel veſicarii permiſceri non ſine agitatione quâdam exiſtimo, nam amplior mul-

multùm eſt collo veſicæ & urethræ trans iſthmum, nec capacitatem hanc ob urinam ſolam aut ſimplicem tranſitum liquorum obtinuiſſe videtur, cùm colli veſicæ & urethræ anguſtioris cavitas & ipſis ſufficere potuiſſet. Muſculus verò urethram rubram à fine colli veſicæ ad iſthmum circularibus fibris obvolvens, quem Clar. D. D. *Heinricus Screta* Syrembolum vocat, nullo modo Sphincter eſſe videtur, qui cohibeat involuntarium urinæ effluxum: ſi enim hoc ipſius munus eſſet, in quâvis ejaculatione cum ſemine urina ejiceretur, nec unquam in gonorrhæâ ſemen, vel ichor virulentus ſeorſim & præter voluntatem exſtillaret, ſed ſemper cum urinâ emanaret.

Dum has partes inveſtigavi, contemplatus quoque ſum colla veſicæ vaccinæ & ſuillæ, quibus, quamvis oblonga eſſent, nullus muſculus circumpoſitus à me reperiri potuit, quæ tamen non ſecus ac maſculi urinam ad lubitum detinent. Videtur potiùs liquorum ſupradictorum agitationi & ejaculationi inſervire; in quâ re me confirmavit muſculus gulam foris obvolvens, quem in tauri gulâ huic non abſimilem inveni, qui ſine dubio cibum & potum in ventriculum protrudit. Alia ſupereſſent, quæ hoc probarent, quæ illis, qui in matrimonio vivunt, expendenda relinquo.

VIII. *Proſtatarum humor non permiſcetur ſemini* & humori corporis veſicarii aut glanduloſi in urethrâ rubrâ: obſtat valvula Iſthmo præfixa, ob quam ex urethrâ anguſtiore in amplam regreſſus prohibetur: nam proſtatæ ſuum humorem in tauris, arietibus & porcis, per canalem proprium, à nullo, quod equidem ſciam, obſervatum, trans valvulam effundunt. An verò quando & quomodo tùm Proſtatarum humor, tùm ille, qui in burſâ præputii ſuilli detinetur, ſemini in urethrâ rubrâ permixto confundatur? definire nequeo.

IX. *Locus, ubi cathetere in urethrâ*, in Iſchuriâ aut inquiſitione calculi, *impingitur*, non videtur eſſe monticulus urethræ rubræ, ubi oſcula vaſorum deferentium & ductuum exiſtunt, nam hic levis eſt & impulſui cedit. Crederem potiùs valvulam quandam obſtaculum eſſe, nam in exploratione calculi & aliquando in Iſchuriâ impedimentum hoc præcipuè circa radicem veretri, ubi valvula ſita eſt, animadverti, ac cathetere retracto unciæ unius longitudine & poſteà ſurſum adacto liberè ad veſicam penetrare potui. Caruncularum poſt gonorrhæam virulentam enatarum alia eſt ratio, quæ verrucarum in modo ſe habent, excreſcunt ad molem totum ductum ferè implentem, ac exquiſitiſſimo ſenſu plerumque præditæ ſunt: unde non

ſolùm

ſolùm impediunt catheteris immiſſionem, ſed inſuper mictionem & ſeminis ejectionem ſummè dolorificam reddunt.

X. *In exciſione calculi veſicæ, nec vaſa deferentia, nec veſiculas ſeminales attingi* à cultro exiſtimo, fit enim ſuper conductore, juxta futuram duobus digitis ab ano; hinc vulneri vel ſpeculum ſolum, vel cum ſpeculo forceps in urethram rubram inditur, indeque per collum veſicæ, quod aliarum membranarum more valdè dilatabile eſt, in veſicam pergitur, & apprehenſus extrahitur. Si aliquo damno vaſa generationi dicata afficiantur, id potiùs aſperitati & magnitudini calculi adſcriberem, qui & collum veſicæ & vaſa hæc lacerare valet: unde urinæ perpetuo ſtillicidio & immedicabili ſterilitate afficiuntur. Aliàs Matronæ non ita pridem adſtiti, cui Dom. *Cronerus*, Lithotomus noſter, aliquot calculos unciâ latiores, aſperos & anguloſos extraxit, citra permictionis labem relictam. Si Lithotomiæ hæmorrhagia enormis ſuperveniat, illam adſcriberem venis & arteriis circa radices veretri, vel laceratis, vel cultro ſauciatis, quod ante aliquot annos Principi cuidam Eccleſiaſtico eveniſſe novi, poſtque horas paucas à ſectione funeſta fuit. Aliàs vidi in extractione calculi apud puellam 7. annorum & puellum quinque annorum à ſectione, illæſis his vaſis, plurimum quoque ſangvinis profuſum fuiſſe ſine damno.

XI. *Calculi* in urethrâ *veretro* ſubtensâ *impacti, ſi exſcindendi ſint*, nec aliter extrahi poſſint, digitis ſuprà infràque probè firmandi ſunt, nec poſt vulnus factum dimittendi, donec proſiliant, aut volſella extracti fuerint: ſi enim dimittantur, vulnus urethræ à cute incubuâ ita occultatur, ut ampliùs reperiri nequeat, ob convexam urethræ ſuperficiem & cutim ipſi laxè incumbentem. Poſt ſectionem conſolidatio maturanda, aliàs fiſtula relinquitur, per quam urina ſtillat, ægrique veſtes permingunt. Ante aliquot annos Puer nobilis noctu lectum permingens, metu verberum medium veretrum filo ſericeo conſtrinxit, unde inflammatio ejus cum metu gangrænæ oborta eſt, quâ ſedatâ, ulcus in urethrâ relinquebatur, per quod maximam partem urinæ in mictione excreverat; diu multivaria topica in callum applicata fuerunt: itaque cathetere indito urethram expandi, ac ferro candente leviter labia ulceris calloſa tetigi, unde coaluerunt, atque urina liberè per ſolitas vias emanavit.

XII. *Muſculi laterales & peni ſubtenſi* potiùs *ad erectionem faciunt*, quàm funiculi nervei, aut nervi per dorſum ipſius aſcendentes: ita ut Clar. Dom. *de Graef* aſſurgendum ſit, verum horum muſculorum uſum l.c.p.144. & 156. demonſtranti. Funiculis nerveis illam adſcribi non poſſe me con-

 firmat

firmat Obſervatio. Viginti anni ſunt, ex quo Ruſtico cuidam glans à cancro corrupta fuit, & in magnum tumorem, fœtidiſſimum ichorem ſtillantem, excrevit: quoniam nullo medicamento mitigari cancer poterat, & jam retrorſùm ſerperet, à Dom. *Joh. Thomâ Forero*, Chirurgo noſtro, præſente Exc. D. D. *Chriſtophoro Hardero* Collega meo gratiſſimo, & *Joh. Georgio Cronero*, & *me*, amputatus fuit, relictis unciis duabus circiter de veretro integris; protinus ſangvis cum maximo impetu profiliit, nec ullis medicamentis potenter exſiccantibus, nec ſpiritibus acidis, ut Sp. ⊖l. aut aquâ forti ſiſti poterat, ut ad cauterium actuale confugiendum fuerit: hæmorrhagiâ ſedatâ, cicatrice firmâ, truncus reliquus obductus fuit. Per quadriennium ſupervixit, ſolaque curta ſupellex damnoſa fuit: nam cùm à causâ externâ hydropem medicabilem incurriſſet, ab uxore juvenculâ negligebatur, ut tandem hydrops funeſtus evaderet. Si penes funiculos vis erectionis fuiſſet, nunquam illam ampliùs expertus fuiſſet, cùm funiculi & reliqui nervi, antequam expandebantur, præciſi fuerint.

XIII. *Notatu digniſſima* videtur *funiculorum nerveorum lateralium expanſio*, quâ non ſolùm membrana, in quam nervi ceu in thecam recondebantur, ſed etiam fibrillæ nerveæ omnes in membranas tenues latiſſimas, easque in plures alias diviſibiles dilatabantur. Id aliis quoq; nervis evenire nervus opticus probat, qui in tunicam retinam dilatatur: Annè fortè idem omnibus nervorum extremitatibus evenit? Cùm circa principium hujus anni diu in Monaſterio S. Blaſii commorandum fuiſſet, nolui ſucciſivas horas inerti otio tranſigere, & ſummam benevolentiam & maximum incrementa Studii Medici juvandi deſiderium Reverendiſſimi Domini Præſulis & humaniſſimorum Rev. Dominorum Patrum negligere. Iteratò portionem ventriculi duodeno continuam cum hepate, liene & pancreate omnibus cohærentibus ex bobus recenter mactatis exemi, inquiſiturus in indolem ductus pancreatici, bilarii, maximè in novum ductulum ex hepate in veſiculam bilariam in Galliâ repertum, cujus mentio fit nell Giornale de Letterati Rom. ad Ann. 1668. 9. Jul. p. 129. Circa pylorum duos inſignes nervos inveni: ubi tunicam ventriculi ſubituri erant, uterque nodoſus erat, parvumque ganglion, ut Fallop. vocat, citra acceſſum ullius alterius corporis obtinuerat, tunica verò habuerat foraminulum, per quod nervus, uterque in ſeparatis locis, inoffensè ſinulum ſubintrare poterat: ampliato foramine utrumque nervum in plura filamenta dirimi vidi, quæ dum cultello perſequor, comperio fibrillas tandem in membranas maximam partem dilatari, quasdam ſe fibrarum texturæ, ex quâ pylorus componi-

ponitur, permiſcere, atque ita tandem prorſùs obliterari. Si hæc ſit nervorum conditio ubique, illique ita in membranas expandantur, ſucci nervoſi exiſtentia non parùm vacillabit. Illud tamen pro patrocinio hujus humoris fateri cogor, me vaſorum lymphaticorum originem, ſeu extremas radices, ſemper circa membranas reperiiſſe, indeque ad majores rivos properaſſe. Gonorrheæ, inprimis virulentæ, ſedes indagandæ ſupereſſent: verùm de illâ plura ſcribere hâc vice ſuperſedeo. Commodiùs id præſtare potero in explicatione Hiſtoriæ Anatomicæ cujusdam, qui poſt ſtranguriam aliquot annis durantem, non ſine ſuſpicione calculi veſicæ, abſceſſu in perinæo facto, urinam per perinæi & ſcroti fiſtulas, ceſſante ſtranguriâ, absque ſingulari dolore, omnem urinam excrevit diu noctuque involuntariè. *Hæc igitur de his ſufficiant.*

[*In Litteris Scaphuſio Vratislaviam d. 30. Mart. An. 1672. transmiſſis.*]

Obſervatio CLXVIII.

D. HENRICI SAMPSONII

DE

HERMAPHRODITA SINGVLARI.

Hiſtoriam (referam) de Hermaphroditâ, qualem nec Bauhinus, nec alii, qui hujusmodi meminerunt, admirabiliorem ſcripſerunt; quamque egomet vidi Hagæ-Comitum, & examinavi: Eſt paupercula, quæ pro nummis lucrandis ſeſe Medicis & Nobilibus quibuscunque denudat, quare nuper in Hollandiâ fuit, jam, uti audio, ad Gallos ivit. Hiſtoria ipſa Regiæ Societati communicata eſt, ex quâ ſequentia transfero. Nomen illi eſt Hannah VVilde, nata menſe Februarii A.D. 1647. in pago Agri Hamptonienſis, Ringroood dicto. Sexto ætatis anno inter ſaltandum cum pueris coætaneis, extuberantiæ duæ, pro Herniis bubonocelis habitæ, primùm emicuére: quibus in ordinem redigendis, Chirurgi diu operam luſerunt: Teſticuli enim erant, qui jam prægrandes facti, ſcrotis duobus cutaneis, parùm corrugatis, ſed vix prominulis, piliſque obſitis viſuntur, ex quibus diviſis & elongatis confinguntur vulvæ labia: Adeſt ſinus muliebris, in quo nymphæ, & caruncula una vel altera myrtiformium loco: Eſt & membranula, à periſtonæo ſurſùm tendens, mediam rimæ partem tegens, unde non video, quomodo peni virili introitus eſſe queat. Clitoris non

habetur, ſed loco ejus penis imperforatus, niſi forſitan is Clitoris dici debeat: Usque ad decimum tertium ætatis annum pro fœmellâ habita eſt, cùm fortè pani ſubigendo ſtrenuam navaret operam, derepentè priapus hic, ad id temporis latens, magno cum impetu foris erupit, accedente non levi corporis metamorphoſi. Penis hic aliquando erigitur, tùm quatuor pollices penè æquat; præputio & frænulo, ut in viris fit, inſtruitur; ſed ubi perforatio fieri debet, adeſt tenuis membranula foramen obducens, ut nihil inde excerni queat. Uteri vagina, quantum videre contigit, in cæteris à communi ſequioris ſexus lege non recedit; in quam non pauci digitos intruſerunt, quare hymenem, ſi adfuiſſet unquam, corruperunt; ſed nec hoc efficere potuerunt, ſine flexurâ articulorum propter membranam, mediam rimam obvelantem; ob quam etiam non ſatis explorari poteſt ſive oculis, ſive digitis, quomodo ſe habet uterus ipſe, aut cervix ejus: hæc tamen adeſſe valdè veriſimile. Cùm annorum eſſet ſedecim, menſtrua periodico & modo debito fluere cœperunt, & jam nunc fluunt, ut ipſa refert. Barba ſatis denſa erupit, imò totum corpus eſt piloſum: Vox corporisque habitus viros æmulatur. Mammæ nullæ exurgunt, papillæ perquàm exiguæ, pectus valdè latum. Dicit ſe ad utrumque ſexum comparatam eſſe, cùm fœminas concupiſcit, penis erigitur, cùm viros, flaccidus manet. Oculos aliquando conjiciens in virum formæ venuſtioris, illum deperibat adeò, ut inſequenti die, præ amoris œſtro, in paſſionem Hyſtericam inciderit, quam comprobarunt elevatio abdominis, cerritus, riſus, fletus, uti & juvantia: convaluit enim ex emplaſtro de Galbano regioni umbilicali applicato, & aliis remediis hyſtericis exhibitis. Tandem utrum vir vel fœmina ſit, neſcio; Teſticulos adeſſe mobiles, ſatis largos, extuberantes, ſcrotis contentos, uti ſuprà, his oculis vidi; priapus, qui erigi & flacceſcere capax eſt, adhuc clariùs videtur: quare vir dicatur. Adſunt rima, uteri vagina, nymphæ, foramen intra pudendum pro urinæ exitu, quare ad alterum ſexum ſelegetur, vel ad utrumque, vel neutrum.

[*Ex Litteris ad Dn. D. Wepferum Menſe Majo Anni* 1669. *Londino perſcriptis.*]

Obſer-

Obſervatio CLXIX.

D. HENRICI SAMPSONII

DE

FOETU MONSTROSISSIMO.

FRamlingamiæ in agro Suffolcienſi, ubi egomet aliquando vixi, menſe Januarii ſuperioris anni, natum eſt monſtrum, cujus hæc eſt deſcriptio, uti ab αὐτόπτῃ accepi. Sexûs erat diſtinctio nulla, neque enim pro excrementis vel veſicæ vel alvi exitus patebat: papilla tamen carnea parva inſtar nucis avellanæ minoris, loco pudendi, exurgebat. Funis umbilicalis nullus. In dextro latere foramen ingens, ex quo pendulus erat ſacculus diaphanus, viſceribus medii & infimi ventris plenus. In latere ſiniſtro os unicum, indiſtinctum, latum, loco omnium coſtarum: In capitis ſiniſtrâ parte, auris nulla, ſed foraminulum: nullum cranium, ſed membranula quædam transparens, in quâ cerebrum conſpicuum. In parte dextrâ, carnea moles magna pilis obducta, ad humerum pendula, cui adnectebatur; quam cùm obſtetrix amoverat, auris ſubtus comparuit. Hujus lateris brachium tortuoſum, quaſi fracturam paſſum fuerit. Nullus naſus, neque etiam labia adfuére, ſed foramina in horum loco. A lumbis ad genua os integrum, ſed divaricans pro ratione crurum. In ſingulis pedibus & manibus ſex digiti, qui colligabantur per tiaram quandam membraneam. Paulò ante partum certo certius eſt vivum fuiſſe hunc fœtum monſtroſiſſimum, imò in ipſo matris conatu exaudita ſunt moribundi infantis ſuſpiria. Mater ipſa dicitur Elizabetha uxor cujusdam Thomæ VVelles tonſoris; tam hic, quàm illa mihi optimè noti, neque de aliquibus infamis vitæ inquinamentis defamati. Mater non recordatur terrorem aliquem ſibi incuſſum, non picâ aliquâ laboravit inter prægnandum, neque ictum, vel caſum, quantum novit, paſſa eſt.

[*Ex præfatis modò Litteris.*]

Obſervatio CLXX.

D. HENRICI SAMPSONII

DE

OESOPHAGO CARTILAGINEO.

FOemina diu difficultate deglutiendi præpedita, Medicum adivit, qui ipſi conſuluit, ſtylum ex oſſe balenæ confectum, longum, flexilemque in ventriculum intrudere: circa claviculas obſtaculum aliquod invenit, quod ſtylus nullo modo ſuperare potuit. Medicus illam pro deploratâ habuit; poſt paucos menſes obiit fame enecta. In diſſecto cadavere, totus Oeſophagus à clavicularum regione ad ipſum ſtomachum inventus eſt pura puta cartilago; neque erat pervius, niſi cavitate valdè minutâ, vix ſetam porcinam admittente, eâque labyrinthiâ ſed integrâ ſubſtantiâ cartilagineâ ſolidus. Accrevit etiam Dorſi ſpinæ, eodem modo atque cum oſſibus coaleſcunt cartilagines naturales. In inferiore abdomine Lien & Hepar unà agglutinabantur, utrumque viſcus ſolito majus, licet reliqua omnia valdè emaciata conſpiciebantur. Cyſtis fellea lapillis in ipſius figuram effigiatis plena. Accepi ab ipſo Medico, qui hoc anno ſectionem adminiſtravit.

[*Ex prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio CLXXI.

D. HENRICI SAMPSONII

DE

ANATOME CANIS PARTUI VICINÆ.

NOn ita pridem canem partui proximam, & duodecim catellis diſtentam diſſecui, ubi omnia ſecundum accuratam Needhami diſſectionem reperi. Liquorum duo genera, aliud in Amnio, alterum in chorio, cujus interior tunica facilè admitti poteſt pro Allan-

Allantoide: facto foramine minore pro immiſſione tubuli per tunicas dictas & muſculos abdominis in veſicam, facile erat notare, quo loco Urachus eſt pervius in Allantoidem: flatus vel liquor poteſt facillimè in illum injici; unde mihi conſtat, liquorem illum exteriorem, qui amnion circumveſtit, eſſe excrementitium, neque commiſceri cum nutritio illo intra amnion contento. Non dubito, quin idem experimentum ſucceſſurum ſit in fœtu humano, ubi ejusdem copia haberi queat. Sed quod præter expectationem in hâc cane vidi, fuit & aliud, omentum nempe penè totum per ipſum diaphragma in thoracis cavitatem ſeſe inſinuaverat, imò pleuræ fortiter annectebatur, & cum venâ intercoſtali & Epiploica facile ſangvinis commercium; Sanguis enim digito ab Epiploo in intercoſtales muſculos, & vice verſâ, nullo negotio protrudi potuit. Foramen diaphragmatis, per quod omentum ſubintraverat, fuit ovale, non majus, quàm ut digitum annularem admitteret, ſanum, ſalvumque ſine excoriatione, non à vulnere aut ulcere, ſed ab ipſâ animalis formatione effectum. Animal ipſum ſat diu vixit, ſine aliquo morboſo apparatu, aut ſpirandi difficultate, quod obſervarunt: pars omenti in diaphragmate inventa pendebat ℥vj.

[*Ex Litteris ſuprà laudatis.*]

Obſervatio CLXXII.

D. HENRICI SAMPSONII

DE

LIENE DUPLICI.

IN cadavere humano præcedente ſeptimanâ à me diſſecto, multa feci experimenta in libris Lovveri, Graeffii, Malpighii propoſita, cum ſucceſſu. Illibi inveni Lienem duplicem, hunc minorem, ovi magnitudine & figurâ, juxta pancreatis corpus; alium majorem, duos pugnos equantem, coſtis nothis & diaphragmati firmiter annexum: utrosque corruptos & ſemiputridos.

[*Ex ſæpè citatis Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio CLXXIII.

D. HENRICI SAMPSONII

DE

ABSTINENTIA INSOLITA.

QUædam Martha Tailer, nata in Provinciâ Derbienſi, ab ictu ſibi in dorſum à molendario inflicto, lecto diu affixa eſt, unde parùm convaluit; ſed poſt paucos dies iterùm recidivam paſſa, ſentit in gulâ deglutiendi difficultatem, & unà proſtratum appetitum, adeò ut à Feſtis Natalitiis Menſis Decembris An. 1667. abſtinere deſierit ab omni cibo ſolido, uti & pedetentim ab omnibus liquidis, niſi quod rariſſimè paucæ guttæ juris prunorum coctorum, vel Aquæ ſaccharatæ, vel ſuccus unius uvæ paſſæ inſtillentur cum plumâ in os. Tredecim menſes elapſi ſunt ab omnimodâ hâc abſtinentiâ inchoatâ. Nihil evacuat per urinam, alvum, vel os: labra ſicca cum plumâ prædictâ madefiunt. Volæ manus ſæpè madidæ reperiuntur, vultus ſatis floridus, vox ſonora. Abdomen ad ipſam ſpinam concidit, quæ manu palpatur, non obſtantibus muſculis & inteſtinis, jam aridis, mediantibus. Cavitas eſt inſignis à cartilagine enſiformi ad umbilicum. Pars trunci ſuperior valdè emaciatur, ſed inferior longè magis: cutis pruriginosâ fœditate exaſperatur, quare aliquando lacte abluitur. Rarò dormit; ſorores ajunt, illam quinque ſeptimanas egiſſe inſomnes. Curioſi multi undique confluunt ad illam viſendam, Medici, Chirurgi, aliique, qui integras noctes, per vices huic negotio invigilarunt, ut, ſi forſan fraus aliqua ab ipsâ vel amicis facta fuerit, detegeretur: Nullus hic eſt religionis prætextus, nullus Enthuſiaſmus. Menſe Februarii præterlapſo, hanc mirabilis hujus hiſtoriæ rationem accepi, de cujus veritate nullus dubito; utrum virgo adhuc ſuperſit, neſcio, nihil adhuc de morte ejus auditum.

[*Ex modò Laudatis ad Dn. D. Wepferum Litteris.*]

Ob-

Obſervatio CLXXIV.
D. MAICHANQVEZ
DE
ICTERI CUM HYDROPE NEPHRITIDE ET ISCHURIA STIPATI CURATIONE.

NObilis virgo penè nunquam paſſa fuerat debito modo & ordine menſtrua, licet, ut ait, à Medicaſtris circumforaneis & hujus farinæ hominibus cumpluribus cruciata in juventute fuiſſet remediis, quam ſola ferè aëris mutatio domum revocata curavit, parentibus etenim orbata teneris annis in Burgundiâ degebat. Anno ætatis trigeſimo incidit in Icterum flavum, ad quam vocatus, remediis ultrò citròque à fœmellis aliquot hebdomadibus uſurpatis vano eventu, animadverti primo intuitu, latere angvem in herbâ: Illius enim facies ſolito tumidior, ventris diſtenſio, reſpiratio difficilior hydropem ſubeſſe notabant, firmavit opinionem pedum œdæmatoſus tumor, ſitis inſatiabilis, paucitas urinæ craſſæ, rubræ cum ſedimento farinæ laterum ſimili, alvus adſtrictior, &c. Itaque in ætate non provectâ, viribus conſtantibus, curam adgreſſus ſum admoto quantociùs Clyſmate ex decocto Rad. Bryon. Irid. noſtr. Aſpar. Bruſc. Eryng. fol. Soldanell. Malv. bismalv. fl. Camomill. Sem. Aneth. fœnicul. Elect. Catholic. è Bacc. Laur. Ol. viol. therebinth. Mell. Mercurial. Sal. Gemm. &c. quo feliciter alvus ſua depoſuit, manè pulverem hydragogum ſimul & diureticum exhibui ex Rad. Jalapp. crem. tartari, tartaro vitriolato & diagridio ſeceſſit magna ſeri copia, ſubſiſtentibus porrò urinis vaporarium ſuaſi ex decocto Aperitivo, cui aliquot vicibus inſedit, & comodè ſatis minxit, his quidem levabatur ægra, ſed in benè cœptis perrexi vino videlicet Medicato ex Rad. Rhab. Ver. Mechoac. Jalapp. Irid. noſtr. Gramin. Chelidon. tot. fol. Soldanell. Epatic. nobil. fumar. puleg. Arthemiſ. Centaurii min. cortic. Tamariſc. fraxin. fol. Senn. Elect. fruct. tamarind. tartar. crudi; Croci Martis Aperit. Sem. Anis. Cartham. de quo manè vitrum ſumſit cum Euphoria. Diæta fuit conveniens & exactiſſimè uſurpata, potus erat vinum album diureticum chalybe cum ſalibus præparato imprægnatum, roborantia ſtomacho & epati non defuére: Intereà licet in remediorum uſu pergeret indefeſſa, corpus ab eductis non minuebatur etiam pulvere diuretico & hydragogo ſæpiùs uſurpato, cui acceſſére cum ſalibus volatilibus,

 Card.

Card. Benedict. Centaurii min. Scabioſ. Antimon. Diaphoret. Bezoard. Mineral. Sudores copiosè moti: Tandem ſubſequitur Iſchuria, dolores Nephritici ægram angunt pertinaciſſimè, Enematibus, potibus, Electuariis, pillulis, anodynis, intus & extra ventri & lumbis admotis non cedentes, deventum ad Salia, quæ ob vim diureticam urinas unà cum viſcosâ & ſabulosâ expellerent ſaburrâ ſingulis diebus ter ad ℨj. ſumpſit pro doſi cum Ol. Amygdal. dulc. ℥j. Salia fuére Juniper. Camomill. Reſt. bov. fraxin. ſtipit. fabar. volat. Succin. Mandib. luc. piſcis, tart. vitriol. cremor. tart. teſt. Ovor. Calcinat. Magiſt. Ocul. Cancr. Lapid. Judaic. à quorum uſu alvus præter morem ſolvebatur aliquoties non ſecus ac ſumpto pharmaco purgante, matulam inſpiciens, ut de materiâ magis conſtaret, animadverti arenulas in fundo latitare, quas ab incuriâ miniſtrantis provenire autumabam, elotâ eâdem matulâ in dejectione primâ ecce novos adverto calculos, electos ſervo, parique Methodo faciendum impero, ſicque ſpatio dierum octo, nî fallor, plusquam integram libram recipio, quos amicis in viciniâ, ut & T.E. communicavi, reſtant mihi etiamnùm ℥ij. Præfata virgo aſſerit, antequam animadverterem, ſe longè plures dejeciſſe, cùm ſingulis dejectionibus aliquid aſperi ſe deponere ſentiret. Hâc ſaburrâ feliciter eductâ, urinas nullo incommodo liberè dejecit ſanæ adinſtar, atqui, quod ſummè mirabar, in illis nulli apparuére calculi, perrexit conſtanter in ſumptione Salium, usque dum ab Hydrope, Ictero, Nephritico dolore, Iſchuriâ penitùs libera evâſerit, hunc effectum excepit integro ſemeſtri ſingulis noctibus ſudor univerſalis copioſus absque ulteriori virium langvore, quâ criſi peractâ, vixit ſana & vivit jam ultra biennium à funeſtiſſimis exempta Symptomatibus: cùm inſuper calculi aliquam ad ſemen carvi haberent ſimilitudinem, inquiſivi, utrumnè picâ laborans, ut cachecticis peculiare eſt, hujuscemodi ſemine uſa fuerit, à quo horruiſſe tunc temporis & nihil niſi chartam bibulam avidiſſimè devoraſſe ſubintulit. Iſta ſunt, quæ hoc de affectu ſcribenda videbantur.

[*Ex Litteris ad Dn. D. Wepferum 12. Aug. 1671. Scaphuſium datis, & ab hoc Uratislaviam cum paulo ante citatis, transmiſſis.*]

Obſer-

Obſervatio CLXXV.

D. MAICHANQVEZ DE

TUMORE SCROTI ET INGUINUM PERCURATO.

QUidam Vir Ordinis Senatorii, annorum 46. incepit conqueri de tumore Scroti lancinante, cùm renidens tumor tactu reſiſteret, lithotomus ſarcocœlem exiſtimans, emplaſtra & potus adhibuit; iis nihil proficientibus, ad ægrum vocatus, non modò Scrotum, ſed & ipſam notavi cum rubore diſtendi pubem & Epigaſtrium, nec aberat febris, noctesque ducebat inſomnes, febricitanti venam brachii dextri baſilicam ſecare juſſi, cataplaſmata I° diſcutientia ſcroto & pubi admovi, quibus dolor & diſtenſio non remittebant, nihilominùs in Scroto mollis apparebat tumor, hinc ad maturantia tranſeundum cenſui ex pulv. Rad. Irid. noſtr. lil. albor. malvæ, bis malvæ, farin. fabar. lini, fænugræc. cum lacte caprillo: ut puri pateret exitus, ferrum enim adhibere nolui, cujus applicatione aliquoties reiteratâ ſpontè magna puris quantitas exiliit, omniaque remiſére Symptomata: Ut vulnus non coaleſceret ante perfectam repurgationem puris, Chirurgo inculcavi, en triduo è vulnere aperto ſtillat liquor fœtidus alvinis fœcibus non abſimilis. Autumnus erat, ægerque uvis delectabatur, patuit vere à rejectis per vulnus Gigantis inteſtinum læſum, quo vehementer horruit æger, non potuit autem niſi à largiori materiâ puris exulcerari inteſtinum, nec malum impediebat, quin ſuis vacaret negotiis & publicis curiam frequentare ſolitus, à quâ ut ab aliorum conſortio abſtinere coactus ob continuum fœtorem ex vulnere promanantem, quies imperatur, potiones & injectiones vulnerariæ uſurpantur, mediante Syringa ex decocto Rad. Ariſtoloch. utriusque, Symph. maj. fol. Heder. terreſt. Conſolid. Saracen. Scabioſ. pyrol. ſanicul. plantag. fl. cheiri. hyperic. ſem. ſaxifrag. Pro potu decoctum in vino albo, Rad. Symphyt. maj. Ariſtoloch. rotunda, Conſolid. Saracen. Herb. Scabioſ. Pimpinell. Veron. Alchimill. ſanicul. vinc. pervinc. matriſylv. Auricul. muris, pyrol. fl. Salv. Bellid. Conſolid. Regal. paralyſ. fol. Heder. &c. quibus & cibi condiebantur. Continuato uſu horum ſenſim vulnus deſiccari, & in cicatricem abire, ſpatio menſium novem coaluit, jamque tertius eſt annus, à

 quo

quo nullum perſentiſcit incommodum domi foriſque pedes & eques ſuis publiciſque negotiis invigilat.

[*Ex iisdem ad Dn. D. Wepferum Litteris.*]

Obſervatio CLXXVI.
D. MAICHANQVEZ
DE
ILEI VULNERATI CURATIONE.

VOcatus ante decennium ad Sartoris conjugem, cui maritus cultro vulnus inflixerat in hypochondrio dextro ſupra Os Ileon intempeſtivâ nocte. Vulnus obligatum eſt, manè dum Chirurgus, Nicolaus Reinhard, Emplaſtrum removet, fœces alvinæ ſubſequuntur, dilatato parumper vulnere apparet Inteſtinum Ileum læſum, placuit in caſu deſperato periculum facere, nec ægra 25. annorum dolores recuſabat, modò vitâ donaretur, inteſtinum cautè acu alligari curo cuti, recentiſque laridi lamellâ interpoſitâ, ut fœcibus alvinis pateret tranſitus cutem jungere jubeo, quod & factum, potiones præſcribo vulnerarias, quibus ad ſtuporem curata eſt, binoſque enixa eſt liberos annis ſequentibus; cum de valetudine ipſius nuper quærerem, fatis ceſſiſſe anno proximè præterito accepi.

[*Ex prælaudatis ad Dn. D. Wepferum Litteris.*]

Obſervatio CLXXVII.
D. HENRICI SCRETÆ à ZAVORZIZ
DE
GALLO GALLINACEO OVA PONENTE.

QUod gallum meum gallinaceum attinet, hiſtoria ejus ita ſe habet. Ante decem annos habui gallum gallinaceum octo circiter annorum, qui intra tredecim dies decem Ova excluſit. In cujus rei cognitionem ita devenimus. Quum primum ab ipſo excluſum fuiſſet, ancilla veſperi id cum aliis ovis uxori meæ exhibuit, quæ id ſtatim mirata eſt: majus erat ovo columbæ, interim nec dimidiâ ſui parte attingebat

gebat magnitudinem ovi gallinæ, teſta erat multò craſſior, quàm ullius alterius ovi, vitellum ſeu luteum nullum apparebat, ſed loco ejus aliquid inſtar fili albi, hujus figuræ quod quidem tùm craſſius, tùm quoque album magis erat, quàm ovi albumen. Hinc non potuimus non concludere, eſſe ovum galli: quapropter ſequentibus diebus obſervavimus, quotiescunque gallina ſe contulit in nidum ad pariendum ovum, extemplò gallum eam inſequutum fuiſſe, eique proximè aſſediſſe; utroque è nido iterùm ſe proripiente, invenimus duo ova, & parvum ſemper in loco, quem gallus occupavit. Quùm itaque, ut dictum, intra tredecim dies decem ova excluſiſſet, deſtitit. Id aliquot diebus pòſt narravi Viris Clariſſimis D. D. *Hieronymo Bauhino*, Profeſſori Medico, τῷ νῦν ἐν ἁγίοις, & D.D. *Henrico Glaſero*, p. t. Magnifico Rectori, qui petierunt, ut ipſis gallum illum ad diſſecandum offerrem, cui ipſorum petito ſtatim annui: & poſtridiè in meis ædibus ſectionem ejus anatomicam inſtituerunt, aſt nil deprehendere potuerunt. Cauſam dederunt hanc, quia tàm diu exſpectare non debuiſſem, ſed poſtquàm primum vel ſecundum ovum ab ipſo fuerit excluſum, id indicare neceſſe habuiſſem. Re itaque infectâ diſceſſerunt. Interim decem illa ova à gallo illo fuiſſe excluſa, tàm verum eſt, quàm verum ſolem in meridie lucere. &c.

[*Excerpta ex Litteris plurimùm Reverendi atque Excellentiſſ. Viri Dn. Joh. Zvvingeri S.S. Theolog. D. & Prof. Baſileâ Scafhuſium ad Dn. D. Henricum Scretam à Zavorziz, idib. Martii, MDCLXXII. Dn. D. Joh. Jac. Wepfero communicata.*]

vid. Addenda in Anno 4. 85. p. 300.

Obſervatio CLXXVIII.

D. JOH. RUDOLPHI BURKHARDI

DE

CULTRIVORO BASILEENSI.

VIr quinquaginta quinque circiter annos natus, macilentus, colore faciei ex fuſco flaveſcente, ante annos aliquot maniacus, inde quanquam effectus hic mitior evaſerit, nunquam tamen perfectæ ſanitati reſtitutus, non ſolùm cultros dentibus confractos, ſed &

araneas, & lacertas, & bufones, eâdem temeritate maſticavit ac devoravit. Tandem febre continuâ & cruciatu ventris ac diarrhæâ correptus obiit. In cadavere ejus hìc Baſileæ An. 1670. diſſecto, reperta fuêre duo cultri fruſta, quæ juncta integrum perficiebant: alterum quidem in inteſtino cœco, alterum in ano; utrumque tamen integrum, minimèque digeſtum. Tenuia inteſtina pariter cum craſſis bile ſaturatè flavâ admodùm fœtente, ſcatebant, cœcum præterea pure refertum erat. Hìc non tàm mirari ſubit ferrum devoratum, & non concoctum eſſe, quàm venenata animalia frequenter aliquot annorum ſerie innoxiè, aut ſaltem ſine evidenti damno, deglutita. Cauſa videtur peculiari fermento ventriculi & viſcerum aſcribenda, orto ex occultâ craſi humoris atrabilarii; notum quippe eſt, quàm mirabiles formas humor iſte induat.

[*Ex communicatione Dn. D. Joh. Jac. Wepfero factâ.*]

Obſervatio CLXXIX.
D. JACOBI ROTHII
DE
EODEM CULTRIVORO BASILEENSI PLENIOR.

RUdolphus Dürr fuit civis Baſileenſis ſatis dives in Suburbio St. Albani, ubi vidua cum tribus filiis adhuc degit, naturâ & temperamento Melancholicus, habitu macilentus, viribus potens, quem ante 4. annos mille paſſus vidi portare aquæductum ligneum nondum terebratum, olim maniacus.

Vixit annos ſex & quinquaginta. Devoravit lignum, corium, ferrum, chalybem, anno ante obitum 50. clavos ferreos equinos: item cultros, oſſa, ſilices, omnis generis inſecta, lacertas, bufones, de illis dixit, dulcedine palato ſapere, de his propter amaritudinem eſſe ingratos: porrò amphisbænas, ſerpentes, araneas, & quævis obvia, quantumvis abſurda, venenata & dura, horumque quædam integra, quædam priùs in ore contrita & maſticata. Et inde lucrum quæſivit & obtinuit, & ideò notiſſimus fuit omnibus tùm civibus, tùm extraneis.

Anno 1669. ſub finem Novembris cœpit ægrotare, & atrociſſimos dolores internos pati. Quatuor ſeptimanis pòſt ad ipſum vocatus, reperi

peri pleuritico ſimillimum, ex ſangvine à faucibus cultro deglutito vulneratis delapſo & putreſcente, cum dolore lateris punctorio, tuſſi, difficili reſpiratione, & febri continuâ. Adjunctus fuit etiam alius dolor æquè ſeverus Inteſtini coli cum tumore molli in ingvine dextro, quem credebat herniam eſſe ab onere. Tandem ſuborta diarrhæa biloſa, quâ materiam ovi vitello non abſimilem copioſè dejecit, viribus proſtratis, poſtquam ſic inordinati & monſtroſi appetitus & malitioſi pœnas luit, tertio Januarii 1670. vitam finivit.

Cùm aliquando mecum cœnaret, petiit, ut poſt mortem ſuam corpus aperiretur & inſpiceretur: commonefeci tempore mortis cum quâdam prudentiâ, annuit ſtatim, & uxori, ut hoc permitteret, graviter interminatus eſt, ſicque omnibus volentibus poſt obitum fuit ſectus. Sectionem administravit Magnif. D. Rector D. D. Henricus Glaſerus, Anat. & Botan. Prof. Cognatus meus honoratiſſimus. Sectioni adfuerunt D. Senator Daniel Burckhardus, D. Senator VVieland, D. D. Platerus filius, D. D. Sthæhelinus, ego & multi Studioſi.

Statim ab initio Sectionis pus effluxit, mox interranea abdominis conſpeximus omnia pure obducta delabente ex pectore, & agglutinata. Pulmones toti erant putridi & purulenti, & fœtidi. In ingvine dextro in principio inteſtini coli ingens fuit cumulus puris, qui illum tumorem elevavit, collectus partim ex eo, quod deſcendit, partim quod recens procreatum eſt ex immediatè, à cultro hìc infixo & hærente. Hoc enim pure abſconditus erat culter, quem pure diffuſo invenimus, & nunc in Muſæo meo cuſtodio. Paulò inferius in ano repertus fuit alter culter cuſpide acutiore & longiore, quem habet prænominatus D. Platerus. Docuit nos cadaveris apertio, hominem neque magum fuiſſe, neque ferrum concoqui poſſe. *Baſileæ ex Muſæo meo 24. Martii, 1672.*

[*Ex communicatione Dn. D. Scretæ factâ, à quo Dn. D. Wepfero exhibitâ.*]

Obſer-

Obſervatio CLXXX.
D. CHRISTOPHORI HARDERI DE *HYDROPE ASCITE CUM TUBERIBUS.*

FOemina lautioris conditionis, 40. ætatis anno, ex hydrope pectoris atque aſcite, lentâ periit morte. Tenerioris fuit ea conſtitutionis, ab ineunte ætate, gracilis, macra, alba-rubeſcens, debilis: præter variolas tamen & morbillos, in juventute nullum penè morbum effatu dignum eſt experta. Menſes diutiùs cunctantes variis (ſponſa etenim, nondum nubilibus annis) ſollicitati fuére remediis. Comparuére tandem, & quoniam ſangvis ejus ſeroſior, ſenſim crebriores & copioſiores evaſére. In matrimonio per 19. annos vixit, duodecim peperit liberos, utplurimùm debiles, quorum 6. adhuc ſuperſunt; tres valentes, tres cachectici. Bis vel ter abortiit. Quovis puerperio lochia mox à partu copiosè adeò profluxére, ut huic adſtantes mortem ſæpiùs metuerint, ac opem meam ad enormem illum fluxum compeſcendum, anxiè implorarint. Hyſterica ſenſim evaſit, ita, ut vel leviſſimâ de causâ irritata matrix, dira moverit Symptomata, quæ & ipſam lectum petere coëgerunt. Paſſa fuit frequentes capitis dolores, & deſtillationes ad dentes, utpotè corroſos, putridos, nigricantes; ultimis vitæ ſuæ annis, ſubinde correpta fuit puſtulis copioſis in ore, linguâ, gingivis, ac genis internis, erumpentibus; ex ſero acri per ductus ſalivares, critico quaſi motu, uberiùs affluente. Menſes nihilominùs ordinati, imò anticipantes & copioſi. Serum per purgantia imminutum, quoties per imprægnationem vel lactationem licuit: Ad idem ſerum à ſangvine ſecernendum, mitigandum, tertio ante obitum anno, domi acidulas, aliis Matronis ſociis, bibit, &, ut retulit, cum ἐυφορίᾳ. Æſtate anni 1670. Göppingenſes ſitiens acidulas, me refragante, fontem ipſa adiit, non purgata (quoniam ipſe peregrè tùm temporis aberam) eas bibitura, ac in iis lavatura. Utrumque peregit ἀλόγως καὶ ἀμεθόδως. Domum redux abdomen notavit tumidius, ponderoſius, in regione præcipuè hypogaſtricâ: cum laſſitudine corporis, appetitûs imminutione, reſpiratione difficiliori, tuſſi, ſiccâ potiùs, acri, rodente: color faciei naturalis perſtitit. Me abſente, alii in auxilium vocati Medici; Celeberrimus nimirùm noſter Archiater D.D. Joan-Jacobus VVepferus, Cognatus ac Compater meus hora-

noratiſſimus, & clariſſ. D. D. Emanuel Hurterus, ambo Collegæ mei gratiſſimi. Ipſe tandem (20. Septembr.) adveniens, percepi, cum præclariſſimis illis Viris, Dominam iſtam viduam per bimeſtre conqueſtam fuiſſe de abdominis intumeſcentiâ: tacto ventre deprehendimus in regione umbilicali corpus ſcirrhoſum, incipiens à latere dextro, paulò ſupra umbilicum, extendens ſeſe ad regionem hypogaſtricam, palmâ latitudine & longitudine majus, in profundo ſitum, globoſum quadantenus, duriſſimum, indolens, cum motu aquæ reſonantis, ex abdominis impulſione, ac concuſſionem corporis ſequentis. Aquam pectus quoque opplere, oſtendit tuſſis ſummè ferina, inanis, acerrima, diu noctuque ipſam fatigans, cum dolore, aſthmate, ſputo aquoſo, difficili, cruento, vigiliis, inappetentia, febricula, decumbendi impotentia, imprimis tempore ἀναδόσεως cibi, quo vel decubitum mutare, vel è lecto planè ſurgere cogebatur, à vino læditur, deliris agitatur inſomniis. Hoc tempore ipſi menſes jam per tres ſeptimanas copiosè fluxére; anteà verò ordinati, at copioſi ſemper, extiterunt. Hinc perſvaſi, ediximus, corpus prædictum ſcirrhoſum à glandulis potiùs Meſenterii, vel teſticulis uterinis, quàm ipſo uteri corpore dependere. Tuſſi, febri, vigiliis, aſthmati, inappetentiæ, omni ingenio occurrimus; purgantia, rebus ſic ſtantibus, vix tuta reputantes. Octavo Octobris meliùs habere videtur, alacriùs comedit, liberiùs reſpirat, incedit rurſùs, color faciei floridior, abdomen imminuitur, &c. at tuber circa umbilicum & hypogaſtrium, durum adhuc ſolum & magnum, immò majus, quàm pridem, perſentitur. Ad id diſſolvendum & viſcera roboranda, varia in uſum ducta remedia. 19. Octobr. venter denuò intumeſcit, urina imminuitur: tuber idem majus & durius videtur eſſe in teſticulo dextro, necdum doler. Tuſſis iterùm exaſperatur & aſthma, alvus eſt durior, menſes ſingulis ferè 14. diebus redeunt copioſi, aquoſi. Sudor frequens circa collum & caput. 22. Novembr. quoniam abdomen & tumor augeſcunt, ad purgantia acceſſimus, à mitioribus ad fortiora aſcendendo, interpolatim ea exhibendo, per ἐπίκρισιν potiùs, quàm ἀθρόως aquas educere volentes: quæ primò proficua, dein moleſta, tandem noxia animadvertimus. 20. Decembr. ſub veſperam graviſſimo fuit obruta aſthmate, acſi jamjam ſuffocatura eſſet. Revellentibus & thoracicis incidentibus è mortis erepta periculo, abdomen monſtravit tumidius, tenſius, gravius. Procedente ſputo coctoſo, ac ſubortâ diarrhœâ, mitius habuit. Bechica, quibus Gumm. Ammoniac. additum, continuantur cum fructu. Regio lienis & abdo-

men valdè tument ac dolent. Subinde à ſumtâ veſperi Conſerva Roſar. cum Theriacâ, verſus diluculum ſudavit. A Gumm. ammoniaco alvus fluidior evaſit. Interpoſuit uſum diureticorum, confortantibus mixtorum. Immenſi abdominis dolores leniuntur ab inunctione oleis anodinis. Menſe Januario, copioſa licet excernatur urina, abdomen tamen durum magis, tenſum & plenum tangitur, cum dolore in Hypochondriis & circa umbilicum: tubera ſilent; ardor ſtomachi moleſtus. Chalybeata, communi conſilio, cum corrigentibus ac confortantibus in uſum ducta, ad vaſa & glandulas obſtructas, induratas, reſerandas, emolliendas, quò ſerum reſorbere queant. 5. Januar. Pleuritis notha ſuperveniens, curam ad ſe traxit. Dolor demùm circa hepatis regionem fixior, fomento ex pomis fracidis, ſucco Senecionis, & clyſteribus evacuato colo inteſtino, diſparuit. Abdomen intenditur; purgantibus, identidem parvâ doſi, repetitis relaxatur: non admodùm imminuitur.

Urina pauca, craſſa, lixivioſa. Repetita diuretica. Conqueritur inprimis de dolore ardente ſub diaphragmate, ex ſero acri, ut rebatur, rodente inteſtinum Colon, eo loci ſitum: qui dolor videbatur minitari tandem funeſtam hæmorrhagiam, ſicuti ſex ante menſes accidiſſe memini Celſisſimæ Principis de Areſchott &c. Abrogatis vel frigidè ſaltem continuatis ὑδραγώγοις, omnia in deterius ruere viſa ſunt; vitiosâ magis urinâ ac pauciore, amisſo vivido faciei colore. Svaſu tandem quorundam (nobis de valetudine deſperantibus) & aliorùm conſilia atque remedia experiri voluit. Quibus multum licet & per alvum & per veſicam fuerit inanita, auctum nihilominùs abdomen, & pedes, haud ita pridem naturales, ſummè intumuerunt. Abjecto appetitu, auctâ ſiti, aridis faucibus, aduſtis, lurido labiorum colore, fractis viribus, ad extremam redacta maciem, 12. Martii die vitam ærumnoſam cum placidâ morte commutavit, atque inter preces animam laſſam DEO Creatori reddidit.

In cadaveris nocturnâ ac privatâ eviſceratione, ſequentia comparuére ἀξιομνημόνευτα, oculis obſervata fidelibus.

Paracenteſeos in modum pertuſis abdominis involucris, protinùs menſuras, plus minus, viginti aquæ flaveſcentis ac lixivioſæ eduxi: quâ evacuatâ aperui abdomen, crucis in formam diſciſſis communibus integumentis, & feſtinanti manu ac intentis oculis inquirens in tuber toties à me atque prænominatis Clarisſimis Viris obſervatum, inveni tuber magnum, obviam quaſi mihi proſiliens, inſtar renis ferè efformatum, pendens lance libratum libras decem civiles, ortum ſumens ex dextro uteri teſti-

teſticulo, carnoſum extrinſecus, intus pure cruento refertum, non admodùm fœtido, forinſecus cute craſsâ obductum, venis reſpersâ copioſisſimis, cui ſuberat caro ſolidiuſcula. Tuber hoc abdomen verſus fuit durius, at verſus inteſtina mollius, duobus tribusve locis exeſum, unde pus, at parvâ quantitate effudit in cavum abdominis: tuber fuit liberum, nulli parti annexum, excepto teſticulo dextro, (qui totus fuit extenſus, cavus, pure repletus adeò, vix ut agnoſci ampliùs potuerit) tubâ Fallopii, & veſpertilionum alâ ejusdem lateris dextri: quæ omnia tuber ingreſſa ſunt, non recto, ſed intorto ductu, ac ſi tuber in magno vel violento corporis motu, circa principium hoc, ſtudiô fuiſſet in gyrum actum, ſuperſtite etiamnùm illâ involutione. Tuber iſtud magnitudine caput humanum ſuperavit. Viventi nullos excitavit dolores, excepto pondere, quo fuit moleſtum, imò ne à purgantibus irritatum. Durante morbo increvit potiùs quàm decrevit, etiamſi chalybeatis, ut dictum, id imminuere decreverimus ſæpiùs. Quando inceperit, & quamdiu creverit tuber, nec ipſa ægra effari ſcivit. Nullas unquam de eo movit querelas vel coram aliis, vel me per 20. annos ejus Medico ordinario.

Tuber aliud & ſecundum deprehendo in medio Meſenterii, remoto omento & inteſtino primo, pugni majoris magnitudine, albisſimum, (reputavi magnam eſſe glandulam Meſenterii) tenui pelliculâ veſtitum; leviter ſauciatum, materiam profudit albo-flaveſcentem, mediocris conſiſtentiæ, ac ſi chylus eſſet, quam tamen pus, ſubcruentum quadantenus, et ſine fœtore, accuratiùs perpendens animadverti. Juxta ſpinam dorſi duo alia notavi tubera in Meſenterio, alterum pugni, alterum ovi magnitudine, ut & alia adhuc tria minora, unumquodque juglandis magnitudine. Aliud quin etiam ad latus dextrum veſicæ urinariæ, pugnum minorem adæquans. Inprimis verò verſus dextrum renem, inter utrumque videlicet renem, immediatè ferè ſupra ſpinam, eo ipſo loci, ubi glandula, quæ chyli receptaculi vicem ſuſtinet, aliàs reperitur, alium offendi abſceſſum, ſeu tuber, ad duorum ſimul junctorum pugnorum magnitudinem accedens, ſupra muſculos pſoas, copioſo pure fœtido infarctum, ex quo ductus tendebat ad ramum iliacum dextrum, ex membranis vicinis coagmentatus, pure itidem repletus: atque ita 9. numeravi tubera.

Ventriculus fuit admodùm tumidus, flatibus turgidus, ſat carnoſus. Inteſtina ſolito crasſiora, ex, in proprias tunicas, imprimis cruſtam lacteam, copioſè tranſumto ſero, coarctata angiportûs in morem,

parva; quibus appenſi propendebant globuli oblongi, ex parte rugoſi, inſtar papillarum, ex pingvedine induratâ, in quam vaſa lymphatica terminantur; ex quibus, qui veluti rimis dehiſcebant, mihi veroſimile, aquam exſtillâſſe in cavum abdominis ſpatium. Venæ & arteriæ ad inteſtina excurrentes, admodùm fuére conſpicuæ, velut inflammatæ. Rami venæ portæ cœliaci & meſenterici, ſolito dilatati magis videbantur, ob impeditum circularem ſangvinis motum. In reliquis meſenterii glandulis, nil p. n. oculis occurrit. Hæcce viſcera exiguâ vel nullâ fuére incruſtata pingvedine. Hepar fuit quidem flavius naturali, at molle, non durum, non exangve, nec vaſa ejus apparuerunt oppilata; à diaphragmate ſat liberum. Circa hepatis regionem, ubi vivens conqueſta ſemper fuit, de acri, pungente, urente dolore, nil præter levem exeſionem phlegmonodem vidi, muſculos abdominis hujus loci invadentem, prægreſſæ forſitan inflammationis indicem. Veſicula fellis magna, exteriùs albicans, intus parùm continuit bilis: egregiè etenim ultimis ante obitum ſeptimanis, purgantibus ac urinas vi pellentibus fuit exagitata. Lien naturalis colore, conſiſtentiâ & magnitudine. Pancreas duriſſimum, ac ſi ex granis ſiccis eſſet conflatum, flavidius; ejus ductus planè vacuus. Renes ſatis quidem magni, at flaccidiores, molles, debiles, eapropter pauxillum, ni valido & vehementi irritati Medicamento, traxerunt ſeri: meatus ipſorum & ureteres ſat patuli. Veſica naturalis, excepto tuberculo glanduloſo, quod lateri, ut dictum, affixum habuit. Uterus in dextro teſticulo produxit, ut innui, tuber magnum: Siniſter verò teſticulus naturalis, excepto, quòd ipſi accreverit veſicula aquâ plena, avellanæ majoris magnitudine. Corpus uteri non fuit ſolito majus, licet duodecies pepererit: at ejus cavitatem majorem, quàm in aliis, obſervavi. Omentum majori ex parte fuit corruptum & conſumtum, ex parte inflammatum, ſeſe firmiter agglutinans peritonæo & muſculis, verſus hepatis regionem. Peritonæum & abdominis muſculi, interiora verſus, fuére ex parte quoque inflammati, exeſi, venulis ſat conſpicuis, ab acrimoniâ ſeri in abdomine bullientis, unde dirus ille dolor circa hepatis peripheriam, cujus quotidianæ querelæ. In utroque pectoris latere magna vis aquæ, inprimis ſiniſtro, tres forſitan menſuras, ſeu ℔ IX. exceſſit. Pulmones fuére cineritii coloris, plurimis conſperſi maculis, nigris, parvis: ſpumoſo repleti ſangvine: inferiores lobi ex inflammatione fuſci rubebant. Cor ipſum nativam molem excedebat, at flaccidum: Vena cava & dexter cordis thalamus, foverunt corpus pituitoſum, ſubluteum; ſpitha-

ſpithamâ longius, ipſis arctè adhærens, ſangvinis motum vel impediens, vel retardans; venæ etenim ſangvine pleniores, arteriæ verò eò magis vacuæ apparuerunt. Pericardii aqua conſvetam quantitatem vix exceſſit. Et caput aperuiſſem, nî ab adſtantibus prohibitum fuiſſet, ac diluculum jamjam appropinquâſſet.

SCHOLION.

Ex recenſitâ, & aliis, quæ tùm penes Viros Clarisſimos, tùm penes me ſuperſunt, per hydropicorum eviſcerationes, collectis obſervationibus, cuique concludere integrum fortean erit, hydropem generari ſubinde poſſe, ſine labe, ſaltem effatu dignâ, vel primariâ hepatis & lienis: Inprimis demto hiſce viſceribus ſangvificandi munere, quod cordi omninò deferendum. Imò raro, forſan nunquam eam adeſſe hepatis ſiccitatem, quâ, ſecundum Fernelium, ejus ſubſtantia fiſſuris dehiſcat, ut quaſi ex ollâ fiſſâ, lympha in cavum abdominis ſtillet. Hydatides verò hepatis aliarumque partium anatome ſæpiùs detexit, tùm in hominibus, tùm in beſtiis: quas à cauſis ſeu internis, ſeu externis diſruptas, ſerum in ventrem effundere poſſe, nemo, opinor, in dubium vocabit. Nec inertia & debilitas renum, ab Helmontio aſſerta, quorum indignabundus Archeus, ſerum vel non alliciat, vel retineat, vel ſurſum repellat, perpetua hydropis cauſa cenſeri poteſt, ut complures nos docuerunt, & docebunt cadaverum diſſectiones. Quod in præſenti factum ægrâ, in plurimis, niſi omnibus, accidiſſe notatum, hydropem videlicet in pectore primò ſeſe prodidiſſe, hîcque initium ſumſiſſe. An prænominati tumores exordia habuerint jam pridem, & an ægra diu illos, & ante acidularum uſum in ſinu foverit, haud facilè definiendum: (quum olim nullas de iisdem moverit querelas, nec eos ipſa unquam animadverterit) veritati tamen magis conſonum, cùm plura & majora comparuerint tubera, ea pullulare cepiſſe, longè ante ultimum acidularum potum, forſan in & à primo, ante triennium, aquarum mineralium hauſtu, imò, crediderim, pluſculos ante annos, prima illorum jacta fuiſſe fundamenta. Binæ etenim Meſenterii glandes apud Cl. *Kerkringium* Obſerv. 18. per decennium crevére: quæ tamen noſtris fuére minores. Nec non ex ejusdem Obſerv. 56. corpus glanduloſum à fœminâ κάτω rejectum, tres palmas longitudine, latitudine binos adæquans digitos, quod ſeptem pendebat uncias,

per integrum quinquennium increvit. Plura deſiderans exempla, Obſervationum Scriptores & Collectores conſulat.

Maximum illud tuber teſticulo uterino appenſum, an fuerit ipſe teſticulus in molem hanc excretus, vel an ex ovario fuerit deductum, vel radices ſaltem in teſticulo habuerit, quoniam pure, lymphâ craſſiore inſtar gelatinæ, & carne corroſâ, hinc inde diductis membranis, nodulis & ligamentis, omnes viæ & meatus adeò fuére obliteratæ, vix ſuppetit, ut certi quippiam adſtruere auſim.

Potior pars reliquorum tumorum in Meſenterio detectorum, ut & ſupra pſoas muſculos, potiùs glandulas tumefactas, quàm tumores anomalos ſui generis, (omnes licet morbos per anomaliam generari in confeſſo ſit) indigitare viſa fuit: tuber ad latus veſicæ ſi exceperim. Tumores iſti an imaginationis vi, uti Franciſco illi, apud *Cl. Kerkring.* Obſerv. 3. fuerint producti, vero minimè ſimile videtur. Cauſas phyſicas invenire hìc, & in lymphâ, chylo, forſan & in ſemine retento ac corrupto, monſtrare atque aſſignare, in promtu cùm ſit.

Acidulas, in diſpoſitis, hydropem accelerare poſſe, credi par eſt, lympham augendo, acriorem violenter movendo, vaſa lymphatica replendo, dilatando, rumpendo, exedendo, viſcera enervando, ſubinde, impulsâ acriore ſanie, corrumpendo, & aliis, ſi qui ſunt, modis.

Papillas ab inteſtinis dependentes, glandulas ſibi parvas habere immixtas, quæ induratæ, exiccatæ, fiſſæ, ſerum non reſorbent, nec in & per proprios canales reducunt, verùm in ventris cavum exturbant, & hydropis non minimam eſſe cauſam, ex hâc & aliis Obſervationibus innotuit, ac porrò innoteſcet. Hiſtoria hæc Practicos admonebit, ne violenter hujusmodi morbos adoriantur, aliàs necem maturaturos: quoniam à violentis remediis, præcipuè ἄνω vel κάτω moventibus, lympha totius corporis (quæ æquè ac ſangvis, unumquodque ſuis in vaſis circumgyratur) impenſè agitatur, agitata, vaſa dilatat, diſrumpit, hincque in ſpatia inania, tùm pectoris, tùm abdominis abundantiùs impellitur. Commota aqua, acrior, utpote à naturâ minus ſubacta, & aſperior redditur, viſcera inſigniter labefactat, incendit, calorem nativum peſſundat, ut exaſperatâ febri, auctâ ſiti, deperdito appetitu, inductis vigiliis, exolutis viribus, tragicus brevi ſubſequatur eventus.

(*Ex communicatione Dn. D. Wepfero factâ.*)

Obſer-

Obſervatio CLXXXI.
D. ALARDI HERMANNI CUMMENI, DE *SINGULARI ANI EXULCERATIONE.*

HElmſtadii nuper mortuus eſt D. Cellarius Abbas Marienthalenſis, & SS. Theologiæ P. P. Hic laboraverat antehac hæmorrhoidibus modò cœcis, modò apertis, ſed per aliquot menſes nihil inde mali ſenſerat. Tandem appetitus illi planè proſternebatur, & pituitoſæ materiæ magna copia rejiciebatur, uti deinde quoque medicamentis incredibilis planè viſcidæ & vitreæ pituitæ copia in globulos ovi gallinacei magnitudine compacta per alvum educebatur. Hinc quidem non parùm debilitabatur, jam tamen ſublatum erat malum, & appetitus viresque redire incipiebant, cùm præter opinionem de acutiſſimo dolore, circa inteſtinum rectum conqueri cœpit. Ano aperto, ſpeculoque nonnihil dilatato, nihil videre licebat, nec anodyna injecta & ad anum appoſita quicquam juvabant. Tandem nono die in clunibus propè anum tumor ſe manifeſtavit, qui cataplaſmatibus maturantibus appoſitis mox emollitur & dein aperitur, exeunte materiâ fœtidiſſimâ, maximâ, in copiâ, quæ ſtercus planè referebat; uti dein etiam apparuit: ſtercus etenim quoties alvus excernenda erat, per vulnus exibat. Adhibita ulceri fuére mundificantia remedia, ſed fruſtrà: ſemper enim id nigrum fœtidumque manſit, & ſurſum in carnem clunium latè ſeſe propagavit, unde tandem doloribus & gangrænâ confectus obiit. Poſt mortem inſpectum vulnus, apparuitque in inteſtino recto apertionem eſſe magnitudinis monetæ currentis, quæ ſex groſſos Marianos valet. Inteſtinum hoc totum nigrum fuit usque ad flexionem, quam ſupra os ſacrum facit: veſica quoque illi adhærens collo ſuo gangrænæ principia contraxerat, unde etiam urina cum difficultate emittebatur. Ex clunibus verò utriusque lateris magna fruſta carnis nigerrimæ detrahi poterant; tanta fuit ibi corruptio, ut mirandum, tàm diu virum hunc optimum vivere potuiſſe. Hæcce habeo ex Communicatione Domini Julii Georgii Behrens, Medicinæ Licentiati & Archiatri Guelferbytenſis, qui curationi adfuit.

(In Litteris ad Dn. D. Elsnerum Vratislaviam.)

Obſer-

Obſervatio CLXXXII.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI.

DE

FULMINE TACTÆ CURATIONE.

IDibus Junii anni præcedentis 1671. accidit, ut Cœlum, quod ſudum erat, ſubitò nubibus atris tegeretur; flabat ex Auſtro turbo vehemens, qui & aves violenter ex aëre in terras & ædium tecta dejiciebat. Inter hæc ſonus auditur quaſi minæ alicujus ſive cuniculi, pulvere pyrio repleti crepantis, tanto cum fulgore, ut totum oppidulum ignem cepiſſe videretur, quem fumus denſus tetrum & tartarum accenſum olens ſequebatur. Fumus autem hicce domum viduæ alicujus honeſtæ adeò repleverat, ut domeſtici ſeſe invicem diſcernere non poſſent. Ædes hæ quatuor in locis à cœlo tactæ erant ſibi oppoſitis: notabile erat, lignum alicubi fiſſum, alicubi terebrâ quaſi perforatum extitiſſe, nullum tamen combuſtionis veſtigium notari poterat. Interim puella quindecim annorum, viduæ dictæ filia intra hypocauſtum quaſi attonita concidit, inq; eo ſtatu non obſervata per ſesqui horam manet. Domeſtici cùm hoc notarent, ſtatim accurrunt, eamque ut mortuam tractant. Thoracis indumenta, vulgò Schnürleibigen / cœruleo pallidiori colore, quem Galli bleu mourant appellant, tincta fuerant, ſed tùm temporis quibusdam in locis fuſcum dilutiorem colorem, quam coloris ſpeciem Galli feulie morte appellant, contraxerant. In lectum cùm collocata eſſet, ipſam viſito, & corpore denudato læſionem accuratiùs conſidero, quam talem inveni. Primò mamma tota cum aliquâ intermiſtâ nigredine rubebat, ac ſi pulvere pyrio combuſtio facta fuiſſet; ſub mammâ ſtriæ ſubfuſcæ in longitudine ſe acuminantes per transverſum ventrem ad pubem usque penetrabant, quæ itidem pilis privata & excoriata erat. Hinc ſtriæ aliquæ digiti latitudine per crus ſiniſtrum ad pedes usque progrediebantur, & in calcaneo ſiniſtri pedis deſinebant. Ad manum erat aqua aliqua apoplectica, hujus cochlearia duo puellæ infundi jubeo, ex quo ſtatim ad ſe redibat, ad interrogata benè reſpondebat, nec comprehendebam hîc verum eſſe, quod *Alexander* lib. 2. probl. 88. aſſerit, Fulmine percuſſos ſi non intereant, tamen vel ad aliquod tempus, vel per totam

tam vitam infatuari. Etenim hæc puella optimè ratiocinabatur, nec de alio conquerebatur, quàm de inſigni ardore faucium & dolore in parte læsâ. Exhibitus ſtatim fuit pulvis Bezoarticus Anglicus ad drachmam ſemis in aquâ Chærefolii, ex quo benè ſudavit, & æſtus in faucibus diminutus fuit. Hinc parti læſæ applicabatur ungventum ex cremore lactis & ceruſsâ ſæpiùs reiterandum, ex quo itidem inſigne dolorum levamen. Cùm autem febricula perſiſteret, jubeo, ut emulſio ad ℥viij. fieret ex ſem. papav. albi, aquilegiæ, milii & cardui benedicti, huicque emulſioni ʒij. pulveris Bezoartici Anglici admiſcerentur. Optimè hinc habuit, & febris ceſſavit, nec quippiam ſupererat, quàm ut mammæ excoriatæ cuticula ſua emplaſtro diaſaturni meo reſtitueretur. Impoſterum etiam nihil ſenſit incommodi, niſi quod cùm tempeſtas aliqua cum fulminibus immineat, inſignes dolores & motus convulſivos ſiniſtro in pede experiatur. Pudendum tamen debile manet. Hicce caſus mihi in memoriam revocat alium mirabilem fulminis effectum ante tres præter propter annos, qui Danenbergæ contigit. Ibi turris caſtri fulmine tangitur ſine tamen ullâ noxâ notabili ſolummodò excubitoris uxori nummus argenteus in perâ foramine exili perforatur.

(In prædictis Litteris.)

Obſervatio CLXXXIII.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI

DE

DIABETE BREVI CURATA.

Vir triginta annorum poſt largiorem vini potum corripitur diabete cum calore totius corporis intenſiſſimo, ſiti vehementi, profluvioque urinæ tanto, ut potum ultra triplum per urinam redderet, nec hoc ſolùm de die, ſed & noctu inſenſibiliter. Cæterùm poſt venæſectionem & ex frequenti uſu Tincturæ Corallorum, decocto plantaginis, imprimisque miſtura illa, quam Excellentisſimus Dominus *Sylvius* Praxeos ſuæ libro 1. cap. 30. §. 183. pro temperandâ ſucci pancreatici volatilitate habet, intra quindecim dies malum remittebat.

(In antè dictis Litteris.)

Obſervatio CLXXXIV.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI DE *SINGULARI HEMICRANIÆ SOLUTIONE.*

Fœmina querebatur de Hemicrania dextri lateris frontem potisſimùm infeſtante, adeò ut oculos aperire vix valeret. Adminiſtratâ V. Sne adhibentur itidem Pillulæ cephalicæ à Domino Licentiato *Julio Georgio Behrens*, Archiatro Gvelferbytenſi, qui mihi hunc caſum communicavit, ordinatæ, ſed nullo cum levamine. Ajebat enim ægra vertigine ſe corripi ad quemvis motum capitis, & quocunque inclinaret caput, eò impendere veſicam aquâ plenam, idque conſtanter aſſeverabat. Jubentur itaque ad aures applicari veſicatoria, item formari turundæ, eæque immergi in Spiritum ſalis armoniaci volatilem, Spiritusque per nares in cerebrum attrahi. Non diu his remediis uſa, cùm noctu ſtillicidium ipſi narium accideret, non ſangvinis ſed aquæ ad tactum frigidisſimæ, in tantâ copiâ, ut ferè menſuram Gvelferbytenſem, (ein Quartier) repleverit, & ex eo tempore omnes dolores capitis ceſſavére, ſanaque fuit.

(*In Litteris ſuprà allegatis.*)

Obſervatio CLXXXV.

D. ALARDI HERMANNI CUMMENI DE *AGRYPNIIS DIUTURNIORIBUS.*

Nobilis quidam Vir ex nimio Tabacci uſu in Agrypniam incidit tantam, ut per ſedecim dies ſomnum non caperet, operationes tàm vitales, quàm animales ſalvæ & integræ manebant. Alius cùm caniculâ fulgente purgans Medicamentum aſſumeret, intra tres ſeptimanas ne momentum quidem dormire potuit, usque dum frequenti laudani opiati uſu reſtitueretur. Hîc mihi occurrit Dominum Johannem Theodorum *Schenckium* P.P. in Academiâ Salanâ,

lanâ, Præceptorem meum colendum, aliquando pro lectione publicâ retuliſſe, ſemetipſum vigilaſſe per quatuordecim dies, nihilominùs tamen actiones tàm vitales, quàm animales integras fuiſſe, quamvis lienteriâ etiam graviſſimâ laboraret & ſudore continuo.

(*In modò dictis Litteris.*)

OBSERVATIO CLXXXVI.

D. ALARDI HERMANNI CVMMENI DE *ANATOME ASCITICI.*

JUvenis vir Religioſæ familiæ incidit in hydropem Aſcitem, à Medicaſtro pluribus clàm agitatus mediis, ex urbe, in quâ degebat, cùm remotior locus foret, hicque illius familiæ ordo vigeret, huc deportatur, quem ubi acceſſi, malum incurabile Superioribus detexi, partibus internis jam ſideratis, præſtò nihilominùs adfuit, qui vultu ſupercilioſo & faſtu, velut ferè fit, plusquam ampulloſo auſus fuerit curam perbrevem polliceri, & promiſſis verè intra pauculos dies ſtetit. Domum fortè ingredior febri tertianâ laborantem inviſurus, ad hunc Hydropicum à ſanitatis Præfecto deducor, cui de neceſſariis moribundo nullâ datâ morâ providendum urgeo. Ipſe ut fatis mox ceſſit, accitum ego Operationi *Hugonem Bidault* peritum Lithotomum ad paracentheſin celebrandam, ut aquis daretur exitus applico, inde ulteriùs progredior, ut Prognoſtici veritas adſtantibus innoteſceret, pateretque ignari Medicaſtri judicium, Omentum telæ adinſtar tenuis ſe ſe offerebat, inteſtina livida primo tactui conſumpta diffluebant, Glandulæ Meſenterii omnes purulentæ, in parenchymate Epatis 18. viſebantur Apoſtemata ſuâ Cyſti incluſa, Pulmonum bronchia membrana livida ſpiſſa referebat, Renes putridi, Lien induratus ſcatebat craſſâ Gypſi adinſtar materiâ, nec ultra caſtaneæ magnitudinem reſtabat intacta. Unicum Cordis parenchyma ſanum erat, ex quibus patet impoſtoris temeritas, & in judicando ignorantia, quæ his adjicere volui, ut unà Tecum admirer, vires in Juvene, partibus adeò corruptis tamdiu in vivis perſtitiſſe.

(*Ex Litteris aliquoties citatis.*)

OBSERVATIO CLXXXVII.

D. MARTINO BERNHARDI A BERNITZ DE *MIRIMA CANCROS COMEDENDI AVIDITATE* COMMUNICATA.

Ex Litteris

AD

PERILLUSTREM ET MAGNIFICUM DOMINUM

DOMIN. ADRIANUM DE LINDO GUBERNATOREM MIRACHOVIENSEM BURGGRAVIUM REGIUM ET PROCONSULEM SENIOREM GEDANENSEM &c.

d. 3. April. Anno 1672. Grabovia datis

à

D. JOHANNE BILENSTEIN, Priore Carthuſ. in Paradyſo prope Gedanum.

QUod de Sympathica affectione Religioſi cujusdam Virique egregii & Concionatoris facundi oculatus teſtis non ita pridem retuli, ita ſe habet. Is me præſente & communi menſæ cum aliis aſſidente, cùm inter cætera fercula Cancri quoque apponerentur, mox in mediis diſcurſibus (quos facetè valdè & comiter fovebat) ſermonem omnem abrupit, indeque mutato & pallente vultu diductis palpebris & fluente per faciem ſudore tantam animi anguſtiam ſenſuumque oppreſſionem exhibuit, ut ipſum ſine morâ lapſurum arbitrati fuerimus univerſi. Sed revixit ſubitò & majori cum admiratione omnium tanquam alto ſomno ſopitus reſuſcitatus adfuit ſpi-

ritus

ritus ejus, quamprimùm meritiſſimus Cœnobiarcha integrum cancrorum manipulum (quod ipſe patiens præ verecundiâ prius facere nolebat) ejus patinæ largiter injecit; quos ille tantâ aviditate & velocitate altum ſemper ex imo pectore ſuſpirans totoque corpore & maximè manibus contremiſcens propriè dicam devoravit, ut vix majores chelas & alias quasdam duriores teſtarum partes inconſumptas reliquerit. Poſthæc expleto ſic appetitu totaliter ad ſe reverſus, nihil eorum, quæ vel à nobis vel ipſomet facta & dicta ſunt, ſe intellexiſſe conteſtatus eſt. Ajebat etiam, quòd quâdam vice cùm puer quidam diſcolor in oſtio Eccleſiæ, quæ utriusque Religionis incolis patebat, ſibi in ambonâ concionanti elevatum Cancrum exhibuiſſet, ſummam ſtatim alterationem ſenſerat, ex quâ haud dubiè obmutuiſſet, niſi averſis mox oculis fores occludi inclamaſſet. Ultra centum etiam cancros comeſturum ſe præſumebat, imò & plures comediſſe dicebat, talemque ſibi ſemper Sympathicam paſſionem (ſi tamen ſic dici debeat) accidere, ſi non primo ſtatim obtutu copia manducandi detur.

(*Confer Obſervationem 145. p. 229. Anni 11. Miſcell. Curioſ.*)

OBSERVATIO CLXXXVIII.

D. GEORGII SEGERI

DE

OVIS DUPLICI VITELLO DONATIS.

OVa duplici vitello donata quod concernit, fœcunda ea eſſe debere, vel exinde conjicio, quandoquidem dantur certæ gallinæ, quæ talia & non alia edunt ova, ut ſuo jam tempore rectè obſervavit *Ariſtoteles de Hiſt. Anim. Lib. 6. cap. 3. circa finem.* Hæc autem virtus unde illis conceſſa eſſet, niſi è ſimili ovo excluſa fuiſſent? Nec aberranti Naturæ id tribui poteſt, cùm quod ſemper contingit, non pariat monſtrum. Quod verò omnia ejuſcemodi Ova fœcunda ſint, non facilè conceſſerim. Cum fœcunditas non ex vitellorum ſimplicitate aut pluralitate, ſed è maſculi ſeminis virtute prolificâ ſit æſtimanda: quemadmodum id more ſuo egregriè oſtendit *Melch. Sebizius de Alim. Facult. Lib. 3. cap. 12. reſp. ad probl. 16. pag. 963. & ſeq.* Neque tamen

etiam negaverim ex ejusmodi Ovis monſtra gallinacea partibus quibusdam abundantia prodire poſſe, cùm ſicut in aliis, ita & in hâc ſpecie varia contingere poſſint, quæ faciunt, ut cauſa erret, atque ex accidenti hujusmodi producat effectus. Placuit his ſubjungere, quæ de ſimili materiâ *Albertus Magnus Lib. 6. de Animalibus Tract. 1. Capitulo* 5. conſignavit, cùm ſciam Autorem hunc non in omnium verſari manibus. Sic autem ille: *Inveniuntur ova, ex quibus exeunt gemelli, eò quòd duas habeant gemmas & duo citrina, inter quæ eſt tela ſubtilis. Sunt enim gallinæ quædam, quæ quaſi faciunt ova gemellina, ita quòd inventa eſt apud Macedones gallina, quæ 18. fecit ova, & quando cubavit ea, ex quolibet eorum exiverunt duo pulli, ita quod 36. produxit pullos ex 18. ovis. Et unus quidem gemellorum ovi frequenter eſt parvus, & alter magnus & perfectus. Et multotiens contingit parvum monſtruoſum fieri, vel utrumque. Minor autem gemellorum fit monſtruoſus, eo quòd virtus ſpermatis majoris fortius trahens corrumpit Secundinas ejus, & aliquid fortè materiæ trahit ad ſeipſum. Cujus ſignum eſt, quod frequenter in aliquo membro defecit minor gemellorum. Uterque autem monſtruoſus efficitur, quando utraque trahendo dislocationem materiæ facit in utroque. Ex hoc enim contingit diſpoſitio inordinata membrorum.* Et paulò pòſt: *Quædam gallinæ habent quaſi in proprietate naturali facere hujusmodi ova duplicium gemmarum. Et illæ ſunt, quæ habent matrices longas & largas, quæ moventur in receptione ſeminis galli. Motus enim matricis facit ſpermatis diviſionem. Et tunc aut duo ova aut unum duplicis gemmæ concipiunt.* Hæc Albertus.

(Ex Litteris d. 6. April. Vratislaviam transmiſſis.)

Obſervatio CLXXXIX.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

VULNERE PECTORIS CUM LÆSIONE PULMONUM, QUOD TRIUM ANNORUM SPATIO PERCURATUM VIDEBATUR.

CUm Anno 1669. die 22. Aprilis feriâ ſecundâ Paſchali gregarius quidam miles inter excubitores civicos Jacobus Pohl/ Decurioni inter eosdem, Melchiori Schwartz non benè favens, eundem ex leviſſimâ causâ minori gladio, aliàs ſicâ, & Germanicè Stillet

Stillet ſive Stecher dicto, clandeſtinò in ſiniſtro pectoris latere inter quartam & quintam coſtam verſus ſuperiora vulneraret, miſer ille periculoſè confosſus in terram concidit, ſtatimque domum delatus, Chirurgum Antonium Statlender ad ſe accerſere jubet: qui ſangvinem ſpumoſum in magnâ copiâ effluentem ſtatim ſiſtens, vulnus primùm ſ. a. deligavit, & viribus proſtratis cordiali potione (quantum potuit) proſpexit, ægrumque ſequenti die in meliori ſtatu offendit. Tum prædictus Chirurgus ulteriùs conſtitutionem & ſitum vulneris inſtrumento exploratorio inveſtigans, eidemque turundam immittens, invenit ſiniſtrum pulmonis lobum ſatis profundè ſauciatum. Adhibitâ itaque diligenti curâ & in deligatione injectione ex decocto hordei toſti cum melle roſarum & Syrupo Myrt. quotidiè factâ, illum jam extra periculum eſſe ἀπερισκέπτως ſuſpicatus eſt, ægerque ipſe opinabatur. Sed cùm die 9. Maji è lecto ſurgeret, & inter ambulandum corpus nimiùm commoveret, mox circa veſperam per canaliculum plumbeum vulneri à Chirurgo inditum, ſaniei & ſangvinis cum liquidiore humore miſtæ aliquot libræ effluxerunt. Ego ſequenti die, ad ipſum manè vocatus, veniens, omnia in eo ſtatu, ut jam narrata ſunt, comperi, præterea vires ſummè debiles, cordis anxietatem, tusſim & ſpirandi difficultatem; ſtatim itaque ei præſcripſi ſequentem cordialem potionem pro aliquot vicibus. Rec. Conſerv. fl. unic. rorismar. viol. purp. papav. errat. āā ℨij. Aqu. Scabioſ. papav. errat. Carduibened. rubi Idæi āā ℥iij. Mixta ebulliant in diplomate. Colaturæ fort. expr. adde aqu. Loch. Sani, Cinam. Cord. āā ℨvj. Syr. fl. tunic. Cordial. D. Meiſn. āā ℨvj. Raſur. dent. apri, Oc. ♋. pp. Os. de C. C. ā ℈j. Confect. Cord. D. Meiſn. ℨß. m. viribus paulatim redintegratis iſtud decoctum ordinavi. ℞. Rad. Chinæ pond. in tal. ſect. ℥jß. conſolid. maj. ℨvj. biſtort. torment. āā ℨiij. Santal. Citrini, Cinam. el. āā ℨij. Herb. pulmon. plantag. āā mj. fl. Cichor. Sylv. violar. purp. bugloſſ. conſolid. regal. āā mß. balauſt. p. ij. Cort. Citri Rec. ℨij. Inciſa craſſiuſculè infunde per horas 18. in ſ. qu. aqu. font. poſteà coqu. in M. B. ad conſumtionem tertiæ partis, ſub finem decoctionis adde liquirit. raſ. ℨvj. paſſul. maj. enucl. ℥j. Sem. fœnic. ℨij. contuſisque ſpeciebus decoct. prioris, ebulliant rurſùm omnia aliquoties. Colaturæ ℔v. per reſid. depur. ſerv. pro uſu. ℞. Decoct. præſcript. ℥iiij. add. Syr. de Symph. Fern. ℨvij. Aqu. Cinam. Cord. ℨj. m. f. Hauſtus, quem quotidiè manè ebibit, nonnunquam etiam H. 4. veſpertinâ. Reiteratum eſt hoc Decoctum alterâ & tertiâ vice. Uſus eſt etiam aliquoties balſ. ♁ris comp. ad aliquot guttas. Vulneri interim

rim injectio talis quotidiè per Chirurgum adhibebatur. ℞. Rad. tormentill. biſtort. ãã. ℥ij. Herb. burſ. paſtor. millefol. ãã. mj. fl. balauſt. roſar. r. ãã p. j. Hord. toſt. ℥j. Coqu. in ſ. qu. aqu. ſ. ad ℥xvi. Colat. adde Syr. Myrt. de roſ. ſicc. ãã. ℥ij. m. Nihilominùs tamen indies ultra libram ſuprà dictæ materiæ è loco vulnerato effluxit; fluxusque ille ferè ad octo hebdomadas continuavit, ægroto paulatim meliùs ſe habente, ſed vulnere haud conſolidato. Inde poſt feſtum viſitationis Deiparæ virginis ædibus exire cæpit, muniaque ſua ſine moleſtiâ peregit, usque ad finem Novembris: tùm, neſciò ex quâ occaſione recidivam paſſus, iterùm ad ſuperioris Decocti uſum reverſus eſt, quibus & alia corroborantia, partim etiam expectorantia addita ſunt. Donec tandem benedicente Summo Archiatro, anno ſeptuageſimo feliciter cæpto, bonus ille & pius Vir priſtinæ ſanitati planè reſtitutus, in hunc usque diem, quo hæc ſcribo (Anno ſcil. 1672. 16. Aprilis in vigiliâ Paſchali) optimè valet, & quia præter functionem militarem etiam repurgatoris fumarii provinciam ſuſtinet; utrique officio ſatisfacit, cui ego Anno 1671. præterito, decimâ die Septembr. filiolam nomine Eliſabetham ad ſacram Baptismatis aquam ſuſcepi, quæ hucusque, dum iſta ſcribo, vivit & benè valet. Quanquam autem Chirurgus ulcuſculum illud conſolidare ſæpiùs tentaverit, nihil tamen hucusque efficere potuit; quare canaliculum argenteum ſemper in eo geſtat vulneratus, ad meliorem materiæ peccantis promotionem, quæ quaſi per fonticulum effluendo, quotidiè tamen in pauciori quantitate, pulmones à corruptione tuetur, & ferè ab omni tuſſi liberos ſervat. Unde apparet pulmonum vulnera, quanquam ſint periculoſa, non tamen ſimpliciter lethalia dicenda eſſe. Non enim omne vulnus, quod mors ſequitur, lethale dicendum eſt, ſed id ſolùm, quod ſuâpte naturâ mortem adfert. Neque omnia vulnera, ob quæ ſupervenientibus gravibus ſymptomatibus ægri moriuntur, pro lethalibus habenda ſunt, nam non neceſſariò nec ſemper ipſis ſuperveniunt, ut, cum vulneribus articulorum & nervoſarum partium, inflammatio, delirium & alia Symptomata accidunt, aut quando pulmone vulnerato ulcus aut phthiſis ſubſequitur, unde ægrum lentâ morte occumbere obtingit. Septem autem partium vulnera *Hippocrates* lethalia eſſe ſtatuit Lib. Aphor. 6. Aph. 18. ita ſcribens: cui veſica perſecta fuerit, aut cerebrum, aut cor, aut ſeptum transverſum, aut tenue quoddam inteſtinum, aut ventriculus, aut jecur, lethale eſt: ſuper quem Aphoriſmum videantur Commentatores, Galenus, Hollerius, Heurnius & Knoblochius. Hunc tamen Aphoriſmum Hippocra-

crates tùm limitat, tùm ampliat, in Coacis, Aphor. 509. in Codice Fœſii, dum inquit: Ex vulnere ferè mors contingit, ſi cui vulneratum fuerit cerebrum, aut ſpinalis medulla, aut jecur, aut ſeptum transverſum, vel cor, aut veſica, aut quædam grandis vena. Mors quoque ſubit, ſi in arteriam & pulmonem inſignes valdè plagæ inflictæ ſunt, ita ut percusſo pulmone, minor ſit, qui per os prodit ſpiritus, quàm qui per vulnus excidit. Intereunt verò, quibus nervi interiores, ſive tenuis aliquis, ſive craſſus, vulnus acceperit, ſi plaga transverſa fuerit & magna: quod ſi parva & recta, nonnulli periculo eximuntur. Minimè autem ab his vulneribus mors impendet, quæ in corporis partes, in quibus hæc non ſunt, aut ab his quàm longisſimè abſunt, infliguntur. *Hucusque verba Hippocratis:* quorum veritatem confirmant, cùm præſens noſtra Obſervatio, tùm altera, quam recenſet *Sennertus* Pract. Medic. Lib. 2. Part. 2. cap. 11. & Lib. 5. Part. 4. c. 3. atque duæ aliæ Celeberrimi illius Medico-Chirurgi *Guil. Fabricii Hild.* de feliciter percuratis vulneribus pectoris, quorum unum cum abſcisſione portionis ipſius pulmonis, alterum cum pulmonis læſione fuit, ut videre eſt apud eundem Cent. 2. Obſerv. 32. & Cent. 3. Obſ. 36. cum quibus conjunge *Petri Foreſti* Obſ. Chirurg. Lib. 6. Obſerv. 4. & Epiſt. *Petri Fuhrmanni* in Greg. Horſtii Epiſt. Medic. Sect. 19. Lib. 1. ut alias brevitatis ſtudio omittam. Studioſus ille, cujus in Obſervatione citatâ Clarisſ. Sennertus meminit, poſteà in vicinâ Academiâ Profeſſor Medicinæ per multos annos fuit celeberrimus, Præceptorque meus omni obſervantiæ cultu devenerandus. Vix præſentem Obſervationem ad finem perduxeram, prædicti Melchioris Schwartzen uxor conjugem meam alterius cujusdam rei gratiâ viſitavit, quam cùm ego de valetudine mariti interrogarem, illa mihi reſpondit, ipſum jam ante octiduum tusſim cum expectoratione copioſæ materiæ purulentæ pati, quæ etiam per foramen apertum abundanter exit, interim tamen non ſolùm in ædibus, ſed etiam per plateas quotidiè obambulat, & munia ſua perficit; qualem tandem cataſtrophen fabula hæc habitura ſit, tempus revelabit, ego verò, Deo vitam concedente, benevolo Lectori candidè impertiam.

(In Litteris 10. Aprilis Anno 1672. Vratisl. misſis.)

Obſervatio CXC.

D. SIMONIS SCHVLTZII DE

OVO GALLINACEO SERPENTIFERO.

REctè ſanè *Ariſtoteles* de generatione Animal. Lib. 4. cap. 4. ſcriptum reliquit: Monſtra ſæpiùs gignuntur iis, quorum numeroſus partus eſt, & præcipuè in avium genere, potisſimùm in gallinis, &c. Hinc Clarisſimus *Schoockius* diſſertatione de Ovo & Pullo §. 283. optimè advertit: haud rarò ex Ovis monſtroſos fœtus prodire, ibidemque ex Æliano, Scaligero & aliis diverſas eorum ſpecies recenſet. Sed propiùs ad inſtitutum noſtrum accedit Celeberrimus ille Bononienſis Patricius *Vlyſſes Aldrovandus*, qui in hiſtoriâ monſtrorum cap. 2. de Monſtro in genere, Tit. de cauſ. profert iconem Ovi gallinæ, quod Piſis inventum fuit, in cujus teſtâ *ſerpentis imago* cernebatur; dein gallum monſtroſum, caudâ quodammodò Serpentinâ. Porrò ibidem teſtes binos producit Fortunium Licetum, & Ambroſium Paræum: quorum primus gallinam domi quinque digitis præditam aluit, quæ poſt multa Ova unum puſillum edidit ſine luteo, in cujus albumine *ſerpens* veluti vermis compertus eſt, in quem Ovi vitellum fuiſſe transformatum optimè eſt ſuſpicatus; idem Clariſſ. Virum Hier. Fabricium ab Aquapendente teſtem citat, qui in luteo quoque Ovi vermem ſatis magnum inter comedendum comperit, eique Licetus facilè aſſentitur, cum ipſi monſtratus fuerit vermis, formam quodammodò piſcis referens, qui in Ovo ſorbili inventus fuit. Secundus autem ſcilicet Paræus monſtrum in medio & intimo Ovo compertum narrat facie quidem humanâ, ſed capite ſerpentibus undique horrente, cui ex mento tres item ſerpentes inſtar barbæ germinabant. Plura ejusdem generis reperiuntur apud eundem *Autorem Ornithologiæ* Lib. 14. cap. 8. de Monſtr. quæ hîc prolixitatis vitandæ causâ ſtudio omitto, benevolumque lectorem ad locum citatum remitto: qui etiam ejusdem libri cap. 1. cur gallinæ ſæpè monſtra pariant, ſub tit. Partus Incubat. Generat. & Excluſion. rationes & cauſas prædicti Autoris legat & ponderet velim, &, ſi lubet, hiſce adjungat *Conradi Geſneri* Lib. 3. de Avium Nat. ſub tit. Ovor. monſtroſ. & *Johann. Jonſtoni* Hiſt. Natur.

de

de Avibus Lib. 2. Tit. 1. cap. 2. ad Artic. 1. Append. 1. de gallin. Ovis. Quomodo ex Ovo artificio ingenioque enaſci poſſit animal viſu & tactu inficiens, ac ſi Regulus vel Catoblepa eſſet, refert ex Joh. Baptiſtâ Porta *Weckerus* de Secretis Lib. 8. cap. 2. de Secret. Gallin. ubi idem docet, non dari occaſionem majorem monſtra diverſa producendi, quàm in Ovis: & hujusmodi partus ſæpè gallinas inter cætera efficere, atque etiam ex ſe fieri. Ut pullus gallinaceus quaternis alis pedibusque enaſcatur, demonſtrat *Joh. Baptiſta Porta* Mag. Natural. Lib. 1. cap. 17. ibidemque ſerpentes pluribus capitibus caudisque ex Ovis dilecithis naſci poſſe idem Autor eſt. Hiſce è Scriptoribus probatæ fidei præmisſis, quid nuper apud nos verè contigerit, brevibus ediſſeram. Percrebuit ſcilicet diebus ab Æquinoctio verno proximis anni præſentis 1672. in urbe fama, Judæum quendam exterum negotiorum ſuorum causâ hìc commorantem die 21. Martii tria Ova Gallinacea emiſſe, ſibique ex iisdem admixtâ cereviſiâ offam parare voluiſſe: ſed confractis teſtis duo recentia, tertium autem corruptum & putidiſſimi fœtoris plenum reperiſſe, ex quo *ſerpens ſpithamæ longitudinis & digitalis craſſitiei* ex nigro ſubcineritii & variegati coloris, capite verò planè niger in gyrum circumvolutus in conſpectum prodibat; undè Judæus perterritus, & ob fœtorem peſſimum, qui totas ædes implebat, vix non lipothymiam paſſus, Hoſpitem, apud quem divertebatur, advocavit, & ei ollam cum Ovis illis monſtravit, inſimulque ut ſibi hauſtum aquæ apoplecticæ, vel alterius corroborantis porrigeret, rogavit. Hic ſerpentem in teſtâ adhuc latentem vidit, ſed præ maximo fœtore eximere haud potuit, dedit itaque Judæus famulo ſuo, itidem Judæo, ollam cum Ovis & Serpente, & mandavit, ut eandem in locum aliquem ſecretum & ab hominibus remotum projiceret: verùm cum ille juſſa heri exequeretur, ovaque cum ollâ ad parietem poſticarum ædium non procul à portâ Captivorum, Schwiebogen dicta, quæ Novam Civitatem à Veteri ſeparat, jaciendo & allidendo frangeret, ecce ſerpens usque ad collicias repens in aquam putidam eas perfluentem ſe abſcondit, ſed ſtatim à pueris tùm in plateâ ludentibus, illudque ſpectaculum intuentibus occiſus eſt. Inquirenti mihi in veritatem inſolitæ iſtius rei & monſtroſæ generationis, ita & non aliter eandem eveniſſe comperi: de cujus certitudine nemo dubitet velim: verisſimum enim ejus relationis teſtem habeo, ſcilicet Excellentisſimum Dn. D. *Georgium Segerum*, Amicum & Collegam honoratisſimum, qui mecum, utpote à me rogatus, Hoſpitium Judæi ingreſſus eſt, ubi rei geſtæ atque ſuperiùs narratæ hiſtoriam ex ore hoſpitis Viri probi

& honeſti, Andreæ Klonigs civis & ſutoris Thorun. ipſimet excepimus, ut hìc domeſticos teſtes reticeam, calceolarii nempè conjugem & famulos, atque puerum Judæum, Hero Judæo miniſtrantem. Judæus nobis de facie notus vocatur Iſaacus Levvkovvic, urbis vicinæ Poloniæ Labyszyn dictæ incola, qui tria iſta Ova emit à Danielis Folvvarski miniſtri Proconſularis & propolæ civitatis uxore. Nunc cauſas generationis iſtius monſtroſæ paulò accuratiùs indagare operæ pretium eſſet: verùm temporis & loci incommoditas, moleſtisſima praxis, & imprimis debiles corporis vires mentem à talium meditatione abſtrahunt, ſufficiat nonnulla veluti digito monſtraſſe, aliisque anſam hiſce diligentiùs invigilandi hoc tempore præbuiſſe. Ego monſtroſæ hujus generationis cauſam à propria Ovi diſpoſitione, quæ contigit in ipsâ gallinâ tempore conceptionis petendam eſſe exiſtimo: nam ut rectè ſtatuit Clarisſimus *Sennertus* Hypomnem. Phyſic. 4. cap. 9. de generat. & propagat. animal. in gen. & brut. in ſpec. in Ovis anima futuri animalis jam ineſt, quia, quàm primùm Ova à calore debito foventur, in iis ſe anima exſerit, & animal ſimile ei, à quo Ova ſunt excluſa, format. Neque enim generans hujus formationis cauſa eſſe poteſt; cùm id ſæpè, cum Ova excluduntur, mortuum ſit; neque etiam ulla alia cauſa univoca vel cogitatione inveniri poteſt. Viventium enim generatio, per quam ſimile manifeſtè generat ſimile, univoca vulgò dicitur: ſed datur adhuc alia, quæ, quia per eam ſimile à non ſimili generari putatur, ſpontanea & æquivoca vulgò nominatur; ex. gr. quando ex ſtercore equino generantur Scarabæi, ut plura & magis ſpecialia non attingam. Hæc æquivoca propterea appellatur, quod cauſa talium viventium non ejusdem ſpeciei cum generato eſſe putatur: de quâ legi poſſunt doctisſimi Libri *Fortunii Liceti* de Spont. vivent. ortu. Magis autem propriè illa animalia (ut alias ſpecies brevitatis ſtudio omittam) ſpontè naſci dicuntur, quæ ex diverſæ ſpeciei animalibus proveniunt, quod triplici modo fit. Interdum enim animalcula in viventibus animalibus generantur; aliquando verò ex vivorum animalium excrementis, aliquando ex cadaveribus mortuorum animalia proveniunt. Iſta autem omnia mediante calore temperato excluduntur. Ex Ovis gallinarum pullos ab anatibus & è contrario excludi, notisſimum eſt. Imò Cairi calore fornacis pullos excludi, *Jul. Caſ. Scaliger* Exerc. 23. refert. In quibus modis omnibus nullum agens univocum dari poteſt, niſi anima in Ovo latens. Ad quem autem horum modorum præſentis ſerpentis generatio pertineat, non temerè quis ambigere poteſt.

poteſt. Nam licet aliquis exiſtimarit, gallinam, quæ ovum hoc excluſerit, de ſemine ſerpentino (quod in pagis facilè fieri poteſt) aliquid ſubripuiſſe atque comediſſe, non fruſtrâ tamen quæritur primò, an Seminis Serpentini forma Gallinæ ventriculum immutata atque incorrupta pervadere, viresque ſuas ad ſimile quid generandum ovo communicare potuerit? Secundò, quomodo ſemen iſtud in Ovo latens ſine calore proportionato in actum deductum ſit? ulteriùs, quâ ratione Serpens jam formatus per tàm diuturnam temporis moram Ovo incluſus vivere potuerit? *Caſp. de Reies* in Elyſio jucund. Quæſt. Campo. Quæſt. 58. n. 12. ex quibusdam Autoribus referendo comprobat, ſerpentes ſcil. diu absque cibo vivere poſſe. Fœtor autem ille putidisſimus unde, niſi ex magnâ putredine, quam corruptio Ovi neceſſariò præceſſerit? Hìc verò modò citatum audiamus *Caſparem de Reies* Quæſt. 65. Elyſ. jucund. Quæſt. Campi n. 14. & 15. ita ſcribentem: Ex corruptis Ovis, fœtidoque humore ac graveolentiâ plenis varia animalcula gigni tradunt *Galenus* 11. Simplic. & 3. de temper. cap. 22. *Plinius* lib. 10. cap. 53. *Ælianus* lib. 10. putrido veneno ſata vitiato potisſimùm generationis principio ſobolis oviparæ: etenim inter generationis principia activisſima ſunt Ova, & energiâ agendi prædita grandi; ideò ſemel putrida, in vitioſas, extraneas, ſimulque venenoſas qualitates abeunt, eò magis, quò animalis ſunt ferocioris conditione & naturâ, præſertim in venenatis activitatis eximiæ, ſummæque actionis, ſi corrumpantur: propterea ex omnibus Ovis ſemiconſotis & putridis venenoſa prodeunt animantia. &c. Ego litem hanc dirimendam Philoſophis relinquo, & iis, qui animo à curis remoto hiſce ſubtilitatibus plus temporis impendere poſſunt. Interim benevolum lectorem ad eruditiſſimos Libros *Fortunii Liceti* de ſpont. vivent. ortu, remitto; quibus adjungere poterit præter quosdam Neotericos de Ovipar. generat. diverſas & novas opiniones adſtruentes *Eccardi Leichneri* Exercitationes Phyſicas Antiperipateticas de generatione, & ſpecialiores de generat. Animal. præſertim Oviparor. *Gvilielmi Harvæi*. Ut autem rarisſimum eſt ex Ovis gallinaceis ſerpentes enaſci, ita frequentisſimum ex Ovis anatum, quando ſcil. in fimeto equino per certos dies asſervantur, quod hìc ex certisſimâ fide dignorum experientiâ addimus. Cùm verò ad quæſita noſtra optimè quadrent Excellentisſimi *D. Segeri* privatæ & doctæ meditationes, eas ipſis ſtatim ſubjungere utilisſimum duxi, propriis ejus ſequentibusque verbis: ut quæ de ortu ſerpentis,
" præterito menſe Martio, hìc à Judæo in Ovo gallinaceo reperti, ſentiam,

 com-

" commodiùs proponere poſſim, ſequentia præſupponam. *Primò.* Cibo
" & Potu non nuda corpora, ſed formata, ſeu corpora formis ſuis ſpe-
" cificis inſtructa, aſſumi, quæ ſeminii nomine indigitare placet. *Secundò.*
" Seminia hæc aſſumta ſine omni naturæ lege ad tempus aliquod corpo-
" ribus, quæ ea aſſumſére, ineſſe, idque illæſis ſuis formis. *Tertiò.* For-
" mas iſtas (quæ quia tùm corporibus illis, à quibus ſunt deglutitæ, per
" accidens inſunt, Accidentariæ vocantur) interdum quidem quieſcere,
" ſæpè tamen etiam, præſente adhuc formâ corporis illius, cui per acci-
" dens inſunt, actu operari ſecundo, atque eam animati ſpeciem excitare,
" cujus aliàs ſunt formæ ſpecificæ. *Quartò.* Gallinas eſſe animalia pam-
" phaga, & non ſolùm omnibus ferè granorum generibus, ſed & omnium
" animantium, cùm terreſtrium, tùm aquatilium, imò ipſorum quo-
" que Serpentum, Scorpionum, aliorumque venenatorum carnibus,
" ſtercoribus item humanis, ſemine & ſangvine menſtruo, arenis ac la-
" pillis delectari. Prout rectè annotavit *Aldrovandus Ornith. Lib. 14. cap.*
" *1. pag. 109. & in Hiſt. Monſtror. cap. 2. p. 391. E.* *Quintò.* Ova gallina-
" cea eſſe corpora heterogenea, è gallinæ alimento abundante orta. *Et*
" *Sextò.* Ova gallinacea, etiam illa, quæ ex coitu concepta ſunt, ſæpè
" eſſe infœcunda, ut itidem obſervavit *Aldrovand. Ornith. Lib. cit. p. 104.*
" ubi hujus infœcunditatis quatuor cauſas ex Alberto recenſet. Hiſce
" ita præmiſſis, Serpentis originem talem fuiſſe ſtatuo. Gallina in pago
" victum oberrando quærens, incidit in Seminium angvinum, idque de-
" glutivit. Hoc in ingluvie reliquo cibo miſtum, inde delatum fuit in ven-
" triculum, ubi tamen etiam non diſſolvebatur. Unde cum Chylo in inte-
" ſtina delapſum, dum hìc partes chyli craſſiores atque inutiles à puriori-
" bus ſeparabantur, ſeminium angvinum iſtis adhærens ſangvineæ maſſæ
" admiſcebatur, & ſic quoque unà cum alimento abundanti ad locum con-
" ceptionis Ovorum pertingens, in Ova diſtribuebatur. Ortum itaque
" Ovum gallinaceum, quod præter propriam & ſpecificam formam,
" alias quoque continebat formas, pulli imprimis gallinacei, quæ ſub-
" ordinatæ, & ſerpentis, quæ accidentariæ nomine tunc veniebant.
" Quandoquidem autem inſtante vere mulierculæ paganæ Ova collecta
" ſupponere ſolent gallinis, ut tempeſtivè pullos, majori quàm poſteà pre-
" tio à delicatioribus requiri ſolitos, excludant, idem quoque & hâc vice
" contigit. Unde quia infectum hoc Ovum à reliquis externâ figurâ non
" differebat, illud quidem cum aliis gallinæ ſuppoſuit villica, aſt ubi poſt
" eà pullum non erumpere deprehendit, ne tamen damnum aliquod pa-

tere

'teretur, benè rurſùm deterſum, juxta cum aliis in Civitatem detulit, 'atque propolæ vendidit. Interim per præcedentem Gallinæ incuba-'tionem excitatæ in Ovo formæ latentes, cum angvinea teneriorem 'pulli formam turbaverit, atque ſic Ovum ex parte pulli infœcundum 'reddiderit, ſibi tamen debitum exſtruxit domicilium, angvineum ni-'mirùm corpus, cujus eſſet forma ſpecifica. Et hæc breviter mea eſt 'ſententia, præmiſſis ſuperinſtructa, cui id addo, quod gallina ſemi-'nium illud non hauſerit ex conſvetudine cum ſerpente, prout in Italiâ 'gallinas ab Aſpidibus comprimi ex *Liceto* refert *Aldrovandus in Hiſt. 'Monſtr. l. cit.* multò minùs è deglutito Ovo angvineo. Regiones nam-'que noſtræ menſe Martio magno ut plurimùm infeſtantur frigore, ſicuti '& hoc anno accidit. Unde hoc tempore ſerpentes in foveis ſuis adhuc 'latitare ſolent. Incidit potiùs in cadaver ſerpentis, illudque devoran-'do ſimul quoque ſeminium deglutivit. Siquis verò ex me quærat, quo-'modo ſerpens Ovo incluſus vivere potuerit? Illi reſpondeo, quod ſer-'pens ille eo modo in Ovo vixerit, quo pullus gallinaceus, intra Ovi 'corticem contentus, antequam putamen effringat, vivit, imò pipit. *Huc usque Excellentisſimus D. Segerus.* Hiſce majoris elucidationis gra-â adnectere lubet ſequentem caſum, hîc ante tres annos verisſimè obſer-atum. Fœmella quædam inter noſtrates, confracto Ovo Gallinaceo ecenti, teſtâque abjectâ albumen cum vitello concusſit, & dimidiam artem ad ſordes gerrarum crinalium abluendas ſtatim accommodavit, lteram verò cum teſtâ ollæ in loco à Solis radiis remoto frigidiori auræ, uamvis mediâ æſtate, expoſitam per tres dies aſſervavit: tùm reliquum lud, quod oblita eſt, fortè introſpiciens, invenit loco conquaſſati Ovi ermes albos viventes capitibus rubentibus numero quindecim, extre-ni digitorum manus articuli longitudinem, craſſitiem verò dimidii ferè x æquantes, ſed, quod mirum eſt, ſine ullo fœtore. Apparet inde, ve-iſſimum eſſe axioma illud Medicum: Ova corruptioni admodùm eſſe ob-oxia, eaque quàm recentiſſima optima, quò verò ſunt antiquiora, eò eteriora, à quibus ceu à veneno abſtinendum eſt. Ad extremum, quid e *generatione Baſiliſci* ex Ovo galli decrepiti ſtatuendum ſit, pauca adhuc, tpote prædictorum analoga, ſubjungamus. Sunt quidam in eâ opinio-e, gallum jam decrepitum, anno ætatis ſeptimo, nono, aut ad ſum-num decimo quarto, ovum eâ æſtatis parte, quâ Caniculæ ſidus lucet, x ſemine putrido, aliove humore corrupto, parere, idque figurâ orbi-ulari, colore luteo, pallido, livido aut variegato, nullâ teſtâ ſive puta-

mine

mine, ſed validiſſimâ ſolùm membranâ, quæ fortiſſimis etiam ictibus reſiſtit, tectum, illudque deponere in fimetum calens, ex quo poſt aliquod temporis ſpatium, tepore loci pullus producatur, anteriori corporis parte gallum, poſteriori ſerpentem repræſentans. Alii volunt à Bufone ſive Rubetâ, ovum iſtud foveri, & oblongum eſſe. Tali figurâ in Muſæo Ferrantis Imperati, Pharmacopœi Neapolitani, viſum eſſe, Aldrovandus ſcribit; ſubdit tamen, galli Ovum, non à plebeis, ſed hominibus fide dignisſimis bis terve ſibi oblatum fuiſſe rotundum, & teſtâ munitum. Quam hiſtoriam etiam *Levinus Lemnius* Lib. 4. de Occult. Natur. mirac. cap. 12. recenſet, & experientiâ propriâ in Urbe Ziriz æa circa duos annoſos gallos obſervatâ confirmat. Sed gallum verum Ovum, gallinarum Ovis ſimile, iisdemque conſtans partibus, procreare, non ſine causâ & ex multis rationibus in dubium vocatur: poſſibile autem eſt, quemadmodum in homine pediculi, dracunculi & vermes, diverſi generis ex putri materiâ proſeminantur, ut etiam in gallis corpus aliquod Ovo ἀνάλογον fiat, ex corruptâ quâdam & vitiosâ humorum colluvie, cujus exterior ſuperficies vi caloris ita ſiccetur, ut teſtaceum Ovi putamen referat. Ut autem ex iſto Ovo Baſiliſcus proveniat, plurimis haud credibile eſſe videtur. *Jul. Cæſar. Baricellus* in Hortulo Geniali ridiculum: *Mizaldus* memorabil. Cent. 9. Aph. 53. valdè dubium: *Mathiolus* in Dioſcorid. Lib. 6. cap. ult. & *Cardanus* Lib. 1. de Venen. cap. 16. fabuloſum eſſe Baſiliſcum à Galli Ovo excludi, ſcribunt. Veteres & præſertim qui in calidioribus regionibus (in quibus ille degere creditur) habitarunt, de eo planè tacent. *Ariſtoteles* nihil de illo ſcriptum reliquit. *Galenus* eum nunquam ſibi viſum fatetur. *Bellonius* in Orientalibus illis mundi plagis verſatisſimus in ſuis Obſervationibus plurima animalia venenata & nocentisſima depingit, nullibi tamen Baſiliſci mentionem facit. Qui autem iconas illius repræſentant, valdè in iis diſcrepant, ceu apud *Geſnerum*, *Grevinum*, *Paræum* & *Aldrovandum* cernere licet. Sed hìc notandum, quod *Caſpar à Reies* in Elyſio jucund. Quæſt. Campo, Quæſt. 65. n. 3. & ſequ. duplicem ſerpentis iſtius ſpeciem conſtituat, *unam* proprii & exquiſiti Baſiliſci, quæ eſt fera venenoſiſſima & exitialisſimæ malignitatis, ab *Encelio* Lib. 3. cap. 54. de re Metallicâ Sylveſtris dicta: hujusque opinionis veritatem comprobat autoritatibus Galeni, Aëtii, Avicennæ, Solini, Luciani, Plinii, Æliani & aliorum; *alteram*, quam notham ſeu ſpuriam appellat, & ex Encelio loco citato domeſticam ex Galli gallinacei veteris Ovo productam, hancque alteram ſpeciem ibidem prædictus

à Reies

à Reies plurimorum quoque teſtimoniis, ſed imprimis *Euſ. Nierenbergii* inter juniores maximi Naturalium indagatoris Lib. 6. Hiſt. Natural. cap. 20. teſtimoniis confirmat, ad quem Lectorem majoris prolixitatis vitandæ causâ remitto.: cui, ſi lubet, adjungat *Sennertum* Lib. 6. Part. 8. cap. 12. Medic. Pract. Nihilominùs tamen, quia præter *Plinium* Lib. 8. cap. 21. *Dioſcoridem* Lib. 6. cap. 38. & ult. *Avicennam* Lib. 4. Canon. Fen. 6. Tract. 3. cap. 22. *Æginetam* Lib. 5. cap. 19. *Aëtium* Tetr. 4. Serm. 1. cap. 33. *Actuarium* Lib. 6. Meth. med. cap. ult. *Lucianum* Lib. 9. tùm *Ælianum*, *Solinum*, *Iſidorum* & *Feſtum*, atque inter Neotericos *Jul. Cæſar. Scaligerum* Exercit. Exot. Sect. 4. Exerc. 246. & *Hier. Mercurialem* Lib. 1. de morb. venenat. & venen. cap. 21. etiam *Sacræ Literæ* Baſiliſci ſive Reguli meminerint, ceu legi poteſt Pſalm. 91. v. 13. Proverb. Salom. cap. 23. v. 31. Propheta Eſaias cap. 11. v. 8. cap. 14. v. 29. cap. 59. v. 5. Jeremias cap. 8. v. 17. opinamur: Baſiliſcum non eſſe ejusmodi ſerpentis genus, quod ex Ovo à gallo veteri edito naſcatur, ſed aliam quandam illius ſpeciem, cæteras venenoſitatis gradu longè ſuperantem. Anatomen Galli Ovipari exhibet Celeberrimus *Bartholinus* Hiſt. 99. Cent. 1. & exemplum mulieris Ovum gallinaceum parientis, ibid. Hiſt. 4. Tandem Obſervationi præſenti impono Coronidem Verſibus Præcellentis ac Præclarisſimi Dn. M. *Samuelis Schelgvigii*, Profeſſoris ac Conrectoris Gymnaſii noſtri meritisſimi, Amici colendisſimi; quos mihi tùm temporis, cùm deſcriptionem monſtroſi partûs properè meditarer, miſit.

Gallinæ Soboles SERPENS monſtratur, Apellæ
Obſtetricantis dexterâ.
Horret hic intortæ jam cœpta volumina caudæ;
Sed Chriſtiani exterminant.
Signa quid Arctois tàm prodigioſa loquuntur
Naturæ & infelix jocus?
Regnum Ovum eſt: Ejus numis concepta propago
Effingitur Serpens ſinu.
Confringet teſtam recutitus acinace Turca,
Tectusque cernetur dolus.
Omen ô avertat Deus, aut, ſi fata recuſant,
Monſtro necem, Chriſte, inferas.

(*In Litteris prælaudatis.*)

Conferatur Hiſt. 87. C. VI. Th. Bartholini, ubi ſimilia de Serpentibus ac Vermibus intra Ova repertis exempla, item de Serpentum cum Gallinis coitu, ut & de Baſiliſci generatione nonnulla lectu minimè injucunda reperientur.

Vid. Addenda in Anno 4. 85. p. 300.

Obſervatio CXCI.

D. SALOMONIS REISELII
DE
PULMONE CONSOLIDATO
ET
CALCULO RENIS CORDIFORMI.

HAnoviæ miles præſidiarius quadragenario major purulenta tuſſiens circa diaphragma ſiniſtrum vehementisſimè doluit, levatus eſt expectorantibus & diuſculè ſeſolatus pauper ſucco naſturtii aquatici & hederæ terreſtris, accuſavit quoque ſimul renum dolores, ardorem & cruentationem urinæ. Tandem nonniſi ſpumoſum ſputum rejiciens, ventre primùm inflato & ſonante, ut tympaniticum judicaſſes, dein & pedibus tumentibus, ſuperiora conſumtus, ſumma ſæpè & tantùm non ſuffocante anguſtiâ ob adſcenſum muci aut ſeri in jugulum, ſangvinea interim ſæpè mejens, poſt 22. ſeptimanas, quibus decubuit, Scelero faciem ſimillimus vero Aſcitide obiit 1671. 16. Julii. Aperto cadavere, parenchyma ſiniſtri Pulmonis ferè totum conſumtum, bronchia verò relicta cum pauco parenchymate & ipſo pericardio firmisſimâ cicatrice ceu callo coſtis adnata coaluerunt, ita ut propter diuturnum dolorem hoc latere compreſſo depreſſoque, gibboſus altero latere factus fuerit miſer. Diaphragma quoque ſolito craſſius lienem firmiſſimè affixum oſtendit. In abdomine & thorace ſeri meraci & citrini multæ menſuræ latuère, quæ adacto ſcalpello inſtar ſalientis fontis projectæ. In dextro rene calculus cordiformis, in quo quatuor veluti vaſorum trunci abſciſſi, appendices accreverunt, hinc inde denigratus, & ſiccati ſangvinis colore obſoletus inventus, juxta quem plures alii minores, plerique nigri, friabiles, & quaſi ex concreto ſangvine nati fuère. Quæ forma Calculi & coalitus Pulmonum poſt vulneraria multa, altero latere ferè adhuc integro fortè meretur Obſervationem.

(*In Litteris d. 9. April. 1672. Vratislaviam miſſis.*)

Ob-

OBSERVATIO CXCII.

D. SALOMONIS REISELII

DE

AUTOLITHOTOMO.

NOn ut novi aliquid proferam, ſed ut pridem à Præilluſtri Dn. *Nicolao Tulpio* Obſervationum ſuarum Medicarum l. 4. c. 31. divulgatam de Autolithotomo hiſtoriam confirmatam magis redderem, Picturam cultri atque lapidis unà cum authentico Teſtimonio, Belgico Idiomate Amſtelodami tunc edito, nuper verò mihi à plurimùm Rev. & Clariſſ. Dno. *Petro Veldio* Paſtore meritiſſimo Belgicæ hujus loci Congregationis, communicato, qui hoc ipſum Exemplar dicti Teſtimonii ab ipſomet Dn. Henrico Mirou Ultrajecti acceperat, pro Ephemeridum Curioſarum exornatione ſi exhiberem, minimè id Curioſis Lectoribus ingratum fore, exiſtimavi, quod ita ſe habet:

WAERACHTICH VERHAEL,

Vande vvonderlicke en noyt-gehoorde daet, van JAN JANSZ de DOOT, Smit binnen Amſterdam, die hem ſelven ſeer gheluckelich geſneden heeft van eenen over-grooten Steen, hier nevens af-gebeelt, met zijn eygen Inſcriptie, ende met de navolgende Notariale Acte beveſticht.

Compareerde voor my Pieter de Bary, Openbaer Notaris by den Hove van Hollandt gheadmitteert, reſiderende binnen Amſterdamme, ende den Getuygen naer ghenoemt, Jan Janſz de Doot, de Jonge, Smit binnen deſe voorſs. Stede, vvoonachtich in de Engelſche Steech, out ontrent XXX. Jaren, ende heeft by vvaere VVorden, in plaetſe en onder preſentatie van ſolemnelen Eede, ten verſoecke van Dr. Henrick Mirou, vvoonachtich tot Utrecht, verclaert, ghetuycht, ende geatteſteert, hoe vvaer ende vvaerachtich is, dat hy ghetuyghe, naer dat hy eenen langen ende geruymen tijdt, met groote miſerie ende pijne met

ten Steen hadde gequelt, ende al tvvee-maelen geſneden vvas gevveeſt, op den vijfden Aprilis laetſt-leden, als vvanneer de Pijne ſeer heftich, over-groot, ende onlijdelijck vvas, hy met een oudt ghebroken Mes, hem ſelven van den Steen geſneden heeft: in al vvelck doen, hy verclaerde geen Menſch meer by hem gehadtte hebben, als zijnen Leer-jongen, die hem alleenlijck het Mes, mitſgaders Edick ende dierghelijcke bybracht, dat oock hy ghetuyge, den Steen heeft laten vvegen, ende bevonden deſelve in Gevvichte te halen een vierendeel Pondts; Verclaert voorders, dat hy van Papier gemaeckt, ende aen den Requirant gegeven heeft, de grootte ende de gelijckeniſſe van den Steen, als mede d' afteeckeninghe van 't voorſ. Mes, daer mede hy d'inciſie heeft gedaen ghehadt; Mitſgaders dat hy het gedichtjen dat op de aftekening vanden Steen geſchreven ſtaet, ſelfs met ſijn eygen Handt heeft geſchreven, ghedicht ofte ghecomponeert. Alles oprecht gedaen binnen Amſterdam, ter preſentie van Niclaes Blyenberch, ende Aernoult van Erp, als Ghetuygen, den laetſten Maye 1651.

Accordeert,
Pieter de Bary, Not. Publ.

Tot den Chriſteliken Aenſchouvver.

VVat verbaeſt ſich 't ganſche Landt,
Over deſe g'luckigh' Handt?
Het is vvel eens Menſchen daet,
Maer beſtiert door Godes raët:
Die oock in des Stervens-Noot,
't Leven vveer-gaf aen de DOOT.

Ant. Æmil.

GENUINA RELATIO

DE mirando nec unquam audito facinore JOHANNIS JANSSONII de Doot, Fabri Amſtelodamenſis, qui ſemet ipſe feliciſſimâ ſectione liberavit à Calculo præmodùm magno, hìc depicto; quod inſcriptione propriâ (fabri,) & ſequentibus Actis Notarialibus confirmatur.

Comparuit coram me, *Petro de Bary*, Notario Publico Curiæ Hollandicæ, Amſtelodami agente, & conteſtatus eſt ſequentia *Johannes Jans-*

Janſſonius de Doot, Junior, Faber hujus urbis, habitans in vicu Engelſche Steegh dicto, ætatis circiter 30. annorum, & veris verbis juratò coram nobis inſtinctu Dn. Henrici Mirou Ultrajectini narravit atque profesſus eſt, quòd verum & veritati conſonum eſſet, quod teſtatum iret, diu multumque temporis ſe gravisſimas ægritudines & tormenta à Calculo paſſum, & jam tùm bis ſectionem perpeſſum eſſe; quinto Aprilis proximè elapſo, cùm dolor intenſisſimus, ſupra modum gravis, nec perferendus eſſet, ſemet cultro vetuſto ac ferè præfracto ipſi Calculum exſecuiſſe; eâ in operatione referebat neminem adfuiſſe præterquam diſcipulum, qui ſolummodò cultrum unà cum Aceto & ſimilibus procuraſſet. Itidem conteſtatus eſt calculum ponderatum eſſe, & deprehenſum, quòd quadrantem unius libræ penderet. Porrò retulit, ſe ex chartâ effinxiſſe atque petentibus à ſe dediſſe calculi magnitudinem & formam juxta cum delineatione ſuprà dicti cultri, quo ſectionem perpetraverat: ſimul (aſſeverans) verſiculos picturæ Calculi inſcriptos, propriâ ſuâ manu ſe ſcripſiſſe, meditatum eſſe & compoſuiſſe. Omnia bonâ fide acta ſunt Amſtelodami præſentibus Nicolao Blyenberch & Arnoldo van Erp, loco teſtium, ultimo Maji 1651.

PETRUS de BARY,
Notar. Publ.

(*In Litteris modò dictis.*)

Obſervatio CXCIII.

D. SALOMONIS REISELII

DE

RABIEI ET LUMBARIS IMPOTENTIÆ CAUSA IN LUPIS.

VEnatores in Lupo & rabiei & lumbaris impotentiæ atque doloris cauſam credunt ſingulari providentiâ naturæ Serpentes in renibus natos, ſine quâ ferocisſima beſtia multò diutiùs victura & robuſtioribus viribus prædatura, multò majus damnum ſit illatura. An hoc perpetuum ſit, inquirant alii: Ego ſequentia notavi. Anni poſt ſeculum ultimum quinquageſimi tertii, Februario

 capta

capta eſt Ottovillæ (circa quod tempus lupus niger viſus eſt) ab Illuſtriſſimo Domino Comite Naſſovio Lupa, in cujus ſiniſtri renis planè conſumti ſuperſtite membrana vermis viginti & unam unciam ſeu pollicem longus ſerpentis formâ, enectus, ſub tenerâ cute quaſi ſangvine ſuffuſus alter apparuit; alter pedem longus, multò gracilior, ore patulo, quale mordilapides habent, cruentum caput erexit: plures inſuper albi longè minores inventi. Renum verò dexter inſignis & integer viſus. In narium dein ſpongioſo oſſe duo viſebantur vermes latiuſculi, veluti qui in ovium hepate ſunt, Egeln dicti, ſed hi rotundo capite, caudâque magis magisque gracileſcente, ſub quorum ventre tenuia quædam quaſi fila ſeu inteſtinula, an fœtus immaturi, hærebant, qui ſine læſione quidem ab caudâ extremâ removebantur, cum ore verò continui mihi videbantur. Quos vermes potiùs rabiei cauſam conjicerem, ubi incrementa proles ſumſerit, quàm dolorem renum, quando & in canibus ſub lingvâ inveniuntur, quos recens natis eximunt, ut præcaveatur Rabies.

(*In præfatis Litteris.*)

Obſervatio CXCIV.

D. JOHANNIS PATERSONII HAIN DE

DRACONUM CARPATHICORUM CAVERNIS.

QUæ ad Draconum hiſtoriam ſpectare adhuc, & eam lucidiorem reddere poſſe putavi, nimirum Cavernarum, in quibus degebant, exactam delineationem, quam p. m. Excell. *Sachſio* promiſeram, mitto.

Primam Cavernam meo rogatu adiit Adm. Rever. Pater *Wenceslaus de SS. Sacramento*, Piarum Scholarum anteà Provincialis, nunc Rector Gymnaſii VVarſavienſis, amicus meus honorandus, qui omnia graphicè & eleganter depinxit. *Alteram* quidam Nobilis ex Liptoviâ obiter delineavit. Prima hiſtoria ſi Liptovienſi aliquid deerit, lucem eidem affundet, nam ferè cavernæ iſtæ ſibi ſimiles ſunt in omnibus. Scribit quidam Nobilis mihi, quod in comitatu Vughvvarienſi ad Lacum, non procul à Kupos Oppido, Orlo vocato, præterito anno Draco

vivus viſus fuerit, quod ſæpiùs ibi contingere memorat idem. Apparet igitur, Specus tales ibi non paucos eſſe, ut & in ipſis montibus Carpathicis nobis propioribus, ubi oſſa talia eruuntur.

Oſſa à me transmiſſa prælaudato D. D. Sachſio ex *Specu Lechoviano* ſunt. Promiſit quidem Ruſticus, qui iſta loca frequentat, & caput & ungves & alia plura, quæ deſtinaveram Curioſitati p. m. D. D. Sachſii, ſed nec dum ruſticum illum allicere potui. Si habebo in hoc negotio fortunam mihi faventem, ad Feſtum Trinitatis transmittam integrum caput, ut ſi ære incidere illa animus eſſet, ad manus adeſſet. Reliqua de Draconibus (ſi Deus vitam conceſſerit) legentur in Singularibus & Curioſis Hungariæ; in quibus nunc pergere vix licet ob varias adverſitates curasque: Quod ſi quietem & pacem DEUS his terris largitus fuerit, citiùs illa lucem videre poterunt. Intereà ſuprà indicatas Deſcriptiones ſuccinctiores ſequentibus communicaſſe ſufficiat.

In Comitatu Seepuſienſi, in Confiniis Hungariæ & Poloniæ, tribus miliaribus à Carpathicis montibus, & uno miliari à flumine Dunajecz dicto, non procul à clauſtro Cartuſianorum, quod prope flumen hoc jacet, Caverna eſt, (vulgari lingvâ antrum Draconis vocant) ubi Natura innumeris Draconibus poſuit ſepulchrum, ad quam per Reichvaldum (pagi nomen eſt) inter montes & ſilvas ad villam Lechnicam itur, cui à meridie apponitur mons vaſtus & præceps, præcipuè quà Occidentem aſpicit, totus propè ſaxeus, Orientem autem verſus frugifer & gramine tectus, ad cujus radices in exiguâ & acclivi planitie natura obeliſcum poſuit ſatis altum. Saxum hoc eſt unius fruſti pyramidaliter aſſurgens, baſis autem quaſi deditâ operâ inferiùs exſecta: Conſcenſo monte jam dicto, à parte Orientali conſpicitur alter mons, ibi eſt Saxum, in quo eſt oſtium, ad quod ut perveniatur, deſcendendum eſt aliquantum, & iterùm pauxillum aſcendendum meridiem verſus. Oſtium hujus Saxi ovalis eſt figuræ, capax ſtaturæ humanæ, ad latera ſtrictius & craſſitie magnâ ulnarum aliquot: ubi Antrum ſubivimus, innumeri veſpertilionum greges ad luminis, quod intulimus, obtutum nidis ſuis expulſi, continuis volatibus nos ſalutabant: ſunt enim ibi in magnâ copiâ. Dum ulteriùs progredimur, ad dextram vaſtum aperitur antrum; ad lævam orientem verſus novum & arctum oſtium ſeſe manifeſtat. Nos priùs ad lævam rimati videmus immenſo & præalto fornice totum Specum eſſe concameratum, & quidem tàm dextrè, ut artificis manus vix quidquam poſſit addere. Totus fornix albiſſimâ & gypſeâ obtectus cruſtâ,

cruſtâ, ſed tenerâ atque uvidâ, quæ continuò limpidisſimam aquam guttatim in inferiorem Specûs partem demittit, & inde in diverſis Specus partibus in ſcrobes collectâ nitidisſimæ aquæ fonticulos præbet, quam etiam guſtavimus, neque ſaporem aliquem averſum deprehendimus. Materia illa alba, quâ fornicem obductum eſſe dixi, ſi colligatur, & in globum conſtipetur, inſtar recentis caſei ſeſe tractare patitur, ſatis magna moles exiguum quid ponderabat, ita ut nomen hìc habeat inditum, Album Nihil. Conſcendimus deinde ingentem prægrandium Saxorum cumulum, qui totum propè Specum inferiùs occupabat, verùm ob lubricam illam & humidam albam materiam, quâ omnia tecta erant, magnâ cum cautelâ erat incedendum, ne fallente veſtigio in præceps rueremus. Vix conſcenderamus, ecce ad lævam Thronus quaſi Regius ſeſe videndus exhibet jucundo planè ſpectaculo, ita ut dubitaremus, artisnè opus an naturæ foret. Nam ultra planum ſpatium, quod ibi eſt, aſſurgit quaſi per gradus eminentior locus, in quo pavimentum totum undoſum, ſaxea materia eſt, colore corneo, tactu levis, imaginari quid ſimile ſibi poterit, qui venetiis pavimentum in Divi Marci Templo vidit, ubi illud in undas criſpatur. In hoc pavimento quatuor, diverſæ tamen altitudinis & craſſitiei, aſſurgunt columnæ in gyros tortæ & quaſi circulis in imo craſſioribus circumdatæ, ac ſi affabrè ab Opificio humano primordia accepiſſent. Locus hic ab albâ illâ materiâ immunis, humidus tamen, longè tamen ſiccior, quàm reliquæ Specus partes. Columnæ illæ videntur eſſe ex Alabaſtro fuſco, longè tamen duriores & corneæ quaſi. In declivi planitie, quæ thronum illum contingit, duces noſtri ligonibus & aliis ferreis inſtrumentis materiam confringunt, cavant, removent, abjiciunt, videtur quaſi deditâ operâ pavimentum eſſe calce & ſimili mixturâ perfuſum, deinde exſiccatum. Gryſei coloris eſt topho ſimile, poroſum & leve. Remotâ hâc cruſtâ, varia apparebant diverſæ magnitudinis oſſa adhuc quaſi pingvedine ſuâ perfuſa, non carioſa, non evanida, ex quibus quæ majora fuerant, curioſitatis gratiâ abſtulimus: inter reliqua ego Os ſacrum (uti vocant) accepi, quod formam maximi ephippi referebat. Erutis oſſibus deſcendimus ex illo editiori loco, & in Saxo parietis reperimus oſtium aliud excavatum, & ſuper hoc foramen unum & alterum lignum craſſum abiegnum, ad quæ ligna funibus appenſis ſeſe curioſi accolæ in hiatum illum ſolent demittere, per quos iterùm ſurſum prorepunt. Eſſe autem profunditatem magnam ibi, ſpecum alterum ſimileque foramen, per quod ſe demittunt, atque ad

ra-

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

AD. OBSERV. CXC

radices montis perveniunt, & flumen quoddam ſatis amplum inveniunt, &, nî fallor, poſt longum iter oſtium exiguum reperiunt, per quod egredi licet. Rediimus deinde ad ſecundum antrum, ibique deſcendimus per oſtium ſatis exiguum intrando. Locus hic longè altero capacior erat, caret autem gypſeâ illâ materiâ. Ex fornice ſatis ſenſibiliter delabitur humor, fontemque copioſum facit. In hoc antro ad latera varii parvi Specus ſeſe aperiunt, in quorum unum irrepſi, nihilque niſi glaream quandam ſiccam & exſuccam inveni.

Secunda Caverna in Comitatu Liptovienſi eſt, non procul à *Sent Niclos* ſeu Nicopoli ad Ragum flumen ſito oppido, ſeu Markflek, ab illo Carpathii montes *Tatri* dicti, ferè uno miliari diſtant, ad quos non procul ab Oſtio Ragi fluminis aſcenditur in montem ſatis altum meridiem verſus. Hinc deflectendo paululùm ad occaſum per collem aſcenditur altiorem ad ſpeluncam, in quam deſcenditur per oſtium anguſtius, ubi ſe ſtatim aperit fornix maximæ capacitatis, quæ ferè ad unum miliare extenditur verſus ortum: ad latera variæ cavernæ & ſpecus ſeſe aperiunt, quæ latè extenduntur. Si per bonum ſpatium, ferè quadrantem unius miliaris abieris, aqua apparet, quæ ulterius progredi prohibet, ibique ingens & vehemens ventus regnat, qui ſtatim candelas exſtingvit, ut vix ulteriùs greſſum promovere poſſis. In medio autem ſpatio diſtillat à fornicibus hinc inde alba materia, quæ etiam pavimentum operit (fortè Lac Lunæ eſt) quâ materiâ oſſa Draconum tecta & ſepulta jacent, imò integra ſibi ſuperjacentia & adjacentia Sceleta Draconum ibi conduntur. Quâ materiâ albâ remotâ facilè oſſa eruuntur. *Idem Nobilis* ſcripſit, os femoris nuper erutum duarum ulnarum longitudinem habuiſſe, quod os ſe miſſurum promiſit; Dentes Draconum reperiri ibi, quæ Spithamam ſuperent.

(*In Litteris 18. April. 1672. Vratislaviam datis.*)

Ut enarratorum fides tanto magis firmaretur, idem Excell. Dn. D. Paterſonius Hain pro ſuo indefeſſo Curioſitatis ſtudio atque in Collectores Ephemeridum ſummâ benevolentiâ, dono iisdem obtulit gratiſſimo 1. Os ſacrum præfractum grandis Draconis (in adjectâ Figurâ L. a. notatum) 2. Os pedis poſterioris ſ. Tibiam, (L. b.) 3. duos dentes caninos (L. c. c.) treſque molares (L. d. d. d.) additis Litteris d. 15. Jun. 1672. perſcriptis, in quibus refert, Ruſticum quendam debuiſſe caput Draconis integrum procurare, ſed ipſi aliis occupato antrum intrare hucusque non licuiſſe,

promiſiſſe tamen hominem circa Feſtum Johannis ſe caput allaturum certò. Quod ſi igitur ille fidem ſervatum iret, ſe quoque Dn. D. Paterſonius ſuam quamprimùm liberaturum eſſe pollicetur.

Obſervatio CXCV.

D. GEORGII SEGERI

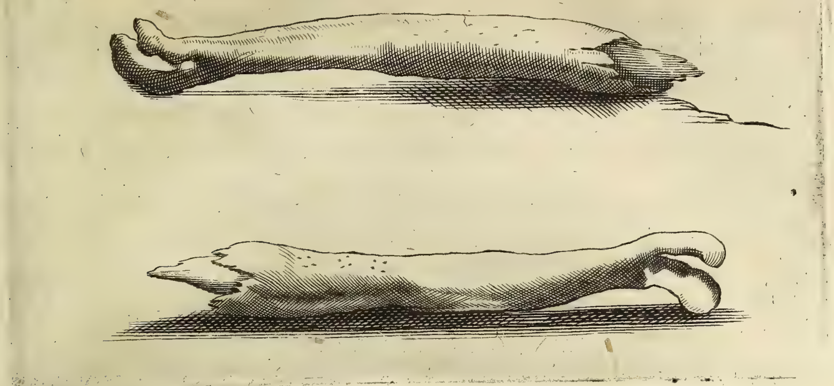
DE

ANATOME LUTRÆ.

ANno 1656. die 8. Julii obtulit mihi Hafniæ amicus Lutram, præcedenti nocte interfectam, & corio privatam, in quâ quæ præ nimio fœtore obſervare licuerit, paucis referam. *Omentum*, pingvedine hinc inde conſperſum, atque duplex, & non tantùm ſuper inteſtina protenſum, ſed & ventriculi fundo, hepati quoque ac lieni connexum, telarum aranearum formam omni ex parte referebat. *ventriculus* ſucco albicante piſcium ſpinis referto repletus erat. *Inteſtina* croceo colore tincta, & ubique ſibi æqualia, cœcoque deſtituta, ſuccum albicantem itidem continebant. *Pancreas* exiguum nigricantem habebat colorem. *Hepatis* lobi numerabantur ſeptem, in cujus cavâ parte umbilicalis vena portæ inſerebatur. *Lien* ventriculo ſubſtratus, & ſex pollices transverſos longus, à globulis plumbeis dilaceratus conſpiciebatur. *Renes* ingentes è decem glandulis conglomerati erant. In *Penis* extremitate apparebat os durum in extimâ ſuâ parte diviſum, incurvatum & cartilagine obductum, quod longitudine digitum minimum æquavit. Iſtius figuram, pro duplici poſitu duplicem, prout eam tùm collectaneis meis ſecundum omnes ſuas dimenſiones inſerueram, hìc adjungo. *Thorace* aperto, *Mediaſtinum* oculis ſeſe obtulit, quod telam aranearum referebat. Aſt in ſiniſtro thoracis latere, ubi plurimi globuli plumbei corpus penetraverant, veniebat in conſpectum ſangvinis concreti nigricantis fruſtum oblongum & craſſum, quod inter cor & pulmones hepar mentiebatur. Hoc remoto cernebantur pulmones lutei, qui tribus utrinque lobis cor ambiebant. *Cor* autem valdè longum & magnum duas habebat cavitates, quarum dextra tenuis & ſangvine

gvine concreto repleta, ſiniſtra craſſa nimis & vacua erat. Reliqua ob enormem, imò intolerabilem planè fœtorem indagare non potui.

AD OBSERV: CXCV.

(*In Litteris 26. April. 1672. Vratislaviam miſſis.*)

OBSERVATIO CXCVI.

D. GEORGII SEGERI DE *VERTIGINE POST NAVIGATIONEM.*

PErvicaci illi & moleſtæ vertigini, ab agitatione navis contractæ, hauſto emetico aliquo nonnullos mederi, refert *Illuſtr. Boyleus in Experim. de Coloribus Part. 1. cap. 2. §. 7. pag. 15.* Ego cùm Anno 1655. ex Angliâ in Luſitaniam, & inde in Daniam navigaſſem, ſimili vertigine per biduum correptus fui, quam tamen ſolâ diſpuli quiete. (*In modò allegatis Litteris.*)

Obſervatio CXCVII.

D. GEORGII SEGERI DE *NÆVIS MATERNIS.*

VIvit adhuc nobiſcum hìc Thorunii Vir quidam Conſultisſimus, cui

 uteri

uteri materni clauſtris adhuc incluſo imaginatio materna ad dextra tempora impreſſerat pellis murini ſignum piloſum, quia mater gravida, cùm ei forte fortunâ obvius factus eſſet muſculus, ex terrore manum dextram dextris impoſuerat temporibus. Tetigi hunc nævum, cùm pueri eſſemus, ſæpiſſimè. Is verò adultior factus, & turpitudine iſtius notæ commotus, aquâ regiâ locum affectum ſubtiliſſimè inunxit. Unde primùm pili, mox & cuticula ſeceſſit, tandem verò Chirurgus temporа eroſa mundavit atque obduxit, apparentibus jam hinc inde quibusdam cicatricibus.

Sub finem Februarii Anni hujus 1672. nupta eſt hìc Thorunii Scoto cuidam in viciniâ habitanti, virgo, è Scoticis quoque parentibus orta, cujus ſiniſtræ manus dorſum ferè totum rutilus occupavit color, à matre gravidâ, incendium ſubitò ortum advertente, atque ex terrore ſiniſtram ſuam contrectante: ei impreſſus. Hæc ante paucos annos ex Conſilio cujusdam vetulæ ſangvine Secundinæ affectum locum obleverat; ſed tantum abeſt, ut nævum abſterſerit, ut potiùs ingentem inflammationem cum inſigni tumore ac dolore excitârit, quam tandem Chirurgus non ſine multo labore & induſtriâ compeſcuit, remanente nihilominùs nævo.

(*In Litteris citatis.*)

Obſervatio CXCVIII.

D. GEORGII SEGERI

DE

MEMORIA E NULLA MANIFESTA CAUSA ABOLITA RESTITUTA.

ANni præteriti 1671. Menſe ultimo Spectabilis S. M. Scabinus Novoppidanus, plethoricus & Sexagenario major, menſæ asſidens, nec de dolore capitis aut alîus alicujus partis conquerens, inordinatos proferre cœpit ſermones. Uxor hos obſervans, ut lectum ingrederetur perſvaſit, atque ubi affectum non imminui vidit, quandam apoplexiæ aut paralyſeos ſpeciem eſſe credens, per generum ſuum quàm citisſimè me vocavit. Advolo, & omnibus ritè perpenſis, memoriam læſam eſſe pronuntio. Quæcunque namque æger

pro-

proferre intendebat, ubi incepit, mox rurſùm quaſi cogitabundus ſubſtitit, atque ita ad aliam materiam devolutus, nec illius quidem relationem ad finem perduxit. Sæpè quoque ſe neſcire quid reſpondere deberet conqueſtus eſt. Interrogatus à me, utrum quendam capitis aut alius partis ſentiret dolorem, ſibi omninò nihil dolere reſpondit. Quod etjam ſubſequentibus diebus confirmavit. Donec tandem poſt binas ſeptimanas dolores podagricos ſibi familiares ſe experiri conqueſtus eſt. Urinam reddebat laudabilem. Pulſus præter exiguam debilitatem nihil ſiniſtri ominabatur. Præmiſſo igitur enemate, cephalicis & iis, quæ memoriam confortare creduntur, additis ſimul corroborantibus, iisque tàm internis, quàm externis, affectum aggreſſus ſum, non omiſſo quoque Pomo odorato, quamvis valdè dubitem, utrum vires Medicamentorum, è quibus tale pomum conficitur, aliquod emolumentum ferant ægro, cum à ladano, quod pro illius conſiſtentiâ requiritur, obtundantur. Unde etiam ſimilia poma, evaneſcente ſucceſſu temporis oleorum deſtillatorum, & aliorum fragrantisſimorum, quibus illinuntur, odore, ſolum ladani odorem ſpirant, & iteratam deſiderant inunctionem. Quicquid tamen ſit, cogimur ſæpè vel in adſtantium gratiam, qui in hujusmodi caſibus ab aliis Medicis ſimilia ſe adhibere vidiſſe remedia referunt, eadem præſcribere, ne ignorantiæ aut negligentiæ arguamur. Cæterùm, elapſis nondum duabus Septimanis memoriam ita acquiſivit æger, ut de quâcunque re iterùm commodè differere poſſet, nec quicquam ſuperfuit, niſi omnimoda literarum oblivio. Et cum forſan eum ex oculorum debilitate (de quâ tamen nunquam adhuc conqueſtus erat, quippe qui etiam minores typos non adhibitis conſpicillis legere ſolitus erat) literas cognoſcere non poſſe conjiceret uxor, atque me præſente libellum grandioribus characteribus impreſſum ei offerret, ille ſe quidem typos videre, nomen tamen illorum ut & collectionem in vocabula ſe planè ignorare affirmavit. Affligebatur autem acerbè de oblivione iſtâ, cum in ſolâ ferè Librorum Sacrorum lectione tempus ponere conſveverit. Juſſi tamen bono eum eſſe animo, & ut uxore opitulante literarum cognitionem iterùm hauriat, ſimulque Morſulorum inprimis cephalicorum & cucuphæ convenientibus ſpeciebus repletæ uſum continuet, ſvaſi. Atque ſic ſextâ poſt decubitum Septimanâ reſtitutus per DEI gratiam æger, literarum cognitionem priſtinam ſimul quoque recuperavit.

(*In paulo ante allegatis Litteris.*)

OBSERVATIO CXCIX.

D. GEORGII SEGERI

DE

MORTE

E VULNUSCULO CRANII NEGLECTO.

SUb initium Novembris Anni 1671. cujusdam in viciniâ noſtrâ Chirurgi filiolus quinquennis circa veſperam in hypocauſto diſcurrens, atque manu cultellum tenens, in terram graviter concidit, ſimulque cultellum ſupra ſiniſtrum oculum ad latitudinem pollicis in palpebram infixit. Accurrens mater cultellum vulneri inhærens exemit, pater verò amicis ſe inviſentibus aſſidens, miniſtro ſuo in mandatis dedit, ut vulnus obliget. Hoc addito monito, ut labia vulneris, quantum fieri poſſit, contrahat, ne aliquando rudior cicatrix frontem deformet. Exſequitur juſſa magiſtri miniſter, atque ſic intra paucos dies coit vulnus. Mox verò puer de dolore capitis circa locum imprimis vulneratum conqueri cœpit. Acceſſit dein calor p. n. & debilitas, quæ puerum lectulo affixére. Ingraveſcente tandem malo, conſulit me pater die 27. Novembr. atque veram reticens cauſam filiolum nimio laborare calore conqueritur, imò veneficium ſubeſſe ſuſpicatur. Ea namque opinio noſtratis atque vicini vulgi animos occupavit, ut ſi quem morbum ſibi incognitum, imò ſæpè & cognitum, ſed tamen jam incurabilem, offendant, ad incantationes mox rejiciant. Quemadmodum etjam præterlapſâ ſeptimanâ contigit cujusdam Braxatoris ſervo plethorico, qui cùm illo tumoris genere, quod Eſſere Arabes vocant, laboraret, mulierculæ aquâ faſcinatâ eum conſperſum eſſe pronunciabant, atque ad vetulam medicatricem aut potiùs Sagam deduxiſſent, niſi Heru[s] illius prohibuiſſet. Qui unicâ venæſectione & paucis alterantibus reſti[tutus] eſt. Sic igitur & bonus ille Chirurgus errorem ſuum incantationu[m] velamento velans, Syrupum alterantem atque corroborantem pro ſol[a]tio reportavit. Inſecuta eſt nox inquieta, unde ſubſequente die 2[8.] Nov. mater de filii ſalute maximè ſolicita, mihi in abſentiâ mariti præ[ſenti] veram patefecit cauſam, atque ſimul è vulnere vix unam aut alt[e]ram ſangvinis ſtillaſſe guttam retulit. Nullus tùm in parte affectâ app[a]-

reb[at]

rebat tumor, puer verò de intenſo illius loci dolore nimium conquerebatur. Præterea quoque adeò inſignis aderat debilitas, ut motus arteriæ vix perceptibilis eſſet. Unde certiſſimam prædixi mortem, cùm præter trepanum nullum aliud ſupereſſet remedium, & vires generoſo illi remedio ferendo planè eſſent impares. In matris tamen ſolatium Cataplaſma ex Cephalicis & ſangvinis grumos diſcutientibus præſcripſi, ſimulque, ſi quis è Chirurgis noſtris adeò audax eſſet, & in deſperato hoc caſu cum famæ ſuæ periculo trepani remedium tentare vellet, id per me facere poſſet, addidi. Cæterùm iſtis omnibus renuentibus, nocte diem 29. Nov. inſequente, ſiniſtrum ægri latus occupavit paralyſis, atque ſimul oculus ſiniſter ita intumuit, ut etiam in ipsâ orbitâ ampliùs contineri non potuerit, ſed extra eam prociderit. Aſt die 30. Nov. veſperi aliquoties convulſus, mortuus eſt. Atque ſic infelix pater jacturâ unici filioli, negligentiæ ſuæ ac intempeſtivi venuſtatis ſtudii ſatis graves luit pœnas.

(*Ex prælaudatis Litteris.*)

Obſervatio CC.

D. GEORGII SEGERI

DE

SINGULARI TERTIANÆ REMEDIO.

CUm præterito Menſe Martio Anni hujus 1672. Tertiana infeſtaret Patrem Cantorem familiæ S. Dominici, virum obeſum, qui diætæ leges tempore illo quadrageſimali non ita ſtrictè obſervârat, curæ illius me præfecit Adm. Rev. Pater Prior. Acceſſi, atque ubi eum nimio calore ac ſiti conflictari deprehendi, pro iſtius levamine Julepum convenientem præſcripſi, atque ut proſtridiè pharmaco cacochymiam exturbet ſvaſi. Quâ intentione cùm poſterâ die manè adeſſem, ille ſe Medicamentum propter certiſſima quædam negotia aſſumere tùm non poſſe retulit, atque uſum ejus poſt ſequentem demùm paroxyſmum diſtulit. Intereà verò dum iſtum inſtante nocte futurum coram Monaſterii mercenario quodam conquereretur, hic paroxyſmum omninò non rediturum ſanctè aſſeveravit, modò æger cubitum iturus ſin-

ſingulis digitorum utriusque pedis interſtitiis lardi muriatici fruſtulum, digitorum longitudinem & latitudinem æquans, imponeret, & pedes linteo, ne lardum excidere poſſit, obvolveret, atque ſic ad ſomnum ſe componeret. Monachus ſanitatis avidus monita iſta quàm diligentisſimè perſequitur, & quidem non ſine inſigni emolumento. Morbus namque ita omninò eſt ſublatus, ut ab eo tempore nec ullos febriles inſultus, nec horum reliquias vel minimas ſenſerit, jamque dum iſta ſcribo, ſalvus vivat ac incolumis. Quæſtio hìc oritur phyſica, quâ ratione Medicamentum hoc à febre liberaverit ægrum. Ego quidem, niſi id tribuatur nimiæ ægri confidentiæ, certam ſalutem ex applicatione hujus remedii ſibi pollicentis, non tàm lardo, quàm ſali, vi penetrandi putredinique potenter reſiſtendi prædito, hunc effectum adſcriberem, ſed iſta jam Oculatioribus expedienda committo.

Hactenus ſupra allegatæ, 26. April. perſcriptæ, Litteræ: At conſequentia curam adeo præſentaneam, ex alia ejusdem Excell. Medici Epiſtola die 28. Junii exaratâ, verbis mox ſubjiciendis B. Lectori haud invidendum eſt.

Pater Cantor Ordinis S. Dominici, viſus quidem eſt ab eo tempore ſanus eſſe atque ab omni morbo immunis. Aſt die 10. Junii hujus anni 1672. circa meridiem, eum è civitate in Cœnobium redeuntem derepentè invaſit Hemiplegia ſiniſtri lateris. Et licet maximam adhibuerim curam, minimè tamen prohibere potui, quo minus ſeptimo poſt die eluſâ omni operâ ad plures abierit. Utrum Empiricæ illi curæ adſcribendus ſit repentinus hic caſus, non auſim abſolutè affirmare &c.

Obſervatio CCI.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

DE

SINGULARI VI IMAGINATIONIS, ET CERTA QUADAM IDIOSYNCRASIA.

QUæ nuper Excell. Dn. D. Johannes Matthias Neſterus, Archiater Beruthinus ad me ſcripſit, hæc ſunt: Novi virum doctisſimum mihi-

hique familiariſſimum, quem honoris ergò nominare omittam, qui quoties in Scholâ vel alibi puerum quendam caſtigare, braccas detrahere ac ferulis cædere videt, illumque plorantem audit, toties ſine membri virilis tenſione atque tentigine ſemen copioſiſſimè ejaculare cogitur, tantâ animi commotione, ac ſi in lipothymiam incidere deberet, quod etiam ei dormienti ſæpiùs accidit, quando hâc de re ſomniat. Iſte laudatus vir tantam etiam nauſeam à fragis, malis cotoneis, aliiſque pomis percipit, ut illa ſine anxietate ac perturbatione neque aſpicere, neque odorem eorum ferre poſſit: imò & quod magis mirandum, adeò ea adverſatur, ut etſi in domo abſcondita latent, & ab eo non videntur, tamen iſta olfaciat.

(*Ex Litteris d. 26. April. An. 1672. Vratislaviam miſſis.*)

Obſervatio CCII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI DE *EXTRACTI COLOCYNTHIDOS USU.*

QUid in Melancholiâ Extractum Colocynthidos valeat, duabus illuſtrabo hiſtoriis: Nuper vocatus fui ad Nobil. virginem, quæ per annum ferè integrum Melancholiâ taciturnâ detenta fuit, & poſteà exhibito à me Extr. Diacolocynth. in jure prunorum diſſoluto, præter omnem ſpem & expectationem ad ſanam mentem rediit, ac Confeſſionarium ad ſe accerſiri fecit, quem anteà non videre, nedum audire voluit: per alvum cum murmurationibus in magnâ copiâ materiam morbificam detrudebat, cujus excrementa tota mucoſa & pituitoſa, atque adeò lenta & viſcida erant, ut in altum longè extendi potuerint. Poſtquam paululùm ad ſe rediret, corpus totum humore atro & melancholico refertum eſſe putabat, ac propterea alvi excrementa ſedulò deſpiciebat, quibus excretis atramentum Scriptorium infundi ac permiſceri curavi.

Sic memini Anno 1656. cùm Altenburgi Sereniſſimæ Principis Medicus Ordinar. eſſem, accidit, ut honeſti cujusdam viri uxor, naturâ

& conſtitutione corporis melancholica atque ſterilis, die quodam ſereno in ſilvulam vel lucum prope hortum aulicum exſpatiaretur, ſolâ caniculâ comitata, forte fortuna ex Arce adveniente Principe, qui tamen illam non viderat, ſed ſolum canem feras inſectantem, quem propterea ſclopeto trajici curavit; ex quo ictu perterrita mulier, aliquid grave ſe commiſiſſe, ſe in malâ Principis gratiâ eſſe, falsò ſibi imaginabatur, quod in locum illum deambulaſſet, ac proinde ad capitis ſupplicium damnatam eſſe; quo delirio noctes dieſque vexabatur, non precibus, nec minis ſibi aliud perſvaderi paſſa, expectans ſubinde carnifices atque lictores (quos venatores exadverſum habitantes eſſe putabat) venturos, ac ſupplicium de ſe ſumpturos. Plurimùm me Medicum, etiam Confeſſionarium, aliosque viſitantes fatigabat illa, tandem adhibito Extracto Troch. Alhand. & alio arrepto dolo bono, à me curata fuit.

(*Ex Communicatione D. J. M. Neſteri, L. Chriſtiano Garmanno factâ.*)

Obſervatio CCIII.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

DE

SINGULARIBUS QUIBUSDAM IN VARIOLIS ET MORBILLIS EPIDEMIIS.

A Cicatriculâ, à morbillis in præputio relictâ, quidam incurrit Phimoſin, ut ad me non ita pridem Dn. D. Godofredus Buxbaum Phyſicus Ileburgenſis, qui matrimonii Candidatus factus, mali ablationem urſit, quam etiam ſectione factâ obtinuit. Revocat mihi in mentem hæc hiſtoria varia in variolis & morbillis hactenus Epidemiis obſervata, non ubivis obvia. Apud Plebejos, in quorum cura malignitatis ſcelus non attendebatur, ſublatis morbillis variolæ ſuccedebant, & vice versâ, aut febres viſcerum humidum & facultates ſenſim infringentes, donec εἰς πλείονας abire cogebantur. In Infantulo poſt variolas petechiæ lividæ cæruleæ & nigricantes apparebant, quædam quadratæ, quædam triangulares, quædam trifolium exactè referentes. Epilepſiâ tandem correptus, obiit. Hæmorrhagia

gia narium in principio profuit, in morbi vigore morbum protelavit. Sangvis rubicundus omni deſtituebatur Sero, adeòque ſtatim concreſcebat, & poſt aliquot horas Gummatis duritiem nanciſcebatur. Mirabar ſæpiùs, unde iſta ſeri abſentia? an à calore ſerum abſumente? Sed antequam calor ſentiebatur, tali facie conſpiciebatur cruor, in vigore id equidem non negarem; an quia ob læſam & abolitam ferè Chylificationem & ſangvini Chylus, & conſequenter lymphæ ſubtrahebatur portio? an demùm ad miaſma malignum ſangvinem coagulans, ejusque motum ſufflaminans recurrendum. Motui ſangvinis tardiori igitur ſymptomata omnia dixi eſſe adſcribenda. Si verò hic ſangvinis motus tardior, quomodo ebullitio aut impetuoſa ejus fermentatio locum habebunt. Nec pulſus celeritas hos, ut vulgò putant, indicabit, nec ſangvinis motui juſto celeriori Hæmorrhagia imputanda veniet. Quomodo ſudorifera hîc agent? an ſerum educendo, ſi ſangvis eo modo, ut dixi, ſe habeat, vix crederem. Prudenter ſanè monet *Septalius* l. 5. Caution. aph. 52. p. m. 247. in Peſte, peſtilentialibus & aliis febribus ſudorem non niſi Naturâ Duce eſſe proliciendum, natura namque deſide licet moveas, nihil promovebis; an ſangvinis motum promovendo, & maligni miaſmatis vim infringendo? id quidem darem facilè, ſed hoc nonniſi admixtis Bezoarticis continget. Urinam albam cum ſedimento furfuraceo aut præſentes aut mox affuturas variolas aut morbillos indicare, experientia docuit. In quibus ſubitò diſparuére, varia inducere ſymptomata, v. g. Epilepſiam, ex his quos quidem vidi, unicam tantùm virginem ſervatam vidi, motus alios exercuerunt ſpaſmodici, & ut ita dicam, ambulatorii, modò brachium, modò pedem, modò ſaltim digitos variè torquentes, hi verò ſervati. Puella miris tentata convulſionibus, claudicabat aliquot poſt morbum ſeptimanas, adhibitis tamen balneis & Nervinis aliis, benè, Dei gratiâ, valet. Nobilis quidam puer, morbillis detentus, aſtantium incuriâ feneſtram aperit, ſeque libero exponit Jovi. Recurrunt oppidò, nihil tamen inde mali, ut videbatur. Altero aut tertio die dolorem dextræ ſentit ſcapulæ, pòſt cordis anguſtias, & demùm ſpaſmum abdominis incurrit, iisdem ſymptomatibus ſtipatum, prout eundem deſcribit è *Hechſtero Sennertus* l. 3 Med. Pract. part. 10. c. 8. p. 992. in hoc ſolùm ab eo diverſum, quod mentem obtinuit integram, & durante Paroxyſmo loquelâ deſtituebatur. Singulis ferè horæ quadrantibus de die Paroxyſmus illum fatigabat, quo ceſſante loquebatur, bibebat, comedebat, etiam aliquando in lecto erectus ſedebat, ridebat

 & pue-

& puerilia tractabat. Noctu quieſcebat à nonâ usque ad quartam matutinam, à Paroxyſmis omninò liber. Alvus huic obſtructa, quam Enematis ſollicitabam. Dolor modò allegatus ſcapulæ totum latus perambulabat, donec tandem ſub ſpecie vaporis frigidi, pedis pollicem fatigans evaneſceret. Detinebatur hoc malo ultra duos menſes. Optima adhibita fuerunt medicamenta ex aliorum Medicorum & meo Conſilio, morbum tamen in totum tollere nequivimus. Tandem, quod mirum, iterùm variolis correptus, malum evanuit, & cum ſanitate in gratiam redire incepit. Quod tàm diu in ſangvine latuerit miaſma ſingulare quid videtur.

(*Ex Litteris modò citatis.*)

OBSERVATIO CCIV.

L. CHRISTIANI FRIDERICI GARMANNI

DE

VARICIS APERTIONE PERICULOSA

VArices in Gravidis ſi aperiantur, periculo non vacare, hiſtoria ſequens docuit. Fœmina in pago Auers-Walde ultra ſeptem menſes gravida, ut videbatur cachectica varices in pedibus habebat. Intumuerant eidem per menſem pedes, & dum fortè fortuna progredi tentat, ſiniſtri pedis varix rumpitur, confeſtim exſtillante ſangvine aquoſo, maritum vocat, fluxum ut inhiberet. Quod cùm non poſſet, ſubitò exſtingvitur. Fœtûs interim vitam in utero cum ex motu viderent, me & Chirurgum noſtrum Theophilum Voigtum vocant, an ſectione obſtetricante eundem vitali auræ forſan ſiſtere liceret. Properamus ad pagum prædictum, ſed loci diſtantia, ultra milliare namque diſtat, fecit, ut ante noſtrum acceſſum fœtus, quamvis duas horas poſt mortem matris adhuc vixerat, etiam extingveretur. Petimus à marito, ut apertionem cadaveris admitteret, ſed neque noſtrâ, nec aliorum prece id obtinere potuimus.

(*In præfatis Litteris.*)

Ob-

Obſervatio CCV.

DN. ANDREÆ CNÖFFELII

DE

FEBRI BRACHII DEXTRI PARTICULARI QUOTIDIANA.

IN Inſulâ noſtrâ Mariæburgenſi Majori, propè villam Brotſack, quidam incolarum, nomine Martin Genger, in dextro brachio, certè admirandum febris monſtrabat ludibrium. Totum brachium dextrum circa horam ſeptimam matutinam primùm frigore maximo corripiebatur, ad tactum etiam perceptibili, reliquâ corporis parte naturali calore participante. Circa horam circiter octavam rigor & tremor quaſi digitorum & manûs conſpiciebatur, tandem tribus horis elapſis calor præternaturalis urgens totum brachium quaſi excandefactum reliquit. Durabat febris usque ad duodecimam, continuabat jam ſextâ ſeptimanâ. Notabile hoc erat, vomitus ſæpiùs comitabatur febrem, aliquando anteibat. Poſt remiſſionem febris, præcordiorum dolores & punctiones circa mammillam dextram ſentiebat, qui tamen emplaſtro de Santalo cedebant. Curata iſta febris æquè tali methodo & viâ, ſicut alii febricitantes, auxiliante DEO, parvulo ſuo ſervo, communicatis medicamentis, ſunt reſtituti, quarum febrium curam, DEO dante, quoniam meris fit ſimplicibus, communicandam promitto.

(*Ex Litteris d. 18. Maji, Ann. 1672. Vratislaviam miſſis.*)

Obſervatio CCVI.

DN. ANDREÆ CNÖFFELII

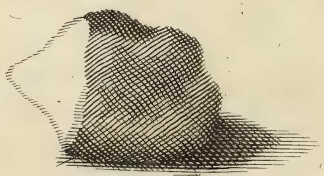
DE

LAPIDE VESICÆ FELLEÆ MIRABILI ET RARO.

MUlti rerum Medicinalium Hiſtorici etiam ad ſatietatem usque lapillorum in Veſicâ felleâ inventorum fecerunt mentionem, proptereà, & meum fuiſſet, acquieſcere, niſi admodùm rarus caſus ad enarrandum me adegisſet. Fuit magni nominis

Vir Theologus Poſnaniæ nomine Dunin, Canonicus & Decanus Capituli venerabilis Poſnanienſis. Is per benè longum tempus ſenſit graves lateris dextri dolores, pòſt ſiti immodicâ preſſus, & potu oppletus nimio, factus eſt hydropicus. Excellentiſſimus ac Experientiſſimus D. ibidem Medicus & Practicus Btotovvski, ludibrium hocce Medicorum pro parte ſuâ averruncandum præſumpſit, & quidem non parvo ſucceſſu, dum aqua intercutanea ferè omnis per urinaria vaſa deviabatur, & detumefactis abdomine & pedibus, ſpes ſed vana reſtituendi patientis floreſcebat. Infixa namque hujus mali ſpina localem iſtum dolorem non poterat mentiri, quin de novo pedes & abdomen longè majori tumore extenſi, mortis celeriori gradu accelerantis & ita miſerè anhelantem & ſuffocatum Dominum Patientem cultro Medico extradendi, exſpirante anno 1671. cauſa fuiſſent. Factâ Cadaveris apertione, nihil magis ſpectatores in admirationem rapuit, quàm quod ferè nullum membrum index tanti mali apparuerit. Tandem ſorex ſe prodit, veſica fellea parum bilis, ſed ejus in loco orbicularem ex novem, aliis figuræ triangularis, ſibi invicem incumbentibus, facilique manu ſeparabilibus lapillis, conſtantem lapidem, mole quàm pondere grandiorem, ſubnigricantis, ſubviridantis & ſplendentis coloris exhibuit. Hæc ſunt, quæ ex αυτοpticâ relatione Domini Jacobi VVeſſel Chirurgi Poſnanienſis, mihi ibidem commoranti, patent. Ille mihi dono dedit unum ex iſtis lapillis, qui ℈ij. pendet, cujus forma pomi minoris ſylveſtris, per quincuncem diſſecti partem unam exactè æquabat, quem pro majori fide Excellentiſſ. ac Experientisſ. D. D. Martino Bernhardi à Berniz S.R.M. Pol. Perſonæ Medico, & D.D. Segero S.R.M. Med. & PP. & Phyſico ordinario Thorunienſium dignisſimo videndum tradidi.

AD OBS: CCVI.

Paratus etiam èſſem non ſolùm hunc lapillum, ſed multò majoris &

& maximi momenti Metallo-Mineralia Academiæ Curioſis tradere, modò conſtet, domum raritatum eſſe confectam, in quâ more Anglicano poſſent reſervari.

Fuit quidem in Pruſſiâ Ducali non procul Melſacco quidam inſignis conditionis Nobilis nomine Sak in villâ Eichholz, ex cujus Cyſtide felleâ 99. lapides, piſorum magnitudinem æquantes, inventi ſunt. Is nominatus Dominus Patiens Ictero nigro ſubactus cecidit. Sed quoniam tot multæ horum lapillorum hiſtoriæ concurrunt, nolo ulteriùs in hâc materiâ immorari.

(*Ex Litteris modò allegatis.*) vid. Addenda in Anno 4. & 5. p. 302.

Obſervatio CCVII.

DOMIN. ANDREÆ CNÖFFELII

DE

LAPIDE MIRABILI, CHAMÆLEONTE SEU POLYPO MINERALI.

DUm Poſnaniæ degerem, Nobilis Dominus Lucas Hainz aliàs Zattorki dictus, inſignis Gemmarius, inter alia in me collata beneficia, lapidem, nullius tamen ſpecificati nominis, ſed valdè notabilem dono dedit, qui inexiſtentis luminis formalis non parvam communicat rationem, de quo tamen hìc ſilentium. Tales habuit numero tres. Minimum mihi dedit, ſed unus ex iſtis adhuc annexum ſiliceum habet, quod vulgò Quarz vocatur. Meus in formâ & magnitudine piſi diſſecti majoris, coloris eſt cinerei, totus opacus nec omninò per ſe dilucidus, totus in latere uno & altero, coloris ſuprà dicti. Hic quod admirandum dictu, quando in aquam immittitur, vix ex minutæ decidunt, incipit in margine lucere & lucidam ſed tamen ſuccineam umbram aquæ communicare; Pauculi temporis ſpatio per variegatos colores: ſuccineum, amethiſtinum, nigrum, album, nebuloſum & quaſi fuliginoſum præſentat, tandem totus lapillus anteà opacus in aquâ vertitur in translucidum, perſpicuum lapillum, coloris fulvi, ſuccinei, cum maximâ admiratione adſtantium. Reducitur autem ad priſtinum ſtatum, dum aquâ exemptus per omnes eos recenſitos colores retro-

retrogrado motu procedit. Hujus elegantis ſpectaculi & admirandi lapilli Thoruni Borusſorum in ædibus plurimùm Reverendi & Excellentisſimi M. Johannis Neunachbar P. P. & Senioris Eccleſiarum meritisſimi præter ipſum hoſpitem oculati teſtes fuerunt Viri Excellentiſſ. Experientiſſ. ac Clarisſ. D. Georg. Seger S. R. M. P. Medicus, P. P. & Phyſicus Ordinar. Thorun. & M. Samuel Schelgvigius P. P. & Con-Rector laudatisſimi Thorunienſis Gymnaſii dignisſimus, ad quorum fidem, verum fuiſſe lapidem, non factitium, & tales colores repræſentaſſe, appello.

(Ex Litteris jam citatis.)

Obſervatio CCVIII.

DOMIN. ANDREÆ CNöFFELII

DE

URINÆ PER UMBILICUM EFFLUXU.

MErcator Hamburgenſis, nomine Frankenberg, Francofurtum ad Oderam iter fecerat, venit Croſnam, conqueſtus de ſuppresſione urinæ, quam primò ſtillatim emiſerat, deinde factâ totali obſtructione ureterum & meatuum, ad veſicam per tres ſeptimanas ne guttulam quidem urinæ emittebat. Dolores ſequebantur ingentes, quies noctesque diesque vagabatur, nullus ſomnus. Injecti clyſteres augebant dolorem, balneum ad ſummitatem eundem ducebat, vix inſaniam effugit. Urina interim novum exitum ſibi parando, viam umbilicum ſelegit, & per eundem guttatim tremendo dolore ſtillavit. Vocatus in Conſilium, poſt duas ſeptimanas, æger, DEO adjuvante, ſpiritu Salis Armoniaci acido, per ſe præparato, reſtitutus diſcesſit. Uſus hujus ſpiritûs, cùm medentis deſideria valdè ſuppleat, & in omnibus obſtructionibus exilium vaſorum præſentisſimum ſit deoppilativum, meretur certè inter primaria medicamenta non ultimum locum. Hujus veræ hiſtoriæ & ſubſecutæ curationis teſtes ſunt Excellentisſ. ac Experientisſimus Dominus D. Faber, Proconſul & Phyſicus ordinarius Croſnenſis. Et Dominus Johann Hering Proconſul ibidem, apud quem tùm temporis hoſpitio degebat Mercator.

(Ex Litteris antè laudatis.)

Obſer-

Obſervatio CCIX.

DN. ANDREÆ CNöFFELII

DE

ILIACI MORTE A CLYSTERE.

FAber ærarius gravi dolore Iliaco afflictus, tertiâ die acerbato dolore vix non ſibi ipſi mortem adſciverat. Acceſſit Sereniſſimi Elector. Brandenb. Medicus ordinarius, tentatis Medicamentis intrinſecis juſſit Clyſterem applicare, quo facto ſtatim & in inſtanti, flatibus per os præmiſſis, totus Clyſter injectus, cum pauculâ quantitate excrementorum, per os ejiciebatur; ſubſequente poſt ſemiquadrantem horæ, morte, torminibus ingentiſſimis ſtipatâ. Æquè idem in Inſulâ Minori Mariæburgenſi cuidam incolæ, à Chirurgo ſibi oblato Clyſtere, contigit, cum hâc tamen differentiâ, quòd dolor apud hunc patientem vix unicum diem continuaverit.

(*Ex prælaudatis Litteris.*)

OBSERVATIO CCX.

DOMIN. ANDREÆ CNöFFELII

DE

RARA ARDORIS STOMACHI METAMORPHOSI ET EJUSDEM DIVERSA CURATIONE.

VIr Conſularis dignitatis ex vini Rhenani potu, graviſſimo, imò ardentiſſimo ſtomachi ardore vehementer & per aliquot dies vexatus, ita ut non obſtante premente fame & ſiti, nulla tamen, absque dolore, poteſtas edendi aut bibendi concederetur. Svaſi ut uſum lapidis Prunellæ ℈ß. in aquâ ſambuci diſſoluti, ſibi habeat commendatum, paruit & ſtatim ſenſit alleviamentum; ſucceſſu temporis etiam ardor iſte totus extinctus evanuit. Hoc anno 1672. Vir Nobilis æquè de tali Stomachi ardore, ex eâdem causâ valdè conquerebatur,

petens remedium. Commendavi ſuprà nominatum Lapidem Prunellæ, qui etiam pluribus aliis ſolamen præſentisſimum præbuit, ſed eventu adverſo, dolor enim augebatur ad vitæ usque periculum. Perterritus hoc ſymptomate, ardorem ex nimiâ acredine in Stomachi orificio exortum, ſale nitri poſſe præcipitari conſiderans, cùm viderim, & mucilaginem ſeminis cydoniorum, nihil conferre, cremoris ♀ri ʒiß propinavi. Quid fit? Non horæ quadrans abſolutus erat, quin omnis ardor evanuiſſet, & ita ſervatus eſt Dominus Patiens non ſine multorum noſtrorum Medicorum admiratione.

(*Ex jam ante citatis Litteris.*)

Obſervatio CCXI.

DOMIN. ANDREÆ CNöFFELII

DE

FEBRIS TERTIANÆ ADMIRANDA, AQVA FRIGIDA, CVRATIONE.

BAlthaſar Helvvich, Civis Poſnanienſis, reliquorum civium ora cachinnis, medentum Obſervationes admiratione replevit, & certè febris ludibrium in ſcenam produxit. Hic tertianâ intermittente laborans, poſt frigus ſenſit calorem præternaturalem ad usque delirium. Omnium adſtantium amica ſeponens monita, ſuis demandavit, ut ſe ad transfluentem ibidem fluvium deferant, in quem usque ad collum ſe demiſit, & eo usque in aquâ iſtâ ſe continuavit, donec omnis calor præternaturalis deſierit. Sæpiùs iteravit & priſtinæ ſanitati reſtitutus eſt. Tota Civitas Poſnanienſis moderni iſtius facti ſcientiâ abundat, ſed non cuivis licet adire Corinthum.

(*Ex iisdem ante citatis Litteris.*)

Ob-

Obſervatio CCXII.

L. SIGISMUNDI GRASSII DE

ISCHURIA PAROXYSMO EPILEPTICO SOLUTA.

JUriſconſulti Clariſſimi & Civis in urbe noſtrâ Primarij Filiolus ex conjugio poſteriore unicus, à nativitate catarrhis, torminibus, dejectionibus viridibus & bilioſis, nonnunquam alvi conſtipatione & dyſuriâ vexatus eſt, in ſextum usque menſem. Quo, Naturâ nutrimentum maternum quaſi vitioſum perſentiente, Mammas ſpontè & pertinaciſſimè eſt averſatus. Hinc pulticulis & cereviſiâ enutritus ſenſim meliùs habere cœpit, adeò ut in decimum usque menſem valetudine ſatis vegetâ frueretur, niſi quod anhelitum duceret qualitercunque ſtrepentem. Appetitus interim erat laudabilis, Evacuationes naturales liberæ, color floridus, habitus corpuſculi εὔσαρκος. Tandem hoc ætatis menſe decimo tuſſis ex Catharro ſuborta indies magis magisque exacerbabatur. Bechica interna & externa more ſolito adhibebantur: Alvus, cum phlegmata per tuſſim elevata, ut ſolet hæc ætas, deglutirentur, unde fermentationes, inflationes, dolores abdominis, remediis ętati convenientibus laxa ſervabatur. Sudores ad cacochymiam ſeroſam à centro ad circumferentiam revellendam diaphoreticis quærebantur quidem, ſed ſine effectu, quia propter tuſſim violentam Puellus, ut ſufficienter cooperiretur, mulceri non potuit. Violentior autem coopertio impatientiam augebat & ſimul tuſſim. Hinc ut tuſſis placaretur, & ſudor feliciùs promoveretur, placuit Parentibus, me conſentiente, Medicina familiis hìc quibusdam ſatis familiaris, Pilulæ ſcilicet dimidium, ex illis quas pro Arcano Univerſali divendit Empiricus ille notiſſimus, cujus gentile nomen ab anſere fero, Wildeganß. Nox fuit ſatis placata; manè autem de novo conqueruntur adſtantes Symptomate, Iſchuriâ ſc. quam pridiè & ita ante remedii hujus uſum animadvertiſſent.

Audito hoc periculo, die illo ter ad guttas x. propinata eſt Tinctura quædam exotica uſu celebrior quàm Autore. Uſu enim illius hìc ante paucos annos Calculus Veſicæ, quantitate piſi majuſculi, in puero

quadrienni ad deſperationem redacto expulſus eſt. Extra adhibitum Cataplaſma ex cepâ aſſatâ cum oleo Scorpionum, ſed ſine effectu. Interim ſuccrevit ad ſomnum propenſio, quem nonniſi tusſis ſubinde rediens interturbavit. Ante noctem ad conſtipationem alvi ſolvendam ſuppoſiti ſunt glandes ex ſapone intra horæ dimidium duo, ſed fruſtrà, ut colligeretur præter ſoporem etiam facultatis Excretricis torpor & partis illius inſenſilitas. Tandem injectum eſt Clyſma ex emollientibus & diureticis confectum, quod brevi pòſt cum flatuum copiâ prorupit, ſed vix aliquid excrementorum evacuavit, præter Suppoſitoria. Poſtero, cùm urinæ remora portenderet majus periculum, me monente in conſilium vocatus eſt & alter urbis Medicus *Cl. Dn. D. Hubrigius.* Conſilio inito ſedulò laboravimus, ut Clyſteribus alvus ſervaretur aperta & diureticis provocaretur urina: in quem finem aucta eſt doſis tincturæ ſuperiùs adhibitæ ad g. xv. & xx. Propinata eſt item hujus tincturæ loco, Eſſentia Antinephritica & inſigniter diuretica ex ♁ ♀ & ⊕, quam deſcribit Chymiſta ſcepticus, quæ colore, odore & viribus ita reſpondet tincturæ prædictæ, ut ferè judicanda ſit eadem. Tentatus eſt præterea Sp. ⊖ dulcis: item pulviſculus ille è Muſco clavato ſulphureus: tandem in caſu tàm deſperato etiam urina Hirci celebre contra Iſchuriam remedium, quod, cæteris fruſtrà adhibitis, ante annos aliquot civem hìc dolore quatriduano ad deſperationem ferè redactum liberavit.

Sed hæc omnia conatu hìc fruſtraneo. Interim ſopor inſtabat, ut ex hoc ſymptomate colligeretur tandem, urinam non deſcendere ad veſicam, ſed ultra veſicam intercipi & cum ſangvine ad partes nutriendas præſertim ad caput ſeri metropolin deferri: facies enim & omnes corpuſculi partes videbantur non parùm intumuiſſe. Accedebat ex ſale urinoſo prurìtus, ut non ſolùm placidè admitteret alienas frictiones, ſed & ipſe puellus faciem, abdomen & quaſcunque partes poterat, manibus fricaret, vellicaret, lancinaret, ut ungvium, etſi, ne læderent, præciſorum, reſtarent veſtigia. Hoc rerum ſtatu, cùm perſvaſisſimum eſſet, veſicam non diſtendi ex urinæ copiâ; adeòque etiam exteriora pubi adhibita parùm eſſe profutura, tamen in gratiam adſtantium, ut ne nihil remedii videretur eſſe neglectum, etiam externa ad regionem veſicæ ſedulò applicabantur, inunctiones ſc. ex ſevo hircino & oleo Scorpionum: Sacculi ex Diureticis & Emollientibus in lacte decocti: Veſicæ lacte calente repletæ; Cataplaſmata ex allii nucleis cum oleo Scorpionum friɀis: Semicupia, etiamſi non reſpondere viderentur vires, ex decocto

Mal-

Malvæ, Parietariæ, Saxifragiæ, Petroſelini, taleolis Raphani, tamen aliquoties toleravit per horæ quadrantem ad horæ ferè dimidium. Dum, quæ recenſita ſunt, omnia nihil efficerent, juxta prognoſticon ex aliis Obſervationibus pridiè propoſitum, quintâ tandem die ſub noctem Paroxyſmus invaſit Epilepticus, quem ſecuta eſt alvi ſolutio & urinæ, quantum ex linteis nonnihil madefactis judicabant, qualiſcunque excretio: verſus noctis meridiem repetiit malum illud.

Dies ſequens & ſextus fuit quietior, ſed ſine excretione. Ingruentem noctem ſudor excepit liberalisſimus & univerſalis, & tandem cum tusſi iterùm inſultus Epilepticus, qui cum flatuosâ liquidâ & copioſisſima alvi excretione terminabatur: an ſimul cum hac urina profluxerit, incertum. Dies ſeptimus dejectiones binas & urinæ profuſiones copioſisſimas exhibuit cum intumeſcentiæ ſuperiùs recenſitæ decremento. Hinc indies omnia mitiora, cùm Alvus & Veſica ſuum quotidiè præſtarent officium. Reconvaleſcentiam hanc comitata tamen eſt Abdominis inflatio & tenſio quaſi tympanitica cum ſiti, torminibus periodicis, dyſuriâ vel potiùs ſtranguriâ & aliis ſymptomatis per ſex ſeptimanas. Hinc correptus eſt puellus horrore quodam, ſubſequente incaleſcentiâ, quam mitigavit Diarrhœa ſpontanea, quæ quidem portendere videbatur dentitionem, tandem etiam ſecutam: Sed memorabilis eſt hîc excretio critica humorum lentorum & pituitoſorum, quibus commiſti fuére globuli inſtar avellanarum partim purulenti, partim cruenti, è quorum excretione Abdomen cum miraculo detumuit.

Caſus hic Iſchuriæ ita ſolutæ ſatis rarus meretur indagationem causſæ exactiorem.

Serum, urinæ materia, ſangvini commiſtum per Arterias Emulgentes defertur ad Renes, tranſcolatur per carunculas papillares in ureteres ad veſicam. Hæc eſt Excretionis hujus methodus hucusque cognita: Vaſorum enim lymphaticorum ductus vel ad Renes vel ad Veſicam nondum ſatis monſtrati: ξύῤῥοια autem Hippocratica, niſi per vias manifeſtas, in hodiernâ Anatomiæ luce non admittitur.

Veſicam hìc inſontem fuiſſe judico, dolor enim in pectine, licet compreſſo, nullus, quem neceſſariò peperiſſet, ex potu ob ſitim ſatis liberali, tot dierum repletio: multò difficiliùs accuſabuntur ureteres. Vaſorum Emulgentium obſtructionem, cùm ſerum non deſcendiſſet ad veſicam, incuſat *Riverius* Cent. 1. Obſerv. 1. & 89. Sed Arterias has obſtrui poſſe vel ab humorum multitudine vel crasſitie, non eſt veroſimi-

ſimile; obſtat illarum amplitudo & motus continuus. Probabilior eſt obſtructio intra Renes, vel in anguſtiis Emulgentium capillaribus per Renes diſperſis, vel in carunculis illorum papillaribus. Hiſtoriam conſentientem proponit *Tulpius* l. 2. Obſ. 43. Tranſitum ſeri per Renes inhibitum, adeòque ejus recurſum teſtantur Intumeſcentia Totius & Pruritus, Metaſtaſin inprimis ad cerebrum, Sopor & tandem Epilepſia.

Locus Obſtructionis, ut opinor, eſt indubius, magis controverſa videtur eſſe cauſſa obſtruens.

Optandum quidem fuiſſet, ut urina primò excreta potuiſſet examinari, ſed cùm alvus ſimul copioſè ſolveretur, contentorum commiſtio obſtructionis cauſam occultavit, adeò ut per conjecturas tantùm illa ſit venanda.

Calculus non eſt accuſandus ex conſveto vulgi judicio; non veſicæ, quia hìc non Urinæ remora: nec Renum, quia hic affectus Renibus in hâc ætate non familiaris, nec dolores nephritici, perpetui calculoſæ obſtructionis comites, tantam indulſiſſent quietem. Sedimentum aliquod arenoſum depoſuit urina poſtridiè Iſchuriæ ſolutæ, cum ſtranguriâ qualicunque, unde quis accuſare poſſit arenulas anguſtiarum Obſtructrices. Sed nec hæ ſatiant animum veritatis avidum. Arenularum enim excretio non ſolùm adultis familiariſſima eſt, ſed etiam recens natis, ſi Parentes vexati ſint paſſionibus nephriticis & tartareis. Iſchuria autem talis ſine veſicæ vitio ſ. Renum calculo, affectus eſt rariſſimus.

Reſtat igitur ut humoris craſſitiem anguſtias in Renibus obſtruentem, conſideremus, quæ probatur ex ſymptomatis concomitantibus & conſequentibus, rejectione nimirùm phlegmatis lenti per tuſſim, & dejectione globulorum pituitoſorum vel purulentorum per alvum. Utraque excretio teſtatur humoris ad obſtruendum idonei præſentiam, illa ſtabulantem in Pulmonibus, hæc forſitan in Meſenterio. Excretiones enim purulentæ & cruore imbutæ non abſurdè videntur innuiſſe tumorem aliquem ſuppuratum & ruptum, præſertim cum excretio iſta triduana tàm feliciter & conſtanter ſuſtulerit Abdominis duritiem. Undecunque autem derivare libuerit humorem obſtruentem ſeu ex Pulmonibus, ſeu ex Meſenterio, viæ ad Renes jam non adeò ſunt inquiſitu difficiles. Motus enim humorum circularis per venas ad cordis ventriculos in Aortam & hinc verſus Arterias Emulgentes, omnem eximit hæſitandi ſcrupulum.

Non

Non adeò infrequentes ſunt Evacuationes materiæ peccantis ex Pulmonibus, in Phthiſicis, Pleuriticis, Peripnevmonicis, Anginoſis, ad vias urinarias. Teſtes ſunt Obſervationes.

In Phthiſi conſentit *Freitagius* de Melanch. Hypochond. *c. 9. quæſt.* 8. In Pleuritide *Amati & Benivenii* hiſtorias adducit *Foreſtus l. 16. Obſ. 40. in ſchol.*

Elegantem materiæ pleuriticæ ſolummodò per veſicam criticè expurgatæ prolixè recenſet *Fabricius Hildanus Cent. 2. Obſ. 3.* In Peripnevmoniâ verò *Borell. Obſerv. 17. Cent. 1.* In Anginâ *Foreſtus l. 15. Obſerv. 24.*

In Phthiſi & Peripnevmoniâ tranſitus brevis eſt per venam pulmonalem (aliàs Arteriam venoſam) ad cordis ventriculum ſiniſtrum in Aortam: In Pleuriticis anceps & non ita expeditus. Ex *Riolano* quidem ingenioſiſſimus *Pecquetus in Diſſertatione Anatomicâ de Circulat. Sangvinis & Chyli motu p. 147.* ſtatuit, Saniem Pleuriticorum nonniſi ruptâ Pleurâ excoriatisque Pulmonibus vel per ſputum egeri, vel per vias jam definitas ad urinarum conſortium devolvi. Verùm via hæc, ſi ſemper talis, plerumque periculoſa foret vel ad phthiſin vel ad mortem. Accedit quòd ſangvis in morbi initio ante maturationem & ruptionem ex parte inflammatâ ut plurimùm rejiciatur per tusſim; hinc tranſitus alius inquirendus, quem oſtendi in Exercitatione de Pleuritide jam olim VVitebergæ propoſitâ. Sed cùm quæſtio hæc non illuſtret caſum præſentem, prolixitatem hanc evito. Sufficit oſtendiſſe vias, per quas è pulmonibus humores lenti, pituitoſi, purulenti tranſponi poſſint ad Renes.

Ex Meſenterio materiæ obſtruentis translatio ad Renes, videtur propter ambages aliquantum intricatior, ideò tamen naturæ non difficilior.

Abſurdius eſt creditu vel ſaltem admiratione dignius, ab extremis materiam purulentam deponi poſſe tàm ad ventriculum, quàm ad alvum & veſicam, quod tamen teſtantur Obſervationes. Ita narrat *Horſtius l. 4. P. 2. Obſ. 15.* ex abſceſſu Coxæ per os redditam eſſe ingentem puris copiam; & tumorem circa genu vomitione evacuatum. Ita *Paræus l. 10. Chirurg. c. 12.* Comiti Mansfeldiano, tormento manuali ad ſiniſtri cubiti articulum vulnerato Diarrhœam ſuperveniſſe, quâ purulentam & fœtidam ſaniem è brachii vulnere manantem per

al-

alvum depoſuerit. Et *l. 16. c. 49.* ex brachii vulnere per alvum & veſicam deſcendisſe materiam purulentam. Quodſi teſtibus hiſce fides non deroganda, credendum & *Platero*, qui vidit in inflammatione viſcerum interiorum, urinas ſub finem nonnunquam purulentas. P. 3. Tr. p. 532.

Hactenus Pars obſtructa cum materiâ obſtruente conjecturis delineata eſt probabilibus, reſtat, oſtendatur Solutionis modus. Adhibita ſunt Aperientia & Diuretica penetrantisſima, quæ in hâc Iſchuriæ cauſsâ locum habent, monente *Paræo l. 16. Chirurg. c. 55.* ſed omnia ſine effectu. Doſis itaque ſine omni dubio fuiſſet augenda, ſed ſumma pueruli nauſea tàm ab Alimentis, quàm Medicamentis reſtitit hujusmodi conſilio, ſic ut tandem de vitâ penitùs deſperaretur, & moriturus, ad maturandam ἀνάλυσιν, ſtrato, pro more ſuperſtitioſo, jam exponeretur avenaceo. Tandem ecce quaſi Θεὸς ἀπὸ μηχανῆς! ut motibus convulſivis excretio copioſiſſima cum urinæ profluvio provocaretur. Durum videtur Effectum lætiſſimum adſcribere Malo triſtiſſimo, ſed non adeò abſurdum. Per motus enim ejusmodi violentos Archeus extremè conatur expellere, quicquid moleſtum.

Frequentes ſunt in hoc malo omnis generis excretiones, & licet has Retentrici læſæ adſcripſeris, Expultricis tamen irritatio non eſt excludenda.

Fœmina hìc ante aliquot annos in ipſo Paroxyſmo Epileptico dolores parturiginis comitante, Fœtum excusſit, quem poſt Paroxyſmum ad ſe rediens pro ſuo noluit agnoſcere. Caſus ſimillimus fœminæ adhuc apud nos viventis mihi narrabatur, cùm hæc ſcriberem. Abortiviſſe Mulierem in ipſo Paroxyſmo ſine ſenſu, refert *Platerus Tr. 3. P. 4. p. 568.* Quis hanc excluſionem non adſcripſerit Expultrici irritatæ? Ideòque & hìc non abſurdè ſtatuam, Torporem & Inſenſilitatem Renum (quam pro cauſsâ concretionis calculoſæ proponit *Beverovicius in disquiſitione de Calculo*) hoc metu excitatam fuiſſe ad causſæ obſtruentis expulſionem.

Interim non ſemper & rarisſimè forſitan in ejusmodi Obſtructionibus Motus hoſce convulſorios tàm felix excipit Eventus. In memoriam revocabat Caſus hic Iſchuriam Comitis in viciniâ Illuſtrisſimæ, Symptomatis planè ſimillimis ſtipatam, ſed undecimo die ſuffocantem. Quam in Conſolatoriâ ſuâ Vir quidam Nobilisſimus & conſummatæ Eruditionis

ele-

eleganter ſcribebat, vel potiùs luculenter dolebat, *Aquis per aliquot dies ſubſiſtentibus vitæ naufragium feciſſe.*

Conjecturæ hactenus propoſitæ ſi non merentur aſſenſum, cauſas Iſchuriæ ejuſmodi probabiliores expecto. Interim liceat hoc quaſi paradoxo concludere: Iſchuriam fuiſſe Epilepſiæ cauſam, & Epilepſiam Iſchuriæ fuiſſe Remedium.

[*In Litteris ad D. Georg. Joach. Elsnerum 1672. Jun. datis.*]

Obſervatio CCXIII.
L. SIGISMUNDI GRASSII
DE
VIA QUA PLEURITICORUM SPUTA PERVENIANT AD ARTERIAM ASPERAM, PROBLEMA.

MAteriam peccantem in Pleuritide plerumque per ſputum expurgari, in confeſſo eſt: per quas autem vias inſtituatur ἔκκρισις illa, ſatis obſcurum: hinc quod fieri ſolet in rerum obſcuritatibus, Medici in diverſas abierunt ſententias. Alii συμπνοίας καὶ ξυῤῥοίας Hippocraticæ prætextu muniti, vias quæſivére, rectà per Pleuram & Pulmonum tunicas penetrantes. Alii hoc impoſſibile rati, Succingentis inflammationem negarunt judicari per ſputum. Sputo autem apparente neceſſariò ſimul affici Pulmones. Quid de his ſentiendum, paucis expediemus. Qui Transſudationem ſtatuunt, videntur non minùs abuti autoritate Hippocratis, quàm illi qui materiam peccantem in Colicâ derivant ad Medullæ ſpinalis nervos per inteſtinorum & aliarum quarumvis partium tunicas, quos hoc nomine carpit *Sennertus l. 2. Inſt. 3. 2. 5.* Σύμπνοια ſanè & ξύῤῥοια illa non excludit vias per vaſa, ut præclarè poſt *Platerum* ſentit *Sennertus* noſter *M. Pr. l. 3. p. 573.*

Et licet detur id ſenſiſſe Hippocratem, quod vulgò creditur, excuſandus tamen ob infelicitatem rudioris illius ævi, quo, quia nondum innotuerat ſtructura corporis humani tàm accurata, non mirum eſt, quadantenùs etiam latuiſſe vias, per quas tàm mirificus oriatur humorum in corpore motus. Et quî quæſo fiat illa transſudatio? Alieniſſimum eſt ab inflammationibus transſudare ſangvinem. Si fides habetur ſenſibus, conſiderentur partium externarum inflammationes. Per cutem, licet poroſa, ſangvis transſudat nullus, etiamſi accedat compreſſio partis inflamma-

tæ violentiſſima. Sic in Hepatis, Lienis, Ventriculi nullus, in Anginâ nullus, nullus in Diaphragmatis & Meningum inflammationibus. Transſudet autem, nonnè deſtillabit in Thoracis cavitatem, ubi craſſeſcet, putreſcet & in Empyema transmutabitur? Tantam etiam copiam, quanta ſæpè rejicitur, à Pulmonibus per tunicam imbibi, ut ne quicquam per latera deſtillet, fidem ſuperat. Concludimus igitur, ut in cæteris inflammationibus, ita & in Pleuritide Tranſſudationem illam per vias occultas eſſe planè fictitiam.

Alios itaque, quorum caput *Platerus*, aliorſum abripuit tranſſudationis abſurditas: Cenſent enim Pleuram nullatenùs expurgari poſſe per ſputum, quod ſi compareat, neceſſariò ſimul affici Pulmones: Verùm hi nimis rigidi videntur. Etſi enim ſimul affici poſſint Pulmones ob vicinitatem, ut in Phrenitide cerebrum, non tamen neceſſarium eſt, ut ſimul inflammentur. Alias enim venas habent Pulmones, alias Pleura, ita ut ſeorſim hæc, ſeorſim illi poſſint inflammari ſine communicatione materiæ. Quamvis nec negamus cum *Sennerto*, harum partium inflammationes aliquando poſſe conjungi, cùm invicem aliquando per materiæ metaſtaſin permutentur. Veram autem Pleuritidem non poſſe expurgari per ſputum, non evincunt illi per hanc rationem, *vias manifeſtas non dari, quibus exonerare ſe poſſit Succingens.* Omninò dantur, non quidem occultæ illæ, quas ſuprà relegavimus, ſed ſatis manifeſtæ: quasnam nominet *Sennertus* noſter, videatur *l.2. Pr.2. 16. quæſt.3.*

Nos ſi in re obſcurâ conjecturari liberum eſt, cenſemus per easdem vias materiam peccantem ex Pleurâ pervenire ad Pulmones, per quas Pleuritidis in Peripnevmoniam fit tranſmutatio. Hanc autem fieri vero conſentaneum eſt, nonniſi per venas in Pleuram deſinentes, inprimis ἄζυγον. Quis enim cenſeat, translationem hanc materiæ peccantis ferè ſubitaneam fieri per membranas & vias cœcas, niſi ipſe cœcutiat? Quod ſi hâc viâ concedatur manifeſta in totius materiæ metaſtaſi, quidni etiam in ſucceſſivâ partis diadoſi? Dubios vix nos relinquit via tàm breviſſima, quàm ampliſſima. Hæc autem talis eſt. Humor ex parte turgente per ἄζυγον in cavam, pronoque impetu per dextrum cordis ventriculum (unde nonnunquam frequentes lipothymiæ) in venam arterioſam ſ. Arteriam pulmonalem, adeòque in Pulmones regurgitat: ex his ab Arteriæ aſperæ radicibus abſorbtus tuſſi rejicitur. Si igitur materiæ furibundæ tota colluvies refundatur per has vias, ex Pleuritide fit Peripnevmonia; vel, interceptâ reſpiratione, Mors cita ſequitur, vel ſyncope lethalis, cujus hiſtoriæ à

Foreſto

Foreſto annotatæ has vias ſatis confirmant. Si pars regurgitet, major tamen quantitas quàm ut per ſputum poſſit rejici, Pleuritidi ſupervenit Peripnevmonia, atque ita ob cauſam diviſam affectus hi conjunguntur. Si tandem ſenſim materia peccans per easdem vias derivetur, ſenſim etiam, ſine noxâ Pulmonum, excernitur. Admirabilis eſt hæc naturæ ſagacitas: (1.) Materia in partem effuſa in vaſa recipitur: (2.) peculiari evacuatur derivationis ſpecie: (3) per partes nobiliores.

Recipi ſtomiis vaſorum ſangvinem effuſum non eſt incredibile, quia pus recipitur, quod in Obſervatione prægreſsâ teſtantur Hiſtoriæ ex *Horſtio* & *Paræo* recenſitæ. Rariſſimum hoc eſt, inquis. At frequenter ſatis videas ab impulſu frigoris flacceſcere variolas, retrocedente materiâ. Sed hunc motum violentum aſſeris. Conſiderandas igitur proponimus Inflammationum Criſes per hæmorrhagiam narium, earum mutuas transmutationes, ipſiusque Pleuritidis converſionem in Peripnevmoniam. Si prægreſſa eſt, ſanguis influxit: Si ſucceſſit, non per ἐπιγένεσιν, ſed μετάπτωσιν Peripnevmonia, *v. Foreſt. l.16. Obſ.35.* vel Anginæ Pleuritis, *Sennert. M. Pr.2. l. 24. p.102. & 106.* ſangvis influxus retroceſſit. Transmutationes enim humorum nonniſi per vaſa fieri ſuprà diximus.

Sed cur non omnibus inflammationibus familiares ſunt ejusmodi Evacuationes? Cauſa ſi quam dare poſſis, rejicienda videtur in inſignem ἀζύγȣ amplitudinem, tùm in reſpirationis motum & tuſſim, quæ tantâ vi commovet ſangvinem, ut, dum aliquando, venâ ſectâ, non flueret dolore lateris retractus, nonniſi per tuſſim potuerit expelli. *Tulp. l.2. Obſ.3.*

Vias tandem per viſcus nobiliſſimum molitur natura, non errabunda, nec libera, ſed coacta, quia aliter non poterat. Cum periculo igitur, ſi materia tranſiens vel quantitate peccet, hinc ſuffocatio: vel qualitate, hinc lipothymia, ſyncope, palpitationes, mors: ſine damno, ſi contrà. Quæ afferri ſolent ab aliis contra vias has, declinat partim *Conringius* de Sangvificat. c.38. p.302. & 44. p. 364. partim *Zacutus* L. l. 2. Hiſt. M. Pr. 26. Nos hîc conſiſtimus & hanc controverſiam felicioribus Naturæ cauſarumque ſcrutatoribus relinquimus.

[*In iisdem Litteris.*

Obſervatio CCXlV.

D. EHRENFRIDI HAGENDORNII DE

FONTICULORUM UTILITATE IN ULCERIBUS CHRONICIS.

QUantum ex Chirurgiâ per adminiſtrationem Fonticulorum quandoque in ægros redundat commodi, norunt ii, quos per benè longum tempus pharmacia divexavit amplior, abſque tamen ullo levamine, nec minoribus cum impenſis. Exemplo eſſe poteſt adoleſcentula quædam hìc loci, quæ ſuperato primæ ætatis luſtro tubercula paſſim in corpore, illaque albicantia cum duritie non leviori ſenſit prominere. Perſeverârunt hæc per menſem unum alterumque. Varia in uſum trahuntur ſpe citioris medelæ pharmaca, quæ vulgus ſuggeſſit & domus. Emolliuntur tandem; ſed in apoſtemata transeunt, quibus ſanandis perplura quoque adhibentur è facilè parabilibus. Sed fruſtraneo conatu: Quippè ulcera non ſolùm majus quærunt ſpatium; verùm numero etiam augentur. Hinc Medicus quidam vocatur in conſilium. Propinantur præmiſſis purgantibus decocta lignorum per menſes duos & ultra; applicantur quoque externa idonea. Quibus effectum quidem, ut unum alterumque apoſtema ſanationem promitteret; alibi tamen novum exſurgeret tuberculum, in ulcus deinceps quoque verſum. Cura hæc tàm diu continuatur, uſque dum & oculi primò dolorem cum tumore & lacrimis continuis experiri; poſteà ipſiſſimam minitari cœperunt cœcitatem. Sanatis itaque oculis ulcera priùs coalita poſtliminiò fuére aperta: ſanatis verò ulceribus & oculi reciprocè cœperunt ægrotare. Tandem pharmaca planè deſeruntur, & fonticuli applicatio in humero ſiniſtro celebratur, quæ ſubſequente tempore in tantum profecit, ut ex ulceribus & oculis caligantibus univerſim convaleſceret optima juvencula, ſeroſis humoribus copiosè per eum repurgatis.

[*In Litteris ad D. Joh. Jaeniſium.*]

Obſer-

Obſervatio CCXV.

D. EHRENFRIDI HAGENDORRNII

DE

LINEA RUBICUNDA CUM VESICULIS IN HYPOCHONDRIO SINISTRO.

NIl novum eſt in Medicinâ, Naturæ benignitatem interdum per ſigna manifeſtare externa, quæ recondita internè alunt viſcera. Anſam ſic opinandi dedit faber quidam lignarius, quem vini aduſti deliciæ, quibus per plures indulſit annos, eò adegerunt, ut inflammationem lienis cum dolore inſigni tusſique contumacisſimâ præmii loco tolleret. Malo aliquotenus aucto linea etiam rubicunda à dorſo per hypochondrium ſiniſtrum ad umbilicum usque, 2. digitorum transverſorum latitudine cum multis veſiculis, velut in ambuſtis, apparuit, tanto ſtipata dolore, ut, quò ſe verteret, neſciret æger, qui tamen ſublatus per ſacculum ex anodynis, emollientibus & diſcutientibus in lacte caprillo coctis. Scarificationem quoque cum admiratione ſucceſſus propè veſicas ſvaſi. Et hic quadantenus convaluit, præter tusſim, ut conjectura erat, phthiſicam, quæ elapſo anni dimidio ad tumulum eum comitata eſt.

Non abſimilem novi caſum in viduâ quâdam diu ex menſium ſuppresſione laborante, quæ poſtmodùm in hypochondrio dextro dolores paſſa atrocisſimos ex epatis & meſenterii, quod eventus docuit per puris cum urina & fecibus alvinis excretionem, exhibuit maculas latisſimas ex rubro nigricantes cum veſicis elatis. De lineâ ejusmodi rubicundâ cum ardore dolorifico ex inflammatione lienis ad crus vergente legi etiam poteſt D. Hayne von den Tartariſchen Kranckheiten p. m. 113. qui cauſam Sali cruoris accenſo unicè adſcribit.

(*In modò allegatis Litteris.*)

Obſervatio CCXVI.

D. EHRENFRIDI HAGENDORNII
DE
SINGULARI OLEI LINI VIRTUTE.

ETiam in vilisſimis famoſa latet virtus. Nec omne ampulloſo quod gaudet titulo, ſi ad examen vocatur, tanti eſt. Sæpè unico ſimplici tanta efficiuntur, quanta non compoſito ut plurimùm quoad impenſa pretioſo effici videas. Quis Oleo Lini, vulgatisſimo ruſticorum in diebus quadrageſimalibus condimento, tantum tribueret, ut Pleuritidi ſæpè ſolùm ſufficere, crederetur perſanandæ. Placet jam meminiſſe, quòd ſuperioribus annis illuſtris quædam Perſona prognoſtico relicta à tumore ventris chronico per continuatum Olei Lini deſtillati uſum plenisſimè fuit liberata. Cura hæcce tùm temporis Literato cuidam diu ex hydrope decumbenti innoreſcit, qui longiores expetens annos, eidem ſe ſubjecit. Venter inde detumeſcit, rejecto per alvum coagulato, eoque copioſo cruore. Sentit levamen. Sed viribus fractus ob epatis apoſtema tandem fatis concedit. In gratiam mariti, in actu curationis adhuc verſantis, uxor ipſius ſemel iterumque guttulis aliquot prædicti utitur olei. Hinc ſuborto fragore in abdomine excretoque per muliebria cruore etiam coagulato, infeliciſsima ſe vidit abortum pati.

(*Ex iisdem Litteris.*)

Obſervatio CCXVII.

D. EHRENFRIDI HAGENDORNII
DE
MIRA VERMICULORUM IN SPONGIIS CYNOSBATI METAMORPHOSI.

IS Naturæ Genius eſt, ut ubivis pleno ſe pandat ſinu Curioſis, anſamque præbeat etiam per inſectorum conſiderationem in ipſius adyta penetrare. Nondum excidit memoria, quæ in Ephemeridibus Anni II. de vermiculis hiſce communicare placuit. Imò curioſiori eosdem arbitrari

bitrari oculo ab eo tempore penitiùs ſedit animo. Hinc ſuperiori Autumno Spongiarum Cynosbati mihi copiam fieri curavi, vermiculosque ex alveolis, quibus ceu carceribus incluſi erant, exemtos per totam hyemis inclementiam in hypocauſto adſervavi. Benè plures ex iisdem ad Martium usque vixerunt, nonnulli quoque interim periére. Circa menſem Aprilis animadverto muſculas quasdam inter vermiculos oberrare nigricantes, alatas, roſtratas, pedibusque ſex ſtipatas. Unde mox in mentem venit, quæ Spigelius de vermiculis ejusmodi in Iſagog. rei herb. p. m. 41. habet; æſtate ſcilicet eos in Cantharides mutari, (quod tamen experientiæ huic reclamat) cœpique curioſiùs eosdem intueri. Inde obſervo fortè quosdam ex unâ parte adhuc albicantes & tinearum in modum ſeſe moventes, ex alterâ adhuc rudes, nigricantes & ſemi-muſcas intuenti præſentantes, qui poſtmodùm elapſo uno alteroque die & ipſi in muſculas prioribus per omnia ſimiles excludebantur, circa nondum transformatas continuo oberrantes motu, nec volatu ſe ſubducentes, ſed per dies 3. vel 4. ſupervivendo ex defectu forſan nutrimenti morientes. Quo de olim fuſiùs in Cynosbatologiâ meâ Curiosâ.

(Ex iisdem allegatis Litteris.)

Obſervatio CCXVIII.

D. EHRENFRIDI HAGENDORNII

DE

FALSA INGRAVIDATIONE VOMITU SANGUINIS COAGULATI DETECTA.

Quàm mirè miſerèque mulierculis ſæpè numero imponant ſigna, ex quibus imprægnationem metiri aſſolent, experientiam quotidiè ſuffragantem habemus. Quid quæſo frequentius, atque audito Lunari tributo ſubſiſtente, de ingravidatione ſtatim cogitare? Quod evidentius puerperii ſubſecuturi ſignum, quàm ventrem geſtare tumidum elatoque ſuperbientem faſtigio? Non mens eſt hâc vice omnes recitare hiſtorias, quas circa hoc negotium ſæpè obſervavi Practicus, qui optimè recordor, fuiſſe quæ per tres anni quadras ventres geſtarent prætumidos, aliaque etiam gravidis alioquin familiaria experirentur Symptomata; imò preces pro felici partu Eccleſiaſticas fieri procurarent;

poſt-

poſthac tamen per meras abdominis inflationes, menſesque circa vaſa uterina diutiùs ſubſiſtentes, ſe deceptas ſentirent. Admirabilitatem autem habet caſus, qui ſequitur.

Ceſſant apud fœminam quandam Catamenia, venter indies juſtâ intumeſcit mole, alia quoque in puerperium conſpirant indicia, elabitur hebdomas à conceptione decima nona, unde nulla audiviſſes verba alia, niſi de rebus ad puerperium neceſſariis ritè adornandis. Sub initium (en vanum ante victoriam triumfum!) hebdomadis vigeſimæ conqueri cœpit miſera de nauſeâ, abdominis dolore; hinc cum conſternatione ſui adſtantiumque ſequitur vomitus ſangvinis coagulati, fœtidiſſimi, lobos pulmonum æmulantis, & cuticulis undique circumdati, ut inde viſcerum exulceratorum metus quibusdam incuteretur. Vomitio talismodi per tres circiter dies ægerrimam affligebat periodicè, tanta verò copiâ, ut animam exſpirare jamjam videretur. Venter inde detumuit inſigniter, ſubſecuta febris continua cum vigiliis, lipothymiis, extremâque imbecillitate. In limine mortis ſic conſtitutæ uxoris gratiâ maritus me accurſat allatâ inſimul parte ſangvinis excocti. Ego viſo cruore, auditoque ſtatu ægrotantis antecedenti, eundem non à pulmonibus aliisque viſceribus, verùm ex vaſis uterinis per totum falſò putatæ geſtationis tempus inibi cumulatum, diuturnâque morâ in ejusmodi formas concretum eſſe pronunciavi. Obviam poſteâ ivi miſeræ confortantibus, reſolventibus & febrim unà reſpicientibus. Unde Deo benedicente indies ſpes valetudinis affulſit melior.

(*In præfatis Litteris.*)

Obſervatio CCXIX.

D. EHRENFRIDI HAGENDORNII

DE

INSOLITIS PER CRURA HYDROPICI EXCRETIS.

Nulla calamitas ſola, vetus eſt inconcuſſæque veritatis adagium. Idem per pluſculum temporis quoque expertus eſt Generoſus quidam Vir in Ducatu Gorlicenſi, qui diu Medicinæ neſcia juxta effatum Poëtæ conflictatus Podagrâ per ſemeſtre hactenus

ſocium

ſocium quoque habuit hydropem crurum. Tumor hic nullis auſcultavit præſidiis, ſive intus, ſive extus adhibitis. Perſtitit eâ quâ cœpit, contumaciâ. Tandem tumore in immenſam aucto molem, rumpitur cutis ichorem exſudans fœtidiſſimum. Cutis per ejus acredinem poſteà in ulcera abibat, quæ antequam materiæ ſatis ſpatii ſeſe expurgandæ præberent, dolore tàm atroci ægrum enervabant, ut iisdem ferendis vix amplius eſſe putaretur. Materiâ exitum deinceps moliente, viſa ea eſt per aliquot ſeptimanas miræ ſubſtantiæ, miræque qualitatis, ſcilicet, interdum erat nigricantis coloris inſtar carbonum pulveriſatorum: interdum globulos æmulabatur piloſos inſtar chartæ præmanſæ. Cui etiam hoc admirabilitatis acceſſit, quòd ſemper talismodi materiæ eruptionem præcederet dolor intolerabiliſſimus. Hinc plerisque nata fuit faſcini ſuſpicio, mihique unà cum ipſis. Per aliquot ita hebdomadas miſerabili hoc perſeverante ſtatu, poſtmodùm ulcuſcula ſponte coaluerunt, tumor quoque ſubſedit, ſequente non multò pòſt Domini ægrotantis ſenio & viribus fracti beatâ analyſi.

(*In Litteris hactenus citatis.*)

Obſervatio CCXX.

D. JOHANNIS PATERSONII HAIN

DE

PLICA PUDENDORUM MULIEBRIUM.

QUòd per crines humor ille malignus ſeſe exoneret, præſens de Plicâ Obſervatio non leve argumentum adferre poteſt. Fuit apud Ill. Palatinum Sendomirienſem Dominum Oſſolinski in Poloniâ Gallus quidam à Servitiis, cujus nomen *Santaman*, ille in uxorem duxerat ex Gynæcéo nobilem virginem, quæ poſteà variis morbis divexata, tandem & plicâ correpta: non ſolùm autem in capite, ſed etiam in pudendo, ubi crines in tantam excrevére longitudinem, ut ſesquialteram ulnam excederent, & ſi ſibi permitteretur, terram attingerent, quapropter femori circumductam ligare opus habuit plicam, quam mihi, dum illam rogarem, extra veſtem eduxit & monſtravit. Multi ſunt, qui plicam illam, quæ in capite vel barbâ geſtatur à multis, ex negligentiâ & ſorditie aliquâ coagmentari putent, & illam crinium coitionem

nem mirabilem pro nugis habeant, quales in Poloniâ non paucos inveni etiam Medicos. Plica autem illa pudendi manifeſtum argumentum præbet, reverà humorem extrudi aliquem in crines, qui eandem naturam habet cum alimento, quo crines ſuſtentantur. Nam in pudendis inauditum, quòd crines in tantam excreverint longitudinem naturaliter, apparet igitur, quòd præter naturam illa fuerit, & ſuccus ille excrementitius, vitioſus & malignus ad pilos à natura demandetur & æmuletur motum aliquem Criticum. Imò obſervavi in Plicâ alicujus fœminæ Illuſtris in Poloniâ, dum præcideretur, me præſente, quòd corpuſcula flava ſulphurea plurima per plicam ſparſa in eâ invenirentur, quæ incenſa ſulphur redolebant, ſed cum fœtoris alieni interſperſo odore.

(*In Litteris d. 15. Jun. 1672. Vratislaviam misſis.*)

Obſervatio CCXXI.

D. JOHANN. PATERSONII HAIN

DE

ENEMATUM UTILITATE ET FACILI APPLICATIONE.

Clyſteria diu & multùm frequentare pro incommodo ſingulari & rectè habitum. Duos tamen novi, Illuſtrem Dominum Caſtellanum Sandecenſem in Poloniâ Dominum Mniſek, elegantis Literaturæ virum, qui dum malo Hypochondriaco crebrò divexaretur, ſenſisſet à Clyſteris uſu levamen, quotidiè eodem ſemel vel bis vel etiam ter uſus, nulla tamen dies ſine Enemate abiit. Perrexit in uſu Clyſterum ab anno 40. vitæ ad annum 72. ubi diem clauſit. Omnia circa illum accurata, cibus ad pondus, potus ad menſuras ingerebatur: Reliqua omnia quæ ad res non naturales & illarum Obſervationem ſpectabant, diligentisſimè exequebatur, & ſatis benè habebat.

Alter amicus meus itidem Hypochondriacus Polonus jam per annos 21. quotidiè Clyſtere utitur, aliquando bis, ſi flatus multùm urgeant: Imò ſi Clyſtere non utatur, divexatur noctu à flatibus vehementer, quibus abundat maximè. Idem interceptionem Pulſus crebrò jam ſentire incipit, & prædicit ſtatim omnem interceptionem, & dicit ſe ex ſiniſtro Hypochondrio, ubi ſtabulum flatuum ſuorum eſſe ait, ſentire attolli

vaporem aliquem, & ſe in cor inſinuare: quod omninò crediderim per cœliacam arteriam fieri. Hanc tamen interceptionem pulſus nec Clyſteriis, nec aliis remediis cordialibus, nec flatus diſcutientibus inhiberi ſcribit. Ructu aliquando, ſed non multùm levatur. Nunc à Salis Card. Ben. uſu & abſinthii in tantum ſe levari ſcribit, ut ſæpè ad duas vel tres ſeptimanas liber ſit.

Et quia de Clyſterum uſu incidit mentio, addo ſingularem modum & faciliimum, quo aliquis Clyſterem ſibi ipſe applicare poſſit. Nam licet varia inſtrumenta à Fabricio Hildano, unum alterum ab Excell. D D. de Græff. depicta ſint, aliique incurvando ſe cum moleſtiâ ſibi applicent; tamen hic modus, in quem aliquando incidi caſu, dum neceſſitas premeret, anteire omnes videtur. Indatur veſicæ Clyſter, & ſatis comptè ligetur, ita ut à cannâ non dependeat veſica. Indatur canna in inteſtinum rectum, & applicans ſuper duro ſcamno inſideat Clyſteri, tùm pondere corporis premat veſicam, ex quâ lentiſſimè ſine omni faſtidio exprimet totum Enema: nec ego nunc, ubi Clyſter ſumendum, alio utor modo, & pudibundis meis ægrotis, præſertim fœminis, res eſt gratiſſima.

(*Ex iisdem modò citatis Litteris.*)

Obſervatio CCXXII.

D. JOH. PATERSONII HAIN DE

LAPPÆ MAJORIS EXPERIMENTO.

NUper cùm pro Sale faciendo ex Lappâ majori incendiſſem herbam, non aliter deflagravit, ac ſi Salem Petræ incendiſſem, & pari ratione ſpuebat ignem. Apparet ergò, multum de nitroſo Sale poſſidere: Et hinc Foreſto in Podagrâ curandâ adeò laudatam, & calculoſis profuturam nihil dubito, in quem finem & Salem facere ex illâ volui.

(*Ex præcitatis Litteris.*)

Obſervatio CCXXIII.

D. JOH. PATERSONII HAIN DE *NAPELLO*.

IN Ephemeridibus II. Anni de Napello in Obſerv. 41. Excell. D.D. Bernhardi à Berniz legi, quòd innoxiè ſumtus fuerit. Certum eſt, herbas ex montibus Carpathiis allatas & domi inſertas, manſveſcere plurimùm: Interim memini, dum in Poloniâ verſarer, & apud Gen. Dominum Joannem Blonski morarer, qui hortum ſpecioſum habebat, quòd cùm eundem Napellum, ex montibus Carpathiis allatum & transplantatum, ex horto illius accepiſſem, & famulo meo nobili Polono ad hoſpitium meum in agro Luclaviano in ſubmontanâ Regione deportandum dediſſem, illi manus ſiniſtra, in quâ portabat Napellum, tremere, primò paululùm, poſteà vehementiùs inciperet, & ille in animi deliquium cadere cœperit, ita ut Theriacâ acceptâ venenum hoc, quod per arterias cordi ſe inſinuaverat, abigere opus habuerit. Ille autem ſervus plicâ laborabat. Unde liquet, non ita facilè Napellum naturam exuere; etſi enim in his, quibus calor nativus fortior erat, tàm facilè veneni ſui ex transplantatione reliquias expandere non permitteretur, nihilominùs cum in debilius & à morbo contagioſo preſſum incidiſſet Subjectum, quantum vis veneni valeret, & adeò innoxium ſe non eſſe demonſtravit. Fuit Keſmarkini civis, qui Carpathios montes frequentare ſolebat, qui radices Napelli in pulverem redactos drachmæ pondere Tertianâ & Quartanâ vexatis exhibuit cum commodo. Langvebant autem ægri plurimùm ab ejus ſumtione, quod tamen ille non curabat. Unde crediderim, Napellum Carpathii montis non adeò venenoſum eſſe, uti ille, qui in Hercyniâ Sylvâ creſcit, cujus ſcrupulus unus ſtatim interimere dicitur. Imò idem ille Napellus noſtrâs cani duarum drachmarum pondere exhibitus, ferè quidem ad internecionem dedit animal, Theriacâ tamen exhibitâ evaſit, quamvis per totum diem laſſum jaceret.

(*Ex præfatis Litteris.*)

Obſer-

Obſervatio CCXXIV.

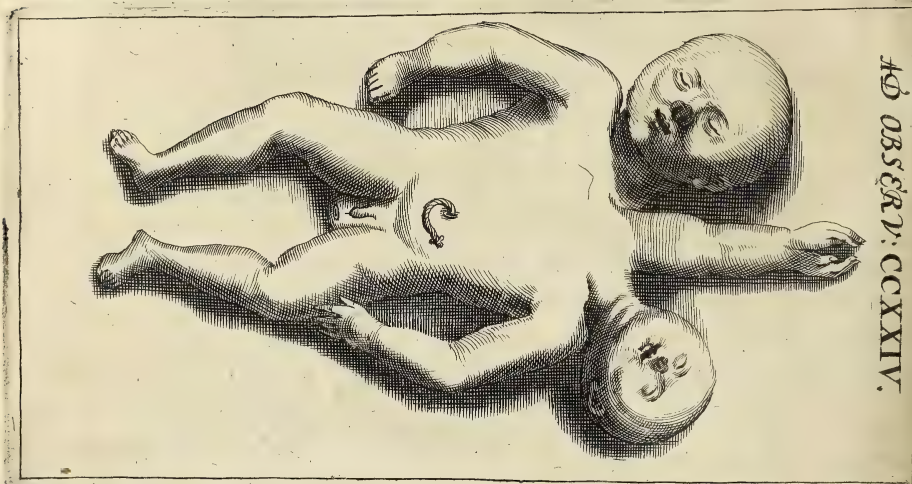
D. JOHANNIS SCVLTETI

DE

DVOBVS MONSTRIS.

RAriorum Naturæ contemplandorum actionem dum ſubimus, etjam monſtrorum inveſtigationi, quæſo, aliquid tribuamus; Ariſtotelis modo, qui l. 4. de Gen. animal. c.4. admirabili monſtrorum inveſtigationi operam locavit haud exiguam, ſiquidem & ipsâ Naturâ Duce invitamur ad contemplandum id, quod non frequenter tantùm exiſtit, ſed & illud, quod omnem admirationem occurrendo movet; Siquidem neutiquam neceſſariò ubique exiſtit, multò minùs ex primario Naturæ inſtituto perfectum & pulchrum molitur, ex t. 81. 1. Phyſ. cum Natura, quòd ſimile ſuum appetat, & quoad ſubſtantialem & accidentalem ſpeciei procreationem intendat: monſtra verò quia à parentum naturâ ſunt diſſimilia, imperfectè ac mirè deformia, non ex primario, ſed ſecundario naturæ inſtituto eveniunt, impedimenti alicujus gratiâ in principiis generationis, ob quod quum nequeat illa perfectum ac pulchrum vivens conſtituere, potiùs, quàm nihil efficere, vult deforme monſtrum procreare; licet non in membrorum conformatione, ſaltem in eſſentiâ & formâ ſubſtantiali ſibi conſimile effingat. Cui auxiliares copias effuſiore ſinu largitur vulgata hominis imaginatio, cùm plerumque uſu veniat, ut quæ gravida vehementiùs concupiverit, vel etiam timuerit, exhorrueritve, illorum ſigna & imagines apertisſimè in fœtu conſpiciantur: ſic planè fieri poteſt, ut mulier alba venerem exercens ſub albo viro, magnâ ſui verecundiâ ab æthiope procul irritante viſa, fœtum nigerrimum de candido conjuge ſuſtulerit, & econtra: de quo caſu & B. Hieronymus in Quæſtionibus ſuper Geneſin nonnulla habet. Hùc facit, quod purioris Latinitatis elegantisſimum exemplar ſuperioris ſeculi, *Ludovicus Vives* in Comm. ad cap. 25. l. 13. B. Auguſtini, de civitate Dei recitat, Sylvæ Ducis in Brabantiâ virum quendam, qui dæmonem publicis ludis exhibuerat, domum reverſum, iisdem, proh ſcelus! ſcenicis indutum veſtibus cum uxore rem habere voluiſſe, dicendo, quod ex eâ diabolum progignere vellet: ipſam autem deterritam poſteà fœtum figurâ diabolicâ præditum produxiſſe. Supereſſent quàm plurima depravatæ imaginationis horridiora

fortè exempla, quæ ſi omnia adducerentur, voluminis metam tranſcendiſ-
ſe viderentur: præter claſsicos Authores omnes tibi unicus ſufficiat ſubti-
liſsimus *Thomas Fiennus* de viribus imaginationis. Non hîc refero America-
nas Tabulas iconem Regis Canibalum exhibentes, tricipiti formâ pictum;
I. multò minùs Japoniæ incolarum Numen triceps, ſed Sutoris prolem Ar-
gentinæ natum, quem Calcographiæ ſtylo accuratisſimo adumbratum, at-
que communicatione literariâ Noribergam translatum, deforme ſatis hîc
ſiſtimus.

Sic biceps monſtrum, unanimum tamen erat Vejentinum illud maſculum apud *Rueffum l.5. c 3.* Nonnè Angliæ Oxonium A. R. S. 1552. bicipitem puellam editam vidit, quatuor brachia, tot manus, ventrem & membrum muliebre unum, ſedemq́; unam oſtendentem. Sic pagus Voitlandiæ Freywerck vicinus oppido Adorffio A. R.S. 1555. bicipitem adſpexit infantem, ab inquilinâ genitam, quaternis manibus, totidem pedibus, utroque ſexu carentem, ejus loco umbilicum habentem: quin & *Paræi l. 24. c. 2.* Obſervationi illam debemus hiſtoriam, quam è ponte *Sæo* ad Andes oppidulo habet, gemellas ibidem fœmininas cohærentes A.R.S. 1572. prodiiſſe, omnibus membris perfectas. Sic in patrio *Cælii Rhodigini* vico Sarzano, ut l.24. Antiquarum Lectionum c.3. refert, monſtrum inſolitæ magnitudinis biceps natum erat; facies ſimilitudinis ratione erat indiſcreta, inter bina colla & humerorum comiſsione exerebatur, tertia manus mutila à noſtro ibidem loci bimano parùm differebat. Paræi curioſior monſtro-

rum

rum adumbrata ſeries & obſervatio duplici capite pinxit infantem, dextro brachio carentem natum A. R. S. 1575. Sic bicipitem puellam A. C. 1593. 6. Octobris editam in Monaſterio Wollmerſtall Schenckius author eſt. Anno ſupra 1597. in vico Tubingenſi Luſtenaw/ 9. Maji partus immaturus editus, binis capitibus & collibus cum utriusque ſexus genitalibus; hujus monſtri utrumque caput formidabile ſatis à craniis defunctorum non multum diſtans, ſiquidem ſingulæ frontes intermedio non aliter diviſæ apparebant, ac ſi eſſent diſciſſæ, è Schenckio Muſæi Bononienſis curioſiſſimus rerum Naturalium author & obſervator accepit. Ita ex Obſervatione *Auguſtini Pincetti*, Medici Genuenſis, in agro dictæ Reipublicæ ſubjecto A. P. C. N. 1617. 12. Martii bini filii nati fuere ventre inferiore juncti, cæteris partibus invicem disjunctis, ut & duæ fœmellæ in monſtro Lutetiæ nato, Anno Chriſti 1605. à *Riolano* notatæ.

Hæc bicipitis monſtri non nova, ſed jam dudùm per varia exempla confirmata experientia, ſi nondum ſitibundo animo ſatisfaciunt, en duorum hujus ſeculi acutiſſimorum & Hiſtoricorum, & Philoſophorum ſuper hâc materiâ multum laboris, plurimum temporis conſumentium aperiam animos, quorum *alter* longè communiorem bicipitum monſtrorum cauſam materiæ determinatæ exceſſum dixit: cui ſoli demandata erat à naturâ capitis conſtitutio, quæ portio numeratur utriusque ſeminis & ſangvinis craſſioris, ortum habentis ex alimento ſuperabundante; quæ materia ſi à diſcretrice virtute ſeminis, aut aliquâ aliâ causâ dividatur, ſeorſùm induens formam capitis, bicipitem conſtituit fœtum.

Alter bicipitis monſtri cauſas peculiares in copiam materiæ ſeminalis tranſtulit, dicendo, eam dehinc promanare; quòd ſi hæc materia cum animâ ſuâ deſtinatâ conſtitutioni alicujus membri, E. gr. capitis, in duas partes diſtribuatur, vi facultatis formatricis reſidentis, ut anima & forma, in parte ſeminis ſpirituoſa, quæ à parentibus indita, in ſuo munere obeundo impeditur, unde cauſarum adventantium ratione multiplici duo capita in uno ſubjecto reſultant, cùmque materiæ copia uni tantùm capiti deſtinata fuerit, parva admodùm capita procreantur: Sin duobus fuerit deſtinata, duo capita ratione magnitudinis, ſubjecto conformia reſultabunt. Copia verò ſeminalis prodit ex ſuperfluo alimento nutritionis, præprimis cùm Natura in opere generationis primùm in caput inclinet, quod ob copiam materiæ geminat, & in defectu alterius materiæ corpus reliquum ſimplex efformat.

Simplicitatem corporis ſupradicti Argentoratenſis Monſtri ex externo

corpuſculi intuitu judicaverunt omnes, interiora verò inquirentibus Anatome cor duplum in uno pericardio exhibuit, alterum altero duplo majus, quin & duplex ſpiritus arteria cum duplicatis utrinque pulmonibus bini aderant larynges, ventriculi bini, cum inteſtinis tenuioribus duplicatis: unde hæc quæſtio agitanda occurrit: an monſtrificus homo duplicitate cordis & corporis adauctus etiam duplici animâ ſit prædītus? Hîc ſtatim obvius *Stagirita* reſpondet, id ex cordis duplicitate eliciendum eſſe, quandoquidem unum cor in tali monſtro, unum tantùm animal, & duo corda duo animalia repræſentant. Modò hoc difficultatis occurrit, quâ ratione cognoſcendum ſit, num in ſimili monſtro vivente unum tantùm cor, vel duo corda contineantur. *Niphus* in Comm. ad Ariſtotelem ſcriptis mandavit, olim in Galliâ de monſtro hujus generis diu à Theologis diſputatum fuiſſe, utrum hoc uno vel pluribus aquâ ſacri fontis luſtrandum eſſet, qui tamen ex differentiâ tandem ſenſuum id percipiendum eſſe decreverunt. Siquidem *Albertus* meminit cujusdam monſtri geminum hominem æmulantis, quo duos homines referri ſtatuerunt, quia altero irâ percito, alter ridebat, & altero plorante, alter jucunditatem præ ſe ferebat, quod monſtrum ad annum usque 20. vitam extendebat, immò altero pereunte, eatenus ſupervixit alter, donec fœtore defuncti affectus è vitâ diſceſſit. Medici autem veteres in dirimendâ quæſtione, à ſententiâ Ariſtotelis valdè diſſentiunt: non enim cor, ut Ariſtoteles, ſed cerebrum tantùm reſpiciunt, in quo rationis domicilium & dignitas humanæ formæ reſidet, & quamvis à corde caloris vitalis ſcatebra dimanat; nihilominùs ratiocinatio & diſcurſus in capite tantummodò celebratur. Præterquam quod in majorem ſententiæ Medicorum ſtabilitatem facultas formatrix cuncta delineans in conceptione primitus circa cerebrum verſatur; cùm Anatomici per Anatomen caput in embryone cæteris partibus grandius obſervârint, immò perpetuâ proportione ſingula membra minora inveniunt, quanto longiùs à capitis regione diſtant, donec partus typum perfectæ formationis fuerit aſſecutus. Sed quis terror ex monſtrorum aſpectu plurimos invadet, equidem in aprico poſitum eſſe reor, ſiquidem multi latenter ex monſtrorum nativitate bellum futurum exiſtimant, qui ſilentio auſcultant & ingrata hujusmodi auguria, & tacita vaticinia altâ rationis trutinâ volvunt, quibus, juxta Jambicum illum, in pectore ſedet

Monſtrum omne belli tempore extat crebrius,

Ita nimirùm hominum animus arte præſagâ futurorum inveſtigat abdita, & ex monſtrorum nativitatibus, varia ventura præſignificare nititur: Nam

ſi tem-

ſi temporibus Valentiniani duo monſtra in genere magnitudinis & parvitatis apparuerunt, quorum alterum in Syriâ, & in Ægypto alterum infra credibilem humanæ naturæ brevitatem continebantur; procul dubio, atteſtante Sobrino, futuras Orbis calamitates portenderunt: ſiquidem hâc antitheſi præmonſtrabatur, non defuturum eſſe hominem, qui demiſſo natus loco & abjectæ conditionis in caput & vitam magni Imperatoris Valentiniani conſpiraret. Is enim adhuc impubes ad Imperii magnitudinem advectus, & ſubdolis Juſtinæ matris artibus ſubornatus, tandem latenter ſeductus, Arianæ impietati favere cœpit. Num verò is perinde, ut alia monſtra phyſica ſua ſigna vel à causâ, vel ab effectu obtinuerit, equidem haud affirmaverim, ſiquidem monſtra, ut futurorum effectus, non indicant futura, præter ſolam cauſam finalem, quæ neutiquam morborum finis habetur, ſed potiſſimùm eventus mali indicium præbet. Homines igitur gravibus obſtricti ſceleribus, DEI quidem odium ſubeunt, ſe poſtmodùm verò accuſantes, veniam conſequuntur: ſed quando ab inſtitutis Chriſtianis penitùs abhorrent, neque unquam ſupplicem veniam expoſcunt, DEUM adeò irritant, ut illis identidem bella ſuccedant, aut ſuccenſeant, quod monſtris primùm prædici ſolet: quod & Jambici verſus illi ſic explanant:

Portendit iram quodlibet monſtrum DEI,
Ubi monſtra ſunt, ibi ira DEI non procul eſt.

Adeoque nullum monſtrum ſine præſagitione natum eſſe plurimi Authores & potiſſimùm *Sobrinus* pro comperto affirmant. Nonnè monſtrum triceps apud Samnites in Abrucio A. p. C. n. 1255. natum & brevi extinctum eſt, quod multis tres Imperii competitores exituros præſagiebat. Quid quod & ultimo Andronico ad faſces Imperii deſidente A. C. 1293. puer biceps & quadrimanus Bizantii natus, Imperii Bizantini ruinam & interitum præmonſtrabat, cum maximâ hodienùm Chriſtianæ veritatis ſtrage. Sed ut ad Colophonem properantes his ſequentia addamus, in rei veritate ita eſt, Solem præcedere auroram, fulmen anteire fulgur, fructus ubertatem florem deſignare, ut quicquid tandem eſt, quod aut ab æternâ mente productum, dignitatem quandam infinitam oſtentat, aut Naturæ ſecretâ vi formatarum rerum excellentiam ſuperat, cæterarum rerum miraculo ſemper aliquo & ſigno mirabili præcedente ſuum ortum impellit. Dubii ſanè & terrore non exiguo perculſi hæremus, qui ex aſpectu monſtroſæ filiæ G. Röſneri, civis ac fabriferrarii Norimbergenſis, futurarum calamitatum cœcum nuncium adſpeximus, modò non occœcatæ Germaniæ noſtræ mali ominis II.

Fff index

index exiſteret, ne illa tandem priſtinæ pulchritudinis ac decoris ſuæ faciem exueret. Nata & baptizata fuit hæc horridioris aſpectus filia, Helena vocata A. C. 1672. 14. Junii, capite quoad cætera naturaliter efformato, fronte rugosâ & quadratâ, Satyræ cujusdam ſpecie efficta, oculos exhibebat nullos; naſus ornamentum aliàs faciei pari modo aberat; propendebat enim ejus loco carunculæ cujusdam portio rotunda, membrum virile aliquantulum referens, ſiquidem ſurſùm revolvi potuerat, ſub hâc latebat veſtigium quoddam meatûs olfactorii, quod ſtilo neutiquam pervium erat, lineis quibusdam decuſſatim ſe interſecantibus ad formam crucis notatum, neque hujus tranſitus percipi potuiſſet, niſi monſtroſa hæc fœmella per hunc meatum ronchos quosdam duxiſſe deprehenſa fuiſſet: præter manus ac pedes nil aliud oſtendebat, in quo natura à ſcopo aberrâſſet. Dico manus ac pedes, ſiquidem quælibet manus ac quilibet pes ſenario digitorum numero abundabat, dum ſextus digitus ad latera tertii oſſis in minimo digito protuberabat: & poſtquam dimidium horulæ ſpacium ſuperfuiſſet, vivere deſiit. Sanioribus de ejusmodi miris proventibus ſalvum maneat judicium: altâ ego memoriâ hìc repeto, quæ in Prophylaxi circa præſentem & futurum ſtatum ſanitatis, dum funeſtiſſima illa ſidera A. C. 1665. orbi noſtro multum terroris injicerent, non tantùm in epiſtolâ ad Illm Senatum noſtrum, quâ Medicus, perſcripſi, ſed & quæ in ipsâ oratione publicè habita p. m. 17. pauciſſimis innui: Mea hæc erant; Qui tàm benevolis auribus adeſtis Dnn. & Auditores, hoc de humanitate veſtrâ mihi concedite, præcipuè verò Illuſtrium Familiarum antiquitate, patriæque ſplendore præcelſa Norici hujus Cœli ſidera, veniam dabitis, humili eoque devoto animo rogo, qui in funeſtiſſimi hujus ſideris conſiderationem pro præſenti me altiùs immiſi. Avertat! ô avertat Sanctiſſima Trias, quàm longiſſimè, illud, quodcunque portentum iſtud minatur fulgentiſſimo Germaniæ ocello, ubi nimirùm illi florentiſſimæ, quæ in ſidere ſuo Genethliaco Geminorum mediam occupat ſtellam, verticalem almæ civitati, cui quæcunque phænomena, Cometæ, Eclipſes, alia, in hoc verticali Zodiaci aſteriſco tertio, Chriſtiano more Jacobo dicto, animadverſa, perſæpè ſingularis mali auguria præbuére certiſſima. Augurii hujus veritatem ibidem pluribus deducebam 19. Martii, neque Cynthia hoc tempore vultu renovato currum menſtruum aſcendere potuit, quin non funeſtioris vaticinii eventus dicta evicta probaſſent.

[*In Litteris 16. Jun. A. 1672. Vratislav. miſſis.*]

Obſer-

Obſervatio CCXXV.

D. SAMVELIS LEDELII

DE

CONTVMACI ALVI OBSTRVCTIONE MERCVRIO CRVDO SOLVTA.

HEnricus ab Heer Obſervat. Medicar. rariſs. p.55. meminit ℔ß ☿ii vivi ſine noxâ deglutitam. *Joan. Arnold. Friderici* Profeſs. Jenenſ. Præceptor meus colendiſſimus vidit mortem in Iliaco Patavii, cui ☿ fuerat exhibitus. Vivit hîc loci maritata, quæ adhuc virgo laborabat obſtructionibus irreſerabilibus, gigantæis quæ non cedebant medicamentis: Pharmacopœus hujus Medicus, in defectu doſeos, ut ſolet, non peccarat, omnia tamen incasſùm. Ægrota nimiùm quantum excruciata (credebatur etiam gravida,) urgebat remedium, cujus nominis, cujus efficaciæ, cujus periculi, modò tolleret obſtructionum repagula. Pharmacopœus deſperatus deſperatæ porrigit ℥ijß. ☿ crudi, quo facto magno impetu copioſiſſima ſucceſſit evacuatio, ægraque poſt paucos dies priſtinam adepta ſanitatem, cum theoremate; Audaces ſæpiculè fortunam adjuvare.

[*In Litteris Vratislaviam, ad D. Georg. Joach. Elsnerum d. 20. Jun. 1672. datis.*]

Obſervatio CCXXVI.

D. JOHANNIS DANIELIS MAJORIS

DE

ARBITRARIA HÆMORRHOIDUM PER SOLOS ODORES RESINOSOS SUPPRESSIONE.

THeologus quidam, Temperamenti ſeroſi, Eruditione, Ingenio, Linguâ præſtans, ſed Memoriæ labilis, quam fugacitati ſpirituum in Sero ſubtiliter dilutorum, & minùs conſtantes in cerebro undulationes habentium, tribuo, ferente Diſcurſu queritur, ſe à levicu-

 lo ze-

lo zelo, vini hauſtulo, voce aut motu corporis concitatiore, confeſtim pati fluxum aliquem Hæmorrhoidum, qui ipſum aliquandiu pòſt fatiget. Cui coërcendo internè nunquam non utiliter *Sperniolâ Crollii* uſus fuerit: ſed metuens, ne Natura Medicamento adſveta, in poſterum eidem minùs auſcultatura ſit, parciùs eodem uti ſtatuit; & memor, Myrrham inter alia ingredi compoſitionem ejus, à ſolo hujus ſuffitu, Naribus percepto, quærit ſubſidium; qui etiam conduxit. Experitur hoc ſæpiùs, atque à Myrrhæ odore quoque abſtinet, ut videlicet habeat probatum quid, quod in uſus urgentiores ſervet. Eidem itaque ſuffitum Turis & Maſtichis ſubſtituit. Eodemque iterùm ſucceſſu. Veriſimile arbitror, Nervos odoratorios oleoſo Nidore Reſinarum, & Aurâ planè Balſamicâ, peculiariter refici; unde circa radicem eorum aut baſin cerebri, motus ſpirituum efferus in ordinem redigatur, quo minùs impetuosè ad partem affectam proruant. Quam ſpeciem Motûs mutati Galenicè forſan Revulſionem diceremus. Præterquam in *Riverio* (lib. 10. Med. Pract. c. 10. p. m. 515.) non aliter ibi, invenio, Fluxum Hæmorrhoidum per odorifera ſedatum. Imò pulvis ille ex Ture, Aloë, Maſtiche, &c. quem *Autor* carbonibus inſpergendum præcipit, non libero ſuffitu in nares, ſed laboriosè per infundibulum proximè fontem cruoris in poſteritate corporis eſt adhibendus. Neque etiam exiſtimo, odores acetoſos & Salia merè fugacia, occaſione carbonum elevata, naſoque excepta æquè præſens auxilium præſtitura.

[*In Litteris Kiliâ Vratislaviam.*]

Obſervatio CCXXVII.
D. GEORGII SEGERI
DE
RENE DEXTRO MONSTROSO, EJUSQUE PORTIONIBUS CUM URINA EXCRETIS, ET CALCULO RENIS SINISTRI INSOLITÆ MAGNITUDINIS.

JOhannis Groſſii, noſtratis quondam Chirurgi, vidua, ſatis aliàs vegeta, corripitur menſe Febr. anni hujus 1672. qui erat ætatis illius 69. gravi capitis dolore, quo per aliquot dies durante, per amicum à Pharmacopœo quodam pilulas deſiderat capitales. Annuit iſte,

iſte, atque non habitâ ætatis aut virium ratione quasdam transmiſit pilulas. Dejecit inde tricies, ſubſequente mox gravi lumborum circa dextri renis regionem dolore. Et ab eo quidem tempore dictus dolor ægram continuò afflixit, nec, licet iſta varia à vetulis obtinuerit remedia, vel unius horæ conceſſit inducias. Ingraveſcente igitur malo, quartâ tandem poſt aſſumtas pilulas ſeptimanâ, & quidem die 24. Martii, me ad ſe invitavit ægra, atque quæ facta ſint, comparenti expoſuit. Examinatis omnibus circumſtantiis, viſâque urinâ, quæ ſangvinea erat & copioſo pure referta, ulcus in dextro adeſſe rene edixi, atque varia medicamenta tàm interna, quàm externa præſcripſi, à quorum tamen uſu vix quicquam ſenſit levaminis. Solum balneum aquæ dulcis tepidæ, non tantùm quamdiu ægra ei inhæſit, dolores mitigavit, ſed & poſt egreſſum per duas imò & plures horas ſvavem ei induxit ſomnum; unde frequentem illius uſum ſibi habebat commendatiſſimum. Interim ſæpè in urinâ obſervavi particulas quasdam cruentas, quas tùm pro ſangvine concreto habui. Aſt cùm die 31. Martii manè eam viſerem, deprehendi in fundo vitri urinam continentis corpuſculum aliquod cruentum, teres, & ſex pollices transverſos latum, quod exemtum, lumbricum omni ex parte referebat, atque in nodos ſeu articulos diſtinctum erat. Mirabar rei novitatem, nec niſi vitæ carentia obſtare videbatur, quo minus cum adſtantibus corpuſculum illud (quod hìc ſub *Figurâ III.* transmitto) pro vero lumbrico habere potuerim. Ægra autem de enormibus doloribus, quos præcedenti nocte perpeſſa erat, miſerandum in modum conquerebatur. Adhibita rurſùm ſunt varia ab Autoribus aliàs laudata, ſed omnia, excepto balneo, fruſtrà. Semper namque appropinquante nocte dolores augebantur, gravioresque erant diurnis. Unde interdiu quidem quievit, noctu verò nunquam, idque ad mortem usque. Cæterùm die 3. April. veſperi obtulerunt mihi domeſtici ſimile corpuſculum cruentum, ejusdem cum priori longitudinis ac figuræ, quod ſub *Fig. IV.* exhibeo; & fruſtulum latum ac craſſum, digiti ungvem referens, quod ſub *Fig. V.* propono. Utrumque ferventi maceravi aquâ, ubi tandem extracto ſangvineo colore renalis remanſit. Hæc fruſta ſequenti die, in præſentiâ Excellentiſſimi Dn. D. Schultzii, Amici ac Collegæ mei honorandi, per longitudinem diviſi, ſed nullam in iis cavitatem deprehendi. Die 7. April. manè duo rurſùm corpora teretia, quæ hìc ſub *Fig. VI. & VII.* offero, in vitro obſervavi. Horum alterum octo, alterum ſex pollices transverſos longitudine æquavit. Ea ſimiliter ferventi aquâ aliquoties macerata, cruentum

 tan-

tandem depoſuére colorem, retento renali. Placuit & illa in præſentiâ Excell. Dn. D. Schultzii accuratiùs examinare, ſed in diſciſſis ne minima quidem obſervata cavitas, ipsâ tantum renali ſubſtantiâ ubique apparente. Corpuſcula igitur iſta, unà cum præcedentibus, nil aliud eſſe niſi renis dextri particulas, conſtanter pronunciavimus. Videbatur quidem recenſita eorum longitudo (cum quâ ipſa corpuſcula, quæ mitto, ideò non conveniunt, quia per macerationes extremitates illorum attenuatæ, atque in minimas fibras diſtributæ, ab iis ſeceſſerunt) ſcrupulum aliquem injicere velle, cùm naturalis humani renis longitudo, quatuor aut ad ſummum quinque transverſos digitos vix ſuperet. Ipſa tamen ſubſtantia examinata eundem facilè removit, atque de præternaturali renis magnitudine ſuſpicionem excitavit. Et ab eo quidem tempore amplius non ſunt viſa corpuſcula hujusmodi teretia, ſemper tamen urina pure & ſangvine fuit referta. Ægra verò, nullis proficientibus medicamentis, tandem die 19. Maji veſperi circa horam octavam piam exſpiravit animam. Ego, cognitâ illius morte, mox à propinquis, non tamen ſine difficultate, ſectionem obtinui, quam eâ adhuc veſperâ, præſente Dn. D. Schulzio peregit Georgius Grunack Chirurgus. Reſerato abdomine, ad dextrum renem properavimus, viſuri quid monſtri aleret. Et certè, vix erat detectus, atque à tunicâ adiposâ multo adipe referta liberatus, cùm monſtrosâ ſuâ magnitudine omnium oculos in ſe converterit. Magnitudinem namque naturalem, tàm quoad longitudinem & latitudinem, quàm quoad craſſitiem quater ſuperavit, rubicundo in exteriori ſuperficie exiſtens colore. Diſciſſus verò totus cancroſus erat & fœtido pure refertus, atque ſabulo hinc inde, parcè tamen, conſperſus. Hic ſeparatis omnibus involucris æquabat pondus ſeptendecim unciarum medicarum. Monſtroſitate hujus renis animati ſiniſtrum quoque acceſſimus, qui naturalem ſervando magnitudinem juſto ſolùm tenuior erat atque flaccidus. Hoc per longitudinem diviſo Calculus ingens apparuit, qui in parenchymate ſinum pro ſitu ſuo formaverat, & ita quidem ſubſtantiam detriverat, ut ei ſoli inhæreret, nec pelvim contingeret. Viſo iſto, magna me denuò cepit admiratio, quòd cùm toties ægram interrogaverim, utrum non etiam in ſiniſtro latere aliquem ſentiret dolorem, illa aut ſimpliciter negaverit, aut nonniſi exiguum & vix perceptibilem ſe ſentire reſponderit. Lævis autem ferè eſt hic calculus, nec niſi paucisſimis in locis leviter exaſperatus. Ob figuram partim, partim & ob colorem, Corallium rubrum microcoſmicum haud incommodè vocari poſſet. Binas illius delineationes, ſub *Fig. I. & II.* transmitto, ut utræque ſuperficies

cies commodius oculis ſubjiciantur. Pondus renis fuerunt unciæ duæ & ſex drachmæ; calculi verò quinque drachmæ medicæ. Reliqua viſcera ſana viſa ſunt omnia. Exceptâ veſiculâ felleâ, quæ præter ſolitum turgida continebat liquorem ſubrubeum & piceum, maximâ ſui parte in calculos unciales friabiles concretum. Quales, ſed magis compactos, & è Perilluſtri ac Admodùm Reverendo Archidiacono Poſnanienſi extractos, mihi non ita pridem contemplandos obtulit Amplisſimus atque Excellentisſimus Dn. Andreas Cnöffelius, Secretarius ac Medicus Regius, Amicus meus ſingularis. Et hactenus quidem quæ in abdomine defunctæ notatu digna occurrére. Ad reliquos ventres tranſire nos prohibuit propinquorum præſentia & temporis anguſtia. Hoc verò Coronidis loco addo, retuliſſe mihi aliquoties ægram, quod cùm ante plures annos gravisſimè quoque decubuiſſet, tandem aliquando in præſentiâ piè defuncti Senis, Dn. D. Georgii Mochingeri, Anteceſſoris mei ac Patroni deſideratisſimi, vomitu rejecerit Gobium fluviatilem, vulgò Fundulum, verum & vivum, minimi digiti longitudinem æquantem, atque eo rejecto, priſtinam ſanitatem recuperaverit. Unde ſæpè vomitum ſibi excitavit, ſimilem piſciculum in lumbis ſe habere pro certo credens.

Explicatio Literarum Figuræ III.

a. Orificium putativi lumbrici.
b. Cauda truncata.
c. Fruſtulum detruncatum.
d. d. d. d. Nodi ſeu geniculi.

(Ex Litteris 28. Jun. Ann. 1672. Vratislaviam misſis.)

Obſervatio CCXXVIII.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

PULMONE AB EXTERNA CAUSA LÆSO SANGUINIS SPUTUM PRODUCENTE, PHTHISIN MINITANTE, FELICITER PERCURATO.

DIvinus noſter Senex *Hippocrates* Cous inter reliqua ſua aphoriſtica Oracula *l.7.aph.25.* verisſimum iſtud ſcriptum reliquit: A ſangvinis ſputo, puris ſputum malum. Hinc pleriq; inter Medicos ſtatuunt, ulcera pulmonũ, præcipuè verò à vulneribus valdè periculo-

ſa

ſa eſſe, & paucisſimos, quibus ab hâc causâ Pulmones exulcerati fuerint, evadere, ut quotidiana experientia ſufficienter teſtatur, maximè ob perpetuum Pulmonum motum: cui *Galenus Meth. Med. lib.* 5. *cap.* 8. alia duo impedimenta addit, ſcilicet tusſim, & quòd idonea ulceri ſanando Medicamenta, Pulmonibus immediatè adhiberi non posſint; Contrarium tamen ſtatuit Franciſcus *Arcæus cap.* 8. *de Febrib.* ubi à vulneribus argumentum petens, ita ſcribit: Cùm Pulmones transfosſi ſæpè feliciter curentur, etiam ulcera Pulmonis ſanantur, idque ibidem felicisſimè ſe præſtitiſſe affirmat, & quidem uſu decocti ligni Gvajaci, quod & Philippus Ingrasſias, & Thomas Eraſtus ſe factitaſſe ſcribunt. Quibus ſuffragantur *Valeſcus de Taranta lib.* 3. *cap.* 11. *Fr. Valleriola Obſerv. lib.* 5. *Obſ.* 5. *&* 6. *Crato in Conſil. Scholtzii Conſ.* 86. *Petrus Foreſtus Obſerv. Medic. lib.* 16. *Obſ.* 58. *& in Scholiis.* Idem & nos teſtamur, comprobamusque Obſervatione ſequenti veriſſimâ. Johannes Gulff Thorunienſis Conſulis ejusdem nominis filius adoleſcens natus annos 15. ſanus & vegetus, cum commilitonibus ſuis Scholaſticis, Anno 1631. Menſe Majo, horis veſpertinis ad ripam Viſtulæ fluvii Thorunium alluentis obambulans, nucesque avellanas dentibus frangendo comedens, inter cachinnum fruſtum putaminis fortè fortuna deglutiit, indeque ſtatim dolorem circa fauces, ſpirandique difficultatem percepit: ſed ſextâ demùm à deglutito putamine die ſuper menſam inclinato capite dormiens tuſſi vehementi correptus, ejecit è pulmonibus fruſtum illud putaminis cum dolore, quod ſangvinis ſputum primùm leve, poſtmodùm copioſum, & tandem purulenta excretio comitabantur. Adhibitis ſtatim à piæ memoriæ, Excellentisſimo noſtro Sene & Anteceſſore colendisſimo D. Chriſtophoro Meiſnero idoneis Medicamentis vix elapſo annuo ſpatio ſanitati priſtinæ reſtitutus eſt patiens. Verùm cùm ſecundum Magni noſtri *Hippocratis* effata *Aph. l.* 3. *Aph.* 29. *&* 5. *Aph.* 9. adoleſcentibus, & iis maximè ætatibus, quæ à decimo octavo ad triceſimum quintum ſunt, ſangvinis ſpuitiones & tabes plerumque contingant; idem adoleſcens mox levisſimâ causâ recidivam paſſus eſt. Attamen Divinâ DEI Omnipotentis ope, Naturæque robore à præfato Experientisſimo Medico iterùm feliciter percuratus in hunc usque diem 28. Maji A. 1672. dum iſta ſcribo, in ſecundo jam neque ſterili matrimonio vivit, & quamvis ad hydropem proclivis, adhibitâ à me diligentiâ Medicâ nunc meliùs habet, & vitam longiorem ſperat, vir quinquaginta quinque annorum, optimi habitus, Civis facilè primarius & Zythepta Thorunenſis, literisque humanioribus non leviter imbutus.

(*In Litteris ad Collect. Eph. d.* 9. *Jul.* 1672.)

Obſerv.

Obſervatio CCXXIX.

D. SIMONIS SCHVLTZII

DE

LVMBRICO LATO.

JAcobus Henricus Maccovius [Jacobi Maccovii Juris-Conſulti doctisſimi, & Notarii Judiciorum Thorunenſium optimæ ſpei filius) puer undecim annorum, Gymnaſii noſtri alumnus diligentisſimus, conſtitutionis tenerioris, facieque ſubpallidus Anno 1667. tempore Autumnali de doloribus infimi ventris maximis, anteà verò ſæpè de levioribus, conquerebatur, mox locum ſecretum intrans, & feces alvinas deponere volens, inter egerendum ſenſit aliquid ex ano flaccidi pendere, quod ille manibus attrectans & lacerans ad dimidiæ ulnæ longitudinem cum fletu & metu portionis inteſtinalis abruptæ matri monſtravit, quæ & ipſa cum patente perterrita, me ſtatim, ut ipſius ædes inviſerem, per famulum rogavit: tùm advenienti mihi, quid filio in dejectione alvinâ acciderit, retulit, & fruſtum illud, quod puer inteſtini portionem falſò credebat, expoſuit, ego ſubridens, eum per jocum interrogavi, cur tu fruſtum tæniæ iſtius comediſti? ſtatimque ut bono eſſet animo, dixi, id enim non eſſe inteſtini portionem, ſed ſpeciem vermis lumbrici lati, ſeu ad ſimilitudinem Tæniæ ita dicti, cujus major & longior adhuc pars in inteſtinis lateret, vix autem latitudinem minimi digiti æquabat, & ab externâ aurâ contrahebatur, ſed in aquam tepidam impoſitus, iterùm extendebatur, prioremque longitudinem adeptus eſt. Præſcripſi ei itaque in ſequentem diem ſequens Lenitivum. ℞. *Elect. laxativ. extract. fol. Senn. noſtr.* ℥*vj. D.* pro doſi: quo die 16. Septembr. uſus, aliquoties blandè evacuatus eſt, ſuccedentibus etiam lumbrici lati ſeptem ulnis, continuò quidem egredientibus, ſed in egerendo ob tenuitatem diſruptis. Tùm ei ordinavi pulverem iſtum pro aliquot doſibus, ſingulis matutinis ſumendum. ℞. *Corallinæ* ʒ*j. rhei elect. ſem. ſantonic. ā ā* ℈*iß. Spir. vitrioli coagulati gr. iij.* M. F. pulvis. Die 28. Septembr. iterùm hoc pulvere purgatus eſt: ℞. *pulv. rad. jalapp. gr. xvj. reſin. Scammon. gr. ij. cremoris Tartar. gr. vj. M.* à quo iterùm lumbrici iſtius duo ulnæ non perfectæ ejectæ ſunt: con-

tinuato ſequentis pulveris quotidiano uſu: ℞. *C.C. uſti præpar. Corallinæ, ſem. Santonic. ana* ℈ij. *rhei el.* ℈j. *Spir. vitriol. coagulat. gr. iiij. M.* Die 7. Octobr. pulverem præcedentem purgantem repetiit, & ad longitudinem ferè ulnæ de Tænia excrevit. Et quoniam ſæpè de doloribus abdominis conqueſtus eſt, ſvaſi ei, ut continuaret uſum pulveris ſequentis contra vermes: ℞. *Corallinæ, ſem. Sanctonic. tanacet. C. C. uſti præp. ana gr. xv. rhei el.* ℈ij. *pulv. rad. mechoacan. gr. xvj. Spir. vitriol. coagul. gr. iv. M.* F. pulvis. Inde partitis vicibus ad ſemiulnæ longitudinem, & fruſtulatim per longum tempus de Tæniâ ſemper aliquid exiit. Hinc liber fuit puer iſte per integrum ferè annum, tàm à doloribus, quàm à verminatione, colorem quoque faciei vegetiorem acquiſivit, usque ad finem Julii Anni 1668. Conquerenti iterùm de torminibus ventris & recidivam metuenti ordinavi *Elect. laxat. mei Extr. fol. ſen.* ℥vi. Sed ab iſtius uſu tantùm exiguæ particulæ de Tænia comparuerunt: nihilominùs tamen 1. Auguſti præſervationis gratiâ eidem iſtas Rotulas commendavi. ℞. *Pulv. Corallin.* ℈iv. *ſem. Santonic. C.C. uſti præp. ana* ʒj. *Sachar. Canar. alb. in ſ. q. aqu. plantaginis diſſol.* ℥iv. F. l. a. Rotulæ, de quibus 9. 11. & 13. pro unâ vice aſſumebat. Hiſce per DEI gratiam reſtitutus puer iſte jam optimè valet, & ſtudiis gnaviter invigilat hoc Anno 1672. die 28. Maji, dum iſtam Obſervationem in ordinem redigerem: ubi obſervandum, quòd in iſto lumbrico nullum unquam indicium ſive capitis, ſive caudæ apparuerit, & quoties puer panem ſimilagineum comediſſet, toties fruſtum Tæniæ excreverit. Similem caſum mihi dum viveret, narravit Excellentisſimus noſter Anteceſſor Beatus D. Meiſnerus, qui Lanioni & Civi Thorunenſi novo-oppidano Johanni Knolle per Medicamenta purgantia & appropriata ante aliquot annos expulit lumbricum latum longitudine novem ulnarum, capiteque rubicundo præditum: mortuus eſt hic Lanio ſexagenario major apoplexiâ tactus Ann. 1669. menſe Aprili. De generatione & ſignis Lumbrici lati vid. *Hippocrat. de morbis lib. 4. edit. Foës. ſect. 5. p. 70. 71. Galenus* verò *Commentario in Aph. Hipp. ſect. 3. aph. 26.* ita de eo ſcribit: Rarior eſt lumbrici lati generatio, qui & longisſimus eſt, & ſæpè per tota extenditur inteſtina. Adde hiſce *Paulum Æginettam lib. 4. cap. 57. Aëtium lib. 9. cap. 40. Ariſtotelem lib. 5. Hiſtor. Animal. cap. 19. Plinium lib. 11. Hiſtor. Natural. cap. 33.* Talis etiam vermis videtur iſte fuiſſe, quem annotavit *Anton. Benivenius de abditis morborum cauſis & curationibus cap.* 87. ſub titulo vermium cucurbitinorum. Et Excellentisſimus *Thomas*

Bar-

Bartholinus Centur 3. Hiſt. Anat. rar. Hiſt. 14. mentionem aliquam facit lumbrici lati, ad quem lectorem remitto. Poſteaquam Obſervationem hanc ad finem perduxisſem, acceſſit me pro conſilio præfatus puer, cùm iterùm de Tæniâ fruſtulatim per ſedes exeunte conquereretur, præſcripſi itaque ei cùm pulverem purgantem pro unâ doſi, tùm alium contra vermes in majori quantitate ad ſeminium iſtud vermium extirpandum, cui DEUS ex alto benedicat.

(Ex modò indicatis Litteris.)

Obſervatio CCXXX.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

VARIOLARUM SÆVISSIMIS SYMPTOMATIBUS STIPATARUM CURATIONE.

MArianna, Johannis Pitiſci, Civis & Mercatoris Thorunenſis non infimæ notæ Affinis mei filiola primogenita, puella ſexennis Anno 1664. die 11. Novembr. variolis & morbillis tùm populariter graſſantibus, correpta, pesſimè habuit: non enim ſolûm febris intenſiſſima ipſam dies noctesque torquebat, ſed etiam variolæ plurimæ in unam coëuntes, cruſtâ fœtidiſſimam ſaniem continente, totum corpus tegebant. Ego tàm ad humoris acrimoniam, ex febre exquiſitâ demulcendam, quàm ad motum Naturæ in expellendis variolis promovendum ſequentia ordinavi: 1. ℞. *amygd. dulc. excort. non rancid.* ʒij. *ſem. melon. excortic* ʒiß. *citr. excort. cardui bened. ana.* ℈iß. *napi aquileg. ana. gr. iij. aq. card. bened. acetoſ. ana.* ℥ij. *fl. tiliæ. roſarum ana.* ℥ß. *F. l. a. Emulſio, cui add. pulverem bezoarticum D. Sennerti ad* ℈j. *C.C. philoſ. præpar.* ℈ß. *man. Chriſt. perlatar. q. ſ. ad gratam dulcedinem.* Hæc emulſio aliquoties reiterata eſt, mutatis mutandis. 2. iſtum Syrupum. ℞. *Syrup. de jujubis* ℥iiß *de liquiritia* ℥ß. M. D. pro Lambitivo. 3. pulveres ſequentes: ℞. *pulver. marchion. bezoart. D. Sennerti ana gr. xv.* m. ℞. *pulv. precioſ. gr. 16. ſemin. napi, aquileg. rad. pimpinell. ana. gr. iij.* M. quibus pro vehiculo hic Julebus datus eſt:

℞. *aq. Carduibened. acetoſ. rubi Idæi ana ℥iijß. Scorzoner. ℥iß. Syrup. rubi Idæi ℥ij.* M. pro Julepo. 4. Julepum iſtum corroborantem : ℞. *Conſerv. flor. tunic. pœon. anth. violarum ana ℥iß. aq. Ceraſor. nigror. flor. tiliæ, tunicæ, rubi Idæi ana ℥i. Ebulliant in diplomate clauſo, colaturæ fort. expreſſ. adde Aq. alexiter. temper. ʒvj. Syr. rubi Idæi ℥i. Confect. alkerm. ℈j. pulv. bezoartic. D. Sennerti, Marchionis ana ℈j.* M. pro aliquot doſibus. Sed variolis ad maturationem jam pervenientibus, novum aliud Symptoma, magnam humorum in puellâ corruptionem indicans ſuperveniebat, ſcil. diarrhœa per octiduum ferè durans, quam comitabantur tres vermes inteſtinales, unus ad longitudinem ulnæ communis, alter brevior, tertius ſpithamam longus. Quorum ſymptomatum gratiâ præſcripta ſunt ſequentia Medicamenta : 1. ℞. *aq. papaver. violar. ana ʒvj. Syrup. de papaver. ſimpl. ℥j. laud. Opiat. opt. diſſoluti gr. j. Corall. præpar. ℈j.* M. F. Hauſtus. 2. ℞. *aq. acetoſ. Carduibened. Scorzoner. plantag. ana ℥j. Syrup. d. citro compoſ. d. ſucc. acetoſ. ana ʒvj. pulv. precioſ. Corall. præpar. C. C. uſti præp. ana. gr. vj. Sal. Card. bened. gr. iij.* M. F. potio pro duabus doſibus. 3. ℞. *aq. cichor. acetoſ. fragor. ana. ℥iij. gramin. plantag. ana ℥iß. Syr. acetoſit. citri, Cydon. ana ℥ij.* M. pro Julepo. 4. ℞. *Syrup. d. papav. ſimpl. ʒvj. de jujubis, cydonior. ana ʒiij. Corall. præpar. lap. Cryſtall. montan. præpar. ana.* ℈ß. M. pro unâ doſi. 5. ℞. *Ol. abſinth. coct. amygd. amar. expreſſ. ana. ʒiij.* M. pro inunctione umbilici. Hiſce ita methodicè adhibitis, puella iſta priſtinæ ſanitati per DEI gratiam reſtituta eſt, & in hunc usque diem optimè valet.

(*Ex præfatis Litteris.*)

Obſervatio CCXXXI.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMIDII

DE

MEDICAMENTO FEBRIFUGO EX LAPIDE SCISSILI.

CIvis quidam facetioſus, videns Medicum vicinam ſuam ſæpiùs viſitare, quæſivit ex famulâ cauſam, reſpondenti heram ſuam febricitare alternis diebus, ultrò obtulit Medicinam, ſequenti die ante paroxyſmum exhibendam. Quid fit? Hera *inſcio* Medico aſſu-

aſſumit pulverem ab ancillâ allatum, & ſtatim liberatur. Unde factum eſt, ut omnes ferè febricitantes ab inopinato hoc Medico efflagitarent auxilium, & cum in promptu non haberet ſuum ſpecificum, ipſos ſæpiùs juſſit parumper commorari in ædibus, intereà quæſivit in aulâ lapidem ſciſſilem, & cultello tantum abraſit, quantum pro doſi ſufficere autumabat, ſicque ſolo hoc pulvere multos curavit. Quis hìc cum Eccleſiaſte non quæret: *Quid mihi prodeſt, quod majorem ſapientiæ dedi operam*? Cæterùm cùm hìc de febribus incidat ſermo, recordor pulveris antifebrilis Clariſſimi *Kergeri*, quo plurimos ſe curaſſe aſſeverat, omiſſis longis illis veterum præparationibus & decoctis: Innotuit quoque toti Medicorum Orbi compendioſa febrium *Barbettiana Sylviana* & aliorum Virorum celebrium curatio, imbibendo vel temperando acidum, ſeu juxta *Excellentiſſimum VVilliſium & Kergerum* præcipitando, vel ſecundum *Helmontium, Philoſophum per ignem*, ſaturando. Mihi in frequenti uſu eſt *ſpecificum febrile*, cujus baſis eſt *antimonium nitratum*, quo multos curavi, ſubſequente leni vomitu & copioſo ſudore. Sic memini, ante aliquot annos periculoſè ægrotâſſe ſuaviſſimam conjugem Viri Ampliſſimi & Conſultiſſimi Domini D. Schmidii, U. J. D. & Conſiliarii Hanovienſis eminentisſimi, & ſolo hoc pulvere, incaſſùm adhibitis aliis, per Dei gratiam à febri liberatam fuiſſe, quod innumeris aliis Exemplis confirmare poſſem.

Obſervatio CCXXXII.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMIDII

DE

PANACEA SOLARI VVILDENGANSII.

OCcubuit ante ſemeſtre Juvenis viginti aliquot annorum Phthiſi, cui alius quidam Urbis noſtræ Medicus diu Medicinam fecerat, tandem & ego vocatus, munitus primùm prognoſtico, nonnulla conſului. Rediit tùm temporis ex nundinis Lipſienſibus mœtisſimus Parens, cum pilulis ſub nomine *Panaceæ Solaris VVildenganſii*, quarum admirandos effectus aliquot pagellæ multis encomiis & atteſtatis efertæ promittebant. Conabar primùm ipſarum uſum impedire, quoniam non ſolùm de ingredientibus non conſtaret, ſed inſuper in uſurpandis

iſtis Panaceis nuſpiam tuta eſſet fides: Verùm cùm æger nihilominùs inſtaret,parens ipſi circa veſperam præſcriptâ methodo unam vel alteram pilulam exhibuit, ſubſequente nocte placidâ & quietâ, hinc novitate hâc permotus manè,ſe divino hoc medicamento jam ferè curatum eſſe, omnibus perſvaſit, & mihi quoque ipſum viſitandi retulit. Verùm enim verò cùm intelligerem, ipſum per totam integram noctem dormiviſſe, facilè opii effectus conjeci,quapropter pilulas has mihi valdè ſuſpectas eſſe, citra ullam invidiam multis rationibus confirmavi, & me quoque facilè ſomnum provocare poſſe, ſi expectorationem impedire, & horam mortis accelerare vellem, oſtendi; ſed ſurdo narravi fabulam, eâdem enim veſperâ neglectis meis medicamentis viciſſim ad ſuas pilulas, tanquam ſalutis anchoram confugit, ſed non eodem ſucceſſu, ſiquidem turbulentâ Somnolentiâ correptus per totam ſudavit noctem cum vehementiori tuſſi & difficiliori reſpiratione, dubio procul ob puris incraſſationem, & ſpirituum animalium torporem,adeò ut ipſi parentes famoſi hujus medicamenti uſum deteſtarentur, nec ampliùs exhibere auderent, ſiquidem & febris & ſudores colliquativi inde tantum augebantur, ut unica parentum ſpes & ſolatium & his & mundo valedixerit. Miratus ſanè hactenus ſum ſæpiſſimè, has pilulas in ſcripto aliquo Germanico tantis Encomiis ad Cœlum usque efferri,cùm ex communiſſimis ingredientibus, nihil ſingularis vel divini præ ſe ferentibus,compoſitæ ſint. Communicatas illas jam habeo ab amico quodam, certus de genuinâ deſcriptione, Baſis eſt opium, & ut majoris eſſent precii & ſplendoris, poſſident ☉ præcipitati aliquot drachmas.

Obſervatio CCXXXIII.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMIDII

DE

ANIMI DELIQVIO IN JUVENCULA EX RECEPTIONE SEMINIS VIRILIS.

JUvencula formoſa & jucunda temperamenti ſangvinei vivit in conjugio ſterili cum marito valdè calido,ſicco, & atrabilario, ante triennium in dyſenteriâ Epidemiâ à me curato. Cauſam ſterilitatis rejicit in Semen virile, quod recipit quidem ſummâ cum voluptate, verùm

rùm eo ipſo momento tantis afficitur anxietatibus cordis & infimi ventris cruciatibus, ut ſæpisſimè etiam animi deliquium incurrat, donec variè ſeſe torquendo omne Semen rurſùs effluere ſentiat; quô factô, ab omni moleſtiâ libera non recuſaret priores mariti amplexus. Poſſet hìc accuſari vel fermentatio quædam aliena, vel acredo Seminis, vel in ipſo latens malignitas, quod doctioribus explicandum relinquo.

Obſervatio CCXXXIV.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMIDII

DE

INGENTI CATHARSI EX INSOMNIO.

COnſulis Hanovienſis filia, octodecim circiter annorum virgo, conſueta erat purgare alvum *Extracto Rhabarbari*, quod cùm aliquandiu neglexiſſet, monebatur quâdam veſperâ à matre, excuſavit ſe filia, prætendens nauſeam à familiari illo purgante, & ſic aliquantò duriùs ob id increpata à matre unà cum Sorore lectum repetit. Horâ primâ poſt mediam noctem incipit nauſeabunda hæc virgo gemere & ſuſpirare, & expergefacta à Sorore conqueri de ingentibus alvi doloribus ab uſu Rhabarbari, quod ſe ſumpſiſſe ſomniaverat, & paulò pòſt cogitur relinquere lectum, aliquot horarum ſpacio plus quàm ſexies copiosè purgata à ſolâ phantaſiâ, humores illos mobiles & fluctuantes deturbante. Hìc recordor Obſervationum de vi imaginationis in Tom. 2. Ephemeridum German. pag. 32. & 221. à D. D. Sorbait & Scholzio communicatarum, quæ ibidem à curioſo lectore videri poſſunt.

Obſervatio CCXXXV.

D. JOH. JACOBI VVALDSCHMIDII

DE

FEBRI MALIGNA EX MOERORE.

HUmorem melancholicum coacervatum in corpore & putreſcentem horrenda ſæpiùs inducere Symptomata, multorum confirmatur

tur Obſervationibus, ſiquidem *juxta Galenum* non ſolùm atra bilis fit venenum, ſed quælibet ſpecies Melancholiæ, imò quivis humor diu retentus, præcipuè in cacochymicis corporibus, id quod vidi in primario quodam aulæ miniſtro, is cùm gratiâ Principis ſui excidiſſet, elapſis aliquot menſibus, immani corripiebatur & malignâ febri, calor equidem non videbatur usque adeò vehemens ſed anxietas cordis erat tanta, ut vix ſeſe in lecto continere poſſet, quamvis ob ſummam virium proſtrationem etiam primo ſtatim die vacillantibus pedibus inniti non valeret, urina erat tenuis & clara cum copioſo Tartaro valdè acuto, quinto, ſexto & ſeptimo die delirabat ſæpius cum ſiccitate & ariditate lingvæ, exhibebantur frequentisſimè alexipharmaca mixta cum deoppilativis & acrimoniam arenoſi iſtius humoris Melancholici temperantibus, nono præter omnium expectationem judicabatur perfectè ſudore copioſo. Lubet hìc *Cl. Riverii*, Medici Regii, verba allegare, quæ caſum hunc valdè illuſtrant, dum de febri peſtilenti p. m. 534. ſic ſcribit: *Animi pathemata corpus vehementer exaggitare ſolent, humoresque conturbare, atque adeò ad hanc luem capeſſendam maximè diſponunt, imprimis verò Timor & Triſtitia, adeò, ut nonnulli exiſtimaverint, in obſidionibus & caſtris morbos peſtilentes non tàm ex pravâ victus ratione & cadaverum fœtore, quàm terrore, metu, anxietate & mortis formidine provenire, quæ humores exagitet, eosque tumultuari ac fluctuare faciat.* Hactenus ille. Novi ego civem, qui ante biennium febri malignâ moriebatur, longo tempore ſummo affectus mœrore, quem poſtero die uxor eodem morbo extincta ſequebatur, in tantum triſtitia dominatur Archéo, hinc *Baſſo Medicus Hiſpanus in Reſol. Medicin. p. m. 726.* repentinæ mortis cauſam Viri Excellentisſimi eleganter deducit ex humoris Melancholici ſecundum Galenicos corruptione, quod Illuſtrisſimæ cujusdam Perſonæ exemplo confirmare poſſem, niſi caſum illum ad alia mihi reſervarem.

Obſervatio CCXXXVI.
D. JOH. JACOBI VVALDSCHMIDII
DE
ATROPHIA SPASMODICA.

EXcellentisſimus Dominus *VVilliſius* egregium edidit de morbis convulſivis tractatum, in quo variorum morborum reconditas & abſtruſas cauſas in lucem producit. Fateor ſanè, Virum hunc doctisſimum

mum

mum in multis hactenus deſideratis mihi ſatisfeciſſe, adeò, ut conſtituerim, modò vires non defuerint, & otium, plurimis Exemplis in praxi meâ obſervatis eruditam ſuam opinionem, vel præter hæc evidentisſimis rationibus ſtabilitam, ulteriùs veritatis amatoribus offerre. Unicus itaque hoc anno ſufficiat caſus, quem ſuo tempore ſequentur alii. Puer XI. annorum à primâ infantiâ per plures dies ſæpiùs immanem patiebatur cephalalgiam, erat habitus gracilioris, facie pallidus, tandem in omnimodam incidebat atrophiam cum ſudoribus nocturnis & continuis ejulatibus ob ingentes ſcapulæ ſiniſtræ ad præcordia & verſus hypochondrium ejusdem lateris tendentes dolores, mox pungitivos, mox contractivos ſeu ſpasmodicos, accedebat irritum tusſiendi deſiderium cum anguſtiâ & ſpirandi difficultate, à quibus thoracis & ſcapulæ contractiones augeri videbantur, hinc erecto corpore in lecto ſedere cogebatur, manu ſemper tenens jam ſcapulam, jam hypochondrium ſiniſtrum ob continuum dolorem ſpasmodicum. Unici hujus filii parentes multos implorabant Medicos tàm hìc, quàm alibi, nec ortum & certam hujus mali cauſam experiri poterant: Vnus pulmones accuſabat, lienem alter: Alii Apoſtema prædicebant, plurimi hecticam ſuſpicabantur: Tandem ad ultimam maciem redactus feliciter curabatur deſtillato ex *Brodio Gallinæ cum herbis Chamædrios, Centaurii Minoris, flor. Hyperic. in quibus latet vis antiſpaſmodica, à paucis obſervata, & aliis.* Sanè non difficile erit prædictorum Symptomatum ortum & cauſas ſecundum fundamenta *Williſiana* à ſpirituum animalium & ſucci nervoſi anomaliis, ſpaſmodicam contractionem partium nervoſarum in Scapulâ & Thorace inducentibus, derivare, omisſis viſcerum coctioni inſervientium diſcraſiis, ab omnibus hactenus accuſatis. Meminit Clarisſimus iſte Vir iſtiusmodi Symptomatis, p. m. 190. dicens, *in hâc* (cordis) *regione circa membranas ac præcipuè mediaſtinum dolor acutus, qui modò in unâ parte circumſcribitur, modò ad ſcapulam extenditur, hujus morbi ſymptoma familiare eſt.*

[*Præcedentes 6. Obſ. exhibebantur Collect. Eph. d. 14. Jul. 1672.*]

Obſervatio CCXXXVII.

D. OLAI BORRICHII DE *SALIVA SACCHARINA.*

DN. Janus Trane, Eccleſiaſtes in Agro Hafnienſi, quadragenario major, cætera ſanus, & Temperamenti ſangvinei, *Salivam* ſuam jam diu ſentit ita dulceſcere, *ut* (licet Acidis ipſe delectetur) *cum Saccharo comparari poſſit.* Neque illam dulcedinem laudabilem eſſe, oſtendunt *Linguæ Ulcuſcula*, quibus per intervalla affligitur. Dixerit Paracelſicus, Catarrhum eſſe Aluminoſum. Ego Antiſcorbuticis cum fructu obviam huic malo proceſſi. Formidabam initiò ſuſpectam dulcedinem, ob illud *Hippocratis* Epidem. VI. Ἀνθρώποις ὁ ἐν τοῖσιν ὠσὶ ῥύπος, ὁ μὲν γλυκὺς, θανάσιμος. ὁ δὲ πικρὸς, οὔ.

[*Ex Litteris Hafniæ, Menſ. Jul. 1672. ſcriptis Kiliam Holſatorum ad D. J. D. Majorem.*]

SCHOLION.

(I.) Locus *Hippocratis* lib. 6. Epidem. exſtat in Section. 5. aphor. 18. Editionis Foëſianæ.

(II.) De Metaſtaſi Particularum Guſtatilium, aut, ut paulò crudiùs dicam, de Mutationibus Saporum, non eſt, ut quicquam congeram; quis nempè illarum ſtatus eſſe ſoleat, ubi ſponte aut artificio, ex dulci acidum, ex acido inſipidum, aut ex blandisſimè ſubacidâ ſalivâ hominis ſani, ſapiditas adeò ſaccharina fit: ne ſcilicet Soli Lucem addam. Si placuiſſet *Nobiliſs. Dn. Borrichio*, qui hanc Obſervationem, memoratu dignisſimam, Ephemeridibus inſerendam, perſcripſit ad me, ad doctrinam corpuſcularem & fermentalem excurrere; ubertim utique, ſi quisquam alius, potuiſſet. Neque quod apud *Hippocratem* jam olim, de ſputis dulcibus aliquid legere eſt (*in Coacis* §. 403.) propriè huc ſpectat. Quia non abſolutè ſermo ibi de dulcedine eſt, ſed comparatè tantum de ſapore, qui mitior ſit ſalſuginoſo, (ἁλμυρὸν vocat *Hippocrates*) vel marino.

(III.) *De Ulcuſculis Linguæ*, in modum ſigni ſumtis, aliter ibi aliâque intentione, quàm hìc, tractatur in *Aphoriſmis Judiciariis*, *Hippocrati ad-*

ti adſcriptis, nec exſtantibus inter cætera ejus opera, hucusque edita. Traduntur Aphoriſmi illi inventi in ſepulcro ejus, intra Eburneam Capſulam: & ex Arabico MSC. mihi communicati ſunt à *magno quodam Amico*, qui Conſtantinopoli quondam magnis ſumtibus, præſentaneoque cum vitæ periculo, feliciter tamen, precioſisſimum *Orientis Spolium* chartaceo-membranaceum ſibi comparavit; mecum veruntamen dubitans, an Canones illi, vel Aphoriſmi, *Hippocratis* genuini ſint. Verba tamen adſcribam Aphor. 4. *Et, ſi fuerit ſuper Lingvam Puſtula ſicut Pulvis, quæ cognominatur Muſca canis, aut ſicut granum Pentadactyli, ſcito, quòd morietur poſt diem ejus. Signum autem ejus, quod deſideret res calidas ſuâ naturâ.*

[*D. J. D. Major, cum Litteris & Obſervatione, 15. Iul. 1672. Uratislaviam transmiſit.*]

Obſervatio CCXXXVIII.

D. OLAI BORRICHII

DE

CURATIONE TERTIANÆ PER LAGENAS.

ILluſtris apud Nos Fœmina, ab annis aliquot phrenetica, & jam ante meum ex Italiâ reditum, à peritisſimis Medicis, poſt varia incaſſum tentata, relictâ Prognoſtico, corripitur ſuperiori anno Tertianâ exquiſitâ. Advocor: præſcribo, quæ in rem videntur: rogo aſſumat. Illa pertinaciter reluctari; nihil pharmacorum admittere, oblatum etiam cum fremitu reſpuere cœpit. Intereà graſſatur malum, & octavo jam Paroxyſmo invaleſcit, ſingulis accesſibus ferociùs. Asſiſto paulùm ante Paroxyſmum nonum; & cum ore refutaret ingeſta omnia, jubeo Lagenis, aquâ calente ferventibus Ægram hinc inde circumdari, ut vel invita ad ſudorem componatur. Illa contrà removeri Lagenas jubet, & niſi tollerentur, ad convicia ſe præparare. Nil ego clamore, nil indignatione Ægræ commotus, jubeo ancillas peragere mandata, & vel invitam cogere ad ſudandum, memor *illius Hippocratici Epidem. 2.* Curandum, ut in Palleſcentibus Excandeſcentia oriatur. Quod ſi (inquiebam Mihi) Excandeſcentia ſive ὀξυθυμίη procuranda, ut ſangvis diffundatur per habitum corporis, & pallo-

rem exturbet; exturbabit etiam fortaſſis Febrim, ſolvetque inteſtinas obſtructiones, mali præſentis fomenta. Nec fefellit augurium. Ceſſavit Febris è veſtigio, &, illâ licet magnoperè ferociente, quievit, nec unquam poſteà reverſa eſt.

[*Hafniâ, Menſ. Jul. 1672. ad D. J. D. Majorem.*]

Obſervatio CCXXXIX.
D. JOH. DANIELIS MAJORIS
DE
SALIBUS, IN LAMINAM VITREAM FLEXILEM CONCRETIS.

PRoxima cauſa Flexibilitatis in rebus communiter ſtatuitur Materia quædam unctuoſa, Texturæ corporum immerſa: Perſpicuitati verò eorundem haud parùm derogans, exemplo Ligni recentis tabulati, Ramorum Arboreorum, Arcûs ac fili ferrei, & Metallorum quorumvis, quæ Flexilitatem quidem, ſed cum opacitate, habent, ſive à principio iſtiusmodi glutinoſo, ſive qualicunque alio. De cornubus verò, roſtris, membranis, ac ventriculis membranoſis, inteſtinis, veſicis, cartilaginibus, unguibus, ac ungulis animalium nullum dubium eſt, quin & Flexilia ſint, & unctuoſæ rei contagio abundent. Imò Diaphaneitatem habent comitem; ſed impuram: qualem etiam in chartâ, oleo rigatâ, conſpicimus. Unde opinandum, Flexilitatem transparentiæ, vel hanc iſti, adeò forſan non obſtare, ut etiam Laminæ Talci Muſcovitici, vel Lapidis Specularis, Glacies Mariæ dicti, perfectiſſimè, citra ullam impuritatem, aut notam opacitatis, transluceant. Sed hoc unicum eſt, in toto complexu orbis conditi, exemplum. Et ex Talci hujus genere oleoſum, viſcidum, aut unctuoſum quid artificioſè prolicere, res mihi videtur, laborioſiùs quæſita, quàm æquè feliciter ab omnibus reperta. Inter Artis opera verò Vitrum Flexile huc pertinet, de quo perquàm accuratè ſcripſit *Nobiliſs. Dominus D. Olaus Borrichius*, Daniæ ſuæ, ac Orbis totius Literarii fulgidisſimum Sidus, in egregio ſuo, *de Ortu & Progreſſu Chemiæ*, Tractatu. Sed ſi Flexilitas proximè debeatur unctuoſo Principio alicui; non ſcrupulus aliquis, ſed ingens ſaxum ſollicito rerum Naturalium animo occumberet, quomodo Principium id tamdiu intra Fornaces vitrarias ſubſiſtere poſſit, citra deflagrationem, calcinationem,

aut

aut quamvis aliam conſumtionem ſui, vehementisſimis ignium fervoribus inviolatum? Aut, quis unctuoſæ materiæ particulas, à vitri materiâ ſeparatas, unquam vel monſtravit aliis, vel ſuis ſaltem vidit oculis? ad quam tamen, tanquam ad vitrum certisſimè pertinentem, confidenter valdoperè recurrimus, ut ſaltem Flexilitatis originem quomodocunque declaremus. Cui Flexilitati verò adjuncta Cryſtallina Perſpicuitas cur potiùs non obſtet? Cùm enim Tranſparentiæ cauſa proxima veriſimiliter conſiſtere cenſeatur in recto Pororum ordine: Rectitudo Pororum autem in rectâ ac parallelâ vel harmonicâ diſpoſitione particularum, ad Texturam materiæ ſpectantium: ideòque Corpora Flexibilia dari poſſe, quæ ſimul Translucida ſint, propemodùm negaturi ſimus, niſi Exempla Vitri Flexilis nativi (Talci Muſcovitici) & factitii, nos tantoperè moverent. Itaque ſuppreſſo tantisper unctuoſæ Materiæ titulo, paulò tutiùs ad incurvas quasdam Atomorum figuras, cujuscunque etiam illæ originis ſint, nos recipientes, ſalvo uniuscujusque refragio, dicamus,

(1.) In genere; Atomos non ideò dici Atomos, corpuſcula, particulas minimas, aut corpora inſectilia, quòd adeò parva ſint, ut his minora non dentur aut dari posſint in Naturâ rerum: ſed reſpectivè tantùm, & in certo corporum genere, quòd videlicet in quovis eorum detur aliquod Minimum, quo Minus aliud non exſtet; ita tamen, ut ob Triplicitatem Dimenſionum Minora utique dari in eodem genere potuiſſent, ſi DEUS voluiſſet; & actu indubiè dentur minora, majora aut æqualia, in aliis corporibus.

(2.) Atque ſic citra ullam abſurditatem poſſe ſtatui, dari Atomos Atomis majores, aut minores; prout abſurdum non eſt, vocare Pigmæum, Minimum quid, in genere Hominum videlicet; aut Gigantem vocare Maximum quid, in eodem genere; cum cæteroquin in genere plantarum, muſcarum, & pulicum multa ſint Pigmæis minutiora: & in genere Quadrupedum, Arborum, ac Stellarum non pauca, Gigantibus vaſtiora.

(3.) Neque opus videri, ut Atomis indifferenter omnibus, unicam tantùm, & ejusdem Schematis, Figuram adſcribamus.

(4.) In ſpecie, Errare, qui Atomis figuram globoſam vel ſphæricam tantùm attribuunt. Sic enim componi poſſet continua ſuperficies, quia Globuli ſe tantùm in Punctulo contingunt.

(5.) Difficilemque aſſenſum mereri *Loënium*, qui (Phyſic. part. general. cap. 4, pag. 12.) Atomos omnes non rotundas, ſed cubicas potiùs

eſſe, pronunciat: ita enim Corpus Flexile non daretur; & quævis leniter inclinata, in fracturas dehiſcerent.

(6.) Ac ſuſpectum valdoperè eſſe illud vinculum, quod *Autor* adjungit, vel ſubſtantiam glutinoſam, quæ Atomis iſtiusmodi cubicis, à ſe excogitatis, quemadmodum Calx aut Cæmentum lapidibus interpoſita ſit: Per cujusmodi Placitum *Autor* putat, ſe omne periculum vacui, ex interſtitiis Atomorum orbicularium aliàs timendum, penitùs declinaſſe. Cum potiùs quærendum reſtet, cujusnam Figuræ etiam vinculum iſtud ſit: an cubicæ? ſic verò eſſet cuborum atomicorum non gluten, ſed ipſa Atomus, glutine indifferentis figuræ cæmentanda. Si verò alterius; cujus tandem? Atque Atomi non eſſent Atomi, quia darentur particulæ viſcidæ, Atomis tenuiores. Imò poſtquam *Loënio* placuit, loco Figuræ Sphæricæ, utpote in puncto tantùm Sphæram aliam externè contingentis, ſubſtituere Figuram cubicam, utpote cujus latera integra immediatè ſeſe tangant, quid opus eſt glutine, ad interſtitia ulla vacua replenda?

(7.) Et veriſimiliter potiùs ſtatui, Atomos in Naturâ exiſtere, quemadmodum ſubſtantiâ & mole, ſic figurâ quoque non parùm differentes: Rotundas, Cubicas, Triangulares, replendis lacunulis corporum aptisſimas. Oblongas itidem, teretes, planas, hirtas, acutas, obtuſas, ſtriatas, ramoſas, ſpirales, repandas, aut aliàs incurvas.

(8.) Et ex iis incurvas non multùm obſtare Diaphaneitati corporum, ſi modò ad Texturæ modum parallelum aut harmonicum ſint redactæ, prout in Regno Artis de Loricâ Ferreâ experimur: quæ quidem conſtat ex meris annulis ferreis, obliquè in ſe invicem contortis; quia tamen ſinguli in ordinatam ſeriem ſibi implicantur, ex irregularitate figuræ, quæ ſeorſim in omnibus conſpicua eſt, Texturæ totius ordo congruus emergit, ac pulcritudo notabilis. Atque ſi plures Loricæ ejusmodi, tanquam Lorica una craſſa ac denſa, peritâ manu conjunctim ſoli obvertantur eo modo, ut annulorum ſeries omnes in unâ Loricâ, ſeriebus Loricæ ſecundæ, tertiæ, &c. exactè reſpondeant; interſtitia annulorum etiam ad amusſim ſibi reſponſura ſunt, & Radii Solis per illa, tanquam per Poros Rectos unius alicujus continui ac ſolidi Corporis, inoffenſis motibus pertranſibunt.

Aſſumtâ tali hypotheſi, non opus ampliùs erit, ad explicandam Flexibilitatis, Mollitiei, Sequacitatis, Malleabilitatis, Tenſilitatis ac Retenſionis cauſam, neſcio ad quod principium unctuoſum, multis hucusque difficultatibus obvolutum, recurrere; ſed tutò poterimus in curvâ aut ſpirali,

rali, hamatâ, ſtriatâ, repandâ, aut aliâ, Corpuſculorum certi generis figurâ acquieſcere, arguendâ non ſolùm ex Laminis Talci Muſcovitici, Vitro Flexili, Membranis, Cornu, Roſtris, ac aliis partibus Animalium, Foliiſque tenuioribus Arborum & Herbarum; ſed Germinatione etiam ſpirali Argenti ex ſuâ minerâ, pullulatione intortâ Seminum multorum, & Germinatione Filicis; Lupulo, Phaſeolis, ac aliis convolvulorum generibus; Filis Meteoricis item, albis, longis, tenacibus, quæ ſub finem Æſtatis per aërem ſupra campos & agros volutantur, &c. Quo ſenſu non ita pridem ad ſupra-laudatum *Dn. D. Borrichium* perſcripſi; & circa *Salem Flexilem* (quod ſtupendum) à ſe inventum ſollicitus, Obſervationi ſuæ ſimilem quandam meam addidi: quarum utraque, nî fallor, ſpeculationem ulteriorem promeretur.

Obſervatio *Nobiliſſ. Dn. Borrichii* eſt hæc, exſtans in Diſſertatione de Ortu & Progr. Chemiæ, pag. 114. his verbis: *Conficitur autem is Sal ductilis, ne quid diſſimulem, ex Sale Armoniaco, in amplo vitro ſæpè ſoluto, ſæpè & lentè in ſtrias coacto, unde tandem Cryſtalli emergunt, longitudine reſpondentes amplitudini vaſis, quorum aliquot notavi ad ſex digitorum transverſorum longitudinem porrectas, ſimiles facie externâ ancipitibus gladiorum laminis, quas cum leniter inflecterem, obſequentisſimè ductui manûs parebant, & reſtituebant ſeſe, poſt plures curvaturas, priſtinæ rectitudini. &c.*

Obſervatiuncula mea verò eſt hæc, habita proximo menſe Maji, ſed in alio Liquore, virtutibus Salium impraegnato. Miſcueram nempè in caſu Ægri cujuſpiam, in gratiam Laconici, Spiritum vini camphoratum, cum Spiritu C. C. ignitis ferri partibus affundendum. Ex hâc miſturâ primùm Camphora, è Poris Spiritus vini dimisſa, inſtar lanuginis niveæ ut nubeculæ, totum liquorem perturbabat. Hinc ſenſim ad fundum ubſidit: & clara iterùm omnia. Poſt aliquot dies ad reſiduam à Laconi-o Miſturæ iſtius partem redeo, ac lenisſimè illam agitans, obſervo, nata-e in medio ejus Lamellam, quaſi Talci Muſcovitici, omnium tenuisſimam xquiſitè diaphanam, vitrique amplitudini reſpondentem. Hancque uo minùs refractioni Radiorum à ſuperficie liquoris per medium ejus, ac ërem, ad oculos meos tendentium, porrò, ut initiò feci, tribuerem; Si-ım meum & vitri, in ordine ad Lucem, diverſimodè mutavi: & non tan-ìm Lamellæ iſtiusmodi phænomenon mihi non diſparuit, ſed Undulatio-e, Volutatione, ac Flexibilitate manifeſtisſimâ in medio Liquore, ſingu-ſ hujus undulationibus, moderatâ vitri agitatione factis, ultrò citròque ſpondebat.

(*In Litteris Menſe Julio Ann. 1672, Vratislav. misſis.*)

Ob-

Obſervatio CCXL.

D. JOH. DAN. MAJORIS

DE

SALE ABSINTHII FIGURA CRUCIS.

ANte tredecennium circiter, cum eſſem Patavii, apud Chemiæ cultorem quendam meis oculis vidi Sal lixivum Abſinthii, per crebras diſſolutiones & abſtractiones ad puritatem Cryſtallinam redactũ, (neſcio tamen, annon aliquid Nitri ipſi admiſtum fuerit) concreviſſe in vitro in elegantem acervum cuborum & conorum quàm plurium. E quorum medio Trabecula quædam, ſemiuncialis longitudinis, aſſurgens, atque ſupernè Trabeculam aliam, ſed minorem, transverſim ſibi innatam gerens, exactiſſimè referebat Crucem CHRISTI, ut vulgò depingitur; parte trabis majoris videlicet ſupra minorem transverſam, aliquatenus ſupereminente. Hoc Phænomenon erat adeò elegans, ut nemo ſine animi voluptate præcipuâ, aliqui etiam non ſine devotione intuerentur.

De Salium Figuris multi multa. Ex quibus noviſſimè legi meretur *Clar. Laurentius Bellinus*, in Erudito Libello de Guſtûs Organo, cap. 5. pag. 65. editionis Bononienſis, nec non Nobiliſſ. Boylæùs in de Origine Formarum & Qualitatum Tractatu.

[*D. Major Kiliâ Holſatiæ, Vratislaviam, ad Ephemeridum ibidem Collectores, Menſ. Jul. 1672.*] vid. Addenda in Anno 4. & 5. p. 300.

Obſervatio CCXLI.

D. JOH. DAN. MAJORIS

DE

CITRO IN CITRO.

ANni hujus 1672. menſe Januario, Amicus quidam Kiliæ Holſatorum emit Limonia, vel poma Citrea aliquot, ex Hiſpaniis Hamburgum, indeque eò ad Nundinas translata: atque ad uſus futuros in cella ſervat. Menſe Aprili deìn unum eorum diſſecans, invenit, inhærere illi tanquàm fœtum in Animali, Citrum alium, perfectæ flavedinis, & vividi odoris, magnitudine caſtaneæ, ſed figuræ anomalæ,

pon-

pondere drachmarum trium cum mediâ. In Neutro Nuclei; niſi quod in minore obſcurum aliquod rudimentum Nuclei conſpiceretur. Similia Exempla Citri prægnantis ex VVormio & Bartholino allegata vide apud deſideratiſſimum Sachſium Lib. 1. Gammarol. cap. 8. pag. 144. & in appendice ad id caput, pag. 885. relatum ſibi referens, frequenter talia apud Italos notari. Confer quoque, ſi libet, Ephem. Germ. Curioſ. Ann. 1. ad Obſ. 36. p. 122.

(*In præfatis Litteris.*)

SCHOLION.

Quæ de Citri in Citro, genere, loco natali, differentia ut & causâ ſuperfœtationis ſciendi avidum exſatiare poſſunt animum alter ille Porta, *Joh. Bapt. Ferrarius* in cultisſimis Heſperid. ſuis, h. e. in de malorum aureorum aureæ ſanè culturæ *Libro* III. *cap. 19. p. 263. ſeq.* prolixiori enarratione comprehenſus eſt, adeò, ut eò Lectorem remiſiſſe ſufficeret. Veruntamen cum Liber iſte non in quorumvis verſetur manibus, potisſima, quæ ibi habentur, huc transplantare juvabit. Refert ergò ibi laudatisſimus Autor hanc ſuperfœtationem genuinam eſſe *Limoni Citrato primæ notæ* à ſe (vulgò Cedrino) dicto, quam ſpeciem pomorum vocat nobilisſimam ſvavisſimamque; Provenire Limonem hunc in Hetruriâ quidem universâ, ſed quà extremitatem ejus, in agro, Petræ ſanctæ oppido adjacente, ac propter maris proximi egelidum halitum mirè fertili frequentiùs: Arbuſcula ut flore aſſiduo Ver agere æternum, ſic pomis eſſe formam ſæpè obtuſiorem, interdùm quoque turbinatiorem. Pomo aliquo à ſummo ad imum in plura ſegmina conciſo Limonem alterum interiorem apparere, qui pariter diſſectus poſt auream cutem candidamque carnem albidam medullam tertio non raro pomo, pomivè rudimento fœtam exhibeat; quin etiam ex inciſura feneſtrata exterioris pomi minutorum pomorum pullitiem proſpicere; interdùm ſpontè exterius pomum rumpi, ac inſtar uteri plures fraterculos parturire, quanquàm non pariat. Animadverſum eſſe, hoc genus Limonum odoratius cœteris, Interiusque pomum extimo tenerius eſſe & ſvavius. Duorum eſſe generum hæcce poma, lævius alterum, verrucoſum alterum, ejusdem utrumque præſtantiæ. Semina eſſe rara, plerumque inania. Folia ſaturè virere, ampla eſſe & ſparsìm criſpari. Cauſam Imprægnationis tàm admirandæ eſſe, tum poëticam ex fabulâ Tirſeniæ, Harmonilli matris, deſumtam, ibique prolixè proſecutam: tùm phyſicam; ſcilicet ſeminis partes inter ſe di-

 verſas

verſas ſ. heterogeneas eſſe, locique fertilitate exuberare: cumque fœtum informans arboreum vivida vis, quam ſpiritum appellant, multiplicata dividitur, uni pomo facilè ingenerari aliud, prout partes easdem vario luſu laſciviens natura digeſſerit. *Hæc Auctor*, ſupra cit. l. 1. apud quem elegantisſimorum taliſmodi fœtorumque fructuum Icones ad vivum expreſſæ videantur.

(D. Henr. Vollgnad.)

Obſervatio CCXLII.

D. JACOBI DOBRZENSKY DE NIGRO PONTE

DE

INCREMENTO PLANTARUM ET FRUCTUUM IMPEDITO.

HAbui in hortulo meo ficus plurimas in ſublime paulatim tendentes, & ne à vento rami aut quasſarentur, aut tranſeuntibus impedimento forent, funiculis (vulgò ſpagatâ) crasſiori ramulos aliquos unâ parte ſtrinxi, altero muro appendi. Obſervavi paulò pòſt in vere & æſtate incrementum ſumentibus arbuſculis, ramulos illos ligatos valdè tortuoſè creſcere, dein fructus à teneris ſtatim flaveſcere, ac ubi ad maturitatem pervenire deberent, omnes cadere, cæteris illigatis ad maturitatem pervenientibus. Pro tunc causâ ſæpiùs indagatâ non occurrebat ligatura: Eadem ramorum tortuoſitas, immò in imum reclinatio, in Nuce arbore ſimiliter ligatâ obſervata à me fuit; Tandem hortulum perambulans & intimiùs flexuoſitatem illam ramorum indigitans, obſervo funiculos illos ſumentibus incrementum ramuſculis ita ramis ſeſe impresſiſſe & increvisſe, ut vix ferè videri potuerint, obque denegatam liberam incrementi arborei propagationem aut alimenti debitam diſtributionem ex compresſione violentâ à funiculo illata partim ramos tortuoſè creviſſe, partim fructus conflavuiſſe & decidiſſe.

Quid ſi Obſervatio hæc applicaretur illi hominum generi, qui dum Corporis nitori nimium ſtudent, thoraces anguſtisſimos portando, interea anſam dant, ut aut parvi maneant, aut pulmones ſuccreſcant coſtis, indeque Hectici aut Aſthmatici proveniant, uti in plurimis obſervavi.

[*In Litteris 16. Julii Vratiſlaviam datis.*]

Obſervatio CCXLIII.

D. JACOBI DOBRZENSKY DE NIGRO PONTE

DE

HÆMORRHAGIA NYCTALOPIAM SUBSEQUENTE.

JOſephus Veronelli Italus Parmenſis, Affinis meus, in ædibus meis à decennio jam commorans, dum annum ætatis ageret 21. optimâque aliàs frueretur valetudine, hoc ſibi ſemel in vitâ contigiſſe narrat: Unâ integro Menſe lunari occidente Sole totaliter viſu privabatur, etſi lumen candelæ intenſiſſimum adeſſet, oriente denuò ſole viſum integrè recuperabat: finito illo Menſe tota illa affectio ceſſavit. Quæſitum eſt ab adſtantibus de Menſe. Refertur Lunam Martii fuiſſe: Ab illo tempore nusquam illi quid ſimile contigit, cum tamen 15. anni ſint elapſi. Hoc tamen ſubſecutum eſt, frequens & copioſa narium hæmorrhagia, ut quandoque exangvis dici mereatur, neque ullis remediis ſiſti poteſt, poſtquam incipit, quam frequentes ſternutationes præcedere ſolent. Nuper dum ſpatio 6. ſeptimanarum continuè ſangvinaſſet, ita ut non ampliùs ſangvis ſed liquor ſubflaveſcens aquoſus guttaſſet, præque virium debilitate de eodem conclamatum eſſet, uſus lactis caprini & Sal Corallorum ægrum reſtituerunt.

(*Ex modò indicatis Litteris.*)

Obſervatio CCXLIV.

D. GEORGII SEGERI

DE

SINGULARI TERTIANÆ REMEDIO SUPRA OBS. CC. MEMORATO.

DE cura illa Tertianæ beneficio *Lardi muriatici* aliud referam exemplum. Alutarii noſtratis uxor, annum agens quadrageſimum quintum, ex inordinatâ diætâ corripitur ſub finem menſis Maji Anni hujus 1672. Febre tertianâ. Varia poſt venæſectionem ad-

hibet medicamenta empirica, ſed cuncta irrito ſucceſſu. Accidit verò ut ille Pater Cantor Dominicanus, cujus mentionem feceram in nupera Obſervatione (vid. Obſ. 200.) die 2. Junii alutam emturus illius intraverit ædes. Is è vultu eam ægrotare conjiciens, atque quòd tertianâ laboret percipiens, ut ad exemplum ſuum lardum muriaticum pedum digitis applicet, facilè perſvaſit. Sed tantum abeſt, ut febris remiſerit, ut potiùs majori violentia invaſerit ægram. Unde die quarto Junii maritus me acceſſit, atque ut uxori opem ferrem ſedulò rogavit, ſimul tamen quid anteactum ſit reticuit. Propoſui pharmacum, à quo aliquoties atque cum εὐφορίᾳ dejecit; unde optima ſpe freti, valetudinem brevi pollicebamur. Sed ecce nil adverſi nobis cogitantibus, quæ hactenus ſimplex erat, in duplicem mox mutata tertiana, adeò acerbè impoſterum afflixit ægram, ut non obſtante diligenti medicamentorum uſu omnia in deterius ruerent, ipſamque mortem in propinquo eſſe indicarent. Mirabar hanc inopinatam mutationem, atq; maritum me inſcio ſuccum è gammaro vivo expreſſum in vino rhenano uxori propinaſſe ſuſpicabar. Hoc namque remedium ſibi à Nobili commendatum fuiſſe, ante dictam mutationem retulerat ille; cujus tamen uſum tùm diſſvaſi. Maritus tandem in anguſtiis verſans, ſe non quidem ſuccum illum uxori propinaſſe, lardum verò muriaticum pedibus ad Monachi perſvaſionem applicaſſe faſſus eſt. Ego his cognitis, relicta febri ad acrioris ſalis in ægra redundantis ferociam coërcendam me accinxi: nec ſine ſucceſſu. Poſtquam enim ſalis C. C. volat. ℈ß. cum ſalis Card. bened. gr. vj. & ſalis Abſinth. gr. v. prima vice, idque horâ una ante paroxyſmum exhibui, iſte non tantùm ad bihorium tardiùs ſed & multò mitiùs invaſit ægram. Unde huic medicamento inſiſtentes, atque ubi illud propter ingratum ſuum ſaporem nauſeam excitare cœpit, cum pauxillo medullæ panis in pilulas id transformantes, ægram benedicente Deo ab orci faucibus feliciter reduximus.

(*In Litteris d. 26. Julii Vratislaviam datis.*)

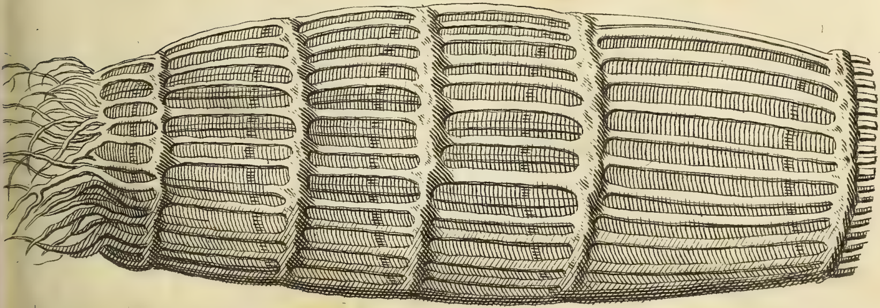
Obſervatio CCXLV.

D. ANDREÆ CNÖFFELII
DE
NASSA VEL CORBI PISCATORIA NATURALI.

CUm ſingulari fato, mediâ æſtate in hanc naſſam vel Corbē exſpatiando inciderim, non levem dedit occaſionem cum viris doctis conferendi, qualis eſſet illa herba, artificialis naſſæ æmula. Creſcit in

in locis undoſis, & quam ego mitto, eſt tantùm dimidia pars inferior, alteram ad alium amicum transmiſi. Multi ejus ſtructuram admirati ſunt, nemo autem eorum, cum quibus ſermo fuit, potuit vel herbam exprimere, vel unde originem hæc Naſſa ſumſerit, indagare. Erat omnibus floribus & externis foliis orbata, hoc eſt, ſtamine ſaltem conſpicua, ſed ſicut hîc mitto, ita ſe præſentabat. Tandem Excellens & Nobilis Dn. Otto Dietrich Vögeding/ Medicus inſignis, Botanicus nunquam ſatis laudandus, & originem hujus corbis, & herbam explicuit, quam quia diſtinctè probatam habere velim, priusquàm me declarem, ipſe adhuc ſemel indagabo. Interim Medicorum doctiſſimo relinquo judicio, qui plura explorent, num talis naturalis corbis, ſtructura virideſcens, non ſit indicium, ad inquirendum remedium, arteriis & nervis conſolidativum, externè applicandum, internè verò archealem eorundem ſpiritum corroborandum, & innatum fermentum exaltandum, præprimis, ſi vis, ut puto, inexiſtens moderatè calefaciens alio aliquo poſſit temperari inſigniter calefaciente appropriato. Plura jam de hâc Naſsâ afferre vetat occaſio.

AD OBS: CCXLV.

[*In Litteris ad D. Henricum Vollgnad. d. 28. Jul. 1672.*]

vid. Addenda in Anno 4. & 5. p. 301.

 Ob-

Obſervatio CCXLVI.

D. GEORGI VVOLFGANGI VVEDELII DE *CALCULO EQUINO ET PORCINO.*

CAnes veſicæ calculo laborare ſupra (Obſerv.23.) tradidimus. Jam alia quoque animalia bruta eodem morbo eſſe obnoxia *Calculo Equino* hîc delineato probare juvat. Equidem novimus aliquot locis ſimiles longè majori quantitate repertos, quorum ſpes facta nobis erat; inprimis calculi in Inteſtino Equi reperti, interim tamen hic exempli loco ſufficiat. Ipſe repertus eſt ante 10. circiter annos VVaſungæ, quod oppidum eſt Hennebergiæ, indè in Gazophylacium *Sereniſſimi noſtri* venit. Cum exſcinderetur viſus eſt quaſi tenui mucilagine ſeu membranulâ, inſtar humoris cryſtallini in oculo, obductus, tactu mollis, quæ mollities dehinc ab aëre ambiente in elegantiſſimam & lævigatiſſimam, ac ſi ab arte inducta eſſet, ceſſit glabritiem; manifeſto indicio, ſenſim ac ſenſim accreviſſe materiam lapidoſam, quod & ſtriæ, ut ita vocem, ſeu Lineamenta diſtincta probant; eſt enim inſtar ceparum tuniculatus, uti de Lapide Bezoar loquitur *Fragoſus med. inter. c. 10.* Color ex pallore candicat. Pondus eſt lib. $\frac{3}{4}$. Unc. I. Drachm. V. gran. IV. Eleganter compactus, non ſabuloſus, non Tartareus, friabilisve, ſed durus eſt, raſilis tamen & pulveriſabilis.

Quoad vires, ut Ludus humanus non abs re à recentioribus nonnullis ipſi Lapidi Bezoardico præfertur, ob inſignes virtutes Alexipharmacas, reſolventes, diureticas, præcipitantes &c. *vid. Barthol. Cent. 4. Epiſt. Med. 92. p. 522.* Ita nullum dubium eſt ipſumet hunc Lapidem, qui idcircò non immeritò inſignitus eſt: *Lapis Bezoar Equinus*; viribus pollere iisdem, cujus experimenta datâ occaſione faciam plura, aliis interim hoc ipſo diſcurſu anſam daturus, in id ſimiliter ulteriùs inquirendi.

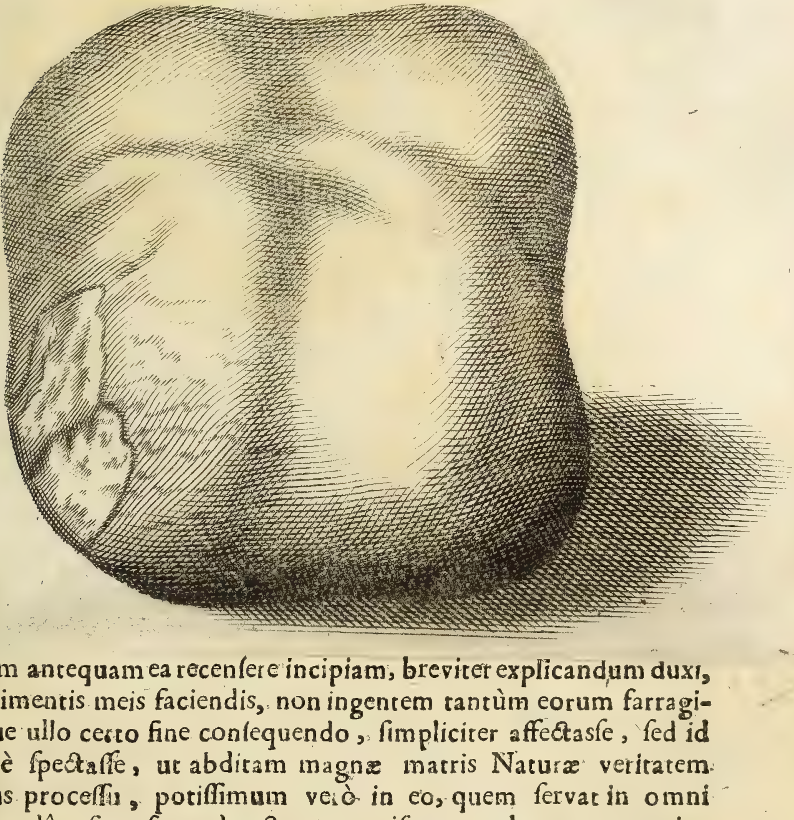
In porcis item Calculos generari experientia conſtat. Exhibuit nobis Serenisſima Princeps ac Domina, Domina MAGDALENA SIBYLLA, Duciſſa Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ ac Montium, Domina noſtra Clementisſima, calculum in veſica Porci repertum, oblongum, ſcabrum, pondere Unc. VI. Drachm. V.

In Umbilico Porcorum coagulantur frequentiùs calculi, aliis ad ſordes ibi collectas, aliis ad ſpiritum lapidificum cauſam referentibus. Talis, ovalis figuræ & magnitudinis extat in laudatisſimo *Sereniſſimi mei Principis* Rarithecio, à Præfecto Schvvartzvvaldenſi repertus & huc miſſus, Pondere

dere Unc. 1. ſcrup. ij. ſpongioſus eſt & rarioris texturæ, facilè triabilis, compagem tamèn elegantèr ſervans,

Vidimus ibidem etiam Lapides in Stomacho Cervino repertos, duos [illegible]

AD OBSERV: CCXLVI

2. Verùm antequam ea recenſere incipiam, breviter explicandum duxi, me in experimentis meis faciendis, non ingentem tantùm eorum farraginem, absque ullo certo fine conſequendo, ſimpliciter affectaſse, ſed id ſemper unicè ſpectaſſe, ut abditam magnæ matris Naturæ veritatem in omni ejus proceſſu, potiſſimum verò in eo, quem ſervat in omni vitâ producendâ, ſine fuco detectam nanciſcerer, adeoque totus ingens experimentorum meorum labor nihil aliud eſſet, quàm magni hujus Naturæ libri, per characteres eidem ab ipſo ſapientisſimo Naturæ Autore mirificè impreſſos, diligentisſima lectio & intellectio, in quem finem non abſtruſa tantùm maximique momenti experimenta

non

Obſervatio CCXLVI.
D. GEORGI VVOLFGANGI VVEDELII
DE

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

ſam daturus,in id ſimiliter ulterius inquirendi.

In porcis item Calculos generari experientia conſtat. Exhibuit nobis Sereniſſima Princeps ac Domina, Domina MAGDALENA SIBYLLA, Duciſſa Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ ac Montium, Domina noſtra Clementiſſima,calculum in veſica Porci repertum,oblongum,ſcabrum,pondere Unc. VI. Drachm.V.

In Umbilico Porcorum coagulantur frequentiùs calculi,aliis ad ſordes ibi collectas, aliis ad ſpiritum lapidificum cauſam referentibus. Talis, ovalis figuræ & magnitudinis extat in laudatiſſimo *Sereniſſimi mei Principis* Rarithecio,à Præfecto Schvvartzvvaldenſi repertus & huc miſſus,Pondere

dere Unc. 1. ſcrup. ij. ſpongioſus eſt & rarioris texturæ, facilè triabilis, compagem tamèn elegantèr ſervans,

Vidimus ibidem etiam Lapides in Stomacho Cervino repertos, duos minores, quorum quilibet pendet Unc. ij. in Sylvâ Thuringicâ repertos; alium majorem pondere Unc. ijß. anno 1665. Heldburgi inventum. Sed cum filicei ſint videntur potiùs unà cum gramine forte fortuna deglutiti, quàm coagulati. Poſſideo quoque particulam Calculi vaccini inſtar auri foliorum fulgidi.

(*In Litteris 1. Aug. 1672. miſſis Vratislaviam.*)

Obſervatio CCXLVII.
DN. PHILIPPI TALDUCCI A DOMO
DE
VARIIS EXPERIMENTIS CHYMICIS ITER AD ULTERIORA PANDENTIBUS.

AD
PL. REVERENDUM PATR. ADAMUM ADAMANDUM KOCHANSKY
Soc. Jes.

1.

Ut Paternitatis veſtræ Rev. juſſis obſequar, ejusdemque meritis meos qualescunque in luſtrandis Naturæ Sacrariis adhibitos conatus pro poſſe contribuam, en jamdudùm promiſſa, ſed ob itinerum meorum frequentiam aliaque impedimenta hactenùs dilata, experimenta tandem transmitto.

2. Verùm antequam ea recenſere incipiam, breviter explicandum duxi, me in experimentis meis faciendis, non ingentem tantùm eorum farraginem, absque ullo certo fine conſequendo, ſimpliciter affectasſe, ſed id ſemper unicè ſpectaſſe, ut abditam magnæ matris Naturæ veritatem in omni ejus proceſſu, potiſſimum verò in eo, quem ſervat in omni vitâ producendâ, ſine fuco detectam nanciſcerer, adeoque totus ingens experimentorum meorum labor nihil aliud eſſet, quàm magni hujus Naturæ libri, per characteres eidem ab ipſo ſapientisſimo Naturæ Autore mirificè impreſſos, diligentisſima lectio & intellectio, in quem finem non abſtruſa tantùm maximique momenti experimenta

non

non pauca, ob nimiam conſequentiam, alto prorſus ſilentio ſepelienda, ſed multa quoque exteriùs quidem profectò ſimpliciſſima, licet interiùs ſuâ non careant inſigni calliditate, ut callidam Naturæ addiſcerem ſimplicitatem, facere coactus ſum, cujus generis hæc ipſa quoque ſunt, quæ mox apponam.

3. Nolim proinde Paternitatem veſtram Reverendisſimam eorum ſimplicitate turbari, quin potiùs, pro inſigni eâ, quâ pollet, divini ingenii ſubtilitate, nucleum non contemnendum ſub ſimplici hoc cortice deliteſcentem reſpiciat, memor, ſimplicia hæc exiguaque frequenter aditum ad ſumma patefacere, ipſumque Galilæum noſtrum è ſimplicisſimis pendulorum vibrationibus, ea in Mathematicis ſublimia detexiſſe arcana, quæ in ejus libris Orbis Mathematicus adhùc miratur.

4. Sed ad rem ut veniam, olim, in ipſo ſcilicet laborum meorum experimentalium initio, ſedimentum è ruffo ferruginoſum quarundam aquarum paluſtrium, ſed multò magis pulcherrimas illas irides, quæ iisdem aquis innatare ſolent, ſæpè miratus, cupiensque inveſtigare, quomodo & ſedimentum, & ſubtilis illa cuticula formoſisſimis illis coloribus tàm venuſtè depicta in iisdem aquis producerentur, cum anteà jam guſtu exploratum haberem, aquas illas vitriolo non carere, ſedimentum verò & cuticulam coloratam vi ſeparatoriâ præcipitantis alicujus produci ſuſpicarer, ejus rei periculum in vitriolo communi facere decrevi, diverſarum rerum beneficio, quas vi præcipitativâ præditas eſſe certis è ſignis non temerè colligebam, ſimul etiam viſurus, quænam magis, aut minus eâ vi pollerent, aut eâdem omninò carerent. Ideòque

5. Vitriolum commune accepi, idque in aquâ communi disſolvi, ſolutionem diligenti filtratione à fæcibus ſegregavi, poſteà pluribus ordine diſpoſitis ſcutellis vitreis parvulis, unicuique modicum hujus aquæ vitriolatæ, ac unum ex præcipitantibus mox recenſendis fruſtulatim impoſui, unde ſequentes, tùm in ſedimento præcipitando, tùm in coloribus producendis effectus vidi:

1.

Tartarus vini crudus præcipitavit ſedimentum viride, & in ſuperficie aquæ tenuem produxit cuticulam coloratam.

2.

Lapis calcarius crudus nihil præcipitavit, neque colores produxit. Idem fecit &

3. Anti-

3.

Antimonium more communi ad albedinem calcinatum, &

4.

Lapis fiſſilis niger crudus, quem Germani ſchwartzen Schieffer vocant, &

5.

Sal fixus è Cineribus Liliorum Convallium extractus.

6.

Lachryma thuris modicum præcipitavit ſedimentum ſubruffum, productâ ſimul tenui pelliculâ coloratâ.

7.

Uſnea ex arbore pruno ſylveſtri collecta nihil fecit.

8.

Tartarus Urinæ humanæ ſedimentum præcipitavit ſubviride, modicum tamen, produxitque Iridem in ſuperficie aquæ vix viſibilem.

9.

Fruſtulum Cranii equini calcinati notabilem dejecit ſedimenti obſcurè flaveſcentis quantitatem, produxitque in ſuperficie aquæ Iridem ſat pulchram.

10.

Lapis ſeu Oculus (ut vocant) Cancri fluviatilis, ſat magnum præcipitavit ſedimentum ruffum obſcurum, & pulchram Iridem produxit.

11.

Oculus Carpionis elixati modicum præcipitavit ſedimenti ſubalbi, exiguamque Iridem produxit.

12.

Lunula Oſſea penes oculum Carpionis è capite elixato extracta præcipitavit ſedimentum album aliquantulum viſcoſum, & Iridem produxit ſat pulchram.

13.

Fruſtulum maxillæ lucii elixati modicum ſedimenti dejecit ſubalbum, tenuemque Iridem produxit.

14.

Idem fecit ſquama carpionis crudi.

15.

Fruſtulum conchæ margaritiferæ fluviatilis magnum præcipitavit ſedimentum ruffum, & pulcherrimam Iridem in ſuperficie aquæ produxit.

16.

Idem prorſùs præſtitit fruſtulum margaritæ fluviatilis, &

17.

Caro ejusdem Conchæ margaritiferæ fluviatilis, facto ſedimento ruffo valdè obſcuro & pulcherrimâ Iride. Idem quoque præſtitit

18.

Pulpá ſeu medulla intra eandem carnem hærens.

19.

Oculus Sepiæ ſedimentum dejecit ruffum clarum cum Iride ſat pulchrâ.

20.

Fruſtulum Coralli rubei multum ſedimenti ſubruffi præcipitavit, cum copioſâ Iride, ſeu Cuticulâ coloratâ.

21.

Idem præſtitit fruſtulum Conchæ margaritiferæ marinæ, ſeu matris Perlarum, ut vocant.

22.

Idem ferè fruſtulum cochleæ marinæ argentei coloris.

23.

Idem quoque præſtitit fruſtulum alterius cochleæ marinæ opacæ, id eſt, ſine colore illo ſeu ſplendore argenteo.

24.

Fruſtulum Cochleæ marinæ, quam Veneti vocant Carabuo, idem præſtitit, quod experimentum 17.

25.

Cochlea ejusdem figuræ, ſed in terrâ reperta prope oppidum Skalitz in Ungariâ, ubi magna copia talium Cochlearum in colle, qui oppido imminet, reperitur, ſat multum præcipitavit ſedimenti ruffi cum pulchrâ Iride.

26.

Chela Majæ ſeu Cancri marini, quem Veneti vocant Granceuola, plurimum præcipitavit ſedimenti ruffi, cum pulcherrimâ Iride.

27. Me-

27.

Medulla Sepiæ idem ferè præſtitit, cum Iride ſat notabili. Idem quoque melius

28.

Chela Cancri marini vulgò Granciporo dicti.

29.

Item Stella marina.

30.

Alga marina, tàm alba, quàm nigra, ſedimentum album præcipitavit cum Iride ſat pulchrâ.

6. Ex his igitur experimentis vidi, 1. me in opinione meâ non erraſſe, nimirùm in aquis paluſtribus ſuperiùs nominatis, & cuticulam coloratam & ſedimentum à vi præcipitatoriâ produci. 2. Præcipitantium iſtorum ſuperiùs recenſitorum vim, ſubterraneæ illi, quæ in prædictis aquis operatur, eſſe utcunque analogam, cùm eundem ferè præſtet in vitrioli ſubſtantiâ effectum. 3. Inter eadem præcipitantia illa maximè vi præcipitativâ (ſaltèm quoad ſubſtantiam vitrioli præcipitandam) pollere, quæ à num. 15. usque ad 29. incluſivè comprehenduntur. 4. materias 2.3.4.5. eâ vi prorſùs carere, ſaltem quoad vitriolum præcipitandum. 5. Reliquas hanc vim mediocritèr poſſidere. Sed ad paulò majora veniamus.

31.

7. Accepi calcis vivæ communis contuſæ & cribratæ lotones tres, ſulphuris communis itidem contuſi & cribrati tantundem: miſcui ſimul, & in vaſe fictili lati fundi calcinavi, usque ad totalem Sulphuris conſumptionem, quâ calcinatione peractâ, calcem, quæ alba remanſit cum aliquibus maculis ſubobſcuris, ponderavi, & inveni ipſam habere in pondere lotones $3\frac{7}{8}$. cum notabili exceſſu, ita ut ipſa calx retinuerit, & in ſe fixerit, atque in calcem converterit, ferè unum lotonem ſulphuris communis.

32.

8. Viſo hoc notabili augmento in pondere, alios tres lotones Sulphuris communis pulveriſati cum eâdem calce commiſcui, ac denuò ut priùs calcinavi, ut viderem, an etiam in ſecundâ iſtâ calcinatione idem calcis augmentum in pondere fieret: finitâ calcinatione manſit calx coloris griſei ſeu cinerei ſubobſcuri, ſed in pondere priores tantùm habebat lotones $3\frac{7}{8}$. cum exceſſu, abſque ullo novo augmento, unde patet, calcem ſtatim in

primâ calcinatione eam in ſe figere & retinere ſulphuris quantitatem, quam retinere & in ſui naturam convertere poteſt.

33.

9. Hanc calcem lagenæ vitreæ magnæ impoſui, eique ſuperfudi lotones 155. aquæ communis ex Muldauâ flumine, non deſtillatæ: agitavi benè ſimul & poſteà quieſcere permiſi, ac obſervavi, num in calce aliqua novitas circa ejus colorem fieret, ſed intra 15. dies nihil novi vidi, niſi quòd calcis color griſeus aliquantò obſcurior factus fuerit, & aqua ſuperfuſa magnum Sulphuris fœtorem contraxerit, factâ etiam in ſuperficie cuticulâ calcosâ, quam lixivium calcis vivæ communiter facere ſolet: ex quo fœtore ſulphureo patuit, mutuam eſſe factam actionem & reactionem inter calcem & ſulphur; calx enim partem, quam potuit, ſulphuris fixit & in calcem convertit, ſulphur verò viciſſim calcem infecit, & quadantenùs in naturam ſulphuris ita convertit, ut ipſa poſteà aquam communem fœtore ſulphureo inficere potuerit. Nec putandum, aliquid veri Sulphuris, in Calcinationibus prædictis apud calcem remanſiſſe, quia calx in utrâque calcinatione tamdiu validè ignita manſit, bacillo ferreo jugiter à me agitata, ut omnem penitùs Sulphuris odorem perdiderit: apparet tamen occultum Sulphuris ſeminium, & ab igne invincibile, in eâ remanſiſſe, quod poſteâ, aquam communem ſentiens, revixit, eamque per vim quandam fermentalem fœtore ſulphureo ſat vehementi infecit.

34.

10. Modicum hujus aquæ ſeu lixivii filtravi, & in vaſculo vitreo mundo ad evaporandum poſui, ut viderem, num Salem aliquem in fundo relinqueret: quæ poſtquàm incaluit, novam in ſuperficie contraxit cuticulam calcoſam, fumumque exhalabat ſulphur ſat vehementèr redolentem. Poſtquam verò tota aqua evanuit, nihil aliud in fundo vaſculi reliquit, quàm modicam cruſtam calcoſam, quam etiam commune & ſimplex calcis lixivium relinquere ſolet: hæc tamen ſulphur redolebat, & pulchrum habebat lævorem argenteum ad inſtar margaritæ, absque ullâ tamen acredine vel ſapore ſalino.

35.

11. Accepi poſteà quadrantem lotonis Spiritus nitri optimi & puriſſimi, & vaſi vitreo impoſui, ac tantam quantitatem lixivii ſupradicti benè filtrati ſuperfudi, ut tota maſſa omnem omninò perderet aciditatem, & ſtatim ipſa tota maſſa turbidum alborem contraxit ad inſtar ſeri

lactis

lactis, ſed per transparentiam ſaturo colore flaveſcebat, gravem ſulphuris exhalans nidorem.

36.

12. Viſâ hâc novitate, totam iſtam aquam vaſi vitreo evaporatorio infuſam ad evaporandum poſui, ut viderem, an hâc vice ſalem aliquem verum relinquere vellet, & quamprimùm incaluit, in colore mutata eſt, ita ut per transparentiam pulchro colore cœruleo tincta appareret: inter evaporandum verò fœtorem ſulphureum longè vehementiorem, quàm in exper. 34. exhalabat, & color ille cœruleus ſenſim imminuebatur, donec tandem totus evaneſceret. Poſtquàm verò medietas aquæ & ampliùs per evaporationem abſceſſerat, reliquum in vaſe flaveſcere incepit, & paulò pòſt in medio ſuperficiei aquæ parvam ſed pulcherrimam inſulam ſeu grumum lapillorum alborum transparentium ad inſtar cryſtalli, oblongorumque: & poſt aliud modicum temporis aliquot tales grumos etiam in ipſo vaſis fundo produxit, poſitâ etiam aliquâ fece ſeu terreitate albâ, quæ non videbatur Sal eſſe. Hoc igitur modo continuabatur evaporatio, recedente ſemper odore ſulphureo, ſed ſemper minùs ſenſibili, donec etiam ante totalem aquæ evaporationem penitùs ceſſaverit, ſuccedente alio quodam odore ſat grato: lapilli verò albi pellucidi & color flavus in aquâ ſemper creſcebat, donec tandem, poſtquam tota aqua in auras evanuit, Sal in fundo vaſis manſit ſat pulcher, albus & ſubflavus.

37.

13. Huic Sali aquam communem deſtillatam ſuperfudi, volens eum ſolvere, & à fæce albâ, quam ſat copioſam habebat, per filtrationem liberare; ſed non libenter ſolvebatur: in calore digeſtionis tamen, & pluribus repetitis aquæ deſtillatæ affuſionibus, ipſum tandem totum ſolvi, & diligenti filtratione à fæce purificavi, ſolutionem hanc puram denuò ad evaporandum poſui, ut viderem qualemnam nunc Salem relinqueret, & poſtquam tertia ferè pars aquæ evanuiſſet, reliquum denuò notabiliter flaveſcere cœpit, quæ flavedo poſteà ſemper magis augebatur, quo magis aqua evaporabatur. Poſtquam verò tota aqua evanuit, Salem denuò in fundo reliquit acutiſſimum, lapillos referentem quadratos minutos, & velut in modico gummi flavo ſeu melle involutos.

38.

14. Huic Sali denuò modicum aquæ communis deſtillatæ ſuperfudi, & brevi factâ agitatione, tota illa conſiſtentia mellea flava ſoluta

fuit, remanentibus Salis lapillis integris, albis, pellucidis, pulcherrimis ad inſtar minutorum adamantum.

39.

15. Viſâ igitur hâc Salis lapilloſi generatione ſat notabili, cupienſque ſcire, an vis iſta Salem prædictum in lapillos coagulandi, à ſolo ſimplici communique lixivio calcis proveniret, vel à virtute ſulphureâ, quam lixivium in præcedentibus experimentis adhibitum ex calce cum Sulphure calcinatâ contraxerat, alium quadrantem lotonis ejusdem Spiritus nitri puriſſimi vaſi evaporatorio impoſui, eique tantum lixivii calcis vivæ communis ſimplicis, id eſt, non calcinatæ cum Sulphure, per aquam communem, ex Moldavâ flumine, non deſtillatam, facti, & diligenter filtrati ſuperfudi, ut denuò tota aciditas penitùs exſtingveretur, & ſtatim effectus à ſuperiùs deſcriptis longè diſcrepantes vidi: nulla enim hìc facta fuit materiæ turbatio, vel ſeroſitas, nullus receſsit fœtor ſulphureus, ſed ejus loco alium ſenſi fœtorem ſat ingratum, quem neſcio cuinam alteri fœtori asſimilare poſſem, qui tamen citò ceſſavit.

16. Totam deindè materiam in calorem digeſtionis poſui, ut novitatem aliquam viderem, ſed nihil novi fecit. Reliqui in eo calore, donec tota humiditas evaporabilis abſcederet, & tunc adhùc multò magis effectus à prioribus differentes vidi: hæc enim materia Salem ſuum non reliquit in formâ lapillorum, ut præcedens, ſed in formâ mellis, ſeu gummi ſpisſi & viſcoſi ſubflavi, quod nullo pacto exſiccari volebat, licet ſaporis eſſet ſalſi valdè acuti.

40.

17. Hoc gummi ſpiſſum, in vaſe chartâ bibulâ cooperto, per 24. horas aëri expoſitum, multum attraxit humiditatis, ita ut totum in liquorem ſubflavum ſat fluidum fatiſceret, absque ullo vel minimo veſtigio alicujus lapilli Salis ſolidi, cùm econtrà præcedentia experimenta, cum lixivio calcis ſulphuratæ facta, Salem dederint lapilloſum ſolidum, qui non ſolùm ab aëre nullam attrahebat humiditatem, ſed nec in ipsâ quidem aquâ communi libenter ſolvebatur, ut per experimenta 37. 38. conſtat.

18. Hîc jam curioſis campus aperitur ulteriùs ſpeculandi & indagandi, cur lixivium calcis ſulphuratæ Spiritum nitri verterit in Salem lapilloſum ſolidum, non ſulphuratæ autem in gummi ſalſum tantummodò: & ſi quis dicat, vim hanc lapillificam & conſolidativam à Sulphure ortum ducere, meo judicio, nil ineptum pronunciaverit: præterquàm enim quòd in fodinis pyrites ſeu vena Sulphuris plerumque in formâ Salis lapilloſi concreta reperiatur, alia præclara habeo experimenta hanc veritatem

evidenter

evidenter demonſtrantia, quæ non ſunt hujus loci. Ab experimento autem 35. usque ad totum hoc 40. patet, veram eſſe doctrinam Tachenii aſſerentis, omnem Salem generari ex acido & alkali: acidum enim hìc fuit in Spiritu nitri, & alkali combibens acidum, & cum eo in Salem abiens, fuit in lixivio calcis occultum, ab ipsâ calce in eodem lixivio per vim fermentalem productum, uti exper. 42. oſtendet. Interìm materiam indagandi augebit & ſequens Experimentum.

41.

19. Accepi mineræ antimonii, & auripigmenti, ſingulorum in pulverem ſubtilem redactorum Lotonem unum, calcis vivæ pariter in tenuem pulverem redactæ lotones 4. miſcui benè, & magnæ lagenæ vitreæ imposui, ſuperfuſis deindè lotonibus 186. aquæ fluviatilis ex Moldavâ non destillatæ: agitavi probè, poſteà quieſcere permiſi, & materia ſubſidens brevi cœpit fieri ſubcœrulea, & magnum Sulphuris fœtorem contrahere. Reliqui ſic tribus diebus, ſæpiùs agitando, & materia facta eſt nigra, & valdè fœtens, ſed aqua ſupernatans nullum unquàm contraxit colorem flavum, vel rubeum, ſed ſemper alba, & ſine colore manſit, modicâ factâ pelliculâ salcosâ in ſuperficie.

20. Impoſui poſteà vaſi vitreo Spiritus nitri puriſſimi ſupradicti quadrantem lotonis, poſteà hujus lixivii fœtidi benè filtrati modicum ſuperfudi, & ſtatim multum præcipitavit hepatis è rubro flaveſcentis, quale ſolet communiter eſſe hepar antimonii vel ſulphuris, intolerabilem ſimul exhalando ſulphuris fœtorem, longèque graviorem, quàm experimenta 35. 36. contracta etiam in ſuperficie iride, ſeu cuticulâ coloratâ ſat pulchrâ.

21. Superfudi plus de lixivio prædicto benè filtrato, id eſt, donec lotonis Spiritus nitri aciditas prorſùs exſtingveretur, & guſtu jam non ſentiretur, & ſemper hepar è rubro flaveſcens præcipitabat, & fœtorem ſulphureum exhalabat, manente aquâ ſubflavâ.

22. Poſui deindè totum in calorem digeſtionis per duas horas, & hic totum illud modicum ſulphur, quod adhuc continebat, ad fundum cecidit, ita ut aqua remanſerit clariſſima & ſine ullo colore.

23. Tunc illam filtravi, & tranſivit clariſſima, infecta tamen odore ſulphuris. Hanc poſui ad evaporandum, & manſit ſemper clara, & ſine colore, ſed ſulphuris odorem jugiter exhalabat ſat potentem, qui tamen deficiente aquâ etiam minuebatur.

24. Poſtquam verò medietas ferè aquæ per evaporationem evanuit, reliquum guſtavi, ut explorarem, num Salis aliquem ſaporem præ ſe ferre inciperet,

inciperet,ſed ſubacidam deprehendi,& ſic, cùm ſæpiùs eam guſtarem, quò magis evaporatione minuebatur, eò acidior evadebat, donec conſumptâ totâ aquoſitate,oleum in fundo vaſis remanſit acidisſimum & ſummè corroſivum, in majori quantitate,quàm Spiritus nitri fuerat ab initio adhibitus,abſque ullo, vel minimo veſtigio Salis, vel ſaporis ſalſi.

25. Huic oleo majorem dedi calorem,ut viderem, an tunc ſaltem in Salem exſiccari vellet, ſed ſtatim vehementer fumare cœpit,& intra modicum temporis ferè medietas ejus in fumum abivit,ideò ipſum ab igne amovi, & frigeſcere permiſi,& tamen ſemper fumabat etiam ita frigidum, nec ullo modo Sal fieri volebat. Res profectò mira.

26. En igitur: 1. lixivium calcis ſulphure communi infectæ, ſpiritum nitri coagulat in lapillos ſolidos Salis in aquâ communi non facilè ſolubiles,per exper. 37. 38. 2. Lixivium calcis ſimplicis ſolius, gummi ex eo facit ſeu mel ſpiſſum ſalſum, per exper. 39. humiditatis aqueæ avidisſimum, per exper. 40. 3. Lixivium calcis antimonio & auripigmento infectæ,ſpiritum nitri redigit in oleum ſummè corroſivum, & ſemper fumans,etiam frigido, per hoc ipſum exper 41. oſtenditque in antimonio & auripigmento terribilem latere, & ſummè corroſivam aciditatem, quæ etiam alkali in lixivio calcis occultum ita ſuperat & deſtruit, ut ſpiritum nitri in Salem coagulare non ampliùs posſit: quæ omnia, uti ſuperiùs dixi, ſufficientem curioſis materiam ulteriùs ſpeculandi præbere poſſunt.

27. Sed veniamus ad ſuperiùs promiſſum experimentum

42.

Oſtendens,occultum alkali ab ipſâ calce, per vim fermentalem, in aquâ communi produci.

28. Notum eſt,lixivium calcis vivæ ex aquâ communi factum, brevi tempore cuticulam albam, ſeu cruſtam duriuſculam, in ſui ſuperficie producere, & ſi illa confringatur, vel penitùs auferatur, novam ſuccedere, ex quâ meritò quæri poterat, num cuticula illa pars calcis ſit magis ſalina, quæ in aqua eidem ſuperfuſâ ſolvatur, & poſteà in ejus ſuperficie rurſùm in lapidem coaguletur; an potiùs novus lapis à vi fermentali calcis in aquâ eidem affuſâ productus, ſeu aqua petrificata? quod dubium ut reſolverem

29. Accepi calcis vivæ recentis optimæ in tenuem pulverem redactæ lotonem unum exactisſimè ponderatum, poſui in vas vitreum mundum,& ſuperfudi aquæ communis deſtillatæ tantum, ut ad tres digitos calci ſupereminceret, vas cooperui chartâ ſcriptoriâ, poſtquàm calcem cum

aquâ

aquâ tenui bacillo ligneo benè agitaſſem, & ita ſtare permiſi in loco temperato per integrum annum, ſingulis duobus aut tribus diebus cuticulâ lapideâ, quam aqua in ſuperficie contrahebat, diffractâ, & ad fundum dejectâ, & materiâ rurſum tenui bacillo exagitatâ, ut novam pellem contraheret, additâ etiam intra hoc tempus, id eſt, circa medium anni, ſemel tantum nova aquâ communi deſtillata, quia prima jam deficere incipiebat.

30. Elapſo anno totam materiam ad evaporandum poſui, in qua evaporatione, antequàm tota aqua abiret, multas adhuc contraxit cuticulas lapideas, quas continuè ad fundum dejiciebam: poſtquam verò tota aqua abſcesſit, & materia ſicciſſima remanſit, calcem meam è vaſe extractam & exactè in unum collectam denuò ponderavi, & inveni octava ſui parte auctam: ponderabat enim lotonem $1\frac{1}{8}$.

31. Hinc igitur dubium reſolutum fuit: patuit enim, cuticulas illas, quas lixivium calcis in ſui ſuperficie producere ſolet, non eſſe partem calcis magis ſalinam, quæ in aqua eidem ſuperinfusâ ſolvatur, & poſteà in ejus ſuperficie iterùm coaguletur; ſed eſſe reverà novum alkali, quod poſteà in lapidem induratur, à vi calcis lapidifica fermentali ex aqua eidem affuſa productum, & in ejus ſuperficie in cruſtam lapideam coagulatum, id eſt, aquam, priùs in alkali, & poſteà in lapidem mutatam: certum enim eſt, calcem in pondere augeri non potuiſſe, ſi illæ cuticulæ non novum alkali, & lapis, ſed ipſius calcis pars tantummodò fuiſſent: ex aqua etiam per ſe nihil calci accedere poterat, quia per deſtillationem ab omni terreitate ſufficienter ſeparata erat. Producitur ergò à vi fermentali calcis occultum alkali in aqua, quod aciditatem ſpiritus nitri combibit, unde ambo ſimul in Salem abeunt, uti ſuperiùs in fine §. 18. & §. 27. dictum eſt.

32. Hîc autem curioſis denuò ſpeculandum relinquitur, cur alkali illud non in corpore, ſeu profunditate, ſuæ aquæ, ſeu lixivii, ſed in ejus ſuperficie duntaxat, ubi ab aëre tangitur, lapideſcat, & an non ideò rectè dici poſſit, aërem ad lapidificationem aquæ multum conferre?

33. Sed & ſequens experimentum

43.

notatu dignum eſt, ſi cum ſuperiori experimento 31. conferatur.

34. Accepi calcis vivæ in tenuem pulverem redactæ lotonem unum, impoſui vaſi fictili lati fundi, & ſuperfudi lotonem unum olei petræ albi, ignem ſubdidi, ut oleum totum exactè conflagraret; poſteà calcem frigefactam denuò ponderavi, viſurus, an ex oleo petræ in pondere aucta eſ-

ſet, quemadmodum in experimento 31. ex ſulphure communi aucta fuerat, ſed nullum penitùs augmentum inveni, undè curioſus iterùm ſpeculari poſſet, cur calx augeatur in pondere ex ſulphure communi, non autem ex oleo petræ? cùm tamen ipſum ſulphur totum ſit volatile, & æquè benè omni terreitate fixâ deſtitutum ac oleum petræ.

35. Sed quoniam in his experimentis frequens facta eſt mentio ſpiritus nitri, uti & ſulphuris communis, unum adhuc addam coronidis loco, quod oſtendet, ipſum ſpiritum nitri cum ſulphure communi vim elaſticam producere non minorem eâ, quam nitrum corporeum excitare ſolet.

44.

36. Accepi arſenicum rubeum, quod vulgò riſagallum vocant, & nihil aliud eſt, quàm arſenicum album cum ſulphure communi ſublimatum, & ab eodem rubro colore tinctum, artificio in officinis arſenici uſitato: hoc in tenuem pulverem comminutum retortæ vitreæ luto munitæ impoſui, & ſpiritum nitri optimum & puriſſimum ad eminentiam duorum digitorum affudi: poſui ad deſtillandum juxta artem, viſurus, an ipſum arſenicum ſpiritus nitri rubeos in ſe retinere & figere vellet, ita ut ſolum phlegma aquoſum exire permitteret, appoſito retortæ receptaculo ſat capaci, & adhibito ab initio igne lento, ut moris eſt. Procedente igitur deſtillatione, phlegma quidem egrediebatur aquoſum, prorſùs inſipidum, ſpiritibus acutis in arſenico remanentibus, verùm poſtquàm phlegma totum egreſſum fuit, aucto parumper igne, ut viderem, num ſpiritus rubei ſubſequi, aut potiùs in arſenico fixi remanere vellent, in ictu oculi tota materia in retortâ incenſa fuit, retortamque ipſam, & fornaculam, & omnia magno cum ſtrepitu in mille fruſta disjecit, non aliter quàm ſi verus pulvis pyrius in retortâ fuiſſet.

37. Disjectâ igitur ab ictu vitreæ bombardæ fornaculâ, jam ab ulterioribus experimentis pro hac vice ceſſare cogimur. Ideoque P. V. Reverendiſſima hæc pauca æquo animo ſuſcipere, meque quo cœpit amore proſequi dignetur, dum ego ejusdem me gratiis & favori obnixè commendans, maneo in perpetuum

Paternitatis Veſtræ Reverendiſſimæ

Pragæ è Laboratorio meo
19. Octobris 1671.

Servus humillimus & ſincerus
Philippus Talducci à Domo.

[*Experimenta hæc quàm gratioſiſſimè communicabantur à Perilluſtri DN. Auctore in Litteris 3. Aug. Ann. 1672. Pragâ ad Collect. Ephem. Uratislaviam ſcriptis.*]

Obſer

Obſervatio CCXLVIII.

D. DANIELIS LUDOVICI DE

AURO SPECIALIORI DE CAUSA FERE FRIABILI.

NObilis quidam in Ducatu hoc Præfectus, ſatis podagricus, cùm in paroxyſmorum vehementia ſpiritu quodam antipodagrico, præſertim Fuliginis rectificatiſſimo, nonnunquam, nec infeliciter, uteretur, impatientiâ tandem victus, non digito ampliùs aut plumâ, ſed tota volâ locum affectum haut infrequenter perfricabat. Quo fieri non poterat, quin annulus in digito proximus ſæpiùs hinc inficeretur, quamvis fulgore Auri, quod optimum erat, gentilitiisque in Gemma illæſis. Monui quidem cum Mimo: *Manu*, ſed longè alio ſenſu, *ferendum eſſe*, *non toto Sacco.* At ille conſuetudini ſuæ nihilominùs per vehementiores Paroxyſmos ſerviens, dum fortè poſt biennium literas obſignare vellet, inter apprimendum ſubitò transverſimque annulum rumpi ſentit, neſcio quo (inter conſternationem) facto Prognoſtico; cui vocatus ego, quin aſſentirer, (inveteratæ cachexiæ intuitu, &c.) parùm aberat. Tandem cum diducta aliquousque rimâ, diffractas extremitates paulò attentiùs intueri conarer, citra notabilem vim, totus in plures adhuc partes ſolvebatur; & hæ (premente vel paulò contentiùs ſuper ſciſſilis lapidis menſam atterente pollice) in minutiores ampliùs. Unde conſiderata expoſitaque (viro in Naturalibus haut parùm verſato) hujusmodi ſpirituum urinoſorum activitate, Mercurialisque contagii, (quod tamen nunc & olim abfuiſſe, certò vel intuenti conſtabat) etiam circa minùs amica Metallica exemplo, Prognoſticum non ſine riſu depoſuimus: aurifaber autem Nobili, duodecennium adhuc ſuperviventi, facili fragmentorum fuſione redintegratum annulum reddidit. Mirum de cætero, quod nativus fulgor in ea particularum minimarum penetratione ſeu quaſi quâdam carie perſtiterit. In Tinctura Solari, ex auro fulminante cum rectificato Mannæ Spiritu, forſitan haut perfunctoriè parata, circumcirca quaſi lamellam quandam ſatis ſplendidam lateribus vitri adhæſiſſe ſeu accreviſſe, plus vice ſimplici vidimus.

[*In Litteris ad Collect. Eph. 7. Aug. 1672. Gothâ Uratisl. miſſis.*]

Obſervatio CCXLIX.

D. DANIELIS LUDOVICI

DE

ARGENTO COLORE AUREO SATISQUE STABILI A RORIS MAGMATE TINCTO.

CUm ſuperioribus annis, facta per ſingulariorem manum copia, diverſis circa Rorem experimentis occuparer, & partem in dolio, per ſemeſtre aſſervatam, ac, uti vocant, putrefactam in vaporoſo balneo exhalans, conſiſtentiam operi debitam experiri vellem, arrepto forte fortuna cochleari argenteo, Magmatis particulam calentem è patellâ vitreâ hauſi, cumque liquidius adhuc videretur, effudi ſtatim: cochlear autem ipſum ſplendidiſſimum, nec poſt refrigerationem digito linteo-vè tergenti cedentem fulgorem, quousque immiſſum erat, oſtendit. Negotioſior ego, quo ſaturatior conſtantiorque haberetur, cochlear denuò, paulòque diutiùs craſſamento iſti immiſi; ſed pars illa, loco aureæ, purpuream (eleganter inſtar caudæ Pavonis variegatam) tincturam induit. Unde durationem hujus obſervaturus, totum domeſticorum uſui in menſâ reliqui; quæ ſanè ad annum usque, donec obliteraretur, extenſa eſt. Quid in hujuscemodi aëris ſtricturis quærant alii, notum eſt. Ad minimum longè ſpecioſior extitit Tinctura hæc, Glauberianâ aliorumque, è Solutionibus Sulphureis (Antimonialibus, Venerio-Vitriolatis, &c.) quæſitâ, cupreum ſolummodò quidpiam brevique evanidum oſtendens. Fortaſſe verò notabile eſt, quòd Salis Cubici (in magmate concreti) reſinationibus intentis, poſt quaslibet filtraturas Terræ multum, non ſine magnâ Salis diminutione, poſtliminiò ſemper prodeat: procul dubio uti Alcalia Tartarea, &c. poſt repetitas fuſiones, quavis vice Terræ haut parùm relinquere cernimus.

[*In iisdem Litteris.*]

Obſer-

Obſervatio CCL.

D. DANIELIS LUDOVICI DE

ATROPHIÆ PUERORUM SPECIE.

PErfrequens eſt regionibus hiſce malum, quo Pueri, lactentes & ablactati, lentâ atrophiâ tandem inſtar Sceleti, conſumptisſimi videntur; ſolo Abdomine (quaſi ob ſubtus hinc inde jacens mollicellumque parenchyma) tumente: Rachitidi aliquousque forſitan, (præterquam quod iſta artuum tenſio hactenus abſit, &c.) in tantum ſimilis: de cætero citra omnem Dracunculorum aliarumvè cauſarum concurſum: ſolo potiùs manifeſtarioque Lacteorum Ductuum ac Glandularum vitio. Siquidem vulgaris Tabis in Aſciten deſcendentis, Tympanitidis, ac conſimilium affectuum ratio atque cura, nonnullibi huc tracta, nondum ſufficit. Nec tamen etiam curatiori poſtmodùm circa Meſenterii Scirrhos & abſceſſus, (qui verò potiùs inveterati mali Producta ſunt) Methodo, præſcripta communiter remedia, laxantia, purgantia, aperientia ac roborantia ſive (vexatisſima illa) cordialia, externique litus, balnea, &c. expectationi pasſim ſatisfacere vel impedire deprehenſa ſunt, quo minus ſic affecti hectica demum, cùm ſuperveniente epilepſiâ, fluxu colliquativo, lienteriâ, aliisve Symptomatibus abripiantur. Obferebatur nobis ſuperioribus annis Baronis Auſtriaci filiola, quâ conſumptiorem per totam Praxin non vidimus; quot autem quibusvè remediis pasſim per aliquot menſes, at incaſſum uſa fuerit, ob numeroſitatem ac quæſitam hîc brevitatem referre piget. Rogatus, (illic, ubi mandare ſolent) re deſperatâ, factoque prognoſtico, neſcio quî demùm in Tincturam Martis aperit. Vitriolatam, & in Arcanum illud duplicatum incidi, fortasſis mali fontem propius, quàm uſualia alia, inter notam eorum energiam, aggreſſura. Dedimus proin primâ quidem ſeptimanâ continuis, ſequenti verò alternis ſaltem diebus, manè de Tincturâ guttas duas in ſingulos ætatis annos, hora quarta pomeridianâ ſimiliter pro ſingulis annis granum unum Arcani. Atque ſic paucis elapſis diebus habitior fieri cœpit, brevi poſt, (Naturâ ſemet ſpontè recolligente) integrè reſtituta; hodieque vegeta ſatis ac corpulenta. Quâ obſervatione ratiocinio ampliùs con-

firmatâ ducti, plurimos poſtmodùm eodem modo citra aliorum ferè remediorum acceſſum, feliciter hucusque percuravimus. Paratur autem Tinctura illa Martialis è Vitrioli Martis (cum Sp. Vitr. facti,) & Acidi Tartariana Unciis quatuor, in aquæ ſ. libris tribus debitâ intenſione coctis, ac ſenſim inter agitandum ad mellaginem exhalatis; quæ ſuperfuſis Spiritus vini com. libris tribus digerendo ſolvitur, pauco ſedimento (ſi cuncta ritè ſunt peracta) relicto; liquor autem ita ſaturatus, poſt nullam aut exiguam ſaltem abſtractionem ſeu exhalationem, uſui reponitur, Eſſentia pap. errat. ſi placet, ulteriùs tinctus. Ceu Differt. Pharmac. p. 528. etiam notavimus. Arcanum verò duplicatum aliunde notum eſt.

(*Ex iisdem Litteris.*)

Obſervatio CCLI.

D. DANIELIS LUDOVICI

DE

PERFECTA ANESTASIA PER TOTAM CORPORIS PERIPHERIAM.

JUvenis 18. annorum, macilentus, debiliorisque ventriculi, citra ſufficientem cauſam veſperi præviam, aut perceptam capitis perturbationem, poſt ſomnum manè aphonus in lecto reperitur: pertentantibus autem, num fortè membrum quoddam ſit reſolutum, tangentes ſe, pungentes, cutimvè vellicantes nullatenus ſentire ſignificat; & reipsâ deprehenditur: quo, pro more, Apoplectica quædam ſunt infuſa. Sed cum nihilominùs commodè incederet, ederet, biberet, ſomnum caperet, & reliqui ſenſus externi ac interni forent integri, ab aliis ex eorum numero habebatur, qui morbum ſimulare ſolent. Poſt biduum fortè ſuperveniens ego, rei novitate motus, ſurgere hominem jubeo, averſumque nec tale quidpiam expectantem, in capite, nuchâ, ſcapulis, tergo, hinc inde pungo, aciculâ ſæpè in locis carnoſioribus ad dimidium, ſed ſine animadverſione doloreque quodam, adactâ. Poſtmodùm adverſum in ventre, pectore, brachiis, ſimiliter configo: iſte ridebat, ſeu ſingularitate casûs, ſeu quaſi benè ſecum ageretur. Cæterùm cùm primùm videretur loquelæ reſtitutio, Ranulas aperiri juſſi, & ecce, ſub mediocri ſangvinis proflu-

vio,

vio, non ſolùm loquela integrè, verùm etiam (quod nervorum ortum, cutis naturam, tactusque rationem expendentibus ulteriori conſideratione haut indignum) eâdem operâ ſenſus undiquaque in tantum rediit, ut levis ſaltem ſtuporis qualiacunque veſtigia ſupereſſent, quæ exhibitâ veſperi Cinnabari nat. ad ſcrupulum ſemis, manè verò Mixturâ ſimplici pro Sudorifero, brevi ſic evanuerunt, etiam nullo incommodo è puncturis percepto: ipſo adhuc ſuperſtite vegetoque.

(In iisdem allegatis Litteris.)

Obſervatio CCLII.

D. DANIELIS LUDOVICI

DE

DOLORE SUPERCILIARI ACERBISSIMO PERIODICO AD ANN. I. OBS. LI.

SÆpiùs oblatus eſt mihi ejusmodi dolor, ſupra alterutrius ſupercilii convexitatem (ubi communiter Nervi tertii paris ramulus præter propter diſpergi oſtenditur) intenſiſſimus, ut plurimùm à ſeptimâ matutinâ ad duodecimam, vel à nonâ ad ſecundam pomeridianam, interdum cum aliquali phlegmonodi & molliculo tumore, (ceu circa Arthriticorum articulos obſervamus,) extenſus. Et ſanè omnes ita afflicti, aut fuére, aut brevi pòſt facti ſunt Arthritici. Veruntamen nec Spiritus volatiles urinoſi, (ex Ammoniaco, Calce viva, Fuligine, Tartaro, &c.) Eſſentia Camphoræ (ſimilibus, aut Spiritibus nervinis) diluta, &c. nec ab altera parte Emplaſtrum de ranis cum Mercurio, Lamellæ plumbeæ, Amalgama Mercurii cum plumbo, Albumen cum alumine, &c. nec frontalis venæ ſectio huc quicquam contulére. Senex quidam Medicus, doloris acerbitate victus, tandem non ſolùm Arteriotomiam in vicino ramulo bis, & (quod forſan notabile) primâ quidem vice, ſangvine pacatiſſimè, ſecundâ verò (ob quandam quaſi mucilaginoſitatem) ægerrimè exeunte; verùm etiam ſectionem ſupra ipſum locum affectum, (ſecundum requiſitum fibrarum ductum) haut ſuperficialiter inſtituit; at incaſſum, redieréque ſæpiùs dolores, donec ſenio confectus vitæ pauſam faceret. His proin dimiſſis præſens ſemper circa eos, qui prædictis illiciis Naturam (æquè ac Arthritici noſtri primitùs ſolent) non ſeduxerant, juva-

juvamentum percepi è veſicatorio retro aurem; ita tamen ut materia per dies aliquot in fluore ſervaretur, applicato (nî fallimur) Fioravantæ Emplaſtro reſolutivo ad tophos [è Cantharidum particulâ, &c.] vel quod facilius ejus loco confit, ex Emplaſt. de Spermate Ranarum, cum parte quartâ vel quintâ Empl. veſicatorii ſimplicisſimi, quale Diſſ. Pharmac. 1. deſcripſimus, permixto.

(*In ante laudatis Litteris.*)

Obſervatio CCLIII.

D. DANIELIS LUDOVICI

DE

VOMITU HYPOCHONDRIACORUM SEBACEO.

NOvimus viros haud paucos, eruditos, hypochondriacos ex profeſſo, præcipuè Stomachi flaccidisſimi, & ſimul aut poſtmodùm Arthriticos, vel quaſi: qui poſt aliquot dierum nauſeam, aut conſimilem ventriculi indiſpoſitionem, periodicè, cum liquoris inſipidi ac mucilaginoſi, interdum etiam acerbi vel amaricantis modico, pingvedinem haud exiguam, ſuper pavimento inſtar ſebi, latè ſatis, nec raro dimidii calami ſcriptorii craſſitie (ferè uti ſuper bubulæ vel ovillæ jura ſolet] concreſcentem, ignem promptè concipientem, & ad eum liqueſcentem, levamento quidem haud exiguo, evomuerunt. Inquiſitu verò dignum eſt, unde hæc colluvies? Pingvibus enim in omni Cibariorum genere admodùm abſtinuère omnes, ut error externus allegari nequeat ſimpliciter; nî indies quidpiam, in Stomacho aliàs langvidisſimo minus ſubactum remanſiſſe; vel ſpecioſiùs fortaſſe diverſarum Circumſtantiarum intuitu credatur, intimiorem connatamque ſingulis ferè eduliis oleoſitatem ſive pingviores particulas, quæ (ſeu ſolitariæ ſeu terreſtreitati nonnulli copulatæ) chylo potiſſimam albedinis partem (vel Emulſionum, Aquarum per graviorum Oleorum acceſſum lacteſcentium, Juſculorum per pingvia turbidiorum & albeſcentium, &c. exemplo) conciliare videntur à ſtomachali liquamine (ob exotericum hypochondriacorum acorem aliudve penitioris mixturæ obſtaculum, (denuò Lactis & Emulſionum exemplo) ſeparata, & ſic tandem ob copioſiorem collectionem rejecta fuiſſe. Sed hæc tantùm circa caſum rariorem ſuſpicio-

nes

nes ſunt. De cætero Tartareum coagulum, quod quidam adduxére, hîc longè, vel Oculorum teſtimonio, abfuit. Singularis autem Viri ita per vices afflicti, erat exitus; ad affectuum vaſorum Lymphaticorum & Excretoriorum pertractationem (utinam diligentiori manu, tot adſignatas compluribus morbis rationes ferè ridiculas, aliquando præcedentem) pertinens. Arthritide ſenioque ſenſim conſumpto, non ut in Ardentibus, Malignis, Phthiſicis, &c. ſed ſpecialiori planè exceſſivoque modo, copia ac magmate, citra ſufficientes hactenus cauſas, lingva adeò, poſt quasvis etiam (non ſingulis tantùm horis, ſed horarum ſæpè quadrantibus) inſtitutas mundificationes, attemperationes, &c. obducebatur per aliquot ante obitum ſeptimanas materiâ quaſi Chyliformi; plorantibus ita identidem recentiorum ibi protuberantiis ac circumcirca ſitis ductibus; ut præter extremas hinc moleſtias, vires ipſæ immediatè hinc conſumi, (æquè ac nonnunquam in Mictione quorundam chyloſa, fluore albo, &c. contingit) manifeſtò cernerentur. Sed hæc in veritatis puteo haut parùm adhuc latent; ex parte forſitan tantiſper ad ruptas aut dilatatas noviſſimorum vaſorum valvulas, materiæ contentæ aberrationes, &c. reducenda. Cùm ante annos aliquot Cynanche exquiſitiſſimâ laboraremus, per quatriduum nil niſi ſolum aërem intromittentibus, poſt tot tantasq; faucium elutriationes, rupto tumore, materia quanta quanta, nil niſi ultimo aſſumptum cibum ſapuit. Idem ſimiliter animadverterunt alii: ac in nobilioribus excretionibus forſitan percipietur.

(In iisdem allegatis Litteris.)

Obſervatio CCLIV.

D. DANIELIS LUDOVICI

DE

LUMBRICO TERETE LONGISSIMO.

TErtianâ ſuperioribus annis perfrequenti corripiebatur quoque Reſtio, Juvenis, poſt ſumptam placentæ à furno adhuc calentis partem. Remedium tolerato ſecundo paroxyſmo petenti, dedi primò Tartari emetici noſtri ſimpliciſſimi, (Diſſ. I. Pharmac. deſcripti) grana duo: inter vomitus excrevit ſimul per inferiora Lumbricum teretem, tres ulnas noſtrates longum, ſemivivum: Febrisque, bis poſtmodùm

exhibitis conchis ſimpl. pulveratis, & Cinnabari nativâ aliquantum ſociatis, integrè diſparuit.

Obſervatio CCLV.

D. DANIELIS LUDOVICI

DE

DISLOCATIONE OSSIUM PUBIS IN PARTU.

VIvit adhuc honeſta fœmina, cui primiparæ, ſub difficiliori fœtus exitu, oſſium pubis commiſſuræ (ætate ſatis tùm maturâ) non ſolùm divulſæ ſunt, verùm etiam, uti infelicioribus nonnunquam in fracturis accidit, utrinque ſeorſim occalluerunt, invicem ſeparatæ, ut in ſcalarum aſcenſu ac deſcenſu, conſvetâ (ſanis validisque) pedum alternatione uti nequeat, ſed alterum ſemper (poſito priùs altero pro fundamento) quaſi poſt ſe trahat; digito eandem Alternationem circa dictas oſſium extremitates eodem tempore apertè ſentiente. Aliquoties poſtmodùm, at æquè difficulter peperit, anguſtiâ fortè colli nimiâ. (*In prædictis Litteris.*)

Obſervatio CCLVI.

D. DANIELIS LUDOVICI

DE

HYDROPE PUDENDORUM IN GRAVIDIS.

SI ita vocare licet Tumorem, paucis ante partum diebus nonnullas apprehendentem, tantâ plerumque increſcentiâ, ut labiorum, nympharum, ac caruncularum loco, quatuor vel ſex veſicæ bubulæ aut vitulinæ ſero refertiſſimæ, quaſi connatæ videantur, nullo de cætero ſexûs aut qualiſcunque exituræ veſtigio, niſi quod interdum albuginei quid ibi plorent. Franconica quædam mulier, quam primam ita vidimus, divaricatis cruribus per triduum cernua miſerrimè jacuerat, prognoſticoque reliquisſemus, nî commodè Nymphotomia nonnullarum gentium incidiſſet. Facta proin à præciſione ad compunctionem ſequelâ, jocabundus at ſatis cordatus Chirurgus tumorem inferiori loco lancetta utrinque aperuit, ac brevi pelvis ſero parumper rubente repleta eſt, reliquo per lentum ſtillicidium ſimiliter integrè diſparente, ut poſt quatriduum (intus intereà confortante temperato, extus defenſivo Saturnino litu uſa) vegetum pareret

rerer

reret ſine incommodo fœtum, adhuc, nî fallimur, ſuperſtes. Secundæ, in Haſſiæ confiniis, per dies aliquot ægerrimè ſtanti, dum abitum in area ad transmittendum Chirurgum pararem, Vir (uxori forſan nimis cavens, aut zelotypus] ipſemet intereà tumorem ferramento (quo venas equis ſecant) aperuit, faber ferrarius; nec infeliciter, niſi quod nato poſt dies aliquot puſioni haut exigua inteſtinorum pars, (an ex impresſione matris? ceu ſimilia exempla novimus) per umbilicum, factâ ibi ampliatione quâdam, propenderent. Rogatu parentum, ſed cum prognoſtico, repoſita ſunt omnia quàm placidiſſimè: at puer elapſis nonnullis diebus epilepſia, uti referebant, ſuperveniente obiit: matre intereà benè valente, ut ut pariter ſerum confertim proruerit. Atque ſic in hoc quoque diſtrictu uni alterive eâdem ratione ſubventum eſt: niſi quod (forſan ante triennium) quædam Ferrum (hìc commendatum) reformidans, ruptionem per emollientia & epiſpaſtica, fermento inſtar Cataplaſmatis mixta, expectare maluerit; ſucceſſu eodem, diuturniori ſaltem moleſtiâ dolorique copulatum.
(*In prædictis Litteris.*)

Obſervatio CCLVII.
D. DANIELIS LVDOVICI
DE
INTESTINI RECTI PERFECTA ET PROFUNDA COALESCENTIA, AD ANNI I. OBS. XI.

PEllionis filiolus altero demùm poſt partum die, imperforato ano deprehenditur: inſtitutâ proin inſpectione & collecta hinc intima coaleſcentiâ, pro deplorato habitus eſt. Cùm autem parentes quidvis experiri vellent priùs, quàm innocens puſio propriis excrementis quaſi ſuffocaretur; cordatus quidam Chirurgus interveniens, facto tamen denuò prognoſtico, lancetta aperturam aggreſſus eſt, loco rimulæ non tàm oculis, quàm conjectura qualicunque concepto, puello interim, quaſi benè ſecum ageretur, quietisſimo, imò conatum ferè quendam egerendi adverſus Chirurgi manum oſtendente. Poſtquam ad articuli penè longitudinem lentè ſurſùm pergendo pervenerat, nil verò exiret, deſtitimus, donec elapſis aliquot horis, rogantibus denuò parentibus, inſertaque iteratò lancetta (exiguâ ſemper cruentatione) ſenſim ac ſenſim ad

 finem

finem coalitûs, qui longitudine ſuâ duos Auricularis digiti articulos (in mediocri viro) facilè æquavit, perveniretur, & excrementa nuper natis conſveta, cuſpidi occurrerent, ſatis liquida. Unde inſerta turunda prælonga meatus ampliùs dilatatus, indeque circumcirca uſualibus medicamentis cicatriſatus eſt: infante benè ingerente, benè egerente vegetoque. Demùm anniculus, nî fallor, (affectu maligno tùm, an epileptico? mihi nunc incertum,) diem ſuum inſperatò obiiſſe dicitur.

(*In hactenus laudatis Litteris.*)

Obſervatio CCLVIII.
D. SIMONIS SCHVLTZII
DE
VERME VOMITU EJECTO.

ANno præſente milleſimo, ſexcenteſimo, ſeptuageſimo ſecundò, die nonâ Februarii, conqueſta eſt puella duodecim annos nata, Chriſtina Maccovia, doctiſſimi Viri Jacobi Maccovii, Judic. Thorunenſ. Notarii Ord. filiola, indolis & formæ egregiæ, de exquiſitiſſimo ſtomachi dolore à Medicis Cardialgia dicto, quam conſtipatio alvina, ipſi ferè connata comitabatur, cui ego horâ matutina, poſt Enema emolliens, ſequentem bolum ordinavi. ℞. *Conſerv. flor. betonic.* ʒiß. *Theriac. Andromach. Requiei Nicol. ana. gr. xv. cum ſ. q. ſacchar. canar. alb. F. l. a.* bolus. Sed doloribus cum lipothymiâ ferè usque ad veſperam perſeverantibus, præſcripſi hauſtum ſequentis Syrupi cum duobus Cochlearibus cereviſiæ calidæ: ℞. *Syrup. de papav. ſimpl.* ℥j. *laud. opiat. optimè diſſolut. gr. j. M.* Poſt cujus uſum noctem habuit quietiorem, & à dolore liberam. Cùm ipſam die 10. Febr. manè inviſerem, dolores jam non tàm atroces ſentiebat: quare ut ſequentem bolum laxativum aſſumeret, eidem ſvaſi: ℞. *Elect. laxativ. extract. fol. Senn. noſtr.* ʒß. *adde reſin. Jalap. Scammon. ana gr. ij. Cremor. Tart. gr. xvj.* cum Sach. Canar. alb. dato. Ab aſſumto hoc Medicamento, vix elapſo duarum horarum ſpacio, cardialgia graviſſima poſtliminio revertebatur, quam ſequebatur nauſea & vomitus cum interceptione vocis, ſed mox verme vomitu rejecto, Symptomata omnia ceſſarunt: Fuit iſte Spithamam longus, craſſitie minoris digiti, colore albus, capite rubicundus, in ipsâque egeſtione mortuus eſt. Quid igitur vetat ſtatuere, vermem hunc in ventriculo genitum, & poſteà per vomitum rejectum fuiſſe?

ſe? Nam quamvis Hieronymus *Gabucinus* & Hippolitus *Brillus* peculiaribus tract. vermes in ventriculo minimè generari poſſe ſtatuant: contrarium tamen docent *Marcellus Donatus lib. 4. de Hiſtor. Medic. Mirab. cap. 26.* & Dan. *Sennertus Medic. Pract. lib. 3. part. 1. ſect. 1. cap. 15.* ibidemque *ſect. 2. cap. 15.* idq; tàm veterùm, quàm recentiorum Scriptorum experientiâ comprobant: ad quos Lectorem benevolum remitto. Sufficiat hìc produxiſſe duos oculatos & veriſſimos teſtes, primum Antonium *Benivenium*, qui libro de abditis nonnullis & mirandis morborum & ſanationum cauſis cap. 2. ſcribit: Fabro cuidam lignario, annum quadrageſimum agenti, poſt propinatum ab ipſo Medicamentum vomitivum, expulſum fuiſſe cum pituitâ craſsâ vermem longitudinis digitorum quatuor ſatis pleniorem, capite rubro, lævi rotundoque, quod piſi magnitudinem non excederet, cætero corpore lanugine quâdam contecto, caudâ furcatâ ad ſimilitudinem novæ Lunæ: pedibus quatuor nixo, duobus in dexteriorem, totidem in ſiniſteriorem partem coaptatis: cujus veritatem *Rembertus Dodonæus* in annotatione confirmat. Alterum inter recentiores celeberrimum *Thomam Bartholinum*, *qui Centur. 1. Hiſt. Anat. rarior. hiſtor. 47.* vomitum vermis in muliere Helſingoranâ circa lacticinia præparanda occupatæ obſervavit. Et *Centur. 3. Hiſtor. anat. rarior. hiſtor. 14.* in gravidâ quâdam muliere Fridericiburgi circa finem geſtationis cum vomitu vermem ſatis longum prodiiſſe, poſt cujus ejectionem tormina, nauſea & vomitus, quæ anteà miſeram moleſtarunt, conquievére, idem teſtatur loco citato.

(*In Litteris d. 12. Aug. 1672. Thorunio Vratislaviam miſſis.*)

vid. Addenda in Anno 4. 85. p. 303.

Obſervatio CCLIX.

D. SIMONIS SCHULTZII DE *MIRA HUMORUM ET MORBORUM METASTASI IN TOTALEM COECITATEM DESINENTE.*

SIcuti omnia argutè & ſummo cum judicio divinus noſter Senex *Hippocrates* Cous in operibus ſuis congeſſit; ita & ea, quæ *Epidem. ſive Morb. vulgar. Lib.* 1 *ſect. 3.* multifariam expertus eſt, prudenter conſignavit ſequentibus verbis in Codice *Foëſii ſect. 7. p. 33.* ὅσαι ἐξ οἴων

εἰς εἶα. quæ, ex quibus, in quos, ubi ſe ulteriùs ita explicat. Videndæ ſunt, quæcunque fiunt morborum viciſſitudines, & ex quibus in quos ſuccedant, & quinam abſceſſus perniciem, aut ſolutionem portendant. Super quæ verba vide ibidem pulchrè commentantem *Foëſium* de morborum ſcilicet ſucceſſionibus ex humorum μεταςάσει & Tranſpoſitu. Undè *Stephanus Rodericus Caſtrenſis* Luſitanus Medicus ac Philoſophus præſtantisſimus occaſionem ſumpſit conſcribendi opuſculum, quæ ex quibus dictum ad cujus libri primi capita præſertim 1. 2. 3. 4. & ſecundi capita 6. priora Lectorem Benevolum remittimus, rogantes, ne gravetur eadem, quæ loco citato Autor pulchrè connotavit, perlegere: plurimum enim facient ad præſentis caſus elucidationem. Nos quid hoc in paſſu in Praxi obſervavimus ſequenti Hiſtoria medica candidè impertiemus. Honeſta & pia matrona E. B. ſpectabilis & integerrimi J. S. Scabini veteris Civitatis conjux, Magnifici & Conſultiſſimi quondam Præconſulis & Scholarchæ Gymnaſii noſtri meritiſſimi D. B. relicta filia annos tum 36. nata, cùm Anno 1666. in Autumno menſtrui fluxus obſtructionem pateretur: eâ de cauſa ab Excellentiſſimo p. m. Dn. D. *Meisnero*, Anteceſſore noſtro colendiſſimo, conſilium petiit, qui eidem die 28. Octobris & ſequentibus temporibus iſta medicamenta ſequentia præſcripſit: ℞. Elixir Propr. Parac. ℈jß. Spir. Sal. ℈j. Tinct. Tart. ℈ß. Aqua Cinam. cord. ℥j. M. D. S. Eröffnendes Wäſſerlein davon 13. Tropfen auf einmahl zugebrauchen. Quod medicamentum 4. vicibus reiteratum eſt. Die 5. Novembr. ℞. Pulv. Rad. Jalap. ℈j. Reſin. Scammon. gr. iv. Cinam. Pulv. gr. ij. Crem. Tartar. gr. iv. M. F. l. a. Pulvis. S. Purgirpülverlein auf einmahl. Die 9. Novembr. ℞. Herb. capill. vener. mj. Die 11. Novembr. ℞. Trochiſc. d. myrrha ℈ij. d. Abſinth. ℈j. cum Elixire Propr. Paracels. F. l. a. Pilulæ n. 30. conſperg. Pulv. Cinamomi. S. Eröffnungs-Pillen/ davon Num. 5. auf einmahl zugebrauchen. Hiſce cùm uſa eſſet & obſtructiones perſeveraſſent, præfatus Excellentisſimus Medicus eandem ob morbos proprios & ſenii incommoda ipſemet inviſere non poſſet, incidit in manus famoſæ cujusdam vetulæ obſtetricis, quæ putans Matronam prædictam eſſe impregnatam, eidem pulverem magis obſtruentem, &, ut illa appellavit, fœtum corroborantem in ſatis magnâ quantitate ordinavit. Sed cùm Matrona iſta ſpe fruſtraretur, obſtructiones autem majores indies ſentiret, intereàque Experientiſſimus Dn. D. *Meisnerus* An. 1667. circa Feſtum S. Michaëlis è vivis ſublatus eſſet, ab omnium medicamentorum uſu usque ad menſem Julii An. 1668. abſtinuit. Donec An. 1668. menſe Julio Excellentiſſimus Dn. *VVenceslaus Duroſch* Philoſ. & Med. Doctor,

ipſius

ipſius cognatus in conſilium vocatus eſſet; qui etiam die 8. Julii ſequentia remedia ex ipſius Autographo fideliter deſcripta, methodicè & optimè ordinavit: ℞. Fol. Neper. Puleg. Capill. vener. Meliſſ. ana mj. Flor. cordial. ana pjß. F. Decoctio ſ. a. ad remanentiam ℔j. ℞. Prædicti decocti ℥iv. Syrup. capill. vener. ℥j. Artemis. Cortic. citr. ana ℥ß. M. F. Potio. Cùmque totum Decoctum abſumſiſſet hoc pulvere eandem purgavit. ℞. Pulv. Rad. Jalap. ℈j. Scammon. Sulphurati gr. viij. Trochiſcor. alhandal. gr. ij. Sal. Artemis. gr. iv. Ol. Cinamom. deſtill. gtt. ij. M. F. Pulvis S. Purgirpülverlein auf einmahl. Ulteriùs. ℞. Vini Hiſpanic. ℔ij. Chalyb. præpar. ℥ß. Caſſ. lign. ver. Galang. minor. Caryophyll. ana ℈ij. Rad. Scorzoner. Cremor. Tart. ana ʒij. Conciſa groſſo modo digerantur in B. M. per diem, poſt colentur, per Manicam Hippocratis, & clarificentur pro Clareto. ℞. Herb. Mercurial. Melilot. Summitatum Aneth. ana mj. Cortic. aurant. ℥j. Sem. Aniſ. Carvi, cumin. ana ʒj. Fiat Decoctio in ſ. q. aquæ communis. Colaturæ ℔j. adde Elect. de Bacc. Lauri ℥ß. Ol. Chamæmel. Rut. ana ʒvj. Extract. Caſtor. ℈ß. M. & F. l. a. Clyſma. ℞. Conſerv. Roſar. ℥j. Zedoar. ʒj. Coq. in Diplom. in aquâ Chamæmel. ℥iv. Colaturæ ℥ijß. adde Syrup. de Papav. ſ. ℥j. Chamæmel. ʒiij. Elæoſacchari citri, fœnicul. ana ℈ß. M. F. l. a. Potio. ℞. Cryſt. Tart. alb. ʒß. Diagryd. gr. iv. Ol. fœnicul. deſtill. g. ij. M. F. Pulvis. Cùm verò nec ab iſtorum uſu proficeret, Ego d. 6. Auguſti rogatus præfatoque Excellentiſſimo Medico adjunctus ſum; ubi tum probè examinatis omnibus ſignis ad obſtructiones pedetentim tollendas & humorem peccantem per Epicraſin educendam (præſertim cum ventris & pedum intumeſcentia jam præſto eſſet, ægraque de Torminibus infimi ventris magnis admodùm conquereretur) ex communi conſilio iſta præſcripta ſunt. ℞. Fol. Senn. s. s. el. ʒvj. Rhei elect. ʒiij. mechoacan. ℥j. Jalap. ʒvj. Cinam. Elect. ʒij. Zedoar. ʒj. Flor. cord. ana p. j. Inciſa craſſiuſculè D. ad Chartam S. Laxirende Specereyen zum Pündelchen in Frantziſchen Wein zu weichen. A cujus infuſionis uſu, cum ſe meliùs habere ægra referret, reiterata eſt, ſubſequentibus tàm corroborationis, quàm melioris vaſorum reſerationis gratia iſtis: ℞. Spec. Diarrhod. Abb. ʒij. Ebor. præpar. ʒj. Sacchar. Canar. alb. in ſ. q. aquæ Cinam. cord. diſſolut. ℥iijß. F. l. a. Rotulæ. D. S. Magen-Küchlein 11. oder 13. auf einmahl zugebrauchen. ℞. Trochiſc. d. Rhabarb. Abſinth. Cappar. ana ℈j. Sal. Abſinth. Fumar. ana gr. vj. cum ſ. q. Tinct. Tart. F. l. a. Pilulæ Num. xxx. Involv. pulv. Cinamomi. S. Pillen auf 2. mahl. Deinde recip. Troch. de Abſinth. Cappar. ana ℈j. Sal. Cardui bened. Antihypochondriaci ana gr. vj. Maſſ. pilul. d. ammoniac;

moniac. ℈ß. cum ſ. q. Tinct. Tart. F. l. a. Pilul. inſtar Piſi majoris. S. Eröffnende Pillen/davon 5. auf einmahl zugebrauchen. Inter iſtorum uſurpationem ægra aliquoties de vertigine & viſus debilitate, non continuâ, ſed per intervalla rariora accedente conqueſta eſt: obſtructione menſtrui fluxus nihilominùs perſeverante, ſed tumore abdominis & pedum planè evaneſcente. Quia itaque cerebrum & animales ſpiritus in conſenſum trahi animadvertimus, malis minitantibus tempeſtivè obviando, talia die 2. Septembr. ordinavimus, primùm externa.

℞. Flor. Anth. Salv. Lavendul. Primul. ver. Fol. Betonic. Meliſſ. ana P. j. Lign. Aloës. Santali citrini, Cubeb. Caſſ. Lign. Sem. nigell. præpar. coriandr. præpar. Cardamom. ana ʒß. Succin. alb. Benzoin. ſtorac. Calamith. Maſtich. Elect. Olibani ana ℈j. Inciſa groſſo modo S. Kräuterey zur Hauptmütze. Dein interna. ℞. Conſerv. Flor. Anth. Lavend. Salv. tunic. Borag. ana ʒij. aq. Ceraſor. nigror. Flor. Til. Pæon. Lil. Convall. ſine vino, tunic ana ℥iß. ebulliant in Diplomate. Colaturæ fortiter expreſſæ adde Pulv. Marchion. ℈jß. ſpecier. Dianth. ℈j. Magiſter. cran. human. ℈ß. Syrup. antiepileptic. D. Meiſn. ℥jß. aq. epileptic. Langii ʒiij. M. S. Stärckung Löffel weiſe zugebrauchen. Tandem Oleum ad Nucham. ℞. Olei majoran. vulpin. caſtor. ana ʒij. deſtill. Lil. convall. anth. ſuccin. ana gtt. iij. M. S. Oel das Genicke und Rückgrad warm zu ſchmiren. Et aquam corroborantem externam. ℞. aq. Carbuncul. Meliſſ. ſine vino ana ℥ij. M. S. Hertz- und Puls-Waſſer. Quibus tamen omnibus, quos metuebamus, motus convulſivos avertere non poteramus, qui ægram die 4. Sept. adorti ſunt, & poſtmodùm in Epilepſiam graviſſimam degenerarunt, ad hujus itaque depulſionem & Spirituum Animalium corroborationem, ſequentia ordine præſcripta ſunt die 4. Septembr. ℞. Cinnab. nativ. præp. gr. vj. D. ſtatim. ℞. ſpecier. decoct. emoll. carminat. ana mij. Herb. Rut. aneth. ana mj. Bacc. laurin. Num. iv. F. l. a. Decoctio. Colaturæ ℥ix. adde Elect. diaphœnic. ℥iß. mell. anthos ʒvj. Extr. caſtor. gr. vj. Ol. rutac. Chamæm. ana ʒß. Sal. gemm. ℈j. M. F. Enema. ℞. aq. Epilept. Langii, Hirundin. ana ℥iij. Pulv. Marchion. ʒj. Pulv. Epileptic. Dorncrel. ℈ij. Syrup. Antiepilept. D. Meiſneri ℥ij. ol. deſtill. citr. ſuccin. ana g. ij. S. Sonderliches Stärckwaſſer wider die Schwere Noth. ℞. Balſam. apoplect. ʒj. Rutac. ℈j. Ol. deſtill. citr. ℈ß. M. D. S. Stärckbalſam. Die 5. Sept. ℞. Hier. picr. Galen. ʒj. Troch. alhand. ℈j. Sal. gemm. ℈ij. cum ſ. q. mellis F. l. a. ſuppoſitorium. ℞. Ol. nuciſt. g. v. Zibeth. Alexandr. gr. ij. Ol. meliſſ. parum. M. pro Umbilico. Die 6. Sep-

tembr.

rembr. ℞. Cran. human. præpar. Cinab. nativ. præpar. ana gr. iv. Ungul. Alc. philoſ. præp. ℈ß. Viſc. querc. gr. 6. M. F. Pulvis. S. Pülverlein auf einmahl. Die 10. Sept. ℞. Spec. Diarrhod. Abb. ʒiß. Pulv. Marchion. ʒj. Specier. Diamoſch. dulc. ʒß. Cran. human. præp. ungul. alcis præp. ana gr. xv. Sacchar. canar. alb. in ſ.q. aq. flor. Til. diſſolut. ℥iv. F. l. a. Rotulæ. S. Stärckküchlein 11. oder 13. auf einmahl zugebrauchen. Poſt quorum omnium uſum paroxyſmus Epilepticus ad aliquot dies intermiſit, ſed oculorum convulſio & ſtrabismus ſubſequebatur. Levisſima autem cauſa ſcil. terror die 18. Sept. Paroxyſmum Epilepticum novum excitavit; qua die ordinavimus iſtam potionem. ℞. aq. Flor. Til. Pœon. Ceraſor. nigror. ana ℥ß. Epilept. Lang. ʒij. M. S. Pulv. antiepilept. Dorncrell. ℈ß. Mag. Cran. human. gr. vi. S. Stärckpülverlein auf einmahl. ℞. aq. flor. Til. Ceras. nigr. ana ℥j. Epilept. Lang. ʒ j. Pulv. Marchion. ℈ij. M. F. Potio. S. Tränckklein auf einmahl. Die 20. ℞. Ol. nuc. moſch. expreſs. gr. v. Zibeth. Alexandr. gr. iij. Ol. Meliſs. g. iv. M. pro Umbilici inunctione. ℞. Specier. Diarrhod. Abb. Dianth. ana ℈j. cran. human. præp. ungul. Alc. præp. ana ℈j. Fœcul. Aron. Pœon. ana ℈ß. Sacchar. canar. alb. in ſ.q. aq. Flor. Til. diſſolut. ℥iijß. F. l. a. Rotulæ. S. Stärckküchlein 9. oder 11. auf einmahl zugebrauchen. Die 23. ℞. Cort. rad. cappar. Tamariſc. rad. Cichor. Petroſel. eryng. fœnic. ana ℥ij. Cort. aurantior. citr. cinam. El. ana ʒiij. Fol. Melisſ. capill. vener. ana p. j. Conciſa craſsè D. S. Kräuterey in einem halben Stof Wein zukochen. ℞. Crem. Tart. ℈iv. Pulver. antiepil. Dorncrell. ℈ij. Ocul. Cancr. præp. Sal. Tamariſc. ana ℈j. M. F. Pulvis. Dividatur in ſex partes æquales. D. quælibet ſeorſim. S. Stärckpülverlein auf einmahl mit dem vorhergehenden Getranck zugebrauchen. Die 26. ℞. Ther. Androm. mithridat. Damocrat. ana ʒj. Extr. Caſtor. ℈ß. Syrup. d. ſtœchad. ſimpl. ʒj. M. S. Schmirung zur Zungen. Die 2. Octobr. ℞. Pulv. Epilept. Dorncrell. ʒj. Mag. cran. human. Ungul. Alc. ſucc. alb. præp. Cinnab. nativ. præp. ana ℈ß. M. F. Pulvis. Dividatur in 3. partes æquales. D. quælibet ſeorſim S. Pülverlein mit dem folgenden Julep zugebrauchen. ℞. aq. ceraſ. nigr. flor. Til. Pœon. Lil. convall. ſine vino ana ℥j. Syrup. Antiepilept. D. Meiſn. ℥j. aq. epilept. Langii. ℈jß. M. D. S. Julep zu dē Pulver auf etliche mahl. Die 3. Octob. ℞. Decoct. hord. cū pauxillo Cinam. recent. parat. ℥x. Syr. rub. Idæi d. Endiv. ſimpl. ana ℥j. aq. cinam. cord. ℥ß. M. S. Julep vor den Durſt. ℞. Balſ. apoplect. ℈ij. Rut. ℈j. Ol. deſtill. Succin. Lil. convall. anthos ana gr. iij. M. S Krafftbalſam. Die 10. Octobr. ℞. Pulv. Epilept. Dorncrell. ʒij. Spec. Dianth. diarrhod. Abb. ana ℈iv. Mag. Cran. human. Ungul. Alc. ana ℈ß.

Pulv. rad. Pœon. Valerian. Sylv. ſuccin. alb. præp. ana ℈j. Sacchar. canar. alb. in ſ.q. aq. florum Tiliæ diſſolut. ℥vj. F.l.a. Rotulæ D.S. Stärckküchlein II. auf einmahl zunehmen. Die 14. Octobr. ℞. Cinnab. nativ. præp. gr. vj. Mag. Cran. human. Ung. Alc. ana gr. vij. M.F. Pulvis. S. Stärckpülverlein auf einmahl. ℞. Aq. fl. Til. Ceraſ. nigr. ana ℥j. Epilept. Lang. Syrup. antiepilept. D. Meiſn. ana ʒij. M. D. S. Wäſſerlein zu dem Pülverlein. Die 16. Octob. ℞. Conſerv. flor. anthos, tunic. Pœon. ana ʒj. aq. flor. til. Ceraſ. nigr. Pœon. ana ℥j. Ebulliant in Diplomate clauſo. Colaturæ fortiter expreſſæ adde Syrup. antiepilept. D. Meiſn. ℥ß. Pulv. Epilept. Dorncrell. ℈j. Mag. Cran. hum. Succin. alb. præp. ana gr. v. M. F. Hauſtus S. Stärckträncklein auf einmahl. Die 20. Octobr. ℞. Conſ. flor. anthos. Pœon. flor. tunic. ſalv. betonic. ana ʒj. aq. flor. Til. Ceraſ. nigr. Pœon. ana ʒj. Bulliant in Diplomate clauſo. Colaturæ fortiter expreſſæ adde aq. Epilept. Langii, Syrup. Antiepilept. D. Meiſneri ℥ß. Pulv. Epilept. Dorncrell. ℈j. ſuccin. alb. præp. mag. corn. alc. cran. hum. præp. ana gr. v. M. S. Stärcktträncklein auf einmahl. Die 21. Octobr. ℞. Conſer. fl. anth. betonic. tunic. pœon. ana ʒj. aq. Lil. convall. ſine vino, Meliſſ. ſin. vin. ceraſ. nigr. flor. Til. ana ʒvj. Ebulliant in duplici vaſe. Colaturæ fort. expreſ. add. aq. Epilept. Lang. ʒij. Syrup. antiepilept. D. Meiſn. ℥ß. Pulv. Epilept. Dorncrell. ℈j. ſuccin. alb. præpar. mag. cran. hum. viſci quercin. ana gr. IV. M. F. Hauſtus. S. Stärcktträncklein auf einmahl. Die 25. Octobr. ℞. Pulv. Antiepilept. Dorncrell. ʒj. Cran. hum. præp. ſuccin. alb. præp. Cinnab. nativ. præp. ana gr. v. M.F. Pulvis. S. Pülverlein auf einmahl. Qui aliquoties reiteratus eſt. ℞. Ol. Chamæmel. Majoran. aneth. ana ʒiij. deſtill. Lil. convall. Roris-marin. ana gr. v. M. S. Oel zum Genick und Rückgrad. Hiſce ita uſurpatis, tandem per DEI gratiam graviſſimi iſti & horrendi paroxyſmi Epileptici planè ceſſarunt: ſed mox ægra de caligine Oculorum quiritavit, quæ cùm indies moleſtior & gravior eſſe cœperit, ſequentia medicamenta præſcripſimus, poſt quorum uſum (quod etiam anteà factum) ut vel fonticulum, vel ſetaceum admitteret, ſuaſores fuimus. Die itaque 29. Octobr. tale digeſtivum præſcripſimus: ℞. aq. capill. vener. betonic. Chamæmel. ana ℥ß. Cinam. cord. ʒij. ſyrup. capill. vener. de duabus radic. ana ℥ß. Sal. Abſinth. ℈ß. Crem. Tart. ℈j. M.F. Hauſtus. S. Weich-Träncklein auf einmahl. Die 30. Octobr. ℞. fol. Senn. s. s. Elector. ℥ß. Agaric. Trochiſc. ʒj. Rhei elect. ℈iv. Jalapp. ʒij. Epithym. ʒiij. Cinam. Elect. ℈j. Macis, Schœnanth. ana ℈ß. ſem. aniſ. ℈ij. tart. alb. ℈jß. infund. per noctem in ſ.q. aq. capill. vener. & ſcolopendr. Manè fiat lenis Ebullitio & fortis expreſſio. Colaturæ ℥iiß. adde Syrup. d. Cichor. cum Rhabarb. ʒvj.

Mann.

Mann. Calabrin. ℥ß. Specier. Diaphœnicon. ℈j. Crem. Tart. ℈ß. aq. Cinam. cord. ℥ij. M. F. Hauſtus. S. Laxir-Tränckleín auf einmahl. Poſt cujus uſum cùm aliquoties blandè evacuata eſſet, usque ad 3. Novembr. medicamenta differre voluimus; ubi 4. Ejusdem menſis ſequentem pulverem purgantem præſcripſimus. ℞. Pulv. Rad. Jalap. Specier. Diaphœnicon. ana ℈j. Crem. Tart. gr. viij. Reſin. Scammon. gr. iij. Ol. deſtil. cinam. g. j. M. F. Pulvis S. Laxirpülverlein auf einmahl. Die ſequente iſtum corroborantem. ℞. Pulv. Marchion. ʒj. D. S. Stärckpülverlein auf einmahl. Cùm verò neque fonticulum, multò minus ſetaceum ullo modo admittere vellet, hoc Decoctum ſudoriferum ordinavimus ad humorum peccantium majorem diſcuſſionem. Die 5. Novembr. ℞. Raſ. lign. ſanct. ℥vj. ſallæp. Chin. elect. ana ℥ß. lign. ſaſſafras. ʒiij. viſci quercin. rad. pæon. ana ʒiij. polypod. quercin. Liquirit. raſ. ana ℥j. Paſſul. maj. exacinator. ℥ij. Santal. citrin. Cinam. elect. ana ʒiij. betonic. capill. vener. ana mj. infunde in aq. fontanæ ℔ij. loco calido per horas 24. poſt decoque in B. M. ad conſumtionem 3. partis Colaturam per reſidentiam depuratam ſerva pro uſu. ℞. Decocti præſcripti ℥iij. Syrup. d. Corticib. citr. ℥ß. M. F. Hauſtus. S. Schweiß-tränckleín auf einmahl. Hujus uſum cùm per aliquot dies continuaſſet, & cœcitas major immineret, illius pertæſa fonticulum in brachio admiſit, tandem & ſetaceum, ſed haud oportuno tempore, cùm jam totalis cœcitas oculum utrumque occupaſſet; quam ſpeciem cœcitatis Græci ἀμαύρωσιν, Latini guttam ſerenam, Germani den ſchwartzen Star nominant. Præſcripſimus itaque ei ſequentia corroborantia Cerebrum & Spiritus animales. ℞. Pulv. Epilept. Dorncrell. ʒij. Spec. Dianth. Diarrhod. Abb. ana ʒj. mag. cran. human. Ung. Alc. ana ℈ß. Pulv. Rad. Pœon. Valerian. Sylveſtr. Sem. ſeſel. fœnicul. ſuccin. alb. præp. ana ℈j. Sacch. canar. alb. in ſ. q. aq. Euphraſ. diſſolut. ℥vj. F. l. a. Rotulæ S. Stärckküchlein 11. oder 13. auf einmahl zugebrauchen. Rec. Pulv. Epilept. Dorncrell. ℈ij. Mag. cran. hum. Vngul. Alc. ana gr. xv. Cinnab. nativ. præp. gr. vj. M. F. Pulvis Divid. in 2. partes æquales. D. quælibet ſeorſim S. Stärckpülverlein auf einmahl. Rec. Maſſ. Pilul. cochiar. Luc. major. ana gr. xii. Extract. Catholic. ℈ß. Trochiſc. Alhandal. gr. iv. cum ſ. q. Syrup. de Beton. F. l. a. Pilulæ Num. 17. deaurentur. S. Haupt-Pillen auf einmahl. Et ſic finem iſti curationi dedimus. Liberata itaque eſt Matrona hæc à tumore ventris & pedum, obſtructionibus viſcerum, Epilepſiâ graviſſima: ſed non affluxus muliebris retentione, ſuccedente majore malo, cœcitate ſcilicet totali: aliàs in hanc usque diem dum iſta An. 1672. 12. Julii concipio, optimè valet. Uſa eſt poſtmodùm Dan-

 tiſci

tiſci conſilio Excellentisſimorum & Experientisſimorum Phyſicorum ejusdem loci Dn. D. Joh. Erneſti Scheffleri, & Dn. D. Joh. Schmidii, tum & Oculiſtarum ſic dictorum, tàm Uratislavienſium, quàm VVarſavienſium, ſed ſine ullo ſuccesſu: ubi notandum, quod eam omnes nobiſcum uni eidemque Prognoſtico reliquerint. Conſideret hic Benevolus Lector, & præſertim in medica arte optimè verſatus, miram humorum & morborum Metaſtaſin, & comperiet veritatem Aphoriſmi ſuperioris Hippocratici: cujus explicationem videat in Libello jam citato *Stephani Roderici Caſtrenſis*, cui Titulus: *Quæ, ex quibus*. Certum itaque eſt illud Axioma Hippocraticum *Lib. 6. de morb. vulg. Sect. 6. Aph 1.* connotatum ſequentibus verbis: Corpus humanum totum tàm foràs, quàm intrò ſpirabile eſſe, ubi ſimul evolvenda ſunt verba *Foëſii* ſuper iſtum Locum in Notis. l. c. &c.

[*In jam citatis Litteris.*]

Obſervatio CCLX.
D. SIMONIS SCHVLTZII
DE
FVLMINE TEREBRANTE GRAVISSIMO ET INNOCVO.

MIrabilia eſſe opera Domini DEI noſtri, rectè cum Regio Propheta ex Pſalm. 111. omnes Chriſtiani agnoſcunt: inter quæ præcipuè tria illa Meteora, Fulgur, Tonitru & Fulmen, ut omnibus notisſima, ita maximè terribilia exiſtunt. Scribit inter alios *C. Plinius ſecundus Lib. 2. Nat. Hiſt. c. 50.* præſertim de Fulmine ita: Hyeme & æſtate rara fulmina; Vere autem & Autumno crebriora fieri. Recentiores tamen tempore Æſtatis potisſimum fieri fulmina, non ita frequenter in Vere & Autumno, ſtatuunt: quibus etiam in noſtris Regionibus ſuffragatur Experientia, in quibus, quo tempus fuerit æſtuoſius, eò plura tonitrua, fulgura & fulmina fiunt. In magnis enim caloribus plurimæ Exhalationes calidæ fulminibus generandis idoneæ in altum elevantur, & à frigiditate mediæ regionis aëris nubibus includuntur, & ex iisdem expelluntur. Id quod etiam nuper apud nos præſente Anno 1672. die 10. Julii St. N. in propriis ædibus obſervavi. Fuit ſcilicet tum Dies Dominicus, quo Chriſtiani Sacris vacant, & ego cum Uxore concioni veſpertinæ in templo ædibus meis propinquo, Virgini Deiparæ D. Mariæ ſacro intereram, cùm horâ media tertia ex improviſo Tempeſtas aëris exoriebatur, & cum Tonitru & fulgure fulmen gravisſimum in media concione audiebatur, præſentibus domi in poſteriore ædium

parte

parte privigna meâ chariſſima virgine *Eliſabetha Deutſchmanniâ* 23. annos nata Excellentisſimo Dn. *Johanni Blümigk* Medicinæ D. deſponſata, ob dolores capitis ædibus non exeunte, & filiolâ meâ unicâ novenni *Dorothea*, quibus unà aderat *Joh. Iſaacius* Jungſchultz Conſulis Elbingenſis filius, Gymnaſii noſtri Alumnus, meusque Convictor, & ancilla: quod fulmen, quia ſuperiorem eamque ſatis altam ædium contignationem feriiſſet, totasque ædes ſulphureo fœtore & fumo impleviſſet, fragoremque maximum ob viciniam excitaſſet, omnes inter pſallendum terrore perculſi & quaſi attoniti facti ſunt, conflagrationem ædium pertimeſcentes, DEI tamen ſumma Providentia (cui gratiarum actio ſempiterna debetur) absque omni periculo ſingula contigerunt, ſignis tantum quibusdam parvis & rotundis circa feneſtram in lignea parte Muſéi mei cœruleo-ſulphureis cum radiis circumcirca relictis, vitroque in feneſtra nigriore reddito cum pauxillo liquefacti plumbi & duobus fruſtulis ligneis ex margine feneſtræ, atq; muro in ſuperiore contignatione ad figuram Crucis parum ſauciato; ſed extra urbis portam in Fabri cujusdam murarii ædibus majus damnum cauſatum eſt, uxoris ſcilicet matre, ſed non lethaliter; læsâ & nonnullis aviculis occiſis. Fulminum quidem Differentias quod attinet, dividit ea *Plinius Lib. 2. Hiſt. Nat. c. 43.* in fatidica & bruta, ſuperſtitione potius ethnicâ, quàm phyſicâ aliquâ ratione perſvaſus. Commodior eſt fulminum diviſio, quam Hiſpanus ille Philoſophus *Seneca L. 2. quæſt. nat. c. 40.* affert. Fulminum genera, inquit, ſunt illa, quod terebrat, quod diſcutit, quod urit. Quod terebrat ſubtile eſt & flammeum, cui per anguſtisſimum fuga eſt, ob ſinceram & puram flammæ tenuitatem, quod disſipat, conglobatum eſt, & habet commixtam vim ſpiritus ignei & procelloſi: itaque illud Fulmen per id foramen, quod ingreſſum eſt, redit & evadit. Hujus latè ſparſa vis, rumpit icta, non perforat. Tertium genus, quod urit, multum terreni habet, & igneum magis eſt quàm flammeum. Itaq; relinquit magnas ignium notas, quæ percusſis inhæreant. Nullum quidem ſine igne fulmen venit, ſed hoc propriè igneum dicemus, quod manifeſta ardoris veſtigia imprimit. Quod urit & fuſcat, tribus modis urit: aut enim afflat, & levi injuriâ lædit, aut comburit, aut accendit, de quibus vide *Senecam l. c.* Qui plura de hâc materiâ deſiderat, adeat rerum naturalium Scriptores *Danielem Sennertum Epitom. Nat. Scient. L. 4. c. 2. de Met. Ignit. Joh. Magirum Phyſiol. Peripat. l. 4. cap. 4. Henricum Nollium Phyſ. Hermet. L. 7. c. 2. ſect. 4. Joh. Sperlingium Inſt. Phyſ. L. 5. c. 7 Gilbert. Jachæum Inſt. Phyſ. L. 7. c. 4. 5. 6. Albertum Kyperum Inſt. Phyſ. Tom. 1. L. 2. c. 9. Joh. Am. Comenium in Synopſi Phyſ. ad divinum Lumen*

reformata c. 8. Aph. 35. Joh. Jonſtonum Taumatogr. Nat. Claſſ. 3. cap. 5. Franc. Baconem de Verulamio Hiſt. Nat. & experiment. de Ventis ad Articulum 32. &c. Franciſcum Reſtam à Talleacotio Meteorol. L. 1. Tr. 2. de Fulmine à cap. 1. usque ad c. 8. &c. Renatum Carteſium Princip. Philoſ. part. 4. p. m. 236. &c. Henricum Regium Fund. Phyſ. c. 6. *Joh. Sophron. Kozak* in Anatom. Vital. Microcoſmi de Spiritibus naturalibus *c. 17. & de Meteoris Microcosmi c. 18. Titum Lucretium Carum* de Rerum natura *Lib. 1. p. m. 76. & Lib. 6. à p. 764. usque ad p. 777. Joh. Henr. Alſtedium Encyclop. Lib. 13. Phyſ. part. 3. c. 9.* & quæ ibidem ex *Liberti Fromondi* Meteorol. p. 711. & ſequentib. deſcripſit. tum Encyclop. L. 30. in Polonicâ Mechanic. ſect. 8. *Barthol. Keckermannum* Syſt. Phyſ. L. *6. c. 6. Franciſc. Tidicaum* in Microcoſm. Tr. 2. p. 114. 115. Tr. 6. p. 377. & in Epilogo p. 698, *Gregorium Horſtium* Inſt. Phyſ. L. 2. Sect. 3. c. 2. & 3. *Julium Cæſarem Scaligerum* Exot. Exercit. de Subtilit. ad Cardanum Exercit. 13. Qua ratione Plutarchus Fulmen divinum veteres dixiſſe aſſerat, vide *Joh. Langium Epiſt. medic. L. 2. Epiſt. 32.* De Productione Tonitru artificiosâ & aliis experimentis evolve *Athanaſium Kircherum Art. magnet. in Magnetismo Meteor. cap. 5. conſect. 2.* experiment. 3. p. m. 545. & 546. Hiſce ut addantur ea, quæ *Philippus Camerarius* Hor. ſucciſ. centur. 3. cap. 20. pulchrè congeſſit operæ pretium eſſe duxi. Quibus benevolus Lector adjungat, quæ de Fulmine læſis in ordinem redegit *Theodorus Zuingerus, in Theatr. vit. hum. Vol. 2. Lib. 3. p. 322. & L. 7. p. 474. & ibid. p. 545. atque Volum. 3. L. 1. p. 621.* Tandèm *Volum. 5. L. 4. p. 1371.* Caſui huic ſubnectere volui ſequentes verſiculos Præcellentisſimi M. *Samuelis Schelvvigii* Conrectoris & Profeſſoris Gymnaſii noſtri Clarisſimi, Amici colendisſimi benevolentiæ teſtandæ & memoriæ gratiâ conſcriptos:

Cœrulus accenſis è nubibus emicat ignis
  Attingitque tuam, ſed ſine labe, Domum
A Jove non procul is, qui non à fulmine diſtat:
  Mollis, an iratus ſit DEUS, æthra docet.
Nulla tuum, SCHULTZI, fœdant incommoda Tectum:
  Numinis è cœlo ſigna faventis habes.
Sed quia nil fruſtra faciunt Natura DEUSque,
  Quæ ſuberit tanti cauſa propinqua boni?
Filia jam Sponſo promiſſa eſt Sponſa; virebit
  Fulmine commotus fertilitate Thorus.
(*In prælaudatis Litteris.*)

Ob-

Obſervatio CCLXI.

D. SIMONIS SCHULTZII DE

VERMIBUS IN RENIBUS.

NOtiſſimum eſt, Vermes in pluribus Corporis partibus generari, ſed in Renibus rariſſimè. Obſervavit tamen *Gentilis* Comment. ad lib. 3. Fen. 1. Tract. 2. cap. 3. Canon. Avicen. & *Fernel.* Patholog. l. 6. c. 10. tùm *Scholiographi* ad Hollerii de morb. intern. l. 1. cap. 50. & 54. atque *Vidus Vidius* de Curat. Membr. l. 10. c. 14. de quibus plura quære apud *Schenkium* Obſ. Med. l. 3. de Renum vermibus. Quomodo poſt diuturnum coxendicum dolorem vermis è venâ excretus fuerit, videre eſt apud *Zacutum Luſitanum* lib. 3. Practic. Medic. Admirand. Obſ. 95. De materiâ autem vermium Medici diverſimodè ſtatuunt. *Avicenna* 16. Fen. 3. Tr. 5. ex crudâ craſſâque materiâ pituitoſa putreſcente generari vermes in corpore humano tradidit, cui *Serapio* Tract. 3. & *Paulus* lib. 4. cap. 57. atque *Haly* 9. Theo. cap. 28. adſtipulantur. *Galenus* in Commentar. Aph. Hippocr. l. 3. Aph. 26. vermes ex cibis corruptis fieri aſſerit. *Ariſt.* verò lib. 5. de Naturâ Animal. cap. 19. ex excrementis procreari Lumbricos autumat, quæ omnia non ſolùm vermium eſſe materiam poſſe ſtatuimus, ſed & cum *Oribaſio* in Comment. paulò antè citati Aph. Hippocratici ex quolibet humore putreſcente in Corpore humano Lumbricos generari poſſe credimus, quamvis *Gabucinus* cap. 7. de Lumbricis ex hâc unâ ſententiâ *Oribaſii* Comment. illa minimè genuina eſſe ſcribere auſus fuerit, cùm tamen hujus oblitus, inferius cap. 13. Lumbricos nonnullos nigros, nonnullos bilioſos eſſe affirmet. Neque obſtat, quòd utraque bilis ob ſiccitatem & acrimoniam vermium generationi inepta ſit, ſiquidem licet ejusmodi à prædominio ſint, bilisque nigra frigida humiditatis & caliditatis naturalis particeps ſit, atque eâ de cauſâ à calore extraneo ſive p. ı. illius calidum & humidum naturale in putredine ſeparari poſſit, atque ſic modo ſuperiùs dicto vermes generari. Quamvis autem in Cadaveribus animalium diverſæ Vermium & Inſectorum ſpecies naſcantur, ut ex juvenco perempto apes, referente *Columella* lib. 9. de re ruſticâ cap. 14. Ex Democrito, Virgilio & aliis: Ex eodem foliis mori nutrito *Hieronymus Vila* Bombyces naſci docet, Bombyc. l. 2. Item *Libavius* Bombyc. l. 1. cap.

4.p.m.371.372.ſingular. ejus|part.2. Sic è medullâ humanâ in ſepulchris Serpentes naſci, ſecundum illud Poëtæ tritum:

Sunt qui cum clauſo putrefacta eſt ſpina Sepulchro
Mutari credunt humanas angve medullas.

plurimi ſtatuunt.

Sicuti & *Plinius* Hiſt. Nat. lib. 10. cap. 66. ex medullâ Spinæ hominis angvem generari, ex aliis tradit. De Scorpionibus è Cancris ſcribit *Ovidius* Metamorph. lib. 15. verſ. 369.

Concava littoreo ſi demas brachia Cancro;
Cætera ſupponas terræ; de parte ſepultâ
Scorpius exibit, caudâque minabitur uncâ.

Quæ omnia an vera, an fabuloſa ſint, experientia conſulenda eſt. Propterea tamen non ſequitur, quælibet è quibuslibet generari, ſed ſolùm certa è certis. Neque propterea ad corporum noſtrorum Conſtitutionem faciunt Corpora Serpentum, ſeu Serpentes, Ranæ, bufones, lacertæ, & ex his nos actu conſtitui, quæ Naturæ noſtræ ſunt lethalia & deleteria; ſiquidem è Corporibus humanis ejusmodi generari nemo vidit. Sin autem talia in Corporibus noſtris aliquando genita fuerint, non ex corpore ipſo, ſed ex materiâ vitioſâ, vel pravis humoribus in corpore contentis originem duxerunt. Nihilominùs tamen corpora humana ſæpisſimè ita diſpoſita ſunt, ut ex iis aliquando vermes naſci posſint, qui tamen non actu fuére in corpore, ſed in materiâ illâ potentia fuit, ut ex eâ vermes fierent. Verùm hîc neceſſariò obſervandum, an vermes è Corporibus naſcantur, ut ſana fuerint, an ut morboſa, cum Corpus noſtrum vel ut ſanum, vel ut morboſum conſiderari posſit. Credibilius autem eſt, ejusmodi vermes è corporibus naſci, non ut ſana fuerint, ſed potiùs ex pravo alimento atque excrementitiis humoribus, ſicuti in Arabiâ Dracunculos in vivis corporibus ex vitioſis excrementitiisque humoribus fieri nonnulli ſcribunt. Huic diſcurſui occaſionem dedit Præcellentisſimus atque Clarisſimus Vir Dn. M. Samuel Schelgvigius, Gymnaſii noſtri Conrector & Profeſſor dignisſimus, Amicus meus obſervantisſimus, cum mihi Obſervationem ſequentem monſtraret, quam ego ut & duas proximas propriis ipſius verbis conſcriptas, ut ſingulares & luce publicâ dignas hîc ſubjungere volui:

VVittebergæ in ædibus Viri Excellentisſimi Dn. Othonis Prætorii, Poëſeos, dum viveret, Profeſſoris, Promotoris mei æternùm deveneraudi, inter reliquos Commenſales Clarisſ. Dn. Mag. Johanni Fridelio Poſonienſi Hungaro, poſteà

poſteà Medicinæ Doctore, nunc autem in Patriâ, ut ſpero, & ex animo precor, optimè rem agente, familiariter utebar. Cùm verò huic ſemel atque iterùm in Anatomicis ſe privatim exercenti adeſſem, mira me ſemper cupido plures impendendi horas manumque ipſam admovendi tàm grato operi, inceſſit. Tantùm abeſt, ut amico meo diſplicuerit curioſitas, ut ſibi potiùs gratularetur de Socio, imò omnia, in quibus perſpicacia veterani meam in novo ſtudio infantiam ſupergrediebatur, communicaret liberaliſſimè. Ita Cadavera plurima, Canum præſertim, quibus non Cultri magis noſtri, quàm famuli inſidiabantur, quin & Felium, Murium, Caſtoris, &c. ſecuimus. Accidit autem A. 1664. Menſe Octobri, cùm aperto abdomine Canis ad Renes denudandos accingeremur, ut ſe inſolitum oculis noſtris ſpectaculum offerret. Ren enim dexter, qui cæteroquin in brutis ſuperior eſt, præterea quaſi gravidus craſſitie ſiniſtrum notabiliter ſuperabat. Sed nec Color utrique idem: Siniſter enim, uti viſceris natura fert, rubebat obſcurè: dexter contrà omninò pallebat, & rugis quibusdam deformabatur. Obtutu adhuc in externâ ſuperficie hærente, motum inæqualem, ſæpiùsque interruptum obſervamus. Unde vivi quid ſubeſſe certi, ſine morâ membranam externam, fuſcinulâ quantum fieri potuit, retractam, reſeramus, ſub quâ vermis non in gyrum revolutus, ſed extenſus, ſecundum Renis longitudinem, poſteà in initium reflexus, & tertiâ quartâq; vice ſibi ipſi impoſitus, apparet. Color ei ab alterâ parte ſubcinericius; ab alterâ rubedo cœruleis maculis variegabatur: illamnè an hanc ſuperiorem diceres, propter diverſitatem ſitus incertum. Sed nec capitis ac caudæ ullum diſcrimen notabatur; ita vermis utrinque in rubrum apicem definebat. Haud fefellit nos opinio longiorem fore, ſi, quod Lumbricorum more in ſe retraxerat, citra vim erugaretur; ubi ad menſuram Saxonicam examinatus, dodrantem ſupra duas ulnas æquavit. Cæterùm in Rene Canis ſupererat nihil; reliquiarum membranæ interioris & venarum Renalium quaſi ruptarum confuſa facies. Ipſas vermis ad aërem ſiccati exuvias, non Commenſales ſaltem noſtri, ſed & Auditorum meorum frequentes & numeroſæ cohortes non ſine ſtupore aſpexerunt. Hucusque verba Mag. Samuelis Schelgvigii. Ad hunc ferè modum Celeberrimus *Sennertus* obſervavit in Cane totam unius Renis ſubſtantiam fuiſſe abſumtam, ſuperſtite tantùm tunicâ eam ambiente, quæ tota vermibus longis inſtar Lumbricorum repleta fuit, ut videre eſt apud eundem Pract. Medic. lib. ., part. 7. ſect. 1. cap. 7.

(*In modò citatis Litteris.*)

Obſervatio CCLXII.

D. SIMONIS SCHULTZII DE *SCIRRHO PULMONUM.*

INter curioſas & rariſſimas Celeberrimorum Medicorum Obſervationes, ſequentem etiam de Scirrho Pulmonum jure meritoque numerandam eſſe, nemo, ut opinor, dubitabit, niſi in arte Medicâ & Obſ. Medicin. minimè verſatus: quam cùm mihi ſuprà nominatus Clariſſ. Dn. Mag. Schelgvigius, incidenter eâ de materiâ mecum ſermonem habens, ut raram communicavit, eandem ipſiſſimis Clariſſimi Viri verbis hîc producere, operæ precium duxi. Sic autem ille: Canem villoſum plateas VVitebergenſes, amiſſo Domino, pererrantem emiſſarii noſtri exceperant, quem cultronè anatomico ſubjiceremus, an vivum aliis deſtinaremus uſibus, in ſuſpenſo relinquebatur. Graviora enim & impatientia moræ negotia ſibi biduum vendicabant. Tùm canis ipſe geſtibus, ut poterat, feſtiviſſimis gratiam noſtram ſtudebat demereri. Omnium maximè tamen exercitia nonnulla, ſive artes, ut vocant, quibus feliciter imbutus erat, miſericordiam ſolicitabat. Intereâ cùm vitæ & mortis calculi in partem utramque ponuntur, animadvertimus, canem difficulter reſpirantem, aliquo Pulmonum vitio laborare. Simulac Obſervatione fides facta eſt, rationes, quæcunque anteà mitiorem ſententiam flagitabant, curioſitas eluſit. Nimis videre geſtiebamus, quem fontem malum hocce agnoſceret: utrum vaſorum anguſtia vel obſtructio: an, quod veriſimilius videbatur, ulcus Pulmonem conſumens & exſiccans dilatationi debitæ obicem poneret. Verùm utrâvis opinione nos deceptos fuiſſe patuit, cùm ſublato Sterno ingentem Scirrhum ſiniſtræ Pulmonum parti annatum, & ſuper dextram aliquantulùm porrectum, deprehenderemus. Longitudo & latitudo ejus ex metacarpo manus habilioris æſtimetur, niſi quod ob figuram informem circa extremitates, præſertim quâ ad partem dextram Pulmonum pertingebat, magnitudine quaſi extra oleas vagabatur. Craſſities duorum digitorum ſupra dimidium erat. Color reſpondebat Pulmonibus; non item ſubſtantia, quæ Scirrho denſa & craſſa, nihil prorſùs aëris, quamvis Pulmones folle crebriùs excitarentur, admittens. Secantibus nobis hunc canem, præter Generoſum Dn. Carolum Auguſtum à Neitſchitz equitem

Miſ-

Miſnicum, eo tempore fidei & informationi meæ commiſſum, nemo, ſi rectè memini, aderat. Credo autem Clariſſ. Dn. Mag. Fridelium Scirrhum, quem ſecum retinebat, aliis Medicinæ Studioſis oſtendiſſe. Hucusque ille. Similem caſum ferè reperiet curioſus Lector apud Jul. Cæſar. Claudinum Conſil. 43. fol. 100. De Pulmonum tumore ſcirrhoſo, dolore ad mammam, pulſatione & Orthopnœa: Tùm apud Joh. Chiffletium Obſ. Medicinal. Sing. Obſ. 38. de Scirrho Lobi unius in Pulmonibus, & in iis calculo in Dn. Franciſco Symard Canonico Annorum circiter 40. poſt mortem aperto. Præter hos Caſus vix ſimiles apud Obſervatores leguntur.

(*In ſæpè nominatis Literis.*)

Obſervatio CCLXIII.

D. SIMONIS SCHULTZII

DE

CATELLO EXSECTO CORDE VIVENTE.

Veriſſimè *Ariſtoteles* lib. 3. de partu Animalium cap. 4. annotavit: Cor ſolùm viſcerum atque omnium corporis partium nullum vitium patitur grave. Hinc rectè *Hippocrates* lib. 1. de morbis in Codice Foëſii ſect. 5. p. m. 4. Cordis vulnera inter maximè lethalia recenſet: hancque ſententiam lib. 6. aph. 18. confirmat: ſuper quem aphoriſmum *Galenus* in Comment. ita ſcribit: Quod itaque Cordis vulnus mortem neceſſariò adferat, unum eſt ex iis, quæ in confeſſo ſunt apud omnes. Itaque extra omnem controverſiam verum eſt, Cordis vulnera inter lethalia à Medicis recenſeri, utpote quæ caloris nativi officinam & fontem maximè lædunt. Diſtingvendum tamen ſcilicet, cordis vulnera magna & profunda, & quæ in ventriculos ejus penetrant, ſubitò necare; exigua verò & in ſuperficie tantùm ſubſiſtentia, neque ad ventriculos penetrantia poſt aliquot temporis ſpacium ægros tollere. Ventriculorum enim violentam apertionem ſequitur ſangvinis arterioſi profuſio, Spirituumque vitalium diſſipatio, & præſertim cùm ſiniſter ventriculus Cordis læditur. Parenchymate autem Cordis ſuperiùs læſo homo nonnunquam totam diem ſupervivere poteſt, ſed cùm mox ſangvine & Spiritu in loco calidiſſimo turgente inflammatio & Syncope oriantur, mors tandem in propinquo eſt. Et quanquam *Galenus* lib. 2. de Plat. & *Hipp.* decret. cap. 4. referat, victimas ſæpè ad aras corde exſecto clamaſſe: id tamen ſaltem tàm diu du-

ravit, quamdiu Spiritus vitales in arteriis ſuperſtites fuerunt, iisdem autem exhauſtis animal concidebat & moriebatur. Caſum mirum de Cordis ventriculo dextro vulnerato proponit *Gotofredus Hegenitius* in Itiner. Friſico-Hollandico p. 16. de milite nomine Haſevanger, qui demùm 16. die morbi mortem opetiit: quam ego hiſtoriam in Bibliothecâ Groningenſi ex tabula ibidem appensâ oculis meis vidi & legi An. 1651. menſe Junio, à Nicolao Mülleno Medico deſcriptam. Sed *Matthæus Glandorpius* in Speculo Chirurgic. cap. 33. recenſet, Excellentisſimum Dn. Sanctorium Sanctorio Patavii in magnâ Studioſorum Medicinæ frequentiâ, cor Cuniculi inſtrumento acuto in ædibus ſuis perforaſſe, vivo nihilominùs permanente cuniculo ad multos menſes. Subditque ibidem præfatus Autor: omnes & quidem meritò admirabantur, & ſanè ſummâ admiratione dignum eſt: adeò ut niſi vidiſſem, non crederem, nec affirmarem. Cùm itaque nullum hominem à vulnere Cordis liberum evaſiſſe, neque legerim, neque obſervaverim, ſed ſpacio duarum vel trium horarum ex hâc vitâ omnes ferè emigraſſe, præſertim quibus ſiniſter erat ſauciatus ventriculus (tùm enim Spiritus vitales disſipantur, nec ulteriùs gignuntur, unde & animales, quoniam vitalibus, qui ipſorum ſunt pabulum, deſtituuntur, pereunt, morsque appropinquat) ſi verò dexter ſit vulneratus, non æquè citò interitus oboritur, (ſiniſter enim dextro prævalet) Obſervationem ſubjicere non potui. Hucusque Glandorpius lib. cit. Simillimam ferè hiſtoriam mihi retulit ſæpiùs cit. Clarisſ. Mag. Schelgvigius, Amicus meus honorandus, quam ob raritatem ejus manu, ad petitionem meam, exaratam, Lectori benevolo & curioſo, hìc ſubjungere neceſſarium eſſe duxi, quæ ſe ita habet: Clarisſ. Dn. Mag. David Schindlerus hoc tempore Lignitii ad D. Mariæ Diaconus Reverendus, quo in Academiâ VVittebergenſi per ſexennium amicisſimo uſus ſum & adhuc utor, canem ſuam partui vicinam, ipſe ſectioni præſens affuturus, nobis concedebat. Hujus vivæ uterum aperientibus, quæſtio de primo & ultimo Subjecto vitæ, quod Ariſtoteli cor eſt, ſuboriebatur. Facturi igitur periculum, cùm ex probatis Scriptoribus opinionem vulgò receptam multoties fallere noſſemus, an ſaltem in Catellis cæſonibus procederet, duobus eorum Corcula eripimus, qui motu membrorum, & quod maximè mireris, etiam ſono vagitum quodammodò referrent, ad quadrantem horæ, Philoſophum dormitaſſe teſtabantur.

(*In ſæpè præfatis Litteris.*)

Ob-

BRITISH MUSEUM NATURAL HISTORY

AD OBSERV: CCLXII.

Obſervatio CCLXIV.

L. SIGISMVNDI GRASSII

DE

EXCRESCENTIIS FLORIFORMIBUS IN SALICIBUS LUXURIANTIBUS.

MEnſe Auguſto Anni currentis 1672. à Cive hujus Urbis & Scabino primario in Officinam Pharmaceuticam apportabatur Planta, inquirente per jocum, quod herbæ nomen? cum hærerem diu dubius ob faciem Plantæ peregrinam, ſubjecit, innatam eſſe Salici. Reſpondebatur, hoc eſſe nihil inſoliti, non ſolùm enim Plantas varias Capitibus Salicum & truncis innaſci, ſed & Frutices, imò Arbuſculas. Nec hoc, inquit, ſed Plantam hanc à ramo eſſe decerptam. Mirabar hanc aſſertionem, & rei novitate motus, poſtero die veritatem teſtis oculatus indagabam.

Salices erant conſitæ numeroſæ in loco depreſſo, non procul à rivulis præterlabentibus, ex earum genere, quæ dicuntur Plantatiles, Satzweiden/ vel ſectiles, quòd periodicè ad uſum culinarium vel ſepiarium ſoleant decacuminari. Earum plures ornabantur ejusmodi Excreſcentiis. Ortum ducebant utplurimùm à latere Rami majoris, loco ramulorum folioſorum alternatim ex illo ſuccreſcentium. Paucæ inſidebant extremo cacumini, ut quaſi novum germen annuum conſtituere viderentur, & per circulum, colore corticis diverſo, hoc eſt, flaveſcentiore, qualis ſolet eſſe viſci, à germine ſeniore dignoſci potuerint. Utrumque tamen erat unius & hujus quidem Anni productio, ita ut quandam quaſi hìc fingere liceat ſuperfœtationem, quæ non infrequens eſt Arbuſculis pomiferis ab inſitione recentibus, quarum ſummitates ineunte æſtate ab inſectis illis volantibus, Wipfſelſtecher dictis, ſolent vulnerari, ut emarceſcant, & à vulnere, novo germini per eandem æſtatem producendo, locum indulgeant.

Excreſcentiarum varietas eſt tanta, ut ſingulæ deſcribi nequeant. Modò ramum inſtar globi circumdant petioli innumerabiles, quibus inſident ſua capitula: modò ex ramo Salicis materno, ultra botrum folioſo, dependet è brevi ſed craſſiſſimo pediculo Cylindrus inſtar Uvæ exactè botryoides: modò conglomeratione denſiore ita videas unitas, ut vel ſpongiæ vel fungi formam oſtendant: modò in ramulos diſperſas, qui

alternatim producunt folia ſaligna & ex alis harum capitula floſculos vel capſulas ſeminiferas mentientia, interdum ſingulas, modò plures, nonnunquam numeroſiſſimas, ut ramos inſtar circuli, denſo ſtipatu coronent.

Capitula ſunt foliorum minutisſimorum congeries, interiùs ita unitorum, ut quaſi vaſcula ſimulent ſeminifera. Pediculis ſuis jam brevisſimis, jam longioribus, modò nudis, modò foliofis inſident, rarò ſingula, ſæpiùs plura, vel verticillatim, vel ſparſim & ſine ordine. Et quis omnes Facultatis plaſticæ hìc adeò luxuriantis errores ſeu luſus enumeret?

Hæc eſt qualiscunque Excreſcentiarum Salignarum delineatio, quam ideò proponere libuit, quod nemo, nec etiam è Senioribus, itemque curioſioribus rei ruſticæ Cultoribus aliquis confiteatur, ſe has vidiſſe, vel ſaltem obſervaſſe.

Viſciformium nomine primitùs inſigniebam illas, eò quod videram inſtar viſci ramos arborum ortu copioſiore perimentis, nonnullas, alimento prærepto, crasſitie ſuperaſſe ramum, ex quo naſcebantur, ſuperiorem verò rami partem reliquiſſe gracillimam. Viſciformes tamen dicere licuiſſet quodammodò, non verò viſcum. Verùm enim viſcum bacciferum præter Joh. Bauhinum Hiſt. Plant. l. 8. c. 20. p. 212. in ramo Salicis ejusmodi, quales hæ noſtrates, poſt decacuminationem relicto prope Ulmam ſe vidiſſe teſtatur Officinæ noſtræ Proviſor, Dn. Ioannes Heervvardus, qui & ramulum ex illo cum foliis ſat magnis & crasſis Herbario ſuo vivo in rei memoriam & teſtimonium inſeruit.

Floriformes majore cum licentiâ appellavero: etiamſi enim non veri ſint flores, aſpectu tamen primo & ſuperficiali, conglobatione foliolorum nonnihil hinc inde candicantium & purpuraſcentium, faciem mentiuntur floreſcentem. Et majore forſan jure liceret Excreſcentias has dicere flores, quàm illas Salicum latifoliarum Roſas, quæ nihil aliud ſunt, quàm congeries foliolorum Salignorum, quales quotannis in hac Salicum ſpecie reperiuntur.

Ex Iulis Salignis ita luxuriantibus non facilè derivaverim has Excreſcentias, quamvis ramulum non adeò ab Julis difformem oſtenderim. Obſtat, illos eſſe vernos, ex annotinis ramis ortos & omnes deciduos, antequam rami recentes ſuccreſcant.

Concluditur itaque Excreſcentias noſtras, cum ſint ſoboles ramorum hornorum, adeòque poſt Iulorum decidentiam natorum, non eſſe Iulorum Vernorum luxuriam. Concederem tamen, Salices adultâ æſtate denuò produxiſſe Julos æſtivos, qui tandem Cœlo tam diu pluvioſo in talem luxuriar

riam degeneraverint. Ut enim non eſt inſolitum, Arbores bis florere, nimirùm & Vere & Autumno, ita & Salicibus præſertim Amnicolis, loco & Cœlo favente, eandem in Julorum productione fœcunditatem non denegabimus.

Sed hæc inpoſterum exactiùs poterunt inveſtigari. Nullus enim dubito, quin Excreſcentiæ hæ ſint quotannes, modò non animadverſæ: quis enim in Salice ſterili quærat vel florem vel fructum? Eandem etiam Roſas Saliceas expertas eſſe puto fortunam, ut vix obſervatæ ſint, niſi ante Pacem Oſnabrugenſem, & hinc prodigioſas finxerint, cùm tamen & hæ quotannis in certâ Salicum ſpecie forſan errore Facultatis Germinativæ vel luxuriantis, vel impeditæ, renaſcantur.

[*In Litteris ad D. Henr. Vollgnad. d. 18. Aug. 1672.*]

SCHOLION.

Salicem humilem repentem anguſtifoliam, in Ericetis Antvverpianis palmaribus & ſesqui palmaribus cauliculis repentem, folio Rhamni primi & *floribus muſcoſis* Salicis deſcribit & delineavit *Lobelius* Obſ. Hiſt. Stirp. p. 368. & ex hoc fortaſſe *Dodonæus* P. 6. L. 4. c. 21. in Hiſt. Stirp. Undè haut ambigere licet, quin Salices illæ Svidnicenſes ejusdem ſint ſpeciei, quodque flores earum hoc anno admodùm luxuriaverint.

Obſervatio CCLXV.
D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI
DE
CURIOSIS QUIBUSDAM ET OBSERVATU DIGNIS IN FOEMINA QUADAM NORIMBERGENSI.

NAta hæc triginta abhinc annis, ſangvineo prædita temperamento, aurifabro nupta, ſex liberorum feliciter enixorum mater evaſit: nunquam antehac qualicunque ſangvinis, vel etiam menſtrui fluxu laboravit, nec inſuper in partu vel aquam, vel ſangvinem fundit, nullis etiam ſubſequentibus lochiis. Alvo ſemper eſt adſtrictâ, quam duarum ſeptimanarum ſpatio ſemel liberat. Oſſa prunorum deglutita plurima per ſedes non dejicit, nil tamen inde incommodi ſentit, valetudine ſubinde integrâ uſa. Sæpè ipſi res eſt cum Genio quodam, qui,

quæ-

quæ ipſi futura imminent, prædicere ſolet. Infantis candidâ amicti ſtolâ, clepſydramque tenentis manu ſpeciem præ ſe fert. Tali formâ eandem allocutus fuit hiſce verbis: interiiſſes, niſi arenula foramen in hoc vitro obturans impediiſſet, quò minùs fato concederes. Nec hic ſermo caruit eventu. Sequenti enim, quam prædixerat, ſeptimanâ, lethali ſaltem non graviter decubuit morbo, è quo iterùm divinâ favente Gratiâ evaſit. Præmonuit alio tempore, ne poſtero die, ſi immunis à periculo eſſe voluerit, prodiret in publicum. Parere monito ſecum conſtituit fœmina; urgentibus tamen rei familiaris neceſſitatibus egreſſa domo periculoſum ſubterfugere nequiit caſum. Noctu illa ſæpiùs cum Genio varios miſcet ſermones, elegantiores concinit cantilenas, quales de die maritus ejus antè non audivit, ſolam verò conjugis vocem agnoſcit & intelligit, nil tamen præterea vel viſu, vel auditu obſervat. Cùm aliquando deſiderio videndi Genium teneretur illa, crebrâque compellatione in ſua pertraheret vota, ut ſe eidem conſpiciendum præberet: pollicitus fuit non ſine comminatione ſeræ, quæ ſequeretur, pœnitentiæ. Hæc paucis interjectis diebus in cubiculo ſuo occupata, aliud quaſi quid agens tanquam per umbram in pariete notavit infantulum, formæ, ut dicta fuit, ſuperioris, qui brevi rurſùs ſpatio evanuit. Subſecutus paulò pòſt gravis morbus fœminam afflixit, & Genius aliquamdiu miſſam eandem fecit. Hæc ex relatione Clariſs. Dn. Emanuelis Guilelmi Ayreri, Medici & Collegæ amandi.

[*In Litteris ad Collect. Eph. d. 22. Aug. 1672.*]

Obſervatio CCLXVI.

D. JOH. GEORGII VOLCKAMERI

DE

VERMIBVS CAPITIS

AD ANNI II. EPHEM. OBS. CXLVII. f. 231.

PUellæ annorum 18. in ditione Babepergenſi Sambach, dum laboribus defatigata, in prato decumberet, dormienti vermiculus rotundus, dimidii auricularis longitudine, lumbricum craſſitie adæquans, aurem ſubintravit dextram, & paulatim rodendo in frontem aſcendit, inibique per quatuor ſeptimanas hoſpitatus incommoda puellæ peperit quàm plurima. Mater illius undique conſilium quæſivit: derelictæ ab omnibus ſuccurrit Celſiſſimi Principis Babepergenſis Pharmacopœus, Jacobus Bertach,

tach, jubens, ut in aures puellæ reclinato capite immitteretur Oleum Juniperinum: quo aliquoties facto, duo ejecti fuére vermiculi minores albi, prædicti quippe ſoboles. Poſt ulteriorem illius olei infuſionem tandem & genitor illorum rubei coloris enectus comparuit, ſubſequenti intolerabili circa frontem dolore, qui ſuffitu Gummi Ammoniaci unà cum effluxu ſaniei fœtentis fuit ſopitus.

Hâc æſtate adiit me vetula quædam, Anna Eliſabetha Springinßfeldin/ annorum ſexaginta octo, quinque abhinc milliaribus Kalbſtenpergæ vitam degens. Hæc ante viginti annos, dum incautiùs molem graminis capiti impoſitam geſtaſſet, feſſa linteamini iſtius ſarcinæ inſectis ſcatenti capiti ſuppoſito obdormivit. Irrepſerunt dextram ejus aurem formicæ, dictæ aliàs forbicinæ, Ohrhöllere/ quarum una Chirurgi ope fuit rurſùs extracta, relictis aliis, quas elicere vel ſolertisſimi tùm temporis Conſulti Medici nequivére. Hactenus immenſa earum copia Cerebrum inter & cranium commorata, indiesque immenſior reddita ærumnoſam miſerculæ vitam reddit, ut hac illac reptantibus inſectis, dolorem tàm in manuum, quàm pedum extremis ſentiat. Quod ſi caput illicò hinc inde movet, interiora capitis crepitare adſtantes non obſcurè audiunt. Huic verò, utut auxilio eſſe annitebar, incaſſùm tamen omnes noſtri abiére conatus. Balſamum Sulphuris Terebinthinatum auribus ejus immiſi, præter unicam, ſed enectam, non potui elicere. Inſectum enim illud meatus iſtos auditorios longo ſatis tempore quaſi obvallaſſe vero admodùm eſt ſimile. Fumo Gummi Ammoniaci crebro uſu mirè delectabatur vetula, dum ad exitum accurrere forbicinas ſemper obſervaſſet. Cum itaque nullum ſupereſſe videret iſta fœmina auxilium, ad extremum vitæ terminum tolerare hoc malum decrevit, rogitans ſaltem, ut exantlatis tandem hiſce ærumnis calvaria ejus aperiretur, ut quæ ex tanto infeſtorum hoſpitum grege tormenta fuerit perpeſſa, omnibus innoteſceret. Confer Decad. 2. Ann. 1. in fine Libri Indicem

Menſe hoc Auguſti paupercula conſilii gratiâ me convenit, cujus filiolæ ferè triennis ſiniſtræ auri vermiculus ante triduum etiamnùm vivus, formæ & magnitudinis, quales Avellanarum eſſe ſolent, pluresque antè, calentis beneficio panis erepſére: læta eſt alioquin puellula, nondum, quid damni ſuperſit, ſecum reputans. Utrum verò hoc inſectum extrinſecus ingreſſum, vel intra genitum fuerit, in dubio relinquitur. Adeò vita quoque noſtra vermium ipſarum præda eſt.

(*In modò laudatis Litteris.*)

Obſervatio CCLXVII.

D. TOBIÆ CZASCHELII DE

ABSCESSU HEPATIS IN GRAVIDA MORTE REPENTINA TERMINATO.

NObiliſſima Matrona annorum 38. temperamenti calidi & humidi, habitus carnoſi, coloris roſei & floridi, acris ingenii, fixæq; imaginationis, poſtquàm ſedecim partus felicitèr in lucem edidiſſet, tandèm decimâ ſeptimâ vice concepit, quem conceptum, cùm ultra tempus conſvetum geſtaſſet, ſibi præſagium fecit, ultimam hanc uteri geſtationem fore fatalem. Dictum factum. Cum enìm tempus pariendi ipſi fuiſſet præterlapſum, nullaque apparerent partus indicia, œconomicis operam dabat, ita, ut vix unicâ die, antequàm naturæ debitum perſolveret, lecto affixa hæreret, & obſtetrici ſe ſubmitteret, quo tempore ſubindè tormina, & dolores in diverſis abdominis, & lumborũ partibus percipiebat, qui tamèn, proportionatis adhibitis remediis, ceſſabant, ita, ut deſuper ſe meliùs habere, mulierculis indicaret. Quid fit? ſumptâ cœnâ, ex improviſo convulſione epilepticâ corripitur, accurrunt omnes, ſed fruſtrà, jam enim naturâ ſuccumbente, animam ſuo reddebat Creatori. Circumſtantes terrore perculſi, apertionem cadaveris urgebant, ut fœtus, ſi adhuc vitalis, ſalvari poſſet. Vocatus Chirurgus properanti manu uterum diſcindit, ſed nihil vitale in fœtu, ſed potiùs eum jam ante biduum fuiſſe extinctum, experientiâ edoctus confirmat: erat enim totus lividus, & gangrænæ indicia præ ſe ferebat. Secundinæ etiam putrefactæ, uteri cornubus firmiſſimè annexæ, & nonniſi ſumma cum violentiâ, poterant avelli. His perſpectis, hepatis conſtitutionem explorare fuit deſideratum; tractatur cultro anatomico Hepar, ſed totum corruptum, & manu Chirurgi in centum particulas, inſtar Lanæ, diſcerptibile, in cujus cavâ parte ingens ſe monſtrabat Abſceſſus, quo diſrupto materia heterogenea copioſiſſimè prorumpebat, cum ſangvine grumoſo diu extra venas fuſo & refrigerato, non exigua calidum innatum extingvendi occaſio.

SCHOLION.

In hâc Hiſtoriâ offerunt ſe nonnulla inquiſitione digna: primò, qua ratione nobiliſſima Matrona cum tanta Hepatis corruptela colorem faciei tàm floridum, album & rubicundum habere potuerit, cum Color bonus

ſit

ſit character illæſi Hepatis, color verò malus viſcerum latens vitium oſtendat. Secundò, utrum hic caſus non confirmet, quòd pulchriores, & colore vividiores citiùs intereant. Intemperans eſt natura pulchriorum celerius aliis morientium. Pulchriores citiùs intereunt, ajebat Cardanus, quia plurimùm habent calidi innati, quod ſuâ activitate faciliùs depopulatur humidum radicale; licet enim color vividus optimos ſupponat humores, intellige de humoribus in ſuperficie, non autem in centro exiſtentibus: hinc *Alexander Petronius* dixit, ideò Homines magis coloratos citiùs interire, quia humor deterior in centro conſiſtit. Rectè *Celſus*: qui nitidiores ſunt, ſua bona ſuſpecta habere debent. Tertiò indagandum eſt, cùm Hepar totaliter corruptum fuerit inventum, & præcipuum ſangvificationis organum credatur, quænam pars vices hepatis egerit, & ſufficientem pro nutritione ſangvinem & matri & fœtui ſuppeditare potuerit? Nonnè hìc dicendum cum *Hippocrate Lib. 4. de morb.* Sangvinis fons eſt Cor. Idem vult Ariſtoteles, & cum his ſentit tota virorum doctiſſimorum hujus ſeculi Corona, uti per Anatomiam omnibus notum eſſe poteſt. Verùm hæc omnia non otio, & ſordidæ pigritiæ immerſis, ſed doctrinæ cupidis Philiatris relinquo ruminanda.

(Viennâ Vratislaviam ad Collect. Ephemer. A. 1672. transmiſſa.)

Obſervatio CCLXVIII.

D. TOBIÆ CZASCHELII DE *FRAGIS RECENTIBUS IN FOETU ENIXO INVENTIS.*

VIennæ mulier quædam gravida, pridiè ante partum, ſummo Fraga comedendi deſiderio flagrans, ſui tandèm compos facta voti, die ſubſequenti feliciſſimè fœtum enixa eſt, cujus dorſum fragis integris & recentibus conſperſum, viſum eſt, cum maximâ circumſtantium admiratione. Dic, Oedipe, per quam viam Fraga fuerint ad uterum delata. Verum eſt, quòd per Os, etiam in utero, fœtus ſugat, & trahat alimentum, ut, poſt Hippocratem, Deuſingius, Harvejus, Gviffartus, Courveius, evicerunt, ſed viam, quâ ad uterum chylus deferatur, ex voto nondùm invenerunt. Hinc fidem meretur Clariſſ. Arnoldus Sengverdius Philoſophus Amſtelodamenſis mentionem faciens mulieris, quæ pridiè ante partum laborabat deſiderio oleris, quod, poſtquàm comediſſet, poſtero die peperit prolem, cujus vertex erat tectus fruſtulis conciſi oleris: ſimi-

litèr alterius Mulieris, quæ inſtanti partu, farinæ triticeæ appetitu crucie-batur, quam, cum ingeſſiſſet, poſt ſemihoram prodit infans, clauſis pugnis referens farinam ſiccam, ſimilem illi, quam mater ingeſſerat. Nonnè hîc magnum Imaginationis prodigium?

(Viennâ Vratislaviam ad Collect. Ephemer. A. 1672. transmiſſa.)

Obſervatio CCLXIX.
D. PAVLI DE SORBAIT
DE
FLOCCORVM COLLECTIONE IN MALIGNIS NON LETHALI.

ILluſtriſſima quædam Baroniſſa febre malignâ Hungaricâ cum Petechiis laborans, cum à medicaſtro quodam ſolis refrigerantibus curaretur, incidit in Dyſuriam, deinde in Convulſiones, quas ultra quinquageſies paſſa fuit, eaque floccos moribundorum more colligebat, quam advocatus ego, Alexipharmacis & Cordialibus tùm internis tùm externis priſtinæ Sanitati, cum Divinâ Numinis ope reſtitui. Ex hoc videre eſt, quod deſperatos floccos & Convulſiones, funeſtè ſecundum Hipp. febribus ſupervenientes, flocci quandoque facere, & non protinùs deſperare debeat Medicus.

(In Litteris ad Collector. Ephem.)

Obſervatio CCLXX.
D. PAVLI DE SORBAIT
DE
ANTIMONIO PVLMONVM MEDICINA ET VENENO.

CEllarius quidam in Collegio Pazzmaniano aſſumtis à Circulatore floribus antimonii incidit in Apoplexiam, quâ durante, in validisſimum Ptyaliſmum incidit, ita ut per nares & os ſpumoſi phlegmatis facilè menſuras ſex exſpuerit, Corpus defuncti apertum fuit, & pulmones, tota pectoris regio, ſtomachus, caputque materiâ ejusmodi plena fuére reperta. Ex hoc colligere licet, quod ſicuti Antimonium diaphoreticum optimè præparatum eſt pulmonum ſingulare remedi-

medium, ita, ſuo, nondum Sulphure arſenicali & Mercurio, calcinationum & dilutionum vi, exutum ſummum eſt Venenum.

[*In allegatis modò Litteris.*]

Obſervatio CCLXXI.
D. PAVLI DE SORBAIT
DE
AFFECTV STREPITOSO.

EXcellentisſimi Legati Veneti Nobilis quidam vulneratus fuit in duello, ictumque recepit propè axillam dextram, quod tamen vulnus ad ipſos Pulmones non penetravit, ſed per ipſum muſculum pectoralem coſtas tantùm alliſit: Hic accepto vulnere à flatibus ita diſcruciatus fuit, ut & collum & facies & brachia ſummè intumeſcerent, eſſentque inſtar ex parte inflatæ, non penitùs tenſæ, ſed ſiccæ, Veſicæ ſuillæ, dumque tangerentur, ſtrepitum mirabilem edebant, ac ſi tangeretur ſiccisſima quædam Veſica ex parte inflata. Cumque ægrum interrogarem, utrum aliàs ſimili tactus fuiſſet affectu, reſpondit, affirmativè, ſeſe jam multis temporibus ejusmodi affectu laboraſſe. Diligentiùs in tàm rari affectûs cauſas inquirenti mihi narravit quidam Med. Dr. quod dum herbas in Alpibus Auſtriacis duobus circiter abhinc annis disquireret, ab incolis ipſi narratum fuerit, & pecora & homines ejusmodi affectu, quem vocant Strepitoſum, Germanicè die Rauſch / laborare, quem ſuffitu ex Myrthi foliis indubiè profligant, hinc etiam plantam hanc vocant den Rauſch. Cùm autem herbam ex tempore in Officinis non reperirem, ex baccis ſiccis membra perfumari & earundem oleo perungi protinùs curavi, & manifeſtum attuleré auxilium.

[*In allegatis Litteris.*]

Obſervatio CCLXXII.
D. PAVLI DE SORBAIT
DE
DYSENTERIA ACIDULIS CURATA.

NObilis quædam Domina Illuſtriſſimi Domini Baronis de Chaos piè defuncti Soror, dyſenteriâ nullis cedente remediis, hoc anno 1672. in Autumno diutiſſimè torquebatur, quam dyſenteriam cùm viderem à bile flavâ ardentiſſimâ foveri, acidulas propinavi & illicò priſtinæ Sanitati eam reſtitui.

[*In dictis Litteris.*]

Obſervatio CCLXXIII.
D. PAVLI DE SORBAIT
DE
INGRAVIDATIONE SINE MEMBRI VIRILIS INTROMISSIONE.

PUella quædam 8. circiter annorum, cùm ſeſe ut calefaceret, carbonibus in ollâ contentis inſideret, obdormiens, perfracto fictili, in carbones incidit, & totam perinæi, vulvæ & pubis regionem combuſſit, vocatus verboſus quidam Chirurgus, adeò negligenter eam curavit, ut integra vulvæ labia, firmâ cicatrice, ſibi conjungi, & relictis tantùm duobus foraminulis, uno infra os pubis, altero propè anum, in perinæo coaleſcere permiſerit. Puella taliter conſtituta, ad pubertatem pervenit, & cùm, tùm ob hæreditariam levitatem veneris œſtro non parùm ſtimularetur, tùm ob elegantem formam, à procis non paucis ſollicitaretur, tandem ab uno per contactum abſque membri intromiſſione ingravidata fuit, cùmque partûs adeſſet tempus, doloresque biduo jam toto vehementer urgerent. Demptâ omnimodâ ſpe felicis partûs, de ſectione & apertione vulvæ conſultum fuit, quam etiam, me præſente & ſvadente, feliciter perfecit Chirurgus quidam peritiſſimus, & cùm ex arteriolâ quâdam ſectâ uberrimus perſiliret ſangvis, impoſito calchanti pulvere illicò ſiſtebatur, & paulò pòſt ſummâ vi prolem ſat robuſtam enixa eſt, non per recens aptatam & ſectam vulvam, ſed per antè dictum foramen ano proximum, à Naturâ tantâ vi dilatatum,

tum, ut totius Peritonæi rupturam cauſaverit, relictâ adhuc ſat validâ cicatrice, inter hoc & prius factum foramen, quod poſt partum novæ ſectioni ſubmiſſum fuit, ita ut ampliſſima pervia foret vulva, quæ exceptis cicatricibus ex integro ſanata fuit. Veriſſima hæc Obſervatio docet, quantâ vi per impervium corpus Natura fœtus ſuos enitatur, deinde quòd etiam conceptus absque Membri virilis intromiſſione fieri poſſit, quod plurimi negarunt.

[*In allegatis Litteris.*]

Obſervatio CCLXXIV.
D. PAULI DE SORBAIT
DE
COLICA VINO GUAIACI CURATA.

BAlneator Viennæ ad portam Cœli, poſtquam tribus anni quadrantibus graviſſimâ diſcruciatus fuiſſet Colicâ, plurimaque à diverſis Philiatris perperam adhibuiſſet, malumque acidularum uſu exaſperari videretur, immò ejusdem uxor juvenis etiamnùm eodem affectu nuper defuncta fuiſſet, idem fatum horrens, me accerſiri curavit, cùmque de mali cauſis indagarem, ecce tibi, toto corpore convelli cœpit, ita ut ominarer, materiam ad venoſum genus translatam, Paralyſin inducturam, hoc nobis mali faceſſere, ſed cùm eædem convulſiones in die ter repeterent, iis per medicamenta ſedatis, *Vinum Guaiaci*, quod ab *Amato Luſitano de Curat. Medic. Curat.* 32. de Colicâ, pro eliciendo Sudore, per quindecim dies ordinavi, & ex toto reſtitutus fuit. Sine dubio Colica fuit à pituitoſis humoribus flatuum ſeminariis, inteſtina occupantibus, qui à vino iſto diaphoretico liquefacti & per ſudores reſoluti ſunt. Interjiciebantur nihilominùs quandoque Laxativa, quæ ventris regionem moderatè evacuabant.

[*In prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio CCLXXV.

D. GEORGII SEBASTIANI JUNGII DE

STREPITU OSSIUM.

Puella 19. aut 20. circiter annorum aliàs boni habitûs, quotiescunque ambulabat, aut pedes movebat, ab adſtantibus & vicinis Oſſium circa genua ſtrepitus & fragor, quaſi nuda eorundem capita inter ſe attererentur, ſummâ cum admiratione ac ſtupore audiebatur: hinc quaſi in proverbium inter domeſticos ac notos abiit, quoties eadem incederet: ecce capra venit. Cæterùm nec ullum dolorem, morbum, aut aliud Symptoma patiebatur, corpore toto benè conformato, ac ſano, actionibusque omnibus integris exiſtentibus.

SCHOLION.

Crepitûs Oſſium huic non multum abſimilis in morbo Scorbutico ab aliis (quod ſciam) non obſervati, meminit *Thom. Willis* patholog. Cerebri f. 318. dum inquit: Novi quosdam, vix tamen ultra tres aut quatuor, qui Scorbuto dudum laborantes, noxam ejus non tantum in humoribus & partibus carneis, ſed in ipſis demum oſſibus luerunt: quoties enim membrum quodvis ullo modo flecterent, oſſium capita, quaſi nuda eſſent, inter ſe attrita ſtrepitum ingentem edebant; porrò cùm lecto decumberent, ibidemque è latere in latus ſe devolverent, à vertebrarum colliſione, tanquam à Sceleto aſperiùs tractato, crepitus ingens, vel ipſos affectos perterrefaciens exaudiebatur. De cauſis verò rarioris hujus Symptomatis ita diſcurrit.

Hujus cauſa conjuncta forſan videatur eſſe, quod molli oſſium interſtitio, ſcilicet adipe, membranis & ligamentis valdè abſumptis, ipſorum juncturæ, velut lapides molares prorſùs inaniti, propter mutuum attritum, reſonarent: attamen rem ſecus habere conſtat, quia nec ſummè tabidis adeſt oſſium crepitus, neque hoc affectu laborantes ſemper intabeſcunt: quare potiùs dicendum erit, quod Symptomatis hujus cauſa immediata ſit oſſium ariditas, ſive medullæ ita propriè dictæ, quam intra oſſium cavitates, ac inprimis capita ipſorum, contineri oportuit, defectus: nam ſiquidem oſſa quævis medullam, ſive humorem unctuoſum, aut cavitatibus magnis, aut poris & meatibus exiguis ubique excuſis, includunt, hujus uſum ſtatuimus,

mus, tùm ut oſſa eodem irrigata, minùs fragilia evadant, tùm inſuper, ut humor iſte, oſſium nodis exudans, articulos quosvis, velut machinæ commiſſuras pingvedine linitas, lubricet, eorumque adeò motus facilitet; quare oſſium capita, hâc medullâ deſtituta, crepant, non ſecus ac currûs rotæ, rariùs inunctæ.

Quod ſi de morbi hujus causâ procatarcticâ inquiratur, quamobrem ſcil. unctuoſum illud articulorum oblinimentum deficit; hoc equidem vel ſanguinis vitio imputandum erit, quaſi hic, alimentum Sulphuris, æquè ac Salis, particeps oſſibus haud ritè ſuppeditat; quod equidem minus veriſimile eſt, quoniam maſſa ſangvinea, etiam in Scorbuticis particulas utriusque generis prædicti continet, quin & oſſium crepitu laborantes cutim, & muſculos pingvedine ſatis oblitos oſtendunt; vel ſecundò potius videtur, humorem unctuoſum quo articuli lubricentur, ipſorum oſſium culpâ deſiderari, quia ſcilicet horum pori & meatus à materiâ quâdam extraneâ, forſan limoſa, aut tartarea per ſangvinem advecta, in tantum obſtruuntur, propter eà ut balſamum iis deſtinatum non ſatis excipiant, nec pro humectandis ipſorum commiſſuris exudent; non facilè erit (quia res tota in abſtruſo latet) particulares hujus effectus rationes inveſtigare. *Hucusque VVillis.*

Puellam hanc noſtram ſcorbuticâ pasſione affectam fuiſſe, nulla adſunt indicia, præſertim cum floridi fuerit corporis habitûs, de nulloque morbo aut actionum læſione conqueſta: alia itaque ſine dubio hìc latuit cauſa, quæ ariditatem illam osſium, mucoſique eorundem oblinimenti abſumptionem, unde osſium ſtrepitus, induxerat. Forſan inde contigit, quod abſumpto uberiùs in reliquarum corporis partium nutritionem alimentari nervorum ſucco, mucoſum hoc defecerit oblinimentum.

[*Ex Litteris Vratislaviam* 1672. *misſis.*]

Obſervatio CCLXXVI.
D. GEORGII SEBASTIANI JUNGII
DE
VENA SECTA POST OCTIDUUM SPONTE APERTA.

Virgo annorum circiter viginti quatuor, temperamenti ſangvinei & corporis plethorici, copioſiori ac frequentiori menſium fluxui obnoxia, novisſimè poſt animi pasſiones affectibus, vulgò hy-

ſtericis dictis,tentari cœpit: quibus venæſectione medicamentisque hyſterico-antiſpasmodicis obviam ivimus. Hæc cùm octava poſt V. S. die cucurbitulas dorſo ac brachiis applicare curaret, de repente inter earundem applicationem vena ante octiduum ſecta ſpontè aperiri ſangvinemque liberaliter ſtillare cœpit,ac ſi phlebotomo rurſùs vulnerata fuiſſet: hic tamen ſangvinis fluxus ab adſtante tunc temporis balneatore ſubitò cohibebatur.

SCHOLION.

Venam hanc nondum ſatis coalitam à ſangvinis in corpore plethorico plus ſolito fermentantis copia apertam fuiſſe, nullum videtur dubium: extant tamen plurima apud Authores exempla illorum, qui absque ullo vulnere aut phlebotomiâ prævia ſangvinem ex certis corporis partibus per intervalla effuderunt, quorum Catalogum (volente DEO) in Hæmatologiâ noſtrâ proximè recenſebimus.

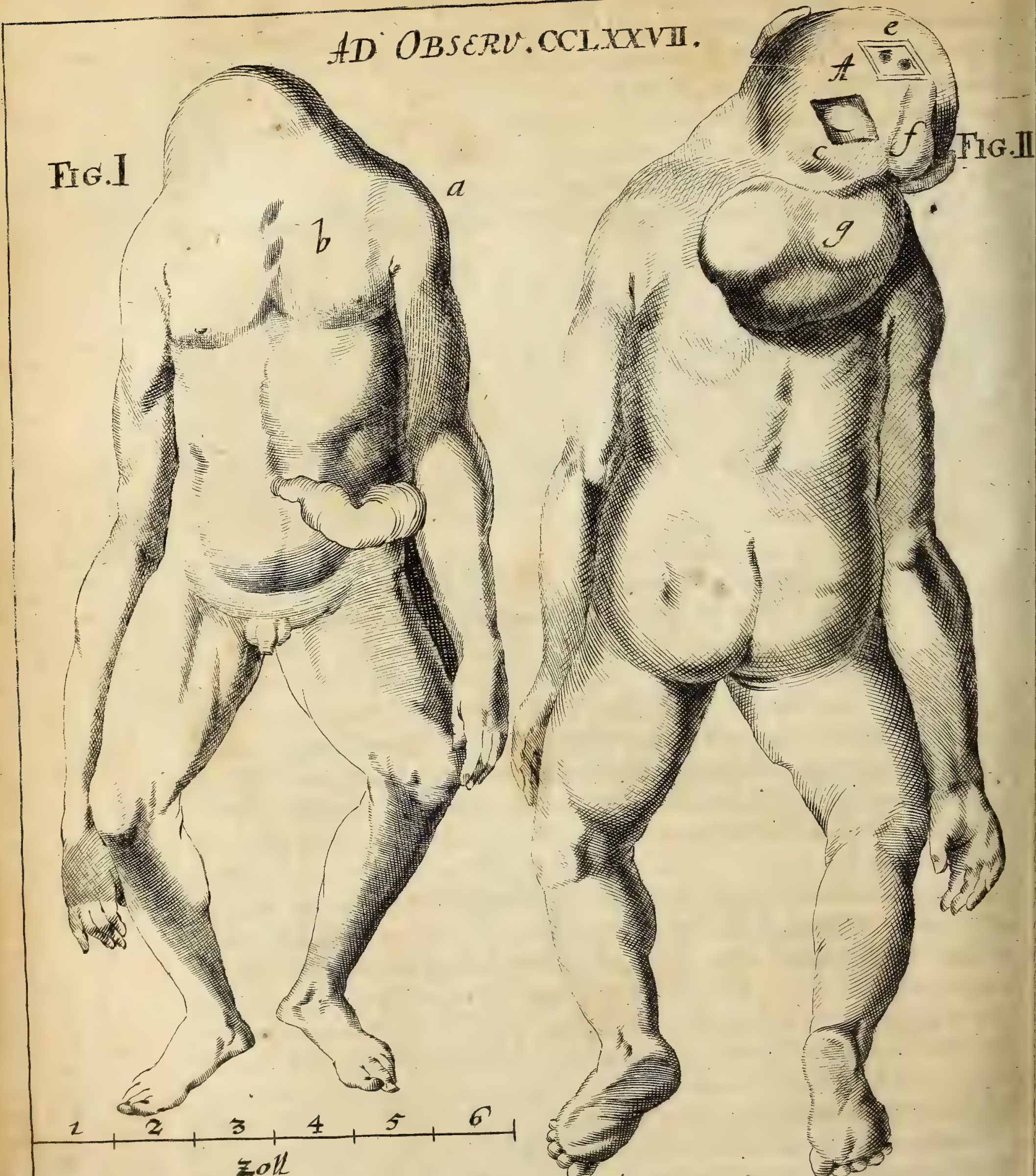
[*In Litteris modò dictis.*]

Obſervatio CCLXXVII.
D. JOHANNIS JÆNISII
DE
INFANTE SINE CAPITE.

ANno 1670. d.4. Martii St. N. natus eſt in pago VValtersdorf propè Zittaviam infans monſtroſus ex parentibus infimæ ſortis,conjugium tamen pacificum per ſeptem annos jam colentibus. Mater Dorothea viginti ſeptem annorum, Pater verò Michaël Lauter trigeſimum quartum erat ingreſſus annum. Hæc mater tertium Puerpera cùm fœtum monſtroſum excluſiſſet,mulierculæ adſtantes Paſtori iſtius loci id intimarunt, hìc Senatui Zittavienſi debitè retulit. Monſtrum hoc ſupinè jacens usque ad axillas puello perfecto viſum omninò ſimile, [V.Fig.I.] præterquàm quod latus ſiniſtrum [V.Fig.I. a.b.] quodammodò ſurſum protenſum & papilla quoque ſiniſtra ſemiunciâ geometricâ dextram altitudine ſuperaret,unde brachium itidem ſiniſtrum tantò brevius dextro, genu tamen attingebat, dextrum verò infra illud dependit præter naturæ proportionem, ſecundum quam manus nunquam genua attingere ſolent. In monſtro hoc ita ſituato,nec aſſidentes, nec adſtantes ullum capitis veſtigium deprehenderunt,ſed primus intuitus axillas vix ſuperavit, quæ à calce longi-

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

AD OBSERV. CCLXXVII.

longitudine duodecim unciarum geometricarum, ſeu ſemiulnâ diſtabant, ut propterea ipſum pro legitimo partu cenſeri potuerit, quamvis Parentes pro ſemeſtri habuerint. Aſt ſpectatoribus magis exporrecto corpore intuentibus monſtrum menti rudimentum quoddam ex parte in conſpectum venit, nullum verò hîc collum, quicquid tamen capitis fuit (ſi capitis nomen meretur) id quaſi ſummâ vi reflexum, adeoque inter ſcapulas dorſo annexum viſum eſt.

Jam in ventrem reclinato monſtro [V. Fig. II.] accuratiùs facies quædam comparuit. Supra modo recenſitum mentum [V. Fig. II. c.] os [d.] in conſpectum venit apertum, ex quo lingua monſtroſè propendit; ſupra os naſus planè nullus, nec ullum ejus veſtigium, ſed duabus Unciis geometricis ſupra os oculus unicus [V. Fig. II. e.] in cavitate rubicundiſſimâ abominabili planè intuitu conſpectus eſt, in quo unico oculi globo duæ pupillæ juxta ſe apparuerunt, ad latus hujus oculi fruſtulum carnis [V. Fig. II. f.] mentulam puerilem ferè referens, ſiniſtroſum propendit, ex quo levi attactu mucoſa quædam materia profluxit, quod dubio procul naſum ipſum exhibere debuit; aures utrinque accuratè videbantur. Poſt hæc enumerata in medio dorſi capſula benè magna [V. Fig. II. g.] cum cruore & fibroſo ſangvine referta dependit, ex quo fortean natura cranium cum cerebro formare intendit, latera namque utraque capillis fuerunt prædita. Deinceps, quoniam nullum adeſſet caput, oculus exemptus eſt, ſpe factâ, cerebrum ibi cum Nervis deprehenſum iri, eademque de causâ Cranium putatitium apertum; verùm nullum cranium ſed vertebræ concretæ absque cavitate adeoque ſine cerebro inventæ ſunt. Cor ſatis magnum & ſecundum naturam pericardio & auriculis inſtructum, pulmo contrà minimus aviculæ pulmoni vix æqualis. Sub diaphragmate hepar adeò magnum conſpectum eſt cum ſuâ felle, ut non ſolùm ventriculum ſed inteſtina prorſus operiret, multisque in locis mirabili adſpectu inteſtinis annexum videretur. Omentum planè nullum dignoſci potuit, quoniam materia hinc indè diſperſa flava & dura locum ejus occupavit. Splen quoque nullus adfuit. Ren ſaltem unicus & quidem in ſiniſtro latere, non tamen conſveto loco, ſed proximè ſub diaphragmate è poſticâ Epatis regione ſituatus. Ventriculus itidem malè conformatus inteſtino colo paulo craſſior & major in ingvine dextro jacuit, ut ſic in toto hoc partu non ſolum quoad externa omnia abominabilia, & præter naturam; ſed & quoad interna ſatis monſtroſa deprehenſa ſint.

Hoc de caſu cùm ad Senatum Zittavienſem Dn. D. Godofredo à Lanckiſch Phyſico ejusdem Civitatis meritiſſimo, referendum eſſet, ipſe ad

cauſas quasdam naturales quibus culpam tanti erroris imputare poſſet apud Puerperam & eam adſtantes inquiſivit, à quibus inter cætera reſponſum accepit, eandem matrem octodecim à nuptiis menſibus ſimilem abortum trimeſtrem inq; utero materno ferè corruptum paſſam eſſe, qui ad omnia huic monſtro fuerat ſimilis, niſi quòd naſo debitè ſituato & binis oculis prædictus generisque ſequioris fuerit agnitus: Duobus abhinc annis filium benè formatum & ſanum peperiſſe, qui adhuc in vivis, valetudine matrem dehinc proſperâ uſam; Hac vice autem tertiùm gravidam paria priori abortui omina & diſcraſias ſentientem labores graviores fugiiſſe (quibus tamen in naturali ſecundo partu ad ultimum temporis momentum aſſvetam ſe ſubjecerat) nec terrore percuſſam, contuſione vel caſu læſam ſe recordatam eſſe, fœtum autem hunc monſtroſum gravitate, lapidis ad inſtar ſemper fuiſſe moleſtum, nec ſenſum & motum conſuetum habuiſſe, hinc in gravidatione moleſtisſima adeò debilitatam, ut ſubſequente partu difficillimo vix ex orci faucibus eripi potuerit.

[*Ex Litteris Dn. D. Chriſtophori Seligeri Zittaviâ Vratislaviam misſis.*]

Obſervatio CCLXXVIII.

D. CAROLI RAYGERI,

DE

PERICULOSIS CAPITIS VULNERIBUS CURATIS.

Miles quidam in excurſione contra Turcam Clavâ ferreâ, vulgò Puſickan vocata, in caput percuſſus, derepentè concidit, à Sociis pro mortuo habitus, Sepulturæq; deſtinatus, ſed cum adhuc ſpirare deprehenderetur, in fortalitium Hungaris Vyvar, Germanis Neuheuſel/dictum (quod tùm nondum Turcis ceſſerat) deportatus, ibiq; à perito quodam Chirurgo Gallo tractatus, ac, aperto ipſi per inciſionem, poſtquam jam ſenſus & vires redierant, pericranio, exemptâ cranii portione, quæ volæ manus magnitudine in parte dextrâ inter Suturam Lambdoidæam & Coronalem ab integro deceſſerat, impoſita ejus vice laminulâ argenteâ undiquaque perforata, tandemq; vulnere juxta artis præſcriptum conſolidato, felici-

feliciter reſtitutus fuit, hoc ſolùm ipſi remanente incommodi, quod ineptus ad duriores labores, vigiliis, furori, minimum ſi biberit vini, ſingulisque Lunæ mutationibus certæ cuidam alterationi obnoxius redditus, prout ipſe mihi oretenus retulit Argentinæ Anno M DC LXIII. cum Cicatricem manibus meis palpaſſem, laminam ſub cute latentem deprehendiſſem, & per foramina ejus motum quendam lentum, ſed plenum & continuum, cerebri an arteriarum fuerit, non diſputo, probè notaſſem. Mirandum certè, tàm inſignem Cranii portionem, tàm valido ictu avulſam ſine cerebri aut meningum aut ad minimum proximè ſubjacentis temporalis muſculi læſione. Sed, qui ſequitur caſus, magis fortè mirandus, imò vix credendus eſſet, niſi Tabula ænea & Teſtimonium Viri Conſultiſſimi *Martini Schödel* Poſonienſis, Patriæ Reipubl. quondam Judicis, Eccleſiæ & Scholarum Evangelicarum Inſpectoris, fidem faceret. Marco Baxam, Capitaneo cuidam Hungaro, Lancea Turcica per oculum dextrum adacta, ut retrò per cervicem exiverit mucrone, mortem non intulit, ſed diligenti Chirurgorum manibus tractatus reſtitutusque, aliquoties poſteà ſtrenuè ſe contra hoſtem geſſit, ut conſtat ex adjunctæ Tabulæ æneæ inſcriptione, quam deſumſi ex prælaudati & fide digniſſimi Viri *Diſquiſitione Hiſtorico-Politicâ de Regno Hungariæ Argentinæ ſub Præſidio Clariſſ. Matth. Berneggeri Anno M DC XXIX. habita*, hucque tanquam in fanum æternitatis deferre vel ideò volui, ne privatis foliis intercideret Viri & Marti & Arti admirandi memoria.

Tertium adjungo, periculoſæ vulnerationis, ſed & feliciſſimæ Curationis exemplum, Signiferum quendam Legionis p. t. Illuſtriſſ. Comitis Porciæ, hunc in Candiâ contra Turcam militantem globus Sclopetarius Oculo, non itidem vitâ privavit. Remanſit poſt exactam Curam in Orbitâ globulus, & adhuc inter Oſſa hæret, quem obducto licet vulnere, ut mihi dixit, ſubinde ſentit quaſi deſcendere, fortè quod pars affecta defluxionibus obnoxia dolorem inferat quaſi gravativum.

MARCUS BAXAM UNGARUS.

Martinus Schödel in Diſſert. de Regno Hung. A.1629. Argentorati habita.

Sauciatam Effigiem *Marci Baxam* ab oblivione ideò vindicare volui, quia ſtupore & admiratione vix vacat. Capitaneo huic Hungarico, à Turcâ quodam in prælio, lanceam per oculum adactam, lethale vulnus ad mortem non intuliſſe: nam diligentibus Chirurgorum curationibus obductum eſt, & miles iſte poſteà (ut ab Iconographo quodam Auguſtano, qui mihi effigiem iſtius depictam vendidit, didici) pluribus vicibus, ſtrenuum ſeſe contra hoſtem exhibuit. Hæc ita ſe habere, docuit me & Clar. D. Caſpar Simonides, qui mihi ſimilem iſtius effigiem, ante viginti annos depictam, viſendam præbuit. Hiſtoriam tamen ejus, ut recentem, nullibi inveni. Nomen etiam illius vitio fortè Lingvam Hungaricam ignorantium, ſic ſcriptum appoſui, quamvis pro *Baxam* legendum malim *Bakſay*: quia Litera X Hungaris, quod ſciam, non eſt in uſu, utpote qui K frequentiùs inſerunt. Sed de Perſonæ factique tempore erunt adhuc in Hungariâ, quibus conſtabit: & hæc à me appoſita ſunto ad inquirendam rei veritatem.

In Litteris ad Collect. Eph. Poſonio ſcriptis.]

Obſer-

Obſervatio CCLXXIX.

D. CAROLI RAYGERI
DE
MAXILLA INFERIORE TOTA ORE CADENTE.

SOcrus *Mr. Crorubet* hoſpitis mei Biturgenſis, (à Bourges en Berry) octuaginta annorum ex defluxione in dentes maxillæ dextræ inferioris diu laborans, varios imploravit Medicos, variis uſa Medicamentis, tandem diuturnus dolor in Ulcus abiit, quod ritè tractatum curatumque. Non multò pòſt dolor recruduit, illa & Medici & Medicinæ pertæſa, domeſtica quædam adhibuit, e. g. Decoct. ficuum ex Lacte cum fol. Malv. rad. Alth. &c. ita brevi ceſſavit dolor, maxilla enim integra cum dentibus nec carioſa, nec ullo vitio notabilis, ſuâ ſponte quaſi à gingivis ſeparata, ut ſine gravi labore aut dolore eam totam extraxerit, nullo inde redundante incommodo, niſi quod ea in parte difficulter audierit. Vidi illam biennio poſtquam hæc acciderant, Anno ſc. M DC LXVI. cum inter prandendum ex ipſius ore hæc audiſſem, auditui tactum addidiſſem, nullumque veſtigium maxillæ, ſed ejus loco gingivas ſatis carnoſas (unde in vetulâ aliàs rugoſâ abſentia illius non multùm notabatur) deprehendiſſem, non ſine admiratione, quomodo dextra ejus pars à ſiniſtrâ abſcedere, evaneſcente plerumque in adulto illâ Synchondroſi, quâ in infantibus utræq; junguntur, aut quâ ratione maxillæ proceſſus ſuperior, in quem tendo Muſculi temporalis implantatur, à prædicto Muſculo ſeparari, aut tendo ille ſine graviſſimis Symptomatibus rumpi potuerit, cùm ob hunc vel ſolas Luxationes inferioris maxillæ lethales velit Hippocrates.

(*In litteris modò allegatis.*)

Obſervatio CCLXXX.

D. CAROLI RAYGERI
DE
CAPITE MONSTROSO SINE CRANIO ET CEREBRO.

ANno M DC LXVI. d. 15. Febr. exhibitum vidi apud *Dominum Petrum Burdelotium* Medicum Pariſienſem & Reginæ Chriſtinæ Archiatrum in conſeſſu multorum clariſſimorum pariter ac eruditiſſimorum Virorum (al. dans la conference) puellum recens

natum

natum demortuum, quoad reliquum corpus benè conſtitutum, perfectum & tantùm non pro ætatis ratione inſigniter pingvem, caput tenus verò mirabiliter conformatum. Os perpetuò hiabat, labia inferiora fiſſa leporinorum inſtar, ſuperiora quaſi nimis curta cum inferioribus coire nequibant, naſus prominebat, oculi exerti, cæterumque caput ſine cerebro, ſine cranio. Hujus in locum, quaſi in opere errans natura parenchyma efformavit Hepati ſimillimum, niſi quod eo durius. Propendebat iſta carnoſa ſubſtantia undique ex capite, nigricantis coloris & variè rugoſa, non tamen in certos lobos diviſa, in mediâ ſui parte Oſſi Sphænoidi affixa & diſſecta parùm emiſit cruoris. Cranium ſuperius totum aberat, ſaltem in occipite duo, ſed admodùm parva & imperfecta notabantur Oſſa occipitis, in ſyncipite duo Oſſicula alia, loco oſſis frontis erant, quæ vix aliud, quàm oculorum orbitam efformabant, altiùs quippe non aſcendebant. Oculorum quilibet pro nervis opticis in loco legitimo duo notabiliter conſpicua habebat vaſa venoſa, coloris nigricantis ſangvine plena, ab hâc ſubſtantiâ hepaticâ prodeuntia. Placuit, credo, Naturæ ita ludere & loco nervorum venas educere ex illâ materiâ, quam loco cerebri hepar referre voluit. Spinalis medulla nil niſi ſangvis concretus erat, ſecundum longitudinem inter dorſi vertebras excurrens. Reliquo in corpore omnia viſcera benè diſpoſita, Hepar, Lien, ventriculus, inteſtina, omnia naturalia & integra. Thorax anguſtus & contractus, nec cor & pulmones abſoluti videbantur, nihil tamen habebant præternaturale. Vixiſſe hunc infantem & benè nutritum fuiſſe, ex ejus magnitudine conſtitit. Utrum autem ſe moverit cerebro & nervis deſtitutus, quæſtio erat, nec ſciri potuit, quanquam ex circumſtantibus aliquis mihi affirmavit, ſine tamen certitudine, moviſſe ſe in Utero, undecim eſſe menſium partum, mortuumque excluſum.

[*In prælaudatis Litteris.*]

Obſervatio CCLXXXI.

D. CAROLI RAYGERI DE *FEBRI MALIGNA CUM EXANTHEMATIBUS MILIARIBUS.*

PRivigna Pharmacopœi hìc Poſonii ad aureum Gryphum 11. vel 12. annorum puella ſub initium Veris hujus anni, manè, poſtquam conſveto inquietiùs dormiviſſet, expergefacta bis vel ter vomuit, cui ma-

tet

ter errorem fortè in victu commiſſum rata, aliquid Theriacæ exhibuit, quo accepto paulùm quievit & ſudavit, poſt unam vel alteram horam de cordis compreſſione & ſpinæ dorſi dolore conqueſta, ſupervenienti inſigni calore matrem in ſententiam deduxit morbillos ſubeſſe, inprimis cum in collo & ponè aures maculas obſervaſſet rubras, dedit itaque pulverem expellentem, & intra 24. horas bis reiteravit.

Tertio morbi die rubor quidam inſtar Eryſipelatis per totum corpus diffuſus apparuit cum cutis quâdam aſperitate, oris ſiccitate, ariditate lingvæ quaſi fiſſæ, pulſu inæquali, delirio vehementi, &c. Accitus ego circa veſperam ex ſignis morbum agnoſco malignum, ſed de rubore per habitum corporis diffuſo ſuſpendo judicium in craſtinum, licet Roſſalium eſſe vix dubitarim, præſcriptis præſcribendis diſceſſi. Altero die reverſus, totum corpus non tantùm ita intensè rubrum, ac ſi panno rubro involutum eſſet, deprehendi, ſed & à collo usque ad genua parvis exanthematibus granum milii vix æquantibus, plenis ichore quodam albo pellucido, non tamen valdè dolentibus, repletum. Patiens quidem ſupra modum debilis, ſed ſymptomata aliquantulum remisſiora bonam ſpem faciebant; quare juſſi continuare Alexipharmacis & expellentibus usque in nonum vel duodecimum diem, quo inſtar ſquamularum decidére, convaleſcente eximio matris cum gaudio ægrotâ. Pro Febri habui malignâ miliari, ut ovum ovo, ſimili illi febri, quam puerperis ante aliquot annos tàm exitioſam deſcripſit Excell. D.D. *Gothofred. VVelſchius* P.P. Lipſ. in peculiari Diſſertatione, & quidem illi ſpeciei, quam den weiſſen Frieſel appellat, niſi quòd ratione Subjecti & eventus quædam fuerit diſparitas, periculoſiores quippe omnes morbi maligni gravidis & puerperis ſolent eſſe, quàm aliis. Nunquam anteà à me viſum fateor iſtud exanthematum genus, nec ab alio Practico hujus loci obſervatum, memini. Ancilla tamen, quæ ægrotæ ſemper adſtabat, affirmavit, ſe planè eodem morbo laboraſſe in juventute, & ſumto ſæpiùs in die pulvere ex fl. ♃ris & nitro præparato, quia tenuioris conditionis erat, reſtitutam fuiſſe. Nonnullæ autem aliæ ſupervenientes & viſitantes ægrotam fœminæ aſſerebant ſe vidiſſe quidem talia nonnunquam exanthemata plerumque exitialia, ſed Germanicè nominare mihi neſciebant.

(*In iisdem allegatis Litteris.*)

Obſervatio CCLXXXII.
D. CAROLI RAYGERI
DE
VALVULIS CORDIS OSSEIS.

OS in corde cervi annoſi gigni & inveniri, non adeò rarum, at in homine inſolitum propè, ad minimum valdè infrequens, ſolùm quippe *Harvæum* in homine Nobilisſimo & fortisſimo portionem arteriæ magnæ juxta cor in os rotundum vidiſſe converſam, & poſt eum Celeberr. *Th. Barthol.* in corde Phthiſici *Cent. I. Obſ. 50.* & in corde Urbani VIII. P.M. *Cent. II. Obſ. 45.* talia oſſa notaſſe memini, quin & tertii *Plateri* ſc. ex Bartholino recordor, qui *l. 3. Obſ.* tale etiam ſe inveniſſe aſſerit.

Sutor quidam Lutetiis Pariſiorum in plateâ S. Jacobi (la rüe St. Jacques) è regione ædium Domini *Gayant* Anatomici & Chirurgi peritisſimi, habitans, ſangvineus, corporis habitu obeſiori præditus, non admodùm ſenex, ſumto aliquando more Gallorum bono jentaculo per portam S. Jacobi exire voluit, ſed vix quadraginta paſſus aberat domo, quando derepentè concidens exſpiravit. Domum deportatus aperitur, & in toto corpore nihil morboſum, nihil præternaturale repertum, niſi quod tres valvulæ ſemilunares ad arteriæ magnæ ex ſiniſtro cordis ventriculo egreſſum ſitæ, oſſeæ fuerint. Unam ex his ab amico quodam, qui & ſectioni interfuit, & hæc mihi Anno M DC LXVII. Monſpelio reduci in prædicti Domini Gayant ædibus retulit, dono accepi. Coloris erat albicantis, adeò dura ut vix cultello aliquid abſcindi potuerit. An autem tàm repentinæ mortis cauſæ fuerint, dubito, cum nec circulationem ſangvinis impediviſſe, aut Apoplexiam iſtam fortisſimam introduxiſſe credibile ſit.

[*Ex antè citatis Litteris.*]

Obſervatio CCLXXXIII.
D. CAROLI RAYGERI
DE
CALCULO IN VESICA FELLEA HUMANA.

SArtoris cujusdam ad montem arcis Regiæ hìc Poſonii habitantis Uxor, poſtquam triduum parturiendo conſumpſiſſet, nullisq; medicamentis

mentis fœtus jamjam mortuus exturbari potuiſſet, ſupervenientibus Lipothymiis moritur. Peritu mariti & obſtetricis apertum fuit corpus, exemptusque infans jacens ſupino quaſi corpore per transverſum Uteri, capite ſiniſtrum, pedibus dextrum attingens os Ilion, brachio verò ſiniſtro extra uterum pendulo. Scrutando deinde unà cum D. D. *Zolicoffero*, nunc Archiatro Bregenſi, affine meo longè dilectisſimo, & D. D. *J. Georgio Elsnero*, amico meo integerrimo, qui fortè fortuna Viennâ huc conceſſerat, reliqua viſcera, ex veſicâ felleâ præter morem magna, bile lentâ & ex viridi nigricante repletâ extraxi calculum olivæ majoris (quas Regias vel Hiſpanicas appellant) magnitudine, nec colore & figurâ ipſi abſimilem, cæterum æqualem, & Drachmam unam civilis ponderis pendentem, quem adhuc ob formæ raritatem & elegantiam domi inter alia curioſa ſervo integrum. Hæc enim ſola obſtitit, quo minùs fregerim, & quid valeat, probaverim; annon fortè eandem vim & facultatem habeat, qualis fortè *Lapidi* in Cyſti felleâ *bovis* nigri ad curandum Icterum, aut *Lapidi Porcino*, qui in felle porcorum aut etiam ventriculo Hyſtricum in Indiâ reperitur, & Luſitanis Piedra di Puerco dicitur, in profligandis febribus tribuitur. Lapides enim in cavitatibus & ventribus brutorum repertos uſui eſſe, humanos verò illo deſtitui, cum homo omnium animalium ſit nobiliſſimum, & inter omnia delicatisſimis utatur cibis, mihi cum *Jac. Bontio in animadv. ad Garc. ab Orta p. 48.* non credibile videtur. Sed quod, dum non adeò infrequenter, quin teſte *Joh. Rhod. Cent. III. Obſ. 2.* & ſæpiùs inveniantur, & fuére inventi, nunquam & à nemine adhuc in uſum deducti aut probati, meritò miror; Licebit hìc ingeminare illud *Satyrici*: Externa neſcio quo fuco ſe adornant, & plerumque Patriæ rebus (quin & illis quæ intra nos & è nobis naſcuntur) beatiora videntur. Cæterùm quia incidenter mentio facta *lapidum* ex *felle Bovis* nigri & Lapidis *Porcini*, non ingratum aut incongruum erit de hiſce aliquot experimenta addere. Contigit mihi primò videre lapidem Porcinum in Muſæo Illuſtriſs. Equitis & Medici *Corvini*, Romæ, qui vires ejus in ſe ipſo probaſſe quidem, ſed an bonum eventum, & à febri quâdam (nî fallor) continuâ liberationem ipſi, an aliis Medicamentis debeat adſcribere, adhuc ſe dubium eſſe affirmavit. Certè Soror mea Viennæ poſt obitum Mariti Anno M DC LXII. febri malignâ laborans, & ab omnibus Medicis pro deploratâ habita, bibens de infuſione Lapidis hujus (quem à Serenissimo Archi-Duce Austriæ Guilielmo Leopoldo feliciſs. memor. dono acceptum Magnif. D. D. *Managetta* S. C. M. Proto-Medi-

cus b. m. ipſi conceſſerat) in aquâ ſimplici facta, brevi fuit reſtituta. Accidit fortè, ut quidam ex Domeſticis febri tertianâ detentus reſiduum, quod illa reliquerat; ſumſerit, & blando excitato ſudore ab illâ liberatus etiam convaluerit. De *Lapide* autem veſicæ biliariæ *Bovis nigri* bina experimenta mutuabo ex D. D. *Pauli Spindleri* Practici quondam Poſonienſis, pòſt Ratiſpon. felicisſimi, Cognati mei multis nominibus colendi, obſervationibus manuſcriptis (quarum centum inſigniores & rariores cum Scholiis luci deſtinavi propediem publicæ): Caupo quidam hìc Poſonii ad Aquilam Nigram, ictèritius aſſumto pulvere talis Lapidis cum Salibus Abſinthii & Centaur. minoris, quibus ſolis anteà diu, ſed ſine fructu uſus, inſigniter fuit adjutus, & accepto poſteà uno vel altero Laxativo penitus à fœdo faciei colore liberatus. Item: Mater prælaudati D. Doctoris, Matrona Nobilisſima, laborans ictero pertinaci totius corporis ferè ad nigredinem declinanti, à ſolius vini, in quo talis calculus infuſus & liquefactus, potu, urinâ craſsa propè nigra copioſè excretâ, fuit curata.

[*Ex hactenus allegatis Litteris.*]

vid. Addenda in Anno 4. M S. p. 302.

Obſervatio CCLXXXIV.

D. CAROLI RAYGERI

DE

MICTIONE MATERIÆ ALBÆ-CRASSÆ, VISCIDÆ, ACIDULIS EGRANIS CURATA.

PÆdagogus in Raickendorff trans Danubium ad duo milliaria hinc diſſito, triginta circiter annorum, cœlebs, Temperamento Sangvineo Cholericus, poſt exiguos lumborum dolores urinam reddere incepit cum inſigni dolore & ardore penis, claram quidem, ſed ubi reſedit, mox turbatam ſubſidente in fundo materia albâ, craſsâ, lentâ, viſcidâ, tàm tenaci, ut nullo modo rumpi potuerit, ſed inſtar glutinis aut mucilaginis ſibi cohæſerit. Impoſuit mihi, fateor, primâ fronte affectus, pro Ulcere Renum & excretione materiæ purulentæ habui, adhibitis ergò Medicamentis huic affectui appropriatis ultra tres menſes nihil profeci. Æger intereà nec pejus nec melius valere, non corpore emaciari, non viribus langveſcere viſus, perbellè ſuas obibat functiones, quin & quandoq; ſtrenuè bibebat. De quo admonitus confeſſus mihi, ſe poſt vinum melius habere, urinam fluere claram absque dolore, altero autem

tem die ſtatim iterùm turbari. Cogitavi, quid ſi mictio pultacea cujus *Timæus* meminit *lib. 3. caſ. 43.* aut illa Chyloſa? quam *Dravvizius* in Tractatu ſuo Germanico de Scorbuto Caſtorem ſ. den Biber appellat. Conceſſi itaque vinum, & quia præfatus Dravvizius Malvaticum hoc in affectu commendat, optimum ut bibat author fui, modo tamen ſervato, non omiſſis interim Stomachicis concoctionem adjuvantibus, quin & Anti-Scorbuticis, ſed omnia fruſtrà, perſeverante iſtâ mictione per Æſtatem & Hyemem An. MDCLXIIX. usque in Majum anni ſequentis, ultra decem menſes continuos ſine intermiſſione, abſque tamen corporis extenuatione aut aliâ moleſtia, præter dolorem inter mingendum. Tandem & mihi & ſibi ipſi moleſtus patiens urſit reſtitutionem quocunque modo. Commodè in mentem venére Acidulæ Egranæ, ſuaſi illas, ſecutus meum conſilium bibit illarum novem lagenas (quales ſc. Viennam afferri ſolent) & ſtatim aliquid levaminis percepit, ſuperaddidit alias novem & ecce affectu penitus per Dei Gratiam liberatus adhuc quantum ſcio optimè valet. Revocavit mihi Caſus iſte & Cura in memoriam, me, 12. annorum puerum ſimili propè affectu laboraſſe, fluente non quidem continuè, ſed per intervalla de quarto in quartum, & de decimo quarto, in decimum quartum diem per Urinam tali materiâ, cum ſtranguriâ valdè dolorosâ, & apparentibus in Crure & ſiniſtro brachio maculis Scorbuticis, ſine ullo alio Scorbuti, affectûs aliàs apud nos ſatis rari, ſigno. Exſiccata materia ſubtiliſſimum ſabulum æmulabatur. Adhibita Lithontriptica & ſabulum exturbantia ſine ſucceſſu malum augere viſa. Ab Egranis autem acidulis ut petitum auxilium, ita quoque obtentum, ceſſante ſtatim illo fluxu, & diſparentibus maculis, nec amplius jam intra XX. annos, Deo ſit laus, redeuntibus.

Similem quoque ſed à diſſimili causâ obſervavit jam nominatus Dn. D. *Spindlerus* affectum in Nobili quodam, qui per quatuor continuos annos poſt excretum Calculum Renum cum lotio reddidit materiam inſtar muci narium albam, viſcidam, interdum fœtentem, cum levi quadam ſtranguriâ. Ceſſavit malum adhibitis Univerſalibus & appropriatis, (habuit autem pro tertiâ ſpecie Gonorrheæ, quam Langius deſcribit) ſed rediit poſt neglecta Medicamenta, Iſchuriam introducens tàm difficilem, ut Siphunculo extrahenda fuerit urina, ubi Caruncula ſimul in meatu urinario deprehenſa fuit, hæc ab inſigni illo & Celeberrimo Chirurgo ac Lithotomo Viennenſi vix comparabili, Dn. *Mariano* curata eſt per admotionem catheteris, cui in apice Corroſivum blandum impoſitum, quod quadrantis horæ ſpatio

carunculam abſumſit, Eſchara cum candelis, quas ex mucilaginibus Sem. Alth. Malv. Cydon. cum ſevo & cerâ proportione ac quantitate ipſi notâ ſecretoque habita parare ſolebat, egrediente, ſicque optimè reſtitutus & ſimul à fluxu iſtius materiæ liberatus diu ſupervixit. Jam autem quid iſta materia alba viſcida ſit, aut inprimis in duobus prioribus ſubjectis fuerit, meritò quæritur? An Chylus fortè rudis indigeſtusque? An liquamentum Sanguinis, vel ejus diſſolutæ fibræ & in tenuiſſimam pulpam quaſi redactæ? At cur corpus ſuo defraudatum alimento non contabuit? An pus ex Ulcere Renum? At ſic diuturno iſto fluxu non renes modò, ſed omnia inteſtina & viſcera putrefacta excreta fuiſſent. Mihi ſanè ſalvo aliorum judicio nihil aliud fuiſſe videtur, quàm Saburram fæculentam Tartaream vitio fermenti ventriculi progenitam, & ob læſam fæculentorum in inteſtinis legitimâ ſecretione unâ cum Chylo Sanguini, & cum hoc Renibus communicatam, in his autem cum ſero ſeparatam, præcipitatam ac protruſam fuiſſe, quia copioſior, quàm ut à naturâ ferri, craſſior quàm ut in calculum abire potuerit; cum juxta Helmontium nihil niſi volatile coaguletur in Duelech; ipſa verò fluere ceſſavit, correcto per acidulas fermento Ventriculi & roboratâ ſecretione in inteſtinis.

[*In iisdem allegatis Litteris.*]

Obſervatio CCLXXXV.
D. CAROLI RAYGERI
DE
CALCULO ADNATO GRUMO SANGUINIS.

Rogatus unà cum Chirurgo quodam hujus Civitatis jurato acceſſi puellam, Obſtetricis cujusdam in hâc Urbe filiam, novem circiter annorum, quæ tumorem inſignem habuit in dextro latere circa lumbos. Diu illum tractavit Chirurgus emollientibus, tandem me præſente aperire decrevit, id quod factum cum eſſet, effluxit ex inflicto vulnere puris cum ſanguine permixti ſat magna copia. Abſceſſu apertus deinde convenientibus tàm externis, quàm internis tractatus, ſed elapſis tribus ſeptimanis vitam cum morte commutavit patiens. Apertum Cadaver nihil aliud nobis notabile exhibuit præter renis dextri conformationem. Illius namque Parenchyma penitùs abſumtum erat, ſolâ reſtanti pelvi magnâ, craſsâ, durâ & ſabulo plenâ, ex quâ egreſſus Ureter it

den

lem magnus & craſſus, qui antequam deſineret in Veſicam, cavitatem effornavit, novam quaſi & parvam Veſicam, ſabulo fragmentisque minoribus apillorum repletam. Ureteris autem parietibus ſat firmiter adhæſit Calulus figurâ & magnitudine Caryophylli aromatici, intus habens materiam igricantem quaſi pro baſi, quam omnes circumſtantes mecum pro concreo ſanguine habuére, cui extrinſecus adnatus cortex albiſſimus inſtar Sachari candi aut ♀ri cryſtalliſati pellucidus. Fortè grumus Sanguinis ab xulcerato rene ad veſicam tendens in viâ adhæſit parietibus Ureteris, qui ucceſſu temporis à præterlabente ſero ſabuloſo ſenſim incruſtatus grandir adhuc evaſiſſet, ſi diutiùs ſupervixiſſet demortua. Non enim novum, alculos in veſicâ, renibus, aut aliis Corporis humani Cavitatibus Inſulaum more fieri, quæ ex parvis initiis ſabuloſis medio ſæpè in flumine aut ma-, dum nempè ſubinde poſitis fundamentis aliquid accedit, aut ſabuli aut erræ aliunde vi atque impetu aquarum avulſæ in ſpatioſum excreſcunt amitum. Simili modo, dum grano ſabuli vel arenæ in renibus aut veſicâ tenti & fortè majuſculo jungitur granum, huic aliud, aliis alia, calculus uandoque inde excreſcit non uſitatæ magnitudinis. Id quod non ineleanter demonſtravit V. C. *Anton. Molinettus* in celeberrimo Theatro Aatomico Patavino, in acui crinali adnato lapide Anno M DC LXVIII. uam hiſtoriam totam enarrare ſuperſedeo, quia legi poteſt apud *Th. Barol. Cent. II. Epiſt.* 78. & apud *Georg. Hier. Velſchium Epiſagm. 63.* Quem generandi modum inſuper & optimè, ut puto, demonſtrant, Circuli pelliculæ illæ, quibus inſtar cepæ componitur Calculus, quæ ſi recentes friabiliores tamdiu ſeparari poſſunt, donec ad Centrum & primum Calli ortum fuerit perventum, annotante *J. Bontio in Not. ad Garc. ab Orta.* 48.

Licuit quoque & mihi non ita pridem hoc obſervare & adſtantibus onſtrare, cum aperiretur corpus Illuſtriſſ. cujuſd. Matronæ ab ineunte ætte usque ad ſexageſimum annum doloribus Calculi divexatæ, tandem ſuervenienté continuo vomitu, dejecta appetentiâ, omnium Virium proratione extinctæ, cujus ex renibus extraxi raræ magnitudinis calculos bios (alter quippe duos digitos transverſos latus & craſſus, alter pollicem agnitudine & craſſitie æquabat, formâ externâ non abſimilis illi Spergiano, quem ſub num. III. depingi curavit D. D. *Joh. Dan. Major* in Aatomicâ ſuâ Calculorum hiſtoriâ; pondere autem bini non excedebant nciam unam libræ Civilis, quod miratus ſum) duros quidem in ſe, cortice

tice tamen exteriori ita tenero ac friabili, ut facili negotio à reliquo vel leviſſimo digiti contactu ſeparari potuerit.

(*Ex prædictis Litteris.*)

Obſervatio CCLXXXVI. D. CAROLI RAYGERI DE *VOLATICA.*

CUm anno ſuperiori apud Illuſtr. Dominum Oſtroſzitz in arce Illavienſi ad Vagum fluvium eſſem, Nobilis cujusdam ex aulæ familiaribus filiola ſex vel ſeptem circiter annorum ſubito brachii pedisque dextri corripitur dolore, ſine rubore, tumore aut alio ſigno externo, cum levi quodam calore. Juſſi applicari Enema, quia conſtipata fuit, brachiumque & pedes linteis involvi fumigatis, ſic per horam unam vel alteram quievit. Expergefacta de cordis conqueſta compreſſione, nec pedi inſiſtere, nec manum movere poterat, pulſus erant veloces, magni, inſignem denotantes ſanguinis ebullitionem, calor ingens cum ſiti, &c. Dedi ſtatim in aqua fl. Samb. Pulv. Alexit. Spindleri (quem fortè mecum habui, Officinis noſtris uſitatiſſimum nec non in expellendis Variolis quin & petechiis mihi aliisque probatiſſimum) gr. XVIII. Antim. Diaph. gr. IV. Sal. C.C. Vol. gr. iij. quo accepto ſudavit, & ſtatim pòſt prodiére maculæ ceu morbillorum incipientium notæ. Affirmarunt adſtantes, puellam variolas & morbillos jam habuiſſe, gravius ergò quid ſuſpicatus cùm Symptomata nihil remitterent, ſeptem horarum ſpatio reiteravi prædictum pulverem, & ecce poſt unius horæ ſudorem dilatatæ maculæ totum ſiniſtrum brachium, illamque pectoris regionem inſtar Eryſipelatis occuparunt. Nec mora melius ſe habere, dolor evaneſcere brachii, pulſus mutari cœperunt, quin & lecto ſurrexiſſet, niſi prohibita ægrota. Sed trium vel quatuor horarum ſpatio, diſparente hoc rubore, novi rediére in artubus dolores, jamque manus & pes dextri lateris dolebant. Provocato per antè nominatum Pulverem ſudore, novæ ſed in dextrâ parte apparuére maculæ, quæ dilatabantur & diſparebant, ut præcedentes. Ita intra quatuor dies me præſente & aliquot poſt diſceſſum (duravit autem affectus, quantum reſcire potui, duodecim dies) totum pervagatus eſt corpus, nullo in loco diu manente iſto rubore, ſed modò hunc, modò alium occupante

præ-

prægredientibus ſemper vel brachiorum, vel pedum doloribus, donec miſsâ ipſi hinc Mixturâ ſimplici cum Spir. Cochl. & Syr. Viol. de quâ mixturâ bis in die ad 25. guttas ſumebat, perfectè convaluit & adhuc valet. *Volaticam* fuiſſe, qui affectus hujus vagabundos motus mecum benè conſideraverit, nemo dubitabit. Rariùs aliàs nec à multis Practicis Affectus viſus aut quòd ſciam obſervatus, quippe nec Sennerto, nec ante eum VVittichio, qui primitùs, credo, eum deſcripſit, videre contigit. Taceo alios, apud quos altum ſilentium. D.D. *Melchior Sebizius*, Medicus noſtri temporis incomparabilis, Senex venerandus, Præceptor, Patronus & Promotor meus æternùm obſervandus, bis ſe vidiſſe teſtatur in *Speculo ſuo Medicinali Practico Part. VI. c.* 32. nec aberrare videtur, dum ad Eryſipelas refert, & ratione cauſæ & ratione Symptomatum. Differentiam autem ponit in modo & more, quippe hic affectus non in uno loco manet, deinde malignitatis non planè (inprimis apud nos in Hungariâ) expers eſt. Labitur contrà *Wittichius* cum Medicamento ſuo repellenti, quod nec in hoc, nec in Eryſipelate aut ullo alio, ubi exanthemata ſe produnt, adhibere vellem. Vocatur Germanicè der Flug / VVittichio das Geflig oder Zulach. Videtur aliquid commune habere cum Roſſaliis, quos Cl. *Sennertus ex J. Phil. Ingraſſia deſcribit l. 4. de Febr. c.* 12. niſi quod his mitior, magis mobilis, minusque habeat malignitatis.

(*In prædictis Litteris.*)

Obſervatio CCLXXXVII.

D. CAROLI RAYGERI

DE

ABSCESSU INFIMI VENTRIS PER UMBILICUM EVACUATO.

VNdecim annorum puella circa principium Aprilis hujus anni derepentè in langvorem incidit totius corporis, cum febre acutâ continuâ. Vocatus Medicus Ordinarius, D.D. *Schilpacher*, amicus meus honorandus, pro conſvetâ dexteritate & induſtriâ nihil omiſit, quod morbi vim infringere potuiſſet, verùm omnia fruſtrà, plus valente doctâ arte malo. Contabuit indies magis magisq; corpus, ut cutis oſſibus hæreret. Intumuit contrà mirũ in modum venter infimus æqualiter, tumore duro & contranitente, cum dolore rodente & lancinante circa umbilicum. Tribus ſeptimanis ita elapſis & ægrota indies pejus ſe habente, voca-

tus ego, collatis invicem ſententiis, cum prælaudato meo Domino Collegâ, ex quo vermes aliquot ſat longos excretos ab ægrotâ reſciveram, in eam deſcendi ſententiam, omnibus viribus contra vermes eſſe agendum, ne fortè exitum per umbilicum meditentur, quod ille jam ſemel in praxi ſuâ obſervarat, & fieri poſſe præter alios fidem fecerat *Obſerv. 145. & 146. Anni primi Ephemeridum Medico-Phyſicarum.* Exhibita varia interna & externa vermes necantia atque exturbantia. Inter alia ipſi propinatus fuit pulvis Rad. Jalap. cum Magiſt. ejusd. & ♀ri cremore (quem proponit Cl. *Zvvelfferus in Pharmacopœâ ſuâ regiâ* ſub titulo Pulveris Solutivi ♀ſati, mihi valdè uſitatum, & quo jam ſemel exturbavi in muliere quadraginta annorum Lumbricum latum trium ulnarum longum) inde ſecundâ dejectione excrevit materiam ſatis copioſam viſcidam ſubviridem, ſibi cohærentem inſtar ſpermatis ranarum, & ſtatim pòſt melius valere viſa, ventre tamen non detumeſcente & perſeverantibus doloribus circa umbilicum, quo diligenter inſpecto, obſervavimus tuberculum parvum ad ſuppurationem tendens, quia exiguum neglectius à *nobis* habitum, tandem ut Parentibus & ægrotæ ſatisfieret, accerſitus Chirurgus, & impoſito Emplaſtro, ecce, intra 24. horas rumpitur tuberculum, & per exiguum iſtud foramen in Centro quaſi umbilici cum omnium admiratione primâ vice puris effluxit ultra ſeſtarium, ſtatimq; febris remiſit, venter detumuit molliorq; factus. Manſit apertus umbilicus per 14. dies, & ex vulnuſculo ſpontè facto propè duæ menſuræ puris effluxére, donec omni evacuatâ materiâ ſponte ſuâ iterùm ſe clauſit, convaleſcente omnium cum admiratione ægrotâ. An in Cavitate abdominis vel intra tunicas tantùm hæſerit iſta materia, conjicere non poſſum, cauſam tamen fuiſſe febris & contabeſcentiæ non dubito.

(*In hactenus laudatis Litteris.*)

Obſervatio CCLXXXVIII.
D. SALOMONIS REISELII
DE
CORONA SEU CIRCULO URINÆ

EJusque causâ & ſignificatione, cum divinus Hippocrates ſileat, quàm variè & anxiè ſenſerint Auctores, longum eſſet & tædioſum recenſere. Ut paucos tamen paucis appellem: poſt *Montanum*, qui ex alimentali humido; poſt *Argenterium*, qui ex ichore melancholici humoris; poſt *Herc. Saxoniam*, qui ex melancholia & pituita coronam hanc conſtituit; poſt *Fernelium*, qui qualis in vaſis majoribus ſanguis

guis habeatur, exinde cognoſcit; poſt *Heurnium*, qui nihil, ſi ejusdem ſit cum liquore coloris; bona, ſi melioris; mala, ſi pejoris; & in ſpecie ex virore puniceo anxietatem à malignitate febris prædicit; poſt *J. Hayne de morb. tartar.* qui eam urinæ umbrâ in vitro deſcribens, ex dimidiato circulo Hemiplexiam conjicit; poſt *Sennertum* denique, qui cum Fernelio in plurimis ſentiens & plus quàm cæteri ſubolfaciens, dum illam in aliis liquoribus notat, ex refractione radiorum ortam ſuſpicit, neque ſemper animadverti eruditè aſſerit, omnium proximè, quos quidem vidi, vero ſenſui accedit; poſt illos inquam omnes, *Henricus Martinius in Anatomia Vrinæ c. 11.* Coronam dictam, cujus naturam priores (quorum plurium ſententias collegit) non ſatis ipſi videantur conſideraſſe, definit lineâ per umbram depictâ, quæ urinæ ſuperficiem in circumferentia vaſi urinario adhærentem cingit. Oriri, ſcribit, materialiter quidem à partium disſimilitudine aut humorum exagitatione, vel etiam tinctura evidentiore: Formaliter verò à reflexione luminis & radiorum, quatenus videlicet lumen in ſuperficie liquoris aliter refringitur, & recipitur quàm in medio. Significare generaliter vires vel morbum ſuperiorem: ſpecialiter humores in vaſis majoribus. Qui verò, addit, (*Franc. Joëlem* hîc notans,) ex corona prædominantis humoris indice, etiam capitis particulares dolores & ſedes ſignare velint, illos hypotheſi non tantum plusquam ficulnea, ſed & pænè ridicula niti. Quàm bene ergo ſcripſerit, & quàm prope ad veritatem acceſſerit *Martinius*, ſequens docebit Obſervatio.

Cum meditarer ſculptoris vitium in Obſerv. cxi. Anni II. Ephemeridum harum emendare, & pro orthographica illic facta delineatione, ſcenographicam ſupponere, quæ hîc appoſita eſt, figuram ſine ſufficienti tamen luce & umbra, qualem quidem vel Pictura, vel Sciagraphia poſtulat, ne ſimplici demonſtrationi aliud quid impedimenti accedat: vera mihi eluxit circuli ſeu coronæ in urinæ ſuperficie ratio, ſimul & prædictio, cujus ſaltim gratiâ primam illam Obſervationem vel non inutilem fuiſſe apparet. Significat autem in hac figura, ut hiſtoriam illius repetere ſuperſedeam, litera

a. Obolum fugientem ab Vnicornu.
b.b.b. Aquam ſeu liquorem alium contentum in vaſe vitreo.
c. Vnicornu. c. c. Cornu Cervi.
d.d.d. Horizontalem lineam, ſeu planitiem ſuperficiei æquilibrantis, & hîc Lineam Centricam artificibus dictam.
e. Obolum affluentem obolo a.
f. f. Micas panis affluentes ſibi invicem.
g. Obolum affluentem lateri ſicco Vaſis.

h. Micam panis affluentem humido lateri.
i. Latus vaſis ſiccum.
k. Latus vaſis humidum.
k. l. m. Trianguli circularis, ſeu triangularis annuli ſectionem, quæ continuato fluxu k. p. ſuperiorem, l. d. d. d. inferiorem lineam Coronæ facit, totamque adeo coronam componeret, ſi in æquilibrio ſtaret liquor, & ſine corpuſculis natantibus eſſet, neque laterum varietate variaretur, quæ ideo punctato hîc ambitu ſignata eſt, tanquam otioſa ad primam Obſervationem.
n. Micam affluentem Cornu Cervino.
o. Fundum vaſis.

Videbam in vaſis vitrei humido latere alterutro, vel toto ambitu, vel partib⁹ ejus aliquot aquam ſua viſcoſitate adhærere, & ſupra horizontem comunē aſcendere: in ſicco verò latere vel ambitu infra horizontem manere, aut in æquilibrio ſtare. Illic ex triangulo circulari vel annulo trilatere, cujus ſectio vel baſis eſt k l. m. totius vel dimidiati vaſis latera allambente per refractionē oriri alium colorem quàm in reliquo liquore: hic verò vel in rotundata parum vel æquilibrata totius aut dimidiati vaſis aqua nullam apparere coloris diverſitatem per liquorem aut ſuperficiem. Obſervabam porrò ea rotunditate aut æquilibratione in vaſis lateribus ſiccis apparente, ſimul refractionem ſeu coronā totam aut dimidiam tolli, cum vitrum vel ſenſim inclinarem, vel pondera parva injicerem, vel digitum aliudve corpuſculum ſubmergerem, vel affunderem liquorem, à quibus aqua in medio ad rotunditatem aliquam elevabatur, hærens aliàs ad parietem ſeu latus ſiccum vel humidum, totum vel dimidium, inferiùs aut ſuperiùs, faciensque adeò iſtiusmodi ſuperficiei mutationes.

Transtuli igitur hoc ad matulam & urinam, vidensq; quod *Corona* in omni urina vel ſana vel morboſa ex meo arbitrio aut poneretur aut tolleretur tota vel dimidia vel fracta, concluſi nihil aliud eſſe quàm *Refractionem in triangulari iſta laterum per orbem adhæſione, ſeu circulari prismate horizontalem aquæ ſuperficiem ſupereminente diverſi coloris, quàm in liquore ipſo.*

Cadere adeo omnes Priorum opiniones & rationes: Cadere ſimul omnes Coronæ ſignificationes & prædictiones: Sed ad pinguedinis & ſi quæ ſunt aliæ in ſuperficie aut ſuprema regione (ſublata ſcilicet coronâ) urinæ colliquationis aut alterius alicujus alterationis notæ, diſtinctisſimam cognitionem, uſum eſſe certisſimum demonſtrationis hujus.

Atque ut tantò clariùs effulgeat Coronæ facies, addo figuras orthographicas, quarum cunctarum linea punctata horizontalem æquilibrii ſuperficiem notat.

II. To

II. Totam coronam oſtendit.

III. Dimidiam in dextro latere humente matulæ rectæ, quæ in geminatam pyramidem ſeu lunam falcatam deſinit.

IV. Eandem in inclinati parùm vaſis pariete dextro ſicco evaneſcentem, ſiniſtro adhuc humido apparentem.

V. Eandem magis inclinatâ matulâ ſiniſtro ſicco nequicquam: dextro humido apparentem.

VI. Nullam monſtrat parietibus ſupra liquorem ſiccis & injectis paucis ponderibus, quæ urinam eo uſque elevant, ut ejusdem ſuperficies una ſit cum horizontali linea.

VII. Nullam, ſuperficie ponderibus injectis pluribus ſupra horizontalem elatâ, eousque ut urina exiſtat unius coloris.

VIII. Fractam & ſinuoſam, prout laterum partes vel humidæ vel ſiccæ fuerint.

Et quamvis hìc, qui in urina vates videri volunt, facilè ſuo abundare ſenſu pati poſſem, mihique ſoli ſapere, attamen Publico hoc Inventum invidere nolui, verùm inſtigare omnes bonos, ut pariter ſincerè & benevolè ſua Obſervata & Inventa ad conſummationem artis noſtræ communicent. Quomodo verò fiat iſta Refractio; quomodo pro varietate liquoris & lucis mutetur; cur luci oppoſita ſplendidior in medio, mixta tamen umbris, umbroſior ad latera; an in æquabili aut diſſimili contento magis differat; an ex Refractionis iſtius gradibus & exaltatione liceat aliud quid, & longè plura quàm ex liquore ipſo prædicere; an umbra aliqua ſit hic vel valeat; an & Reflexio concurrat, aliaque dubia definiendo opus erit ulteriori meditatione & experimentis felicioribus. Relinquo id ſubtilioribus & in Matheſi exercitatioribus, ſperans ab Sereniſſima Regia Societate Anglica Reſponſum & Deciſum, cui ad Cenſuram propoſui humillimè.

Atque ut hoc adjiciam: Quàm dextrè judicetur de vini generoſitate & bonitate ex corona latiori in pingui, oleoſo & meraco, quàm in tenui & aquoſo vino, licebit ex prædictis fortè æſtimare.

Obſervatio CCLXXXIX.
DN. JACOBI BREYNII
DE
MUSCO PULMONARIO TERRESTRI SANGUINEO.

PLantarum Phyſiognomiam non uſque adeò ſpernendam; & viliſſimis etiam herbulis ſaluberrimas Virtutes inditas, vel ex ſequentibus patet. Cùm annis abhinc quatuor, non procul ab Urbe hâc noſtrâ, in muſcoſis quibusdam Collibus ſurgentes hinc

inde plantas ſpecularer, inter alias ſequentem, ad vivum expreſſum, maximam partem rectâ enatum, ſapore nonnihil glutinoſo, in multis laciniis velut Alcis cornu diviſum, circa marginem teneris ſpinulis exaſperatum, dextro latere viridem, ſeu ex virore glaucum; ſiniſtro verò album, cartilaginoſum membranaceumque Muſcum obſervabam. Cujus humor rubens extremæ parti, menſe Auguſto, tempeſtate turbidâ adhærens, ſanguini adeò ſimilis, ut vel ab homine, vel ab animante quodam fortè aſperſum conjicerem, horrore me initio perfundebat. Sed ex aliis ſtatim à Naturâ hunc eſſe colligebam. Itaque has volvere cogitationes cœpi, utilem forſan vulnerariam eſſe herbam: tantoque magis, quod vicinorum Muſcorum alii, delapſaque pinaſtri folia, velut agglutinata ita eidem adhærerent, ut vix ſine læſionis periculo avelli poſſent. Non deſtiti ad ipſam ſententiæ meæ veritatem penetrare; ſed incolas proximè adjacentis pagi, an hujus plantæ notitiam atque uſum etiam cognitum perſpectumque haberent, percontaturus adii. Quorum Prætor atque etiam Caupo conceptis antè animo fidem fecére. Inprimis ſi udus (ſeneſcente enim autumno circa terram putredine vitiatus concidit, jamque areſcens, albicante aut etiam hepatico colore fuſco indutus, ſanguineum exuit ruborem, resque comprehenſas relaxat) cum Cereviſiâ præſtantiore Gedanicâ in mortario lapideo contritus, radicibus Conſolidæ majoris in pulverem minutiſſimum redactis miſceatur, inditusque cum porci arvinâ ollæ fideliter incruſtatæ & probè eâdem obturatâ ad prunarum ignem coquatur: tandemque inter refrigerandum vel cochleari vel bacillo diligenter moveatur, donec in unguentum quaſi abeat, (ubi meo quidem judicio pulvis ex Conſolidâ majori & dicto jam Muſco præparatus non inutiliter ex abundanti adjici poſſet) fracturæ Crurum maximè inſervit. Exemplum humanam penè excedens fidem, de equo, fracto crure, ſedecim dierum ſpatio ſanitati priſtinæ reſtituto commemorabant. Quis ſcit, annon & Pulmonum morbis, aliisque hujusmodi infirmitatibus internis magno cum commodo adhiberi poſſit, ſi quis periculum faceret. Quo de, adſpirante Divini Numinis auxilio, in *Tractatu meo* de Plantis in Boruſsiâ Occidentali & Caſſubiâ naſcentibus, duas; in *Hiſtoriâ* verò *meâ* Exoticarum aliarumque minus cognitarum, tres ſpecies Botanicæ Scientiæ Cultorum oculis ſubjicere conſtitui.

(*In Litteris ad Collect. Ephem. Anno 1672. Gedano transmisſis.*)

Obſer-

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY.

Obſervatio CCXC.

DN. JACOBI BREYNII

DE

FELICISSIMA ICTERI DIUTURNI CURATIONE PER MUSCUM PULMONARIUM QUERCINUM.

NIſi tædium vobis ex deſcriptione prioris Muſci Pulmonarii obrepſit, non injucunda forſan pauca quædam erunt, quæ de vulgari Muſco Pulmonario quercino (qui ſubinde locis vacuis in foliis, quibus ad arbores, ſtipites & ramos ſe applicat, occurrentibus miras exprimit figuras) mihi conſtant. Ejus efficacia hîc in Conjuge Honeſtiſſimi Civis & Mercatoris *Andreæ Golii*, fœminâ ſatis corpulentâ (ut & in multis aliis) cum Ictero, omnium Medicorum ſolertiam eludente, penè biennium conflictata, ita enituit, ut intra quinque aut ſex dierum ſpatium ex pertinacisſimo contagio, cum jam de eâ actum videretur, emergeret. Suaſore atque Commendatore Miniſtro hujus loci publico, cum corpus antè Medicamento purgari juſſiſſet Medicorum Experientiſſimus, eodem approbante, de hoc Muſco accepit manipulum addito ℔. Cereviſiæ ſecundariæ, quem in ollâ fideliter occlusâ ad dimidium decoxit, poſteà tredecim Cochlearia tepida, manè atque etiam veſperi, eo quem dixi, eventu felicisſimo imbibit. Ita hic Muſcus exoticis quàm plurimis palmam eripuit, reipsâ declarans, infinitam Dei bonitatem in primâ rerum Creatione, non ut Novercam, parcè, ſed velut benigniſſimam Matrem largiter unicuique Regioni Medicamentis proſpexiſſe utilisſimis. Optandum eſſet votis omnibus, ut in tantâ Ingeniorum Excellentium fertilitate, quædam ad vires plantarum vernacularum accuratiùs rimandas accingerentur: nec profectò tot præclarisſimas plantas, utpote *Ledum Sileſiacum*, *Calceolum Mariæ*, *Oreoſelinum*, & alias innumeras, Myſteriis plenisſimas, ſicco, quod ajunt, pede tranſiliremus, aut potiùs conculcaremus.

Obſer-

Obſervatio CCXCI.

DN. JACOBI BREYNII DE *AMOMO ARABUM.*

DE Amomo quorundam Cluſii, quod ab Arabibus doctis legitimum judicatur, & Hamâma appellatur: ad Dominum Jacobum Golium piæ memoriæ, Matheſeos & Orientalium Linguarum Profeſſorem in Academiâ Lugduni Batavorum, Anno reparatæ Salutis 1642. ramuli fragiles & ſubrufeſcentes intrinſecus ligni albi, duas & etiam quatuor Uncias longi, ſatis copioſi miſſi ſunt. Hi in plures alios racemi in modum diducti, copioſiſſimis minutis foliolis obtuſis, undique in modum Origani ſpicarum, quaſi denſis ſquamulis veſtiti; ſed extremis partibus plerumque fracti, vel potiùs abſciſſi: unde ultima penes fractionem vel ſectionem remanentia, & in orbem eo, quo roſula, ordine diſpoſita foliola, in centro ſuo quaſi diſcum album (quæ pars deciſi caulis) cingunt. Illæſi verò ac juniores ramuli, in denſiora compactioraque foliola deſinunt. Inter omnes, quos poſſideo, reperiuntur duo, ex quorum lateribus inter foliorum alas, pedunculi pauci ſubtiliſſimi, filis tenuiores, duos culmos longi prodierunt, quorum ſingulis floſculus Leucojo ſimilis, ſed exilis, quatuor petalis conflatus inſidet; cujus color ex fulvo rufeſcit, quemadmodum foliola, quæ etiam in quibuſdam ramulis ex luteo albicant. Recens nec nimiâ vetuſtate corruptum, ſuavem violarum odorem ſpirat, uti Dominus Golius p.m. nobis confirmavit. In meis autem unius & triginta annorum ramulis, nec tàm ſuavem, nec ſingularem odorem reperire poſſum; præterquam in quibuſdam aliquantulum aromaticum, neſcio in quo cum Nardo Indico convenientem. Nonnulli adhuc ſaporem retinuerunt in principio lignoſum, quodammodo aſtringentem; & ſi diutius maſticentur aromaticum, acrem, non injucundum mordicantem calorem & exhalationem in ore relinquentes. Eſt calidæ, ſiccæ, aſtringentis, extenuantis & corroborantis qualitatis. Admodùm rarum, ita ut *Rauwolphius* cum Haleppi Syriæ vixit, magnâ inquiſitione inſtituta, vix unicum caulem impetraverit: uti in Itinerario ſuo paginâ 128. commemorat. In quantum conveniat vel differat ab Amomo *Dioſcoridis*, Libro primo, Capite XIV. Doctioribus examinandum relinquo. An Amomum *Garziæ* ut puto: & ſine dubio Hamama Ægyptiis, *Alpini* de Med. Ægypt. ubi quidem

Amomum Arabum ex Perſia allatū. a notat Superiores ramulorū partes reſectas. b decerptas. c integras atq; inviolatas.
a
c
b
Amygdalum holoſericum Capitis Bonæ Spei A°. 1663. ad Illuſtriſſimum Dominum Hieronymum â Bewerningk ex Æthiophia miſſum.
AD OBS. CCXCII.
AD OBS. CCXCV.
Tauzarghanta radix ex Mauritania allata.
AD OBSERV. CCXCI.
Amomi ramulus cum ſuis floſculis uti nos in paucis obſervare potuimus
Amomum Arabum ſub viride ex Perſia miſſum

dem odorem jucundum & aromaticum annotavit, ſed ſaporem neglexit, fortè quia non ſatis manſum; nam hæc planta in primâ guſtatione nullo manifeſto ſapore prædita eſt. A *Cluſio* in Hiſtor. exot. libro ſeptimo, ſive in notis ejus in Garziam paginâ 199. Amomum quorundam nominatur. Apud *Caſparum Bauhinum* in Pinace Libro XI. paginâ 413. ſub nomine Amomi Spurii folioſi reperitur. In Hiſtoria Univerſali Plantarum Johannis *Bauhini* Tomo ſecundo, Libro XV. capite LI. paginâ 208. pro Amomo vero quorundam deſcriptum eſt. Cum autem prædicti Auctores multa prætererint, accuratiorem deſcriptionem & iconem proponere voluimus.

Obſervatio CCXCII.

DN. JACOBI BREYNII

DE

AMYGDALO HOLOSERICO CAPITIS BONÆ SPEI.

AMygdalum quoddam, viſu haud indignum, ad Illuſtriſſimum Dominum Hieronymum à Bevverningh, Mæcenatem noſtrum ſummum, cum quibusdam novellis arboribus decem abhinc annis ex Æthiopico Promontorio Bonæ Spei miſſum, vobis offero. Quod cum arbore, quâ provenit, una ex pulcherrimis, quas luſtravimus oculis, plantis eſt. Minus quidem vulgaribus; ſed concinnius, in recurvum ſimilemq; papillis apicem exiens. Maximus ejus in eo conſiſtit decor, quod pulcherrimo ac permolli ad holoſerica proximè accedente, colorem rubeum ad Cinamomi vergentem, præ ſe ferente pulvinato callo ſplendidè, pulcherrimè adeoque ſcitè ab artificioſâ rerum Magiſtrâ Naturâ veſtitum ſit, ut nec præſtantiſſimi Holoſericorum Confectoris manus elaborare illud elegantius poſſet. Sub pulvinato hoc callo nux, non nimis duro inſtructa putamine, nucleum exiguum continens, latet. De hoc Amygdalo rariſſimo Botanicæ Scientiæ Amaſiis non ingratum fructibus exornatum ac foliis ramum, cubitali magnitudine, affabrè pictum, ſiſtere, in Hiſtoria mea Exoticarum conſtitui.

Obſervatio CCXCIII.

DN. JACOBI BREYNII

DE

LIGNO GUIANENSI CITRATO,

vel, ſi mavis,

ODORE ET SAPORE CORIANDRI.

DUrum hoc ſplendidum atque ex pallido flaveſcens, ut Santalum Citrinum. Cultro raſum & ſectum, jucundum, citreum ad Seminis Coriandri tendentem odorem exhalat. De uſu ejus nihil mihi conſtat. Quantum verò ex ſapore, qui ſimilis odori, percipere licet, Cerebro roborando, cordialibus, antidotalibus, atque morbis hyſtericis non adeò incommodè adhiberi poſſe, exiſtimo.

Obſervatio CCXCIV.

D. JACOBI BREYNII

DE

RADICE ARBORIS JACÆ.

ARbor Jaca in Indiâ procera lataq; ſurgit. Folia Malorum Aurantiorum convenientia, ſolidiora, latiora, majora non ita mucronata, nec inferiùs appendicibus prædita; fructus ſtipitibus adhærentes, Cucurbitarum magnitudine aculeatos, intus plurimis Caſtanearum ſimilibus longiuſculis repletos nucleis, protrudit: quemadmodum à multis jam ex parte indicatum. De Radice ejusdem hoc occulti memorat India, quod aphtis puerorum & febri ſalutifera apponatur medela. Sunt mihi de ea manuum longitudine, digitorumque craſſitie fibræ, nullius certi ſaporis: conveniunt Glycyrrhizæ, cortice tectæ craſſâ, fuſcâ foris, intus medullâ pallidâ, levi, poroſâ, & fungoſâ fartæ.

Obſer-

Obſervatio CCXCV.

DN. JACOBI BREYNII

DE

RADICE TAUZARGHANTA ſive *TAUZARGHENTA.*

RAdix illa noſtro tempore in Mauritania, & in Regno Algiers pro Tauzarghanta uſurpatur, ſatisq; nota, alia eſſe, quàm *Leonis Africani* atque *Scaligeri* videtur. Qui tanti eam, tamque boni odoris referunt, ut appenſa laquearibus haud magna quantitas, ſuppleat vicem magni ſuffimenti: niſi fortè hoc de vivâ, recenti, quæ noſtros hactenus fugit oculos, intellectum cupiant. Nam evocante easdem per litteras Domino Jacobo Golio p. m. Anno milleſimo, ſexcenteſimo, ſexageſimo ex Urbe Sale; & in majorem rei fidem Anno . . . . ex Urbe Algiers, non exiguam radicum harum copiam ſub Arabico nomine Tauzarghant impetravi, quæ vel ferè ſine, vel perexiguo ſicco calidoque ſunt odore. Non malè reſpondent Carlinæ radici non laceræ, ſed integræ; nonnullæ pedum longitudinem & crasſitiem pollicis exhibent: ſuperius aliquot tenuiores ſoboles ſpargunt, & hæ iterùm ſæpè plurima verrucoſa capitula: exteriùs cinereo ad flavum vergente colore, & ſæpius (inprimis in adultis) multa tubercula enata apparent: intus candidæ, tribus aut quatuor ſpadiceis notabilibus Circulis inſignitæ. Sapor adſtringens nonnihil & amarus eſt. Calidas easdem ſiccasque judico. *VVormius* in Muſéo ſuo pag. 160. calidas in primo gradu exiſtimat: deſcriptio autem ejus & figura imperfectam arguit radicem. In ultimis mihi oblatis, quarum multæ adhuc molles, carnoſæ & mediocriter recentes; quasdam ex junioribus tenuioribusque offendo, quæ extrinſecus ad album colorem inclinant, Behen albo non abſimiles, Circulis dilatioribus dotatæ: Sapore cum ſiccioribus veterioribusq; conveniunt, niſi quod in guſtationis initio, aliquantulum dulcedinis & viſciditatis intermixtum habeant, ut mihi videtur.

Obſervatio CCXCVI.

DN. JACOBI BREYNII.

DE

TACAMAHACCA LIQVIDA.

CUm Frater meus dilectiſſimus Petrus Breynius apud piè defunctum Dn. ANTONIUM CASTELEIN, Orientalis Indicæ, Guianaicæ & Novæ Belgicæ Societatis Directorem & Mercatorem Amſtelodamenſem precibus inſtitiſſet, ut ex Guiana, varias Plantas Gummi & Ligna per Literas mihi evocaret, inter alias res gratisſimas anno 1662. Tacamahaccam liquidam obtinui. De quâ nonnihil cum Reſina Ambræ facie, & Ligno Citrato vobis, ut vires ejus perſcrutemini, transmitto. Ignem facilè concipit, præterea mollis eſt, attamen ſpiſſa, lenta & valdè viſcoſa, pallida & nonnihil flava, cum tempore obſcurior facta: dulcis & jucundi Tacamahaccæ non abſimilis, attamen (inprimis adhuc recentior) ingrato mixti odoris, atque aromatici ſaporis. In medendis Catarrhis celebratur, &, niſi me fallit animus, vulneribus etiam ſanandis inſervit. Atque hæc dicta velim de non-adulterata & incorrupta: nuper enim quandam vetuſtate obſoletam, & fortaſſe ab Americanis temeratam [accepi.] Hæc minimi eſt odoris neque dentibus conciſa ullo modo ſe colligit. Tres adhuc asſervamus Tacamahaccæ ſpecies. *Prima* (quam à Domino Parente p.m. habemus nomine Batavo *Tacamahacca in Schulpen* propter Cucurbitularum putamina ad res varias in Indiâ adhibita, quibus collecta eſt) flava eſt, ſubſtantia compacta, unguibus parvis albicantibus permiſta, jucundi ſuavisque odoris; aromatici & amari ſaporis, munda, pura atque inadulterata, ad uſum omninò expetenda. Dentibus conciſa in pulverem reſolvitur, mox iterùm ſe colligentem. #

[Huc referenda verba ſuprà lineolâ ſubducta.]

De Secunda, quæ deficiente primâ uſurpari poteſt, magnæ interdum ad nos perferuntur glebæ: hæc notior, minori pretio emitur, plerumque impurior, magis rutila, ſæpè fuſca, & crebrioribus, notioribus, pellucidioribus unguibus elucens; minùs ſuavi, quàm prima, odore. Manſa verò cum eâdem convenit.

Tertia à piiſſimo quoque Dno Parente meo profecta, planè fuſca eſt, ad nigrius viliusque Benjoinum inclinans, admodùm impura, plurimis

mis minutis confractiſque ſimilibus Cinamomo corticibus mixta. Odore aromatico jucundo, graviori atque nonnihil à prioribus differente: Sapor magis aſtringens mihi videtur; manſa non ſe colligit, nec lenteſcit. Diutius flammam prioribus alit, fortaſſe propter inhærentem impuritatem. Hanc America Muſæ ſimilibus, attamen validioribus, involutam foliis, ad nos fruſtillatim pollice craſſiorem, longam manu, formâ tereti perferendam dedit.

Huic, quoad ſubſtantiam, colorem & ſaporem manſæ, planè ſimilis Reſina quædam, ex Mexico 12. abhinc annis miſſa, nomine Couxucote. De quâ etiam longæ, rotundæ, ſed tenuiores, foliis involutæ fuerunt partes. Odore parùm aut nihil differt. Rheumatiſmis reſiſtere creditur. An verò hæc Tacamahaccæ tertiæ, an hæc illi comparanda ſit, ex additis particulis *Vos* dijudicare haud gravamini.

Obſervatio CCXCVII.

DN. JACOBI BREYNII

DE

RESINA AMBRÆ FACIE GUIANAICA.

IN Muſéo meo ex donatione Fratris ſervatur Reſina Ambræ facie Guianaica. An ſpecies ſit quædam Cluſii Reſinæ Ambræ facie, dubito. An jure vocari Caranna cinerea poſſit, dijudicari velim. Nam continere aliquid Carannæ prout ea noſtro ſeculo ad nos defertur, conveniens mihi viſa. Dura eſt, ſicca, friabilis, non adeò gravis, cinerea, ut Ambra griſea, maculis albis majoribus & minoribus mixta, adſtringente & ſicco odore. Ardet inſtar ſuccini, Rheumatiſmis, ut colligo, contraria; quamvis exploratum non habeam.

Obſervatio CCXCIIX.
DN. JACOBI BREYNII
DE
TERRA GUIANENSI FOETIDA.

GRavis hæc, argilloſa, pinguis, facilè adhærens Linguæ, ex albo-cintereâ, obſcurioribus & dilutioribus rubris maculis verſicolor, Lemniæ non abſimilis Terra. Præ ſe quidem fert aromaticum; ſed fœtidum adeò tetrumque odorem, ut res aliæ, quibus cum Anno 1666. ex Guiana (ubi occurrit) Fratri meo perlatæ, planè eodem infectæ ſint. Verùm tandem longo temporis intervallo ſepoſita, non exiguam pinguedinis partem, maximam verò fœtoris amiſit. Quid in Medicina proſit vel obſit, percipere hactenus non licuit.

[*Ex Litteris ſupra dictis ad Collectores Ephemeridum.*]

Obſervatio CCXCIX.
DN. HEINRICI VOLLGNAD
DE
MONSTROSO FOETU.

ANno 1668. d. 6. Aug. quâ X. poſt Trinitat. Feſt. Dominica celebrabatur, in Ducali Olſnâ habitantis Sutoris Uxor partum maſculum, intra ſua clauſtra exſtinctum, poſt labores totas ferè 24. horas perpeſſos, enixa eſt. Conformatio externa Chalcographi cælo accuratiùs quàm pennâ deſcribi potuit, ipſam ergò in figurâ adjunctâ intueri licet. In ea hæc ſolùm advertenda: Auriculam alterius Capitis qua (*a*) notatur, foramine pertuſam fuiſſe: in tertii pedis dorſo excreſcentiam (*b*) calcari gallinaceo perſimilem, prominuiſſe: in eodem pede (*c*) ſeptem conſpicuos fuiſſe digitos; id quod quartum pedem conſtituere debuit, informem potiùs maſſam, quàm pedem dici promeruiſſe, nec commodè in picturâ hâc exprimi potuiſſe. Internam viſcerum ipſiusque cordis ſtructuram, qua figuram & numerum Dn. D. Johann. VVilhelm. Agricola, Archiater & Phyſicus Olſnenſis longè celeberrimus, in cadavere aperto à maximè naturali ac ſolitâ nil differre vidit.

SCHO-

AD OBSER. CCLXXXVIII.

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

SCHOLION.

Monſtrorum tùm hiſtorias, tùm picturas præſcindere ab hoc Ephemeridum Curioſarum Anno decretum erat tantùm non, quod viderentur illæ uſum fermè nullum ad Medicinæ vel Phyſices polituram conferre, imprimis cum cauſæ eorum naturales vel abſtruſæ ſint, propter ingenii humani hebetudinem atque caliginem, aut à conſciis datâ operâ ſupprimantur, aut à vulgo rudiori non obſerventur. Veruntamen cum viros famam ab Eruditorum ſuffragiis conſecutos videamus, integros libros ſimilibus hiſtoriis & exemplis compleviſſe, Bauhinum, inquam, Licetum & VVeinrichium, nobis quoque vitio haut verſum iri putavimus, ſi, quæ nuperis & modernis temporibus monſtrorum provenére exempla, eorum hiſtorias & icones annotaremus, poſteritatique conſervaremus. Utut ergò ſimilia Obſervata Medicinæ, qua circa Sanitatem vel conſervandam vel reducendam occupatur, utilitatem nullam conferant, Anatomiæ tamen, quam fulcrum Medicinæ, alterum certè ejus pedem non immeritò dixeris, utilitatem ſuam non denegabunt, modò in ejusmodi Medicorum manus inciderint, qui aut perfunctoriâ inſpectione & recenſitione tàm internorum, quàm externorum errorum contenti eſſe noluerint; aut qui per varia impedimenta, quæ quemque ſuo loco manere poſſunt, quâ vellent induſtriâ diſſectionibus incumbere ſemper valerent, ut denique qui requiſitis adminiculis non deſtituerentur. Intercidat verò omnis in Medicinâ utilitas, non alienum tamen à Medicis erit obſervare talismodi Exempla, ut, quos etiam Hippocratis juſſu Viros Pios eſſe decet, pietatis alios admoneant, quo quanto frequentius errores circa humanam Generationem contingunt, tanto magis cogitent, quàm non ſine Providentia Divina hominis generatio ſingularumque ejus partium particularumque Conformatio perficiatur, adeoque de ſuâ quique corporis integritate Deum venerati ſibi gratulentur, atque inſuper procreationi ſuæ ſpeciei eâ ſobrietate ac reverentiâ incumbant, ut abominabilium partuum abominabiles parentes non exiſtant. Quivis ergò ab ejusmodi Monſtris ſeſe inclamari putet: IN ME INTVENS PIVS ESTO: DEO GRATVS ESTO!

Obſer-

Obſervatio CCC.

D. HENRICI VOLLGNAD
DE
AMBRA AUGUSTANA INSOLENTIORIS PONDERIS.

AMbra quemadmodùm penetrantisſimâ fragrantiâ efficaciam ſuam, tùm alibi, tùm & præprimis Medicinæ tantoperè commendavit, ut propterea meritisſimo ſuo, ac citra ullius controverſiam, vix auro contra caro in precio habeatur; ſic nemine paritèr contradicente tantò majorem meretur admirationem, quantò majori mole congeſtâ deprehenditur. Equidem non dubito, quin noſtro aut ſuperioribus ſeculis Ambræ fruſta ponderoſiora, & fortè Libras aliquot in Lance ſublevantia reperta fuerint; an verò unquàm in Germaniâ noſtrâ ſimilis maſſa pretioſa viſa ſit, quæ illi (monſtrum penè dixisſem) Auguſtanæ apud Vindelicos comparari queat, etiam atque etiam equidèm, inquam, ambigo.

Hoc ipſum Ambræ fruſtum Dnn. *Johannes Andreas & Marcus Mattſpergeri*, Fratres ac Myropolæ Auguſtani per univerſam Germaniam celebres, Venetiis à Dn. *Roberto Strozzi* Anno 1613. cum coëmerent, *uncias quingentas octuaginta quatuor cum dimidiâ*, h. e. Libras medicas quadraginta octo, uncias octo, drachmas quatuor pependit.

...fer Annum 4. & 5. pag. 304.

Ejusdem effigiem ex archetypo depictam in perpetuam rei memoriam non ſolùm Domini Hæredes Mattſpergeri apud ſe aſſervant, ſed & ſimilem picturam hìc Vratislaviæ, Dn. Philippus Vollgnad, Frater mihi unicè dilectus Pharmacopœus noſtrâs, ex hæreditate Avi noſtri p. m. Dn. Sebaldi Laureæ, Pharmacopœi ſuo tempore ob eximiam in arte ſua dexteritatem ſatis famigerati, & rerum naturalium præcipuè exoticarum amatoris admodùm curioſi, poſſidet. De eâdem hâc Ambrâ fruſtulum aliquot unciarum (quod tamèn omne jam venditum eſſe Dni Mattſpergeri Filii per Literas ſignificarunt) Anno 1662. hiſce oculis me contemplatum eſſe memoritèr memini; quin & dictus frater meus dilectisſimus de illa ipsâ particulam drachmæ circiter pondere aſſervat in memoriam rei, & inſtar Lydii Lapidis, ad quam alias Ambras examinet. Tantæ enim bonitatis, dicunt, fuiſſe maſſam, de qua loquimur, ut non ſolùm omnes optimæ Ambræ notas habuerit, ſed inſuper nullis heterogenearum rerum qui-

quil-

quiliis adſperſa fuerit, cujus penitisſimæ ſuæ bonitatis potisſimum in diſſolutione, quoties in Eſſentiam ita dictam liquaretur, manifeſta fecit indicia; haut alitèr atque homines in mortis tandèm diſſolutione probitatis noſtræ verisſima facimus teſtimonia.

SCHOLION.

Non maximas tantùm moles, ſed integras Inſulas ex purâ Ambrâ inveniri à Garciâ ab Horto. Arom. Hiſt. L. 1. & ex hoc à Joh. Fabro Lynceo in Expoſ. fol. 571. & ab aliis, proditum legere eſt, ſed ambiguâ valdè, quoniam alienis ſolùm non propriis oculis uſurpatâ fide; quippe cum ipſi, qui ſe illas vidiſſe teſtati ſunt, è longinquo ſaltim deprehenſas fateantur. Ut proindè credibile ſit, Autores Relationis oculis attribuiſſe, quod naſo tantùm perciperent. Quod ſi conjecturæ Locus datur, exiſtimarem equidèm in fundo maris, quem tractum illi narrantes tunc navigiis emenſi ſunt, fortaſſè copiam hæſiſſe Ambræ, unde exhalantes vapores ad ipſorum delati nares, imponere iis potuerunt, ut exiſtimarent, Inſulas, tunc fortè in conſpectum venientes, neceſſariò ex Ambrâ purâ conflatas eſſe debere. Certiùs itaque hâc de re judicium ferri poſſet, ſi illi Nautæ accuratiùs indicasſent, aut deſcripſiſſent Tractum illum, ubi odorem ambratum perceperint. Faciliorem his fidem mereri poteſt, quod modò dictus Faber ex Gregorio de Bolivar refert, dari aliquandò fruſta Ambræ, quæ centena quaſi librarum millia pendeant, aut quod Garcias Anno 1555. circa Promontorium Comorim fruſtum 3000. pondo repertum eſſe, pro Bitumine deinde divenditum: aut Joh. Hugo Linſchottus c. 70. p. 75. propè caput Comorimum partem 30. Quintallorum h. e. 150. Centenariorum; aut Monardes c. 7. S. M. H. ex Balænâ centum libras Ambræ extractas eſſe.

Certiora ſunt, quæ Garcias l. c. ex relatione aliorum rurſùm recenſet fragmenta hominis magnitudinem æquantia, & alia 90. palmos longa 18. lata inventa fuiſſe; Et Montanus in Legatione Japonicâ p. 376. cap. 1. narrat Anno 1659. Regem de Satſuna fruſtum Ambræ gryſeæ centum & triginta librarum habuiſſe, atque pro 14000. Tail monetæ Japonicæ æſtimaſſe. Sic Anno 1666. circa Capo de Verde ad fluvium Gambi ejectum eſſe fruſtum 80. librarum Hollandi retulerunt, ap. Olear. Not. ad Mandelslo Itiner. L. 1. c. 16. f. 202. Ac denique ſæpè citatus Garcias teſtatur, ſe non majus Ambræ fruſtum unquam vidiſſe, quàm quod 15. Libras penderet. Hæc de pondere Ambræ magis inſolito huc contuliſſe hâc vice ſufficiat.

Confer Weigelium im Erdspiegel p. 26.

-05522.-

CHRISTOPHORI ROESLERI
PHILOSOPH. ET MED. D.

AC

SERENISSIMI PRINCIPIS LIGIO-BREGENSIS

JOHANNIS CHRISTIANI
ARCHIATRI

OBSERVATIONES SELECTIORES

COLLECTÆ ET SCHOLIIS ILLUSTRATÆ

à

GOTTOFREDO CHRISTIANO VVINCLERO, D.

AUTHORIS EX FILIA NEPOTE.

PRO-

PROOEMIUM
Ad
VIROS NOBILISSIMOS, EXCELLENTISSIMOS, EXPERIENTISSIMOS D. D.
ACADEMIÆ NATURÆ CURIOSORUM COLLEGAS p. t. VRATISLAVIÆ
EPHEMERIDUM COLLECTORES.

QVantum *Phoſphoro Veſtro* præmaturè occidente mœroris & triſtitiæ tædium animum meum ad incitas redegit, timore perculſum, ne tenebrarum obfuſcatio Campum *Naturæ curioſum* modò apertum occuparet, tantum gaudii & refectionis amœnitatem illi implantavit nuntium lætum, Viros cordatos eruditosque ſupereſſe, qui utilitate eximios labores humeris ſuis atlantico more ſuſcipere haud reformident. Gratulor ſummoperè veſtro conatui laudibus ad aſtra ferendo. Spartam itaque nactam ornate;

Durate & vosmet rebus ſervate ſecundis.

Suffulcite collabaſcentem aliàs Academiam Curioſam, nulli dubitantes, quin vobis Gloriæ corona jam flectatur mox imponenda; Ardua ſemper virtutis via, ſed præmium ejus pereximium; ne itaque deterremini obſtaculis, ſed omnes dubitationis fibras evellite. Inſiſtite aſſidui veſtigiis Viri divini Ingenii *Sachſii*, non erit vobis dedecori, ſed potiùs nomina veſtra cum ipſius tabulæ adamantinæ memoriæ inſcripta aſtris affigentur. Patroni certè vobis non deerunt, nec Amicorum penuria vos premet. Si me in horum Catalogum aſcribere dignari volueritis, omnis quæ in viribus meis ſita eſt facultas ad veſtra officia nunquam non prompta & parata erit. Et hujus in teſtimonium etſi perexiguum accipite Avi mei materni Obſervationes ſelectiores cum Scholiis ſecundum placitum beati D. D. Sachſii illuſtratas. Si placuerint, ſequentibus annis (ſi DEUS ſanitatem, vitam & vires ſuppeditaverit) Parentis & tandem proprias Obſervationes etiam communicare non detrectabo. Interim primitias haſcè boni cónſulite & favete.

Veſtro & totius Collegii

Dabam Bregæ d. 12. April. A. 1672.

addictiſſimo

G. C. VVinclero, D.

Ob-

Obſervatio CCCI.

DE

PHTHISI.

IN Alberto à Reibnitz/ Phthiſico, arteria aſpera erat ulcerata, quod non tantùm ἐφελκίδες rejectæ docebant, ſed etiam, quod omnia, quæ aſſumebat, ob morſum remeabant. Hinc aliquot ſeptimanarum ſpatio tantùm bibit Aquam hordei, comedit pulticulas tenues, & interdum juſcula; in fine etiam juſculis uti non potuit. Cereviſiam planè bibere non poterat.

SCHOLION.

Phthiſicis aſperam arteriam exulcerari mirum non videtur, cum ſc. per eam pus corruptum, fœtidum, ſæpè & acrimoniâ refertum, ejiciatur; imò credo interdum aliquid carnoſi, inſtar Polypi, in eâ prius exulceratâ excreſcere poſſe. Curavi Piſtorem Phthiſicum, qui ſemper conquerebatur, ſe nodum (ita appellabat) ſentire, quoties tuſſire cogebatur, in aſperâ arteriâ, qui movebatur tuſſiendo, quaſi jamjam rejiciendus, ſed remittente tuſſi, in locum priſtinum decidebat. Quod verò aſſumenda ob morſum remearent, puto etiam Laryngem excoriatam fuiſſe. Nam *Schenckius* l. 2. p. 229. ex Galeno mentionem facit exulcerationis aſperæ arteriæ, ubi in tranſitu comeſtorum & bibitorum etiam acrium nulla moleſtia ſentiebatur. Itaque vel Larynx fuit excoriata, vel Oeſophagus ſimul exulceratus.

Obſervatio CCCII.

DE

MORSU CANIS RABIDI.

DOmina à Stange in Wagnitz dedit duos Vermes Majales ſine capite duobus pueris demorſis à cane rabido. Sed malè ſeſe habuére exinde, ita ut mortem inſtare putaretur. Poſtquam autem ſanguinem minxerunt, intra aliquot horas reſtituti ſunt. Filia ejus Domina à Domnig in Elgut/ dedit ancillæ, cui canes multa vulnera morſibus inflixére, cum magno commodo.

SCHO-

SCHOLION.

Hoc experimentum eſt ruſticorum (quibus Scarabæi inſtar Cantharidum ſunt) teſte *Sennerto* l, 1. p. 2. c. 16. Prax. Ubi Avicennæ authoritate, urinas ad ſanguinis mictum provocandas, refert. *Avicenna* enim l, 4. fen. 6. tract. 4. Trochiſcos è Cantharidibus peculiari modo præparatos commendat, ac addit: *Cùm ergo minxerit ſanguinem, tunc jam ſecurabitur à timore aquæ.* Cum itaque cum authoritate Experientia adſit, videndum & indagandum, quâ ratione diuretica hoc in caſu proſint. Ego, ſalvis aliorum judiciis, putarem: cum diuretica ſerum ſanguinis ab ipſius maſsâ ſegregent, & per renes & ureteres ad Veſicam detrudant, ſi principio ſtatim exhibeantur, quando fermentatio à veneno adhuc ſit in fieri, & miaſma ipſius nondum ſit Viſceribus impactum, diuretica illud unà cum ſero extrudere & per urinam expellere.

Obſervatio CCCIII.

DE *HYPERCATHARSI.*

DOminus Theodorus à Baruth uſus eſt Pilulis ex Extracto ſolutivo, quibus aliàs ſæpè felicitèr uſus erat, die Lunæ dejecit ante prandium ſepties, à prandio nihil ampliùs, ſed optimè ſe habuit; veſperi cœnavit largitèr, dormivit uſque ad mediam noctem. Tunc ſubitò tormina in ventre maxima cum vomitu & ſedibus multis oborta, quæ die Martis duraverunt, & quoque ſequenti nocte. Die Mercurij domum rediens ipſum inviſi & dedi Theriac. ℈iiij. Croc. ♂. gr. j. in juſculo; impoſui Theriac. ℥j. Remiſit dolor, vomitus & ſedes. Veſperi omnia rediére, & quicquid aſſumſit, evomuit. Præſcripſi ſequens: ℞. Rad. tormentill. ſymph. maj. ana ℥ij. Herb. agrimon. plantag. ana mß. Fl. chamom. mß. Verbaſc. Piij. Hord. mß. Coq. in ſ. q. ▽. ad ℥x. Col. adde Mell. roſ. col. ℥ij. M. F. Enema. Quamprimum aſſumſit, omnia remiſerunt, repetitum ſequenti nocte bis feliciter. Poſteà corroborantia ventriculum dedi. Excrementa fuére praſina.

SCHOLION.

Hypercatharſis provenit vel culpâ aſſumti, vel aſſumentis. Aſſumti: cum medicamentum ſit violentum, vel non ritè præparatum. Aſſumentis: cum vel ille errorem committit externum, cum ſc. aëri frigidiori ſe exponit, frigida nimis bibit, &c. &c. vel propter naturæ ipſius errorem internum, cum ſc. commotâ camerinâ viam monſtratam ſequitur, & ab acrimoniâ & copiâ

humorum nimis ſtimulata inſurgens, plus educit, quàm requiritur, vel vires permittunt. Et hæc ultima cauſa hîc locum habet. Aſtringentia cum narcoticis à principio mox adhibuit, ideò quod vires propter largam evacuationem abſtergentia non admitterent, & morbus in centro conſervaretur. Malo verò recidivante, recollectis viribus, abſtergentia anodynis & aſtringentibus miſcuit, & ita feliciter malum ſublatum eſt. Sequenti aliquando Hypercatharſi laborantem à medicamento violento à Tonſore exhibito, cùm jam prodromi convulſionum adeſſent, liberavi: ℞. ▽. Tormentill. ℥iß. fol. querc. plantag. ana ℥j. Pulv. Pumic. ʒj. Syr. Cydon. ℥j rib. corall. ana ℥ß. M. Quantum enim Lapis Pumex valeat in hoc malo ſæpiùs feliciter expertus ſum.

Obſervatio CCCIV.

DE

RISU INVOLUNTARIO.

ILluſtriſſima Perſona epileptica per multos annos ſolet in Paroxyſmo maximè & diu ridere. Idem risus accidit in Convulsionib. fratri meo Joh. Wilhelmo, tandem apoplexiâ mortuo.

SCHOLION.

De Riſus naturâ & cauſis *Valleriola* l. 3. Enarr. 9. multa reliquit, & eandem cum Conimbricenſibus in 3. libr. Ariſt. de anim. c. 3. Art. 6. tradit definitionem: Riſus eſt concitatior quidam animi ex re jucundâ motus, ad conceptum intrò Gaudium explicandum, quo thoracis & oris muſculi impetu quodam moventur. Secundùm hanc definitionem hunc riſum verum riſum non fuiſſe, quis non videt? Sed potiùs ortum habuit ex motu muſculorum thoracis & oris impetuoſo, à vapore acri & ſtimulante eum concitante. Et puto hunc vaporem ſimul Epilepſiæ cauſam extitiſſe, & ex utero aſcendiſſe; fuit itaque hæc Epilepſia, meâ quidem ſententiâ, non per idiopathiam, ſed potius per ſympathiam Uteri. Hollerius enim l. 1. de morb. int. c. 59. in Scholiis, varia recenſet exempla illarum quæ uteri ſuffocatione laborarunt, & riſui involuntario fuerunt obnoxiæ. Ipſe Convulſiones ex utero in Virgine adhuc ſuperſtite vidi, cum delirio levi & riſu ſymptomatico, quæ nullis aliis ſopiebantur remediis, niſi exhibitis Cinab. nativ. gr. XVI. in Aquis antiepilepticis & appropriatis.

Obſer-

Obſervatio CCCV.

DE
DUBIA CONCEPTIONE.

DN. Hoſmanni Conjunx gravida fuit usque ad quintum Menſem; intereà tumor acceſſit in ſuperiore parte Ventris, ita ut tandem longè major eſſet inferiore; itaque dubitare cœpit fœtus adſit, nec ne; præſertim cum motum nullum ſentiret. Acceſſerunt maximæ hypochondriorum diſtenſiones & punctiones, præſertim nocte, dolor etiam dorſi, calor febrilis, tumor pedis dextri, ita ut de vita deſperaret. Tandem peperit duos filios circa finem quinti menſis, eosque mortuos. Præceſſit partum magna copia ſeroſi humoris, ut hydria magna impleretur. Primus natus eſt hora 11. noctis, ſecundus h. 1. matut. ſtatim melius habuit.

SCHOLION.

Hydropem uteri ſimul cum fœtibus adfuiſſe nullus dubito. Nam *Fabrit. Hildanus* C. 2. Obſ. 56. ſimile exemplum refert, & ideo mirabilius, quia fœtus erat vivus & robuſtus. Uterus enim valdè dilatari poteſt, ita ut ſecundum Obſervationem *Schenckij*, p. 684. puer 10. annorum facilè in ejus cavitate deliteſcere poſſit.

Obſervatio CCCVI.

DE
HERNIA.

DOminus Balthaſar à Rotkirch cum jam 50. & aliquot annorum eſſet, dicebat ſe curatum Subligaculo & crebro uſu Conſolidæ ſaracenicæ & perfoliatæ in juſculo cum axungiâ gallinæ, melle & butyro majali. Sed per annum his uſus eſt.

SCHOLION.

In Pueris quidem cura herniarum non tantum difficultatis habet, quantum in Senibus, cum ipſorum Humidum radicale adhuc inexhauſtum, nec humores tantâ acrimoniâ ſcateant, ut glutinationem impedire poſſint; tamen aliquando hanc curam etiam in ſenibus ſuccedere, ſi in uſu medicamentorum perſeverent, inter alia & hoc Exemplum teſtimonium ſatis luculentum exhibet, Sed in hoc voluptuoſo ſeculo neceſſum eſſet, ut Medicus

Patien-

Patientiam, ſi vendibilis eſſet, medicamentis admiſceret; nam delicatiſſimi homines, cum adhuc in primoribus labiis medicamentum verſatur, effectum & levamen deſiderant. Ad curam quod attinet, Conſolida ſaracenica vulneraria eſt, & aſtringit, ut & perfoliata, itaque diutiùs uſurpatæ optimum effectum dederunt.

Obſervatio CCCVII.

DE

CALCULIS IN VENIS MESARAICIS.

FRancofurti ad Viadrum duo fratres contabuére & mortui ſunt. In Sectione reperti ſunt lapilli parvi in Venis meſaraicis, qui impediére chyli tranſitum. Tertius frater etiam quadriennio poſt ſimili morbo mortuus eſt, niſi quod hic initio febre laborabat.

SCHOLION.

Utinam Sectiones anatomicæ crebriùs admitterentur, profectò caligo tanta in rimandis cauſis morborum abſtruſis oculis noſtris non obverſaretur. Tabis cauſam an quisquam Lapides meſenterii eſſe dixerit, neſcio: interim tamen obſtructio venarum lactearum (quas hîc intelligo) quid aliud procreare poteſt? niſi Corporis atrophiam & conſumptionem, denegata ſcil. illi eſcâ & nutrimento ſatis copioſo & conveniente.

Obſervatio CCCVIII.

DE

PARESI EX COLICA.

DOmina à Rotkirch incidit in Pareſin ex Colicâ. Fovit loca affecta aquâ pluvia, & cucurbitulas brachiis applicari curavit. Ita indies ſenſit correctionem aliquam, donec reſtituta eſt.

SCHOLION.

Aqua pluvia à quibusdam cæteris aquis propter levitatem & tenuitatem præfertur; verùm ut Sennertus L. 3. P.1. c. 4. Inſtit. innuit, cum vapores è terrâ aſcendentes pluviis materiam ſuppeditent, tantâ puritate non gaudent. Puto itaque calorem aquæ & attractionem per cucurbitulas rem perfeciſſe, & reſtitutionem citiùs ſecutam fuiſſe, ſi herbæ nervis appropriatæ aquæ incoctæ fuiſſent, vel Thermis uſa eſſet.

Obſervatio CCCIX.
DE
MICTIONE CRUENTA.

GRunderus juvenis urinam minxit craſſisſimam, & quoties hæc elapſa fuit, toties ſecuta fuit mictio multi ſanguinis cum magno ardore & dolore. Circa renes dolorem nullum unquam ſenſit, valet etiam alvus benè. Nunc in ſextum diem affectu hoc laboraverat, & ſomnus pænè interceptus fuit.

SCHOLION.

Variæ ab Authoribus recenſentur cauſæ mictionis cruentæ. A toto hoc ſanguinis profluvium proveniſſe puto, & quidem à copia & acrimoniâ ſanguinis. Crasſisſimam enim minxit urinam, & hanc ſecuta eſt mictio ſanguinis; Craſſa procul dubio fuit inſtar lixivii, quod craſſum eſt à permixtione multi ſalis, illa ſalſedo diæreſin in venis renum produxit, & ſtimulum poſt ejus excretionem reliquit, ita ut repletæ nimium ſanguine venæ, ſe per renes & ureteres exonerarent. Somni verò interceptio agitationi humorum præcedenti excretionem imputanda.

Obſervatio CCCX.
DE
VULNERE.

PAulus Jonas ſecuri pedem profundè vulneravit. Vulnus vino, in quo ſaccharum ſolutum, eluere ſibi curavit. Deinde croco vulnus replevit. Ita ſanatus eſt. Hoc modo etiam vulnus in capite ſibi inflictum ſanavit.

SCHOLION.

Crocus calefacit 2. ſiccat 1. gradu, digerit, emollit & anodynus eſt. Itaque Balſamos vulnerarios plerumque ingreditur: Emplaſtrum Oxycroceum ab illo nomen & vires mutuatur. Unguentum Aureum Meſuæi etiam illum recipit; ut & Balſamus Vigonis decantatus. Ergo non contemnendum eſt Euporiſton.

Obſervatio CCCXI.

DE

LACERTIS PER VOMITUM ET ALVUM REJECTIS.

NArravit mihi Theodorus Cunradus Hartenberg/ Quæſtor auff dem Teiche/ fuiſſe Molitorem quendam, qui aliquando poſt potum cereviſiæ Vratislavienſis ſtatim malè habere cœpit, & poſtea tormina & morſus in ventre ſenſit ultra novem menſes; variis uſum eſſe medicamentis, ſed fruſtrà. Tandem ex Quæſtoris ſuaſu aſſumſit Theriacam cum vino ſublimato, & per vomitum rejecit Lacertam & quoque unam per alvum. Utramque dixit fuiſſe longam valdè. Poſtea Molitor planè convaluit & adhuc vivit. Dixit ſe ſenſiſſe quandoque utriusque concurſum. Quæſtor putabat, cum Cereviſia advecta eſſet, Aurigas eam deguſtaſſe, deinde dolium Aquâ, ne animadverteretur, impleviſſe, in iſtâ verò Aquâ ſperma lacertarum fuiſſe. Retulit mihi hoc Anno 1600. quod præcedente anno acciderit. Quando lacte & dulcibus uſus eſt, quietior fuit, & levamen ſenſit.

SCHOLION.

De duabus lacertis vomitu rejectis Obſervationem refert Schenckius p. 368 ſed extrinſecus per os irreptis. Hæ verò generatæ fuerunt ex Spermate. Vires Theriacæ eluceſcunt ex hâc Obſervatione, etſi iſta confectio non ſit in tanto, quanto fuit pretio.

Obſervatio CCCXII.

DE

VERME.

VErmis mulieri cuidam crus totum modò huc, modò illuc perforavit, ſumſit è ventriculo ſuillo pelliculam internam nigricantem, & eam impoſuit foramini. Exivit Vermis, qui ſtatim vinculo alligatus eſt, ne regrederetur. Deinde exciſus, & brevi tempore vulnus ſanatum eſt. Vermis erat craſſus & albus cum roſtro rubro.

SCHOLION.

Vulgus putat: ſi quis multis ac profundis ulceribus ſcateat, illum vermem alere, præcipuè cum quis παιδαρθροκάκῃ laboret. Quod tamen,

ut ſæpiùs falſum, ita interdum verum eſſe poteſt; ut *Sennertus* Inſtit. l. 2. P. 3. S. 1. C. 11. innuit his verbis: ita ex ulceribus vermes ejici novum non eſt. Imò *Marcell. Donatus* Hiſt. mirab. l. 4. c. 26. Vermiculum album & piloſum natum & extractum ex apoſtemate medii digiti manus annotavit. An verò ulcus vermem, vel vermis ulcus præcedat, inquiſitione dignum. In carne hominis viventis vermem naſci poſſe, abſque ullâ præcedente putredine & corruptione, non credo, imò Dracunculos ſive Crinones, Germanicè die Mitteſſer non abſque putredine materiæ viſcoſæ in venis capillaribus generari puto. Itaque ſemper, ſi non ulcus, tamen apoſtema vermem præcedere, & è putredine ipſius originem trahere, exiſtimo. Vermem verò conglutinationem ulceris impedire & ad plura occaſionem præbere, non repugno. Experimenti rationem reddere difficile eſt, niſi quis diceret Suem eſſe animal admodum vorax, ideò ventriculum ipſius abundare humore acido, appetitum excitante, & proptereà tunicam internam eo imbutam, allicere vermem.

Obſervatio CCCXIII.
DE
APOPLEXIA.

EXemplum mortui ab Ebrietate vidi Bregæ in adoleſcente fortè 19. ann. Tobiâ Neandro von Jägendorff. Is conqueſtus eſt ſubitò de vehementiſſimo dolore capitis, præſertim circa dextrum tempus cum vertigine. Siniſtrum crus illicò fiebat paralyticum, & deinde etjam reliquum corpus, acceſſit aphonia & ſtertor cum levi ſpumâ. Intra duas horas obiit. Dextrum brachium quandoque attollere potuit verſus caput. In agone oriebantur in corpore maculæ latiſſimæ ſanguineæ, quæ mox evaneſcebant, & ex naribus prodibat pituita tenaciſſima copioſiſſimè.

SCHOLION.

Apoplexiam hanc ſanguineam fuiſſe & Obſervationem hanc ſimilem Cl. VVepferi hiſtoriæ primæ puto. Et procul dubio, ſi caput apertum fuiſſet, eadem reperiiſſent. Nam, à nimiâ vini ingurgitatione, quantum ſanguis inflammetur & ſpiritus agitentur, notum eſt. Quid mirum, quod venæ & arteriæ, nimium repletæ, ac magis magiſque diſtentæ, amplius ſanguinem continere non potuerint, ſed ſurculo quodam diſrupto in ventriculos cerebri vel cavitatem inter Cerebrum & membranas ſanguinem fuſerint, & ita compreſſo & obſtructo Nervorum principio Apoplexia orta? Cum etiam venæ capillares in habitu corporis idem fecerunt, quod ſatis luculentum evadit ex maculis ſanguineis in agone in cute obortis.

Obſervatio CCCXIV.

DE
PROFLVVIO SANGVINIS EX ORE.

DOmini Gabrielis ab Hund, Præfecti Grorgavienſis Conſux, 60. & aliquot annorum, alioqui arthritica & valetudinaria, ita ut jam longo tempore coacta fuerit decumbere, Capitis dolore ingenti cœpit affligi & tuſſi. Ex improviſò maxima copia ſanguinis grumoſi & tenacis, ita ut fibræ dentibus vix potuerint avelli, ex ore effluxit, & tandem etiam ex naribus, abſque tuſſi, abſque vomitu, imò & absque ſcreatu. Et hâc ratione extemplò mitigatus eſt dolor capitis, neque inde aliquid moleſtiæ ſenſit. Sed aderat ſcorbutus, quia maculis & ulceribus ſeſe prodebat. Nihil ferè deglutire potuit, vix liquida; obiit.

SCHOLION.

Hunc ſanguinis fluxum non proveniſſe è Pulmonibus, ſigna illæſi pectoris teſtantur, ut & ſanguinis ejecti quantitas & conſiſtentia. E capite prorupiſſe per palatum ſuſpicio eſſet haud exigua. Caput enim doluit, tuſſis præceſſit, ſanguis ſine tuſſi, vomitu & ſcreatu effluxit, hæmorrhagia narium acceſſit. Quæ ſigna ſatis manifeſta ſunt, ſanguinis ſputi à capite provenientis. Sed ſi Sanguinem effluxum conſideremus, ſi à capite defluxiſſet, ſecundum Foreſtum l. 16. Obſ. 12. p. 18. requiritur: ut ſanguis ſit levis, æqualis, atque immixtus, nec adeò craſſus & colore nigro, & cum ex ſcreatione ſtatim ſe in linguam inferat, rotundus, facileque rejiciatur per ſputum. Hic verò ſanguis grumoſus, tenax & fibroſus fuit, & quod magis eſt, fluor à Capite fit cum magno emolumento ægrorum, qui plerumque evadunt poſt illum, hæc verò domina non ſublevata, ſed mortua eſt. Itaque cum ſcorbutica fuerit iſta domina, nullus dubito, quin ſplenetica ſimul, & ideo è Liene hanc ſanguinis profuſionem ortum habuiſſe. Dolor quidem capitis adfuit, ſed qui ab Ebullitione & Effervescentia ſanguinis provenit. Tuſſis etiam Vomitum interdum præcedere ſolet. Hæmorrhagia narium ab eadem Effervescentia orta, & per hanc capitis dolor reſolutus. Per quas vias verò tanta grumoſi & tenacis ſanguinis quantitas rejecta ſit, valdè dubium, cum ſc. ſanguis absque tuſſi, vomitu vel ſcreatu effluxerit. Habemus quidem exemplum in *Marcell. Donati* Hiſt. mirab. l. 4. c. 9. de fabro lienoſo, cui è venulâ gingivæ ichoroſi ſanguinis libræ amplius octo effluxerunt. Sed ſanguinem grumoſum & fibroſum per venam capillarem cum tanto impetu effundi poſſe, planè impoſſibile exiſtimo. Puto itaque Lienem è venâ portâ per vas breve in ventriculum hancce ſanguinis copiam detruſiſſe, & levi vomitu

eva-

evacuaſſe, aſtantes verò (cum ex improviſo factum ſit) in Medici abſentiâ non probè animadvertiſſe, tam horribili ſymptomate territi, unde originem traheret. Ipſe talem Caſum vidi in juvene Pellionum opificio operam dante, qui primâ vice evaſit, annuo ſpatio denuò hoc malo afflictus tantam copiam ſanguinis grumoſi evomuit, ut animam cum ſanguine redderet, omnibus quibus anteà ſanatus incaſſum adhibitis.

Obſervatio CCCXV. DE *OBSTRUCTIONE ALVI.*

DOmini Georgii à Sigrot in Marſchwitz conjux inſtante obſtructione alvi & urgentibus torminibus deglutiebat Globulum plumbeum, edocta à filio, qui multis profuiſſe dixit. Sed fruſtra & undecimâ die demùm excrevit.

SCHOLION.

In obſtructionibus alvi pertinacibus, cum malum conclamatum ſit, variis ancipitibus remediis utuntur Authores. ut: folle *Hippocratis*, cujus adhibitionis deſcriptionem tradit l. 3. S. 5. de morbis. & feliciter expertus eſt *Amatus Luſitanus* C. 4. Cur. 95. Commendat etiam Trallianus l. 10. de affectu colico ex ſtercoris duri obſtructione, in inflammatione verò rejicit. Argentum vivum etiam ad Cenſum eorum pertinet, ex Mariano Santo Baralitano enim refert *Paræus* l. 20. de Venen. c. 38. deſperatis ℔. iij. exhibitas in Ileo, in Colicâ ad ℥iij. cum effectu optimo; quod remedium etiam commendat *Trallianus* l. cit. Globulorum plumbeorum meminit Paræus l. 16. c. 58. deſperatum ſc. dolore colico glande plumbeâ argento vivo illinitâ deglutitâ, exhauſtis prius Ol. amygd. dulc. ℥iv. cum vino albo, aquâ Parietariæ mixto, liberatum fuiſſe. Sunt qui ex Regulo ♁ ij. aliquoties fuſo globulum formant & deglutiendum præbent. Sed hæc ſunt remedia extrema, quæ ſaltem deſperatis & medicamentis conſuetis non juvantibus à Medicis, quorum Authoritas ſarta-tecta eſt, exhibentur. Exitus enim anceps eſt, ut ex hâc Obſervatione manifeſtum evadit.

Obſervatio CCCXVI.

DE
DENTIS ERADICATIONE.

NObilis Perſona curavit ſibi evelli dentem, unde maximus ſanguinis fluxus, cum hic ſiſteretur, ortus eſt tumor circa genam & collum, & mortua eſt. Quod retulit mihi Dominus Balthaſar à Domnick/hujus uxor 29. Julii Anno 1626 curavit ſibi evelli dentem maxillarem ob dolorem nimium, poſt 2. vel 3. dies cœpit continuò efflnere ſanguis nocte dieque, ſanguis erat tenuis, partim grumoſus. Solita aliàs eſt laborare hæmorrhagia narium. Præſcripſi ſequens: ℞. Rad. tormentill. plantag. ana ℥ijß. biſtort. ℥j. Sem. papav. alb. ℥jß. Nuc. contuſ. ℥j. oſs. dactyl. ℈ij. Coq. in aq prunor. ſylv. ad ℔ß. Col. expr. add. Bol. arm. ℈ij. Theriac. Andr. ℈iv. Alum. par. Acet. q. ſ. ad conciliandum acorem. Uſa eſt ſæpius, & planè poſt aliquot horas ceſſavit.

SCHOLION.

Duplex hæc eſt Obſervatio, ad primam quod attinet, quæſtio exſurgit: qualis ille tumor circa genam & collum fuerit? Ego puto aneuriſma fuiſſe, à quo ſtrangulata vel ſuffocata fuit iſta perſona. Nam Valleriola l. 5. Obſ. 3. dicit: ejusmodi ſanguinis profuſionem provenire ex arteria gingivæ ſubditâ. Ideo ſanguinis fluxu nimis citò ſedato, absque revulſione, arteria ſeſe alio loco dilatavit. Sanguinem arterioſum fuiſſe etiam tenuitas effluxi teſtatur. Alteram quod concernit, quia ſanguis partim grumoſus fuit, è venâ ſaltem & non ex arteria hunc fluxum prodiiſſe puto, itaque etiam conſtringentibus ſine periculo ſiſti potuit.

Obſervatio CCCXVII.

DE
EPILEPSIA IN PRÆGNANTE.

DOmini Melchioris à Senitz Uxor gravida paſſa eſt periodicum dolorem circa inguina & dorſum, ventris etiam inflationem. Hæc in tertiam ſeptimanam duraverunt, cum calore quodam febrili & dyſuriâ. Poſtea 8. Martii manè habuit paroxyſmum epilepticum, qui quindecies rediit. Ultimus

mus 9. Martii acceſſit circa horam 9. A Paroxyſmo ſemper dormivit, quandoque ſemovit & erexit in lecto anxiè. Ad quæſita non reſpondit, nec viſu agnoſcere quenquam potuit. Poſt ultimum paroxyſmum quievit ea parte diei & nocte ſequenti 10. Martii. Cœpit autem eo die ad ſe redire & 11. Martii benè ſe habuit. Sequente nocte circa horam ſecundam poſt mediam noctem cœperunt dolores partus, & horâ 9. enixa eſt filium ſanum, ipſaque ſana vivit.

SCHOLION.

In Mulieribus cachecticis, commotis circa partum humoribus peccantibus circa uterum ſtabulantibus à tetris vaporibus aſcendentibus Epilepſiam oriri, haud mirum; illas à partu evadere, non ſempiternum eſt. *Jachinus* quidem ad cap. de Epil. Rhaſis ſcribit: *Et ego prægnantes aliquas Epilepſiâ affectas vidi, & ſanatæ ſunt partu, non priùs.* Sed mihi videtur illas ſanatas, in quibus materia peccans non copioſa & tantummodò circa uterum collecta fuit, ita ut ab illius excretione alleviatio neceſſariò ſecuta ſit; ut in Fabri lignarii uxore vidi, quæ paucis adhibitis remediis partu ſubſequente ab atroci Epilepſia evaſit, infante mortuo. Contrarium accidit in Viri honoratioris uxore admodum cachectica & morbis debilitatâ, quæ ante partum Epilepſiâ affecta, enixa eſt puellam ipsâ planè inſciâ, in Paroxyſmo ſc. degens; poſt partum ſoporata manſit, & horis 4. à partu elapſis animam Creatori reddidit, puellâ adhuc in ſecundum diem ſuperſtite. Idem vidi in uxore Anthonii Brügershausen militis nostratis praesidiarii, foetum mortuum enixa.

Obſervatio CCCXVIII.

DE

PARTU POST MORTEM.

Domina de Anneberg fuit gravida, inſtante menſe ultimo cæpit ſe malè habere, dimidiâ vix horâ elapsâ moritur. In ſuperiore parte ventris ſtriæ nigræ poſt mortem erant conſpicuæ. Tertio demùm die Fœtus mortuus ab eâ egreſſus eſt.

SCHOLION.

Ad partum requiritur robur tam matris quàm embryonis & viarum aptitudo ſive laxitas. Si quid horum deſit: partus difficultas, ſi omnia: partus nullus. Poſt mortem matris, ſi Embryo ſuperſtes & robuſtus, partus poſſibilis; Exempla vide in Literis reſponſoriis Fabrit. Hildani ad

Mich.

Mich. Döringium. Putarem itaque Fœtum hunc non mortuum, ſed vivum & debilem ſibi ipſi viam quæſiviſſe, inveniſſe, & defectu adjutorii demùm mortuum; niſi usque in tertium diem partus ſit dilatus, non enim poſſibile videtur, fœtum tam diu matri mortuæ ſupervivere poſſe, alimento ſc. ipſi denegato per umbilicum; etſi per os adhuc alimentum aſſumat, quod etiam diu durare non poteſt, nam cum placenta ſit mamma Embryonis ſecundum *Harvæum* de Gen. anim. p. 543. ipſa verò ex utero mortuo nihil ampliùs accipiat, etiam Embryoni nihil reddere poteſt, & ſic ex penuriâ alimenti mors Embryonis neceſſariò tanto temporis intervallo ſequitur. Dubitaret fortè quis de Obſervationis fide, ſed confirmabo illam alio Exemplo, quod Olaviæ 24. Martii Anno 1665. amitæ meæ viri cujusdam conditionis honoratioris uxori accidit: Illâ inſtante Partu epilepticâ mortuâ, cum corpus mundaretur, ecce infans jam altero die mortuus obſervatus ex improviſo egrediens decidit ab illâ. Cùm itaque hoc certo certius ſit, meâ ſententiâ, ſi partus inſteterit, & Embryo in procinctu fuerit ad egrediendum, etſi mortuus, tamen laxatis poſt mortem omnibus membris, & ſimul ligamentis uteri, gravitate deſcendere, & ſic partus poſt mortem tam Matris quàm Fœtus ſubſequi poteſt.

Obſervatio CCCXIX.

DE
VULNERE AB ACU LETHALI.

Conjux D. Rhademanni VVratislavienſis vulnerat ſe cum Aciculâ punctim circa cubitum. Accedit Gangræna, & moritur.

SCHOLION.

Punctura Nervorum quantum periculi ſæpius adducat, variis conſtat exemplis. Ferè idem refert Cl. D. D. *Paulli* παρέκβασι de febr. malign. p. 45. de ſponſo quodam Lubecenſi, qui tamen remediis idoneis adhibitis evaſit. Fuit apud nos Chirurgus, qui pedem in eundo perfigit aculeo ferreo raſtri; principio nullum ſymptoma grave aut formidoloſum acceſſit, progreſſu temporis tamen convulſus moritur, absque Gangrænâ vel loci affecti intumeſcentiâ. Nuper Mulier quædam annoſa aciculâ digitum indicem pupugit, qui valdè exinde cum totâ manu inflammabatur, quam ſolo cortice medio ſambuci ſæpius applicato ſanavi. Sed tamen

to

totum genus nervoſum ita irritatum erat, ut Arthritide vagâ ſcorbuticâ (ad quam antea propenſa) accedente ad mortem ferè excruciaretur. Ita meritò exclamare licet: Nil parvum, nil contemne.

Obſervatio CCCXX.
DE
UNGUIUM RESECTIONE LETHALI.

PRæſes Cameræ Zedlitius præcidit ſibi ungves pedum, facitque inciſionem nimis profundam, accedit Gangræna & moritur. Fuit Senex 80. annorum. Digitum læſum molliter non tractavit, ſed potiùs eum contra Terram tutudit.

SCHOLION.

Idem accidit ante paucos annos Nobili cuidam in Ducatu VVolavienſi. Quare verò tantum periculum à læſis in abſcindendo ungvium, digitis immineat, indagatione indiget. *Dodonæus* c. 71. abditor. rationem in medium proferens, cur Grangræna, ſi à digito pedis inceperit, mortem afferat, ſcribit: *In illiusmodi autem membris Calor eſt debilis & nervi inſunt plurimi, qui cum inficiuntur, facilè etiam circumjacentia loca inurunt, unde & proxima his ſtatim livent, donec totum membrum miſerabilitèr occupant & inficiunt.* Quid itaque mirum, quod noſter iracundus contuſione ex irâ proficiſcente malum exaſperaverit, & ad Gangrænam promoverit? Hoc verò non tantùm fit propter nervos, ſed etiam propter anaſtomoſes venarum & arteriarum hiſce locis numeroſas, ubi ſangvis ipſe inflammatus & inflammationem ad cor interveniente Circulatione defert. De quâ opinione videatur *D. D. Paulli* παρέκβασι de Febr. mal. p. 81. & ſeq.

Obſervatio CCCXXI.
DE
GANGRÆNA.

NObilis à Gruttſchreiber laborabat Gangrænâ, Chirurgus impoſuit jus ſive muriam de Braſſicâ acidâ feliciter.

SCHOLION.

Braſſicam acidam egregiam vim refrigerandi habere, nemo eſt qui negat. Memini Dominum Capitaneum à VVeixel mihi enarraſſe, quod aliquando pulvere pyrio aduſtus feliciſſimè ſeipſum ſanaverit, imponendo Braſſicam acidam. Sic *D. D. Sim. Paulli* 4. part. Botan. p. 16. refert: Gangrænam in femore ſolâ applicatione pomorum putridorum contuſorum, ſine affuſione ullius liquoris coctorum ſanatam. De Braſſicâ *Gal.* l. 2. ſimpl. med. dicit: Braſſica eſculenta deſiccandi vim habet, tam eſa quàm foris impoſita. Quantum Braſſicæ acidæ ad riſum usque tribuat *Hippol. Gvarinonius* im Greuel der Verwüſtung Menſchlichen Geſchlechts. p. 570. videri poteſt.

Obſervatio CCCXXII.

DE
HYDROPE.

Figulus quidam juvenis poſt febrem incidit in Aſciten, variisque utebatur remediis, ſed fruſtra; ita ut tandem deſperarit de curatione, præſertim interveniente dyſenteriâ. Tumor poſt hanc non ceſſavit, ſed erat maximus, urgebat dyſpnœa. Juſſi uti abſinthio, & uſus eſt decem dies ſucco Abſinth. & poſtea ex ſvaſu Duciſſæ axungiâ canis in Juſculis, deſſelben etlich Töpflein voll/ & pedetentìm remiſit tumor.

SCHOLION.

Puto Aſciten cum Tympanitide conjunctam fuiſſe, Aquam verò dejectionibus crebris expulſam criticè, reſiduam in cavitate ventris ſive Abdominis Abſinthii ſucco, inſigni vi aperitivâ prædito, uſurpato ſibi viam quæſiviſſe per vias urinarias exeundi, & flatus vi ejus diſcutiendi diſcuſſos. Viſcera verò facultate ipſius confortandi corroborata. Axungiam autem Catuli ad vias laxandas & abſtergendas multùm contuliſſe. Memini me poſt febrim inflatam toto corpore puellam ſolâ Eſſentia abſinth. comp. noſtrâ ſanaſſe. De viribus abſinth. in Hydrope & præclaris ex illo medicamentis ad eundem morbum videatur peculiaris Tractatus Cl. *D. D. Fehr.* p. 116.

Obſervatio CCCXXIII.
DE
VARIOLIS.

ANno 1621. æſtate ubique dominabantur variolæ, non pauci moriebantur. Etiam adultos multos invasêre, immò & ſenes. Quibusdam abſceſſus factus eſt in Brachio, alii ulcera multa habuerunt. Bilitſchiana Virgo dolorem magnum ſenſit in manibus & pedibus vagum; poſtea dextrum brachium totum intumuit, erat tumor œdematoſus.

SCHOLION.

Malignitatis quantum & qui gradus adfuerit, teſtimonium exhibent, tam mortes crebræ, quàm ſymptomata relicta. Marc. Aur. Severinus de Abſceſſ. p. 288. Morbum antea incognitum in medium profert, quem παιδαρθροκάκην vocat. Hic morbus, ut nomen declarat, articulos ferè omnes, præcipuè Epiphyſes oſſium puerorum occupat & exedit; ortumque habet ab humore acri & corroſivo à variolis relicto. Si itaque variolarum malignitas tam ferum & corruptum humorem poſt ſe relinquat, quid ni mitiorem, ut œdema cauſantem relictum in artus detrudere poſſet.

Obſervatio CCCXXIV.
DE
PARALYSI COLLI.

BRegæ fœmina nobilis eſt, quæ ſiniſtram capitis partem non directè poteſt detinere, ſed ſemper caſum verſus ſiniſtrum brachium minatur eò inclinando, quo & ipſa ſemper id fulcire cogitur. Senſit quandoque dolorem in capite, quandoque etiam ſtuporem circa partem affectam. Ad dextrum latus non poteſt caput flectere, niſi parùm. Eadem paralyſeos ſpecie afficitur Dn. Paſtor Linſtenſtein.

SCHOLION.

Thonnerus l. 5. Conſ. 8. exemplum refert de Cervicis motu tremulo. Hæc verò virgo nobilis (memini enim me puerum illam ſatis annoſam adhuc vidiſſe) caput non potuit detinere erectum, quin caderet in ſiniſtrum

ſtrum latus; incedebat ad mortem usque manu collum fulciendo. Fuit itaque Paralyſis colli nervorum, unde caput ſuſtentantium muſculorum relaxatio.

Obſervatio CCCXXV.

DE
MICTIONE INVOLUNTARIA.

DOmini Seidelii uxor, poſt partum difficillimum ſentit dolores acutos circa pudenda. Urina præter voluntatem effluebat & guttatim. Præſcripſi ſeq. ℞. Sem. papav. alb. cydon. ana ℈iv. hyoſc. alb. ℈ß. Gumm. arab. tragac. ana ʒiß. Rad. glycyrrh. Santal. rubr. Troch. Alkekeng. ana ʒß. Sach. roſ. tab. ʒiij. M. F. Pulvis. ℞. Mucil. ſem. cydon. ℥ß. pſyl. ʒij. extract. cum Aq. Equiſet. & plantag. q. ſ. Add. Alb. ovor. n. 1. Ol. verbaſc. ʒjß. roſ. viol. ana ℥ß. ceræ q. ſ. M. F. Linimentum. Lavetur Aq. ſolani, & adde Vngr. alb. campli. ʒjß. His curabatur optimè & ſubjungebat dein uſum Thermarum Landeccenſium, & integrè reſtituebatur.

SCHOLION.

Hoc malum originem trahit à læſione Sphincteris in partu, prout nunc læſio vel major vel minor exiſtit, ita & ſpes curationis. Morbus ſi inveteratus ſit, difficultèr admodum curatur, vel planè non aufertur. Tria ejusmodi Exempla in Praxi mihi ſeſe obtulêre. Fœminam quandam, ubi recens erat malum, paucis remediis in integrum reſtitui. Duas alias, ubi malum inveteratum & læſio magna, reſtituere non potui, etſi mitigatio mali & ſpes curationis ſæpiùs affulgeret.

Obſervatio CCCXXVI.

DE
GANGLIIS.

DOminus Lucas Reinhart ſiniſtrum pedem habet jam à multis annis altero paulò craſſiorem, ſed nuper in intimâ parte à talo usque ferè ad femur ſecundum longitudinem nervorum & tendinum durities deprehenſa eſt, & in inferiore parte velut parvi nodi, impedita inde ambulatio. Poſt fotum ex abſinth. artemiſ. orig. ſalv. gran. Junip. in lixivio curatus eſt.

SCHO-

SCHOLION.

Ganglia procul dubio adfuerunt, quæ fotu diſcutiente diſcuſſa ſunt. De Ganglio multum diſceptatur inter Authores, ſed controverſia eſt potiùs de nomine quàm de re. Solenander reprehendit Paulum Æginetam, ſed ſine causâ, quia quod hic ſtrictè ſumit, ille ſaltem latiùs, & non diſtinguit inter Ganglia propriè ſic dicta, & quæ vocantur Uberbeine & Glidſchwämme. De qua diſtinctione videatur *Platerus* Tract. ult. l. 1. c. 3. De Extuberantia; qui tamen confundit Ganglia & Tumores, qui vocantur Glidſchwämme/ quos tamen diverſos eſſe tumores exiſtimo. Mihi enim Ganglia ſunt Nodi in Nervis; Nodi verò iſti calloſi qui Glidſchwämme vocantur, etſi nervorum motum impediant, tamen in nervis ipſis non ſunt, ſed illis tantum adjacent. Curavi aliquando fabricatorem pectinum, qui in nervis utriusque brachii multis gangliis laborabat, à cubito ad manum usque. Poſt purgationem inſtitutam ipſum ſequenti oleo ſanavi: Rec. Ol. Limac. Lumbr. terr. ana ℥j. lil. alb. chamom. ana ℥jß. Verbaſc. Tabac. ſamb. ana ℥j. Caſtor. ℈ß. M. Quocum cum manè & veſperi brachia illiniret, Ganglia evanuêre.

Obſervatio CCCXXVII.
DE
COMATE.

ILluſtriſſ. Dn. Coniczpolsky ob crebram capitis lotionem in Soporem incidit, memoriâ ferè omni abolitâ, ad interrogata apertis oculis reſpondebat: ita, ita Domine. Sed ad rem nihil, cibo porrecto, quærebat: quid eſſet, quid faciendum? inditum ori deglutiebat, moxque rurſus dormiebat. Febre carebat, quâ ante aliquot ſeptimanas laboraverat. Duraverat hoc Symptoma 2. tantùm dies. Clyſtere enim injecto ex emollientibus, tandem purgante ex infuſ. fol. Senæ & Agar. cum manna exhibito, diſparuit. Non multò poſt ſecutæ ſunt deſtillationes graviſſimæ, primò ad fauces, deinde ad aures, tandem ad oculos, ut lumen aſpicere non poſſet.

SCHOLION.

Fuit Coma ſomnolentum ſive Cataphora, à nimiâ cerebri humectatione, à ſero in eo contento profectâ, cujus generatio nimia à cauſa procatarctica ſc. crebris capitis lotionibus ortum habet. Diverſionibus verò per clyſteres & purgationes factis, malum ceſſavit & reliquiæ per deſtillationes

expulſæ. Videmus ex hâc Obſervatione, ſi tantùm valeant crebræ capitis lotiones in cerebro humido ſoporem excitando, quantum emolumenti illæ allaturæ ſint in pertinacibus vigiliis à nimiâ Cerebri ſiccitate ortis.

Obſervatio CCCXXVIII.

DE

TABE.

DOrnavii Conjux planè tabidum deſperatum filium lavit in decocto trium Catulorum, feliciter, ita ut pinguis redditus ſit.

SCHOLION.

Neceſſum eſt viſcera fuiſſe ſalva, vel curâ prægreſſa reſtituta. Quantum in hectica Balnea etiam Aquæ ſimplicis valeant, ad attemperationem caloris p. n. omnibus liquet. Decoctum verò hoc vi anodynâ & malacticâ pollet. Quapropter haud inconvenienter adhibitum.

Obſervatio CCCXXIX.

DE

CALCULO EX UMBILICO.

ANno 1602. Georgius Geſen, Anhaldinus ſenſit dolorem circa umbilicum, intumuit, effluxit aliquid ſeroſi humoris. Chirurgus quarto die exemit calculum ſub ſuperiore parte umbilici parvæ dimidiæ avellanæ magnitudine, & dolor omnis evanuit.

SCHOLION.

De calculo umbilici & abdominis videatur Cl. *Rhodius* C. 2. Obſ. 99. Cum autem in omnibus partibus corporis calculus generetur, ut teſtatur *Sennertus* & exempla annotavit & collegit quàm plurima in Inſtit. l. 2. P. 2. C. 9. Quidni etiam in umbilico? de quo idem Sennertus exempla recenſet ex Auth. defin. med. *Columbo & Herc. Saxoniâ.* Materia enim calculi per totum circumvolvitur corpus beneficio ſanguinis circulationis. Ita ut non mirari liceat, quod modo huc modo illuc concreſcant, ſed potiùs quod non ubique. Sicut verò in Metallorum fodinis in Viſceribus & fibris ter-

ræ non ubique hoc vel illud Metallum gignitur, ſed ubi matrix apta ad recipiendum invenitur, ita & calculus non ubique concreſcit, niſi pars illa receptaculum aptum ſe præbeat.

Obſervatio CCCXXX.

DE

VERME.

DOminus Heugel, Cancellarius, expertus eſt in mendico quodam, cui vermis ubique crus eroſit, qui fruſtrà multis uſus erat remediis. Applicavit particulam Allii rubri cum Ol. lini contuſum foramini nuperrimè facto, eâ nocte benè & tranquillè dormivit. Repetiit ter. Et repertus eſt vermis longitudine articuli digiti.

SCHOLION.

De eâdem materiâ ſermo nobis erat Obſerv. 12. Aliud verò recenſitum experimentum. Allium lumbricorum interitum promovere certo certiùs, præcipuè ſi in lacte coquatur, & lac infantibus jejunis epotandum præbeatur. Lac enim appetunt Lumbrici, & ſic per ſtratagema mortis laqueis capiuntur. Extrinſecus Allium idem poſſe in Vermibus ex Obſervatione hâc luculentum evadit. Ita ut credam Allium vermium venenum jure meritoque vocari poſſe.

Obſervatio CCCXXXI.

DE

HÆMORRHOIDUM FLUXU.

GAbriel ab Hund, Præfectus Grorgavienſis, diu vexatus eſt fluxu hæmorrhoidum, & ſanari à nemine potuit. D. Sebizius curavit eum unguento de Tabaco, ut non amplius fluerent. Sed quartana & ſcorbutus ſequebantur & extinctus eſt.

SCHOLION.

Intempeſtivè hoc malo curati, quibus morbis corripiantur, videatur *Hipp.* l. 6. Epid. Sect. 7. Intempeſtivè verò ſecundum Galenum curati ſunt: quorum corporibus nec venæſectione, nec purgatione &c. proſpectum ſit.

Intem-

Intempeſtivè hunc ægrotum, ut Galenus ſentit, curatum fuiſſe, non præſumendum; diu enim hoc malo vexatus & à rationali & methodico Medico ſublevatus fuit. Intempeſtivè verò ratione Conſtitutionis ejus perverſæ, cujus causâ humores melancholici & ſcorbuticâ labe infecti regenerati, & denegato ipſis exitu priſtino morbos & mortem attulerunt. Memini Illuſtrem quandam Perſonam à ſceleſtiſſimâ Medicaſtrâ in fluxu albo Balneis vitriolatis curatam, Scrophulæ ſtatim exinde collum occupaverunt, Phthiſi ſubſequente inſanabili, cum fluxus erat irrevocabilis. Itaque ut circumſpectus ſit Medicus neceſſum eſt, nec ſe ſtatim exorari ſinat pollicitationibus & efflagitationibus Ægrotorum, in fluxibus iſtis conſuetis & inveteratis ſiſtendis.

Obſervatio CCCXXXII.

DE

TORTURA ORIS.

TOrturam dextræ partis labiorum & genæ ſiniſtræ, cùm præceſſiſſet catarrhus cum gravedine, originem trahens ex præcedente Luctu ab obitu mariti, in Dn. Anna Rotkirchinn in Wintzenberg vidi. Pars ſiniſtra erat affecta, loquebatur multò clariùs, inprimis verò cum ridebat dextra pars oris quaſi torta ſurſum ferebatur, & inprimis inferiorem partem labiorum in ſiniſtrâ parte ad motum ineptam conquerebatur. Quæ à me his curabatur medicamentis. ℞. Pil. de aloë lot. ℈j. aloëph. Extr. rhab. ana ℈ß. Senæ gr. iv. ol. mac. cinam. ana g. j. F. Pil. Nu. xviij. Inaur. pro duabus doſibus. Qualibet vice quinquies dejecit, quia facilis erat ſolutionis. ℞. Morſ. imperat. cum ol. Nuc. moſch. expr. ℥iv. D. ℞. Mithrid. ʒij. ol. aniſ. g. ij. m. de hoc aliquid ſumebat & ſuperbibebat aliquid Aq. Apopl. ℞. Conf. Cubeb. ℥ß. Coriandr. ppt. ʒij. ſem. aniſ. ʒj. fœnic. ℥ß. carv. ʒij. Eruc. ʒiij. m. Unxit Aq. Lavand. ſubinde partem affectam & cervicem. Cum nondum ſentiret alleviationem, exhibui ſequens. ℞. Conſ. anth. lil. convall. fl. beton. ana ʒiij. roſ. ʒß. conf. Anacard. ʒjß. Diacor. ℥ß. Mirobal. cheb. cond. ℈j. zingib. cond. ʒj. Spec. Dianiſ. Diarrh. Abb. ſ. m. diagal. ana ℈ß. Imperat. ʒß. Extr. calam. arom. gr. iv. ol. aniſ. g. ij. Nuc. moſch. expr. ℈ß. cum melle roſ. col. m. ℞. ol. vulp. ʒiij. Coſt. ʒjß. chamom. ʒj. de Caſtor. ℈ß. ſalv. deſt. g. iij. m. ungatur cervix ter de die. Pars affecta foveatur Aquâ ſalv. roſmar. lavand. Maſticet nuc. moſch. His optimè reſtituta eſt.

SCHO-

SCHOLION.

Galenus 4. de loc. affect. c. 4. putat hoc malum tantummodo provenire à paralyſi; cui ſuffragatur *Aëtius* Tetrabibl. 2. Serm. 2. C. 30. p. m. 266. *Avicenna* verò Fen. 2. tert. Tract. unic. c. 15. magnâ ſubſequente recentiorum catervâ, nunc à paralyſi, nunc à ſpaſmo hoc originem trahere, tradit. A ſolâ Paralyſi Torturam oris in hoc ſubjecto ortum habuiſſe, tum ex causâ prægreſsâ, tum ex motu ſublato, tum ex curâ inſtitutâ liquet unicuique. Spaſmus enim absque doloris ſenſu eſſe non poteſt, de quo Obſervationis noſtræ relatio ſilet. Exemplum oris Torturæ à ſpaſmo refert *Platerus* in Obſ. l. 1 p. m. 130. ubi bucca univerſa tremebat, ſurſumque deorſumque convellebatur.

Obſervatio CCCXXXIII.

DE
NUCLEO DEGLUTITO.

Anno 1616. 5. Septembr. Urſula Schreerin agens annum 14. deglutiit nucleum prunorum, quem cum in medio Thoracis hærere diceret, Chirurgus ceream candidam Oeſophago indidit, & nucleus hâc ratione detruſus. Ipſa tamen cum longo tempore antea tuſſiiſſet, nunc multò magis tuſſire cœpit, ſed dolorem in Thorace non ſenſit. Exſpuebat ſubinde cruenta & purulenta. Febrilis calor adfuit, quandoque tertianæ typum ſervans. Triduo antequam nucleum ejiceret, incidit in diſpnœam maximam cum continuo rauco ſonitu, Labia ſubinde convellebantur, & oculi & crura. Facies evadebat planè Hippocratica, tuſſis ſine intermiſſione durabat, donec tandem nucleum tuſſi rejiceret cum cruentâ & purulentâ excretione, & tunc illicò diſpnœa & raucus ſonitus ceſſavit, & quæ penè derelicta habita, reſtituta fuit.

SCHOLION.

Putabam ab initio nucleum aſperam arteriam non intraſſe, quin potius ipſum in faucibus hæſiſſe affirmarem; perſuaſus ſcil. ab *Hæchſtettero*, qui dec. 6. caſ. 10. Obſervationem de aureo nummo deglutito refert, qui ſanè in Iſthmo faucium ſupra biennium latuit. Quid vetat, de Nucleo idem ſtatuere non video. Etſi enim ægra ipſum in medio thoracis hærere putaret, tamen non credidi nucleum ibi fuiſſe, ſed potiùs per conſenſum aliquid in aſperâ arteriâ tenſivi, cum nucleus in ipſius initio hæreret, illam ſenſiſſe. Nec chirurgus per

ceream Oeſophago intruſam nucleum in aſperâ arteriâ deliteſcentem movere aut detrudere potuiſſet, ſed potiùs profundiùs illum faucibus intruſit, unde tuſſis exaſperata & raucus ſonitus excitatus. Sed conſiderans: tuſſim ſtatim à deglutitione fuiſſe exaſperatam, cruenta & purulenta è pectore rejecta. Febrim putridam acceſſiſſe, tandem cum diſpnœâ, accedente rauco ſonitu & convulſionibus, tuſſi ſine intermisſione durante, cum pure & ſanguine nucleum rejectum fuiſſe; impoſſibile exiſtimo, ipſum in faucibus tantùm hærentem tanta ſymptomata cauſare potuiſſe, quorum etiam Obſervatio Hæchſtetteri nullam facit mentionem. Meâ igitur ſententiâ aſperam arteriam omninò nucleus ingreſſus eſt, quod & ſenſus ejus in medio thoracis teſtatur; unde tusſis ſtatim exaſperata, febris ab aliquali pulmonum inflammatione & ſuppuratione (in quorum bronchiis procul dubio nucleus hæſit) excitata, aſcendens verò iterum diſpnœam propter aſperæ arteriæ obſtructionem & tandem raucum ſonitum (qui ab initio ut in *Hæchſtetteri* Obſervatione non adfuit,) & à nimio naturæ conatu in expellendo convulſiones concitavit.

Obſervatio CCCXXXIV.

DE

PARALYSI BRACHII.

DOmino ab Anligen in Brixen affectum eſt brachium dextrum ſubitò quaſi Paralyſi, & manus reddebatur nigra. Eodem die ſecundâ vice malum rediit. Nunc manum quidem movere poteſt, ſed tamen cum imbecillitate. Brachium etiam aliquâ ex parte attollere poteſt. Senſus eſt integer, ſed in carpo nullus ſentitur pulſus. In altero Brachio Pulſus eſt naturalis. Dicit ſe præteritis diebus planè nullum percipere potuiſſe Pulſum. Aliàs benè valet. Sed vino ſæpiùs indulſit. Brachium etiam dolet, & interdum ſpaſmo affectum fuit. Dedi Purgans. ℞. Mann. ℥ijß ▽. Lil. Conv. ℥iij. Crem. ♀. ℈j. M. deinde corroborantia. ℞. Sp. Dianth. ʒj. Diamoſch. d. plirilarc. diambr. ana ℈j. Imper. ℈ij. Sach. Opt. ℥iv. Aq. Lil. Convall. c. v. q. ſ. Cinamomi ʒß. Ol. nuc. moſch. deſtill. g. j. aniſ. g. ij. aneth. Carb. ana g. j. M. F. Morſ. ℞. Aq. antapopl. ℥jß. Carb. ℥ß. m. ℞. Aq. lavand. cum Ceraſ. deſt. ℥ix. D. ℞ Ol. de laterib. Caſt. rutac. ana ʒij. m. pro illinitione. Etiam vena ſecta. Brachio his uſurpatis poteſt uti ut anteà, etiam manu, ſed hæc ſolet ſubinde maximè frigefieri, præſertim ad attactum rerum frigidarum, Pulſum dicit ſe hactenus ſenſiſſe,

ſed

ſed languidum in affecto brachio. Ego cum tangerem, nondum deprehendere potui. Præſcripſi ſeq. Rec. Mithrid. ℥ij. Conf. Anacard. ℈ß. Ol. Carbunc. g. ij. m. Rec. Pil. aloëph. de aloë lotâ maſtich. ana ℈j. Diagryd. gr. iij. cum ſyr. de beton. F. Pil. Rec. Diacor. ℥ß. Conf. Anacard. ℥ij. Conſ. Anth. ℥ß. fl. lil. conv. ℥iij. ſalv. lavand. ana ℥ij. roſ. ⊕. ℥ß. Mirobal. chebul. cond. Zingib. cond. ana ℥ij. Nuc. Indic. cond. ℥ß. Spec. Dianth. ℈j. Diamoſch. d. pliriſarc. Diarrh. ana ℈ß. Eſs. calam. arom. gr. iij. ol. carvi, aniſ. rorism. major. ana g. j. Cum melle roſ. col. F. Elect. Brachium inungatur Vino ſublimato, in quo ſalvia & lavandula macerata.

SCHOLION.

Paralyſin hanc ſcorbuticam fuiſſe puto, & quidem à vapore ſcorbutico narcoſi imbuto ortam, de quo videatur Dravvitz p. 143. Signa enim ab illo annotata ſi perluſtres pleraque invenies in hiſtoriâ recenſita. Aſphyxian verò adfuiſſe non mirum, vapor enim narcoticus etiam circulationem ſanguinis inhibuit, frigiditate ſua ſanguinem quaſi congelavit, & ad motum ineptum fecit. Memini me aliquando in Ægroto, febre continuâ adjuncto ſcorbuto laborante, planè nullum pulſum in utroque carpo ſentire potuiſſe, qui tamen evaſit & adhuc in vivis eſt. Interdum quidem propter luſum naturæ fallimur, ſicut *Tulpius* l. 3. Obſ. 45. de celebri Medico refert; cum ſcil. arteria ſitum debitum non tenet, ſed abſcondita jacet. In iis enim pulſus tangendus vel inter pollicem & indicem, ut *Tulpius* cit. loc. fecit, vel in tarſo, id eſt, in pede ad ſecundum digitum poſt maximum, ut *Galenus* vult & *Amatus Luſitanus* c. 1. Obſ. 96.

Obſervatio CCCXXXV.

DE *PURE EX UMBILICO.*

ANno 1631. menſe Martio, Maria Eliſabetha Czirnin in Priborn. ſeptennis cœpit febricitare, circa finem menſis, per Literas mihi ſignificarunt: illam laborare continuo calore febrili, præſcripſi quæ ad Evacuationem & alterationem ac virium robur pertinebant. His calor & dolor mitigatus eſt. Sed ventrem intumeſcere ad me perſcriptum eſt. Decimo Aprilis ad eam vocabar, & ſignificavit mihi Chirurgus, ventrem adeò intumuiſſe, ut jam de vita deſperaretur, & præcedente veſpera primò aliquid ſeroſi, denique verò materiam purulentam per umbilicum

erupiſſe

erupiſſe ad 4. Sextarios. Cum inſpicerem ventrem, tumor non magnus aderat, & cum utramque partem abdominis manibus compreſſiſſem, adhuc multùm puris ad ℔ ß. effluxit unâ vice, hoc factum ſic indies ter quaterque, donec paulatim rariùs materia & tandem ſeri aliquid effluxerit, umbilicus ſervatus apertus per cannulam argenteam.

SCHOLION.

Abſceſſum fuiſſe, qui per umbilicum ſibi exitum quæſivit, certum eſt, ſed ubi locorum fuerit collectus, admodum dubium. Umbilicus conſtat venâ, arteriis duabus & ligamento, quod vocatur Urachus. In his abſceſſus fieri nequit. Credibile verò abſceſſum fuiſſe in Meſenterio & pus ſibi viam quæſiviſſe, ut Aqua hydropicorum, quæ per umbilicum aliquando excernitur, vaſis recenſitis illæſis, nec per ipſorum cavitates & ductus, cum etiam urachus pervius non ſit, ſed tantummodò per cutim veſicâ priùs in eâ excitatâ. Simile ferè Exemplum in medium affert *Hæchſtetterus* Dec. 2. Obſ. 10. in Scholio, ſed mortua eſt ægrota & non licuit ſecare Cadaver.

Obſervatio CCCXXXVI. DE *EPILEPSIA.*

DOmino Johanni Georgio de Neideburg ex manu & brachio ſiniſtro velut aura aſcendit ad caput, unde dolet, quandoque obmutuit. Initio ante triennium paroxyſmum epilepticum habuit, ante tres ſeptimanas etiam paroxyſmum habuit. Aura quaſi currens etiam viſu in brachio cognoſci poteſt; ſed in inferiore parte brachii nodus rotundus congeſtus eſt.

SCHOLION.

Hanc Epilepſiam per conſenſum fuiſſe, nemini non patet. Auram illam malignam ac acrimoniâ refertam à Tumore rotundo in brachio congeſto aſcendiſſe puto, eò adductus Exemplo *Plateri* l. 1. obſ. p. 22. ubi tumor ſub radice digiti minimi ortus huic malo anſam præbuit, & tandem in Ulcus fiſtuloſum degeneravit. Si enim vapor ejusmodi acris ad principium nervorum delatus, illud vellicet, conatur id, quod moleſtum, excutere & depellere, unde ſe contrahit & convulſionum cauſa exiſtit.

Obſer-

Obſervatio CCCXXXVII.
DE
GANGRÆNA PULMONIS.

IN Domini Cölichs infante in dextrâ parte Pulmonis copia ichoris albi reperta eſt, inſtar puris, unde diſpnœa, ſed tuſſi non afflictus eſt. Utraque pars Pulmonis nigricabat.

SCHOLION.

Pulmonibus læſis non neceſſum eſt ut ſemper tuſſis adſit, ſicut manifeſtum evadit tam ex hâc quàm aliâ Obſervatione propriâ, quæ ſecundæ Parti Ephemeridum inſerta eſt. Itaque non concludendum: Tuſſis nulla moleſtat, ergo ſalvi ſunt Pulmones. *Marcus Aurelius Severinus* de Abſceſſ. p. 269. contra Galenum Phthiſin ſtatuit, & demonſtrat in quâ pulmones non ſunt exulcerati, ſed ſaltèm putridâ quâdam laxitate infirmi; quod fit quando mucore pituitoſo ac ſemiputri diu multumque alluuntur. Gangrænæ verò in hoc infante cauſa, meâ quidem ſententiâ, fuit ichor ille albus repertus, qui procul dubio valdè frigidus & venenatâ qualitate infectus calorem nativum pulmonum extinxit.

Obſervatio CCCXXXVIII.
DE
DOLORE DORSI.

DOminus Nicolaus à Mettich in Hilbersdorff maximo dolore dorſi circa lumbos laboravit, aliàs tertianâ laborans; dolor duravit etiam febre ceſſante, non potuit ſedere. Applicatæ unctiones & fotus, tandem hæc profuerunt. Rec. Ol. Lumbr. terr. amygd. d. Chamom. ana ℥iij. aniſ. g. ij. Carv. g. j. M. Rec. Rad. alth. ℥j. Sem. Lini. fœnugr. ãã. ℥ß. Herb. malv. Mj. Origan. Mß. gran. Junip. ʒj. Lumbr. terr. ℥ß. Fl. verbaſc. Mß. Cham. Mjß. Coq. in ſ. q. Aqu. Chamom. verben. & bethon. ad ℔ij. F. Fotus.

SCHOLION.

Scorbutum ſimul adfuiſſe & tantum dorſi dolorem excitaſſe puto. Animadverti quidem in tertianâ dolorem dorſi, cum malignitas quædam ad-

adjuncta eſſet, ſed cauſa erat nimia ſangvinis ebullitio in venâ cavâ, & ceſſante Paroxyſmo remittebat. Cum verò hic dolor etiam poſt febrem perſeveraret, aliam & à febre ſegregatam cauſam ejus eſſe certum eſt, etſi febris cauſa movens & ſine quâ non fuerit. A Febre enim æſtuatio & fermentatio inchoata in ſangvine, ubi ſalia ſcorbutica fixa deliteſcebant, quæ volatilia facta vel acrimoniâ ſuâ renum ſubſtantiam corroſerunt, vel (quod mallem) interſtitia vertebrarum dorſi, ſicut in Arthritide vagâ ſolent, occupaverunt, & doloris hujus atrocitatem & contumaciam concitarunt, qui lenientibus & diſcutientibus ſaltèm manus victas præbuit. De quo dolore videatur *Dravvitz* Tit. IX. p. 346. & ſeq.

Obſervatio CCCXXXIX.

DE

HYDROPE.

IN Melchiore Franckenberg / Sylvarum ſummo Præfecto, vidi plurima ulcera, quæ oriebantur in cruribus & effluxit aquæ magna copia, attamen ſpontè convaleſcebat, nec denuò aperiebantur, licet denuò maximè intumuerint Crura.

SCHOLION.

Criſin ſanè natura inſtituit per ulcera, defæcavit enim ſangvinem cacochymicum per ea, & ſimul ſarcinâ aquæ ſe liberavit. Quod verò alterâ vice recrudeſcente hydrope ulcera non redierunt, id non defectui materiæ, ſed imbecillitati naturæ imputandum, quæ vires à morbo priſtino depulſo nondum recollegit, & ſuccumbere incepit. Memini me Coquum hydropicum curaſſe, qui ſenex 60. annorum, liberatus fuit medicamentis idoneis à tumore ventris, ſed tumor crurum à pedibus usque ad genua reverſus contumax erat, ille tumoris pertæſus, me inconſulto, ſcarificationem illis locis inſtituit, & quidem cum emolumento, aquâ enim effluxâ, tumor totus evanuit. Annuo ferè ſpatio autem recidivam paſſus, idem remedium repetiit, ſed incaſſùm, Aquis enim reſtagnantibus vitam cum morte commutavit. Nam viſcera debilitata & ſcirrhoſa erant, ita ut in priſtinum vigorem reduci ampliùs non poſſent.

Obſer-

Obſervatio CCCXL.

DE
HYDROPE.

GRegersdorffiana vidua tumorem ſedavit decocto cotulæ fætidæ & raporum aridorum, quo indies uſa eſt.

SCHOLION.

Cotulam fætidam commendat Tabernæmontanus in Ictero inveterato; pollet enim vi calefaciendi & ſiccandi in gradu ſecundo, ac inſuper deſiccandi. Narravit mihi Nobilis è Ducatu Niſſenſi puerum hydropicum unico decocto cotulæ ſanatum. Experiri volui anno præterito in Hydropica annoſa, ſed nullo emolumento. Interim tamen in junioribus, ubi viſcera ſalva, vi diſcutiendi aliquid præſtare, non dubito.

Obſervatio CCCXLI.

DE
HERNIA.

FIlium meum Henricum, cum in Patriam meam miſiſſem, ut fugeret peſtem Brigæ graſſantem, ibidem hernioſus factus eſt, inteſtinum prominebat in Scroto dimidii digiti longitudine. Poſtquam id digitis intrò adegiſſem, præſcripſi pulverem, qui Rec. Fol. Conſol. Sarac. Sem. & fol. perfol. ãã. ℥ijß. Fol. Piloſell. Rad. Conſol. maj. ãã. ʒß. Sach. penid. ℥v. M. F. Pulvis. De hoc indies manè uſus eſt in juſculo & quievit aliquot horas. Inunxi etiam inguina Ol. momord. & impoſui Emplaſtrum contra Rupturam. Subligaculo etiam uſus eſt aliquandiù, quod tamen poſtea amovi, & ita integrè DEI beneficio curatus eſt. Egit annum ferè quintum.

SCHOLION.

Fuit Enterocele. Curatio, quam eventus comprobavit, eſt egregia, & nullus dubito, quin in aliis eundem exitum & emolumentum præſtatura ſit. Æger fuit Avunculus meus, qui in Senium & ad Mortem usque nunquam huic malo amplius fuit afflictus. Ita ut ſanè integrè & perfectè reſtitutus fuerit.

Obſer-

Obſervatio CCCXLII.
DE
LUMBRICIS.

D. Rindfleiſch retulit Dn. Fabritio, Paſtori, quod liberis ſuis & aliorum dederit hydrargyrum avellanæ magnitudine. Statim exitum per alvum ſibi quæſivit.

SCHOLION.

Mercurium vivum tum medicamenta ex ipſo parata vermes necare certum & experientiâ exploratum eſt. Sed an ſemper tutò præcipuè pueris intra corpus exhibeatur, dubito, ſequenti exemplo ad Cautelam commonefactus: Uxor ſceleſta cujusdam mariti civis Bregenſis, tam mariti quàm ſocrus pertæſa, mortisque ipſorum avida exhibuit eis cum carne vervecinâ pingvi admodùm cum Braſſicâ albâ coctâ ☿.viv. (ipſum venenum putans) in magnâ Copiâ, devorarunt ejus haud parùm priusquam animadverterunt. Dira ſanè, præſertìm in Socru annoſa, ſymptomata ſunt ſecuta, (nam à pingvibus ☿ij. pars mortificata fuit) ita ut ægrè convaleſcebat. Itaque, ſi quis exhibere voluerit ☿ vivum, ut circumſpectus ſit oportet, & à Butyro & aliis pingvib' illo die ut uſurpantib' interdicat, neceſſitas requirit.

Obſervatio CCCXLIII.
DE
NUCLEO PRUNI.

Ruſticus in Schimmelwitz diu punctionibus ventriculi laboravit, tandem poſt purgationem dejecit nucleum pruni, Germen qui extruſit, articuli digiti longitudine.

SCHOLION.

Germen emiſiſſe nucleum in loco calido aquâ ſæpiùs perfuſo, non impoſſibile; tamen, etſi diutiùs hæſiſſet in ventriculi cavitate, non credo ibi Prunum creviſſe. Poſſumus enim germina promovere in locis calidis irrigatione ſæpius factâ. Sed niſi terram nanciſcantur, in quam radices agant & è quâ nutrimentum debitum trahant, flacceſcunt, & à nucleo decidunt. *Borellus* quidem C.1. Obſ.10. miram refert hiſtoriam de prunulo in regione thoracis medii fruteſcente, flores & fructus ferente; quoniam paſtor in prunulum incidit, & ſpina in ſterno relicta fuit. Fides ſit penes Authorem, manus noſtræ ſunt oculatæ, credunt quod vident.

Obſervatio CCCXLIV.
DE
VERME.

Ex pago Leubiſch A. 1607. venit ad me ruſticus, ſignificans: uxorem jam per

per annos 8. fuiſſe valetudinariam: Et ventrem modò huc, modò illuc à flatibus attolli cum murmure. Ante 3. ſeptimanarum ſpatium ſub dextro hypochondrio foramine ſatis magno ſe abdomen aperuiſſe, & exiviſſe vermem haud parvum, nunc verò effluere materiam purulentam.

SCHOLION.

Fuit Apoſtema in ingvine fortasſis, & in illo è putredine generatus fuit vermis. Obſervationem hujus farinæ recenſet *Tulpius* l. 3. c. 12. Sed de hâc materiâ actum eſt in Scholio ad Obſervat. 12. itaque crambem bis coctam non afferam, qui brevitati ſtudeo & verborum ambages & lenocinia ſtudio devito. Hoc ſaltèm monere volui, hunc abſceſſum per Congeſtum factum, valetudinaria enim fuit iſta fœmina, detruſit itaque natura materiam moleſtam in locum ignobilem ſenſim & paulatim, ut ſic totum à ſarcinâ pravorum humorum ſublevaretur.

Obſervatio CCCXLV.

DE

CICUTA.

Comitisſa ab Hanau cum virginibus & famulis inter paſtinacas elixas etiam cicutam, quæ illas formâ & ſapore refert, comederat, & omnes inde vertigine correptæ ſunt ceu inebriatæ, ſecutum delirium, ſingultus & alia gravia Symptomata.

SCHOLION.

Venenatam eſſe Cicutam & ſummè frigidam in confeſſo eſt apud omnes Botanicos. Mirum itaque quod nulla ex iſtis comedentibus mortua ſit, puto verò illam non copioſam paſtinacis admixtam fuiſſe, & ita illas parùm ſaltèm de eâ deguſtaſſe. Quæ enim incommoda imò mors ipſa eſum illarum ſecuta ſint, videatur D. D. *Simon Paull.* παρέκβασι de Febr. mal. n. 2. & ſeq. & *Amat. Luſit.* C. 5. Cur. 98.

Obſervatio CCCXLVI.

DE

GRAVIDA.

SOror mea Suſanna cum in partu laboravit, non potuit ullâ ratione fœtum eniti, niſi priùs ediſſet Cancros, hos enim maximè appetebat, & cum vix unum comediſſet, ſtatim enixa eſt filium.

SCHOLION.

Vi imaginationis partum hunc factum luce meridianâ clarius, quantum enim valeat imaginatio in prægnantibus videatur *Thom. Fienus* de Virib. Imagin. peculiari & egregio Tractatu. Puto: quod ab humoribus in partu commotis pica excitata ſit, ita ut ſpiritus diſtracti cogitationibus, vim expultricem deſeruerint & in opere retardarint; Picâ verò ſedatâ & Archæo inquieto pacificato eo majori vi ac conatu rem cœptam perfecerunt.

Obſervatio CCCXLVII.

DE

MORBILLIS IN GRAVIDA.

QVædam Nobiliſsima laboravit morbillis cùm 7. menſes geſtaſſet, edidit fœtum & ipſa obiit.

SCHOLION.

Funeſtum ſanè eſt Gravidas laborare morbillis aut variolis. Quanta multitudo Puerperarum Lipſiæ à morbillis igneis, ipſis der Friſel, necata ſit, teſtatur Cl. D. D. Welſch in Diſputatione Anno 1655. habitâ. Gravidis verò non minus funeſtum eſt quàm puerperis morbillis aut variolis laborare, quia ſc. facile abortus ab ejusmodi morbis acutis cauſatur, &

vires

vires duplici vi opprimuntur, ut ex hâc Obſervatione luculentum evadit. Memini me Prægnantem menſe 7. morbillis laborantem curaſſe, abortus quidem prohibitus, ſed Fœtus valdè inquietus erat, & procul dubio etiam morbillis laborabat, (ut exemplum nobis reliquit *Hildan.* C. 4. Obſ. 56. Matre ſc. variolis laborante, infans eodem morbo affectus in lucem editus) juſto tempore natus infans (erat puella) ſæpiùs circa Phaſes Lunæ Epilepſiâ laborabat, ita ut aliquot menſibus ſuperſtes tandem hoc malo enecabatur. Rectè igitur *Hipp.* S. 5. Aph. 31. dixit: Mulierem gravidam ex ullo morbi acuti genere laborare funeſtum.

Obſervatio CCCXLVIII.

DE

GRAVIDA.

NImptſchii Molitoris uxor eſt annorum 24. ea hoc anno 1597. octo annos habuit maritum, & illi nunquam fluxerunt menſes, niſi cum prægnans eſſet, & cum fluere inciperent, jam certa erat, quod eſſet prægnans. Hydrope tandem mortua eſt.

SCHOLION.

Hipp. S. 5. Aph. 60. oraculum reliquit: Si mulier gravida ſit menſtrualis, non poteſt fœtus eſſe ſanus. Cui contraria videtur hæc Obſervatio, abortus enim mentionem non facit. Veram eſſe ſententiam Hipp. ſi per venas uteri menſtrua fluant, puto; in hâc verò muliere ſaltèm è venis vaginæ uteri vel etiam hæmorrhoidibus uteri fluxiſſe, exiſtimo. Fuit procul dubio propter obſtructionem vel potiùs defectum menſium valdè plethorica, & fluxu ſangvinis per imprægnationem ad uterum quaſi vi concitato & attracto, natura ſuperfluum per iſtas venas depoſuit. Hydrope eam mortuam non mirum, cum menſibus non ritè fluentibus Cachexia & ex illâ tandèm Hydrops plerumque oriri ſoleat.

Obſervatio CCCXLIX.

DE

UTERI ASCENSU.

IN quâdam uterus ſurſum impellebatur in ſiniſtro latere, quo partus olim ſuos geſtaverat, ita ut manibus etiam robuſtisſimis famularum non potuerit depelli, cum miſerrimis ſymptomatibus.

SCHOLION.

Teſtem fuiſſe ſiniſtrum non verò uterum puto: cum Galeno enim uteri aſcenſum credere non poſſum, firmiter enim ligamentis ſuis annexus & alligatus eſt, ut certè ſine incredibili extenſione vel potiùs rupturâ eorum loco ad ſuperiora moveri non poſſit, ſicut *Sennertus* l.4.P.1.S.2.c.14. demonſtrat.

Obſervatio CCCL.

DE

VOMITU SANGUINIS.

DOminus Chriſtoph Ernſt à Prittwitz 21. Maji audiens concionem, virium tàm ſubitaneam paſſus eſt dejectionem, ita ut in lectum duci opus habuerit. Veſperi vomitus & ſedes ſangvinis ſecuti per intervalla, hâc die & nocte ſequente crebris Lipothymiis affligebatur. 22. ejusdem Pulſus erat celerrimus & langvidus, dejectiones deſiére, ſed vomitiones per intervalla rediére cum convulſionibus potius quàm lipothymiis. A Paroxyſmo loqui potuit, ſed ob langvorem virium cum nihil ampliùs evomere poſſet, ante horam 5. matutinam exſpiravit.

SCHOLION.

Sangvinem è venâ Portâ per Lienem & vas breve in ventriculum regurgitaſſe puto, ut ſuperiùs in Scholio Obſervationis 14. demonſtratum. Confirmat

firmat id Autopſia, *Thonnerus* enim profert hiſtoriam ex *Valverdâ* deſumtam l. 2. p. 140. De Cardinale Cibone, qui hoc malo extinctus. Aperto cadavere, ventriculo compreſſo, Lien turgeſcebat, è contrario Liene compreſſo, copioſus ſangvis ad ventriculum regurgitabat. Cum verò ab initio ſtatim tanta virium dejectio adfuerit, puto & Arteriam, quibus Lien abundat, ſimul apertam fuiſſe.

ANNOTATIO
AD
ANNI II^di^.
OBSERVATIONEM CXVII.
Pag. 194.

PRæcell. Dn. D. Paterſonius Hain, *rubedinem ex Vitriolo prolicere tentaverat, ſucceſſu quidem non adeo votis reſpondente; cum verò nihilominus in labore ſuo pergeret, quæ deinceps contigerunt, fideliter ad Naturæ-Curioſos p. t. Ephemeridum Collectionem continuantes, pro favore ſuo ſolito, perſcribere voluit: Cujus verba in gratiam B. L. ut hìc ſupplementi loco annecterentur, operæ pretium viſum eſt.*

POſteaquam mediocri igne nihil me perficere ſenſi, fortiori op⁹ aggreſſus ſum & tandem per gradus, magis forti, & tunc ſe elegantisſimo modo exhibuit; Igitur ſecundam phialam quamprimum vidi paulum flaveſcere Vitriolum, ſtatim ad alterum gradum ignis detuli, & poſtea in fortiorem, & ita intra octo hebdomadas rubedinem accepi. Super hoc calcinatum Vitriolum fudi acetum deſtillatum, quod intenſiſſimo tinctum rubore ſangvinis inſtar apparuit, & dulci nec tam acerbo ſapore præditum. Solutiones omnes nunc deſtillo, illud quod remanet deinde in oleum deſtillaturus, quamprimum vaſa Boleslaviana, nactus fuero Vratislaviâ. Video autem opus fuiſſe, ut, licet illa rubedo apparuiſſet, tamen per dies aliquot urſiſſem adhuc opus igne valido, nam in aceto hinc inde

ſtellulæ, Vitrioli ſaturata viriditate nitentes, apparuére: reliqua in albidiorem maſſam coagulantur.

(In Litteris menſe Junio Anno 1672. Vratislaviam miſſis; in quibus idem Præcell. Vir, animadvertebat in ſphalmata quædam, in ſuas Obſervationes, Anno 11. Eph. Germ. inſertas, ob minus ſvetum & intellectum Idioma Hungaricum, illapſa; admonens, in Obſ. 28. p. 55. lin. 24. pro C R E M E R legendum eſſe C Z E M E R; lin. 29. & 31. pro S R I N T legendum SZüL; Pag. 56. l. 4. pro Nunkac legendum Munkac; in Obſerv. 113. p. 188. lin. 4. pro Leryfelner, legendum Lengfelner, & lin. 13. pro Lutomavvsky, legendum Latamavvſki.)

Antequam vaſa Boleslaviana veniſſent, Vitriolum meum in aceto ſolutum & coagulatum in vitreo vaſe deſtillavi. Erat illius ℔ $1\frac{1}{4}$. circiter: primò Recipiens totum quaſi rubebat, & oleum rubrum per guttas ex collo retortæ defluebat; cùm planè nihil guttarum fumorumvè appareret, poſt 6. horas ignem deſtillationis exſtingvi permiſi. Inveni in Recipiente oleum rubicundiſſimum, inſtar ſangvinis. Primo adſpectu nigrius fuit oleum, ſed ſoli vel lumini applicatum apparuit rubicundiſſimum, dulcacidum, & quod diu in ore & faucibus dulcedinem exhibebat. Fuerunt ℥v. (olei); 🝎 rubebat, unde ⊖ extraxi, qui ℥vj. pendebat, ſed ⊖-li ſaporem non exuerat totaliter. Calcinavi in igne potenter, & denuò ſolvi & coagulavi, ac reperi ⊖ ℥jv. Rubebat adhuc calcinatum & poſt ſe ℥iß 🝎 reliquit. Hoc rurſum calcinavi potentiſſimè per horas 10. iterumque rubuit uti 🝎; in ſolutione ſat rubuit tanquam Sangvis; ſuperfuére jam ⊖lis ℥iiß. Vitrioli naturâ nondùm relictâ. Pergam ulteriùs donec tandem denique ſalem albiſſimum habuero, quem cum oleo junctum figere aggrediar.

(Idem Dn. D. Paterſonius in Litteris menſe Auguſto, Anni 1672. Vratislaviam miſſis.)

JA-

JACOBI ROLANDI, DE BELEBAD CHIRURGI SALAMURIENSIS.

AGLOSSOSTOMO-GRAPHIA

ſive

DESCRIPTIO ORIS SINE LINgua, quod perfectè loquitur, & reliquas ſuas functiones naturaliter exercet.

Impreſſa Salamurij ANNO M DC XXX.

nunc

E Gallica in Latinam verſa, Additis Annotationibus.

à

CAROLO RAYGERO, M. D.

CURIOSO LECTORI, S.

EN tibi novum & memorabile naturæ miraculum, Os ſine Lingua perfectè loquens. Quod quondam de Africâ hodiè jure ſuo de Galliâ dici poteſt; Ex eâ ſemper aliquid novi, aliquid curioſi. Elinguatos olim Martyres ſingulari DEI miraculo aliis pœnas ſuas dixiſſe, & fidem verbis propagaſſe Chriſtianam, in illorum temporum leges hiſtoriis. At noſtra, vel Patrum memoriâ ſine linguâ loquentes vix alibi, niſi in Galliis reperies. Mutilatas aut præciſas linguas locutas, & loqui poſſe, fortuito invento in artificium traducto, ſuperiori ſeculo in Galliâ monſtravit ac docuit Paræus Chirurgus. Nunc alius ejusdem Profeſſionis in eâdem Galliâ, novo ante & inaudito exemplo, producit, ac deſcribit Os ſine Lingua, ſine artificio, perfectè non tantum loquens, ſed & reliquas ſibi convenientes edens actiones. Ita, quos Natura diſertos vult, ſine Lingua reddit loquaces. Nefas duxi uni Linguæ relinquere omnibus linguis decantandum prodigium. Digna res viſa, quin Orbis ſciat id quod ſola hactenus admirata Gallia. Habe ergò tibi, Curioſe ac benevole Lector, curioſum hunc Diſcurſum, quem, vel pauci hactenùs habuére, vel pauci ſoli, nempè Linguæ Gallicæ periti, intellexére. Accipe gratâ mente quod curioſitatis tuæ gratia transferre & communi ſub Literatorum Idiomate tibi communicare volui. Multa hîc reperies curioſè tractata, & ad pleniorem hujus hiſtoriæ cognitionem omninò neceſſaria, quæ nec Riolanus annotavit in Anthropographiâ ſuâ, nec Bartholinus obſervavit in Obſervationibus, ambo tamèn cum nonnullis aliis hujus rei mentionem facientes. Quod de meo acceſſit, una vel altera Obſervatio, recentior ſententia, melior ab Authore dictorum explicatio, non contradicendi reprehendendique ſtudio, nec vanæ gloriolæ aucupandæ cauſa factum puta. Res, ætas, ſemper aliquid apportat novi, aliquid monet. Cæterùm ſi Translatione hâc meâ tibi placuero, plaude: Si non, dùm vel minùs rectè ubique Idiotiſmum aſſecutus fuerim Gallicum, vel cujuslibet verbi ſenſum genuinum non expreſſerim, ignoſce Indigena peregrino, Linguæ Gallicæ peritior imperitiori. Vale. Poſonij KAL. Novembris M DC LXXII.

PRÆFATIO AVTHORIS
cum Ordine Tractationis.

AD dignè graviterque loquendum vel ſcribendum, de Ore quodam memorabili, ſine ullo linguæ veſtigio perfectè & intelligentèr ſe exprimente, aurea me Lingua Angelicis deberet inſtruere verbis, aut ſtylus requiretur

retur ferreus,qui tabulis inſcriberet aheneis miraculum hoc incredibile,quo ventura ſecula ſcirent, quod præterita ignorarunt,& præſentis hujus Doctiſſimi etiam Viri,niſi planè, vel teſtes, vel Judices hâc in re, vix credunt. Quos inter incomparabilis noſter fuit Anatomicus Riolanus (ceu teſtatur in Anthrop. l. 4. cap. 8.) priùsquam per D. Duncanum & me tranſmiſſum vidit puerum hunc Pictonem,de quo agimus. Verus enim nervus ſapientiæ eſt,non facilè credere omnia,quæ dicuntur, ſed lumine rationis quærere veritatem in abdito latentem, & experientiâ ſe certum reddere de eo, quod controverti poteſt. Ego autem non intermittam & ore, & calamo, & verbis & ſcriptis,qualia qualia etiam ſunt in id incumbere, quo crinibus arripere queam iſtam occaſionem, quæ ſe offert publicandi per univerſum Mundum miraculum hoc,quod jam innoteſcere cœpit Pariſiis in illa totius Franciæ Epitome,ſperans me materiæ hujus novitate ita rara,ac fuit precioſa olim ab Hipponio dicata ſtatua,licet non à Polyclete Excellentiſsimo ſui temporis Sculptore facta,majorem firmioremque operi meo conciliaturum famam,quàm ſi hiſtoriam,vel deſcriptionem ſuſcepiſſem omnium miraculorum Mundi,ſi unumquodque etiam,tàm magnificum,tàmque ſuperbum eſſet,ac fuére ſeptem illa tantopere ab antiquitate decantata. Illos inſuper, qui iis Ingenii dotibus pollent,quibus me ad exequendum propoſitum deſtitui ſentio, quas tamen, tùm ad illorum ſatisfactionem, tùm ob ſplendorem pulcherrimæ hujus materiæ,vel maximè mihi optarem, benignis meam & voluntatem, & imbecillitatem intuentes oculis,labentem me potiùs confido relevaturos, defectus meos reparaturos, quàm deſtructuros Trophæum hoc,quod in honorem Chirurgiæ,charæ meæ Profeſſionis,erigere laboro,ut facere ſolerent Ariſtarchi & efferati Spiritus contradictionis, ſibi tantùm benevolentes,quique,quod non plantarunt, nec creſcere, nec florere ſinunt,ſua ex aliorum ruinis exornantes ædificia; ſed quoniam novo modo & ratione mihi loquendum, loquendo autem omnia quæ ſunt laudantur,ita diſcurſum meum inſtituam,ut Lector indè laudare,& admirari queat Deum,naturam in operibus ſuis quaſi manu ducentem. Ordo itaque, ut benè formatus hic prodeat noſter fœtus, ſeptem erit Capitum, quo tanquàm perfecto & ſufficienti numero includam, quæ de hâc materiâ dici poſſunt.

Et Primum quidem Caput continebit Deſcriptionem illius, qui Linguâ caret,& quâ ratione ea amiſſa.

Secundum, Confirmationem Oris hujus elinguis exhibebit.

Tertium, De Conſtructione & Uſu Linguæ ordinario in homine ediſſeret,

QUARTUM Linguam ſemel amiſſam nullo modo denuò regenerari poſſe adſtruet.

QUINTUM, Quare qui Linguâ carent, nonniſi cum artificio loquantur? inquiret.

SEXTUM, Quâ ratione hic noſter ſine Lingua & ſine artificio locutus fuerit, proponet.

SEPTIMUM, Quomodo guſtare, exſpuere, ore aſſumpta hinc indè movere, & colligere, & deglutire ſine Lingua potuerit.

Agloſſoſtomographiæ, ſeu Deſcriptionis Oris ſine Linguâ

CAPUT I.

Quis Ille ſine Lingua loquens, & quâ ratione eadem amiſſa.

IN hiſtoriâ benè tractandâ Perſona illa, de quâ agere, aut cujus notitiam dare volumus, ita ratione nominis, nativitatis, ætatis, Patriæ, conditionis, & conſtitutionis deſignanda eſt, ut nihil deſiderari queat, quod ipſum non ab aliis diſtinguat. Iſte ergò, cujus miraculum me has lineas ducere, formam ejus delineare & ad vivum repræſentare impulit: PETRUS vocatur DURANDUS, Octo vel Novem Annorum puer, natus Andreâ Durando, & Margaritha Salé ruſticis inhabitatoribus Pagi de La Rangeziere ſub Parochia S. Georgii, ad montem acutum in Prætorio inferiori (pres Mont-aigu en bas Poictu) qui quinto vel ſexto ætatis anno correptus variolis, morbo toti propè humano generi communi, quique perſæpè horrendas edit ſtrages (*a*) inprimis autem in infantibus, & in facie malignitate ſuâ crudeliſſimam non nunquàm exercet Tyrannidem, quam & ita in hoc puero exercuit, ut integram indè perdiderit linguam, illamque gangrænâ & putredine corruptam (quod in hoc morbo, ubi ægrotus negligitur, nec ritè medicamentis (*b*) neceſſariis juvatur, facilè tàm ob ſepticam Veneni naturam, quàm ob calidam, humidam & laxam linguæ conſtitutionem fieri ſolet) per partes exſpuerit totam, nullo remanente veſtigio adfuiſſe Linguam. Hoc tamen, vel prorſus non, vel parum, obſtante, quinque actiones linguæ competentes perfectè edit, quæ ſunt loqui, guſtare, exſpuere, aſſumpta in ore colligere, deglutire, ceu alibi dicemus. Os namque hoc Linguâ deſtitutum, ejus in locum, novitèr aliam acquiſivit conformationem, mirabili planè

planè naturæ prudentiâ, quæ nunquam non, ita ferente occaſione, benignam ſe quaſi matrem erga liberos ſuos exhibet.

(*a*) Non alius crudelior, aut turpior hoſtis in mortalium inſurrexit genus, præter Variolas, nulli, nec ſenibus notante *Nicol. Florent. Tr. 2. Sum. 4. Diſt. 6. c. 13. Augen. l. 9. de feb. c. 7. Foreſt. l. 6. Obſ. 44.* nec pueris, quibus communisſimus, nec fœtui in Utero latenti parcens, teſte *Schenckio l. 6.* Obſ. tit. de Variol. & Morb. *Fab. Hild.* C. IV. Obſ. 55. *Rhod.* C. III. Obſ. 83. &c. Et quos non occidit, illos ita quandoque notat, ut per omnem vitam Tyrannidis ſuæ turpisſimas notas, maximâ cum deformatione, circumferant, quod multis videre eſt apud *Schenckium.* l. c. Obſ. penult.

Unum de meo addo, Ancilla quædam 30. & ultra annos malè valens circa feſta Natalitia ſævisſimâ Brumâ Anno 1669. Trenſchinio, trium propè dierum itinere, huc Poſonium proficiſci conſtituit; Huc delata, in ſuburbio divertit ægrota, videtque totum corpus repleri variolis. Negligentius initio habita, quia paupercula, poſt octiduum de adventu ejus, certior reddita Conſobrina quædam mea, quia eam ante noverat, & reſtitutam ſervitio ſuo deſtinaverat, curam ipſius ſuſcepit, me vocato in auxilium. Nihil intermiſſum, quod ex re videbatur, adhibita expellentia ſufficienter, aliaque huic morbo convenientia remedia: Sed ecce, in morbi declinatione, remittentibus ſymptomatibus variolæ quidem decidére ſed remanſére tubercula parva verrucoſa, nullis medicamentis cedentia; Non hìc, quicquid externè, vel internè adhibitum, profuit, inunctiones nihil, nihil Balnea artificialia vel naturalia, & licet quandoq; diſpareant, vel ſquamularum inſtar decidant, ſtatim iterùm recreſcunt, idq; jam per integrum triennium. Sed non ſatis eſt, ſævisſimo morbo cutem defœdare exteriorem, quin & in interiora ſævit. Deprehenſum, ſæpè quosdam ab interitu diſſectos, quibus Jecur, Lien, Pulmones, omniaque interiora, haud ſecus atque Cutis ſordidisſimis papulis manantibus ſcaterent. *Fernel.* l. 2. de Abd. rer. cauſ. c. 12. *Barth.* C. IV. Obſ. 43. Quàm ori, palato, faucibusque nocent, vel præſens, de puero iſto relinqui, ſufficit hiſtoria. Vidi ego Anno 1668. hìc Poſonii in ſuburbio puerum 4. vel 5. annorum, cui poſt variolas, quibus, ut Parentes referebant, os in guttur uſque quantum videri potuit plenum erat, remanens ulcus, & totum palatum, ſuperiores gingivas, labium, & aliquid de dextrâ genâ abſumſerat, miſerrimâ inſequente morte. Anno 1670. media æſtate hìc morbilli quaſi Epidemialiter graſſantes, ſingulare aliquod oris vitium, idemq; periculoſisſimum conjunctum habebant. Aphthæ erant totum os interius ad Ivulam usq; & fauces albæ, quaſi inducentes membranã, cum præſentaneo

 ſtran-

ſtrangulationis ac mortis periculo, niſi promptè ſuccurrebatur. Mulierculæ appellabant den Meel-Hund/ fortè à colore, quòd totum os, ac ſi albâ farinâ conſperſum eſſet, apparuerit.

(*b*) Inprimis ſi citò deſinunt, aut intermittunt uti pulveribus expellentibus, quibus ego usque in decimum quartum, & ſi malignitas adfuerit, in decimum octavum, impari tamen doſi, continuare ſoleo bono cum ſucceſſu. Diaphoreticis enim hisce Ichor ille acris & erodens infringitur, & ad exhalationem, ſeu tranſpirationem quaſi inſenſibilem diſponitur, undè exiccatæ variolæ ſpontè decidunt, nullis vel exiguis poſt ſe relictis veſtigiis. Vndè non melius, non tutius, ad præcavendas foveas, ſeu variolarum veſtigia commendare tàm propriâ, quàm alienâ experientiâ poſſum, præter diligentem & continuatum uſum expellentium.

CAPVT II.

Qualis Conformatio Oris hujus quod ſine linguâ loquitur.

OS ab Anatomicis communiter, & externè, & internè conſideratur: Sed ut de hoc noſtro ritè agamus, motus inſupèr & quies ſpectari debent. Quod ſi enim extrinſecus id dùm non movetur loquendo, intuearis, nullam ab alio obſervabis differentiam. At ſi apertum, & loquendo ſe movens inſpicias, ſtatim notabis differentiam, quid habere debeat, & quid habeat. Quòd ſcilicet moveatur pro ratione Conformationis, ut uſus poſtulat, quodque Conformatio ejus interna inprimis conſiſtat in dentibus, in palato, in faucibus, in Uvulâ, in Amygdalis, in Ranularibus, in reliquiis linguæ, in Salivâ.

Dentium inferioris maxillæ gemina eſt ſeries (*a*) extrorſum. Primi ſiquidem, Lacteos (*b*) appellant, ipſi non excidére, & poſteriores non intermiſére verſus interiora ſuccreſcere (ſecùs ac faciunt dentes ſupercreſcentes) ubi modo apparent longi, & quaſi inverſi, non aliam ob cauſam, quàm quòd dentibus ſuperioris maxillæ ex oppoſito non jungantur, qui anteriorem ſeriem tantùm tangunt, & quòd à primis remanentibus locum ſuum ſemper occupantibus introrſum preſſi, à linguâ hic deficiente, ad exteriora non repellantur aut retrudantur. Id quod facile alio & communi exemplo probari poteſt. Dens, verbi gratiâ, maxillæ cujusdam, qui vicinum amiſit, ſemper creſcit, & ſe extendit in locum deperditi. Aut ſi dentes accreſcentes, vel etiam primi, non debito tempore evellantur, unà creſcunt, & extra naturalem ſitum ponunt illos, qui remanere debent, id quod non

exiguam

exiguam affert deformitatem, quam, ut evitemus, foramen dentis decidui, & qui non ampliùs regeneratur eſt implendum, ſuperflui autem maturè evellendi.

PALATUM, Oris Cœlum, naturalitèr convexum, ut ad vulgi mentem vox edatur fortiùs, potiùs autem juxta meam opinionem, ut lingva, dùm ſe in rotunditatem contrahit, majus habeat ſpatium. In hoc puero depreſſum eſt, & planum plùs ſolito, quod linguam non habuerit cùm creſceret, quod ipſum formasſet, aut naturalem convexitatem conſervaſſet.

FAUCIUM ISTHMUS, ſivè ille introitus, per quem aër & cibus, & potus, ingrediuntur & egrediuntur, hoc in ſubjecto ovalis eſt formæ, tàm anguſtus, ut vix digiti apicem admittat. Unâ ſui parte palatum, alterâ radicem *linguæ* attingit. In medio ſuperius annexa dependet Uvula, rimam in ſemilunarem formam dividens, & internè ad Epiglotidem deſcendens, cum aliàs faucium hic Iſthmus aut gulæ introitus ſit rotundus, & cum Uvulâ duos quaſi arcus tribus inſiſtentes columnis repræſentet, nempè ut aër loquendo meliùs infringatur, & prorumpat.

UVULA in hoc puero longa eſt, tenuis, ejusque extremitas pendens ac mobilis. Longa eſt, ut Epiglotidem attingat. Tenuis ne nimis rimam claudat. Deſcendens ad Epiglotidem, ne ſe nimium movendo mutationem & vocis inflexionem impediat, cujus ſcilicet gratia eſt in homine, qui ſolus inter reliqua animantia particulâ hâc pyramidali carneâ gaudet, magis ad commodiorem loquelam, (*c*) quàm ut ea pulmones ab aëre frigido, Larinx ab ingreſſu parvorum, (niſi fortè in hoc ſubjecto elingvi) Oeſophagus, vel à deglutitione magnorum fruſtorum, & Naſus à regurgitatione aſſumptorum præſerventur. Primum namque nares & os præſtant, ſecundum Lingva, tertio non repugnat, inſervire poſſe Uvulam, quarto verò reliqua animantia magis eſſent obnoxia, quæ demiſſo in terram Capite cibū aut potum capiunt, quàm homo erectâ cervice comedens & bibens.

AMYGDALÆ duæ glandulæ ſunt, ſpongioſæ, à figurâ nomen ſortitæ, utrinque ad lingvæ radicem in ingreſſu faucium ſitæ, ad excipiendam à Capite, & ori reddendam ſalivam, quo irrigentur Lingva, Palatum, Gingivæ, Ranulares, & imbuantur maſticanda. (*d*) In hoc verò ſubjecto inſtar duarum Caſtanearum ſunt, apparentiores, quàm aliàs in hac ætate ſolent, quam magnitudinem iterum à defectu Linguæ acquiſiverunt, in quam, quod non evacuarint ſuam humiditatem, ita excreverunt. Quin imò neceſſarium erat in hoc ſubjecto, talem obtinuiſſe figuram, & dimenſionem ad coarctandam gulæ rimam, quo meliùs fieret elocutio.

Ranulares, (Le Ranulaire ou Grenouiller) (*e*) de quibus etiam recentiſſimi ſilent Anatomici, in hoc ore non inveniuntur. Sunt autem duo corpora rotunda, ſpongioſa, ſubrubra, utrinque in parte maxillæ inferioris anteriori, dextrorſum & ſiniſtrorſum verſus dentes maxillares in formam pedum poſteriorum Ranæ, ſub apice Linguæ & mento ſeſe extendentia, quo in loco illa tempore ſilentii ſe retrahit, reponit, & quaſi ſuper molliſſimum pulvinar quieſcit. Ultra hanc commoditatem, quam præſtat, inſervit etiam ad continendam ſuperfluam ſalivam, quæ aliàs ſemper ex ore proflueret. Hinc etiam ſi filum Linguæ minus dextrè ſecetur, perpetua oritur ſalivatio, & hoc in loco fieri ſolet Batrachion ſeu Ranula.

Quod ſupereſt, adhuc eo in loco, ubi anteà Lingua fuit, duplex eſt corpus planum, & in oris fundo ſitum, carne conſtans muſculosâ, lineâque diſtinctum ſecundùm longitudinem excurrente, & ab interiori menti parte usque ad gutturis ovale foramen ſe extendente, in medio ſui, utrinque inflatum, ſe colligit, & retrahit verſus palatum, ceu duæ hirudines ſibi junctæ, cum puer loquitur, aut aliquid deglutit. Undè pro reliquiis habeo partium poſteriorum muſculorum, aut Genioglosſorum, aut Mylogloſſorum, ubi terminata gangræna, quæ nunc conſtituunt iſtud corpus, moventque.

Saliva Aquoſus parumque glareoſus humor eſt, qui ex Cerebro ad Infundibulum, & indè, ſcribit Riolanus, per duos parvos canales in ambas fertur amygdalas, (*f*) ex quibus partes internas oris per illas cavitates circum has glandes, inſtar parvorum loculorum ſitas, irrigat, ut os humectetur, Lingua reddatur agilis, ut ad hujus profunditatem deducat ſapores, & hi penetrent palati membranam, ut melius in ore moveatur cibus, ſerviat inſtar fermenti ad digeſtionem, ut tandem loquelam reddat ſuaviorem, lenioremque reſpirationem. Reſtat, ut loquamur, de motu Oris hujus externo, qui triplex, ſecundum tres partes, quæ moventur, Labia ſcilicet, Maxillam inferiorem & genas. Singulæ motus edunt diverſos, in hoc puero dum loquitur, deglutit, aut exſpuit, ab aliis diverſiſſimos. Quæ cum facit, labia magis verſus interiora, vel verſus exteriora inflectuntur & invertuntur, maxilla inferior valdè cogitur, aut ſe extendere, aut contorquere, muſculi buccinatores genas intra dentes trahunt molares ad fungendum officio Linguæ.

(*a*) Dentes, ut numerô, ita quoque & ordine quandoque variant. Viſi quibus triplex, quibus duplex ordo, imò quibus dentium loco nonniſi continuum os fuit, teſt. *Schenck.* l. 1. Obſ. T. de Dent. *Laur.* l. 2. Hiſt. Anat. c. 10. *Melch. Sebiz.* Diſp. 2. de Dent. aliiſque; Ordinariè homini una eſt ſeries 16. Dentium in utrâque maxillâ; Quadrupedibus mordacibus ac rapaci-

rapacibus ad proportionem plures & validiores; Omnium autem Piſcibus carnivoris plurimi ordines. Rarum eſt ac notatu dignum, quod Cl. *Steno* de Canis Carchariæ, aliàs Lamiæ dictæ, Piſcis voraciſſimi & Anthropophagi, cujus in ventriculo nonnunquàm, teſte *Rondeletio*, integer homo, isque loricatus, fuit inventus, diſſecto capite refert, ſe tantùm in mediâ mandibulâ (nam pleroſque reſciderant, & quibusdam in locis reſectis cum dentibus gingivis, ne veſtigia quidem dentium integra reliquerant:) tredecim dentium ordines inveniſſe, quorum interiores inferiora verſus recurvati ſub gingivarum molli & fungoſâ carne, ita deliteſcebant, ut nonniſi reſectis gingivis in conſpectum prodirent. In alio verò piſce, itidem ex Canum genere, diſſecto, maxillæ inferioris octo obſervavit ordines ſingulis 19. dentibus inſtructos, in ſuperiori ſex cum 17. dentibus. At cur natura hiſce animalibus tot conceſſerit dentes? cum ob ſtructuram in tàm ubere eorum numero minima pars uſui eſſe posſit, prædamque inſuper totam ſine præviâ maſticatione deglutiat, meritò mirandum: Prælaudatus Author factum hoc ob materiæ abundantiam & neceſſitatem, ut delapſis, vel quomodocunque amiſſis anterioribus, ſtatim interiores ſuccederent, exiſtimat, in diſcurſu ſuo elegantiſſimo, quem de hâc Anatomiâ Florentiæ ſpecimini Myologiæ Elementorum annexum edidit. Fortè etiam, ut & hi verſus interiora reflexi inſtar hami ſerviant, quibus impedita præda ex rictu immanis belluæ extricare minimè ſe queat. Undè annoſis, quibus priores ſæpius excidere, minor ordinum numerus, quo aliàs multùm variare ſolent Authores.

Rondeletius ſex numerat ſeries; Tot Mercatus, ſed putat Cl. Steno in exiccato capite non tàm benè omnes in gingivis latentes deprehendi potuiſſe. *Bellonius* in univerſum ipſi 140. dentes tribuit. Lamiæ verò quam ab hoc diſtingvit, plus minus ducentos per quaternos verſus (ut inquit) in utraque maxillâ diſpoſitos. Alii triplicem tantum ſeriem adſtruunt, vide *Geſner* l. 4. de Aquat. In Gaditana littora expulſam belluam marinam, cujus inter duas pinnas ultimæ caudæ cubita ſexdecim fuêre, dentes ejusdem 120. maximi dodrantium menſura, minimi ſemipedum, ex Turriano citat *Jac. Pont.* in Att. *Bellar.* l. 2. Synt. 3.

(*b*) Ita dicti à tempore, quòd lactentibus erumpant, non à materia, quòd ex lacte fiant; ut cum nonnullis vult Auth. lib. de Princip. ſ. Carn. Quem librum merito D. D. Melch. Sebitz in Diſp. 2. de Dent. cum Mercuriali Hippocratis fuiſſe negat, quia non pauca continet à veritate aliena, aliisque Scriptis Hippocraticis contraria. Formantur enim in

Utero

Utero æquè, ac reliquæ partes ſpermaticæ, ſed gingivis teguntur, tùm quòd minores, quàm ut illas tranſire queant, tùm quòd illorum nullus adhuc uſus, quibus gingivis in diſſectione remotis, in alveolis ſuis nemo, niſi Tireſiâ cœcior, non videre poteſt. Ego certè cùm ex fœtu legitimo tempore, ſed mortuo excluſo, ac proindè nunquam lac ſuxerat, Sceleton pararem Luteriis Pariſiorum, ablatis gingivis, perfectè abſolutos inveni (quos & adhuc monſtrare poſſum) octo priores dentes utrinque, ſub quorum uno vel altero ſatis jam duro, eruto curioſitatis gratiâ, inveni ſubjacentem materiam cartilaginoſam, ceu rudimentum dentis ſubſecuturi, qualem etiam deprehendi in alveolis maxillarium. Undè non ineptè Cauſa deduci poſſet, cur anteriores cadant & regenerentur, molares verò, ſivè maxillares non.

Fabricavit ſcilicet natura primos dentes primo ſeptenario deciduos, ut ſint operculi loco, ſub quo tutius & firmius creſcant ſecundi, & ut interea, dum hi adoleſcant, convenientemque acquirant duritiem, ſerviant infanti, quem tàm diu edentulum eſſe non decuit. Dentes in ſenectute regeneratos, hinc indè vide apud Obſervationum Scriptores.

(*c*) Nullum animal Uvulâ gaudet præter hominem, quia nullum animal loquitur, magisque articulatam vocem, utut varia avium modulamina & ſuaviſſimas tenellæ vocis inflexiones mireris, edit, præter eundem. Loquelæ enim vel maximè, vel primariò inſervit, miſſis aliis actionibus, quæ homini cum Brutis communes, & quas iſta ſine illa facilè peragunt. Unde vel eroſa, vel penitùs amputata (quod nunquam fieri debere vult *Rud.* l. 4. c. 41.) ſtatim vox læditur, *Laurent.* Hiſt. Anat. l. 11. c. 18. Muti fiunt, *Gal.* de uſ. Part. 11. c. 11. Deteriùs, minusque perſpicuè loquuntur, *Joubertus* de Aff. Thor. Vitiatâ voce abſurdè, & de naribus loquuntur; *Paræus* Anat. l. 5. c. 13. raucam vocem edunt, *Riol.* Anthropogr. l. 4. c. ult. Et quidquid contradicat *Fallop.* in Obſerv. Anat. certò adſtruens, nullam pati vocem detrimentum ab exesâ uvulâ, vivum hujus rei exemplum hîc Poſonii habemus iu Typographi filia 10. vel 11. annorum, quæ à primo ortu hâc particulâ deſtituta, ſine impedimento aut regurgitatione ad nares deglutit, ſed difficultèr loquitur, imò quasdam literas planè pronunciare nequit, ut l. ſ. c. r. ch.

Andegavi vidi hominem triginta annorum, qui duplicem habuit Uvulam, quæ legitimo in loco pendebat, ſed digitum minorem propè lata, in medio diviſa, in apice verò Epiglotidem verſus iterum coaleſcens, ut mirabilem præbuerit formam. Deglutiebat iſte ſine difficultate quodcunque,

cunque, ſed lubentiùs liquida, quàm ſolida, loquela tamen de naribus procedebat. (il parloit du nez, ut Galli dicunt) Tabidi autem quomodo reddantur hâc particulâ deſtituti, non capio, niſi fortè credam, hoc potiùs fieri à deſtillationibus acribus & erodentibus ad pulmones, quæ cauſam etiam præbuêre huic eroſioni, quàm ob ingreſſum aëris frigidi in eosdem, quem Os & nares ſatis temperant. At quæri poſſet, quomodo Aves loquantur, aut vocem humanam imitentur, iſtâ particulâ, ad loquendum, ſi neceſſaria, deſtitutæ? Pſittacos certò loquentes plurimos habemus, nota, quæ de Corvo Auguſtum ſalutante dicuntur, & quæ Pica apud Martialem;

Pica loquax certâ Dominum te voce ſaluto,
Si me non videas, eſſe negabis Avem.

De Auriviti Fringillæ quodam genere refert *Deuſingius* in Diſſert. de Surd. & Mut. ab Ortu Sect. 4. de Loquela Brut. Illam, quoties ſe ad Cantum componeret, ſubmiſsâ & raucâ voce Belgico Idiomate exclamaſſe: Sing Mannecken &c. Verum ~~non verò~~ non tàm ad loquendum ſimpliciter, quàm ad benè loquendum, ad benè articulandam vocem, ad pronunciandas literas gutturales videtur neceſſaria. Undè loquuntur quidem iſtæ aves, vel potiùs imitantur humanam loquelam, ſed malè pronunciant, & quandoq; vix, niſi ab asſuetis, intelligi poſſunt.

(d) His novum uſum tribuit *VVarthonus* in Adenogr. c. 22. Guſtus organum eſſe vult, omnesq; Oris partes, in quibus Guſtus perficitur, ſubtendere contendit. At meritò recedit ab iſta Sententiâ *L. Bellin.* in Guſtus Organo c. 13. 14. guſtationem fieri adſtruens in papillulis illis, quas linguales fungos appellat, nihilque aliud eſſe dicit, quàm ſurculos nervorum è linguæ ſubſtantia aſſurgentes, & ſiphunculorum inſtar ad extimam ſuperficiem deſinentes, non ſtratos & linguæ plano parallelos, ſed eidem implantatos & erectos apice ſuo, ut oſculis occurrant ſalibus, quibus mediantibus guſtabilia ipſis communicantur. Atq; papillaris hæc extenſio, ſeu papillare corpus, ut amat nominare *Malpighius* in Epiſt. ad J. Alph. Borellum, per totum corpus linguæ expanſum, impoſuit fortè Veteribus, ut linguam duplici carne conſtare crediderint, glandulosâ unâ, alterâ muſculosâ; Cùm contrarium hodiè diligens Inſpectio & Examinatio demonſtret, Linguam verum eſſe corpus muſculoſum, miris quidem fibrarum plexibus donatum, quia miros etjam ac varios, ſi ullum aliud membrum, debuit edere motus, per quos fibrarum antractus propullulant fungi illi nervei, ſive nervorũ extrema filamenta.

(e) Quid velit Author per Ranulares, non ſatis intelligo, denominationem ex Gallico retinui, neq; enim ſub hoc Nomine quidquam vel legi, vel audivi,

divi, vel vidi, vix eruntMuſculi Baſiogloſsi, ratione ortûs, inſertionis & formæ exterioris, undè & nonnullis Ypſilogloſsi audiunt, hiſce ſimiles, ſed ratione ſubſtantiæ disſimillimi. Niſi fortè ita appellet carnem illam plurimis glandulis & pinguedine conſtantem, ad radicem Linguæ ſitam, quam nonnulli, teſte *Barth.* in Anat. reform. pro undecimo muſculo linguæ habent, quamq; longè melius Cl. *VVarthonus* Glandulas maxillares nominat, & modo huic, quem proponit Author, non abſimili deſcribit in Adenogr. c. 21. *Earum*, inquit, *pars poſterior parotidi & glandulis jugularibus appropinquat, multò craſſior & rotundior, ut & rubicundior, anterius progreſſa paulatim attenuatur, mediâ autem viâ videtur primo aſpectu ab interiori parte quaſi diſcontinuari, & recedere, re ipſa tamen exiguo ramento continuatur, dein verò nonnihil iterum craſſeſcit, & cunei inſtar inter maxillam & linguæ muſculos ad mentum usq; protenditur.*

Et hic quidem locus non ſuperfluam ſalivam, ut vult Author, quam ad mentem illius temporis novos ductus Salivales ignorantis, ex Cerebro deducit, ſed ejus ſcaturiginem continet, quia vas ſalivale tranſit, & ſi in hac parte minus dextrè fiat Ranulæ operatio, vaſaq; illa diſcindantur, perpetua oritur Salivatio. Id quod jam diu antè VVarthonus vidit & prædixit *Carpus in Mundinum* (liceat mihi locum hunc totum ex Cl. Deuſing. Diſp. de Alim. depur. quem à Frenzelio, & hic ex Beringario habet, mutuare, & quia multum, quæ diximus, illuſtrat, huc tranſcribere) *Sub lingua* inquit, *duo ſunt Orificia ſeu Ora, ſive fontes, à quibus exit Saliva, & duo habitacula Salivæ vocantur etiam ab Avicenna generativa Salivæ, & in illa Orificia ingreditur ſtylus, teſte Avicenna & teſte Senſu, & talia orificia aperiuntur & conſtringuntur per ſuas pelliculas, prout clauditur & aperitur burſa. Et interdum aliqui Chirurgi, ignorantes propter aliquod opus manuale in iſto loco incidendo aperiunt talia orificia, taliter, quòd ſuæ pelliculæ non poſſunt poſteà claudi tempore debito, & tunc perpetuo, velit, vel nolit patiens, ille ſemper eſt cum ore pleno ſputamine: Et ego habui tales præ manibus, quos fontes devaſtarat Curſor de Vercello Baptiſta vocatus, volendo curare Ranulam ſub lingua: Et tales fontes implantantur ad Carnem glanduloſam, quæ eſt ſub lingua verſus radicem, quæ eſt multa, & eſt ſemper plena ſputo, ſuſcipiens illam humiditatem à venis proximis.* Hæc ille.

(*f*) Confundit hîc Author, ut & plerique veteres Anatomici Sputum cum Saliva. Humor ille craſſus viſcidusq;, qui ſæpè cum Salivâ commiſtus è tonſillis, ad quas è Capite, ceu Cerebri excrementum depluit, provenit, Sputum eſt non Saliva, quæ nobilioris naturæ & ortus, vide *VVarth.* Adenogr. c. 21. De cujus materiâ, modo generationis, uſibus & necesſitate, cum actum alibi fuſiùs, & ex profeſſo, hìc ſuperſedeo.

CAPUT

CAPUT III.

De naturali Conformatione & Uſu ordinario Linguæ in Homine.

SI quis dignè & doctè de Lingua, aut aliâ Corporis humani parte loqui vel ſcribere vellet, linguam & calamum mutuare à Riolano, aut ex illo ſumere deberet, & tranſcribere, quod in pulcherrimo ſuo Anthropographiæ Opere tantâ cum Excellentiâ, tantâ cum elegantia dixit, ſcripſitque, ut curioſiſſimi Anatomici deſperent, aliquid ulterius, aut ipſo melius, proferre, dùm nihil tàm egregio operi ad ſui totalem perfectionem deeſſe videtur, quàm applauſus, quem jure promeruit, & qui meritò tàm raro Authori debetur. In ejus igitur æs incidendum eſſet, ſi non & ſuum cuique tentare talentum, & quid valeant vires experiri liceret, quàm in totum alienis laboribus acquieſcere.

Dicam ergo, quòd Lingua ſit membrum particulare, unicum in ſuo genere, diverſas aſſumens in ore humano figuras, mediante lineâ quâdam ſecundùm longitudinem excurrente, diſtincta ſine diviſione in partem dextram & ſiniſtram, carne conſtans duplicis generis, pulposâ ſive glandulosâ, & fibrosâ ſive muſculosâ, duplici gaudens motu, uno proprio à ſe ipſo procedente, quo nonnunquam mentem præcurrit, & VELOX dici poteſt, altero qui à voluntate dependet, undè animalis vel voluntarius audit, inſtructum nervis, arteriis, venis, membranis tectum, & tandem duobus alligatum ligamentis, ut ſit inſtrumentum Loquelæ, Guſtus, Exſpuitionis, ut colligat aſſumta maſticanda, ut juvet deglutitionem, ut ſit inſtar ſpeculi, in quo ſigna ſanitatis, & morbi, & mortis videri poſſint, & ut mentis noſtræ ſit nuncius, noſtrarumque interpres cogitationum.

FIGURA Linguæ, quæ cum Proteo convenit, quia, prout nobis placet, variatur, certa deſignari nequit, quamvis recentiores Anatomici ipſi Pyramidalem adſcribant, quæ tamen nonniſi certis competit animalibus, Ariſtoteles latam eſſe dicat, ipsâ certè conſtat experientiâ hanc pyramidalem figuram coactè tantùm accipere, tùm nempè, quando ex ore protenditur, vel quando conjunctis duobus marginibus in formam imbricis effingitur.

Duplex in Lingua Caro eſt glanduloſa ſuperius, inferius muſculoſa. Prima ſui generis (nec non vel glandula, eſt vel muſculus) poroſa, aut inperceptibiliter undiq; perforata, rara ceu ſpongia, ſubtilis dura à radice usq; ad apicem linguæ, ejusq; verum conſtituit corpus. Secunda fibroſa, ſed unita, compacta, muſculis conſtat, genioglоſſis, baſioglоſſis, Styloglоſſis, Mylo-

gloſſis, qui attingunt, inſeruntur, miſcentur cum hoc corpore, ut utrinque absque confuſione aut commixtione cum glandulosâ, ad movendam figurandamque linguam pro voluntatis arbitrio.

Nervi, quorum beneficio lingua animatur, guſtat & movetur, procedunt à tertiâ, quartâ, & ſeptima Cerebri conjugatione, ſecundùm plurimos Anatomicos, & ſecundùm receptum Diſtichon latinum ſeptem horum parium inſertiones complectens. Sed *Riolan*. l.4.c.2. *Bauhin*. l.3. c. 12. & *Spigel*. l.7.c.2. Tres Celeberrimi Anatomici noſtri temporis, nullam, tertii paris diſtributionem proſequendo, mentionem faciunt, quòd ex illo nervus ad linguam progrediatur. Ipſe quoque Riolanus quartum tantùm in oculis abſumi vult. Quod ego in Riolano & Bauhino valdè miror, dùm ille quidem l.9.c.4. dicit; Quòd Lingua nervos ſuos à tertiâ & ſeptimâ conjugatione accipiat; Hic autem ſui quaſi oblitus, l.3.c.89. inquit, nervos habere à tertiâ, quartâ, & ſeptimâ Conjugatione. Ita Riolanus ſeptimum par ad Linguam deducit, & exiguum ramum quinti, quem tranſire vult aquæductum Fallopianum. Spigelius autem ultra portionem ſeptimi, tertii, & quarti, etiam partem inferioris quinti paris. Quod hic obiter notare volui, quia ad propoſitum, & quo unus vel alter anſam habent, hæc loca inter ſe conciliandi. (*a*)

Arteriæ linguam vivificantes, ex Carotidibus proveniunt, ipſique iſtum ardorem, nigredinem, ſiccitatem, & deglutiendi difficultatem conciliant, quæ in febribus obſervatur ardentibus, magis per immiſſionem ſanguinis calidi & ebullientis, perque communicationem caloris cum Oeſophago, quàm per vapores ex toto corpore huc delatos, ut notavit *Spigelius* l. 6. c. 2. (*b*)

Quæ nutrimentum afferunt Venæ ab illo Jugularis externæ ramo, quem profundum appellat Spigelius, & à tertio ramo jugularis internæ oriuntur, ut vult Bauhinus. Harum ſectio valdè prodeſt in affectibus Cerebri, ut, bono cum ſucceſſu, obſervavit Riolanus. (*c*)

Membranam linguam involventem communem habet cum internâ Oris & Oeſophagi à durâ matre procedentem, & ſe extendentem ad hæc omnia inveſtienda, undè etiam guſtus ſpeciem ſenſui communi communicat, ſentitq; affectiones Oeſophagi, Ventriculi, humorumque læſorum.

Duorum Ligamentorum, quæ annectunt, ligant, & tenent linguam, alterum eſt membranoſum, alterum nervoſum, & rotundum. Illud baſi ſuâ leviter alligat linguam ad Os Hyoïdes, ut eo liberius & ſecurius moveatur. Hoc autem apice ſuo mento interno Symphyſi ad dentes anteriores annectit,

ctit,ne linguæ mucro, vel nimium ex ore propendeat,aut ſeorſim moveatur, & ut doceamur reprimere ac continere moleſtas illas quandoque in nugas, calumnias, aliaq; oris vitia,heu nimis hoc ſeculo ordinaria, proruptiones. Ultra hoc rotundum ligamentum aliquandò aliud planum & ſuperfluum reperitur, quod à Linguæ cuſpide verſus medium gingivarum inferius tendit,ita,ut infantes hoc habentes,nonniſi cum labore & dolore linguam extrahere,aut ubera ſugere queant,quia impedit quo minus papillas mammarum apprehendant,undè quoq; reſecari ſolet. Sed quoniam niſi cura (*d*) habeatur,facilè verum ligamentum offendi poteſt,adminiſtranda eſt iſta operatio,cum una parte forficis,ut cuſpis ſit inter duo ligamenta,dorſum verſus linguam,acies directa ad gingivas,& ita reſecandum eſt ſubitò, tenendo linguam digitis manûs ſiniſtræ. Nonnulli fide digni referunt in Canibus ex hoc ligamento rotundo vermem (*e*) fieri. Siquidem autem inter linguam & ligamentum rotundum eſſe debere ſcio,admonere volui,caveant,ne diſſecent hoc ligamentum,ceu facilè fieri poteſt in exſtirpando, ad prævacendam rabiem,hoc verme,ut Venatoribus ſolenne eſt.

Linguæ motus alius eſt proprius,& ab ipsâ ſolùm dependens,alius verò ab alio, ut inquit Riolanus. Primus in carne ſui generis conſiſtit, alter in Muſculis. Illum Velocem, vel præcurrentem, vel ideò vocari, quòd præcurrat quaſi (*f*) alterum à mente procedentem. Nullus enim muſculorum iſtam velocitatem linguæ poſſet dare,quam continuare videmus nonnunquam ſatis diu, dum retentum in ore aërem diverberat,ad formandam elocutionem, aut dùm nobis etiam non advertentibus loquitur, ut videre eſt in Oratoribus, qui ſæpè plùs loquuntur quàm volunt, aut præmeditati ſunt. Voluntarius in Muſculis dependens ad fortiores linguæ actiones requiritur, ſine quibus illas edere nullo modo poſſet. Nam deglutire,colligere cibum, exſpuere nunquam ex ſe ipſa potis eſſet. Verùm hi duo motus conjunctim ad omnes concurrunt actiones. Fertur incredibili velocitate per omnes Oris partes,referturque,pellitur, repellitur,ut faciat & dicat quod velit, adeò, ut non tantum cujuslibet hominis, ſed & brutorum variorum voces imitari queat. Inſuper quemadmodum natura omnes Corporis partes duplices fecit, ita quoque linguam in duas partes diviſit, ne affecto uno latere offendatur, & alterum, impediaturque illius functio naturalis. Non quidem, quòd reverà in duas partes diſſecta, aut bifida ſit, ceu in Lacertis, Vitulo marino, aut trifida, ut in Serpentibus, aut ſe habeat, quemadmodum *Torquemade* in Hexaëmero ſuo

ex Joh. Bohemi libro de moribus omnium Gentium refert; Eſſe quosdam qui duplicem linguam habeant, quibus duas diverſas cogitationes ſimul & ſemel erga duos itidem diverſos exprimere aut proferre poſſint. (*g*) Sed unica eſt & unita, unicâ ſolum illa transverſali ſecundùm longitudinem, diviſa in duas partes, & ratione ſuperficiei à parte inferiori & ratione unius extremitatis ab alia, niſi ita duplex ſit, quemadmodùm in plurimis hominibus hodiè Cor reperitur duplex, aliud cogitans, aliud loquens, quod ſimulatoribus frequens, qui non meliùs repræſentari poſſunt, quàm in iſtis hominibus duplici linguâ præditis.

Omnes qui hactenus de Linguâ ſcripſere, nullo modo dubitârunt, illam Elocutionis, Guſtus (addo ego) Exſpuitionis organum conſtituere, & quod multum, ad maſticandum, deglutiendumque conferat, adſtruere. Nunquam, ut Exemplis probemus, Thyreus Philomelæ linguam amputaſſet, niſi exindè ipſam mutam fore credidiſſet. Facilè judicarent de ſaporibus illi, quibus Lingua repleta pituitâ craſſa, niſi hoc tantum facere poſſent linguâ in ſtatu naturali conſtitutâ. Deglutirent exhibita Paralytici, exſpuerentque ſine impedimento, ſi lingua non ideò in ore eſſet, ut hæc omnia præſtaret, quæ modò diximus. Ita ut quinque notabilia habeat officia, quæ ipſi denegari non poſſunt, licet exſpuitio à me demum ipſi addita, & nemo illam hactenus inter actiones linguæ humanæ numerârit. Si enim conſideres reliqua omnia animalia, vel ſalivare, vel certè ſpumare, ſalivare etiam Senes, Infantes, debiles, qui linguam habent reſolutam, ut & qui ex iracundiâ, ceu Equi, vel Apri, ſpumant, facilè judicabis Salivationem provenire ex imbecillitate, Spumam ex Commotione, Exſpuitionem autem actionem eſſe voluntariam, dependentem à motu linguæ voluntario, ad onerandum os eo, quod ejicere geſtit. Conſtat, linguam ut ſpongioſum, & ex variis compoſitum eſt partibus Corpus, recipere ac abſorbere omnes evaporationes, deſtillationes & tincturas, ex omnibus Corporis partibus, repræſentare harum colores, qualitates: ad ſervitia, ut hoc præſtet, habet nervos, arterias, membranas, quæ inſtar lineæ Communicationis ſunt ad cognoſcendam ſanitatem, morbos, eorumque exitum. Quare huic materiæ non diutius immorabimur, utpotè quæ ſatis nota, & apud alios legi poteſt. Tandem nemo ignorat linguam veram eſſe mentis interpretem, nuncium rationis, & propalatorem noſtrarum cogitationum, etiam intimarum, illam per elocutionem diſcernere hominem à brutis, per hanc fieri converſationes, probari amicitias, hâc publicari beneficia & miracula DEI, hâc iram placari cœli, hâc gratiam concitari, hâc benè, vel

malè

malè de proximo mereri, hâc illum vel laudari, vel vituperari, occidi, vel reſuſcitari eundem. Verbo, gladius acutus eſt lingua: Peſſima ſimul & optima res in mundo. Sed mirandum, quòd certè aliis temporibus pro miraculo habitum fuiſſet, Os ſine lingvâ, ſine artificio cum parvâ incommoditate omnia hæc facere, quæ aliàs facit lingva in ore, quæque balbutientes difficiliùs, nec melius poſſent peragere, illi cum duplici lingvâ, quorum meminit Torquemade, quàm puer iſte penitùs elingvis peragit.

(*a*) Operæ pretium eſt hæc loca inter ſe conciliare, ne gravisſimi iſti viri ſibi ſcribendo, vel non conſtitiſſe, vel contradixiſſe ipſis credantur. Quæritur itaque cur Riolanus, Bauhinus, Spigelius perſequendo tertii paris nervorum diſtributionem nullum ramum ad linguam deducunt? Cùm tamen poſteà *Riol.* l.4.c.8. de Linguâ agens, ſui immemor nervos habere dicat eam à tertiâ & ſeptimâ conjugatione. *Bauhinus* verò itidem l.3 c.89. linguam nervos habere à tertiâ, quartâ, & ſeptimâ conjugatione adſtruat. Cur Riolanus quartum par in oculos abſumi velit? Et cur Spigelius ultra ſeptimi, tertii, & quarti paris ramum, etiam ramuſculum quinti paris ad linguam deducat? Hic eſt ni fallor Status controverſiæ, quem Author confusè nimis & obſcurè in diſcurſu ſuo proponit. Sed ℞. ad 1. Fortè Authorem non benè inſpexiſſe *Riolanum*, qui lib. 4. c. 2. diſpenſationem tertii paris proponens expreſſe in hæc erumpit: Alter ramus tertiæ conjugationis, qui Cranio excidit, lingvæ communicatur. Bauhinus verò & Spigelius nullum quidem ramum in linguam deducunt, ſed tantum in dentes, & gingivas abſumi volunt, quas partes etiam guſtare, & ſapores diſcernere vult Galenus. *Bauhinus* verò l. 3. c. 89. melius ſe explicat quaſi, tùm in tunicam tantùm vult ferri ramum tertii paris non totaliter inſeri. 2. Cur quartum in oculos abſumi, atque adeò ab aliis recedere Anatomicis velit Riolanus, Riolano opus eſſet ut ſe explicaret, nam nimis ſuccinctus hoc in loco. Si quid conjectare licet, credo, cùm Authores mirum in modum quarti, quinti, & ſexti paris diſtributionem inter ſe confundant, & non raro tertii paris radicem pro quarto habeant pari, de hoc locutum fuiſſe exiſtimo, quod revei à totum in oculos abſumitur. 3. Cur quinti paris ramus addatur, cum illud auditui & auribus ſit deſtinatum ab antiquis verſiculis latinis, facilis reſponſio: Tertia & quarta conjugatio licet ab iisdem guſtui ſit deſtinatum, hoc non obſtante, ſurculos & ramuſculos ſuos in oculos, & totum vultum ſpargit.

(*b*) Non de Carotidibus, quibus cum Oeſophago nulla eſt vicinitas, ſed de trunco Aortæ aſcendenti hoc dicit Spigelius loco ab authore citato;

rato; verba ejus hæc ſunt: *Hinc ratio*, inquit, *reddi poteſt, cur in febribus ardentibus lingva nigreſcat, & difficulter ægri deglutiant. Etſi enim verum eſt, ex univerſo corpore vapores ad caput plurimos transmitti, non minimam tamen hujus nigredinis culpam arteriæ vicinitati licebit adſcribere, quæ accenſa & inflammata Oeſophago, & ſic conſequenter ipſi etiam lingvæ gravia mala impertit.* Poſtquam enim incommoda, quæ ex refrigeratione Oeſophagi Aortæ accidere poſſunt, tractaſſet, illa ſubjicit mala, quæ vice verſa Aorta plus juſto incaleſcens Oeſophago & partibus viciniis aut continuis faucibus nimirum & lingvæ affert. Undè fortè eſt, quod in tenellulis infantibus nullibi meliùs calorem præternaturalem deprehendamus, quàm in ore. Et quomodo ſanè exigua illa vaſa ſublingvalia, utut ſangvine fervidiſſimo plena, tantum ardorem, tantam ſiccitatem linguæ, totique ori communicarent, qua illæ partes non aliter, ac terra ſub Caniculâ furenti, omni exhauſtâ humiditate finduntur. Rectiùs ergò nigredinis & ariditatis lingvæ in febribus cauſa remota erit, inſignis illa ſangvinis efferveſcentia in Aorta partiumque adjacentium incaleſcentia, ex ea autem reſultantes vapores & fuligines pro ultimâ habendi causâ; vid. *Senn.* l. 4. de febribus c. 18. Nihil hoc ſymptomate apud nos in febribus malignis, inprimis in Lue Hungarica, communius, & eſt quandoque cum, ſed ſæpius ſine deglutitionis difficultate. Vulgus appellat die Bräune/ oder die Hertz-Bräune/ ſcilicet à Colore lingvæ, diverſus tamèn toto Cœlo eſt affectus ab Anginâ, propinant communitèr pulverem tormentarium, & credunt eo juvari, fortè ob nitrum & ſulphur, vide *Höffer.* Herc. Medic. l. 1. c. 12.

(*c*) Nihil frequentius hîc in Hungaria harum venarum Sectione, in quovis Capitis dolore, febre, Lue Hungaricâ; quin & nonnulli ſingulis annis præſervationis cauſa, illâ utuntur, quemadmodum alii apertione Medianæ. Pro malo, imò lethali, ſigno habeo, ſi apertæ parùm, vel nihil ſtillent ſanguinis, id quod bis hoc Anno mihi cum interitu ægroti accidit. Contra autem ſi benè fluunt, bonum ſignum. Accidit quandoque ex apertis his tàm exiguis venulis, tàm inſignis Hæmorrhagia, ut nullis medicamentis ſiſti poſſit. Ita ante aliquot demùm ſeptimanas, Vinitor quidam morbo Hungarico detentus, manè ſibi aperiri curavit raninas, ſtillavit ſanguis per totum diem, quem demùm circa veſperam vocatus, omnibus aliis medicamentis fruſtrà adhibitis, pulvere compeſcui Sympathetico.

(*d*) Peſſimus ille mos, in quem meritò invehit *Aquapendens* in Operationibus ſuis Chirurgicis, & apud nos invaluit, ut Obſtetrices digito ligamentum ſublinguale recens natis rumpere tentent. Ultra enim mala & pericula, quàm ille ibidem notavit, facilè & hoc accidere poteſt, ut parvum

Os ni-

Os nimis diducendo, inprimis, ſi digiti Obſtetricis vel fœminæ adminiſtrantis ſint paululum craſſiores, dislocetur maxilla inferior, cum inevitabili interitu infantis. Subitò enim Os ipſis quaſi clauditur, maxilla hæret immobilis, nec vagire, aut ſugere queunt, ſicque miſelli coguntur interire. Noſtrates hæc videntes Symptomata, in refrigerationem Capitis, & temporum cauſam conjiciunt, dicentes Germanicè: Dem Kind ſeynd die Angeln erſtarret. Cui Sententiæ vulgi primò fidem adhibens, varia adhibui calefacientia, & diſcutientia; Sed poſtquam his me nihil prorſus profeciſſe viderem, in eam deſcendi opinionem, luxationem, vel dislocationem adeſſe debere inferioris maxillæ, cui niſi ſtatim reponendo medeatur, mors juxta Hippocratem ſupervenit. Non tamen ſemper ex iſta cauſa oritur affectus hic, quippè nonnullos interiiſſe memini, quibus ligamentum illud non ruptum fuit, ſed & ſi digitis craſſioribus eſcam præbeant, quin & ſi Matris vel Nutricis papillæ mammarum plùs juſto ſint majores & craſſæ, ut non niſi cum valida Oris diſtenſione apprehendi ab ore ſugentis queant.

(e) Mirum, fabulam iſtam vulgi in omnium doctisſimorum Virorum etiam eſſe Ore, & Scriptis reperiri. Plerique enim Anatomici, dùm de ligamentis agunt linguæ, illud in Canibus ajunt abire in vermem. Quare nonnulli tàm ſtudiosè præſcindunt iſtud ligamentum, credentes ita Canem præſervari à rabie, in quam ageretur, ſi vermis iſte vitam acquireret. At quâ Metamorphoſi plùs quàm Ovidianâ ligamentum hoc in Vermem abiret? Quis quæſo unquam vivum illum vidit? Aut quomodo ſub lingua natum exiguum Animal in cerebrum repet, in eo Spiritus accendet, rabiemque introducet? Hinc meritò cum VVarthono ridemus illos, ſupponendo rabiem Canum nihil aliud eſſe, quàm Cerebri inflammationem, aut quod in homine eſt Phrenitis. Ajunt enim non diu ſupervivere Canem rabioſum, & poſt mortem Cerebrum liquefactum ex naribus fluere, quod veriſimile, deſinente ſcilicet inflammatione in ſuppurationem, eâque conſumptâ maſſa Cerebri. Ut melius facere mihi videantur, qui ad præcavendam rabiem venas incidunt ſublinguales, quod à ſene & perito Venatore habeo, qui Canibus ſuis inprimis petulantioribus, aut fervidioribus aperire illas ſolebat. A vermibus autem non ſub linguâ, ſed in inteſtinis contentis rabiem ipſis ſuboriri, æquè ac hominibus febres, deliria, phrenitidem valdè credibile. Undè & illi Canes, quos Vermem hunc fictitium (certius fortè vermes in inteſtinis) habere, & proclives in rabiem eſſe dicunt, omnia corrodunt, fortè à vaporibus verminoſis, oris tunicas vellicantibus, ut in homine ex ſimili cauſa pruritus narium oritur.

(f) Movetur Lingua beneficio muſculorum, inde ipſi nullus alius, niſi

 volun-

voluntarius aſſignari poteſt motus; Si proprium, & à ſe ſolâ, ſine ope muſculorum, aut nervorum, motum haberet, & loqueretur lingua, cur Apoplectici, & Paralytici non loquuntur? Præcurrit interim, ut Proverbium ſonat, lingua mentem, ſed rarò ſapientem, id eſt, ad verba ſua attendentem, multominùs Oratorem diſertè & cum connexione perorantem.

(*g*) Verè Anilem fabulam, & ſuave de delitioſo Utopiæ Regno inſomne ſomnium ſapiunt, quæ bonus ille Bohemus in ſat aliàs erudito tractatu de moribus Gentium habet, de fortunâ Jamboli, ſeu de Inſula à Jambolo reperta. Nam, ut taceam, in illa pyrum ſupra pyrum, malum ſupra malum, uvam ſupra vitim ſeneſcere, terramque abſque cultura, ſponte ſuâ, uberes fructus ferre, (fortè enim reliquiæ ſunt Paradyſi terreſtris) dabo ſaltem curioſo Lectori Deſcriptionem iſtorum hominum duplici linguâ præditorum, interſerendo ita ſeriis jocoſa, cùm fortè non in omnibus manibus ſit Author, ſic autem Ille: *Ejus Inſulæ homines corpore aut moribus haud noſtris ſunt ſimiles, eâdemque tamen Corporis formâ, ſed quæ magnitudine quatuor cubitos excedat, horum oſſa veluti nervi* (*fortè voluit dicere veluti cera, nervi nimis molles ſunt, mirùm, quomodò erecti incedunt*) *quò velis flectuntur, reflectunturque. Corpore ſunt pluſquam nos robuſto ac agili, nam ſi quid manibus ceperint, nemo ex digitis eripere poteſt;* (An Herculis progenies? Cui nemo clavam extorquere) *pilis corporis adeò perpoliti, ut ne parva quidem lanugo appareat.* (nihil ergò ibi Barbitonſores) *Pulchri ſunt decori & Corpore compoſito. Aurium foramina multò noſtris patentiora* (ſcilicet reſpectu duarum linguarum, nam qui multa dicit, multa quoque audiat ille) *quemadmodùm & linguâ à nobis differunt. Habet enim eorum lingua privatim aliquid, tùm à natura, tùm ab ingenio datum: Diviſam linguam natura dedit, quæ ſcinditur in inferiori parte, ut à radice duplex eſſe videatur. Ita variâ utuntur loquelâ, ut non ſolùm vocem hominum loquantur, ſed & diverſarum avium imitentur cantus. Et quod mirabilius videtur, unà cum duobus hominibus perfectè ſimul reſpondendo & diſputando loquuntur.* Sed mirùm cum in iſtis hominibus omnia ab aliis diverſa, quòd non etiam duplicem mentem in una anima, ceu duplicem linguam in uno ore habeant. Hoc quippè ſi addidiſſet Author, fidem apud omnes promeruiſſet, nunc cum omnes ſciamus, linguam beneficio muſculorum quidem moveri, ſed non niſi per mentis cooperationem, hæc vel illa eloqui poſſe, non poſſe autem unam mentem in uno inſtanti diverſa concipere, vix credit unus & alter, qui *ἐυφαντασίωτος* iſtam mentis duplicaturam præſupponit. Attamen

tamen, inquies, de C. Julio Cæſare omnes Hiſtorici tradunt, potuiſſe eum ſimul legere, ſcribere, audire, Epiſtolas de rebus maximis dictare aliis quatuor, ipſum manu ſuâ quintam ſcribere, aut, ſi Calamum excipias, ſeptem dictare. De Ælio Adriano Imperatore refert Spartianus uno tempore ſcripſiſſe, dictaſſe, audiviſſe, & cum amicis confabulatum. Originem, ſeptem notarios totidemque puellas, præter alios juvenes, omnes ſimul ex ejus ore diverſa ſcribentes incredibili agilitate fatigaſſe ex Trithemio legitur. *Antonium Perenottum* Granvellanum Cardinalem tantâ memoriâ fuiſſe præditum, ut quatuor aut quinque Scribas de variis Reipublicæ negotiis dictando defatigaret, *Lipſius* tradit in Præfat. Variar. quas eidem inſcripſit. Item & Comminæum non rarò quatuor Scribis de rebus magnis & diverſis eodem tempore dictare ſolitum ex eodem conſtat ibidem; & J. Pontani Attic. Bell. Synt. l. Hiſt. IX. Ergò ſi hæc iſti unâ linguâ præſtare potuerunt, cur non & illi duabus linguis diverſa ſimul & ſemel loquerentur. Sed audi quæſo quid Politianus Ep. 2. l. 12. ſcribat de Puero quodam Pauli Urſini filio, cui ille plura depoſcenti quinque tamen Epiſtolarum propoſuit argumenta; *Conſiſtit*, inquit, *in ſummo puer terram intuens modeſtè cogitans aliquantulum, mox tamen oculos attollens imperat ei, qui ſummus conſederat, ut jam ſcribat. Ubi pauca dictavit, innuit & ſecundo, dictat & huic alterum argumentum. Pergit ad cæteros deinceps donec ad infimum. Rurſus quoque ad primum revertitur, ſarciens quod omiſerat, fulciens, quod pependerat. Diſſidebat ibi nihil. Ita ſæpiùs in orbem remeans Epiſtolas uno tempore (quis credat) quinque abſolvit.* Exin ſatis conſtare puto, uni menti unam linguam etiam ad diverſa uno eodemque tempore peragenda ſufficere, plures eſſe ſuperfluas. Sed de his ſatis. Pueri duplicem & bifidam linguam habentis ex relatione Obſtetricis meminit P. *Borell.* C. II. Obſ. 63.

CAPUT IV.

Nullo modo linguam regenerari poſſe.

PRodigioſa hæc hiſtoria de parvo noſtro Pictone nobis anſam daret, credendi quæcunque dicuntur, licet longiſſimè à verâ ratione abeſſent, quia tàm inſolita, tàm plena admirationis, niſi &

nos quoque rationem & experientiam haberemus diſcernendi credibile à ridiculo, in illis quæ nobis proponuntur. Ad hos ergò duos lapides Lydios (Experientiam ſcilicet & Rationem) examinabo; (*a*) An Lingua ſemel amiſſa poſſit regenerari? ut vult Horſtius, refert Schenckius, ſubſcribit Riolanus. Ad Chirurgum enim ſpectat hæc Quæſtio, nunquam aliàs agitata, multum quippè refert ſcire ad faciendum prognoſticum in vulneribus Linguæ, an ſuſcipienda, aut relinquenda ſit Cura, cùm vel ejus pars, vel tota amiſſa eſt. Quidquid in favorem hujus regenerationis dici poteſt, deſumendum ab experientiâ Horſtii, à Conſenſu Schenckii & Riolani, à Silentio Hippocratis, & tandem à molli & carnosâ linguæ ſubſtantiâ. Horſtius apud Schenckium refert linguam ex variolis contractâ putredine ad radicem usque amiſſam intra 6. Menſes regeneratam fuiſſe in puero ſex vel ſeptem annorum. *Riolanus* citando iſtam hiſtoriam l. 4. c. 8. videtur approbare, eo quod mollities linguæ mirum in modum apta ſit, tùm ad vulnerum acceptorum conſolidationem, tùm ad reparationem illius quod amiſſum. *Hippocr*. 6. Aph. 19. partes recenſens, quæ amplius non regenerantur, nullam facit mentionem Linguæ, cujus nunquam oblitus fuiſſet, ſi illam reſarciri poſſe crediſſet. Ulterius Linguæ Caro mollis eſt, multum habens, tùm ſangvinis, tùm ſpiritus, multum calidi, & humidi, convenientisſima ad ſui regenerationem principia. Hinc credibile linguam vulneratam, modò vulnerum labia conjungi queant, facilè iterum coire, & juxta Horſtium denuò regenerari poſſe. Sed quæ in contrarium afferuntur, plus roboris habere videntur rationes. Præter enim quod ad hæc propoſita facilè reſponderi poſſit, en tibi alias quatuor rationes, quæ meo judicio refutari nequeunt: Prima deſumpta eſt à natura Linguæ; Secunda à materia neceſſaria ad generationem; Tertia à modo tractandi vulnera linguæ; Quarta à quotidiana experientia.

Naturam Linguæ quod concernit, illa ita comparata eſt, ut ſemel amiſſa reparari nequeat, juxta illud: Partes disſimilares deficientes naturaliter non reſtituuntur. Jam verò Linguam utique partem eſſe disſimilarem, ex pluribus aliis compoſitam partibus ſimilaribus, nervis, ſcilicet venis, arteriis, membranis, muſculis, & ligamentis, quemadmodum manus, aures, pedes; Manus autem, Aures, Pedes non regenerari poſſe, æquè ac Linguam, quis eſt qui dubitet? Ergò nec in uno, vel altero expectanda regeneratio. Partibus quippè ſimilis eſſentiæ, ſimilia ſunt accidentia. Ad regenerationem partis cujus-

cujuſdam in corpore, in totum deperditæ, requiritur materia in ſubſtantiâ, qualitate, & potentiâ conveniens illi, quæ amiſſa, quæque reparanda. Jam ſangvis, qui ſolus fortè hîc materiæ nomine veniret, non ita aptus ſecundùm omnes conditiones, ut indè regeneretur caro lingvæ propria, multo minus fiant nervi, arteriæ, venæ, membranæ, ligamenta, muſculi, quæ omnia ad ipſius compoſitionem requiruntur, ſemenque habent pro principio ſuo materiali; Concluditur itaque talem lingvam, quæ inſerviat homini, & ſua officia præſtet, quemadmodum illa, quæ amiſſa fuit, refici, aut reſarciri nullo modo poſſe. Quod ſi ridicula iſta reparatio locum haberet in Chirurgiâ, aut unquam facta fuiſſet, Authores noſtri à tot ſeculis non omiſiſſent illius mentionem facere. Verùm ne unus quidem usque ad Ambroſium Paræum Coryphæum illum Chirurgorum Gallicorum docuit, quomodò vel ſimplex tantum lingvæ vulnus tractandum ſit. Ut ipſi ſoli hanc Chirurgiam debeamus, quemadmodum & alias pulcherrimas operationes, quas propriâ, & non niſi ſolâ liberalitate publicandi culpabili induſtriâ in publicum edidit fœcundum hoc ingenium. Accedamus ad Experientiam; Quis unquam vidit, illis, quibus, vel propter malefacta amputata, aut alio modo ablata lingva, eam recreviſſe? Nonnè obſervatum, illos per omnem vitam manſiſſe mutos? Illos verò qui inſigne in lingvâ vulnus accepére maleque nec convenienter tractati ſunt, difficulter fuiſſe locutos, propter Cicatricem ſcilicet, quæ non ita benè ſine artificio, ob neceſſarium linguæ motum obduci potuit. Inſuper ſi lingvam hominis comparare licet cum lingvâ Equorum, videbimus illas, quas vel nimis longas, vel ex ore pendentes, præſcindere novit faber quidam ferrarius Pariſienſis, nunquam recreviſſe, ſed potiùs ita liberatum Equum ab illa deformitate, quæ ipſis valdè moleſta eſt, tempore caloris propter muſcas, pulverem, aërisque ſiccitatem. Pluribus agere poſſem de iſtius paradoxi falſitate, niſi propoſita brevitas me revocaret ad Examen Hiſtoriæ Horſtianæ, ad demonſtrandum quomodò à Schenckio & Riolano citata, ad dicendum, quare Hippocrates lingvam non nominarit, & ad probandum, quòd ejus mollities non poſſit eſſe cauſa regenerationis? In Horſtii Hiſtoriâ quinque notanda, quæ eam ſuſpectam reddunt, & impoſſibilem. 1. Quòd ipſe fatetur, ſe in principio morbi violentiſſimi Infantem non vidiſſe, ne fortè contagium afferret Illuſtriſſimæ cuidam perſonæ, cui tùm medebatur, ita ut ſe referat tantum ad id quod Chirurgi dixerunt, qui infantem inſpexêre. 2. Credibile, Chirurgos æquè fuiſſe deceptos,

credendo lingvam uti Uvulam amiſſam, quam tamen Uvulam Horſtius poſteà, accepta libertate adeundi ægrotum, integram & ſalvam invenit, hinc notandum, non omnibus omnia ſemper eſſe credenda. 3. Posſibile eſſe, copiam cruſtarum in ore latentium & fœtorem cadaveroſum, qui ordinariè in variolis laborantium ore deprehenditur, impediviſſe omnes, quo minûs adeſſe, vel abeſſe linguam dignoverint. 4. Dari poteſt, putredine ablatam fuiſſe portionem ſuperficiei lingvæ, illamque abſtinentia à cibo propter difficultatem deglutiendi, uſuque medicamentorum, detergentium, ita extenuatam fuiſſe, ut penitùs abeſſe fuerit credita. Quin & 5. fortè ità fundo oris affixa fuit, ut propter iſtam cruſtarum & puris copiam, item propter dolorem, propter extenuationem & debilitatem, puer illam ad loquendum, vel deglutiendum movere nequiverit, atque indè etiam ejus abſentia certò ſciri non potuerit, usque ad perfectam ejus reſtitutionem, quæ ipſam ibi patefecit, ubi non amplius quærebatur, & minimè exſpectabatur. De Schenckio, qui iſtam hiſtoriam in Obſervationibus ſuis refert, dicendum, ipſum vel ideò enarraſſe, ne quicquam, quod memorabile, omitteret, cœterùm nec refutaſſe, nec approbaſſe. Idem de Riolano affirmari poteſt, quod & hic eam ſimpliciter ex Horſtio retulerit, fidem relinquens penes Authorem, magis ad exornanda ſua doctisſima ſcripta, quàm ut probationis loco ſerviret, in re quâdam, quæ absque Authoritate crederetur, ſi de ſimplici vulnere lingvæ ſermo eſſet, quia Lingva balſamum in ſaliva continet, & ad propria, & ad aliarum partium vulnera, ut potè quæ, inprimis ſi jejuni hominis, præſentisſimum remedium eſt, contra multa mala, quin & contra ipſa ſerpentum venena. Sed quid de Hippocratis ſilentio dicemus in allegato Aphoriſmo, niſi quòd modus ejus loquendi valdè conciſus paucis verbis, & exemplis conſtans, ipſi non permiſerit nominare lingvam inter alias Corporis partes ejusdem naturæ, quæ ampliùs non minus regenerentur ac ipſa lingva, licet vel exiguum quid ipſis deceſſerit. Videamus mollitiem lingvæ, quæ tàm mirabilis ad reſtaurationem dicitur. Sed utut abundat ſangvine, ſpiritibus & calore, non tamen iſta omnia faciunt ad ſui regenerationem, quia pars eſt compoſita ex diverſis aliis partibus, & naturaliter definitam habet magnitudinem, intra quam & creſcens & imminuta manere debet, non aliter ac manus, pes, oculus. Concludamus ergò amisſionem lingvæ totalem vel ſecundum partes irreparabilem eſſe, ſivè naturaliter, ſivè per medicamenta. Quin & ars admirabilis Taliacotii, difficulter eò perveniret

niret per appoſitionem ſimilis ſubſtantiæ particulæ, ſi vel maximè talem in proprio, aut alieno corpore inveniret.

(*a*) Non ſunt de nihilo, quas toto hoc Capite, ſat curiosè tractat Author, rationes, quæ contra Hiſtoriam Horſtianam, & affirmativam Quæſtionis, An Lingua mutilata recreſcat? afferri poſſunt. Vix tamen his ut ut ſpeciosè propoſitis in totum ſubſcribere, aut Hiſtoriæ Horſtianæ fidem omnem denegare poſſum. Verum eſt, non ſtatim omnia, quæ dicuntur credenda, facilè n. qui credit, facilè decipitur. Sed nec omnia quæ in natura accidunt, nimis rigorosè ad rationem ſemper ſunt examinanda. Plùs quandoque in hoc examine valet ſenſus externus, quàm omnes interni, & ubi ſenſus fidem faciunt, ibi ratio ſenſui repugnans ſpernenda. Multa pulcherrimis rationibus adſtruuntur, αὐτοψία diluuntur; Multa iterum αὐτοψία probantur, quæ ratione conſequi non poſſumus. Multa fieri videmus, miramur, facta vix credimus. Ita in Naturâ philoſophandum, ut quid fiat, quid factum ſit, diſcamus, non ut, quid fieri debeat, doceamus. Ipſa Magiſtra, nos Diſcipuli; In momento non raró perfectè proponit, quod nos per totius vitæ curriculum imperfectè vix comprehendimus. Arte opus habet, à quâ juvari dicitur, non ratione ſui, ſed ratione noſtri, ut per artem imitatores, intelligamus, credamus, quod ipſa ſine arte peragit. Præcedit ipſa, ut nos ſequamur ratione experientes, & experientia rationales ipſam ſine ratione experientem, ſine experientiâ artificioſiſſimam. Jam ad præſentem materiam. Si Caſp. Taliacotio Bononienſi, ſi Paræo credimus, mutilatas Aures, Nares, Labia, arte reparari poſſe, ceu teſtatur ille in ſuâ Chirurgiâ Curtorum, hic in tractatu de deficientium ſupplemento; Utut rationi diſſentaneum, particulam Carnis ab integro reſectam, quæ ſtatim mortua, ac putredini obnoxia, alio in loco, quin & alio in corpore reviviſcere: adhærere in aures, nares, labia abire poſſe. Si Burrho, ſi Kerckringio, ſi aliis, (vid. *Thom. Barthol.* Epiſt. ad Illuſt. D. Burrhi, & hujus reſponſ. de Artificio oculorum humores reſtituendi, *Kerckring.* Spicileg. Obſ. Anat. ult. D. D. Sachſii Gamarolog. p. 473. 474.) arte viſum reſtitui, & humorem aqueum infusâ aquâ Chelidonij, vel aliâ reparari; cur non & eundem humorem naturaliter regeneratum fuiſſe credamus R. *Columbo*, l. 10. Rei Anat. *Rhodio* C. I. Obſ. 82. *Platero*, &c. Cur non *Galeno*, qui absque ullo morbo nonnullis excreviſſe linguam? Cur non Horſtio variolis abſumtam, naturaliter renatam lingvam? Ulterius, ſi lingva ita naturaliter quandoq; in longitudinem & latitudinem excreſcit, ut vix ore contineatur,

tineatur, ſed extra illud pendeat, ceu, præter Galenum, binis exemplis probat *Barthol.* C. II. Obſ. 22. & C. III. Obſ. 44. Ipſeq; Author in Equis oſtendit; Cur non & mutilata, vel amputata in debitam longitudinem iterum excreſceret, & protenderetur. Si enim ejus Caro & ſubſtantia apta eſt ad unum, non inepta erit ad alterum. Inſuper componitur Lingva ex Carne, ex Venis, ex Arteriis, Nervis & Membranis, at Caro citò recreſcit, juxta Hippocratem & Galenum, Carnem lateris recreviſſe teſtatur *Barthol.* C. 6. Obſ. 59. Venam, præter Galenum, ut & membranam recreviſſe, notat *Borell.* C. II. Obſ. 18. At ſi hæc ſeparatim regenerata, quid obſtat, cur non & conjunctim ad lingvæ corpus conſtituendum recreſcerent? Vide *P. Zacch.* in Quæſt. Med. Leg. l. 5. Tit. 3. q. 5. §. 28. Non ergò abſolutè impoſſibile lingvam renaſci, licet unum ſit ex iis, quæ raró, imò rariſſimè fiunt, nam ſi ſemper, & omnibus, quibus mutilata lingva accideret, non peculiarem mereretur Obſervationem, ſed æquè ac pilorum Ungvium abraſæ cuticulæ regeneratio negligeretur.

CAPUT V.

Quare ii, quibus mutilata Lingva non ampliùs ſine artificio loquantur.

LIcet ſpinoſa iſta ſit Quæſtio nodo alligato Gordio ſoli cuidam Alexandro reſervanda, non intermittam tamen ejus tentare reſolutionem, ſperans, licet non eò, quò collimo, deveniam, anſam tamen me daturum aliis propius accedendi; Quin imò nullus pudor parvis ingeniis in gravioribus conatibus deficere, ſiquidem nec magnis omnia, quæ ſuſcipiunt, ad voluntatem ſuccedunt.

Conſiderandum igitur, quare ii, quibus præciſus Lingvæ apex, non amplius loquantur? ſcilicet, quia Lingva in vocis articulatione debet retrahi, elongari, dilatari, conſtringi, apice ſuo agili ferri modò verſus palatum, modò verſus dentes, ad rumpendum & dividendum aërem, ex quo formatur vox, vel fortior, vel ſubmiſſior, prout vel fortius, vel lenius, vel ſvavius literas, ſyllabas, verba proferre placet. Id quod trunco ſuo, qui utpotè nimis craſſus & brevis, neque retrahi, neque elongari, nec dilatari, nec conſtringi poteſt, multo minùs ſat agilis eſt, ad movendum ſe contra palatum, & dentes, facere nequit, ut ita iſte plùs impediat, quàm producat loquelam; Quod videre eſt, comparando iſtum puerum elingvem

cum

cum aliis, qui adhuc portionem linguæ habent, & tamen niſi inſtrumento adjuti artificiali, loqui nullo modo poſſunt. Ità ut neceſſe ſit linguam, aliasque oris partes ſanas eſſe & integras, aut reſtauratas inſtrumento trunco probè admoto, ſi quis velit intelligi. Id quod obſervare licet in iis, qui linguam habent paralyticam, aut calculis (*a*) impeditam, inflatam, ſiccam, quibus frænum, aut nimis craſſum, aut nimis curtum, aut ſuperfluum, quibus vel naſus fractus, vel portio ablata palati aut labiorum, qui deſtituuntur dentibus anterioribus, aut Uvulâ. Quod inſuper probat hiſtoria muti ex Paræo, qui nunquàm ad hoc beneficium perveniſſet, niſi patinam ligneam meſſorum fortuitò ori admoviſſet, quæ res ipſi tàm benè ceſſit, ut Roſæ Sacerdotis Iſidis ad exuendam formam Aſini Apulejo. Nam ad perfectè edendam actionem opus eſt perfectis organis, ita quoque loquela omnium actionum eminentiſſima, quia per Verbum Mundus factus, & Chriſtianismus propagatus, non fieri decuit, quàm per inſtrumentum omnibus numeris abſolutum, quale eſt Lingva, quæ dignata inſuper, ut figura fuerit & inſtrumentum Spiritus Sancti ad annunciandum verbum divinum fidelibus. Sed non ſufficit oſtendiſſe, quare in quibus lingva mutilata, ſint muti, oportet etiam monſtrare, quomodò iſti muti facti loqui poſſint per inſtrumentum ad hunc affectum fabricatum. Neceſſitas artium Magiſtra iſtum modum fortuito, ſed fortunato caſu traxit ex abjecto margine patinæ cujusdam ligneæ, quem ars poſtea expolivit, & juxta hujus formam rudem & imperfectam efformavit inſtrumentum ingenioſum, quo mediante, applicando ſcilicet illud ori, mutus qui præciſam habet linguam, modò antè locutus fuit, ſuas poteſt declarare cogitationes, quin & cæteris paribus, addiſcere, & loqui alias diverſas linguas. Inſtrumentum iſtud fit, vel ex auro, vel ligno formâ ovali, capitato argenteo lato, uno & medio ſuperius, inferius uno tantùm craſſum, habens in medio unius lateris cavitatem mediocrem, in altero planitiem æqualem, in parte craſſiori foramen, per quod filum ducendum, quo in promptu ex Collo geratur. Applicatur hujus inſtrumenti pars tenuior trunco linguæ, craſſior dentibus inciſivis, & cava verſus oris fundum, ut aër inſpiratus, & exſpiratus melius frangatur, dividaturque, & ita dùm lingvæ reliquiæ commotæ feruntur in marginem hujus inſtrumenti fiat elocutio, reparetur que illud, quod in linguâ deſideratur.

(*a*) Ita quendam diu difficultate loquendi, ob tumorem in baſi maxillæ inferioris ſub lingvâ, laboraſſe, aperto autem tumore, lapides duos extractos fuiſſe, refert *P. Borellus* C. II. Obſ. 17. *Kentmannus* lib. de Calculis

humanis ex tuberculo ſub lingvâ orto, quod Tubicinem quendam valdè impedivit, aperto exiliiſſe Calculum durum recenſet. Vide plura apud *Schenck* l.1. Obſ. Tit. de lingvâ, & *Barth.* Anat. reform. lib.3. c. ult.

Mira res, in tàm molli carne, in tàm tenellâ ſubſtantiâ tàm durum gigni poſſe calculum. Sed quid magis tenellum pulmonum ſubſtantiâ, quid mollius hepate, quid laxius Liene, attamen in his omnibus inventi & generati calculi, ceu produnt Obſervationum Scriptores, ut taceam renes & veſicam utramque, in quibus, quaſi jam nihil novum, calculos inveniri. *Ruffus* apud *River.* in Obſerv. commun. p. m. 670. obſervavit in univerſo cujusdam corpore inter carnes, muſculos, membranas, nervos, oſſa indifferenter, in auribus, in genis, in ciliis natos calculos. Credo Gorgonis hunc ora vidiſſe, aut Deucaleonem agnoviſſe Satorem.

CAPVT. VI.

Quomodò iſte Puer naturaliter ſine lingvâ, ſine artificio loquatur.

EN tibi paradoxum, tàm mirabile, tàm novum, quod neminem inveniſſet, qui auſus fuiſſet ejus defendere affirmativam, quodque ſemper in contemptu & incertitudine manſiſſet, non aliter ac obſcuræ Centuriæ Noſtradami, miracula Plinii & numerus ſtellarum in cœlo, ſi propoſitum fuiſſet absque experientiæ teſtimonio, quod hodiè perhibet *P. Durandus*, qui nos aſſerere cogit; Poſſe aliquem loqui ſine Lingvâ. Ipſi Patres noſtri nunquam hoc niſi miraculoſè obſervarunt. Nihil enim in Naturâ creditur, quod veritati non ſit probabile, ac rationi conforme. Nam vidiſſe corda ſine lingvâ loquentia(*a*) aut Lingvas ſine corde diſertas ad propagandam fidem Chriſtianam, hoc naturam ſuperat, & verificatur hiſtoriis Eccleſiaſticis. Sed accidiſſe, ut os aliquod ſine lingvâ, naturaliter ſine artificio locutum fuiſſet, nullus adhuc Authorum prodidit, neque unquàm, niſi noſtris temporibus, viſum.

Multa tegit ſacro involucro Natura, neque ulli
Fas eſt ſcire quidem mortalibus omnia: Multa
Admirare modo, nec non venerare, neque illa
Inquiras quæ ſunt arcanis proxima.

Inquit Poëta quidam, quibus docet ac demonſtrat, occultam habere naturam potentiam, quam datâ occaſione, cùm vel minimè cogitemus, exerat. Prudentem iſtam opificem ità res ſuas diſponere, ut illa dignior ſit

noſtrâ

noſtrâ admiratione, quàm nos illius cognitione; Induſtriam ſuam in minimis tranſcendere etiam altisſimas noſtras cogitationes, & illa, quæ nos contra omnem rationem putamus, tàm regularia eſſe, ut nihil deſiderari queat. Argumento Confirmationis ſit os iſtius pueri ſine Lingvâ loquens, quod nunquam cuidam in mentem veniſſet, niſi viſum fuiſſet, nec adhuc creditur, niſi quis ipſum viderit & audiverit loquentem, aut ſciverit quomodò loquatur. Ad formandam aliàs vocem & verba, quæ differentiam conſtituunt inter homines & bruta, (*b*) quæ nationes diſtinguunt (*c*) oportet, ut organa & cætera media eò pertinentia ita ſint diſpoſita, ne aliquid poſſit deſiderari. Scilicet ut aër intret & egrediatur liberè, pulmones per foramen Laryngis ſufficienter apertum, ut Uvula pendula moveatur pro voluntate, ut Lingva ſit integra, ſeque liberè debitâ cum promptitudine, & agilitate moveat ab unâ parte ad alteram, ut dentes in ordine, labia diſpoſita, palatum ritè cum Naſo formetur, ad faciendum ex aëris repercusſione ſonum vocis, qui producit loquelam, ut Saliva ſit in ſufficienti quantitate ad humectandas omnes Oris partes, & facilitandum motum Uvulæ, Labiorum & Lingvæ. Nam ſi iſta media, ſeu Inſtrumenta non ita comparata & facta ſunt, neceſſe eſt loquelam deficere, imperfectiorem fieri, aut ut natura, quæ libenter variat, ſi ipſi ex uſu videtur, ſuppleat, per aliquod æquivalens, id quod deeſt; Et hoc nobis demonſtrandum in hoc ſubjecto, in quo illa exeruit ſuam Prudentiam, Sapientiam, & Induſtriam magis, quàm in aliis, reddendo loquelam illi, cui nec ipſa ars potuiſſet reddere linguam. At quomodò hoc noſtrum os elingve tàm benè loquitur? Cauſa eſt, quòd foramen Laryngis valdè exiguum, & ovale, quòd Uvula ipſum claudens ex parte longa, quòd parvum iſtud corpus carnoſum, reliquiæ videlicet Lingvæ, inflectur in medio verſus palatum, quòd dentes ſint inverſi & longi introrſum, quòd labia habeant motum liberum, quòd muſculi buccinatores facilè ſe inter dentes molares contrahant, quòd Saliva inveniatur copioſa, tandem quòd omnes partes voci & loquelæ neceſſariæ ſint diſpoſitæ ad loquendum ob defectum Lingvæ. Per foramen ovale Uvula ſecundum longitudinem donatum fit vox, dùm pulmones attrahunt & repellunt aërem, ut videre eſt in lingulâ Tibiæ Gingrinæ, aut Utriculi. Per inflationem parvi iſtius Corporis carnoſi, (quod cum lingva ranæ comparari poſſet, niſi alligatum per duas extremitates) per motum labiorum, per retractionem buccinatorum, per tremulum motum Uvulæ, per commotionem maxillæ inferioris, aër rumpitur, prout neceſſarius eſt ad articulandam vocem, & formandam lo-

 quelam.

quelam. Per dentium inverſionem, per palati depreſſionem, amygdalarum magnitudinem, buccinatorum contractionem, abundantiam Salivæ, Oris capacitatem retracta eſt, quantum opus ad determinandum ſonum. Et per continuum loquendi exercitium in tenerâ iſta ætate partes etiam teneræ aptæ redditæ ad loquendum; quemadmodum fit apud omnes nationes diverſa habentes Idiomata. Quod probari poteſt peregrinis Dialectis, quæ nonnullis ſubindè adhærent, quandò aliam quàm vernaculam addiſcunt, licet illam perfectè ſciant, & per ſeculum exerceant. Ita facile eſt formare partes ad voluntatem noſtram, ceu mores in tenerâ Juventute, & difficile mutare, quando in conſuetudinem abivére, ſive bonam, ſivè malam.

(*a*) Vidiſſe Venerabiles Viros, qui abſciſſis radicitus linguis, pœnas miſerabiliter loquebantur, inquit *Juſtinus Imper.* in Cod. Tit. de Off. Præf. Præt. Af. Nonnullos alios quibus Honorichius Vandalorum Rex linguas radicitùs præciderat, loquelam tamen habuiſſe integram, præter duos, qui cùm ſe ſcortis commiſcuiſſent, loqui ampliùs non potuére: Ut & alium, qui mutus natus, præcisâ poſteà linguâ, loqui cœpit, & Arrianorum confutavit impietatem, ex Cujacio refert *P. Zacchias* Quæſt. Med. Leg. l. 5. T. 3. q. 5. confer *Gaſp. à Reies* Camp. Eliſ. jucund. quæſt. LV. Nempè qui cœlum, qui terram, qui linguam ipſam ſine linguâ loquendo in principio rerum condidit, cur non & Idem ſequioribus temporibus & Nominis ſui divinam gloriam, & veritatem verbi ſui propugnare ſine linguâ potuiſſet. Certè non dignati videntur impij hæretici linguâ confutari, qui tot blaſphemias contra DEUM, contra æternum Verbum incarnatum impudentiſſimâ linguâ effutiebant. Non omiſit & in hoc puncto Diabolus, ſimia illa infernalis, imitari DEUM etiam ſine linguâ loquendo per varias Corporis humani partes, imò, ut impurum & impudicum Spiritum decet, per loca impura & pudenda. Ita enim ex *Chryſoſtomo Wier.* l. 2. de Mag. Infam. c. 14. *Dicitur fœmina Pythia quæ ſuper tripode divaricatis cruribus malignum Spiritum inferius immiſſum partesque genitales, è quibus loqueretur ſubeuntem, excipiens furore repleretur.* &c. Vocabantur illæ ἐγγαστρῖται aut ἐγγαστρίμυθοι. Latinè Ventriloquæ, Ventriloqui, nam & in viris per ventrem, quamvis ſæpius per pectus, quin & per Os vinctâ linguâ locutus legitur. In *στερνομαντεία ſpiritus incluſi pectoris, cujus Os στέρνον nominatur, vel ſuggerebant, vel vinctis compreſſisque linguis obſeſſorum, ipſi per Os efferebant requiſita præſcitaque vaticinia. Wier.* l. c. Non autem ſemper ex Tripode accerſebant iſtum Spiritum, ſed nonnullos à tenella

ætate

ætate Dæmonium Pythonicum poſſediſſe ſcribit *Origines* l. 3. περὶ ἀρχῶν, talemque Ventriloquam fuiſſe, cujus Act. c. 16. fit mentio, vult *Auguſt.* in lib. de Doctrina Chriſtiana, & fœminam illam, quæ Samuelem demortuum evocavit, conſtat ex 1. Sam. 28. ubi notanter LXX. μαντεύσαι δή μοι ἐν τῷ Ἐγγαστριμύθῳ. Vide hac de re *Selden.* De Diis Syr. Synt. l. c. 2. *Sched.* de Dîs Germ. Syngr. 2. c. 47. & quæ ex *Photii* Patriarchæ Conſtantinopolitani Epiſtola habet *Camerar.* Op Subcis. l. 3. c. 71. *VVier.* l. c. ubi ab Adriano Turnebo recenſitam jucundam leges Hiſtoriam de Petro quodam Brabantio, qui quoties volebat, toties ex ima corporis parte, ore quidem aperto, ſed labiis immotis, loquebatur, hacq; ſive arte, ſive Exercitatione, ſive Impoſturâ Dæmonis Luteriis benè dotatam Uxorem acquiſivit, Lugduni verò divitis Mercatoris filium ſex Francorum millibus emunxit. *Cardan.* l. 1. de Ven. c. 17. Engaſtrimythos non ad Dæmoniacos, ſed ad naturæ miraculum reducit, & memini me à quodam ſat celebri Anatomico audiviſſe, dùm de duplicatura Mediaſtini ageret, ſi membrana iſta duplex naturaliter unita in duas partes dividatur, loquelam quaſi ex pectore procedere, ut circumſtantes credant, Dæmoniacum hunc aut Sternomythum, quod quidem ſuo loco relinquo, videatur tamen *P. Zacch.* Quæſt. Med. Leg. l. 2. q. 18. T. 1. Taceo præſtigioſas alias loquelas Arborum, Murorum Babyloniæ, Lapidum, Boum, Canum, quibus uſus Cacodæmon, ut Gentiles deluderet, & in ſui reverentiâ, Diabolicâ Idololatriâ devinctos contineret. *Gaſp. Reies.* l. c.

(*b*) *Nullum membrum eſt, per cujus operam homo à cæteris Animalibus differt, ac per ipſum Linguæ officium, nempè per elocutionem tot hominibus utilitates aliàs perituræ, in ſcientiis addiſcendis emanant. P. Zacch. l. c. l. 5. t. 3.* At ſi differentiam ponit inter hominem & Bruta, cur & hæc loquuntur. Elephantos inter ſe ſermocinari, diſtinctas ſuſurrare atque emittere voces tradit *Oppianus. Philoſtratus* probat de Avibus, confer *Aquapend.* de Loqu. Brutorum. Sed fallunt & falluntur, ſermo externus internæ mentis interpres, hinc Græci Sermonem & rationem uno vocabulo λόγον appellarunt, quapropter ubi non eſt ratio, non eſt ſermo. Vocem habent Bruta, quâ aliquatenùs affectiones ſuas exprimunt; ſi quid ultra, aſſimilari poteſt humanæ loquelæ, ut Simia humanæ figuræ. Vide Elegantiſſimum Diſcurſum Cl. *Deuſing.* de ratione & loquelâ Brutorum; Vocem edere naturale eſt, at hoc vel aliud, hoc vel illo modo effari, rationis, artis ac inſtituti.

(*c*) Cur Animalia ejusdem ſpeciei ad invicem loquentia ſe intelligant homine excepto, qui alterius hominem nationis non intelligit, cum tamen ſub eadem ſpecie humanâ continentur? Quærit *Aquapend.* de Loqu. Brut. *Tot Linguæ, tanta loquendi varietas, ut externus alieno penè non ſit hominis vice inquit Plin. l. 7. c. 1.* Sed id provenire, quia hominis locutio ad placitum, Brutorum naturalis. Habet homo potentiam naturalem ad loquendum, præ omnibus reliquis Animalibus, ſed nullam Linguam congenitam, quia hâc vel illâ linguâ loqui, habitus eſt exercitio comparatus. Aliquid in ſuo univerſali naturale eſt, quod ſi ad ſpeciem revoces, fiet ad placitum: Loqui & ſermone aliquid diſtinctè enuntiare inſitum ingenitumque homini eſt, ſed hoc vel illo modo agere ad placitum *Rhodig.* l. 29. c. 14. Adamus ſine Exercitio, ſine Magiſtro perfectè locutus, nullam facit conſequentiam: Ille in perfectione creatus, nos imperfecti naſcimur ætate perficiendi. Hinc hominem nihil ſine doctrinâ ſcire, non ingredi, non fari, non veſci, breviter nil niſi plorare inquit *Plinius. Camerar.* Tom. 3. Op. Subſcis. c. 71. putat, ſi qua lingua naturalis eſſet, Ebraicam, quâ concreatâ credibile Adamum locutum, fore. At cùm illa non ſit & æquè ac reliquæ addiſcendæ, ridendi meritò ii, qui per expoſitionem Infantum primam & connatam ex aliis linguis indagare voluere. Undè autem tanta linguarum diverſitas, & ex una tot Dialecti? Reſpondet *Aldrovand.* de Monſt. C. de Voce. Noës filios, nepotes, pronepotesque in diverſas Mundi plagas diſtributos, ut totus Orbis coleretur, hanc verò filiorum imaturam abalienationem, totius diverſitatis, imò & variarum linguarum extitiſſe Cauſam, quod non quadrare cum ſacro Codice videtur *Gaſp. Reies.* l. c. qui varietatem Linguarum à confuſione illarum in extructione turris Babylonicæ divinitus facta provenire aſſerit; Sed licet adhuc controverti poſſet, an Linguæ Confuſio præceſſerit Diſperſionem ſubſecutam gentium? Vel an DEUS præmiſerit Diſperſionem, quam inſecuta Linguæ confuſio? Certè poſteriori favet textûs Biblici connexio. Statim enim ac Gen. c. 11. v. 7. Conſilium inivit DEUS confundendi linguas, ſubjunctum ſequenti verſiculo legitur: Et diſperſit eos ſuper omnem terram &c. Deinde, ut DEUS in feſto Pentecoſtes in unanimi & concordi Diſcipulorum congregatione linguas ſanctificavit, & cum Spiritu Sancto ſuper Apoſtolos effudit, ita credibile in Gentium diſperſione confudiſſe easdem. Tandem quotidiana experientia probat, non magis linguas corrumpi, confundi, immutari, quàm nationum diſperſione, confuſione, comixtione. Sed quidquid ſit, videtur Aldrovandus hic locutus magis de variis linguarum accentibus,

aut

aut Dialectis, quàm de Linguis ipſis. Credamus cum Venerandâ Antiquitate, & nonnullis Sanctis Patribus, Irenæo, Epiphanio, Hieronymo, Hilario, Auguſtino, tot Linguas in confuſione Babylonicâ originem ſumpſiſſe, quot Capita ſecundùm familias & Linguas recenſentur Gen. 10. Sed non impedit credere, cùm illæ ſingulæ familiæ iterum in plures fuerint ſucceſſu temporis diſperſæ, & diviſæ, nepotes Avorum moribus non ſatis imbutos, in diverſis Oris diverſa feciſſe, diverſa locutos. Hinc cauſam reddunt Authores, cur olim in una Græcia tot Linguæ Græcæ Dialecti, quia ſcilicet tot in ambitu ſuo continebat Inſulas, quarum quilibet, ut loco diſtabat, ſic Dialecto differebat. Quid quod ut ſupra dictum variarum gentium irruptio, cum priſcis Regni vel Provinciæ cujusdam inhabitatoribus commixtio non novas penitùs linguas, ſed novas tantùm producit Dialectos. Id quod ſequioribus Seculis Linguâ Latinâ probari poteſt, ex qua pronata Italica, Gallica, Hiſpanica. Probat hoc elegantisſimè, ut eſt per omnia Ingenioſisſimus *Immanuel Theſaurus* in Regno Italiæ, de Ortu Linguæ Italicæ ita loquens in vita Theodorici Oſtrogothi: Allora di due popoli ſi fece un popolo, & di due Linguaggi, un Linguaggio; in cui latineggiando la barbariè, & barbareggiando la Latinità nacque la bella lingua Italiana.

CAPUT VII.

Quomodo Quis ſine Linguâ guſtare, aſſumta in ore colligere, exſpuere, & deglutire poſſit.

SAtis ſuperque demonſtravimus ſolum hominem perfectam habere linguam ad loquendum, & ad exſpuendum, quæ duo ipſi ſunt propria, guſtare verò, cibos colligere, deglutire cum reliquis animalibus commune habet. Sed undè quòd Picto hic noſter ſolus inter omnes posſit deglutire, colligere, exſpuere & guſtare, quod ori ingerit ſine Linguâ. Et hæc eſt illa difficultas, quæ ſe offert, quam explicare debeo, quò ſatisfiat & promisſis, & Curioſo Lectori. Quantum ad Guſtum licet *Galen.* l. 4. de cauſ. Morb. & Sympt. c. 15. & 16. dicat, nihil eſſe in toto corpore, quod diſcernat & judicet de Saporibus, præter Linguam, & *Ariſtoteles* l. 1. hiſt. Anim. c. 11. Linguam appellet Judicem Saporum, dicatq; ejus mucronem mirabiliter differentias illorum diſcernere. Idem tamen *Galen.* l. 9. de Uſu part. c. 8. ſcribit naturam nervum diſperſiſſe per omnes Oris partes, quibus expediebat Senſum guſtus communicare, & *lib.* 16. c. 2. inquit, quòd & dentes

ſen-

ſentire debuerint,& ſapores diſcernere, quemadmodum reliquæ Oris partes. Sic & Durandus noſter omnes ordinarias Saporum ſpecies quàm optimè ſine linguâ dignoſcit. Ut ita, annotante Plinio, facultas guſtatrix in homine ſe usque ad palatum extendit,propter ejus membranam communem,ut credibile eſt, cum Lingua nervorum extremitatibus dotatam. Recipit enim notabilem ramum in quarto pari, & juxta *Veſalium* ac *Platerum* non tantùm à quarto,ſed & à tertio dilatantem ſe per omnem palati tunicam, ut vices ſuppleat linguæ, vel amiſſæ, vel laborantis, vel craſſo humore obductæ, quâ de cauſa quidem ſœpè guſtum amittit, qui tamen neceſſarius ad Sanitatem,ad benè vivendum non tantùm homini aliisq; animalibus, ſed & plantis,quem iſtæ habent in radicibus,quarum quælibet fibrillæ oris loco ſunt ad guſtandum ſeligendumque quod ipſis convenit: Hinc non omnes ubique creſcere, aut naſci herbas, quòd non quibuslibet delectentur humoribus, probabile eſt. Quod Maſticationem attinet, lingua ibi inſtar batilli eſt, quo alimenta ab una maxillæ parte in aliam ferantur,comminuantur, meliusque digerantur in Ventriculo.

Nihilominus hic puer neceſſitate edoctus, quaſi linguam haberet, mediantibus genis & labiis, per eorum muſculos repellit verſus maxillares illud, quod maſticando cadere poteſt ab una parte in alteram. Primum enim, quem ſumit, bolum nequit maſticare niſi in illo latere cui manu impoſuit. Alterum imponit alteri lateri, & ita variat, ponendo cibum modò in hoc, modò in aliud latus, ad quod ipſi buccinatores maximo ſunt auxilio, donec ſatiatus à paſtu recedat.

Lingua juvat etiam deglutitionem, quare quidam apud Galenum dixére,ipſam ceu alteram manum,inſervire Ventriculo, illaque animalia, quæ eandem quaſi recurvatam habent,inſtar Cochlearis, incredibili cum velocitate gutturi infundere aquam. Et quid facere deberet noſter elinguis in re tàm neceſſariâ ad conſervationem vitæ,niſi & deglutitio ab aliis partibus dependeret,niſi actio eſſet libera, & motu planè fieret animali, muſculos ſuos habens ad operandum orbiculares & Oeſophagicos, fibrasque ipſas Oeſophagi, ubi duo illi muſculi juncti, detrudunt cibum inferius, & fibræ tenſæ trahunt in ventriculum,niſi quoque animalia eſſent, quæ deglutirent absque lingua, ceu Teſtudo, Crocodilus, Ciconia; Alia autem licet habeant linguam,ipſis tamen ad hanc actionem inutilis eſt,ut plerisque piſcibus,quibus lingua immobilis palato affixa. Certè miſerabilis hic noſter eſſet linguâ deſtitutus,ſi attractio & Expulſio non à facultate naturali dependeret, & pondera rerum deglutitarum ad hoc non contribuerent. Undè mirandum non

eſt,

eſt, ſi deglutiat etiam majores bolos ſine adminiculo linguæ. Collum enim parùm elongando, caput verò inclinando, retrahendoq; buccinatores inter dentes, peragitur hæc actio, modò Os humidum ſit ad reddendam viam lubricam,& humectanda dura,ſi quæ deglutienda, quemadmodum hoc facit iſte noſter,quando deglutit.

Licet videatur nullius momenti agere de exſpuitione, ipſa tamen me magis,quàm reliquæ actiones affligerent, quippe inter omnia animalia ſolus homo exſpuit, reliqua, vel ſalivant, vel ſpumant, *(a)* eo quòd iſta actio videatur non aliter fieri poſſe niſi per linguam,ſine quâ iſte tamen puer exſpuit, ac ſi linguam haberet, niſi & medium viderem aliud, quàm linguam, quæ ipſi in exſpuendo jam non ſervit. Aliàs antem ſputum à colatoriis palati dùm mucro linguæ anterius fertur, radix ejus inflatur & verſus ſuperiora aſcendit, attrahitur, rejiciturque ex ore, quando illa ad dentes iterum ſe confert anteriores, extendit ſeſe & dilatat inter labia, quæ & ipſa ad hanc actionem ſummè ad ſanitatem neceſſariam juvant, præſervatur quippè ea Cerebrum ab infinitis morbis, ex abundantia humidi & frigidi pronatis. Quomodo autem hic ſpuat, absque auxilio linguæ, hoc partim dependet à labiis, non minori agilitate præditis, quàm lingua, ſi ad experientiam recurrendum, & credendum Riolano, qui certis hoc probat exemplis Dependet etiam ab interna Oris contractione, ac parvâ illâ inflammatione muſculorum linguæ, & à contractione buccinatorum, ſuper dentes molares, nam quando exſpuere vult,omnes partes ipſi ſerviunt ad id præſtandum.

Finem impoſiturus Diſcurſui de Miraculo, quod in hoc Ore elingui apparet, incipere poſſem alium de duobus aliis ob raritatem non minùs memorabilibus, niſi illa aliis reſervaſſem inſerenda obſervationibus Chirurgiæ meæ Gallicæ. Tamen quia iſta quæ ſequuntur, neſcio quam inter ſe habeant convenientiam, & Triadem efficiunt, non poſſum intermittere, quin parùm de iis agam, ut eò magis Lector anſam habeat admirandi DEUM in operum prodigioſorum naturæ varietate. Prima Hiſtoria de quodam eſt ex agro Andegavenſi (de Rille païs d' Anjou) oriundo, nomine La Flamé, 25. Annorum, modò Marchionis de Lezay Coquo, qui à nativitate ſuà planè nullum habet palatum (*b*) ità ut interior narium conſtructio penitùs videri queat; Nihilominùs tamen duas Uvulas habet benè diſpoſitas. Harum quælibet ad introitum gutturis ſita eſt pollice

Ffff diſtan-

diſtantes,undè difficulter in Infantiâ fuit educatus, dùm nullo modo ſugere Ubera potuit, & adhuc difficulter loquitur, linguæ mucrone nullam ſuperius inveniente reſiſtentiam, ad infringendum aërem ſuctioni & elocutioni neceſſarium, ut ita opus habuerit uti palato factitio ad melius articulandam vocem, & intelligibilius loquendum, id quod ipſi ſuaſi. Altera eſt Cantor quidam Chinonius (al Egliſe de St. Meſme à Chinon) quem curioſitatis gratia viſitavi ultima Septemb. Anno 1630. in præſentia Dominorum Bureau, Santerre Canonicorum, & Domini Tupini Medici in prædicta Civitate. Inveni ipſum in ætate 60. Annorum circiter, jam per Octo Menſes lecto affixum, à quatuor verò menſibus apparet, quaſi planè nihil haberet de partibus interioribus ventris inferioris, cujus partes continentes ita ſunt retractæ, extenuatæ, fundo alligatæ aqualiculi oſſi interno Ilio vertebris lumborum, coſtis ſpuriis partique inferioris Diaphragmatis, ut verum appareat Sceleton carta pergamena involutum, quem à prædictis partibus detrahere impoſſibile, ita ut in parte anteriori omnes vertebræ ſpinæ Dorſi numerari poſſint. Exindè cogitari poteſt, quòd nihil ipſi reſtet Hepatis, Lienis, Renum, quàm ipſa vaſa & membranæ ſiccatæ, per quæ quandoque ſeroſitas in veſicam deſcendit, quam adhuc deponit. Quod ſi verò de ventriculi, Inteſtinorum Meſenterii, Epiploi ſubſtantia aliquid adhuc adeſt, Atomi erunt quaſi, in reſpectu quod antea fuêre, excepto inteſtino recto, quod aliquando Enema recipit, ſed abſq; Excrementis reddit. Pinguis antea & ventricoſus fuit iſte homo, & adhuc firmas habet partes vitales, ac animales, brachia & pedes. Ex Lecto ad proximam Sellam proceſſit, pulſum habet æqualem ſed parvum. Aſſumſit alimenta quædam liquida, inprimis vinum, cui nunquam pepercit, ſed abſque morâ revomuit, unà cum aliis Sordibus, & materia membranoſa, talia incepit, & continuavit evomere, ex quo & ventrem ſuum perdere cœpit. Unde colligo, partem unam inteſtinorum fuiſſe emaciatam & exiccatam, alteram putrefactam, & per vomitum rejectam. Aërem verò *(c)* & vinum pro alimento eſſe moribundi hujus corporis.

(*a*) Modus non variat rem, nec poſſunt animalia in ſpumantia, vel ſalivantia dividi, eadem Animalia quæ ſpumant, poſſunt & ſalivare, ſic homo ut ipſe ſuperius innuit, ſalivat in Senectute ac Infantia, ſpumat iratus & Epilepticus; Equus & ſpumat & ſalivat. Spuma enim eſt profluvium Salivæ Spiritibus vel alia de cauſa agitatæ & commotæ. Hoc tamen notandum frequentius ſpumare Animalia cornibus deſtituta, quàm cornigera.

(*b*) Ita memini me Puerum adhuc ſæpius luſiſſe cum ſupremi cujusdam

dam Excubiarum Magiſtri filia, lepida aliàs mihique coætanea puella, quæ inter ſtrepitus bellorum nata, & nutrici Lue venerea infectæ lactanda tradita, venenum cum lacte hauſit, quod exulceratis faucibus palatum propè omne abſumſit. Curata quidem, ſed cùm Os reſtitui non poſſet, carie exeſum, remanſit foramen, in nares usque, quod Goſſipio replebat, & ſic loquebatur, edebat, bibebat, quo exempto nihil horum præſtare potuit.

(*c*) Videtur hic ad mentem *J. Quercetani* loqui, qui in Diætet. Polyhiſt. c. 3. de Puella quadam Conflanenſi, quæ per ſesquiannum ſine cibo & potu ſubſtiterat, cujusque abdomen ita depreſſum, & inſtar marmorei lapidis induratum deprehenderat, ut nihil trajici, vel influere potuerit, agens quærit, quomodo vita frueretur? Subjungit partes potisſimas corporis, in quibus vita ſuam ſedem habet, ideò tam vividas perſtare, quòd non ut reliqua membra ignobiliora craſſum alimentum deſiderarent; Sed cùm partes ſint ſpiritales, & magis aëreæ, Spiritu ac aëre easdem foveri. Hinc Cor intercepto Spiritu ſtatim præfocari, Cerebrum autem odoribus refici, &c. Sed pace Quercetani non negamus, partibus ſpiritalibus ſpiritale & ſubtilius competere nutrimentum, quàm aliis, at unde illud, niſi ex prima concoctione? Ubi verò non datur prima alimentorum mutatio, undè quæſo ſecunda? Unde Alcohol Vini habebis, niſi prius Spiritum vini ex fæcibus, aut communi vino deſtilles? Purum aërem in alimentum cedere diu jam exploſum. Nullum Elementum quatenus tale, eſſe poteſt Alimentum. Odoribus excitamus Apoplecticos, Epilepticos, Syncopticos, non quòd materiam præbeant Spiritibus reſtaurandis, ſed, quòd Cerebrum & partes magis ſenſibiles vellicando revocent, id quod etiam præſtant Ligaturæ dolorificæ, frictiones &c. In hoc ſubjecto ad aërem confugere minimè opus, quia Vinum bibit, quod natura ſua halituoſum, & alimentum ſpirituoſum, & juxta *Hipp. 2. Aph. 10.* Faciliùs eſt potu, quàm cibo refici. Si terreſtrem materiam revomuit, ſpirituoſam tamèn in Corpore manſiſſe probabile eſt.

Epistola Anatomica Curiosa D. CASPARI BAVHINI AD D. VOGLERVM, PATREM.

CASPARVS BAVHINVS

VOGLERO SVO SALVTEM!

PEtiiſti à me, mi *Voglere*, ut pro meo erga te amore, ea quæ præterito menſe Decembri ſuperioris Anni 1611. in Anatome publicâ cadaveris virîlis, in diem decimum quartum, te etiam præſente habitâ, præter communem Anatomicorum ſententiam demonſtraſſem, manu meâ notata offerrem; facilem me, & quidem inter occupationes infinitas præbeo. Notabo ſaltem punctim, cum ea omnia, uno tantùm, de quo poſtremo loco, excepto, & in inſtitutionibus meis nunc quartò editis, equidem breviter; Verùm in Theatro meo Anatomico fuſiùs explicata inventurus ſis.

I. In ventre primo ſeu infimo hæc oſtenſa: 1. Valvula in Colo inteſtino, Ilei foribus præpoſita, ſurſumque ſpectans, excrementorum Chyli, quæ ex ileo in Colum adſcenſu feruntur, pondere ſuo relapſum impediens.

2. Veſicæ biliariæ fundus ſitum habens inferiorem: Et in ipſius cervice valvulæ intus foras ſpectantes, bili tenuiori egreſſum admittentes, regreſſum impedientes.

3. Meatus biliarius, bilem craſſiorem rectà ab Hepate ad ductum communem, qui ex ipſo & veſicæ biliariæ cervice junctis conſtituitur, deferens.

4. In Rene humano cavitatem nullam eſſe, præter eam, quam ureter propaginibus ſuis fiſtuloſis conſtituit, quas Caruncul æ papillares, operculi inſtar, ſerum percolantes, ingrediuntur.

5. Ramus Splenicus, per quem lien craſſam futuri ſangvinis partem ad ſe, non ex hepate, cum in id non inſeratur, ſed longè infrà, nec ex eo prodeat, ſed ex venæ portæ trunco, cum ex eo producatur, allicit.

II. In Ventre ſummo hæc demonſtrata fuére;

1. Ven-

1. Ventriculos Cerebri duos tantùm eſſe, corpore calloſo, ſeptoque lucido diviſos, in iisque plexus choroides dictus, qui glanduloſus potiùs dicendus.

2. Spinalis medulla ex 4. truncis, duobus à Cerebro, duobus à Cerebello pronatis conſtans.

3. Quomodo nervi omnes ab unâ medullâ producantur, alii quidem capitis dicti, ab eâ, dum adhuc in Cranio, alii, triginta ſeptem paria, dum ea in Spinæ vertebris conſiſtit.

4. Oculorum tunicas quatuor tantùm reverà eſſe, & venas meningem tenuem comitantes, dum uveam conſtituit, oculi cavitatem ſubire.

5. Deglutitionis muſculos, utrinque quatuor in faucibus demonſtravimus, & voluntarium motum oſtendimus.

6. In larynge, ad cartilaginis Thyroidis latera, utrinque ſinum unum vidiſti.

III. In ventre denique medio.

1. A Cordis fabricâ occaſione ſumptâ, in Corde vitulino ex Præceptoris Galeni mente uniones duas oſtendimus, alteram quæ per anaſtomoſin fit, quam *Botallus* ſuum inventum dicit; alteram, quæ per canalem fit.

2. Quomodo vena azygos aliquando in cavæ truncum, aliquando in emulgentem, aliquando in venam iliacam, ſive etiam cruralem implantetur, quod ſæpiſſimè notavimus; partim quia corpus exangve, partim quia pulmo corruptus fuit dexter, pleuræque adnatus totus, demonſtrare non potui.

3. Venio ad tertium, quod præcipuè in hâc ſectione notatu dignum, quod ex Cordis ventriculi ſiniſtri vaſe, arteriâ venoſâ dicta, ramus inſignis ad ventriculi oſtium egrediebatur, ſuper pulmonem ſiniſtrum ferebatur, & reflexus arteriæ magnæ truncum deſcendentem comitabatur, isque in Aortæ truncum ſub Diaphragmate implantabatur. Quare meritò cum *Gal. 20. de uſ. part. 10.* dicendum, Naturæ ſolertiam tantam eſſe, ut licet eam tanti Viri tamdiu inquiſiverint, omnem tamen necdum invenerint, & poſteris adhuc inquirendi non deerit occaſio.

Uſus hujus rami breviter, cum aliàs pleniùs.

Vomicam pulmonum ruptam, imò etiam pus in thorace collectum per vias quatuor expurgari *Hippocrates* docuit, per os, renes, inteſtina, abſceſſus.

1. Per os ſive ἀνακάθαρσιν fieri omnibus conſtat.

2. Per renes verò præter communem experientiam docuit *Hipp. 2. Epid. S. 2. part. 7. 8. & 41. Et Gal. poſt. part. comm. & 6. de L.A.4.*

3. Per abſceſſus in Crura *Hipp. in Coac. aph. 390.* docuitque etiam anginam in crurum abſceſſus terminari, *Coac. aph. 376.*

4. Per alvum *Hipp. 1. Epid. ſ. 2. partic. 41.* & *3. Epid. S. 3. part. 66. & Gal. poſt. part. comm.* & *6. de L.A.4.*

De viis pace aliorum ita ſtatuo. 1. Per os expurgationem fieri per aſperam arteriam conſtat.

2. Per renes, an non via manifeſta, dum pus in pulmonibus collectum per arteriam venoſam, quæ per pulmones diſtribuitur, rapitur, & ad ſiniſtri ventriculi principium delatum, in prædictum ramum inſignem defertur, & ab hoc in arteriæ magnæ truncum, ejusque ramos emulgentes in renes. Non verò per Arteriam venoſam ex pulmone in ſiniſtrum cordis ventriculum effunditur, & ex ipſius ventriculi contractione in Aortam, indeque in emulgentes deturbatur; quamvis id aliquando fieri poſſe non negaverim, cum talis purulenta materia in ventriculo ſiniſtro aliquando reperta fuerit, cujus nomine etiam mortuos eſſe credimus.

3. Per alvum etiam Evacuatio per hunc modò obſervatum ramum fieri poteſt; ſive materia in arteriam magnam delata feratur in arteriæ ramum cœliacum, qui ad ventriculum abit, in quem effundi poteſt, & ex hoc in inteſtina: ſive feratur per Arteriæ magnæ ramum alterum, meſentericum dictum, qui ſupra emulgentes ad meſenterium & inteſtina mittitur, & per hunc materia purulenta in inteſtina evacuari poteſt.

4. Per abſceſſus ſic quoque per eundem ramum materia in aortam delata, in ipſius ramum cruralem profundi poteſt.

Sed hæc, mî *Voglere*, quæ volante calamo præcipitanter excidére, boni conſule: His enim aliis dabitur occaſio pleniùs inquirendi in ramum hunc arteriæ venoſæ, & ego totam hanc materiam ſub limen revocabo.

De manûs & pedis venis, nervis, muſculis, arteriis & oſſibus, eorumque articulationibus, quæ omnia demonſtrari vidiſti, nil attinet nunc dicere. Salve & Vale. *Ocyſſimè 14. Januar. Anno 1612. Baſileæ.*

[*Ex MS. quod in Bibliotheca Dn. D.* Georg. VVolfg. VVedelii *aſſervatur.*]

D. PE.

D. PETRI LAVRENBERGII IN *MNEMONICA CICERONIS* Proloquium.

ILla animi noſtri facultas, quæ memoria vel reminiſcentia dicitur, non minùs labaſcit & hallucinatur in tantâ & tàm variâ rerum multitudine, quàm intellectus & ratio. Utraque enim naturâ ſuâ deſtituta eſt omni ſcientiarum ſupellectile: quippe ſimillima tabulæ raſæ ſeu palimpſeſto, in quo nihil ſcriptum, inſcribi tamen omnia poſſunt. Itaque quemadmodum intellectum dirigit & informat Logica, ſic memoriam Mnemonica. Hæc ars memorialis quod hodiè magis exulet, & quaſi proſcripta ſit ex Academiis, neque tanti fiat ac Logica, duplex videtur cauſa: *Primò*, quia plerique cum non poſſint protinùs compotes fieri ſummæ perfectionis, neque intra ſemimenſem ad culmen hujus artis conſcendere, oſores ferè fiunt illius, eamque incultam relinquunt, & abjiciunt. *Secundò*, nonnulli prorſùs ſpernunt hanc artem, putantes, ſive medicamentis ea utatur, ſeu locis & imaginibus, obtundi ingenium, cerebrum debilitari, tandem cultores ipſos ſtupidos fieri & obliviosos.

Ad primos quod attinet, ſciant, bis mille vocabula recenſere, aut ducentos verſus ordine retrogradò ſingulos ſingulis reddere, quod Seneca de ſe gloriatur; vel 36000. Vocabula, quod de Corciro adoleſcente refert Muretus, non opera tyronum, ſed doctorum, improbo labore & exercitio quotidiano habitum adeptorum.

Mnemonica non minus ars eſt, quàm Logica aut Medicina. Uſu igitur & crebrâ exercitatione opus habet, quam qui ſibi commendatam habet, admirabilem ſe eâ reddere poterit. Secundis reſpondet Cicero: nullâ ratione obtundi ingenium hâc arte. Loca enim & imagines & res non offeruntur hîc animo tanquam tria diſtincta: nec medicamenta rectè adminiſtrata, quæ multis uſui fuerunt, damnari poſſunt.

§. I.

Memoriam Cicero vocat theſaurum & cuſtodem rerum. Quibus duobus Vocabulis explicat naturam & indolem illius. Eſt ſc. facultas animæ, quâ rerum ſpecies apprehendimus, conſervamus & repetimus. Res in memoriâ, ut in Gazophylacio cuſtodiuntur, ut cum uſus poſtulat, depromi

mi inde poſſint. *Hic theſaurus totus noſter eſt, à furibus immunis : ſcilicet tantum credimus ſcire, quantum memoriâ continemus.* Nota, memoriam non ſolùm attinere ad res præteritas, quod Ciceroni & plerisque placet, ſed etiam ad præſentes. Nam & Deum & ſupellectilem noſtram vel mediâ nocte & in tenebris memoriâ recolimus, & Cineas totius Senatus Civiumque Romanorum adſtantium nomina ordine recitavit. Nimirum, quæ res ipſo actu ſentiuntur, ſeu præſentes ſunt, earum non eſt memoria : quæ verò præſentes ſunt, actu ipſo autem ſenſus non incurrunt, ut ſupellex in tenebris &c. earum memoriam eſſe nihil prohibet.

Huc pertinet noſſe, in quâ parte capitis memoria reſideat. Anima quidem per totum corpus diſperſa nuſpiam non facultatum ſuarum copias collectas habet; neque enim proprietates à ſubjecto ſeparari poſſunt. Sed tamen aliquibus partibus anima commodius utitur ad has vel illas actiones : neque omnes actiones eædem ſunt, neque membrorum omnium ſtructura eadem. Memoria ergò reſidet in capite, 1. quia circa caput ſunt communes illi miniſtri ſenſus externi, & horum organa. A ſenſibus autem omnia ſua habet memoria, ſiquidem nil eſt in memoria aut intellectu, quod non prius fuerit objectum Senſibus. 2. quia læſo capite aut affecto memoria labaſcit. Parte autem læſâ, læditur partis actio. Deinde memoratrix hæc facultas quàm maximè viget in Occipitio vel parte Cerebri poſticâ; quemadmodum phantaſia in fronte vel ſyncipite : intellectus loco medio juxta tempora: non equidem quaſi hæ facultates ita incluſæ ſint ſedibus, ut non toti Cerebro omnes inſint; ſed quia poſterior Cerebri pars durior eſt, proinde aptior memoriæ, cujus officium retinere : diutiùs autem retinentur, quæ inſcripta ſunt rebus duriuſculis. Phantaſia in parte anteriori, quia hæc mollior & aptior imaginationi. Intellectus in mediâ, quia hæc mediocris conſiſtentiæ eſt.

§. 2.

Primò quærit Tullius, an memoria habeat aliquid artificii, ſeu deturnè in mundo ulla ars artificialis? de quâ quæſtione ſe alibi dicturum ſpondet. Cæterùm dari hujusmodi artem pluribus argumentis demonſtrari poteſt. Suffecerint hâc vice duo ſequentia. 1. memoria non minùs errat, quàm intellectus. Ergò & ipſa aliquo adminiculo opus habet. Quare veluti eſt intellectus artificialis, (ars Logica) ita nihil prohibet eſſe memoriam artificialem. 2. quicquid induſtriâ & ſtudio noſtro, adeoque quotidianâ exercitatione perficitur, id aliquid artificii habet. Memoria. Ergò. Omnes homines in hunc mundum naſcimur, inſtructi ratione, quam hic

Cicero

Cicero cogitationem nominat. Ratio igitur illa omnibus hominibus communis naturalis, & memoria item cum cogitatione nata naturalis eſt. Ut verò ratio inductione confirmata, & ratione præceptionis artificialis redditur : ita ſimiliter memoria exculta præceptis, inductione & quotidianâ exercitatione fit artificialis. De memoriâ naturali aliquantò accuratius & prolixius nobis erit agendum.

Principiò operæ pretium eſt ſcire, in quibus conſiſtat memoria naturalis excellens. Secundò, quæ ſint cauſæ memoriæ debilioris. Tertiò, quo pacto unusquisque cerebri ſui indolem & temperiem agnoſcere queat. Quartò, quibus medicamentis memoria naturalis debilior debeat perfici.

Ad primum quod attinet, tria ſunt, quæ admirabilem reddunt memoriam naturalem. 1. laudabilis conformatio capitis. 2. Spirituum copia & ſplendor. 3. Temperies moderata & legitima. Conformatio capitis optima ea eſt, quando id non longè recedit à figurâ ſphæricâ : quando ante & poſt, ſeu in ſyncipite & occipite aliquantulum protuberat, inprimis in occipite, quod ad tempora non eſt nimis introrſum flexum, quod denique circa verticem non eſt acuminatum. Hujusmodi figura curaturâ parentum aut nutricum pro lubitu poſſet conciliari infanti recens nato, cujus oſſicula inſtar Ceræ flecti, & in optatam figuram duci poſſunt. Dehinc Spiritus plurimi & lucidi memoriam vehementer augent & ſtabiliunt. Hi enim ſunt generale animæ inſtrumentum, & vehiculum ſpecierum memorabilium. Cum Spiritus in Cerebro abundant, copioſas quoque ſpecies recipere poſſunt. Cum ſunt lucidi & puri, easdem ſpecies perfectè reddunt, non aliter quàm ſpeculum limpidum & terſum imagines objectas exactè repræſentat : obſcurum autem & halitu inquinatum obſcurè & imperfectè. Denique apta & conveniens cerebri temperies cauſa eſt exquiſitæ memoriæ. Eam autem temperiem oportet eſſe non frigidam, quæ ſtupidos facit & oblivioſos; non calidam, quæ nimis mobilis eſt, neque ſpecies conſiſtere patitur; non humidam, in quâ ſpecies facilè obliterantur; non denique ſiccam nimis, quæ ægrè recipit, ſibique imprimi patitur ſpecies; ſed temperatam, nullo nimio exceſſu qualitatum labefactatam. Solet quidem communiter dici, memoriam eſſe in ſicco; & animam ſiccam eſſe ſapientisſimam, ſed ſiccitas hæc mediocris intelligenda, quæ non peccet in exceſſu, alioquin propriè loquendo memoria ſicca non eſt. Nulla enim facultas donata eſt qualitatibus elementaribus, nec anima ipſa, cujus eſt memoria, ſicca dici poteſt. Eſt enim immaterialis & incorporea. Quod verò ſiccum, eſt corporeum. Ex his efficitur, cujusque

ſtudioſi mnemonicæ cerebrum eſſe reducendum ad hanc mediocritatem, ſi conciliare ſibi geſtit memoriam naturalem excellentem.

Quàm maximè etiam hujus inſtituti præſentis eſt intelligere cauſas memoriæ debilioris. Eas duplices facimus, alias externas, alias internas. Utræque quaternæ ſunt. Inter externas 1. eſt ignavia, quando memoria remiſſiùs exercetur, quàm par eſt. Tum enim Spiritus torpere & calorem nativum ſuffocari neceſſe eſt, non ſecus ac ſcintillas ſub cineribus, niſi quis eas ventilet. 2. nimium & intempeſtivum ſtudium, & præpoſtera ingenii occupatio. Calor enim hinc debilitatur, Spiritus abſumuntur, inprimis ſi quis nocturnis vigiliis ſe macerat, aut mox poſt adſumtum Cibum. Et huc facit, quod Seneca alicubi ſcribit: Arcus nimium intenſus rumpitur, nimis laxus telum non vibrat: ſic & memoria. 3. Ictus vel caſus, vel lapſus Cerebrum validè concutiens, non ſecus ac per terræ motum integra ædificia ſternuntur humi. 4. Morbus, aut pharmacum venenoſius aſſumptum ſæpiùs imbecillem facit memoriam, ſive id fiat propter malignam quandam qualitatem, cerebro aſperſam, ſeu propter nimium fervorem, nimiumvè frigus.

Cauſarum internarum hæc eſt ſeries 1. inconcinna & præternaturalis capitis conformatio, qualem Therſiti fuiſſe conſtat ex Homero. 2. Intemperies Cerebri frigida aut ſicca, humida aut calida nimis. 3. Spirituum animalium inopia aut impuritas. 4. Hæreditaria diſpoſitio.

Modus cognoſcendi Cerebri ſui temperiem ſummoperè neceſſarius eſt, ut ſciatur, qualia medicamenta Cerebro ſint adhibenda, ne aliquis error hâc in re committatur, nec id accidat, quod Sutori applicanti unum calopodium omnibus hominum pedibus. Jam antè diximus, perfectiſſimam memoriam naturalem reſidere in moderatâ & æquabili qualitatum temperie. Ab hâc perfectâ temperie recedit Cerebrum, quando unâ ex illis excedente peccat, his indiciis deprehendenda. Qui Cerebro ſunt ſicco, hi parùm dormiunt; plurimùm vigilant; Vigiliæ enim à ſiccitate. Iidem ægrè aliquid addiſcunt, ſed diutisſimè retinent. Vox illis aſperior, capilli criſpi & ad nigredinem accedentes, citò calveſcunt: Caput aliàs & mentum habent ſatis piloſum. Color faciei gilvus & luridus. Caput macilentum. Tempora collapſa. Ex naſo itidemque Ore pauca ejiciunt excrementa pituitoſa, denique à rebus ſiccioribus facillimè læduntur. Humidi Cerebri ſigna: Somnus profundus & longus, adeoque promptiſſima dormiendi lubido: Vigiliæ paucæ, & quæ difficulter feruntur: Promptè hi res quasque ediſcunt, ſed facillimè iterùm obliviſcuntur. Scilicet,

licet, quæ humida ſunt, facilè patiuntur ſibi imprimi lituram, ſed quæ iterùm ociùs obliteratur. Judicium his acutum. Excrementa capitis plurima. Caput tumidum: Oculi humecti, lingua languida, & quaſi humore obruta. Venæ ſepultæ & parùm conſpicuæ in capite: à rebus nimis humidis læduntur. Calido donatis Cerebro ſenſus omnes vegeti ſunt: membra omnia mobilia: Senſationes cæteræque capitis actiones promptæ: judicio & memoriâ inſtabiles propter nimiam Spirituum agitationem: rarò diu affixi manent uni negotio, ſed mutabiles ſunt & inconſtantes; ſomnus illis eſt paucus: ſomnia plurima admodùm mobilia; vox gravis & virilis: excrementa capitis perpauca: facies macilentior, capilli criſpi, barba citò prorumpens & denſa; Venæ capitis conſpicuæ; difficulter ferunt res calidas & ab his læduntur.

Frigidi homines Cerebri deſides ſunt, admodùm ignavi, oſcitantes, ſtupidi, ſenſus omnes habent pigros, nihil altum aut ſublime ſpirant, ſemper labuntur in ſomnum: ingenium & memoria obtuſa, excrementis & inprimis Catarrhis ſæpiſſimè torquentur, capilli plani, oblongi, albicantes.

Antequam de Medicamentis dicamus, judicandum de quæſtione illâ: an liceat interdum poſt uſum Medicamentorum Mnemonicorum hilarius vivere, ſine memoriæ damno? Multi exiſtimant, oportere eum mundo emori, & abducere ſe omnibus conventibus familiaribus, qui per Medicamenta memoriam ſtabilire ſatagit. Ego verò non invideo Studioſis, ut interdum ad hilarius refocillandos Spiritus vivant, dummodò modus non excedatur. Medici præſcribunt & concedunt vulgariter ſingulis menſibus ſemel bibendum eſſe ad ebrietatem. Hinc enim ſomnus concitatur profundior, ſudor item largior, & per Vomitum noxia quæque ejiciuntur. Annè etiam ſtudioſo Mnemonicæ hoc privilegium conveniet? Sic ego cenſeo, duplicem eſſe ebrietatem, unam illicitam, quam Philoſophi vocant voluntariam inſaniam, cum aliquis ſe ingurgitat, ut nec pes nec manus nec lingua faciat officium, ut quis penitùs obſtupeſcat, & differre videatur nihil à beſtiis. Hæc cùm Sanitati, tùm Memoriæ inimiciſſima eſt. De hâc ſi Medicorum præceptum intelligendum, nimis ſe turpiter dederunt, qui ejus fuére autores. Somnus enim quidem inde profundus, ſed qui caput crudis vaporibus replet, ſenſus omnes obnubilat, actiones omnes hebetiores reddit, adeòque caput dolore & labore perfundit, ſudor itidem hoc caſu è corpore profluens, quid aliud eſt, quàm bona pars nimis ingeſti potus? Idcircò bibere ut vomas, turpiſſimum eſt, cum ad manus queant eſſe Medicamenta vomitiva blandiſſima. Et quid aliud ejicitur per Vomitum, quàm reliquiæ crapulæ ipſius? Et quid, ſi natura ipſa ſuccumbat

tanto preſſa onere? Porrò alia ebrietas eſt honeſta & licita, quando ad exemplum Catonis, cujus fertur ſæpè mero caluiſſe Virtus, ad exemplum Senecæ & Platonis, vir ingenuus ſeſe invitat pluſculum, tùm propter hilaritudinem honeſtam, tùm propter refectionem virium: nimirùm continuis lucubrationibus cerebri caro & ſpiritus debilitantur pluſculum. Itaque ſi quis liberaliori hauſtu vini ſinceri & limpidi ſe invitat, tantum abeſt, ut damnum inde perſentiſcat, ut potiùs Cerebri & totius corporis calor exſuſcitetur, ſpiritus refocillentur, memoria cæteræq; functiones fiant vegetiores. Illud tamen ſemper inculcamus: Ne quid nimis!

Pergimus ad Medicamenta. Nota, ante illorum uſum præmittenda generalia, hâc quidem methodo.

Initio Veris, quod tempus huic negotio aptisſimum eſt, aſſumenda lenis purgatio majalis, eaque continuari per triduum debet, ut omnis ſaburra humorum ex inferiore corpore expurgetur.

℞. acid. ♀ri ℈i. gialap. reſinoſ. ℈ß.
reſin. gialap. g. ij. ſcammon. g. i. m. F. pulv. S. Laxier Pülverlein auff einmal. Detur in decocto prunorum.

Si plethora indicet, V. S. adhiberi poteſt. Denique per ſemimenſem aut circiter tenuior diæta, & victus ratio ſolito magis ſobria erit obſervanda. His generalibus præmiſſis particularis pharmacia in his 4. ſequentibus conſiſtit: 1. in apophlegmatiſmo. 2. lotione capitis. 3. uſurpatione Spiritus vel aquæ magnanimitatis. 4. inunctione cervicis, temporum vel capitis.

I. Apophlegmatismus: ℞. Nicotian. recent. & ſucculent. mij. rad. pyrethr. maſtich. utriusque ana ℥iij. Zinziberis ℥j. Omnia pulveriſata M. cum pauxillo mellis, ut fiant globuli vel pilulæ medioctis magnitudinis. Hæ pilulæ jejuno ſtomacho ori induntur, attrahuntque blandisſimo conatu pituitoſos & frigidos humores è Cerebro verſus palatum, qui omninò ejici poſtulant. Poſſunt uſurpari hæ pilulæ ad omnes capitis affectus frigidos, quocunque anni tempore, ſed ad noſtrum inſtitutum jucunda illarum uſurpatio Vere, menſe Martio.

II. Poſt uſum hujus caput lavari debet ſequenti lotione: ℞. Herb. meliſ. majoran. roſmar. fol. laur. a. mj. fl. lavend. lil. convall. til. ſtœchad. a. p. j. Coq. in Vini Gallici menſurâ 1. ad conſumpt. tertiæ partis: abluatur caput & benè extergatur: interpoſitis 4. vel 5. diebus iterùm lavetur.

III. Spiritus magnanimitatis vel aqua Herculea, quæ utramque in hoc proceſſu abſolvit paginam, nec ſolùm admirabilis eſt ad augendam memoriam;

riam; ſed etiam incredibilem audaciam conciliat meticuloſis, cujus hæc confectio:

℞. 🜄 Vini Malvatici ſubtiliſſ. q. ſ. in eo macera per 14. ♂ herbas ſeq. baſilic. majoran. ſalv. meliſſ. puleg. a. mß. fl. borag. ſalv. primul. ver. roſmar. lil. convall. a. p. j. Debito modo maceratis herbis deſtillentur per XX. Hunc Spiritum imprægnatum ſerva ad uſum ſequentem. Menſe Junio circa Solſtitium quære alicubi nidum aut monticulum formicarum. Ille autem nobilior & aptior erit cæteris, qui 1. manu percuſſus acidum quendam nidorem ſpirat, 2. cujus formicæ nulla ova collecta habent, 3. cujus formicæ nigræ ſunt & majuſculæ. Rubræ enim & exiliores minùs bonæ. Hunc formicarum cumulum aperito, & habe ad manum aliquod vas vitreum, latioris Orificii, cui infunde 4. part. menſuræ 🜄i antè deſcripti. Videbis protinùs formicas adſcendere, & irrepere in vas illud, allectas fragrante odore. Ita in vas tuum collige quatuor aut quinque manipulos formicarum, poſteà bacillo aliquo ligneo eas probè commove, ut omnes ſuffocentur. Vas hoc cum formicis, quibus neceſſum eſt, ut protinus integram menſuram tui Spiritus Vini affundas, adhuc expone Solis radiis per ♂ 14. Tandem elice ♌-um ex tota illa maſſa, eique adde ſequentia: confect. anacard. cinam. a. ℥j. croci ʒß. moſchi gr. XII. quibus omnibus probè permiſtis perfectè paratus eſt Spiritus magnanimitatis. Hujus unum cochlear jejuno Stomacho in bono hauſtu vini aſſumptum, idque 3. aut 4. vicibus iteratum (interpoſitis duobus aut tribus diebus ſingulis hauſtibus) memoriam conciliat admirabilem, & ferè dicam plus quàm humanam, ſi quis rectè ſe gerat.

IV. Inunctio ſeu linimentum, quo inungenda cervix & tempora, continuato uſu 3. vel 4. ♂. ℞. nicotian. recent. non exſucc. mij. baſilicon. meliſſ. prim. ver. majoran. a. mj. Contund. omnia in mortario, fiatque exinde cum ol. Oliv. & butyro inſulſo maſſa quædam, cui poſteà affunde 🜄 rhenan. ʒiij. Vini malvat. ℥iij. ▽ borag. bugloſſ. majoran. pœon. a. ℥ß. Omnia hæc coqu. in Vaſe vitreo ad conſiſt. vel craſſit. unguenti, quo utendum manè & veſperi. Quarta pars omnium doſium præcedentium harum eſt; mß. p. j. ℈iiß. ʒvj. ʒj.

[*Ex Communicatione Dn. D.* Georg. VVolfg. VVedelii.]

TRACTATUS
DE
LIGNO FOSSILI MINERALI
noviter detecto:
FRANCISCI STELLUTI, LYNCEI,
AD
FRANCISCUM BARBERINUM CARDINALEM,

Impreſſus Romæ Anno 1635. *Italicè* à Dn. D. Joh. Dan. Majore *Editoribus Ephemerid. communicatus, nunc Latinitati donatus.*

I.

PArtus Naturæ univerſim omnes eſſe admirabiles, negari haut poteſt; ſed multo majorem admirationem merentur illi, quos Ipſa raro ſolet parturire, quoniam minùs nobis ſunt cogniti: quod ipſum contingit huic Ligno Foſſili, ſive Subterraneo, quod vocare malumus, dicto à noſtro Domino, Duce *Friderico Ceſio*, Principe S. Angeli & Duce II. Aquaſpartæ, inventore ſuo, *Metallophytum Naturale*, quoniam de Vegetabili & de Metallo participat.

2.

Hocce Lignum propter ſuam raritatem admiratione dignum eſt, cum, quoad hactenus compertum eſt, nuſquam alibi naſcatur, & nemo Autor de eo ſcripſerit. Quanquam verò *Theophraſtus*, (*referente Plinio* Lib. 36. c. 18. H. N.) dicit: *invenitur Ebenum foſſile albi & nigri coloris; & inter-*

in terra etiam oſſa generantur: non tamen propterea ullam mentionem undulati hujus ligni facit, quod in noſtris oris naſcitur.

3.

Nec ſolùm illud mirabile eſt ob raritatem, ſed etiam ob varietatem & elegantiam Undarum, quæ in eo ſe produnt, atque ob ejus tam multas tamque diverſas figuras, quibus ſe conſpectui offert, quemadmodum mox dicemus, & ex ſequentibus figuris ad vivum depictis ac æri inciſis, videre licebit.

4.

Quod ſi *hoc lignum* cum alio quodam comparari poſſet, crederem, quod multum ſimilitudinis haberet cum Cedro, qui naſcitur in Mauritaniâ in Monte Atlante, ex quo Antiqui fabricabant lectos & menſas adeò elegantes tantique precii; quemadmodum in *Notis noſtris* ad Satyras Perſii quoque annotavimus, & ſicut videre licet in *Plinii* lib, 13. c. 15.

5.

Nunc antequam ad aliud ſingulare deveniamus, indicabimus *locum*, ubi *hoc lignum* naſcitur; qui eſt Provincia *Umbriæ* in noſtrâ Italiâ, & quidem Territorii *Tudertini* (ſive *Tuderni*) diverſi tractus; ſed majori copiâ, quàm usquam alibi, atque etiam majori varietate, quàm alibi invenitur circa duo Caſtra, *Colle Secco* & *Roſaro* dicta, non multum à viâ Romanâ diſtantia.

6.

Quoad videre & obſervare mihi licuit, Generatio dicti Ligni non procedit ex Semine, nec ex radice alicujus plantæ, verùm ſolummodò ex certâ ſpecie *Terræ*, quæ admodùm *cretoſa* eſt, quæque ſenſim ac ſenſim ſe transmutatum it in Lignum, naturâ ſic operante, usque dum in idem lignum, (terræ) reliquum omne converſum eſt. Atque hoc, credo, (fieri) adjumento cujusdam caloris ignium ſubterraneorum, ibidem locorum latentium, qui ſerpendo ſub terrâ divagantur, & foràs emittunt continuos fumos ſatis denſos, & quandoque flammas, inprimis verò cœlo pluvioſo eructant; nec non adjumento Aquarum ſulphurearum & mineralium.

7. Con-

7.

Contingit, ut, ſi calor nimius ſit, lignum aduratur leviter, aut comburatur, inque carbonem abeat. Quod ſi ergò materia terreſtris nondum transmutata fuit in lignum, ille Ignis ipſam coquit, & ſimilem reddit vaſorum terreorum in fornace excoctorum, aut laterum. Itaque apparet hinc, materiam Ligni illius nil eſſe aliud, quàm terram, quandoquidem ipſemet vidi fruſta, quæ ex unâ parte erant Creta dura, ex alterâ Lignum, & de reliquo referebant Carbonem.

8.

Porrò, quod non ex aliquo ſemine naſcitur, nec ex radice, aut ex ramis, ſicut aliæ plantæ, elucet inde, quod nusquam reperitur fruſtum hujus ligni, quod radice, aut ramis, aut nervis præditum ſit, ſicut alia ligna, aliævè arbores, ſed Trunci ſolùm ſimplices, diverſæ formæ; non erecti, ſicut omnes naſcuntur plantæ, ſed extenſi per terram, aut, dicamus potiùs, jacentes; Undæ verò & venæ, quas illud habet, per totum lignum, continuum ductum in unâ eâdemque formâ non ſervant, ſed diverſimodas figuras (repræſentant,) modò longas & rectas, modò ſtrictas, modò largas, modò gyratas, modò ſerpentinas, & mille alias: Cum in aliis lignis undæ conſpiciantur utplurimùm circa nodos, & in partibus radici vicinis, earumque venæ diſtendantur ſecundum latitudinem aut altitudinem arboris, quæ ex radicibus nutrimentum ſuum accipit; hinc nervi & venæ creſcunt ſecundum longitudinem plantæ: Sed hoc lignum minerale ab omni parte terræ ſuum nutrimentum accipit, & hâc de causâ ejus Undæ ſunt tàm variæ.

9.

Multo minùs credibile eſt, hæc ligna eſſe Truncos vel Fruſta aliarum arborum ſubterranearum in illis locis, aut collapſarum & terrâ obrutarum; quibus poſteà ab aquis mineralibus ibi ſcaturientibus, & ab ignibus ſubterraneis, undarum figuræ imprimantur, uti equidem ab initio mihi perſvaſi, cum reperirem aliquot Ulmos terrâ obrutos in iisdem locis ubi noſtrum lignum invenitur: Verum *hujus* forma tam varia, & moles tàm grandis contrariam fidem facit, cum arbores nullæ inveniantur, à naturâ ita formatæ, quemadmodum in adjectâ icone videre eſt, præcipuè verò in Fig. III. in quâ depictum eſt Fruſtum maximum figuræ ova-

ovalis, quod juſſi è terrâ effodi; ut & in Fig. I. & II. quæ duo alia fruſta exhibent.

10.

Habent verò (credo ligna) iſtam formam ovalem ſecundum latus dextrum & ſiniſtrum, quoniam (preſſa) à pondere incumbentis terræ, non potuerunt incrementum ſumere adverſus illam partem, quæ ipſis obſtitit, quo minùs in figuram circularem reducerentur; aut, ſi mavis dicere, (figuram obtinent hæc ligna) cylindricam, quam aliàs univerſi arborum trunci. Hæc cum ita ſe habeant, certò affirmare poterimus, primam materiam ligni hujus non eſſe aliud, quàm terram cretoſæ ſubſtantiæ; & pro confirmatione hujus (opinionis) ſuperaddi poteſt, quod tantoperè grave eſt, & in aquâ demergitur, quævis, utut minima, particula.

11.

Admiratione quoque dignum in hoc ligno eſt, quod Undæ non uniformiter continuantur ab uno Trunci extremo ad alterum, verùm particula ligni, latitudine Julii (monetæ,) aut paulò ampliore, mutat ſuam figuram, apparente undâ alius figuræ, & ita conſequenter.

12.

Ulteriùs notatu dignum eſt, quod latus hujus ligni undam non habet, nec venam alicujus generis, ſed totum uniforme eſt coloris Leonini obſcuri, nec viſitur ibi vel unicum Undæ ſignum, quantumvis in quibusdam locis certa puncta candicantia conſpiciantur, hinc frequentiùs, iſtinc rariùs, qui nil aliud ſunt, quàm granula Terræ nondum in lignum converſa, quoniam fortaſſe alius erant naturæ.

13.

Alia *ligni hujus* proprietas mirabilis eſt, quod, dum ex eo recenti, non verò per annos (extra terram) aſſervato, aliquid conficitur, illud ſe inſtar arci inflectit, eo ſemper latere, quo undæ non comparent, ſcilicet ſi tabula inde confecta anguſta, non larga fuerit. Dico anguſta, (id eſt) duos vel tres pollices lata; quemadmodum ſæpiùs obſervavi in

crucibus, ex hoc Ligno factis, poſtquam nuper è terrâ extractum fuiſſet: quod aliquid viſu rari eſt.

14.

Quod ſi Lignum hoc igni committitur, modò è terrâ ſublatum, deflagrat, ſed lentè, cum multo fumo & odore ingrato: ſed quando ſiccum eſt, odorem magis gratum reddit, ignemque emittit caloris tàm intenſi, ut in viciniâ nemo perſiſtere poſſit, quemadmodum ad ignem aliorum lignorum, nec conſumitur tàm citò, quin alit ignem ſatis multo tempore, (& diutius) quàm quævis alia materia combuſtibilis: quod ſi verò lignum lapideſçere cœpit, perſtat in igne duos tresvè dies ſine conſumtione ſui.

15.

Cum igitur ſuprà relatum ſit, inveniri hoc lignum etiam petrefactum, ſciendum eſt, quod fruſta magna & parva variæ figuræ inventa ſunt in lapidem converſa, quædam, quæ non dignoſcere potuimus, eſſentne Lapides an ligna, conſiſtentia usque adeò in mediâ quâdam naturâ, ut non poſſent dici aliter, quàm ligno-petra, propterea quod non totum lignum in lapidem tranſiiſſet.

16.

Alii Trunci habebant ſimilitudinem (faciem) ligni, ſed ſubſtantiam Petræ, & quosdam ſpeciatim invenimus, quorum interior pars erat lignum, & exterior petra; rurſùm alios, qui internè petra erant, exterius ligna. Ludens ſic natura fortaſſe nobis admirationem ſuorum operum usque adeò rarorum commendare voluit. Pariter alia fruſta ligni hujus inventa ſunt in dictis locis cum variis ſcintillis metallicis, Marcaſitæ quodammodo ſimilibus, quorum nonnulla plena erant particularum dicti metalli, longarum inſtar ferreorum filorum, veruntamen fragilium, ſitarum per longitudinem ligni, adeoque rotundarum & expolitarum, ac ſi per illa foramina tranſiisſent, per quæ aurum & argentum ducitur, quod non paucam admirationem creat.

17.

In quibusdam Foſſarum ripis, quas aquæ alluendo denudaverunt, viſitur longum ſtratum hujus ligni, ſecundum longitudinem ripæ continuum quindecim aut plurium perticarum, quarum pars eſt pura Creta, pars Creta & lignum, pars verò totum lignum. Cortex qui illud circumdat, ut plurimùm eſt unius aut alterius naturæ, quem poſſemus vocare Creta-lignum.

18.

Præterea conſpiciuntur ibi plurimi trunci, inſolitæ & variæ figuræ; quidam ex illis formâ longâ & qua circumferentiam admodùm variâ

BRITISH MUSEUM
NATURAL HISTORY

TAB. N° III

FIG. I

FIG. II

FIG. I

riâ, alii pyramidali, alii turbinatâ, alii rotundâ & globosâ, alii cylindricâ, alii undosâ, alii angulari & ſimul ſemicirculari, alii inſtar columnarum Corinthiarum cannatim excavatâ, atque alii tàm variâ & diverſimodâ, ut difficulter deſcribi queant.

19.

In quibusdam eorundem Truncorum exterior pars inventa eſt tota ſtupea & fragilis, in aliis durisſima, criſpa & aſpera cum medullâ oſſis inſtar durâ, & in aliis nigrâ, inſtar carbonis; in universâ verò hac varietate notæ (tales) deprehenſæ ſunt, quæ æri ut inciderentur dignæ erant, quemadmodum in quibusdam factum eſt, quæ videbuntur in ſequentibus foliis.

20.

Reliquum eſt ut deveniamus ad declarationem Figurarum, quæ ſequuntur: Verùm in anteceſſum dicemus, quod quoniam aliud teſtimonium nec aliud experimentum de generatione hujus Ligni nobis ſuppetit, ſufficere oportere hoc: Cum eſſet effoſſa pars terræ humidæ, quæ circumdabat fruſtum dicti ligni, repoſita illa fuit in conclave quoddam Palatii Aquaſpartenſis, Principis Ceſii, poſt aliquot menſes reperta eſt illa tota in lignum converſa, non ſine admiratione modò laudati Ducis & aliorum, qui rem oculis viderunt. Hinc dubium mihi nullum eſt, quin terra ſit ſemen & mater hujus ligni, apta nata in iſtis tractibus ad generationem ipſius.

21.

Figuras jam quod attinet, dicemus, quod *prima* deſignat Territorium Tudertinum cum Aquaſpartenſi, & ſuis confiniis, in qua notati ſunt quatuor loca ſpecialia, ubi provenit hæc ligni ſpecies &c.

22.

Secunda figura, eſt locus peculiaris, non multum diſtans ab arce *Roſaro*, ubi inventa eſt magna quantitas nominati ligni variæ magnitudinis, quemadmodum indicat pictura. Fumi qui videntur ex terrâ adſcendere, à decem annis continuis, ſine ullâ ceſſatione, à quodam nominatæ Arcis inquilino obſervati ſunt. Neque tamen dicti fumi perpetuò ex uno eodemque loco ſe proripiebant, ſed mutando ſitum divagabantur, fortaſſis juxta (ſitum) materiæ ab igne combuſtibilis.

23.

Reliquæ quatuordecim *Figuræ* in quatuor paginis depictæ (videlicet 3. 4. 5. 6.) monſtrant varietatem & pulchritudinem venarum, aut malumus dicere, undarum, repertarum in diverſis fruſtis hujus ligni ſerrâ diſſectis & politis, ad vivum depictis.

24.

Figura Tabulæ 7. monſtrat illud Fruſtum Ligni tàm grande, de quo ſuprà mentionem fecimus, inventum non eo modo, quo exſtat in picturâ, hoc eſt latere ſurſùm verſo, ſed ventre, quem ſic nominare liceat, in plano (fundo) terræ, & dorſo verſo ad Cœlum, modo quo duo reliqua fruſta ſtant in tabulâ ſequente. Hâc de causâ menſuram ſuæ magnitudinis notavimus in pede dictæ figuræ, quæ ibi videri poteſt. Subjungimus, quod illa pars primò detecta fuit, quæ apparet Serrâ diſſecta, ubi notantur litteræ ABCD, cumque remota eſſet terra, (ligno incumbens) usque ad F, ibi Lignum diviſum comparuit, ac ſi ſerrâ fuiſſet diſſectum; proſecutâ terræ ablatione, aduniebatur, ubi littera G. notatur. Reperta eſt alia ſeparatio, ſicut figura indicat. Denuò aliam terram cum effoderent, ut totum detegeretur Lignum, & longitudo ejus innoteſceret, propter cavernæ largitatem, (effoſſa nimirùm tantâ quantitate terræ, contegentis brachium iſtius ligni) corruebat Terra, ac Lignum permanſit obrutum: neque alia adhibita eſt diligentia ad abſolvendam retectionem Ligni, quoniam Dominus illius Territorii noluit permittere, ut ſui campi, dilatatâ cavernâ, perverterentur. Quamobrem reliquum Ligni illius in terra reconditum reſtare ſiverunt; veruntamen modò, dum hæc ſcribo, percepi, quod aquæ illud de novo detegerint.

25.

Duo Fruſta ſequentis *Octava Figura* ita inventa, ſicut in icone delineata ſunt, videbantur etiam à parte anteriore ſerrâ diſciſſa, erantque aliquanto majores fruſto ſuprà dicto, ſeu breviores, atque corticem exhibebant, ſicut Trunci aliarum arborum, habentem interius nonnullum indicium animæ (medullæ). Tanto molimine Natura cum partus ſuos imperfectos componere tentet, quanto majori illos perfectos poterit!

26.

In illâ poſtmodùm parte, ubi Lignum videbatur eſſe ſerrâ ſciſſum, hærebat certa reſina alba inſtar Maſtiches, aut Turis albi, quam Lignum exſudabat, more prorſùs ſimili, quo muri nuper exſtructi in locis humidis. Similem quoque reſinam habebat alterum fruſtum grande, cujus ſuprà mentio facta eſt, tàm in parte anteriore, quàm in quavis dictarum rimarum, quæ nil aliud erant, quàm fiſſuræ Terræ, (factæ) intereà dum Creta nondum eſſet transmutata in Lignum, quemadmodum in aliis fruſtis in plurimis locis obſervatum eſt.

27. Deſuper

27.

Deſuper & circumcirca hæc duo adeò magna fruſta, quædam alia variæ magnitudinis ſita erant, ſicut ex eâdem tabulâ videre eſt; quorum quædam nondum medullitùs Ligni formam induerant, quædam erant Lignum, quædam Corticem ligni referebant, quædam inſtar Carbonis nigra erant.

28.

In *Tabulâ Nonâ* duæ aliæ exſtant figuræ, quarum ſuperior exhibet lignum iſtud, in quo inventæ ſunt illæ particulæ metallicæ, indicatæ per illos orbiculos, qui iſtic videntur. Altera figura inferior monſtrat Undas valdè magnas, & quidem pariter particulam dicti metalli.

29.

Sequitur *Decima Tabula*, in quâ tria fruſta nominati ligni depicta ſunt: Littera A notatum, eſt de illâ Ligni ſpecie, in quo illa longa fila Metallica naſcuntur, ſicut jam ſuprà diximus, craſſitie, quam figura exhibet; eſtque hoc fragmentum fruſti majoris, quod (erat enim admodùm fragile) facilè dividebatur, poſteaque permanſit in eâ formâ, quâ viſitur, extrinſecus nigredinem contrahens, ac ſi ignem perpeſſum eſſet.

30.

Reliqua duo fruſta aut Trunci B. & C. erant penitùs fibroſa, unde ipſa poſſemus nominare capillata, propter maximam ſimilitudinem, quam tot ipſorum fila habent cum capillis. Trunci reverà per-rari: iidemque pariter erant per-fragiles, ac Corticem habebant nigrum atque ambuſtum.

31.

Truncus D. qui inter ſuprà nominatos duos capillatos erat, ipſe quoque admirationem merebatur; pars namque interior tota jam petrefacta erat, coloris rutuli, exterius veſtitus Ligno corticoſo & nodoſo, uti exactè depictus eſt. Integri trunci longitudo ſex palmos, craſſities unum circiter palmum in Diametro habebat. Ibi inventi ſunt alii ſimiles trunci magni, interius petrefacti, exterius Ligno veſtiti.

32.

In *Tabulâ Undecimâ* exhibentur quatuor figuræ, ejusdem Ligni: Superior, ſc. E. eſt fruſtum, quod abſolutè Lignum dici non

poteſt,ſed *Ligno-terra*, quoniam à parte anteriore totum erat Lignum; optimè noſcibile ex ſignis Corticis; ab alterâ ſc. poſteriore parte, totum Creta dura,nondum in Lignum transmutata.

33.

Fruſtum H. eâ formâ undulatum repertum fuit, quam pictura deſignat.

34.

Alterum fruſtum F. eſt turbinatum,perquàm aſperum & corticoſum; ejus longitudo eſt pedum duorum, & latitudo unius pedis. Serrâ ſectum fuit per medium, ut interior pars inſpici poſſet; proinde alterum fruſtum G. repræſentat internam faciem. Fruſta (ejusmodi) multa lignea turbinata reperta ſunt in illis locis. Sed ſuffecerit ſuppeditasſe unum exemplar eorum, cum inter ſe tantoperè non differant,ſi excipias, quod quædam internâ ſui parte dura, oſſis inſtar,erant, quæ cum tempore (credo equidem) fuiſſent petrefacta.

35.

Quinque fruſta *Tabulæ* 12. ſicut inter ſe ſunt diverſiſſimæ formæ, ſic etiam ſubſtantiæ. Pars fruſti H. quæ magis obſcura videtur, Lignum erat,& ſimul metallum: Cruſta exterior, magis clara, lateritiæ ſubſtantiæ, id eſt,Terræ coctæ, quemadmodum ſunt Lateres.

36.

Fruſtum I. repertum eſt unà cum aliis fruſtis ſimilibus in foſsâ, non multum diſſita ab Arce Montenero; erat totum Lignum,ſed formâ Columnam cannulatam (colonna ſcannellata) referente; in parte qua ſerrâ diſſectum monſtratur, exiſtebat illa reſina, de quâ ſuprà diximus; atque æquè in parte illi oppoſita.

37.

Alterum fruſtum L. videbatur merus Cortex lignoſus, quemadmodum ad oculum hìc demonſtratur; ſed participabat de naturâ metalli, & quidam nodi, quos interius habebat, jam penitus in metallum abiverant, propterea valdè gravi erat pondere.

38.

Fruſtum M. ſubſtantiæ erat *Creto-Ligneæ*, id eſt, Creta & Lignum; propterea non valdè durum, atque ubi magis obſcurum viſitur, erat lucidum ac ſplendidum,ſed valdè fragile.

39.

Fruſtum inferius N. formam Piſcis referebat, eratque materia ſimul

lignoſa

lignoſa & ferruginea, coloris Ferretti Hiſpanici: *hoc* etiam gravius erat altero *Ligno*. Longum erat palmum unum, craſſum quinque pollices.

40.

In ſequente *Tabulâ 13*. impreſſi ſunt quidam Lapides formâ ſimiles Conchulæ ac Serpenti in ſe gyrato; ſed propter inſignem ſimilitudinem, quam etiam habent cum Cornu arietis, vocati ſunt *Ammonis Cornu*, tali modo à Natura formati. Iſti verò ſpirales Circuli tantam proportionem nacti ſunt, ut equidem ſemper habuiſſem pro artificialibus, neutiquam naturalibus, niſi illos (Lapides) ita inveniſſem non ſolùm in Territorio *Frabraterno*, mea Patria; præterquam quod hâc de re ſcribunt multi Naturalium Scriptores, quemadmodum videre eſt apud *Geſnerum*, *Plinium*, *Agricolam*, *Bellonium*, *Imperatum* & alios.

41.

De horum generatione & naturâ partim ſcripſit, partim ſcripturus erat Dominus & Princeps noſter *Ceſius*, ſuprà laudatus, qui morte præventus, Tractatum abſolvere non potuit, quæ materia propter novitatem, Scriptum exhibuiſſet jucundiſſimum & curioſiſſimum. Scribebat namq; non ſolùm de generatione nominatorum Lapidum ex Ligno, & de Lapidibus Aquilinis, quorum in dictis locis ſanè magna quantitas generatur; ſed de omnibus aliis lapidibus huc usq; cognitis, atq; etiam de aliis hactenus non obſervatis, nec ab ullis autoribus deſcriptis. Ipſe namq; longâ & diligenti Obſervatione eruerat, quomodo prægnans Lapis aquilinus ſe generet; quomodo ſe forment in Lapidibus arboreta, quos Lapides *Imperatus* vocat (pietre imboſcate) nemoroſos; arbuſculæ iſtæ ramis frondibusq; tantoperè naturales æmulantur, ut videantur artificioſè depicti; quomodo in Lapide Judaico, inque fungis, quos petrefactos vocant, ſtriæ (producantur): quomodo illi tot tamq; varii colores in marmoribus miſceantur: pariter quomodo Lapis *Bucardius*, *Lyncurius*, *Oſtracites*, *Vermicularis*, *Milleporus*, *Reteporus*, ſive *Ecchara marina* aliique multi, quos brevitatis cauſa transmitto, figuram ſuam acquirant.

42.

Sed videtur natura invidiſſe tàm immenſam Sapientiam huic *Heroi*, nec aliam ob cauſam voluiſſe abbreviare vitæ dies Principi, niſi quod Ipſe modum, quem illa in ſuis occultis operationibus obſervat, dum occupatur in producendis tantis varietatibus ſubjectorum, quæ qualitatibus tàm diverſis, tamque mirabilibus, atque cum tanto artificio, neminis uſa miniſterio, aut ſcalpello, aut penicillo, aut inſtrumento ullius generis alio, propter

quod

quod vel maximè omnia opera ſua admirationem promerentur, detectum veniſſet in mundum.

43.

Tantum eſt, quod de hâc materia dicere mihi ſuccurrit, ſuccinctiſſimâ brevitate quâ potui, quodque ſæpiùs vidi & obſervavi in iſtis locis, ubi naſcitur hic novus rarus & mirandus Naturæ fœtus.

(o)

Ne quid datâ operâ in Tractatulo hoc omiſſum retur B. L. non reticendum hîc Tabulas & picturas in textu citatas, ad manus Collectorum Ephemeridum *non perveniſſe, neq; aliunde illas acquiri potuiſſe, exceptâ unicâ atque ſolâ, quam eâ fide, quâ acceperant, à Chalcographo renovari curarunt. Hæc cum facilè loco omnium eſſe poſſit, atq; præcipuè ipſe Autor ſatis per ſe ſit perſpicuus, ut etiam ſine pictura intelligi queat, jacturam hanc tanto æquiori ferri poſſe animo, exiſtimatum eſt.*

FINIS.

CATA-

CATALOGUS

QVORVNDAM LIBRORVM

Phyſico-Medicorum, ut & Mathematicorum, ab anno 1656. usque ad hunc præſentem annum 1672. paſſim & diverſo idiomate editorum:

qui eſt

Continuatio Catalogi IIdo Ephemeridum Anno P. 471. annexi.

ANONYMI *Novæ hypotheſeos de* Pulmonum motu *&* Reſpirationis uſu *Specimen. Londini 1671. 8vo.*

TABULA Numerorum quadratorum decies millium unà cum *ipſorum lateribus ab unitate incipientibus & ordine naturali usque* ad 10000. *progredientibus.* Londin. 1672.

RATIO SCRIBANICA ſ. *ſuccincta deductio*, cur Arthritis, Podagra atque alii calculoſi affectus, *qui originem à Sale ſ. à Tartaro habent*, ex fundamento ſanari poſſint,&c. *Hamburgi 1672. 12mo.*

Roberti BOYLÆI *Equit: & Soc. Regiæ. Soc.* Conſiderationes certæ, concernentes Utilitatem Experimentalis Philoſophiæ-Naturalis:

Tomus primus *harum Conſiderationum*, continens Primam *&* Secundam Partem *Oxoniæ impreſſus eſt Anno* 1664. *4to. Anglicè.*

Secundus Tomus, *continens Secundæ Partis alteram Sectionem. Oxon. 1671. 4to. Anglicè.*

Ejusdem *Specimen* de Origine & Virtute Gemmarum, *ubi* conjecturæ *quædam* circa conſiſtentiam materiæ Lapidum pretioſorum, *&* circa ſubjecta, *in quibus præcipuæ eorum virtutes conſiſtunt, proponuntur & hiſtoricè illuſtrantur. Londin.* 1672. *8vo. Anglicè* (*Promittitur ejusdem Tractatus Latina verſio, propediem Hamburgi imprimenda.*)

Philippi BALDÆI *deſcriptio* Malabar Coromandel Caylon in Orientali India &c. *Amſtelod. 1672. Fol.*

Thomæ BARTHOLINI, *Fac. Med. Decani, de* Confectione Alchermes, *Diſſertatiuncula præliminaris, in Diſpenſatione illius habita. Hafn. 1672. 4t.*

Iſaaci BARROVV, *Colleg. S. Trin. Socii, Matheſ. Prof.* Lucaſiani, & *Soc. Reg. Sodalis*, Lectiones 18, *Cantabrigiæ, in Scholis publicis habitæ, in quibus* Opticorum Phænomenωn genuinæ rationes *inveſtigantur & exponuntur.* Londin. 1669. 4.

Ejusdem, *Lectiones* 13. *Geometricæ, in quibus (præſertim) generalia* Linearum curvarum Symptomata *declarantur. ibid.*

Johann. Joachim. BECCHERI *Experimentum Chymicum novum, quo* artificialis & inſtantanea metallorum Generatio & Transmutatio *demonſtratur. Francof.* 1671. 8.

Dn. BERNIER Continuatio Relationum memorabilium de Imperio Magni Mogul. *ex Gallico Anglicè reddita. Londin. ap.* Moſen Pitt, *in* Little *Brittain*. 1671. 8.

Edvvardi BOLNESTI, *Med. Reg. Ordin.* Aurora Medica *ſive Rationalis* Methodus præparandi Animalia Vegetabilia & Mineralia *pro uſu Medico*. Londin. 1672. 8. *Anglicè.*

Joh. Alphonſi BORELLI *in Acad.* Piſana *Prof. Math.* hiſtoria & Meteorologia incendii Æthnæi, Anno 1669.

Acceſſit Reſponſio ad Cenſuras *Rev.* P. Honorati FABRI *contra Librum Auctoris de* Vi Percuſſionis. Regio-Julii 1670. *in 4to.*

Dn. BOVRDELOT Recherches & Obſervations, *h. e.* Judicium & Obſervationes circa Viperas. *Paris* 1671. 12. *Gallicè.*

Johannis Dominici CASSINI Epiſtolæ tres, *concernentes Hypotheſin* de motu Solis, *deque* ejus Refractione *doctrinam. Prior Latino Idiomate,* P*oſteriores Italico ſunt conſcriptæ. Bonon. 4to.*

Moyſis CHARAS Continuatio *novorum* Experimentorum circa Viperas, *unà cum Diſſertatione* de Earum Veneno. Paris *1671. 8vo. Gallicè.*

Gvaltheri CHARLETON, M. D. *Caroli II. Britann. Reg. Medici Ordin. Colleg. Med.* Lond. *Socii* de Scorbuto Liber *Singularis*. *Londin.* 1672. 8.

Caroli CLARAMONTII, M. D. *de* Aëre, Solo & Aquis Angliæ, *deque* Morbis Anglorum *Vernaculis* Diſſertatio; *nec non* Obſervationes Medicæ Cambro-Britannicæ. *Londin.* 1672. 12.

DIOPHANTI *Alexandrini* Arithmeticorum L*ibri Sex*, & de Numeris mult-angulis L*iber unus*, *cum Commentariis* C. G. BACHETI & *Obſervationibus* D. P. FERMATI, *Senatoris Tholoſani: cui acceſſit* Doctrinæ Analyticæ inventum novum. *Tholoſæ*. 1670. *Fol.*

Franciſci DROPE, *brevis & certa* Methodus Plantandi & in Ordinem diſponendi arbores fructiferas. *Oxon.* 1672. *Anglicè.*

Octavii

Octavii FINETTI Proſtaſi Fiſico-Mathematica, *ſive* Diſcurſus Apologeticus, *circa contentionem litterariam inter Doctorem* Donatum Roſſetum *Prof. Philoſ. Piſanum*, Autorem Antignomes Mathematicæ, *& Doctorem* Geminianum Montanari *Prof. Mathematicum Bononienſem* &c. Bonon. 1668 *4to.*

Ludovici de la FORGE *Med. D. Tractatus de* Anima Humana, *de Ejusdem* Facultatibus & functionibus, atque cum corpore unione, *juxta Principia Renati Carteſii*. Amſtelod. 1672. 12. (*Gallicè.*)

Theophili GALE Diſcurſus, de Origine humanæ litteraturæ, *tam* Philologicæ *quàm* Philoſophicæ, *Partes duæ. Oxon.* 1669. *&* 1671. *4to. Anglicè.*

Chriſtiani Friderici GARMANNI, *Phyſ Chemnicenſ. Academ. Curioſi* Homo ex Ovo. *Chemnit.* 1672. 4.

Franciſci GLISSONII, *M. D. Prof. Regii in Acad. Cantabrig. Colleg. Londin. Socii, & Soc. Regiæ Collegæ, Tractatus* de Natura Subſtantiæ Energetica, *ſive de* Vita Naturæ, ejusque tribus primis Facultatibus, I. Perceptiva, II. Appetitiva, III. Motiva. *Londin.* 1672. *4t.*

Regneri de GRAAF *de* Organis Mulierum, Generationi *inſervientibus. Lugd. Bat. Anno* 1672. *8vo.*

Antonii Le GRAND Inſtitutio Philoſophiæ *ſecundum Principia Renati* des Cartes nova Methodo *adornata & explicata.* A. 1671. *8vo.*

Nehemiæ GREVV *M. D. Reg. Soc. Sodalis* Anatomia Vegetabilium *cœpta, cum generali* disquiſitione de Vegetatione. 1671. 12. *Anglicè.*

Franciſci Mariæ GRIMALDI Phyſico-Matheſis *de* Lumine, Coloribus *&* Iride, &c. *Bonon.* 1665. 4.

Gideonis HARVEY M. D. de Febribus Tractatus Theoreticus & Practicus, *præcipuè quo praxin curandarum Febrium continuarum modernam eſſe lethiferam & Barbaram, abundè pateſit.* Londin. 1672. *8vo.*

Thomæ HOBBES *Malmesburiens.* Roſetum Geometricum *cum Cenſura brevi* doctrinæ VValliſianæ *de* Motu. *Londin. ap. Guil. Crook ad inſigne Dracon. Viridis.* 1671. 4.

Iohannis HEVELII Epiſtola de Cometa Anno 1672. Menſe Martio & Aprili Gedani obſervato, *ad Illuſtris. & Celeberr. Virum*, Dn. Henricum Oldenburgium *Reg. Soc. Secretar.* Gedan. 1672. *Fol.*

Nathanaëlis HODGES M. D. Λοιμολογία, *ſ.* Peſtis *nuperæ* Londini graſſantis *narratio hiſtorica.*

Johannis JOSSELINI, Novæ Angliæ Rara *detecta; una cum*

Remediis familiaribus *Incolis, pro curandis ſuis Morbis, Vulneribus & Ulceribus. Londin.* 1672. 12. *Anglicè.*

Theodori KERKRINGII Anthropogeniæ Ichnographia, *ſ. Conformatio fœtus ab Ovo usque ad Oſſificationis principia, in ſupplementum Oſteogeniæ Fœtuum. Amſtelod.* 1641. 4.

Friderici LACHMUND *Hildesheimenſ. M. D.* Admirandorum Foſſilium, *quæ in Tractu Hildesheimenſi reperiuntur* deſcriptio, *Iconibus illuſtrata.*

Gothofredi Gulielmi LEIBNITZII *J. U. D. & Conſil. Moguntini* Hypotheſis Phyſica nova, ſive Theoria motus concreti, *unà cum* Theoria motus abſtracti. *Londin. impenſis Joh. Martyn, Reg. Soc. Typogr. ad inſigne campan. in Cœmit. D. Pauli.* 1671. 12.

Richardi LOVVERI *Tractatus de* Corde, *item* de motu & colore Sanguinis, & Chyli *in Eum* tranſitu: *cui acceſſit Diſſertatio* de Origine Catarrhi. *Editio tertia & noviſſima. Amſtelod.* 1671. 8vo.

J. Danielis LUDOVICI *Med. Ducal. Saxo-Gothani* de Pharmacia moderno ſeculo applicanda *diſſertationes tres. Goth.* 1671. 12.

H. M. *Cantabrigienſis Enchiridion Metaphyſicum*, *ſ.* de rebus incorporeis diſſertatio. Londin. 1671. 4.

Alexandri MARCHETTI, *Philoſ. Prof. Piſani* de Reſiſtentia corporum ſolidorum. *Florent.* 1665. 4.

Franciſci MAURICEAU, de Morbis Gravidarum & Puerperarum. *Paris. Gallicè.*

Geminiani MONTANARI, *Mathem. Prof. Bonon.* Penſieri Fiſico-Matematici, *ſive*, Meditationes Phyſico-Mathematicæ ſuper quædam Experimenta *Bononiæ in Academia Philoſophica ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Abbate* Carolo Antonio Sampieri *erectâ*, circa diverſos effectus Liquorum in Cannulis vitreis & aliis vaſis facta. *Bonon.* 1668. 8vo.

Ejusdem Epiſtola, *Româ ad Illuſtriſſimũ & Reverendiſſimũ Abbatem* Sampieri *ſcripta*, reſpondendi *cauſa* ad *quaſdam* objectiones, Meditationibus Phyſico-Mathematicis oppoſitas, *ubi præter reſolutiones dubiorum, etiam multa alia problemata naturalia, quæ ab eâdem doctrina dependent, explicantur. Bonon.* 1667. 4to.

Dan. Georg. MORHOVI D. Pr. *Epiſtola* de Scypho Vitreo per certum humanæ Vocis Sonum rupto *ad Cl. Vir.* Joh. Dan. Majorem *Prof. Med. & Ser. Epiſc. Lub. Archiatr. Kilon.* 1672. 4to.

Roberti MORISONI Plantarum Umbelliferarum diſtributio nova *per tabulas*

bulas Cognationis & Affinitatis ex Libro Naturæ obſervata & detecta. *Oxon.* 1672. *F.*

Henrici OLDENBURGII, *Soc. Reg. Londin. Secretarii* Philoſophical Transactions, ſ. Acta Philoſophica, *exhibentia nonnullam cognitionem noſtri temporis Inventorum, Studiorum, &* Laborum, *Eorum, qui Eruditi vocantur, in plerisque præcipuis mundi partibus.* Volumina VI. *Numeros 80. continentia.* *Londin. ap. Joh. Martyn, Typograph. Reg. Soc. impreſſa. Anglicè.*

Ejusdem Volumen VIImum, ſive Anni Octavi, *à Numero 81. incipiens, ad 86tum usque p. t. continuatum, & quoad* DEUS Illuſtri Authori *vitam prorogarit, porrò continuandum.*

Patris Cherubin d. ORLEANS, *Capucin.* Dioptrica Ocularis. *Paris. 1671. Fol.*

Johannis OTTI *Scaphuſa-Helveti Cogitationes Phyſico-Mechanicæ* de Natura viſionis. *Heidelb.* 1670. 4.

Ignatii Gaſtonis PARDIES P. S. I. Elementa Geometriæ. *Paris. 1671. 12.* Ejusdem *de* cognitione Brutorum. *Paris 1672. 12. Gallicè.*

Dn. PETIT *Conſil. Regii, Præfecti Fortificationis* Diſſertationes de Natura Frigoris & Caloris: *unà cum Diſcurſu* de conſtructione & uſu Cylindri Arithmetici, *ab ipſomet Autore inventi.* Paris. *1671.*

Edvardi POCOKII Philoſophus autodidactus *exhibitus in Epiſtola ex Arabica in* Latinam *Linguam verſa. Oxon. 1671. 4.*

R. R. Lux Mathematica, *Colliſionibus* Joh. VVALLISII *&* Thom. HOBBESII excuſſa; *multis & fulgentisſimis aucta* Authoris *radiis: Adjuncta* cenſura Doctrinæ VVallíſianæ de Libra, *unà cum* Roſeto Hobbeſii. Londin. 1672. 4. *per Guil. Crook in Vico, vocato VVithout Templebar.*

Franciſci REDI Experimenta circa diverſa Naturalia, *& ſpeciatim* ex Indiis allata; *per* Litteras *Reverendisſimo* P. Athanaſio Kirchero, *Soc. J.* exhibita. *Florentziæ 1671. 4to. Italicè.*

Jacobi ROHAVLT Tractatus Phyſicus. Pars I. *&* II. *atque* III. *&* IV. *Paris. 1672. & Amſtelod. 1672. 12.*

Jacobi ROLANDI, Agloſſoſtomographia, *ſive* Os absque Lingua perfectè loquens. *Tractatus hîc curâ Dn. D.* Caroli Reygeri, *exſtat Tom. III. Ephem.* P*hyſico-Medicar. German.*

Guerneri ROLFINCII Ordo & Methodus *Medicinæ Specialis commentatoria ὡς ἐν εἴδει* cognoſcendi & curandi dolorem Capitis *ad normam vero-*

rum & novorum dogmatum propoſita. Præmittitur Diſſertatio de Authoribus Practicis. Jenæ *1671. 4to.*

Joh. Theod. SCHENCKII Synopſis Inſtitutionum Medicinæ Diſputatoriæ Pars Semiotica Hygieine & Therapevtica, *Veterum non minùs quàm Recentiorum principiis illuſtrata unà cum Indiculo. Jen. 1671. 4to.*

Ejusdem Syntagma componendi & præſcribendi Medicamenta *ex Veterum & Recentiorum Scriptis erutum, cum Indice Generali & Speciali, item* Hiſtoria Seri Sanguinis & Lactis, *& de* materia turgente. *Lipſiæ 1672. 4t.*

Thomæ SCHERLEY *Medici Ordinarii Regii Specimen Philoſophicum, declarans probabiles* cauſas Lapidum majoris mundi, *pro eruendis cauſis & Curationibus* Lapidum in Renibus & Veſica humana genitorum. *Londin. 1672. 8vo. Angl.*

Conradi Victoris SCHNEIDERI *Seren. El. Sax. Med. & Prof. VVitteb.* Liber de Nova *graviſſimorum* trium morborum Curatione: *de* Apoplexiâ, *cujus* ſedes non eſt Cerebrum; *de* Lipopſychia, *quæ* non Vitalis, ſed Animalis Facultatis *fractæ Symptoma*; *de* Paralyſi, *cujus* ſedes non Cerebrum, nec Spinalis medulla, nec Nervus ſemper eſt, *veluti* nec cauſa proxima *eſt* defectus Spiritus Animalis. Anacephalæoſes duæ *hic ſubjectæ, quarum altera* ad Apoplexiam, *altera* ad Paralyſin ſpectat. *Francof. 1672. 4.*

Georgii SEGERI, D. Synopſis Phyſicæ, Antiquo-Novæ *in Gymnaſ. Thorunienſ. publicis Prælectionibus ac Diſputationibus adornata. Thorun. 1671. 4to.*

[IDEM promittit: Τοῦ Μεγάλου ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ ΚΩΟΝ πάντων τῶν Ἰατρῶν Κορυφαίου τὰ εὑρισκόμενα. Magni Hippocratis Coi, *Medicorum omnium Principis* Opera quæ exſtant omnia, *in VIII. Sectiones ex Crotiani mente diſtributa: cum duplici Latinâ Verſione* Jani Cornarii & Anutii Fœſii & *Capitibus ſive Numeris* Joannis Marinelli, *quos in verſiculos diremit, iisque haut contemnendo labore* brevem contentorum ad marginem recenſionem & Indicem locupletiſſimum addidit.]

Richardi SHARROCK Hiſtoria Propagationis & proventus Vegetabilium *adjumento Artis & Naturæ. Editio Secunda auctior, Oxon. 1672. 8vo.*

Johannis SVVAMERDAMI M. D. Uteri muliebris fabrica, *unà cum* methodo novâ cavitates corporis ita præparandi, ut ſuam ſemper genuinam faciem ſervent. *Lugd. Bat. 1672. 4.*

Pauli de SORBAIT, *Belgæ, Phil. & Med. D. Imperatricis Viduæ Eleonoræ Medi-*

Medici, Praxios Medic. Profeſſ. *Primarii*, univerſa Medicina tàm Theorica, quàm Practica, *nempè* Iſagoge Inſtitutionum Medicar. & Anatomicar, methodus medendi cum controverſiis, annexâ Sylvâ Medicâ.

Sequuntur Curationes morborum omnium, *Virorum, Mulierum & Puerorum, & morbi Venerei*; Tractatus de Febribus, Peſte & Venenis, *cum* reſolutis per objectiones difficultatibus, *item* Chirurgia *cum* Examine Chirurgico; Methodus conſultandi *cum* annexis Obſervationibus *aliquot peculiaribus*, &c. *Norimbergæ 1672. Fol.*

Nicolai STENONIS *Prodromus Diſſertationis* de Solido contento in Solido. (*Latinè.*)

Johannis Baptiſtæ SYLVATICI *Inſtitutio Medica* de iis, qui morbum ſimulant, *deprehendendis. Francof. ad Mœn. 1671. 12.*

Franciſci de Le Boë SYLVII *Oratio* de Affectus Epidemii A. 1669. Leidam depopulantis, *cauſis naturalibus. Lugd. Bat. 1670. 12.*

Joh. Michaëlis VANSLEBII *Relatio* de Statu præſenti Ægypti *ad magnum Ducem Hetruriæ. 1670. 12.* (Italicè. *Continentur ibidem varia de Animalibus Vegetabilibus & Foſſilibus Ægypti.*)

Gothofredi VOIGTII Deliciæ Phyſicæ. *Roſtoch.* A. *1671. 8vo.*

Gooſen van VREESVVYK Cabinet der Mineralien: *ſ. Deſcriptio Metallorum & Minerarum, eorundem Venarum & Naturæ, ut & Inſtrumentorum, quorum in exteris Fodinis Magiſtro Fodinarum opus eſt. Annexa eſt* Explicatio Tabulæ Hermetis extremæ. *Amſtelod. 1670. 8vo. Belgicè.*

Ejusdem Leo Aureus ſ. Acetum Philoſophorum: *ubi innumera egregia & utilia Artis myſteria revelantur: omnia propriis Authoris manibus elaborata, & tabulis æneis illuſtrata. Amſtel. 1671. 8. Belgicè.*

Ejusdem Leo Rubeus, *ſive* Sal Philoſophorum: *Ubi miræ Conſiderationes Magni Operis, multaque ac perutiles artes Amatoribus Naturæ propriâ Experientiâ confirmatæ communicantur. Amſtelod. 1672. 8. Belgicè.*

Johannis VVALLISII S. Theol. D. *Geometriæ Prof. in Acad. Oxonienſ.* Tractatus de Motu Pars III. *A. 1671. 4.*

ERHARDI VVEIGELII, *Artium Architectonicarum Supremi Directoris & Prof. P.* Pancoſmus, *h. e. Machina nova totius Mundi Superioris & Inferioris Phænomena velut ad Vivum exprimens: acceſſit* Coſmologia, *nucleum Aſtronomiæ & Geographiæ, ut & uſum Globorum tùm vulgarium, tùm novis adornationibus & compendiis inſtructorum, quos inde dixeris correctos & perpetuos, ſuccinctè tradens. Jenæ 1671. Fol.*

Ejusdem

Ejusdem Tetractys, Tetracty Pythagoreæ correſpondens, *ut primum Diſceptationum ſuarum Specimen, ulteriori Curioſorum induſtriæ expoſitum,* à Societate Pythagoreâ in alma Salana. *Jenæ 1972. 4.*

[*Mox verò ſub exordium Anni 1673. lucem videbit* Ejusdem Tetractys *ſummum tùm* Arithmeticæ, tùm Philoſophiæ Diſcurſivæ *compendium* Artis magnæ Sciendi radix. *ibid. 4.*]

Thomæ VVILLIS M. D. *Natur. Prof. Sidlejan. Oxon. nec non Med. Coll. Lond. & Soc. Reg. Socii, de* Animâ Brutorum, *quæ Hominis Vitalis & Senſitiva eſt*, Exercitationes duæ, *Prior* Phyſiologica, *quæ ejusdem Naturam,* Partes, *Potentiam & Affectiones tradit: Altera* Pathologica, *morbos qui Ipſam & Sedem ejus primariam, nempè Cerebrum & Nervoſum genus afficiunt, explicat, eorumque Therapeias inſtituit. Oxon. A.1672. 4.*

Catalogo Librorum, *qui vel Ipſi vel Nominetenus ſaltim hactenus Collectoribus Eph. innotuére, non immeritò annectenda venit* Supellex Artefactorum, Mathematici & Architecti *inter Celebritate maximè cluentes haut poſtremi*, Domini Erhardi VVeigelii, *quâ in* Ipſe Inventa ſua triginta quatuor, tùm machinas, tùm inſtrumenta denominat, *eorum ſtructuram edocturus atque demonſtraturus fideliter, ſi de certo ac juſto, quia merito, pretio cum Artis amantibus conventum fuerit; qua de re idem Vir laudatiſſimus in Germanico Scripto paulò prolixiùs mentem ſuam expoſuit.*

ERHAR-

ERHARDI VVEIGELII

Art. Archit. Directoris Sup. & P. P.

SUPELLEX ARTEFACTORUM,

Quotidianis uſibus adaptatorum.

I.

HYdroſterium. Machina eſt ex ligno, ferro aut metallo compendioſiſſimè firmisſimèque conſtructa, quâ aquæ moles tanta, quantam Canales capere poſſunt, ab imâ domus parte, per mediam ad faſtigium usque ex fonte, lacunis, cellâ, certisvè receptaculis, unius hominis miniſterio, quousque pedem figere licet, allevari; ſed & plurium auxilio liberè per ſublimia tecta magnâ vi transfundi poteſt. Opus ipſum tanto compendio eſt adornatum, ut vel 10. Exemplaria uni Currui imponi, & quo lubet, transvehi queant. Eſt præterea adeò firmum, ut licet ruina magni ponderis petatur, fortisſimè tamen reſiſtat, nec ullâ parte principali collabaſcat. Quodſi verò crebro uſu aut vetuſtate (cujus morſui factum humanum nullum ſe ſubducere poteſt) quippiam ſaltem conteratur, facillimum erit cuilibet Patrifamiliâs aut vulgari Operario idipſum reparare.

Nec ſumtum hìc eſt periculum. Poteſt enim iſtiusmodi Machina impenſis adeò exiguis confici & curari, ut decuplo plus impendere cogaris, ſi uſum vulgarium inſtrumentorum continuare ſatagas. Quapropter in pagis & ſolitariis ædificiis tenui ſumtu, tanto facilius verò in Oppidis & Civitatibus, comparari & adhiberi poteſt.

II.

Lucifer Umbroſus. Commodum uſurpatu eſt Candelabrum, optico tutamine munitum, quo fax adeò vivaciter radios ſuos

projicit, ſubjectamque Tabulam illuminat, ut quatuor ſui ſimilium & æqualium fulgorem ſola adæquet. Circumſtantium autem & aſſidentium oculos placidè demulcet & corroborat, conclavi nihilominùs illuminato. Calendarium inſuper totius Anni exhibet: Curioſiorum voluptati inſervit infans arte fuſoriâ natus, inceſſabili delectatione bullas ſufflando, mortalitatis humanæ memoriam refricans, quoad candela ardet.

III.

Lucerna ſideralis. Eſt perſpicuus globus cœleſtis, ſideribus & aſteriſmis cælatus, cui candelam inſerere promtum eſt eo compendio, ut flamma continuò centrum teneat, atque in conclavis tecto & parietibus totius Cœli faciem, mirâ jucunditate delineet & repræſentet. Quod ſi extra domus limites adhibere eundem placuerit, Lucernæ inſtar erit.

IV.

Lectica elaſtica. Pulvinar eſt, quod ſellis, curribus, rhedis, lectis, ephippiis impoſitum commodè præſtat, ut lenius tranquilliusvè atque in Lecticâ ſedere, cubare & provehi valeas, utcunque concutiatur rheda, aut caballus ſubſultet & ſuccutiat.

Inventum iis, qui curſui publico deſtinantur, & aliàs cuivis molliter quieturis, imprimis infantibus, tenellis, ætate provectis, aut ſenio laborantibus, ægrotisque, inſigniter commodum & aptum. Genibus innitendo ei non defatigamur. Æſtuantes aëre grato pro lubitu refocillat.

V.

Carpentum æquilibratum. Rheda eſt, quæ axibus impoſita quietè jacet, & Lecticæ inſtar ſine concuſſione truncos & lapides tranſit, æquilibrium conſtantisſimè ſervans, nihil quicquam impediente rotarum trepidatione. Hujus vehiculi concamerationem ſex perſonæ commodè admodùm occupare poſſunt, cum vulgare ejusdem amplitudinis vix quatuor recipiendis ſufficiat. Quin 8. 9. aut 10. homines rheda capit, ita ut ſinguli ſub tecto lateant, & à Jove pluente nil quicquam ſibi metuant. Vulgaris tamen rhedæ quatuor hominibus aptatæ nec ſpeciem,

nec

nec amplitudinem excedit. Continuo etiam & celeri itineri curſuum publicorum admodùm expedit.

Cæterùm ante aliquàm multos annos publicè ſignificata & reapſe exhibita ſunt ſequentia:

1.

Logometrum. Eſt artificium conſequentiarum doctrinæ tàm clarè inſerviens, ut vera ſit an falſa ſyllogiſandi forma, per nudam coincidentiam ſive diſtantiam figuralem ipſarum ſaltem literarum initialium cujusque termini, veluti palpando ſtatim deprehendere liceat.

2.

Arithmetrum, olim ad eliminandas notas majores 9.8.7. excogitatum, hactenus eò productum, ut Pythagoricæ Tetracty ſimile non tantùm in omni computo (Logarithmorum etiam facilitatem ſuperans) ſed & in universâ Philoſophiâ, compendium mirabile præſtet.

3.

Goniometrum. Eſt Regula, quæ goniometricis inſtrumentis, quadrantibus, ſextantibus aut aliis accommodata ſingulos eorum gradus in decadas minutorum ſecundorum (ultra quas oculorum acies collineando vix quicquam aſſequetur) clarè diſtinctos refert, ut mediocris v. g. Quadrans, etiam ab Obſervatore ſolo tractabilis, effectu quadrantem Atlantis Danici, nonniſi plurium bajulorum ope dirigibilem, aſſequi, quin & ſuperare valeat, magno ſumtuum & laboris compendio.

4.

Pons Heteroclitus. Eſt Scalæ genus, quo reverà deſcendendo ſurſum evehimur, & euntes quaſi per planum ab inferiori contignatione placidè ſubſidendo pervenimus in ſuperiorem. Artificium utile non minùs ac curioſum.

5.

Verna Mechanicus. Eſt machina doliis contento liquore graviſſimis in cellam condendis & viciſſim extrahendis, aliisque mo-

 libus,

libus, quantumvis magnis, operâ ſaltem unius pueruli, ad ſummum usque domus verticem elevandis aptum. Quo quidem artificio, præter ſumtus condorum bajulorumque ſcalæ cellaris amplitudinem evitare poſſumus, atrio vel ipſi cellæ ſæpiùs incommodam.

6.

Lanx reciproca. Eſt inventum, cujus ope quiſpiam ſellæ incumbens, in ſuperiores domûs partes, quoad voluerit, ſe allevare poteſt.

7.

Pincerna Stathmicus. Id miniſterii præſtat, ut vinum è cellâ ſubterraneâ per tubum vitreum puriſſimum ad menſam converſo ſaltem epiſtomio ſubminiſtret. Inventum quo mucor evacuatis aliquantisper doliis aliàs incumbens, unà cum fracibus pomorum præſertim extraneorum, quos conducere ſæpè neceſſum habemus, evitari poteſt.

8.

Luſus Opticus. Eſt modus expeditiſſimus aſpectabile quodvis per aleam luſoriam delineandi, pinnacidiorum altero fixo hinc, altero, pro notandis punctis viſibilibus, quaqua verſum verſatili inde, per ponticulum communem fixæ tabulæ applicato; mobili tabulâ pro punctis pinnacidii propioris & verſatilis excipiendis elevatâ, mox iterùm pro libera collineatione, depoſitâ.

9.

Nuntius. Eſt Canalis Phonologicus, qui domi, quicquid ex quacunque contignatione in quamcunque nunciandum fuerit, dato ſigno, ut alter attendat, ex ore illius huic ſoli fideliter refert, pluribus licet intermedio loco auſcultantibus.

10.

Aſtrodicticum majus. Eſt machina ducentorum Obſervatorum capax, tot crenis loco dioptrarum inſtructa, quæ ad Directoris nutum in quamcunque Stellam levi motu converſa dioptras omnes, ipſosque adeò totidem obſervatorum oculos in eandem ſtellam dirigit. Organon etiam pro paucioribus ampliori formâ conſtructum, mirum quàm facilè Stellas Aſtrophilo reddat familiares.

11.

Aſtrodicticum minus. Eſt regula globis cœleſtibus applicanda, qua, ſi præparato globo collineatio fiat ad Stellam quamcunque, quænam illa Stella ſit in globo, ſtatim arcus inſtrumenti quaſi digito deſignat.

12. Pan-

12.

Pancoſmus. *Machina Sphærica eſt, quam etiam equo vectus intrare potes motu Sphæræ, quo Cœlum imitatur, nec quicquam turbato. Exhibet Muſæum gratisſimum. Stellæ, verâ ſcintillanteque luce micantes, ordine & ſitu naturali per concavum Sphæræ comparent. Æmulatur univerſa, quæ Mundus Terricolis conſpicua ſiſtit.*

13.

Chronometrum. *Res geſtas juxta ſeriem Imperatorum veris Iconibus (non figmentis) exprimit, tempora nudo ſpatio, ſuccinctis per quantitatem nominibus, definiens. Mirificum memoriæ ſubſidium.*

14.

Horographum. *Inſtrumentum eſt, duobus conſtans ſemicirculis ex communi diametro ad rectum ſibi junctis; altero, tanquam Æquatore, duodecim horarum æqualia ſpatia; altero, tanquam Coluro, declinationes Solis utrinque deſignatas, exhibente, juxta quos ad ſtylum axi mundano parallelum decenter applicatos, adhibito perpendiculo, filari ſaltem extenſione Characteres illi gnomonici quemvis in parietem nullo negotio quàm exactisſimè transferuntur.*

15.

Topometrum. *Artificium eſt locorum disſitorum intervalla, velut in amplisſimo globo, compendiosè venandi.*

16.

Æolus Domeſticus. *Conclavibus ventum perpetuum quandocunque placuerit, gratum in æſtate refrigerium, conciliandi rationem complectitur.*

17.

Hydropota. *Eſt homuncio metallicus, aquam puram bibens, & in ſpeciem varii generis vina ad inſtar fontis ſalientis evomens.*

18.

Globus Hydroſtaticus. *Eſt machina argentea terræ ſuperficiem ſuis regionibus diſtinctam pro pedamento habens; pro calice globum cœleſtem geſtans, cujus convexitati præter ſtellas fixas omnium ab Anno 1652. Cometarum ſitus & motus inſcripti ſunt, ipſe ſuo Meridiano ſuoque Horizonte pro diverſis Sphæræ poſituris mutabili gaudet, & inter utriusque complexum converſus phænomena motus primi refert. Remoto hemiſphærio Septentrionali, minor in centro ſpectatur globus deauratus,*

 Ter-

Terram referens, qui liquorem, quaſi Nectar, aquæ ſalientis inſtar, jucundo promit ſpectaculo, quod globi concavitas deaurata ſimiliter excipit, ſi placet, deguſtandum.

Converſa machinula donec Vini reſiduum effluat (quod & ea ſtante, ſi placet, impetratur) iterumque poſt erecta, ſi tantum liquoris ſuperfundatur calici, quantum exhauſtum, illicò repetit ſalientis aquæ ſpectaculum ſanè perquàm jucundum.

19.

Camino-fornax. Dicitur ita, quia non tantùm Conclavia, quorum tamen unum ab altero nihil exhalationum participat, iisdem lignis calefacit, ſed & in altero fæcem præſentisſimum exhibet, ad quævis commodè paranda, vaporibus nigratis à *flamma* cum fuligine ſimul abductis.

20.

Fornax prægnans. Qua venter fornacis ordinariæ conclave ſuperius aut à latere mediocriter etiam diſtans, aptè calefacit, nullo prorſus ab uno in alterum extra fornacem reciprocato vapore.

21.

Clepſydra tonans. Machina eſt Orichalcica, quæ ſuper quadratâ Caſtelli munitione bis quatuor piſciformibus Canalibus decuſſatim poſitis, unis hinc in Globum cœleſtem, alteris inde in terreſtrem, inſertis totidem columnas tortuoſas intercipit, ex quibus ſimul aut ſeorſim, aquam odoriferam horæ ſpatio ſalientem, ſub varia guttularum arcuatim redeuntium ſpecie, ſurſum protrudit; elapsâ horâ concepto à Solaribus radiis (vel ex arte pyrobolicâ ſi Phœbus lateat) igne ſpontaneo numerum horarum in noxiis pyrii pulveris tonitribus (quaſi militum circa Caſtellum in procinctu ſtantium, totiesque nutantium, ſclopetis exploſis,) indicat: tympanoque ſponte pulſato converſa Machina, ſimilem aquæ ſubſultationem denuò iterumque, quoties placuerit, repetit: Inſtrumento Muſico, quod intus latet, ſuâ ſponte interim harmonicos concentus edente. Jucundisſimo præſertim in ædiculis hortenſibus ſpectaculo.

22. He-

22.

Heliotropium rorans. Flos eſt, qui rorem ſtillat amœniſſimum, & benè odorante proſiliente humore, inclinatus ſe circumrotat.

23.

Tectum decuſſatum. Mæniana ſunt decuſſatim ſine Canali ordinata, ſolariis totidem innoxiis interjacentibus, quæ commodisſima intus conclavia complectuntur.

24.

Scala vectoria. Scala eſt, qua commodiſſima non tantùm eſt hominum ſcanſio, lapſus autem difficillimus & ultra 5. gradus impoſſibilis; ſed & gravisſimæ moles absque graduum contactu ſurſum deorſumque per omnes contignationes transferri ſine moleſtiâ poſſunt: Ex imo Cellæ ſubterraneæ, juxta latè patentem axem ſcalæ continuæ, nudo ſpatio conſtitutum, per veſtibula ſingularum contignationum, ad ſummum usque faſtigium, imò ſi placet; aperto vertice, ad Cœlum usque, datur proſpectus, & vicisſim.

EPIMETRA RECENTIORA.

1.

PRatum penſile. Tectum eſt, quo ædificia tempeſtatis injurias, & ignis aliundè irruentis damna, egregiæ interim voluptatis compendio, devitare valent. Quale ſubſidium & monumentum eodem ſumtu, quo vulgaria tecta, ſtruitur. Contra globos igneos, quibus obſeſſi infeſtari ſolent, hoc modo paratum tectum ſuperaggeſto quoties opus eſt fimo, non contemnendam etiam præſtat tutelam.

2.

Fontana florida. Fons eſt, qui præter decoris elegantiam, & florum perpetim virentium odorem, quo conclave ſuffunditur, etiam aquæ ex florum ſinu proſilientis fluxu, miras animo ciet delicias.

3.

Aſtrocoſmus. Argentei aut ſtannei Globi cœleſtes ſunt, qui utrumque aſtrorum motum, atque reliqua Cœli admiranda, minori quidem modo repræſentant, eo compendio, ut ſe à vulgarium globorum fallaciis temporis morâ exoriri ſolitis, immunes reddant.

4. Geo-

4.

Geocoſmus. Argentei ſimiliter aut ſtannei Globi terreſtres ſunt, qui pluvias, ventos, terræ motus, tonitrua, fulgura, montes ignivomos, propulſas vento naves, terrarumque regiones & plagas, repræſentant: & Telluris interiora reſerant.

5.

Salamander Æolius. Tegmen batilli eſt, Salamandræ ſpeciem referens, quod ardentes prunas ſufflat, & ex patinâ ſibi impoſita ſalientes guttas, fontis ad inſtar, jucundo ſpectaculo, ſi tale deſideretur, protrudit.

6.

Tetractys ſummum tùm Arithmeticæ, tùm Philoſophiæ diſcurſivæ compendium: Cujus deſcriptio ſeorſim editur.

INDEX
ANNI TERTII
MISCELLANEORUM CURIOSORUM MEDICO-PHYSICORUM.

A.

ABORTUS *ſine cerebro & ſpinali medulla natus.* 219

ABSCESSUS *flatuoſus.* 177
oſſium. 182
intra inteſtinum rectum & vaginam uteri latitans, alvi ſuppreſſionis & iſchuriæ cauſa exſtitit. 301
hepatis, in gravida morte repentina terminatus. 482
infimi ventris, per umbilicum evacuatus. 505

ABSTINENTIA *inſolita.* 328
ementita puellæ Auguſtanæ deprehenſa. 54

ACACIÆ *Germanicæ ramulus monſtroſus.* 264

ACEPHALI *populi num dentur?* 213

ACICULA *deglutita.* 260

ACIDULÆ *in diſpoſitis hydropem accelerare poſſunt.* 342

ÆGAGROPILI. 45

AFFECTUS *ſtrepitoſus*, Die Rauſch *dictus.* 485

AGRYPNIÆ *diuturniores.* 346

ALVI *obſtructio.* 533
obſtructio contumax Mercurio crudo ſoluta. 411
ſtipticitas contumaciſſima curata. 43
excretio copioſiſſima & febris continua ex dimidia drachma Tartari vitriolati. 77

AMBRA *Auguſtana inſolentioris ponderis.* 520
ambræ reſina facie Guianaica. 517

AMENTIÆ *melancholicæ ex faſtu ortæ aliquot exempla ſingularia.* 284

AMOMUM *Arabum.* 512

AMYGDALUM *holoſericum Capitis Bonæ Spei.* 513

ANATOME *viri, notabilia varia exhibens.* 188
brutorum Medico non indigna. 301
Anatomica epiſtola curioſa Bauhini ad Voglerum. 596

ΑΝΑΥΔΙΑ *ex potu.* 106

ANESTASIA *perfecta per totam corporis peripheriam.* 454

ANI *imperforati curatio.* 3
exulceratio ſingularis. 343

ANIMI *deliquium in juvencula ex receptione ſeminis virilis.* 422

ANTHERÆ *vocabulum quid denotet.* 20

ANTIMONIUM *pulmonum medicina & venenum.* 484
diaphoreticum, antipleuriticum, carminativum commendatur, in-

queque præparatione ejus cautelæ quædam adduntur. 121
APHONIA *ſubitanea.* 193
APOPLEXIA *ſanguinea.* 531
APRI *genitalium organorum anatome.* 311
AQVÆ *laxativæ mannatæ unciæ tres mortem induxerunt.* 77
ARANEÆ *antipathia & ſympathia.* 267
ARDORIS *ſtomachi metamorphoſis rara, & diverſa ejusdem curatio.* 385
ARGENTUM *colore aureo ſatisque ſtabili à roris magmate tinctum.* 452
ARIES *hermaphroditus.* 298
arietis organorum genitalium anatome. 302
ARTERIÆ *ſpermaticæ deficientes.* 183
ASCITICI *anatome.* 347
ATHENÆI *locus, de hortis in navi Hieronis Regis Syracuſani, expoſitus.* 47
ATOMORUM *conſideratio.* 429
ATROPHIA *ſpaſmodica.* 424
atrophiæ puerorum ſpecies. 453
AURUM *ſpecialiori de cauſa ferè friabile.* 451
Auri potabilis tritûs beneficio parandi ratio. 101.104
AUTOLITHOTOMI *hiſtoria.* 363

B.

BALSAMUS *Peruvianus in dyſenteria & immoderatis diarrhæis laudatur.* 127.128
BASILISCI *hiſtoria.* 202
ejusdem generatio ex ovo examinatur. 359
BEZETTA *rubra.* 170
Der Bieber / *quale ſit ſymptoma, & unde oriatur.* 70.501
BILINGUES *homines reperiri, fabuloſum.* 578
BILIOSUS *liquor corroſivus per cyſtidem felleam exſudans.* 162
BLEMMYÆ *populi capite carentes.* 213
BOVIS *genitalia organa per anatomen demonſtrata.* 310.311
BRACHII *dextri febris quotidiana particularis.* 381
BRVTA *animantia non loquuntur.* 589
BVLIMIÆ *exemplum.* 85

C

CADAVERIS *fragilitas mira.* 200
CALCVLVS *pulmonum à calce viva.* 21
veſicæ, pullum anſerinum figurâ referens. 24
veſicæ, in cane. 40
in veſicula fellea humana repertus. 498
ventriculi. 142
renis cordiformis. 362
renis inſolitæ magnitudinis. 412
ex umbilico. 542
phaſeolatus lignoſus. 107
equinus & porcinus. 438
grumo ſanguinis adnatus. 502
CALCVLI *remedia.* 277
ſub lingua feliciter exciſi. 1

in

in urethra impacti, quomodo exſcindendi ſint? 321
in venis meſaraicis. 528
calculorum variæ figuræ. 24
CALCVLOSVS *ſibimet ipſi calculum feliciſſimè exſcindens.* 363
CANCER *glandis in pene.* 322
cancros comedendi miranda aviditas. 348
CANIS *cerebro carens.* 226
maſculi organa genitalia per anatomen oſtenſa. 315
partui vicinæ anatome. 326
rabidi morſus, ejusque cura. 524
CAPVT *monſtroſum ſine cranio & cerebro.* 495
capitis dolor diuturn⁹ periodic⁹. 124
capitis vulnera periculoſa curata. 492
capitis conformatio optima quænam (ſit? 601
capite carentes populi num dentur? 213
capite carentes an ſint baptizan-(di? 236
CARDUUS BENEDICTVS *in febribus laudatur.* 192
CATENÆ *aneæ orbiculi duo deglutiti.* 262
CATELLVS *exſecto corde vivens.* 475
CATHARSIS *ingens ex inſomnio.* 423
CERASA *frixa pulvere glirium loco ſacchari edulcorata, qualia excitarint ſymptomata.* 68
CEREBRO *carens, nata puella.* 205
eodem carentia, vel parvũ admodũ habentia, monſtra alia. 218. 220. 224
cerebri defectûs in monſtro cauſa. 226
cerebri præſtantia. 212
quomodo ejus temperies cognoſci (poſſit? 602
CHAMOMILLA *rara.* 297
CHARTA *di ſpagnia unde paretur.* (170
CHERMES *& coccus non ſunt idem.* 168
CHOCOLATIS *potus loco ſacchari cum pulvere glirium edulcoratus, qualia ſymptomata produxerit.* 68
CHYMICA *experimenta varia.* 439
CICERONIS *nævus ſub ſiniſtro oculo conſideratus.* 61
CICVTA *comeſta qualia ſymptomata excitarit.* 553
CINNABARIS *antimonii unde proveniat.* 173
CITRVM *in citro.* 432
CLYSTERVM *utilitas & facilis ap-(plicatio* 402
COCCI *Polonici uſus.* 167
coccus quomodo colligetur. 170
COCCYGIS *oſſis luxatio.* 244
COCHINELLA *vermis.* 168
COCHLEÆ *vomitu rejectæ.* 141
COECITAS *poſt epilepſiam in parturiente.* 293
totalis à mira humorum & morbo-(rum metaſtaſi. 461
COLICA *ſcorbutica.* 271
ex retentione flatuum & fecum al-(vi. 272
cum obſtructione, curata globulo plumbeo, Mercurio vivo illito. 155
vino guajaci curata. 487
colicâ bilioſâ extincti anatome. 139
COLOCYNTHIDOS *Extracti uſus.* 377
COMA *à crebra capitis lotione pro-(veniens.* 541
CONCEPTIO *dubia.* 527
conceptus ovum eſt ſine teſta. 113
CONCHÆ *ſaxatiles ſeu lapideæ.* 118
CONTRACTVRA *ex vermibus.* 109

COR exſectum, & vulneratum, durante aliquandiu vita. 475
cordis ſubſtantia carnoſa planè conſumta. 110
ejusdem palpitatio ex nimio uſu cinamomi. 244
ejusdem valvulæ oſſeæ. 498
CORALLORUM reſolutio hactenus inaudita. 98
CORBIS piſcatoria naturalis. 436
CORVI albi. 94
CRANII vulnuſculum neglectum mortem inferens. 374
CRISIS ſingularis. 146
CULTRIVORUS Baſileenſis, alia quoque abſurda devorans. 333. 334
CURIOSA quædam & obſervatu digna in fœmina Norimbergenſi. 479
CUTIS fœditas contagioſa ex accubitu. 157

D.

DELIRIUM melancholicum, ejusdemque cura ſingularis. 81
DELPHINI piſcis anatome. 25
DENTES lactei, unde dicti ſint. 567
cur anteriores cadant & regenerentur, molares verò ſive maxillares non. 568
eorum ſeries varia. 566
dentis eradicatio. 534
DIABETES brevi curata. 345
DIGESTIONIS uſus in præparando ſale volatili Tartari. 97
in parandis ſulphurum mineralium eſſentiis. 98
DORSI dolor curatus. 549
DRACONES Carpathici. 257
eorundem cavernæ deſcriptæ. 366
DYSENTERIA gravidis innoxia. 22
lethalis ex eſu braſſicæ capitatæ, noxio rore infecta. 143
acidulis curata. 486
dyſentericæ fœminæ anatome. 186

E.

ad EBRIETATEM ſemel in menſe bibere, num conducat, & quomodo dictum hoc intelligi debeat? 603
ELEPHAS arundinem in fundo ſtomachi radicatam habens, quæ in folia effloruit. 178
EMPYEMA à parotidibus. 84
ENEMATUM utilitas & facilis applicatio. 402
ENGASTRIMYTHI. 588
EPILEPSIA gravidam ejusque embryonem per 25. hebdomadas infeſtans. 291
in prægnante. 534
ab aura maligna ex manu & brachio ſiniſtro ad caput aſcendente. 54.

Epi-

Epilepſiæ remedia. 20. 464. & *ſeqq.*
EQVINVS *calculus.* 438
ERYSIPELATIS & *Volaticæ ſeu Zonæ diſcrimen.* 8
ESSENTIA *opii vera.* 100
EXCRESCENTIÆ *floriformes in ſalicibus luxuriantes.* 477
EXCRETA *inſolita per crura hydropici.* 400
EXPERIMENTA *chymica varia.* 439
EXSPVITIO *linguâ perficitur.* 574
EXTRACTI *Colocynthidos uſus.* 377

F.

FEBRIS *magicè ſeu per tranſplantationem curata.* 145
quotidiana particularis brachii dextri. 381
maligna ex mœrore. 423
maligna cum exanthematibus miliaribus. 496
tertianæ admiranda curatio. 386
tertianæ per lagenas curatio. 427
tertianæ ſingulare remedium. 375 435
febrifugum medicamentum ex lapide ſciſsili. 420
FECVM *excretio per umbilicum.* 110
FELIS *antipathia & ſympathia.* 267
felium ſcabies epidemica. 259
FELLEÆ *veſicæ lapis mirabilis & rarus.* 381
FERMENTATIONIS *uſus in Chymia, præprimis in parando ſpiritu Salis Tartari.* 99
in ſeparando Sulphure impuro noxio. 100
FLOCCORVM *collectio in malignis morbis non lethalis.* 484
Der Flug / *qualis affectus.* 405
FLVOR *muliebris croceus.* 186
FOETVS *monſtroſiſſimus.* 325
in utero putrefactus, & uſu vini medicati per partes excluſus. 137
FONTANELLA *quid Anatomicis, inprimis Fallopio denotet?* 279
FONTICVLI *naturales in abdomine & thorace.* 23
in capite, ubi ſutura coronalis ſagittali committitur. 138
fonticulorum utilitas. 279
eorum utilitas in ulceribus chronicis. 396
FRAGA *recentia in fœtu enixo inventa.* 483
FULMEN *terebrans graviſſimum & innocuum.* 468
fulminum differentiæ. 469
fulmine tactæ curatio. 344
FVNDVLVS *piſcis vomitu rejectus.* 415
FVNGILLVS *Mithridaticus.* 53

G.

GALLVS GALLINACEVS *ova ponens.* 332

GALLINACEUM OVUM ſerpentiferum. 354
GANGLII cura. 540
GANGRÆNA pedis ex terræ motu. 200
pulmonis. 549
euporiſto feliciter ſanata. 537
gangrænæ remedium. 100
GEMELLI, quorum alter collotenus ex pectore aut ventre alterius pendere viſus eſt. 217
ejusmodi Gemellorum anatome. 218
GEMMÆ in gemmis. 50
GENERATIONIS modus. 113
GENII mira converſatio cum fœmina Norimbergenſi. 479
GENITALIUM ORGANORUM anatome in ariete. 302
in tribus tauris. 305
in bove. 310
in bove caſtrato. 311
in apro. ibid.
in porco pridem caſtrato. 314
in alio porco, non ita pridem antequam mactaretur, caſtrato. 315
in cane maſculo. ibid.
in lepore maſculo. ibid.
GLANS penis cancro corrupta. 322
GLIRIUM pulvis improvidè aſſumtus, qualia produxerit ſymptomata. 68
GOBIUS fluviatilis vomitu rejectus. 415
GRAVIDA difficulter pariens, eſu cancrorum ſublevata. 554
gravidæ cuidam menſes absq; incommodo fluunt. 555
GROSSUS deglutitus. 261
GUSTVS organum quodnam ſit? 569

H.

HALILEION Sinenſe olivare. 52
HÆMORRHAGIA ſcorbutica ſpiritu vitrioli curata. 175
Nyctalopiam ſubſequens. 435
HÆMORRHOIDES in fœminis. 39
maximam habent cognationem cum affectu hypochondriaco. 40
hæmorrhoidum per ſolos odores reſinoſos ſuppreſſio arbitraria. 411
hæmorrhoidum fluxus lethalis. 543
HELMONTIVS venæ ſectionis hoſtis. 90. 91
HEMICRANIÆ ſolutio ſingularis. 346
HEPAR BOVINVM nyctalopiam curat. 243
hepatis abſceſſus in gravida morte repentina terminatus. 482
HERBA cancri. 168
HERMAPHRODITVS aries. 298
HERMAPHRODITA ſingularis. 323
HERNIA exulcerata, unde excrementa ſine alia ſanitatis noxa egerebantur. 194
herniæ cura. 527. 551
HERPES miliaris curatus. 9
unde dicatur. ibid.
quomodo ab Herpete Eſthiomeno differat. ibid.

HOMO

HOMO *cur alterius nationis hominem loquentem non intelligat, cum tamen animalia cætera ejusdem ſpeciei ad invicem loquentia ſe intelligant?* 590
HORTI *in navi Hieronis Regis Syracuſani.* 47
Adonidis. ibid.
penſiles. ibid.
HUMANI CORPORIS *cum republica comparatio.* 209
HUNGARICUS MORBUS *ſæviſſimis ſymptomatibus ſtipatus.* 265
die decretorio per temulentiam ſublatus. 266
HYDROPS *aſcites cum tuberibus.* 336
pudendorum in gravidis. 458
hydropis generatio. 341
hydropicus inſolita excernens per crura. 400
hydropis cura. 538. 550. 551
hydropis aſcitæ ſingularis curatio. 268
hydropicæ anatome. 237
HYOSCYAMI *noxæ & virtutes.* 37
unde venenoſus ſit. 38
ejus ſemen laudatur in hæmoptyſi. ibid. *in podagra.* 39
HYPERCATHARSEOS *cura.* 525
HYPOCHONDRIACORUM *vomitus ſebaceus.* 456

I.

JACÆ *arboris radix.* 514
ICTERI *remedium.* 146
ejusdem cum hydrope, nephritide & iſchuria ſtipati, curatio. 329
diuturni curatio feliciſſima. 511
IGNIS *ex glacie.* 165
ILEI *inteſtini vulnerati curatio.* 332
ILIACI *mors à clyſtere.* 385
IMAGINATIONIS *potentia.* 74. 227
ejus vis ſingularis, & certa quædam idioſyncraſia. 376
IMPERIALIS *Hiſpanicus capitatus dimidius* (ein halber Dickthl.) *deglutitus.* 262
IMPOTENTIA *ex frigore.* 68
impotentiæ cauſæ. 131
INCREMENTUM *plantarum & fructuum impeditum.* 434
INEDIÆ *prodigioſæ plurium annorum fictæ & ementitæ ſunt.* 55
INFANS *à morte matris in ventre poſt graviditatis annos ſedecim repertus.* 15
monſtroſus Lugduni in viam publicam expoſitus. 17
ſine capite. 490
INGRAVIDATIO *falſa vomitu ſanguinis coagulati detecta.* 399
ſine membri virilis intromiſſione facta. 486
INSOMNIUM *exitioſum.* 154
inſomnia diuturniora. 346
INTELLECTUS *in qua parte capitis reſideat.* 600
INTESTINUM RECTUM *in infante ad funis modum firmiſſimè & arctiſſimè contortum.* 5
ejusdem perfecta & profunda coaleſcentia. 459

INTE-

INTESTINI COLI *pars ultra triennium ab abdomine pendula, ægro ſatis valenter peregrinante.* 12
inteſtini eroſio ab urina reſtagnante intra pudendum puellæ p. n. conformatum. 198
ISADA *lapis.* 46
ISCHURIA *decem dierum.* 63
à variis cauſis orta, & variis remediis curata. 66
paroxyſmo epileptico ſoluta. 387
JUVENIS *de impotentia ſuſpectus, feliciter defenſus.* 130

L.

LAC *ſolius ſuctûs ope in mammas excitum.* 14
ex vena ſecta in viro fluens. 195 196.
ex mammis non gravidæ, nec puerperæ, nec lactantis. 246
LACCA *pictoria unde paretur?* 169
LACERTÆ *per vomitum & alvum rejectæ.* 530
LACRUMA OPUNTIANA. 47
LAMENITTIÆ, *puellæ Auguſtanæ, inedia ficta deprehenſa.* 56
LAPIS NEPHRITICUS *flavus & albus, viridi præſtantior.* 46
MIRABILIS, Chamæleon ſeu Polypus mineralis. 383
lapidis bovini, in veſica biliaria reperti, experimenta. 500
lapidis porcini experimenta. 499
LAPIS *atheromatis ſub lingua.* 2. 3.
veſicæ felleæ mirabilis & rarus. 381
lapides prægnantes varii. 50
LAPPÆ MAJORIS *experimentum.* 403
LAPSUS *ex alto indemnis.* 120
LAURENBERGII *Proloquium in Mnemonicam Ciceronis.* 599
LEPORES *non mutant ſexum.* 317
quo anni tempore ſint delicatiores. 150
LEPORIS *maſculi anatome.* ibid.
maſculi genitalium organorum diſſectio anatomica. 315
inteſtinum cœcum cochleæ inſtar fabricatum. 289
LEPORINORUM CATULORUM *nondum natorum anatome.* 152
LIEN *cartilagine oſſeâ incruſtatus.* 288
duplex. 327
LIGAMENTUM *ſublinguale in recens natis digito rumpere, peſſimus mos eſt.* 576
LIGNVM *Guianenſe citratum.* 514
foſſile minerale noviter detectum. 606
LINEA *rubicunda cum veſiculis in hypochondrio ſiniſtro.* 397
LINGUÆ *deſcriptio.* 571
uſus. ibid.
figura. ibid.
ſubſtantia. ibid.

nervi.

nervi. 572
arteriæ. ibid.
venæ. ibid.
membrana. ibid.
ligamenta. ibid.
motus. 573
ſine ea loquens. 562. & ſeqq.
ſine ea deglutire, aſſumta in ore colligere, exſpuere & guſtare quomodo quis poſſit. 591
cur in febribus ardentibus nigreſcat? 576
an amiſſa poſſit regenerari? 580
eam mutilatam habentes quare non amplius ſine artificio loquantur? 584
quâ ratione ipſis per artem loquela reſtituatur? 585
linguâ duplici præditos homines inveniri, fabuloſum eſt. 578
LINGUARUM *diverſitas & dialecti unde ſint?* 590
LOCORUM *ſituatio mutata.* 95
LONGÆVITATIS *exempla.* 294
LOQUELÆ *ablatio ex potu.* 106
eadem à calculis ſub lingua impedita. 585
quæ requirantur, ut ritè fiat? 587
LUMBARIS *impotentiæ in lupis cauſa.* 365
LUMBRICUS *latus.* 417
teres longiſſimus. 457
lumbricorum cura per Mercurium vivum, cautè inſtituenda. 552
LUTRÆ *anatome.* 370
LYCOPODII *ſemen epilepſiæ medetur.* 20

M.

MACIES *cum tuſſi à materia quadam peregrina, pulmones obſidente.* 181
MACULÆ VOLATICÆ *infantum* der Flug *dictæ.* 7
MARGARITÆ *lacuſtres Auguſtanæ.* 58
in omnibus conchis & oſtreis certis temporibus generantur. 59
MAXILLA *inferior tota ore cadens.* 495
Der Meel-Hund / *quale ſymptoma ſit?* 564
MELANCHOLICUS *mortem metuens.* 270
MELANCHOLIÆ *remedium.* 377
MEMBRI *virilis tumor tympaniticus ſubitaneus.* 161
MEMORIA *quid?* 599
in qua capitis parte reſideat? 600
an habeat aliquid artificii? ibid.
in quibus memoria naturalis excellens conſiſtat? 601
memoriæ debilioris cauſæ. 602
an abſque ejus damno, poſt uſum medicamentorum mnemonicorum liceat interdum hilarius vivere? 603
quomodo medicamentis procuranda & perficienda ſit? 604
eadem nullâ manifeſtâ cauſâ ablata, reſtituta. 372

MENSES *per annum fluentes.* 41
MENSTRUI *fluxûs initium & finis.* 273
MENSTRUA *ſerotina, item ante ſtatum naturæ ordinem fluentia.* 184
MENTULA *ex capite propendens.* 70
MERCURII ANTIMONII *præparatio vera.* 102
MERCURIUS DULCIS *commendatur.* 93.
ejus uſus in variolis. 13. 93
METALLOPHYTUM *naturale.* 606
METASTASIS *humorum & morborum mira, in totalem cœcitatem deſinens.* 461
MICTIO *cruenta.* 529
materiæ albæ craſſæ, viſcidæ, acidulis Egranis curata. 500
mictionis involuntariæ cura. 540
MINERALE *Suecicum naturâ octaedrum.* 86
MOLA *vivens.* 220
MOLA *Philoſophica quale inſtrumentum ſit?* 101
MONSTRUM *& Prodigium quomodo differant?* 17
monſtrorum cauſæ. ibid.
monſtra bina. 178
duo alia. 405
humanum, capite, collo, pectore & brachiis carens. 221
collo carens. 222
fronte, axillis & collo carens. ibid.
cervice deſtitutum. 224
collo, mento, fronte, ſyncipite, & maximam partem occipite carens. 225
monſtra ſine capite nata. 216. 222. 490
cerebro vel planè carentia, vel parvum admodùm habentia. 218. 495
ſpinali medullâ carentia. 223. 224
MONSTROSUS INFANS *Lugduni in viam publicam expoſitus.* 17
fœtus alius. 518
MORBILLOS *epidemicos ſingularia quædam inſecuta.* 378
morbilli in gravida lethales. 554
MORBUS *unus ſæpè alterum tollit, vel à periculoſiore præſervat.* 251
MORS *repentina & ſuavis ex pancreate ſphacelato.* 74
MUSCUS *terreſtris clavatus, ejusque uſus mechanicus & medicus.* 20
pulmonarius terreſtris ſanguineus. 509
MUTIS *ob linguam mutilatam, quomodo per artem loquela reſtitui poſſit?* 585
MYROBALANORUM *plura dantur genera quàm quinque.* 52

N.

NÆVI *materni.* 317
eorum varietas 61
NAPELLI *venenum.* 404
NASSA *piſcatoria naturalis.* 436
NATURÆ *robur in gravidis.* 22
NAUSEA *fœminis retrorſum vehentibus familiaris.* 123
NEPHRITIS *ſpuria ſcorbutica.* 73

NEPHRITICVS LAPIS *flavus & albus, viridi præſtantior.* 46
NERVOS *tertii paris ad linguam diſtribui; cur Riolanus, Bauhinus & Spigelius non meminerint, vel ſibimet ipſis in hac re contradixerint? eorumq́ conciliatio.* 572. 575
NIX *cærulea.* 11
NON-ENTIVM *Chymicorum ſcriptor refellitur.* 102. 103
NOTABILIA *varia in anatome viri.* 188
NVCLEVS *pruni deglutitus, tuſſi rejectus.* 545
alius germinans poſt purgationem rejectus. 552
NYCTALOPIÆ *remedium.* 243

O.

OCYMVM *ſcorpiones non producit.* 134. 136
OESOPHAGVS *cartilagineus.* 326
OLEI LINI *virtus ſingularis.* 398
OLERIS *conciſi fruſtula in fœtu enixo inventa.* 483
OLLÆ *fictiles in argillæ fodinis inventa.* 247
OPIVM *præparandi ratio nova, veraq́ ejus eſſentia.* 100
OPVNTIANA *lacrumæ.* 50
ORBICVLI *duo ænea catena deglutiti.* 262
OS *ſine lingua perfectè loquens.* 559. *& ſeq. oris tortura curata.* 544
OSSIVM *ſtrepitus, illiusq́ cauſa.* 488
per alvum excretio ſtupenda. 200
OVVM *in ovo alio* 51
viviparinum humanum. 115
gallinaceum ſerpentiferum. 354
vermes producens. 359
omnium animalium primordium eſt. 114
OVA *duplici vitello donata.* 349
corruptioni valdè ſunt obnoxia. 359

P.

PALATO *carentes.* 593. 594
PANACEA *ſolaris Wildenganſii.* 421
PANCREAS *ſphacelatum repentina & ſuavis mortis cauſa.* 74
PARALYSIS *colli.* 539
brachii. 546
& lapſu lethalis. 112
PARESIS *ex colica.* 528
PARTVS *difficilis & excretio fœtûs mortui cum duplici mola.* 15
difficilis remedium. 188
monſtroſus biceps. 296
poſt mortem. 535
PARTVRIENS *ſine aquis.* 241
PATELLÆ *punctura lethalis.* 123
PECTORIS *vulnus cum læſione pulmonum, quod trium annorum ſpatio percuratum videbatur.* 350
PENIS *paralyſis à frigore.* 68
tumor tympaniticus ſubitaneus. 161
inflammatio cum metu gangrænæ, ſubſecuto ulcere in urethra. 321
in inferiore parte perforatus. 158
incurvatus 160
PETECHIÆ *ſummè malignæ.* 125
PHANTASIA *in qua parte capitis reſideat?* 600
PHOCÆNÆ *anatome.* 25
PHTHISIS *à quartana.* 84
cum arteria aſpera ulcerata. 5 4
PHTHISICÆ *anatome.* 190
PILA *Cervicapræ orientalis, ſive Ægagrelaphi Indici.* 41
PINI *ramus monſtroſus.* 262
PISCES *cur quandoque ultra aquæ ſuperficiem ſubſultent?* 81
PLANETÆ *omnes uno eodemq́ tempore in cœlo verè apparentes.* 142
PLEURITIDIS *remedium.* 122
PLEURITICORUM *ſputa quâ via ad arteriam aſperam perveniant?* 393
PLICA *pudendorum muliebrium.* 401
PLUMBUM *panno ſignaculi loco affigi ſolitum, deglutitum.* 262
quæ ſymptomata ejus vapor pepererit? 239
POLYGONUM *in hæmorrhoidibus euporiſton egregium.* 40
Polygoni Polonici cocciferi utilitas. 167
PORCINUS *calculus.* 438
Porci organorum genitalium anatome. 314. 315

PRIAPI *ſubſtantia in animalibus variis varia.* 27
PRUNI *oſſiculum germinans à ruſtico excretum.* 178
PRUNULUS *in thorace paſtoris fruteſcens, floresq; & fructus proferens.* 179
PUBIS *oſſium dislocatio in partu.* 458
PUDENDUM *muliebre naturâ clauſum, arte adapertum.* 5
pudendorum hydrops in gravidis. 458
PULCHRIORES *homines cur citius intereant?* 483
PULLUS *gallinaceus pullis incubans.* 11
PULMO *conſolidatus.* 362
ab externa cauſa læſus, ſanguinis ſputum producens & phthiſin minitans, feliciter percuratus. 415
ejus gangræna. 549
pulmonum ſcirrhus. 474
pulmonum vulnera ſimpliciter lethalia non ſunt. 352
PULVIS *metallicus niger ex ventriculo ſtruthionis.* 60
Pulveris catholici experimentum. 79
PURGANTIS *medicamenti mentione tantùm factâ, quidam ſufficienter purgatus.* 274
PURGATIO *ingens ex inſomnio.* 423
PUS *ex umbilico.* 547

Q.

QUARTANA *novo remedio curata.* 148

R.

RABIES *canum non provenit à verme ſublinguali.* 577
rabiei cauſa in lupis. 365
RADIUS *caloris bi-reflexus.* 163
RADIX *arboris Jacæ.* 514
Tauzarghanta. 515
RAUCEDINIS *remedium.* 275
Die Rauſch/ *qualis affectus ſit?* 485
REN *dexter monſtroſus, ejusq; portiones cum urina excretæ, & calculus renis ſiniſtri inſolitæ magnitudinis.* 412
dexter canis, vermem continens. 475
renis calculus cordiformis. 362
RESINA *ambræ facie Guianaica.* 517
RISUS *involuntarius in epilepſia.* 526

S.

SAL *abſynthii figurâ crucis.* 432
Salis volatilis Tartari præparatio. 97
Salis Armeniaci ſpiritus commendatur. 384
Salia in laminam vitream flexilem concreta. 428
SALICIS *ramulus monſtroſus.* 264
Salices excreſcentias floriformes producentes. 477
SALIVA *ſaccharina.* 426
à ſputo differt. 570
Salivationis perpetuæ cauſa. 566
570
SANGUIS *poſt variolas per digitos pedum transſudans.* 44
Sanguinis encomium. 211
ejus

ejus ex ore profluvium. 532
ejus vomitus lethalis. 556

SAPHENARUM *ſectio num in menſium retentione exitioſa cenſeri poſſit?* 88

SCABIES *ex retentione menſium.* 108
epidemica felium. 259

SCIRRHUS *pulmonum.* 474

SECUNDINA *poſt partum per tres ſeptimanas reſtitans.* 188
Secundinæ reſtitantis remedium. ibid.
Secundinæ fruſtulum ultra menſem in utero retentum, tandem excretum. 187

SEMINIS *ejaculatio in fundum uteri ad conceptionem non ſemper neceſſaria.* 159

SENEX *rejuveneſcens.* 132

SENSUS *& motûs poſt malè adminiſtratam venæ ſectionem abolitorum, felix reſtitutio.* 147

SILEX *cretaceus.* 42

Silicis virtutes extolluntur. ibid.

SPIRITUS *Salis Tartari præparatio.* 99

STERNUTATIO *in uno paroxyſmo 300 repetita.* 247
crebra periculoſa, ſæpèq; mortis cauſa eſt. 249. 250
non ſemper noxia. 251
in quibus morbis auſpicatò accidat, vel non. ibid & ſeqq.

STOMACHI *ardoris rara metamorphoſis, & curatio ejusdem diverſa.* 385

STRABISMUS *ex epilepſia.* 294

STREPITUS *oſſium in homine, ejusq; cauſa.* 488

STREPITOSUS *affectus.* 485

STRUTHIONES *metallis nutriri, veroſimile videtur.* 60

SUDOR *poſt mortem.* 140

SUILLI *ſtercoris vis antifebrilis.* 192

SULPHUR *antimonii duplex eſt.* 173
Sulphurum mineralium eſſentias ritè parandi modus. 98

SUPERCILIARIS *dolor acerbiſſimus periodicus.* 455

T.

TABACI *narcotica vis in impotentia notatur.* 69

TABES *feliciter curata.* 542

TACAMAHACCA *liquida.* 516

TARTARUS *vitriolatus ad dimidiam drachmam ſumtus, copioſiſſimæ alvi excretionis & febris continuæ cauſa.* 77

TAURI *organa genitalia in tribus ſubjectis conſiderata.* 305

TAUZARGHANTA *radix.* 515

TERRA *Guianenſis fœtida.* 518

TERTIANÆ *remedium ſingulare.* 375. 435
ejusdem per lagenas curatio. 427

TESTES *in viro coaliti.* 180

TOPHI *ſub lingua.* 73

TRANSPIRATIO *inſenſibilis in rara corporis textura.* 76

TRITUS *mirabilis in Chymia uſus, & quidem in parando auro potabili.* 101. 104

in præparando Mercurio antimonii. 102

TUBA Stentoro-phonica Morlandina. 199

TUMOR in corpore humano triplex datur. 116

callοſus ob variolas neglectim curatas. 112

femoris monſtroſus. 116

tympaniticus ſubitaneus membri virilis. 161

ſcroti & inguinum curatus. 331

V.

VAGITUS uterinus. 295

VALVULÆ cordis oſſeæ. 498

VARICIS apertio periculoſa. 380

VARIOLÆ verminoſæ. 44

malignæ. 539

hominibus crudeliſſimæ & communiſſimæ. 562. 563

variolis medetur Mercurius dulcis. 13. 93

variolas provocandi modus. 17[illegible]

variolas epidemicas inſecuta quædam ſingularia. 378

variolarum ſæviſſimis ſymptomatibus ſtipatarum curatio. 419

VENA ſecta poſt octiduum ſponte aperta. 489

venarum raninarum ſectio. 576

VENÆSECTIO ſpontanea & naturalis. 91

in variolis. 92

VERMIS biceps. 141

vomitu ejectus. 460

in crure, interna ventriculi ſuilli pellicula extractus. 530

in crure, allio necatus. 543

Vermiculi poſt variolas cum urina aliquandiu rejecti. 44

vermiculorum in ſpongiis cynosbati mira metamorphoſis. 398

Vermes cornuti contracturæ cauſa. 109

vermes ex ovo nati. 359

vermes in renibus. 471

vermes capitis. 480

vermis ex abdomine ſpontè aperto exiens. 553

vermium materia. 471

VERTIGO poſt navigationem. 371

VIGILIÆ diuturniores. 346

VISCERA in fœtu ſub cute prominentia. 166

VITRIOLUM album tutiſſimum errhinum. 19

Vitrioli rubedo extracta. 557

UNGUIUM reſectio lethalis. 537

VOLATICÆ cura. 504

VOMITUS butyri liquidi. 276

hypochondriacorum ſebaceus. 456

ſanguinis lethalis. 556

vomitus vehementes à vino antimoniato cauſa phthiſeos. 84

URINÆ per umbilicum effluxus. 384

corona ſeu circulus, ejusq; cauſa & ſignificatio. 506

UTERI aſcenſus. 556

VULNUS pectoris cum læſione pulmonum, quod trium annorum ſpatio percuratum videbatur. 350

ab

ab acu lethale. 536
Vulnuſculum cranii neglectum mortem inferens. 374
quænam vulnera lethalia ſint dicenda? 352
vulnera periculoſa capitis curata. 492
vulnera in capite & pede euporiſto ſanata. 529
VULPECULÆ *inteſtinum cœcum cochleæ inſtar fabricatum.* 289
UVULA *duplex in homine.* 568
uvulam ſolus homo habet. 565. & 568
quomodo eâ deſtituti tabidi redduntur? 569

Z.

ZONA *ſive* Ζωςὴρ *qualis affectus ſit, & quomodo curetur?* 7

FINIS.